Erdészeti Fakultása volt. Ennek Hokkaido szigetén található 23 ezer hektáros tanulmányi erdeje helyett nemcsak az ott élő fás fajok és erdőtársulatok átfogó dokumentálására, a japán gyűjtések ideiglenes elhelyezésére, de az egyhónapos Earthwatch-periódus alatt a munkacsoportok ideális lakó- és munkaterülete is volt. Prof. Mikio Kaji és munkatársa, Hiromitsu Kisanuki sok munkával, kitűnő szervezéssel, az engedélyek megszerzésével, nagy odafigyeléssel járultak hozzá a munka sikeréhez.

A csaknem három hónapos munkaprogram, mely 40 nyitvatermő és élőhelye feldolgozását tette lehetővé, vázlatosan az alábbi területeket ölelte fel: Tokyo University Botanical Garden és Herbarium; Tokyo University Forest in Chichibu; Yatsugatakechushin-Kohgen Quasi National Park; Mt. Daisen, Mt. Kirishimaya és Toi Peninsula, Kyushu; Yakushima World Natural Heritage; Hokkaido: Tokyo University Forest, Daisetsuzan N. P. és Mt. Apoi N. P.; Tanigawadake, Nanitaishan, Senjogahara láp; Fujiyama N. P., Kii Peninsula; Amami Island.

Az expedíció egyik eredménye, a kb. 12 ezer növényminta első sorozata a tokiói egyetem herbáriumába kerül, egy másik sorozat az MTM Növénytára gyűjteményeit gyarapítja majd. A dokumentáció már megérkezett Magyarországra, feldolgozása az év második negyedévében megindul.

KONFERENCIÁK

Múzeumok és a WEB – konferencia

Időpont: 1998. április 22–25.
Helye: Kanada, Ontario
Minden információt megtudhatnak az érdeklődők az alábbi címen:
http://www.archimuse.com/mw98
A konferenciafelhívás az 1. sz. mellékletünkben, angolul olvasható.

WORLD ARCHAEOLOGICAL CONGRESS 4

Helye: Cape Town
Időpont: 1999. január 10–14.
Témája: Globális régészet az ezredfordulón.
Lásd angol nyelvű 2. sz. mellékletünket.

MŰTÁRGY-VÉDELEM, RESTAURÁLÁS

Műtárgyvédelem 1997. melléklet

T. Bruder Katalin: A régészeti fémtárgyak kiegészítésének módszerei a Magyar Nemzeti Múzeumban

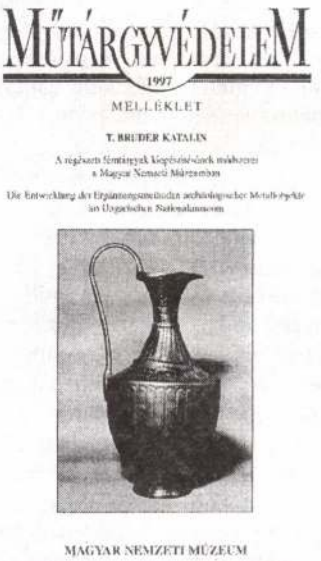

Ez a rövid, de magas színvonalú tanulmány végigvezeti az olvasót a helyreállítási, anyagmegóvási technikák, kezelések tárházán a kezdetektől a mai modern technikákig. Minden esetben eredetileg szépen kidolgozott, muzeológiai szempontból is kiemelkedő tárgyakon történt restaurátori beavatkozásokról esik szó – feltárva a szakember becsületes dilemmáját a kezelések, eljárások kiválasztásában. Mérlegeli a beavatkozás hasznosságát, ill. helytelenségét, valamint az elsődleges helyen álló, ún. restaurátori etikát: miszerint a mai konzerválás-helyreállítás fő szempontja maga a tárgy, hogy az – szépségével együtt – a munka elvégzése után is megmaradjon, illetve még intenzívebben jelentkezzen. Sokszor évtizedek óta kiállított tárgyakról van szó, melyeknél felmerül a restaurálás lehetősége mellett a másolat készítése is: de vajon egy hű másolat – legyen az bármilyen jó minőségű – valóban képes megmutatni azt az értéket a látogató számára, mint az eredeti? A szerzőt hasonló morális kérdéseken való töprengés és az új irányzatok keresése egyaránt jellemzi, újabb bizonyítékát adva szakmája iránti elkötelezettségének, munkája igényességének.

H. T.

Műemlékvédelem, XLII. évf. 1998. 1. szám

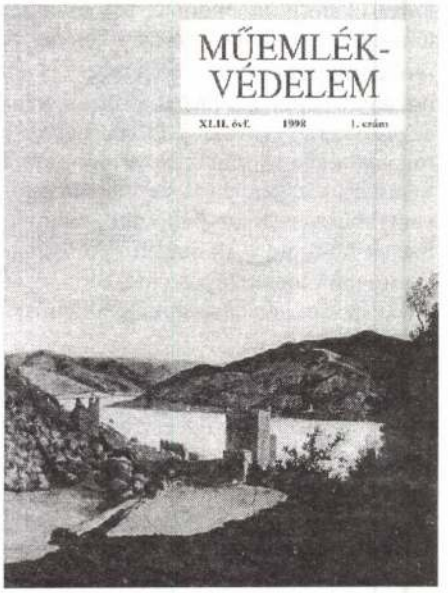

Kultúrtáj...

A Műemlékvédelemnek az az egyik törekvése, hogy lépést tartson a műemlékvédelem fejlődésével, tevékenységének szélesedésével. Hogy bemutassa azokat a területeket, amelyekre most kezd (ha kezd) a szakma felfigyelni.

A műemlékvédelem egyik ilyen ága a kultúrtájak védelme. Valami, ami nem azonos a tradicionális műemlékvédelemmel, de a hagyományos természetvédelemmel sem, valami, ami a kettő között van. Amit az Európa Tanács granadai konvenciója egyértelműen az építészeti örökség közé sorol. ... A Magyar Köztársaság ezt a határozatot ratifikálta, és ezzel egyben kötelezettséget vállalt a kultúrtájak védelmére.

Célunk – egyelőre még – nem a tisztázás, hanem a figyelemfelhívás, az érdeklődés keltése. Olvasóink látni fogják, hogy felkért illusztris szerzőink sincsenek egy véleményen: mi is az a kultúrtáj? mit kell tenni a védelmében? Nagyon nagy örömünkre szolgálna, ha olvasóink leírnák véleményüket, javaslatokat tennének, vitába szállnának a cikkekkel, elmondanák gondolataikat a kultúrtájról.

Román András, főszerkesztő

Második konferencia a rekonstrukcióról

Budapest, 1998. március 11.

A Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat és a Közép-európai Egyetem Középkortudományi Tanszéke

Szabó Gyuri ajánlja

1998/4.

1998. március 11-én konferenciát rendezett a Közép-európai Egyetem Nádor utcai épületének auditóriumában. A rekonstrukció, mint tudományos módszer címmel az építészeti rekonstrukcióról. A rendezvény az 1997. november 19-én ugyanott népes közönség előtt megrendezésre került előadások folytatásaként a rekonstrukció problémakörének mind teljesebb vizsgálatához és vitájához kívánt hozzájárulni az alábbi programmal:

Szekér György: Az elméleti rekonstrukció, mint tudományos módszer

Feld István: Kutatás-dokumentálás-rekonstrukció

Nagy Bálint: A margitszigeti domonkos kolostor-rekonstrukciós kísérlet

Vukov Konstantin: Az esztergomi várpalota elméleti rekonstrukciójának újabb problémái

Buzás Gergely: A visegrádi királyi palota elméleti rekonstrukciója

Deák Zoltán: Elmélet és gyakorlat határán: a visegrádi palota helyreállítási terve

Takács Imre: A pilisszentkereszti szentélyrekesztő elméleti rekonstrukciója

Sabján Tibor: Cserépkályhák rekonstrukciója régészeti leletek alapján

Tavas Imre: Egy visegrádi késő Zsigmond-kori kályha múzeumi rekonstrukciója

Az első két előadás átfogó jellegével, az alapfogalmak meghatározásával, a különböző típusú elméleti és gyakorlati rekonstrukciókból adódó pozitív lehetőségek és veszélyek, téves megoldások felvázolásával megadták a keretet és alapot adtak a többi előadás számára.

Szekér György kiemelte, hogy mind az elméleti rekonstrukciónak, mind a gyakorlati-megépített-építészeti rekonstrukciók alkalmazásának megvan a történeti hagyománya a magyar műemléki helyreállítások területén. Utóbbiaknak széles skálájába tartozik például az esztergomi vár Lux által helyreállított palotakápolnája, Horler Miklós simontornyai reneszánsz loggiája, Sedlmayr János boltozat rekonstrukciója és Szakáll Ernő siklósi zárt erkélye. A nyírbátori magtár – melyben az épületrégészeti feltárás az egykori Báthori-kastélyt azonosította – kutatási eredményeiből kiindulva bemutatásra került az épület rekonstrukciója, amely egyrészt tartalmazza az előkerült hiteles építészeti részleteket, másrészt belehelyezi azokat egy a rendelkezésünkre álló építészettörténeti ismeretanyag segítségével feltételezett összefüggésrendszerbe, amely Szekér György rajzában konkrét formát ölt. Az előadásból is kiderült, hogy az ilyen ábrázolások elkészítése hasznos a kutató számára, hiszen egy építészeti periódus konkrét megjelenítésére törekszik, a meglévő adatok és az azokból levont következtetéseknek több szempontból történő (pl: építészettörténeti, statikai, építéstechnikai) körüljárásával, kimutatja a még tisztázatlan pontokat, sok esetben rávilágít a további kutatás szükségességére, de esetleg szembe kell néznünk azzal a ténnyel, hogy felelősséggel semmilyen rekonstrukció nem készíthető az objektumról. A képi megjelenítés a téma iránt érdeklődő közönségnek is készül. Végletes példaként láthattuk a nyírbátori épületegyüttest ún. „beetető" rekonstrukcióját, amely a szárnyaló képzelet és a rajzkészség megnyilvánulásának színes elegye. Noha Szekér maga is fenntartásokkal kezeli ezeket, mégis használja. Szerinte a látványos képek révén jobban megnyílhatnak a helyreállításokat fedező pénzforrások. Elismeri ugyanakkor a bennük rejlő veszélyt is, mind az építtető, mind a közönség azt igényelheti, hogy a tervező építész a rajzon megjelenített látványt felújítási tervként öntse formába. E tényre mind Feld István előadása, mind néhány hozzászólás felhívta a figyelmet. Éppen ezért fogalmazódik meg a szakmai közvélemény egy részében az a vélemény, mely szerint óvakodni kell minden elméleti rekonstrukciótól, mert rögtön meg akarják építeni azt.

Feld István előadása a hangsúlyt a tudományos kutatáson alapuló, részletes, korrekt, minden előkerült részletet, adatot felmérő rajzi anyagot tartalmazó dokumentálásra helyezte. Szemléltető anyaga az ozorai magtár, eredetileg Ozorai Pipo-várkastélyának kutatás utáni felmérési rajzai közül kerültek ki. Alapvetőek azon külső, belső homlokzati és alaprajzok, melyeken egyaránt feltüntetik a meglévő állapotot és a feltárás során előkerült összes részletet, megfigyelhető jelenséget. Ezekből kiindulva készültek aztán a csak egyetlen periódushoz tartozó részleteket ábrázoló felmérési rajzok. Fontos az alapos periodizációs rajz is, amely láttatja az összefüggéseket, értelmez, de nem fedi el a tényeket. Ez szolgál alapul rajzi, modellrekonstrukcióhoz.

A margitszigeti domonkos kolostor romjai adnak ihletet Nagy Bálintnak a századvég technikai vívmányait is felhasználó, a virtuális épület rekonstrukción túl egy Margit-kultuszt is rekonstruálni szándékozó elképzeléshez. Az ismertetésből a hallgatóság számára nem lett világos, mi is történne a terv szerint a romokkal.

Vukov Konstantin előadásából kiderült, hogy kutatásainak súlya és ezek nyomán a rekonstrukciós törekvései az esztergomi királyi palota építéstörténetének egyetlen periódusára korlátozódtak: az ún. Vitéz János-féle palota nagytermével kapcsolatos kérdésekre. A bemutatott rekonstrukciós rajzokon külön színnel ábrázolja a hiteles, külön a biztosan kikövetkeztethető és külön a teljesen hipotetikus részeket. Sajnos e rajzokból is láthatóan a kutatás eddig a teremre vonatkozó alapvető adatokat sem tudta meghatározni, így Vukov Konstantin impozáns rajzai a terem egykori létét igazoló szűkszavú írásos anyagra és az általa összegyűjtött külföldi analógiákra támaszkodhatnak csupán.

Buzás Gergely előadása az újabb kutatások tükrében újraértelmezte az egyik legnagyobb múltra visszatekintő, a visegrádi várpalota területén több kutatógeneráció óta folytatott feltárásokat. Az utóbbi években nemcsak a szaporodó ásatási eredmények, hanem a korábban előkerült faragott kőanyag és leletek alapos vizsgálata, újraértelmezése alapján egy minden eddiginél artikuláltabb kép kezd kirajzolódni a palota együttes korszakairól. Amellett, hogy nagy hangsúlyt fektetnek az alapos dokumentálásra, Buzás Gergely szerint engedményeket lehet tenni és a nagyközönség igényeinek jobban megfelelő, a tudományos tényeken túlmenő látványos rekonstrukciókra is szükség van.

A fenti elvek gyakorlatba való átültetésével találkozhatunk Deák Zoltánnak a visegrádi várpalota műemléki helyreállítására készített, folyamatosan megvalósuló tervein. Az előadottakból érezhető volt, hogy a helyreállító építész számára milyen konfliktust és felelősséget jelent az, hogy egyszerre kell turisták tömegei által látogatott emlékhelyet a múzeum funkcióval egyeztetni, úgy hogy a feltárt részletek állagmegóvása biztosítva legyen. Koncepciójának lényege, hogy a kutatók elképzeléseit formába öntve épülnek fel a védőépületek, melyek tulajdonképpen konkrét építészeti rekonstrukciók.

Takács Imre előadása egy eddig elfeledett faragott kőanyaggal foglalkozott. A pilisszentkereszti ciszterci kolostor szentélyrekesztőjének kőtárba került töredékeinek alapos elemzése, a helyszínen található pillérmaradványok és az igen hiányos kutatási dokumentáció alapján 1:1-es alaprajzi modellezés

és analógiák segítségével sikerült felvázolni a lettner képét.

Az utolsó két előadás tematikailag már nem tartozott az építészeti rekonstrukciók körébe. Sabján Tibor és Tavas Imre középkori cserépkályhák rekonstrukciós módszereit mutatták be. Minden esetben a régészeti leletek alapos vizsgálatából indultak ki, támpontot ad a munkához az anyagismereten túl a néprajz is. Tavas Imre munkája a kályha képén túl annak megalkotásakor használt mértékrendszer rekonstrukciójára törekedett.

Az előadásokkal kapcsolatban délelőtt és délután is vitára került sor. Újból kiderült, hogy a szakemberek fontosnak tartják az ilyen eszmecseréket.

(A Műemlékvédelemben megjelenő cikk rövidített változata.)

G. Lászay Judit

NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM – Bologna, Museo Civico Archeologico

A honfoglaló magyarság – Egy nemzet születése

A több mint két évig tartó nagysikerű hazai bemutató-sorozat után megkezdte európai körútját a honfoglaló magyarság gazdag régészeti hagyatékából összeállított kiállítás. A fenti címmel elsőként 1998. február 21-én a bolognai Museo Civico Archeologico nyitotta meg kapuit a kiállítás előtt, Göncz Árpád köztársasági elnök jelenlétében. A sajtótájékoztatón és a megnyitón részt vett Gedai István, a Magyar Nemzeti Múzeum főigazgatója.

A mostani megnyitó hosszú előkészítő munka eredményeként jött létre. A tárgyalások 1995-től, amikor először látta a kiállítást Ermanno Arslan, a milánói múzeum igazgatója, egyre fokozódó intenzitással folytak. A honfoglalás kori leleteink legjavát bemutató tárlat tetemes biztosítási költségének előteremtése azonban még Olaszországban sem kis feladat. Végül több intézmény, a bolognai múzeum, az egyetem, a milánói múzeum, valamint a két város összefogása tette lehetővé.

A tényleges munkát 1997. nyarán kezdtük meg, ekkor készítettük el a kiállítás új forgatókönyvét. Ennek során némileg módosítottuk a tematikát, előre kerültek a gazdálkodást, életmódot, településeket bemutató didaktikus részek. Ezt követték az eredeti koncepció szerint a vezéri sírok, majd területi tagolás szerint a különböző tájegységek elsősorban temetőfeltárásokból származó leletei. A kiállítást a keresztény magyar királyság kialakulását szimbolizálva a szent korona másolata zárja. A forgatókönyvben igyekeztünk a hazainál bővebb feliratokban ismertetni a magyarság eredetét, kialakulását, vándorútját, gazdasági, társadalmi viszonyait, hitvilágát, művészetét, harcmodorát, viseletét. Tisztában voltunk vele, hogy ez, a bennünket alig, esetleg csak tévesen ismerő nyugat-európai látogatóval kapcsolatban igen fontos. Természetesnek tartottuk, hogy a X. századi magyar történelem itáliai vonatkozásait kiemeljük.

A forgatókönyv a magyarországi kiállítás ismeretében a belső építészeti terveket a bolognai és milánói helyszínekre egyaránt Stefano Piazzi készítette el.

Bolognában a Museo Civico Archeologico-ban minden eddiginél nagyobb tér állt rendelkezésünkre. A belépő látogató itt elsőként a földbeásott ház modelljét pillantja meg. A köré épített dobogó még inkább érzékelhetővé teszi a ház földbe ásott voltát. A kíváncsian felé induló néző ezután szembetalálja magát a jurtával. Minden bizonnyal ez lesz a kiállítás egyik legnagyobb érdeklődést kiváltó része. Már a rendezés alatt is volt alkalmunk tapasztalni, azt a csodálattal teljes érdeklődést, amely megnyilvánult iránta. Úgy éreztük ez az első pont, ahol a nyugat-európai látogató megérzi, a magyarság keleti eredetű kultúrája más, de nem szegényebb mint az övé.

A földbeásott házat és a jurtát egységbe foglalja az a csodálatosan megkomponált fényhatás, amely egy hajnaltól késő estig töltött nap illúzióját kelti bennünk.

A kiállítás második részében a fentebb már említett rendszerben kerültek bemutatásra a tárgyak. A nagyméretű, keréken gördülő üveg vitrinekben a háttereket feketére festették. Erre helyeztük rá az eredeti elrendezésükben meghagyott leletegyütteseket. A vitrinekben csak a tárgyak száma, a lelőhelyek rövid megnevezése szerepel, a feliratok, rajzos ábrákkal kiegészített magyarázó szövegek a vitrinen kívül, alulról megvilágított üveg kockákon kaptak helyet. A tájegységeket a vitrin-csoportok mellett elhelyezett térképek szemléltették. A tárgyakat kívülről és felülről világították meg, ez a módszer némely esetben rendkívül jó eredményt hozott, így például a magyar nagyfejedelmi hatalmat jelképező bécsi szablya valósággal világított. Más esetekben azonban ez a fény kevésnek bizonyult, több csodálatosan szép tárgy homályba veszett. rendkívül látványosra sikerült a korona, mint a keresztény magyar királyság szimbólumának bemutatása. A külön e célra épített trónuson a koronáról készített néhány szép fényképfelvétel is helyet kapott.

Nagy élményt jelentett, hogy a kiállítás rendezése során alkalmunk nyílt kissé közelebbről is megismerkedni egy olasz múzeum közösségével. Gyakran úgy éreztük, otthon vagyunk, hiszen a múzeum a világ minden táján egyforma. Ennek ellenére fölfedeztünk néhány különbözőséget is. Irigylésre méltóan jól szervezett volt például a külső cégektől megrendelt munkák összehangolása. A megnyitó előtti napokban gyakran három-négy különböző, asztalos, festő, világításszerelő munkacsoport is dolgozott egymás mellett, lázas ütemben. Munkájuk kiegészítette és nem gátolta egymást Ugyanakkor a rendezési munkálatok során érezhetően hiányzott egy, a mi fogalmaink szerinti kiállításrendező szakmai irányítása. Egy-egy vitrint mi, régészek, restaurátorok próbáltuk meg berendezni, több-kevesebb sikerrel. Ennek következmény lehet, hogy néhány tárgy az általunk elképzeltnél kisebb hangsúlyt kapott.

A kiállítás katalógusa bámulatosan rövid idő alatt, kiváló minőségben készült el. Köszönet illeti érte mindazokat, akik létrehozásában közreműködtek. Csak a köszönet és a hála hangján szólhatunk mindazokról a bolognai kollégákról is, akik a kiállítás rendezése során velünk együtt építették jurtát, cipelték a lovat, rendezték a vitrineket. A kiállítás és mi magunk is a legtöbbet köszönhetünk azonban a bolognai múzeum igazgatójának, Cristiana Morigi Govi asszonynak, akinek kitartó, áldozatos munkája nélkül sem a kiállítás, sem a katalógus nem jöhetett volna létre. Kedves kötelességünknek tartjuk azt is, hogy ismételten és már

sokadszor köszönetet mondjunk mindazoknak a magyar kollégáknak és intézményeknek is, akiknek az anyagából és segítségével létrehozhattuk ezt a kiállítást, amely most Európa meghódítására indult.

A február 21-én megnyílt kiállítás Bolognaban egy két éves rendezvénysorozat első eseménye volt. A város a 2000-ben rá váró, *„Európa kulturális fővárosa"* megtisztelő címre készül. A megnyitókor mutatkozó óriási érdeklődés azt sejteti, első eseményként nem véletlenül esett a választás a honfoglaló magyarságot bemutató kiállításra.

dr. Wolf Mária

Magyar Nemzeti Múzeum – London

Gerelyes Ibolya 1998. február 9–20. között tanulmányúton tartózkodott Londonban, ahol az oszmán–török rézművesség, illetve az izniki kerámia-gyártás témakörében végzett kutatásokat a Victoria and Albert, illetve British Múzeum iszlám gyűjteményeiben, valamint a London University-n belül működő School of Oriental and African Studies könyvtárában.

Gerelyes Ibolya
MNM középkori Főosztály

Interworking konferencia Bécs A bécsi út túloldala

1998. 02. 17-én jártunk az Interworking konferencián Bécsben az Austria Centerben. A kiállítás megjelenését tekintve hasonló a magyarországi Ifabo, Internet Galaxis rendezvényekhez, de lényegesen körülhatároltabb témakörben.

Megjelentek nagynevű cégek, mint Digital, Cisco, Ericson, Siemens, de elsősorban a szűk szakmai közönséget érdeklő hálózati – az „európai" országok múzeumainak pénztárcájához szabott árú – eszközökkel.

A belépőjegy ára – közalkalmazotti javadalmazásunkhoz képest – rendkívül drága (400 ATS.), amely azonban nem tükrözte a rendezvény szakmai színvonalát. Mivel az ICOM-kártyát sem fogadták el, hála az egy darab ingyenes belépőnek két turnusban tekintettük meg a kiállítást.

Összefoglalva érdekes volt látni más ilyen jellegű bemutatót, előadást.

Nagy György, Párdi Ferenc

OMM

1998. január 23-án Finnországban, Helsinkiben, a Műegyetemen, a Magyar Tudomány Napján a *„Műszaki és természettudós alkotók Magyarországon"* c. kiállítás felújított formáját mutatta be az Országos Műszaki Múzeum. Az eredeti forgatókönyvet Tóth Endre főtanácsos írta, további tablókkal kiegészítette Lengyelné Kiss Katalin.

– Az IUHPS (International Union of the History and Philosophy of Science = Nemzetközi Tudománytörténeti és -filozófiai Únió) bizottságai közül az ICOHTEC (Technikatörténeti Bizottság)-nak dr. Vámos Éva 1998. január 1-jétől vezetőségi tagja; a „Women in the History of Science, Technology and Medicine" (Nők a tudomány, technika és orvoslás történetében) állandó bizottságának alelnöke.

KÖZHASZNÚ INFORMÁCIÓK

Pályázat

„Koncepció az országos könyvtári, múzeumi, levéltári és közművelődési információs hálózat fejlesztése az információs társadalomban" c. koncepcióban megfogalmazott célok megvalósítására.

A Művelődési és Közoktatási Minisztérium Kulturális Örökség Főosztálya a Közművelődési Főosztállyal közösen pályázatot hirdet a „Koncepció az országos könyvtári, múzeumi, levéltári és közművelődési információs hálózat fejlesztése az információs társadalomban" c. koncepcióban megfogalmazott célok megvalósítására.

A pályázatra a koncepcióban megfogalmazott stratégiai elvekhez és célokhoz illeszkedő, azok megvalósulását elősegítő fejlesztési terveket kell benyújtani az éves ütemezésnek megfelelően. A koncepciót a pályázók a pályázati anyaggal együtt vehetik át.

Pályázhatnak: azok az önálló vagy együttműködő közgyűjtemények és közművelődési intézmények (nemzeti könyvtár, megyei közgyűjtemények és közművelődési intézmények, országos szakkönyvtárak, egyetemi könyvtárak), amelyek a koncepcióban leírt programokat kívánják megvalósítani. A felsorolt pályázók az együttműködésbe bevonhatják azokat az intézményeket is, amelyek önállóan a fejlesztésre, a koncepció ütemezési prioritásainak megfelelően, csak 1999-ben vagy 2000-ben pályázhatnának.

A pályázatot, amelynek a fejlesztési terv szintjén három évet kell átfognia, az 1998-ra kitűzött célok és feladatok megvalósítására kell benyújtani.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

1. a pontosan kitöltött pályázati űrlapot,
2. a 3 éves fejlesztési tervet,
3. az 1998-ban megvalósítandó feladatokat (ez a pályázat tartalma),
4. a fejlesztés, a fenntartás és a működtetés forrásait (saját, egyéb, igényelt),
5. a projekt vezetőjének nevét és címét.

A pályázatok elbírálásánál előnyben részesítjük:

- több pályázó közös pályázatát (közös pályázat esetében a pályázók feladatvállalásait külön-külön részletezni kell a pályázatban),
- a közös regionális vagy megyei fejlesztési tervekre épülő pályázatokat,
- az intelligens (megfelelően tájékozott) régió vagy megye megvalósulását vagy egy-egy szakterület (országos szakkönyvtárak, egyetemi könyvtárak) jobb információ ellátását eredményező fejlesztési tervekkel pályázókat,
- azokat, akik az egyéb forrásokból származó támogatások biztosítóitól nyilatkozatokat mellékelnek,
- az alább felsorolt pályázati területeken átfogó fejlesztési tervekkel pályázókat.

A következő négy területre lehet pályázatokat benyújtani:

A közgyűjtemények és közművelődési intézmények infrastruktúrájának fejlesztése és működtetése (internet csatlakozás kiépítése; meglévő internet csatlakozás bővítése; lokális hálózat építés, adatbázisokhoz való hozzáférés biztosítása). A rendelkezésre álló összeg:164 mFt.

A kulturális örökség szempontjából fontos információs vagyon digitalizálása, elektronikus dokumentumok és adatbázisok készítése. A rendelkezésre álló összeg: 50,5 mFt.

Elektronikus hordozókon megjelenő dokumentumok beszerzése és szolgáltatása.

A rendelkezésre álló összeg: 70 mFt.

A könyvtárközi dokumentum-ellátás telematikai rendszerének kialakítása és működtetése, elektronikus dokumentum-ellátás, osztott katalogizálás fejlesztése és működtetése.

Szekér Ferenc, grafikusművész

Pályázók, 1986.

Puhl Antal (építész) meg nem valósult tervezési munkája: 1986: a Fő-
fott üzlethálózatának arculatterve (Török Ferenc építésszel,
Németh Ferenc és Szekér Ferenc grafikusokkal.

Magyar Építőművészet, 1984. 4-5 szám, 89-old.

Szekér Ferenc, [nobrán]

Tág- és gyökérnobraitbol kiállítása nyílik a Ferencvárosi Pincetárlatban dec. 6-án.

— : □ Szekér Ferenc 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974 dec. 2.

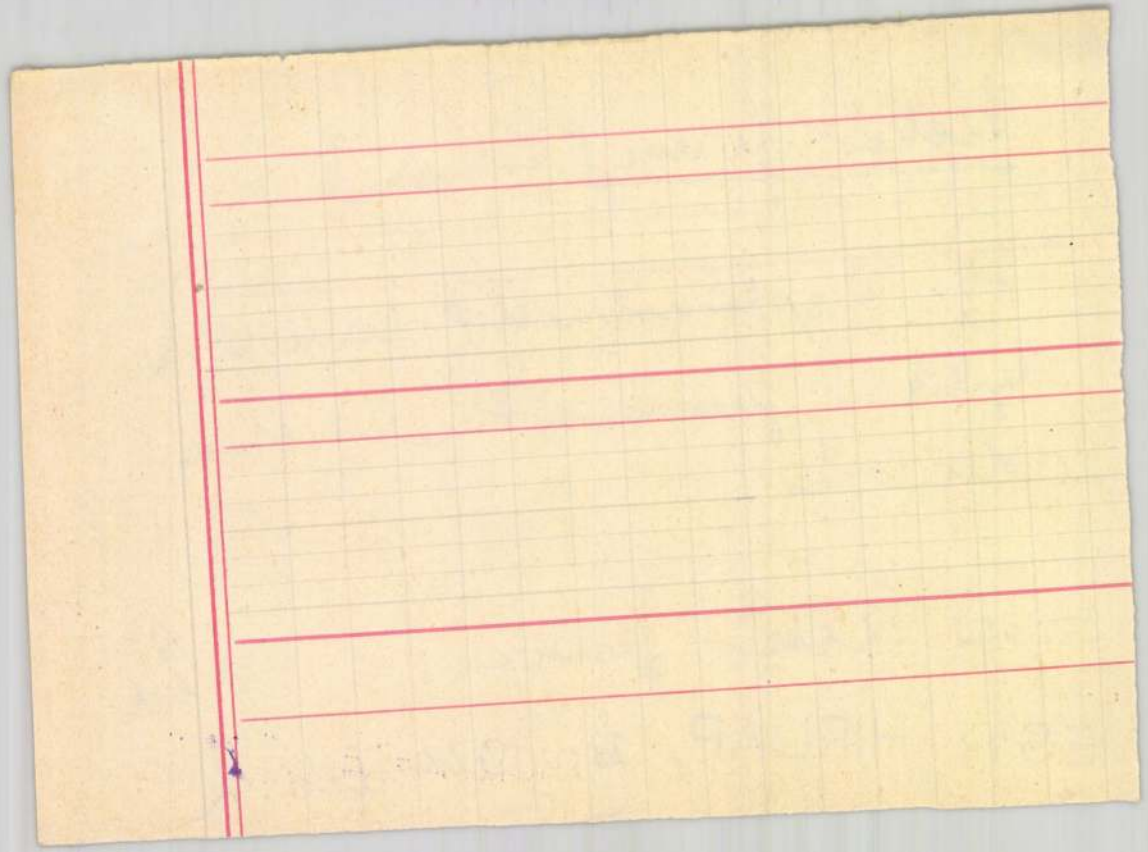

Dr. Szekér Ferenc

Ág és gyökérszobrainak kiállitása a Ferencvárosi Pincetárlaton megtekinthető december 18.-ig, -irja Kulturális eseményeket ismertető rovatában a lap.

Élet és Irodálom, Bp. 1974. dec. 7.
XVIII. évf. 49. sz. 8. lap.

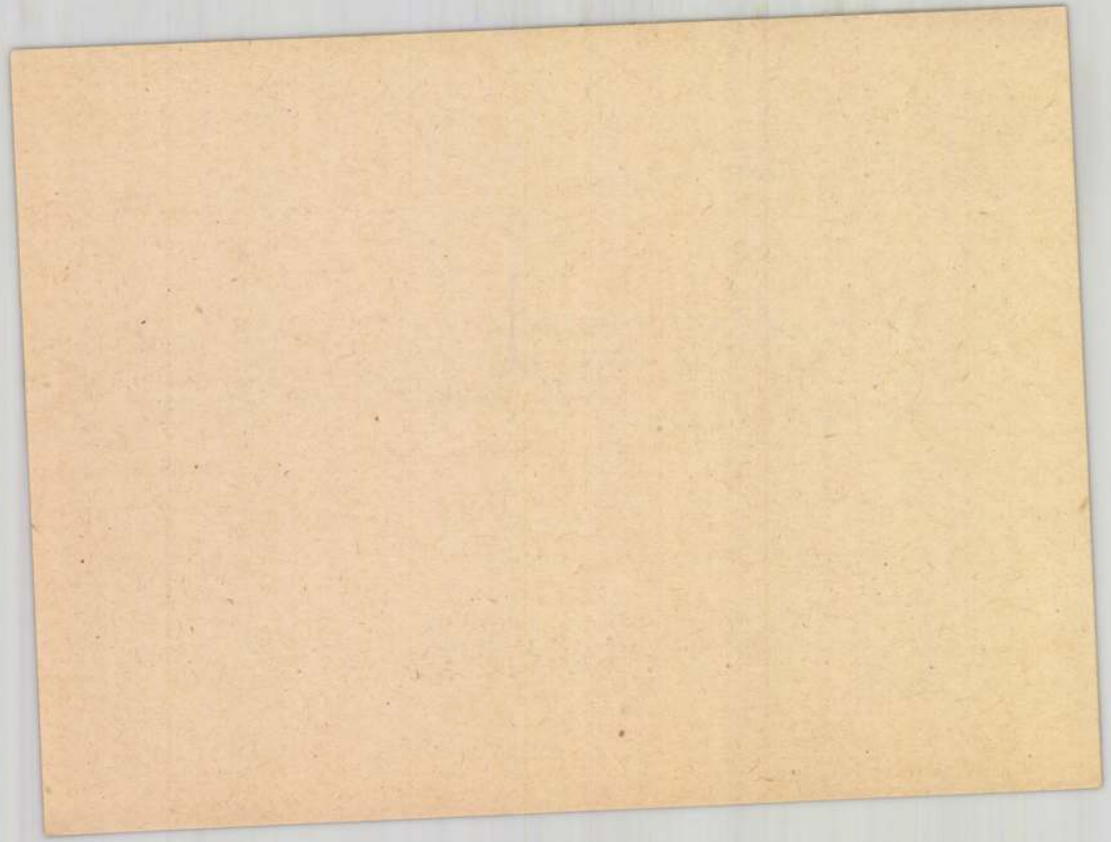

Dr. Szekér Ferenc

ág-, és gyűlésszobrainak
kiállítása december 6-án nyílik
a Ferencvárosi Pincetárlaton

Magyar Nemzet 1974

december 4
4. old.

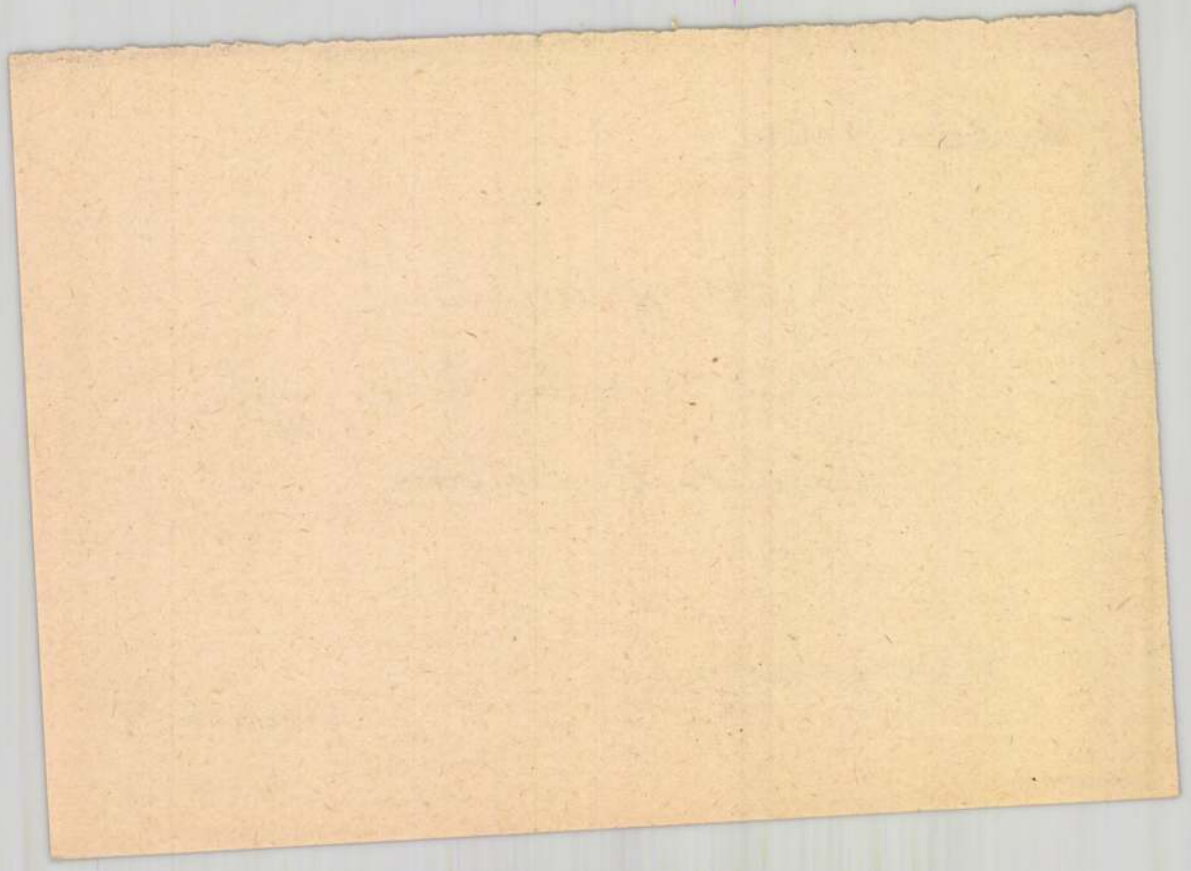

Dr. Szekér Ferenc

A Ferencvárosi Pincetárlat helyiségében Dr. Szekér Ferenc ág és gyökér szobrainak kiállitása december 22.-ig tart nyitva.
A Mücsarnokban december 17.-én nyitják meg Bartha Éva ékszertervező, Preiser Klára textiltervező és Benedek György festőművész kiállitását.
Közli a kulturális eseményeket ismertető rovat.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. dec. 11.
XX. évf. 5o. sz. 8. lap.

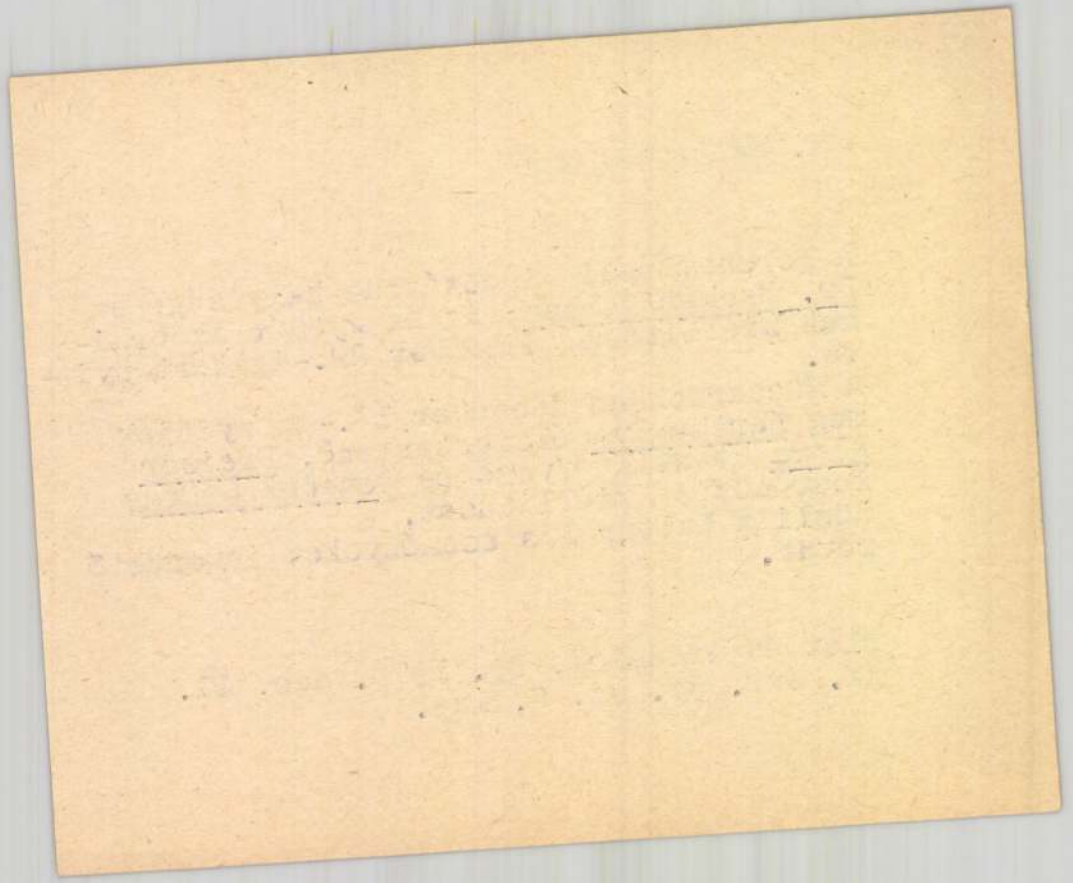

Szekér György, építész

Építészeti utalások helyreállított műemlékeinkben.

2. Nagyszekeres, református templom. A szentély hálóboltozatára a deszkamennyezet alatt fölállított bordáivek utalnak. (repr.)

Tervezők: Szekér György és Szálmayr János.

Magyar Építőművészet, 1986.5., 26. -

DR. SZEKÉR FERENC

SZÜLETETT TATABÁNYÁN 1913-BAN. MÁR KORA IFJÚSÁGÁBAN KERÁMIÁVAL, MAJD FAFARAGÁSSAL, JELENLEG ÁG- ÉS GYÖKÉRPLASZTIKAI SZOBRÁSZATTAL FOGLALKOZIK. MUNKÁIBÓL A MAGYAR ÉS A SZOVJET TV BEMUTATÓT TARTOTT.

XANTUS Z.

FK.: XANTUS Z.

MEGHIVÓ
A
FERENCVÁROSI
PINCETÁRLAT
85.
kiállítására

A GYÖKÉR MŰVÉSZETE

DR. SZEKÈR FERENC

MEGTEKINTHETŐ: 1972. X. 13—26.
HÉTKÖZNAP: 14—19 ÓRA,
VASÁRNAP: 10—12 ÉS 14—19 ÓRA KÖZÖTT
HÉTFŐN SZÜNNAP

FERENCVÁROSI PINCETÁRLAT
IX. MESTER UTCA 5.

BUDAPEST FŐVÁROS IX. KERÜLETI TANÁCSA

TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT

DR. SZEKÉR FERENC

ÁG- ÉS GYÖKÉR SZOBRAINAK

KIÁLLÍTÁSÁRA

MEGNYITJA

NAGY LÁSZLÓ

KÖLTŐ

1972. OKTÓBER 13-ÁN PÉNTEKEN ESTE

6 ÓRAKOR

dr. Szekér Ferenc, [szobrász :]

A ferencvárosi Pincetárlatban nyílt meg kiállítása. A tatabányai művész korábban kerámiával, majd forfaragással jelenleg ág- és gyökérplasztikával foglalkozik.

— : Gyökérplasztika

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. okt. 10.

2.

színskálájú textíliái. Mindezeken felül, méltán illeti elismerés Borsa Gábor építészmérnököt, a közérdekű társművészeti seregszemle megtervezéséért és sikeres megvalósításáért.

A ZRÍNYI NYOMDA DOLGOZÓINAK KIÁLLÍTÁSA

A tipográfiai munka ízlést, arányérzéket, vizuális szemléletet igénylő szakma és így nem is csodálkozhatunk azon, ha dolgozóiban sok adottság lappang az önálló képzőművészeti alkotó tevékenységre.

Ennek a nyomdákon belül érvényesülő spontán grafikai hajlandóságnak igen figyelemre méltó, rangos manifesztálódása volt a Zrínyi Nyomda novemberi házi kiállítása is. Az itt bemutatkozó művészek közül néhány — tizenkilenc közül öt — az Iparművészeti Gimnázium ösztöndíjasaként részesült grafikai kiképzésben, s így meglepően érett alkotásokkal szerepel. A kiállítók egy részénél meglep technikai készségük sokoldalúsága és szemléletük érettsége. Ilyen mindenekelőtt *Szekér Anna*, akinek nemcsak kiváló tussrajzait (Anya gyermekével, Önarckép stb.) értékelhetjük nagyra, hanem tojástemperával készült festményeit és eleven plasztikai érzékről tanúskodó *rézdomborításait* is. *Árendás József* filctollal készült akt-tanulmányait, *Kolman Imre* modern hangvételű tussrajzait, *Kovács Sára* monotypiáit (és temperáit) egyaránt önnálóságra törekvő faktúra, az önkifejeződés sok meleg bensősége, s itt-ott fiatalos varázsa fémjelzi. *Kulinyi István* sokoldalú grafikus, aki a monotypiától a ceruzarajzig változatos technikákkal kísérletezik. A sok jó munka közül meg kell emlékeznünk az absztraktabb festőiségben buzgolkodó *Benczur Gyula*(!) olajkompozícióiról és színes monotypiáiról, Szám Imre tuss- és krétarajzairól, de főleg az alkalmazott grafikában jeleskedő *Grausz Péter* és *Papp Zoltán* szabatos hanglemez-borítóiról és a Magyar Grafika című lap számára készült igen szépen tipografizált címlapjairól.

Bauer Jenő

Művészet 1969 II. sz. 23 old.

Szekér Anna
grafikus

M.D.K.

„Rajz" (repro)

A borító hátlapján
Művészet, 1969. április

Szarka Árpád

festő

Gabó Jenő: Szarka Árpád élltmű-
kiállítása. (1935–1985)

Soprom Füzetek (szerk. Sarkadi Sándor) 1986, 124–125

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1969 FEB

MŰVÉSZET

A ZRÍNYI NYOMDA DOLGOZÓINAK KIÁLLÍTÁSA

1021

A tipográfiai munka ízlést, arányérzéket, vizuális szemléletet igénylő szakma és így nem is csodálkozhatunk azon, ha dolgozóiban sok adottság lappang az önálló képzőművészeti alkotó tevékenységre.

Ennek a nyomdákon belül érvényesülő spontán grafikai hajlandóságnak igen figyelemre méltó, rangos manifesztálódása volt a Zrínyi Nyomda novemberi házi kiállítása is. Az itt bemutatkozó művészek közül néhány — tizenkilenc közül öt — az Iparművészeti Gimnázium ösztöndíjasaként részesült grafikai kiképzésben, s így meglepően érett alkotásokkal szerepel. A kiállítók egy részénél meglep technikai készségük sokoldalúsága és szemléletük érettsége. Ilyen mindenekelőtt *Szekér Anna*, akinek nemcsak kiváló tussrajzait (Anya gyermekével, Önarckép stb.) értékelhetjük nagyra, hanem tojástemperával készült festményeit és eleven plasztikai érzékről tanúskodó *rézdomborításait* is. *Árendás József* filctollal készült akt-tanulmányait, *Kolman Imre* modern hangvételű tussrajzait, *Kovács Sára* monotypiáit (és temperáit) egyaránt önnálóságra törekvő faktúra, az önkifejeződés sok meleg bensősége, s itt-ott fiatalos varázsa fémjelzi. *Kulinyi István* sokoldalú grafikus, aki a monotypiától a ceruzarajzig változatos technikákkal kísérletezik. A sok jó munka közül meg kell emlékeznünk az absztraktabb festőiségben buzgolkodó *Benczur Gyula*(!) olajkompozícióiról és színes monotypiáiról, Szám Imre tuss- és krétarajzairól, de főleg az alkalmazott grafikában jeleskedő *Grausz Péter* és *Papp Zoltán* szabatos hanglemez-borítóiról és a Magyar Grafika című lap számára készült igen szépen tipografizált címlapjairól.

Bauer Jenő

Szekér Anna

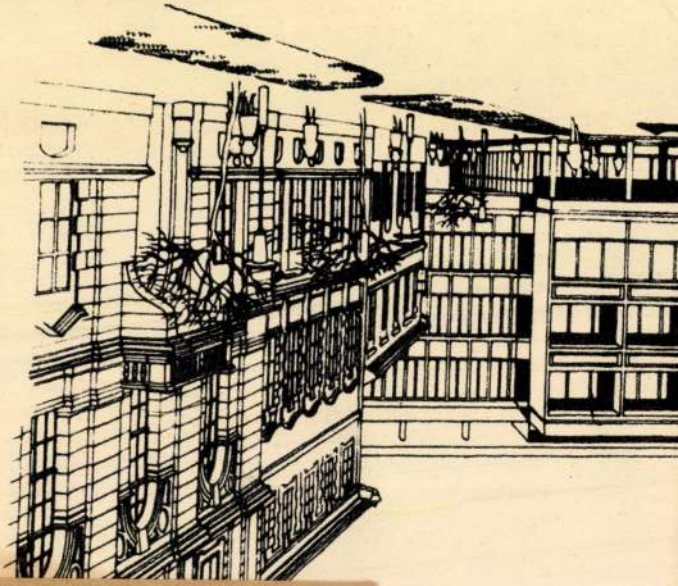

M.D.Y

Szekér Anna

Bemutatta „Anya gyermekével", „Önarckép" stb. tusrajzait, valamint tojastemperával készült festményeit és rézdombornyomásait is.

Bauer Jenő: A Zrinyi nyomda dolgozóinak kiállítása
Művészet, 1969. február – 23 lap.

Szekér László építész

L: Gerba Dezső

12-24

Polónyi László: A Duna-part változásai

Magyar
Építőművészet, Bp. 1983

83/3

Szekér sónló, építés

L. Tillai Ernő

– . követségi hírek

8

Magyar Építőművészet, Bp. 1983

83/6

Szekér Istvánné M.D.K.
munkatársként

A Szegedi Olajközpont tervpályázaton 35ooo Ft-os megvétel.
Szerzői: Virág Csaba-Mészáros Géza
Munkatárs : Komlóssy István-Bakos Géza- Beöthy András-Stojanov Miklós

Magyar Építőművészet 1967/5. 2-3.1.

Szekér István mé építész (Ipar terv)

Résztvett az alábbi pályázaton

(rajz, makett, 2 sepró)

Ds. Gyöngyösi István: Nemzetközi szervezetek – UNIDO – IAEA – központja – Bécs, terpályázat, 1969

Magyar Építőművészet 1970/2 Sold.

A(D)K

Szekerák Aladár (bronzöntő mester)

Az ő műhelye végezte a (debreceni) Tóth Árpád szobrának és a Berky Nándor mintázta Tarekas-relief öntését.

A Tarekas-kultusz történetéhez Debrecenben.
Alföld, Debrecen, 1959. 2. sz. 138. l.

Szekercés Balázs
ács

Balázs, ács
(Blasius Zekerchyecs)

1522. Szeged

Bal Hel iri. l.
25. l.

Reizner János
Szeged kört.
IV. Szeged 1900

Lippert terve után Giani bécsi műhelyéből.
Simor prímás készíttette, 1886.
Simor János bíbornok, prímás ősmja új infulája. Egyházművészeti Lap, VII., 1886., 175—177. l. (Képe 176. l.)

CSERNOCH PRÍMÁS MISERUHÁJA,

ezüstcsipkés és ezüsthímzésű fehér selyemdamasztból, közepén IHS.
Mag. 105·5 cm.
Magyar munka, 1914 körül.
Csernoch prímás készíttette.
Lepold Katalógus 184. sz.

CSERNOCH PRÍMÁS MISERUHÁJA,

piros selyem alapon indásrajzú szekfűs, palmettás és akantuszleveles nagyvonalú, aranyzsinórral körvonalazott piros bársony applikációval, középen dicssugaras, aranyalapú kerek mezőben IHS monogramm.
Mag. 108 cm.
Az Izabella Háziipari Egylet készítette 1925.
Gerevich: PA, 200. l.

SERÉDI JUSZTINIÁN MISERUHÁJA,

fehér selyem alapon úrihímzést utánzó, négyszögekbe foglalt gránátalmákkal, középütt IHS betűkkel. Az Izabella háziipari egylet műve, 1927.
Mag. 110 cm.

Rothermere-utca 12. III. 2.

MOK

Szekeres és Bokros
grafikusok

Közös munkája a Grafikai Szemle
januári számának fedőlaprajza

– Mellékletünkről

Grafikai Szemle 1914 évf 6 sz 147 l.

Szekeres
festő

l.

Perálltört képes
238,519. l.

Dear Jack

mdk

Szekeres

Hangya kártalási és piperecikkek.
plakát

Ar 6. Sz. k. Grafikai Piakállami
Bp. 1961.

32. L

MDK

Szekér Ferenc munkavez. M.Népköztársaság Érdemérem ezüst fok.

Párt és tömegszervezeti funcionáriusokat, épitőmunkásokat... tüntetett ki a Népköztársaság Elnöki Tanács

Szabad Nép, 195o. dec. lo. 6 l.

H. D. K.

SZEKÉR Lajos építész

4 vagonos haltakarmány voktár

52. IV. 49.

Mnot katalógusa 1958. 134. l.

M. N. K.

SZEKÉR Lajos építész

Egyfülkés árnyékszék 51. IV. 72.
51. IV. 73.

MNOT katalógusa 1958. 85. l. 86. l.

Szekér Mihály,

Tihaméry Képiró,

festő

a XVII. században

Nagybányan működott

Baloghnüvel

564. l.

2159 YAMOUD-BOCHARA szőnyeg,

colt diszitéssel. Magyar, XVIII. sz. — Mess-
XVIII. Jh.

ánttal, Olasz, XIX. sz. — Messgewand.

két széle fehér alapu virágok, brokát. XIX

okát. Francia. XVIII. és XIX. sz. — Mess-

és ezüstbrokát, arany paszománttal. Francia.
sisch. XVIII. und XIX. Jh.

damaszt. Olasz, XVIII.—XIX. sz. — Mess-

Olasz, XVII. sz. — Messgewand. Italienisch,

l. XVIII.—XIX. sz. — Messgewand. XVIII.

madárral. India, XIX. sz. — Teppich, mit

Gestickter Teppich, ähnlich zu Nr. 2137.

—

Szekér Mihály,
Tihanyi

Thieme Becker

XXXIII. 166. l.

(Lyka)

lásd
Tihanyi Szekér
Mihály alatt is.

LXXIV. TÁBLA

LXXIV. TÁBLA.

Lujewe Beckel

Szekér Mihály

festő

László

Arch. Ét

1910. 452

Szekér Mihály

Művenet 1911. 92

Csattok VII. 244.

KÉPÍRÓ SZEKÉR MIHÁLY. Nagybánya városa az 1689-ik évben tudtul adja, hogy „nobilis ac generosus dominus Michael Tihaméry alias Szekér vulgo Képíró“ nagybányai lakosnak testvére, Anna, férjezett Vida Andrásné kassai lakos elhunyván, az örökségi ügyben rokonát Kecskeméti Istvánt

előttük meghatalmazta. A ház-örökséget, mely Kassán „az alsó kapunál legvégén a napkeleti soron“ volt, a következő évben Tihaméri Képíró Szekér Mihály és öccse Tihaméri Szekér András eladták 335 frton. A vevő 1704-ben elhalt s még 100 frttal adósa maradt „Nagybányára Képíró Mihálynak“. Ebben az ügyben kereste meg levelével a nagybányai képíró Kassa városát, melyet itt közlünk:

Generosi, Prudentes ac circumspecti Domini Domini mihi observandissimi, colendissimi!

Salutem servitiorumque meorum paratissimorum obsequentissimam recommendationem. Cassáról 15 Martii datált kegyelmetek levelét az kegyelmetek nemes városában levő s engemet concernáló házbeli részem iránt 23 Aprilis anni praesentis illendő becsülettel vettem, aminthogy Isten ő felsége engemet is fiakkal és leányokkal megáldott, talán még jövendőben fiaim közül valamelyik odafordulván, az nemes városnak is hasznos szolgája lehet; azért most semmiképen magamat arra nem vehetem, hogy ott való jussomat kivegyem, kivánván inkább gyermekimet jó karban hagynom, hogy sem tőlök valamit elidegenítenem, mely dolgot is akarék kegyelmeteknek nagy becsülettel értésére adnom, kérvén kegyelm. egész bizodalommal, hogy azon engemet illető részem manuteneáltassék. In reliquo praetitulatas Dominationes vestras divinae recommendans providentiae permaneo praetit. Dn. V. servus obsequentissimus.

Nagy Bánya 9 Maii 1707.

Michael Képíró Tihamery.

Eredetije Kassa város levéltárában 19669/6. szám alatt. —391. K. L.

tól vettek leckét. Meglátták az egyszerű, nemes formákban, hogy kell építeni és díszíteni. És mialatt az építészek és a szobrászok konstruáló vonalaikból tanultak, addig a katedrálisok ablakain festőművészek színüket örökítették meg. Sokat tanultam én is a virágtól és különös élvezettel fedeztem fel mindig rajtuk a görögök és gótikusok megfigyeléseit. A korintusi oszlopnak például fejét mily szép nagy levéldísz veszi körül: a bogáncskóró levele. Nincsen művésznek igazabb mestere a természetnél, ha tágranyílt két szemmel látja.

Az öreg inas (aki kocsis is egy személyben) jelentette, hogy várnak az estebédhez. Rodin igen mértékletesen él, különösen este szerény az étkezése. Tojás, tej, sajt és gyümölcs, saját kertjéből, ez kerül az asztalára. Talán ez a titka robusztus, jó egészségének.

Könnyű kocsika fürge kis lóval elébe fogva, vitt ki az állomáshoz. Este tíz óra lehetett, de Meudon már aludt, csak itt-ott kandikált ki valami kicsike, pislákoló világosság az apró házak ablakaiból. Máskor Rodin is alszik ilyenkor minden este.

Csak lépésben hajt a Rodin kocsisa, gazdája nem szereti az állatkínzást. Nézem a dombtetőről, a novemberi telt hold világosságánál, Meudon panorámáját, amelyet Rodin is mindennap megcsodál, mikor ez a kis ló befut vele Párisba a rue de Varenne-i műtermébe. Ezen az estén különösen szép ez a kép. Az áradásos Szajna, nagy, sötét, rejtelmes, mint Babilon vizei.

Páris millió apró fénnyel tekint ide. Sugároznak hatalmas palotáinak ablakai, boulevardjainak és tereinek ívlámpái. Csakugyan káprázatos „ville [illegible] mámoros és mámort kínáló

SZEKÉR Gyöngy építész

A budamentlőrinci pálos kolostor rekonstrukciójának éles kritikája Marosi E-től

AH 1998/2. 362-366. ll

Szekeres festő

Czetter Sámuel rézmetszete: Viczay József orvos dr. arcképe Szekeres festő után, 1827

Századok 1874. 26–44 o.

Nagy Iván: Magyarországi képzőművészek

Szekeres Béla

1923. nov. M Akv Pf Egy

kiáll. Nemzeti Szalonban

Szürkület, tempera, 300.000.–

Häufler II 111.

1904. XI. 8.

Pécs

Agrogeologiai térképe (675)

1904.)

Szekeres Béla

1920 jan. febr.

ki ll. Nemzeti Szalonban

Sicíliából, tollrajz 2000.–

Golgotha, tollrajz 3300.–

1920. M Akv Pf Egy

ki ll. Nemzeti Szalonban

St. Daniel am Karst

virf 600.–

1920. május.

ki ll. Nemzeti Szalonban

Messinai katona, olajf. 1600.–

Tamburinfej, tempera, 1500.–

Vak muzsikás, olajf. 1500.–

Strada Pergola, olajf. 2500.–

Két öreg Sicíliai, olajf. 3000.–

1920. szept. u. o.

Nyári délután, olajf. 3000.–

Havasi Gyula dr. V. 197.

Szekeres Béla

1913. dec. kiáll. Nemzeti Szalon
A valkói oláh templom,
vízf. 45.–

1915. szept. kiáll. u. o.
Certosa, szines rajz 30.–
Dante illusztráció, rajz 30.–
A Vlegyásza aljában, tempera,
35.–
Valkói templom, tempera 45.

1915. dec. kiáll. u. o.
Szines kréta rajzok –

1916. apr. kiáll. u. o.
Rio-i emlékamiből,
szines tollrajz 60.–

Trinkl István III: 145.

Szekeres Béla

Műcsarnok festő Bpest

1912-13. téli kiáll. 660, 661, 666.

671

1913. tav. kiáll. 618.

~~American~~ Journal of Archeology III. 201.

2

Tartozik

KELET		Hivatkozás	TÉTEL
év, hó	nap		
~~1927 máj~~	~~3~~	1	~~Váltóért~~

Szekeres Béla
Ultimet 1910. 430
– 1911. 92

Feltételek
1/4 ‰ jutalék
% kamat 19:- P k. k.
filler kiegyenl.

1.

Követel

LEJÁRAT		Kamat nap	Kamatszám	ÖSSZEG	
év, hó	nap			Pengő	f
jul	2.			15.600	:-

14½ sz. Folyószámla 17463 DEB

Szekeres Béla

1912 - 14. a grafika tanársegéde

Érmisk 1930. 78. l.

Szekeres Béla

Adria m. k. tengerhajózási rt. plakát pályázatán 800 koronás díj.

Éminiszk 1913-14.

Szekeres Béla

festő

Műcs. kiáll. 1935-től

Pipics 120-l

Szekeres Béla

Vasárnapi pihenő,
Tempera

Nemzeti Salon

MAFE 20-ik jub. kiáll.
kat. 1935 dec. 20 –
1936 jan. 6.

Szekeres Béla

100 K államsegély

Értesítő 1908/9. 13. l.

VASÁRNAPI K

ADÓMIVATAL . BUDAPEST VIII. S

Nagys.

Szentiványi G

a Szépmüvészeti

kára urn

I.Lenke-tér 7.IV

Szekeres Béla

Reklám-levelezőlapok
fentitől, szines repr.

Éimisk 1912/13

Neuzetör - szurony VI. 137

SZEKERES, *Béla*, festő és grafikus, * Budapest 1890 febr. 18. Az iparművészeti iskolában végezte tanulmányait. 1911—12. Rio de Janeiróban a közmunkák minisztériumának miniszteri fogadószobájában és a lépcsőházban három freskót festett. 1917—19. olasz fogságban volt. 1919 óta Budapesten működik s főleg figurális és tájképeket állít ki. 1920. kollektív kiállítása volt Budapesten. Piazza Armerina látképe c. tollrajza a Szépművészeti Múzeum graf. gyűjteményében.

E-G II. 496 l

Szekeres Béla

100 k államsegély

Kőbánya 1906/7

16. l.

458.

TURÓCSZ

r. kath. t

Szekeres Béla

Oltártervi, repr.

Értimisk 1908/9.

VI. t.

~~Bánffai ötvösmunkák próbabélyegei~~

~~VIII. 29~~

Szekeres Béla

Végbiz. jeles eredm.
és képesítő oklevél
Érimisk 1909/10
10. l.

Lanfranconi.

(han állva és (

balra fordul, de szembe néz. Balkezében
val pedig az asztalon fekvő könyvre
die Kindlein zu mir Marc 10.4 és másikán
ashato. Középütt elválasztott és simára
tétharna. Főkötője és karkötői gyöngyből
yakan mint keblén, ékköves. Ruhája-
ezik, könyökig érő ujjai kétszeresen
le, a derék disze, az összefüző piros
csikos, bő szoknyája ezüstbrokát. Nyak-
balra a czimer alatt két sorban: » Ida

cm.
nyéből.
-ikán kelt 28402 sz. leirat alapján (140/95

+6 (47) IV. 12

Giacomo Rossi alle Pace in Roma

de Superiori 1683.
e si ruppe nell fugire la Cauelleria
onia.

39 : 52.3 cm.

268.

Esztergom.

A Corso del Danubio de C
innenső partján Esztergom váro
hegyi erőddel, mig tulsó partj
münket, melynek környékén a ke
Felirata fölül jobbra, hol az

SEGNALATA VITTORIA OTT
ARMI IMPERIALI, E POLA
CITTA, E [illegible] FORTEZZA D
L´ACQVISTO DELL IMPORT
PARKAM LI IX OTTOBRE c
li 12 detto e dell´ att
alli 24, e sua resa
ai Cesari alli 27 Otto

Szekeres Béla

Falikép terve, repr.

Értimisk 1910/11.

Térkép.

Ausztria és Magyarország.

A BVDA-tól RATIS BONA-ig
Szolimannak parancsnoksága alatt
tai tüntetvék föl. Felirata:

VERISSIMO RETRATTO DELLI S
VNGARIA, CON LI NOMI DELLI FIV
NEL ANNO MDXXXII. DEL MESE DI
INVITTISSIMO CARLO V. IMPERATO
SERMO, FERDINANDO SVO FRATELLO
RMO HYPPOLITO CARLE DE MEDICI,
CON CXX FANTI, ET XXV CAVALLI
ARMATI PER ANDARE, A, DAR LA P
RE DE TVRCHI, IL QVALE PARTITO
DALLI REGNI SVI CON INNVMERAB
CAVALLO ERA VENVTO AD ASSALTAR
L'ALEMANIA, E, OCVPARE, LA SE
CON GRATIA, ET, PR

Szekeres Béla

diszítő festő

szünidei pályázaton

II. díj.

Értimisk 1909/10.

6 l.

T. 3805.

s.

kezében dinnyét tart, mig a jobbra vág-
llra vetetten viseli és kinyujtott bal-
a:

Een Ongers Man.

.5 cm.

-2.

Szekeres Béla

grafikában I. díj.

Értímisk 1910/11. 13. l.

T. 8327.

tis Zagrabiensis ad meridiem czimű
Stephani kezdetű, meg 19. Forum Har-
veggel ellátott lapnak jelzése

USPICIIS.
IFICENTIA.
I. R. D. D.
KIMILIANI
ERHOVACZ.
RAKITOVECZ.
ZAGRABIENSIS.
EDIT:

7 cm.

37-902
-1530.

Szekeres Béla

A Magántisztviselők
Országos Nyugdíjegyesületének
plakátpályázatán I. díj.
A Nemzetközi Vas- és
Gépipari Kiállítás plakát-
pályázatán I. díj.

Budapest 1910/11. 14. (

Versecz.

Az Entwurf Einer in We
Kirche mit Beybehaltung des
gegenüberstellung eines neue
Haupt Front, woran der Grund
B. jene ohne selber, der Dur
let feliratú lapon egy ké
zát és átmetszetét nyerjük a

Tusrajz szinezve, m

Szekeres Béla

800 K utazási ösztöndíj

Eötvös 1910/11.

15. l

Vétetett A. Gyöntivő 1895
— Zárómoltatott 1895: x. 24-én
ve l. an sy6ói mm. ö.

1897: VII. 29-én az Iparművész

ghalt 1464–1472 köst)

Tézussal.

zén lévő gyermeket egészen magához (szorítja) ~~[illegible]~~

fzi körül. A Madonna palást~~m~~ az ~~[illegible]~~ vizet

k. haja

vid) ~~hag~~ gündör.

öbol, méretei 49: 42. Gm.

373.*)

Szekeres Béla.

tanársegéd a grafikai szakosztályon.

Érmiek 1912/13. 21. l.

Szekeres Béla

341 Szurkos fenyő, vizf. 2000

Nemzeti Szalon

1926. máj.

MAFE 12. kiáll.

Szekeres Béla

202.	Certosa, szines rajz — — — — —	30.—
203.	Dante illusztráció, rajz — — — —	30.—
204.	A Vlegyásza aljában, tempera — — —	35.—
205.	Valkói templom „ — — —	45.—

Nemzeti Szalon
1915. szept.
Őszi Kiáll.

tár.

A helyiség megnevezése		Jegyzet
honnan?	hová?	

SZEKERES BÉLA

166. Stájer táj, temp.
167. Marika, olajf.

Nemzeti Szalon

1939-es Szalon

Szekeres Béla

Thieme Becker
XXXII. 374. l.

(LyKa)

lezárt ellenőrző lapokat gondosan meg kell őrizni, mert ezek annak idején a végbizonyítvány kiadására irányuló kérvényekhez csatolandók.

Intézet igazolja. (Az orvosi véleményt a nyilvántartó lapra a dékáni hivatalba való leadás előtt kell rávezetni.)

A felmentésre vonatkozó kérvényeket a beiratkozás alkalmával a dékáni hivatalokban kell benyujtani. A kérés elintézéséről az illetékes dékánok, hirdetmény útján tájékoztatják a hallgatókat.

A műegyetemi testnevelésre kötelezettek saját óhajuknak és képességeiknek megfelelően szabadon választhatnak az általános heti egy órás (nőhallgatóknál két órás) testgyakorlás, vagy a *m. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemi Athletikai és Football Club, a Műegyetemi Evezős Club és a Műegyetemi Sportrepülő Egyesület* szakosztályaiban üzött sportokban való részvétel között. A sportolásban azonban csak azok a hallgatók vehetnek részt, akiket a Műegyetemi Egészségvizsgáló Intézet erre alkalmasnak talált. Evégből a sportolásra jelentkezők — az egészségi szempontból felmentést kérőkkel együtt — a beiratkozás előtt tartoznak a Műegyetemi Egészségvizsgáló Intézetben orvosi vizsgálatra jelentkezni, ahol az arra alkalmasak nyilvántartó lapjára a testi alkalmasságot rávezetik.

A műegyetemi általános testgyakorlás csoport beosztása a félévenkénti kiadott órarendben található, kivéve a nő hallgatók beosztása, akiknek a részére, szabadon választható csoportokban, mindennap 13 és 15 óra között van a foglalkozásuk. (Hely : a mezőgazdasági és állatorvosi kar férfi hallgatóinak kivételével, akik az állatorvosi osztály telepén lévő II. sz. testgyakorló csarnokban gyakorolnak, a műegyetem központi telepének főépületében lévő I. sz. testgyakorló csarnok.) Mindegyik hallgató csak a kijelölt időben és helyen tehet eleget testnevelési kötelezettségének. Az esetleges elmaradás, megfelelő igazolás hiányában, a félévvégi aláírás megtagadását és annak következmenyeit vonja maga után.

Szekeres András [illegible]

Hódobó, fa

Gondolkodó paraszt, fa

[illegible] 1960. Képző- és Iparművészeti körök kiáll[illegible].

Szekeres András

Fafaragással

szerepel az alábbi Távlatban

Moldvay Győző: Gonyrád képző és díszítőművész Kőrcinek kiállítása

Négyművelés 1970 III. sz. 42 old.

Szekeres András

Csanádpalotai faparagó szerepelt a szegedi nyomtvészeti kiállításon

Tiszatáj, 1965, 4 sz., 319 o.

Szekeres András fafaragó M.D.K.
Csanádpalota

Résztvett a megyei népművészeti pályázaton

Juhász Antal: Dél-magyarország 1965. márc. 16.

Szekeres András

Dorco, plakát
Wimpassing, plakát

Plakátművészet
Országos Magyar Tárlat
az Uj Művészházban, 1929.

SZEKERES BÉLA

Firenze, akirály kertjéből. Krétarajz.
Chioggiai vitorlás. "
Classei pineta. "
Certosa. "

KMT 1912/13. téli kiáll.kat. 81.oldal.

SZEKERES András asztalos

VARGA Gyula: Adatok a debreceni asztalos céh és a népi butor történetéhez.=A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve 1988 (1990) 104.

SZEKERES Antal kovács iparművész

Kovácsolt épületdíszítőmunkákat vállalok: csillár, falikar, kerítés, lépcsőkorlát, ablakrács. Referencia munkák informálhatók. Szekeres Antal kovács iparművész. Hajdúböszörmény, Hargita u. 83.

Reformátusok Lapja, 1992.április 19. 8.p.

Szekeres András
képzőművészeti kiállítása nyílt
hétfőn a József Attila Múzeum-
ban. Nagy érdeklő-dést keltettek
Szekeres András, szandálpalotai
idős parasztember fafaragásai.

Magyar Hírlap 1971/122 Földi.

Csanádpalota

A Törekvés Tsz elnökét keresem. A tanácsházára küldenek, vb-ülésen van. Éppen végeznek, mire odaérünk.

— Miről folyt a szó?

— A közbiztonság helyzetét tárgyaltuk — mondja *Kurunczi* Mihály vb-titkár. — Sajnos odajutottunk, mint már annyiszor: még tovább javulhatna, ha kevesebb ember nézne oly gyakran a pohár fenekére.

Megtaláljuk *Baranyi* elvtársat is. Két hete beszélgettünk az aggasztó takarmánygondokról. Akkor szinte sírt a Törekvés Tsz elnöke. Megjött az eső. Most valamivel nyugodtabb. Még mosolyogni is látom.

— Nyolcvanhat millimétert kaptunk. Mit mondjak? Aranyat ért? Még annál is többet! Most látjuk milyen jó, hogy a porba is el mertük szórni a vetőmagot. Az a 415 hold másodvetés most főnyereményt. Az eső újabb bátorságot adott. Minden szem vetőmagot földbe rakunk. Újabb 100 hold másodvetésünk lesz terven felül.

A tanácsháza egyik szobájának asztalán fából faragott Lenin-szobor áll. *Szekeres* András palotai ácsmester alkotása. Indulunk az Arany János utcai házba. András bácsit nem találjuk itthon. Mezőhegyesen dolgozik. Lánya azonban félbeszakítja néhány percre a nagytakarítást, amíg asztalra hordja édesapja egyéb munkáit. Gagarin mellszobra, egy méltóságteljes nőalak, hógolyózó férfi, kévekötő legény. Egyrészük már kállításokon is szerepelt. A legutolsó azonban 1964-ben, vagyis négy évvel ezelőtt készült. Azóta nem farag?

— Nem ér rá — mondja a nagylány. — Alakítjuk a házat. De valami el is vette a kedvét.

— Oklevelek, kiállításra hívó papírok kerülnek elő. Majd egy lektorátus véleménye, amely elutasítja. Ez 1964-ben kelt. Nézem a figurákat. Egy darab fából faragta valamennyit. Egyik-másik valóban csak bámulni való kézügyességről árulkodik. Akad azonban olyan is, amely arról győz meg, hogy négyévvel ezelőtt egy művész tette le a vésőt.

Biztatni kellene: vegye fel újra!

A. J.

munkával tüzdelt pihenőket; naponta más-más tájakat, a Balaton-parti üdülőktől, a Mátra-, a Mecsek-beli nyaralóházakig, s mindenütt a szórakozni vágyó embereket, akiknek nevetése, jó kedve, tapsa számomra megújuló felüdülés. Előreláthatólag augusztus 5-ig tart a turné, utána, sajnos, kivizsgálásra kórházba fekszem, persze, azzal a reménnyel, hogy nem tart majd sokáig. Annál is inkább bízom ebben, mert már nyáron, szabadidőmben hozzákezdek új szerepem tanulásához. A Vígszínházban az új évad első bemutatója Tabi László: „Itt spanyolul tudni kell" című vígjátékában kaptam jelentős feladatot. Ilyenformán már a nyári kánikulában dolgozom azért a sikerért, amelyet a hideg téli estéken szeretnék aratni. Reméljük, akkor a siker — forró lesz.

(h—gy)

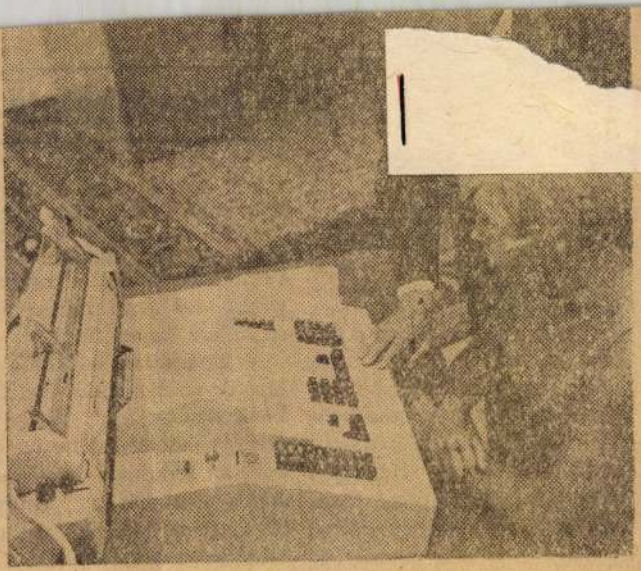

(MTI foto)

Az Országos Ügyviteli Gépesítési Felügyelet és a TETRIMPEX rendezésében a kölni Wanderer-Werke cég a Központi Statisztikai Hivatalban bemutatta elektronikus irodagépeit.

Képünkön: Egy Wanderer Exacta Continental könyvelőautomatát tanulmányoznak az érdeklődő szakemberek

Szekeres Albert

rajztanár

ref. főgimn.

Pest

1905

A kiadvány hiteléül:

min. iroda s. tiszt

Szekeres Albert

1893/94

Ferkàpzomfoiskàvk

136. l.

Segesvár.

A hegyes vidék középteréb
terében pedig az igazságot képv
terült, az erő palástos alakja g

Jespurg.

fölül középütt: Wann Gewalt kom
jobbra: 181.
alól: Inter ut arma silent lege
Juris Consultus, qvi sacr
legalól: Wann Qwalt kompt, ~~wie~~ s
Im Krieg schweigen d
Der ist ein Jurist arg
So dem Recht gibt ga

Rm., mér. a vk. 7

140-95.

Szekeres Albert

rajztanár

1. Művészi Ipar

1894. 100 l

HAZAI BANK
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

VATERLÄNDISCHE BANK
ACTIENGESELLSCHAFT

BANQUE DE LA PATRIE
SOCIÉTÉ ANONYME

Sürgönycim : — Telegrammadresse :
HAZAIBANK

Telefon { számok / Nummern
61—01, 61—02, 61—03, 61—04, 61—21, 61 - 22
Interurban telefon B—41.

dj.

Nagyságos Szentivá

Szives tudomására hozzul

ismervény ellen

25/huszonöt/drb.Kühne mezőgazdas

Szekeres Albert

adrat mus

1893/94 II vendeglat

Kézi malom, római V. 175.

Szekeres (Wagner?)

Festő

László

Művészet 1908. 138. l.

Szigethöz ethnografiai gyüjteménye

VIII. 148.

Czekeres

Laid

Czetter Samuel

Szekeres, festő III. 115.

Szekeres festő

MDK

Viczay József orvos dr. arcképe /Szekeres festő után Czetter Sámuel metszete/

Nagy Iván: Magyarországi képzőművészek. Századok, 1874. 26-44 l.

MDK

Szekeres, festő

Viczay József orvos dr. arcképe, Szekeres festő után/ metszette Czetter Sámuel

Nagy Iván: Magyarországi képzőművészek. Századok, 1874. 26-44 l.

Mélt. Kammerer igazgató úr
nagyon érdeklődik a festő
iránt és megbízott, kérjem
meg Nagyrágodat, ha vannak
már adatai Szekeres
festőről, keggyeskedjék
azokat vele közölni.
Fáradozásáért előre is köszö-
netet mond

kiváló tisztelettel

1909. IV. 22.

Dr. Négey László

Szekeres

ORSZÁGOS MAGYAR SZÉPMŰVÉSZETI MUZEUM
(MUSÉE DES BEAUX-ARTS)
BUDAPEST, VI., ARÉNA-ÚT 41.

Igen tisztelt Uram!

Szekeres festő 1793-ban festette Viczay József arcképét, amely Czetter metszetéből ismeretes. Naményi Szekeresről is ugyan a „Művészet" 7. évfolyamában, de ezen a metszeten kívül egy művét sem ismeri és egy adatot se tud róla.

Most a Múzeumba került Szekeres eredeti festménye, amely után a metszet készült, - egy igen jó passzel.

SZEKERES, festő, 1827. l. *Wagner*.

Ára kötetenként 3.50 pengő

Kapható minden könyvkereskedésben,
a FORRÁS kiadóhivatala utján is.

JAKAB-NYOMDA

Telefon Aut. 516-86.

BUDAPEST, II., ISKOLA-U. 26.

JAKAB-NYOMDA, II., ISKOLA-UCCA 26

Szekeres

1.

LykaMagyműI800-50

419. 1

Sewer Werther

Torzó

Önarckép

Soli Ivo

Leányfej

Terracini Roberto

Akt

Toppi Carlo

Szekeres

Müvinet 1908. 138

1249. Szekeres.

Működött a XVIII. század végén.

Dr. Viczay József orvos.

Mellig látható, kissé jobbrafordult, de szembe néz. Parókája rizsporos, szemöldöke szőke, szeme kék, bajusza és szakálla leberetvált. Öltözete: lehajtott gallérú ing mellfodorral, fehér mellény és egyelejű piros kabát fekete bársony gallérral és nagy gombokkal. A háttér szürke.

Pastell, méretei 51·8 : 40·6 cm. — Vétetett 1909-ben özv. Bárczay Ödönnétől 700 K-án (683–909). — Kifizettetett 1909 április 22-én. — Elszámoltatott 1909 május 20-án (1173–909). — Az elszámolást jóváhagyta az 1911 márczius 11-iki 11526–910 szvsz. határozat (912–911).

Szekeres festő

Vigyázz! Ilyen nevű festő nem létezett. Ez Wagner budai festő magyarosított neve, amely Czetternek Vizay Józsefet abrazoló metszetén fordul elő. Felvilágosít erről az Akad. Ért. 1913 okt.-füzetén kisebb közlemyek megvásárlám.

Lásd erre Karmay levelezését

ÍMLAPOK

eszményvilága nem régi megszokás és észrevétlen fejlődés által természetessé tett kordivat. Ő, aki egy egészen más, sokkal téresebb és korlátlanabb, sokkal levegősebb és egyénibb életből nemrég került ide, mindez *élmény*. S ez jó így, mert a magyar költészetnek egyszersmindenkorra az élmény az alapja, a megindulás a föltétele. Jól fejezi ki ezt az első fennmaradt magyar vers, a louvain-i könyvtár francia szerző alapján olasz kolostorban magyar baráttól írt *Mária siralma*, azaz a Boldogságos Szűz panasza a kereszt lábainál — annyi bensőséggel, hogy ma is megráz, s oly erőteljesen kifejező nyelven, hogy méltón nyitja meg a nagy lirikusok sorát, a nagy vallásos lirikusokét is, akiknek útja Balassa Bálinton, a sokat szenvedett és vétkezett nagy renaissance-költőn (XVI. század) át Zrinyihez, Kölcseyhez,

MDK

Szekeres, festőm.

933. Tengeri táj. Olf. J.l.j.

Árverési Közlöny. 1929. ápr. 3. rk. sz. 36.l.

szakaszában csak »események« v
hattak döntőkké, ha *még* súlyosab
Az évezredes politikai alakulatok
ha le is töri valaki karjukat, lá
ösztönösen kiegészíti: adva van
zatában.

A liberalizmus fénykorában szo
rendszert egyenesen a honfoglaló
tudjuk, az egyes nemzetségekből
máshoz kapcsolt szervezetét hozt
Álmos-törzs, amelynek a honfogl
sarja, a betelepedés után elfoglalt
törzsek rangsor szerint választott
tekintélyeseké lettek a határvid
nehezebbnek ígérkezett. Ettől kez
akkor volt dolguk egymással, a

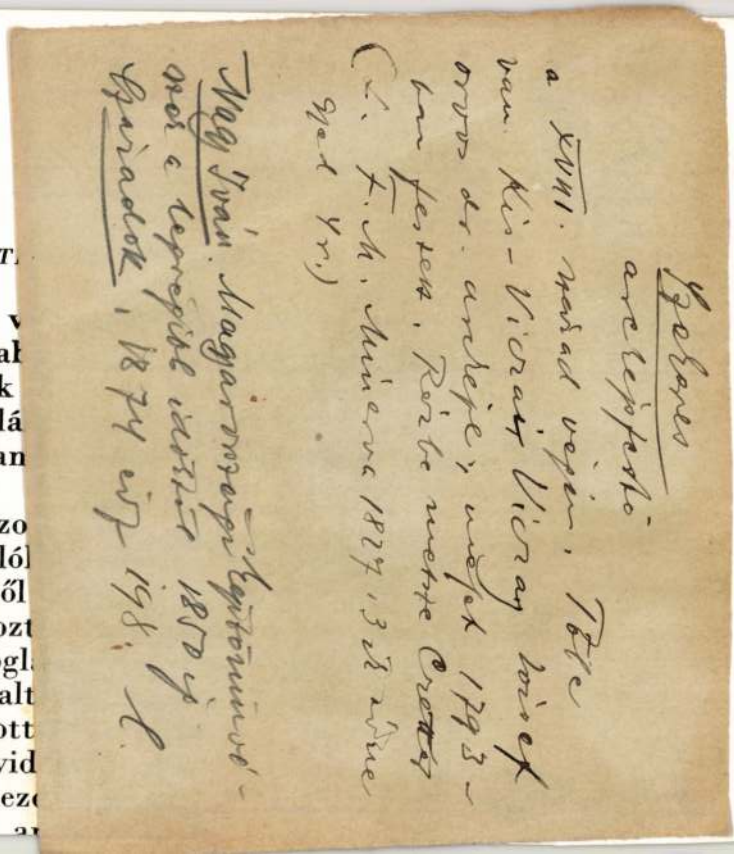

MAGYAR
DECRETVM, KYT WE
RES BALAS A DEAKBOL
tudni illyk, à WERBEWCZY Is-
TWAN Decretomabol, melyet

Szekeres Béla, festő és grafikus; szül 1890 február 18-án Budapesten. Művészi tanulmányait (1905-1911-ig) Budapesten az iparművészeti iskolában végezte Pap Henrik, Ujváry Ignácz, Helbing Ferencz és Muhics Sándor vezetése alatt. ~~[illegible]~~ 1910-ben és 1912-ben Olaszországban járt, 1911-12-ben pedig Braziliában volt, hol Rio de Janeiroban a közmunkák miniszteriumának miniszteri fogadószobájában és lépcsőházában három freskót festett. 1909-ben Muhics Sándor mellett részt vett a Kunszentmártoni katolikus templom kifestésében. 1912-13-ban tanársegéd volt a grafikai és ékitményes rajz osztályon a budapesti iparművészeti iskolában. 1915-ben katona lett s 1917 májusáig az olasz harcztéren teljesített szolgálatot, mikor is fogsába került és Sziciliába internálták. Az olasz fogságból 1919 októberében szabadult s azután Budapestre jött. A fogság ide alatt készített rajzaiból és festményeiből 1920 márczinsában Szada Istvánnal együtt kollektiv kiállítást rendezett. Piazza Armerina látképe czimű tollrajzát 1919-ben a Szépművészeti Múzeum vette meg.

A művész közlése nyomán.

Szekeres

Lt áb IV. 43

Római ajtó V. 241

őszinte köszönetemet.

Kiváló tisztelettel

1909. IV. 26.

Nécsey László

Szekeres

ORSZÁGOS MAGYAR SZÉPMŰVÉSZETI MUZEUM
(MUSÉE DES BEAUX-ARTS)
BUDAPEST, VI., ARÉNA-ÚT 41.

Mélyen tisztelt Uram!

Az igazgató úr ő méltósága megbízásából tisztelettel értesítem Nagyrágodat, hogy a lexikon I. kötetének kézirata ide még nem érkezett meg. Már igen régen érdeklődött iránta a Méltóságos úr, de a kéziratot még nem kapta meg. Az még most is a minisztériumban van.

A Szekeres festőre vonatkozó adatokért fogadja

Szekeres Béla [iparművész?]

MAJOLIKA ÉTKÉSZLET

— Most kiállított áruink színvonalát a BNV bíráló bizottsága is elismerte. A Városlődi Majolika Gyár *Szekeres Béla* által tervezett majolika étkészletét, a Zsolnay Porcelángyár *eozin-termékeit* és a Budapesti Porcelángyár *falburkoló-csempe* kompozícióit *vásári díjjal tüntette ki.*

A Finomkerámia Ipari Művek érdekes kiállítását az A-pavilonban láthatjuk.

rik meppel, este 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. okt. 16.

Szekeres Béla, grafikus

Az Orsz.M.Kir.Iparművészeti Iskola tanárai,tanársegédei,/segédtanárok/,-Szekeres Béla,-1912-1914.-Grafika 52.old

Mezei Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparműv.Iskola/1880-1944/ oktatási rendszere és forrásai 37.old

Műv.Tört.Írt. 1975. XXIV. 1.sz. Bp.

Szekeres Béla

Jertő

III. Szerena ut 55

MKSz 1947

Szekeres Béla

festő

1905–1909

Címtár 1930

89. l.

Petem Jonda

federet 8835.-

Szekeres Béla

l.

Ipar. isk. ért.
1910-11.

7. tábla
19. tábla

céljából másolatban megküldöm.

tatásügyi miniszternek jelen kelet
ámv. VII. és csekkosztályhoz intézett

számvevőséget, hogy . . . . . .
s műépitész
. . . . . .
, I. Horthy Miklós-ut 86. szám . .:/
gymarosra és vissza történt hivatalos
lt utiköltségeiről és napidijairól
m által érvényesitett utiszámlája
H a r m i n c z ö t . . . . . P
számu kiadási csekkszámla terhére
20. évi augusztus..hó ..9... -én.
Dr. Tihamér Lajos s.k. miniszteri

Szekeres Béla

l. Iparm. iskert

1912/13.

21. C.

162. MIHÁLY ARKANGYAL. Tölgyfaszobor. Franco-flamand, 1500 körül . . . . . 500.—
(Illusztrálva a VI. táblán.)

163. A SZEGÉNY KÖLTŐ. Puszpángszobrocska, XVII. század első feléből. Francia . . . . 150.—
(Illusztrálva az V. táblán.)

164. ISMERETLEN SZENT. Puszpángfaragvány. Délnémet, XVII. század . . . . . 50.—

165. JÉZUS KINOZTATÁSA. Puszpángfaragvány. Délnémet, XVI. század? . . . . . 50.—

166. PÁSZTOROK IMÁDÁSA. Terrakotta dombormű. Olasz, XVIII. század. Korabeli faragott keretben . . . . . 30.—

167. IMÁDKOZÓ NŐ. Festett faszobrocska. XVI. század . . . . . 25.—

168. PUTTO. Elefántcsontszobrocska, fatalapzaton. Német, XVII. század . . . . . 25.—

169. CONSTANZO, II. Mohammed szultán. Nagy, kerek bronzérem. Velence, 1481. (Lásd az 1911-ben Berlinben Lepkénél elárverezett Lanna-gyüjteményt. Katalogus-szám 71.) . . . . . 75.—

MDK

Szekeres Béla

Gummujátékok, repr.

Magyar Iparmüvészet 1929. 83.l.

MDK

Szekeres Béle és Szada István festők kiállítása

9 Órai Ujs. 192o. II. 29. 7 l.

Szekeres Béla festő

Pesti Hirlap. 1920. febr. 28. 9

Hogyan éltek a kadifogoly-tisztek
Sziciliában

Szekeres Béla festőművész.

8 Órai Ujság.
1920. II. 29. 7. old.

Szekeres Béla

MDK

Téli táj

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

Szekeres Béla

K

AZ ÁLLAMI SORSJÁTÉK PLAKÁTJA ÉS SORSJEGYE. A m. kir. lottójövedéki igazgatóság megbízásából a XXIX. állami jótékonycélú sorsjáték plakátjának és sorsjegyének rajzára a m. kir. képzőművészeti főiskola és az orsz. m. kir. iparművészeti iskola jelenlegi és végzett növendékei közt kiírt szűkebb pályázatot a bíráló bizottság január hó 25-én tartott ülésén döntötte el. — Beérkezett 13 pályázótól 26 pályamunka. — Ezek közül a bíráló bizottság a 300 koronás első díjjal egyhangulag Gáblik Antal és Amberg József iparművészek közös pályamunkáját, a 200 koronás második díjjal Fayl Frigyes rajztanárjelölt művét, a 100 koronás harmadik díjjal Szekeres Béla iparművész tervét jutalmazta. Ezenkívül a bizottság 60—60 koronáért megvásárolta Örkényi és Szendrői, Járó és Pepera, továbbá Bárány és Mitterszky pályamunkáit.

Úgy az erre, mint az előbbi pályázatra beérkezett összes pályamunkákat a Társulat kiállította az Iparművészeti Múzeumban.

Magyar Iparművészet

1911. 80. l.

[illegible]

[illegible]

A KÉVE [illegible] [illegible]

MDK

Szekeres Emil, festő

A Nedmyánszky Teremben lesz tárlata.

– : Változatos az őszi kiállítási szezon

9.

NÉPSZABADSÁG, 1964. szept. 18

M.D.K

Szekeres Emil

festő

A Rippl Rónai Museum kiállítás'an a „Beszélgetők" című képet is bemutatta

Láncz Sándor: Tárlatokról

Művészet, 1963. március – 38 lap

Szekeres Emil MDK

Szerepelt a Képzőművészek Szövetsége Somogy megyei Munkacsoportja tagjainak műveiből rendezett akvarell és grafikai kiállitáson.

"Téglagyár"

Sz.N. :Ceruzajegyzetek egy kiállitásról
Somogy Megyei Népujság. 1962. ápr. 1.

Szekeres Emil festő M.D.K.

kaposvári festő közös kiállitása Szabados Jánossal

okt. 10-én nyilik a Mednyánszky-teremben

Napló

Magyar Nemzet 1964. október 8. 7.1.

M.P.H.

Szekers Emil festő M.S.K.
Szül. Kaposvár , ott is él

1962-ben szerzett diplomát a Képzőművészeti Főiskolán Kmetty János és Kádár György tanitványaként.

Kancsós csendélet
Sgraffito -tervek

Sárvári Márta: Szabados János éd Szekeres Emil festőművészek kiállitása
Magyar Nemzet 1964. október 25. 10.1.

M.D.K.

Szekeres Emil

Müve a kiállitáson
Keresztrefeszités,
Őszi táj

Láncz Sándor: A Dél-dunántuli képzőművészek kiállitásáról
Somogy-megyei Néplap 1965. febr. 28.

Szeheres Emil
feste

M.D.K.

Néhány csendéletén kívül
sgraffito terveket állított ki
Szabados Janossal rendezett
tárlatán a Mednyánszky
teremben.

Frank János: Kiállítási Napló
Élet és Irodalom, 1964. okt 24 - 9 lap.

MDK

Szekeres Emil festő

Mednyánszky-terem, Képcsarnok, kiáll. 1964. okt,

MDK.

Szekeres Emil

1964.X.1o-én kiállitása nyilt a

Mednyánszky teremben.

Népszabadság 1964.X.8. lap -

MDK.

Szekeres Emil

Kiállitásának hirdetése

Pestmegyei Hirlap 1965.okt.lo.lap -

Szekeres Béla MDK

Élet egy hadifogoly táborban, rajz

Mücsarnok 1939 Derü a müvészetben c. kiállitás

Szekeres Béla MDK

"Rácsos kapu.."vizf.

Hadifoglyok, vizf.

Olasz fejek, vizf.

Mücsarnok 1939 Derü a Művészetben

Szekeres Béla

MDK

Tardi-utca, tempera

Műcsarnok 1939 dec-1940 január

Szekeres Béla

MDK

Hadifoglyok Sziciliában

Mücsarnok 1939 Derü a müvészetben

Szekeres Béla

ÜZLETI LEVÉLPAPIR TERVEKRE HIRDETETT PÁLYÁZATOT a Jungfer cs. és kir. udv. szállító, műlakatos cég az O. M. K. Iparművészeti Iskola növendékei közt. A Jungfer Ferenc, Czakó Elemér, Györgyi Kálmán és Helbing Ferencből álló bíráló-bizottság az I. 100 koronás díjat Szekeres Bélának, a II. 60 koronás díjat Fekete Gézának, a III. 50 koronás díjat Szabó Istvánnak s a IV. 30 koronás díjat Busay Balázsnak ítélte oda. Szendrői Dezső és Busay Balázs egy-egy munkája pedig megvétetett.

Magyar Iparművészet

1911. 113. l.

Ez évi közgyülésünk a
gyar művészettörténetnek egy fo
dátumával,Lotz Károly születésna
jával esik egybe,s a közgyülést
azért hivtuk össze erre a napra,
ennek keretében a nagy művész em
kének hódoljunk.Ybl Ervin,szere
és nagyrabecsült tagtársunk,vála
mányunk tagja fog ékes szavával
nagy tudásával a halhatatlan mes
ről méltóképen megemlékezni.Rám,
a Társulat elnökére az a feladat
rul,hogy a közgyülést megnyitó e
rény szavakban a Társulat kérdés
ről és jövő feladatairól szóljak
megjegyezve,hogy mult évi müködé

MDK

Szekeres Béla

Alkony a Tátrában, temp.

A lomnici és a késmárki csucs. temp.

N.Szal. kiáll. 1927. jun. 25. 1.

Szekeres Béla

Bucsuzó napfény, tempera

Műcsarnok 1940 tavaszi tárlat

Szekeres Béla

Buenos Aires, temptra

MDK

Szekeres Béla

grafikus

első díjat nyert a fabrogaszkiállításón
(Iparmuvezeti Muzeum)

÷ Fabrogaszkiállítás

Grafikai Szemle 1910 évf 12 z 374

MDK

Szekeres Béla
rajzoló

nyerte el az „Iparművészet" c. folyóirat borítékrajzára kiírtott pályázat 75 K-s első díját.

÷ Pályázati hírek. Elnyert pályázatok.
Grafikai Szemle 1911 évf 1 sz 6 l.

MDK

Szekeres Béla

grafikus

nyerte el az iparművesseti bronz-
áru gyár Tungfer Gyula által megtir-
detett pályázat 100 K-s első díját
ábra.

÷ Pályázati tirek.

Grafikai Szemle 1911 évf 3 z 58 l.

Szekeres Béla

MDK

Olvasó

Műcsarnok 1940 Tavaszi tárlat

MDK

Szekeres Béla

Nyári délután, of.

N.Szal. őszi tárl. 1920. szept. 26. l.

MDK

Szekeres Béla

Tardi-utca, temp,

Horthy jub. kiáll. Mücs. 1939. dec.

25.1.

Szekeres Béla, festö

193. Önarekép.
194. Zug ucca.

Uj Szalon. Megnyitó Kiállitás. Bp.1934.ápr. Kat.

MDK

Szekeres Béla, festö

214. Tihanyi Kálvária.

Nemzeti Szalon. - A Balatoni Táro. IV.Kiáll.
Bp.1930 szept. Kat.

MDK

Szekeres Béla

Bucsuzó napfény. Temp.

Tavaszi Tárlat. 1940. ápr.-máj. 22.l.
Mücs.

MDK

Szekeres Béla

Olvasó.

Tavaszi Tárlat. 1940. ápr.-máj. 25.l.
Mücs.

Beskeres Béla

Olvasó.

MDK

Szekeres Béla

Rio-i emlékeimből, szin.tollr.

N.Szal. tavaszi kiáll. 1916. ápr. 21. l.

Szekeres Béla

KITÜNTETÉSEK. A vas- és gépipari újdonságok kiállításának plakátpályázatára 202 terv érkezett. A 400 koronás első díjat Szekeres Béla, a 200 koronás második díjat Sándor József, az egyik 150 koronás harmadik díjat Mitterszky József és Bárány Nándor, a másikat Földes Imre kapta. Megvették 100 koronáért Kovács Pál és Petten Sándor munkáját.

Zechmayer Lipót 270.
Zichy Mihály 18, 251, 299.
Zombory Lajos *236.*
, 45. Zügel H. 399, 402.
Zumbusch Caspar 431.

351.

MDK

Szekeres Béla, festöm.

166. Stájer táj. Temp.
167. Marika. Olf.

Az 1939-es Szalon katalogusa.
Nemz. Szal. 1939. jun.10.-25.-ig.

MDK

Szekeres Béla

Firenze, a király kertjéből. Krétarajz

Chioggiai vitorlás. Krétarajz

Képzőm. Társ. 1912/13. téli kiáll. kat. 81.l.

MDK

Szekeres Béla

Classei pineta. Krétarajz

Képzőm. Társ. 1912/13. téli kiáll. kat. 81.l.

MDK

Szekeres Béla

Certosa. Krétarajz

Képzőm. Társ. 1912/13. téli kiáll. kat. 82.l.

MDK

Szekeres Béla

Művei a Nemzeti Szalon 1939-es kiáll.-án.

(esszi):Kiállitásokról.

Magyar Nemzeti Művészet,1939.4.sz.95,96.l.

Szekeres Béla (?) M.D.K.

Terve első díjat nyert az Ipar-
művészeti Társulat meghirdetésé-
ben az Adria Tengerhajózási
Társaság által rendezett
plakát-pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1913. XXXIV. évf.
jun. 18. sz. 73. old.

Szekeres Béla

MDK

Piazza Armerina látképe, tollrajz

Mücsarnok 1920. tavaszi kiállitás

MDK

Szekeres Béla

Téli táj /olaj/

A képzőművész szakosztály kiállitása az Ady-kör helyiségében.Bpest.1946.dec.1-15-ig.Kat.

MDK

Szekeres Béla

E. G. II. 487.l.

MDK

Szekeres Béla, graf.

618. Sulla Canale Corsini. Krétarajz.

Képzöm.Társ. 1913.tav. kiáll. Kat. 79.l.

MDK

Szekeres Béla

Messinai katona	olajf.
Tanulmányfej	temp.
Vak molnár	olajf.
Strada Pergola	"
Két öreg siciliai	"

A Nemzeti Szalon tavaszi tarlatanak katalogusa. 1920. Majus. 21. l.

MDK

Szekeres Béla

25. lapon közölt tervben részes

Groh István és tanitványai. Magyar diszitőművészet. II.rész. Bp. é.n. 35. l.

MDK

Szekeres Béla ipm

loo Kr 3. dij

Az áll. sorsjáték plakátja... Magyar Iparművészet 1911. 8o. 1.

MDK

Szekeres Béla

3. lapon között tervben részes

Groh István és tanítványai. Magyar díszítőművészet II.rész, Bp. é.n. 55.l.

MDK

Szekeres Béla, graf.

A vas- és [illegible] gépipari ujdonságok kiállitásának tervpályázatára 202 terv érkezett plakát-

a 400 koronás I. dij nyertese Sz.B.

Kitüntetések. ?

?

MDK

Szekeres Béla, ip.müv.

217. Falikép vázlata. Repr.

Az orsz.m.kir. iparmüv. iskola évvégi kiállitásából.
Magyar Iparmüvészet. 1911. 243,244.l.

MTK

Szekeres Béla, festö

Bánat-ucca. Olf.

Nemz.Szal.-A Független Művészek Köre. -III.kiáll.
1930.okt. Kat.

MDK

Bokros Ferenc és Szekeres Béla, graf. k.

Iskolai évvégi tutalomtárgyak. Rézlapra marva, ezüstözve, a mélyedések nielloval kitöltve. 2 db. Egyik Mátyás királyt ábrázolja, másik furulyázó pásztorfiut. Repr. 60.l.

Szaktanár: Helbing Ferenc.

Ámisk. 1914-15. 56-61.l. Képek.

Szekeres Béla, ip.műv.növ. MDK

üzleti levélpapir tervekre hirdetett pályázaton a Jungfer cs.és kir. udv.szállitó,műlakatosság az O.M.K.Iparművészeti Iskola növendékei közt.
A biráló bizottság tagjai:Jungfer Ferenc,Czakó Elemér, Györgyi Kálmán és Helbing Ferenc.

Sz. nyerte az I-sö dijat,100.- koronát.

Magyar Iparművészet. 1911. 113.l.

MDK

Szekeres Béla, ip.műv.

Nemzetközi vas és gépipari ujdonságok és szabadalmak kiállitása. 1911. máj. 15
jul. 15.
Budapesten a városligeti Iparcsarnokban.
50. I. dijat nyert. Repr.

Plakátpályázat.
Magyar Iparművészet. 1911. 36.l.

MDK

Szekeres Béla, festő

Vasárnapi pihenő. Tempera.

Nemzeti Szalon.-MAFE XX.Jub.Kiáll. 1935.dec.20.-1936. jan.6. Kat.

Szekeres Béla

MDK

Piazza Armerina látképe, tollr.

Műcsarnok 1920. tavaszi kiállitás

MDK

Szekeres Béla, graf.-ip.müv.
növ.

Az O.M.Ip.müv.Társ. a Magántisztviselök Orsz.Nyugdijegyesülete megkeresésére általános ,nyilv. pályázatán a nyugdij intézet plakátjának ,tervével megnyerte a 300 koronás dijat , melyet egyhangulag neki itélt a biráló bizottság.

Eldölt pályázat.
MIP.1911.évf. 155.l.

Szekeres Béla MDK

Sulla Canale Corsini, krétarajz

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

MDK

Szekeres Béla

1912-14. grafika

Az Ipm. Isk. ...tanárai...szakoktatói... Iparmüv. Isk. Évk. 1934-36. Bp. 1936, 46 l.

Szekeres Béla

MDK

Rácsos kapu, vizf
Hadifoglyok, vizf.
Olasz fejek, vizf.

Műcsarnok 1939
Derű a művészetben kiáll.

Szekeres Béla MDK

Hadifoglyok Sziciliában

Mücsarnok 1939
Derü a müvészetben kiáll.

-30

Szekeres Béla

szobrai

Riszt vett a bpesti Madách-szobor első pályázatán 1938 febr.

Szekeres Béla — MDK

Élet egy hadifogoly táborban, rajz

Műcsarnok 1939.
Derű a művészetben kiáll.

Szekeres Béla MDK

Alvég, olf.

Munkácsy Céh IX. kiáll.
Nemzeti Szalon 1936. máj.

MDK

Szekeres Béla

Diósjenői utca

Ars Hungaria kiáll. 1940.

Szekeres Béla

Téli táj, olaj

Ady-Kör kiáll. 1946. dec.

MDK

Szekeres Béla

Szurkos fenyő, vf.

MAPE 12. kiáll. N.Szal. 1926. máj.

17 l.

MDK

Szekeres Béla

Mazsenka vasárnap, of.

Königsfelden, vf.

N.Szal. 2.zsürimentes kiáll. 1916. máj. 19 l.

MDK

Szekeres Béla, festö

Szürkület. Tempera.

A Magy. Akv.- és Paszt.fest. Egy. X .kiáll. 1923 nov.
Nemz. Szal. Kat.

MDK

Szekeres Béla, festő.

A cigánysoron, of.
L. E. arcképe, of.

Nemz. Szal. – A Független Műv. Társ. – IV. kiáll.
1931 XI. – Kat.

Szekeres Béla

nobrán

l.

A Pe Madách

II. Tábla.

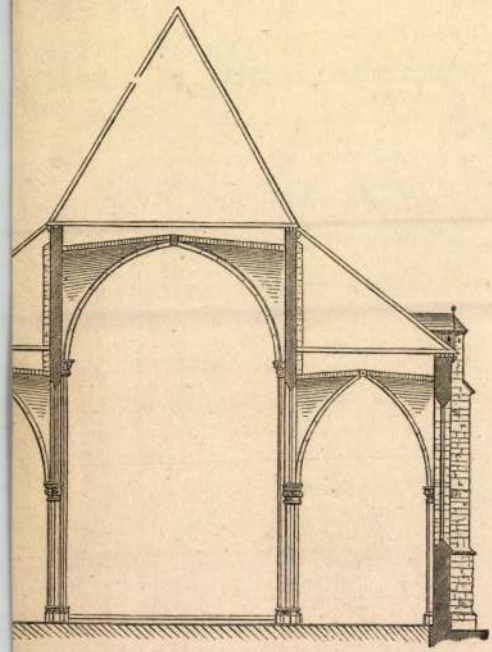

4.

Szekeres Béla

4.

Az orsz. m. kir. iparművészeti iskola évvégi kiállításából

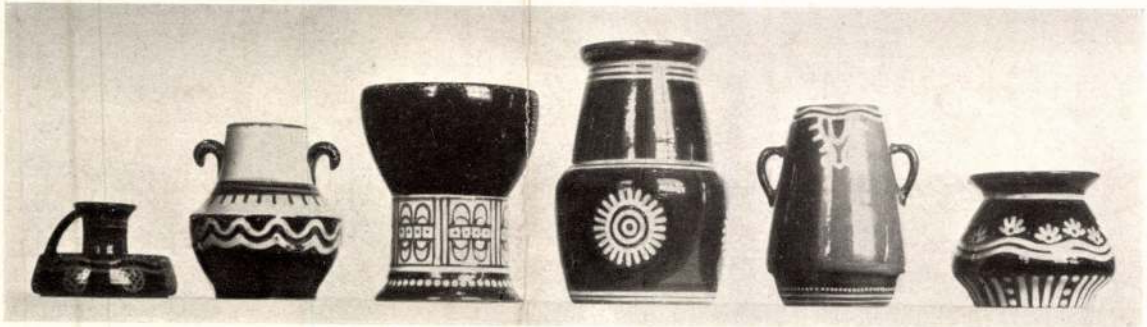

219. ENGOBE-DÍSZÍTÉSŰ EDÉNYEK. KÉSZÜLTEK ENGEL ÁRPÁD ÉS TAR ARTUR TERVEI UTÁN.

219. POTERIES ORNÉES À L'ENGOBE. (SZAKTANÁR: GRÓH ISTVÁN.)

243
Az orsz. m. Kir. iparművészeti iskola évvégi kiállításából

SZEKERES BÉLA: FALIKÉP VÁZLATA. 217.

MDK.

Szekeres Emil

Kiállitásának hirdetése

Népszava 1964.okt.11.lap -

MDK.

Szekeres Emil

Kiállitási hiradás

Somogyi N.1966 juli.14.

KBK.

M.D.K

Szekeres Emil

festő

A dunántuliak Pécsett rendezett
tárlatán részt vett.

Kazagh Ákos: Dél - dunántuliak Pécsett.
Művészet, 1966. augusztus - 42 lap

Szeress Emil

Díjat kapott az I. Kaposvári Tavaszi Találkozón.

Szoc. műv. 1967. máj.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Somogy megyei Néplap

1968 AUG 25

Szekeres Emil

zen különös vadásztörténet)

(Szekeres Emil rajza)

Lőrincze Lajos a rádió
Édes anyanyelvünk című
rozatában immár másfél
tizede őrködik nyelvünk
ségén és szépségén. I
tanító írásaiból egy
ben már adott közre
kötetre valót. Most me
kötetbe foglalt belőlük jó
tucatnyit, Nyelvőrségen cí-
men. Ezt a címet Lőrincze
nem utolsósorban a századik
évfordulóhoz közeledő Ma-
gyar Nyelvőr című folyóirat-
ra gondolva választotta,
amelynek — mint tudjuk —
szintén ő a felelős szerkesz-
tője. Az őrt álló vigyázza a
rábízottak álmát, biztonságát.
S ha valami gyanúsat észlel,
jelt ad, ébreszt. Lőrincze
könyvében is efféle jeladás,
ébresztgetés a cikkek jó ré-
sze. Értesülünk belőlük, mi-
féle bonyodalmak szárma-

azt mondják, hogy »a munkaerők *biztosítása* a meglévő dolgozókból *történik*«.

Ahhoz, hogy ne vétsünk fogalmazás közben, tudnunk kell, mit is jelent ez vagy az a szó, kifejezés. Különben megesik velünk is, amí az egyik sportújság riporterével, az tudniillik, hogy a röppálya egyik pontjáról hirtelen lehulló labdát »*szűgyön lőtt vadkacsá*«-hoz találjuk hasonlítani, mit sem törődve vele, hogy a vadkacsának egyáltalán nincs is szügye. Szügye csak a lónak

MDK

Szekeres Emil

Kicsiny falu, o.

Csend, paszt.

M. Képzőművészek Szöv. déldunántuli szervezetének kiáll. Osijek 1966.

MDK.

Szekeres Emil

Kiállitási hir

Jelenkor 1967 máj.

MDK

Szekeres Emil

Kiállitási kritika

Dunántuli napló 1968 ápr.14.

Szekeres Emil

Pesnevky Géza: I. Kaposvári Tavaszi Tárlat.

(szemedélyes beszészetlátás)

Magyar Nemzet, 1967. IV. 25

MDK

Szekeres Emil

Csendélet, o.

Szegedi nyári tárlat, Móra F.Muz. 1967.jul.

Szekeres Emil

Kőtő, Rajzoló, n. 1934. Kaposvár. A bp.-i képz. Főisk.-án 1955-ben végzett, tanárai Kmelly 7. és Kádár György voltak. Móta Kaposvárán él. Tagja a Fiatal Művészek Stadiójának. 1961 óta állít ki rendszeresen. 1964-ben volt első önálló kiáll. Szabados Jánossal együt.

86. Kompozíció, 1964, tus, 30×40 cm.
87. Öni táj, 1964, gouache, 30×45 cm.
88. Sgraffito lev, 1964, tus, 50×66. (reprod.)
89. Fáz. 1964. tus. 21×42.

Dunántúli képzőművészek kiállítása. Szeknárd. Kat. Ösnéll. Sarkadiné Hárs Éva. Kaposvár 1965.

Szekeres Emil

Fonyódi kápolna c. festménye (eml.)

szerepel a déldunántuli kép. műv.

III. kiállításán Pécsett

Ramváry Ferenc: A déldunántuli

kép. műv. kiáll.

Jelenkor 1968 VI. 545 old.

Szekeres Emil

Szerepel az alábbi tárlatom

Kovács Gyula: IV. Balatoni Nyári Tárlat

Művészet 1968 XI. n. 45 old.

Szekeres Emil

szerepel a Studió
tárlatán a hűvarnetben

Tasnádi Attila: A kilencek és a
Studió

Kostárs 1969 II. n. 666 old.

SZEKERES Emil

ága

SLAMON Nándor: Zászlóbontás : A Magyar Vizfestők Társa
sága Szombathelyen. = Vasi Szemle, XLV. évf. 3. sz. 19
455.

Szekeres Emil, festő-grafikus művész

A Nagykanizsán élő művészházaspár jól érzi magát Zalában, közvetlen szomszédjuk Szekeres Emil. – Szabolcs Péterrel együtt lakott kollégiumban Rétfalvi Sándor. – Kustár Zsuzsa pedig Fürtös Ilonának volt iskolatársa.

Magyar Hajnaka: Látogatás Fürtös Ilona és Rétfalvi Sándor műtermében.
Zalai Hírlap, 1984. szept. 22.

SZEKERES EMIL

repr. Tóparti Látomás

emlitve ld. Bors István

Rideg Gábor: A Dunántul művészete.
UJ TÜKÖR 1981/XVIII/40.sz.24-25.o.

L Á T O G A T Ó

MTA MKC

.....sz.

Név:.....

Lakás:.....

engedélyt nyert arra, hogy...

.....

vonatkozólag az MTA MKCS adat

lexi

levél

könyvt

a fennálló szabalyok keretén b

Ezen engedélyt a kutatóterembe

A gyüjtemenyekben kutatott any

mény igazgatójától külön engec

Budapest, 19.....évi.....

Szekeres Emil

Több műve, köztük „Szárnyak és képzelet" műve (eml.)

szerepel a somogyi tavaszi táslaton Kaposvárott

Ridep gábor: Tavaszi táslat

Somogyi Néplap 1969 V. 4

Szekeres Emil

Tárgyak idézése (repr.)

Jelenkor XIII. évf. 1969. júl.-aug. 7-8. sz. Mű-
melléklet, 6.

Szekeres Emil festőm.

Reintvett a balatoni
tárlatou - kentheljen.

Somogy megyei Néplap,
1968, sz. 9 (?) „A balatoni
viállitást ...

MDK.

Szekeres Emil
festő

Részt vett a tárlaton.

Thorácz Gyula: IV. Balatoni Nyári Tárlat
Siófok, 1968. november - 45 lap

MIK

Szekeres Emil

Kiállitási kritika

Dunántuli napló 1968 juli.26.

MDK

Szekeres Emil

olaj:

Csendélet

9. Szegedi nyári tárlat, Móra F.Muz. 1968.aug.

MDK

Szekeres Emil

repr.:

Müteremben

Pécsi és kaposvári grafika, Ripp-Rónai Mus.
1968.jun.

Szekeres Emil MDK

Szerepelt a kaposvári Őszi tárlaton.

Kancsós csendéletei és sgrafittói

Takács László: Jegyzetek az Őszi tárlatról.

Somogyi Néplap 1963 nov. 10.

Szekeres Emil

a III. Kaposvári tavaszi tárlaton munkásságát a zsüri a Népműrelési Tanács háromezer forintos különdíjával jutalmazta.

H. B.: Megnyílt a III. Kaposvári tavaszi tárlat.

Somogyi Néplap, Kaposvár, 1941. ápr. (?)

Szekeres Béla

35

Plakát-pályázat

47.

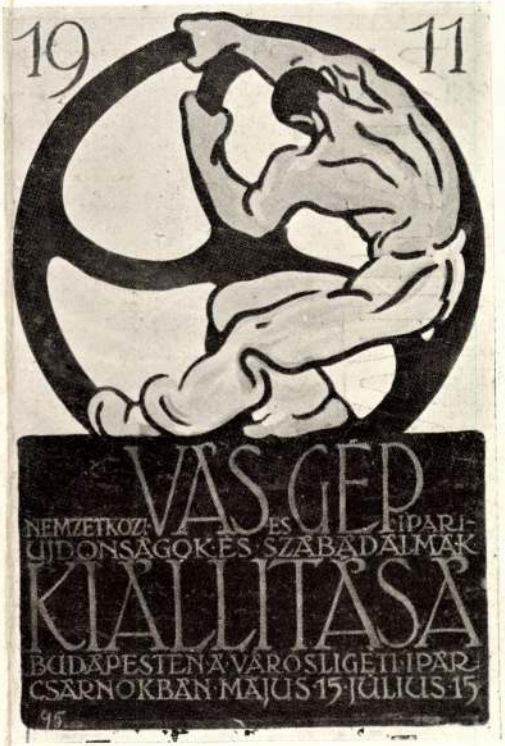

48.

48. MITTERSZKY JÓZSEF

50. 1. DÍJ SZEKERES BÉLA. 50. Ier PRIX.

36 Plakát pályázat

Szekeres Béla

~~Bokros Tsenc és Szekeres Béla~~

243.

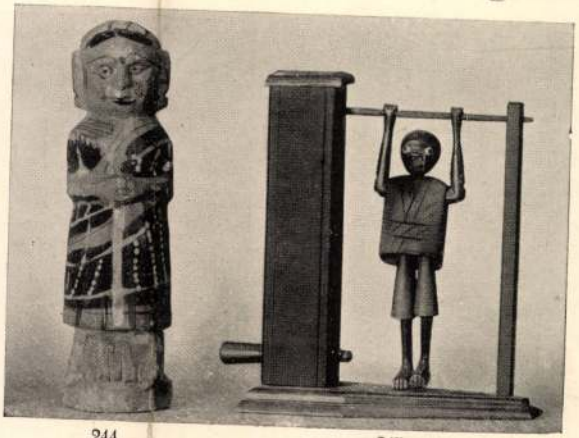

244.

245.

246.

Nunes Céd

239.

240.

A Szemelmüvészeti kiállításból. Az iskolai évvégi jutalomtárgyakra hirdetett pályázat pályamüvei. 239-240

Bohros Ferenc és Rekes Béla Magyar Iparmüvészet 1914. 255. l.

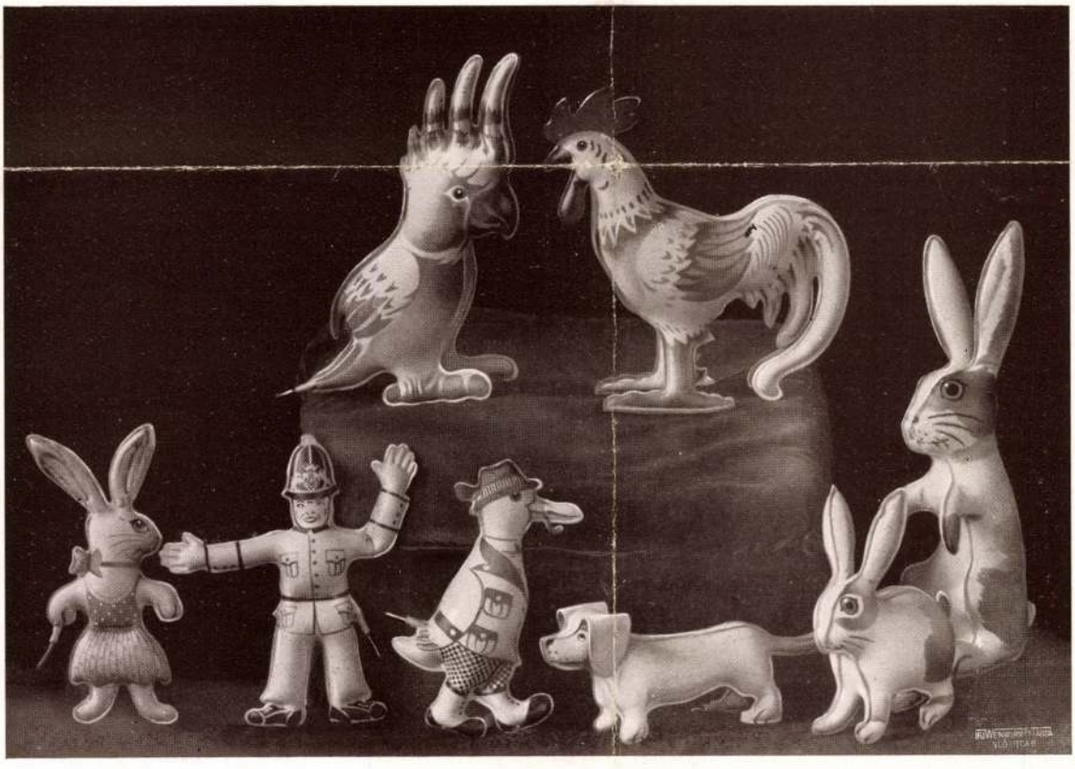

Szekeres Béla: Dr. Dorogi és Tsa gummigyár eredeti »Dorco« gummijátékai. — Hohles Gummispielzeug. — Jouets d'enfant en caoutchouc.

Magyar Iparművészet
1929.

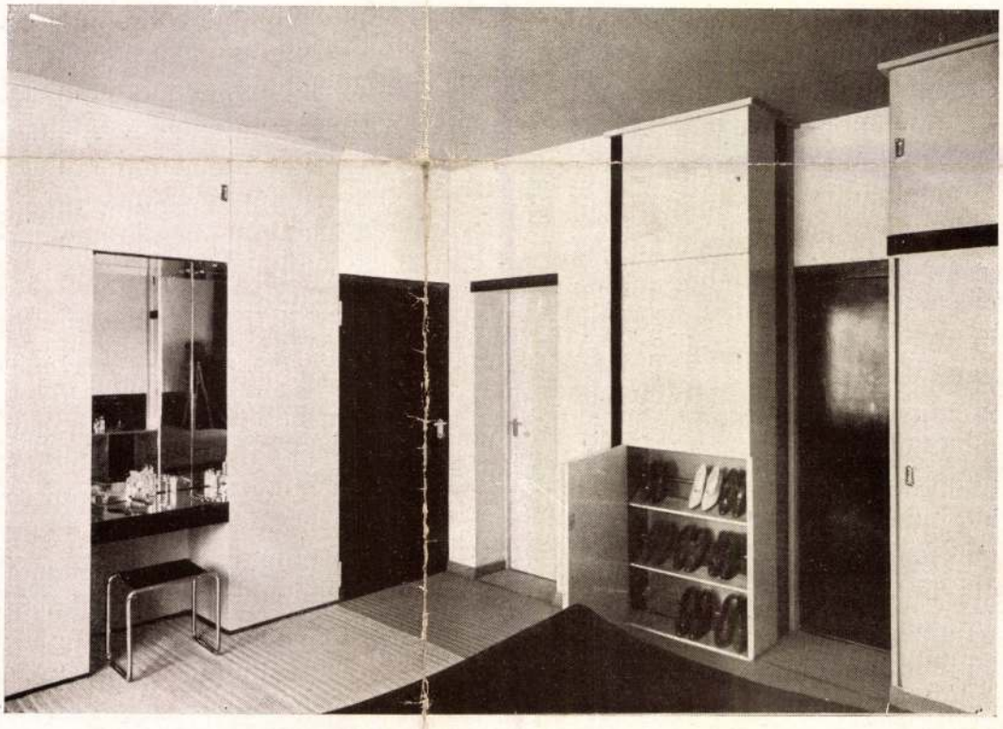

Szemelvények Forgó Pál »Új építészet« c. művéből. Forbát A.: Weekend-ház tutajon. Amerikai konyha minimális helyen. W. Gropius és M. Brauer: Hálószobarészlet beépített szekrényekkel. — Illustrationsproben aus dem Werk »Neue Architektur«. — Illustrations du livre »Nouvelle architecture«. 1. Maisonnette sur un radeau. 2. Petite cuisine américaine. 3. Détail d'une chambre à coucher.

A TÁRSULAT A T KÖRÉBŐL

AZ Orsz. Magyar Iparművészeti Társulat választmánya 1911. évi május hó 26-án ülést tartott gróf HADIK-BARKÓCZY Endre elnöklésével. Jelen vannak: ALPÁR Ignác alelnök, ÁGOTAI Lajos, dr. BARANSKI Gyula, BECK Dénes, dr. CZAKÓ Elemér, CSÁNYI Károly, CSIZIK Gyula, dr. FIEBER Henrik, tóvárosi FISCHER Emil, GAUL Károly, HAUSWIRTH Ödön, HAVRANEK Ferenc, KÁNTOR Tamás, KOPERLY Döme, KÖLBER Dezső, LAJTA Béla, MARÓTI Géza, MIHALIK Gyula, MENYHÉRT Miklós, NÁDLER Róbert, POGÁNY Móric, SZTERÉNYI József, TELCS Ede, VAS Béla és VIG Albert választmányi tagok, GYÖRGYI Kálmán igazgató és SZÉCSÉN Ferenc titkár, aki a jegyzőkönyvet vezeti.

1. Elnök megnyitja az ülést, üdvözli a jelenlevőket és a jegyzőkönyv hitelesítésére Nádler Róbert választmányi tagot kéri fel.

Jelenti, hogy elmaradásukat kimentették: Zsolnay Miklós alelnök, dr. Ballai Lajos, dr. Bartóky József, Faragó Ödön, báró Forster Gyula, Glück Frigyes, Helbing Ferenc, dr. Majovszky Pál, dr. Matlekovics Sándor, Micseh Endre, Péterffy Lajos és Thék Endre választmányi tagok. Tudomásul szolgál.

2. Elnök jelenti, hogy Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszter halála után a végrehajtóbizottság ülést tartott, amelyen elhatározta, hogy a Társulat az özvegyhez részvétiratot intéz, a ravatalra koszorút helyez és a temetésen testületileg jelenik meg. Az elnökség e határozatok végrehajtásáról gondoskodott. Tudomásul szolgál.

3. Igazgató a legutóbbi ülés óta előfordult ügyekről következő jelentést terjeszti elő:

a) a vallás- és közoktatásügyi miniszter folyósította az őszi lakásberendezési kiállítás céljaira engedélyezett 4000 korona segélyt, valamint az egyházművészeti tanfolyam költségeire 1200 korona segélyt. A választmány a segélyeket köszönettel fogadja.

b) az Országos Iparegyesület megküldötte a vámeljárás szabályozására nézve megállapított fölterjesztés tervezetét. Köszönettel tudomásul szolgál.

c) A Gyermektanulmányi Múzeum megnyitásán a Társulatot az igazgató képviselte. Tudomásul szolgál.

d) Szekeres Béla és Bokros Ferenc iparművészeti iskolai növendékek Erdélyben végzendő népművészeti kutatásokra és felvételek készítésére utazásisegélyt kérnek.

A választmány a folyamodóknak fejenkint 300 korona segélyt engedélyez és megbízza az igazgatót, hogy ezt megfelelő részletekben folyósítsa.

e) Új alapító tagul belépett gróf Andrássy Gyula 200 koronás alapítvánnyal a Társulat alapító tagjainak sorába lépett, továbbá Reinitz Béla, Bellusi m. kir. kosárfonó iskola, Kassai keresk. és iparkamara, Karl Zsófia, Hubert Lipót, Murányi János Ödön, Meurath L. és fia, Rozsnyói ág. ev. főgimn., Kákovács Pál, Zlatnyiczky József, Marsalkó Etelka, rendes tagokul jelentkeztek. A választmány gróf Andrássy Gyulát az alapító, a jelentkezetteket pedig a rendes tagok sorába iktatja.

f) A legutóbbi választmányi ülés határozata értelmében a Maróti Géza, Róth Miksa és Telcs Ede vál. tagokból alakult jelölő bizottság beterjesztette az alapszabályok 31. §-ának 2. bekezdése alapján a választmányba meghivandó művésztagok névsorát. A bizottság ajánlja MOIRET Ödön, SZENTGYÖRGYI István szobrászművészeket, SZABLYA FRISCHAUF Ferenc, HÁRY Gyula festőművészeket, KÓS Károly, SÁRKÁNY István építőművészeket és LAKATOS Arthur iparművészt.

SZTERÉNYI József utalással a legutóbbi közgyülésen történtekre, kérdi, nem volna-e helyén való, ha a választmány azok közül a művészek közül is meghívna néhányat, akik a közgyülésen a Társulat működésével való elégületlenségüknek adtak kifejezést. Ha ezek a választmányba belekerülnének, módjuk volna betekinteni a Társulat ügyeibe és megismerhetnék a mai vezetőségnek valóban elismerésre méltó tevékenysége révén elért eredményeket.

Elnök elvben helyesli ezt a fölfogást, megjegyzi azonban, hogy a szóban levő művészek egy része már volt tagja a választmánynak, de a Társulat működésében semminemű részt nem vettek és tisztségükről le is mondottak.

TELCS Ede a jelölő bizottság által ajánlottak mellett foglal állást és kéri a javaslat elfogadását.

ÁGOTAI Lajos hozzájárul a jelölő bizottság javaslatához. A maga részéről ajánlja még Vesztróczy Manó festőművész meghívását.

Dr. CZAKÓ Elemér ajánlja Simai Imre szobrászművészt.

A választmány, a jelölő bizottság, valamint Ágotai és dr. Czakó vál. tagok ajánlását elfogadja és a nevezett 9 művészt a választmány tagjai sorába, a következő évi rendes közgyülésig terjedő megbízatással, meghívja.

4. Igazgató jelenti, hogy MICSEH Endre vál. tag a mai ülésen javaslatot kívánt előterjeszteni a társulati ház építési alapja javára rendezendő tárgysorsjáték ügyében. Miután az ülésen nem jelenhetett meg, reá bízta az indítványnak és indokolásának előterjesztését, aminek ezennel eleget tesz és felolvassa a javaslatot.

Dr. BARANSKI Gyula sok ilyen sorsjáték rendezésében vett részt és így tapasztalásból mondhatja, hogy az adminisztráció fölemészti a jövedelem legnagyobb részét. A sorsjáték tulajdonképeni céljára aránylag csekély összeg jutna. Javasolja, hogy a választmány térjen napirendre az indítvány fölött.

SZTERÉNYI József osztozik az előtte szóló fölfogásában. Amilyen üdvös a gondolat, olyan lehetetlennek tartja a gyakorlatban való megvalósítását. A sorsjáték adminisztrálása házi kezelésben nem lehetséges, tehát vagy rizikóra be kellene állítani egy nagyobb apparátust, vagy kiadni egy banknak. Ily módon azonban maga az adminisztrálás a jövedelem 60%-át fölemésztené. A sorsjáték tehát előreláthatólag nem járna sikerrel. A kudarc pedig morális szempontból a Társulatra nézve nagyon hátrányos volna. A társadalmat a jótékony és kulturális célokra szánt adakozások amúgy is túlterhelték már, úgy hogy újabb terhelést nem bírna el. Javasolja, hogy a választmány köszönje meg az indítványozónak a Társulat érdekei iránt való meleg rokonszenvét és jóindulatát, de mondja ki, hogy a sorsjáték eszméjét ez időszerint megvalósíthatónak nem tartja. (Helyeslés)

Elnök a maga részéről elfogadja ezt a javaslatot és úgy látja, hogy a választmány is mellette van. Ezért Szterényi József javaslatát elfogadottnak jelenti ki és azt határozatképen kimondja.

6. Elnök megemlékezik arról, hogy Radisics Jenő, az Iparművészeti Múzeum igazgatója, a választmánynak a Társulat alapítása óta tagja, most érte el hivatali működésének 30-ik esztendejét. Utal arra a szoros kapcsolatra, amely a Múzeum és Társulatunk közt van, arra a zavartalan jó viszonyra, amely e két intézménynek sok irányban közös célú működését elősegíti. Ebben a jubilánsnak, mint mindenkor szives és előzékeny házigazdának kiváló része van. Javasolja, hogy a választmány Radisics Jenő szolgálati jubileumáról az ülés jegyzőkönyvében emlékezzék meg és őt átirattal üdvözölje. A választmány az elnök javaslatát egyhangú helyesléssel elfogadja.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést berekeszti.

Magyar Iparművészet 1911. 6. szám

FESTÉKEK ÉS LAKKOK

MEGBIZHATÓ, SZOLID ÉS OLCSÓ BESZERZÉSI FORRÁSA KRAYER E. ÉS TÁRSA BUDAPEST, FESTÉK-, KENCE- ÉS LAKKGYÁRA, CSÁSZ. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLÍTÓK, Ő CSÁSZ. ÉS KIR. FENSÉGE, JÓZSEF FŐHERCEG UDV. SZÁLLÍTÓJA. A MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK, ÁLLAMI GÉP- ÉS VASGYÁRAK, AZ ÖSSZES WAGGONGYÁRAK, BUDAPEST FŐVÁROS SZÁLLÍTÓI.

FŐRAKTÁR ÉS IRODA: V., VÁCI-ÚT 34. „KRAYER FESTÉKUDVAR"

SZEMERE ÉS LÁSZLÓ BUDAPEST

KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-, IRÓ-, RAJZ-, FESTŐSZEREK ÉS FESTŐVÁSZNAK KERESKEDÉSE

VIII., ÜLLŐI-ÚT 34. AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUMMAL SZEMBEN

SIEBURGER ÉS TSA

CSÁSZ. ÉS KIR. UDV. SZÁLLÍTÓK JÓZSEF KIR. HERCEG Ő FENSÉGE UDV. SZÁLLÍTÓI ▫ TELEFON 34-04

PAPIRKÁRPIT GYÁRI RAKTÁR
BUDAPEST, KIGYÓ-TÉR 1
▫▫▫▫▫ KIRÁLYI BÉRPALOTA ▫▫▫▫▫

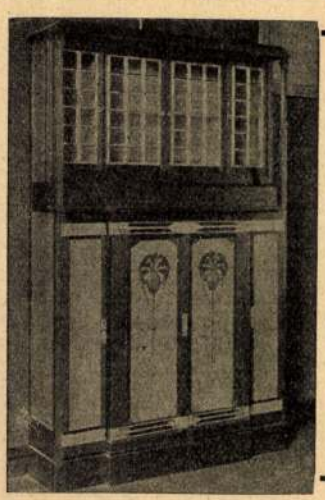

SIPOS JENŐ

MŰBUTORASZTALOS BUDAPEST, VIII. KER., GÓLYA-UTCA 43. SZÁM HÁLÓ-, URISZOBA, EBÉDLŐ ÉS SZALON BUTOROK KÉSZITÉSE, PORTÁL ÉS ÜZLETBERENDEZÉSEK VÁLLALATA. KÉSZ BUTOROK KAPHATÓK.

PEITSIK KÁROLY

FÉNYKÉPÉSZETI SZAKÜZLETE, SZIVESEN SZOLGÁL BÁRMINEMŰ FELVILÁGOSÍTÁSSAL AMATEUR-FOTOGRAFUSOKNAK. LABORATORIUMÁT AZ ÉRDEKLŐDŐKNEK INGYEN BOCSÁJTJA RENDELKEZÉSRE. NAGY KÉPES KATALOGUS INGYEN ÉS BÉRMENTVE

Budapest, Városház-u. 1

MODERN IPARMŰVÉSZET

DOMBORMŰ VÁLLALAT. MŰTERMEINKBEN KÉSZÜLNEK SZOBROK, PLAKETTEK, IPARMŰVÉSZETI TÁRGYAK, PORTRAIT, RECLAMTÁRGYAK, RENDEZŐSÉGI ÉS EGYÉB JELVÉNYEK. A SZOBRÁSZAT KERETÉBE VÁGÓ MINDEN MUNKA. TEMPLOMDISZÍTÉS, SÍREMLÉKEK, STUCCO MENNYEZETEK, ÉPÜLET DISZÍTÉS. TELEFONSZÁM 69—74

BUDAPEST, IX., PÁVA-U. 39

STEINER ÉS SZIMPER

:: SZOBAFESTŐK, :: MÁZOLÓK, DÍSZ- ÉS TEMPLOMFESTŐK TELEFONSZ. 66—55

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI-ÚT 57. SZ.

Műasztalos

Vukovics Vladimir

Budapest, VIII., Gólya-utcza 25.

kis plasztika van kifejlesztve, de viszont össze van zsúfolva egynémelyik ága a szuterrénben, ott pedig még virág sem tenyészhet, nemhogy művészetet lehetne fejleszteni. Információim szerint szükség van szabászati és kémiai tanszékre, továbbá iparművészeti kiállítási csarnokra, még pedig nem messze kint, hanem bent a város központjában, hogy akik itt megfordulnak, hadd lássák és hadd szeressék meg a magyar műipart.

Ez az intézet eddigi munkálkodásával igen szép munkát végzett. Tanítványai külföldön szereznek nekünk hírnevet. A pénzügyminiszter úr panaszkodik, hogy az államnyomdában magyar bankót nem tud nyomatni, mert nincs rá megfelelő felszerelés. Tessék hazahívni a berlini államnyomda igazgatóját, az ennek az iskolának a növendéke, ha ugyan hazajönne! Amerika egyik legkiválóbb ékszerésztervezője, Tóth Gejza szintén ennek az iskolának a tanítványa és a braziliai fővárosnak kultúrpalotáját két magyar művész díszítette fel, az egyik Szekeres, a másik Amberg.

Az iparművészetnek pártolásával egyúttal támogatni és előrevinni fogjuk a képzőművészetet is. Mindenesetre az államnak kell a kereteket, az iniciativát megadni, de a társadalomnak kell az állam mai szomorú helyzetében meghozni a nagy áldozatot. Azt hiszem, a művészet is akkor lesz az élettel összekapcsolva, ha némi tekintetben — az iparművészetet értem alatta — üzleti alapra fektetjük.

Én nem úgy vagyok, mint az egyszeri volt jogász, aki a gombot küldte haza apjának, hogy csináltasson rá kabátot, hanem másképen akarom csinálni a dolgot. Én Egerben egy iparművészeti telepet szeretnék csinálni, mely az egyházi művészettel is karöltve jár, hogy az egyházi szükségleteket kielégíthesse, hogy ne külföldről kelljen hoznunk azt, ami a katholikus egyház felszerelésére szükséges, hanem a magyar iparművészet tudja azt a magyar templomoknak megcsinálni. Egy ilyen részvénytársaságot szeretnék összehozni Egerben, a pénzügyi emberekkel beszéltem is már ott és ígéretet kaptam három millió alaptőkére. Amikor tehát ez a kabát készen lesz, majd prezentálom a pénzügyminiszter úrnak, hogy pár gombot varrjon rá, hogy erősen álljon.

Nagy János nagy tetszéssel fogadott beszéde után *Andaházy-Kasnya* Béla következett, aki a Képzőművészeti Társulat hathatósabb támogatását kérte, majd *Vass* József vallás- és közoktatásügyi miniszter felelt a vita során elhangzott felszólalásokra. A művészetekről igen melegen emlékezett meg és általános helyeslés kísérte a miniszter beszédének itt következő részét:

A művészi gondolatnak — úgymond — fejlesztését azért tartom én rendkívül fontosnak, mert a művészet egy nemzet szellemi életében nem játékszer, nem a felső tizezer élete megszépítésére irányuló törekvések összege. A művészgondolat a nemzet legalsóbb rétegétől a legmagasabb rétegéig felszökő virág, amelynek színpompája, formaszépsége kell hogy az egész nemzetnek egyéniségét fejezze ki és illatával, színeivel, harmóniáival áthassa a palotákat épúgy, mint a kunyhókat. A magyar művészi gondolatnak művészinek és magyarnak kell lennie, t. Nemzetgyűlés, és én a pénzügyminiszter úrnál — legyen szabad megint az ő nagy megértését megemlítenem — a legnagyobb fokú támogatást találtam abban az értelemben, hogy a magyar művészi gondolatot felemelhessük a termetőképességének színtájára.

A magyar művészi gondolatnak a vidéken telepeket kell állítani, ahol a magyar talaj át van itatva a magyar művészi formáktól, magyar művészi motivumoktól, ahol maga a magyar nép lelke elevenen, szűzi tisztaságban, tüzes égi színekben termeli ki a legtisztább magyar és turáni motivumokat. Ezeket kell nekünk feldolgoznunk, megfogni ezt a buzgó forrást, ezt az energiát, lendületet, megtisztítani az üzlettől, hogy az el ne rontsa, művészivé fejleszteni azt, ami őseredeti művészi érték van nemzetünkben, és ebből iparművészetet is kell fejlesztenünk.

T. Nemzetgyűlés! Nyugatról selejtes iparművészeti termékekkel öntik el évtizedek óta országunkat. Méltóztassanak megnézni a kalholikus templomokat, azoknak díszítését. A szobrok, képek silány gyári produktumok, művészet nélkül, de még ha meg is nyilvánul bennük művészet, a magyar lélek művészi felfogásától messze eső idegen léleknek termékei öntik el templomainkat, sőt középosztályunknak apró kis szalonjait és szobáit is a silány olajnyomatú utánzatok „ékesítik."

T. Nemzetgyűlés! Emlékezem reá, amikor boldogabb időben tanulmányaimat végeztem külföldön, Olaszországban több alkalommal megnéztem a lávától annak idején elöntött Pompeji és Herkulanum városoknak a kiásott romjait. Ott tanulmányozni lehetett pontosan, hogy a régi, a császárok korabeli római kultúrvilág mennyire megértette és annak a kultúrája mennyire ki is tudta termelni azt a gondolatot, hogy egy impulziv kultúrájú népnek nemcsak magas ábrázoló művészetre van szüksége, hanem iparművészetre is, amely iparművészet bevonul a mindennapi élet használati tárgyai közé is.

A római stilusú iparművészet megtalható ott a kiásott és a közönséges élet ellátására szükséges tárgyak mindegyikén; egy-egy ampulla, egy-egy kis amfora, egy-egy kézilámpa, vagy nem tudom én, fúró, kalapács, vagy ilyen szerszámok; valamennyi iparművészeti motivumokkal át meg átszőve került ki a krisztusi első század iparművészeti műhelyeiből.

Tehát méltóztatnak látni, hogy a művészi gondolatnak át kell hatnia a magyar nemzet egész életét, annak be kell vonulnia a templomokba, iskolákba, a házakba, palotákba és kunyhókba, mindenhová, hogy a magyar művészet emelje a magyar lelket mindenhol és tanítsa, nemesítse, szépítse a magyar életet. Ezért kell nekünk a legszükségesebb kiadásokon felül bizonyos generozitással is a művészi gondolat fejlesztésére is a szükséges fedezetet megadni.

Magyar Iparművészet
1921.

A MŰVÉSZET ÜGYE A NEMZETGYÜLÉSEN

okan azt tartják, hogy a mai politikai és közgazdasági helyzet nem kedvez a művészeteknek s hogy a magyar nemzetgyűlés nem értékeli kellően a művészet ügyének nagy jelentőségét. Ezért nem nagy várakozással néztek a művészeti körök a budget-vitának a kultusztárcára vonatkozó része elé. Annál jobban esik megállapítanunk, hogy a közoktatásügyi tárca költségvetésének tárgyalása során a művészi nevelés és a művészet fejlesztésének fontosságát hirdető igen figyelemreméltó felszólalások hangzottak el.

Giesswein Sándor a kézimunkatanítás fokozott felkarolását és mélyítését ajánlotta a kultuszminiszter figyelmébe és a házi kézműipar támogatását és terjesztését kívánja. Utána *Nagy* János, egri kanonok és liceumi tanár magas színvonalú hosszabb fejtegetéseinek egy részét a művészetnek szentelte és az iparművészetnek a képzőművészettel való egyenrangúsítását követelte. Beszédének idevonatkozó része így szólt:

Még ki akarok térni a művészetre is. A művészet — úgymond — a kultúrának a virága. A műízlés, a műérzék egy nemzet intelligenciájának ismertetőjele, fokmérője. A művészetnek megvan az a különös sajátossága, hogyha az alap, a nép, amely a művészetét kifejlesztette, eltünik is a föld színéről, a művészet örökké él. Meghalt népek, elporladt kultúrák az ő művészetüknek töredezett nyelvén beszélnek hozzánk ma is. Le lehet győzni a népeket. Lengyelország is ott feküdt zsarnokoknak lábainál, de a lengyel géniusz Matejko képeivel meghódította az egész világot. Ezt ajánlom a kultuszkormány figyelmébe, mikor a művészetet támogatja. A magyar léleknek, a magyar művészetnek kifejlesztése által a Nyugatnak vágjuk szemébe azt a keserű panaszt, hogy milyen nagyra hivatott népet daraboltatok ti szét, mások irígy és hamis vádaskodására.

A művészet terén Németországban, Belgiumban bizonyos változás tapasztalható. A reneszansz idején ugyanis a művészet az életből fakadt, a szükségleteknek, az életnek dolgozott. Botticelli Il Bottone gombkötőből lett igazi mesterré, Ghirlandajo guirlande-okat készített, mesterember volt és lett igazi nagy művész. Michel Angelo, Rafael mesteremberekből lettek mesterekké; és a többiek is. Nürnbergben láttam azt a gyönyörű pastoforiumot, Veit Kraft művét, egy egyszerű kőfaragóét, akinek lelke ott lelkedzik abban a gyönyörű pastoforiumban, amely a templom aljától kezdve a tetőig ér fel.

A XIX. században azonban a l'art pour l'art elve alapján a képzőművészet elszakadt az iparművészettől, aminek az lett azután a következménye, hogy lett ugyan tárlati művészet, de az életnek nem lett művészete. Az iparművészet gyári alkotássá alacsonyodott le. Ennek lett továbbá a következménye az is, hogy csak azt tartják igazi művészetnek és művésznek, akire vagy amire a pátenst a képzőművészeti főiskola vagy akadémia rányomja. Ma már azonban Németországban különösen Muthesius Hermann és dr. Pathe Wilhelm a „Die Woche" című folyóirat 1916. és 1918-iki évfolyamában egészen világosan lándzsát tör amellett az eszme mellett, hogy a képzőművészetet és iparművészetet szent testvériségbe kell hozni egymással. És mikor a kultuszminiszterium a művészetet fogja támogatni és pártolni, nagyon kérem, hogy azt ebben az irányban igyekezzék támogatni. *Az iparművészetre fektesse a fősulyt* és pedig azért, mert az iparművészet az, amely lendítő kereke kell hogy legyen a képzőművészetnek. Az iparművészet az, amely a népiességet a mi magyar népünktől ellesi, feldolgozza és továbbfejleszti, az iparművészet az, amely a műérzéket és a műízlést beviszi a társadalom legalsó rétegeitől kezdve a legmagasabbakig, mert a legegyszerűbb szükségletektől, a háztartási cikkektől egészen a legnagyobb kívánalmakig tud dolgozni.

Az iparművészet az, amely gazdasági szempontból a legelsőrangú tényező a mi magyar életünkben. Egy jól kiképzett iparművész igazi szabadságharcosa a magyar gazdasági életnek, a magyar függetlenségnek, mert megmenti a magyar gazdasági életet a körülöttünk levő népek versenyétől. Csak egy példára mutatok rá. Franciaország 1871-ben, mikor kifizette az ötmilliárdot, alig pár év alatt iparművészetével, általában iparával visszaszedte azt Németországtól. Nekünk is minden áldozatot meg kell hoznunk, hogy Budapest és Magyarország Keletnek Párisa legyen. A körülöttünk lévő népek, talán, ha fenmaradnak, új berendezéssel nagy erőt fognak kifejteni és nekünk készen kell lennünk, hogy iparművészetünkkel igényeiket ki tudjuk elégíteni és meg tudjuk hódítani a Balkánt és a Keletet. Mióta képviselő vagyok, többször voltam az iparművészeti iskolában. Talán négyszer is végigjártam a műtermeket és műhelyeket és avval a vigasztaló tudattal jöttem ki onnan, hogy a magyar középosztály megérezte mi most a legnagyobb kötelessége. Láttam ott érettségizett fiatal embereket, hadnagyokat és főhadnagyokat, amint iparművészetet tanulnak és iparművészek akarnak lenni. Az iparművészeti iskola igazgatója szomorúan mondotta, hogy kénytelen volt az ifjúság nagy részét elbocsátani, mert nincs megfelelő számú hely, pedig ezek jó műízlést és műérzéket hoztak magukkal otthonról.

Ez az intézet az idén csak a legnagyobb áldozatokkal tudta magát fentartani. Voltak óraadó tanárok, akik óránkint 5 koronáért dolgoztak, mikor a munkás 16—20—40 koronát kapott. Az ifjúság összehozta a zsebpénzét, hogy ne legyen szénszünet, hogy szenet vegyenek rajta télen, mert az államtól nem tudtak erre pénzt kapni. Még az amerikai segítséget is erre áldozta fel ez az intézet, de nem szünetelt egy percig sem: dolgoztak a magyar iparművészet jövőjéért.

Azt is láttam, hogy szűk helyen van ez az intézet, amelyet fejleszteni kell. A textil, grafikus, a belső művészet, a díszítő festészet, a szövészet, a

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 DEC 1

Délmagyarország (Szeged)

Szekeres

1021

SZEKERES NAGYVÁROSI

burkolt alagutra buk-
tak. Menten elterjedt,
y az „alagút" a várba ve-
tt. Nem más volt az épít-
ny, mint egy régi és el-
ult csatorna.
zeged egyik nagyüzemé-
főkönyvelője mondotta
napokban az alagúttal
solatos gyermekkori em-
t: „Amikor 8—10 éves
am, úgy 40 évvel ezelőtt,
tommal a Stefánián ját-
unk. A várba is belo-
odtunk. A falon van egy
k, azon behatoltunk és
csigalépcsőt találtunk.
volt a lejárat szemét-
s mindenféle lim-lom-
Nem merészeltünk lej-
menni. Otthon elmond-
kalandunkat, és megtud-
hogy a Tiszán átvezető
út bejáratához jutot-
." Ez a lépcső a várma-
ányban, az északkeleti
kban ma is megvan. Ki-
t a tetőre is, ahol a ki-
tot üvegkalitkával látták
Megvan az ablak is, de a
ső csak az épület pado-
ig vezet, lejjebb sohasem
tett. Még pincébe sem,
t ezeknek az épületeknek
volt pincéje, olyat ásni
lehetett volna, mivel fel-
t a víz.
Miért terjedtek el ezek a
énetek? — kérdezhetnők.
törököket, mint alagútáso-
a várak ostroma alkal-
val emlegetik. Erről Gár-
yi Géza is ír az Egri csil-
k-ban. A hegyre, domb-
magaslatra épült várak
ül bizonyos, hogy több
gúttal is el volt látva. A
za-mederben alagutat épí-
i még manapság is ko-
ly műszaki feladatot je-
tene. A talajvíz az Alföl-
, különösen a folyók ár-
ében a szabályozások előtt
gas volt. Néhány decimé-
leásása alkalmával fel-
t a víz. A szabályozás
n a vízszint ugyan süly-
dt, de kinek kellett volna
gutat csinálni, amikor az
knak és a vasútnak ott
t a sokkal olcsóbb híd.
törököknek meg éppenség-
nem volt szükségük
gútra, mert amikor 1541-
a várat elfoglalták és azt
6-ig a kezükben tartották,
újszegedi oldal is a bir-
ország-világ ke
utat csak emle
Az alagútról
monda nem kc
letkezett. Szinte
nyomtatásban
feljegyzést *Kov*
köszönhetjük,
kiadott *Szege*
(Helytörténeti
vázlatok) cím
megemlíti, hogy
után, a nagy ár
sa után a várat
bontani, de már
zőleg is rombol
partján levő
vezető falakat, „
rében látható fa
nép hite mindig
hogy azok a víz
túlvezető alagut
ványai, melyeke
lehetett a várból
só oldalára mer
hát az alagút le
hosszú életű. H
ilyen, bármilyer
is, arról megen
na II. Rákóczi
ostromolta Sze
török utáni idő
na a monda, a
perekben is elő
Nem hagyta v
nélkül az 15
megéneklő Tin
bestyén sem,
veszedelem c
nyében az elme
bíró, Tóth Mih
indított és ku
dő vállalkozás
A magyarorsz
tészet legalapc
a Szegeden is
eltöltött Moln
emlegeti az
dig napjainkb
országot Kan
azért, hogy a
mát is feltalá
megörökítse
építő tevéken
rök részről
alagutakról.
rök utazó —
években jár
got — szin
ilyen építmé
ben ez nem
létére a had
ta volna el.
csak a XIX
letkezett, a
volt szüksé
de az embe

tartoztak és a céhek statumai szabályozták az ötvözetek összetételét. Ez okból az ónedényeket ellenőrző bélyeggel látták el, mely legtöbbször az edény fülébe van beütve. Az ötvözet ólomtartalma tiz százaléknál több nem lehet.

Hazánkban az ónöntés a XVI. század óta terjed el. Az Iparművészeti Múzeum legkorábbi darabja 1596-ból való. Az ónöntő-mestereket cinöntőknek és kannagyártóknak nevezik. Leginkább Kassán, Lőcsén, Budán, Pesten, Aradon, Nagyszebenben és Segesvárt voltak ónöntő céhek.

Pályázatok.

ELDŐLT PÁLYÁZAT. Az Orsz. Magyar Iparművészeti Társulat a Magántisztviselők Országos Nyugdíjegyesülete megkeresésére általános, nyilvános pályázatot hirdetett a nyugdíjintézet plakátjának tervére. — A március hó 15-én lejárt pályázaton 44 pályázó 53 pályamunkával vett részt. Az öttagú bírálóbizottság, amelyben a Társulat részéről gróf Hadik-Barkóczy Endre elnök, dr. Czakó Elemér és Nádler Róbert bizottsági tagok, a nyugdíjintézet részéről pedig Horváth Géza és Meisl Gusztáv működtek közre, a 300 koronás díjat egyhangulag Szekeres Béla iparművészeti iskolai növendék pályamunkájának ítélte oda.

PÁLYÁZAT KÖZSÉGHÁZAK BÚTORZATÁRA. Az Orsz. M. Iparművészeti Társulat a november havában ugyanerre a feladatra hirdetett pályázatnak eredménytelen volta miatt ismételten általános nyilvános pályázatot hirdet a következő feltételek mellett:

1. Tervezzenek községházak hivatalos helyiségeibe (tanácsterem, jegyzői iroda, bíró- és pénztárszoba, folyosó) való olajfestékkel mázolt bútorokat és pedig: elnöki karosszéket, hosszú asztal, lócát és székeket, ingyenes népkönyvtár számára való szekrényt, fiókos íróasztalt, rövid, valamint hosszú álló írópolcot (pulpitust), záros szekrényt a közigazgatási iratok és a kézi levéltár számára, nyitott szekrényt a mutató (index) számára, hirdetési táblát és képeknek való keretet.

2. A tervezésnél szem előtt kell tartani, hogy a berendezés a jogos művészi igényeknek feleljen meg, emellett célszerű és lehetőleg olcsón elkészíthető legyen.

3. Minden egyes berendezési tárgyról 1 : 10 arányú vetületi képet (2, esetleg 3 projekciót) kell készíteni.

4. Tájékoztatóul a pályázók megkapják a kívánt berendezési tárgyak egy részének méretezett sematikus ábráit, ha evégből a társulati igazgatósághoz fordulnak.

5. Pályadíjakul a Társulat 2 díjat tűz ki és pedig:

I. díj: 500 korona,

II. díj: 300 korona.

Amennyiben a Társulat egyik-másik pályaművet meg akarná vásárolni, a pályázati rajz vételösszegét a tervező művésszel egyetértőleg állapítja meg.

6. A pályázaton csak magyar állampolgár vehet részt.

7. A pályázat titkos. Ennélfogva a pályázó lássa el művét jeligével és csatolja hozzá ugyanazzal a jeligével ellátott zárt borítékban nevét és lakása címét.

8. A pályaműveket 1911. évi június hó 6-ikának déli 12 órájáig kell beküldeni az Orsz. Magyar Iparművészeti Társulat igazgatóságához (IX., ker. Üllői-út 33—37. sz.).

9. A pályázatot a Társulat állandó bíráló-bizottsága dönti el.

10. A díjazott és megvásárolt tervek tulajdonjoga, beleértve a korlátlan sokszorosítási jogot is, kizárólagosan az Orsz. Magyar Iparművészeti Társulaté.

11. Valamennyi pályaművet a Társulat legalább három napig kiállítja az Országos Magyar Iparművészeti Múzeumban. A nem díjazott műveket a kiállítás leszerelésétől számított 30 napon belül el kell vitetni, mert ezen a határidőn túl a Társulat értük felelősséget nem vállal.

Budapest, 1911. április havában.

AZ ORSZ. MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT ELNÖKSÉGE.

Múzeális ügyek

AZ O. M. IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM ISMERETTERJESZTŐ ELŐADÁSAI. Az Iparművészeti Múzeum ismeretterjesztő előadásai során február 25-én, március 4. és 11-én Fieber Henrik tartott előadást: A reneszánsz építészet, festészet és szobrászatról. Számos vetített képben mutatta be az olasz reneszánsz építészeti, festészeti és szobrászati emlékeit lelkes szavakkal kísérvén azokat.

Március 18-án Éber László dr.: A beuroni festőiskola címen tartott érdekes több vetített képpel illusztrált előadást, tömören vázolván egyúttal a modern dekoratív festészet kialakulását. A tudós előadó előadását egész terjedelmében a „Művészet" hasábjain közli majd.

Csermelyi Sándor dr. március 25-én tartott előadásában az Olasz emlékérmekkel foglalkozott behatóan és több vetített képben bemutatta a a legjelesebb alkotásait.

Április 1-én zárult ez idén az ismeretterjesztő előadások sorozata és pedig Tantossy József dr-nak „Az ékszerekről" tartott előadásával. Az előadó a görög, római és népvándorláskori ékszerek ismertetése után foglalkozott a középkor és a reneszánsz ékszereivel. Végezetül röviden a magyar ékszereket is bemutatta vetített képekben.

Magyar Iparművészet
1911. évf.

Szak-irodalom

WALTER CRANE: FORMA ÉS VONAL. (Fordította: Mihalik Gyula. Néptanítók Könyvtára 41—42. füzet. Ára 2 korona). Walter Craneről, a nagy iparművészről csak kevesen tudják, hogy sokoldalú tehetségét mint rajztanár is érvényesíti egyik londoni művészeti iskolában. Ebben a minőségében több jeles könyvet írt, amelyek Angliában és Németországban nagyon elterjedtek. E könyvei egyikét a Form and Line címűt most Mihalik Gyula magyarra is lefordította és ezzel nemcsak a rajztanítás ügyének tett jó szolgálatot, de a modern iparművészeti törekvéseket is jó segédkönyvvel gazdagította. Mert Walter Crane itt sem tagadta meg azt, ami igazi karaktere: a nagy dekoratív érzéket, mely könyve minden sorában és kivált a könyvhöz csatolt pompás rajzokban megnyilatkozik. Az angol preraffaelita hagyományok, a ruskinista iskola e puritán képviselője szenvedelmes grafikus. Minden érzést, minden gondolatot, minden vágyat ki tud fejezni a ceruza hegyével, az ecset lendületével. S mialatt a szövegben beszél a vonal kifejező erejéről, képességeiről, az ornamentális ábrázolásról, a körvonalról, a tömegelosztásról, a hálózatokról, a reliefről, a fény és árnyék hatásairól, azalatt rajzaiban felbontja, analizálja régi és exotikus művészetek kifejező vonalait. Visszanyúl a görög és gót architekturába, szeretettel időz Dürernél és ó-német házak között, áhítatosan merül bele a korai reneszánsz romantikusaiba, de ugyanannyi gyönyörűséggel veti oda az arrasi és perzsa-szőnyegek ornamentikáját, régi falfestményekről és gobelinekről való feljegyzéseit, meg a modern lakásberendezések és üvegfestmények vázlatait. A szellem megéreztetésének éppen úgy ura, mint a technika boncolásának és ritkán egyesült még műtörténeti könyvben ilyen szerencsésen szöveg és illusztráció, melódia és kísérő muzsika. Az egész úgy hat, mint egy lelkes amatőr útiélménye, aki bejárta a rajznak és a dekoratív ábrázolásnak egész holt és élő birodalmát. Könnyedén, ötletesen cseveg erről az utazásáról Walter Crane, néha azonban kissé rapszodikusan el-el csapongva is. Frissen és jó magyarsággal ültette át ezeket a feljegyzéseket Mihalik Gyula, az Iparművészeti Iskola tanára, míg a könyv elé Walter Crane életét és működését tárgyaló hosszabb tanulmányt írt Nádai Pál. S az egész könyv hivatva van arra, hogy ismét szimpatikus közelségébe hozza a magyar közönségnek Walter Cranet, aki éppen a mi Iparművészeti Társulatunk kiállításából indult el tizenegy évvel ezelőtt a kontinens műértő közönségének meghódítására.

A FRANKLIN KÉZI LEXIKONA. Évekre terjedő előkészület után a háromkötetes Franklin Kézi Lexikona első kötete a napokban jelent meg. Ízléses, finom és tartós kötésű, terjedelmes kötet, lexikonoknál szokatlanul szép, nagy, jól olvasható betükkel. Csak egy-két cikket kell elolvasnunk, hogy meggyőződjünk róla: ez a lexikon nem elméleti meggondolások, hanem teljesen praktikus szempontok szerint, a művelt ember szükségletét szem előtt tartva készült. Nem ad hosszú, adathalmazzal túlterhelt olvasmányokat cikkeiben, nem kíván olvasójától órákra terjedő tanulmányt, hanem röviden, tömören és mégis világosan, mindenki számára érthető módon közli azt, amire az embernek a hirtelen tájékozódás céljából szüksége van. Tartalmának gazdagságához és kiállításának előkelőségéhez képest nagyon olcsónak mondható a Franklin Kézi Lexikonának ára. A három kötet bolti ára 54 korona.

DIE PLASTIK a címe egy f. évi január hó óta megjelenő új művészeti folyóiratnak, amely a szobrászat minden ágára kiterjed. Az eddig megjelent három füzet jól megválogatott sorozatát mutatja be a német szobrászat újabb, legkiválóbb alkotásainak s a cikkek is avatott tollú íróktól erednek. Az új folyóiratot a müncheni G. D. W. Callwey cég adja ki. Szerkesztője A. Heilmeyer. Előfizetési díja negyedévenkint 3·60 márka. A tartalmas füzetekben nemcsak szobrászművészek, hanem a művészet iránt érdeklődő közönség is sok érdekes és gyönyörködtető anyagot találnak. Ezért melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe.

Egykori lőrés
az egyik nagybajomi temető téglafalán

Huszonhat évvel ezelőtt a mi földünkön elhallgattak a fegyverek. De a szemtanúk, a szenvedők nehezen felejtenek. Annál nehezebben, minél több jutott ki nekik az akkor még áttekinthetetlennek látszó káosz gyötrelméből. Márpedig Somogy megye egyes községei egy egész télen át, kerek négy hónapig viselték az állóharc borzalmait. Azóta már itt is alaposan megváltozott a táj, az életforma, itt is új nemzedék nőtt fel... Az idősebbje számára azonban az élet utolsó pillanatáig is felejthetetlenek maradnak azok a hajdani

FÉNYTELEN NAPPALOK— FÉLELMETES ÉJSZAKÁK

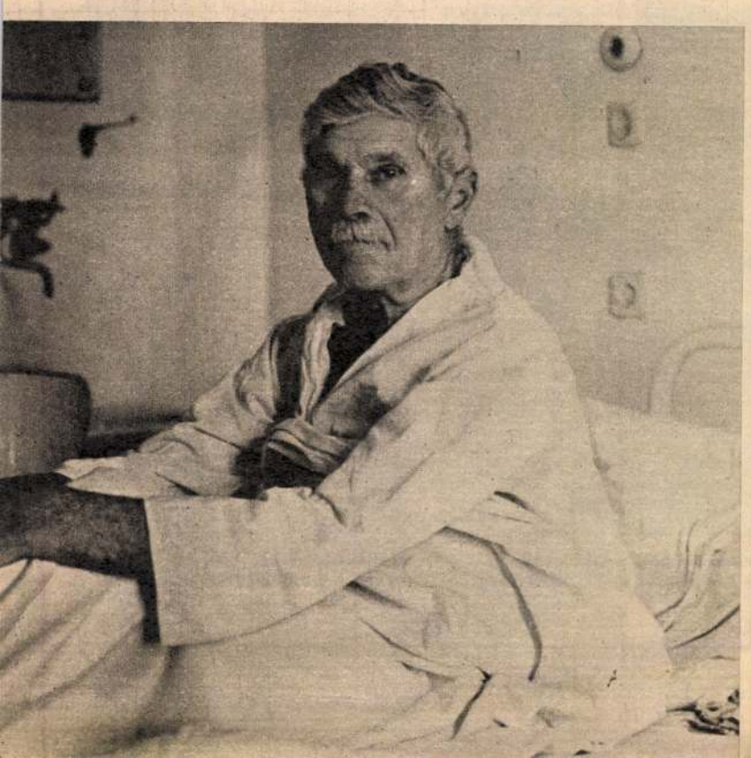

Nagy Ferenc,
az egykori tolmács

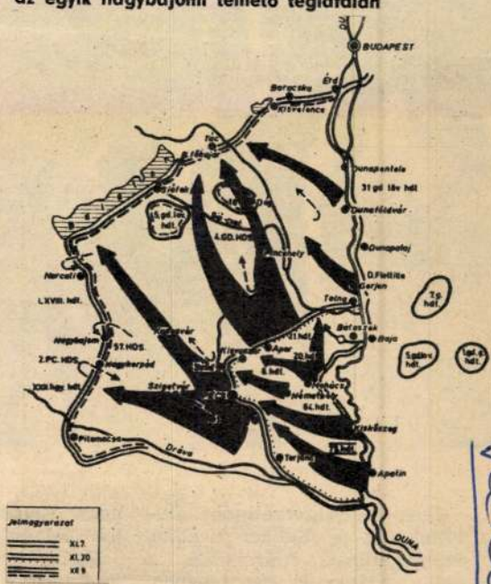

A somogyi harcok vázlatos rajza
1944 utolsó hónapjaiban

Sarohin vezérőrnagy
a Somogy megye
felszabadításáért
küzdő
57. szovjet hadsereg
parancsnoka

Igen sok rezervátumot állítottak fel a Krüger-parkban, Szerengetiben, Nairobiban, a Mole-parkban és Hluhluvéban. Ezek a rezervátumok Dél-Afrikában, Keleten és részben Nyugaton is békés otthont nyújtottak az állatoknak. Többnyire lelkes állatbarátok, tudósok, orvosok foglalkoznak itt az állatokkal, amint azt a televízió nézői a Daktari című filmsorozatban is láthatják, de sajnos, a tervezés nem állt összhangban a lehetőségekkel. Az állatok elszaporodtak. A legelők már nem bizonyultak elégnek, évről évre tudományos módszerekkel ellenőrizték, mi az arány az ellátási lehetőségek és az állatok nagy száma között. Kiderült: nincs már elég hely, nincs már elég táplálék.

Szomorú döntés látott napvilágot. Az állatok jórészét ki kell telepíteni a rezervátumokból, hogy legalább a maradék kapjon valamilyen életlehetőséget.

Ezért jelentek meg a helikopterek, ezért terelik az állatokat. Először csapdákba kerülnek, azután szakképzett férfiak jelennek meg, szétosztják őket, és megindul a szomorú menet, rohannak a gnúk, a zebrák, átkerülnek Afrika más területeire. A legtöbbet levágják.

Azok az áldozatkész emberek, akik a rezervátumokat szervezték annak idején, azt gondolták, hogy valamiféle modern Noé-bárkát teremtenek. De számításaikat az események menete keresztülhúzta, a bárka süllyed. Judynak és a többieknek előbb-utóbb már nem lesz otthona Afrikában. Azok pedig, akik a szomorú aktust kénytelen-kelletlen végrehajtják, szintén állatbarátok. És, ahogy a riportereknek mondták, ez a legnehezebb feladat, amit eddig kaptak.

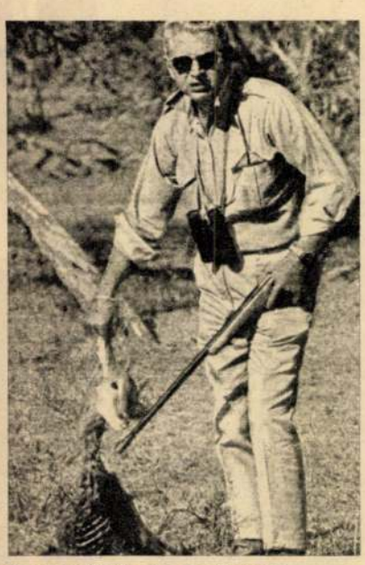

Garázdálkodnak a vadorzók. Ezt a kis állatot is ők ölték meg

Helikopterekkel hajtják végre a szomorú feladatot

Pék József, a demokratikus magyar hadsereg szakaszvezetője 1945 nyarán Iharosberényben vesztette életét, aknakutatás közben

A marcali járásban még ilyen háborús nyomok is találhatók

Kisiván Imre, az egykori harcok színhelyére, egy lövészárokba kísért el bennünket

(Fejes Irén felvételei)

Szekeres Emil festőművész

FIATALOK

Jártunk olyan iskolában, az erdőgazdasági fakitermelő szakmunkásképzőben, Szőcsényipusztán, ahol a százegy tanuló fiatalember, de még a tanárok egy része is csak hírből, csak a történelemből ismeri az akkori eseményeket. A régi kor lezárását jelentő nehéz harcokat, az új ország felépítésének kezdeti időszakát. Ezek a 18—20 éves fiúk pillanatnyilag nem örülnek annak, hogy a hatvanöt férőhelyes iskolában és kollégiumban százan vannak. De tudomásul veszik, hogy nagy az erdei szakmunkás iránti kereslet, s az igényekhez képest minél több parasztfiatalt kell kiképezni. Azt meg éppenséggel örömmel nyugtázzák, hogyha végeznek, 2500—3000 forint fizetésre számíthatnak.

— Ezért érdemes eltűrni az iskolai zsúfoltságot, érdemes jól tanulni — állapítják meg tárgyilagosan.

S Kaposváron, a húskombinátban, ahol a baromfifeldolgozó részlegben sok ugyanilyen korú leány és asszony tevékenykedik, megkérdeztem egyiküket, tudja-e, menynyi lehet negyvenezer. Nagyon nagy szám ez, vagy közepes?

— Nem olyan sok ez — válaszolta, — ha teljes üzemmel dolgozunk, vagyis a szalag mellett minden helyen áll valaki, ennyi ételcsomagot készítünk el naponta.

— Hányan?

— Ez a részleg nem nagy létszámú. Az egész kombinát összlétszáma — ezt tudom — 1800, de munkaerőhiányról beszélnek a vezetők. Talán kétezren is elkelnénk.

Ha húsz ilyen létszámú üzemet veszünk, megkapjuk az iparral régebben alig-alig rendelkező Somogy megye új munkásseregének hozzávetőleges létszámát. A leány erre megvonta a vállát, mintha azt mondaná: ez csak egy szám. Azt viszont már tudta, hogy az ő kombinátjuk — az ország egyik legkorszerűbb húsüzeme — az utóbbi négy év alatt épült fel, fokozatosan. Tudta, mert serdülő korában már hallotta a szülőktől, barátnőktől, hogyan iparosodik a város, a járásközpontok, és lassan a nagyobb falvak is, hogyan nyílnak új munkahelyek a fiatal munkábalépőknek. (Újabban a ruhagyár több faluban, így Kadarkúton, Karádon, Nagybajomban létesített részleget.)

Az elmúlt öt esztendőben — a társadalmi juttatások összegével — az egy főre jutó jövedelem másfélszeresére növekedett. Ugyanakkor a termelőszövetkezeti parasztság havi jövedelme 530 forinttal nőtt. A megyei statisztikák azt is elárulják, hogy egy-egy családban több kereső is van. A keresők és nyugdíjasok aránya jóval meghaladja az össznépesség felét. (58:42). Mivel az iparosítás jellegét a munkaerő összetételéhez igazítják, s munkát kapnak a nők, sőt, bedolgozási lehetőségeket az öregek is, Somogyban megszűnt az elvándorlás. A Balaton környéki községekben — nyári szezonban — más megyékből és Budapestről kell importálni a munkaerőt.

A MARGIT-VONAL

... Nagybajomban sokat időztünk, a határt, az erdőket jártuk, elgyomosodott lövészárkokban bukdácsoltunk, és a temetőkben az időmarta sírfeliratokat próbáltuk kiolvasni. Vezetőink pedig ki nem fogytak az emlékezésből. A Drávától a Balatonig, sőt Fejér megyén át Pestig húzódó hírhedt Margit-vonal egy rövid szakaszát jártuk itt be. Azokat a földeket és erdőrészeket, amelyeken az ellenség oly makacsul megvetette a lábát. Egyik célja a bekerített Budapest tehermentesítése, de tán méginkább a zalai olajmezők védelme volt. És szórta, szórta az aknát az erdős-lankás szép tájra, szembe a szovjet, bolgár, jugoszláv harcosokkal.

A felszabadító csapatokat segítették a falvak lakói közül is a legbátrabbak. Mint például Nagy Feri bácsi, aki már akkor sem volt fiatalember, most pedig kórházi ágyon találtuk.

— Mikor a hadnagy megtudta, hogy annak idején harcoltam az oroszországi forradalom győzelméért, és nyelvüket is megtanultam, elvit egy magas, ősz hajú tábor-

A somogyi táj szinte minden talpalatnyi földje kemény csaták tanúja

A szovjet hősök emlékműve

A Kapos folyócska – Kaposvár közelében

(Kiss Vera felvételei)

Nincs Somogyban olyan út, utca, ahol ne dübörögtek volna akkor át a nehéz harci járművek

nokhoz, Sarohinhoz. Feltett nekem néhány kérdést, hol, merre jártam odakint, a forradalmi harcok idején, aztán mikor elmondtam, hogy politikai iskolát is végeztem, így szólt: „Akar nekünk segíteni?" „Akarok — mondtam. — Segítettem akkor is, amikor a szovjet hatalmat kellett megvédeni, most kétszeres okom van rá, hiszen az én hazámról van szó." „Ha veszélyes lesz, akkor is?" — kérdezte a tábornok. Elmondtam, milyen veszélyben éltem én huszonkét éven át, hiszen a csendőrök soha nem hagytak békén.

Feri bácsi valóban veszélyes pontokon, az első vonalban járt ezt követően. Mikrofonnal a kezében arra szólította fel a túloldalon harcoló magyar katonákat, hogyan, milyen módon szabadulhatnak ebből a pokolból. „Lobogtassatok magatok előtt fehér zászlót, vagy zsebkendőt, a fegyver a hátatokon legyen, és mi tudjuk, hogy megadjátok magatokat". Más-más helyen napokon át mondta a mikrofonba a hasonló felhívásokat. Egyik éjjel Jákónál át is jött tizenöt magyar katona. A kihallgatáson Nagy Ferenc tolmácsolt. Öten közülük jelentkeztek, hogy itt maradnak harcolni a németek ellen, a másik tíz írást kapott és elindult hazafelé. Egy hét alatt ilymódon 150 magyar jött át a fronton.

Aztán, mint minden rossznak, a háborúnak is vége lett egyszer. Ám a százholdakat borító aknamezők egyre-másra szedték áldozataikat. A visszaözönlő katonák, a tavaszi földekre induló parasztok, a földosztással megbízottak közül sokan lelték itt halálukat. Végül már az emberek le sem mertek térni az országutakról.

FÉRFIAK

Ekkor alakult meg az első aknakutatócsoport: Kisiván Imre, Grósz József, Pék József, Csigeti István. Az idő tájt ők voltak, s az általuk létrehozott többi csoport tagjai a megye legnépszerűbb emberei. Hívták őket, szinte könyörögtek a falusi vezetők, mert tavasszal vetni, de még nyáron aratni sem tudtak a veszélyes területeken. Ketten közülük — s rajtuk kívül még százan — életükkel fizették meg a merész vállalkozást, de mint Kisiván Imre mondja, ma sem cselekedne másképp, ha annyi emberen segíthetne.

Aztán volt olyan erdőrész, a csikotai, amelyre az akkori, kezdetleges eszközökkel még ők sem mertek behatolni. Ezt hosszú évekre tüskés dróttal kellett lezárni, mert minden talpalatnyi helyen a halál leselkedett.

FESTŐ

Járjuk a nagybajomi, a marcali, a kadarkúti határt, keressük az egykori nyomokat, sajnos, nem is eredménytelenül. Egykori lövészárkok, bunkerek, lelőtt templomtornyok és még ma is golyózáportól tarkálló házfalak... Szinte észre sem vesszük, hogy már nemcsak a hideg szél, hanem a leszálló este is akadályozza „kutatómunkánkat". Ekkor vezetőnk indítványozza, majd ő mindjárt barátságosabb helyet is mutat. S egy óra múlva ott vagyunk a nagyon tehetséges fiatal festő, Szekeres Emil meleg lakásában, meleg családi körben, díjnyertes képek között. Ez idő szerint Derkovits-ösztöndíjas.

— Legutóbbi műve?

— Egy, a vietnami háború ellen tiltakozó munka. Most fent van Pesten, a Műcsarnokban...

Csendben üldögélünk egy kicsit. A mai élmények után lehetetlen nem gondolni azokra a népekre, akik még nem szabadultak meg a fegyverek zajától. Pedig várják, nagyon várják azt az ünnepet, amelyet mi huszonhat esztendővel ezelőtt éltünk át: a szabadságot hozó béke napját.

Holka Vilmos

Szekeres Emil

Emlitve

Tasnádi Attila: Fiatalok kiállítása
1970.
Kortárs, 1970/7. 1173. l.

Szekeres Emil

Műve szerepel a II.

Atwarell biennálón – Egerben

Népszava 1970 június 11

2. old.

MDK

Szekeres Emil

Müteremben, temp.

Gyermek, "

Dubrovniki emlék, gvasch

Pécsi és kaposvári grafika, Ripp-Rónai Múz.
1968.jun.

Szekeres Emil

Fekete asztal, temp.

4. Balatoni nyári tárlat. Keszthely, Balatoni Mus. 1968.

MDK

Szekeres Emil

olaj:

Fésülködő

Fonyódi kápolnarészlet

Somogy megyei képzőművészek 2o.kiáll. Rippl Rónai Muz. 1968.ápr.

MDK

Szekeres Emil

olaj:

Fehér tál

Ablak előtt

Somogy megyei képzőművészek 2o.kiáll. Rippl Rónai Mus. 1968.ápr.

Szekeres Emil
festő-

"Akik nem jöttek vissza" c. festménye szerepel a tárlaton.

Szelesi Zoltán: A XI.szegedi tárlat.
Művészet,1971.január - 29.lap

Szeberes Emil
festő-

" Nagyapám asztala " képének
lassan fakuló misztikuma van

Vidos Zoltán: A "Studio 70." -
Művészet, 1970.november - 34.lap

Szekeres Emil MDK

gouache

Horizont felett

Szabálytalan variáció

Balatoni emlék

Pécsi és kaposvári grafika, Kipp-Rónai Mún.
1968.jun.

Szekeres Emil

Szerepel a kaposvári grafikai
kiállításan

Tüstös Tibor: Pécsi és kaposvári grafika

Jelenkor 1968 IX. n. 808 old.

Szekeres Emil

Tizenhárom somogyi képzőművész címen izléses kiállítási műhelyantológiát adott ki a Somogy megyei Tanács. A könyvecskéhez Takács Gula költő írt előszót, ezt követi a 13 művész: Bagó Bertalan, Bors István, Csiszár Elek, Gerő Kázmér, Honty Márta, Ruisz György, Szabados János, Szekeres Emil, Sikra János, Ungvári Károly, Weeber Klára, Völgyi Dezső és Zágon Bertalan – fotóportréja és néhány művének reprodukciója majd a művészekről szóló lexikális összeállítás.

Jelenkor XII. évf. 4. s. 1969. ápr., 414. l.

II. kaposvári tavaszi tárlat — 1969

Kiosztották a megyei képzőművészeti díjakat

Április 4-én, pénteken délelőtt megnyílt a Rippl-Rónai Múzeumban és a Palmiro Togliatti Megyei Könyvtárban a II. kaposvári tavaszi tárlat.

A somogyi napok programjában kéthetenként ismétlődő reprezentatív művészeti szemle máris jelentős fóruma lett megyénk képzőművészetének és az e tájat szülőföldjüknek valló, országszerte élő alkotóknak. Ennek szellemében szólott megnyitójában *dr. Böhm József*, a megyei tanács vb-elnöke.

A kiállítást méltatva megállapította, hogy a főváros-centrikus művészeti élet ellensúlyozása a vidéken élő képzőművészek feladata, miként a művészetek iránti érdeklődés felkeltése is, aminek Somogyban újabban ugyancsak tanúi lehetünk.

Ezután a korszerű művészetekről szólva fölidézte annak egyik legfőbb előfeltételét: a művésznek együtt kell élnie korával. Ugyanakkor semmilyen tetszetős modell nem pótolhatja az odaadó műhelymunkát.

A Rippl-Rónai Múzeumban

és a megyei kön
minchárom képz
egy száz alko
-ki. Az alkotók
érezhető felelő

at

unkásokat.

tlék és 8% kiemelt pótlék.
és hazautazást biztosít.
esetén a munkahelyre és
k a dolgozókat.

yár építkezésén.

(5726)

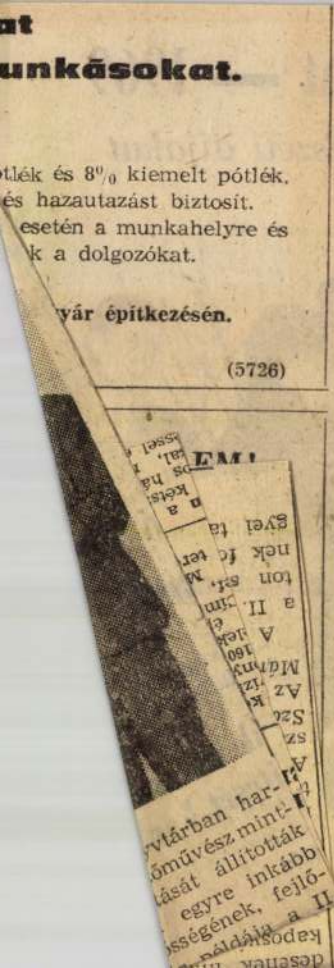

gépírót felveszünk, lehetőleg hosszabb gyakorlattal. Jelentkezés: Somogy megyei Élelmiszer-kiskereskedelmi Vállalat, Kaposvár, áruforgalmi osztályán, Május 1. u. 57. (8271)

Belső ellenőrt (mérlegképes), gyakorlattal rendelkező bérelszámolót, tervelőadót, áruforgalmi előadót és gyors-, gépírókat alkalmazunk. TÜZÉP Vállalat, Berzsenyi u. 21. Telefon: 13-901. (8282)

Női és férfi segédmunkásokat kertészetbe, valamint díjbeszedőt fölvesz a városi tanács költségvetési üzeme. Bér megegyezés szerint. Cím: Kaposvár, Cseri út 16. (8270)

Gyakorlattal rendelkező, szakképzett, motorikus üzemeltetésben jártas villanyszerelőt keresünk. Nagyatádi lakosok előnyben. Gabonafelvásárló Vállalat körzeti üzeme, Nagyatád. Jelentkezés ugyanott. (8604)

Az ÁFÉSZ nagyatádi melegkonyhás kisvendéglője részére szakképzett egységvezetőt keres. Jelentkezni lehet a szövetkezet vendéglátóipari osztályán, Nagyatád, Petőfi S. u. 2. Telefon 78. (8603)

A Balatonboglári FŰSZÉRT fiókhoz nyári időnymunkára raktári segédmunkásokat, gépkocsira áruszállítókat, szakképzett hentest; éves állásba: szakképzett kereskedősegédet azonnali belépéssel felveszünk. Jelentkezés személyesen a fiók igazgatójánál.

A járási tanács vb költségvetési üzeme kőműves és ács szakmunkásokat és segédmunkásokat vesz föl változó munkahelyre. Fizetés teljesítménybérezésben. Különélést, szállást fizetünk. Jelentkezni: Toponár, községi tanács. (8273)

A Somogy—Zala megyei Tégla- és Cserépipari Vállalat Kaposvár, vesz föl. Jelentkezni lehet az 503-as számú, valamint az 524. számú szakmunkásképző intézeteknél. Feltétel: VIII. általános iskolai bizonyítvány. Pályaválasztási alkalmatossági orvosi igazolás szükséges. (2444)

A Kaposvári Ruhagyár fölvételre keres férfi munkaerőt betanított vasalónak, segédmunkást, portást, ablaktisztítót, beosztott munkavédelmi előadót, gyors- és gépírót. Jelentkezni lehet a munkaügyi osztályon. (43055)

Könnyű- és földmunkagép-jogosítvánnyal rendelkező gépkezelőket vesz föl kaposvári és vidéki munkahelyre a Somogy megyei Áll. Építőipari Vállalat. Jelentkezés a vállalat gépészeti osztályán, Kaposvár, 48-as ifjúság útja 5. (*5534)

Téglagyári munkára felveszünk férfi és női munkaerőket. Kereseti lehetőség férfiaknál 1600—2000 Ft, nőknél 1300—1800 Ft. Kéthetenként szabad szombat. Jelentkezés a Kaposvár, Szigetvári utcai téglagyárban. (8288)

A Somogy—Zala megyei Tégla- és Cserépipari Vállalat, Kaposvár, azonali belépéssel fölvesz kőműves szak- és segédmunkásokat. Jelentkezés központunk munkaügyi osztályán. Fizetés megegyezés sze-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SOMOGY MEGYEI
NÉPLAP

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Dunántúli Napló

Szekeres Emil

1959 IUL 2 1/
1021

Szekeres Emil

Pécsi és kaposvári grafika

Technika Háza nagyterme: júl. 19—aug. 5.

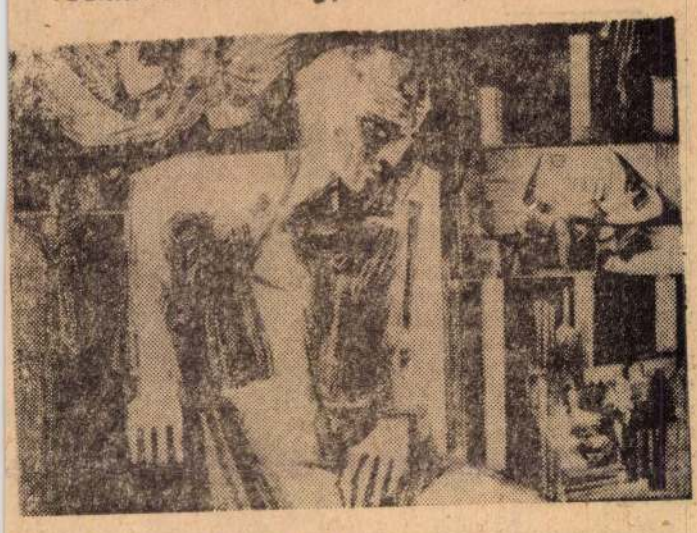

Szekeres Emil: műteremben.

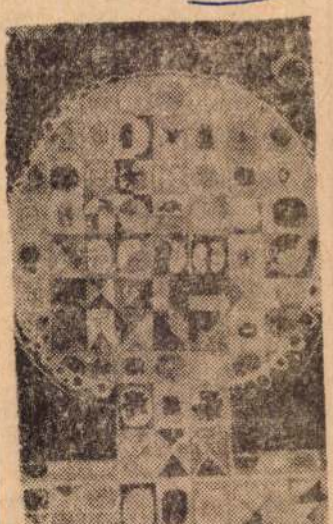

Lantos Ferenc: tusrajz V.

Hont Márta: égigérő fa.

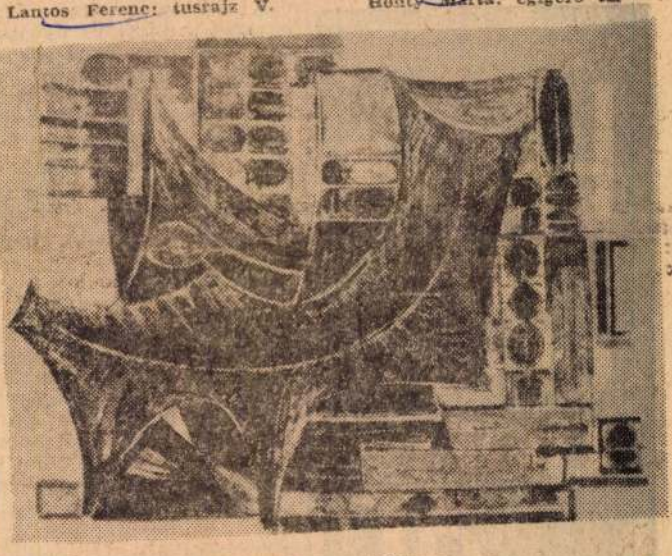

Martyn Ferenc: képterv.

Zágon Bertalan: istriai táj.

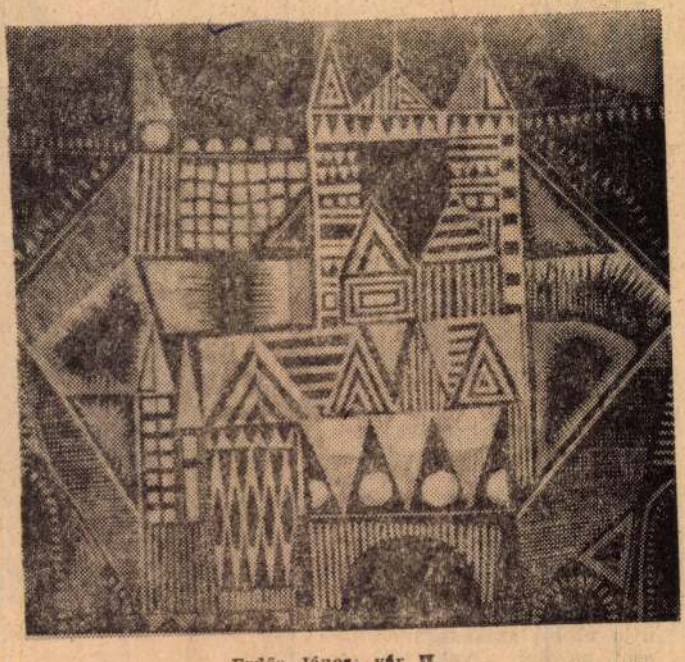

Erdős János: vár II.

Halálos rubinok

Ceylon szigete paradicsom lenne, ha a malária időnként nem változtatná pokollá; 1935-ben például 50 ezer embert pusztított el.

Amióta 1945-ben feltalálták a DDT féregirtó szert, nagy energiával és szép eredménnyel küzdöttek a malária ellen, s ennek folyamán jelentősen csökkent az áldozatok száma; ma már csak elvétve fordul elő haláleset.

Annál nagyobb volt a meglepetés, amikor nemrégiben Ceylon középső részén eddig soha nem tapasztalt hevességű malária járvány tört ki. Azóta ennek okát is kiderítették: az emberi kapzsisággal függ össze.

Egy asszony véletlenül nagy értékű rubint talált földjén. A kincs híre hamar elterjedt és valóságos kincskereső dühnek lett elindítója. A világ összes tájáról emberek főmege özönlött a területre, és engedély nélkül túrták a lelet helyén a földet, úgy, hogy rövidesen óriási üregek keletkeztek a föld mélyében. Rubint ugyan nem találtak többet, de a moszkitók annál inkább szállást vertek a friss lyukakban s rövid idő múlva egyre nagyobb körzetben tört ki a malária járvány. A ceyloni egészségügyi miniszter intézkedésére a katonaság tömte be a földbevájt üregeket; a járvány terjedése ezzel megszűnt, de addigra már száz és száz szerencsétlen ember halálát okozta.

Automatizált közlekedés

Tíz éven belül azt az amerikai polgárt, aki munkára akar menni, minden reggel egy meghatározott órában számítógéppel irányított autóbusz veszi fel. Csupán annyit kell majd tenni, hogy telefonon bejelenti kívánságát egy számítógép központban.

A busz áthalad majd a külvárosokon, hogy felvegye kb. 14 szomszédjával együtt, aztán vezetője leszáll egy autóút bejáratánál, amelyen a buszt már automata vezeti a város szívébe, 112—144 kilométeres óránkénti sebességgel.

Ez egyike azoknak a lehetőségeknek, amelyeket egy munkaközösség a North American Rockwell Corporation-nál az USA kormányának megbízásából tanulmányoz.

Egy másik lehefőség, amit megvizsgálnak az, hogy a polgár saját buborék alakú gépkocsiját egy útvonal hálózathoz vezeti, amely átszövi a várost ott egy klaviatúrán leüti úticélját és a többit az elektromosságra bízza. Amikor megérkezik az állomásra, útja utolsó szakaszán átkapcsol gázolaj vagy elemes meghajtásra.

Hogy milyen volt Kleopátra de a British Múzeumban megtek mellszobra. A róla készült filmb seli.

Sosem látta Ephesus, a antik Kis-Ázsia kikötő és kereskedelmi metropolisza ahol a százkebelű Diana temp loma állt és ahol Pál aposto hirdette később a keresztény séget, a legkülönbözőbb országok királyainak és katonáina nagyobb gyülekezetét, min kétezer évvel ezelőtt, vagyi 32-ben i. e. Az akkori király kongresszus egyben forduló pontot is jelentett Kleopátra a szép egyiptomi királynő é hercegi férje, a római hadve zér Marcus Antonius élet ben.

A színteret nem Caes egykori barátja és lovasvez re, az 50 éves és a sok bo ivástól duzzadtképű Ant nius, hanem a Nílus 36 év uralkodónője, a makedon Pt lemaios-ház sarja, aki önm gát szívesen azonosítot Izisz istennővel, az élet és árnyak világának úrnőjév

Ó-egyiptomi elképzelés szerint a fáraó az istenség k sugárzása és az isteni kir lyok az alexandriai Lochi palotában, hogy a Ház szer ségét és tisztaságát megőri zék újból és újból saját n véreiket vették feleségül; dinasztia azonban a testv házasságok és a beltenyész következtében egyáltalán n javult. De VII. Kleopátrá szépség, intelligencia, képze erő és szinte már nem is elhatározóképesség tekint ben, mint egy prizmában n egyszer egyesült a család n den erénye.

Ephesusban 33—32-ben i (évszázadokra szólóan uto ra) a Kelet hadai vonultak Róma ellen kiegészülve M cus Antonius 19 római, r ben kelta, részben gern eredetű légiójával. A kart gói Hannibál, aki 183-ban saját maga kereste hal hogy Róma fogdmegje megmeneküljön, a pon nagy király III. Mithrid

A Kunasir-sziget partján

Szeréver Emil

szerepelt az I. debreceni nyári tárlaton.

Hajdú-Bihar megyei N. ú. 1967. aug. 12.

MTK.

Szekeres Emil

Kiállitási kritika

Jelenkor 1967 jun.p.555.

Szekeres Emil festő

Szöreg kitünő sgraffito tervét emeli ki.

Csányi László:
Szekszárdi tudósítás

Dunántúli Napló 1964 dec. 13.

Szeleres Emil

szerepelt a dél-dunántúli képzőművészek

marcali kiállításán.

Somogy megyei Néplap 1964. dec. 4.

MDK.

Szekeres Emil

Kiállitási kritika

Magyar "emzet 1967 ápr.25.

Falinaptár

Szekeres Emil:
Kapos vár, rd. forg.

1963.

Lekeres Emil

Emlitve

Tasmádi Attila: A Kilencek ésa Studió

Kortárs, 1969/4. 667-668. l.

— Gyakran álmodik?

— *Megesik, de nincs jelentősége. A képek nem az álmokból fakadnak. Ilyen az ébrenlétem.*

Szekeres Emil, a Nagykanizsán élő kaposvári festőművész műtermében hangzik el ez a párbeszéd töredék. Aki ismeri különös hangulatú, forma és gondolatvilágú műveit, az talán szintén feltette már magában ezt a kérdést Szekeres Emilnek: olyan gazdag belső életről árulkodnak művei, amelyek egy kanizsai tömbház tizedik emeletén születnek immár ötödik éve.

Az első benyomás, ami szokatlansága miatt szinte azonnal megragadja a belépőt, a műteremben uralkodó rend. Az egyik asztalon akkurátusan sorakoznak egymás mellett az ecsetek, festőkellékek, egy palettán piros, sárga, kék előre kinyomott festékkunkor pihen egymástól egyenlő távolságra. A másik jókora asztalon néhány terv, vázlat — glédában.

— *Dolgozni, csak rendben lehet* — mondja magyarázólag, miközben a kis képraktárból egymás után hordja ki a sok-

Szekeres Emil Tűnődés című képe

Rend és líra

Látogatás Szekeres Emil nagykanizsai műtermében

ablakos műterembe képeit. Hordja, hordja, s láttukra egyre inkább megerősödik a látogatóban, Szekeres Emil rendje nem a kimért precizség, a rideg, steril kedélytelenség rendje. Ellenkezőleg. Az ő rendje annyit jelent, hogy a benne élő élményanyagnak minél pontosabban igyekszik megkeresni formákat, színeket, képi eszközöket. S azt, hogy a festőművész mesterségben minél kevesebbet bízzon a véletlenre, s mindig tudjon előre lépni is.

— *Hiszen minden nap többet kell nyújtanunk. Ami tegnap jó volt, lehet, hogy mára már túlhaladott, s holnap még többet kell letenni. Dolgozni kell* — mondja. — *Néha úgy érzem, túlságosan is sok mindent akarok elmondani egy képpel. Például itt az Elhagyott ház című munkám* — hoz elő egy újabb festményt a raktárból. — *Szerettem volna beleszőni mindazt, ami abban a házban valaha történt, amit az ott élő emberek valaha éreztek, indulatokat, drámákat, örömöket. Sőt még azt az öregasszonyt is, aki akkor is ott kuporog valamelyik sarokban, amikor már majd ráomlik a tető. Aztán utólag mindig bajban vagyok a címekkel. Mert hogy utólag adok címet minden képemnek, s egyáltalán nem vagyok róla meggyőződve, hogy ki tudom-e néhány szóban fejezni, össze tudom-e foglalni mindazt, amit a képpel mondani próbáltam, ami hangulati és élményanyagként a képben van.*

Pasztell, akvarell, olaj, vegyestechnika. Ezeket alkalmazza legszívesebben. Pasztelljei, vegyes technikájú képei álomszerűen oldottak, könnyedek, s furcsa ellentétként akvarelljei a keményebbek, holott, ez a technika kínálna alapjában több lehetőséget a lazább festésmódra. Pontos kontúrok, tiszta színek jellemzik ezt a világot, de nincs híján játékosságnak sem. Kibomló, röppenő formák, derűs, világos színek teszik jellegzetesen egyedivé munkáit. Ezekkel mintegy ellentét-képpen néhány régebbi, komorabb hangulatú művét is előhozza a raktárból.

— *Volt egy fekete—zöld korszakom öt—hat éve* — fűzi hozzá —, *s lehet, hogy még lesz is. Bár mostanában a szín az, ami nagyon izgat, s azt hiszem, találok is benne annyi problémát, ami leköt egy időre.*

Nagykanizsa képzőművészeti életébe nemcsak saját alkotói pályájával kapcsolódott be. Ő vezeti ugyanis a néhány éves múltra visszatekintő, de már több ígéretes bemutatkozást megélt Kanizsa Képzőművészeti Stúdiót is.

— *Nem megszokott szakköri keretek között dolgozunk e stúdióban, hiszen még állandó helyiségünk sincs* — említi. — *A tagok saját tehetségüknek, késztetésüknek megfelelően dolgoznak otthon, s aztán közösen megbeszéljük a munkákat, ha megfelelő mennyiség összegyűlt. Van néhány nagyon tehetséges fiatal is köztük, aki igazán elmélyülten, tartalmasan foglalkozik a képzőművészettel.*

— Most milyen kiállításokra készül?

— *Zalai kiállításom a közeljövőben nem lesz, Szentendrén szeretnék bemutatkozni a nyáron, de ez még csak terv.*

A tágas műterem két festőállványán most is befejezésre váró képek pihennek.

— *Ezen már nyár óta dolgozom* — mutat az egyik pasztellre, s alkotói felfogásának lényegét is elárulja. — *A pasztell képek sokszor átalakulnak az állványon munka közben, az eredeti elképzeléshez képest, de alapvetően ebben is tudatos vagyok. Az akvarelleket pedig egészen pontosan megtervezem. Sokszor irigylem is azokat a kollégáimat, akik számára az alkotás olyan önfeledt dolog, mint ahogy a gyerek firkál a homokban. Számomra sok minden adott. Amit csinálok, annak alapja van, bennem.*

Magyar Hajnalka

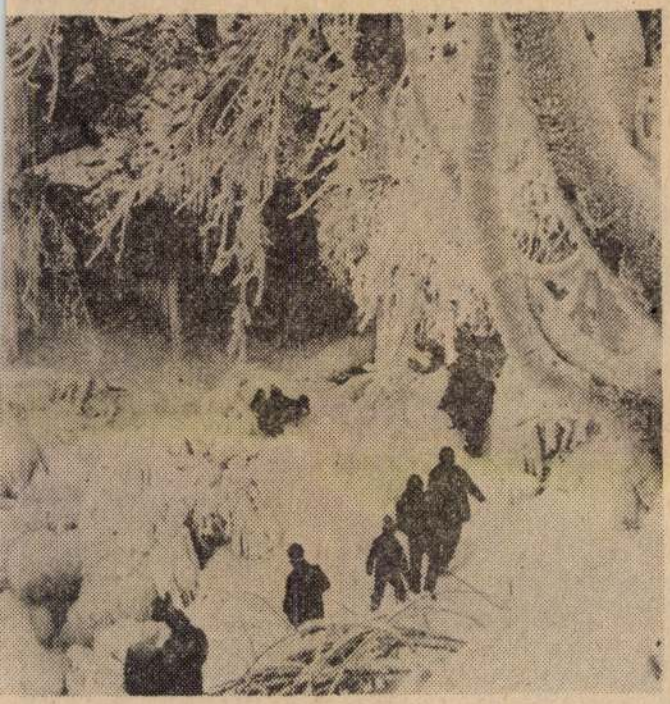

Ritka természeti szépséggel ajándékozta meg a tél a Lillafüredre látogatókat. A nagy hidegben befagyott a Palotaszálló melletti vízesés, s a környező fák, bokrok ágai csodálatos jégcsipkében pompáznak.

elné egy festő — kérdezte
ölünk.

Megér egy mosolyt

A skót a szobában ül és olvas. Eközben percenként a villanykapcsolóhoz ugrik, kikapcsolja a világítást, majd újra bekapcsolja.

— Mit csinálsz? — kérdezi a felesége.

— Lapozni sötétben is tudok! — válaszolja a skót.

★

— Képzeld, az orvos azt mondta, maláriás vagyok!

— Az semmi! Az a legkönnyebb betegség, még egy szúnyog is kibírja...

★

— Hallottam, hogy a menyasszonyod nagyon háziás.

— Igen. Képzeld, amikor szerelmet vallottam neki, rögtön felvarrta a kabátgombomat.

★

— Nem igaz! — mondja a feleség a férjnek.

— De hiszen nem is mondtam semmit! — tiltakozik a férj.

— De akartál!

★

— Főúr, nem tud valami könnyű ételt ajánlani?

— De igen, uram. Ajánlanék egy 15 dekás húsz eletet. Az csak 7 deka.

★

Az apa egy százkoronást ad szilveszterkor húszéves fiának:

— Tessék, éjfélkor igyál az

Gondolatok

Magamról beszé
ügyre gondolok. Ők
beszélnek, de magu
nak.
(K

Részeg emberrel
vitatkozni, akár mitő
be: bortól, hatalomt
tikától vagy pénztől.
(Gilbert

Csak a tekintetünk
zott, de máris tegező
(K

A pillanat zaja az ö
lóság zenéjét majmolja
(Rabindranath

Párbeszéd

A szo

— *Olybá tűnik, mintl*
natos lenne.

— *Nem is annyira bo*
vagyok, inkább a nyugtal
vert gyökeret bennem.

— *Máris felcsigázott,*
hatnám az okát?

— *Nézze, egy hónapja ne*kem is minden szombatom szabad.

— *És ezért nyugtalan?*

— *Ha tudni akarja, igen. Egy fél éve másról sem olvastam, hallottam, mint hogy a megnövekedett szabad időt okosan kell kihasználni.*

— *Hát használja.*

— *Ha tudnám. Januárban már négy szombaton nem dolgoztam, de nem olvastam el egyetlen könyvvel sem többet, ugyanannyiszor voltam moziban, mint azelőtt, nem kaptam kedvet a numizmatikhoz, nem kezdtem el tanulmányozni a heraldikát, nem vágtam bele nyelvtanfolyamba. Vagyis eleddig here módon végighenyéltem a pluszként kapott szabad napokat.*

— *Miért, mit várt?*

— *Hát azt, hogy versenyezni fognak értem, mint kóbor ebek a velőscsontért.*

— *Kicsodák fognak versenyezni magáért?*

— *Ezt nem könnyű megfogalmazni.*

— *Csak fogalmazzon, fogalmazzon, de az sem baj, ha csak úgy egyszerűen elmondja.*

— *Megpróbálom. Én abban a naiv hitben éltem, hogy a különböző szolgáltatást nyújtó szervek fognak versenyezni értem.*

— *Például?*

— *Kezdem egy egyszerűbbel. Arra gondoltam, ha tavasszal kijön a jó idő, vasárnaponként elmehetnénk a feleségemmel és a gyerekkel egy kerékpártúrára.*

— *És ki akadályozza meg ebben?*

— *Az, hogy csak a gyereknek van bicaja, vagyis nekem és a feleségem részére kölcsönözni kellene egyet-egyet. De*

— *Pontosan. De hogy a testkultúránál maradjunk, azt is vártam, hogy például a sportlétesítmények versenyezzenek értem.*

— *Hogy versenyezhessen?*

— *Egy fenét. Hogy a hétvégeken kinyitják a kapuikat, s azt mondják: gyertek rúgni a labdát, pingpongozni, futni, súlyt emelni, de hát van erre mád?*

— *Valóban nincs.*

— *Várjon, folytatom. Azt hittem, hogy rám fog hajtani a kereskedelem, a Gelka, a Patyolat, az ingjavítók, hogy most van ideje uram, most hozza a kifeslett alsót, a felesége elől eldugott rúzsfoltos zsebkendőt, most nyugodtan, ráérősen vásárolhat. De tovább megyek, egy-két művelődési központ kivételével zárva tartanak hétvégeken. Én hétköznap nem érek rá rovargyűjtő szakkörbe járni. Igaz, van egy plusz szabad napom, de akkor meg nem üzemel a rovargyűjtő szakkör.*

— *Attól tartok, hogy ön ebben a rovargyűjtésben elveti a súlykot.*

— *Miért? Tudja, milyen passzió nekem elgyönyörködni például a negyvennyolc gombostűre húzott hőscincéremben?*

— *Csak gyönyörködjön továbbra is nyugodtan. Egészen másról van szó.*

— *Éspedig?*

— *Arról, hogy a művelődési házak dolgozói meg amiatt panaszkodnak, hogy ők beleadnak apait, anyait, a hétvégi programkínálatba, de úgy vannak vele, mint az ötven felé közeledő örömlány: kínálat van, kereslet nincs.*

— *Tényleg így van?*

— *Szép ember maga. Csak*

1982 FEB 6
ZALAI HÍRLAP
MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., DÍSZ TÉR 5.
Telefon: 337-748, 340-126

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SOMOGY MEGYEI NÉPUJSÁG

Szekeres Emil

1964 SZEP 27.
1021

Asszony
(Szekeres Emil rajza.)

nek kívánalma is. Ha beszéd-
nkább a »színpadi« kiejtés lesz
irányban haladunk —, akkor
még inkább, elengedhetetlenül
választására kell törekednünk.
egthetősen gyakorta *-ba, -be*
n-t (a rím meg a ritmus ked-
ennünk, hogy rendszerint gon-
n betű helyére a hiányjelet
nű költeményében így írja:
etek.« Téli világ című verse-
már szabályosan, irodalmian
Hol a boldogság mostanáb*an*?
Más írásaiban is ezt a sza-
Ne hallgassunk hát Gyergya
hanem igyekezzünk legjob
vetve írásban mindig megkü
e felejtsük el a *-ban, -ben* vé

ban, -ben, mikor a *-ba, -be*
lehet olyan választ adnunk
gazíthatja valamennyi tanács
alaminek belsejéről van szó
-ben ragos főnévvel felelün
ragos főnévvel. Ez a szabály
ozik. Eszerint így jó: A gye-
Jancsi az idén jár először is-
ment; szilvát szed a kert*ben*

képe

Szekeres Emil

Csütörtök, 1964. augusztus 20.

1021

NŐI FEJ
(Szekeres Emil rajza)

Vendég vagyok, egyetemisták: pátriámbeli fiatalok találkozóján vagyok vendég, és éppen egy olyan épületben, ahol ifjúkoromban »friss pesti« gyanánt tulajdon magam is növendék voltam. Az idő éjfélre jár, most a legmagasabb a hangulat, csak éppen én nem táncolok: valahogy úgy jött, hogy egy szál egyedül maradtam a tanári szobában, amit egyébként dohányzó és feketéző helyiségnek rendezett be a vendégül látó ifjúság.

Ülök, üldögélek, hát az egyik sarokban. A múlton mélázok, hogy de fut, de rohan is az idő, maholnap kereken huszonöt esztendeje lesz, hogy egy otromba kofferrel s egy ódivatú vesszőkosárral szerencsét próbálni jöttem ide a Rába mellől, amikor nyílik az ajtó, s egy ifjú hölgy, egy kipirult, csudálatosan karcsú szó-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Szekeres Emil

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1964 MAJ 17.

1021

dett idáig. Na meg a kíváncsi a szerelemtől, hogy a szíven belefájdult a jóba. Dehogy kel-

(Szekeres Emil rajza.)

ról. Pedig rende
z 1960-as népszám
ány kötete. *Hason*
urális forradalomr
ashatunk semmit.
nagyvonalúság, hog
egy fejezetre átlag
van hivatkozás jut,
ben 1945-től napja
pán egy jelzett a
füzetet említ. Értékéből sokat levon az is, hogy egyetlen levéltári forrásra sem hivatkozik itt.

Semmiféle adattal sem gyarapszik tudásunk a kapitalizmus felszámolásának esztendőiről. Pedig rendelkezésünkre áll az 1960-as népszámlálás, számos kötete. *Hasonlóan* [illegible] *forradalomról* [illegible] *soha-tunk semmit.* Az is nagyvonalúság, hogy egy fejezetre átlag [illegible] van hivatkozás jut, [illegible] ben 1945-től napjainkig egy jelzett a[illegible]

Szekeres Emil

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

/1021

Vasárnap, 1964. augusztus 16.

TÁJ

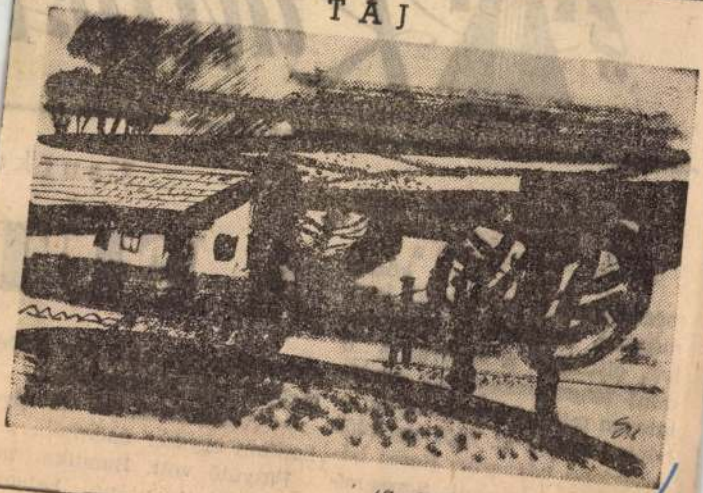

(Szekeres Emil rajza)

Kultura

Csurka

A FÜT

Abban a vidéki nagy udvarházban, amelyben Bandika a birsalmafa ágai között meszelőnyélen állva hajót kormányoz, dirigálja a matrózokat, elsüllyed a hajóval, s ő mint tengerészkapitány csodálatosan mindig megmenekül — három család él. Elől egy idős kosárfonó házaspár: Seres bácsi gyárban dolgozik, Seres néni a kisipari kátéesznek. A középső lakást a fiatal Tárkányi

akkor Bandika apja egy fényes tárgyat vett ki zsebéből...

— Nesze fiam, én is ilyet kaptam egyszer apámtól...

Fütyülő volt. Bandika mohón kapott utána, belefújt. Olyan hangot adott, mint a

Szekeres Emil

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1965 JUN 2 7

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

végig a masok [illegible]

1021

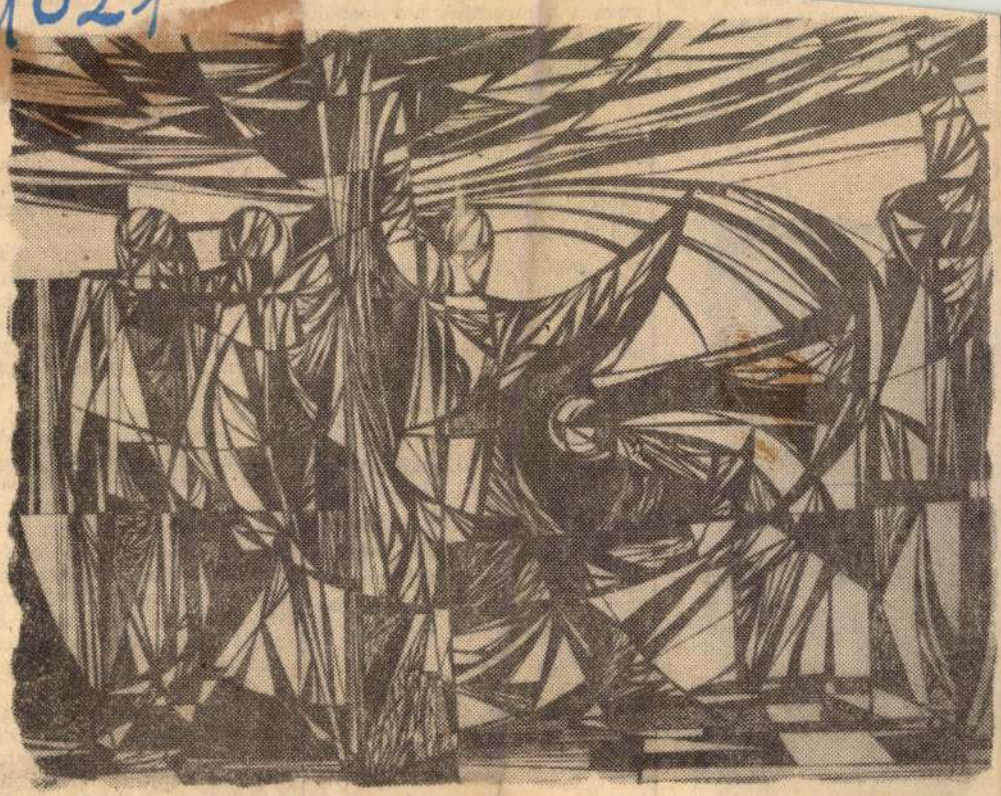

Szekeres Emil: SGRAFITTO-TERV

A Dél-dunántúli Képzőművészek tárlatának anyagából.

...gyon sokáig fog-
juk mi szeretni egymást? —
kérdezted.
Nem szóltam semmit.
Bólintotam.

...ÓLÓ

...konyha ajtajához, a tudákat viszont kikergetjük a vetésből: *ved e ne, ved e. Höss e, sse* — tyúkoknak szól, *sicc, sicc ki* — pedig a macskának. Hívogatjuk még az itatáskor elszaladt marhát: *böcce ne ne ne;* lovat: *pacikám pacikám pacikám;* tyúkokat: *híjad híjad híjad;* kiscsibét: *pipikém pipi pipi pipi;* pulykát: *puj-puj-puj-puj-puj;* birkát: *bari ne, bari ne, bari ne;* galambokat: *tubicájja tub-tub-tub.*

Nagyon fontos — legalábbis a kisparaszti gazdálkodás idején fontos volt — a szekérbe, eke elé fogott ló, ökör, tehén jobbra és balra terelése. A tehén és ökör terelése Somogy megye egyes részein jobbra: *hi, hü, hű,* balra: *ha;* más részein a megyének jobbra: *cseli, csáli,* balra: *hajsz, hojsz.* A lóé jobbra: *tüled,* balra: *hajsz, hozzád.*

Folytathatnánk tovább is, hiszen az idézett példáknak számos változata van. De így is világosan látjuk, hogy az állatterelők, -hívogatók és -kergetők nem olyan szabályos felépítésű mondatok, mint egyéb, szokványos, emberhez szóló akaratközlő kifejezések.

szoktatás kérdése mindez, azt talán az alábbi kis történet is bizonyítja: Egy mosdósi asszony libákat vásárolt Szabadiban németektől. Amikor otthon etetni akarta őket, hiába csalogatta azokat a falujukban szokásos hívogató szókkal, nem mentek hozzá, mert nem értettek »magyarul«. Visszament Szabadiba a libák eredeti gazdájához, megkérdezte a betanított hívogató kifejezéseket, és ezután ő is így szólította a vásárolt állatokat.

Kaposvár környékén 60 községben összegyűjtöttük, följegyeztük a háziállatokra vonatkozó legfontosabb hívogató, terelő és űző kifejezéseket. Meglepett bennünket rendkívüli gazdagságuk, sajátos ritmusuk és dallamkincsük. Talán még olvasóink között is vannak, akiket megkérdeztünk, akiktől gyűjtöttük ezeket a tudomány számára semmiképpen sem érdektelen különlegességeket. Ezúton is köszönetet mondunk szíves közreműködésükért.

Balogh Lajos,
az MTA Nyelvtudományi Intézetének tudományos munkatársa

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

Szekeres Emil

1021

Vasárnap, 1964. november 1.

SZEKERES EMIL: FUVAROS

GORO

A gorombakovácsok nagykalapáccsal dolgoznak, s igen tréfás kedvű emberek. Falitáblájukon humoros megjegyzésekkel kísérik az igazgatóság hirdet-

MDK.

Szekeres Emil

Kiállitási kritika

Dunántuli Napló 1966 ápr.14.lap 3.

Szeleres Emil festő

Szöveg művet nem említ

Dél-dunántúli művének
kiállítása Pécsett

Perneczky Géza

1966. ápr. 13. Magyar Nemzet

Szekeres Emil festő

Szövegy emliti részvételét a Dél-dunántúli képzőművészek kiállitásán, Nagykanizsán

Somogy Megyei Néplap 1966 ápr. 22

M. Dok

Szekeres Emil
festő

A Medgyánszky teremben
nemrégen volt tárlata.

Lancz Sándor: Csiszár Elekről.
Művészet, 1966. junius ~ 45 kgs

Szekeres Emil
festő

M.D.K.

Részt vett a tárlaton

Kovács Gyula: I. Kaposvári Tavaszi Tárlat
Művészet, 1967. julius - 40 kap.

Szekeres Emil
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET
1964 OKT 25

Szabados János és Szekeres Emil festőművészek kiállítása

Fiatal művészek bemutatkozását, első lépéseiket a nyilvánosság előtt, érdeklődés, elfogulatlan bizalom, jóindulat kíséri. Az első kiállítás az első komoly próba; immár a szűkebb szakma körén kívül kell számot adni mindarról, amit az ifjú művészjelölt a főiskolán megtanult, és a számadás mellett meg kell mutatnia az utat, amerre haladni kíván. Nem könnyű feladat ez még akkor sem, ha a fiatal képzőművészt a tanárok és a kiállításrendezők gyámolítása kíséri.

A Mednyánszky-teremben most két fiatal festőművész, *Szabados* János és *Szekeres* Emil bemutatkozásának lehetünk tanúi. Mindketten innen vannak még a harminc éven és 1961-ben, illetve 62-ben szereztek diplomát. Szabados János az Iparművészeti Főiskolán *Mihály* Pál és *Z. Gács* György tanítványaként, Szekeres János pedig a Képzőművészeti Főiskolán, mint *Kmetty* János és *Kádár* György növendéke. Kaposvárott születtek, s a szülőváros tanulmányaik elvégzése után haza vonzotta őket, együttes bemutatkozásukat a rokon törekvéseken kívül az azonos környezet, atmoszféra is indokolttá teszi.

Mi az, amit a két fiatal művész a főiskoláról, s az elmúlt néhány esztendőből magával hozott? A formák és arányok tiszteletét, a kompozíciós készséget, s valami friss lendületet, amivel a közelmúlt festészeti vívmányait a maguk nyelvére, érzésvilágába próbálják átültetni.

Nagyon jól látszik ez a törekvés Szekeres Emil *Kancsós csendélet* című képén. A kubizmusból átvett elemeket szervesen beépíti a kompozícióba, de ezt a kitűnően összehangzó színekkel még külön is alátámasztja. Feszült ritmusú sgraffito tervei a stílus és alkalmazhatóság biztos ismeretéről tanúskodnak.

Szabados János bontakozó művészetére is többen voltak hatással. *Laci* című bájos olajfestményén például Szőnyi piktúrája dereng halványan vissza, az *Alkonyat* sötétkék hátteréből szinte prófétikusan kimagaslő két figura hangulatában Csontváry idézi, de mindezt mértéktartással, ízléssel, félreérthetetlenül sajáttá alakítva.

S jóllehet a kiállításon nem minden kép egyenlő értékű, a mégis egészében kiegyensúlyozott, szép anyag azt mutatja, hogy a két fiatal festő jól sáfárkodik főiskolai örökségével, jó úton indul művészete kibontakoztatása felé.

Sárvári Márta

sten ist.«

»Sehr gut, ble
bei mihr.«

Jött egy golyó
tyáiról, leteríti E
án egyik derék
jött egy másik
ríti Bem baloldi
sikat. Hát »Gefanr« oiz ott
volt »mit Nachguss«, de én
nem hallottam, hogy Petőfy
valamit tett volna, ami emlí-
tésre adott volna alkalmat.
Annyi bizonyos, hogy Bem
csatajelentéseiben őt sohasem
említette. Mi befolyással le-
hetett társadalmi körben?
nem tudom; de mint katoná-
ról, mint a tett emberéről so-
hasem hallottam felőle.

Hát maradjanak Önök a
költő örökfényű nimbuszánál,
az embert hagyják annyiban
és politikai viszonyokba pe-
dig ne rántsák be, mert azok-
ban ő akkor mint cselekvési
ember nem számított.

Nem teljesithetem kivánsá-
gát. Szives barátsággal: Kos-
suth.«

A kiadatlan Kossuth-levelet az Országos Levéltárban találtam meg, s ott — mint már írtam —, az 1526 utáni gyűjteményben, 265. lajstromszám alatt olvasható.

Ács Tivadar

Mihály Ida: Margit-híd,
Veszprém — fotókönyv,

KOSSUTH KÖNYVKIADÓ:

Makai György: Vörös farkasok,
Marx—Engels Művei, 9.,
A mezőgazdasági és élelmiszeripari exportról,
A Szovjetunió Kommunista Pártjának története.

EURÓPA KÖNYVKIADÓ:

Honoré de Balzac: Hivatalnokok,
Heinrich Böll: Biliárd fél tízkor,
Corneille-Racine: Klasszikus francia drámák,
Döblin: Hamlet avagy a hosszú éjszaka vége,
Dosztojevszkij: A félkegyelmű,
Euripidész: Tíz tragédia,
Granyin: A vihar elébe,
Názim Hikmet: Romantika
Stefan Heym: Keresztesvitézek, I—II.,
Vilhelm Moberg: Az utolsó levél Svédországba,
Ivan Olbracht: A hódító,
Jean-Paul Sartre: A szavak,
Lopez Valdizón: Vírradat előtt,
Tennessee Williams: Drámák,

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ:

Dékány András: Kossuth Lajos tengerésze,
Gábori Miklós: Ösemberek, ásatások,
Fred Rodrian: Szarvas Szilárd,
Vidor Miklós: Vasárnap döntő,

Illés Béla

A GETT

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Szekeres Emil

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1964 JUN 14

1021

Munkás (Szekeres Emil rajza)

PAPP LÁSZLÓ:

Intelem

Nem adhatod föl' ami szép volt:
Ifjúságod kamasz-hitét.
Habár az utad túlnehéz volt,
Elfáradni ráérsz te még.

Ne feledd millió testvéred
Kapzsi kalmár soha ne légy.
Hörcsögtempó, kis önös érdek
Hínárként ne fonjon be még.

Állóvíz-lelkű emberekkel
Mi dolgod? nagy luxus neked
És árulás, ha nem verekszel.
Mit kezd így véled a sereg?

Kívánom: újra megszülessél,
Legyen nagyálmú éjszakád.
Itt az idő, hogy megméressél:
Mit lehet bízni rád.

KERÉK IMRE:

Nagyapám

Nagyon szeretett enni az öreg,
és még nagyobbakat ivott utána.
Nagyanyám szeme ijedten meredt
a literes üvegre, tele tálra,

mert alig tíz perc alatt nagyapám
bevágta mind: ez volt az ozsonnája.
Bajszát törölve szólott azután:
»Nyanya, levágsz egy libát vacsorára«.

Úgy képzelte a mennyországot is,
hogy ott kolbászból-font kerítés várja.
Ó mekkorát csalódhatott a kis
öreg, hogy átdöccent a másvilágra!

KESZTHELYI ZOLTÁN:

1967 JUN 25.
1021

TERSÁNSZKY JÓZSI JENŐ

Szemöldökfa

Tisztában vagytok-e ti vele, milyen különös egy porléka a titok? Tudjátok-e, milyen végzetes dolgot művelünk, amikor egy érzésünket zavakra fűzzük? Valósággal fuzsbakötjük. Ha ugyan el nem pusztítjuk.

Tudjátok-e, milyen szörnyű a fecsegés? Sohasem tapasztaltátok, hogy csak úgynevezett kedves, bizalmas csevegésben kifáradni a világ legrémesebb fáradtsága? Amiben bíztál, abban kételyeid támadnak. Egyáltalán ilyenkor lep meg a csüggedés az élet becse felől.

Fecsegtünk. Vagyis az érzéseink virágos kertjéből egy szócsokrot szedtünk, hogy gyönyörködjünk benne. De ezzel hervadásra ítéltük a virágokat. És nagyon ritkán hajt ki újra, mintha tövestül téptük volna ki őket. Tehát valóságos tarlót csináltunk lelkünkből, minden szavunkkal.

Ezért mondják, hogy a költők vérükkel írják verseiket. Hiszen a kedélyünk minden. Tíz rossz napod hamarabb vesz el éveket az életedből, mint ugyanannyi, súlyos betegségben. És a költők a legmélyebbről buzgó forrásból merítenek. Az életelixirjüket öntögetik el úgyszólván.

Nem is kétlem, hogy mindezt magyarázatostul ott leled valamelyik pszichológiai hetyepetyében. Én csak egy aranyfüstnyi kis történetet mondok itt róla.

Egyszer olyan házban laktam, amelynek öreg, rozoga fakapuja volt. Kiváltképp fönn, a szemöldökfája kezdett korhadozni. Hát ebben a szemöldökfában, még akkor, amikor először léptem be a kapun, a repedések egy különös arcot rajzoltak ki pillantásomra. Tisztán, szembeötlően. Ismeri talán mindenki ezt az érzést. Itt mimelnek a felhők sárkány-, garabonciás-, boszorka-alakot. Vagy a pocséta. Meg tudom is én mi.

Elég az hozzá, hogy tisztán láttam az arcot. Szakállas, bajuszos, ösztövér, affele asszír pofát ábrázolt, amiknek, mint mondják, vesébe hat a tekintetük. Tényleg ilyen volt, vagy inkább ilyenné vált nekem ez az arc. Sokszor elnéztem hazajövet, hazulról elmenet és egy időtől kezdve úgy lett, mintha valóságos változásokat fedeztem volna fel rajta. És ezek a változások mintha csak pontos kapcsolatban lettek volna cselekedeteimmel, érzéseimmel.

Feddő volt, ha valami galádságban utaztam. Csúfondáros volt, ha igazi bántalom és szomorúság ért. Dühös volt és fenyegető, ha közönyösen, szórakozottan mentem el alatta, megfelejtkezve róla. Barátom volt. Bírám volt. Valóságos tanácsokat kértem olykor tőle, ha dilemmák nyivasztották egy és más tennivaló felől. Joggal elvárhatta, hogy legalább egy adjonistennel üdvözöljem naponta.

Most is biztos vagyok benne, hogy egyszer, mikor ezt elmulasztottam, akkor történt, hogy hazajövet a kapu előtt egy ácsot látok és a legényét, amint szekercével és fűrésszel felszerelve egy bakon állva, a kapun munkálkodnak.

Nohát, mondom, ráfért a tatarozás. De azért az az érzés, ami egyszerre rámrontott, semmiképp sem volt ilyen beleegyező. Belémnyílalt szinte az aggodalom, amint láttam, hogy a két markos kézműves éppen a szemöldökfát emeli ki a félfák közül, s egyelőre odatámasztják a kerítésnek.

Megálltam, hogy bevárjam, mire készülnek. Talán csak nem vetemednek rá, hogy az én asszírus félistenemet megcsúfolni merjék? Pedighát csakugyan. A mester leugrott a bakról, és elemelve a legénnyel a szemöldökfát a kerítéstől és körülnézegetve, pont az arcot viselő oldalára mutatott neki, s így szólt:

— Na, nézze. Ezt itt kissé lecsapkodja a bárddal. Ez csupa torha. A másik fele, látom ép. Ezt fordítjuk majd kifelé az utcára.

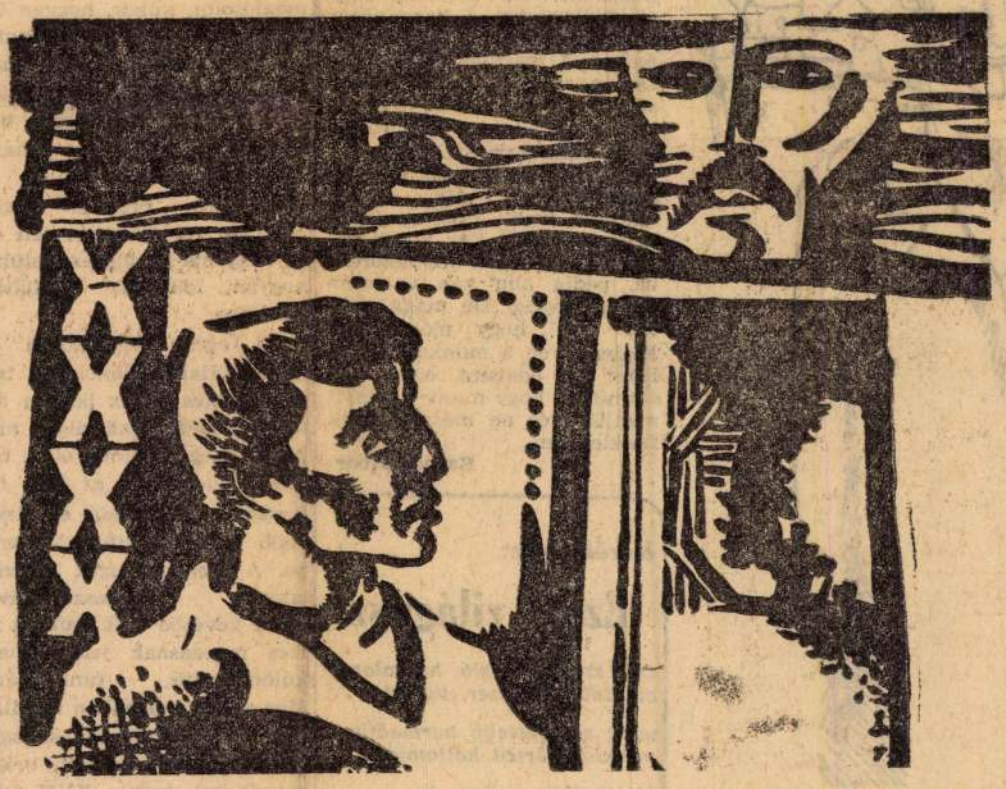

(Szekeres Emil rajza.)

Megreszkettem, elhiszitek-e? Meg sem gondoltam, hogy oktalanságot teszek, mikor odaléptem a két emberhez.

— Mester uram — mondtam —, magának talán mindegy. Nagyon szeretném, ha nem bántanák ezt a szemöldökfát. Úgy is az a fontos, hogy megerősítsék a félfákat. Hagyják úgy a szemöldökfát rajta, ahogy volt. Nekem bizonyos...

Nagyot néztek. Az ács affele jóindulatú, lomha mackó alak volt. Kíváncsian is, fürkészően is, de érthetően elvigyorodva fordult hozzám, s kérdezte:

— Nodehát minek. Hát látja, hogy torha. Úgy csak jobban mutat.

Ötölnöm-hatolnom kellett csak neki erre, természetes. Hogy így és amúgy, megszoktam s inkább áldomást fizetek nekik, csak tegyék, amit mondtam.

Hát ez tényleg megingatta a derék ember szépészeti véleményét, s azt is, hogy a háztulajdonos szólhat hozzá a tatarozási hibához. De megmaradt a kíváncsisága.

— De mégis hát minek? Legalább tessék megmondani, hogy tudjam.

Ezt már jónéhányszor ismételten mondta faggatólag, mikor már ott tartottunk, hogy a szemöldökfát csakugyan a régi módon illesztette vissza legényével a kapu tetejébe. Mert ott vártam, míg meg nem győződöm erről. Éreztem azt a különös kis belső válságot, amikor valami kedves, semmi titkot jön kiejteni magunkból. S úgy tetszik, az öröm ingatott ki tartózkodásomból, hogy a barátom rölifjét megmentettem a kapun.

— Nos, nézze csak — kezdtem némi zavarral, sőt riadalommal, hogy fecsegni kezdek. — Ha már olyan kíváncsi, hát...

És erre ujjammal jelezve a szemöldökfa repedéseinek rajzát, kiböktem az asszírus isten titkát nekik. Természetes, hogy szemüket meresztgették és magukban nem sok sütnivalót tételeztek bele a koponyámba. És csak most jöttem igazibb zavarba.

— Hol volna?... Egy ábrázat? Hogy az orra volna ott? Szakállas? Én ugyan nem venném ki sehogy. Maga látja?

— Hol látnám?... Egy repedés. Azt látom, hogy tarka, mint a malter.

Hümgettek, nézegették és sandítgattak egymásra, ahogy már nem akartam teljes félkegyelműségben maradni előttük, és erőltettem a magyarázgatást. Persze, hogy épp az ellenkezőjét értem el egyre kínosabban vele.

Már egyet-kettőt vihogtak is, mikor tétován befelé indultam. És akkor, ahogy felnéztem a szemöldökfára, hát istenem!... Ha nagyképűsködnék, úgy mondanám, tényleg eltűnt egyszerre előlem is az arc. Nos, igen, úgy ahogy rémlátásból ocsúdunk magunkra, s ostobaságunkra. Vagy a mesék érzésével. Visszapillantott a szegény legény, hiába kötötte lelkére a jó öreg, és abban a nyomban szétfoszlott a tündérkastély és csúf varangy lett újra a tündér.

Úgy van. Sohasem láttam többé viszont szakállas, rejtelmes barátomat, tanácsadómat a szemöldökfában. És ha mégis erőltetem, hogy visszaidézzem bölcs vonásait és átható pillantását, akkor legföljebb az ácsmester csikaróan jóindulatú képe vigyorgott vissza rám, elsavanyítóan, mint aki előtt kínosan és bosszantóan és nevetségesen ostoba voltam.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
SOMOGY MEGYEI
NÉPLAP

TA

de falhat valamit, vagy egy hüsit... De, ha nem: nem. Nem erőltetem. Itt a kulcs, települjön a kocsiba. Csak a rádiót hagyja békén, nagyon gyenge az akku.

Dudálni kellene, hogy a fene... Ma már ez se megy moziba az asszonnyal.

— Nyugi, nyugi... Nem kell mindjárt borzolódni, meg felverni a falut. Elvégre a pilóta is ember: mit tülköli össze a világot? Jár talán egy kis kikapcsolódás ebben a rohadt hajszában. Mindjárt vágtázunk, de most már megvárnánk a zárórát. Húsz perc az egész, hazavisszük a havert; nem nagy kitérő, alig tizenöt kilométer.

Végre megyünk. A havernak elől kell a hely:

— Nem haragszik, ha mellém ül a haver? Tudja, rítkán találkozunk, jólesik kidumcsizni magunkat. Maga ül eleget elől. Stimt?... Hát akkor nyomás, az áldóját!... A fene egye meg, egészen fejembe ment a konyak. Persze, sörrel volt. Valahol meg kell inni egy kávét. Na, majd nálatok, pajtikám... Remélem, főztök otthon?

Egészen besötétedett. Az a nyavalyás megint bentragadt. Legszívesebben eflülnék egy buszra, irány haza, itthagynám a fenébe. Csakhogy már az utolsó járat is elment.

— Na, remélem, nem unatkozott. Mért nem kapcsolta be a rádiót? Élhetetlen egy ember! Egy kicsit elidőztünk ma, de sebaj. A napidíj se kutya, igaz? Nekem ugyan mindegy, mikor érek be, én átalányt kapok, de magának kell az óra. Ha tizenkét óra a nap, miért ne legyen meg magának? Ne mondja, hogy elsajnálom azt a harmincegy froncsit. Elvégre piacról él az ember. A mozinak már lőttek. De én magáért ezt is megteszem... Azért most már jó lesz gázt adni a menetnek, mert ránkvirrad... Na, beérünk, ne feledje alávésni a menetlevelet. Tudja, milyen háklis a főnök, csak magának lenne rossz... Egy kicsit belémásztunk ma a kilométerekbe, pedig alig van valamim hónap végéig. De maga, sokfelé kell, hogy mászkáljon. Hiába, ilyen a munkája! Nem lehet azt odabent, előre kiszámítani, hogy merre mennyit menjünk és ne mászkáljunk feleslegesen.

Barna Tibor

Kerék Imre:

Ezért világítsz

Egy szeles, fénylő, hajnalon
elindulok egyszer, tudom

mint a legkisebb harmadik:
mérkőzni érted holtomig.

Mióta élek, sejtem én:
feléd taszít a jó remény

s hogy meglelhesselek: talán
világra ezért szült anyám,

ezért világítsz koponyám
alatt,
akár egy tiszta gondolat,

mely formát, szavakat keres,
hogy végül így lehess

erőm fogyhatatlan bázisa,
hitem fém-katedrálisa,

lágy kenyerem, nehéz borom,
égy csillag-bogas ostorom;

szerelmeddel fölékesits,
szívemhez lánggal közelits

s tüzes májusi madarat —
hordjalak örökkön ingem
alatt!

EGY KIS NYELVMŰV

Hogyan az ikes igéket?

Gyakran intézik hozzánk ezt a kérdést olyanok, akik jól látják, milyen nagy a zűrzavar, a bizonytalanság ikes igéink ragozásában. Nehéz erre a kérdésre válaszolni, mert olyan nyelvi változásról van szó, amely még nem zajlott le végképp, s nem lehet megjósolni, mikor, hogyan fejeződik be. Kiváló nyelvtudósunknak, Gombócz Zoltánnak a szájából többször is hallhattuk az egyetemen, még a húszas évek elején, hogy néhány évtized alatt megszűnik a külön ikes ragozás. Azóta csaknem fél évszázad telt el, és még ma is töprenghetünk, hogyan feleljünk a föltett kérdésre.

Az egész középkoron át határozottan különbséget tettek az ikes és az iktelen ragozás között. Akkoriban tudniillik még elevenen élt a beszélők tudatában az ikes ragozásnak visszaható és szenvedő jelentést kifejező szerepe. A szenvedő igék használatának visszaszorultával mind kevésbé volt szükség az ikes ragozásnak jelentésmegkülönböztető funkciójára. Már a XV. században akadtak olyan igék, amelyeknek ragozása ingadozni kezdett, mégis mondhatni, csak a XVII. század második felében sűrűsödtek »szabálytalansággá« ezek a jelenségek. Bizonyosra vehetjük, hogy már rég nem volna ikes ragozás, ha Révai Miklósék föl nem támasztják a XIX. század elején. Megszűnt volna, ahogy nyelvjárásainkból is kimúlt némi maradványát nem számítva. Jól mutatja az akkori állapotot, hogy még olyan választékos stílusú műben (tragédiában!) is, mint Katona József Bánk bánja, ilyesmit olvashatunk: »...látod, lereszkedek« — mondja Gertrudis királyné az Előversengésben; »Bánk bán, emlékezek szavadra« — ezt pedig Melinda mondja az első szakaszban; sokszor találkozunk a műben a *bátorkodok* igealakkal; stb.

Révai Miklós tekintélye tehát győzött; az ő álláspontját fogadta el az újonnan létesült Magyar Tudós Társaság, Akajelentőségével, előbb gyorsan elmondtam magamban a következő verset:

még élő alakjai a régi állapotnak megkövesedett maradványai, s ezeknek napjainkban rendszerint nem jelentésmegkülönböztető, hanem stílusbeli, hangulatkifejező szerepük van. (Alig-alig akad egy-két ilyen igepár: *hall — hallik, eltör — eltörik.*)

Ezek után mihez igazodjunk hát az ikes igék ragozásában? A választékosabb stílusban iparkodjunk a régi szabályossággal ragozni főként az *-ódik, -ődik, -odik, -edik, -ödik, -ódzik, -ődzik; -kodik, -kedik, -ködik; -kozik, kezik, -közik* képzőjű igéket, az úgynevezett állandó ikeseket, azzal a korszerű megszorítással, hogy a feltételes mód jelen idejének egyes első és harmadik személyében, azonkívül a felszólító mód egyes harmadik személyében mindinkább az iktelen alakok érvényesülnek; vagyis így beszélünk és írunk: *én vesződnék, ő vesződne; én fogódzanék, ő fogódzana; vesződjön, fogódzon.* Az *(én) vesződném, fogódzanám, (ő) vesződjék, fogódzék* formának csak a nagyon ünnepi, emelkedett stílusban van helye. Ezeket az állandó ikes igéket a kijelentő mód jelen idejének egyes számában még így ragozzuk: *vesződöm, vesződöl* vagy *vesződsz, vesződik; fogódzom, fogódzol, fogódzik;* a felszólító mód egyes első személyében: *vesződjem, fogódzam,* második személyében: *vesződjél* vagy *vesződj, fogódzál,* vagy *fogódzz.* De a felszólító egyes első személybeli *vesződjek, fogódzak*-féle alakok is egyre jobban terjednek. Legszívósabbnak látszik a kijelentő mód egyes első személybeli ikes *-m* rag: *vesződöm, játszom* stb. De ható forma: *vesződhetek, játszhatok.*

Az *-ik* rag az utóbbi évtizedekben gyakorta hozzátapadt sok *-z és -ász, -ész* képzőjű igéhez a kijelentő mód alanyi ragozásának egyes számbeli harmadik személyében: *cimbalmoz — cimbalmozik, vacsoráz — vacsorázik, reggeliz — reggelizik, időz — időzik; halász— halászik, horgász — horgászik, vadász — vadászik, eprész — eprészik.* Az ilyen igéket azonban nem kell ikesen ragoznunk! Így helyes tehát: *cimbalmozok, vacsorázok, reggelizek, időzök, halászok, horgászok, vadászok, eprészek.* Természetesen így látjuk A magyar nyelv értelmező szótárában is. A felszólító módban ekképp jó: *cimbalmozzak, vacsorázzak, reggelizzek, időzzek; halásszak, horgásszak, vadásszak, eprésszek.* Mégis lépten-nyomon ilyeneket hallunk, olvasunk (alanyi ragozásban!): *cimbalmozom, vacsorázom, reggelizem, időzöm; halászom, vadászom;* stb. Egy jónevű írónk így mondta nemrég a televízióban: *horgászom!* Ebben ne kövessük!

Valami furcsa félelem, a műveletlenség vádjától való rettegés arra késztet igen sok embert (kivált fővárosunkban), hogy épp a kijelentő mód jelen ideje alanyi ragozásának egyes számú első személyében ilyen »ékes« ikesen ragozza az effele iktelen igéket: **(Mindennap)** *edzem; versenyzem;* (Szovjet diákokkal) *levelezem.* Az Állami Könyvterjesztő Vállalat így buzdít bennünket könyvvásárlásra: »Remek ötlet! ...Karácsonyra könyvet ajándékozom!« (Füles 1966. dec. 4.) Ötletnek jó, magyarságnak rossz. Helyesen mindez: *edzek, versenyzek, levelezek, ajándékozok.*

. Ferenczy Géza

Szekeres Emil
festő

"Tárgyak idézése" c. képet
mutatta be.

Tüskés Tibor: Kaposvári táblát
Művészet, 1969 december – 47 kép.

Szekeres Emil
festő

Részt vett a tárlaton.

Ujvári Béla: Studio 70
MŰVÉSZET, 1970. július - 32. lap

Szekeres Emil

Einlitve

Horányi Barna: Képzőművészeti
szakkör ünneplőben

Szamagyi Néplap, 1970. nov. 10. 5. l.

Szekeres Emil
grafikus

Kaposvári „A pécsi és kaposvári grafika" c. kiállításon részesült

Dunántúli Napló 1968 VII. 20.

Szekeres Emil

„Műtermében" Repr.

Dunántúli Napló 1968 VII. 21. 7.

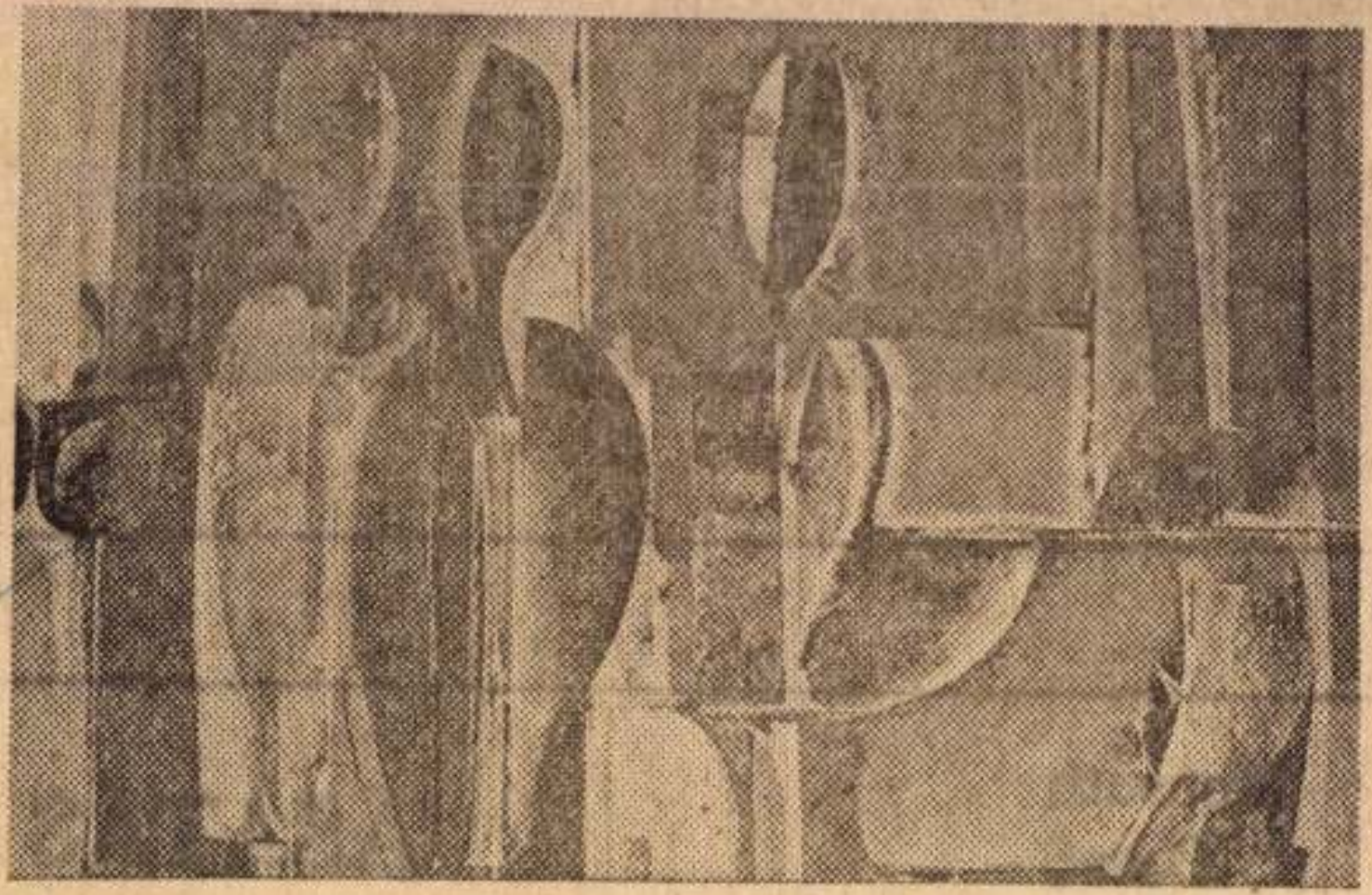

Szekeres Emil

Akik nem jöttek vissza

Dél-Magyarország
1970 VIII. 9.

Szekeres

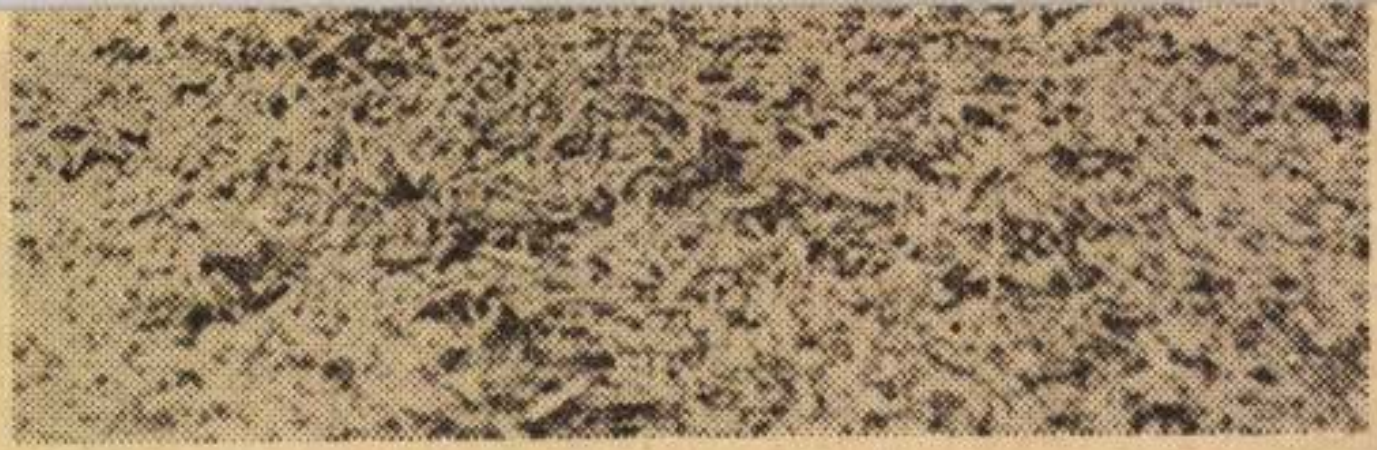

Szérűn

Horváth
Dezső

ÁSATÁS PUSZTASZEREN

Szekeres Emil

1. Alkonyi hangulat gouache 34×44
2. Szabálytalan variáció —"— 30×40
3. Múló idő —"— 40×40

II. Országos Akvarell Biennálé
1970 Eger

Szekeres Emil

Szárnyak és képzelet
gonache 40×55

II. Országos Akvarell Bienmálé
1970 Eger

Szekeres Emil

Két figura olaj 77×51
Csendélet — 72×50

II. Debreceni Ősz. Megyei Tárlat
Déri Múzeum, 1970. júl 19 - aug. 9.

Szekeres Emil

Szerepel az alábbi táslatban

Tasnádi Attila: Fiatalok kiánítása

Kortárs 1970 VII. sz. 1172 old.

Szekeres Emil

Résztvesz a kiállítésen

Forkes Andrés: A másodlik országos akvarell - bienniále
Népújság, Eger 1970. jún. 14. 4. l.

Szekeres Emil

Szerepel a Fiatal Művészet Studiója
tárlatán az Ernst Múzeumban

Perneczky Géza: Fiatalok?

Élet és Irodalom 1970 IV. 18

Szekeres Emil

Részletek a kiállításon

A Somogy megyei képzőművészek
XXI. tárlata Somogyi Néplap
Kaposvár 1970. máj. 12.

Szekeres Emil

Kortes csendélet repr. pastell

Dél-dunántúli Képzőművészek
Kiállítása 1968 1969

Szekeres Emil

Csendélet olaj 70×50

Szegedi nyári tárlat

Szekeres Emil

Tárgyak idézése c. képe (eml.)
Rippl Rónai díjat kapott
az alábbi táslatou

Tüskés Tibor: Kaposvár. táslat

Művészet 1969 XII. sz. 47 old.

Szekeres Emil

1. Fonyódi kápolna olaj 80×60
2. Köntés csendélet pasztell 35×50

Dél-dunántúli Képzőművészek

Kiállítása 1968 1969

Srehes Emil

Előérzet gouache 70×50

Szegedi nyári tárlat

Szekeres István

Réntvett a „Magyar plakát 66" c. kiállításon.

Székely Artúr: Magyar plakát 66
Magyar grafika 1967. 1. n. 19.

Szekeres Emil

Erőnek tempera 70 x 100 cm (repr.)
Lámpa és medár " 70 x 100 "
„My la" olaj 100 x 120 "

Studió '70. Ernst Múzeum Bp. 1970. Kiáll. kat.
Ber.: Bereczky Lóránd

Szekeres Emil

Kiállít

II. Debreceni Országos Nyári Tárlat
Hajdú-Bihari Napló, Debrecen, 1970. aug. 18.

Dél - dunántúli Képzőművészek Kiállítása

1968 1969

Szelényi Emil
festő

1969-ben a Rippl Rónai-díjat
nyerte el

Tüskés Tibor: Kaposvári tárlat
Művészet, 1969 december – 47 kép

Szekeres Emil
festő

Díjazott festő. Pontozus olajképei
túlságosan a pasztinpresszionizmus
hagyományaihoz kötődnek.

Ridegsándor: Somogy megyei . . .
Művészet, 1970. Melléklet - 47 kép.

Szekeres Emil

Rippl Rónai díjat kapott az alábbi táslaton

Mendöl Zsuzsanna: A II. kaposvári tavaszi táslat

Felenkor 1969 8 sz. 727 old.

Szekeres Emil

Tárgyak idézése /szepró/ c. műve

szerepel az alabb. táslaton

Kovaghi Ákos: Pécs és Baranya művészei a Nemzeti Galériában

Jelenkor 1969 VIII. sz. 723 old.

Szekeres Emil

Említve

Risley Gábor: A Somogy megyei Képzőművészek XXI. kiállítása

Somogyi Néplap, Kaposvár 1970. máj 7. l. 24.

Szekeres Emil
grafikus

Részt vett a tárlaton

Tiszkés Tibor: Szapósvári tárlat
dúvíszet, 1969. december – 47 lap.

Szekeres Emil

A hagyok képrőművészek Szövetsége
Somogy megyei titkára

Hallama Erzsébet: Négy megye
képrőművészeinek terve.

Somogy megyei Néplap 1969 IV. 1

Szekeres Emil

Bosztvesz az egri II. akvarell
biennálén

Népszava, 1970. jún. 11.
Ridey Gábor: Akvarell és foto

Szekeres Emil

A müvész az Ernst Muzeumban rendezett -Fiatal Müvészek Studiójának- kiállitásán szerepal.
Perneczky Géza: "Fiatalok?" cimmel ir a tárlatról, s megállapitja, hogy -szinte egységesen- majd valamennyi müvész munkáján Kokas Ignác müvészi egyéniségének hatása látszik. A müvekkel külön nem foglalkozik, de elismeri a kiállitók technikai felkészültségét.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. ápr. 18.
XIV. évf. 16. sz. 12. lap

MDK.

Szekeres Emil

Kiállitási kritika

Somogymegyei Néplap 1967 ópr.27.

Szekeres Emil

Búcsuzó ön. c. képe (szepró)

szerepel a Kaposvár Tavasz

Tárlaton

Jelentés 1967 VI. n. 553 old.

Szekeres Emil

Csendélet körtékkel, paszt.

9. miskolci o. képzőm. kiáll. 1966.

Szekeres Emil

Kaposvárott él „Alkony" c. pantelljével (emlitve)

szerepel a déldunántuli képő-
művének pévi kiállítása

Felenkor 1966 Ü. n. 460 old.

MDK.

Szekeres Emil

Kiállitási hir

Somogymegyei Néplap 1967 ápr.6.

Srekeres Emil

Rajrok /2 repró/

Jelentés 1966 IV n. 327, 338 old.

Szekeres Emil (sz.: 1934, Kaposvár) festő

Abp-i Kép. Főiskolát 1955-ben fejezte be. Kmetynél és Kádásnál, azóta Kaposvárott él. A. Fiatal Mův. Studiója tagja. 1964: Rabados fánossal körös kiállítása volt Bp-en. Művei

Sgrafitto terv 1964, tus, 50x66cm (~~emlitve~~ repró)
Kompozíció, 1964, tus, 30x40cm (emlitve)
Őszi táj " gouache 30x45cm "
Fák " tus 21x42cm "

Szakadivé: Deldunántuli Kéjzőmű szak kiállítása, 1964-65, 54-55 old.

Szekeres Emil M.D.K.

Somogyi művész

Művei a kiállitáson

Három megye képzőművészeinek tárlata

Megnyitották a Rippl-Rónai Muzeum uj kiállitását

Somogy megyei Néplap 1965. febr. 16.

Szekeres Emil

Szerepelt a somogy megyei képzőművészek
őszi tárlatán.

Somogy Megyei Néplap 1965. nov. 21.
Őszi tárlat. Lánc Sándor.

Szekeres Emil festő

M.D.K.

Művei a kiállításon

Keresztrefeszítés, Őszi táj, / textilterv/

Lénez Sándor: A Dél-Dunántuli képzőművészek kiállításáról

- megyei Hirlap 1965. febr. 28.

Szekeres Emil MDK

Szeptemberi táj, temp.

Két portré, pasztell

Rippl-Rónai Muz. XVIII.Somogy m. Képzőm. Kiáll.

Szekeres Emil MDK

Kompozició, olf.

Rippl-Rónai Muz.XVIII.Somogy M. Képzőm. Kiáll.

Szekeres Emil MDK

Sgraffito-terv, repr.

Déldunántuli Képzőművészek Kiállitásai 1964-1965

Szekeres Emil MDK

Kompozició 1964 tus 3ox4o cm.

Őszi táj 1964 gouache 3ox45 cm.

Sgraffito terv 1964 tus, 5ox66 cm.

Fák 1964 tus 21x42 cm.

Dél-dunántuli Képzőművészek Kiállításai 1964-1965

Szekeres Emil festő

Kiállítása nyílt a hedvegyházy terem ben. Kaposvárott él.

Emlitve: Fák, Éjszaka, Karusz,

Kortárs 1965 II. sz. 332 old.

MDK

Szekeres Emil

Sgrafittóterv, repr.

Mednyánszky Terem 1964 okt. Szabados J. Szekeres E.

Szekeres Emil MDK

Ikarus, ceruza

Vázlat, filc

Modnyánszky Terem 1964.okt.Szabados J.Szekeres E.

Szekeres Emil MDK

Éjszaka, tus

Kompozició, tus

Fák, tus

Modnyánszky Terem 1964.okt.Szabados J.Szekeres E.

Szekeres Emil MDK

Kompozició, olf.

Kompozició, vörös háttérrel, kréta

Sgrafittó terv I-VI. kréta, tus

Mednyánszky Terem 1964.okt.Szabados J.Szekeres E.

Szekeres Emil MDK

Kancsós csendélet, gouache

Csendélet, pasztell

Dombok, pasztell

Mednyánszky Terem 1964.okt.Szabados J.Szekeres E.

Szekeres Emil.

Koposvári festőművész. Kiállítása a Medvyánszky-teremben.

említve.

Népszava, 1964 okt. 11. 10. lap.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Szekeres Emil

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1964 JÚL. 2.

1021

Női portré (Szekeres Emil rajza)

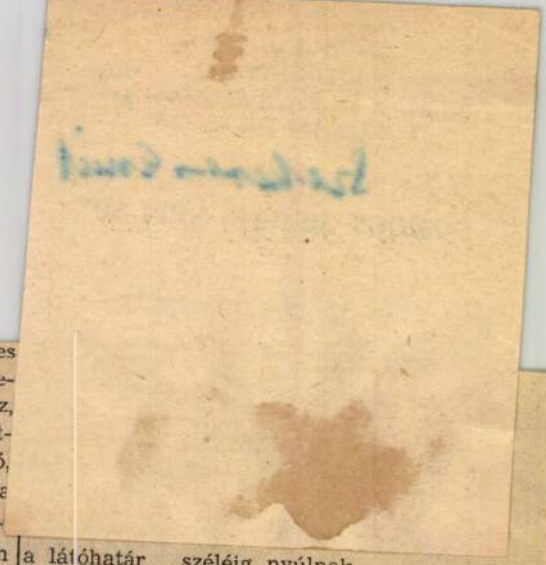

[illegible]mos, szőke hajába színes pántlikák röpködnek, arca pedig pipacsként égő piros. Igaz, egy pillanatra felrémlik előttünk a sárguló, hajladozó, virágtól tarkálló búzatábla képe, de ezt alább a »bársonyos zöld mező« hamarosan eloszlatja, kivált hogy a benne még most pirosló búzán nemigen tudjuk, hogy mit értsünk. Ráadásul ott a közbeékelt »sárga« hasonlat! Ez sem a földre nem illik, sem a menyasszonyhoz nem talál, sőt önmagában véve is képtelenség: a csurgatott még kellemes képzetet kelt, a sárga lélegzet kifejezés viszont legföljebb valamiféle betegség képzetét idézi — mit gondoljunk hát a földről, a menyasszonyról, amelynek lélegzete sárga, mint a csurgatott méz? Ennyi képtelenség aligha születhetett a valóság konkrét szemléletéből. Inkább azt kell föltételeznünk, hogy a szerző úgy ráncigálta elő képeit, hasonlatait az agyából, mint valami kelléktárból. A valóságra nem vonatkoztatott, tőle elszakított kifejezések eleve nem mondhatnak s nem is mondanak semmit.

a látóhatár széléig nyúlnak. Mindehhez hozzákapcsolódnak a költő nyári impressziói. A virág lehull — ebbe a megállapításba vegyül némi rezignáltság, ezt azonban feloldja a termékenység gondolata: a virág lehull, igen, de a kaszákra hajlós rozs érik, az elmúlás tehát gyümölcsös, voltaképpen beteljesedés.

Néhány következtetést könnyűszerrel levonhatunk. Ha írunk, nem okvetlenül szükséges halmoznunk a minél színesebb, szemléletesebb kifejezéseket. Inkább a valóság megragadására, hű kifejezésére kell törekednünk, a tartalmat kell megformálnunk. A megformált tartalom művészi élményt ad — tartalmatlan formák csak ürességet takarnak.

Dr. Ruzsiczky Éva
kandidátus,
az Akadémia Nyelvtudományi Intézetének tudományos munkatársa.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1964 JUL 2 6.

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

Szekeres Emil

1021

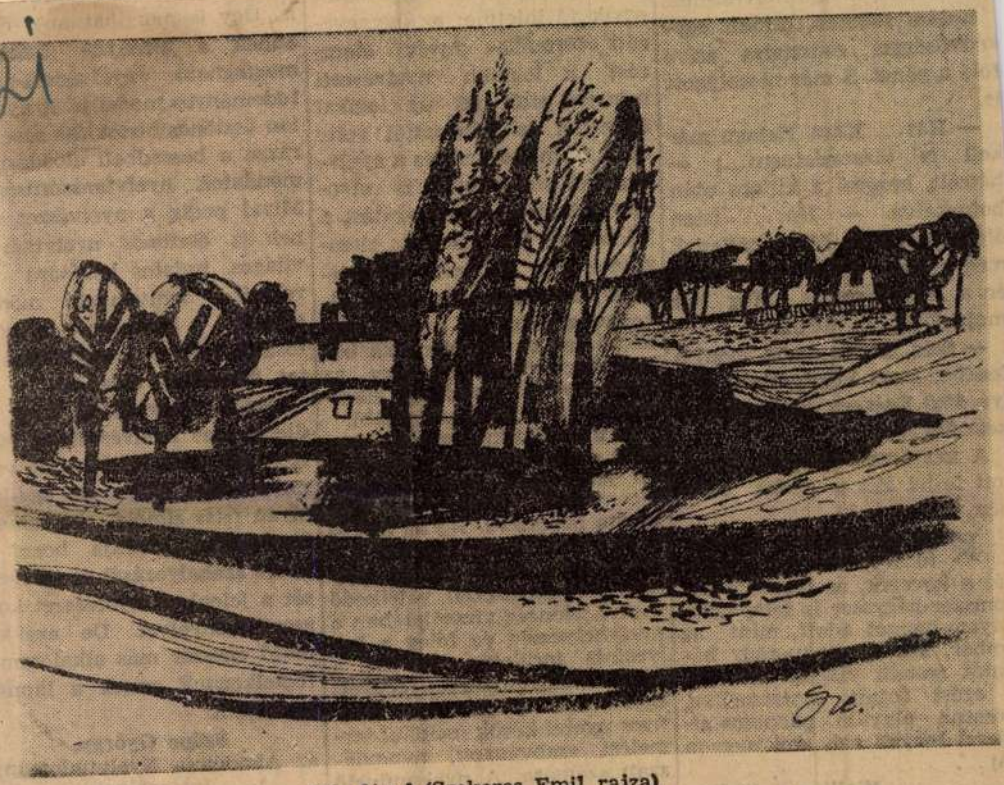

Ház fával (Szekeres Emil rajza)

a muzsikáé, mög a művészeté...

Balázs süketen, csinált egykedvűséggel csúsztatta szíve fölé a pénzt. S már mosolygott is.

— Hát... Kösz. Nekem már kell is visszasietnem... — hátrált, kezével a kilincs után botorkálva. — Hát... isten áldja magukat. Majd hallanak még rólam, sokat szerepelek én a rádióban is. Meg hát majd jövök én még erre...

— Szia, Maros na,na, menj a fenébe, mert kigolyózlak! Hülye dög! Egészen összenyalta a kezemet...

A két öreg szótlanul, lehajtott fejjel állt a szoba közepén.

Kinn csapódott a kocsiajtó. Nehezen fogott szikrát a keverék, az önindító háromszor-négyszer is felnyögött. Olyan hangot adott, mint az ember, amikor nagy-nagy bánatát restelli világgá zokogni, s ezért fogait összeszorítva, hosszan elnyúló panaszos sírással lenyeli azt, ami nagyon fáj...

Wallinger Endre

a legújabb kori nyelvé
egyik fő ihletője: az úgyne
zett »formális« nyelvi el
zést a legtöbb nyelvés
irányzat ettől az új logi
ágazattól és irányzattól ve
át. A formális elemzés a nye
ben két szempontból is elvo-
nást jelent: elvonatkoztatást a jelentéstől (ezt főleg az elemzésnek már említett következetes tisztasága igényli) és elvonatkoztatást az egyedi esetektől (ez az általánosítás bőven megtérül abban, hogy az általánosabb szabályok alkalmazási köre jóval szélesebb).

A matematika behatolt magába a nyelvészetbe is. A nyelvi jelenségek megszámolása, mennyiségi értékelése már régóta ismeretes. Nyelvstatisztikai szempontokat eddig is figyelembe vettek például két egymással vetélkedő nyelvi jelenség vizsgálatában a nyelvhelyesség és főleg a helyesírás területén. Főként a nyelvi szabványosítás igényelt egyértelmű döntéseket bizonyos nyelvi körök (például termelési szabványok, nyomdászat) számára. A nyelvművelő — mint általában a nyelvész

mondatok nyelvtanszerűségét. Mivel pedig a nyelvészet ennek az ösztönös nyelvtannak világos, tudatos leírására törekszik, nyilvánvaló módon elősegíti — közvetve — a tudatosabb igényű nyelvhasználatot, beszédbeli előadást.

Végül megemlítem, hogy az újabb kori nyelvészetnek még igen sok ágát fel lehetett volna sorolni. Már van egy-két olyan friss elmélet is, amely összhangba kívánja hozni a nyelv szabályozását és tervezését a jelenkori nyelvészet korszerű igényeivel. De ezekkel majd egyszer más alkalommal foglalkozunk ennek a lapnak hasábjain.

Szépe György,
az Akadémia Nyelvtudományi Intézetének
tudományos munkatársa

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Somogy megyei Néplap

1969 APR 11

1021

II. Tavaszi tárlat

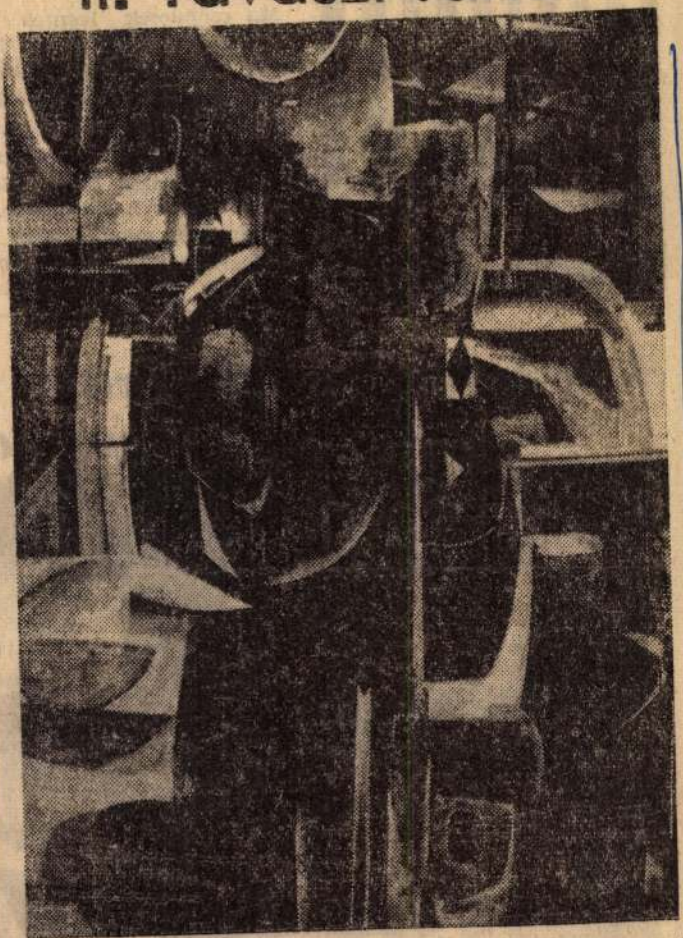

Szekeres Emil

Szekeres Emil: Történelmi emlék

SPORT

Szünet van

Ma csöndesek lesznek az NB I-es labdarúgópályák. Némely helyen ugyan egy-egy barátságos mérkőzésre sor kerül, de bajnoki pontvadászat nincs, mert a válogatott csapat dél-amerikai útja miatt szünet van az I. osztályban.

A mostani pihenő után az április vége annál mozgalmasabb lesz. Tíz nap alatt há-

A fiatalos lendület vagy d
dönt-e a rangad

Szekeres Emil

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1964 AUG - 9.

1021

ÖREGASSZONY (Szekeres Emil rajza)

SOMOGYI NÉPLAP

KILÁTÁS A GELLÉRTHEGYRŐL

(Szlovák György rajza)

Horváth Gyula

Fekete zászlók

(Az atombomba áldozatainak.)

Már évek óta elkülönítve élek
combomon lila fekélyek
kék halpikkelyek nőttek
Tán most tavaszodik
Ibolya illatot szitál a szél
és tompa harangzúgást
Tavasz van
Szépek ilyenkor a fák

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SOMOGY MEGYEI
NÉPLAP

1969 FEB 18

1021

Hogyan érzik magukat a képzőművészek ?

Nemrégiben újjáválasztották a Magyar Képzőművészek Szövetségének vezetőségét, s a területi szervezetekben is tisztújítás volt. A dél-dunántúli területi szervezet Somogy megyei titkárának *Szekeres Emil* festőművészt választották meg. Vele beszélgettem a csoporthoz tartozó képzőművészek munkásságáról, a csoport életéről, közös és egyéni terveikről, gondjaikról.

— Hogyan értékeli a múlt évet?

— A hagyományos kiállításokon kívül a megyében nem történt semmi Néhányan részt vettünk országos kiállításokon, többek között a II. balatoni tárlaton, Keszthelyen, a szegedi nyári tárlaton, a debrecenin; a csoport tagjai a múlt évben hasonló országos kiállítások felé orientálódtak. Legutóbb a Stúdió—1968 kiállításon szerepeltünk néhányan; *Csiszár Elek*, *Szabados János* és én.

— A Képzőművészeti Alap hány tagja dolgozik megyénkben?

— Tizenhárom . . .

— A műtermekben milyen munka folyik jelenleg?

— Tevékenységünk sokrétű Egy-egy alkotó több műfajban is jelentkezik. A Somogy megyei képzőművészek országos szereplései bizonyítják: a garast letettük. Úgy érzem, jelentős művek születtek Somogyban is az elmúlt rövid időszakban.

— Terveik?

— A csoport szelleme egységes, s ez a jövőre nézve is feltétlenül bízható. Közülünk a II. tavaszi tárlatra, ősszel a Képcsarnokban Somogyi tá[jak] címmel kiállítást rendezünk. Nagy feladatot ró ránk a tanácsköztársasági jubileumi kiállítás, pályázat, amely 1970-ben lesz, de egy alkotónak ez már olyan közeli. Egyéni kiállításra is készülnek a csoport tagjai: *Honthy Márta* és *Bors István* — Budapesten. A megye kulturális életében részt kívánunk venni, azt formálni szeretnénk, természetesen elsősorban műveinkkel.

— Hogyan érzik magukat a képzőművészek Somogyban?

— Többször szó volt arról — felidézzem mikortól? —, hogy Kaposváron is épül műtermes lakás. Foglalkozott helyzetünkkel a városi és a megyei tanács vb is — legutóbb alig néhány hónapja —, az ígéret most sem maradt el: lesz műtermes lakás Kaposváron. De mikor? A másik égető gondunk: nincs megfelelő kiállítási helyiség a megyeszékhelyen. Hogyan érzik magukat a képzőművészek Somogyban? A helyi tanácsok támogatást nyújtanak az itt élő képzőművészeknek, ezt a tavaszi tárlat megrendezése és a különböző díjak alapítása is bizonyítja.

H. B.

Szekeres Emil

menyem kere
dekes részlet
lágyi Jolán
szabadabb
Pálné gimnáz
Ebben a »sz
mű« iskolában is megbotrán-
koztak Zichy Mihály »mez-
telen« rajzain, melyekkel
Madách Az ember tragédiája
című drámáját illusztrálta. A
férfi tanárok óráin hivatalos
»gardedám« vigyázott a ta-
nulólányok erkölcseire.

Szilágyi Jolán szinte gyer-
mekkorában jegyezte el ma-
gát hivatásával, a festészettel
és a rajzzal. Érettségi után az
iparművészeti iskolán tanult,
majd a »művészház« esti tan-
folyamára járt rajzolni, ahol
Kernstok Károly és Vaszary
János korrigált. Képei részt
vettek a Nemzeti Szalon ki-
állításain. 1917 januárjában,
a Képzőművészeti Szabadis-
kola megnyitása után Kern-
stok és Rippl-Rónai tanítvá-
nyaként tanult és dolgozott.
A párizsi mintára szervezett
szabadiskolában az új művé-
szeti irányzat legjobb meste-
rei tanítottak. Kernstok és
Rippl-Rónai mellett ott tanít-
ott Vedres Márk, Tihanyi
Lajos és Egry József is. És itt
tanultak a jövendő művészei:
Szőnyi István, Benáth Aurél,
Derkovits Gyula.

Az új magyar művészet
születése több haladó
szellemű értelmiségi-
nek felkeltette érdeklődését.
Sűrűn látogatott el az iskolá-
ba Karinthy Ferenc, Lukács
György, Balázs Béla, Szép Er-
nő, Fogarasi Béla. Az iskola
lehetőséget adott, hogy a te-
hetséges, de szegény művész-
növedékek tanulhassanak. *Az
iskola szellemére és művész-
társaira emlékezve írja:* »A
tehetséges, fiatal proli fiúk
mind háborúellenesek, szocia-
listák voltak, az iskolaszolgá-
val együtt... Néhány nagy
tehetségű munkásfiú is akadt,
akiket a két világháború és
a közbeeső embertelen kor-
szak elpusztított. De ki tartja
őket számon? ... A könyörte-
len kor széttaposta őket. Aki
élve maradt, nehéz életútján
nem bontakozhatott ki a te-
hetsége. Friedbauer Béla
évekig nyomorgott emigráció-
ban, legfeljebb szobafestői
megbízásokat kapott. Szülő-
városába hazatérve ismét csak
szobafestő lett, míg végül a
megszálló német fasizmus el-
pusztította. A parasztfiú,
Nyerges János — Kernstok
neveltje — évtizedekig bé-

, a
Ti-
nél-
yan
on-
ha-
talom ugyan legyveres harc
nélkül került a munkásság ke-
zébe — és ez sok illúziót szült
—, de a föld alatt, mint a lá-
va fortyogott az osztályellen-
ség, és ki-kitört egy-egy el-
lenforradalmi felkelés. Pes-
ten Tibortól az ellenzék »hu-
manizmust« követelt. A vidé-
ki kommunista pedig, akit
megszédített az annyira áhí-
tott béke délibábja és akinek
ujjait a kulákok kapával vag-
dosták le, hiába elmélkedett
aztán a békességről, humaniz-
musról. *»Szamuely tevékeny-
ségének középpontjában az
ellenforradalmi megmozdulá-
sok leverése állt,* emellett volt
hadügyi, majd közoktatásügyi
népbiztos, a lakásügyek veze-
tője, április végétől pedig a
Frontmögötti Bizottság elnö-
ke. 1919 májusában repülőgé-
pen a frontokon keresztül
Moszkvába, majd tíz nap
után *Lenin üzenetével vissza-
repült.* Nagy szerepe volt a
júniusi ellenforradalom leve-
résében. A reakciósok és a
jobboldali szociáldemokraták
gyűlölték Szamuelyt. Munka-
társai szerették, becsülték.
Felesége sokszor az újságok-
ból értesült férje tevékenysé-
géről. A tanácskormány buká-
sakor Szamuely Tibornak
nem adtak menedékjogot
Ausztriában. Álnéven egyedül
indult útnak, de menekülése
nem sikerült. A határon el-
fogták, a terror áldozata lett.

A »száguldó riporter«, Egon
Erwin Kisch így írt: »Sza-
muely Tibor most egyedül és
lassan mendegél, távozik ha-
zájából. Azért küzdött, hogy
Magyarország proletariátusa
felszabaduljon, úgy, amint azt
Oroszországban látta. Min-
dent feláldozott ezért, békéjét,
nyugalmát, nevét... Szamuely
Tibor az önfeláldozás példa-
képe...«

Szilágyi Jolánnak és csa-
ládjának üldöztetés,
börtön volt a sorsa,
mint sok kommunistának. A
férje mellett töltött öt hónap
megszabta egész életútját: *a
kommunista mozgalom harco-
sa maradt, művészetével min-
dig a munkásosztály ügyét
szolgálta.*

A fehérterror kegyetlensége
és embertelensége mellett hí-
ven rajzolta meg a legjobbak,
igazi emberségét. A börtön-
ből kiszabadulva rövid ideig
Bécsben élt. Bécs után Olasz-

ért, Kollár a cipője orrára indult határozottan, nem is [illegible]

1021

Szekeres Emil rajza

[illegible] és kifogástalan

kacsák,
hangjuk mint a vásári síp
hápog hápog visít visít.

Máskülönben csak a csorgó
alatt muzsikált a hordó.
Sem emberszó, sem
állathang,
ló sem nyerít, eb sem
vakkant.

Zúg a zápor minden süllyed
elcsöndesült minden élet
agyamban is a gondolat
mint őrült a zuhany alatt.

Jaj komor vidéki udvar
sáros térő, piszkos pitvar!
Meddig kell még itten állni
ezt a záport végigvárni?

Mintha örökké omolna,
mintha más egyéb se volna
se nyomorgás, se háború
ez is ép elég szomorú.

...yról

...ból

...s foglalkozású nézőknek a »Tátrai táj« álomittas lírája, a Csontváry olaszországi »apostoli bolyongásai«-t megörökítő »Taorminai görög színház romjai« nem nyomasztó monumentalitása, a Van Gogh drámai művészetével — nem tudatos — rokonságot tartó »Sétalo-

...meke. A költő — mint Jónás a cethalba — leszállt *»a kínoknak eleven, süket és fo... sötétjébe«*, hogy minc... szenvedését és az elképze... borút és tömegpusztítást... érezve, az értelemhe... berséghez, a ross... szállni tudó erőkhöz forduljon.

Nyolcvan éves lenne, ha élne még, ha nem ölte volna meg 1941-ben a több évét pokollá tevő gégerák Babits Mihályt. Nincs módunk rá itt, hogy akár csak lajstromozzuk: mi mindent is írt életében, és hogy milyen elemekből tevődött össze magasrendű írásművészete? Annyi bizonyos, hogy — elsősorban, mint költő, de mint széppróza-, sőt esszéíró is — Babits valóságos virtuóza volt a formának. Voltak korszakai, amikor a forma némileg öncélúvá lett kezében, »henye játék«-ká, amit később maga is elítélt. De bámulatos nyelvi leleményét, sokféle ismeretanyagot elegánsan, könnyedén felhasználó kulturáltságát nagyszerű zenei érzékét legtöbbször úgy alkalmazta,

Mégis azt kell mondanunk, hogy ... ilyen, alighanem ...gyelmetlenségből, ...ágból származ... ...ek nem tartoz... ...sabb, legelíté... ...éktelenségek« ...endszerét, a ...vegét való... ...k. Másként ...kor, ha azért alkalmazunk valamely szót vagy kifejezést derűre-borúra, mert a divat felkapta, mert túlságosan kényelmesek vagyunk a kevésbé kézenfekvő megfelelő nyelvi eszköz kiválasztására, más szóval a gondolkodásra. Ilyen esetben ugyanis a »divatos« szó rendesen kiszorít a nyelv használatból egy egész sor más, helyes, találó kifejezést: a nyelv szegényedik. Újabban, sajnos, nem nehéz — kivált a sajtó nyelvében — példát találni e jelenségre. Ha csak az igék körében maradunk, akkor is bőségesen van mit idéznünk. Itt van mindjárt a *születik:* »Nagyszerű összefogás *született.«* — »Bizonyítják a kongresszusi héten *született* vállalások.« — »Szervezési gondok *születtek.«* Az *összefogás* bátran *létrejöhetett* volna a *gondok*-ról meg azt kellett volna mondani, hogy *támadtak;* de legkevésbé mégis a *kongresszusi hét*

Szekeres Emil

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1983 NOV 24

SOMOGYMEGYEI NÉPLAP

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1964 MÁJ 31.
Szekeres Emil
SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1971

(Szekeres Emil rajza)

— vezettervező irodába hívják Kátolyit. (Ő a legidősebb és legjobb munkás a műhelyben, őt szokták hívni, ha valami nagy dologról van szó.) Kátolyi féltengelyeket esztergál. Egy tengely éppen bent van a gépben. Az öreg elnyomja a cigarettáját, zubbonya zsebébe süllyeszti a szemüvegét, és már nyulna a kapcsolóhoz: de meggondolja magát, minek álljon a gép, visszajön ő mindjárt és int a ténfergő Janinak, te, ügyelj a gépre! — egy perc, és én itt vagyok!

Jani elbámul. Jól hallotta? Jól kellett hallania, mert az öreg elmegy.

Nincs más hátra, gyerünk a géphez

Ha csak egy percre is, mégis rábízták! — ha nem is nyulhat hozzá, mégis ott van mellette.

Nézi a vékonyan kunkorodó acélforgácsot. Hallja a sustorgó duruzsolást. Ráteszi a kezét a befogófejre: érzi a gép gyenge remegését.

Hányszor elgondolta, hogy majd itt áll, és most igazán itt áll. Neki forog a gép — jut eszébe, és egy pillanatra felfénylik a szeme —, neki dolgozik, az övé... Azt csinálhatna vele, amit akar, kikapcsolhatná, bekapcsolhatná, gyorsíthatná, új darabot foghatna

Mi legyen?

Mi lenne. V
olyan nagy baj.
a gép megáll.

Megáll... Elh
miért álljon me

Miért?

Jani az ajtór
kellene jönni a
nem jön. Hol n
tudja, hogy új
befogni a gépbe?

Senki sem figyel oda, az emberek el vannak foglalva a munkájukkal. Még húsz-harminc fordulat... még tíz... Jani a kész tengelyhez nyul, és beleszédül ebbe, amit gondol. Lehunyja a szemét. Érzi, hogy a tenyere csupa verejték. Csak itt volna az apja! — vagy Mihalik elvtárs, az iskolai műhely vezetője! De egyik sincs itt. Csak ő van itt egyedül, a kis mafla...

Kis mafla?

Janit elönti az indulat. Kis mafla! Úgy! Hát majd meglátjuk... És tölti magába, fújja, borzolja a dühét, hogy el ne múljon: hogy egy csepp félelmet se érezzen, mert amit most csinál, még olyat nem látott a hetes műhely. Még nem!

Kuruc odapillant, de csak úgy szokásból, már vissza is hajol a gépe fölé. Nem vett észre semmit.

gelyt. Nem
a kéze. Hirtelen elmosolyodik: olyan gyorsan, simán, egyszerűen megy minden: leállítja a gépet, kiveszi a megmunkált tengelyt, befogja az új anyagot, kapcsol: és rágyújt, fújja a füstöt, és nézi a kunkorodó acélforgácsot, mintha semmi sem történt volna.

Pedig hát mi minden történt!

Kiáltani tudna: emberek, idenézzetek!

De nem kiált. És nem is mozdul. Eszébe jut, hogy még semmit sem csinált, még hibás lehet az anyag, és elpattanhat a kés, és mindenféle szörnyűség történhet. Ettől beléje áll a félsz. Kezével, szemével, idegével siettetné a gépet: forogj, rohanj, gyorsan, gyorsabban! És gondolatban könyörög neki: ne csinálj semmi bajt, drága aranyos kis masinám, gondold meg, ha itt

Szekeres Emil

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1964 OKT 21

Kiállítás előtt

— Esetleg gyertyával lehet világítani. A műteremben még nincs villany — mondja *Szekeres Emil* festőművész —; ezt a néhány maradék képet behoztam, ezt tudom mutatni, meg ami a szoba falán van.

A fiatal festőművész alkotásai most Pesten, Pécsen és a Rippl-Rónai Múzeumban vannak. Október 10-én Budapesten a Mednyánszky-teremben nyílik közös tárlata *Szabados Jánoséval*. Pécsre a Dél-dunántúli Képzőművészeti Csoport novemberi kiállítására küldött képeket, és a Rippl-Rónai Múzeum őszi tárlatán is szerepelnek alkotásai.

A »maradék« képekről kiderül, hogy több is van, mint amit a szobába behozott. Gyertyával ment ki értük az udvar végén épített műterembe. Én lassan dolgozom. Rengeteget töprengek, rajzolgatok, míg elkészül valami. De legtöbbször azt is összetépem.

A budapesti kiállításra küldött képeiről kérdem.

— Tizenhat képem lesz ott. Két vonalat képviselnek. Az egyik erősen konstruktív, a másik egy szürrealisabb világ. Mindig van egy törekvésem. Mondrian-t nagyon szeretem. Valami hasonlót csináltam egy ideig, csak nem szakadtam el annyira a valóságtól, mint ő. Egypár vonallal töltöm be a teret. Szürrealista képeimet Bartókkal tudnám magyarázni. Szeretem a zenét is, és különösen szeretem Bartókot. Az *Éjszaka* című képemen Bartók szellemiségét próbáltam kifejezni. Mindkét korszak már lezárt számomra. Nincs értelme, hogy ötvenet csináljon belőle az ember.

szív az ember, ami megmarad — a lényegesebb hangulatok, vonalak —, azt próbálom most képben kifejezni.

A műteremből időközben előhozott képek közül mutat egyet.

Ha belenéz a napba valaki, akkor utána vörös, kék és sárga karikákat lát, és a környezet is felbomlik, mintha fényfüggönyön keresztül nézné mindent. Ezt fejezi ki ez a tájkép.

Izzás, dinamikus vonalak, feltörő vörös sugarak vannak a másik képen.

— Ezzel sokat vesződöm. Még az előtér tisztázatlan, meg ez a középső rész elfeketedett. A hegyet, a vulkánt szeretném megfogni...

A barátságos szobában két nyers váza is van. Az egyik hosszú nyakú, hasas, a másik pedig egy negroid fej.

— Ezeket csak szórakozásképp csináltam. Majd ki kell még égetni. A festészet és a grafika — ez foglalkoztat leginkább.

Szekeres Emil 1961-ben végezte el a Képzőművészeti Főiskolát. Azóta Kaposváron él és dolgozik. Kiállításokon ritkán látjuk alkotásait, mert önkritikus, nagy gonddal alkotó ember.

Most három tárlaton vesz részt.

— Pályázatra még sohasem küldtem képet. Pedig izgalmas témákat hirdet meg évről évre a Képzőművészeti Alap. Volt ilyen, hogy *Gép és ember*. Sok lehetőséget kínált ez a pályázat. Mégis, mire elérek oda, hogy valami újat, izgalmasat sikerül kifejeznem róla — mert én nem tudom azt csinálni, hogy elszaladok egy üzembe, gyorsan megfestek egy embert a gép mellett, azzal ugyanazt mondom, mint öttem már sokan —, addig tszor egy év is eltelik, s én aradok a pályázatról.

Szekeres Emil mégsem gyli azokat, akik naponta bb képet is képesek feste-ii...

S. Nagy Gabriella

Csaknem 900 holdról szedték fel a cukorrépát a Kaposvári járásban ennek során kiderült, hogy a megyeiek szóvá tették, hogy a mezőgazdasági üzemek a részben fokozni kellene az ipari üzemek, mert itt tanulnának a jegyzőkönyvben rögzítették a

Októberben fokozódik a répaátvétel

tamaszkodnak a fiatalokra, hogy minél többen megtalálják számításukat a szövetkezetben.

Olvasóink

Ceruzajegyzetek az NDK-ról

Három hetet töltöttem a Német Demokratikus Köztársaságban, jártam Thüringia és Szász-Svájc városait. Nem volt olyan város, ahol ne láttam volna építőállványokat, toronydarukat. Az NDK-ban van mit újjáépíteni. Csak Lipcsében negyvennégyezer lakás semmisült meg, Drezdáról nem beszélve. Drezda a nagy terek és parkok városa. A kényszer alakította ki a tereket — még nem tudták beépíteni. Az újjáépítéssel egy időben restaurálják a műemlékeket. A Zwingerre eddig tizennyolcmillió márkát költöttek.

Minden építkezésen ott találjuk a fiatalokat. Több mint hétszáz építkezést ifjúságivá nyilvánítottak. Van olyan épület, amelyen csak fiatalok dolgoznak. Ők készítik a terveket, ők felelnek a határidők megtartásáért, a minőségért. Így épült föl Schwedtben az NDK első olajkombinátja, a schönefeldi repülőtér, Sonnebergben Európa leg nagyobb kerámiagyára. A néme ifjúság az FDJ VI. kongresszusá elfogadott program szerint dolgo zik, a szocializmus győzelméér harcol.

Német barátaink szép eredmé nyeket érnek el a két rendsze gazdasági versenyében. A világh rű jénai Zeiss-művek Amerikáb is kap megrendelést. Barangolásor közben meggyőződtem róla, hog az NDK legkisebb falvaiban i kegyelettel őrzik Ernst Thälmann nak, a német kommunista mozga lom Buchenwaldban meggyilko vezetőjének emlékét. A bucher waldi emléktábla előtt csak fris virágot láttam.

Ha külföldön jár az ember, olya jó hazai emlékekkel találkozn Freyburgban az Esős vasárnap játszották a moziban nagy siker rel. A nézők a film slágerét fü tyülve mentek haza.

Budapesten szegődött hozzán Gerda Lange berlini főiskolás lány Angolul társalogtunk. Megkérdez tük tőle, iszik-e ebéd előtt »unga rische limonádét«. Csak Prága elő köszönhette meg a limonádékér megivott kecskeméti barackpálin kát. Kollégám a drezdai Caffé Prá gában tette a szépet újdonsült né met barátnőjének. Az egyik bóko ló mondat után a kislány felkaca gott. A lovag az édes szó helyet az érdest használta.

Bad-Schandaunál hangos au wiedersehnnel búcsúztam az NDK tól. Tudtam, hogy visszatérek mé újabb barangolásra.

Bracsok István fhdg

EDAGÓGUSOKAT ZTATTAK

előadója méltatta az öt nevelő munkásságát. A négy évtizedes munkában elfáradt pedagógusok megilletődve hallgatták a beszédet. Csek József járási vb-elnök, nyugalmat, jó pihenést kívánt a nyugdíjba vonulóknak, s ezer-ezer forint jutalmat adott át. Somfai Sándor köszönte meg a figyelmességet, a kedves búcsúztatást. Ezután a szakszervezet vendégül látta az ünnepelteket.

S. O.

SZÓLÁS CIKKEINKHEZ

mérnöke június 28-i cikkünkkel kapcsolatban közölte, hogy fölmérték a megyében levő kastélyok állapotát. Megtárgyalták, hogyan lehetne hasznosítani őket. Az építési osztály javasolta a végrehajtó bizottságnak, hogy a védett területen levő iharosi kastélyban béna gyermekeket helyezzen el. A vb az Egészségügyi Minisztériumtól kér hitelt az átalakításhoz. A munkák elvégzése az 1966—1970 közötti időre várható.

Egyelőre nem állíthat fel utcai órákat a posta

Utcai órákat Kaposvárnak cí-

csapatot a tsz vezetősége szervezte meg a szülők kérésére. A cikk szerint a könyvelés azér állította le az előleg fizetését mert nem volt rá fedezet. A valóság az, hogy a brigád tagjai több előleget kaptak, min amennyi járt. A tsz nem adha előleget le nem dolgozott munkaegységre. A fiataloknak 5 hold zöldséget, 2 hold korai káposztát kellett rendszeresen művelniük. 25 hold kertészeti növénnyel beültetett területet a tagok műveltek kimérés alapján. A tanács egyetért azzal a megállapítással, hogy a község és a tsz vezetői nem foglalkoztak kellőképpen a fiatalokkal. A pártvezetőség, a tanács és a tsz vezetői levonták a tanulsá

Szekeres Emil
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-308
1055 MÁR 28.

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

lebbencset inkább . . .
Éppen rágyújtani készül, amikor távol azt a fehérséget észreveszi. Jön az őrbitang.

mozdítani őket . . .
A katonák, az erdőben . . .
A válláról lemarad a szűr, csizmája nyoma, ahogy futva

(Szekeres Emil rajza)

rekára mai — gon
kovits pompás fam
tára, az *1514*-re —
összetartozás közös
kolja egységes fell
egyéniségük csupá
motiválódik.

* * *

Az Elméleti M
ség tanulm
sorban tórté
kintést nyújt a szoc
lizmusról, s ezt is elsősorban az irodalom szemszögéből. Kétségtelen, hogy ezt majd követniük kell újabb tanulmányoknak, melyek napjaink újabb művészeti eredményei alapján fejlesztik a szocialista realizmus fogalmát, kiterjesztve a vizsgálódást a képzőművészet és a zene területére is. 1932 óta, midőn az addig létrejött művek alapján e meghatározás és elnevezés megszületett, a szocialista realista alkotások száma hatalmasan bővült. E művészet fő jellegzetessége éppen, hogy a szocialista eszme győzelmének művészete, pártos művészet, mely a marxizmus —leninizmus világnézete alapján törekszik a világ birtokbavételére és megváltoztatására. Ez teszi éppen alkalmassá arra, hogy napjainknak — e forradalmi korszaknak — művészete legyen.

Láncz Sándor

nézd, nem az ismer
Ismeretlenül járok
Szégyen, hogy egyre
mostani apámra?

Az erdőben nem él
elűzték, mint a far
Esendő lett óriásaim

Nemrég az udvarba
csalánt kellett mark
fájdalom a legjobb
Eleven parazsától
de jólestek, a skarl
és az a szelíd felism

A csalán csípése fáj.
Mégse kímélj soha,
arcod elfordító, gyer
A kisfiú érted még
S ha egyszer is, ne
verd ki egész teste
emlékek korbácsnyo
hű csaláncsípés.

NYBEN

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Szekeres Emil

SOMOGYMEGYEI NÉPLAP
1964 JAN 12

1021

(Szekeres Emil rajza)

széd brigádból is, de csak toporogtak a sínek között.

Újra megmozdult az érc. Döbbent csend támadt. Ekkor valaki megszólalt a hátam mögött:

— Én leereszkedem.

Citerás bukkant fel.

— Hülye — mondta valaki. De ő nem törődött vele. Villámgyorsan átbújt a rácson, és a sínekbe kapaszkodva, leengedte a testét, mint egy kötelet.

— Kapaszkodj a lábamba! — kiabált Lázárnak. — A bokámat fogd meg! — Amikor Lázár megkapaszkodott, megpróbált húzódzkodni, de nem bírt.

— Húzzatok ki bennünket! Gyorsan, mert nem bírom sokáig!

Megfogtuk a csuklóját, és húztuk. Nem bírtuk. Valaki rendelkezett mögöttem:

— Mindegyik kezét hárman fogjátok!

rös por tapadt. Elájult. Lázárt melléje fektettük. Hiába borogattuk őket hideg vízzel, nem tértek magukhoz.

Amikor tanácstalanul letettem a kannákat, szembe találtam magamat Potyondival.

— Mi van itt?

— Majdnem ottvesztek — mondtam és a bunkerra mutattam.

— Barmok! Biztosító öv nélkül mentetek le?

— Lent maradt az öltözőben.

Lázár felnyitotta a szemét. Néhány pillanat múlva Citerás is eszméletre tért. Újra leborogattuk őket. Lázár prüszkölt, aztán Bráderhez fordult:

— Köszönöm, Citerás...

Bráder elkente a vörös port a szája körül, és mosolyogni próbált. A brigád arcára biztató vigyorgás telepedett. Leguggoltak a sovány gyerek mellé.

Bertha Bulcsu

kötetben került kia
da Gábor összegyűjt
lései, két kötetben
címmel. Az Olcsó K
rozatban jelent meg
Lenin-díjas kirgiz í
la szerelme című írása. Jankovich Ferenc történelmi regénye, *A világverő*, Mátyás királyról és koráról fest izgalmas képet. Második kiadásban adta közre a kiadó Veres Péternek *Számadás* című önéletrajzát.

A Magyar Helikon a Helikon klasszikusok sorozatában adta közre *Racine összes drámái*-t, legkiválóbb műfordítóink tolmácsolásában. Megjelent *Móricz Zsigmond regényei és elbeszélései sorozatának* 7. kötete, amely magában foglalja a Rab oroszlán, a Betyár, Míg új a szerelem, az Életem regénye és az Árvácska című műveket. Óegyiptomi novellák kerültek kiadásra *A paraszt panaszai* címmel.

A Gondolat Kiadó adta közre Vécsey Zoltán ismeretterjesztő művét *Forrongó Föld* címmel. Könyvalakban kiadták *A kibernetika filozófiai kérdései*-t *Mindenki matematikája* címmel érdekes, szórakoztató mű jelent meg a kiadónál.

A Móra Ifjúsági Kiadónál Vázsonyi Endre feldolgozásában jelentek meg *Rémusz bácsi meséi*, Reich Károly művészi illusztrációival. A népszerű Búvár sorozatban jelent meg Günter Radezun *Máglyák és csillagok* című ismeretterjesztő írása. Gál György Sándor az ifjúság részére írt könyvet *Ismerkedés a zenetörténettel* címmel.

Szabados János: AN

NÉMETH FERENC:

MINDENNI

Megpróbáltam már mindenféle
s nem töltöttem időm sehol
Ahol borral kínáltak, poharam
amikor munkát adtak, beléje
s minden ízét magamba szív
vasárnapi ebédnél az ízes csi
Nem hagytam félbe semmit,
és minden munka szép volt,
és végül társaim, kik előtte
kinyílt baráti szóval maguk
az elismerés hangját tréfával
hisz férfi dicséretet adni s

De minden dolog végén elég
hogy valami többet adtak, an
melyben magam megoldom
szégyen nélkül és nyíltan
nem csupán egy két szerelm
a mindennél többet: ami e
de mind, akivel közös vala
hasonló utca volt a gyerm
közös eszméknek gondja tud
mindnyájan fogadjatok a t

És minden dolgok végén paj
az őrző s felejtő földre s
én verset írtam s magam
hogy veletek együtt legye

Volt köztetek, ki emiatt h
Pedig más égitest volt, ki
feledhetetlen szerelmét csók
korom közösségvágya, igen,

1964 MÁJ
1021

(Szekeres Emil rajza)

...ekáni hiva
uekán. Nagyon vi
kátayra! Szükség
font kér, és maga
lejön konzíliumra.

Szinte öklendez

Az ENSZ-től nem keresik? Vagy a Béke Világtanácstól? Vagy a Marsról, hogy vigyázzon Perkátayra. Juszt se! És azért se! Ő orvos, tisztességgel ellátja minden betegét, erre esküt tett. De neki ne telefonozgassanak az Atyaúristen titkári hivatalából, mert attól megvadul. Nna! Ilyen cirkuszt, egy kis gyomormérgezésért!

Valamennyire kifújta a dühét, elszítt egy cigarettát, kezet mosott — szokása volt, ha idegeskedett —, és visszament a hármasba, Perkátayhoz. Viaszfehéren feküdt; nehezen lélegzett.

— A pulzusa?

— Hetvennyolc — emelkedett fel a kedves nővér.

— Köszönöm. Kérem, küldje be Wessetzky doktort.

— Küldöm, főorvos úr. — A leány felállt, kiment. Ők egyedül maradtak. A fűtőtest kattogott csak néha, s Perkátay, a nagy Perkátay nyöszörgött. »Csikar neki — mondta magá-

DAL EGY S

Köröttem a c
csillag lobban
ringatózik fén
alélt szerelem

Fák, patakok,
szememmel fe
tünödve velem
meg a minde

Éji neszek sz
árnyak hallgat
a szívemre, h
illesztem vonó

DEMÉNY OTTÓ

A SZIGORÚ, SZ

A szigorú, szép
őrzöm, ameddig
A jó szavak épí
a rosszak mit s

Születtem és el
harmincöt év fe
Jó szavaim fölf
mást mindent e

S ha a kibontot
alatt — hol ki-b
elhullott a lopo
- de megvártan

1903 NOV 10

1021

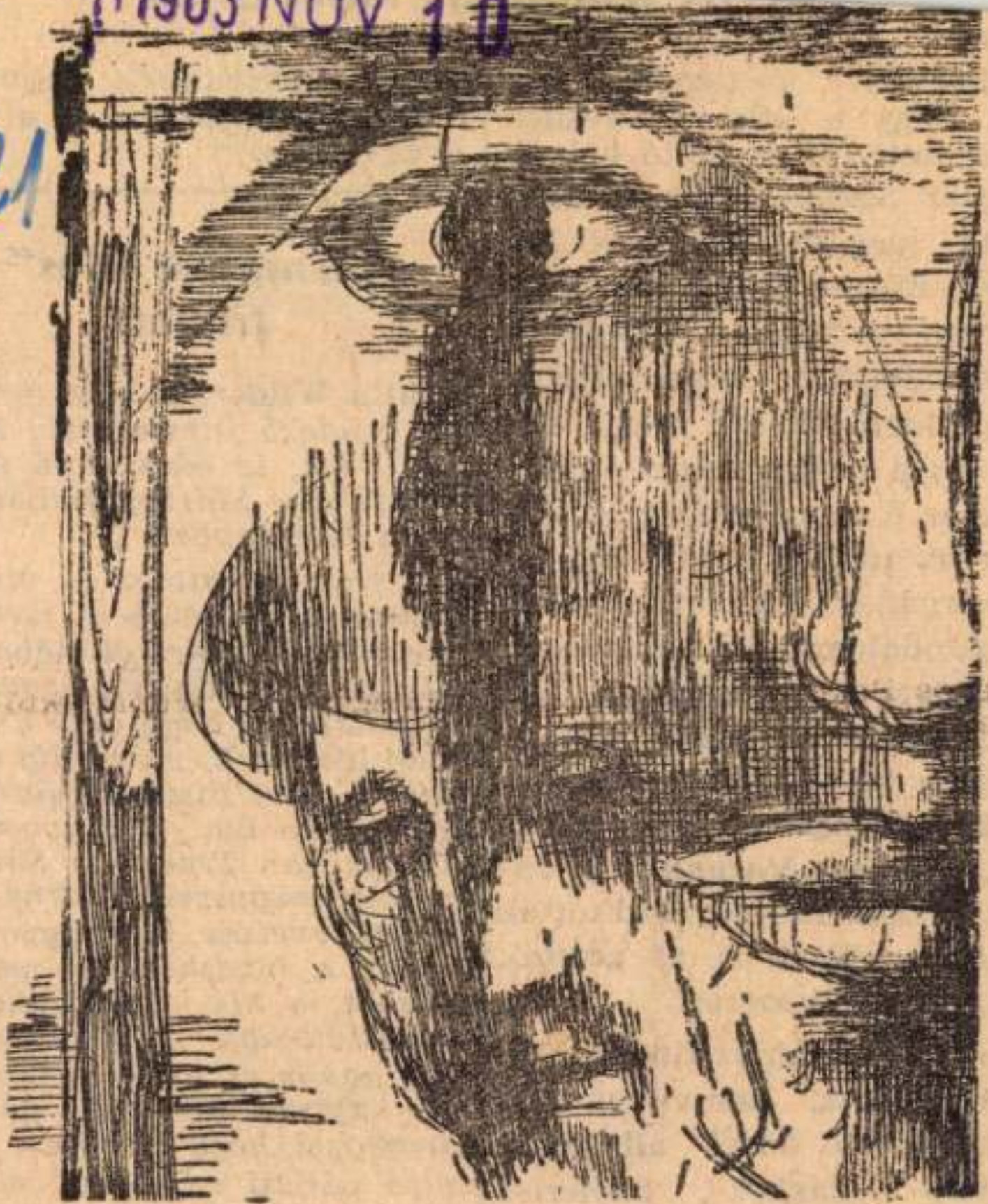

(Szekeres Emil rajza)

Világszerte megle
tett, hogy a sok
emlegetett író és kö
Jorgosz Szeferisz g
kapta meg az idei
Nobel-díjat — jólleh
ve nem szerepelt a
»jelöltlistáján«. Jorg
risz jelentős költő, mégis úgy véljük: a megtiszteltetés nemcsak az ő munkásságának, hanem az utóbbi évek újgörög irodalmának elismerése is. A világirodalomban néhány év óta egyre erőteljesebben jelentkezik ez az irodalom. Szeferiszen kívül *Nikosz Kazanzakisz*, *Konsztantinosz Kavafisz*, *Kosztasz Varnalisz* és *Janisz Ritzosz* műveit fordították le több nyelvre is, és arattak világszerte elismerést.

Jorgosz Szeferisz finom tollú formaművész. Bár világnézete és költészete közel áll Eliot »kihaló világhoz«, Szeferisz mégsem tartja magát Eliot szellem testvérének. Halál és

Billy Wilder, a híres amerikai rendező filmre vitte Breffort Irma, te édes című zenés vígjátékát, Shirley McLainennel a főszerepben.

A francia kritika — mint a francia környezetben játszódó amerikai filmeket általában — ezt is gúnyolódva fogadta. Megállapítja, hogy csak a díszletek hitelesek, mégpedig azért mert a film díszlettervezője a néhány év óta Hollyvoodban élő magyar Traunner Sándor, sok-sok nagyszerű Carné-film díszlettervezője, aki nagyon jól ismeri a macskaköves párizsi utcákat, a kis kávéházakat és garniszállókat. A többi azonban hamis és talmi a filmben. Az Express kritikusa például megjegyzi, hogy az ebben a hiteles párizsi miliőben mozgó, angolul beszélő amerikai színészek úgy hatnak mintha Feltin őeminenciája, Párizs érseke

Szekeres Emil, Jestő

Szabados János és Szekeres Emil kaposvári jestőművészek tárlatát okt. 10-én nyitják meg a Mednyánszky Terembe.

–: Kulturális hírek 8.

NEPSZAVASAG, bp. 1924. okt. 8.

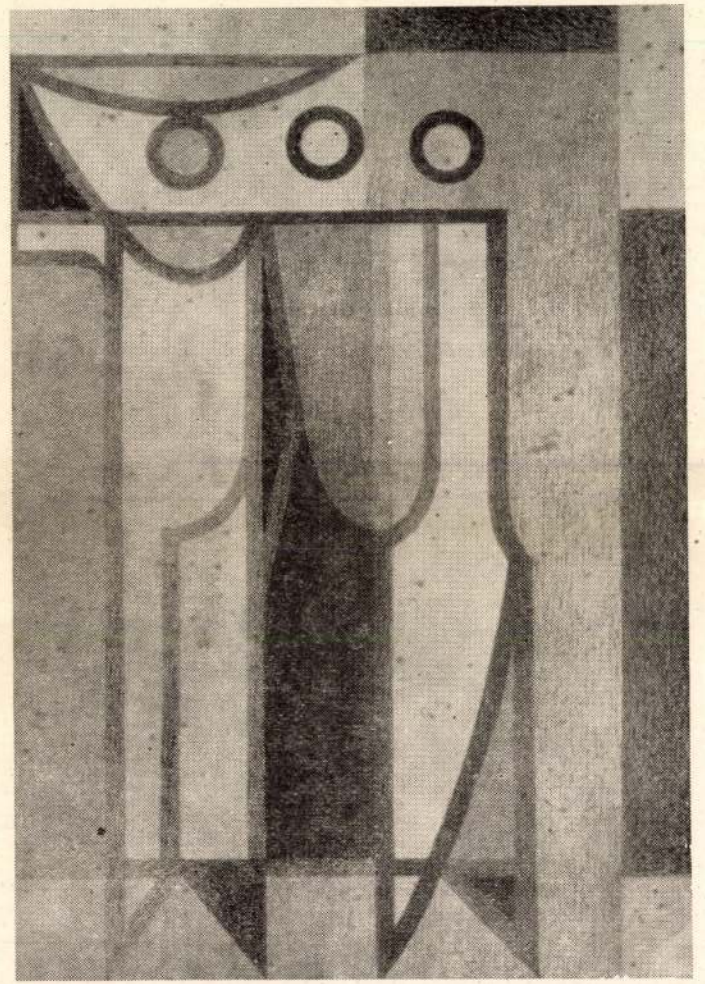

SZEKERES EMIL: Sgrafittóterv

SZEKERES EMIL

1934. június 30-án született Kaposváron. Főiskolai tanulmányait Kmetty János és Kádár György tanítványaként kezdte, 1955-ben a Képzőművészeti Főiskolán, ahol 1961-ben végzett.

Ez évtől kezdve szülővárosában él és dolgozik.

Kiállított képek jegyzéke

1. Kancsós csendélet	gouache	20 x 26
2. Csendélet	pasztell	40 x 57
3. Dombok	pasztell	42 x 59
4. Kompozíció	olaj	40 x 50
5. Kompozíció, vörös háttérrel	kréta	23 x 34
6. Sgrafittó terv I.	kréta	38 x 56
7. Sgrafittó terv II.	kréta	39 x 57
8. Sgrafittó terv III.	tus	24 x 32
9. Sgrafittó terv IV.	tus	23 x 35
10. Sgrafittó terv V.	tus	50 x 66
11. Sgrafittó terv VI.	tus	24 x 32
12, Éjszaka	tus	21 x 30
13. Kompozíció	tus	21 x 29
14. Fák	tus	21 x 42
15. Ikarus	ceruza	21 x 27
16. Vázlat	filc	20 x 24

F. k,: Wortmann Sándor
Ifjúsági Nyomda 643–64.

SZEKERES EMIL

MEDNYÁNSZKY TEREM
Budapest, V., Tanács krt. 26

SZABADOS JÁNOS

ÉS

SZEKERES EMIL

FESTŐMŰVÉSZEK

kiállítása

1964. OKTÓBER 10 — OKTÓBER 24

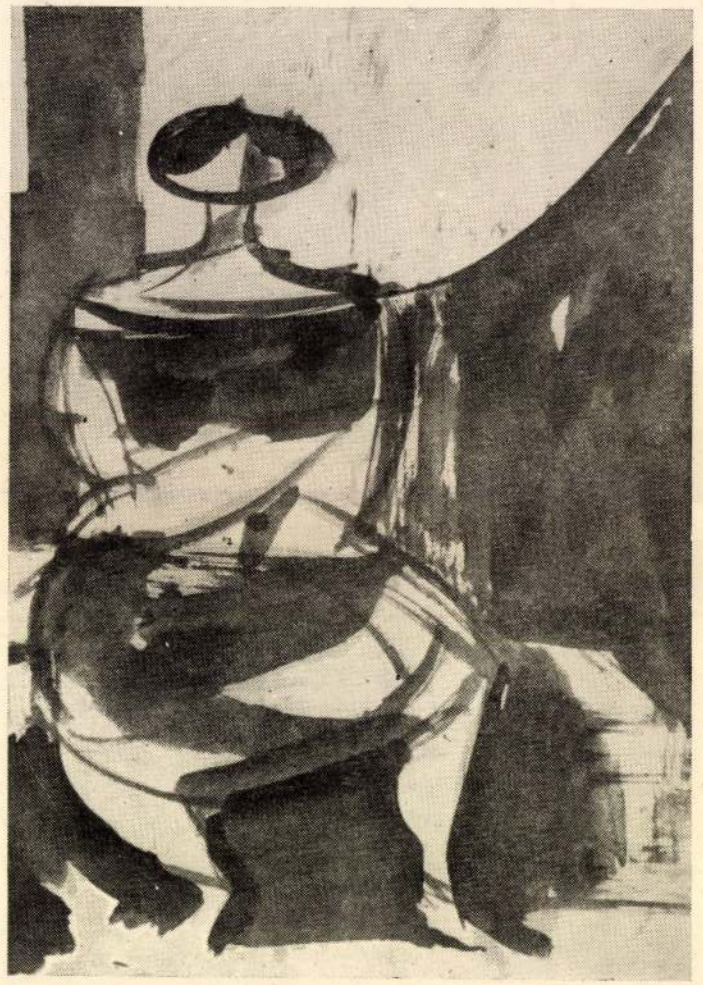

SZABADOS JÁNOS: Várakozó (tus)

SZABADOS JÁNOS

1937, február 28-án született Kaposváron. Főiskolai tanulmányait Miháltz Pál és Z. Gács György tanítványaként kezdte 1957-ben, az Iparművészeti főiskolán.

1962-ben kapott diplomát.

Ez évtől szülővárosában él és dolgozik, ahol 1963-ban kiállítása volt.

Kiállított képek jegyzéke

1. Vasút mentén	olaj	17 x 22
2. Kaposújlak	olaj	26 x 36
3. Erdő szélén	olaj	40 x 50
4. Beszélgetők (Somogy megyei Tanács tulajdona)	olaj	23 x 51
5. Füredi sétány	olaj	82 x 122
6. Alkonyat	olaj	23 x 34
7. Dombok	olaj	60 x 75
8. Sportolók	olaj	30 x 40
9. Laci	olaj	60 x 113
10. Régi gyár	olaj	24 x 34
11. Cigánylány portré	olaj	30 x 40
12. Freskóterv	olaj	36 x 80
13. Vasgyár	viasz	18 x 26
14. Aktok	gouache	23 x 33
15. Ülő nő	gouache	25 x 25
16. Tavaszi készülődés	monotyp.	14 x 32
17. Pihenő	rézmetszet	16 x 26
18. Házak	tus	18 x 28
19. Vázlat I., II.	tus	14 x 12, 12 x 18
20. Várakozó	tus	11 x 17
21. Tihany	ceruza	18 x 27
22. Homokbánya	kréta	20 x 31
23. Sgrafittó terv I., II., III., IV.	viasz	

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Szekeres Emil
SOMOGY MEGYEI NÉPUJSÁG

1962 MÁJ 6

1021

Szekeres Emil: KAZÁNFŰTŐ.

SOMOGYI NÉPLAP

SPOR

Kadarkúton rendezték meg az év első s

Éppen hogy csak véget értek a falusi dolgozók spartakiádjának téli küzdelmei, máris megkezdődtek a nyári versenyek. Az idén a Kadarkúti Sport Kör fiataljai bizonyultak a legszorgalmasabbaknak: már május első napjaiban megrendezték a »nyári spartakiádot«. Ez alkalommal az atlétikai számokat bonyolították le — nagy sikerrel. Figyelmet érdemel, hogy 99 induló akadt az év első falusi spartakiádján! Ilyen nagy számú versenyzőgárda még sosem állt rajthoz Kadarkúton spartakiád versenyen. Külön örvendetes, hogy a részvevők 40 százaléka nő volt. Még az sem von le sokat a sportsikerek értékéből, hogy főleg a női versenyzők egy része spartakiád korhatár alatti volt. A spartakiádok célja az, hogy sportoljanak a falvak fiataljai. Kadarkúton élnek a lehetőséggel.

A spartakiádok részvevőinek többsége igazolást kért Kilián-könyvecskéjébe is. A Kadarkúti Sport Kör vezetőit dicséri ez a pompásan sikerült tömegsportmegmozdulás. Alább közöljük az eredmények

2. Keszthelyi Katalin 120 cm, 3. Ravacsek Ilona és Fekete Erzsébet 115 cm.

400 m: 1. Györkös Erzsébet, 2. Erdődi Lászlóné, 3. Horváth Édit.

100 m: 1. Göbölös Irén, 2. Györkös Erzsébet, 3. Keszthelyi Katalin.

Férfiak

1500 m: 1. Kalányos János 4:02, 2. 2. Lovász Ferenc 4:22, 3. Horváth János 4:44.

Távolugrás: 1. Papp János 56 cm, 2. Kúti István 542 cm, 3. Teremi József 507 cm.

Magasugrás: 1. Karlovics János 160 cm, 2. Teremi József 155 cm, 3. Tóth József 140 cm.

A P. Bán a területi birkózó

Kaposváron rendezték meg a dél-dunántúli birkózóterület egyesületi csapatbajnokságának második fordulóját. A PVSK együttese, amely az első fordulóban két pontot szerzett, nem jelent meg a kaposvári versenyen. Az induló P. Bányász, P. Kinizsi és a K. Dózsa egymás közt döntötte el az elsőséget. Győztek a pécsi bá

Szekeres Emil

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1964 SZEP - 6.

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1021

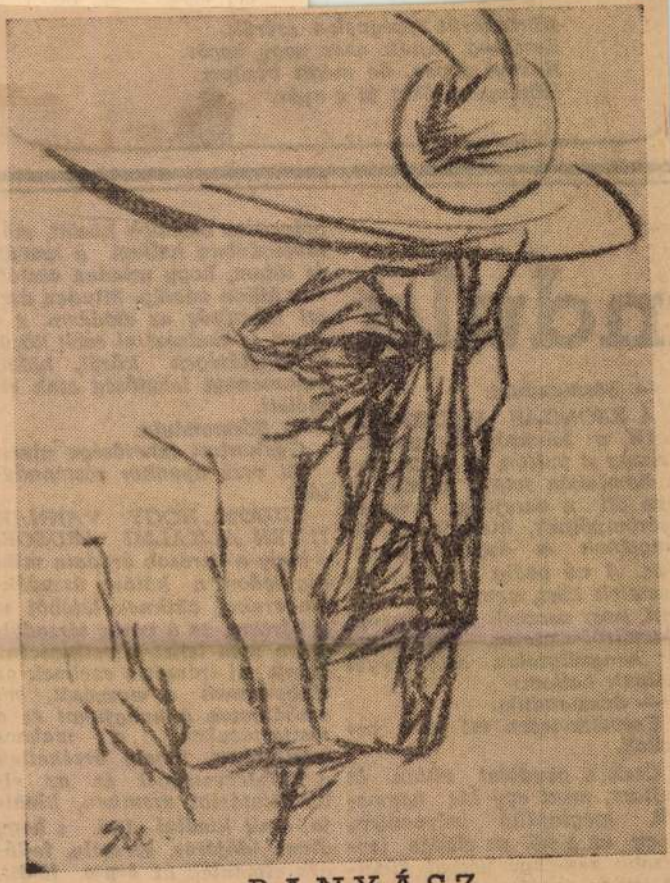

BANYÁSZ

(Szekeres Emil rajza)

Körösközül rezegnek a
Zummog rajtuk ezer
Háznyi gépek, de még
Kötényébe őket is a n

ndula

— Sósmandula.

A ZSONGÁS VÁLTOZATLAN, a kávégép duruzsolva sziszeg a pulton, a pincér fut, a homlokán nagy gyöngyökben áll a verejték, poharak csörömpölnek, kiskanalak csilingelnek a dupláspoharakban. A nő pedig csoszog az asztalok közt, nem ad el semmit, nem vesznek tőle semmit. Asztalról-asztalra bukdácsol a hangsúlytalan szó, végül nálunk hallom:

— Sósmandula.

Természetesen mi sem veszünk.

Csak a gondolat villan át rajtam, mint egy kis agymezőt megsajdító vérpangás, hogy ez a nő az eladás legkisebb reménye nélkül kínálja itt az árját. Lassú imbolyog az asztalok között, már távolodóban hallom a szavát, és látom, hogy minden asztalhoz külön odalép. Minden asztal lehetőség az eladásra, s ő egyet se mulaszt el ezek közül a lehetőségek közül, holott valamennyi lehetőség csak elméleti.

— Sósmandula.

Gyakorlati lehetősége nincs. Ki vesz ilyenkor sósmandulát?

TUDOM, HOGY VANNAK ILYEN ALKALMI ÁRUSOK, s hogy a városok áradata mindig sodor a hátán uszadékembereket, akiknek létéből se a városra, se a város társadalmára nem lehet következtetni. Mégis mi irányítja ezeknek az embereknek a mozgását, mi szabályozza a hangjukat és a testtartásukat, a makacs gépiességet, amely érzéketlen a fölöslegességgel és az elutasíttatással szemben, kínálja, amit kínálni tud, s hogy divat, időjárás, szeszély, fejlődés elmentek az áruja fölött, arról semmit se tud?

Szekeres Emil

MKK

Szerepelt a Hazafias Népfront megyei bizottságának klubjában rendezett kiállításon.

"Ikarus"

Lajos Géza: Tíz somogyi művész tárlata.

Somogy Megyei Néplap. 1964. máj. 7.

Szekeres Emil

Rajzai a Déldunántúli Képzőművészek Társulatáról, Szekszárdon.

emlékére.

Szekszárd, 1965 I. szám, 155. l.

Emil Szekeres

Nagykanizsa, Egry-Saal (Deák tér 3): Gemälde von Emil Szekeres. Der 1934 in Kaposvár geborene Künstler beendete 1961 seine Studien auf dem Gebiet der bildenden Kunst. 1974 weilte er als Stipendiat in Rom. Im Werk von Emil Szekeres nehmen die Natur, die Darstellung der Landschaft einen bedeutenden Raum ein. Die Landschaft von Zala, seine unmittelbare Umgebung, sind die unerschöpfliche Quelle seines Schaffens. Häufig wählt er den Balaton als Thema. In seinen Bildern ist er um die gefühlsreiche Formulierung des Sehenswerten bemüht.

Daily News, 1978. jan. 1.

Szekeres Emil

A kék vzoba olaj 70 x 100 cm

Tengerparton olaj 61 x 109 cm

Balaton Nyári Tárlat 1976

Balatoni Múzeum Keszthely

Szekeres Emil

A tárlat Kaposvár által fel-
ajánlott nagydíjával Szekeres
Emil „Balatoni táj"-át jutalmaz-
ta a zsüri.

Tasnádi Attila: Dunántúli művészek...
Népszava, 1976. dec. 10-5. oldal.

Szekeres, Emil festő

Az idény hezdeten átadott új siófoki Műv. Központ és Könyvtár, valamint a Magyar Képzőművészek Szövetségének folyóirata újszerű országos szeregszemlét szervezett a nyári idényre. – A jelenlegi helyszínt, a mostani vendéglátókat is köszönti az a részleg ahol például a művész festményeit láthatjuk!

Wagner István: Művészet a Művészetben.

Magyar Hírlap, 1946. aug. 4.

Szekeres Emil, festő

Másodszor nyitotta meg kapuit a Somogyi Képtárban a Dunántúli Tárlat. – A tárlat Kaposvár által felajánlott nagydíjával a művész „Balatoni táj"-át jutalmazta. (említve)

Tasnádi Attila: Kiállítási kalauz.
Népszava, 1976. dec. 10.

Szekeres Erzsébet

Szekeres Erzsébet fatiszönyegeit
mutatta be a Ferencvárosi
Pincetárlat helyiségében.

Horváth György: Szekeres Erzsébet fatiszönyegei.
Tükör, 1977. jan. 16 – 41 oldal

Szekeres Emil, festő

l.: Kő Pál.

—: A hét vége 9

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975 szept. 13

Szekeres Emil „festő"

□ SZEKERES EMIL festőművész kiállítását Martyn Ferenc nyitja meg október 3-án, pénteken délután 5 órakor az Ernst Múzeumban.

— : □ Szekeres Emil 2.

ESTI HIRLAP Bp. 1975 szept. 30.

Szekeres Emil festő

A IV.-ik Országos Akvarell Biennálé aug 20.-án nyílt meg Egerben, melyen művészeresepelnek. Hetedmagával kapott díjat a művész.

Láttuk, halloltuk.

1974. VIII. 25. / Petőfi / 9.40 ka.

Szekeres Emil festő

legelben megnyílt a IV. országos akvarell kiállítás, melyen művei szerepel. a művésznek díjban részesült.

Déli Hírlap / Miskolc / 1944. aug. 21.

Szekeres Emil festő

Megnyílt Egerben a IV. országos akvarell bicnniále, melyen műve szerepel és a Szakszervezetek Heves m.-i Tanácsa ösztöndíját ítélte Szekeres Emilnek a bíráló bizottság.

Népújság (Heves) 1974, aug. 22,

Szekeres Emil

Bartók zenére repr.

Szekeres Emil festőnűr.
Kiállítása Ernst Múz. 1975.

Szekeres Emil

Hajnal repr.

Szekeres Emil festőművr.
Kiállítása Ernst Múz. 1975.

Szekeres Emil

Látomás repr.

Szekeres Emil festőművr.
Kiállítása Ernst Múz. 1975.

Szekeres Emil

Rekviem repr.

Szekeres Emil festőművi.
kiállítása Ernst Múz. 1975.

Szekeres Emil

kolostor udvara repr.

Szekeres Emil festőművi.
kiállítása Ernst Múz. 1975.

Szekeres Emil

Holdtölte repr.

Szekeres Emil festőművi.
kiállítása Ernst Múz. 1975.

Szekeres Emil

Az Ernst Múzeumban okt 3-26
között volt Szekeres Emil kiállí-
tása.

-----:Kiállitási naptár.
Művészet,1975.október - 45.oldal

Szalay Ernő

1969-ben Rippl-Rónai díjat kapott a művész, 1974-ben a Debreceni Nyári Tárlat Zsűri díját stb.

Kovács Gyula: Négy festő Somogyban.
Művészet, 1975. október - 7. oldal

Szekeres Emil

A művész elnyerte 1974-ben
az Egri Akvarell Biennálé
Zsüri díját, 1975-ben a Szol-
noki Festészeti Triennálé III. díját.

Kovács Gyula: Négy festő Somogyban.
Művészet, 1975. október - 7. oldal

Szekeres Emil

A művész zárt formákból szerkesz-
ti meg táblaképeit. A bennük szerep-
lő motívumok: ovális, félkör, egyenes
és tört sékok, lapok, négyzetek erzel-
meinek jel lépei.

Kovács Gyula: Négy festő Somogyban.
Müvészet, 1975. október - 7. oldal.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP

Szekeres Emil festő

1976 JAN 22

szünetel

Kiállítást rendeznek Nagyatádon, a Gábor Andor Művelődési Központban Szekeres Emil festőművész alkotásaiból. A szombaton nyíló tárlaton 21 festményét és 12 grafikáját mutatják be.

(Szekeres Emil rajza)

Csak ült fia ágya mellett, mozdulni sem tudott, megbé-nította a remény[illegible] ta rémület. [illegible] orvos távoz[illegible]

Mikor [illegible] látt[illegible] jese[illegible] fekszik és lé[illegible] akadozik. Percről percre rosszabbodott az állapota. Dirga a földre kuporodott és az ágyhoz támaszkodva, üres tekintettel bámult a falra. Tudta, hogy Indar haldoklik.

A kis kunyhóban sötétség uralkodott. A lánykák sírni kezdtek. Enni kértek. Dirga képtelen volt felkelni, hogy ennivalót adjon neki. Fejében nem volt egyetlen gondolat sem. Csak ült magába roskadtan, reménytelenül és figyelt.

A hold feljött az égboltra és bevilágította a kunyhót. Lassanként a lánykák elcsendesedtek, egy ültő helyükben elszenderedtek. Indar hangosan lélegzett. Zihálása szinte betöltötte az egész szobát. Dirga hirtelen föloldódott merevségéből. Megértette, hogy nemsokára ezt a nehéz lélegzetvé-

Eg[illegible]eg ember megállítot-[illegible] te, anya? Mikor [illegible]ermeked?

[illegible] még hango-[illegible] és tovább [illegible]ították, embertömeg gy[illegible] köréje, mindenki kérdezg[illegible]. A sokaság láttára Dirga kissé magához tért.

— A fiam tegnap megbetegedett és ma meghalt.

— Isten akarata! — mondta valaki a tömegből.

— Isten! Isten! — ismételte Dirga és megpróbálta összeszedni a gondolatait. — De hol van az isten?

— A templomban! — válaszolták kórusban.

Szinte önkívületben rohant a folyam partján álló templomhoz. A bejáratnál egy kövér pap durván útját állta, közben vigyázott, nehogy Dirga hozzáérjen. Mintha bepiszkolódna tőle. De Dirga erőteljesen félrelökte és bement a templomba.

Az ájtatoskodók között ott

Szekeres Emil festő- grafikus.

1 975. X. 19. 11.51. Petőfi
Láttuk, hallottuk...

- Bán András J. Sajna /fon./ szokatlan kiállitásáról számol be, majd Szemes Zsuzsa hajduszoboszlói tárlatát ismerteti.

- A rettenetes rémület, az iszonytatás és az iszonyat minden húrjának mestere , a lengyel Jozef Sajna /fon./, és minden húrt meg is szólaltat Ernst múzeumbeli kiállitásán, illetve az első napokon bemutatott Replika cimü szinmüvében. De pontatlan itt mindkét terminus. Mivel a kiállitáson befejezett müalkotások helyett jelmez és diszlettervek, varsói szánházának előadásairól készült fotók sorakoznak, illetve az a diszlet vagy tárgyegyüttes vagy... melyet a Raplika létrehozott. Maga az előadás pedig tulajdonképpen szemétből és szörnyekből egy döbbenetes plasztikus teljesitményt alkotó megtervezett hepening. Jozes Sajna sok müfajban jelenik meg előttünk, müvészete mégis egyetlen katartikus vizió, a pusztulás, a szenvedés, a gyülölet, az agresszió, a kegyetlen hal ál viziója, minden emberi torzság panoptikuma. Sokan kérdik, mire jó egy harminc évvel ezelötti katakrizmát szenvedélyesen újra és újra felidézni. Aki átélte, aki megkinlódta az emberiség kolle k tiv őrületét, annak kötelessége az emlékezés. De hisz úgysem tehet mást. A semmi élménye, a megsemmisülés tapasztalata nem felejthető, nem titkolható, m ert mindez emberi cselekedet, emberi mü. Sajna kályhacső harsonáinak hangja tehát az emberi szenny és az ember tisztaság fölötti itélkezésé sre szólit. Sajna megrázó történelmi parabolája után Szekeres Emil új képei, grafikái megnyugtatóan hagyományosnak hatnak az Ernst Múzeum többi termében. Kétségtelen, hogy ilyen erejü kortá rs szomszédsága nem tesz jót e müveknek. A tér figurativitás ismert útját jártó festő vertikális, zelypszisbe komponált formáival egyforma feszültséggel és szinekkel szólaltatja m e g háborús emlékeit éppúgy, mint friss, tengerparti élményeit. Müeinek erénye a pontos képeités, a felületek egynemü dekorativitása. Szekeres Emil, illetve az ugyancsak somogyi, s most az ujpalotai Lila iskolában kiállitó Leitner Sándor festészetét, a Művészet cimü folyóirat ehavi, Somogy megyei külön száma ért ékeli részlet esen

Szekeres Emil, festő

L.: Martyn Ferenc

Rózsa Gy.: A valóságos... 4

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. jan. 17.

Szekeres Emil, festő

2

A Rekviem-sorozatból:

Rekv.
1126 old

Martyn Ferenc: Szekeres ... — 1125–1126.

JELENKOR, Pécs, 1975. december

XVIII
12.

Szekeres Emil, festő 1-2

MARTYN FERENC

1

SZEKERES EMIL KÉPEI*

Szekeres Emil Kaposváron született – somogyi. Családja is kaposvári, nemzedékek óta élnek ebben a városban. Ő maga még átélte, ifjúkorának súlyos emléke, a második világháború végezete. Valójában már mai világunk felnőttjeként indult útnak.

A két háború közötti Kaposvárról, ottani fontos művészeti eseményekről nem szól a krónika. A nagy nemzedék – Rippl-Rónai József – tanításában, példájában nem élt tovább. Nincs hír arról, hogy a Nyolcak, a szocialista művészek csoportja szerepelt, jelen volt Somogyban. Az ott élő festőknek az akkori Somogyról és társadalmáról nem maradt híradása, értékelése. Kevesen is voltak, akik a nagy elődök életművét, tanításait tovább vihették volna. – Ma, 1975-ben már egy iparművész, két szobrász és tíz festő él a somogyi fővárosban meg a megyében. Övék a feladat, hogy korszerű, maradandó alkotásokkal jelöljék, ábrázolják, igazolják a jelen kort.

Ebben a kis csoportban magányos festő Szekeres Emil. – Nem éppenséggel azért, mert mint a legtöbb festő, állványa előtt nap mint nap egyedül áll, inkább azért, mert saját élményvilágát, terveit, sokszor aggodalommal teli terveit egyedül magára számítva, a maga felelősségével tudja valóra váltani. Ám ez a felelősségteljes egyedüllét festészetének nem hiánya; ha tartózkodón vigyáz is műhelyének csendjére, minden vászna világos, tiszta, határozott állítás, eszközeiben a művelt, az egyre igényesebb festőé, az elmondani, a közölni kívánó festőé. És mindez az érzelem szélesre nyitott szárnyán, a gyengéd fuvallattól a szenvedély hangosságáig. Ez az érzékeny festészet szívesen szól az otthonról, az erkélyről, az ablakból messze száll tekintete, és a megfigyelt világot is meghívja otthonába. Ha útról tér haza, azok emléke, fölidézése helyet kap az otthon rendjében.

A festő három útjáról tudok. Legelőbb a Szovjetunióban járt, látója, tanulmányozója a mindennapoknak, magával hozta a régi architektúrák, az ikonok valóságait. Az Itáliából Kaposvárra érkező Szekeres Emiltől megkérdeztem, kik a festők, régiek, akikre szívesen gondol, akiktől tanult. Botticelli, Rafael, Tiziáno, az itáliai Greco, mondta, a zenében pedig Vivaldi nevével válaszolt. Aztán később jugoszláviai tartózkodásáról beszélgetve, azt mondotta el, hogy gyakran visszagondol az erkélyekről látott tengerre, és valóban ezen a mostani kiállításon a partról látott tenger, meg bizonyára a Balaton emlékének színei szólnak hozzánk.

Gyakran halljuk, ismételjük, hogy valamikor limes, határvonal volt a Duna vonala, s a dunántúli ember magától értetődően tekintett, indult útnak dél felé. Így van ma is. Szekeres Emil festményein nem szürke az égbolt, és ahogy szól a somogyi népi művészet, szól az ének, e festmények tiszta ege alatt méret-ismeret a gazda, és tárt karral fogad a Dunántúl paletta-színessége, ez a belülről, mélyből sugárzó, mértéktudó színesség. És mégis Szekeres

* *Kiállítási megnyitóként hangzott el az Ernst Múzeumban, 1975. október 3-án.*

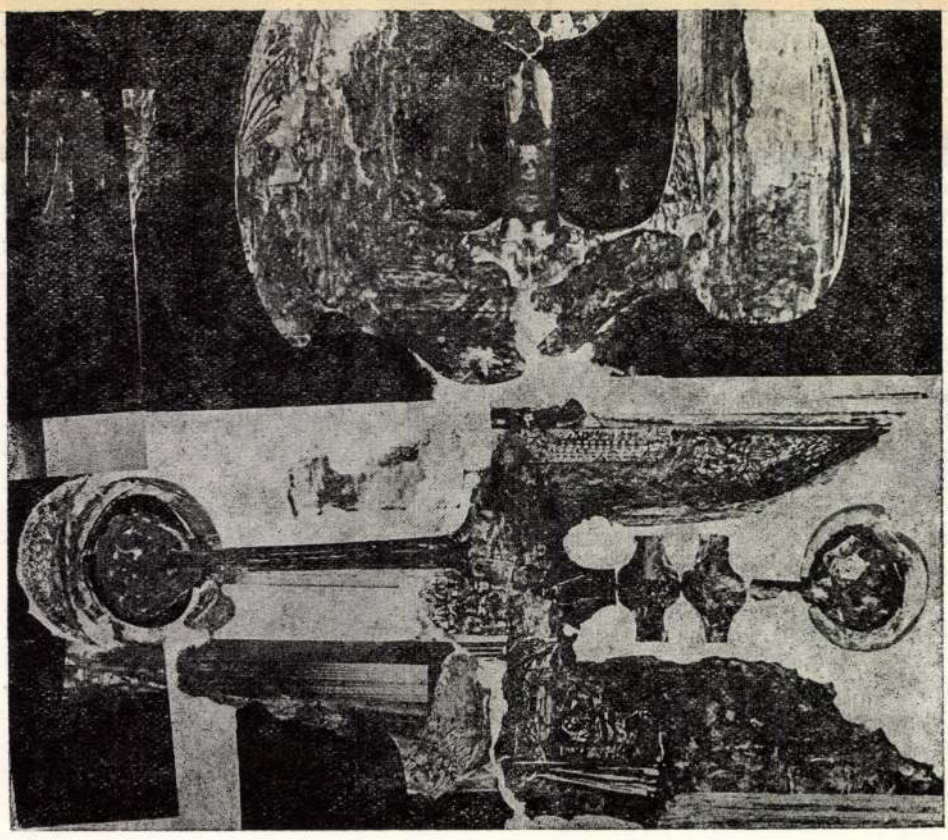

1126

Szekeres Emil

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1964 JUL 19

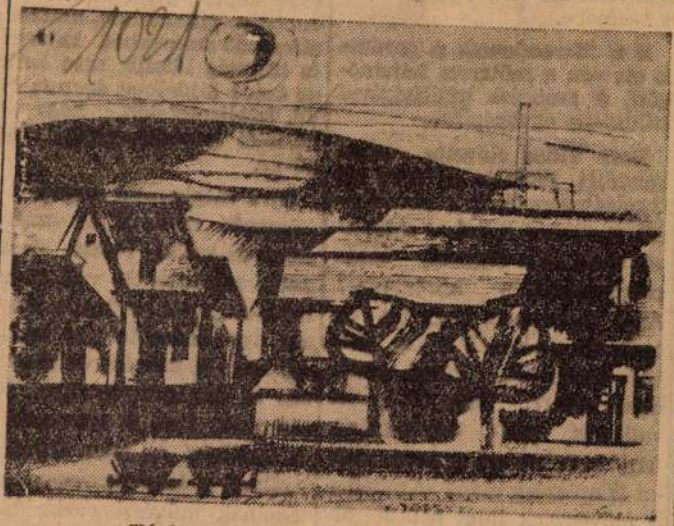

Téglagyár (Szekeres Emil rajza)

nek ilyenkor
a szemébe.

S a Mercec
is ott van a n
gött, a szobr
stílusosan egy

Bors Vince
kendőjét, felitatta az apró kis
izzadságcseppeket, a homlokáról, melyeket a nehéz emlékezés csalt ki a bőréből, aztán szembenézett a közönséggel. Azon töprengett, hogy ha az emberek ismernék a két szobor történetét, igazat adnának-e neki? Vagy ők is azt vallanák, amit egyik-másik irigy kritikus irt a Szép Ilonka leleplezése után? »Szabad-e a művésznek ihlet nélkül alkotni, csak a mesterség és rutin szürke kezével lemásolni

gat...

Újra megkereste szemével a feleségét, ránézett az arcára amelyen szelíd áhítat világított s mellette ott volt rövid revágott, sötét hajával a lánya aki úgy hasonlított az anyjára, hogy a művész önkéntelenül is megkönnyebbülten fel sóhajtott. Ime, a természet őt igazolja! Az anya téma, mellette a lány ugyanannak témának művészi variációja

A szónok most már lassa

Szekeres Emil, [festő]

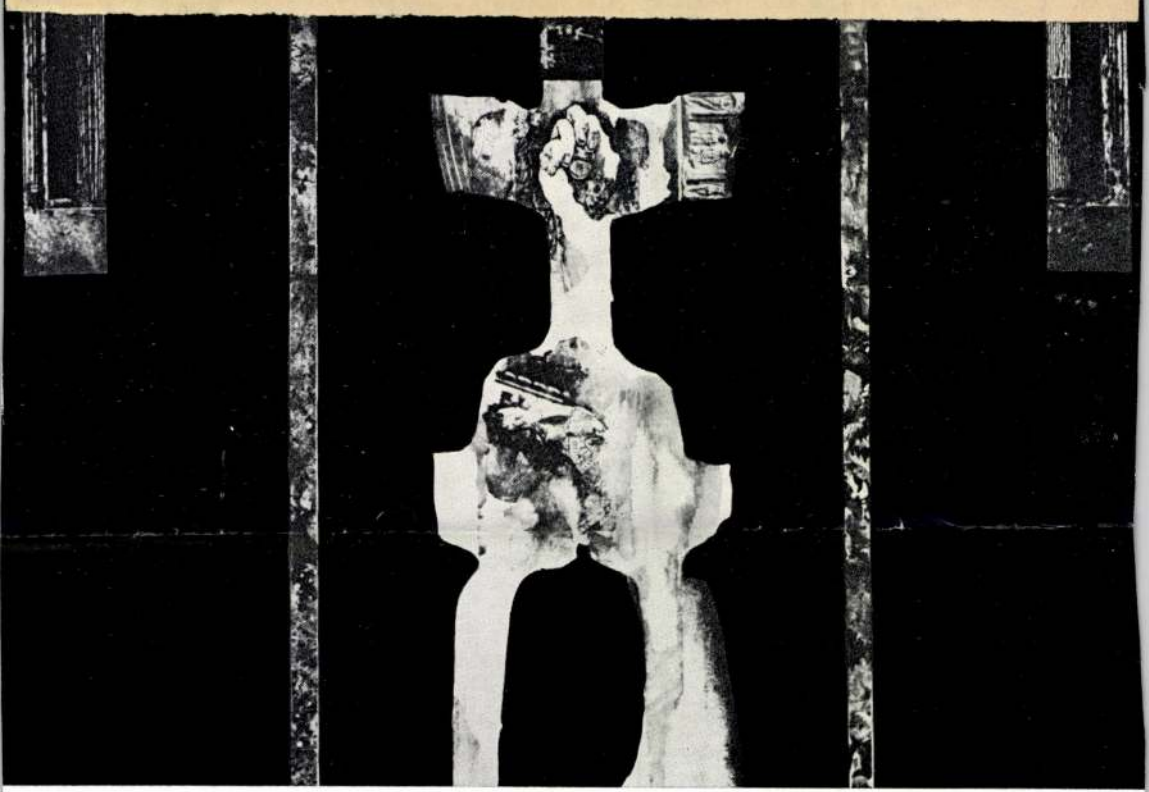

Szekeres Erzsébet, grafikus

A *Petőfi Irodalmi Múzeum* vasárnap délelőtti csendje most gyerekzsibongástól hangos. A falon *Szekeres Erzsébet* népmesei motívumokból szőtt szőnyegei, melyeknek tárlatát szombaton délután nyitották meg, a terem remek környezet ehhez az összejövetelhez.

(T. I.): Játsszunk Weöres Sándort! 2.

Esti Hírlap, Bp. 1976. okt. 11.

Szekeres Emil, festő

SZEKERES EMIL festőművész alkotásait mutatták be az Ernst Múzeumban. Az október 3-i megnyitón Martyn Ferenc mondott beszédet.

— : A Jelenkor krónikája 1056.

JELENKOR, Pécs, 1975. november XVIII/11

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Szekeres Emil

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1964 ÁPR 12

csak negatívumokkal szolgál volt, akit egyszerűen Sanyi...

1021

(Szekeres Emil rajza)

a sok kifogás, ráki
ényemberre:
— Lódulj, hozd
arisznyádat, addi
om helyetted ezt

A furfangos elm
s tért vissza. A
lig talán még m
gatja a görbe nyír

TAVASZI MUNKÁK

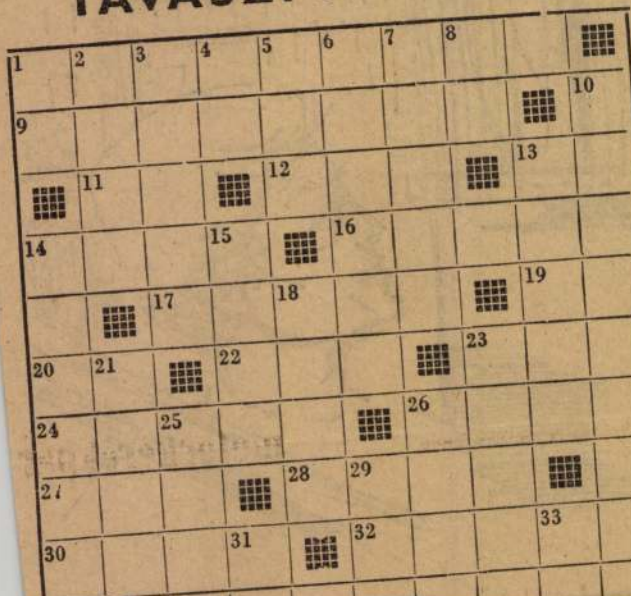

Szekeres Emil

Rajz (repró)

Jelen kor. 1964, 4 o., 355 o.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
1975 - 12 -
Jelenkor

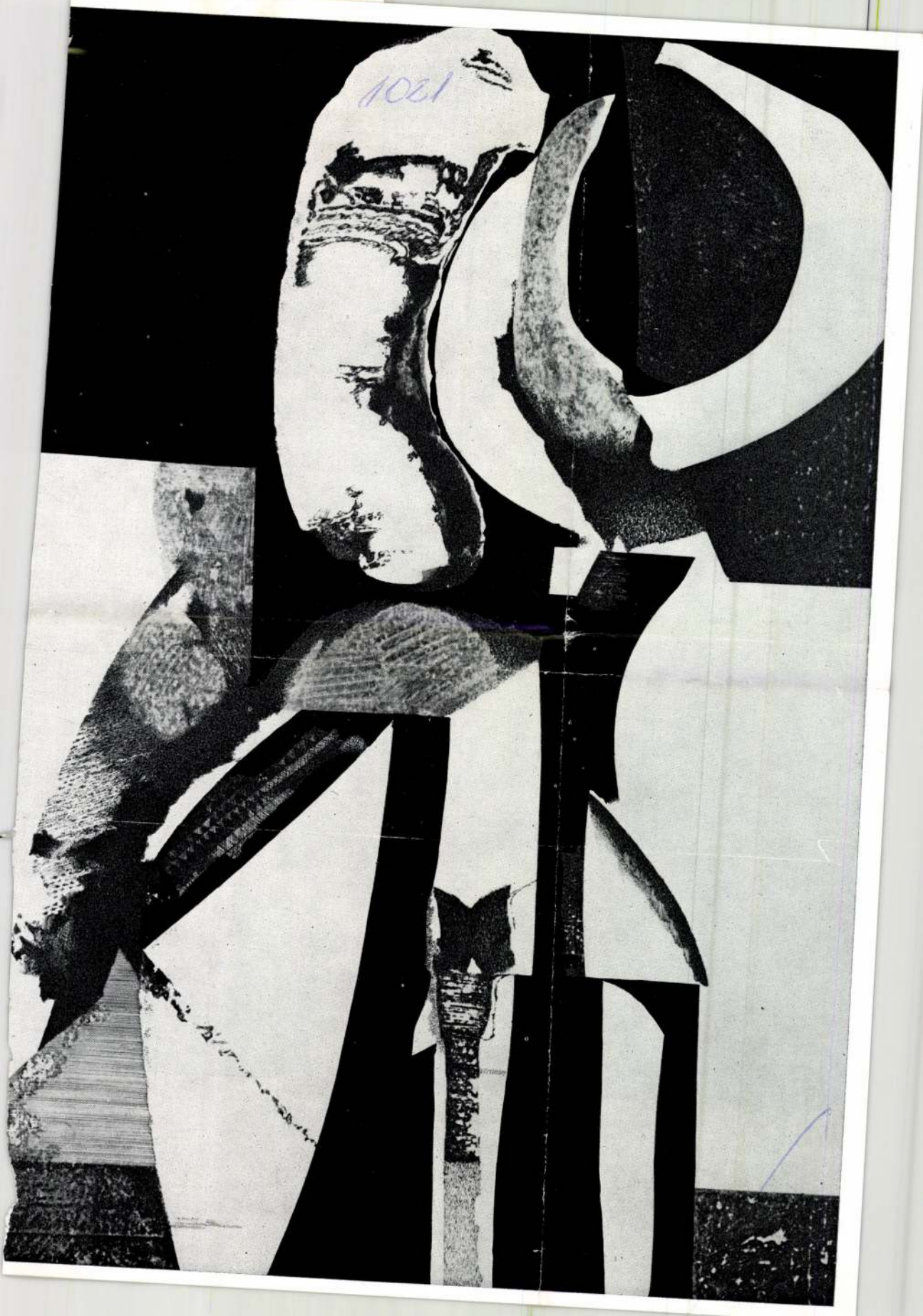

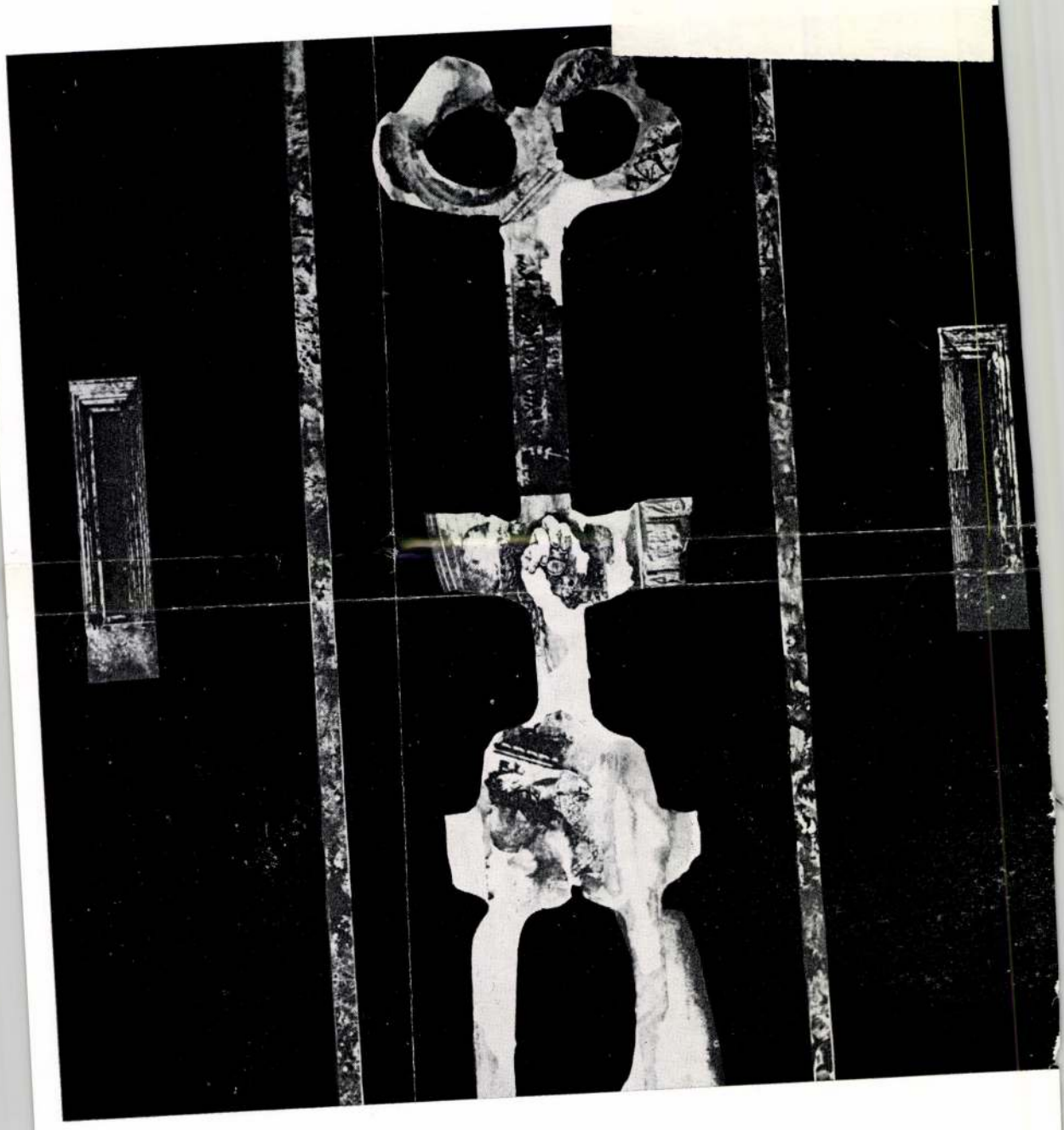

Szekeres Emil

Az elmúlt háború emlékeiről, az erőszak világáról beszélnek képei, mint pl. „Egy lágerlakó emlékére", „Ahik nem jöttek vissza".

Kovács Gyula: Négy festő Somogyban.
Művészet, 1975. október - 7. oldal.

Szekeres Emil

A jugoszlávis az olasz tenger-
parton szerzett élményeiből festett
képei a „Sárga virág", a „Tengerre
néző ablak", „Reggel a tengernél".
„Szapnal" stb.

Kovács Gyula: Négy festő Somogyban.
Művészet, 1975. október - 7. oldal.

Szekeres Emil

Szekeres Emil farostlemezre festi képeit, valamint papírra, lino-color festékkel.

Kovács Gyula: Négy festő Somogyban.
Müvészet, 1975. október - 7. oldal.

Szekeres Emil

Szekeres Emil grafikával is foglalkozik. Tevékenységét mutatja be a „Regnicen", a „Nappal és éjszaka", a „Holdtölte".

Kovács Gyula: Négy festő Somogyban.
Művészet, 1975. október - 7. oldal.

Szeleres Emil

Szeleres Emil tagja a Képzőművészeti Szövetségnek és a Művészeti Alapnak. 1961-ben Budapesten volt kiállítása.

Kovács Gyula: Négy festő Somogyban.
Művészet, 1975. október - 7. oldal

Szeberes Ernő

"A kék szoba"

" (repró)

Kovács Gyula: Négy festő Somogyban.
Művészet, 1975. október - 7. oldal

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 JUN 5

Esti Hirlap

Szekeres Emil festőművész

...so kocsija. Jutek to ...

• KÖNYVTÁRAT NAK ma délután rott, a Somogy megy Építőipari Vállalat szállásán, s ugyanó meg Szekeres Emi vész kiállítása.

102

m
el
sa
elk
be
ha

Suhéres Emil

Suhéres Emil Kaposváron született 1934-ben 1961-ben végzett a Kiprőművészeti Főiskolán. Kádár György és Kmetty János voltak mesterei.

Kovács Gyula: Négy festő Somogyban.
Művészet, 1975. október - 7. oldal

Szekeres Emil festő

• KÖNYVTÁRAT AVATNAK ma délután Kaposvárott, a Somogy megyei Állami Építőipari Vállalat munkásszállásán, s ugyanott nyílik meg Szekeres Emil festőművész kiállítása.

—:o Könyvtárat

8.

EST! HIRLAP, Bp. 1975. jún. 5.

Szekeres Emil, festő

L.: Makra János

—: A hét végi .... 9.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975 [illegible] 6.

Szekeres Emil

Fényes Adolf-terem

Szekeres Emil festőművész kiállítása

Szeptember 5–28.

—: Kiállítási naptár.

Művészet, 1975. szeptember -45 old.

H.D.V.

Szeheres ö mil
festő.

Több fekete-fehér ábrázolás-
sal és sok más művel
mutatkozott be a Mednyánszky
Szemben.

Lengyel Géza: Kiállítási krónika
Művészet, 1965. január – 40 lap

Szekeres Emil.

A kolostor udvara"

"

Kovács Gyula: Négy festő Somogyban. 1/.
Művészet, 1975. október - 7 oldal

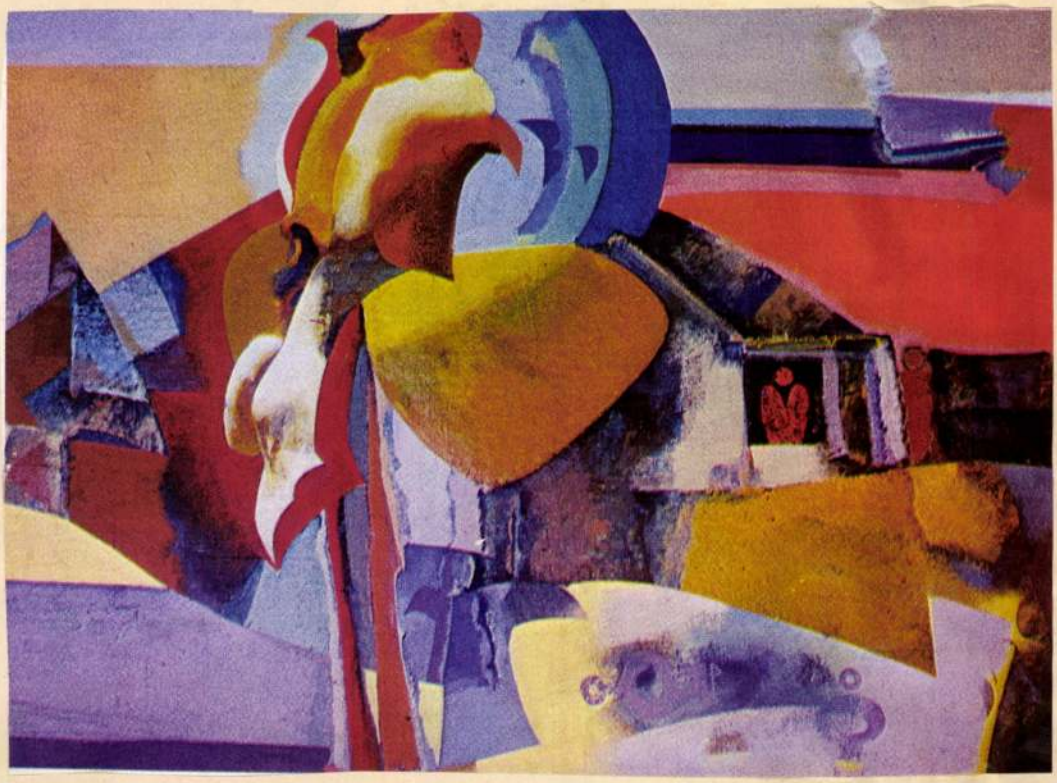

Szekeres Emil festőművész

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK
MEGHÍVJA ÖNT

SZEKERES EMIL

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

MEGNYITJA:

MARTYN FERENC
KOSSUTH-DÍJAS ÉRDEMES MŰVÉSZ

1975. OKTÓBER 3-ÁN, PÉNTEKEN DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR

ERNST MÚZEUM
BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ UTCA 8.

Szabados Emil

Az akvarell biennálé segiti a müfajban rejlő lehetőségek kibomlását.

Chikán Bálint: Ki miért akvarellez?
MÜVÉSZET, 1979. augusztus - 19. lap.

Szekeres Emil

Méltatás

Chikán Bálint: Ki miért akvarellez?
MŰVÉSZET, 1979. augusztus - 19. lap.

Szekeres Emil

A művész rendszeresen akvarellezet és önálló müveket alkotott.

Chikán Balint: Ki miért akvarellez?
MŰVÉSZET, 1979. augusztus - 19. lap

Szekeres Emil

A müvész azt mondja, hogy ha előnyben nem is részesiti, de egyenrangunak érzi más te chnikákkal az akvarellt, mert ellentétben sok véleménnyel, fejlesztve és hosszu ideig lehet alakitva dolgozni vele anélkül, hogy sajátosságát elveszitené.

Chikán Bálint: Ki miért akvarellez?
MŰVÉSZET, 1979. augusztus - 19. lap.

Szekeres Emil

A müvész szerint a biennálén való szereplést komolyan veszi és ezzel a müfajjal kapcsolatos foglalkozásra ösztönzi.

Chikán Bálint: Ki miért akvarellez?
MŰVÉSZET, 1979. augusztus - 19. lap.

Szekeres Emil, festőművész

„Műteremben", akvarell, 100x70. cm, 1975.

(repr.)

Művészet, Bp.est, 1979. aug. 23. old.

Szekeres Emil, festő.

Soprontan, a Festőtelepen megnyílt a Zala megyében élő képzőművészek alkotásaiból rendezett kiállítás. Szerepel a művész „Valóság és álom határán" – „Reklám-sorozat" c. munkái. (emlitve)

Klass: Zalai képzőművészek tárlata a Festőtelepen.
Kisalföld, 1978. júl. 2.

Szekeres Emil, grafikus

L: Szőnyi Istvánt

Bereczky L: Az elődök vonzásában

11

Népszabadság Bp. 1978 szept. 10.

Emil Szekeres

Ausstellungen in der Provinz:

Magyaróvár, József-Egry-Saal:
Gemälde von Emil Szekeres.

Daily News, 1978. május 9.

Szécsényi Emil festő

(Kaposvár, 1934 –

Kiállítása a nagykanizsai Egry József Teremben

1978. VI. 1 – 15.

– katalógus a könyvtárban –

Szekeres Emil, festő-grafikusművész

Megnyílt a IV. Dunántúli Tárlat a Somogyi Képtárban. – A díjazottakról: a zsűri az egyéni teljesítést vette alapult, nem az irányzatokról alkotott általában véleményt, az értékmeghatározás során. – Szekeres Emil humánuma, a Valkó László-ötvözte grafika bizonyítja a sokszínűség értékkategóriáit.

Horányi Barna: IV. Dunántúli Tárlat.

Somogyi Néplap, 1981. okt. 3.

Szekeres Emil

Képző- és Iparművések Dél-dunántúli Területi Szervezetének

díja

Magyar Nemzet 1984. IX. 30.

Szekeres Emil

Kiállítás Egerben

Magyar Nemzet 1984. VIII. 17.

Szekeres Emil festő

"Kiállitás a Tóparti Galériában"
Képző és iparművészet a Dél-Dunántulon.
/cikket lásd Szabados János szimszó alatt/

Somogyi Néplap 1983. jul. 23

Szekeres Emil

Jegyzetek az V. Dunántúli
Tárlatról

Mühely 1985/5

kekeres emil

Salamon Nándor: Jegyzetek az v
Dunántuli Tárlatról

Uj forrás, 1985. 4. szám

Szekeres Emil, Jestő

L.: Nyhári Péter

Rózsa Gy.: Szolid ....

7.

Népszabadság, Bp. 1976 ... 15.

Szerekes Emil

szerepelt az V országos nyári tárlaton absztrahált, dekorativ festményeivel.

Alföld 1976/1o/87

Szabó:Mire kiváncsi a látogató?

Keleres Emil

Bartók emlékére, monotypia, 59×84 cm

7. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely, 1974.

Szekeres Emil festő

a Művészet okt.-i számában négy somogyi festőt mutat be Kocsvács Esyula elemző írása, melyek et reprodukciók egészítik ki

H.B.: Művészet-anket Kaposváron Somogy képzőművészetéről.

Somogyi Néplap, 1945. nov. 28.

Szekeres Emil festő

Kaposváron 1947-ben fejeződik be három műterem építése: Szekeres Emil, Honty Márta és Leitner Sándor fog itt dolgozni.

H.B.: Kaposvár a képzőművészetért. Somogyi Néplap, 1945. dec. 29.

Szekeres Emil

A fekete tanya olaj 49×93cm

A látogató

XIII.

Szegedi Nyári Tárlat

1972. jul – sept.

Szekeres Emil

Fehér asztal

tempera 70×100

XII. Szegedi Nyári Tárlat

Szekeres Emil.

Ápr. 20.-án, a Din VIII. előcsteljén megnyílt Studio '72 c. tárlaton munkái szerepelnek.

B.i.: Studio '72

Dunaújvárosi Hírlap, 1972. ápr. 25.

Szekeres Emil.

a hamadik kaposvári táblaton szerepelnek művei.

Rideg Gábor: A hamadik kaposvári tavaszi tárlat.

Somogyi Néplap, 1941. ápr. 11.

Szekeres Emil

Háromfertő (olaj – repr.

Dél-Dunántúli képzőművészek kiállítása
1970-71.

Szekeres Emil

Háram festő, olaj 70×101
Akik nem jöttek vissza, olaj 70×101

Dél-Amánt úli képzőművészet kiállítás
1970-71.

Szekeres Emil

Három festő, ol., rep.

Dél-dunántúli képzőművészek kiállítása
Szekszárd – Nagykanizsa – Zalaegerszeg

Szekeres Emil

Három festő, ol. 70 x 101
Akit nem jöttel vissza, ol. 70 x 101

Dél-dunántúli képzőművészek kiállítása
Szekszárd – Nagykanizsa – Zalaegerszeg

Szekeres Emil

1. Hold az ablakomban olaj 70×100
2. Virpardon -"- 100×120

6. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely 1972.

Szikes Emil

Rózsák repr.

XIV. Szegedi Nyári Tárlat
1973. jul. 22 – szept. 16.

Szekeres Emil festő

Kiállít.

Sz. A.: Dunántúli festők tárlata
Kaposvárott

M.

Népszabadság, Bp. 1973. dec. 14.

Szekeres Emil

1. Rózsák temp. 60×80

2. Tengerparti táj —"— —"—

XIV. Szegedi Nyári Tárlat
1973. jul. 22 – szept. 16.

Szekeres Emil

A Horvátországi Magyarok Szövetségének lapja, a „Magyar Képes Újság" ez év jan. 15.-i számában Lábodi Károly ír a múlt év végén Eszéken megnyílt Somogy m.-i képzőművészek kiállításáról, melyen a művész is részt vett műveivel. E kiállítás tegnap óta Bjelováron látható.

H.B.: Kiállítás Bjelováron.

Somogyi Néplap, 1974. febr. 5.

Szekeres Emil, festő

Szerepel a XIV. Szegedi Nyári Tárlaton.

Tandi Lajos: Kiállítási napló 90-94.

TISZATÁJ, Szeged, 1973. október XXVII/10.

Szekeres Emil

Részt vett a Studió 1979. évi kiállításán.

Kortárs 1970/7 1172. old.

Szekeres Emil

Tasnádi Attila "A Kilencek és a Studió" c.
esztetizáló cikkében szerepel

Kortárs 1969/4 666. old.

Szekeres Emil festő

a Kaposváron megnyílt dél-dunántúli képzőművészek III. kiállításán szereplő művei.

H. B.: Dél-dunántúli képzőművészek. Somogyi Néplap, 1964. dec. 3.

Szekeres Emil

Tehete tanya rajz.

XIII. Szegedi Nyári Tárlat

1972. jul. – szept.

Szekeres Emil

A XIII. szegedi nyári tárlaton műve szerepel.

Ács J.: A XIII. Szegedi Nyári Tárlat. Magyar Szó, 1972. aug. 20.

Szekeres Emil

A harmadik szombathelyi tárlaton kilenc művésszel közösen mutatta be festményeit.

Bertalan Lajos: Kiállítási napló. Vasi Szemle, 1972, ... 4. 554 old.

Szekeres Emil

Hold az ablakomban olaj 70x100

Vízparton — " — 100x120

6. Balatoni Nyári Tárlat

SZEKERES EMIL, festő

Derkovits ösztöndijasok kiallitasa Szombathelyen 1971-ben a Derkovits lakótelepen.-Kilenc fiatal művész a tárlaton,amely a harmadik Szombathelyen.-Festményeket hoztak hatan:Haraszti Laszló,Mizser Pál,Nagy Sandor Zoltan, Szekeres Emil,Szentgyörgyi József és Tenk Laszló.
554.old

BERTALAN LAJOS: Kiallitási napló 554.old

VASI SZEMLE, XXVI.évf. 1972. 4.szám, Szombathely

Szekeres Emil

Az idei szegedi nyári tárlaton két képpel szerepel.

Paál Károly: Szegedi nyár
Somogyi Néplap, Kaposvár, 1972. aug. 4.

Szekeres Emil, [ ]

A képzőművének körül öt
mutatja be a Somogy új számát.

— : A Jelenkor krónikája 863-864.

JELENKOR, Pécs, 1973. sept. XVI/9.

Szekeres Emil festő

Tizemégy somogyi művész tárlata nyílt meg a bjelovari városi múzeumban, ahol művei szerepelnek.

Lábadi Károly: Somogyi képzőművészek.

Magyar Szó, 1974. febr. 21.

Szekeres Emil

A siofoki Művelődési Központ és Könyvtár, valamint a Magyar Képzőművészek Szövetségének folyóirata országos seregszemlét rendezett nyáron, melyen részt vett Jánossy György, Kiss István, Csizár Elek, Szekeres Emil, Szabados János, Leitner Sándor

Magyar Hirlap 1976-183-4
Wagner: Művészet a Művészetben

Szekeres Emil

A kulturális eseményeket ismertető rovat az itt felsorolt művészek kiállításáról ad hirt:
Németh András, Szekeres Emil, Szemadám György és Diner Tamás.

Szekeres Emil festőművész kiállitásának megnyitása szeptember 5.-én lesz a Fényes Adolf Teremben.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. aug. 30.
XIX. évf. 35. sz. 8. lap.

SZEKERES EMIL festő
Kaposvár, 1934

1961-ben fejezte be főiskolai tanulmányait Kmetty János és Kádár György növendékeként. Tanulmányuton a Szovjetunióban, Csehszlovákiában, Jugoszláviában és Olaszországban járt. 1962 óta kiállító művész; önálló tárlata volt 64-ben a Mednyánszky Teremben. Képei eljutottak Csehszlovákiába és Jugoszláviába. 1969-72-ben Derkovits-ösztöndijban részesült, 1969-ben elnyerte a Rippl-Rónai-dijat. - Élményi-természeti indittatásu olajképeiben a posztimpresszionizmus formanyelvén szól szükebb hazája táji szépségeiről és népéletéről.

Művészéletrajzok 1975

Szekeres Emil

A „Művészet a Művészetben" c. Siófokon rendezett kiállításon szerepelnek a művész művei.

Horányi Barna: A Művészet folyóirat kiállítása Siófokon.

Somogyi Néplap, 1976. júl. 11.

Szekeres Emil, festőművész

Másodszor látható az országos tájkép-festészeti biennálé a Nemzeti Galériá-ban, melyen a művész műve szerepel. Az ő lírájan már a táj civilizációs át-formálódása is nyomat hagy.

Tasnádi Attila: Magyar tájak.

Népszava, 1977. febr. 20.

Szekeres Emil festő

a kaposvári Somogyi Képtárban rendezett I. Dunántúli Tárlaton szerepel festménye.

Lasonci Miklós: Gondolatok az elő dunántúli tárlatonról.
Életünk, 1974. 1. 66. old.

Szekeres Emil festő-grafikus művész

A kaposvári Vaszary-Terembben megnyílt a somogyi festőművészek közös kiállítása, melyen művei szerepelnek. A művész hat alkotását mutatja be.

Horányi Barna: Őrzinte paletták. Somogyi Néplap, 1974. márc. 10

Szekeres Emil

Vietnam '72 c. képzőművészeti kiállításon szerepelni fognak alkotásai, a kiállítást I. Szentháromság tér 1. dísztermében, okt. 30-án rendezik.

Meglúvó, 1972. okt. hó.

Szekeres Emil

„Rekviem" (vers.)

Somogyi Néplap, 1943. jún. 10.

Szekeres Emil

Az 1973-as dunántúli tárlaton kaposvárott, a Somogyi Képtárban Rekviem s. grafikai sorozatával vett részt.

Népszava, 1973. dec. 14. 101. évf. 292 sz. 4p.

Szekeres Emil

Az 1973-as dunántúli tárlaton kaposvárott, a somogyi képtárban részt vett művével.

Népszava, 1973. dec. 14. 101. évf. 292 sz. 4 h.

Szekeres Emil

Valóság és álom határán, gyurkó
Temetőkert , , — k —

IV. Országos Akvarell Biennálé
Eger, 1974.

Szekeres Emil

Reggel a tengernél repr.

N. Debreceni Országos Nyári
Tárlat 1974.

Szekeres Emil

Naprafogó, monotypia

XV. Szegedi Nyári Tárlat

Szekeres Emil

Reggel a fenyernél olaj 70x100
A kék szoba olaj 70x100

N. Debreceni Országos Nyári
Tárlat 1974.

Kelemen Emil

Sárga virág, olaj

XV. Szegedi Nyári Tárlat

SZEKERES EMIL

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK

MEGHÍVJA ÖNT

SZEKERES EMIL

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

MEGNYITJA:

MARTYN FERENC

KOSSUTH-DÍJAS ÉRDEMES MŰVÉSZ

1975. OKTÓBER 3-ÁN, PÉNTEKEN DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR

ERNST MÚZEUM

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ UTCA 8.

Szekeres Emil

A művész „Triptichon"-ját műterme vásadás folytán Naojykomicsán a Közép-Dunántúli Gáz szolgáltató Vállalat tá nácstermében helyezik el.

—: Köztéri munkák 1980-ban. Művészet, 1981. február – 58. lap.

Szekeres Emil: Kompozíció
Jelenkor, Pécs, 1981. márc
XXIV/3
268

snattak be? Mikor? És kik? Este nehezkesen tudott csak kimászni;
kora reggel létrát vásárolt és vödröket, hogy ha lapáttal már nem
rni a gödör peremét, vödörrel hordhassa fel a földet. Dolgozott
ɔ és este, kezdetben az ásónak könnyedén engedelmeskedő löszös
ıaladt, később agyagos rétegeken vágta át magát. Lassan jutott előre,
hányszor egy vödör megtelt földdel, fel kellett kapaszkodnia a lét-
kiöntse a gödör peremére. A következő napon kötelet és csigát
igát a létra tetejére erősítette, és azzal húzta fel a teli vödröket,
bb két újabb létrát is beszerzett, fokozatosan egymáshoz illesztette
képp nem tudott volna kimászni. Dolgozott. Nyár volt, forró éjsza-
esténként már nem kászálódott elő a gödörből, ott aludt a mélyben,
nt felkel a Nap, folytathassa munkáját.
ɔszlop mozdíthatatlanul állt. Sokszorosan mélyebbre ásták, mint
a földből kilátszott. Időnként nem értette, töprengve abbahagyta a
azután újra nekilendült.
csos rétegen haladt keresztül, tudta, valamikor itt futott a Rákos-
e, de századokkal ezelőtt elkanyarodott eredeti helyéről, s most
túlsó végén hordja a szennyet a Dunába. Ebben a kavicsos rétegben
rodált fémpengét is. Kard lehetett valamikor, bár a markolatának

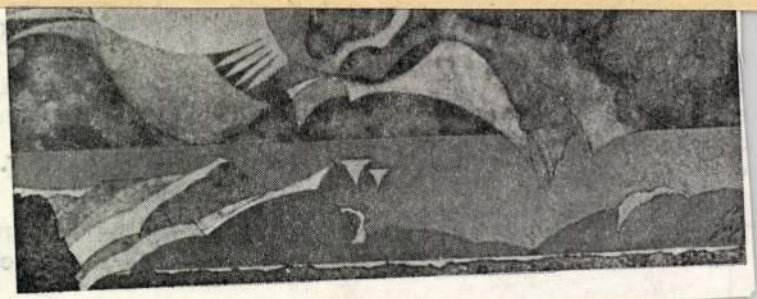

Szekeres Emil, [ ]

L: Fürtös Ilona

—: Krónika

Jelenkor, Pécs, 1981 marc

Borító 3

XXIV/3

Szekeres Emil

Nagykanizsán a házasságkötőteremben van faburkolata

Magyar Hirlap 1986/2/1/9

Szekeres Emil, festő-grafikusművész

a lenti Sólyom László Művelődési Központ kiállítótermében rendezték meg egy nemzetközi képzőművészi tárlatot. a 11 alkalommal megrendezett lendvai nemzetközi művésztelep alkotásai láthatók itt.- Szekeres Emil, a nagykanizsai művész, visszafogott pasztell színvilágú akvarelljeivel és súlyosabb hangulatot tükröző fl.-tmenyeivel jelentkezik. Most is jellemző rá a formai találékonyság és a fegyelmezett kompozíció és a harmóniateremtés képessége.

M. Hr: Nemzetközi tárlat Lentiben.
Zalai Hírlap, 1984. febr. 29. 5-old.

Szekeres Emil

— **Szekeres Emil festőművész** munkáiból kiállítás nyílt szerdán Zalaegerszegen, a városi hangverseny- és kiállítóteremben. A tárlat május 4-ig tart nyitva.

Népszava 1986. IV. 3.

természetesen az absztrakció jóval magasabb fokán jelenít meg (Rekviem sorozat, Esti csend).

Mindig a szép ábrázolására törekszik a borzalmak mögött is, de — Fodor András megfogalmazásában — „a szép azonban Szekeres szótárában sohasem azonos a tetszetőssel, így a művészi megmutatkozásokban sem befolyásolják a napi kereslet kívánalmai. Eszményi megrendelőjével, a közösséggel úgy azonosul, ahogy a belül küzdelmesen kialakított jelrendszert — mint a sorsát kifejező, tájra, emberekre is jellemző érzékeny tanúságtételt — igyekszik magából öncsalás nélkül, híven kivetíteni".[2] A szép nem külső (esztétikai), hanem belső (lelki) fogalom, szoros kapcsolatban áll az igazzal, amit alkotónk soha nem ad fel. Konok következetességgel halad pályáján, mindig az igazat keresve, s ha megtalálta, az önmagából kiszakított szépbe csomagolva tárja elénk, akármilyen keserű is legyen az. A kiegyensúlyozott, derűs színek sokszor mély indulatokat takarnak, melyek mindig az igazságérzetéből fakadnak. Magányos művész, de magánysága karakterisztikus, buktatókkal teli egyéni útjából és nem félrehúzódásból fakad. Olyan művész, akire mindig érdemes odafigyelni, mert alkotásaival közös létünk nagy kérdéseire keresi a választ.

[2] FODOR András: Szekeres Emilről. A nagykanizsai Hevesi Sándor Művelődési Központban 1977. X. 28—XI. 30. között megrendezett kiállítás katalógusa.

LÁSZLÓ KOSTYÁL:

TRAUM UND WIRKLICHKEIT
— Über die Malerei von Emil Szekeres —

(Zusammenfassung)

Emil Szekeres ist unter seinen Zeitgenossen in der ungarischen Malerei ein bedeutender Vertreter. Mit seiner individuellen Kunst bildet er einen interessanten Farbfleck. Im Jahre 1961 beendete er die Hochschule für bildende Kunst und siedelte sich in Kaposvár an; 1977 zog er dann nach Nagykanizsa. Auf vielen Kollektiv- und Einzelausstellungen wurden seine Arbeiten dem Publikum vorgestellt. Seine Werke fanden durch mehrere Ausstellungspreise und die Auszeichnung für sozialistische Kultur Anerkennung.

In seinen frühen Werken verwand er als Zeichen von Formexperimenten verschiedene geomethrische Formen und Motive. Mit dieser Richtung brach er aber bald und begann Bilder zu malen, die die natürlichen Formen mehr oder weniger abstrahieren, so dass aber die ursprünglichen Motive noch erkonnbar blieben. Zu dieser Zeit war Szekeres im Gleichgewicht zwischen Konstruktivismus und Realismus. In der zweiten Hälfte der sechziger Jahre durchging er eine Krise, seine Farbenwelt wurde dunkler, in der Themenwahl dominierten die Fragen von Leben und Tod.

Im späten Schaffen Szekeres' (Anfang der siebziger Jahre) wird seine Palette wieder farbiger, zahlreiche Landschaftsbilder und symbolische Zeichnungen entstehen. Jetzt findet er auch die ihm am besten entsprechende Kunstart, das Pastell und das Aquarell. Ende der siebziger Jahre werden auf seinen Bildern, auf welchen die Kämpfe des Künstlers in traumähnlichen Visionen erscheinen, die ineinander verlaufenden Farben zu scharfen Konturen. Seine Werke sind in einem konstruktivistisch symbolistisch und surrealistisch. Die Spannung in Szekeres' Werken swischen den lieblichen Pastellfarben, seinem tiefen Humanismus und der bedrohlichen Unruhe unserer Zeit gegenüber machen ihn zu einem wahren Künstler und lässt uns auf ihn aufmerksam werden.

lág csak torz Napot érdemel, amely nem hiányzik tehát, csak az emberekhez idomult.

Hasonló témájú az Esendő könyörgés (1936) is. A hulló őszi lombok az elmúlás sötét rémét idézik fel, mely kiterjesztett szárnyú hatalmas halálmadárként jelenik meg, s ennek könyörög térdreborulva a jobb oldali figura. A háttér ismét nyomasztó barna, s a térdelő alak és a madárszárny zöldes-sárgás színei a faág lilájával tovább fokozzák a feszültséget. A látomás nem konkrét, természeti térben jelenik meg, a lehullott lomb sem organikus forma. Irracionális, misztikusan sejtelmes és nyomasztóan üres a környezet, a legapróbb motívum is hiányzik belőle, amely elvonná a figyelmet. A kihalt táj és a felső fekete sáv még nyomasztóbbá teszi az elpusztult (mert lehullott) faág felett lebegő madár és a neki kiszolgáltatott, könyörgő ember viszonyát.

Kevésbé komor, de hasonlóan mély gondolatokat tükröz a Számvetés (1936). A fejét kezeire támasztó ördögfigura előtt a virág, a nyitott könyv, fején a csontkorona arra utal, hogy az alkotó élete értelmére, céljára keresi a választ. A jobboldali sötétségben lehullott virág és a kép többi részének vidámabb lila háttere Szekeres belső küzdelmeit tükrözi, ugyanakkor ezek teljes átérzését a rendkívül finom, pasztell színezéssel tompítja. A művészben dúló harcok kimenetelére is következtethetünk abból, hogy az említett sötét sáv az elpusztult virággal a képtér egyharmadát sem foglalja el, s hogy a töprengő alak környezete már „kivilágosodott".

Bonyolultabb a szimbolikája s az alkotó többi képétől kicsit eltérő formanyelvű A lator c. festmény (1986). A középen lévő szakállasszarvas fej — misztikus önarcképként — a művészre utalhat. Az őt kétoldalról körülvevő, emberi testrészekre emlékeztető motívumok és a belőle kinövő, megkötözött, finom női kezek az erotikus töltés mellett a kiszolgáltatottságot jelzik. A nyitott könyv, a tudomány és az ismeretek évszázados szimbóluma a megvilágosodott festőállvánnyal együtt a kitörés lehetőségét mutatja. A finom, semleges háttér kiemeli e motívumokat.

Festőnk művészetét nehéz lenne konkrét irányzathoz kötni. Mai stílusának gyökerei Szentendréig nyúlnak vissza, előzményei között Vajda Lajos, Korniss Dezső, Bálint Endre alkotásait kell megemlíteni, de idáig vezető útja alapvetően eltér az övékétől. Saját bevallása szerint már fiatal korától kezdve vonzódik a konstruktivistákhoz. Szigorúan „konstruált" képei valóban ezt igazolják, mégsem nevezhető igazán konstruktivistának, hisz ez a törekvés a Pogány által említett (igaz, korábbi műveire vonatkoztatott) „hóhídnak" csak egyik alapját képezi. Műveit szemlélve expresszív erejű, sokszor szimbolikus víziókat látunk (konstruktív szürrealizmus), majd békés, szinte lírai hangvételű tájakra siklik a tekintetünk. A zselici, balatoni, majd Kanizsa környéki tájak mellett jelentős szerepet játszanak a gyermek- és ifjúkori, háborús élmények is. Ezekre nem jellemző az absztrakció, látszólag a realitáshoz közelednek, mégsem naturalista természetábrázolások. Igaz, főleg konkrét meglátásai inspirálják a művészt, de tájképei nem a helyszínen készülnek. Itt legfeljebb kis vázlatokat vet papírra, s ezek alapján később felidézi a látottakat. A hatást otthon, a műtermében szűri le, s élményeit korábbiakkal vegyítve, vagy szabadon kiegészítve és átrendezve festi meg a művet. Nem külső, hanem az annak elemeiből összeálló belső tájról van tehát szó,

melynek feladata a művész belső hangulatának, s nem a látképnek a visszaadása. Új eszközt talált a tájképben is, amely által a kép realisztikus elemeivel elvont, belső tartalmat tud kifejezni, hasonlót, mint más jellegű alkotásaival, elsősorban akvarelljeivel.

Igazi mondanivalóját ugyanis ezekkel fejezi ki. Álomvilágszerű vízfestményein kitalált, megálmodott motívumok keverednek a valós élet emlékeivel. Különös világ ez. A finom, pasztell színek gazdag mondanivalóval párosulnak. Sajátos nyelvvel állunk szemben, amely a külső szemlélő számára sokszor nehezen értelmezhető. Ehhez ismerni kell a művész egyéniségét, érzéseinek mélységét, és azt a közeget is, amelyben él. Motívumai sohasem öncélúak, a kép minden egyes elemének megvan a célja és a szerepe, ugyanakkor Szekeres tág teret enged a szemlélő gondolatainak és asszociációinak is. Kifejezett célja a szubjektív értelmezés lehetőségének a megadása. A néző így együttműködik a művésszel az alkotás, a mondanivaló létrehozásában, megküzd megértéséért. A konkrét formák absztrahálása sohasem megy teljesen a felismerhetőség rovására (vagyis a teljes absztrakcióig Szekeres nem jut el, ez nem is célja), de átértelmezi, és gazdag asszociációs lehetőségeket kínáló elvont motívumokkal keveri őket. Ezek egyike-másika gyakran visszatér, ilyen a halált jelképező csontváz (Látogató, Tavaszi rétek fölött), a két kis szarvat viselő emberszerű ördögfigura (A múlt kapujában, Viharban), vagy a babonák és a halál sötét madara (Álom, Esendő könyörgés). Néha a művészettörténetből már ismertnek tűnő figurák kerülnek a szemeink elé, de lehet, hogy csak odaképzeljük Munch Sikolyának nőalakját (Félelem) vagy a preraffaelita Rosetti nőfigurájának a fejét (Harangszó nélkül). A tudat mélyére süllyedt motívumok önkéntelenül is újra a felszínre kerülhetnek ezeken a képeken. A látott formák új összefüggésben, új szimbólumokként bukkannak ismét a napfényre. Alkotásaival — bár élményei az individuumból fakadnak — mindenkihez, az egész emberiséghez szól. A múlt kapujában álldogáló (A múlt kapujában) vagy a halott fejét magával vivő ördögfigura (Harangszó nélkül), a magába roskadt embernél látogatást tevő halál (A látogató), a látomások borzalmától térdreboruló ember (Esendő könyörgés), a babona démoni eredetű, sötét madaraitól rettegő figurák (Babonás emlék), vagy a kihalt, földöntúli tájak (Nyári szélben, Zöld madár) mind-mind korunk fenyegető, szorongást kiváltó problémáinak lecsapódásai a művészben. A fenyegetettség, a háború szörnyűségeit sugallják ezek a képek. A művész nem harsány színekkel, s nem banális mondanivalót akar kifejezni. Ennél sokkal többre hivatott. Bár korábban a legkülönfélébb technikákkal kísérletezett, mára már megtalálta a megfelelőt mondanivalója tolmácsolására, a pasztellt és az akvarellt (pedig korábbi művei a tempera-, és tájképei az olajfestésben való jártasságát is bizonyítják). A festésmódnak és a tartalomnak ez az ellentmondása teszi Szekeres Emilt igazi művésszé. Az, hogy megtalálta a mondanivalója és csillogó technikája számára egyaránt legmegfelelőbb műfajt, amely azonban tudatosan nem válik kizárólagossá. Amikor belefárad a tiltakozásba, más témához és eszközökhöz nyúl. Olajjal festett tájképet, műtermi rajzot, aktábrázolást készít, vagy belső világának mélyebb, mások számára esetleg csak asszociatív tartalommal bíró rétegeihez nyúl, amelyeket

mák kisebb-nagyobb absztrahálásával szerkesztette, gondosan ügyelve arra, hogy az eredeti motívumok felismerhetőek maradjanak. Pogány Gábor szerint ekkori olajképein „Szekeres ... sikeresen egyensúlyozott a konstruktivizmus és a realista felfogás fölött húzódó hóhídon, egyéni formanyelven megküzdve a problémával... E korai időszakban kevés színt használt festőnk, némelyik képe szinte teljesen grisaille-szerű".[1] Egyre élesebben körvonalazódik a később oly jellegzetessé váló eszköz- és formatára, habár a színek igazi szerepe még nem alakul ki. Már ezekben az években is előszeretettel festette a somogyi, zselici táj dombjait, szelíd lankáit, intim részleteit, s a tájképek később is pályájának fontos vonulatát adják.

1965—66 körül megrázó szubjektív élmények hatására színvilága sötétté, komorrá válik, képein erőteljes zöldek és feketék jelennek meg (Fekete tanya, Erőszak), témaválasztása a lét nagy problémái, az élet és a halál kérdése felé fordul, de a valós és az elvont absztrakt elemek aránya alapvetően nem változik meg. Ekkori képein gyakran előtérbe kerül egy később is fel-felbukkanó motívum: a csontváz, a halál megjelenése. A kijegecesedett kérdésfeltevés kristálytiszta stílust igényelt, s ezek a súlyos, sokszor nyomasztó képek meg is felelnek ennek az igénynek. Az alkotó belső vívódását tükrözik önmagával, a világgal, a lét és nemlét problémáival. A néző, ha nem is érti pontosan a művész lelkében lejátszódó folyamatot, de átérzi a mélyben rejlő feszültségeket, melyek egyik-másik alkotáson drámává sűrűsödnek. Eszköztára is eltér valamelyest a maitól: erős, gyakran fedőfestékként is felvitt, éles kontúrokat adó temperákat használ. Ennek az időszaknak az egyik legjellegzetesebb képe A látogató (1969). Ezen a sötét gondjaiba süllyedt, asztalra könyöklő férfialak mögött ott áll a végső MIÉRT? kérdést feltevő halálcsontváz. Fizikailag ugyan nem láthatja, de jelenlétét és kérdése súlyát érzi, ezért a fájdalmas befelé fordulás a képből kitekintő arcon. A festmény egyensúlya a homogén (kék) háttér előtt álló csontváz fehérjén és az ülő alak előtt (jobboldalt) lévő sötétség ellentétén alapul, s ez betekintést enged az önmagával küszködő alkotó gondjaiba is. Belső gyötrelmeit szimbolizálja az őt kétoldalról reménytelenül közrefogó halál és sötétség, melyből szinte borzongatóan érezhető hűvös szellő fehér függönyt, vagy talán halotti leplet lebbent felé. Azok a halálra készülődők érezhetnek így, akiknek a sors méltatlanul rövidre szabta életét. Teljes kiúttalanság sugárzik a képről, melyből a legapróbb, fogódzót nyújtó reménysugár is hiányzik. Szekeres őszintén vall érzéseiről, fájdalmait a maga csendes módján tudatja a világgal.

Életereje, optimizmusa azonban átsegíti a válságon, s néhány év múlva (hetvenes évek eleje) palettája újra színesedni kezd (pl. Öregember háza). Nagyméretű tájképek és sok kisebb akvarell jellemző ezekre az esztendőkre. Egyre inkább elfordul az olajtechnikától (bár tájképeire továbbra is ez marad a jellemző), mondanivalója tolmácsolására sokkal szélesebb eszközskálát érez az akvarellben. Kihasználja a benne rejlő lehetőségeket, halvány színeit laza ecsetkezeléssel, egymásba folyó foltokként viszi fel. A változás jó példája az „új" technikával (akvarell) és megújult színvilággal készült Babonás emlék

[1] POGÁNY Gábor: Két szint — két világ. Művészet, 1986 november—december, 95—96.

(1977). Egyik korai jelentkezése a később gyakorivá váló témának, amely Csokonai verssorát juttatja eszünkbe („Denevér babona, bagoly vakbuzgóság"). Sötét falnak támaszkodva magába roskadt ember ül középen a földön felhúzott lábakkal, elmerengve, fején kiterjesztett szárnyú fekete babonamadárral. Baloldalt a háttérben sejtelmes alak dereng a világosodó sötétségben. Ez a háttér homályos és misztikus, s mintha kavargó füst burkolná be magát a benne álló figurát is, aki előtt felboruló szék mutatja a szellemi sötétség romboló erejét. Ez a motívum „teszi a helyére" a figurát is, akit ennek alapján a gonosszal, az ördöggel azonosíthatunk. Nem lép az előtérbe, a homályban marad, de tevékenysége mindenhol érezhető. Jobb oldalt derűs, világos környezetben ugyanilyen színárnyalatú alak áll. Élesen elhatárolódik az előbbi jelenettől, más dimenzióba lépünk általa, a babona-madártól gyötört figura számára ő nincs jelen. Inkább egy tiszta, sötét színek nélküli vágyálomról van itt szó, mely derűs kiegyensúlyozottságával nemcsak alternatívát kínál a babonák ellen, hanem Szekeres optimizmusát, jövőbe vetett hitét is sugározza. Ugyanakkor ez az alkotás legnehezebben értelmezhető része is. Színvilága, éles határvonala elkülöníti a képmező összefüggőbb négyötöd részétől, s határozottan szembe is állítja azzal, ismét az alkotó belső küzdelmeit megjelenítve.

Képei a hetvenes évek közepén fokozatosan szigorodni kezdenek, egyre élesebb kontúrokat használ. Színvilága nem változik, de a foltszerű hatás lassan eltűnik képeiről. Marad a látszólag festés közben, spontán kialakított, ám a valóságban szigorúan megszerkesztett, sokszor milliméternyi pontossággal megrajzolt, előre megálmodott kompozíció. Festményei többnyire belső élmények hatására keletkeznek, de ezeket gyakran aktuális, hallott vagy látott események idézik fel. Egy-egy művén különös gonddal, hosszú ideig dolgozik. A kompozíció megszerkesztése, a pontos rajz, a nem tetsző, az elgondolttal szemben mégsem odaillő részletek kijavítása rengeteg energiát emészt fel. Egy alkotás több hét, esetleg hónap alatt készül el, néha azonban csak évekig való javítgatás után tekinti befejezettnek művét. Minden ecsetvonásnak a helyén kell lennie ahhoz, hogy az önmagával szemben is szigorú művész elégedett legyen. Ez az igényesség, precíz rendre való törekvés, a „szerkesztett spontaneitás" nemcsak Szekeres Emil egyik legjellemzőbb, hanem egyik legszimpatikusabb vonása is.

A Babonák napja című képén (1985) együtt jelenik meg a túlvilági hatalmakra — ezek inkább szellemi, lelki, s nem fizikai hatalmak — utaló sötét madár és ördög, mindkettő komor, barna háttér előtt. Mellettük óriási, de haldokló virág mutatja az életet megfojtó hatásukat. A virág mellett eltörpül a két szellemi lény, azok látszólag éppen csak jelen vannak. A madár békésen egyensúlyoz egy falkiugráson, az előtérben a kis ördög (már kifelé megy a képből, s csak a felsőteste látszik) sétálgat. A tragikumot a virág lekonyuló levelei s sziromnélkülisége hordozza. Mögötte átlós irányban patakszerű piros sáv húzódik, melyről önkéntelenül is a pusztuláshoz kötődő vérpatakra asszociálhatunk. A jobb felső sarokban, úgy is mondhatnánk, a háttérben, az égen, a Nap helyén középen vörösbe átmenő lila motívum kapott helyet. Ez — amellett, hogy oldottabbá teszi az alkotást — újabb kérdésfelvetéshez vezet: hová lett a Nap? A válasz kiábrándító: torz, sötét hatalmak uralta vi-

ENDRE SZÁNTÓ:

REZI IN DER ERSTEN PERIODE DES AUFBAUS DES SOZIALIZMUS IN UNGARN 1950—56

Die Periode von 1950 bis 1956 wird in der ungarischen Geschichte als Jahre des Personenkultes und des kalten Krieges bewertet. In gewisser Form spiegelten sich die Ereignisse im Land und in der Welt in jedem Dorf und in jeder Stadt wider. Das kleine transdanubische Dorf Rezi bildet dabei keine Ausnahme.

Im Jahre 1950 entstand der Gemeinderat. Dessen Vorsitzender und Mitglieder waren einfache Menschen aus dem Dorf, welche mit guten Absichten aber mit wenig Erfahrung die Gemeinde leiteten. Die Kreis — und Komitatsleitung half bei den später verbindlich festgelegten Aufgaben. Die ideologische Führung ging vollkommen in die Hand der Partei (MDP — Partei der ungarischen Arbeiter) über.

Die Mehrheit der Dorfbewohner waren vom Ackerbau lebende Kleinbauern. Ihre Arbeit haben sie gewissenhaft vollrichtet, aber ihre schwache wirtschaftliche Ausrüstung sowie ihre materiellen Umstände ermöglichten es ihnen nicht, auch nur einen bescheidenen Wohlstand zu erreichen. Für die Wirtschaften bedeutete die Produktion unter staatlich kontrollierten und verbindlich vorgeschriebenen Abgaben eine immer grössere Last. Die Arbeit der etwas grössere Felder besitzenden Kulaken wurde durch verhältnismässig hohe Lasten von vornherein umöglich gemacht. Wo es möglich war, wurde ihnen auf irgendeine Art und Weise eine Straftat angelastet.

Das Dorf nahm dieses wirtschaftliche System nicht an, in dessen Folge man — mit wenigen Ausnahmen — auch nicht mit der Politik der Macht einverstanden war. Die fremden Ratsvorsitzenden wurden nicht aufgenommen. Zum Ergebnis konnte die Macht nur mit Einschüchterung gelangen. Die lokalen Ratsvorsitzenden und — mitglieder konnten durch ihr Wohlwollen die Lasten einiger Weniger verringern.

Nach dem Parteibeschluss vom Juni 1953 verbesserte sich die Lage in den Dörfern ein wenig, aber bereits 1955 war eine Umkehr zu bemerken. So war es auch kein Zufall, dass, als im Juli 1956 an Stelle Rákosis Ernő Gerő an die Parteispitze gewählt wurde, die Menschen an die „Sauberkeit" der Politik nicht mehr glauben konnten.

KOSTYÁL LÁSZLÓ:

ÁLOM ÉS VALÓSÁG

— Szekeres Emil festészetéről —

Szekeres Emil művészete* érdekes árnyalatot képvisel a magyar festészet palettáján. Saját útján járó, magányos művész, aki az önmaga teremtette világban él, mégis mindannyiunk gondolatait, problémáit fejezi ki alkotásaival.

Szekeres 1961-ben végzett a Képzőművészeti Főiskolán, olyan mesterek keze alatt, mint Kmetty János, majd Kádár György. Az alkalmazott grafika felé való kitérő után csak hatodévben döntött végleg a festészet mellett. A főiskola elvégzése után szülővárosában, Kaposváron telepedett le. Ekkor lett tagja a Művészeti Alapnak (mint minden végző főiskolás), később a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének. 1969-ben Rippl-Rónai-díjat, majd Derkovits-ösztöndíjat kapott. 1977 óta Nagykanizsán él, ahol az amatőrökből alakult Kanizsai Stúdiót vezette, s fontos szerepet vállal a művészet, a kultúra terjesztésében és a közízlés formálásában is. Számos hazai és külföldi (Szovjetunió, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Bulgária, Ausztria, Anglia) kollektív tárlaton vett részt, és több egyéni kiállítása is volt (Budapest, Nagyatád, Nagykanizsa, Boglárlelle). 1986-ban Zalaegerszegen gyűjteményes tárlattal lépett a közönség elé. Alkotói tevékenysége elismeréseként számos kiállítási díjjal jutalmazták. 1981-ben Szocialista Kultúráért kitüntetést kapott.

Festészetére az állandó változás és fejlődés, a világos, néha már-már a dekorativitás felé hajló színek mellett a mély humánumban gyökerező többrétegű mondanivaló a jellemző. Mai, szigorú szerkesztésű, kemény ecsetkezeléssel, éles kontúrokkal kidolgozott pasztell képeihez és akvarelljeihez hosszú út vezetett. Ennek állomásait, egyes szakaszait a művész nem nevezi korszakoknak, hisz élesen nem határolhatók el egymástól, inkább uralkodó, néha összemosódó tendenciákról van szó.

Korai művein, a hatvanas évek első felében szívesen használt fel különböző geometrikus formákat, motívumokat. A formai kísérletezés évei ezek, a sokáig tiltott avantgarde-dal, főleg a kubizmussal való próbálkozásoké, melyek a tartalmi kérdéseket, problémákat egy időre a háttérbe is szorították. Hamarosan szakított azonban ezzel, és képeit egyre inkább a természeti for-

* Szekeres Emil képei reprodukálásának az adott nyomdatechnikai lehetőségek mellett nem találtuk értelmét.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Szekeres Emil

1974 MÁR 17

Somogyi Néplap

ről... Igen... átt...
Somos Judit. 1021

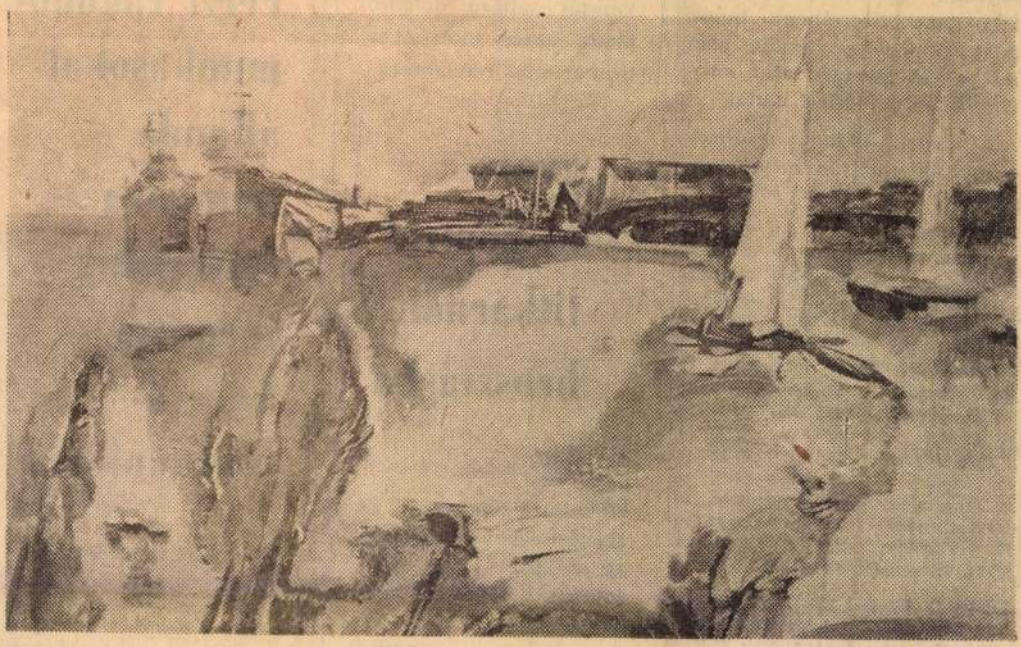

Szekeres Emil: Jugoszlávlai kikötő.

(A somogyi festők képcsarnoki kiállításának anyagából)

somogyi futball minden
állapotáról. Szeretnénk hinni, hogy ez a bizonyítvány nem lesz olyan gyenge, mint amilyet az őszi mérleg mutat.

A megyei bajnokság állása a tavaszi nyitó mérkőzéssorozat előtt:

1. Kiss J. SE	15	10	4	1	45-16	24
2. K. H. VSE	15	7	8	—	31-13	21
3. Csurgó	15	9	3	3	33-19	21
4. Babócsa	15	8	4	3	34-23	20
5. Latinca SE	15	8	2	5	24-19	18
6. Szőnyi SE	15	8	1	6	18-17	17
7. Fonyód (—2)*	15	7	2	6	26-28	14
8. B.-boglár	15	5	4	6	15-26	14
9. Lengyeltóti	15	5	3	7	26-30	13
10. Karád	15	5	3	7	19-29	13
11. B.-fenyves	15	5	6	6	23-28	12
12. Lábod	15	2	7	6	24-26	11
13. Marcali SE	15	4	3	8	17-28	11
14. S.-tarnóca	15	3	4	8	25-32	10
15. K. Gazdász	15	2	5	8	13-23	9
16. K. V. Lobogó	15	3	3	9	22-38	9

*Megjegyzés: A Fonyódi Petőfi évi összeredményéből 2 büntető pontot levonnak, mert a fonyódiak a Karád elleni mérkőzésükön jogosulatlan játékost szereltettek.

vezetői . állá
mellé keres
gyakorlattal

**gyor
és g
titkárnői
beosztásba**

Jelentkezés írásban.

(Részletes önéletrajz és fizetési igény megjelölése szükséges.) Az ajánlatokat a 13974. számra, a kiadóba.

(13974)

**telveszünk
mernyei
keverő-
üzemünkhöz**

Jelentkezés: Mernyén a keverőüzem vezetőjénél.

(14025)

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Somogyi Néplap

1974 JUL 21

Szekeres Emil

1021

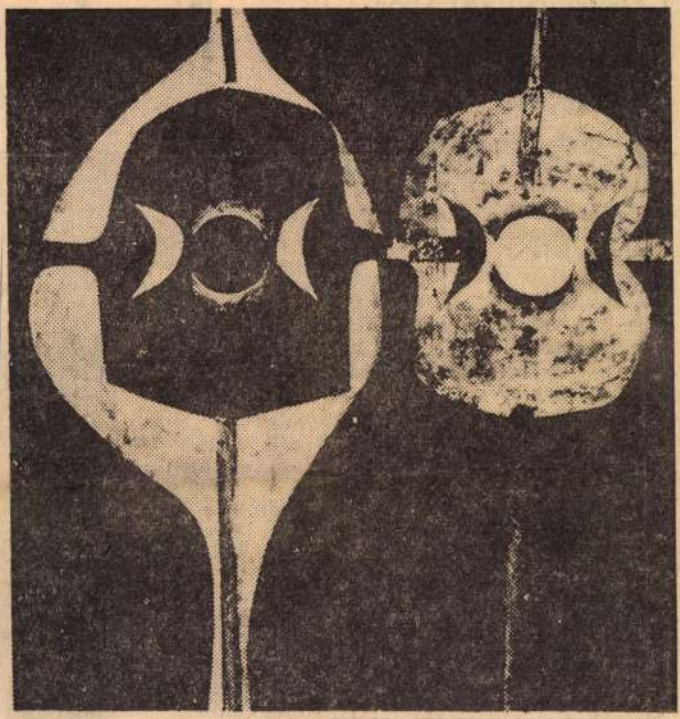

Bartók — az éjszaka zenéje. Szekeres Emil festménye.

Mai pro

Totó Kupa és barátságos mérkőzések

A nyári Totó Kupa hátralevő két fordulóját hazai pályán játssza le a Táncsics SE. A csapat jelenleg rosszabb gólkülönbséggel szorul a második helyre.

Az éllovas PVSK nehezebb helyzetben van, hisz mindkétszer idegenben szerepel. Hazai győzelmet várnak a Táncsicsnál, ahol a múlt vasárnapi keret készül a Véménd elleni mérkőzésre. A kezdési irő 17 óra. (V.: Bálint.)

Ugyancsak a Vasút sporttelepén előmérkőzésen szerepel az újjászervezett Kaposvári Vasas együttese. Ellenfele a K. Táncsics tartalékcsapata. A kezdési idő 15 óra.

A Kaposvári Rákóczi Balatonlellén a helyi Meteorral játszik barátságos mérkőzést. Itt 17 óra 30 perckor kezdenek a csapatok.

Napir

M

NÉPSZERŰ sportág-e Magyarországon a kosárlabda?

Aligha akad sportbarát, aki erre a kérdésre nemmel válaszolna. Van-e létjogosultsága megyénkben?

— Meggondolandó az egyértelmű válasz — mondja *Vermes György*, a megyei kosárlabda szövetség elnöke, akit *Stettner János* elnökhelyettessel együtt azért hívtunk meg szerkesztőségünkbe, hogy megis-

Szekeres Emil

1021

Orvieto látképe. (Szekeres Emil grafikája.)

Győrffy László

HÁZASSÁGI ÉVF

Tizenhat évvel ezelőtt lettem a feleséged. Ma csak azt mondhatom: köszönöm. Köszönöm, hogy szerettél, hogy dolgoztál értem, hisz mindig azt mondtad, értem dolgozol (ma már tudom, nem értem dolgoztál!); köszönöm, hogy őszinte voltál, hogy semmit vagy majdnem semmit nem tagadtál előttem. Köszönöm, hogy megvallottad (bár nehezen!), amikor ott, a folyóparton, a barátod nyaralójában összevesztünk, és te elkóboroltál, egész délután nem láttalak, este pedig enyhén illuminált állapotban az ágyamhoz lopóztál, s megvallottad, hogy nőkkel kószáltál a fülledő délutáni hőségben, végig a folyóparti halászkunyhók mellett, és a nők közül csodálkozom, miért fecsegek ennyi ostobaságot összeviszsza, mikor annyi fontos mondanivalóm lenne.

Ne haragudj, egy kicsit nehezen kezdem el, de a történtek után ez érthető! Ha egy hétnél tovább bírod ital nélkül, én soha nem írom meg ezt a levelet, de így, azt hiszem, nincs más választásom. Ha a gyerek halála után eltelt két év múlva sem tudsz a rögeszmédtől szabadulni, akkor reménytelen önmagamat áltatni azzal, hogy egyszer majd belátod tévedésedet. A gyerek halálához semmi közöm. Megfázott, tüdőgyulladást kapott, az orvos nem vette észre, és hogy ez

[illegible] Har-
[illegible]gy asz-
[illegible]öreg,

is, de azzal együtt [illegible]
szerűen elviselhetetlenné tette ezt a két évet és a következőket is. Kértelek erőszakkal és mindenféle »női fogással«, segítsünk magunkon. Gondolhatod, milyen erőfeszítésembe került a szórgalmas, megértő, gondoskodó, de az ágyban vonzó és kívánatos feleség pózában tetszelegni. Milyen erőfeszítésembe került valósággal elcsábítani téged, remélve azt, hátha ismét összeköt bennünket valami.

Az ittasságod soha nem volt számomra mentség, ha így beszéltél. Ilyen körülmények között próbáltam idézni az első örömöket és gyönyörűséget, amit [illegible]

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

SOMOGYI NÉPLAP

1973 FEB 11

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 FEB 16

SOMOGYI NÉPLAP
Kaposvár

Szekeres Emil

/1021

Szekeres Emil: Szökőkút Assisiben.

Simon Lajos

1972 DEC 24

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Somogyi Néplap

Szekeres Emil
1021

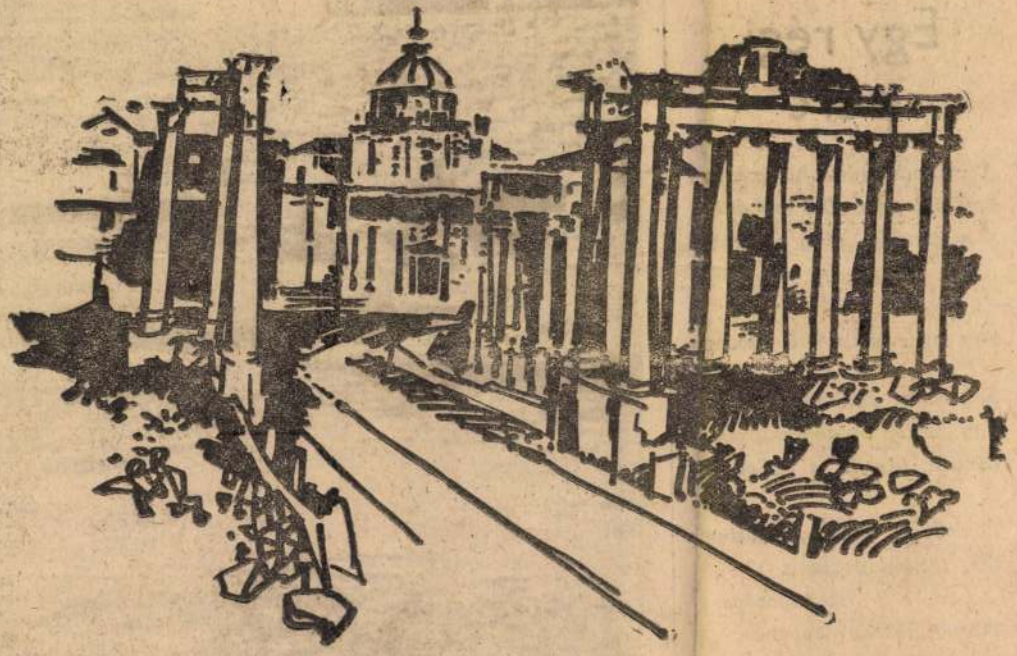

Szekeres Emil: Római város kép. (Túsrajz)

Zelk Zoltán:

Egy régi perc

A márványsűrű hófúvásban
Egy izzó perc zöld lobbanása
S a hirtelen fény sátorából
Kilép, kilép egy tulipánfa.

Egy gyermekszemű asszony
arca,
Egy zápor égő vitorlája,
Egy kiáltás boldog rezgése —
Kinyílt, kinyílt a tulipánfa!

Tizenöt év csattog fölöttem,
Egy föltámadt perc
szárnycsapása,
Tizenöt tél hóviharában
Forog, forog egy tulipánfa.

Tél. (Nagy Lajos felvétele).

A fuvaros

jük a kiindulási pontot, fagyökereken, bokrosokon át csavart vadászkürtöt emelt gesztenyeszínszakállában rej-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 53
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 JUL 4.
Alföld
Szekeres Emil
1021

a meg-nem-születetteket
a menekülni nem tudókat
rájuk emlékezem róluk beszélek
veszteségeinkről

Szekeres Emil: Hajnal

valóságirodalom lehet az.
Biztosítson diszkréciót. Minden csal
meghagyandó.
Ha kérdése van, keressen föl levélbe
Szívélyes üdvözlettel T. Á.

3. *(T. Á. jegyzete; 1972. december 1*
értelmetlen. P. Palinak humorosnak szánt levél, holott humortalan, mert onn
Címnoteszban lapozva hirtelen N. tavaly fölfedezett címe. Ötletszerű lap: „I
tale e felice capo d'anno – Á." Üdvözlő kártya, borítékban. Mutatós bélyegeke
sárga lánykökörcsin stb.

4. *(Debrecen, 1973. február 5.)* Kedves Nicolette, ha jól írtam föl a címedet
cím, és a posta is bírta a szeretet nemzetközi csúcsforgalmát), akkor kaptál t
lapot. Majdnem harminc év múlva meglephetett. Azt hiszem, illik, hogy meg
det eloszlassam.
Véletlenül bukkantam a címedre, tavaly nyáron, M.-ben. Két hetet töltöttem
kisebb pénzű turisták adriai Mekkája, és nincs messze tőlünk. Címedhez a tur
ban jutottam. Napokig jártam oda, mert elsőre nagyon rossz fizetővend
adtak.
Magam is összejártam különben, mindjárt első este, a falut meg a parti vil
restem jobb szállást, de hiába. Talpalásom viszont egy szempontból mégis
a parti sétányon elmentem a Villa Donnolis-Merzljak-ig, sőt I.-ig. I. azóta
M.-mel. A villát körüljártam. Nem tudom, miért vettem eleve biztosra, hogy
a tiétek. Igaz, hogy nagy, szép, hogy nem családi üdülőé a mérete, a jugos
pedig a háború után neki ítélt, volt olasz területen is erősen korlátozta a n
dont. Mégsem tudom, miért voltam biztos a dolgomban. Lakhattatok volna

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

Somogyi Néplap

Szekeres Emil
1021

Orvieto látképe.

(Szekeres Emil grafikája.)

Korsó

(Ficzere Mátyás munkája.)

Bertók László

Kezdődik

A járdán felcsapódó kéz,
öt érzék fél szárnya: kezem
ma már történelem,
akár a tegnapi bombázások,
akár a kitöltött
lottócédula
Európában vacsora után.
Útmenti emlékmű,
ki-kigyullad,
magába zár egy korszakot.
Különben béke van.
A pornak porszaga,
a füstnek füstíze.
Föltérdepel egy cigarettavég,
de nem sül el.
Hónaljban harminchat öt,
papucsban nyakkendős
szavak,
kezdődik a mese:
Ez elment vadászni,
ez meglőtte,
ez hazavitte,
ez megsütötte,
ez — az icike-picike —
megette.

Johannes R. Becher:

A KÖLTŐ TESTAMENTUMA

a legszintebben írjam le egy napomat, mikor a legboldogabb voltam. Hogy ez a szokás ebe az intézetbe, ezt a dolgozatot minden új srácnak meg kell írni, mert ezáltal is jobban megismernek. És így joban segíthetnek nekem a fejlődésembe.

Jó, hogy most nincs itt senki a tanterembe, így nyugodtaban emlékezhetek arra a napra. 1970. november 14-e, szombát volt. A melót aznap is fél négykor csengeték le a gépműhelyben, ahol féléve dolgozok. Lecsengethették volna már kettőkor is, ugyse melózik komolyan hétvégén már senki, s még szép, ha valaki nem úgy hagyja a gépét, mint a szemétdombot.

Szombatonként mindig nagyobb takarítást követetelt a Főnök. Én meg is csináltam. A melómra nem lehetett panasza. Meg is

Gergely M

Élet

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP
Kaposvár

1973 MÁR 4

Szekeres Emil

1021

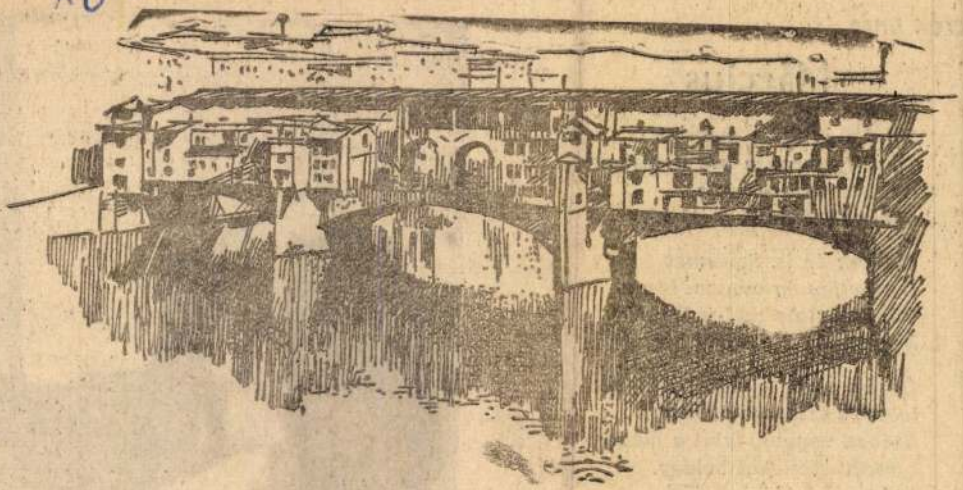

A Ponte Vecchio Firenzében.

(Szekeres Emil grafikája.)

Kerék Imre

Március

Soha még ilyen márciust!
Töményszesz-íze van a dalnak:
Lüktető városok felé
világgá indulnak a falvak.

Indulok én is. Szívemet
ismeretlen ég vonzza, hívja.
Vándorbotom szál jegenye,
hegyén tömött felhőtarisznya.

Bőröm alatt zászlók röpülnek,
lobogva izzanak a csontok...
Szabad vagyok, mint a madár,
s menthetetlenül boldog.

Ki viszi tovább?

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

Szekeres Emil festőművész

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP
1975 DEC 5

A Jelenkor decemberi száma

1021

Gazdag, változatos tartalommal, értékes szépirodalmi, művészeti és tanulmányanyaggal jelentkezik a pécsi folyóirat új száma.

A lap élén összeállítás köszönti a hatvanéves *Benjámin Lászlót*. A kiváló költő Ország c. versét, *Bertha Bulcsú* interjúját, *Futaky Hajna* és *Pomogáts Béla* tanulmányát, valamint *Czine Mihály* kritikai írását találjuk az ünnepi csokorban. Közli emellett a folyóirat *Móser Zoltánnak* Benjámin Lászlóról készített portré-fotóit és a költő versének kézírás-hasonmását.

A lírai rovatban olvashatjuk még többek között *Garai Gábor, Kislégi Nagy Dénes, Cs. Nagy István, Simai Mihály, Takács Imre* és *Vihar Béla* költeményeit. A szépprózai írások sorában figyelmet érdemel *Gáll István* Április bolondja c. kisregényének befejező részlete és *Kalász Márton* Lakodalmak c. önéletrajzi riportja.

A művészeti rovatban *Martyn Feren* írása *Szekeres Emil* festőművésznek a fővárosban kiállított képeit ismerteti. *Bodri Ferenc* pedig vidéki tárlatokról számol be.

Tartalmas kritikai rovat és a hagyományos krónika zárja a Jelenkor új számát.

a nóta. 14.00: A trubadúr. 14.40: Metronóm. 15.08: Lemezmúzeum. 15.40: Pillantás a nagyvilágba. 16.00: Népdalkörök országszerte. 16.20: Szimfonikus zene. 18.00: Dzsesszfelvételekből. 18.45: Anyegin. 19.37: Színes népi muzsika. 20.30: Világhírű hegedűművészek felvételeiből. 21.05: Flotow: Márta. 0.10: Magyar zene rézfúvókra.

PETŐFI RÁDIÓ

7.30: Romantikus orgonamuzsika. 8.05: Mit hallunk? 8.33: Miska bácsi lemezesládája. 9.00: Szívesen hallgattuk. 10.33: A hét műsorából. 12.11: Láttuk, hallottuk a kiállítótermekben. 12.33: Patachich Iván: Miniatűrök. 12.43: Tamás úrfi kalandjai. 14.00: Táskarádió. 15.05: Történelmi arcképek: Bem apó. 15.33: Részletek Lehár Frasquita és A kék mazur című operettjéből. 16.05: A vasárnap sportja. 16.40: Mikrofon előtt az irodalmi szerkesztő. 16.55: Ötórai tea. 18.00: Hogyan éltek elődeink a századokban? 18.40: Harminc perc rock. 19.10: Monteverdi: Két szép szem. 19.38: Kritikusok fóruma. 19.48: Zenekari muzsika. 20.25: Hét pofon. VII. (befejező) rész. 21.20: Magánygyűjtemény. 22.33: Könnyűzene éjfélig.

III. MŰSOR

8.08: Évfordulók nyomában... 8.37: A Baden-Baden-i Rádió Szimfonikus zenekarának hangversenye. 10.00: Új zenei újság. 10.35: Kamarazene. 12.10: Csak fiataloknak! 13.10: Birgit Nilsson énekel. 14.00: Kis magyar néprajz. 14.05: Zenekari muzsika. 15.08: Találkoztam Margaret Tynes-szal. 15.33: Kurtág György: Játékok. 15.48: Új lemezeinkből. 16.54: Otto Klem-

1975 12

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Jelenkor

Szekeres Emil festő
1021

MARTYN FERENC

SZEKERES EMIL KÉPEI*

Szekeres Emil Kaposváron született – somogyi. Családja is kaposvári, nemzedékek óta élnek ebben a városban. Ő maga még átélte, ifjúkorának súlyos emléke, a második világháború végezete. Valójában már mai világunk felnőttjeként indult útnak.

A két háború közötti Kaposvárról, ottani fontos művészeti eseményekről nem szól a krónika. A nagy nemzedék – Rippl-Rónai Józsefé – tanításában, példájában nem élt tovább. Nincs hír arról, hogy a Nyolcak, a szocialista művészek csoportja szerepelt, jelen volt Somogyban. Az ott élő festőknek az akkori Somogyról és társadalmáról nem maradt híradása, értékelése. Kevesen is voltak, akik a nagy elődök életművét, tanításait tovább vihették volna. – Ma, 1975-ben már egy iparművész, két szobrász és tíz festő él a somogyi fővárosban meg a megyében. Övék a feladat, hogy korszerű, maradandó alkotásokkal jelöljék, ábrázolják, igazolják a jelen kort.

Ebben a kis csoportban magányos festő Szekeres Emil. – Nem éppenséggel azért, mert mint a legtöbb festő, állványa előtt nap mint nap egyedül áll, inkább azért, mert saját élvényvilágát, terveit, sokszor aggodalommal teli terveit egyedül magára számítva, a maga felelősségével tudja valóra váltani. Ám ez a felelősségteljes egyedüllét festészetének nem hiánya; ha tartózkodón vigyáz is műhelyének csendjére, minden vászna világos, tiszta, határozott állítás, eszközeiben a művelt, az egyre igényesebb festőé, az elmondani, a közölni kívánó festőé. És mindez az érzelem szélesre nyitott szárnyán, a gyengéd fuvallattól a szenvedély hangosságáig. Ez az érzékeny festészet szívesen szól az otthonról, az erkélyről, az ablakból messze száll tekintete, és a megfigyelt világot is meghívja otthonába. Ha útról tér haza, azok emléke, fölidézése helyet kap az otthon rendjében.

A festő három útjáról tudok. Legelőbb a Szovjetunióban járt, látója, tanulmányozója a mindennapoknak, magával hozta a régi architektúrák, az ikonok valóságait. Az Itáliából Kaposvárra érkező Szekeres Emiltől megkérdeztem, kik a festők, régiek, akikre szívesen gondol, akiktől tanult. Botticelli, Rafael, Tiziáno, az itáliai Greco, mondta, a zenében pedig Vivaldi nevével válaszolt. Aztán később jugoszláviai tartózkodásáról beszélgetve, azt mondotta el, hogy gyakran visszagondol az erkélyekről látott tengerre, és valóban ezen a mostani kiállításon a partról látott tenger, meg bizonyára a Balaton emlékének színei szólnak hozzánk.

Gyakran halljuk, ismételjük, hogy valamikor limes, határvonal volt a Duna vonala, s a dunántúli ember magától értetődően tekintett, indult útnak lél felé. Így van ma is. Szekeres Emil festményein nem szürke az égbolt, és ahogy szól a somogyi népi művészet, szól az ének, e festmények tiszta ege alatt méret-ismeret a gazda, és tárt karral fogad a Dunántúl paletta-színessége, ez a belülről, mélyből sugárzó, mértéktudó színesség. És mégis Szekeres

* *Kiállítási megnyitóként hangzott el az Ernst Múzeumban, 1975. október 3-án.*

Emil korábbi fekete festményei, fekete rajzú j
önkényes, de kísértő, ha történetesen Rippl-R
dol az ember, melyek délen, a Pireneusok töv
nesre. Lehetséges, Szekeres Emil dunántúli p
útról hazatérőn.

Úgy gondolom, Szekeres Emil nem tarto
közé, meg szigorú a válogatásban, s keveset és ritkan szerepel kiállításon. Itt az utolsó öt esztendő munkája látható. Kell-e ismételni, hogy ezek a festmények Kaposváron, hazánk egyik kisebb, de nagyra nőtt városában készültek, hiszen bizonyosan tudjuk, hogy napjainkban vidéken is olyan műhelyben jöttek létre, ahonnét messze ellát a festő tekintete.

Somogyban bizalom kíséri az ott élő képzőművészeket. Igaz, valamennyien híven haza- és visszatérők. Sokrétű bizalom ez. Műtermet, alkotó telepet, szerződéseket jelent szerte a megyében. Mert a századforduló nevezetessé vált alkotói csak látogatóba tértek meg Somogyba, a maiak ragaszkodón, megtelepedve adnak hírt magukról.

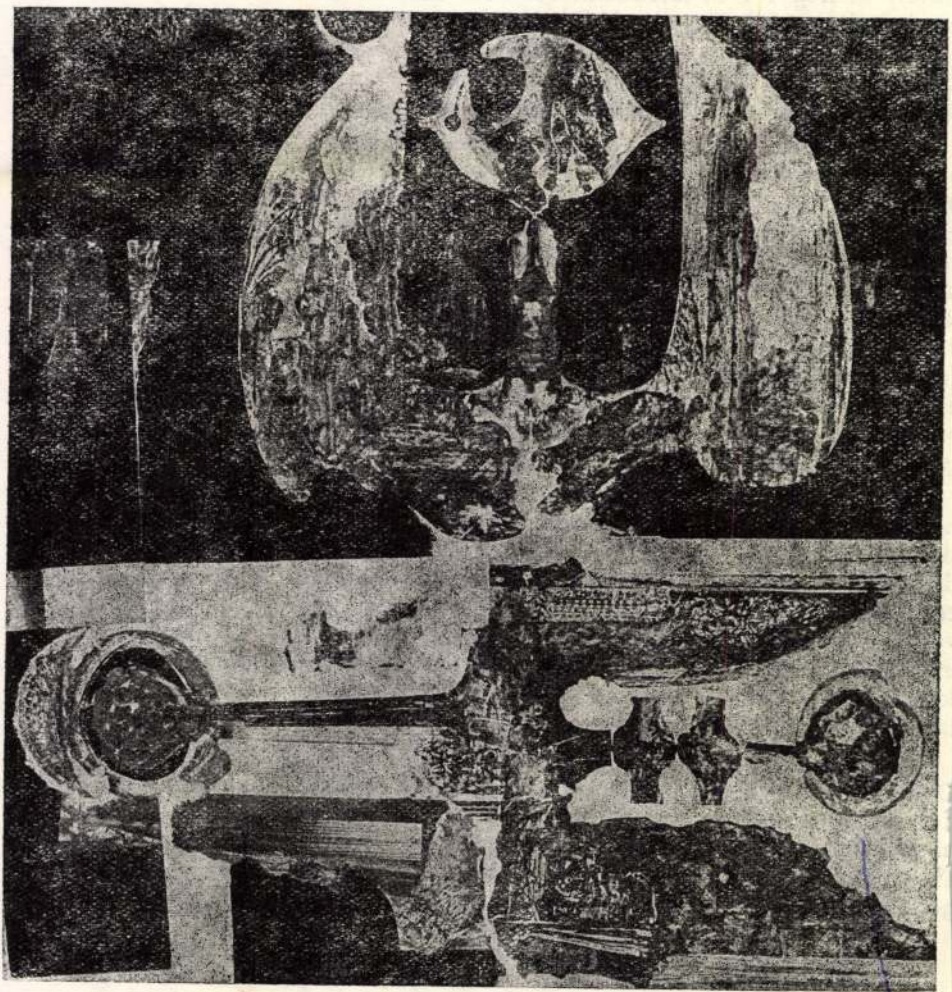

Szekeres Emil

„Földtölte"

Kovács Gyula: Negyfestő...
Művészet, 1975. Október - 7 old.

Szeheres Emil
festő

Nagyatádon a Gálor Andor
Művelődési Központban zott
Szeheres Emil festőműven tár-
lata.

------:Pályázatok és megbízások.

Művészet,1975. április - 45.oldal

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Szekeres Emil, festő- és grafikusművész

ZALAI HÍRLAP

1982 JUL 28

1021

Kiállítások

Keitler László

Tóparti tárlatok I.

Festmények bűvkörében

Szekeres Emil: Emlék

Tény, hogy ritka az olyan csillapíthatatlan kultúrszomj, amely a 30 egynéhány fokos kánikulában is művelődési házak felkutatására buzdítja a nyaralót. S hogy mégis menynyire beépíthető egy Balatonparti nyaralás kikapcsolódást ígérő programjába egy-egy képzőművészeti kiállítás, arról Boglárlellén győződhettünk meg a napokban. Lellén ugyanis a Tóparti Galériát igazán nem kell keresgélnie az érdeklődőnek, hiszen egy elegáns sörbár, s a strand közvetlen szomszédságában kínálja értékes, színvonalas tartalmát e kis kiállítóterem. Jelenleg nekünk, zalaiaknak különösen vonzó e kis galéria, hiszen falain Szekeres Emil, a Nagykanizsán élő festőművész vásznai és táblái függenek. S nem is közönség hiján. Pedig Szekeres Emil festményei igazán nem a könnyen emészthető fajtából valók. Valamennyi műve elmélyült vizsgálódásra késztet. Szinte észrevétlen, akaratlanul kerülünk bűvkörükbe, s nézelődés közben azon kapja magát a látogató, hogy személyes emlékei elevenednek meg, vagy éppen messzire futnak gondolatai egy-egy motívum, képrészlet láttán.

Szekeres Emil alkotásai megkövetelik a maguk részét belőlünk is. Saját érzelmeink, gondolataink bekapcsolása nélkül zárt, külön világ maradnak számunkra. Szekeres Emil egyénisége ugyanis nemcsak ecsetvonásaival, vagy krétavonalaival van jelen képein, hanem emlékeivel és érzelemvilágával, vágyaival és szorongásaival éppúgy. Egy ember gondolatainak, érzelmeinek, egész bensőjének megértéséhez pedig kevés a szemidegek funkcionális működtetése, több kell hozzá, saját gondolataink és érzelmeink „működtetése", hiszen a képben foglaltak is ezen a nyelven íródtak.

Mindez persze nem azt jelenti, hogy Szekeres Emil képei a fárasztók volnának, s a szépre, felüdülésre vágyó szemnek ne nyújtanának élményt.

Szekeres Emil képei a boglárlellei Tóparti Galériában augusztusban is várják még a kiállítások nyáron is hű kedvelőit, látogatóit.

...bdarúgó mérleg 1981-82

A hévízi „cso...

Búcsúzik a sikeredző

AZ ELMÚLT BAJNOKSÁG ...szi idényének értékelésekor *...értes Árpád*, a csapat edzője ...zt mondta: adottak a lehető...égek ahhoz, hogy a csapat ...negkapaszkodjon a területi ...ajnokságban, ha olyan telje...ítményt nyújt, amire ké...es... Kevesen hittek akkor a ...ózsásnak éppen nem mond...ató helyzetű együttes célkitű...ésének valóra váltásában, ...gy is mondhatjuk, a hévízi „csodában", mert még a szur...olók közül is úgy vélekedtek ...ó páran, hogy csak a csoda ...egíthet a csapaton.

Nos, nem történt csoda, csak ...nnyi, hogy a Hévíz SE olyan ...eljesítményt nyújtott a tava...zi fordulóban, ami szinte pél...la nélkül áll a megye labda...úgásának történetében. Csak ...a tavaszi forduló tabelláját te...kintve a hévízi gárda vezeti a ...erületi bajnokság Bakony-...csoportjának mezőnyét: vere...ség nélkül 7 győzelem, 10 dön...etlen. A 24 ponthoz 33-16-os ...kitűnő gólkülönbség párosul.

A bajnokság őszi fordulója ...előtt — mint annak értékelé...sekor leírtuk — a játékosok még a pálya építésében is dolgoztak, s nem volt alkalmuk úgy felkészülni a rajtra, ahogy azt a magasabb osztály megkövetelte volna. A tavaszra viszont alaposan felkészültek. Hozzájárult ehhez a boglárlellei alapozás, ahol Vértes Árpád vezetésével keményen dolgoztak a keret tagjai, s még valami: *Szücs Lajos*, az egykor válogatott játékos a hévízi fiúk között vállalta a játékot, s fiatalokat megszégyenítő igyekezettel vett részt a küzdelemben.

Vértes Árpád ezzel összefüggésben így összegezi véleményét: — *Életemnek a sporttal összefüggő legszebb időszaka volt a tavaszi forduló, s az együttdolgozás Szücs Lajossal, akitől én is sokat tanultam szakmai téren és emberi magatartást illetően egyaránt. Igazi sportember, aki közöttünk is úgy izgult a mérkőzések előtt, mint az a fiatal labdarúgó izgulhat, aki először lép a pályára.*

Hasonló a véleménye a többi „öregről" — *Tóth Gyuláról, Ambrus Zoltánról, Molnár*

XVII. Kajak-kenu VB

Negyedszer Belgrádban

tenként négy aranyérmet szereztek.

Ami az eddigi világbajnokságok történetét illeti, hazánk versenyzői a 16 világbajnokság közül 14-en vettek részt, s igen szép éremgyűjteménnyel dicsekedhetnek: *44 arany-, 44 ezüst- és 43 bronzérmet akasztottak eddig a magyar versenyzők nyakába.*

A mostani világversenyre kiutazott 25 tagú versenyzőgárda a tapasztalt és a fiatal sportolók ötvözete. A korelnök, a 34 éves *Wichmann Tamás* 1966-ban már rajthoz állt a berlini világbajnokságon, a

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPÚJSÁG (TOLNA)
1982 NOV 17

Szekeres Emil festőművész szekszárdi tárlata elé

A kaposvári születésű festőművész, Szekeres Emil, Kmetty János és Kádár György növendékeként fejezte be tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán. A szomszédos országokban és hazai tárlatokon 1969 óta rendszeres kiállító. Művészetében fontos szerepet tölt be a természet és a táj ábrázolása.

A változatos szépségű zalai táj, a Balaton világa kimeríthetetlen motívumanyagot kínálnak a művésznek. A látványból mindig a számára legfontosabb szín- és formaelemeket használja fel. A táj hangulatának érzékeltetése mellett a szerkezeti elemek és a színek képi egyensúlyára törekszik.

A Derkovits- és a római ösztöndíj, valamint a hazai tárlatok díjai után 1981-ben Szocialista Kultúráért kitüntetést kapott.

A képcsarnok szekszárdi Szinyei Merse termében rendezendő kiállítását dr. Simon László kandidátus, osztályvezető főorvos 1982. november 18-án csütörtökön délután 5 órakor nyitja meg.

Szekeres Emil: Balaton

VEN MÁRKA-KUPAKÉRT
ORSJEGYET AD

'AK KÖZPONT
Hegedű u. 9.)

pénteken 13 és 17,
) és 18 óra között.

sorsjeggyel négyszer nyerhet.
r 31-én, 1983. április 25-én
s 29-én.

szeptember 19-én.
nélygépkocsi, valamint további

dákcsomag. Ez utóbbiakat

Ft-ig terjedő
szakmával n

Jelentkezés,
munkaügyi o

(259)

A Pénzügyminisztérium Ellenőrzési Főigazgatóságának Tolna megyei Igazgatósága

pályázatot hirdet

MEZŐGAZDASÁGI FŐREVIZORI MUNKAKÖR BETÖLTÉSÉRE.

Feltételek: egyetemi

A KSH–SZÜV
SZEKSZÁRDI
SZÁMÍTÓKÖZPONTJA

felvesz

kétműszakos munkakörbe

- **ADATRÖGZÍTŐKET,**
- **TAKARÍTÓNŐT,** valamint
- **RAKTÁRKEZELŐ SEGÉDMUNKÁSOKAT.**

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK

MEGHÍVJA ÖNT

SZEKERES EMIL

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

MEGNYITJA:

MARTYN FERENC

KOSSUTH-DÍJAS ÉRDEMES MŰVÉSZ

1975. OKTÓBER 3-ÁN, PÉNTEKEN DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR

ERNST MÚZEUM

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ UTCA 8.

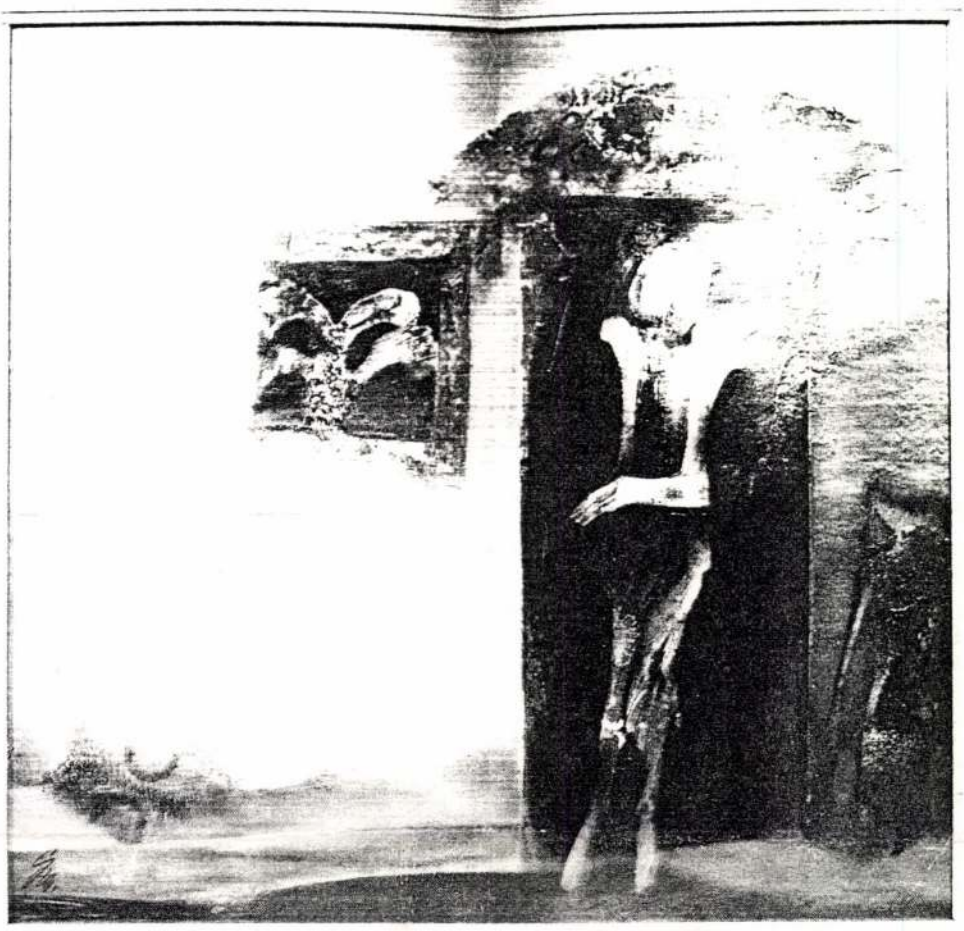

VÁRAKOZÁS

Szekeres Emil

festőművész

8800 Nagykanizsa
Jókai út 52.

1934-ben született Kaposváron. A Képzőművészeti Főiskolát 1961-ben végezte Kmetty János és Kádár György tanítványaként. Magyarországon kívül Csehszlovákiában, Jugoszláviában, Lengyelországban, Szovjetunióban, Ausztriában és Németországban voltak kiállításai. 1969-től több képzőművészeti díjban részesült. Így 1972-ben római ösztöndíjat kapott. 1974-ben a Debreceni Nyári Tárlat, majd az Egri Akvarell Biennalé Nívódíjasa. 1976-ban és 1978-ban is I. díjat nyert a Dunántúli Tárlaton.
1981-ben a Bartók-pályázat és a IV. Dunántúli Tárlat Nívódíját is neki ítélték. 1984-ben az Egri Akvarell Biennalén a Képző- és Iparművészeti Lektoratus díját, majd az V. Dunántúli Tárlat Nívódíját nyerte el. 1985-ben a Zalai Tárlat II. díjazottja volt.

1934 in Kaposvár geboren. Als Schüler von János Kmetty und György Kádár beendete er 1961 die Hochschule für bildende Künste. Ausstellungen hatte er ausser in Ungarn in der CSFR, Jugoslawien, Polen, Sowjetunion, Österreich und Deutschland. Seit 1969 erhielt er mehrere Kunstpreise. So hat er 1972 ein Stipendium in Rom, und 1974 Niveaupreise auf der Debrecener Sommerkunstausstellung und auf der Aquarellbiennale in Eger bekommen. Auf der Transdanubien Kunstausstellung 1976 und 1978 gewann er den 1. Preis.
Die Niveaupreise des Bartók Wettbewerbs und der IV. Transdanubien Kunstausstellung 1981 wurden ihm auch zugesprochen. 1984 gewann er auf der Aquarellbiennale in Eger den Preis des Lektorats der bildenden- und angewandten Künste, und später den Niveaupreis der V. Transdanubien Kunstausstellung. 1985 gewann er den II. Preis auf der Kunstausstellung des Komitates Zala.

He was born in Kaposvár, 1934. He graduated from the Academy of Arts in 1961 instructed János Kmetty and György Kádár. He won a scholarship for Rome in 1972. Not only in Hungary have there been exhibitions of his but in Czeho-Slovak, Jugoslavia, Poland, the Soviet Union, Austria and Germany. He has been awarded several art prizes like the Prize of High Quality Art at the Exhibition of Water-Colours Biennial in Eger and at the Summer Gallery in Debrecen, 1974, as well as the First Prize at the Trans-Danubian Gallery in 1976 and 1978.
In 1981 he won the First Prize of Bartók Competition and the Prize of High Quality Art at the 4th Trans-Danubian Gallery. In 1984 he got the Prize of the Departement of the Art Academy at the Water-Colours Biennial in Eger, 1984, and the Prize of High Quality Art at the 5th Trans-Danubian Gallery. In 1985 he was awarded the Second Prize at Zala Show.

SZEKERES EMIL

KOSTYÁL László: Álom és valóság : Szekeres Emil festészetéről. = Zalai Gyújtemény, 28.(1988)1989) 233 - 239.p.

Szekeres Emil

KOSTYÁL LÁSZLÓ:

ÁLOM ÉS VALÓSÁG

— Szekeres Emil festészetéről —

Szekeres Emil művészete* érdekes árnyalatot képvisel a magyar festészet palettáján. Saját útján járó, magányos művész, aki az önmaga teremtette világban él, mégis mindannyiunk gondolatait, problémáit fejezi ki alkotásaival.

Szekeres 1961-ben végzett a Képzőművészeti Főiskolán, olyan mesterek keze alatt, mint Kmetty János, majd Kádár György. Az alkalmazott grafika felé való kitérő után csak hatodévben döntött végleg a festészet mellett. A főiskola elvégzése után szülővárosában, Kaposváron telepedett le. Ekkor lett tagja a Művészeti Alapnak (mint minden végző főiskolás), később a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének. 1969-ben Rippl-Rónai-díjat, majd Derkovits-ösztöndíjat kapott. 1977 óta Nagykanizsán él, ahol az amatőrökből alakult Kanizsai Stúdiót vezette, s fontos szerepet vállal a művészet, a kultúra terjesztésében és a közízlés formálásában is. Számos hazai és külföldi (Szovjetunió, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Bulgária, Ausztria, Anglia) kollektív tárlaton vett részt, és több egyéni kiállítása is volt (Budapest, Nagyatád, Nagykanizsa, Boglárlelle). 1986-ban Zalaegerszegen gyűjteményes tárlattal lépett a közönség elé. Alkotói tevékenysége elismeréseként számos kiállítási díjjal jutalmazták. 1981-ben Szocialista Kultúráért kitüntetést kapott.

Festészetére az állandó változás és fejlődés, a világos, néha már-már a dekorativitás felé hajló színek mellett a mély humánumban gyökerező többrétegű mondanivaló a jellemző. Mai, szigorú szerkesztésű, kemény ecsetkezeléssel, éles kontúrokkal kidolgozott pasztell képeihez és akvarelljeihez hosszú út vezetett. Ennek állomásait, egyes szakaszait a művész nem nevezi korszakoknak, hisz élesen nem határolhatók el egymástól, inkább uralkodó, néha összemosódó tendenciákról van szó.

Korai művein, a hatvanas évek első felében szívesen használt fel különböző geometrikus formákat, motívumokat. A formai kísérletezés évei ezek, a sokáig tiltott avantgarde-dal, főleg a kubizmussal való próbálkozásoké, melyek a tartalmi kérdéseket, problémákat egy időre a háttérbe is szorították. Hamarosan szakított azonban ezzel, és képeit egyre inkább a természeti for-

* Szekeres Emil képei reprodukálásának az adott nyomdatechnikai lehetőségek mellett nem találtuk értelmét.

mák kisebb-nagyobb absztrahálásával szerkesztette, gondosan ügyelve arra, hogy az eredeti motívumok felismerhetőek maradjanak. Pogány Gábor szerint ekkori olajképein „Szekeres ... sikeresen egyensúlyozott a konstruktivizmus és a realista felfogás fölött húzódó hóhidon, egyéni formanyelven megküzdve a problémával... E korai időszakban kevés színt használt festőnk, némelyik képe szinte teljesen grisaille-szerű".[1] Egyre élesebben körvonalazódik a később oly jellegzetessé váló eszköz- és formatára, habár a színek igazi szerepe még nem alakul ki. Már ezekben az években is előszeretettel festette a somogyi, zselici táj dombjait, szelíd lankáit, intim részleteit, s a tájképek később is pályájának fontos vonulatát adják.

1965—66 körül megrázó szubjektív élmények hatására színvilága sötétté, komorrá válik, képein erőteljes zöldek és feketék jelennek meg (Fekete tanya, Erőszak), témaválasztása a lét nagy problémái, az élet és a halál kérdése felé fordul, de a valós és az elvont absztrakt elemek aránya alapvetően nem változik meg. Ekkori képein gyakran előtérbe kerül egy később is fel-felbukkanó motívum: a csontváz, a halál megjelenése. A kijegecesedett kérdésfeltevés kristálytiszta stílust igényelt, s ezek a súlyos, sokszor nyomasztó képek meg is felelnek ennek az igénynek. Az alkotó belső vívódását tükrözik önmagával, a világgal, a lét és nemlét problémáival. A néző, ha nem is érti pontosan a művész lelkében lejátszódó folyamatot, de átérzi a mélyben rejlő feszültségeket, melyek egyik-másik alkotáson drámává sűrűsödnek. Eszköztára is eltér valamelyest a maitól: erős, gyakran fedőfestékként is felvitt, éles kontúrokat adó temperákat használ. Ennek az időszaknak az egyik legjellegzetesebb képe A látogató (1969). Ezen a sötét gondjaiba süllyedt, asztalra könyöklő férfialak mögött ott áll a végső MIÉRT? kérdést feltevő halálcsontváz. Fizikailag ugyan nem láthatja, de jelenlétét és kérdése súlyát érzi, ezért a fájdalmas befelé fordulás a képből kitekintő arcon. A festmény egyensúlya a homogén (kék) háttér előtt álló csontváz fehérjén és az ülő alak előtt (jobboldalt) lévő sötétség ellentétén alapul, s ez betekintést enged az önmagával küszködő alkotó gondjaiba is. Belső gyötrelmeit szimbolizálja az őt kétoldalról reménytelenül közrefogó halál és sötétség, melyből szinte borzongatóan érezhető hűvös szellő fehér függönyt, vagy talán halotti leplet lebbent felé. Azok a halálra készülődők érezhetnek így, akiknek a sors méltatlanul rövidre szabta életét. Teljes kiúttalanság sugárzik a képről, melyből a legapróbb, fogódzót nyújtó reménysugár is hiányzik. Szekeres őszintén vall érzéseiről, fájdalmait a maga csendes módján tudatja a világgal.

Életereje, optimizmusa azonban átsegíti a válságon, s néhány év múlva (hetvenes évek eleje) palettája újra színesedni kezd (pl. Öregember háza). Nagyméretű tájképek és sok kisebb akvarell jellemző ezekre az esztendőkre. Egyre inkább elfordul az olajtechnikától (bár tájképeire továbbra is ez marad a jellemző), mondanivalója tolmácsolására sokkal szélesebb eszközskálát érez az akvarellben. Kihasználja a benne rejlő lehetőségeket, halvány színeit laza ecsetkezeléssel, egymásba folyó foltokként viszi fel. A változás jó példája az „új" technikával (akvarell) és megújult színvilággal készült Babonás emlék

[1] POGÁNY Gábor: Két szint — két világ. Művészet, 1986 november—december, 95—96.

(1977). Egyik korai jelentkezése a később gyakorivá váló témának, amely Csokonai verssorát juttatja eszünkbe („Denevér babona, bagoly vakbuzgóság"). Sötét falnak támaszkodva magába roskadt ember ül középen a földön felhúzott lábakkal, elmerengve, fején kiterjesztett szárnyú fekete babona-madárral. Baloldalt a háttérben sejtelmes alak dereng a világosodó sötétségben. Ez a háttér homályos és misztikus, s mintha kavargó füst burkolná be magát a benne álló figurát is, aki előtt felboruló szék mutatja a szellemi sötétség romboló erejét. Ez a motívum „teszi a helyére" a figurát is, akit ennek alapján a gonosszal, az ördöggel azonosíthatunk. Nem lép az előtérbe, a homályban marad, de tevékenysége mindenhol érezhető. Jobb oldalt derűs, világos környezetben ugyanilyen színárnyalatú alak áll. Élesen elhatárolódik az előbbi jelenettől, más dimenzióba lépünk általa, a babona-madártól gyötört figura számára ő nincs jelen. Inkább egy tiszta, sötét színek nélküli vágyálomról van itt szó, mely derűs kiegyensúlyozottságával nemcsak alternatívát kínál a babonák ellen, hanem Szekeres optimizmusát, jövőbe vetett hitét is sugározza. Ugyanakkor ez az alkotás legnehezebben értelmezhető része is. Színvilága, éles határvonala elkülöníti a képmező összefüggőbb négyötöd részétől, s határozottan szembe is állítja azzal, ismét az alkotó belső küzdelmeit megjelenítve.

Képei a hetvenes évek közepén fokozatosan szigorodni kezdenek, egyre élesebb kontúrokat használ. Színvilága nem változik, de a foltszerű hatás lassan eltűnik képeiről. Marad a látszólag festés közben, spontán kialakított, ám a valóságban szigorúan megszerkesztett, sokszor milliméternyi pontossággal megrajzolt, előre megálmodott kompozíció. Festményei többnyire belső élmények hatására keletkeznek, de ezeket gyakran aktuális, hallott vagy látott események idézik fel. Egy-egy művén különös gonddal, hosszú ideig dolgozik. A kompozíció megszerkesztése, a pontos rajz, a nem tetsző, az elgondolttal szemben mégsem odaillő részletek kijavítása rengeteg energiát emészt fel. Egy alkotás több hét, esetleg hónap alatt készül el, néha azonban csak évekig való javítgatás után tekinti befejezettnek művét. Minden ecsetvonásnak a helyén kell lennie ahhoz, hogy az önmagával szemben is szigorú művész elégedett legyen. Ez az igényesség, precíz rendre való törekvés, a „szerkesztett spontaneitás" nemcsak Szekeres Emil egyik legjellemzőbb, hanem egyik legszimpatikusabb vonása is.

A Babonák napja című képén (1985) együtt jelenik meg a túlvilági hatalmakra — ezek inkább szellemi, lelki, s nem fizikai hatalmak — utaló sötét madár és ördög, mindkettő komor, barna háttér előtt. Mellettük óriási, de haldokló virág mutatja az életet megfojtó hatásukat. A virág mellett eltörpül a két szellemi lény, azok látszólag éppen csak jelen vannak. A madár békésen egyensúlyoz egy falkiugráson, az előtérben a kis ördög (már kifelé megy a képből, s csak a felsőteste látszik) sétálgat. A tragikumot a virág lekonyuló levelei s sziromnélkülisége hordozza. Mögötte átlós irányban patakszerű piros sáv húzódik, melyről önkéntelenül is a pusztuláshoz kötődő vérpatakra asszociálhatunk. A jobb felső sarokban, úgy is mondhatnánk, a háttérben, az égen, a Nap helyén középen vörösbe átmenő lila motívum kapott helyet. Ez — amellett, hogy oldottabbá teszi az alkotást — újabb kérdésfelvetéshez vezet: hová lett a Nap? A válasz kiábrándító: torz, sötét hatalmak uralta vi-

lág csak torz Napot érdemel, amely nem hiányzik tehát, csak az emberekhez idomult.

Hasonló témájú az Esendő könyörgés (1986) is. A hulló őszi lombok az elmúlás sötét rémét idézik fel, mely kiterjesztett szárnyú hatalmas halálmadárként jelenik meg, s ennek könyörög térdreborulva a jobb oldali figura. A háttér ismét nyomasztó barna, s a térdelő alak és a madárszárny zöldes-sárgás színei a faág lilájával tovább fokozzák a feszültséget. A látomás nem konkrét, természeti térben jelenik meg, a lehullott lomb sem organikus forma. Irracionális, misztikusan sejtelmes és nyomasztóan üres a környezet, a legapróbb motívum is hiányzik belőle, amely elvonná a figyelmet. A kihalt táj és a felső fekete sáv még nyomasztóbbá teszi az elpusztult (mert lehullott) faág felett lebegő madár és a neki kiszolgáltatott, könyörgő ember viszonyát.

Kevésbé komor, de hasonlóan mély gondolatokat tükröz a Számvetés (1986). A fejét kezeire támasztó ördögfigura előtt a virág, a nyitott könyv, fején a csontkorona arra utal, hogy az alkotó élete értelmére, céljára keresi a választ. A jobboldali sötétségben lehullott virág és a kép többi részének vidámabb lila háttere Szekeres belső küzdelmeit tükrözi, ugyanakkor ezek teljes átérzését a rendkívül finom, pasztell színezéssel tompítja. A művészben dúló harcok kimenetelére is következtethetünk abból, hogy az említett sötét sáv az elpusztult virággal a képtér egyharmadát sem foglalja el, s hogy a töprengő alak környezete már „kivilágosodott".

Bonyolultabb a szimbolikája s az alkotó többi képétől kicsit eltérő formanyelvű A lator c. festmény (1986). A középen lévő szakállas-szarvas fej — misztikus önarcképként — a művészre utalhat. Az őt kétoldalról körülvevő, emberi testrészekre emlékeztető motívumok és a belőle kinövő, megkötözött, finom női kezek az erotikus töltés mellett a kiszolgáltatottságot jelzik. A nyitott könyv, a tudomány és az ismeretek évszázados szimbóluma a megvilágosodott festőállvánnyal együtt a kitörés lehetőségét mutatja. A finom, semleges háttér kiemeli e motívumokat.

Festőnk művészetét nehéz lenne konkrét irányzathoz kötni. Mai stílusának gyökerei Szentendréig nyúlnak vissza, előzményei között Vajda Lajos, Korniss Dezső, Bálint Endre alkotásait kell megemlíteni, de idáig vezető útja alapvetően eltér az övékétől. Saját bevallása szerint már fiatal korától kezdve vonzódik a konstruktivistákhoz. Szigorúan „konstruált" képei valóban ezt igazolják, mégsem nevezhető igazán konstruktivistának, hisz ez a törekvés a Pogány által említett (igaz, korábbi műveire vonatkoztatott) „hóhídnak" csak egyik alapját képezi. Műveit szemlélve expresszív erejű, sokszor szimbolikus víziókat látunk (konstruktív szürrealizmus), majd békés, szinte lírai hangvételű tájakra siklik a tekintetünk. A zselici, balatoni, majd Kanizsa környéki tájak mellett jelentős szerepet játszanak a gyermek- és ifjúkori, háborús élmények is. Ezekre nem jellemző az absztrakció, látszólag a realitáshoz közelednek, mégsem naturalista természetábrázolások. Igaz, főleg konkrét meglátásai inspirálják a művészt, de tájképei nem a helyszínen készülnek. Itt legfeljebb kis vázlatokat vet papírra, s ezek alapján később felidézi a látottakat. A hatást otthon, a műtermében szűri le, s élményeit korábbiakkal vegyítve, vagy szabadon kiegészítve és átrendezve festi meg a művet. Nem külső, hanem az annak elemeiből összeálló belső tájról van tehát szó,

melynek feladata a művész belső hangulatának, s nem a látképnek a visszaadása. Új eszközt talált a tájképben is, amely által a kép realisztikus elemeivel elvont, belső tartalmat tud kifejezni, hasonlót, mint más jellegű alkotásaival, elsősorban akvarelljeivel.

Igazi mondanivalóját ugyanis ezekkel fejezi ki. Álomvilágszerű vízfestményein kitalált, megálmodott motívumok keverednek a valós élet emlékeivel. Különös világ ez. A finom, pasztell színek gazdag mondanivalóval párosulnak. Sajátos nyelvvel állunk szemben, amely a külső szemlélő számára sokszor nehezen értelmezhető. Ehhez ismerni kell a művész egyéniségét, érzéseinek mélységét, és azt a közeget is, amelyben él. Motívumai sohasem öncélúak, a kép minden egyes elemének megvan a célja és a szerepe, ugyanakkor Szekeres tág teret enged a szemlélő gondolatainak és asszociációinak is. Kifejezett célja a szubjektív értelmezés lehetőségének a megadása. A néző így együttműködik a művésszel az alkotás, a mondanivaló létrehozásában, megküzd megértéséért. A konkrét formák absztrahálása sohasem megy teljesen a felismerhetőség rovására (vagyis a teljes absztrakcióig Szekeres nem jut el, ez nem is célja), de átértelmezi, és gazdag asszociációs lehetőségeket kínáló elvont motívumokkal keveri őket. Ezek egyike-másika gyakran visszatér, ilyen a halált jelképező csontváz (Látogató, Tavaszi rétek fölött), a két kis szarvat viselő emberszerű ördögfigura (A múlt kapujában, Viharban), vagy a babonák és a halál sötét madara (Álom, Esendő könyörgés). Néha a művészettörténetből már ismertnek tűnő figurák kerülnek a szemeink elé, de lehet, hogy csak odaképzeljük Munch Sikolyának nőalakját (Félelem) vagy a preraffaelita Rosetti nőfigurájának a fejét (Harangszó nélkül). A tudat mélyére süllyedt motívumok önkéntelenül is újra a felszínre kerülhetnek ezeken a képeken. A látott formák új összefüggésben, új szimbólumokként bukkannak ismét a napfényre. Alkotásaival — bár élményei az individumból fakadnak — mindenkihez, az egész emberiséghez szól. A múlt kapujában álldogáló (A múlt kapujában) vagy a halott fejét magával vivő ördögfigura (Harangszó nélkül), a magába roskadt embernél látogatást tevő halál (A látogató), a látomások borzalmától térdreboruló ember (Esendő könyörgés), a babona démoni eredetű, sötét madaraitól rettegő figurák (Babonás emlék), vagy a kihalt, földöntúli tájak (Nyári szélben, Zöld madár) mind-mind korunk fenyegető, szorongást kiváltó problémáinak lecsapódásai a művészben. A fenyegetettség, a háború szörnyűségeit sugallják ezek a képek. A művész nem harsány színekkel, s nem banális mondanivalót akar kifejezni. Ennél sokkal többre hivatott. Bár korábban a legkülönfélébb technikákkal kísérletezett, mára már megtalálta a megfelelőt mondanivalója tolmácsolására, a pasztellt és az akvarellt (pedig korábbi művei a tempera-, és tájképei az olajfestésben való jártasságát is bizonyítják). A festésmódnak és a tartalomnak ez az ellentmondása teszi Szekeres Emilt igazi művésszé. Az, hogy megtalálta a mondanivalója és csillogó technikája számára egyaránt legmegfelelőbb műfajt, amely azonban tudatosan nem válik kizárólagossá. Amikor belefárad a tiltakozásba, más témához és eszközökhöz nyúl. Olajjal festett tájképet, műtermi rajzot, aktábrázolást készít, vagy belső világának mélyebb, mások számára esetleg csak asszociatív tartalommal bíró rétegeihez nyúl, amelyeket

természetesen az absztrakció jóval magasabb fokán jelenít meg (Rekviem sorozat, Esti csend).

Mindig a szép ábrázolására törekszik a borzalmak mögött is, de — Fodor András megfogalmazásában — „a szép azonban Szekeres szótárában sohasem azonos a tetszetőssel, így a művészi megmutatkozásokban sem befolyásolják a napi kereslet kívánalmai. Eszményi megrendelőjével, a közösséggel úgy azonosul, ahogy a belül küzdelmesen kialakított jelrendszert — mint a sorsát kifejező, tájra, emberekre is jellemző érzékeny tanúságtételt — igyekszik magából öncsalás nélkül, híven kivetíteni".[2] A szép nem külső (esztétikai), hanem belső (lelki) fogalom, szoros kapcsolatban áll az igazzal, amit alkotónk soha nem ad fel. Konok következetességgel halad pályáján, mindig az igazat keresve, s ha megtalálta, az önmagából kiszakított szépbe csomagolva tárja elénk, akármilyen keserű is legyen az. A kiegyensúlyozott, derűs színek sokszor mély indulatokat takarnak, melyek mindig az igazságérzetéből fakadnak. Magányos művész, de magányossága karakterisztikus, buktatókkal teli egyéni útjából és nem félrehúzódásból fakad. Olyan művész, akire mindig érdemes odafigyelni, mert alkotásaival közös létünk nagy kérdéseire keresi a választ.

[2] FODOR András: Szekeres Emilről. A nagykanizsai Hevesi Sándor Művelődési Központban 1977. X. 28—XI. 30. között megrendezett kiállítás katalógusa.

LÁSZLÓ KOSTYÁL:

TRAUM UND WIRKLICHKEIT
— Über die Malerei von Emil Szekeres —

(Zusammenfassung)

Emil Szekeres ist unter seinen Zeitgenossen in der ungarischen Malerei ein bedeutender Vertreter. Mit seiner individuellen Kunst bildet er einen interessanten Farbfleck. Im Jahre 1961 beendete er die Hochschule für bildende Kunst und siedelte sich in Kaposvár an; 1977 zog er dann nach Nagykanizsa. Auf vielen Kollektív- und Einzelausstellungen wurden seine Arbeiten dem Publikum vorgestellt. Seine Werke fanden durch mehrere Ausstellungspreise und die Auszeichnung für sozialistische Kultur Anerkennung.

In seinen frühen Werken verwand er als Zeichen von Formexperimenten verschiedene geomethrische Formen und Motive. Mit dieser Richtung brach er aber bald und begann Bilder zu malen, die die natürlichen Formen mehr oder weniger abstrahieren, so dass aber die ursprünglichen Motive noch erkonnbar blieben. Zu dieser Zeit war Szekeres im Gleichgewicht zwischen Konstruktivismus und Realismus. In der zweiten Hälfte der sechziger Jahre durchging er eine Krise, seine Farbenwelt wurde dunkler, in der Themenwahl dominierten die Fragen von Leben und Tod.

Im späten Schaffen Szekeres' (Anfang der siebziger Jahre) wird seine Palette wieder farbiger, zahlreiche Landschaftsbilder und symbolische Zeichnungen entstehen. Jetzt findet er auch die ihm am besten entsprechende Kunstart, das Pastell und das Aquarell. Ende der siebziger Jahre werden auf seinen Bildern, auf welchen die Kämpfe des Künstlers in traumähnlichen Visionen erscheinen, die ineinander verlaufenden Farben zu scharfen Konturen. Seine Werke sind in einem konstruktivistisch symbolistisch und surrealistisch. Die Spannung in Szekeres' Werken swischen den lieblichen Pastellfarben, seinem tiefen Humanismus und der bedrohlichen Unruhe unserer Zeit gegenüber machen ihn zu einem wahren Künstler und lässt uns auf ihn aufmerksam werden.

GAZDASÁG ÉS TÁRSADALOM A XVIII—XX. SZÁZADBAN
(Zala Megyei Levéltári Nap 1988. április 22.)

Néhány év óta már Zala megyében is hagyomány, hogy tavasszal tudományos ülést rendez a Zala Megyei Levéltár. 1988-ban különös apropója volt a Levéltári Napnak. Április 22-én ünnepelte 60. születésnapját Simonffy Emil kandidátus, agrártörténész, a Zala Megyei Levéltár nyugállományba vonuló igazgatója. Munkatársai magas szintű tudományos konferenciával, neves agrártörténészek (köztük több jóbarát — Szabó István tanítvány) meghívásával igyekeztek emlékezetessé tenni Simonffy Emil búcsúját az aktív levéltárosi munkától. A közel 150 fő részvételével lezajlott konferencia a „Gazdaság és társadalom a XVIII—XX. században" címet viselte.

Programja pedig a következő volt:

BENDA GYULA (Néprajzi Múzeum, Budapest)
Inventárium és paraszti gazdaság a XVIII—XIX. században.

OROSZ ISTVÁN (Kossuth Lajos Tudományegyetem)
Földművelési rendszerek a Dunántúlon a XIX. század első felében.

KOVÁTS ZOLTÁN (Juhász Gyula Tanárképző Főiskola, Szeged)
A születéskorlátozás kezdetei, terjedése Zalában a XIX. században.

GYIMESI SÁNDOR (Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem)
Típusok és motívumok Délkelet-Európa iparosításában.

ORBÁN SÁNDOR (MSZMP Párttörténeti Intézete)
Agrárpolitika az „50-es évek"-ben.

Az előadásokat hozzászólások és élénk vita követte. A legtöbb hozzászóló Kovács Zoltán szuggesztív, a nemzethalál vízióját is felvázoló előadásához kapcsolódott. A vita során kikristályosodott az a vélemény, hogy az aggodalom jogos. Meg kell találni azokat a lehetőségeket, amelyekkel a népesség fogyása megállítható lehetne.

A vitát Für Lajos a konferencia elnöke foglalta össze. A Szabó István tanítványok nevében sok sikert kívánt a kitüntetésben részesített Simonffy Emilnek további történészi munkájához.

Ezúton tesszük közzé — változatlan formában — a konferencián elhangzott előadások szövegét. Sajnos technikai okok miatt le kellett mondanunk Orosz István előadásának közzétételéről, amelyet a Zalai Gyűjtemény egy másik számában pótolni fogunk.

A Szerkesztőség

Veres Emil, festő

L: Konfár Gyula

–: Hír

B.

Népszabadság, Bp. 1978. jún. 1.

Bemutatkozunk

Kerületünkben is – a többi budapesti kerülethez hasonlóan – több éve működik a Területi Nyugdíjas Szakszervezet V. kerületi Alapszervezete, mivel időközben megszűnt, átalakult vállalatok nyugdíjasai fogtak össze és csatlakoztak szervezetünkhöz.

Tagjaink nyugdíjasok, ezért igyekszünk gondjaikkal, problémáikkal foglalkozni és arra megoldásokat keresni, így a tevékenységünk alapvetően hagyományos érdekvédelem. Kiterjedt szociálpolitikát folytatunk, ami sokféle formában nyilvánul meg, de segítséget nyújtunk tagjainknak problémáik megoldásában is. Szerveztünk és szervezünk orvosi előadásokat, tartunk klubszerű összejöveteleket, többek között Nők napján, idősek napján és karácsony előtt.

Szerény tagdíjunkat messze meghaladja az a támogatás, amit szervezetünk nyújt tagjainak, kiemelten arra legjobban rászorultaknak. Munkánkat elismeri és támogatja a kerületi Önkormányzat. Jó a kapcsolatunk a Magyar Vöröskereszt helyi szervezetével és más hasonló szervezetekkel.

Munkánkhoz jó feltételeket biztosít az, hogy helyet kaptunk az Aranytíz Ifjúsági Centrumban. Rendezvényeink színvonalas kulturális programjáról az Ifjúsági Ház vezetői és munkatársai gondoskodnak.

Sorainkba várjuk mindazokat a kerületi nyugdíjasokat, akik már korábban is valamelyik üzemi, hivatali szakszervezetnek tagjai voltak; vagy tagjai, de munkahelyük megszűnt, vagy messze van, vagy nem foglalkoznak már a nyugdíjasaikkal. Ugyanakkor tagjaink sorába várjuk azokat a nyugdíjasokat akik eddig nem voltak szakszervezeti tagok, de szívesen lennének szervezetünk tagjai.

Szervezetünk az Arany János utca 10 szám alatt lévő Aranytíz Ifjúsági Centrumban működik. Minden héten szerdán 15 és 16 óra között tartunk ügyeletet, ahol foglalkozunk tagjaink problémáival, ahová várjuk szervezetünk iránt érdeklődő kerületi nyugdíjasainkat.

A Területi Nyugdíjas Szakszervezet V. ker. Alapszervezet

Közlemény

A **Fidesz-Magyar Polgári Párt V. kerületi szervezete** ezúton értesít mindenkit, hogy az V. kerületi Fidesz-iroda 1997. október második felétől új helyre költözik.

A régi cím (Bp. V. Perczel Mór u. 4. I. em.) megszűnt.

Új címünk: 1053 Bp. Veres Pálné u. 16. fsz. (Szivárvány-köz)

Fidesz-Magyar Polgári Párt V. kerületi szervezetének elnöksége

A Belváros-Lipótváros Pedagógiai Szolgáltató Központ felhívja a lakosság figyelmét, hogy a **Veres Pálné Gimnáziumban**

Nyolcadikosok részére

tehetséggondozó szakkörök működnek

Matematika:

Kedd

15.00–15.45 1. emelet 14. Tanár: Horváth Pál
15.00–15.45 1. emelet 15. Tanár: Fodor Csaba
15.45–16.30 1. emelet 15. Tanár: Fodor Csaba

Csütörtök

15.00–15.45 1. emelet 14. Tanár: Horváth Pál
15.00–15.45 1. emelet 15. Tanár: Fodor Csaba

Magyar nyelv

Kedd

16.00–16.45 1. emelet 14. Tanár: Széky Péterné

Csütörtök

16.00–16.45 1. emelet 14. Tanár: Széky Péterné
16.00–16.45 1. emelet 15. Tanár: dr. Dörnyei Lászlóné

Péntek

14.00–14.45 1. emelet 110. Tanár: dr. Dörnyei Lászlóné
14.45–15.30 1. emelet 110. Tanár: dr. Dörnyei Lászlóné

Az iskola címe: (1053 Budapest, Veres Pálné u. 38.)

Pályázati felhívás

Nyakunkon a XXI!

címmel diákhumor-pályázatot írunk ki számotokra, akik életetek nagyobbik részét a XXI. században fogjátok élni.

Arra gondoltunk, hogy

Lépjetek fel egy kabaréban, mondjuk 2021-ben!

(Mi, akik kiírtuk, kitaláltuk ezt a pályázatot, addigra már sehol sem leszünk!)

Nagyon sajnáljuk, de a pályázat akkor igazi, ha bizonyos előírásoknak is megfelel. Úgy mint:

1. Akinek humora van, annak jövője is van. Vagy fordítva.
2. A benyújtott pályaművek bármilyen hosszúak és bármilyen rövidek lehetnek.
3. A benyújtott pályamű műfaja bármi lehet – szóban, írásban vagy zenében. Egy a fontos, hogy **humoros** legyen!
4. Témája: minden megkötöttséget nélkülöz. Teljes az alkotói szabadság! Csak gondolatébresztőként: szólhat a sportról, a kiscicáról, a parlamentről, a nagypapa kispapájáról, a sajtóról, a búzatermésről, a szexről, a családról. A lényeg: Szerintetek min fognak nevetni a jövő században az emberek? Milyennek szeretnétek látni a Ti világotokat? Vagy milyennek nem szeretnétek látni? Mit gondoltok, mit reméltek és mit nem gondoltok és mit nem reméltek a XXI. században?
5. A pályázatok beadásának módja: kéziratban, kottán, hangkazettán, videokazettán, Interneten (akár saját homepage-en) vagy Interneten feladva a http://www.hungary.net/pestimusor/ homepage-re; e-mail a pestimus@hungary.net címre.
6. Beküldési határidő: 1997. november 15. (névvel, címmel, telefonszámmal)

Beküldési határidő: Cserepesház, 1144 Budapest, Vezér út 28/b.

Bővebb felvilágosítás: Gálfi Anikó 252-62-84

Tudnivaló még, hogy az **elődöntőre** december 13-án és 14-én kerül sor Budapesten, a **Magyar Rádió** nyilvánossága előtt.

Az 1998. január 31-ei **döntőt** már a **Magyar Televízió** is rögzíti és februárban sugározza.

A pályázóknak igény szerint december 10-éig konzultációs lehetőséget is nyújtunk.

A pályázatot zsűri értékeli és a díjak odaítéléséről is dönt.

Magyar Rádió, Magyar Televízió, Művelődésügyi és Közoktatási Minisztérium, Pesti Műsor, Cserepesház és Marton Frigyes

Szekeres Emil képei

1997. október 17-én a barátságos hangulatú TM galériában (Budapest, V. kerület Fehérhajó u. 10.) nyílt meg Szekeres Emil festőművész kiállítása.

Megnyitóbeszédében dr. Fányó Zoltán elmondta, hogy a művész munkássága egyedülálló a kortársak között. Ott, ahol a csúnyaság, a rút a kelendő, ritkán találni olyan alkotót, aki vállalva a szépet, megpróbál gondolatokat ébreszteni a befogadóban – egyetemes kérdéseket boncolgatva de mégis jellegzetesen magyar szimbólumokon át közvetítve mondanivalóját.

A megnyitó előtt Szekeres Emillel beszélgettünk:

– 1934-ben születtem Kaposvárott, itt indult el művészi pályafutásom is, azokban a szabadiskolákban, ahol együtt tanultak idősek és fiatalok.

1955-ben kerültem a Képzőművészeti Főiskolára, Kmetty János és Kádár György

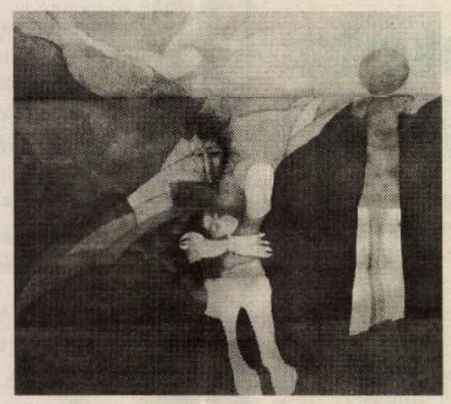

voltak mestereim. Szakmai felkészültséget és alapos tudást adtak át nekünk.

A főiskolát 1961-ben fejeztem be. Pályámat Kaposvárott kezdtem. Jelenleg Nagykanizsán élek és dolgozom.

– ***Hogyan látja a festészet helyzetét a mai Magyarországon?***

– A régi társulások megszűntével spontán csoportok alakulnak, néha azonban ezeket is nehéz fenntartani a személyes ellentétek miatt. Tíz éven belül talán normalizálódni fog a helyzet és létrejönnek az ízlésbeli hasonlóságon, szimpátián alapuló közösségek.

– ***Mik a közeli tervei?***

– Ugyanilyen stílusban szeretnék dolgozni. Célom az, hogy amit festek az mindenki számára érthető legyen, ne kelljen rejtvényeket fejteni annak aki megnézi a képeimet.

Szekeres Emil művészete valóban ilyen: érthető és csendes, mentes az europlakátok harsogásától, a feltűnősködéstől. És mégis erő van benne, olyan erő, amely csak az igazi művészetre jellemző.

(A tárlat 1997. november 1-ig naponta 10–18 óráig tekinthető meg.)

PÉNTEK ORSOLYA

Szellemi Búvárok Egyesülete

Cím: 1053 Bp. Ferenciek tere 4. I. em. I/A. Tel.: 117-78-41
Fogadóórák: hétfőtől-csütörtökig: 15–18 óráig
Internet cím: www.hpconline.com/szbe
Programajánlat: október–november
Az előadások kezdete 18 óra, belépő: 200,- Ft., SzBE tagoknak 100,- Ft., diákoknak: 50,- Ft.
Szekciók: Ezoterika: E, Pszichológia: P, Biblia: B, Szellemtan: Sz.

Október

29. szombat	Bakos József	P	A túlvilág létezése a modern fizika szemszögéből
30. csütörtök	Dr. Reisinger János	B	A „bűn" értelmezése
31. péntek	Kuklis Ferenc	Sz	Felszabadító önmunkálkodás II/3.

November

3. hétfő	Dr. Varga Edit	F	Egyéni vallásosság az ókori Egyiptomban
	Dr. Tomcsányi Attila	B	Biblia tanfolyam
5. szerda	vendég: Harmónia Egy. és Dr. Konta Ildikó	P	A Zeneterápiáról
7. péntek	Klubnap	E	Kötetlen beszélgetés (ingyenes)
8. szombat	Bulányi György,	B	A Biblia rejtelmei 10–18-ig
	Dr. Tomcsányi Attila Kotányi Ottó stb. előzetes jelentkezés!		Sokoldalú történelmi, pszichológiai közelítés
10. hétfő	Szabó Judit,	Sz	Mediális gyógyítóképesség fejlesztése
	Dr. Tomcsányi Attila	B	Biblia tanfolyam

Felhívás

Javaslattételre önkormányzati kitüntetés adományozása tárgyában

Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Önkormányzatának 18/1997. (V. 13.) B-L. Ö. számú rendelete alapján – egyebek mellett – javaslatot tehet (az átadást megelőző 60. napig) bármely kerületi polgár, intézmény – rendészeti szerv, társadalmi szervezet, érdekképviseleti szerv, szakmai egyesület, civil szervezet, egyház az Önkormányzat által alapított **Pro Civibus Díj** adományozására.

A Díj:

- annak adható, aki a kerület és a köz érdekében kiemelkedő tevékenységet végez;
- átadására évente egyszer (legfeljebb 20 személy részére) a március 15-i ünnep alkalmával kerül sor.

A javaslatokat (három példányban) a jegyzőhöz kell benyújtani.

DR. XANTUS JUDIT JEGYZŐ

Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Önkormányzata Szociális és Lakásgazdálkodási Bizottsága a kerületi lakosok szociális problémáinak megoldásában kiemelkedő munkát végzők tevékenységének elismeréseként meghirdeti

„A Belváros-Lipótváros Szociális munkáért díjat"

A díj adományozására javaslatot tehet – önkormányzati tisztségviselőkön és önkormányzati képviselőkön kívül – bármely kerületi polgár, intézmény, rendészeti szerv, társadalmi szerv, érdekképviseleti szerv, szakmai egyesület, civil szervezet, egyház.

A javaslatokat kérjük a Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. ker. Önkormányzat Szociális és Lakásgazdálkodási Bizottsága részére **1997. december 1-ig** eljuttatni, a Bizottság döntését követően **1997. december 20-án** kerül sor a díj ünnepélyes keretek közötti átadására.

PÓCSFALVI CSABA
SZOCIÁLIS ÉS LAKÁSGAZDÁLKODÁSI BIZOTTSÁG ELNÖKE

Több millió forint értékű lopott autókra és alkatrészekre bukkantak a rendőrök a Vas megyei Táplánszentkereszten egy volt pulykafarmon. A farmon két férfit őrizetbe vettek. MTI-FOTÓ

pan 3,581 milliárdnyit támogatott a tárca. A legtöbb pénz a levegőtisztaság, illetve a vízminőség védelmét szolgálja – ezekre a területekre jóval több mint egy-egymilliárd jut –, a természetvédelem ugyanakkor csu-

közlekedés egyik speciális megoldását, a sínautóbuszos utazást is támogatta a tárca, így Nyíregyháza és Mátészalka között öt új sínautóbusz állhat forgalomba.

Ö. Z.

Késes rablók Gyulán

Taxisok fogták el az idős asszony gyilkosait

TUDÓSÍTÓNKTÓL

S. Erzsébet 84 éves gyulai lakost csütörtökön otthonában több késszúrással megölték.

Ökrös Gábor, a Békés Megyei Rendőr-főkapitányság sajtószóvivője elmondta: tegnap reggel 8 órakor éjszakai szolgálatból autózott hazafelé egy gyulai taxis, aki észrevette, hogy a Villa utcában két ismeretlen személy rohan. Nyomukba eredt, közben rádióján értesítette kollégáit, s az ő segítségükkel elkapta a két menekülőt. Visszavitték őket a helyszínre, ahol döbbenten tapasztalták: a két férfi több késszúrással súlyosan megsebesítette a 84 éves S. Erzsébetet, aki a kórházba szállítás közben belehalt sérüléseibe.

A rendőrség őrizetbe vette a két kötegyáni lakost, a 26 éves *Sz. Zoltánt* és a 23 éves *M. Zoltán Attilát*, míg harmadik társukat, *M. Pált* körözik. A rendőrség megállapította: a gyanúsítottak betörtek az idős asszony házába, ahol a tulajdonos megzavarta őket, ekkor, még nem tisztázott körülmények között, késsel többször megszúrták S. Ezsébetet. Az ügyben folyik a vizsgálat.

Tisztelt Olvasónk!

Ha a Népszabadság előfizetőjeként Ön is szeretne karácsonyi ajándékot kapni lapunktól, ne feledje pontosan kitölteni és legkésőbb

MÉG MA

postára adni a múlt pénteki Népszabadság Magazinban megjelent válasz-levelezőlapot!

KÖZLEMÉNY

A munka-, illetve az ünnepnapok felcserélésével kapcsolatos munkaügyi miniszteri rendelethez igazodva a Westel 900 Rt. október 18-án, szombaton munkanapnak megfelelően számláz, míg október 24-én, pénteken a munkaszüneti napok gyakorlata szerint. A magyar mobiltelefon-piac vezető vállalata előre jelzi, hogy hasonló intézkedésre kerül sor december 20-án (munkanap lesz), illetve december 24-én (munkaszüneti nap lesz).

84498 KA

Színházműsor

Budapesti Kamaraszínház a Károly körúton: III. Richárd (7 – nyilv. főpróba). **Budapest Bábszínház:** Minden egér szereti a sajtot (10). **Fővárosi Operett Színház:** Van, aki forrón szereti (7 – Ábrahám P.-bérl.) **Fővárosi Nagycirkusz:** Cirkuszi boszorkányságok (3). **József Attila Színház:** Hamupipőke (4). **József Attila Színház Aluljáró:** Pillantás a hídról (fél 8 – Pénteki bérl. 1. ea). **Katona József Színház:** Rómeó és Júlia (8 – Mozgó Ház Színházi Társulás ea). **Kamra:** Hanschel fuvaros (7 – bem. ea). **Kolibri:** A farkas szempillái (3). **Kolibri Pince:** Rosszcsirkeff Mária emlékiratai – Gertrúd a nevelőnő (7). **Komédium Színház:** Stílusgyakorlat a 201-től (7). **Lézer Színház:** Vangelis (7). **Madách Színház:** Ne most, drágám (7). **Madách Kamara:** Élelem bére (22.30). **Pesti Vigadó:** Szeretlek, Színház (7). **Mikroszkóp:** Zsarukabaré (fél 8). **Nemzeti:** Szent Péter esernyője (7). **Refektórium:** Kedves hazug (fél 8). **Operaház:** Don Quijote (7). **Pinceszínház:** Mrozek Morozek (7 – X Színház ea). **Radnóti Színház:** Régi idők mozija (7). **R. S. 9. Stúdiószínház:** Kasimir és Karoline (8). **Ruttkai Éva Színház:** A kaktusz virága (7). **Stúdió K Színház:** Caspar Hauser (fél 8). **Szkéné:** Buto ünnep (7). **Térszínház:** Aliz Csodaországban (3). **Új Színház:** Vérnász (7). **Vidám Színpad:** Potyautas (7). **Vígszínház:** Svejk (7). **Pesti Színház:** Colombe (7). **Kongresszusi Központ:** A szerelem dallamai (fél 8).

adó részvényeinek 26 százalékát birtokolja, azonban ugyanolyan jogokat élvez majd, mint a többségi tulajdonos, a Wolters Kluwer. A megállapodást a Wolters Kluwer részéről Willem van Zanten, a cég ügyvezetője, az Akadémia képviseletében Keviczky László főtitkár írta alá.

● BÍRSÁGOLT UTÓÍZ. Egymillió forintra bírságolta a Gazdasági Versenyhivatal a Canderel cukorpótlót forgalmazó Monsanto Kft.-t, amely úgy népszerűsítette termékét, hogy nincs keserű utóíze, mint a sacharinnak. Polgárdy Géza, a GVH sajtófőnöke lapunknak elmondta: a szlogen alkalmas a fogyasztók döntéseinek tisztességtelen befolyásolására.

● EKG OTTHONRÓL. Mobiltelefon nagyságú és mindössze 100 grammot nyom az a kis EKG-készülék, amelynek segítségével a beteg érintkezésbe tud lépni a kardiológussal, akkor is, ha az illető kórházon kívül tartózkodik. Rosszulléte esetén otthon vagy a munkahelyén működésbe hozza a transztelefonikus készüléket, felhívja a központot, majd a kiértékelt lelet alapján megkapja az orvosi segítséget. A készülék bevezetése november 1-jétől várható, ára hozzávetőlegesen 160 ezer forint, de a tervek szerint a készüléket bérbe is vehetik majd a rászorulók.

● SZEKERES EMIL festőművész tárlata nyílt meg tegnap Budapesten a TM galériában. A nagykanizsai művész Kmetty János tanítványa. A kiállítás november 1-jéig tekinthető meg.

● GYERMEKBALESET. Az emésztőben találtak annak a két és fél éves gyermeknek a holttestére, aki szerda délután tűnt el a Heves megyei Tarnaörsön. A kisgyereket anyjával együtt a napokban rokonok fogadták be a településen, otthonukból ugyanis az apa agresszivitása miatt elmenekültek. Bűncselekményre utaló nyomot nem találtak a helyszínen. Az viszont még tisztázatlan, hogy egy mindössze 35 centiméteres szűk lyukon hogyan csúszhatott a gödörbe a gyermek, s ki távolította el az emésztő háromkilós fedlapját.

● KALENDÁRIUM. Október közepén több mint húszezer példányban országos terjesztésű kalendáriumot adott ki a Heves

néptánctársulatok, modern, kortárs és versenytáncosok, mintegy kétszáz művész lép fel.

● MAGÁHOZ TÉRT HOFFMANN. Csütörtök délután magához tért Hoffmann István vállalkozó, aki ellen a múlt héten csütörtökön az esti órákban követtek el pokolgépes merényletet. A BRFK sajtószolgálatának tájékoztatása szerint a harminckét éves vállalkozóval orvosainak néhány mondatot sikerült csak beszélni. Szavai viszonylag jól érthetőek voltak, ám amit mondott, annak a nyomozás további menete szempontjából nincs jelentősége. Az orvosok szerint Hoffmann – annak ellenére, hogy az eszméletét visszanyerte – még nincs túl az életveszélyen.

● A BESZÉLŐ című folyóirat novemberi számában jelenik meg a Beszélő Évek című sorozat 12. része. A sorozat arra vállalkozott, hogy az 1956-os forradalom utáni első nagy korszakfordulóig, 1968-ig dokumentumokkal, tárcákkal, viszszaemlékezéssel illusztrálja az eltelt időszakot. Ennek kapcsán az érdeklődők vasárnap kerekasztal-beszélgetésnek lehetnek a tanúi a Merlin Színházban, ahol a társalgásra az egyes évekről szóló esszék szerzőit hívták meg a szervezők, hogy az általuk megéltek alapján vitassák meg a szóban forgó időszakot.

● KÖNYV DIANA HALÁLÁRÓL. Hétfőn jelenik meg Diana walesi hercegnő tragikus balesetéről és a halála utáni gyász következményeiről a magyar rádió párizsi és londoni tudósítójának könyve MéDiana címmel. Róka Zsuzsa és Tóth Vali az elemző kötetben részletesen foglalkozik azzal, hogy a tragédia milyen hatással volt és lesz a sajtó és a társadalom kapcsolatára, illetve a brit monarchia jövőjére.

● BONTÁS. A székesfehérvári önkormányzat határozatot hozott, hogy december 31-ig le kell bontani a Rádió utca 11. számú épületet, ahol jelenleg – engedély nélkül – cigány családok laknak. Őket komfortossá tett lakókonténerekben helyezik el. A képviselő-testület a későbbiekben hajlandó 30 millió forinttal támogatni, hogy a családok kőházakba költözzenek.

Holnap kezdődik a tizenkettek viadala

ASZTALITENISZ

MUNKATÁRSUNKTÓL

A Marczibányi téri csarnokban holnap kezdődik a valamikor híres-nevezetes Tízek-bajnokság utóda, a Top 12 viadal. Az eredeti premiert 1951-ben tartották, a kibővített vetélkedő 1988 óta létezik (négy éve már nem a korábbi, körmérkőzéses formában). A rekorddöntés kizárt dolog, hiszen a férfiak mezőnyében *Klampár Tibor* nyolc Tízek-elsőséggel tartja a csúcsot, míg a nőknél *Kóczián Éva* kilenc alkalommal vitte el a pálmát. Noha *Bátorfi Csilla* (hat diadal) szépen felzárkózott, a címvédő ezúttal nem kerülhet közelebb az öröklista élolvasához, mivel nem vesz részt a mostani versenyen. Ennek oka: klubja, a Langweid vezetői nem járultak hozzá a klasszis játékos budapesti szerepléséhez, mert a német együttes – főként a svéd csapattárs, *Asa Svensson* kéztörése után – nem nélkülözheti Bátorfit a Bundesligában.

Az asztalhoz állók között négy olyan játékos van, aki nyert már Top 12-t: *Harczi Zsolt* (4), *Varga Sándor* (3), *Németh Károly* (2), valamint *Tóth Krisztina* (1). Rajtuk kívül a következő pingpongosok vetélkednek szombat 15 és vasárnap 9 órától: *Pagonyi, Lindner, Pázsy, Gárdos Krisztián, Gárdos Róbert, Bátorfi Zoltán, Gerold, Vitsek, Marsi* (férfiak); *Braun, Molnár, Fazekas, Erdős, Gazsi, Wirth Veronika, Kertai, Szvitán, Agárdi, Kovács, Kurimay* (nők). A hatos csoportokból a legjobb kettő-kettő jut a vasárnap délután háromkor kezdődő elődöntőkbe; a döntőket 16 órától rendezik.

Budapest-bajnokság

ÖKÖLVÍVÁS

MUNKATÁRSUNKTÓL

Hatvankilenc ország négyszázöt versenyzője nevezett a holnaptól jövő vasárnapig tartó, kilencedik amatőr ökölvívó-világbajnokságra – jelentette be az esemény tegnapi sajtótájékoztatóján *Csötönyi Sándor*, a hazai szövetség elnöke. A Budapest Sportcsarnokban rendezendő versenyen hat olimpiai bajnok és számos vb-aranyérmes lép kötelek közé.

A magyar válogatott szövetségi kapitánya, *Szántó Imre* elmondta: két érem, illetve két pontszerző hely megszerzése a cél. Elhangzott az is, hogy a diákok és a katonák az elődöntőig ingyen tekinthetik meg a küzdelmeket.

Az OTSH Igazgatási, Területi és Jogi Főosztálya felvételt hirdet

fiatal, agilis, a sportélethez kedvet és elhivatottságot érző jogász munkatárs részére. Bérezés a köztisztviselői törvény alapján.

Bővebb felvilágosítást dr. Sándor Elektől kérhetnek a 131-0170-es telefonszámon.

HÍREK

● ÁBRAHÁM játékvezetésével ma játsszák a tizenharmadik forduló nyitómérkőzését az első osztályú labdarúgó-bajnokságban. A Haladás (19 óra) azt az MTK-t fogadja, amely kedden UEFA Kupa-találkozót vív a Hungária körúton a zágrábi Croatia csapatával. A jövő heti nemzetközi összecsapásra csak ülőhelyeket ad ki a kék-fehér klub, a belépők ára ötezer forint.

● HOLNAP KEZDŐDIK az NB I helyébe lépő Extraliga küzdelemsorozata a jégkorongozóknál. Az első kör valamennyi mérkőzését Székesfehérváron játsszák. A program szombaton: FTC–Dunaferr (16), Alba Volán–Újpest (19). Vasárnap: Dunaferr–Alba Volán (17). Hétfőn: Újpest–FTC (18.45). Kedden: Újpest–Dunaferr (17), Alba Volán–FTC (20).

● ÚJRA Pazár Sándort választották a Bp. Spartacus elnökévé csütörtökön, a klub közgyűlésén.

● BAJNOKI férfi bajnoki kézilabda-mérkőzésen: Fotex Veszprém–Dunaferr 22:13.

● TIZENEGY FORDULÓ UTÁN az ukrán Levin (8,5 pont) vezet az Első Szombat elnevezésű nemzetközi sakkversenyen.

KÜLFÖLDRŐL JELENTIK

PÁRIZS: Törölték Jacques Villeneuve kanadai autós suzukai ötödik helyezését és az ezzel járó két pontot a Forma–1-es vb összetett pontversenyéből. Villeneuve a Japán Nagydíj előtti szabadedzésen figyelmen kívül hagyta a sárga zászlót, ennek következményeként életbe lépett volna az Olasz GP-n kapott, egy futamra szóló eltiltása. A Williams-Reanult istálló azonban megfellebbezte a döntést, így a tengerentúli versenyző rajthoz állhatott Suzukában. Most Frank Williams csapatfőnök visszavonta fellebbezést, mert valószínűsíthető volt, hogy ennek nyomán – a korábbi eltiltás miatt – Villeneuve nem szerepelhetne a vb zárófutamán, október 26-án, Jerezben, ami egyenlő lenne a világbajnoki címről való lemondással. Jelenleg tehát a német Michael Schumachernek 78, Villeneuve-nek 77 pontja van.

BÉCS: Gerhard Berger – a bécsi Kurier értesülése szerint – pénteken bejelenti, hogy befejezi Forma–1-es pályafutását. Az osztrák autós tizenhárom éve tartozik a „száguldó cirkuszhoz".

DETROIT: Első vereségét szenvedte el a Detroit Red Wings csapata az észak-amerikai profi jégkorongliga idei szezonjában. A címvédő együttest a Toronto Maple Leafs gárdája múlta felül (4:3).

WASHINGTON: Újabb gyorsasági világcsúcsot állított fel a nevadai Black Rock sivatagban a brit Andy Green. Óránkénti 763,3 mérföldes (1227,7 km-es) rekordjával – amelyet Thrust SSC nevű, sugárhajtóművel felszerelt járművével ért el – túllépte a hangsebességet.

BERLIN: Német lapértesülések szerint hamarosan Hans Krankl, a hetvenes évek kiváló osztrák labdarúgója váltja fel Jürgen Röbert a Hertha edzői posztján. Mint köztudomású, a berlini együttesben két magyar játékos futballozik: Király Gábor és Dárdai Pál.

ZÜRICH: Nemzetközi női tenisztorna második fordulójában: Raymond (amerikai)–Coetzer (dél-afrikai) 7:5, 6:3. A német Huber játék nélkül feladta az amerikai Williams elleni mérkőzést, míg a fehérorosz Zvereva – 4:6, 2:2-es állásnál – megsérült, és nem tudta folytatni a küzdelmet az amerikai Davenporttal szemben.

PÁRIZS: Nemzetközi férfi kosárlabdatornán: Atenas Cordoba (argentin)–Benetton Treviso (olasz) 87:78.

VISEU: Tizennyolc éves labdarúgók Eb-selejtező csoportmérkőzésén, Portugáliában: Magyarország–Bulgária 4-1.

NÉPSZABADSÁG

EÖTVÖS PÁL elnök, főszerkesztő

KARCAGI LÁSZLÓ, TAMÁS ERVIN, ZALAI ISTVÁN főszerkesztő-helyettesek
FRISS RÓBERT, SOÓS KÁLMÁN, TRIPOLSZKY LÁSZLÓ lapszerkesztők
GYENES LÁSZLÓ, KELEN KÁROLY segédszerkesztők
MIKÓ F. LÁSZLÓ művészeti vezető, FEJÉR GÁBOR képszerkesztő
ROVATVEZETŐK: Budapest: BERKÓ PÁL, érvek, vélemények; levelezés: BOSSÁNYI KATALIN, hazai tudósítások: FALUS GÁBOR, gazdaság: FERENCZ GÁBOR, sport: JAKAB JÓZSEF, külföld: ORTUTAY L. GYULA, fotó: RÉDEI FERENC
hír és információ: VÁJDA PÉTER, társadalompolitika és kultúra: VÖRÖS T. KÁROLY.

Kiadja a Népszabadság Részvénytársaság. Minden jog fenntartva!

Felelős kiadó: LENGYEL L. LÁSZLÓ ügyvezető igazgató

Ügyvezető igazgató: GÜNTER GIFFELS. Lapigazgató: RÓZSA GYULA
Hirdetési igazgató: SZELES PÁL. Terjesztési igazgató: BALOGH LÁSZLÓ
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest III., Bécsi út 122–124. Telefon: 250-1680
Telefax: 368-9098 Hirdetési ügyekben telefax: 388-9567, 368-9857
OLVASÓ- ÉS KÖZÖNSÉGSZOLGÁLAT TELEFON: 250-0110
A Népszabadság Rt. levélcíme: 1960 Budapest. Internet cím: http://www.nepszabadsag.hu
Terjeszti a HÍRKER Rt., az NHE., a regionális részvénytársaságok és a Kiadói Kereskedelmi Kft.
Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletági Igazgatósága (HÜI). Előfizethető a HÜI ügyfélszolgálati irodáinál, a kézbesítőknél, a Hírlap-előfizetési és Lapellátási Irodánál és a kiadónál (T.: 250-1680/terjesztés, fax: 368-8844)
Előfizetési díj egy hóra 849, negyedévre 2547, fél évre 5094, egy évre 10 188 Ft.
Szedés: Népszabadság Fényszedő Kft.
Nyomás: Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető: LENDVAI LÁSZLÓNÉ vezérigazgató
Internet cím: http://www.lang.hu/szikra.nyomda. E-mail: szikra@lang.hu
INDEX: 25 001 ISSN 0133-1752 BP. – ISSN 0237-3777 VIDÉK
A Népszabadság Rt. a Matesz tagja.

A mai lapszám külpolitikai szerkesztője: SZEGŐ GÁBOR,
a Mozaik szerkesztője: MATYUC PÉTER,
grafikai szerkesztője: PATTERMANN VERONIKA

HI-FI SHOW

ÖTÖDIK BUDAPESTI HiFi Show

1997. október 24-26. között

A rendezvény támogatója a **Quaestor Rt.**

HOTEL ATRIUM HYATT
1051 Budapest, Roosevelt tér 2.
péntek, szombat: 10h-20h
vasárnap: 10h-18h

Jegyek vásárolhatók a Hi-Fi boltokban és a helyszínen.

Szekeres Endre

A II. országos népművészeti kiállításon Budapesten részt vett a fiatal népművészeti studió tagja: Egri István/Balassagyarmat/ palóc paddal, Kárpáti Zoltánné népi iparművész csomózásos macramnéval, Krausz György/Komló/ tékával, Horváth Vince/Nyíregyháza/ fafaragással, Szekeres Endre/Gödöllő/ csupraival.

Magyar Hirlap 1975/294/8

Capó: Élő népművészet

Szekeres Endre, festő

ZENEORSZÁG

MILLECENTENÁRIUMI ORSZÁGOS CRESCENDO

Egymásután négy jelentős komolyzenei fesztivált rendeztek júniusban-júliusban Magyarországon, nem beszélve a további féltucat szakosított fesztiválról és zenei találkozóról, melyek manapság szinte keresztül-kasul zengik az országot. Közreműködői majdhogynem egymás sarkát tapossák a pódiumokon, nem kis gondot okozva a szakembereknek és a közönségnek. A zenekedvelők a bőség zavarával küszködve próbálták, próbálják eldönteni, hogy melyikre látogassanak.

Az országos nagy crescendo okairól kérdezte az Atlantic Sajtószolgálat munkatársa *Baross Gábort,* a Kórusok és Zenekarok Szövetségének (KÓTA) elnökét, aki mindenekelőtt elégedettségét fejezte ki a hazai zenei élet fejleményével.

Az Expo ugyan elmaradt, de született helyette két új zenei fesztiválunk a már meglévő kettő mellé, összegezte a közelmúlt komolyzenei eseményeit Baross Gábor, a Kórusok és Zenekarok Szövetsége elnöke, az Európa Bizottság elnökségi tagja. Az ismert karnagy, aki egyúttal az ELTE-kórus dirigense, évtizedek óta szakértője, lelkes támogatója a hazai amatőr kórus és zenekari mozgalomnak.

A KÓTA-elnök szerint ereztileg az Expo hívta életre a kaposvári Europa Cantat Juniorfesztivált és a balatonföldvári Partitúrák nevű hangszeres fesztivált az évtizedek óta magas színvonalú debreceni, pécsi és veszprémi mellé. Ezek a fesztiválok a hazai amatőr zenei élet különböző szeleteit mutatják be: Debrecenben a nagykórusok, Pécsett és Veszprémben a kamarakórusok, Kaposvárott a 9 és 18 év közötti ifjúsági kórusutánpótlás, Balatonföldváron a kortársi hangszeres zene mutatkozott be sikeresen, telt házat vonzó koncertekkel, atelierekkel, több tízezres hazai és külföldi közönséggel, szakmabeliekkel.

Baross Gábor szerint a fesztiválok sikere bizonyítja, hogy még mindig a komolyzene hazai kulturális életünk legfontosabb romlatlan, értékálló nemzeti kincse és exportcikke. Az idei nyár eseménysorozata azt is jelezte, hogy a vendéglátó városok, kórusok polgárai igenis fontosnak tartják, hogy kitegyenek magukért, megmutassák, szeretik erkölcsileg, anyagilag akarják és képesek is támogatni az értékes kultúrát őrző rendezvényeket.

A KÓTA-elnök arra is felhívta a figyelmet, hogy a június-júliusi négy fesztivál nem egyedülálló és egyszeri eset. Része annak az egészséges hazai kulturális folyamatnak, amely nagy nehézségek árán, de végül biztosan visszaállítja a megingott, fenyegetett magas művészi értékrendet. Ennek más jelei is vannak: így például a tavalyi, ugyancsak sikeres komolyzenei fesztivál — a zeneiskolások európai találkozója —, amelynek szintén Magyarország adott otthont. Ugyanezen jelek közé sorolják a zenei szakértők a legutóbbi Mátyás-templombeli Europa Chor-hangversenyt, amelyen a kontinens 18 országának énekesei léptek fel Párkai István és Kollár Éva karnagy betanításával és a másik jelentős európai szervezet, az Euro Chor e hónapban nálunk rendezendő közgyűlését.

K. K.

A dinnyésiek akarják, várják a színes-forgatagos falunapot

A festőművész, a fotós: a Velencei-tó, a szép épület szerelmese

(Folytatás az 1. oldalról)

A dinnyési művelődési ház ilyenkor ünnepi díszbe öltözik. A színes, tarka forgatagban mindenki megtalálja a kedvére való látványosságot. A vásárosok is visszafogottak, nem találni giccses, ízlésromboló „műremekeket". Figyelmünket korhű jelmezbe öltözött kikiáltó vonja magára: kezdődik a bábelőadás. Ideje, hiszen a kicsinyek — s nem szégyen, a felnőttek is — kíváncsian várják Szász Zsolt bábművész produkcióját.

Amott a Csináld magad! kézműves műhely korongozóját szeretné kipróbálni egy kislány, emitt nagy keletje van az óvodások és szüleik által készített ajándékoknak. Szép üvegkép, ügyes kezek által készített apróságok, aminek az értékét elsősorban az adja, hogy az óvoda támogatására szeretnék fordítani a bevételt. „Sok kicsi, sokra megy. Minden lehetőséget megragadunk, hogy segítsünk az óvodának" — mondja *Nagyné Rubos Kinga*, aki Alapi Attila csapata mellett az egyik fő szervezője és segítője a dinnyési falunapoknak. A művelődési ház könyvtárát vezeti, de népművelőként is ugyanolyan lelkesedéssel tevékenykedik. Kiállításokat szervez. *Szekeres Endre* festőművészt is ő nyerte meg, hozza el az alkotásait: hadd gyönyörködjön a szebbnél, szebb tájképekben, csendéletekben a falunapra látogató.

„Zalából jöttem, s telepedtem le már hat éve a Velencei-tó mellett. Aki megnézi a képeimet, észreveszi, hogy a legtöbb festményemen a vízparti tájat örökítem meg. Bevallom, hogy az első „szerelmem" e témában a Balaton volt de amióta itt élek, a Velencei-tó már komoly vetélytárs" — mondja az örökifjú mester, és elárulja, hogy nemrégen hőlégballonról, 1500 méter magasból élvezhette a Velencei-tó panorámáját, amely újabb képek festésére ihlette.

Berta Gábor fotótárlatát sem szabad kihagyani a látnivalókból! — figyelmeztet egy kedves lokálpatrióta, valóban, aki még nem járt Párizsban vagy Spanyolországban, és nem gyönyörködhetett az egzotikus virágokban, a világhírű műemlékekben Berta Gábor alkotásai rabul ejtik, felkeltik érdeklődését. Nem kevésbé érdekes és értékes a Velencei-tó madárvilágát bemutató kiállítás, amely szintén sok látogatót vonz.

A dinnyési falunapon újdonságnak számító görög táncház sikeréből nem nehéz megjósolni, hogy jövőre is meghívják a népszerű együttest. Nagy tetszést aratott a középkori harci játékok bemutatója is. Az élménybeszámolóból nem maradhat ki a színjátszókör előadása. A tehetséges, fejlődő „társulat" a legbiztosabb sikere évek óta a falunapnak. Ezúttal A kikapós patikárius című vígjátékot adták elő. A Deák Bill és Happening Blues Band játéka az idei falunap „slágere" volt.

Kulich Erzsébet
Fotó: Pati Nagy Bence

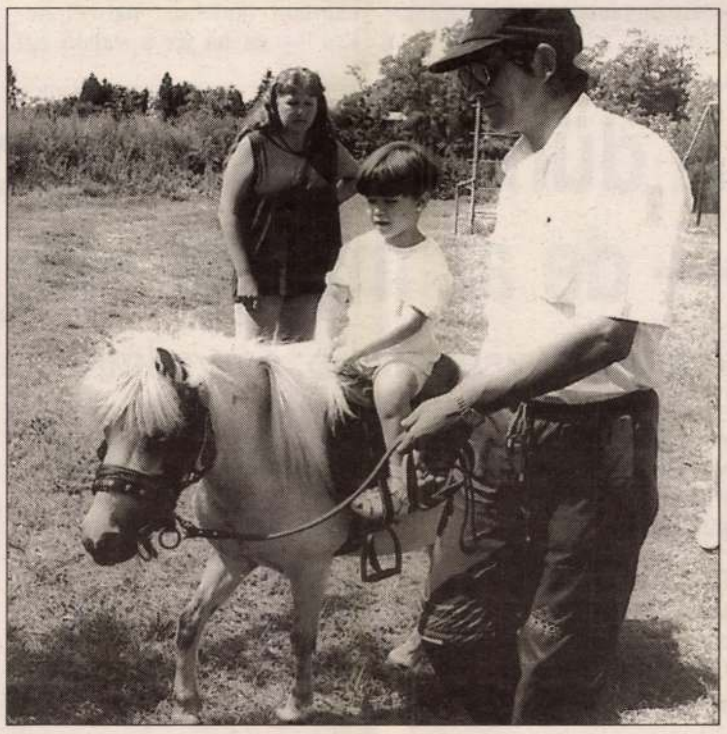

fjú fúvósok örömódája, űzijáték, utcabál, induló

A Hermann László Zeneiskola és Zeneművészeti Szakiskola fúvósági Fúvószenekara valamint a város önkormányzata másodszor rendez nemzetközi fúvószenekari fesztivált. A zeneiskola növendékeiből alakult, nyolc éve együtt muzsikáló csapat évről évre dinamikusan fejlődik. Arany minősítés, különdíj, több rangos elismerés jelzi: *ól fújják a marsot.* Sokszínű nemzetközi kapcsolataiknak és sikereiknek köszönhetően 1994-ben rendezték az első fesztivált, amelyen a hangulatos koncertek, a mazsorettek bemutatói, a tűzijáték és más maradandó élmény ismétlésre ösztönözte a rendezőket.

Bíró Zoltán karmestertől, a fúvósok vezetőjétől tudom, a fesztiválnak két fővédnöke van: dr. Nagy István polgármester és dr. Takács Nándor megyés püspök.

— Kik lesznek a zsűri tagjai?

— Jeles szakemberek: Dohos László ezredes, a Magyar Honvédség főkarmestere a zsűri elnöke, Auth Henrik ezredes, nyugalmazott főkarmester és Tóka Szabolcs orgonaművész, a zeneiskola igazgatója.

— Kiket hívtak, várnak a nemzetközi találkozóra?

— Ausztriából, Csehországból érkeznek fiatal zenészek, jönnek finn, lengyel, olasz muzsikusok is, a hazai színeket pedig ketten képviseljük: a zeneiskolások és a székesfehérvári Helyőrségi Fúvószenekar.

— Mikor és hol kezdődnek a fesztivál eseményei?

— Augusztus 17-én, szombaton érkeznek a vendégek, a megnyitó hangverseny este 8 órakor lesz a VOK-ban a helyőrségi fúvósok közreműködésével, amit táncház követ.

— Azt hallottam, vasárnap fúvószenére ébred Fehérvár.

— Valóban, a fesztivál szereplői ébresztőt fújnak a város különböző pontjain, de nem kell megijedni, hogy túl korán harsog a harsona, a trombita, 8.30-kor szólalnak meg. Ezt látványos zenés felvonulás követi, a Városház téren lesz köszöntés, majd térzenék, este pedig fesztiválprogram a VOK-ban. Augusztus 19-e a díjkiosztó gálaműsor napja. 20-án délelőtt vidéki helyszíneken koncertezünk, este pedig a nagyszabású finálét rendezünk felvonulással, örömódával, tűzijátékkal, utcabállal.

— zágoni —

Kulturmix

Fehérvári festő csetényi tárlata

Simon Mária Valéria kiállítását a csetényi Holitscher-kastélyban augusztus 17-én Ács Jenő polgármester és dr. Bajkai Braun Géza festőművész nyitja meg. A szeptember 6-ig látható kiállítás 19 órakor rendezendő megnyitóján a helybéli általános iskolások adnak műsort.

Szép szerelmem Magyarország

A Tolcsvay trió koncertje Szép szerelmem Magyarország címmel kerül bemutatásra augusztus 17-én Csopakon. Közreműködik Robert Julian Horky, ausztriai fuvolaművész. A Napfény fia című táncjátékot, amelynek zenéjét és szövegét Tolcsvay Béla írta, a Csopak Néptáncegyüttes mutatja be a szabadtéri színpadon. Csopak után Balatonfűzfőn tart ősbemutatót az énekmondó Tolcsvay.

Taimir-félszigeti szamojédok

A Néprajzi Múzeumban augusztus 14-én nyíló időszaki kiállítás a taimir-félszigeti szamojédokat mutatja be. A megnyitón dr. Domokos Péter beszél az dokumentumanyag szerzőjéről, Normantes Pauliusról.

Liszt összes orgonaművei „Virág-nyelven"

Virágh András orgonaművész és főiskolai tanár nagy vállalkozásba fogott, lemezre játszotta Liszt Ferenc összes orgonaművét. A liszti életmű kevéssé ismert filozofikus műveit a nagy mester halálának 110. évfordulója alkalmából eleveníti föl a fiatal művész.

Zenei tisztelgés Székesfehérváron

Az Alba Regia Zenekar és a Primavera Kórus közreműködésével zenei tiszteletadás lesz augusztus 14-én 19 órakor a fehérvári székesegyházban. Az előadók és a művek a magyarok nagyasszonyát köszöntik.

Orgonahangverseny a dégi templomban

Bach: G-moll Prelúdium és fúga című műve valamint két korálfeldolgozása lesz a nyitánya augusztus 25-én a dégi katolikus templomban rendezendő hagversenynek, amelyen Nyírő Gábor orgonaművész és Gáborfi Zsuzsanna énekes működik közre. Händel operaáriája, Gounod imája és két Franck-mű is megszólal az esten.

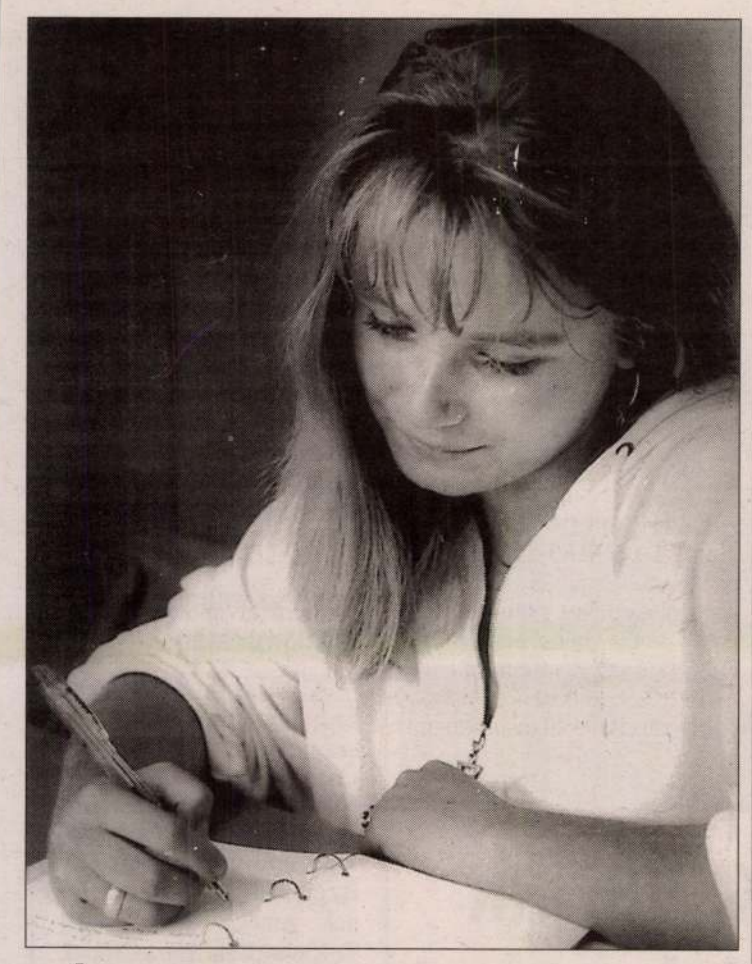

„Újra szemlét tartunk gondolataink felett...”

A meditáló írás napi húsz percet vesz igénybe

A rendszeres naplóvezetés erősítheti az immunrendszert, oldhatja a stresszt és megelőzheti a betegségeket. Erre jött rá a dallasi (Texas) Southern Methodist Egyetem pszichológia professzora, James Pennebaker.

A naplóírás kikapcsolódást jelent a hétköznapokból. Hatása hasonlít a kocogás, a meditáció és egy jóízű étkezés hatásához, véli a professzor, aki több mint 13 éve foglalkozik ezzel a témával. A naplóírás kedvező hatásának okára is fényt derített: írás közben tisztába jövünk érzelmeinkkel, újra szemlét tartunk gondolataink felett. Ezáltal a szó szoros értelmében öntudatosabbakká válunk.

A pszichológus vizsgálata során két csoportot figyelt meg. Az egyik csoport tagjainak azt javasolta, hogy vezessenek naplót és minden fontos élményüket írják le. A másik csoportnak nem adott ilyen tanácsot.

Az első csoport tagjai már 2-4 hónapnyi naplóvezetés után csak feleannyiszor keresték fel orvosaikat valamilyen testi panasszal, mint korábban. Egészségesebbnek érezték magukat és hirtelen megnőtt az energiájuk. A pszichológus ezenkívül azt is megállapította, hogy a naplóírás segít a magas vérnyomás ellen. Főként a férfiak profitálnak ebből az új szokásból, nyilván azért, mert nekik inkább nehezükre esik az érzelmeikről beszélni, mint a nőknek.

Miután a naplóírásnak optimális hatása van, Pennebaker azt ajánlja, hogy keressünk magunknak egy szép helyet, ahová visszavonulhatunk, s naponta áldozzunk 20 percet élményeink megörökítésére.

Közben egyaránt vizsgáljuk meg pozitív és negatív gondolatainkat és érzelmeinket. Jobban meg fogjuk érteni gondjainkat, örömeinket és nem terheljük tovább szervezetünket elnyomott félelmekkel vagy stresszel.

A módszer végül is egyszerűnek tűnik, miért ne próbálnánk ki? A legtöbben ifjú korukban szorgos naplóírók voltak...

„Csodamargarin” Finnországból — fából

Csökkenti a koleszterinszintet, egészségvédő

Az egészséges táplálkozás a fejlett országok lakosai számára valóságos szenvedéllyé vált: szemben Burundival vagy Bangladessel, ahol az emberek örülnek, ha egyáltalán megszerzik a napi betevő falatot, Nyugat-Európában és Észak-Amerikában egyre inkább a minőségre helyeződik a hangsúly.

Az egészség megőrzésének fontos összetevői a zsírsavak, amelyek elsősorban vajban, margarinban találhatók. Egy finn cég nemrég abszolút egészséges margarinnal rukkolt elő. A „csodamargarinban” nem csak roppant alacsony a szívműködésre ártalmas koleszterin, hanem olyan növényi zsírsavat (szterolt) tartalmaz, amely ténylegesen csökkenti a fogyasztó vérének koleszterinszintjét.

A kizárólag finn alapanyagokat és know-how-t tartalmazó Benecol aktív hatóanyagát fákból, elsősorban fenyőfélékből nyerik. A beta-sitostanol elnevezésű vegyületet már szabadalmaztatták az Egyesült Államokban és Lengyelországban. A hatóanyag nagy előnye, hogy gyakorlatilag minden zsiradékhoz hozzákeverhető, s egyaránt elviseli a főzést és a fagyasztást. A finnek fő gondja jelenleg, hogy lépést tarsanak a szédítő ütemben emelkedő kereslettel. A hatóanyag ugyanis igen kis mennyiségben fordul elő a növényekben. Az ajánlott napi adag ugyan csekély, alig 2,5 gramm — csakhogy például 2,5 kilogramm szterol kinyeréséhez harminc tonna fenyőre van szükség. Vagyis egy 250 gramm tömegű tubusos Benecol margarin előállítása 300 kilogramm fenyőfát igényel. Ennek megfelelően a termék ára is borsos: ötháthszorosa a Finnországban forgalmazott hagyományos margarinokénak. A növényi szterol hatásai sokrétűek, ám annyit már sikerült kimutatni, hogy jótékonyan befolyásolja a vér koleszterin szintjét, mégpedig jelentős mértékben csökkenti mind a teljes, mind az LDL típusú (ez az ártalmas) koleszterint.

A zaj tényleg ölni is tud?

Az infarktus második legnagyobb rizikófaktora — de a vízesés nem árt

Mindenki tudja, csak sokan nem veszik komolyan: a zaj káros az egészségre. A legújabb felmérések szerint a dohányzás után a zajártalom az infarktus legfőbb rizikófaktora.

Az, hogy az a zaj ölni is képes, nem éppen közismert. Az ókori kínaiak viszont tudták ezt. Kegyetlen kivégzési módszerük, hogy az elítéltet egy nagy harang alá fektették, és azt kongatni kezdték: néhány óra alatt elpusztult a szerencsétlen ember. Halálának oka valójában a zaj okozta stresszreakció volt. Mert a zaj a stressz fegyvere. Hatására megemelkedik a vérnyomás, a szervezet több adrenalint választ ki — szabályos vészreakció ez, amelynek hatását tartósan nehezen viseli el az egészséges ember is.

Statisztikailag igazolható, hogy az infarktusos betegek jelentős százaléka él vagy dolgozik zajos környezetben. Miközben mindez közhelyszámba megy, azt még ma sem tudja pontosan megmondani senki, mi is történik zajártalom közben a szervezetben. A lárma okozta stressz nem vehető szemügyre, mint a haldokló erdő, nem mérhető műszerekkel, mint a szennyezőanyagok a folyóban, és hatása is mindig csak ott és akkor érvényesül, ahol a zajforrás, no meg az ember van.

Miért gyötri egy adott hangerő az egyik embert és miért van

az, hogy a másik fel sem veszi azt? Csak a hangerő számít? Fizikai értelemben igen. Táblázatok készültek már arról, hány decibelig kellemes, honnan kellemetlen, majd elviselhetetlen, egészségkárosító, fájdalmas, esetleg halálos a hanghullámok hatása. Igen ám, de mivel magyarázható például a vízeséseffektus? Megfigyelték, hogy azok, akiknek lakhelye, esetleg üdülője vízesés közelében van, háborítatlanul pihennek, felüdülve ébrednek vagy térnek vissza a városba, holott az alázuhanó víztömeg robaja sokkal erősebb a stresszhatást kiváltó városi forgalom zajánál. Vagy miért zavarja egy elrobogó éjszakai motorkerékpáros a kamionsofőrt, akinek egész nap meg se kottyan az autópálya borzalmas lármája, amely hozzátartozik a munkájához.

Valószínűleg az az igazság, hogy a kellemes, vízesés típusú zajok is ártalmasak, rontják a hallást, de nem váltanak ki stresszhatást, sőt oldhatják is a feszültséget. Aki sokat jár-kel walkmannel a fülében, talán nem is tudja, hogy miközben kikapcsolódik, élvezi a zenét, szép lassan nagyothalló lesz.

Úgy tűnik azonban, a képlet nem bonyolult: a túlzott hangerő káros, nem mindegy azonban, hogy kiváltja-e a szervezet vészreakcióját, okoz-e stresszt, vagy nem. Ami az egyik embernek elviselhetetlen, a másiknak meg se kottyan. De azért ne feledjük, a zaj senkinek sem használ, s az életét sem hosszabbítja meg.

A zajártalom megelőzése, esetleg elkerülése nem mindig könnyű, egyes esetekben lehetetlen. A városi embernek mindenesetre érdemes kihasználnia a ritkán adódó lehetőséget — a csendre. S ez leginkább otthon kezdődhet. **(FEP)**

„Sajnálom a történteket”

Kétféle bocsánatkérés különböztethető meg: az őszinte jó és a hazug rossz

A sikeres, hosszú éveken át tartó párkapcsolatnak fontos építőeleme az a képesség, hogy tudjunk őszintén bocsánatot kérni vagy megbántott félként képesek legyünk ezt a gesztust elfogadni.

Természetesen arról az esetről van szó, ha nem mindennapos sértegetések és bocsánatkérések követik egymást. Az se mindegy, miként kérünk bocsánatot.

Howard Markman amerikai pszichológus professzor, aki évek óta foglalkozik a házasságokkal, kétféle bocsánatkérést különböztet meg: jót és rosszat. Ha például ezt mondja valaki: „Jó, jó sajnálom, de most már hagyjál békén!” — az rossz bocsánatkérés. A következő szintén: „Sajnálom a történteket, de soha nem tettem volna ilyet, ha te nem tetted volna azt...”

Ez ugyanis nem más, mint a felelősség áthárítása, ezért nem is fogadhatja el őszinte bocsánatkérésként a megsértett fél.

Egy másik amerikai pszichológus professzor, John Gottmann évek óta azzal foglalkozik, mi teszi sikeresebbé, igazán tartóssá a házasságot. Szerinte az egyik legfontosabb lépés a siker útján az, ha valaki képes bocsánatot kérni.

Az erőszakosságra hajlamos férfiak általában nem tudják elfogadni feleségük jelzéseit, nem is veszik észre, hogy valamit másképpen kellene csinálni. Olyanok mint a fal, amelyről lepattan a labda.

A működő házasságokban a férjek elfogadják a nők javaslatait, de legalábbis elgondolkodnak a dolgokon, s hajlandók beszélgetni is róluk.

Ha valaki ki tudja mondani, „Valóban nagyon sajnálom, hogy megbántottalak. Nem akartam fájdalmat okozni neked”— és ha az a valaki ezt tényleg komolyan így is gondolja, akkor azt a kapcsolatot valódi meghittség jellemzi.

Különösen férfiak hiszik azt, hogy a tekintélyük csorbul, ha bocsánatot kérnek.

Sokszor tudják is, hogy a másiknak igaza van, mégsem kérnek őszintén elnézést. S ennek nem feltétlenül az önhittség az oka, a gyökerek sokszor mélyre nyúlhatnak.

Gyakran valami fájdalmas, múltbéli eseménnyel, esetleg szégyenérzettel, gátlással függ össze az, ha valaki képtelen bocsánatot kérni, vagy rosszul kér bocsánatot. Hiszen a bocsánatkérés nem felnőtt korban elsajátítandó „tudomány”.

Mint az életben egy sor igen fontos dolgot, általában ezt a képességet is otthonról, a családból hozzuk magunkkal. A roszszul értelmezett „büszkeség” sokszor lehetetlenné teszi a felnőtt számára, hogy kimutassa érzelmeit, őszinte megbánását. Igaz a dolog fordítottja is: hiszen az is kellemetlenné teheti a bocsánatkérést, ha a partner nehezen fogadja ezt el, s a jó bocsánatkérésre sem képes megfelelően reagálni. Komolyan meg kell gondolni azt is, ha valaki nem képes a másiknak megbocsátani, mert aki így dönt, az bizony nagy kárt okoz a kapcsolatnak: a sérelmeit csak látszólag felejti el, „gyűjtögeti” a tüsköket, s ami a legártalmasabb, a következő veszekedésnél a korábbi sérelmeket is felhánytorgatja. Ha a másik viselkedése alapján valaki úgy érzi, hogy soha többé nem teheti jóvá azt a hibát, amit elkövetett, ez esetben hamar véget érhet a viszonyuk.

Megéri tehát figyelni a helyes bocsánatkérésre. Ezernyi pillanat van az életünkben, amikor szükségünk van rá — a saját érdekünkben.

(Ferenczy Europress)

A dühkitörés nagyon veszélyes — de az indulat elfojtása sem jobb ám...

A legegészségesebb: a rugalmas reakció, az arany középút

Azok, akik a stresszt dühkitörés útján oldják fel, épp olyan veszélynek teszik ki magukat, mint azok, akik a mérgüket magukba fojtják.

A legegészségesebb az arany középút, a rugalmas reakció. Erre az eredményre jutott dr. Tilmer Engebretson, a columbusi Ohio State University klinikájának professzora.

Engebretson 116 középkorú pilótát kérdezett meg arról, hogy mit tesznek stressz esetén. Mint az várható volt, igen magas értéket mutatott azoknak a koleszterinszintje, akik minden mérgüket magukba fojtották és kifelé nem jeleztek semmit.

A „rugalmasokhoz” viszonyítva 40 ponttal magasabb volt ez az érték, az LDL-szint (a „rossz” koleszterin) pedig 30 ponttal magasabb.

S itt jön a meglepetés.

Ugyanez az érték érvényes azokra is, akik mérgüket rendszeresen ordítással és szitkozódással juttatják kifejezésre. A stressz ily módon történő oldása éppen úgy szívinfarktushoz vezethet, mint az ellenkező szélsőséges viselkedés.

Mindkét csoport állandó konfliktushelyzetben van — vagy egy másik személlyel vagy önmagával.

Engebretson szerint a „hajlékonyak”, a flexibilisek alkalmazkodóképesebbek. Környezetükre jól reagálnak, a stresszt intelligensebben kezelik, s ez azt is jelenti, hogy kevésbé szenvednek tőle...

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1903 MÁR 24.
PESTMEGYEI HÍRLAP

Szőnyegtervek álmodója

Örült volna 1924 Gréta Garbo

A mérnöknő pihenője

Mit ír a Magyar Művészet

— És ha csak festene?

— Úgy gondolja, hivatásszerűen... Hogy ebből éljek?

— Igen.

— Az nem megy. Hogyan is menne.

Tagadóan rázza a fejét.

— Pedig... — körbemutatok.

A gödöllői új családi háznak ez a szobája

olyan, mint egy kiállítóterem.

A szabad falrészeket festmények, grafikák takarják, de a szemet elsősorban szőnyegtervei vonzzák: *Szekeres Erzsébet* különösen ezekkel nyújt újat, szépet, egyénit.

— Tavaly államvizsgáztam itt az agrármérnökin és szeretem a foglalkozásom. Mérnök vagyok és az is akarok maradni... De... Vizsgára készüléskor, más sétált pihenésképpen, számomra ez bizonyult a legjobb kikapcsolódásnak. A másik... Én nem tanultam festeni... Figyelje az alakvázas képeimet. Bizonytalanok. Felvettek a Dési Huber körbe, a tanulás tehát még csak ezután kezdődik.

A szőnyegtervekre mutatok.

Bólint.

— Mondják és én is érzem, ezek jók.

Tűnődve vizsgálja őket, s csendesen szól:

— Azt hiszem, ez az igazi műfajom.

A magyar

népmesék világát

örökíti meg, ősi motívumok felhasználásával. Érdekes kettősség. Évszázadok hagyományai modern megfogalmazásban. És a színek. Csontvárira emlékeztetnek.

— Mi adta az ötletet?

— A szőnyegtervekhez?

Igent intek.

— Gödöllőn működik egy szövetkezet. A világ minden zugába exportálnak szőnyegeket. Anyám is készített néhányat. Gréta Garbóét másfél évig varrta. Csodájára jártak. Világos krém alapon frész színű szegfű. Olyan volt a virág, mintha vizes ablakon keresztül mutatnák. A másikat, amelyiken több mint egy évig dolgozott, Nasszer vadászkastélyába vették meg. Rokokó vadászjelenet XVI. Lajos korabeli stílusban. Nagyon szép volt az is, elfogultság nélkül mondom, elhiheti... És mégis éppen ez adta az ötletet. Mert jobban örült volna Gréta Garbo és Nasszer is, ha valami különlegeset kap. Miért rokokót adunk a sajátosan magyar motívumok helyett? Így kezdődött... Nem sajnáltam az időt, gyűjtöttem a gödöllői faragásokat, hímzéseket. A környék ilyen emlékeit, hagyományait...

— A szövetkezetiek látták már?

Nevet:

— Még nem fedeztek fel.

Ismét komolyra vált arccal teszi hozzá:

— Pedig tudom, jó nyomon járok. A századfordulótól a harmincas évek végéig messzeföldön híres volt a gödöllői szőnyegipar.

Mutatja a Magyar Művészet című könyvet. Az 1800 és 1945 közötti időszakot öleli fel a mű. Egy fél oldal Gödöllő. A szőnyegszövés. Magas színvonalról tesz említést, s arról, hogy csak rövid ideig tartott a diadal.

— De miért? — kérdem.

— Mert nincs utánpótlás.

— Miért ne lenne? — mutatok a tervekre.

Ismét nevetve válaszol:

— Mondtam már, hogy még nem fedeztek fel. Pedig milyen csodálatos lenne, ha végre nemcsak festve, hanem fonalakból elkészítve is látnám amit megálmodtam.

(Szántó)

Szekeres Erzsébet

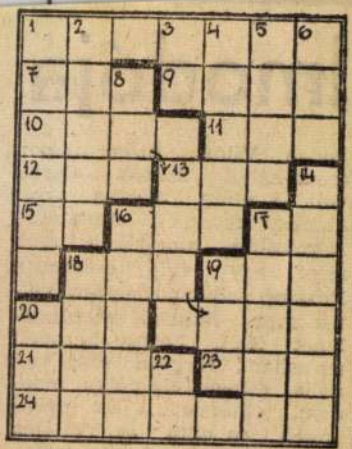

Tápiószecső, Alkotmány u. 5. — Czinkos Károly, Pilis, Haleszi l. d. 7. — Medgyesi Ildikó, Verőce, Árpád út 62. — Péter Izabella, Vác, Kertész út 3. — Valkay Júlia, Szentendre, Málna u. 11. — Kiséri Eszter, Nagykőrös, Kecskeméti út 4. — Borgulya Zsuzsi, Monor, Móricz Zs. u. 81. — Tóth József Ferenc, Kocsér, Árpád u. 44. — Ordasi Rózsi, Diósd, Bem J. u. 6. — Boskó Rozália, Cegléd-bercel, Ságvári E. 69. — Árpás László, Gödöllő, Munkácsi M. út 23/h. — Kárpáti Klárika, Albertirsa, Futó u. 6. — Tóth Ernő, Cegléd, X., Tömörkény I. u. 30. A jutalomkönyveket postán küldjük el.

bert (2).

A Hungária úton: MT
Egyetértés 0:0.

A budai járásban

**egymást követik a sakkverse
Ma reggel fél kilenckor rende
férfi-női egyéni bajnokságot
rási tanács nagytermében.**

cott kezdte pálya- László

APRÓHIRDETÉSEK

Áramszolgáltató vállalat nagykőrösi üzemvezetősége felvételre keres villanyszerelő szakmunkásokat és segédmunkásokat állandó munkára. Jelentkezés az üzemvezetőségen, Nagykőrös, Kossuth Lajos u. 72.

Fekete Pannónia motorkerékpár eladó. XII., Cegléd, 151. sz. Kovács Ferenc.

Eladó Nagykőrös, IV. Arany János u. 33. szám alatti 5 szoba összkomfortos ház, 553 négyszögöl telekkel, egyben vagy két önálló lakrészre való megosztással, azonnal beköltözhetően. Értekezni lehet ugyanott.

Olajtüzelésű kazánhoz vizsgázott kazánkezelőt keresünk. Jelentkezés: Gödöllő, Öreghegy, Pest megyei Ruhatisztító és Szolgáltató Vállalat.

Vegyipari munkára

férfi vegyésztechnikusokat, gyógyszergyártó szakmunkásokat, férfi segédmunkásokat

felveszünk

5 napos munkahét továbbtanulást biztosítunk.

Jelentkezés:

Kőbányai Gyógyszerárugyár, Bpest X., Gyömrői u. 19. Telefon: 477—330.

Rózsatőújdonságok. Kardvirághagymák. Dísznövények. Kérje ingyenes árjegyzékemet. Koller Károly Dísznövénykertészet. **Budapest, III. pf. 22.**

Vegyi áru és só csomagolására, 40 és 48 órás munkahéttel csomagolónőket keresünk Nagy Lajos király úti és Szőnyi úti telepünkre. **Jelentkezés:** Bpest, XIV., Nagy Lajos király út 110. Termelési osztály.

Az

EIVRT Vakuumtechnikai Gépgyár

(Budapest IV., Szilágyi u. 26.)

felvételre keres:

esztergályos, marós, géplakatos, mechanikai műszerész szakmunkásokat, valamint betanított marósokat, esztergályosokat, öntvénytisztítókat és gyakorlott gyors- és gépírókat.

Jelentkezés naponta 8—14 óráig.

A gyár megközelíthető: 43, 47, 84, 87-es autóbusz; 12, 12/a villamossal.

Monor, Bajcsy.-Zs. u. 62. belterületen borpince, szőlő, szántóföld, gazdasági épületek és lakóház megosztva is eladók.

Eladó 15 kaptár méhcsalád. Nagykőrös, Bálvány u. 46.

Két műszakos munkára, sórakodókat és anyagmozgató segédmunkásokat keresünk Nagy Lajos király úti és Szőnyi úti telepünkre. **Jelentkezés:** Bpest, XIV., Nagy Lajos király út 110. Termelési osztály.

Beton és Vasbetonipari Művek Szentendrei Gyára (Szentendre, Dózsa György út 34.) azonnali belépésre felvesz **magasnyomású kazánfűtővizsgával rendelkező kazánfűtőket, segédfűtőket,** valamint betonelemgyártó munkakörbe **férfi segédmunkásokat.** Munkásszállást és üzemi étkezést biztosítunk.

Beton és Vasbetonipari Művek váci telepe (Vác, Kisrét dűlő 1.) azonnali belépéssel felvesz több éves gyakorlattal rendelkező **lakatosokat, dömpervezetőket, szállítói, valamint betonelemgyártói munkakörbe férfi dolgozókat.** Munkásszállást és üzemi étkezést biztosítunk.

Az Útépítőgép Javító és Gyártó Vállalat (volt KGY.)

segédmunkásokat keres

AZONNALI BELÉPÉSSEL. Jelentkezni lehet: CEGLÉD, XIV. KER. KÜLSŐ-KÁTAI ÚT 35/A.

Eladó 5 személyes BMW személygépkocsi. Török Ignác utca 23. alatt.

Szekeres Emil

1979.év tavaszán az egri akvarell biennalén dijazott müvészt kérdezett meg a szerző a kiállitásról, illetve a müfajról.

Összeállitotta: Chikán Bálint: Ki miért akvarellez?
MÜVÉSZET, 1979. augusztus - 19.lap

Szekeres Emil

Müteremben

Chikán Bálint: Ki miért akvarellez?
MŰVÉSZET, 1979. augusztus - 19. lap

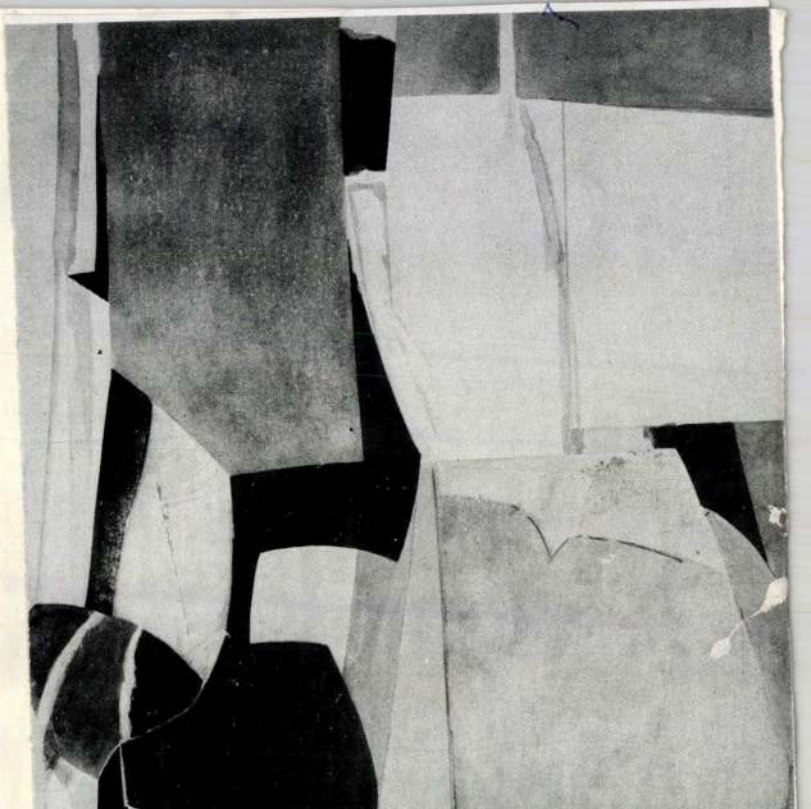

Szekeres Emil: Műteremben, akvarell, 100×70 cm, 1975 (fotók Tahin)

Szekeres Erzsébet

gödöllői
(képzőművén a gödöllői mezőgazdi
főiskolán mutatkozott be műveivel.
Maga is agrármérnök.
Hőnyegterveket, gobelin-eket, toll- és
fikrajzokat mutatott be.

Klubert, képzőművéneti bemutatóval
Pest megyei Hirlap 1968. márc. 10. 12. o.

Szekeres Erzsébet

képzőművén fotója

Tavaly államvizsgázott a gödöllői agrármérnöki egyetemen.

Felvették a Déri Huber körbe.

(Szántó): Szőnyegtervek álmodója

Pest megyei Hírlap, 1968. márc. 24. 12. o.

Szekeres Erzsébet

képzőművész, gödöllői
testő, szőnyegtervező
↓ népmesei, ősi motívumokat
honnál fel.

(Szántó): szőnyegtervek álmodója
Pest megyei Hírlap, 1968. márc. 24. 12. o

Szekeres Erzsébet

Képe szerepel a „Gödöllő"
étteremben rendezett Viállításon

Pest megyei Hírlap 1971 augusztus 20
4. old.

Sukeres Erzsébet

Rajza, repr.

Kortárs, 1970/8. 1230. l.

Szekeres Erzsébet

A kulturális eseményeket ismertető rovat az alábbi kiállitásokról számol be:
Muray Róbert grafikusművész tárlata a Helikon Galériában nyilik meg február 27.-én.
Szekeres Erzsébet szőnyegkiállitását a Csepeli Autógyár Művelődési Központjában rendezték. Megtekinthető február 28.-ig.
Székely György fotóművész munkáit a Ferencvárosi Pincetárlat mutatja be február 27.-ig.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. febr. 22.
XIX. évf. 8. sz. 8. lap.

Szekeres Erzsébet, grafikus, iparművész

□ SZEKERES ERZSÉBET népballadai ihletésű faliszőnyegeiből és grafikáiból nyílik kiállítás ma délután 4 órakor a Petőfi Irodalmi Múzeumban.

2.

– : □ Szekeres Erzsébet

Esti Hirlap, Bp. 1976. okt. 9.

Kekesy Erzsébet grafikus

„Ha én páva volnék"

Kiállítás
a Petőfi Irodalmi Múzeumban

Szombat délután az országos múzeumi és műemléki hónap alkotása érzsébet népballadai ihletésű faliszőnyegeiből és grafikáiból. A kiállítás megnyitásánál közreműködött a Boróka együttes.

– „Ha én páva volnék" 94.

Népszabadság, Bp. 1976. ápr. 10.

Szekeres Erzsébet

Méltatás.

Horváth György: Szekeres Erzsébet festőművészete.
Tükör, 1974. jan. 16–21 oldal

Szekeres Erzsébet, iparművész

— SZEKERES ERZSÉBET faliszőnyegeit mutatja be a Ferencvárosi Pincetárlat (IX. kerület. Mester utca 5.) csütörtökön nyíló és január 19-ig megtekinthető kiállítása.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1977. jan. 4.

Szekeres Erzsébet, óparművész

szerepel a Petőfi Irod. Múzeum

Kiállításán.

(bársony): A gyerekek gyönyörűségére 2.

EST I HIRLAP, Bp. 1976. ápr. 10.

Szekeres Erzsébet

szőnyegeit a Ferencvárosi Pincetárlat

mutatta be.

Népmüvelés 1975/2/42

Szekeres Erzsébet

Gödöllőn máj. 14.-ig látható a Tavaszi Tárlat, melyen szerepelnek művei meseszőnyegei. – Felvetődik a gödöllői szőnyegszövő műterem létrehozása, a művész közreműködésével.

Losonci Miklós: Tavaszi tárlatok új hajtásai.

Pestmegyei Hírlap, 1975. máj. 6.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Szerecz Erzsébet
MEZŐGAZDASÁGI MÉRNÖK
1963 APR 1.

1021.

„Fekete-sárga" kiállítás

Újra képzőművészeti kiállítás. Ezúttal a gödöllői „megszállottaké".

Szekeres Erzsébeté, grafikáié.

Remsey Andrásé, aki ezúttal először jelentkezik festményeivel nagyközönség előtt.

A grafikák. Szekeres, úgy látszik, még mindig nem döntötte el műhelyi hovatartozásának jellegét. Néhány évvel

Faluvége (olaj).

ezelőtt a színkeresés volt jellemző képeire; hol mindent leszürkített, hol élénk színekkel elevenítette meg a gödöllői tájat. Most két szín létezik számára; a fekete — a filctollé, a fehér — a papíré.

Rajzai gyors, gondolkodó alkotóművészre vallanak; a balatoni táj, a tó világának pár vonallal való megelevenítése hétköznapi világot tár elénk.

Ez a pár vonalas egyszerűség azonban csak ürügy, a művész többet ad grafikáiban; saját magát adja. És csodálatosképpen éppen azok a legjobban sikerült lapjai, ahol érzékeire bízza magát, s önmagáról, finom női érzelemgazdagságáról vall. (Ősz a Balatonon, Tél.)

Hasonlóan jól sikerültek Szentendre utcáit, házait, középületeit a maguk hétköznapiságában ábrázoló művei. A kis házak világához, az egyszerű, szerény ember világához való kötődés tükröződik motívumkiemeléseiben. (Utcai lámpa.)

Átköltései (Rab Ráby tér, Vöröshadsereg útja) elemi vigálot tárnak elénk, bár ezek az „elegáns" bizonyítások mintha megtagadnák alkotójukat. Lírai motívumok hiányában másolásoknak hatnak, ugyanakkor nem érezhető bennük a Szekeresre olyannyira jellemző szerénység.

A Remsey dinasztia harmadig tagja jelentkezik ezúttal András személyében. András nem tartozik a szereplő művészek közé „vasárnapi festő",

azaz szabadidejében ragad ecsetet. Ennek ellenére, autodidakta módszerével gyorsan eljutott arra a színvonalra, melyet a század elején a francia „vadak" képviseltek.

Csendéleti indítása (Festőasztal) zárt világot, ugyanakkor azt a belső zaklatottságot tükrözi, melybe manapság oly sűrűn kényszerül az ember. Vásznán megjelenik a „Remsey sárga", mely legalább olyan jövőre tarthat számot, mint az „Aba Novák fehér".

Önarcképe hűvös impresszionizmus nélküli puha színeivel, gazdag festői tudásról valló ecsetkezeléssel eleveníti meg lelkének belső rezdüléseit. S mindezt fiatalos frissességgel, robbanásszerű intimítással teszi.

Újra egy jól sikerült tárlat. Reméljük ezt is hasonlók követik.

(lász)

TUDOD-E?

Abban az időben, amelyet a negyvennyolca
harc, a tanácshatalom és a negyvenötös felsza
tárol, az ifjúság megmozdulásai kettős célli
kivívni a nemzeti függetlenséget, kivívni a
haladást.

Az első lépés, a jobbára középbirtokos neme
1848-as forradalom, nem valósíthatta meg
a polgári forradalom céljait. Hiába volt Petőfi, Vasváry,
Táncsics radikalizmusa, a nemesség volt Petőfi, Vasváry,
nem oldódott me a nemzetiségek függetlenségi kérdése,
a kierőszakolt jobbágyfelszabadítás pedig már nem elégí-
tette ki a parasztságot. A belső bajok fokozódása és a
Habsburg-intervenció lemondásra kényszerítette a
Batthyány-kormányt.

Kossuth fegyverbe szólította népét, a nemzetiségeket
függetlenségük biztosításával igyekezett megnyerni. Az
utóbbival elkésett; az osztrák és az orosz seregek túl-
erejével, a belső árulással szemben Damjanich és Bem sok
hőstettet véghezvitt honvédei letették a fegyvert.

A forradalmat és a szabadságharcot azok buktatták meg,
akiknek utódai a későbbi években elárulták a nép érde-
keit, akiknek utódai később százezreket küldtek idegen
érdekek védelmében értelmetlen halálba.

Az első világháború pusztítása után a magyar proletariá-
tus fogott fegyvert, hogy Marx, Engels és Lenin útmutatá-
sai alapján magához ragadja a hatalmat. Ugyanazt érez-
ték ők is, mint dicső elődeik, az alapjaiban való átalakítás
belső szükségét.

A Szamuely Tibor, Kun Béla, Stromfeld Aurél, Landler
Jenő, Latinka Sándor, Bokányi Dezső és Kelen József
vezette Tanácsköztársaság 133 napig állt fenn, de ez idő
is elég volt bizonyí[illegible] munkásosztály tudott élni ha-

[illegible]amot, úgyanúgy mint a sza-
[illegible] belső reakció buktatta meg.
[illegible]ehérterror különítményeinek
Siófok, Kaposvár, Orgovány.

[illegible]emzetközi helyzetben elért
[illegible]talatai és bukása tanulságul,
[illegible]tad múltán a forradalom ki-
hogy 1919 gyökerei 1948-ig
1919 folytatódott.

[illegible], ezen a napon kapott a ma-
[illegible]iet katonák kezéből. Negy-
[illegible]c vöröskatonái nem hiába
[illegible]t megvalósította proletár-

[illegible] Andor egye
temi tanárt egyhangú szava
zattal a végrehajtó bizottsá
tagjai sorába választotta. A
egyetemről eltávozott dr. Gön
czi László helyett viszont d
Heckenast Józsefet, a tanár
képző vezetőjét kooptálta
pártbizottság tagjainak sorab

Kapcsol

VAKUVILLANÁS és fény
képezőgép-kattanások köze
pette zajlott le a mezőgazda
ságtudományi kar II. évfolya
mának tagkönyvkiosztó KISZ
taggyűlése.

Az ünnepélyességet csak fo
kozta az a tény, hogy egyete
münk tanárai is szép számmal
megjelentek. Ott volt *dr. Bá
lint Andor* professzor, évfo
lyamfelelős tanárunk, az egye
temi pártszervezet részéről *dr.
Pataki Ervin, Katona Román*,
karunk diákotthoni igazgató
ja, *Ondrik Istvánné*, a lány
otthon igazgatója, *dr. Kónya
Kálmán* és *dr. Radovics Pál*
nevelő tanárok, *Murvai Lász
ló*, az egyetemi KISZ-bizott
ság titkára és *Hajas Pál*, volt
kari titkár.

Első napirendi pontként
Árpási Zoltán, leköszönő
KISZ-titkárunk, karunk új vb-
titkára beszámolt az elmúlt
időszak munkájáról. Elisme-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 139-068, 387-748, 340-726

Szekeres Erzsébet, népi iparművész

PESTI MŰSOR
1976 NOV 24

Szekeres Erzsébet faliszőnyegei és grafikái

A Petőfi Irodalmi Múzeumban tavasszal rendezték meg az *Ég a gyertya ég* című gyermekirodalmi animációs kiállítást. A kezdeményezést óriási siker fogadta, a mesék birodalmát feldolgozó gyűjteményt ezrével keresték fel az érdeklődők. *Szekeres Erzsébet* népi iparművész akkor a *Kiskakas gyemánt félkrajcárját* és a *Kis Bence* történetét fogalmazta meg faliszőnyegeiben. Tulajdonképpen ekkor merült fel annak lehetősége, hogy egyszer majd *Szekeres Erzsébet* nagyobb gyűjteménnyel jelentkezzen a múzeumban. Az akkori elképzelések hamar megvalósultak, s a most megrendezett *„Ha én páva volnék"* című, népballadai ihletésű faliszőnyeg és grafikai kiállítását hamar megkedvelték a látogatók.

Aki a népművészetet szereti, bizonyára ellátogat a Károlyi Mihály utcai *Petőfi Múzeumba*, ahol gazdag választék látható az iparművész legújabb alkotásaiból. A páva motívumok, az életfa, a jegyespár, Kádár Kata balladája egyénien és ízlésesen megfogalmazva.

Szekeres Erzsébet kis és nagy méretű faliszőnyegeiben, grafikáiban a népies motívumokat ízlésesen fogalmazza meg. A különböző alkotásokon a vigasszság és a szomorúság váltja egymást. Meggyőződhetünk arról, hogy fonallal, gyönggyel, vászonnal, varázslatos kötésekkel mi mindent lehet elmondani. A tömör kompozíciók, a színek játéka mindenki által könnyen érthető.

Riskó Géza

„Három Árva" faliszőnyeg. Szekeres Erzsébet alkotása.

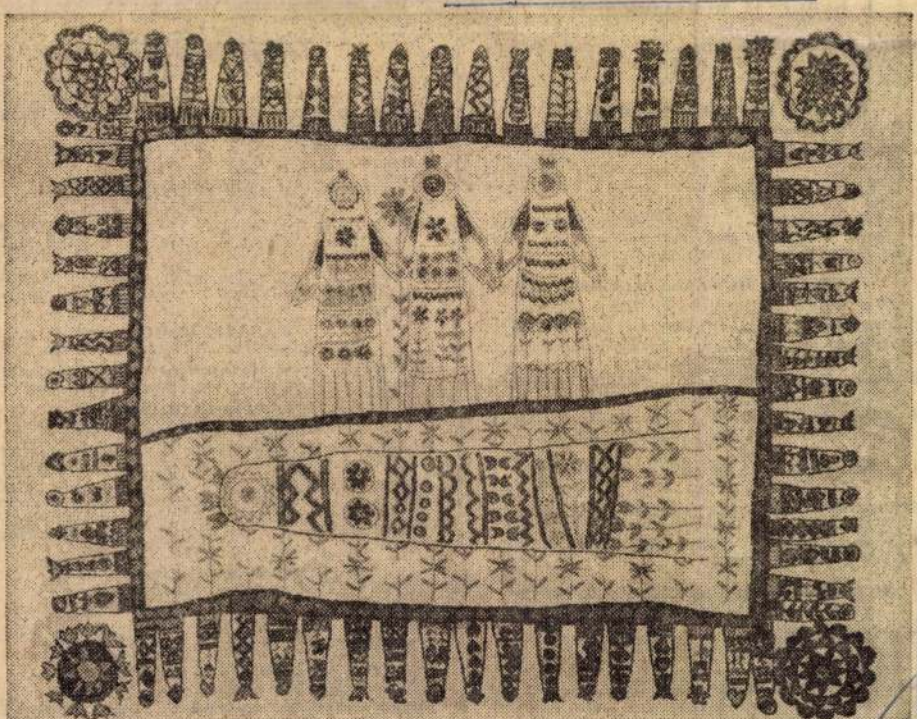

A MŰVELŐDÉSI HÁZA

HAZAFIAS NÉPFRONT IFJÚSÁGI BÉKEKLUBJA
(VI., Népköztársaság útja 125.)

Csütörtökön, 18-án, du. 6-kor: Módszeres módszertelenség. (Az iskolai világnézet-oktatás.) Vitaindító: Papp István.
Kedden, 23-án, du. 6-kor: Etológia II. Adaptív magatartás: az élőlény és a környezet viszonya. Vitaindító: Székely Sándor.

FÁKLYA KLUB
(VI., Csengery u. 63. Tel.: 124-588.)

Csütörtökön, 18-án, du. 5-kor: Hat világrész tájain. Rövidfilmek.
Pénteken, 19-én, du. 6-kor: Élmények az Operaházban. Megnívott vendég: Varga Pál karnagy, közreműködik: Gyulai Edit operaénekes.
Hétfőn, 22-én, este 7-kor: Zenekari hangverseny.

MARCZIBÁNYI TÉRI IFJÚSÁGI HÁZ
(II., Marczibányi tér 5/a. Tel.: 151-208.)

Szombaton, 20-án, este 7-kor: Trunkos—Boros—Vas: Fehér ló fia. Szatirikus folk-musical. Rendezte: Gál István. Előadja: a KISZ Központi Művészegyüttes
Hétfőn, 22-én, este fél 8-kor: Kamaraest. Közreműködik: az Éder-vonósnégyes.

I. KERÜLETI MŰVELŐDÉSI HÁZ
(I., Bem rkp. 6. Tel.: 154-443.)

Csütörtökön, 18-án, du. 6-kor: A csillagok és bolygók világa III. A Tejútrendszer csillagai. Vizi Zsuzsanna diavetítéses előadása.

DALLOS IDA MŰVELŐDÉSI HÁZ
(IV., Papp József u. 1. Tel.: 492-321.)

Csütörtökön, 18-án, du. fél 3-kor: „Munkásábrázolás ma." Vita Asperján György: Vészkijáratbejárat című regényéből. Vitavezető: Kamarás István.
Vasárnap, 21-én, de. 10-kor: A csodálatos kalucsni. Bábjáték két felvonásban. Az Állami Bábszínház vendégjátéka.

ÉPÍTŐK MŰSZAKI KLUBJA
(V., Petőfi Sándor u. 5. Tel.: 185-456.)

Csütörtökön, 18-án, du. 6-kor: Mini-koncert.
Hétfőn, 22-én, du. 6-kor: Bach-zene hallgatása. Előadó: Pernye András.
Kedden, 23-án, du. 6-kor: Japán építészet. Előadó: Bognár Botond.
Szerdán, 24-én, du. 6-kor: A trafalgari csata szirtfokánál. Előadó: Horváth Magda.

KPVDSZ MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
(VI., Eötvös u. 25/a. Tel.: 116-589.)

Szombaton, 20-án, du. 5-kor: William Gibson: Libikóka. Színmű három felvonásban.
Kedden, 23-án, du. 3-kor: Találkozás Sándor György humoristával.

GUTENBERG MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
(VIII., Kölcsey u. 2. Tel.: 134-661.)

Szombaton, 20-án, du. fél 3-kor: A szevillai borbély. Vígopera. A Déryné Színház vendégjátéka.
November 18-tól 30-ig látogatható Nagy László és Sebők Miklós Kép és színes fotó című kiállítása.

munkásmugyujtok [illegible]
ban című kiállítás.
December 2-ig látogatható Polák János festőművész gyűjteményes kiállítása.
Vasárnap, 21-én, de. 10-kor: Kacsalaki rejtély. Az Állami Bábszínház vendégjátéka.

JÓZSEFVÁROSI MŰVELŐDÉSI HÁZ
(VIII., Deri Miksa u. 3. Tel.: 330-342.)

November 30-ig tekinthető meg Mengyán András kiállítása „Szisztematikus variációk" címmel a Józsefvárosi Kiállítóteremben (VIII., József krt. 70.).

GANZ-MÁVAG MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
(VIII., Golgota u. 3. Tel.: 137-840.)

Csütörtökön, 18-án, du. fél 5-kor: Az antik kultúra Görögországban. Előadó: Dr. Mérő József.

PATAKY ISTVÁN MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
(X., Pataky tér 7—14.)

Vasárnap, 21-én, de. 11-kor: Saint-Exupéry: A kis herceg. A Pódium Színpad előadása.
Pénteken, 19-én, du. fél 4-kor: Az űrhajózás érdekességei. Előadás és filmvetítés.
November 28-ig látogatható Robert Capa fotókiállítása.

SZAKASITS ÁRPÁD MŰVELŐDÉSI HÁZ
(XII., Csörsz u. 18.)

Csütörtökön, 18-án, du. 4-kor: A magyar líra kincsesháza címmel irodalmi délután Arany János munkásságáról.
Pénteken, 19-én, este 7-kor: Hirdetés. A Vígszínház vendégjátéka.

LÁNG MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
(XIII., Rozsnyai u. 3.)

Csütörtökön, 18-án, du. 2-kor: A kulturális forradalom feladatai. Előadó: Czigler Róbert.
Szerdán, 24-én, du. 2-kor: A négy és fél rabló. A Déryné Színház vendégjátéka gyermekeknek.

KASSÁK KLUB
(XIV., Uzsoki u. 57. Tel.: 833-974.)

November 23-tól december 6-ig látogatható Mészáros Géza festményeinek kiállítása.

KISTEXT MŰVELŐDÉSI HÁZ
(XVIII., Fáy u. 2. Tel.: 273-270.)

Kedden, 23-án, du. 6-kor: Gondolatok a mai magyar líráról. Közreműködik: Merényi Judit előadóművész és Kristó Nagy István irodalomtörténész; ugyancsak du. 6-kor: „Válságok és változások Nyugat-Európában." Előadó: Ilkei Csaba, a televízió Hét című műsorának szerkesztője.

IFJÚ GÁRDA MŰVELŐDÉSI HÁZ
(XIX., Gábor Á. u. 22. Tel.: 471-303.)

Csütörtökön, 18-án, du. 2-kor: Nyugdíjas klub. Világkörüli utazás diával. Japán, Tokió. Előadó: Szabó György.

JÓKAI MÓR MŰVELŐDÉSI HÁZ
(Budaörs, Szabadság út 26.)

November 24-től november 27-ig tekinthető meg Vajda Júlia krétarajz-kiállítása.

1021

Ernekeres Ernsplot

1976. III. 24. K. 17.05 - Rné

Szinek és árnyalatok

Pest megye kulturális életéből

Gödöllő ma az átmenetek városa, átmenet falu és város, falusiasság és városiasság között.
Még nem volt város, amikor már egyeteme volt, az egykori mezőgazdasági településen az ipari, sőt tudományos intézmény is van. Ilyen körülmények között dolgoznak a müvelődés itteni munkásai, köztük Pllonyi Péter járási közmüvelődési felügyelő

Vajon az a tény, hogy az egyetem itt próbál ki uj termelési eljárásokat és kisérleti parcellák vannak, hogy itt a legmodernebb termelési módszerek, kisérletek folynak, vajon a környék termelési kulturáját befolyásolja-e.

- Ugy érezzük, hogy nem élünk eléggé és a termelőszövetkezeteink sem élnek eléggé ezekkel a lehetőségekkel. Az egyetem, a gépkisérleti intézet részéről a készség, a segitőkészség, a saját eredményeik átadására, népszerüsitésére, ezzel számolhatunk.
A legkisebb helyre akár tiz ember kedvéért is elmennek a legkiválóbb kutatók, egyetemi tanárok, de ezt a felajánlást, ezt a lehetőséget szövetkezeteink valahogy nem aknázzák ki elég intenziven, tehát levegőben marad a kinyujtott kéz.
Ezért volt örvendetes és jelent jóváltozást ez a tegnapi példa, ahol három szövetkezet mintegy 50 szakembere hallgatta meg a gépkisérleti intézetnek 8 kutatóját, akik a különböző ágazatok gépesitésének eredményeiről és lehetőségeiről adtak tájékoztatást.

Izgalmas szines diaképekkel illusztrált rövid tájékoztatások voltak azok és ugy látszik, ez az a forma amit el lehet indulni.
Ugynaugy, mint ahogy tavaly ez a mezőgazdasági szabadegyetem, ez igy ugy látszik többet nyujtott mint a hagyományos ismeretterjesztési formák.

Egy másik példa: közismert az a szerep, amit a gödöllői müvésztelep a századforduló idején Nagy Sándorék, Remseiék köre betöltött a magyar szecesszió történetében. Ennek a hagyományai még ma is elevenek. Továbbéléséről ugy próbálunk gondolkodni, hogy Szagán, az innen pár kilométerre levő Szagán kialakitottunk egy ilen képzőmüvészeti alkotó tábort, az egyetem képzőmüvész körének tagjai táboroznak itt, idén és jövőre az ország valamennyi főiskoláját egyetemét meghivnánk erre a táborozásra.

Most a helyi művészek; a Remseiék, a Remseiék három pátriája ma is folytatja ezt a hagyományos alkotó tevékenységet, körülöttük egy képzőművészeti alkotó kör, amatőr kör é is létrejött. Ebben a városban él Szekeres Erzsébet, aki egy nagyon szép, sajátos szintézist teremtett a népi ihletésü művészet és az ennek korszerü, XX. századi feldolgozása között, egyre többen kezdik ismerni.

Szekeres Erzsébet

A Ferencvárosi Pincetárlat helyiségében Szekeres Erzsébet faliszőnyegeinek kiállítását január 6.-án, a Dunaujvárosi Uitz Teremben Csikszentmihályi Róbert szobrász kiállítását január 7.-én nyitják meg, -közli a lap kulturális eseményeket ismertető rovata.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. jan. 1.
XXI. évf. 1. sz. 8. lap.

A PETŐFI IRODALMI MÚZEUM
az Országos Múzeumi és Műemléki Hónap
alkalmából

„HA ÉN PÁVA VOLNÉK"
címmel kiállítást rendez

SZEKERES ERZSÉBET

népballadai ihletésű
faliszőnyegeiből és grafikáiból

A kiállítást
1976. október 9-én, szombaton 4 órakor

KOCZOGH ÁKOS
nyitja meg

Közreműködik a
BORÓKA EGYÜTTES

A kiállításra és balladaműsorra
szeretettel meghívjuk

Petőfi Irodalmi Múzeum
Budapest, V. Károlyi Mihály u. 16.

NPI

SZEWERES ERZSÉBET

Szekeres Erzsébet

SZEKERES ERZSÉBET falikárpit- és grafikai kiállítása tegnap nyílt meg a Petőfi Irodalmi Múzeumban. A népköltészet, a népballadák hangulatát árasztó tárlaton a múzeumi hónap során szombat délutánonként zenés tárlatvezetést tartanak, vasárnap délelőttönként pedig bábelőadásokat rendeznek.

Magyar Hirlap 1976/24o/13

Szekeres Erzsébet, grafikus

□ SZEKERES ERZSÉBET faliszőnyeg- és grafikai kiállítását D. Fehér Zsuzsa művészettörténész nyitja meg szeptember 18-án a Gézai Géza Színház előcsarnokában.

2.

□ –: Szekeres Erzsébet :–

Esti Hirlap, Bp. 1977 szept. 7.

Szekeres Erzsébet

textil

SZEKERES ERZSÉBET textilművész alkotásaiból holnap délután öt órakor kiállítást nyitnak meg Budapesten, a Derkovits teremben (VII., Lenin körút 63.).

AZ ŐSI MAGYAR ÁLLATFAJTÁK

Népszabadság, 1988. márc. 21.

OF MONUMENTS AND SITES
YÜTTESEK NEMZETKÖZI TANÁCSA

iak 1982. decemberi ülése megadta a
ızágokban müködő tagjai ne konverti-
fizessék tagdijukat. Ezzel elhárult
ékvédelemben dolgozó, azzal kapcso-
ődő szakemberek az ICOMOS egyéni
foglalkozó vállalatok, egyesületek,
pülések pedig jogi tagjai lehessenek.

iájú, nem kormányközi szakmai szerve-
ozták el azon a kongresszuson, ahol a
Velencei Kartát is elfogadták. Szék-
nyelve az angol, a francia, az orosz
elv az első kettő. Elnöke jelenleg a
unéziai A. Daoulatli.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPMŰVELÉS

Szekeres Erzsébet

1977 10

Faliszőnyeg- és grafikakiállítás nyílt meg Szekeres Erzsébet műveiből az egri Gárdonyi Géza Színházban. Képünkön a Ha én páva volnék c. faliszőnyeg.

1021

(dokumen
szovjetunió
National G
(angol k
retterjesz
A munkapa
A kőműves

Szíves kalauz	XI. 6.	(1. műsor)

Illyés Gyula 1934-ben ezzel a címmel írt könyvet szovjetunióbeli élményeiről. A műsor bemutatja a könyv néhány helyszínét, felkutatja még életben lévő szereplőit.

Közvetítés a moszkvai Vörös térről	XI. 7.	(1. műsor)
Algyői emberek I – II. (riportfilm)	XI. 8., 10.	(1. műsor)
A gótika Portugáliában (portugál ismeretterjesztő film)	XI. 15.	(1. műsor)
Indonézia (riportfilm)	XI. 15.	(1. műsor)
A nyelv világa	XI. 25.	(1. műsor)
Világgazdasági magazin	XI. 26.	(1. műsor)
Keleti vallások	XI. 20., 27., XII. 4.	(1. műsor)

A vallástörténeti sorozat bemutatja a nagy világvallások keletkezését, azonos és eltérő vonásait, történetét: 1. A hinduizmus világa; 2. A krishna; 3. A buddhizmus világa; 4. A sintoizmus; 5. A zarathustra világa; 6. Az iszlám világa. A filmsorozat 7. részében történészek, filozófusok, vallástörténészek beszélget-

Szekeres Erzsébet

A gödöllői művészet új hajtásokkal bővült. (1920óta). A kiállításon szerepelnek a művész művei.

Losonci Miklós: A gödöllői műhely kecskeméti kiállítása. Pest Megyei Hírlap, 1977. okt. 13.

Szekeres Erzsébet, textil-iparművész

A művész textil faliképei, grafikái népballadák drámáit tömörítik egyetlen képpé. Szekeres Erzsébet megteremtette a maga egyéni kifejező formáit. A művész kiállítása Dunaújvárosban látható. — „Szücs Mari balladája" c. hímzése (repr.)

Kocsogh Ákos: Szekeres Erzsébet kiállítása, Dunaújváros.

Tükör, Bpest, 1978. márc. 19.

Szekeres Erzsébet

— Faliszőnyeg-kiállítás nyílik Szekeres Erzsébet munkáiból szeptember 2-án Nagytarcsán, a Falumúzeumban. A különféle öltéstechnikával és gyöngyhímzéssel készült faliszőnyegeket október 30-ig láthatják az érdeklődők.

Faliszőnyeg kiállitása
Nagytarcsán a Falumuzeumban.

Népszava, 1977. október 1.
10. oldal.

Szekeres Erzsébet

Az egri Gárdonyi Géza Szinházban Szekeres Erzsébet faliszőnyeg és grafika kiállitása szeptember 18.-tól,

a bajnai II. Rákóczi Ferenc Müvelődési Házban Lesznai Anna meseképeinek és himzésterveinek kiállitása szeptember 18.-tól,
a szombathelyi Derkovits Gyula Teremben Élesdy István festőművész kiállitása október 22.-ig tart nyitva,-közli a lap a kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. szept. 17. XXI. évf. 38. sz. 8. lap.

Szekeres Erzsébet, iparművész

grafikus

□ SZEKERES ERZSÉBET falikárpit- és grafikai kiállítása március 6-án, hétfőn délután 5 órakor nyílik Dunaújvárosban, a Munkás Művelődési Központban. Megnyitja: Koczogh Ákos művészettörténész. Közreműködik: Jancsó Adrienne.

-: □ Szekeres Erzsébet

Esti Hírlap, Bp. 1978. márc. 4

2.

Szekeres Erzsébet,
nepi iparmuvész

A kulönfele munzistednikak-
kal, gyöngyökkel, halázissal,
rojtozással csak kisöbbi munkái
során foglalkozott Szekeres Erzsébet.

Zsigmondi Mária Szép, szigorú művészet.
Nőb Hapja, 1974. majus 18-16 oldal

Szekeres Erzsébet
népi iparművész

Régi tulipános ládák moti-
vumait hiszerte zsákvászonra
Szekeres Erzsébet. A formalakat ma-
ga festette.

Isigmondi Mária: Szép, szigorú művészet
Nők Lapja, 1974. május 18 - 16 oldal

Szekeres Erzsébet
népi iparművész

Mint a Tanács mezőgazdasági osztályán dolgozó művészt, Szekeres Erzsébetet megkérték, hogy a „Gödöllői tavasz" kiállítást rendezze.

Ismgmondi Mária: Szép, szigorú művészet
Nők Lapja, 1974. május 18 - 16 oldal

Szekeres Erzsébet,
népi iparművész

A művésznő nyolc általános után nem tanulhatott tovább. Csecsemő ápolónő lett. Levelezőn elvégezte a gimnaziumot, az Agártudományi Egyetemen 1967-ben diplomázott.

Zsigmondi Mária: Szép szigorú művészet.
Nők Lapja, 1974. május 18 – 16 oldal

Szekeres Erzsébet
népi iparművész

Szekeres Erzsébet egyetemi évei alatt
kezdett rajzolgatni és kézimunkázni
Felfedezte, hogy a népmesék és népballa-
dák világa áll hozzá a leghőzelebb.

Zsigmondi Mária Szép, szegeni művészet.
Nők Lapja, 1974. május 18-16 oldal

Szekeres Erzsébet
népi iparmúvész

Szekeres Erzsébet mérészen alkalmaz mindenféle fajta hímzéstechnikát és díszítőelemet.

Zsigmondi Mária: Szép, rzegoni művészet.
Nők Lapja, 1974. mágus 18 - 16 oldal

Szekeres Erzsébet
népi ipasművész

A Népművészet hagyományos jelképei-
vel díszes a „Nap és a Hold" című
műve Szekeres Erzsébetnek.

Csigmondi Mária: Szép, szegesi művészet,
Nők Lapja, 1974 mapes 15 - 16 oldal

Szekeres Erzsébet,
népi iparművész

Balladás faliszőnyegein „Élet és Halál" ciment vízelő grafikai sorozatán bőségesen él a népművészet hagyományos jelképeinel a művész.

Zsigmondi Mária: Szép szigorú művészet
Nők Lapja, 1974. május 18 - 16 oldal.

Szekeres Erzsébet
népi iparművész

A művésznő meseszőnyegeinek
hősei és mellékszereplői, díszletei
és tárgyai szinte valóságosak, de
a szinek tolzódnak.

Dr. Gmondi Mária: Szép szigorú művészet
Nők Lapja, 1974. május 18 - 16 oldal

Szekeres Erzsébet
népi iparművész

Szekeres Erzsébet technikája akár grafikában, akár hímzésben egyaránt kísérletezően új. Témáért, a mesék, balladák világába nyúl.

Zsigmondi Mária: Szép szigorú művészet.
Nők Rasja, 1974. május 18 - 16 oldal.

Szekeres Erzsébet
népi iparművész

Szekeres Erzsébet első önálló
kiállítása 1974 tavaszán volt
az Agrártudományi Egye-
tem anlágában.

Zsigmondi Mária: Szép szigorú művészet.
Nők Rasya, 1974 - majus 18 - 16 oldal.

Szekeres Erzsébet
ipacsmüvész

Szekeres Erzsébet 1973-ban Nyíregy-
házán a népmüvészet országos ki-
állításán 3 faliszőnyeggel szerepelt.

Isigmondi Mária: Szép szegeni müvészet
Nők Lapja, 1974. május 18 - 16 oldal

Szekeres Erzsébet

iparművész

„A hiszkahas gyémánt felbrájcárja"
(vészlet)
„Ivácke-pincike"

repro

Zsigmondi Mária: Szép szegesi műveszet
Nők Lapja, 1974. magus 18 - 16 oldal

Szekeres Erzsébet
iparművész

„Megy a sonat, megy a sonat"
„Élitfa" (grafika)
„Jegyespár" (grafika)
} repro

Isigmondi Mária: Szép szigorú művészet.
Nők Lapja, 1974 május 18 – 16 oldal.

Szekeres Erzsébet
népi iparművész

A műveszető mesesszónyegét
óvodák vásárolták meg. Az
„Jegyespár" című művét a tanács
most épülő házasságkötő termi-
nek adta.

Zsigmondi Mária: Szép, szigorú művészet.
Nőt Lapja, 1974. május 18-16 oldal

Szekeres Erzsébet, grafikus

könyeg – és grafikai kiállítása

a Vásárhelyi Pál kollégium

klubtermében nyílt meg.

— Hír 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. ápr. 17.

Szekeres Erzsébet rajza

Kortárs 1970/8 1230. old.

Szekeres Erzsébet

A Petőfi Művelődési Házban megnyílt Gödöllő város és a járás képzőművészeinek hagyományos tavaszi tárlata, melyen szerepelnek művei.

Pestmegyei Hírlap, 1974. ápr. 28.

Szekeres Erzsébet

Rajzok, tervek.

—: Szinesbelim nőnyegek.

Nők lapja, 1975. márc. 22 – 18 oldal

Szekeres Erzsébet, iparművész

Könyvegkiállítása Csepelen megnyílt.

— : Hír

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. febr. 19.

Szekeres Erzsébet iparművész

szőnyegeinek kiállítása

január 3-án nyílik a Ferencvárosi

Pincetárlaton

Magyar Nemzet 1974

december 31

4. old.

Szekeres Erzsébet

A gödöllői tavaszi tárlaton szerepelnek művei, szőnyegei.

Sosonci Miklós: Tavaszi tárlatok.
Pestmegyei Hírlap, 1974. máj. 9

Szekeres Erzsébet, textilművész

□ SZEKERES ERZSÉBET textilművész „Zöld levelecske" című kiállítását Csohány Kálmán grafikusművész nyitja meg május 19-én, szombat délelőtt 10 órakor a Pest megyei Művelődési Központban. (Szentendre, Engels utca 7.) A nemzetközi gyermekév alkalmából rendezett tárlaton Pest megyei óvodások rajzait is láthatja a közönség.

– □ Szekeres Erzsébet

Esti Hírlap, Bp. 1979. május 12.

2.

Szekeres Erzsébet, grafikus

SZEKERES ERZSÉBET faliszőnyeg- és grafikakiállítását szombat délután nyitják meg ünnepélyesen a szobi Börzsöny Múzeumban.

_: Hé

8.

Népszabadság, Bp. 1978. szept 28

Szekeres Erzsébet, [ ]

SZEKERES ERZSÉBET alkotásaiból Gödöllő az én városom címmel falikép-kiállítás nyílt meg csütörtökön a váci Madách Imre Művelődési Házban.

– Hír

21.

Népszabadság, Bp. 1980 nov. 7.

Szekeres Erzsébet, 1200 - ipparmúvén

L: Gy. Kamarás Katalin

-: o Gy. Kamarás Katalin

Esti Hirlap Br. 1979

Szekeres Erzsébet

HÁROM FIATAL KÉPZŐMŰVÉSZ alkotásaiból nyílt kiállítás tegnap Zalaegerszegen, a megyei Művelődési és Ifjúsági Központban. Gy. Kamarás Katalin keramikus népi ihletésű tálait, Szekeres Erzsébet textiles gyöngyből és fonalból készített faliképeit, Koczogh András szobrász pedig fából készült alkotásait mutatja be.

Magyar Hirlap 1981/9/17/8

Szekeres Erzsébet

közös tárltalon szerepelt Zalaegerszegen

Magyar Hirlap 1981/9/17/8

Szekeres Erzsébet

SZEKERES ERZSÉBET textilművész és Gy. Kamarás Katalin keramikusművész közös kiállítása tegnap nyílt meg a soproni Festőteremben.

Magyar Hirlap 1980/3/15/9

Szekeres Erzsébet, textilműnén

SZEKERES ERZSÉBET textíliáiból, grafikáiból és Koczogh András fafaragásaiból rendezett kiállítást a mohácsi Bartók Béla Művelődési Központ a helyi Kossuth filmszínházban.

– Hír

8.

Nepszabadság, Bp. 1979 szept. 11

Szekeres Erzsébet, szövőiparművész

L.: Gy. Kamarás Katalin

-: II Gy. Kamarás Katalin 2.

Erdi Hírlap, Bp. 1979. jún. 15.

Szekeres Erzsébet, iporműcen

L: Antoni Rozália

—: Kú

8

Nyírszabadság, 1979. júl. 7.

Szekeres Erzsébet, textiltervező iparművész

Szekeres Erzsébetnek és *Koczogh Andrásnak* Ürömben nyílt közös tárlata. *Király Zoltán* külön népművelői figyelme, hogy a látogatókat szóban, írásban is köszöntötte. A hálás publikum válasza: sokan jelentek meg a képek előtt, szobrok között. Igaz, volt látnivaló is. Mindkét alkotó hangvétele a balladák atmoszféráját és mélységét közelíti, ehhez társul a színekben és formákban megnyilvánuló életerő és humánum. Nem az első közös tárlatuk, összeköti őket az eszmei azonosság, ambíció, a fejlődés szándéka és eredménye, a meggyőző munkával, szorgalommal, tehetséggel növelt érték.

Losonci Miklós

Losonci Miklós: Szórakozó műhelyek a megyében.
Pest megyei Hírlap, 1982. jún. 8.

Szekeres Erzsébet

Két kiállítás nyílik meg a
közeli napokban a Petőfi Iro-
dalmi Múzeumban. Szekeres
szel[illegible]nyegeinek be-
sek című kiállítsát — amely-
nek anyaga a p[illegible]i Csel Iro-
dalmi Múze[illegible]yancsak [illegible]mánap,
október [illegible]emi meg Dobossy
ór[illegible] tanár.

Magyar Nemzet 1984. IX. 29.

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 349-726

PEST MEGYEI HÍRLAP
SZ
1981 DEC 20

Halak 1021

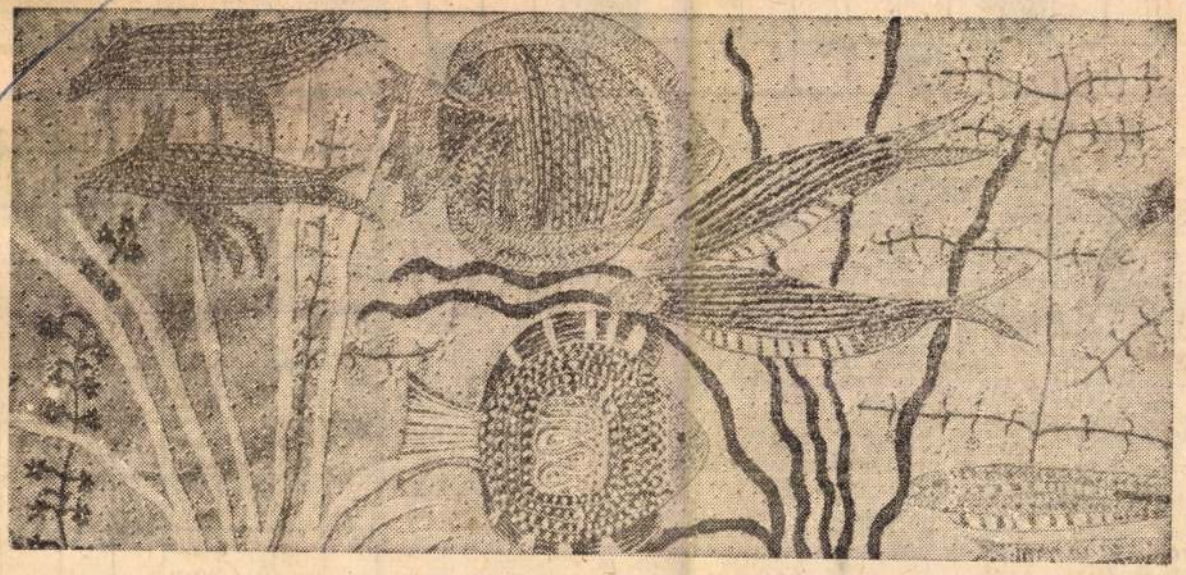

Szekeres Erzsébet faliszőnyege

Szekeres Erzsébet

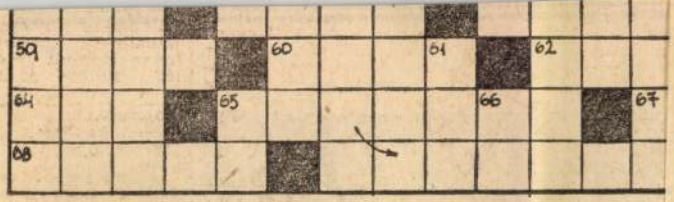

VÍZSZINTES

1. **A versidézet folytatása** (zárt betűk: O, E, Ü). 6. A líbiai forradalom vezetője. 13. Leonardo da Vinci világhírű festménye 15. Utak burkolására használt kőzet. 16. Kerti munkát végez. 17. Jelenleg. 18. Öntözőcső. 20. Körzet, övezet. 21. A közmondás szerint minden út ide vezet. 23. Község Tatabánya szomszédságában. 25. A legnagyobb francia szakszervezeti szövetség névbetűi. 26. Macskaféle ragadozó. 27. Talál. 29. Ételízesítő. 30 Fél satu! 31. Derűre szokott jönni. 32. Disznópásztor. 36. Rádió- és televízió-állomások nemzetközi szervezete. 37 Operarészlet. 38. Malac népiesen. 40. A líba eleje! 41. Olimpiai bajnok szovjet kalapácsvető. 43. A tuskó egynemű betűi. 44. Vörhenyes színű. 46. Alsó-ausztriai város a Duna mellett 47 A japánok aprópénze. 49. K. Á. 50. Országos Tervhivatal. 51. Rövid nyári nadrág. 52. Harceszköz. 54. Mérleget használ. 56. Folyó, Bánrévénél torkollik a Sajóba. 58. Becézett Mihály. 59. Ritka férfinév. 60. Milliók szórakozása. 62. Kortárs író (Sándor). 64. Nemzetközi labdarúgótrófea. 65. Terület Észak-Olaszországban, székhelye Genova. 67. Ellenértéke. 68. Japán nagyváros.

FÜGGŐLE

1. Konyhai dolgozó a v
Egyen! 3. Margarinmárka
keverve. 5. Magyar és olasz autók jelzése 7. Nagyon öreg. 8. Doktor röv. 9. Lakóépület. 10. Pozitív elektród. 11. Francia filmek végén olvasható felirat.. 12. Vályú. 13. **A versidézet befejező sora** (zárt betűk: A, N, T). 14 Megszégyenít. 19. Az argon vegyjele. 22. Major Tamás. 23. Folyt a könnye. 24. Étrend. 26. Egykori vármegye. 27 Szovjet autómárka 28. A szolgaság jelképe. 29. Ugrándozó rovar. 31. Déloalsz kikötőváros. 32. Félsziget az Azovi- és a Fekete-tenger közötti területen. 33. Fösvény tréfásan (—'). 34. Meg nem enged 35 Kifejlődéséhez közeledik. 39. A Szovjetunjó külügyminisztere. 41. Drótsövénnyel körülveszi. 42. Hozzásegíti ahhoz, hogy valamit igyék. 45. Még nem iskolaköteles korban van (két szó). 46. Dunántúli borvidék központja. 47. Szintén nem 48 Lengyel teherautó-márka. 53. ...felül áll; kétségbe nem vonható. 55. Ravaszdi állat. 57. Kimegy a divatból. 61. Véget. . ; befejeződő. 63. Angyalrang. 65. A lantán vegyjele. 66. Félig itat!

BEKÜLDENDŐ: a vízszintes 1. és a függőleges 13. számú sorok megfejtése.

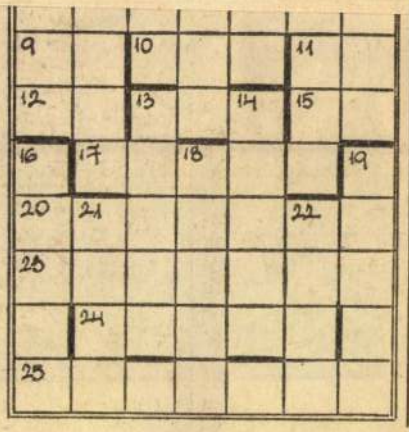

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1981 SEP 3 0

ZALAI HÍRLAP

Szekeres Erzsébet,
textil tervező-művész

1021 5

Kiállítások

Egy randevú előnyei és hátrányai

Textilképek, kerámiák, szobrok. Három anyag, három technika és három alkotói felfogás adott egymásnak randevút Zalaegerszegen a Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ kiállítótermében, *Szekeres Erzsébet, Gy. Kamarás Katalin* és *Koczogh András* közös kiállításán.

Hármuk közül a legmegragadóbb kollekcióval Szekeres Erzsébet textilművész jelentkezett. Balladai ihletettségű falképeire az egyszerűség, s ugyanakkor a dekorativitás jellemző, de talán ezeknél is fontosabb az az összhatás, amit érzelmeinkre gyakorolnak ezek a hímzett vásznak. Szekeres Erzsébet ugyanis megtalálja a stilizálásnak azt a fokát, amely szinte pontosan megegyezik a népköltészet tömörítési, elvonatkoztatási szintjével. Mindkettőre jellemző, hogy tömörek, kissé vaskosak, puritánok, s az összhatás mégis lírai. Kádár Kata, Rózsa Sándor, Fehér László, vagy Kőmíves Kelemenné története szürke vásznon, egyszerű öltésekkel elevenedik meg számunkra, jellegzetes színekben; telt kékekben, sápadt fehérekben, aranysárgákban, és sűrű gyöngyökben. Szekeres Erzsébet ugyanis az apró gyöngyöt alkalmazza még további díszítő elemként művein, s ezzel nemcsak a térkitöltésnek találja meg egy ötletes és dekoratív módját, de a témákhoz illő meseszerű felhangot is kölcsönöz képeinek.

A tökéletesebb átélés kedvéért néhány alkotása mellett az ihlető ballada néhány strófája is olvasható. Sőt a kiállítóhelyiségben több balladáskötetet is elhelyeztek a bemutató rendezői, jól számítva arra, hogy a képek és a kiragadott idézetek hatására, a teljes költeményre is kíváncsiak lesznek a látogatók.

A másik két művész bemutatott alkotásait — Gy. Kamarás Katalin kerámiáit és Koczogh András szobrait — mintha kissé háttérbe szorítaná a textilképek karakteres, erőteljes világa; bár lehet, hogy az előbbi két kollekció apróbb gyengéi is elősegítik ezt az érzést. Koczogh András nonfiguratív faragásain néhol öncélúság érződik, Gy. Kamarás Katalin művei pedig nem eléggé újszerűek. Vagy talán csak a textilek nagyon is egyéni hangját keressük a másik két műfaj tárgyain is?

Hiszen a dundi kerámiagyerekek és terebélyes menyecskék, a szépen megmunkált edények, butéliák Gy. Kamarás Katalin játékos kedvéről és szakmai hozzáértéséről beszélnek, s Koczogh András két feszülete is megérdemli, hogy hosszasan szemléljük, ismerkedjünk részleteivel. Az egyiken a fa puritán megfaragása (illetve éppen a kidolgozottság hiánya), s a rozsdás, megmunkálatlan fém együttese nyújt megragadó összhangot, a másikon pedig a fatörzs eredeti alakjának a szoborban való megőrzésére láthatunk szép példát.

Lehetne vitázni, hogy a három alkotó együttes bemutatkozása üdvös-e, annyit mindenesetre leszögezhetünk, hogy egy többféle igényt és érdeklődést kielégítő tárlat élményével gazdagodnak azok, akik október hetedikéig ellátogatnak a zalaegerszegi Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ kiállítótermébe.

Kézilabda

Bajnok az N. Olajbányász SE női csapata

A kézilabda NB II Nyugati csoportjában kitűnően szereplő N. Olajbányász SE női együttese — a várakozásnak megfelelően — sikerrel vette az újabb akadályt, s ezzel a kanizsaiak, három fordulóval a befejezés előtt már megnyerték a bajnokságot, így a következő évadban az NB I B-ben rajtolhatnak.

N. Olajbányász SE—Simontornyai BTC 30-7 (16-2)

Nagykanizsa, Olajbányász-pálya. 400 néző. Jv.: Fellegi, Rákóczi. NB II-es női mérkőzés.

N. OLAJBÁNYÁSZ: Turkalya — Tóth, Szöllősiné (12), Szlobodáné (1), Kálóczyné (7), Cséplőné (5), Pintér (2). Csere: Vuk (kapus), Feketéné (1), Dávidné (1), Pávlicz (1), Orbán. Edző: Cséplő László.

A gyenge játékerőt képviselő vendégek ellen tetszés szerint lőtték a gólokat a jó teljesítményt nyújtó olajosok.

Jók: Szöllősiné, Kálóczyné, Cséplőné.

N. Olajbányász SE—H. Rákóczi SE 29-22 (18-15)

Nagykanizsa, Olajbányász-pálya, 500 néző. Jv.: Huckel, Hummel. NB II-es férfi mérkőzés.

N. OLAJBÁNYÁSZ: Németh G. — Varga (10), Dávid (3), Szöllősi (5), Marczinka (2), Prókay (4), Sári (4). Csere: Katona (1), Urbán. Edző: Uzsoki László.

A remekül kezdő bajnokjelölt kanizsaiak biztos vezetést szereztek, de aztán visszaestek. A hajrában valamelyest feljavultak, s ekkor bebiztosították győzelmüket.

Jók: Marczinka, Szöllősi.

Tegnapi számunkban tudósítónk közlése alapján tévesen jelent meg az N. Olajbányász—Várpalotai Bányász kézilabda MNK mérkőzés időpontja. A találkozót ma délután rendezik meg az Olajbányász-pályán. A kezdési időpont: 16.00 óra.

Labdarúgás

Ma: nemzetközi kupaszerda

A népszerű európai labdarúgó-kupákban ma az első forduló visszavágóira kerül sor. A BEK-ben és a KEK-ben a legjobb 16 közé jutásért, az UEFA Kupában pedig a legjobb 32-be kerülésért folyik majd a küzdelem.

Négy magyar csapat küzd a továbbjutásért, a legnehezebb helyzetben a *Ferencváros* és a *Tatabánya* van. A BEK-ben szereplő FTC ugyan 3-2-re nyert az Üllői úton a cseh-*Real Madridot*, de ez az előny is kevésnek látszik.

A KEK-ben a gyengén rajtoló *Vasas* — Cipruson 1-0-ra kikapott az ismeretlen *Paralimnitől* — a Fáy utcában remélhetőleg kivívja a továbbjutást. Másik UEFA Kupában szereplő együttesünk a *Videoton* kedvező helyzetben várja a mai visszavágót, két héttel ezelőtt Bécsben 2-2-es döntetlent játszott a Rapid ellen.

AZ ÚPMH TÁRLATA

Szekeres Erzsébet: Égigérő fa

Szekeres Erzsébet textilművész jóllehet Budapesten született, mégis Gödöllőt tartja virtuális szülővárosának. Itt él, itt dolgozik. Választott szülőföldjéről így vall a művésznő: „Gödöllő város és környéke, a Galgamente szépsége és népművészete forrása munkámnak. Elámultam a nagytarcsai, turai, galgamácsai, versegi és zsámboki menyasszonyruha színpompájától, Iklad község egyszerű fekete öregasszonyruhájától, és a turai asszonyok mesteri kézügyességétől. Szőnyegeimen a Galgamente fehér virágai élnek... Azt szeretném mindig elérni, hogy a képeimet szemlélők végül is mosollyal szívükben távozzanak kiállításomról. Még akkor is, ha – mint az életben mindig – a szép mosolyba bánat is vegyül."

Képünkön az Égigérő fa meseszőnyeg látható.

PEST MEGYEI HÍRLAP
1997. ápr. 30

gazi oázis!

Karaván megérkezett!

AT Ibiza, Cordoba, Cordoba SX, Toledo, ıambra és Inca – egy sor kitűnő modell. Ha kü-ıleges látványosságra, forró hangulatra, teszt-zetésre és meglepetésekre szomjazik, látogas- meg a Karavánt a legközelebbi oázisban, a AT Spirálnál! Játékok és nyeremények várják ıt. Sőt … de ez majd a helyszínen kiderül.

május 1-én városligeti Petőfi Csarnok Sportközpontjában
2-től a Seát Spirál márkakereskedésben

A Volkswagen csoport

SEAT Karaván – nagy gépvándorlás

SEAT

Budapest, Dózsa György út 128 Telefon: 120-1292

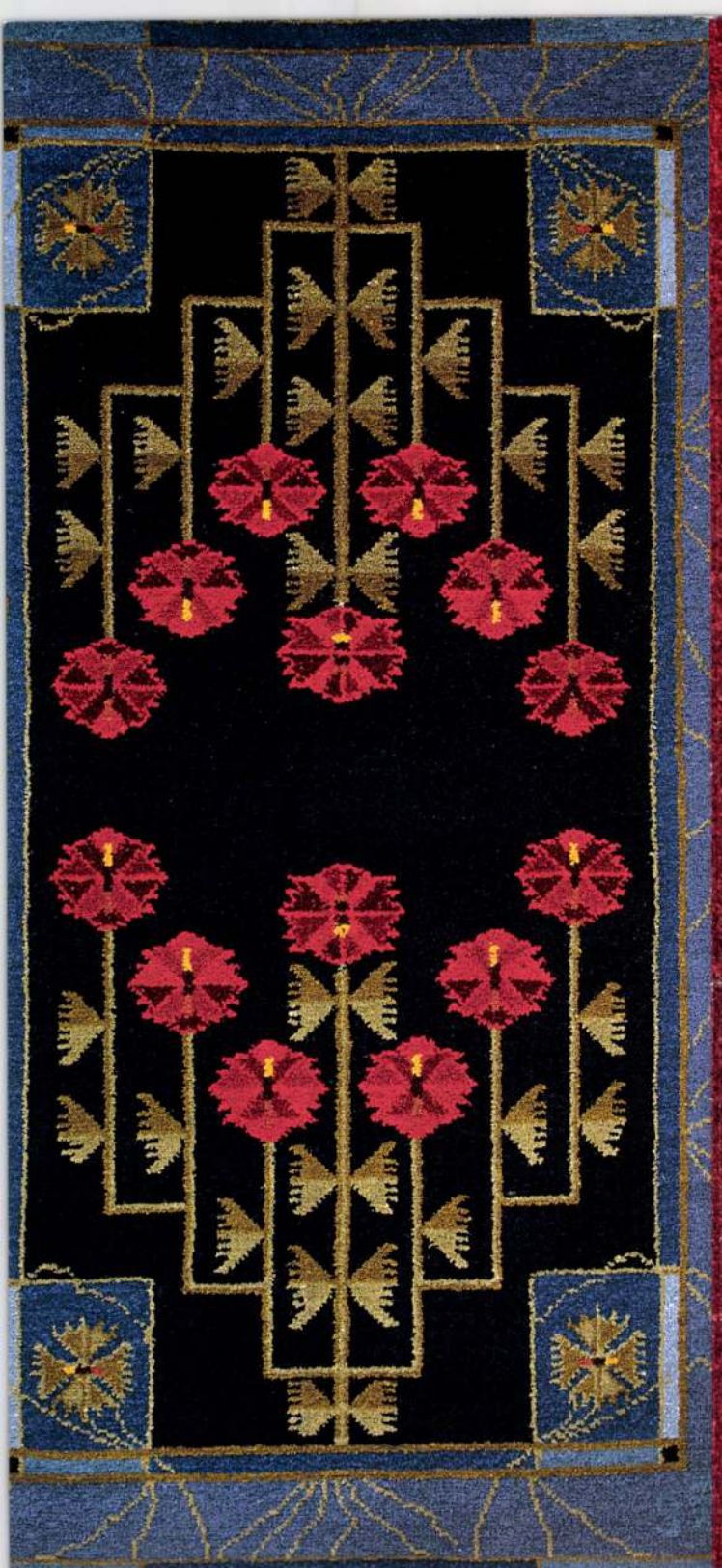

Köszönetet mondunk az ART-Kelim
Békésszentandrás
Szőnyegszövő és Kereskedelmi Kft.
szövőasszonyainak

A kiállítást rendezte: SERES IMRE
Műtárgyfotó: NEUMANN ILDIKÓ

Támogatók:
Szada Község Önkormányzata
Kerék Antal (VikArt Bt.),
a meghívó tervezője
Folpress Nyomda, Várlaki Imre

Székely Bertalan Művészeti Központ
2111 Szada, Székely Bertalan út 22.
e-mail: szebemk.szada@telehaz.hu
telefon: 28/404-710

Hasznos információk:
1. Vonat:
Budapest Nyugati pu., 16.23 – Veresegyház, 16.58
Busz:
Veresegyház, 17.05 – Szada, 17.14
2. HÉV:
Örs vezér tere, 15.30 – Gödöllő, Szabadság tér, 16.12
Busz:
Gödöllő, Szabadság tér, 16.47 – Szada, 16.59

MEGHÍVÓ

Műteremház
Galéria
2006

Szekeres Erzsébet textilművésznő huszonegy alkotását láthatjuk Szadán. Szőnyegein a népművészeti és történeti stílusok, elsősorban a szecesszió hagyományai ötvöződnek. A csomózással készült „virágszőnyegek" témaválasztásukat, szín- és formavilágukat tekintve egyszerűbb, stilizáltabb alkotásoknak tűnnek a művésznő varrott és szövött szőnyegeinél. Csak látszólag! A kompozíciók változatos formái, a leegyszerűsített virágábrázolások, a tüzes, napfényes színek ősi jeleket, költői képeket, mítoszokat közvetítenek. Akárcsak a meseszőnyegei, ezek is beszédesek, olvashatók. Metaforáik révén összekötnek minket, az élővilág talán legfestőibb, legékesebb teremtményeivel, a virágokkal. Újra és újra felidézik bennünk a gyermekmondókáktól a halotti siratókig életünket végigkísérő virágokat.
Szekeres Erzsébet csomózott virágos szőnyegeit itt Szadán állítja ki először. Kiállításával mindnyájunkat két kertre emlékeztet. Szent István királyunk kertjére, amelyről katolikus énekköltészetünk egyik szép versében így éneklünk:

„Virágos kert vala
Híres Pannónia,
Mely kertet öntözé
Híven Szűz Mária.
Kertésze e kertnek
István király vala."

Emlékeztetnek Szekeres Erzsébet szadai nagyanyjára Szekeres Sándorné született Petrák Lídiára, akinek virágos kertjében tulipánok, szegfűk, rózsák, liliomok, jácintok, violák, rezedák, rozmaringok virágoztak Isten dicsőségére és az emberek örömére.

Kovács Gergelyné

A Székely Bertalan Műteremház Galéria
(2111 Szada, Székely Bertalan út 22.)
tisztelettel meghívja Önt

2006. augusztus 18-án
pénteken 17.30 órára

Szekeres Erzsébet
textilművész

„Kertem virágai" című kiállításának megnyitójára

Köszöntőt mond:
VÉCSEY LÁSZLÓ, Szada Község polgármestere

Megnyitja:
KOVÁCS GERGELYNÉ, kultúrtörténész

Közreműködik:
MACZKÓ MÁRIA, Magyar Örökség-díjas énekes

A kiállítás megtekinthető 2006. szeptember 21-ig,
hétfőtől péntekig, 14–18 óráig

Kiállított művek
(csomózott szőnyegek)

1. Gyöngyvirág 143x113
2. Tavasz hírnöke 123x82
3. Pitypang 113x90
4. Orsi kertje 120x117
5. Csipkerózsa 123x97
6. Fehér rózsák 124x75
7. Kankalin 141x100
8. Kicsi mályva 102x80
9. Sárga és piros tulipán 111x113
10. Fagyöngy 95x89
11. Jázmin 98x93
12. Nefelejcs és kankalin 155x100
13. Kicsi pünkösdi rózsa 100x80
14. Levendula 110x79
15. Török szegfű 160x98
16. Hóvirág és hunyor 132x76
17. Íriszek 131x78
18. Pünkösdi rózsa II. 130x102
19. Pipacsok 130x98
20. Japán birs virága 102x102
21. Liliom 150x93

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 OKT 4

PEST MEGYEI HIRLAP

Szekeres Erzsébet
iparművész

MEGYEI KIÁLLÍTÓTERMEKBEN

A múzeumi hónap nyitánya

Szekeres Erzsébet fali szőnyegeit a Nagytarcsai Faiumúzeumban október 30-ig, Bokodi Lajos, Marczi Ilona, Turi-Tóth Tibor műveit október 10-ig a tökiil művelődési házban, ifj. Fehér Ferenc festményeit a II. kerületi Kapás u. 55. szám alatti Vízivárosi Klubban október 15-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

A múzeumi hónap keretében több Pest megyei helységben nyílik kiállítás, ott is, ahol ez megszokott jelenség, ott is, ahol ez újdonság. Tekintélyes életművéket láthatunk, — *Ámos Imre* festményeit *Szentendrén*, *Szervátiusz Jenő* szobrait *Solymáron*, a gödöllői művésztelep ünnepi tárlata nyílt *Kecskeméten*, és olyan alkotók műveit, munkáit, — akik a művészet térnyerői és ígéretei.

Szekeres Erzsébet tárlatán Nagytarcsán

Szekeres Erzsébet faliszőnyegei Nagytarcsán

A képesség és a szorgalom előbb-utóbb magaslatra ér. Ez történt *Szekeres Erzsébet* gödöllői iparművész esetében is. Elvégezte a gödöllői agráregyetemet, s közben festett is. Agronómus lett, majd iparművész. Lenvászon alapon jelennek meg alkotásai, gyöngyhímzéssel tizenkét kőművesről, kegyetlen anyáról, három árváról, Kádár Katáról, Fehér Lászlóról, szarvassá változott fiúkról, cséplőgépbe esett lányról. A költészet ihletését Szekeres Erzsébet áhítattal és arányérzékkel jeleníti meg faliszőnyegekben.

A metamorfózis művészetének lényege, *szépséggel alakítja át örömmé a szenvedést*. A népi forrást gyarapítja Szekeres Erzsébet, minden művében megszünteti a múltat és a fájdalmat. Gyógyul a világ, ezt hirdeti Szekeres Erzsébet művészete, — a szépség gyógyítja. Szekeres Erzsébet egyre magabiztosabb ökonómiával szervezi művészi teendőit, közelíti hivatását, méri fel határait. Közlési vágyának lendülete mindig fejlődésen, és belső tisztázottságon alapul. Az értékek szülte eddigi sikereit a Petőfi Irodalmi Múzeumban, Egerben, a Csepel Autógyárban, Szadán, Gödöllőn, Aszódon. Most *Nagytarcsán*, újra önálló kiállításon bizonyítja tehetségét

Ifj. Fehér Ferenc: Madonna

Vasárnap délelőtt Fóton a község lakossága társadalmi munkában segédkezett az új orvosi rendelő építésében. Itt kap helyet majd a körzeti orvosi rendelőn kívül a gyermekorvosi rendelő és az elkülönítő a hozzá tartozó kiszolgálóhelyiségekkel, az emeleten pedig egy orvoslakás, két nővérszoba és az öltöző.

Nagy Iván felvétele

hazai integráció elmélyítésére bővül azoknak a gépipari vállalatoknak a köre is, melyek konvertálható, tehát egyik munkáról a másikra átváltható kapacitásukkal részt tudnak vállalni a magasabb műszaki színvonalú mezőgazdasági és élelmiszeripari gépgyártásban.

A távlati elképzelések szerint a fejlesztésekkel és a piaci lehetőségek kihasználásával

1990-ig csaknem háromszorosára növelhető a mezőgazdasági és élelmiszeripari gépgyártás értéke.

A korszerű gépek felhasználásával a mezőgazdasági és élelmiszeripari termelés annak ellenére is a kívánt mértékben növelhető, hogy a következő másfél évtizedben ebben az ágazatban várhatóan további 6000-rel csökken a létszám. A gépgyártás fejlesztésével el akarják érni, hogy a magyar mezőgazdaság növekvő gépszükségletének mintegy 40 százalékát kielégíthesse a hazai ipar, exportjával pedig kitermelje az importgépek ellenértékét.

Külkereskedelem

Várakozás és valóság

A népgazdaság idei terve a külkereskedelmi forgalom ko- — amiket a gyár tervszerű, nagyon következetes kutató-

Szekeres Erzsébet textilművész

SZEKERES ERZSÉBET textilművész faliszőnyegeiből nyílik meg december 13-án, Törökszentmiklóson kiállítás. A városi művelődési központ pincegalériájában megtekinthető tárlat január elejéig tart nyitva.

Népszabadság, 1985. XII. 12

SZEKERES Erzsébet

Hírek: Szekeres Erzsébet nemes anyagokból készült ruhagyűjteményeit és ezek felhasználási lehetőségeit mutatják be Gödöllőn, a városi helytörténeti gyűjtemény emeleti kiállítótermében. A tárlatot hétnap délután öt órakor nyitják meg, s május 20-ig látogatható.

Népszabadság 1983. IV. 21.

Szekeres Erzsébet

textilis

SZEKERES ERZSÉBET textilművész munkáiból nyílik kiállítás szerdán Városföldön, a klub könyvtárában. Az október 31-ig — a kedi napok kivételével — délután 14 és 19 óra között megtekinthető kiállításon a textilművész másfél évtizedes tevékenysége tekinthető át.

Népszabadság, 1988. okt. 18.

Tóth Ferenc

nobrón

Szekeres Erzsébet, textiltervező iparművész
Geller Katalin: Hímzésekre, Szekeres Erzsébet munkái. Derkovits Terem, 1988. III. 22 – IV. 1.

„Föld", varrott textil, 68 x 134 cm, 1988. (repr.)

Művészet, 1988. júl., 52-old.

Szakcsi kerámiát, textiltervező-iparművész
Mai kiállítási programok.

a Petőfi Irodalmi Múzeumban:

Szakcsi kerámiát, textiltervező-formatervező iparművész kiállítása.

Előttünk a vasárnap.

1984. XI. 4. 5.00 /Kocsis/.

Szekeres Erzsébet
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
textilművész- kerám

NÉPSZAVA

1984 -11- 2

1021 6 PÉ

Kiállítási kalauz

SZEKERES ERZSÉBET FALISZŐNYEGEI

Tizenöt éve volt Szekeres Erzsébet első önálló kiállítása, hat évre rá már bemutatta munkáit a Petőfi Irodalmi Múzeum is. Sikeres művészi útja igazolta a belé vetett bizalmat. Az UNICEF — az Egyesült Nemzetek Gyermeksegélyezési Alapja — levelezőlapjának képén százezrek kezébe eljut egyik szép varrott képének mása. Szekeres Erzsébet megtalálta *egyéni kifejezésformáját*. Kialakult, érett művészettel találkozunk mostani tárlatán is. Hű önmagához, hű választott anyagához, könnyelmű kalandokba, eredetieskedésbe nem bocsátkozik. Nem igazodik az ötletművészet gyorsan múló, talajtalan divatjaihoz, korszerűsége összetettebb annál, semhogy akár a naivakhoz, akár a szürrealistákhoz besorolhatnánk. Mottóul irodalmi élményeket választ, népballadákat, meséket, de olyannyira *átfogalmazza* őket a textil nyelvére, hogy nehezen lehetne rekonstruálni belőlük mégoly meghatározó élményeit sem. Grafikái dekoratívak, faliszőnyegei változatosak, s az eddig hulladéknak minősített zoknivégekkel folytatott kísérletei rongyszőnyegszövése során eredményesnek bizonyultak, gazdaságosak, szépek, exportképesek. Kiállításai mindig hoztak meglepetést, és bizonyították, hogy Szekeres Erzsébet sokoldalú, megújulásra képes alkotó.

Hűség és szüntelen megújulás? Látszólag ellentmondanak egymásnak. Munkái, felületesen nézve, könnyen oszthatók három, megoldásban ugyan különböző, de a megmunkálás módján belül egységes csoportba. A rongyszőnyegekről nem beszélve, figurális természetű alkotásai a *néphagyományban* gyökereznek. Fehér, kék, sárga színvilága rokon a Galgamente népművészetével, s gyöngytűzései ezen túl a mordvinokéval, minden keresettség, vagy erőszakolt párhuzam nélkül. Mégsem valószínű, hogy grafikáinak arany, kék, fekete, már-már szürreális elemeit, lenvászonra írt hímzéseit, meséket idéző, nagyméretű gobelinjeit bárki azonosítani tudná akár valamelyik népi hímző-, vagy szövőtechnikával, akár a címül adott mesével, vagy balladával. Ez a számonkérés nem is fontos, bár játszó gyermekei, falusi házai kétségtelenül ábrázoló jellegűek, míg ugyanakkor egyazon képén a fekvő lányalak még sejtetni sem enged anatómiai azonosságot, s virágai fává nőnek hímzett házai fölé.

A modern textilművészet egyik sajátossága az *öntörvényűség*. Szekeres Erzsébet természetes naivitása nem azért népi előjelű, mert falut, népviseletet vonultat fel, vagy éppen népmesét mond el, hanem azért modern, mert a népművészet, a naiv művészet s a gyermekművészet *egyidejűségével*, síkbeliségével, mellérendelésével él — a perspektíva, a szokott dimenzionális szemlélet ellenében. Hold, nap, csillagok, virág, madár, égig érő fa éppúgy szimbólumok hordozója nála, mint amennyire az elfekvő síkok az elmúlást, a halált példázzák, a felfelé törők az életet. Hasonlóan a népi művészethez, *organikus egészben* gondolkodik: növényi motívumai átmennek állatformációkba, térbeli alakjuk más kiterjedést kap, mint a látott természetben; emberi alakokat geometrikus hímzésformákkal jelez, a hold tulipánokból kel föl, emberi alakjai akárha fejfák lennének.

Miben gazdagodott művészete? A balladás hangvétel egyik részről, a derű, játékosság másfelől kezdettől fogva jellemző Szekeres Erzsébetre. Motívumai is visszatérnek, de más-más szinten. Kompozícióiban, rajzolataiban *határozottabb*, világosabb, egyszerűbb lett. Színei kontúrosabbak, varrott képein változatosabbak, többrétűek, keményebben elkülönülnek. Többet ad a részletek bőségére, azonos elemek sokféle megjelenítésére. Kiállítása, úgy tetszik, még nem zárta le művészete első periódusát, mert képes a kezdetek továbbfejlesztésére. Művészeink nagy versenyében megbecsülés illeti, mert egyéni vonásait ki tudta alakítani; megőrizte értékeit, *egyensúlyt* teremtett népi hagyomány és korszerűség között.

Koczogh Ákos

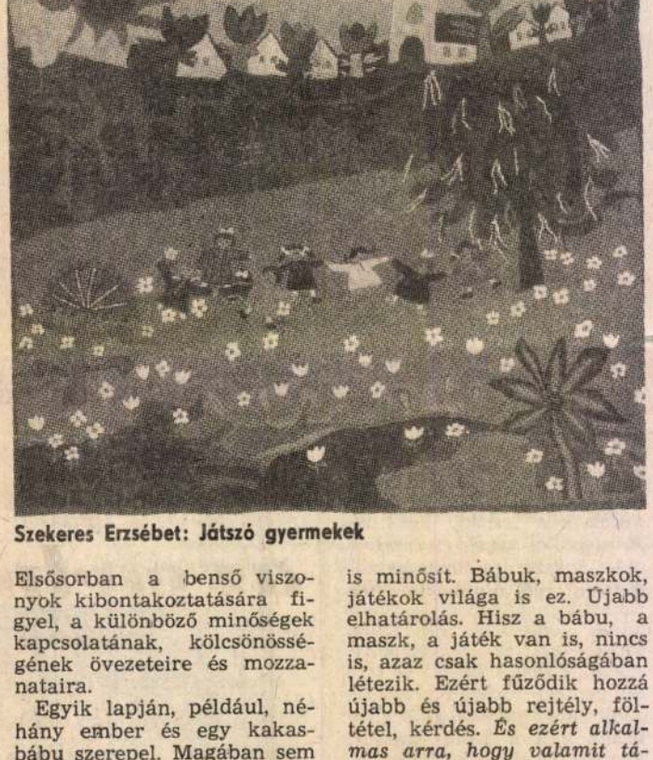

Szekeres Erzsébet: Játszó gyermekek

SZILÁGYI IMRE GYŰJTEMÉNYES TÁRLATA

Szilágyi Imre már nem egyszerűen képet, inkább *világképet* metsz és rajzol. Túlnéz a felület stílusbeli összhangjának fontos, mégis külsőséges követelményén. Elsősorban a benső viszonyok kibontakoztatására figyel, a különböző minőségek kapcsolatának, kölcsönösségének övezeteire és mozzanataira.

Egyik lapján, például, néhány ember és egy kakasbábu szerepel. Magában sem az, sem ez nem különös, nem is hangsúlyos. Feszültséget szikráztatnak azonban az arányok: vajon az emberek zsugorodtak össze, netán a kakasbábu növekedett meg? És miért? Másutt a fájdalmasan rút emberarc alá rongyból való bábtest kerül, vagy pedig a bábtestet folytatja tehetetlenül félrebillenő, fintorgó emberarc? Az egész nevetséges is, torz is. Groteszk. De a mérleg nyelve merre mutat? Mert a nevetséges is, a torz is győzhet a másikon, a harsány humor és a kilátástalan abszurdság szélső pontjáig rugaszkodva. Nos, itt nem végletek, hanem *adott és eleven helyzetek* érvényesülnek. Több irányba nyitott, eldönthető és eldöntendő lehetőségekkel és kérdésekkel.

Mikor változik ostoba törpévé az ember? Ha kötelet húz a kötélhúzásért, ha, nem nézve a tétet, hebehurgyán ellenségeskedik; ilyenkor szégyenkezve elfér a bölcs és kaján bagoly bábfeje alatt. És az ember mikor téveszthető össze, mondjuk, a kukaccal? Ha, élősködve, csak pusztítja, ami terem, ha ellepi, feltöri, kifosztja a maggal teli mákfejet, és a jóllakásnak örülve bitorol és birtokol. Szerepe így annyival méltatlanabb ember mivoltánál, amennyivel a teli mákfej méltóságosabb a habzsoló kukacnál.

Persze, a mértékek alapja is minősít. Bábuk, maszkok, játékok világa is ez. Újabb elhatárolás. Hisz a bábu, a maszk, a játék van is, nincs is, azaz csak hasonlóságában létezik. Ezért fűződik hozzá újabb és újabb rejtély, föltétel, kérdés. *És ezért alkalmas arra, hogy valamit távolítson, vagy közelítsen, élezzen, vagy tompítson.* Valójában aztán, túl a maszkok, játékok, bábuk körén, épp ebben rokon ez a világkép és művészet a népkultúrával: ha változtat, fordít, sarkít, mindig jónak, vagy rossznak, szépnek, vagy rútnak, igaznak, vagy hamisnak a viszonyait követi. Szigorúan alárendelve ennek a külsőt, a testit, a tárgyit.

Ügyeljünk azonban egyébre is. Szemlélet, képzelet, formálás, eszköz mind maradéktalanabb összhangjára. Szilágyi Imre megtalálta és kifejlesztette az *összegező megoldások* egy csoportját: a párhuzamot, az ellentétet, az összeolvasztást, a szétválasztást, a kicsinyítést, a nagyítást többek közt. Nem mesterkélt, hanem ugyan természetes megoldások ezek. Velük bátran vállalkozhatott a bonyolult beszédre, anélkül, hogy zsúfolt és homályos volna, vállalkozhatott az azonos motívumokra építő sorozatokra, anélkül, hogy ismétlésbe bocsátkozna. Könnyedsége végül ezért mélyült kiforrottsággá, egyszerűsége tömörséggé és világossággá, kapcsolatainak és arányainak rendje határozott ítéletté.

Tizenöt éve indult pályája ebben érte el a teljesedést. Az elsőt, mely nyilván meghaladható, de maradandó műveknek sincs híján.

Székelyhidi Ágoston

Befejezés előtt a közlekedési nagyberuházás

Az utolsó simítások

Ködös, borongós az idő a Váci út és az Árpád-híd kereszteződésében. Autóforgalom, széles terek, merész betonívek és alattuk, köröttük munkások szaporán dolgozó serege. A nagy közlekedési beruházás az utolsó, és kétségkívül legizgalmasabb napjait éli. A jövő héten már birtokába kell, hogy vegye az utazóközönség mindenestül, s bár szemlátomást kevés már a tennivaló — jószerivel a tereprendezés és a nagytakarítás várat még magára —, azért itt-ott jócskán akad munka az utolsó simításokkal.

Az 1-es gyorsvillamos megállójában már világít a narancsvörös felirat: *Váci út.* A megálló padlója részben már aszfalt, ami meleget sugároz a hűvös időben. Narancssárga egyenruhás munkások dolgoznak hihetetlen sebességgel és összeszokottsággal. *Kovács István* és társai pedig a túloldali járdaszigetet burkolják. Száguld a talicska, dől a forró flaszter, Kovács István simítja a betonra, s mire végez, ott a következő adag. Beszélgetésre itt *nincs idő.* Legföljebb néhány rövid mondat erejéig.

— Elkészülnek?

— Reméljük. Ötödikére itt mindennek készen kell állnia. Rajtunk nem múlik.

Egy emelettel lejjebb, az aluljáróban fűrészgépsivítás, fúrózaj, és sietős sürgés-forgás fogad. A KÉV-Metró kőművesbrigádja az utolsó javításokat, pótlásokat végzi. *Vámosi István* brigádvezető úgy tudja, ha itt elkészülnek a munkával, a metró *új szakaszán* folytatják.

— De az átadási ünnepségen még itt lesznek?

— Itt, persze. Ünneplőben.

A kőművesek keverik a betont, mellettük létrán állva szereli a zománcburkolatot *Máthé Gyula,* a Ferris ÉSZKV gépészmérnöke. A tetszetős munka képzőművészeti tervei *Somogyi János* festőművésztől származnak. A vállalkozás a fémmunkákat és a szerelést végezte el. S most a burkolást.

— Holnap délig el kell készülnie a díszburkolásnak. — mondja Máthé Gyula és újabb elemet illeszt a helyére.

— És el is készül?

— El kell készülnie.

Feljövet az aluljáróból, *dr. Dalmy Tibor* miniszteri biztossal és *Harsányi Árpád* építésvezetővel találkozunk. Gyorsan és sietve tanácskoznak, hogyan és miképpen alakuljanak a beruházást díszítő zöldterületek, s aztán ki-ki siet a dolgára.

Átvágunk a téren, ahol a kőfaragók az aluljáróba vezető lépcső korlátjának mészkőfalát építik. *Kocsis László* kezében rezzenéstelenül áll a fűrészgép, miközben mintha csak margarint vágna, hasítja kettébe a termetes mészkőhasábot.

— Úgy nézem, holnapra elkészülünk — egyenesedik fel az ifjú kőfaragó. Ez itt egyébként *süttői mészkő.* Az aluljáró padozata az NDK-ból való *szürke gránit,* a lépcsők anyaga pedig *kvarcit.* — Nem akármilyen anyagokból áll ott is, másutt is a burkolat.

Mint például a Dózsa György út és a Váci út kereszteződésében, ahol a szerintem *szebb* burkolatú aluljáró padozatának fektetése tart. A falak és a mennyezetek, sőt, a metróbejáró díszítő és műszaki szerkezetei is már *készen várják az átadást.* Mégis óriási itt a sürgés, láthatóan mindenki azon igyekszik, hogy az utolsó napok hajrájával tegye biztossá és hiánytalanná az ünnepélyes átadást.

Tíz hónappal ezelőtt írtuk januári számunkban, amikor ugyanígy végigjártuk a helyszíneket, a Váci út—Árpád-hídi kereszteződés munkálatairól az alábbi sorokat. (Akkor a kemény téli hidegben a vasbeton acélszerkezetén dolgoztak a magyar és lengyel szerelők):

„A szerelők többsége kesztyűben dolgozik, mozgatják a súlyos acélszálakat, hajlítgatják és fűrészelik méretre, hogy megszőjék a vasbeton acélhálóját, megtervezzék és megépítsék a csőalagutakat is, amelyekben a különféle elektromos kábelek haladnak majd . . ."

Az a riport *szombaton* íródott, mert már akkor úgy dolgozott mindenki, *mintha csak három napja lenne* a végső átadásig. Az utolsó napok, sőt, órák feszített tempóját ennek a *sok-sok hónapja tartó* feszített tempónak az ismeretében *másképpen, jobban* lehet becsülni.

Bencsik András

Villanyszerelők a Dózsa György úti aluljáróban

Dr. Dalmy Tibor miniszteri biztos és Harsányi Árpád építésvezető az Árpád-hídi kereszteződésnél

T. Balogh László felvételei

Föld alatt és föld felett

Szekeres Erzsébet

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP

1980 DEC 25

Halak 1021

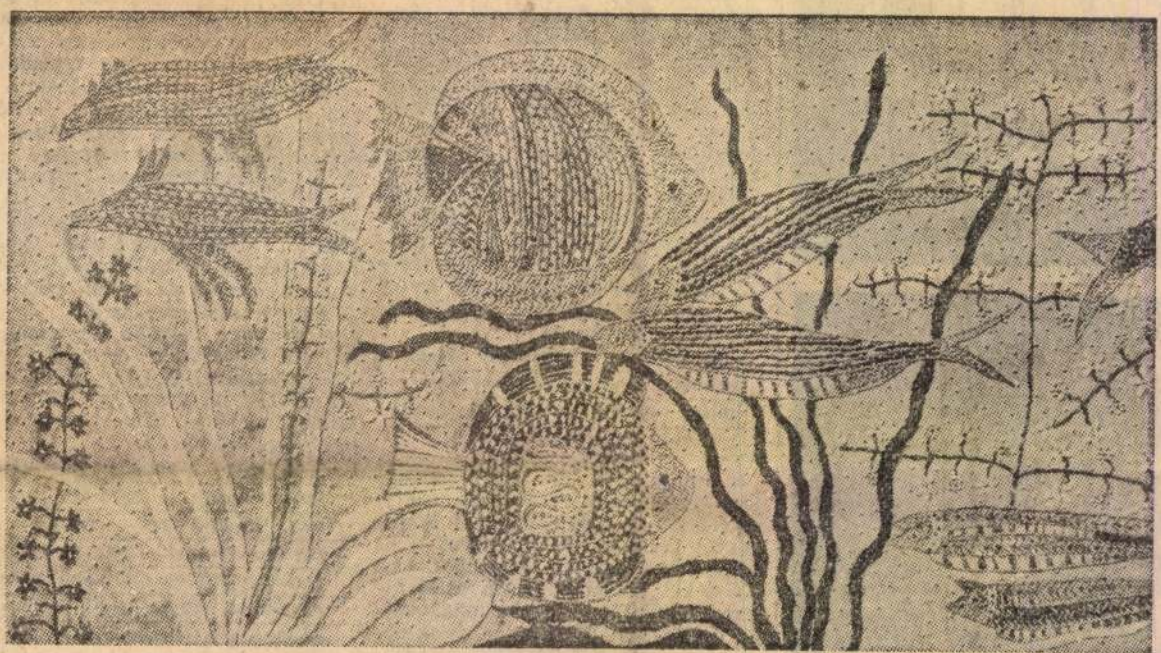

Szekeres Erzsébet műve

arant szerepe van az a
a magánlakásépítésnek
lakások elosztásánál a
figyelembe kellett ven
tartott bér-, illetőleg
lakásra jogosultak szá
a lakáspótlási szükség
csi lakások egy részét
lakásként értékesítik
sultak részére. Némil
gondokon az az új
amely szerint a bérla
tak állami pénzügy
kapnak, ha vállalják,
igényüket telepszerű, többszintes személyi tulajdonú lakás építésével (vásárlásával) oldják meg, és ehhez munkáltatói kölcsönben is részesülnek. További segítség, hogy a munkáslakásépítés kedvezményeit 400—420 településre kiterjesztettük és ott a családiház-építéshez nyújtható kölcsön is növekszik.

● Hogyan befolyásolják majd a helyzetet a lakásépítési terv előirányzatai, valamint a most jóváhagyott intézkedés-„csomag"?

A Minisztertanács által jóváhagyott intézkedéssorozat több irányban igyekszik előmozdítani a lakáshelyzet javítását. A VI. ötéves tervidőszakban összesen 370—390 ezer lakást kell felépíteni, ezen belül állami erőből 115—120 ezer, magánerőből pedig 255—270 ezer lakás az előirányzat. *Azonos fontosságú feladatként kell megoldani 90—100 ezer állami tulajdonú városi lakás felújítását és mintegy 40—50 ezer kom-*

építési engedélyezési eljárást, s került a magántervezői jogosultsá szabályozására. Az ajánlott terv bővülő választékával igyekszünk s gíteni a magánépíttetőknek. Csalá házakhoz 135 tervváltozat áll rend kezésre. *Ezekre az építési engedél 15 napon belül megkapják.*

A jövőben nagyobb figyelmet k vánunk fordítani a magánépítteté tájékoztatására, szakmai kiadványo útmutatók, katalógusok, tervisme tetők kiadásával, filmekkel, ankéto kiállítások rendezésével.

● Lehet-e lényegesen változtatni lakásállomány — beleértve az újo nan létesültet is — megőrzésén karbantartásának, felújításának korszerűsítésének módján, ütemé Egyáltalán, milyen tartaléka ez a l káshelyzet javításának?

— A meglevő lakásállományna jelentős szerepe van a helyzet jav tásában. Ha abból indulunk ki, ho

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szekeres Gizvélet

PEST MEGYEI HÍRLAP

1980 DEC 25

Ndrámúrei

1021

A TASZSZ értékelése az ENSZ ülésszakáról

Fontos határozatok születtek

Az ENSZ-közgyűlés 35. ülésszaka december 18-tól január 16-ig szünetelteti munkáját. Ebből az alkalomból a TASZSZ szovjet hírügynökség kommentárban foglalkozik a szeptember 16-a óta tartó ülésszak eredményeivel.

A leszerelés problémája központi szerepet kapott az ülésszak munkájában. Főképp a Szovjetunió és a szocialista országok kezdeményezésére *40 határozat született ebben a kérdésben,* amelyeknek a céljuk a nemzetközi feszültség enyhítése, egy esetleges háború elkerülése. Különösen meghatározó jelentőségűek azok a leszerelésre vonatkozó javaslatok, amelyeket szeptember 23-án *Gromiko* szovjet külügyminiszter terjesztett elő a közgyűlésben. A tagországok döntő többségének véleménye szerint *e kezdeményezések megvalósítása kedvező feltételeket teremtene a leszerelés területén történő további előrehaladáshoz.*

Fontos határozatokat hoztak a világ néhány feszültséggel terhes pontjával kapcsolatban. A tagállamok többsége nagyra értékelte *Leonyid Brezsnyevnek* a Perzsa-öböl, valamint az Indiai-óceán térségére vonatkozó javaslatait. Az ülésszakon határozatban ítélték el a Camp David-i különmegállapodást és megerősítették a palesztin népnek önálló, független állam alapításához való jogát.

Minden kétséget kizáró az ENSZ-közgyűlés 35. ülészakán hozott határozatok hozzájárulnak a nemzetközi légkör javulásához, a leszerelésért folytatott harc eredményességéhez, csökkentik a nemzetközi feszültséget, erősítik az országok közötti gyümölcsöző együttműködést — fejezi be értékelését a TASZSZ.

A Kremlben

Űrhajósok kitüntetése

Leonyid Brezsnyev, az SZKP KB főtitkára, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének elnöke magas kitüntetéseket nyújtott át szerdán a Kremlben a Szojuz—T—3 űrhajósainak. *Leonyid Kizim* parancsnokot és *Gennagyij Sztrekalov* kutató űrhajóst a Szovjetunió Hőse címmel, Lenin-renddel és az aranycsillaggal, *Oleg Makarov* fedélzeti mérnököt pedig — aki ez alkalommal negyedszer járt a világűrben, s korábban már két ízben megkapta a Szovjetunió Hőse címet — Lenin-renddel tüntette ki.

A kitüntetések átnyújtásakor mondott beszédében Leonyid Brezsnyev a szovjet űrkutatás szempontjából nagy jelentőségűnek minősítette az 1980-as évet, hiszen — mint megjegyezte — ebben az évben hatodszor nyújthatja át a legmagasabb kitüntetéseket szovjet űrhajósoknak.

Együtt Reagan „csapata

Beiktatásra

A 45 éves *John Block* m
zőgazdasági miniszterré v
kijelölésével *Ronald Reag*
lényegében befejezte az új
publikánus kormányzat kia
kítását. Csak az oktatási m
niszteri posztot nem töltö
be karácsony előtt, enn
azonban csekély jelentősé
tulajdonítanak, mert a m
választott elnök az energ
ügyi és az oktatási minisz
rium „alkalmas időpont
való megszüntetésére" kés
A két minisztériumot Reag
takarékossági okokból m
főhatóságokba akarja be
vasztani.

Lyn Nofziger személyé
Reagan újabb elnöki politi
tanácsadót jelölt ki a Fe
Házba, amelynek *„belső ko
netjét" az új elnök közve*

A béke és a világ

Még 1964 júniusában történt. Washingtoni tudósítóként azt a feladatot kaptam, hogy kocsival haladjak át az *Atlanti*-óceántól a *Csendes*-óceánig az Egyesült Államok területén, s így mérjem fel a leendő amerikai szavazók hangulatát, s tapasztalataimról napi tudósításokban, riportokban számoljak be az újság olvasóinak. Az alkalmat erre az szolgáltatta, hogy *San Franciscóban* tartották meg a Köztársasági Párt elnökjelölő konvencióját, s amúgyis, mint tudósítónak részt kellett volna vennem ezen az eseményen.

Az Egyesült Államok ugyanis elnökválasztásra készült, sőt nem is akármilyenre. Alig több, mint fél éve volt akkor, hogy *Dallasban* a gyilkos golyók kioltották *John F. Kennedy* életét. Az alkotmány előírása szerint alelnöke, *Lyndon B. Johnson* foglalta el helyét a Fehér Házban, s az 1964-es elnökválasztáson ő volt a Demokrata Párt elnökjelöltje. Vele szemben *Goldwater* szenátor korteskedett a Köztársasági Párt színeiben, s bizonyosra volt vehető, hogy a San Francisco-i konvenció az elnökké jelölését szentesíti. A szenátor, aki *Arizona* államot képviselte a washingtoni törvényhozásban, békeellenes kijelentéseiről vált hírhedtté. *Azt mondotta, hogy olyan békét kell az Egyesült Államok*-

feltűnően higgadtan beszélt erről az eshet
ségről. Goldwater —, mondotta —, mint
nök, aligha merne bármilyen atomzsarol
hoz folyamodni, *hiszen vannak bizonyos r
litások, amelyekkel szembe kellene néz*
Tudja — mondotta —, más az, amikor va
ki korteskedik, s ígéreteit mindenkori ha
gatósága igényeihez kell igazítania, *s más,
felelősséggel kormányozza a világ egyik le
nagyobb államát.* Mielőtt bármit is cseleke
ne, ezerszer is megfontolná, hiszen mérleg
nie kell azt is, hogy mi lesz erre saját sz
vetségeseinek és a vele szemben álló más
oldalnak a válasza.

Ez az érvelés számtalanszor az eszem
be jutott az idei elnökválasztási hadjárat s
rán, amikor *Ronald Reagan* republikánus j
lölt harcias kortesbeszédeit olvastam. S
is eszembe villant, hogy Goldwater ugyan a
nak idején nem jutott be a Fehér Házb
*az újjáválasztott Johnson viszont félmill
amerikai katonát küldött Thieu megsegítés
re, bombáztatta a VDK területét. Mégis, a v
lágban uralkodó realitások érvényesültek*

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KORTÁRS
Budapest

1970 AUG

1021

Szekeres Erzsébet

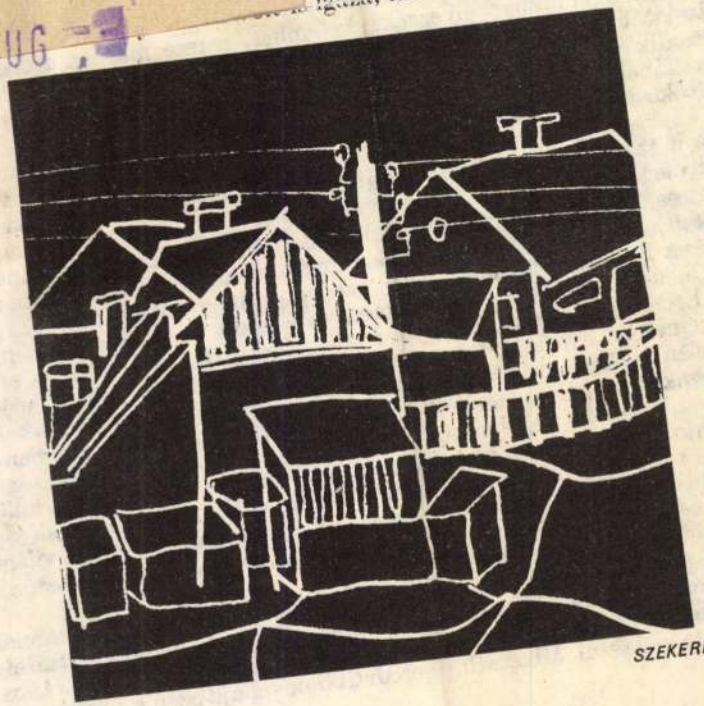

SZEKERES ERZSÉBET rajza

saját nemzeti államukban élvezzék. Az e
tények tudatában, egyszerűen nem érti, ho
és a Huszadik Század politikája! Talán csa
nak árnyékából.

De Rákosi Jenő a maga harminc millió
egyedül. Csak amit ő leplezetlen beolvasztá
a béke és a szeretet, a kölcsönös megbecsü
haza kizárólagosságában, e hazához való t
s az ugyancsak békét és kölcsönös megbecsü
a Felvidéket hozta műveiben a jámbor szlov
a Bácska és a Bánság virtuskodó népe, gazda
szép szerb menyecskékkel, a keleti havasok felől pedig mélán furulyázó pakulárokkal
megjelent Erdély is a korabeli magyar irodalomban. Divatossá vált az ország külön-
böző vidékeinek és népeinek színes és egzotikus tükörképe. Mikszáthtól, Gozsdun,
Papp Dánielen és Petelein át Herczeg Ferencig a korszak minden jelentősebb írójának
műveiben ezeket a „helyi színeket" találjuk. Magyarország voltaképpen akkor lett
„vidéki ország", mert a belső viszonyok rendezésének vagy elködösítésének a vágya
még az irodalomnak sem igen engedte meg, hogy megteremtse a maga külön világát,
hanem azt az ország tarka konglomerátumának valóságával, s e valóságból szőtt
ábrándjaival pótolta. De ki is hitte volna abban a boldognak hazudott világban, hogy
a jó palócok és a szelíd lelkű kalugyerek népe csalhatatlan politikai ösztönnel készíti
elő a maga külön nemzeti államát!

Volt idő, amikor e tarka felvonulásban épp a déli vidékek jártak legelöl. Bácska
és Bánát a jólétnek és gondtalanságnak a hírében állt, dorbézoló parasztkirályok, dús-
gazdag kereskedők és snájdig katonatisztek rezervátuma volt. Vajda János a ludasi
lápra járogatott vadászni, Mikszáth legeredetibb novellája ezen a vidéken játszódott,

Szekeres Erzsébet
Iparművész
MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP
1984-10-31

1021

Színes szőnyegek mesevarázsa

Szekeres Erzsébet iparművész szőnyegei, grafikái a Petőfi Irodalmi Múzeumban december 31-ig tekinthetők meg. Horváth László festményei Győrben, a Közlekedési és Távközlési Főiskola aulájában láthatók november 2-ig, míg a cseh kubizmus alkotásai a Szépművészeti Múzeum földszinti aulájában várják a vendégeket november 11-ig.

Öt földrészre

Szekeres Erzsébet lassan két évtizede fáradhatatlanul alkotja színes meseszőnyegeit a gyerekeknek. Egyre szebbeket, s a kör így mindig teljesebb, hiszen az évek során a Szekeres-művek száma is szaporodik. Vallomása szerint édesanyja segít alkotásai kivitelezésében, s megálmodásukat ellenőrzi. Sokszor forrás is *Kallós Zoltán* balladáskönyvéhez hasonlóan. A Gödöllőn végzett agrármérnök már adományozott egy nagy méretű, mese tematikájú festményt a gödöllői gyermekkönyvtárnak, tanúságot téve tehetsége mellett *ügyszeretetéről is*. Energiája lenyűgöző, hiszen a kerepestarcsai Szilasmenti Tsz egyik vezető munkatársa, aki *szabad idejében* művész. Sajátos irányt követ — önmagát, különös értékrenddel, amely egyúttal törvénye is.

Váratlan siker

Tizenöt esztendeje kiállító művész, egyéni tárlata nyílt Gödöllőn, Aszódon, Kecskeméten, Egerben, Vácott, Százhalombattán, az ország tizenkilenc városában és településén, egyes alkotásait Csehszlovákiában is bemutatták. Országos népművészeti pályázaton 1974-ben első helyezést ért el. Érezhetően áthatja munkáit saját képzeletvilága és a *Galga mente* népi motívumai.

A varrott képek élményt nyújtanak a gödöllői, aszódi gyerekeknek éppúgy, mint mondjuk a prágaiaknak. Jó lenne, ha a tervezéseiről nevezetes Gödöllői Galéria kétévenkint gyermekeknek szóló képzőművészeti alkotásokat mutatna be — először hazai, később külföldi részvevőkkel, hiszen mindez hiány. A másik lehetőség is nyitott: Szekeres Erzsébet közreműködésével *szőnyegszövő műhely* alakulhatna Gödöllőn, amely az egykori szecessziós iskola felújítása, folytatása is lehetne új elemekkel, a Galga mente motívumaival.

Farmos eddig fehér foltja volt festészetünknek. Eddig. *Horváth László* azonban most készülődik arra, hogy festészetünk új forrásává avassa ezt a szép, különös, de a képzőművészettől érintetlen vidéket. Az történt, hogy képi tehetségét *Patay Éva* tápiószelei állandó gyűjteménye fellobbantotta. Az idén tavasszal meg is rendezték Farmoson tárlatát. A győri már második bemutatkozása, a Győr-Sopron megyei főiskolai, egyetemi napok keretében. Váratlan, de teljesen megérdemelt a sikere. Érzékenyek akvarelljei, bensőségesek olajképei. Képforrásai *Farmosról, Tokajból* keltezettek — tanyákat, kőfejtőt, kikötőt idéznek, évszázadok színözönét. Megrendítő a farmosi kultúrház üszkös gerendázata, drámai erővel idézi a tűzesetet. Értékei reményteljesek, festői jövőt jósolnak, ha nem törik meg lendülete, ha erősödik önmagával szembeni, eddig is impozáns szigora.

Szekeres Erzsébet faliszőnyegterve

Az alapforrás

A *cseh kubizmus* két szempontból izgalmas anyag. Egyrészt önértékénél fogva, másrészt különlegességében. Míg ugyanis *Picasso* és *Braque* kubizmusát a néger szobrászat forrásai határozzák meg, addig a cseh kubizmust a gótika. Az a gótika, amely alapforrásként cseh, morva katedrálisokban ma is lenyűgöző.

Losonci Miklós

Jászkara

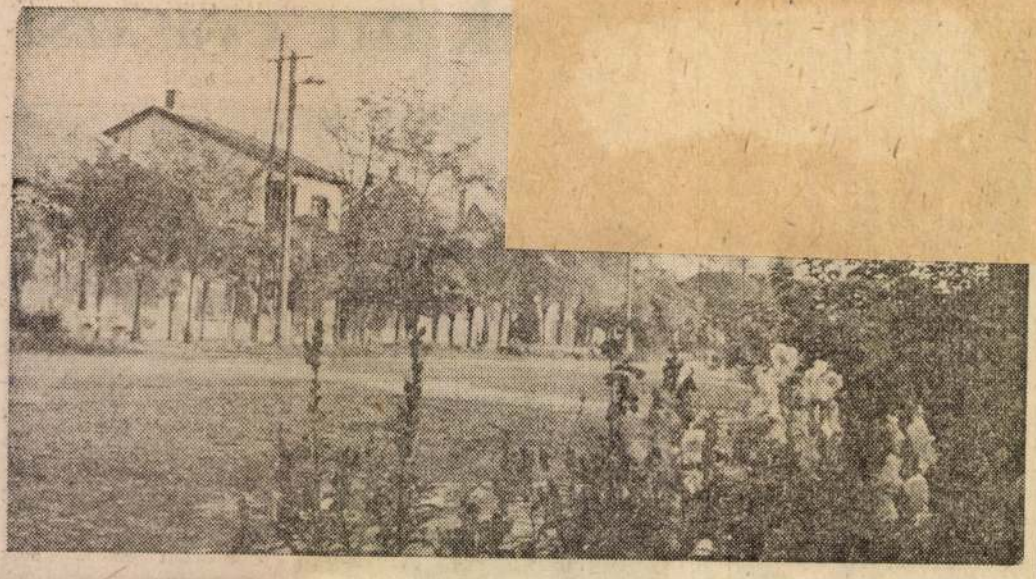

Krónika Karáról

Itt erős, életképes közösség él

Ha azt mondjuk: Jászkarajenőről lehetne megmintázni az *átlagos magyar* falut, nem járunk messze az igazságtól. Valódi alföldi település, ahol az emberek ősidők óta a földhöz kötődnek. Igaz, ma már több mint ötszázan ingáznak *Szolnok, Nagykőrös, Cegléd*, illetve a község között. Ám *Heimann Gyula* tanácselnök szerint *Jászkarajenő*, a megye legdélibb településének ereje *ma is a földben vagyon*. Mert alig akad ház — tulajdonosa lett légyen tsztag, vagy ipari munkás — ahol az istállóban ne lenne néhány szarvasmarha, az ólban ne hízna néhány sertés. Az országot is gazdagítja a sok állat, a háztáji, de egyre módosabb lesz maga a község is.

Érdemes szót ejteni a közösségi gazdagodásról is, hiszen ez csak részben származik az *adókból*, sokkal inkább *közös akaratból, összefogásból*. Csak így épülhetett *új iskola, a vízvezeték, működik tíz üzlet — közöttük egy szemrevaló áruház —, óvoda, öregek napközi otthona, számtalan új út, járda s egyéb közösségi beruházás.*

A pedagógusból lett tanácselnök szerint a központi segítség is lassabban csordogált korábban a megyehatárra, a falumentés gondolata is elég későn lett általánossá. De a hetvenes és nyolcvanas években pótolták a lemaradást, hiszen jórészt társadalmi munkában, *kalákában* hozták létre, amijük van.

is nagy, vagy az, hogy a művelődési ház szakköreiben szinte minden iskolás talál magának értelmes elfoglaltságot, de arról sem szabad elfeledkezni, hogy *a középkorosztályt szinte minden rendezvénytől távol tartja a kenyérkereset, az állattartás, a föld, a házépítés.*

Dolgos emberek

Most, amikor a lélekszámcsökkenést végre sikerült megállítani, a község elöljárói már azt is célul tűzték ki, hogy Jászkarajenő legyen lakóhelyből *közösséggé* is, olyan településsé, ahol az emberek nemcsak gazdasági és közigazgatási szervezetben élnek, közös érdekeik szerint tenni is hajlandók a gyarapodásért, de mindez átcsap valamilyen módon *egészséges lokálpatriotizmusba* is.

Arra máris mindenki büszke, hogy — becézett nevén említve — *„Kara"* dolgos, hozzáértő embereiről híres. Az *Árpád Tsz*-ben a második éve tartó aszály ellenére is jó hozamok születnek. *Búzából* például jóval ötven mázsa fölött termett az 1353 hektáros vetésterületen, s a több mint ötezer hektár földön mindig megterem a *magas színvonalú tehenészet* számára a szükséges takarmány. A 900 tehén már átlagosan 5 ezer 400 liter tejet ad, nemcsak a környék számára elegendőt, hanem annyit, hogy néhány más gazdasággal összefogva, a társközségben, *Kőröstetétlenben* nagy tejfeldolgozó üzemet kellett építeni. Naponta 50 ezer liter tejet dolgoznak

SZEKERES ERZSÉBET FALIKÉPEI
Petőfi Irodalmi Múzeum

Tizenöt éve volt az első önálló kiállítása, nem sokkal később bemutatkozott a Petőfi Múzeumban is. Útja igazolta a belé vetett bizalmat: az UNICEF levelezőlapján százezrek kezébe jutott el egyik szép varrott képének mása.

Kialakult művészettel találkozunk most ezen a kiállításán. Hű választott anyagához, kalandokba nem bocsátkozik. Korszerűsége összetettebb annál, semhogy akár a naivakhoz, akár a szürrealistákhoz sorolhatnánk. Mottóul irodalmi élményeket választ, népballadákat, meséket, de átfogalmazva őket a textil dekoratív nyelvére.

Figurális természetű alkotásai a néphagyományban gyökereznek. Fehér, kék, sárga színvilága rokon a Galga-mente népművészetével, s gyöngytűzései a mordvinokéval. Mégsem tudnánk grafikáinak arany, kék, fekete lenvászonra írt hímzéseit azonosítani valamelyik népi hímző- vagy szövőtechnikával, vagy akár a címül adott mesével vagy balladával.

Miben gazdagodott ez a művészet? A balladás hangvétel és derűs játékosság kezdettől fogva jellemző. Motívumai is visszatérnek, de kompozícióiban, rajzolataiban határozot-

»

SZEKERES ERZSÉBET
Uj Tükör, XXII. évf. 2. sz. 1985. 3-4. p.

SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

ri Palota „F" épület
1827

Telex: 224226 bibln. h. * MNB 232—90142—7655

szám:

tabb, vil... ...gyszerűbb lett. Színei vá... ...k, keményeb-ben elkülö... ...obbet ad a rész-letek bőségé... ...éni vonásait to-vább tudta a... ...i; megőrizte ér-tékeit; egyens... ...eremtett népi ha-gyomány és ko... ...rűség között. (*Ké-pünkön a Ma... ...o, madárka... cí-mű hímzés)*

Koczogh Ákos

...kat, amely... a mellékelt
lapok feltüntetett szá-
...ndelkeznek, hogy azt/azo-
...kiegészités céljából a

Kárpitjaival mesél

Remsey Flóra kiállításáról

Nagy öröm, ha olyan személlyel találkozhatom, akinek a művészet művelése, gyakorlása családi hagyomány. Magamról tudom, hogy gyermekkorban a művészet szeretetére és megértésére irányuló szülői törekvés a továbbiakra meghatározó élményt nyújt.

A *Remsey* családnak a századfordulón a magyar művészeti életben és az 1901-ben alapított gödöllői művésztelep történetében meghatározó szerepe volt. A művészetükben és életformájukban kifejeződő természetközelség eszméje a család több generációján keresztül öröklődött. A művészet sok ágát művelték, alkotói kisugárzásuk jelentős. Ez a szellemi háttér és indíttatás egy rendkívül örömteli, de egyben magas mércét állító követelmény egy olyan alkotó számára, aki e családi hagyományt követő szellemi közegben nevelkedett, és megadatott az a tehetsége, hogy a 21. század művészeként dolgozhasson. *Remsey Flóra* rajzai, szövött kárpitjai a körülöttünk lévő világról, a természetről vallanak. Műveiben a gödöllői eszme folytatódik. Gobelinjein átsugárzik az a hitvallás, amelyet e családi háttér nyújtott, és

Fotó: Molnár Géza

Remsey Flóra: Az én hadseregem (részlet) / Flóra Remsey: My army (detail)
1986, gyapjú, selyem, fémszál, 70x95 cm

Fotó: Molnár Géza

Remsey Flóra: Lepkeháló / Flóra Remsey: Butterfly net
1998, gobelin, gyapjú, selyem, fémszál, 230x150 cm
(a művész tulajdona)

ehhez kapcsolja azokat a személyesen megélt, természeti élményeit, amelyek művészetének tartalmi jellemzői.

Kárpitjaival mesél. Előadásmódjában a stilizált természeti formákat dekoratív módon jeleníti meg. A plasztika érzékeltetése és a szabad forma használata alkotásainak velejárója. Élmény volt számomra ez év márciusában bemutatott önálló kiállítása Gödöllőn, amelyet *Kecskés József* rendkívül nagy szakértelemmel és érzékenységgel rendezett.

Élmény volt az okból, hogy egy olyan művészkollégám tárlatát láthattam, akinek művei vel sokszor találkoztam textilkiállítások anyagának összeállításakor, olyan helyzetekben ahol a művek sokszínűsége nem mindig segí az egyes alkotások megértését.

Szilágyi Emőke

Szekeres Erzsébet: Galga menti jegyespár (részlet) / Erzsébet Szekeres: Betrothed pair from the Galga region (detail)
2002, varrott falikép, 183x135 cm

Az emberi élet szép kitavaszodásait ünnepeket idéző varrott képei elevenítik meg (*Gyümölcsoltó Boldogasszony; Bölcsek hite; Sarlós Boldogasszony*). Teljes élet azonban nincs hazaszeretet nélkül sem. Tanúsításául nemzetéhez, hazájához tartozó érzéseit a *Hymnus; Szűz Mária, Magyarország védőszentje; 1848. március 24. A nemzet virága* címmel ellátott képei fogalmazzák meg.

Feltűnő, hogy a kiállítás záróképei nem valós virágokat mintáznak meg: arra valók, hogy a derűt, a hiányolt szépséget és harmóniát juttassák eszünkbe, hogy vágyakozzunk utánuk. Azt hisszük, hogy nincsenek, karnyújtásnyira mégis megtalálhatók szívünkben. Meg is tapasztalhatjuk létezésüket, csak a filozofikusan összerakott örökségben kell kutakodnunk, végig kell járnunk a művész kép-stációit, melyeket göbökből varrott keret zár le, hogy emlékeztessen bennünket az élet apróbb-nagyobb egyenetlenségeire.

Mi is található Szekeres Erzsébet örökségében? Gazdag juss, család- és hazaszeretet, hit, tisztességes élet, erkölcsös erények, és késztetés arra, hogy ezt mások is látva lássák. Mi a boldogság? – tűnődött a régiségben a filozófus római császár, *Marcus Aurelius*. – Jó szellem vagy jó vezérlő értelem. Képzelet! – fogalmazta meg válaszát. Amikor Szekeres Erzsébet képeit kivarrta, mindezek mellé szegődtek. Osztozzunk örökölt-megtalált boldogságában, és fogadjuk el nem mindennapi ajándékát!

(„Örökségem". Szekeres Erzsébet textilművész kiállítása. Átrium Galéria, Veresegyház, 2003. május 16–június 15.)

LÁBADI KÁROLY
néprajzkutató

Szekeres Erzsébet műveinek fotói a Magyar Iparművészet korábbi számaiban: 1999/2/48., 49., 50., 2002/6/37. oldal.

Szekeres Erzsébet: Mi Atyánk, aki... / Erzsébet Szekeres: Our Father, who...
2002, varrott falikép, 128x87 cm

Fotó: Kresz Albert

Fotó: Kresz Albert

„Örökségem"

Szekeres Erzsébet varrott faliképei

A textilművész maga választotta kiállításának címéül az *Örökségem* szót, azt a kifejezést, amelyet eleink a régiségben a török népektől vettek át. A szó gyöke az örök és időben végtelent, folyamatosan létezőt jelent. Ez a tartalom folytatódik a képzettársítás révén alkotott, birtokos raggal megtoldott formában, az „örökségem"-ben is. Benne rejlik az örökölt javak, a szellemi adományok időtállósága és folyamatossága. A képzeletbeli csomagban benne van az ősök, a család, a kistáj, a szülőhely, a haza útravalója, amelyből nemes, tartalmas világot lehet felépíteni. Mély gondolatiságból összeálló örökségéből *Szekeres Erzsébet* axiómákat tárgyiasított: akár a kolostormunkák készítői, vászonalapra kivarrta őket számos, sokféle öltéstechnikával, gyapjúval, selyemmel és fémszállal, s ha kellett porcelángyöngyökkel is felékesítette.

Tudatosan felépített kiállítását ismert és jól olvasható jelképekkel fogalmazta meg. Van egy triptichonszerű előhangja. Ebben olyan sorrendben követik egymást a vászonalapú alkotások, ahogy az emberélet fordulói: az elsőn a magasba kúszó, felfelé kapaszkodó ágak az ébredés, a születés szimbólumai. A második maga az élet jelképe – a nagy és beláthatatlan út kezdetén kapu áll, csak a képen tűnik valósnak, különben képzeletbeli, de mindenkinek, aki egyszer világra jött, át kell lépnie küszöbét, s végig kell haladnia a feltáruló élet-úton. A harmadik a kérgesedő elmúlást idézi: fehér foltjaival a kozmikus végtelent, a hunyorgó, végül kialvó csillagok útját mutatja.

Miről szól a többi kép? Alkotójuk mindazt kivárta, amit az idő méhe a halandóknak tar-ogat a gyermekkortól a felcseperedésen át a bölcsen látó és ítélő öregkorig. Azokat a készteteséket, ösztönzéseket és környezeti hatásokat nevesítette, amik kormányozzák életünket. Az útravalót összecsomagolókat, az életet adó szülőket úgy ábrázolja, akár a mesékben – egyikük arany, másikuk ezüst virág. Az éltető poggyászhoz tartoznak a Galga menti jegykendők, zseb- és vállkendők szépséges mintái, melyekből összeállnak a sokrétegű és sokjelentésű kép-üzenetek. Művészkezeket és -gondolatokat mozgató erők forrásai lesznek. Az emlegetett hosszú élet-úton elcsüggedéskor, megfáradáskor a vigasztalást, a megnyugtatást a hit szolgáltatja Szekeres Erzsébet eszmerendszerében. Az igazságra, a megigazulásra vágyakozó tétova lélek útját látható jelek mutatják: a tisztaság fenséges madara, a páva, a kereszt, a zsoltárosokat idéző szőlő, a kenyér, a búzakalász, a kehely. Többjük Krisztus-szimbólum, ugyanakkor egyetemes jelkép vagy a hit mértéke és princípiuma.

Szekeres Erzsébet: Bölcsek hite, a háromkirályok / Erzsébet Szekeres: The faith of the wise. The Visitation of the Magi
2002, varrott falikép, 87x87 cm

Fotó: Kresz Albert

Szekeres Erzsébet
textil művész
:(Siófok:)

Magy. Nemzet 83. VII. 1. 82.

Szekeres Erzsébet.

Textilművész

(Siófok:)

Magy. Nemzet 83. VI. 24. sz.

Szekeres Erzsébet

textilművész

Magy. Nemzet 83. VI. 17.

SZEKERES ERZSÉBET

TEXTILMŰVÉSZ

"Az idő, melyet Isten számunkra enged, drága szövet,
melyet mindenki a maga módján hímez ki."

(Anatole France)

Az emberi élet kerek évfordulói számvetésre késztetnek. Az évfordulók alkalmasak arra, hogy visszatekintsünk az elmúlt évtizedek alkotásaiban jeles mérföldköveire, ugyanakkor előre is nézzünk a még megvalósítandó célok felé.

Szekeres Erzsébet textiltervező iparművészt ünnepeljük születésének hatvanadik évfordulóján. Eddigi munkásságáról, a kezdeti képi próbálkozásairól - az olajképek, olajpasztellek, tusrajzok, tollrajzok és akvarellek -, majd textiltervezői és kivitelezői munkáiról, szövött, kelim és csomózott technikával készült szőnyegeiről, szövött faliképeiről (gobelin) Gödöllőn három kiállítási helyszínen is tájékozódhatunk. Nevezetesen a Petőfi Sándor Művelődési Központ kiállítótermében, a Chopin Zeneiskolában és a Gödöllői Művészeti Galériában. Alkotásainak gazdag sokféleségét nézve megállapíthatjuk, hogy Szekeres Erzsébet nem hiába „mulatta az időt". Művekben gazdag életutat mondhat eddig is magáénak.

Igazán maradandót varrott faliképeivel alkotott. Ezekről írta a nemrégiben elhunyt jeles művészeti kritikus és író Koczogh Ákos a következőket: „A mai magyar textilművészet eredeti egyénisége Szekeres Erzsébet, aki varrott technikával készített faliképein szerencsésen ötvözi a magyar népi kultúra érzelmekben gazdag lelkivilágát a műves iparművészettel."

Gödöllőn, ebben a kultúrában, történelemben és művészetben oly gazdag városban élő és alkotó művész elsősorban szűkebb pátriájának, a Galga völgyének népművészeti hagyományaihoz vonzódik. Varrott faliképein a balladák komor szűkszavúsága, meseszőnyegein az életszeretet és vidámság, a természetet megelevenítő szőnyegein a lágy pasztell és a csodálatos meleg színek adják vissza az évszakok, hónapok tipikus hangulatát.

Dr. Boross Marietta
etnográfus

ÉLETÚT

SZEKERES ERZSÉBET

TEXTILMŰVÉSZ

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA

JÚNIUS 6 - JÚLIUS 19
PETŐFI SÁNDOR MŰVELŐDÉSI KÖZPONT

JÚNIUS 6 - JÚNIUS 28.
CHOPIN ZENEISKOLA
GÖDÖLLŐI MŰVÉSZETI GALÉRIA

GÖDÖLLŐ
1998

LEBENSWEG

DIE GESAMTAUSSTELLUNG
DER TEXTILKÜNSTLERIN
ERZSÉBET SZEKERES

JUNI 06 - JULI 19.
SÁNDOR PETŐFI KULTURZENTRUM

JUNI 06 - JUNI 28.
MUSIKSCHULE CHOPIN
KUNSTGALERIE

GÖDÖLLŐ
1998

ERZSÉBET SZEKERES

TEXTILKÜNSTLERIN

Runde Jahrestage im menschlichen Leben veranlassen uns zum Bilanzziehen. Die Jahrestage sind geeignet dazu, daß wir zurückblicken in die vergangenen Jahrzehnte, und zur gleichen Zeit vorausschauen auf mit Blick die noch erreichbaren Ziele.

An ihren 60. Geburtstag feiern wir die Textilkünstlerin Erzsébet Szekeres. Die Werke ihrer bisherigen Tätigkeit, die ersten Anfänge Ihrer künstlerischen Tätigkeit- von den Ölgemälden, Ölpastellen, Tuschzeichnungen, Federzeichnungen und Aquarellen -dann die Textilentwürfe und Gestaltungen Ihre mit verschiedener Technik ausgeführten gewebten und geknüpften Teppiche bzw. mit weben, kelim sowie Gobeline sind in Gödöllő in drei Ausstellungräumen zu sehen: im Kulturhaus, in der Musikschule und in der Kunstgalerie von Varga.

Die Werke betrachtend können wir feststellen, daß Erzsébet Szekeres die Zeit gut genutzt hat. Es ist eine an Werken reiche Lebensbahn, die so bezeugt wird.

In der heutigen ungarischen Textilkunst ist Erzsébet Szekeres eine originale Persönlichkeit- schrieb von ihr der bekannte Kunsthistoriker und Kritiker Ákos Koczogh. In ihren Werken den mit Nähtechnik verwirklichten Wandteppichen verschmolzen sich gleichzeitig die Schätze der traditionellen Volkskultur mit der Hochkultur der Kunstgewerbe. Die Künstlerin lebt und Wirkt in die mit historischen Schätzen, traditionellen Kulturen und Künsten so reichen Stadt Gödöllő.

Hier hat sie Ihre Wurzeln in der Volkskundlichen Tradition. Ihre charakteristischen figurativ betonten Wandteppiche haben ihre Wurzeln in der Volkstradition. Mit Stickerei und mit Perlen verzierte Wandteppiche verwirklichen die düsteren Ereignisse der Balladen, die Märchenteppiche erzählen von Lebensfreude und Fröhlichkeit, die Natur und Elemente darstellenden Teppiche bringen uns mit zarten Pastellfarben und wunderbar warmen Farbtönen die Stimmungen der Jahreszeiten und der Monate nahe.

Dr. Marietta Boross
ethnographin

WALK OF LIFE

ERZSÉBET SZEKERES
TEXTILE ARTIST'S
ONE-MAN SHOW

06. JUNE - 19. JULY
PETŐFI SÁNDOR CULTURAL CENTRE

06. JUNE - 28. JUNE
CHOPIN ZENEISKOLA
GÖDÖLLŐI MŰVÉSZETI GALÉRIA

GÖDÖLLŐ
1998

ERZSÉBET SZEKERES

TEXTILE ARTIST

The anniversaries of human life inspire you to cast an account. Anniversaries afford opportunities to look back on the prominent landmarks of the creation of the past decades and at the same time to look forward to aims yet to be achieved.

We are celebrating Erzsébet Szekeres textile designer on the 60th anniversary of her birth. We can get acquainted with her works she has made up until now, her picturial attempts from her beginnings (oil-paintings, oil-pastels, tint-drawings, ink-drawings, aquarelles) and her works as a textile designer and manufacturer (woven, Kelim and knotted carpets, woven tapestries - Gobelin) at three exhibitions in Gödöllő. Namely at the "Petőfi Sándor" Culture Centre, the "Frederic Chopin" Music School and the Gödöllő Art Gallery. Seeing the great variety of her creations we can find that Erzsébet Szekeres "has made the best of her time". She has had a career rich in artistic works.

Among her creations her stitched tapestries are of really lasting value. Ákos Koczogh, the prominent art critic, who has recently died, wrote about them: "Erzsébet Szekeres, who can cleverly mix the mentality of the Hungarian folk art with its rich emotions and artistic handicrafts on her stitched tapestries, is an original personality in today's Hungarian textile art."

The artist, who lives and works in Gödöllő, which is so rich in cultural traditions, history and art, is especially attracted by the folklore of the district of the river Galga. On her stitched tapestries the mournful taciturnity of the ballads, on her fairy tale carpets her love for life and mirth and on her carpets depicting Nature, the soft pastel and warm colours reflect the tipical atmosphere of the different seasons and months.

Dr. Marietta Boross
etnographer

Translation: Márta Dóka

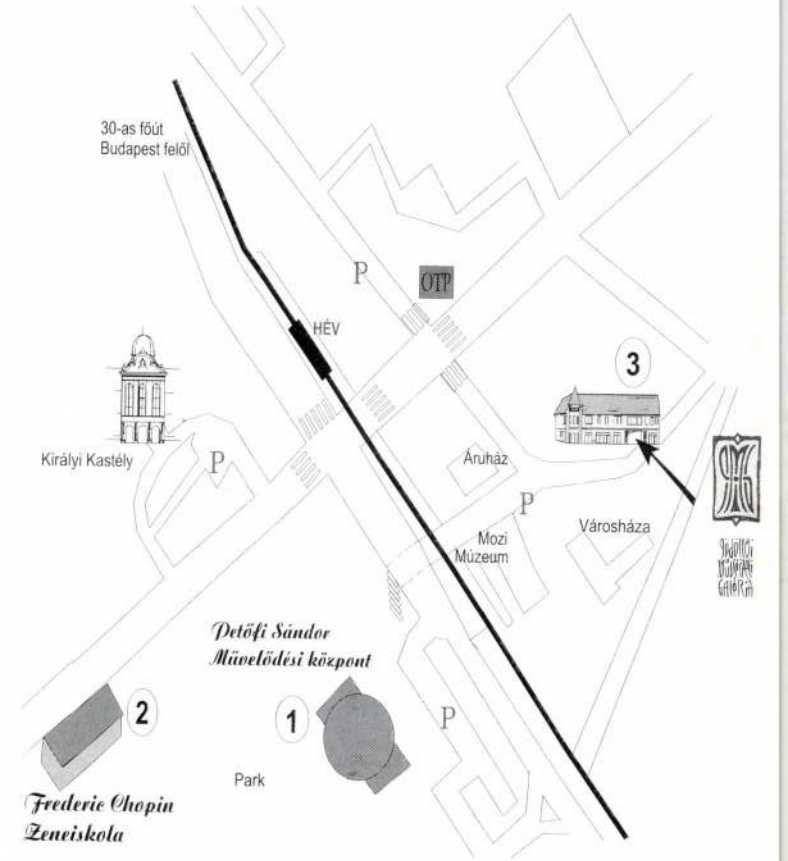
30-as főút
Budapest felől
P
OTP
HÉV
3
Királyi Kastély
P
Áruház
P
Városháza
Mozi
Múzeum
Petőfi Sándor
Művelődési központ
2
1
P
Park
Frederic Chopin
Zeneiskola

Szekeres Erzsébet

Szeretettel meghívjuk Önt a

GÖDÖLLŐI NYÁR `98

nyitórendezvényére.

Köszöntőt mond:

DR. GÉMESI GYÖRGY

Gödöllő város polgármestere

ÉLETÚT
SZEKERES ERZSÉBET

TEXTILMŰVÉSZ GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA

1998. június 6-tól július 19-ig
a Petőfi Sándor Művelődési Központban,
1998. június 6-tól június 28-ig
a Chopin Zeneiskolában
és a
Gödöllői Művészeti Galériában

Címoldal: *Cifra palota...* (részlet), 1990–91
varrott textil falikép
(Fotó: Molnár Géza)

1998. június 6–28-ig
a Gödöllői Művészeti Galériában

ÉLETÚT - VÁRAKOZÁS

olajképek, tollrajzok,
virágakvarellek

Nyitva:
hétfő kivételével keddtől szombatig
12–18 óráig, vasárnap 12–16 óráig

GÖDÖLLŐI MŰVÉSZETI GALÉRIA
Gödöllő, Szabadság tér 8.
Tel.: 28/418-691

„Az idő, melyet Isten számunkra enged, drága szövet, melyet mindenki a maga módján hímez ki."

/Anatole France/

Az emberi élet kerek évfordulói számvetésre késztetnek. Az évfordulók alkalmasak arra, hogy visszatekintsünk az elmúlt évtizedek alkotásaiban jeles mérföldköveire, ugyanakkor előre is nézzünk a még megvalósítandó célok felé.

Szekeres Erzsébet textiltervező iparművészt ünnepeljük születésének hatvanadik évfordulóján. Eddigi munkásságáról, a kezdeti képi próbálkozásairól – az olajképek, olajpasztellek, tusrajzok, tollrajzok és akvarellek –, majd textiltervezői és kivitelezői munkáiról, szövött, kelim és csomózott technikával készült szőnyegeiről, szövött faliképeiről (gobelin) Gödöllőn három kiállítási helyszínen is tájékozódhatunk. Nevezetesen a Petőfi Sándor Művelődési Központ kiállítótermében, a Chopin Zeneiskolában és a Gödöllői Művészeti Galériában. Alkotásainak gazdag sokféleségét nézve megállapíthattuk, hogy Szekeres

Erzsébet nem „hiába mulatta az időt". Művekben gazdag életutat mondhat eddig is magáénak.

Igazán maradandót varrott faliképeivel alkotott. Ezekről írta a nemrégiben elhunyt jeles művészeti kritikus és író Koczogh Ákos a következőket: „A mai magyar textilművészet eredeti egyénisége Szekeres Erzsébet, aki varrott technikával készített faliképein szerencsésen ötvözi a magyar népi kultúra érzelmekben gazdag lelkivilágát a műves iparművészettel."

Gödöllőn, ebben a kultúrában, történelemben és művészetben oly gazdag városban élő és alkotó művész elsősorban szűkebb pátriájának, a Galga völgyének népművészeti hagyományaihoz vonzódik. Varrott faliképein a balladák komor szűkszavúsága, meseszőnyegein az életszeretet és vidámság, a természetet megelevenítő szőnyegein a lágy pasztell és a csodálatos meleg színek adják vissza az évszakok, hónapok tipikus hangulatát.

Dr. Boross Marietta
etnográfus

1998. június 6–28-ig
a Chopin Zeneiskolában

ÉLETÚT - MADARAT LÁTÉK...

balladás hímzett faliképek és grafikák,
gyöngyös szőnyegek,
szén- és tollrajzok, olajpasztellek,
akvarellek, tanulmányrajzok

Nyitva:
naponta 10–18 óráig

CHOPIN ZENEISKOLA
Gödöllő, Ady Endre sétány 2.
Tel.: 28/420-572

Központi megnyitó:
1998. JÚNIUS 6-ÁN 16 ÓRAKOR
A GÖDÖLLŐI MŰVELŐDÉSI KÖZPONTBAN

ÉLETÚT - KAPU

Megnyitja:
KECSKÉS JÓZSEF,
a gödöllői művelődési központ igazgatója

Közreműködik:
JANCSÓ ADRIENNE előadóművész
HAVAS JUDIT előadóművész
MACZKÓ MÁRIA népdalénekes
MAROSI JÚLIA népdalénekes

A megnyitón:
ALKALMI POSTABÉLYEGZÉS

A kiállítás szervezői:
CHOPIN ZENEISKOLA
GÖDÖLLŐI KIRÁLYI KASTÉLY
GÖDÖLLŐI MŰVÉSZETI GALÉRIA
GÖDÖLLŐI VÁROSI MÚZEUM
PETŐFI SÁNDOR MŰVELŐDÉSI KÖZPONT

Az alkotó köszönetet mond mindenkinek,
akik az elmúlt évtizedek folyamán
támogatásukkal segítették munkáját
és műtárgykölcsönzéssel
hozzájárultak a kiállítás létrejöttéhez.

A kiállítás rendezői:
MÉSZÁROS EMŐKE bábtörténész
ŐRINÉ NAGY CECÍLIA művészettörténész
KECSKÉS JÓZSEF és **SERES IMRE**
a gödöllői művelődési központ munkatársai

PETŐFI SÁNDOR MŰVELŐDÉSI
KÖZPONT
Gödöllő, Szabadság út 6.
Tel.: 28/420-977 Fax: 28/420-978

NYOMDACOOP Kft.

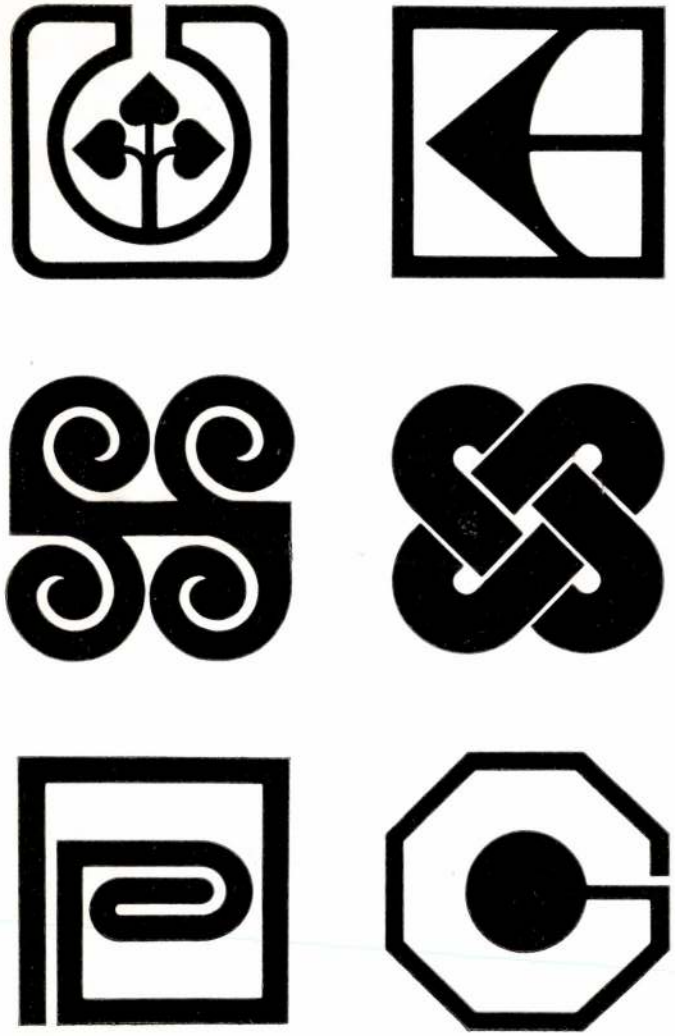

IDEGEN SZAVAK ÉS KIFEJEZÉSEK SZÓTÁRA:

embléma gör-lat 1. jelvény; jelkép 2. jelmondat, fogalom, eszmei törekvés jelképes képzőművészeti ábrázolása

szimbólum gör 1. jelkép, 2. vall hitvallás

MAGYAR ÉRTELMEZŐ KÉZISZÓTÁR:

embléma fn vál (Védjegy jellegű) jelképes rajz, jelvény. A kiadó –ja (nk:lat-gör)

szimbólum fn vál (Közismert) jelkép. A galamb a béke –a. Irodt Sajátos, bonyolult lelki tartalmat egyéni jelentésátvitellel érzékeltető költői kép (pl. Adynál a Disznófejű Nagyúr). (nk: lat–gör)

SZEKERES ISTVÁN

Született: Makón 1927-ben
Lakik: 1087 Budapest Százados út 3–13.
Diplomázott: a Képzőművészeti Főiskolán 1953-ban
Alkalmazott grafikai kiállító művész 1953 óta
Tevékenységi köre: emblémák, tipográfia, könyv- és prospektus tervezés, kiállítási grafika, stb.
1957. „Az év legszebb könyve" versenyén oklevél
1973. „Top symbols and trademarks of the world (1945–1973)" Deco Press, Milano, oklevél
1975. „Top trademarks of the world 1975" Milano, Deco Press, publikáció

A kiállított munkák:

emblémák és szimbólumok 1–100-ig

A kiállítást rendezte: Gádor Emil Zsolt

78 4122 – FNYV 1

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK ÉS
A MAGYAR HELIKON
MEGHÍVJA ÖNT

SZEKERES ISTVÁN GRAFIKUSMŰVÉSZ EMBLÉMÁK ÉS SZIMBÓLUMOK

KIÁLLÍTÁSÁRA
1978. MÁJUS 31-ÉN
SZERDÁN DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR

MEGNYITJA
BALOGH ISTVÁN
ÉRDEMES MŰVÉSZ
AZ IPARMŰVÉSZETI FŐISKOLA TANÁRA

HELIKON GALÉRIA
BUDAPEST V., EÖTVÖS LORÁND UTCA 8.
A KIÁLLÍTÁS NYITVA:
1978. MÁJUS 31 – JÚNIUS 25.
HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10–18 ÓRÁIG
BELÉPÉS DÍJTALAN!

SZEKERES ISTVÁN

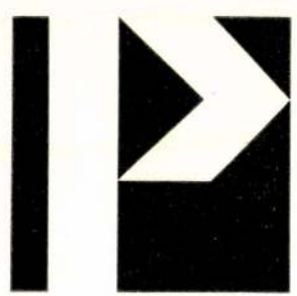

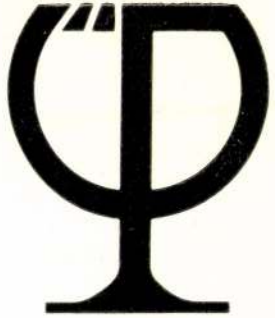

fémmunkás

FERALUX

Tipografika

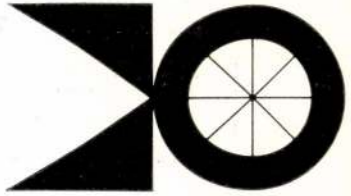

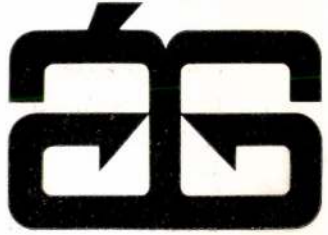

SZEKERES Erzsébet

~~Székelyhi~~

Kocsogh Ákos: Szekeres Erzsébet falinönyegei.
= Nepszava, 112. 258. 1984. nov. 2. 6. p. ill

? hul

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI KUTATÓ CSOPORT
INSTITUT D'HISTOIRE DE L'ART
DE L'ACADÉMIE HONGROISE DES SCIENCES
BUDAPEST, I., ÚRI U. 69. TEL.: 160-160, 160-080 H 1250 BUDAPEST, I. PF. 27.

Kapták: Sinkó Katalin /Mng/
Sturcz János /Iparmüv
Széphelyi F.György /T
Szvoboda Gabriella /K

Tisztelt Koll

A magyar müvészettört
cimü OTKA téma számá
nálhatóságának végső
ni a figyelmét arra,
vállalt szövegrészeke
késziteni, szerződésé
ként már lejárt - fel

MEGHÍVÓ

DUNA GALÉRIA

Szekeres Erzsébet
textilművészetünk kiemelkedő egyénisége. Alkotásait száznál több kiállításon mutatta már be, határainkon innen és túl, 41 szőnyege pedig közgyűjteménybe került. Mindig megújuló munkásságát a népművészet gyökereiből virágoztatta ki, nyitott, derűs egyénisége, humanista világszemlélete egységes művészetet teremtett, amely a nézőt is harmóniával tölti el.

A népművészetből ered képi világa, ám nem csupán a motívumkeresés felületi szintjén. Most bemutatott meseszőnyegei a népmesék hősteremtő, életigenlő szemléletét, kristályos szerkesztésmódját közvetítik a ma emberéhez.

A hajszolt, megfáradt felnőtt is megpihenhet, felüdülhet emberléptékű csodavilágában: ráirányítja tekintetünket a természetből fakadó életszemlélet mesetükrére. A népmesék, gyermekjátékok hangulatát, a színek és formák nyelvén megfogalmazó textilképek a zaklatott, beszürkült hétköznapjainkat is az ünnep csendjével és békéjével tölthetik meg.

Mészáros Emőke

Szekeres Erzsébet

Kiáll. Bp. PIM, 1984 ? ~~85~~
ism. KOCOGH Á-ka: Szekeres Erzsébet falképei.
= Új Tük. 1985. ~~febr~~ jan. 13. 3-4. ll

SZEKERES Emlék

MN 1998. június 3.

színhelyéről.

ÉLETÚT címmel Szekeres Erzsébet textilkiállítása nyílik meg június 6-án, szombaton délután négy órakor a Gödöllői Művészeti Galériában.

FÜRDŐRUHA VÁSÁR

OLASZ FÜRDŐRUHÁK REKLÁMÁRON!

Június 2-5-ig

keddtől - péntekig 10^{00}-18^{00}-ig

a CSEREPESHÁZBAN

XIV. ker. Vezér út – Füredi út sarok

(Az Örs vezér tértől 5 percre
a 82-es trolival 2 megálló)

Női egyrészes	~~*3980.-*~~	**1680.-**
Női kétrészes	~~*3780.-*~~	**1680.-**
Férfi úszó	~~*1680.-*~~	**880.-**
Gyermek	~~*980.-*~~	**480.-**

Az ÚPMH tárlata

Szekeres Erzsébet: Cifra palota (textil falikép) a június 6-án nyíló gödöllői tárlat anyagából

198. máj. 29. Pest m. i hír Cap

Szekeres Erzsébet

Ingyenes apróhirdet
az Új Pest Megyei Hírl

Május 23-tól augusztus 22-ig beérkező apróhirdetéseiket – 20 szói
sen közöljük lapunkban. Ezzel szeretnénk megajándékozni hűsége
Címünk: 1364 Budapest, Pf. 310

Név: .....

Cím: .....

Szöveg: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

AKCI

SZEKERES ERZSÉBET

Termések és népek
Gödöllő, 1992

(2100 Gödöllő, Stromfeld sétány 1.)

1938-ban született Budapesten. Mesterei Remsey Jenő és Koczogh Ákos voltak. Belföldön és külföldön eddig 105 kiállításon szerepeltek alkotásai. Ezek közül a legjelentősebbek:

EGYÉNI KIÁLLÍTÁSAI:

1975 Ferencvárosi Pincetárlat, Budapest
1976 Petőfi Irodalmi Múzeum, Budapest
1981 Somogyi Képtár, Kaposvár
1985 Bosen, Saarland (NSZK)
1988 Derkovits Terem, Budapest
1989 Celle (NSZK)
1990 Gödöllői Galéria

CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSAI:

1979 Arany János Múzeum, Nagykőrös
1980 Festőterem, Sopron
1984 Tyn Múzeum (Csehszlovákia)
1985 Uitz Terem, Dunaújváros
1986 Művészeti Fesztivál '86, Vác
1986 Szentendrei Képtár
1988 Meiningeni Múzeum (NDK)
1990 Közlekedési Múzeum, Budapest
1990 Csók István Galéria, Budapest
1991 Ferenczy emlékkiállítás, Vigadó Galéria, Budapest
1991 Ferenczy emlékkiállítás, Palma de Mallorca (Spanyolország)
1991 Lourdes (Franciaország)
1992 Berlin (Németország)
1992 Poitiers (Franciaország)
1992 Wageningen (Hollandia)
1992 Csók István Galéria, Budapest

MUNKÁI KÖZTULAJDONBAN:
Belföldön és külföldön összesen 41 alkotása található köztulajdonban.

DÍJA:
1978 Szocialista Kultúráért

TAGSÁGA:
1988 Magyar Köztársaság Művészeti Alapja

Budapesten születtem, de Gödöllőt tartom szülővárosomnak. Természeti szépsége, gazdagsága, állandó ihlető forrása munkáimnak. Gyermekkoromtól a mindennapi találkozások a Rákos-patak giz-gazos partján a növények meseszerű folyondárjaival, a fák és bokrok formáival egy más világba visznek, ahol nyugalom és békesség honol.
A fonal és varrás szeretetét Édesanyámtól kaptam örökségül. E munkát szeretni és becsülni kell, sok türelmet igényel, míg a megálmodott kép megvalósul.

Szekeres Erzsébet

TENGER III. ▶
varrott falikép, 84 x 84 cm
Molnár Géza reprodukciója

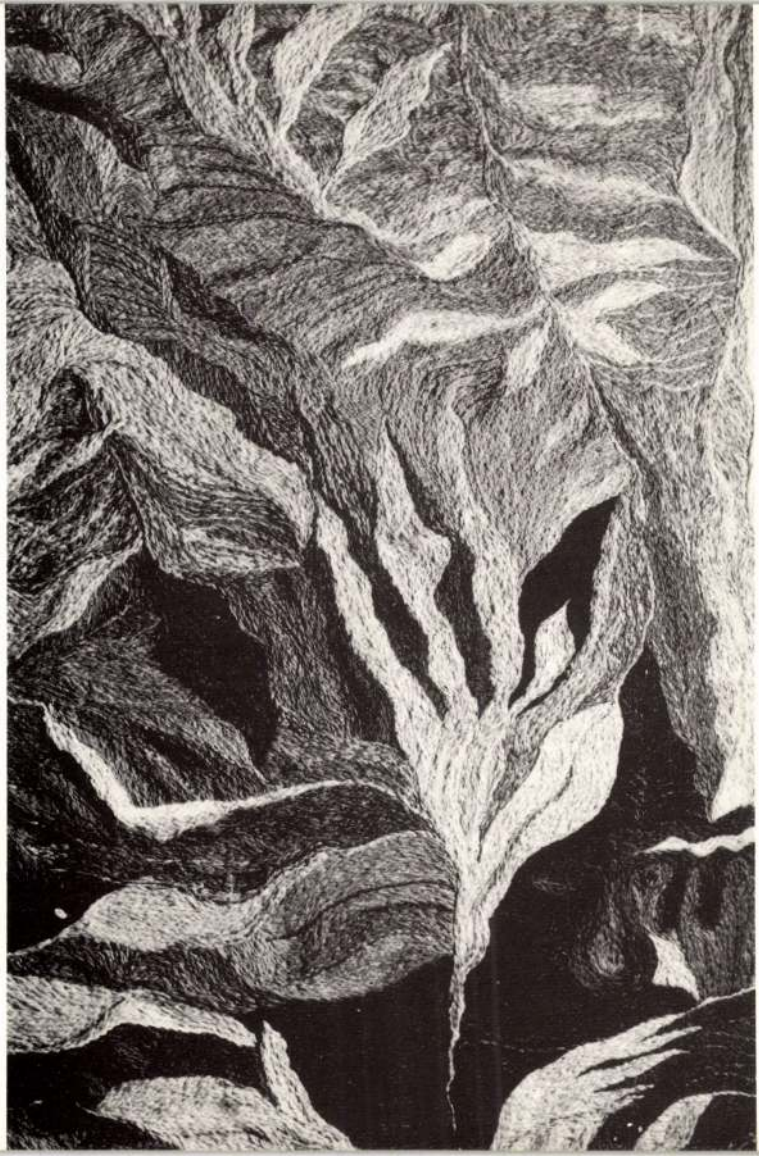

SZEKERES ERZSÉBET
TAVASZ (RÉSZLET)
Varrott textil

FOTÓ: BARCZA ZSOLT

SZEKERES ERZSÉBET
ÉLET VIRÁGA
Varrott textil

FOTÓ: BARCZA ZSOLT

„Szekeres Erzsébet a mai magyar textilművészet eredeti egyénisége. Az UNICEF – az Egyesült Nemzetek Gyermeksegélyezési Alapja – levelezőlapjának képén százezrek kezébe eljutott a világ minden részébe egyik varrott képének mása. Figurális természetű faliszőnyegei a néphagyományokban gyökereznek. Természetes naivitása nem azért népi előjelű, mert falut és népviseletbe öltözött alakokat vonultat fel, de modern, mert a népművészet s a gyermeki képi kifejezés egyidejűségével, síkbeliségével, mellérendelésével él. Rendkívül gondos kézi munkával készült textiljei az ország határain túl is sikert arattak. Másfél évtizedes művészi munkája megbecsülését mintegy 37 önálló, 27 csoportos kiállítása és köztulajdonban lévő munkái példázzák."

Budapest, 1986. január

dr. Koczogh Ákos

A KÉPCSARNOK
MEGHÍVJA ÖNT

SZEKERES ERZSÉBET
TEXTILMŰVÉSZ

TEXTILJEIBŐL ÉS GRAFIKÁIBÓL
RENDEZETT KIÁLLÍTÁS
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1988. MÁRCIUS 22-ÉN
KEDDEN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA
DR. BOROSS MARIETTA
NÉPRAJZI FŐMUNKATÁRS

KÖZREMŰKÖDIK
JANCSÓ ADRIENNE
JÁSZAI-DÍJAS ÉRDEMES MŰVÉSZ

MEGTEKINTHETŐ
1988. MÁRCIUS 22–ÁPRILIS 1.

KEP CSAR NOK

DERKOVITS TEREM
BUDAPEST, LENIN KRT. 63.

Budapesten születtem, de Gödöllőt tartom szülővárosomnak. Természeti szépsége, gazdagsága, állandó ihlető forrása munkáimnak. Gyermekkoromtól a mindennapi találkozások a Rákos-patak giz-gazos partján a növények meseszerű folyondárjával, a fák és bokrok formáival egy más világba visznek, ahol nyugalom és békesség honol.
Iskolai végzettségem mezőgazdasági mérnök.
A fonal és a varrás szeretetét Édesanyámtól kaptam örökségül. E munkát szeretni, tisztelni és becsülni kell; sok türelmet igényel, míg a megálmodott kép megvalósul.

Szekeres Erzsébet

Önálló kiállításai:
Ferencvárosi Pincetárlat, Petőfi Irodalmi Múzeum Bp., Aszód, Gödöllő, Eger, Nyíregyháza, Szentendre, Dunaújváros, Kaposvár, Kecskemét, Nagytarcsa, Keszthely, Leninváros, Szob, Vác, Szada, Veresegyháza, Siófok, Győr, Fertőd, Martonvásár, NSZK Bosen (Saarland)

Csoportos kiállítás:
Magyar Munkásmozgalmi Múzeum Bp., Gödöllő, Nyíregyháza, Szentendre, Dunaújváros, Sopron, Zalaegerszeg, Mohács, Székesfehérvár, Vác, Nagykőrös, Balatonszentgyörgy, Csehszlovákia – Tyn Múzeum, NDK, Meiningen

MÁTRAINDUSTRIA

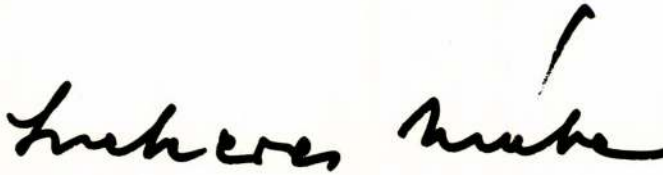

SZEKERES ERZSÉBET

Magyar Szemle
2003/3.

37. old.

tőkét, ha már neves műtörténés

Mivel eladás esetére egy
jainkra s mivel Ravasz ő nagym
ő csak laikus - kiválóknak ta
Dr. Kováts J.[ános] István ba
a kéréssel, hogy méltóztassék
a meghatározást a fényképekre
nekem visszaküldeni. - Viszon
Uram egyházának céljaira is f
megirni, hogy mennyit méltózt

Küldöm egyuttal egy olaj
Szépműv.[észeti] M$_u$zeumban an
századbeli németalföldi, azon
Akik megnézték, azok vélemény
között.

Kérve mielőbbi válaszát,

mdk

Szekeres Ferenc

Tavaszi fellők alatt c. felvétele (fénykép)
kép az 5. szám borítólapján

1. Szolnok foto amatőrok
Népművelés, 1958, 5. sz (Hátsóborítólap.)

MDK

Szekeres Ferenc és Vogel Eric

tipográfus grafikus

Közös munkája

1.) Nem a tükör görbe

2.) Fő a tekintély c. plakátok.

Szekeres: olomba véste Vogel: tervezte. Ábrák

∴ Az ólommetszésű plakátokról (Pátria nyomda)

Magyar Grafika II évf 1958, 6 sz (637–638 l.)

MDK

Szekeres Ferenc, építész

Meghalt. Temetése márc. 12-én a Farkasréti temetőben.

–: Halálozás 15.

Népszabadság, Bp. 1969. márc. 8.

MDK

Szekeres Ferenc

nyomdász (Pátria nyomda)

tervezte és olomba véste:

Lucienne Boyer Paris dalol. e. plakátot. Ábra

÷ Az ólommetszésű plakátokról

Magyar Grafika II évf 1958, 6 sz. (636) l

Székeres Ilona

építész.

Szül. Budapest 1893.
Oklevelet nyert 1915.

Műegyetem

Kolozsvár.

A boltivre készült vi fol
lélhető, [illegible] fölül kinőtt boz
XVII. Tábla.

Kny., alányomással, melyne
Jakab E: Kolozsvár történe

Szn. 293-99.
647-99-22.

Szekeres Ferenc

Szekeres Ferenc szertelenebb alkat. Gazdagabban bánik a színekkel (bár egyik legsikerültebb plakátja a szem, a látás védelmében készült terv nem más, mint teljesen fekete lap), jobban érdeklik a variációs lehetőségek, s a plakát mellett szívesen készít meghívókat, leporellókat, kiadványterveket. Műfaji sokszínűségét bizonyítja, hogy szívesen alkalmaz fotótechnikai eljárásokat, montázst, használja a rajzot, az applikációt, a festést.

A Bartók Béla Műv. Központban, a fiatal művészek klubjának tárlatán szerepel Szekeres Ferenc munkái.

Tandi Lajos: Három kiállítás.
Dél-Magyarország (Szeged), 1976. szept. 17.

Szekeres Ferenc grafikus

A Bartók Béla Műv. Központ fiatal művészek klubjában kiállítás nyílik 3 fiatal szegedi grafikus: Mrázi János, Szekeres Ferenc és Tyebó Miklós reklámgrafikai alkotásaiból.

Dél-Magyarország /Szeged/, 1976. szept. 15

Tiszalaj, Szeged, 1946. nov. XXX/11

Szekeres Ferenc: nyár 20.

nyomod sőt meg is nyalod ceruzád
t értelem s érzék itt egyszerre kéjes
dalmasan döföd az ellenség (az eddig nem tudott)
elt testébe hegyezett grafitod
már nem menekülhetsz mindörökre enyém vagy" „Megtaláltam"
dennapi HEURÉKÁNKAT add meg
sinyben *(en detail)* szerdai vagy csütörtöki Archimedészként
élheted a Heurékás Pillanatot (tehénen gatya mondanák
ossz-szájúak vagy gólyán a *short* noha ez nem így van vagy
n éppen így) EZ NEKED KELL
om bízom edzés lesz ez az igazabb Heurékára a Nagyra
n az előregyártott Heurékák fabatkás örömét kaparintja csupán meg
fejt
n örökre Heuréka-pótló apródad diadal marad ez nem bízom benne bízo
n nem kell félned nem lesz ez barkochba-Magyarország
n minden válasz adott nem minden felelet boritékolt
déseid magad építed föl s tetőződ válaszaiddal
kérdéseid magad szabod jó terméskő lesz tiszta derűs falaidhoz
n rejtvényfejtő magyarom tudom én nem azért *fejtegetőzöl*

Szekeres Ferenc, grafikus

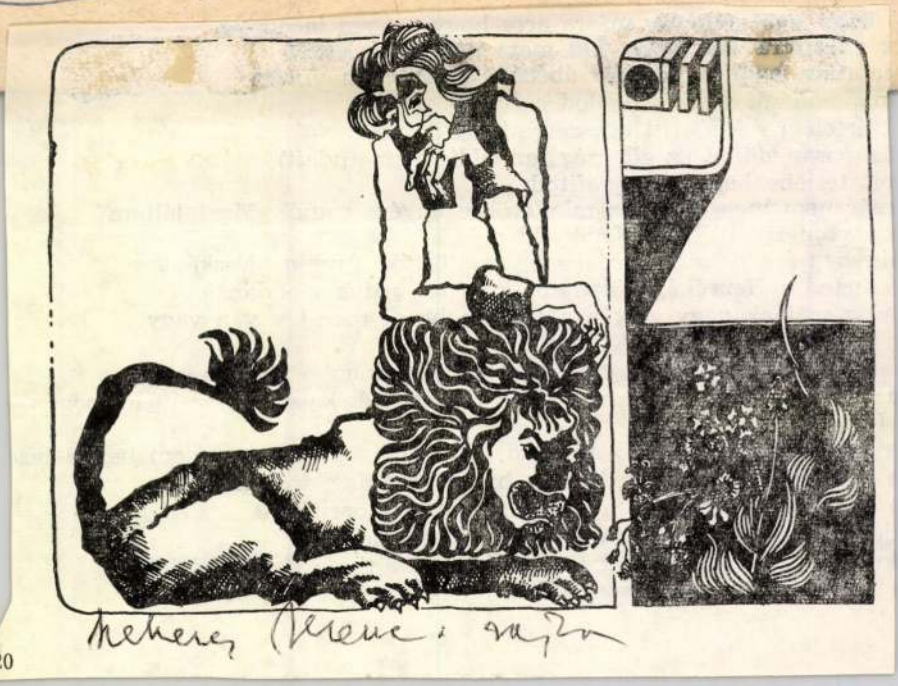

Szekeres Ferenc: rajza

Szekeres Ferenc, grafikus

l. szögödi Nagy Imre

[Szekeres Ferenc : rajza 96.]
László Gy.: Nagy Imre emlékezete 94-95.

XXX

Tiszatáj, Szeged, 1996. november /11

99
+2.

Szekeres Ferenc, grafikus

L.

: Szögödi Nagy Imre

[Lászlóky: Nagy Imre emlékezete c. c. 1.
lapjának kátoldalán, 94-95]

Szekeres Ferenc: rajza

93.o.

Tiszatáj, Szeged, 1976. nov.

XXX/11.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 . 3

Könyvtáros

Szekeres Ferenc

1021

valamenny
tárását sik

A korsz
az olvasó
Amíg korá
csönző vo
ma az igé
léka helybenolvasasi celjai is felkeresi a könyvtárat. A folyóirat-használók száma jelentékeny, de megnőtt a helybenolvasók másik csoportja, a különböző fokon kutatóké is, akik elvárják a segítséget is a könyvtárosoktól.

A könyvtár létezését igyekszünk tudatosítani már a 3 éves bölcsődés és az óvodás korú gyermekekben is a számukra tartott kis foglalkozásokkal. Az isko-

Szekeres Ferenc ex libris

Szekeres Ferenc, grafikus

hásd: Dér István.

Tandi Ferenc: Kiállítási ... 89-90.

TISZATÁJ, Szeged, 1975. augusztus XXIX/8.

Szekeres Ferenc

Három virág ciuk próba

XVI. Szegedi Nyári Tárlat
1975 Jul-Aug.

Szekeres Ferenc

Mráz János és Tyebó Miklós alkotásaiból nyilt tárlat 1976.IX.15/én Szegeden a Bartók B. Müv. központban

Magyar Hirlap 1976/219/8

Szekeres Ferenc

Szegeden megnyílt a XIII. dél-alföldi tárlat. dr. Konrád János megnyitó beszédében külön köszönti az először jelentkezőket, akikhez a művész is tartozik.

dr. Konrád János: Megnyitó beszéde a XIII. dél-alföldi tárlaton.
Csongrád Megyei Hírlap, 1978. máj. 28.

Szekeres Ferenc

1952-ben született Mórahalmon. Tanulmányait a Szegedi Művészeti Gimnáziumban, majd az ugyanottani Tanárképző Főiskolán, illetőleg a Képzőművészeti Főiskolán végezte. A szegedi Tanárképző Főiskola rajz és művészettörténet tanszékén tanít. 1976-tól résztvevője, majd 1986-tól a táborvezetőség tagja. Számos hazai és külföldi kiállítás résztvevője.

Önálló kiállításai: Szeged – 1975, 1979, Esztergom – 1986, Kecskemét, 1987.

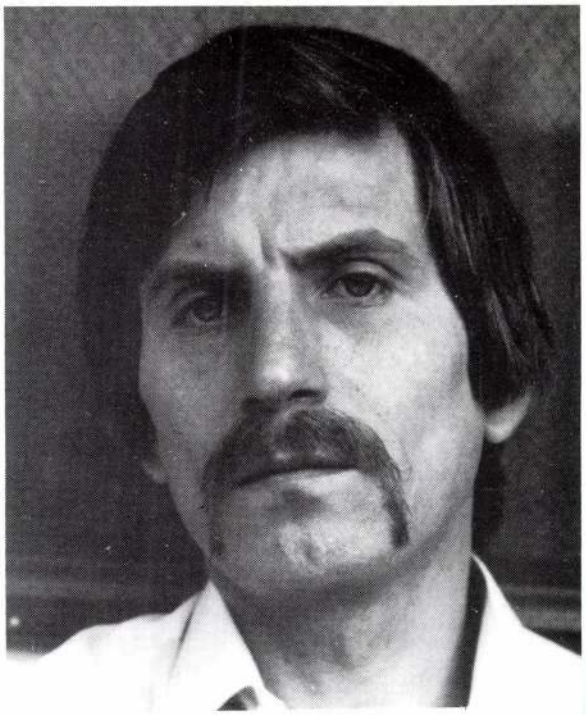

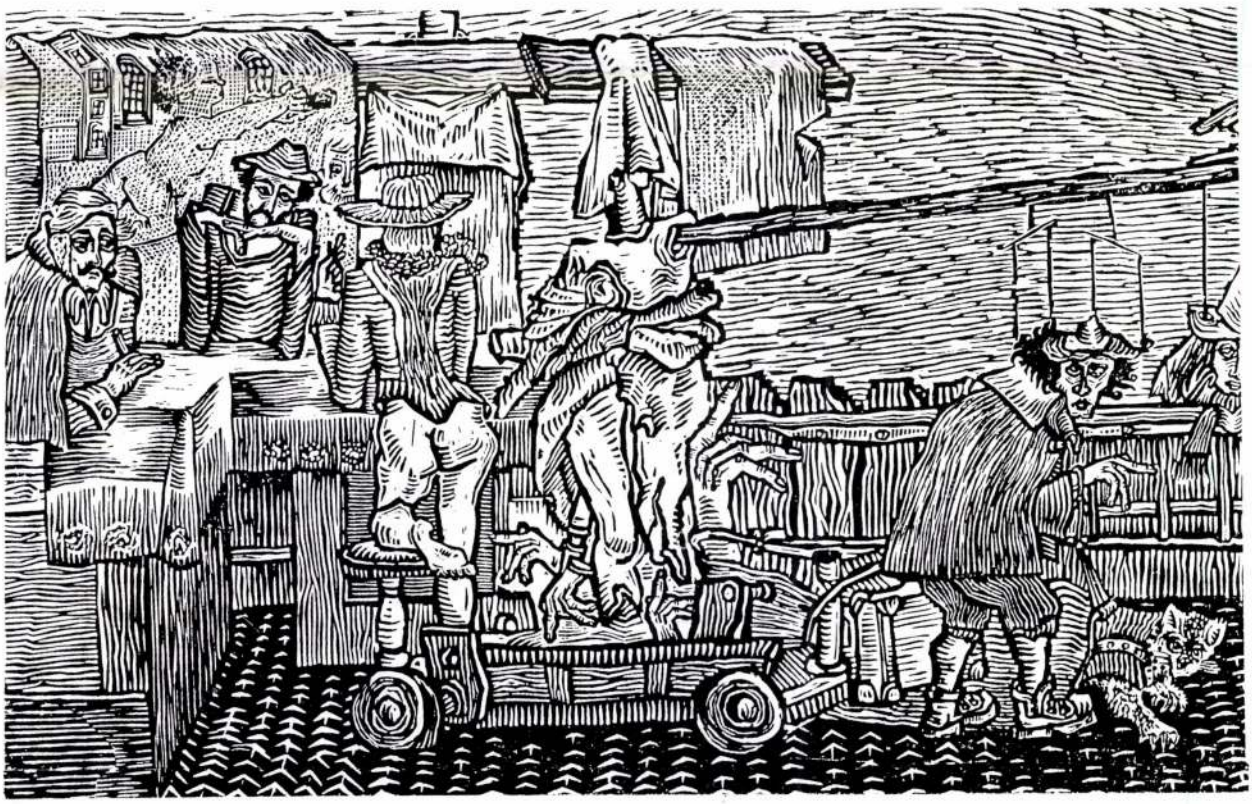

Illusztráció

Szatyor Győző

1947-ben született Bogdásán. A Pécsi Tanárképző Főiskola földrajz-rajz szakán végzett 1972-ben. A Művészeti Alap tagja, a Pécsi Grafikai Műhely vezetője.

Fontosabb önálló kiállításai: Pécs – hét alkalommal, Budapest – 1973, Szigetvár – 1983, Harkány – 1985, Siklós – 1985, Hévíz – 1985, Esztergom – 1988, Zalaegerszeg – 1989, Lahti (Finnország) – 1990.

Közterületen állnak művei: Hódmezővásárhelyen, Pécsett, Mártélyon.

Mementó...

A kiállítás külföldön történő bemutatkozása a magyarországi előzmények nélkül nem vált volna lehetségessé. A kiállítást először a Szolnoki Galériában rendeztük meg 1991. szeptemberében. Az ünnepélyes megnyitót nemzetközi konferenciával egybekötve tartottuk, melyen számos neves szakember tartott e témakörben előadást. Egy évvel később, 1992. őszén már a Magyar Nemzeti Múzeumban láthatta a nagyközönség a kiállítást másfél hónapon keresztül. A meglehetősen nagy terjedelmű anyag innen indult európai körútjára, először Németországba.

A kiállítás németországi forgalmazását a frankfurti múzeum (Museum für Vor- und Frühgeschichte), illetve annak igazgatója, dr. Walter Meier-Arendt professzor vállalta. Az első sikeres bemutatkozás Freiburgban (Museum für Ur- und Frühgeschichte) volt. Freiburg után Frankfurt am Main következett, majd a kiállítás 1993 tavaszán Krefeldbe vándorolt, a Krefeld melletti Museum Burg Linnbe. A kiállítás utolsó állomása Németországban Hamburg (Museum für Archaologie und die Geschichte Hamburgs – Helms Museum) volt, innen indult franciaországi körútjára már ez év elején. A kiállítás németországi fogadtatása igen kedvező volt.

A franciaországi és a belgiumi utak szervezését a le Centre Européen d'Archeologie du Mont Beuvray vállalta. Az első helyszín Dijon volt, a Musée Arcéologique Dijon belvárosában, az egykori Szent Benedek rendi apátság épületében. Időszaki kiállításunk az impozáns méretű (60 méter hosszú), oszlopokkal tagolt dortoirban (a szerzetesek hálóterme) kapott helyet. A kiállítás fogadtatása nagyon jó volt; nemcsak a helyi lapok számoltak be róla (Le Bien public), de jóval a megnyitó előtt már, a negyedévenként megjelenő színes, vastag programfüzet, a *„Dijon nuit et jour"* is felhívta a figyelmet kiállításunkra, valamint az *„Archeologia"* című szakfolyóirat augusztusi számában is jelent meg róla részletes tanulmány.

Dijonból a kiállítást Belgiumba vittük, ahol a Morlanwelzben található Musée Royal de Mariemontban mutattuk be. Az ottani sikert annak is köszönhettük, hogy Belgiumban eléggé ismeretlen a helyi bronzkor ilyen gazdag, sokrétű emlékanyaga. Augusztus végén ismét Franciaországba, St. Germain-be vándorolt a kiállítás, ahol december végéig tekinthető meg. Innen valószínűleg még ebben az évben Nantes-ba indul.

A kiállítás anyagából német és francia nyelvű katalógus készült. A több mint kétszáz oldalas kiadványban önálló tanulmányok, a kiállított tárgyak pontos leírása és gazdag fotóanyag található.

Szathmári Ildikó

Néprajzi Múzeum
„Magyar Népművészet"

A Néprajzi Múzeum és az izsevszki Honismereti Múzeum az 1990–95. közötti időszakra együttműködési szerződést kötött. Ennek keretében munkatársaink gyűjtőutakon vettek részt Udmurtiában és az udmurt kollégák is Magyarországon. A történelmi-politikai helyzet javulása, s főként a magyar köztársasági elnök, Göncz Árpád 1993-as látogatása után politikai szempontból is megérett a helyzet arra, hogy a helyi hatalom és a kulturális kormányzat magyar vendégkiállítás fogadását engedélyezze a frissen felújított és átadott „Arzenál" épületében ez év június 29-től október 15-ig Izsevszkben (Udmurtia). (Az udmurt Honismereti Múzeum mint leendő „Nemzeti Múzeum" itt kap végleges helyet. A Néprajzi Múzeum kiállítása is itt volt látható.)

A kiállítást az Udmurt Köztársaság elnöke nyitotta meg, majd a kulturális és társadalmi élet vezető, kiemelkedő személyiségei tartottak méltató beszédeket. A beszédek nagyrészt két nyelven – udmurtul és oroszul – is elhangzottak. A kiállításról és a megnyitóról is több alkalommal jelentek meg közlemények a sajtóban. Elemző értékelés látott napvilágot az Udmurtszkaja Pravda hasábjain K. M. Klimov művészettörténész tollából (ő az Udmurt Állami Egyetem Művészettörténeti Tanszékének vezetője). A hozzászólások és publikációk hangsúlyozták a magyar kiállítás (ez volt az első „nagyszabású" külföldi bemutató a köztársaság életében) politikai, kulturális és erkölcsi jelentőségét. A kiállítás Udmurtia után a Mari Köztársaság fővárosában, Joskar Olában kerül bemutatásra.

dr. Forrai Ibolya

MÚZEUMI SÉTÁK

ÉLETMŰ

Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest
Kossuth Lajos emlékkiállítások

Kosuth Lajos halálának 100. évfordulója esztendejében rendezvények sora emlékezett a nagy hazafira. Kosáry Domokos, az MTA elnöke március 14-én nyitotta meg az emlékév egyik központi rendezvényét, a Kossuth Lajos emlékkiállítást. A Nemzeti Múzeum dísztermében megrendezett kiállítás bemutatta Kossuth életpályáját és az ország közgyűjteményeiben fellelhető Kossuth relikviák összegyűjtésével azt a száz év előtti Kossuth-hagyatékot tárta a látogatók elé, amelyet Kossuth és családja a nemzet múzeumára hagyott.

A Kossuth-emlékév záróeseményeként szeptember 17-én nyílt meg a Magyar Nemzeti Múzeum intézményeként működő monoki Kossuth-szülőház és Kossuth-emlékkiállítás. A dr. Gedai István által átadott, teljesen helyreállított XVIII. századi épület hat szobájában megrendezett kiállítás Kossuth Lajos életútját, s annak főként zempléni vonatkozásait mutatja be a relikviák, ábrázolások, dokumentumok és kultusztárgyak segítségével.

Kossuth amerikai körutazására és az 1848–49-es magyar emigrációra emlékezett a New York-ban,

szeptember 27-én megnyitott kiállítás az *„Amerikai Egyesült Államokban a magyarok által kiadott érmék és bankjegyek"* címmel. A New York-ban és Philadelphiában kiadott bankjegyek; dollárok, forintok és Vas Sámuel aranyérmei a magyar szabadság és az emigránsok visszatérésének felcsillanó reményei voltak. A Kossuth emigráció utolsó állomásán, Torinóban, a Museo Nazionale del Risorgimento falai között március 21. és május 21. között *„Il Mosé degli Ungheresi – Lajos Kossuth e la sua epoca (1802–1894)"* címen rendezett kiállításon a Nemzeti Múzeum Történelmi Képcsarnoka gazdag anyaggal szerepelt.
A Magyar Nemzeti Múzeum az OTKA és az OKTK támogatásával októberben Kossuth relikviáit bemutató kötetet jelentetett meg Körmöczi Katalin szerkesztésében *„Leborulok a nemzet nagysága előtt" – A Kossuth-hagyaték* címmel.

dr. Körmöczi Katalin

Országos Széchényi Könyvtár, Budapest
Keresztury Dezső 90 éve
IX. 6–XII. 31.

Az Országos Széchényi Könyvtár Kézirattárában Kovács Sándor Iván által megnyitott kiállítás már címében is utal arra, hogy nemcsak egyszerű születésnapi megemlékezésről van szó, hanem egy gazdag életpálya, életmű bemutatásáról. Természetesen válogatás az, amit látunk, az adott keretek között csupán szemelvényeknek jutott hely. De ezek a szemelvények végighaladnak az ünnepelt életének legfőbb állomásain, amelyeket gazdag képanyag és írásos dokumentáció mutat be az időrendi sorrendben elhelyezett tárlókban. Gyermekkorától kezdve 90. születésnapjának ünnepléséig képet kaphatunk diákkori, Eötvös-kollégiumbeli, berlini életéről, tevékenységéről, miniszteri időszakáról. Két nevezetes nagy könyvtárunkban folytatott értékes munkásságába is bepillanthatunk. Három vitrinben élete három legfőbb tevékenységére figyelhetünk fel: az irodalomtörténész, a költő, s középpontban az Arany János-kutató műveire.

Berecz Katalin

KÉPZŐMŰVÉSZET

Bélyegmúzeum, Budapest
Szekeres Erzsébet textiltervező iparművész és Hagner Judit szobrászművész
XI. 18–1995. V. 31.

Hogy a *„bélyegek szentélyébe"* szőnyegek és szobrok kerültek, csak addig tűnik meghökkentőnek, amíg fel nem fedezzük, hogyan kelnek új életre Szekeres Erzsébet varrott faliképei, meseszőnyegei a bélyegképeken. A művésznő több munkája járta már be a világot a Magyar Posta és az UNICEF jóvoltából postai küldeményeken bélyeg, borítékrajz, alkalmi levelezőlap formájában. E kiállítás nem titkolt célja felhívni a figyelmet azokra a művészi alkotásokra, amelyek anyagukat, eredetüket tekintve nem *„bélyegszerűek"* ugyan, de egy tehetséges fotóművész (jelen esetben Molnár Géza) közreműködésével alkalmassá válhatnak arra, hogy postai árucikként kultúránk közvetítőivé lehessenek szerte a világban, eljutva mindenki otthonába.

Nikodém Gabriella

Kassák Múzeum, Budapest
Kassák Lajos kollázsai 1955–1966
IX. 25–XII. 18.

A kollázsban, e jellegzetes avantgárd műfajban rejlő lehetőségeket Kassák már képzőművészeti munkássága kezdetén felismerte. Az 1920-as évek elején újság-, képeslap-, nyomtatványkivágatokból, tipográfiai elemekből, textil-, fa- és fémdarabokból új egységet létrehozva a rombolás és építés művészi és társadalmi programját hirdette. Az 1920-as évek második felétől a kollázs, illetve ennek új változata, a fotókollázs a kereskedelmi reklám és a közvetlen politikai agitáció eszköze volt számára. Hosszú szünet után, az 1960-as évek elején fordult érdeklődése ismét e műfaj felé. A két világrendszer szembenállásának idején, a legutóbbi világégés borzalmaira még jól emlékezve drámai erővel fejezte ki az ember kiszolgáltatottságának élményét. Kései kollázsainak egy másik csoportja szinte ellenpólusa a pusztulás vízióját, az erőszak tombolását érzékeltető műveknek: a formák, színek, anyagok gazdag lehetőségeivel is bánni tudó művész teremtő kedve sugárzik belőlük. Összeállítható az ekkori kollázsokból egy ironikus, szatirikus sorozat is a modern kor megannyi emberi gyarlóságáról; jellegzetes szokásairól, magatartásformáiról. A képszerkesztésben, az asszociációteremtésben megnyilvánuló ötletesség, a festői hatást keltő színválasztás és formaalakítás, az érzelmek és hangulatok változatossága jellemzi Kassák-kollázs őszikéit, amelyekből a harminc esztendővel ezelőtti közelmúlt szinte teljes keresztmetszete s századunk nyughatatlan szellemének a korról alkotott ítélete ismerhető meg. E történeti dokumentumként és művészi megnyilatkozásként egyaránt különleges művek idehaza csak alkotójuk halála után kerültek a nyilvánosság elé. Kassák a majdani találkozásra gondolva két kollázsához „magyarázó" versszöveget írt, a többi mű titkának megfejtésére biztatva az utókort.
A művek a létrejöttük óta eltelt három évtized alatt hazai és külföldi köz- és magángyűjteménybe kerültek. A Kassák Múzeumban a Budapesti Őszi Fesztivál hivatalos programjának keretében megrendezendő kiállítás több mint félszáz darabból álló anyaga a Kassák Múzeum, továbbá a Magyar Nemzeti Galéria, az esztergomi Keresztény Múzeum, a Szombathelyi Képtár valamint Juhász Ferenc, Kass János és Vattay Elemér gyűjteményéből származik.

Csaplár Ferenc

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 MÁR 15

MAGYAR KONZERVIPAR
Budapest

Szekeres Imre

TÉSZTAGYÁR:

1021

Csak hobby az apai örökség

Csillagtalan nyári éjszakán fiatal pár ácsorog a Thököly úti villamosmegállóban. Egy 68-as húz el mellettük, ellenkező irányba. Távolról homályos templom tornyát sejteni.

Mindez egy akvarell a sok közül. Készítője Szekeres Imre, a Tésztagyár beruházója.

— *Ismerősökkel töltöttük azt az estét. Éjfélre járt az idő, mikor feleségemmel hazafelé igyekeztünk. Az éjszaka színeit különösen tompának éreztem, mintha mindent szürke fátyollal borítottak volna. Elővettem a vázlatfüzetemet és megörökítettem, amit láttam.*

Nem akar hivatásos festő lenni. Nem is olyan rég, még igen. Leszerelése után, 1969—70 között fél évig járt a Pedagógus Szakszervezet „Fáklya" képzőművészeti csoportjába. Bemutatkozásakor kész rajzokkal érkezett, de *Sárkány Lóránd*, a szakkör vezetője még próbára tette kézügyességét, rajzkészségét. Kockákat, gömböket kellett felskiccelnie, s aztán bár zsúfolt volt a terem, ott maradhatott. Ezekben az időkben még álmodozott. Aztán, fiatal házas lévén, „beszállt" egy társasházakcióba. Futkosott építőanyagért, engedélyért, kőművesért. A „Fáklya" pedig, ahogy fellobbant,

olyan gyorsan kialudt.

— *Apámtól örököltem a fények, vonalak szeretetét. Négy-ötéves koromban már próbálkoztam: hátha sikerül papírra varázsolnom azt, ami körülvesz. Első osztályosként már perspektivikusan ábrázoltam, s 1952-ben harmadik lettem egy gyermekrajz kiállításon. Ezzel mintha elkevertem volna a dicsőség minden színét. Tanulás következett. Mindennapos tantárgyak — matek, kémia — vizsgák, érettségi, kollokvium. Elvégeztem a Felsőfokú Élelmiszeripari Technikumot, s a festészet már nem jelentett mást, mint néhány unalmasnak ígérkező óra hasznos kitöltését. A honvédségnél ismét rákaptam — mint kamasz az eltiltott cigarettára — erre a gyermekkori szenvedélyemre. De ma már csak hobby, ami egyúttal közelebb visz engem is a művészetek megértéséhez, élvezetéhez és szeretetéhez. Persze, ha iparági szinten valahol kiállítanák a műkedvelő képzőművészek munkáit, szívesen adnám én is a legsikerültebb képeimet. Ennél többre nem vágyom. Elégedett vagyok, ha otthon leülhetek a papír- vagy a vászon mellé, a magam örömére...*

Fiatal ember, fiatal házas. A lakás, mely egykor majd övék lesz, még mindig csak készül. Jelenleg a szülői ház egyik kis szobájában élnek. A tíz négyzetméter jóindulattal sem nevezhető ideális alkotóhelynek. Maradnak tehát a hétvégi víkendházak, a budai hegyek, vagy... a hivatalos kiküldetések.

— *Másfél éve történt. Pátyra mentünk, az ottani AUTÓKER lerakathoz pótkocsit vásárolni. A Budakeszi felé vezető úton meséskönyvbe illő kép fogadott. A hótól fehér szántóföldek, dombok, vattacukorként ölelték közre az országút szürke betoncsíkját, az útpadka vulkáni kőzethez hasonlító sávját. Hazatérésem után felidéztem emlékezetemben a látottakat. A kép azóta elkészült: bekeretezve függ a szobám falán.*

Olajfestményt viszonylag keveset készít. Viszont szívesen használ filctollat, rajzszenet, vagy éppen pasztellkrétát. De ezek az eszközök csak a délutánoké, a szabadnapoké. Délelőttönként kék köpenyt visel, ellenőrzi a tatarozási munkálatokat, s mint biztonsági megbízott oktatja az újonnan belépőket.

Kiegyensúlyozott ember.

H. K.

(Szekeres Imre rajza)

kal kénytelenek végezt
delmi tudása, a munka
őrzés egyaránt szerepel

A hibák kiküszöbö
ságtechnikai vizsgához
jes létszámának vizsgá
mekben, ahol a balese
— a munkavédelmi ő
nézniük a hibák okain
szüntetniük.

NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK A TUDOMÁNYOS FILMEKBEN

● Együttműködési szerződést írtak alá Moszkvában, a tudományos filmek központi stúdiójában, a népszerű tudományos filmmel foglalkozó moszkvai és prágai filmesek. A szerződés értelmében több koprodukciós film készül a jövőben.

Az „Interkozmosz-Csehszlovákia" című népszerű tudományos filmet például színes változatban készítik majd. A film rendezője és operatőre Prágában „helyszíni tanulmányokat" végez, melynek során több neves csehszlovák tudós laboratóriumába, illetve kutatóintézetekbe látogat, hogy elbeszélgessen azokkal a tudósokkal, akik a film címében foglalt űrhajó műszereit készítik.

A bemutatóra még ebben az évben — Moszkvában és Prágában egyidőben — sor kerül. A két ország filmesei legközelebb egy lazactenyésztéssel foglalkozó közösen készített filmet is terveznek.

A szovjet filmesek Jugoszláviával is erősítették kapcsolataikat: a közelmúltban Zágrábban aláírt szerződés szerint 13 részből álló filmsorozatot készítenek „A nagy természet kis csodái" címmel. A két ország legkitűnőbb operatőrei ritka természeti jelenségekkel ismertetik meg a nézőket, és olyan védett területekre kalauzolják őket, ahová általában csak szakemberek léphetnek be. Az érdekesnek ígérkező sorozatból 1972-ben hat rész készül el.

A tervek szerint a szovjet népszerű tudományos filmek alkotói több koprodukciós művet készítenek bolgár, román és lengyel kollégáikkal is.

Jutalomszabadság — véradásért

● Férfititkár vezetésével működik a Paksi Konzervgyár Vöröskereszt-alapszervezete... nem is akármilyen eredményekkel.

Kramarik Lajos, a tmk festő szakmunkása 1963-ban vállalta e társadalmi tisztséget, s azóta irányítja a 220 fős alapszervezet munkáját. Az üzemi Vöröskereszt felelős a gyári tisztasági versenyekért, az egészségügyi ládák megfelelő karbantartásáért és a hagyományos véradónapok szervezéséért.

A Paksi Konzervgyár dolgozói évről évre önkéntes véradónyaikkal biztosítják a szekszárdi kórház vérellátását két nevezetes ünnep, karácsony és újév között.

Az alapszervezet legnagyobb sikerét az elmúlt esztendőben érte el. Sikerült kiharcolni, hogy a vállalati kollektív szerződés egy nap jutalomszabadságot biztosítson az ötéves véradói múlttal rendelkezőknek.

LÉGPÁRNÁS FAGYASZTÁS

● Az érett szamóca hűtése bonyolult feladat, mert a nedvdús gyümölcs saját súlyának hatására könnyen zselévé alakulhat. Ezenkívül, ha közönséges hűtőszekrényben próbáljuk behűteni az apró bogyókat, a gyümölcs felső rétege hamar megfagy, belül pedig alig lesz hidegebb.

A Frigoskandia svéd részvénytársaság szakértői most új típusú, „Flo-Friz" elnevezésű hűtőszekrény-sorozat hoztak forgalomba. A berendezés hűtőtere lyukacsos fenékrésszel készült, melyen át hideg levegőt fúvatnak be. A függőlegesen áramló levegő sajátos légpárnán lebegteti a gyümölcsöket, és körüljárva azokat minden oldalról, gyorsan, egyenletesen megfagyasztja a szamócát.

TOVÁBBKÉPZÉS KERTÉSZEKNEK, AGRONÓMUSOKNAK

● Középfokú továbbképző tanfolyamot szerveztek Kalocsán a gyárral kapcsolatban álló termelőszövetkezetek kertészei, agronómusai részére. A résztvevők — mintegy harmincan — három napon keresztül ismerkednek a fűszerpaprika termesztésével kapcsolatos aktuális témákkal.

A fűszerpaprika környezeti igényéről *dr. Márkus Ferenc*, (ZKI), a palántanevelésről *dr. Koródi László*, a Budapesti Kertészeti Egyetem tanára tart előadást. Agrótechnikai kérdésekről *dr. Berényi Miklós* (ZKI), a fűszerpaprika növényvédelméről *dr. Kapeller Károly* (ZKI), a paprika utóérleléséről, tárolásáról *dr. Nyíri Géza* (KPKI), betakarításáról *Jerkó Sándor* (Gépkísérleti Intézet) és *Toma László* (KPKI) beszélt. A termeltetési problémákat *Molnár László* és *Farkas Ernő* (KPV) foglalta össze.

A tanfolyam ünnepélyes megnyitására március 14-én reggel kilenc órakor került sor.

VIRÁGOSKERT — A RAKTÁRBAN

● Virágoskertet „rendeztek be" a *Nyíregyházi Konzervgyár* konyha melletti raktárhelyiségében március 7-én. Ugyanis már ezen a napon megkezdték az 1700 szál gyönyörű szegfű dekorálását — sajnos, nagyobb részt a gyár nődolgozói...

A nemzetközi nőnapon a férfi vezetők köszöntötték munkakezdéskor a gyár lányait, asszonyait, de csak délután, a kapuban adták át nekik az almanagyságú, piros, fehér, rózsaszín szegfűket, amelyekhez színes üdvözlőkártyát is mellékeltek...

Szekeres Gyöngy

Taids

Eesedi 1912. 122

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 .... é

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ...

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ..... , 191 .... (

.....

tanu.

.....

tanu.

Szeheres Imre
65 éves
faszobrász
† 1949. II. 17
Meggeri Temető

Halotti főkönyv
100

Szekeres Imre iparművész M.N.K.

ápr 8-án elhunyt

H a lálozás

Magyar Nemzet 1964. április 11. 6.l.

Szekeres István

M.D.K.

A Szarádos-úti művésztelep

lakója.

Tokaji György: A Szarádos-úti művésztelep
Művészet, 1965. február - 11 lap.

Mitegné

Fénykép

Képzőművészeti Főiskola: 444/9 ltr.

Szekeres István: A betű története.

Diplomamunka: 1952/53

Grafika. Könyvillusztr.

Negatio nincs.

MDK

Szekeres István

"A betű története" könyvcímlapterv repr.

Plakátművészeti kiáll.1953.Kat.

Szekeres István
grafikus

M.D.K.

A betűmű viskettben elért
eredmény cirről számol be
a tárlaton.

Bauer Jenő: 5 Magyar Plakátkiállítás.
Művisket, 1967. marcius – 38 lap.

Szekeres István

festő

MAGYAR FESTŐ
ANDALUZIAI KIÁLLITÁSA

Baéza andaluziai városban Szekeres István magyar festő kiállítást rendezett képeiből. A kiállítást, amely a városházán van, a polgármester nyitotta meg és védnökségét a tartomány polgári kormányzója vállalta.

KASZINÓ

Magyarság

1942. márc. 8.

Prospektus

Szekeres István:
To mezőgazd-
szaktantolyam,

1963. M. H. Arch.

PROSPEKTUS

SZEKERES ISTVÁN:
~~FRAKI NÖVÉNYEK~~

1963. M. H. HRCH

Prospektus

Szekeres István
~~Szonyhakerti nö-~~
vények

1963.

Prospektus

Szekeres István:
Sellye, ráczen
forgalom.

1963.

M. H. Hrch.

Sajtógrafika

Szekeres István:
Kertészeti Lexikon,

1963.

Sajtógrafika

Szellercs István.
Transcelektro

1963.

Röplap

Szellerer István:
Modes, mit
her.

1963.

Embléma

Szekeres István:
Tanúimpel,

1963.

Attrapex

Szekeres István:
Mezőgazdasági
nevszámok

1963.

Csomagolás

Szekeres István:
Tanium pex

1963.

Katalógus

Szekeres Istvánt.

orsz. mezőjazdasági kőnyvtár

1963.

M. H. Hrch.

Szekeres István grafikus

A Szárados úti művésztelepen
él és dolgozik

Schnecki Tóth János: A Szárados úti
művésztelep

Nagymuvelés 1968 VIII. n. 40 old.

Szekeres István
Grafikus

Részt vett a tárlaton

Bauer Jenő: Reklám '70
MŰVÉSZET, 1970.augusztus - 39.lap

SZEKERES ISTVÁN 3

láncszemei vagy az erfurti virágkiállítás háromlevelű növénykéje és még hosszasan folytathatnánk a felsorolást.

„Faltól falig", kettős sorokban, szorosan egymás mellé állítva, kereken száz felnagyított *védjegy* tapétázza a kamaratermet. A rendezés is híven tükrözi a bemutatott alkotások jellegét:

[illegible]/1978-145-6

SZEKERES ISTVÁN 2

MA tű/1978-145-6

kusművész mutatkozik be itt a közönség előtt, negyedszázados alkalmazott grafikusi terméséből összeállított válogatással. Azazhogy nem is bemutatkozás ez tulajdonképpen. Hiszen emblémái között olyannyira közismertek bukkannak fel mindegyre, mint például az Amfora talpaspohara,

Kiskun megyeiek. A megyék

SZEKERES ISTVÁN 1

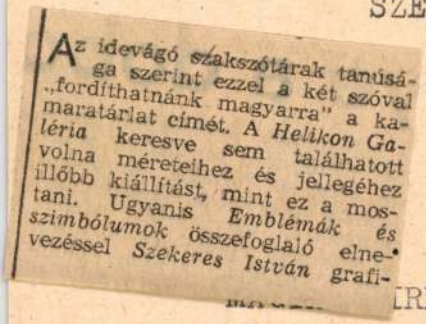

Az idevágó szakszótárak tanúsága szerint ezzel a két szóval „fordíthatnánk magyarra" a kamaratárlat címét. A *Helikon Galéria* keresve sem találhatott volna méreteihez és jellegéhez illőbb kiállítást, mint ez a mostani. Ugyanis *Emblémák és szimbólumok* összefoglaló elnevezéssel *Szekeres István* grafi-

IRLAP [illegible]/1978-145-6

SZEKERES ISTVÁN 4

minden mellébeszélés nélkül a *praktikum szolgálata*, a lényegretörés a fontos itt. Nem is tömondatok ezek a cégjelek, hanem annál is tömörebbek. Szinte szavakká, vagy egyetlen betűvé zsugorodnak össze a legsikerültebbek. Mint a kiállítás plakátján az *e* (embléma) kezdőbetűjéből formált szembogár. És mégis minden fontosat magukba sűrítenek, aztán szétsugároznak fölfokozott erővel, akár rövid rápillantásra is.

[illegible]LAP [illegible]/1978-145-6

Szekeres István, grafikus

□ SZEKERES ISTVÁN grafikusművész Emblémák és szimbólumok című kiállítása holnap délután 5 órakor nyílik a Helikon Galériában. Megnyitja Balogh István, az Iparművészeti Főiskola tanára.

□ Szekeres István

2.

Esti Hírlap, Bp. 1978. máj. 30.

Szekeres István

A Magyar Nemzeti Galériában id. Szabó István szoborkiállitása junius 15.-től,
a Helikon Galériában Szekeres István: "Emblémák és szimbólumok" c. grafikai kiállitása junius 25.-ig,
A miskolci Mini Galériában Szentirmai Zoltán szoborkiállitása julius 1.-ig,
a Szoboszlói Galériában Martyn Ferenc "Napló dátum nélkül" c. grafikai kiállitása julius 9.-ig tart nyitva, - közli a kulturális eseményeket ismertető rovatában a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. juni. 10.
23. szá. XXII. évf. 8. lap.

István Szekeres.

Ausstellungen:

Helikon-Galerie: Grafiken von István Szekeres.

Daily News, 1978. jún. 14.

Szekeres István, fafaragó

A szegedi Juhász Gyula Műv. Központban ma nyílik meg Skorutyák József kékfestő és Szekeres István fafaragó kiállítása.

Esti Magazin

1977. VII. 15. Kossuth, 18.30 (K ine)

Szekeres István, népi iparművén,
faragó,

Dombovárott él a 63 éves népművén
fába s' szarvba faragja virágjait, állata-
it, betyárjait. (Sobri Jóskát)

— : Asztallapba faragta

4.

ESTI HIRLAP, Bp 1973. okt. 15.

Szekeres István

J.L.: Lakóépület, Budapest, II. Kacsa utca. Építészek: Jeney Lajos, Sylvester Ádám, statikus dr. W. Abató Anna. Ganz-Vill. emléktábla: Szekeres István grafikusművész. /Ismertetés, képekkel/

Magy. Ép. műv. 1972.5.sz. 28-29.l.

Szekeres István

. Neve említve, műve szerepel a VI. Országos Plakátkiállítás a Műcsarnok-ban

Magyar Nemzet 1972 március 26
9. old.

Szekeres István

grafikus, A Százados uti művésztelepen él.

Selmeczi Toth János: A Százados uti művésztelep

Népművelés 1968/8 41 old.

Szekeres István

„Emblémák" c. müveit hozza a lap.
Repr.-ók.

"Emblémák" c. Repr.-ók.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. márc. 25.
XVI. évf. 13. sz. 11. lap.
14. "

Szekeres István

a pásztorból lett müvész,dombovári faragó gyüjteményes kiállitása nyilt meg Szekszárdon a müvelődési központban.Pásztorkürtök,lopók, karikások szerepelnek a bemutaton.

Magyar Hirlap 1974 325/6

Szekeres István

népi faragó munkáiból nyílt kiállitás dec.13-án Dombovárott.Ezeket nemrégiben más városokban is bemutatták.

Magyar Hirlap 1974 346/6

Szekeres István, népi iparművész

L: Skorutyák János

-:HW

8.

Népszabadság, Bp. 1977 júl. 16

Szeheres István
fafaragó
népi iparművész

A szegedi Juhász Gyula Művelődési Hában mjelt meg Szeheres István és Skorutják János népi iparművészek tárlata.

I: Fafaragó, lékfestő.
Tükör, 1977. juli 31-43 oldal.

Freheres István, grafikus

L: Barcsay J.

–: A Kult. Min. művészeti díjai 9.

Népszabadság, Bp. 1979. dec. 22.

Szekeres István

SZEKERES ISTVÁN dombóvári népi iparművész kiállítása nyílt meg hétfőn a Tolna megyei Sárközben, Decs nagyközségben. A 69 éves, pásztorból lett népművész fából és szaruból faragott remekeit mutatják be a járási művelődési központban

Magyar Hirlap 1979/195/8

Szekeres István, népi iparművész

• *SZEKERES ISTVÁN dombóvári népi iparművész kiállítása tegnap nyílt meg a sárközi Decs nagyközségben. A 69 éves pásztor népművész fából és szaruból faragott remekeit mutatják be.*

o—: Szekeres István

8

Esti Hírlap, Bp. 1979. aug. 21.

Szekeres István, grafikus

Li Sompai István

R. Gy: Emblémák és csomagolás 7.

Népszabadság, Bp. 1981 szept. 11

Szekeres József

Sz.J.: OTP lakóépület, Budapest, XIII. Pannónia utca. Épitész: Szekeres József. /Fotók: Miller Ferenc, Vidovits István/

Magyar Építőművészet, 1968. 5.sz.

34-35.l.

Szekeres József
és Földesi Lajos

II. díjban rénesültek a „Fejlenthet" művelődési otthonok" terupá-
fázatán. 1967.

Magyar Építőművészet 1964. 1.a. 2.l.

MDK

Szekeres István

Magyar plakát 66. 5. magyar plakát kiáll.
Mücs. 1966. dec.

Szekeres István (grafika)

Embléma tabló 1963-64, Tus, p. a műv. tul.

Csomagolás tervek 1961-64. Tus, temp. p. a m. tul.

Hirdetéset, 1963. Tus, montírozás, p. a műv. tul.

Prospektusok, 1964. Temp. nyomat, p. a " "

Várlatok, 1964. Filctoll, p. a művész tul.

szárados utí művészlelep kiállítása.
kat. ö szreáll. Csap Erzsébet, Elischer
Brigitta. Ap. 1965

67.

Szekeres István grafikusművész
szül. Makó, 1927. Képz. Főisk.
1953-ban vezett mint konecsni szigett
tanítvája. Alkalmazott grafikai kiáll.
rendszeresen szerepel. 1959 óta él a
Művésztelepen.

— . .

Szárados uti művésztelep kiállítása.
A rat. összeáll. Gap Erzsébet, Elischer
Brigitta. Bp. 1965

24.

Szekeres István

Emblémaszerű Hungarropack plakáttal szerepelt.

Tolgyesi János: Reklám '71; Ipari Művészet, 1971. 3. sz. 34. l.

Szekeres István

Kiváló cégszigneteket rajzolt.

Székely Artúr: Magyar plakát '66; Magyar Grafika, 1967. 1. sz. 19. l.

MDK.

Szekeres István

Kiállitási kritika

Müvészet 1967 márc.p.39.

MDK

Szekeres István
grafikus

illusztrálta: Kosztolányi Dezső:
Válogatott műfordítások c. könyvét
(Szépirodalmi)

Az 1957 évi könyvművészeti versenyen
Magyar Grafika 1957. 5-ö évf. 9-10 sz 37 l.

MDK

Szekeres István
grafikus

borítója: Fajtl Tibor, Puccini ciuü
könyvéter.

dr. Palaky Dénesné: Könyvkét-könyvmüvészet

Magyar Grafika 1958, 2-évf 4 sz 207 l.

Szekeres István

Manninger-Mózsy: Állatorvosi belgyógyászat c. könyv tipográfiáját és kötéstervét készíti

~~[illegible]~~

Dicséretet kapott

A még magyar könyv 1959, 21 old.

MDK

Szekeres István, graf.

Könyvcimlap terv: A betü története.
Akadémiai könyvkiadó.

Ernst Muz. - Plakátmüvészeti kiáll. 1953. Kat.

MDK.

Szekeres István

Kiállitási kritika

Tolnamegyei Népujság 1965 május 11.lap 5.

MDK

Szekeres István

4. m. plakát kiáll. Mücs. 1961.

Szekeres István, népi iparművész

MDK

59 éves dombóvári népiművész. Faragott remekműveiből több is van a Néprajzi Múzeum gyűjteményében. Most vadászati jelenetekkel díszített kürtőt faragott ökörnevelő a vadászati világkiállításra.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1970. május 23. [Vidéki]

MDK

Szekeres István

Plakátművészeti Kiállítás Ernst Múzeum 1953.
Ker.

MDK

Szekeres István

Könyvcimlap terv repr.

Plakátmüvészeti Kiállitás Ernst Muzeum 1953.
Kat.

Szekeres János épitész M.U.A.

A falusi egészségügyi létesitmények tervpályázatán dijazva

I. dij 35ooo Ft

Társtervező: Föl esi Lajos- Gulyás Zoltán

Magyar Epitőművészet 1965/6. 2-5.l.

Szekeres Jánosné

206. Régi emlék, vizf. — — — — — 150.—

Nemzeti Szalon

1915. szept.

őszi kiáll.

ár.

A helyiség megnevezése		Jegyzet
honnan?	hová?	

Szekeres Jánosné dr.

1915. sept. kiáll. N. Kálon
Regi emlék. vitf. 150.—
1915 dec. kiáll. u.o.
Csendélet. vitf. 180.—

Vaddisznó X. 49

Szekeresné Toldy Erna

1920. szept -

ki'll. Nemzeti Szalonban

Távoli nyárfák, vász. 800.-

Alföldi róna, vász. 800.-

Alföldi tanya részlet, vász. 800.-

Zólyom V. 113.

Szekeresné Toldy Erna

1916. ápr. kiáll. N. Szalon

Wappali szoba részlet, vízf. 120.–

Öreg butorok, vízf. 120.–

Tyche, antiochiai III. 197, 198, 199.

M. D. K.

SZEKERES József építész

Tatai-üdülőtelep-pályázaton díjazva

Magyar Nemzet, 1960. (XVI.) 168. sz. 5. e.
G. J.: 20 üdülőház 2000 személyes sátor tábor, strand, szabadtéri színpad a tatai Nagy-tó körül. Sikerrel zárult az építőművész következő mesteriskolájának pályázata.

Szekeres József, építész DIDK

A Corvin Ámház átépítésére hirdetett pályázatot a Lakóterv fiatal kollektívája nyerte el. A csoport vezetője: Zilahy István, egyik tagja: Szekeres József.

–: Fiatal építészek nyertés el a megbízást a Corvin Ámház korszerű átépítésére

Népszabadság, Bp. 1959. júl. 30. 10. l

Szekeres József épitész hallgató MDK

Bővithető családiház, tervpályázat I.dij repr.

Magyar Épitőművészet 1955.IV.évf.11-12.sz.341.l.

Szekeres József, építész M/Dk

A díj III. fokozatát kapta.

– : Lé; Ybl Miklós – díj a sok

19.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1965. ápr. 4.

M.É.K.

Szekeres József építész

/LAKÓTERVäIPARTERV/

12 tantermes gimnázium 80 fős diákszállóval , Komló

épült: 1963-66, repr.

kerttervező: M. Baló Borbála

építésvezető: Mensch József-Pintér Sándor

Magyar Építőművészet 1967/5. 28-39.l.

Szekeres József

Finta József: 12 tantermes gimnázium 80 fős diákszálló val, Komló. / Szekeres József épitész./ - Magyar Epitőművészet, 1967. 16. évf. 5.sz. 28-36. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Irt. 1970. 1.sz. 68-107. l./ 74. l.

Szekeres József

Szalay János: Szerszámgépgyár igazgatósági épület. /Szekeres József építész./ - Műszaki Tervezés, 1967. 10. sz. 19. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Int. 1970. 1. sz. 68-107. l./

75. l.

Szekeres József

építés terve alapján
~~közreműködésével~~ készült épület képes ismertetése:

Sz.J.: Szerszámgépgyár igazgatósági épülete, Csepel.
- Magyar Epitőművészet, 197o.1.sz. 2o-22. l.,

SZEKERES JÓZSEF

ÉPITÉSZ (IPARTERV). A SIÓFOKI „FOGAS" EGYÜTTES SZÉLESVÁSZNÚ MOZI-ÉPÜLETÉT TERVEZI.

REPR: 6 DB. RAJZ.

MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZET, 1969./5.12 LAP.

MDK

Szekeres József, építész

Az első-díj egyik jutalmazottja.

-: Kihirdették a szolnoki egészségügyi Központ tervpályázatának eredményét 9.

Népszabadság, Bp. 1970. nov. 15.

SZEKERES JÓZSEF

ÉPITÉSZ (IPARTERV).

AZ ALÁBBI ÉPÜLETET TERVEZTE

3 RAJZ, REPR

3 FOTO -"-

SZ.J. SZERSZÁMGÉPGYÁR IGAZGATÓSÁGI ÉPÜLETE, CSEPEL.

MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZET, 1990/1. 20-23. LAP.

Szekeres József

építész művei: OTP lakóépület, Bp. XIII., Pannonia utca. - Magyar Építőművészet, 1968. 5. sz. 34-35. l.

Az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz. 149-182. l.

154. l.

Szekeres József

és Zilahy István tervezték a tihanyi tanács székházát. 1959.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

1428

Szekeres József

tervezte a Komló-i gimnáziumot es diákszállót. 1965. 400. sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

1361

Szekeres József

teroczte Ózdon a bányászok sorhá-
zait. 1956. 279 sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet
1867-1967. Budapest 1970.

1118

SZEKERES JÓZSEF,grafikus

A Néprajzi Muzeum Adattárában,a rajzraktár leltárában számos müvével szerepel.Ugylátszik hivatásáos rajzoló volt. 293.old

CS.SEBESTYÉN KÁROLY: A Néprajzi Muzeum rajzgyüjteménye 287.old

NÉPRAJZI ÉRTESITŐ,Nemzeti Muzeum,Néprajzi Muzeum Évkönyve. XXXVI. 1954. Bpest. 1954

Szekeres József

Szekeres József-Vajai Tamás terve az alábbi pályázaton I. díjat nyert /ismertetés, képpel/

Vázsony Péter: A szolnoki területi vonzású egészségügyi központ tervpályázata, 1970.
Magyar Építőművészet, 1971. 1.sz. 8-16. l.

Szekeres József
építész

Komló, gimnázium és diákszálló

1962 - 63.

Repr:

Radó: Magyar építészettört. 375.
Műszaki K. 1971

Szekeres József
építész

Ózd-Farkaslyuk, bányászházak.

1957.

Repr.

Radó: Magyar építészettört. 358
Műszaki Kiadó 1971.

Erkeres József

az alábbi pályázaton 50.000 forintos kiemelt megvételben részesült 3.sz. pályamű egyik szerzője.

Ikvos Béla: Gyógyfürdőszállóház és gyógyfürdő tervpályázata, 1970. - Magyar Építőművészet, 1970. 6.sz. 7-14. l.

Szekeres József

Sz.J.: Országos Gumiipari Vállalat irodaháza, Budapest, XI. Schönherz Zoltán utca. - Épitész: Szekeres József, munkatárs: Vajai Tamás, statikus: Takátsy Béla, út- és terepterv: Kerényi István.

Magyar Épitőművészet, 1970.6.sz. 15-16. l.

Szeberes József

OTP lakóepület, Bpest ~~B~~ XIII. Pannónia utca tervezője. 1963.

Kivitelezés 1965-66.

Magyar Építőművészet 1968. 5. a. 34. l.

M.D.K.

SZEKERES József építész

Ózd- Farkaslyuk kétszintes sorházak

Társtervező: Ercsi Dezső repr.

terv:1957-58 -ban épültek a bányász lakásépitési akció keretében

Magyar Építőművészet 1961 5. sz. 21.l.

M.D.K.

Szeheres József
építész.

Kétszintes sorházai Ózdon
készültek el.

Stömer József: A III. építészeti hi állítás.
Művészet 1961. julius. – 36 l.

M.D.K.

SZEKERES József építész

Komló, ravatalozó (Repr.)

Kert: M. Baló Bori

Tervezés: 1957.

Kivitelezés: 1959-60.

Magyar Építőművészet 1961. 5.sz. 26.l.

M.D,K,

SZEKERES József építész

ózd-Farkaslyuk kétszintes sorhá-
zak (Rezs.)

Társtervező: Ercsi Dezső

(A bányász~~lakás~~ lakásépítési akció
keretében épültek 1957-58-ban

Magyar Épitőművészet 1960. 5.sz. 21.l.

Szekeres József, építész

MDH

Vas Zoltánnal közösen készített
tervét megvették.

—: Milyenek lesznek az új főiskolai kollégi-
umok? 2. l.

ESTI HIRLAP, Ip. 1962. máj. 18.

Szekeres József építész M.D.K.

/LAKÓTERV/

Ózd-Farkaslyuk, 6 tantermes általános iskola

repr.

Építésvezető: Vas Zoltán, Kertervező: M. Baló Borbála

Tervezés időpontja: 1958, kivitelezés: 1960-61.

Magyar Építőművészet 1963/3. 32-33.l.

le. P. K.

SZEKERES József építész

Részvétel a pályázaton (megvásárolva)

Társtervező:

Vas Zoltán

85 000 forint 69 pályaműre
Eredményesen zárult a főiskolai kollégiumi tervpályázat

Magyar Nemzet 1962. május 30. 3.l.

000 Forint 6
-ányesen zár

-mart 19r

Szekeres József

rajzokat készitett a kiadványhoz.

Családi ház tervek. 1959. Szerk.: Bene László, Kárpáti Andorné. Rajzokat készitette: Finta József, Balogh István, stb. Bp. 1959. Sztl. 1., képes.

Szekeres József M.D.K.

IPARTERV/

Ybl Miklós -dij II. fokozatával kitüntetve

a komói 12 tantermes gimnázium épitészeti megoldásáért

Magyar Épitömüvészet 1965/3. 9.l.

MDK

Szekeres József,

Székesfehérvár Bajcsy Zsilinszky téri ált.isk.

143. Mit adott a hároméves terv.

Magy. Ifj. Képzőmüv. Kiáll. /VII/ Gyermekrajzok.
Föv. Képtár. 1949.aug.16.-szept.10. Kat.

Szekeres József M.D.K.

Részt vett a pályázaton II. dij, 30ooo Ft
Társtervezö: Földes Lajos, Rimanóczy Jenö, Busch Béla, Egyedi András

Pernye Edit: 240 férőhelyes csecsemöotthon tervpályázat
Magyar Épitömüvészet 1964/3. 2-5.l.

M. D. K

SZEKERES József építész
Zilahy Istvánnál dolgozott
oroszlányi ravatalozó

Szendrői Jenő: A mesteriskola III.
ciklusa
Magyar Építőművészet 1960. 4 sz. 24 l.
43. l.

se. D. K

SZEKERES József építész

12 tantermesre bővíthető 8 tan-
termes ált. gimn. (Csökkentett meg-
vétel

Társtervező: Berta Lajos és Lőrincz
József

Tervpályázati eredmények
magyar építőművészet 1960. 4. sz. 62. l.

Szekeres József építész

M.D.K.

Az Orsz. Testnevelési és Sportegészségügyi Intézet új épületeinek tervpályázatán díjazva.

25ooo Ft-os megvétel

Társtervező: G. Keresztury Anikó-Egyedi András-Busch

Magyar Építőművészet 1965/4. 2-7.l.

M. D. K.

SZEKERES József építész

Bód - farkaslyuki kétszintes sorházak

Rajz.

Társtervező: Ercsi Dezső

Magyar Építőművészet 1960. 1. sz. 22. l.

M. D. K

SZEKERES József építész

Résztvesz a Veszprém városközpont-ja rendezésére kiírt tervpályázaton

Társkovező: Finta J. Lőrincz J.

Magyar Gisa

Magyar Építőművészet 1960. 1. sz. 64 l.

M. D. K.

SZEKERES József építész

Tihany, orvosi rendelő (Rest.)

Társtervező: Zilahy István

Magyar Építőművészet 1960. 6. sz. 24. l.

M. D. K.

SZEKERES József építész

Tihany, bárkház (Repr.)

Társtervező: Lilaky István

Magyar Építőművészet 1960. 6. sz. 26. l.

M.-D. K.

SZEKERES József építész

Ózd-Farkashyuk, hattantermes
általános iskola
(Repr. modellfotó, alapraji)

Magyar Építőművészet 1960. 6. sz. 36-37. l

K. D. K.

SZEKERES József építész

Ózd városközpont rendezése - pályazat (megvétel)

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. 78. 80. l.

M. D. K.

SZEKERES József építész

Részt vesz a Művelődés Mesteriskolája

II. ciklusán

mestere: Lilaky István

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. sz. 79. l.

Szekeres József épitész M.D.K.

Részt vett a pályázaton / 20 000 Ft-os dij/

Társtervező: Földes Lajos-Ványai Róbert- Egyedi András- Busch Béla

Kihirdették a visegrádi Fellegvár Étterem pályázat eredményét

Magyar Nemzet 1964. augusztus 8. 5.l.

M.D.K.

Szekeres József, építész MDH

Társadalmi munkában tervezte a komlói 12 tantermes gimnáziumot és a Kollégiumot. A gimnáziumot kötényfallal kívánja burkolni.

Szekeres eddigi alkotásai: ózd-farkaslyuki bányászlakások, a Dunai Cementmű mellett épülő lakások.

Aczél Kovách Tamás: fiatal építészek – nagy Művek 3. C.

ESTI. HIRLAP

Bn. 1961. máj. 16.

Szekeres József épitész M.D.K.

A zánkai Központi Úttörővároe tervpályázaton
III. dij
Társtervező: Finta József- Földesi Lajos-
Gulyás Zoltán- Száva György- Busch Béla-
Vermes György

Magyar Épitőművészet 1966/2. 6-12.l.

Szekeres József M.D.K.

/LAKÓTERV/

Komló, 12 tantermes gimnázium-80 fős diákszálló

repr.

Magyar Építőművészet 1963 /2. 10-11.1.

Szeberes József

Ipari Épülettervező Vállalat

a salgótarjáni Vegyipari Gép- és Acélszerkezeti Gyár tervezéséért az Ybl díj 1974 II. fokozatát kapta.

Magyar Építőművészet 1974/4

Tokaji József

az alábbi tervpályázaton I. dijban részesült 12.
számú terv egyik szerzője

Tokaji Béla: Fonyódi gyógyfürdő-gyógyszálló és meleg vizű strandfürdő tervpályázata, 1971.
Magyar Epitőművészet, 1971.6.sz. 2-5.l.

Szekeres József

a Tomlói gimnázium és diák-
szálló építészeként emlétve

Magyar építészet 1945-70
99. old.

Szederes József építész

Kétpintes sorházak építészeti
neve említése (Ózd - Farkaslyuk)

Magyar építészet 1945-70
63. old.

Szekeres József

Az Ipari Épülettervező Vállalt építésze.
Az "Ybl Miklós-dij II. fokozatával" tüntették
ki, -közli a lap: "Dijak, kitüntetések - 1974"
cimmel.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. ápr. 6.
XVIII. évf. 14. sz. 2. lap.

zekeres József

ajai Tamás: Állami gondozott gyermekek 32o fős otthona, zolnok /Beruházási program/

Rövid életrajz + ismertetés, képekkel. Vezet ő építész: zekeres József/

Magy.Ép.mův. 1972. 4. sz. 51.1.
Pintal Építészek Köre-szám/

Szekeres József

Novák Miklós: Fémtömegcikkipari Vállalat új telephelye, Gödöllő.

Rövid életrajz + ismertetés, képekkel. Vezető építész:

Szekeres József/

Nagy.ép.mův. 1972.4.sz. 39.1.
/Fiatal Építészek Köre-szám/

50 000 Ft-os megvételben részesült 2. bírálati sorszámú pályamű szerzői:

Vértes Péter
Vértes Péter
Sárközi István
Kerekes Aladár
Gulyás Imre
Váradi Tamás
Zsabokorszky Ferencné

„A terv olyan javaslatot ad, amely a postának a megfelelő helyre történő telepítése mellett, helyesen az egész tér építészeti kialakítására törekszik. A nyújtottan elhelyezkedő postaépület jól csatlakozik a vasúthoz. Keveset foglal el a zöldterületből, eltakarja a posta teherforgalmát és korszerű építészeti lezárást ad a Rákóczi úti vasúti reprezentatív tengelynek. Kedvező a pályamű a bővíthetőség szempontjából is.

A terv forgalmi rendje hibákat is tartalmaz, pl.: a tér közúti kapcsolata a várossal megoldott, kapacitása azonban alulméretezett.

Az épület szellemes tömegkapcsolata jó arányú, a feladat városképi követelményeit jól oldja meg.

A pályamű építészeti kialakítása igényes, a nagy horizontális kiterjedésű épülettömegek nyugodtak, homlokzati kialakításuk színvonalas, kiérlelt. A zöldterületek rendezésére tett javaslata kulturált.

A postatechnológiát illetően a pályamű hátránya, hogy az épülettömegekkel közrezárt keskeny postaudvar az üzemi közlekedési igényeknek nem felel meg. A közúti rakodópont — a fűrészfog rendszerű gépkocsi beállás — a posta gépkocsiforgalmi követelményeit nem elégíti ki.

A pályamű mind a hasznos, mind a közlekedő és egyéb helyiségeket illetően, gazdaságos alapterületi megoldást nyújt."

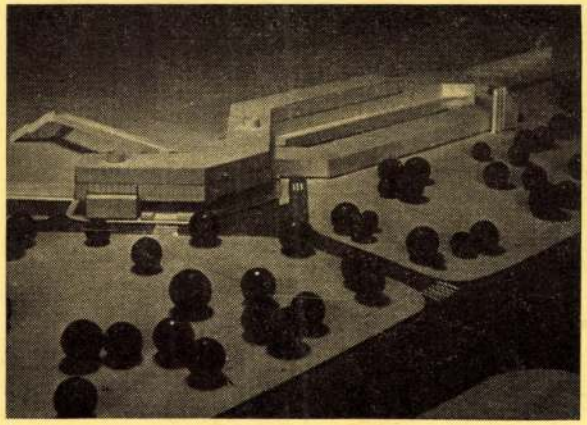

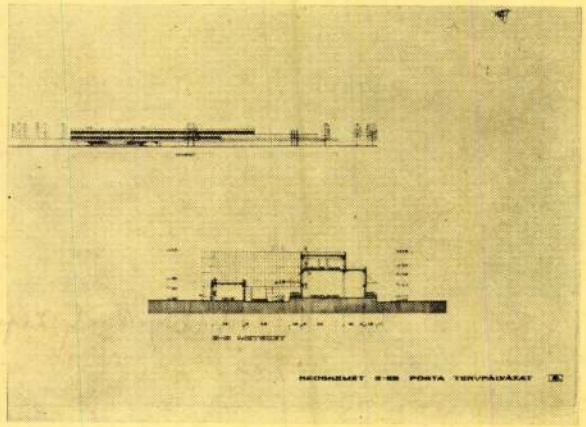

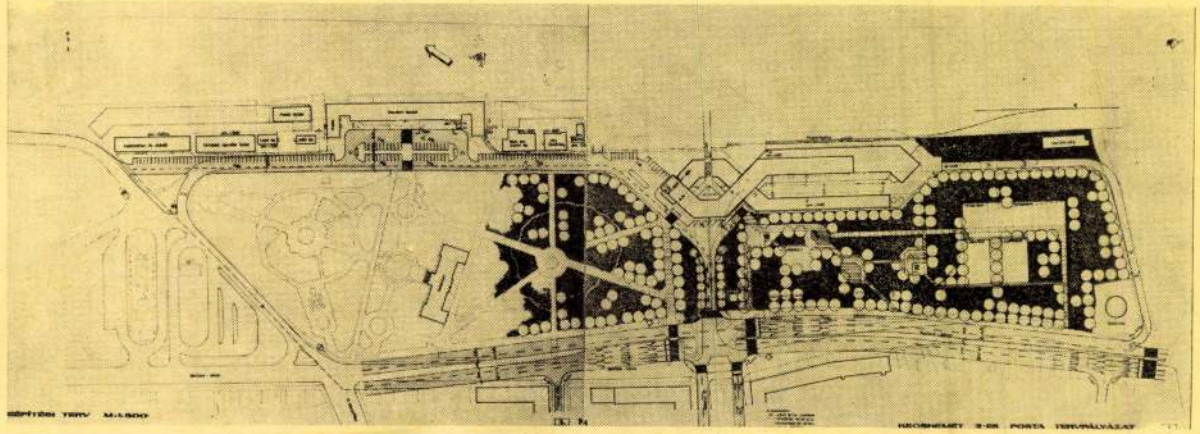

Szekeres József

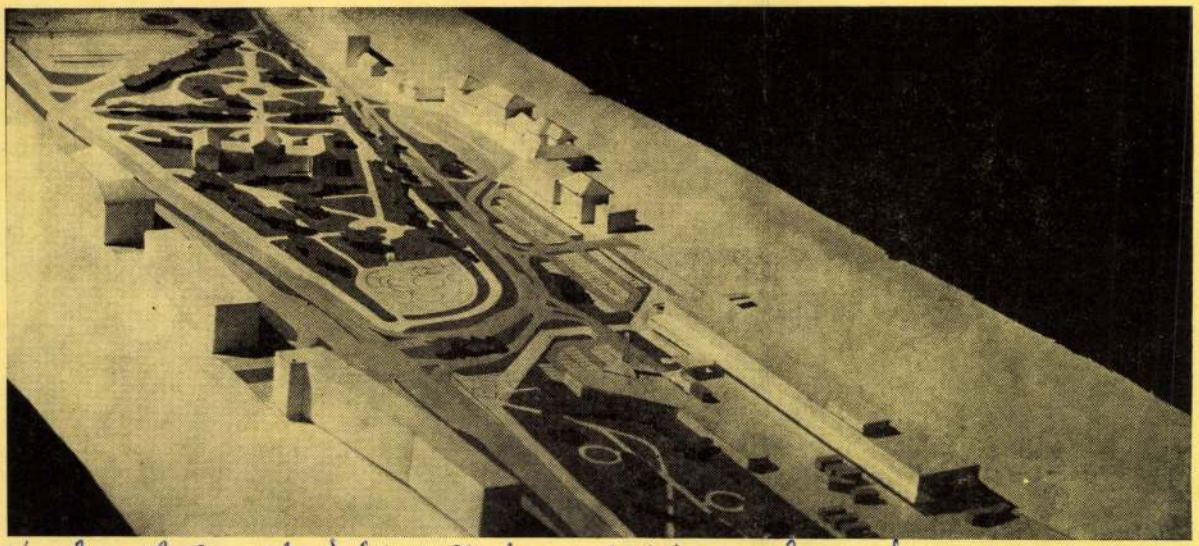

III. díjban részesült 7. bírálati sorszámú pályamű szerzői:

Szekeres József
Gulyás Zoltán
Zobor András
Nagy Károlyné
András László

Kecskemét 2. posta és Szövetkezet rendezésére kiírt tervpályázat 1977.

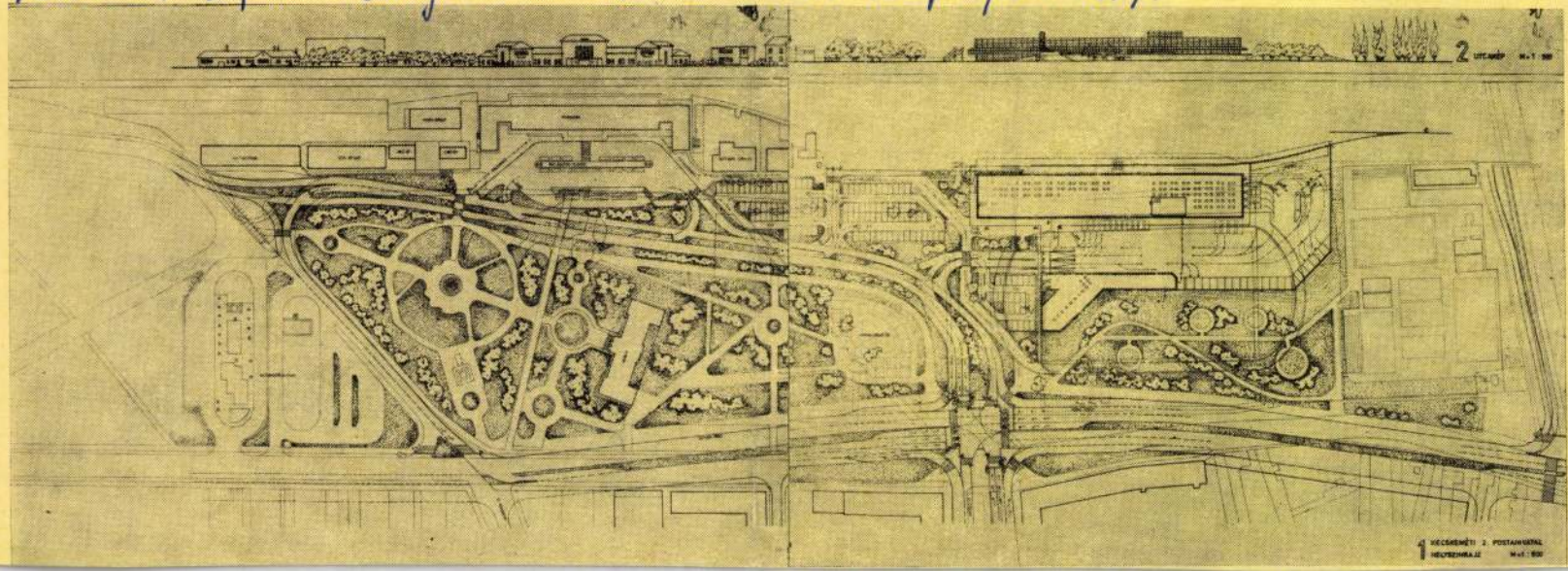

SZEMERES ISTVÁN

Talán nem véletlenül áldozott a kiállítóművész egy egész életművet erre a területre. Amely nem tartozik ugyan a „magas" művészetek régióiba, és talán nem is olyan hosszúéletű, mint a muzeális jellegű műtárgyak világa. De amelyek nélkül rohanó életritmusunk napi forgatagában a modern termelés vagy a társadalom elképzelhetetlen.

[illegible]/1970-145-6

SZEKERES ISTVÁN 7

Ideje tehát több figyelmet szentelni egy olyan „bagatell problémának", mint mondjuk *az embléma*. Erre figyelmeztet most ez a kiállítás is.

(wagner)

MAGYAR HIRLAP [illegible]/1978-145-6

SZEKERES ISTVÁN 6

És ez nemcsak konkrét értelemben érvényes, hanem sokkal inkább áttételesebben. Hiszen egyetlen parányi embléma eleve meghatározza a propagandaanyagok végeláthatatlan sorát. Rányomja ugyanis „bélyegét" egy-egy cég *levélpapírjára, jelvényeire, prospektusaira, termékeinek külső felületére* vagy *csomagolására, plakátjaira,* és így tovább. . Egészen nagyméretű, *környezetesztétikát is befolyásoló* köztéri képzőművészeti kompozíciókra, mint amilyen például a *fényreklám* az esti városképben, avagy nappal a *tűzfalak* óriáshirdetései . . .

[illegible]/1978-145-6

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-668, 337-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP
1971 MÁJ 15
1021

BNV-ELŐZETES

Az MM és a Forte

Teljes a nagyüzem a vásárvárosban: hat nap múlva megnyitó. Az utolsó simításokat végzik a felújított pavilonokban, hogy aztán megkezdődhessen a kiállítandó áruk elhelyezése.

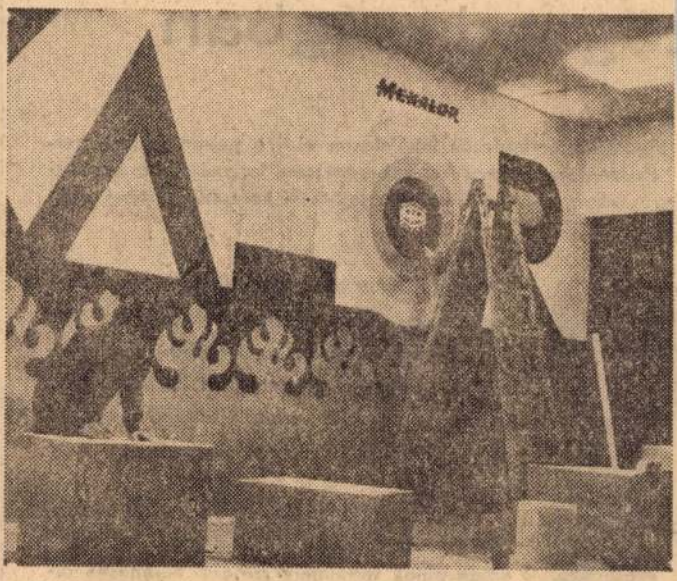

Szekeres István grafikus és felesége a Mechanikai Művek pavilonját dekorálja. Igyekezniük kell, mert hétfőn megérkeznek az olajkályhák és a gyár más termékei.

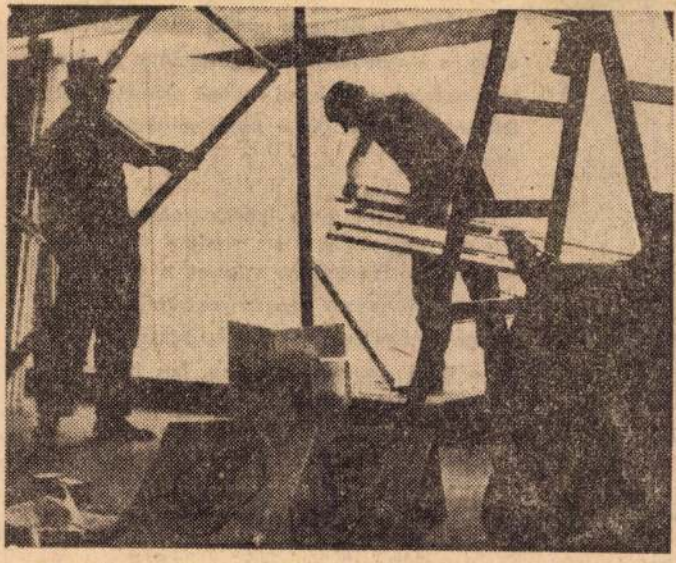

Az idén is, mint a korábbi években, a hatos számú nehézipari pavilonban kapott helyet a váci Forte gyár.

Foto: Gárdos

Szekeres
Istvánné

ota az első

zerű
hato készülékek
zőgazdaságban

s légtisztító berendezés tökéletesen védi a permetezéssel, por-
. Használata a korszerű, sok vegyszert használó mezőgazda-
égzőútakon, az arc-, illetve a fejbőrön keresztül történő mér-
gátolja.

tisztító

Használata nagyon egyszerű, könnyen kezelhető, használóját a munka végzésében nem akadályozza, nyújtott műszakban sem okoz kényelmetlen érzést. Az FLB fejkámzsás légtisztító egyszerűen csatlakoztatható minden olyan erőgéphez, amelynek légsűritője van.

Az LMB–4 típusú légtisztító-melegitő berendezés szennyezett levegőjű munkahelyek dolgozóinak védelmére szolgál. Különösen alkalmas a festékszóró munkások egészségének óvására.

Az LMB–4 a dolgozót mindig megbizhatóan tiszta, a kivánt hőfokú levegővel látja el, s a festékszóráshoz is tiszta, kellően előmelegített levegőt szolgáltat. Ez a festés minőségét javitja.

Használatakor nincs légzési ellenállás, a félálarc vagy teljes álarc viselése sem kényelmetlen. Tökéletesen szigetel a környezet levegőjétől, nagyon egyszerűen kezelhető. A levegő mennyiségét és hőmérsékletét a dolgozó saját maga szabályozza. Egy berendezés egyidejűleg alkalmas 4–6 munkahely friss levegővel való ellátására.

P Kereskedelmi Osztály

13.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1978 JUN 22

MAGYAR HÍRLAP

Szekeres István
grafikusművész

E/T 1021

MAGYAR HÍRLAP

Jelképek és jelvények

Az idevágó szakszótárak tanúsága szerint ezzel a két szóval „fordíthatnánk magyarra" a kamaratárlat címét. A *Helikon Galéria* keresve sem találhatott volna méreteihez és jellegéhez illőbb kiállítást, mint ez a mostani. Ugyanis *Emblémák és szimbólumok* összefoglaló elnevezéssel *Szekeres István* grafikusművész mutatkozik be itt a közönség előtt, negyedszázados alkalmazott grafikusi terméséből összeállított válogatással. Azazhogy nem is bemutatkozás ez tulajdonképpen. Hiszen emblémái között olyannyira közismertek bukkannak fel mindegyre, mint például az Amfora talpaspohara, a Ferunion egymásba fonódó láncszemei vagy az erfurti virágkiállítás háromlevelű növényképje és még hosszasan folytathatnánk a felsorolást.

„Faltól falig", kettős sorokban, szorosan egymás mellé állítva, kereken száz felnagyított *védjegy* tapétázza a kamaratermet. A rendezés is híven tükrözi a bemutatott alkotások jellegét: minden mellébeszélés nélkül *a praktikum szolgálata*, a lényegretörés a fontos itt. Nem is tőmondatok ezek a cégjelek, hanem annál is tömörebbek. Szinte szavakká, vagy egyetlen betűvé zsugorodnak össze a legsikerültebbek. Mint a kiállítás plakátjan az *e* (embléma) kezdőbetűjéből formált szembogár. És mégis minden fontosat magukba sűrítenek, aztán szétsugároznak fölfokozott erővel, akár rövid rápillantásra is.

Talán nem véletlenül áldozott a kiállítóművész egy egész életművet erre a területre. Amely nem tartozik ugyan a „magas" művészetek régióiba, és talán nem is olyan hosszúéletű, mint a muzeális jellegű műtárgyak világa. De amelyek nélkül rohanó életritmusunk napi forgatagában a modern termelés vagy a társadalom elképzelhetetlen.

És ez nemcsak konkrét értelemben érvényes, hanem sokkal inkább áttételesebben. Hiszen egyetlen parányi embléma eleve meghatározza a propagandaanyagok végeláthatatlan sorát. Rányomja ugyanis „bélyegét" egy-egy cég *levélpapírjára, jelvényeire, prospektusaira, termékeinek külső felületére* vagy *csomagolására, plakátjaira*, és így tovább. Egészen nagyméretű, *környezetesztétikát is befolyásoló* köztéri képzőművészeti kompozíciókra, mint amilyen például a *fényreklám* az esti városképben, avagy nappal a *tűzfalak* óriáshirdetései...

Ideje tehát több figyelmet szentelni egy olyan „bagatell problémának", mint mondjuk *az embléma*. Erre figyelmeztet most ez a kiállítás is.

(wagner)

MAGYAR HÍ

Lakóhelyi cs

Megye a dobo

Napjainkban, ha egy megyei tanács — akár rövidebb, akár hosszabb távra — településfejlesztési tervet dolgoz ki, az anyagi lehetőségek alapos mérlegelésén túl *joggal számíthat a társadalmi munka nagy értékű tételeire.* A Bács-Kiskun megyei Tanács 19 évvel ezelőtt írta ki először a megye városai, községei részére — különböző kategóriákban — a településfejlesztési versenyt. Nehéz lenne összeszámolni, azóta mit hozott a konyhára ez az akció, amit tulajdonképpen már nem is illik akciónak nevezni, mert a közéleti tevékenység *természetes megnyilvánulási formája lett* megyeszerte. A hagyományoknak megfelelően az idén is összehívott településfejlesztési nagyaktíva alkalmából éppen ezért inkább arra voltunk kíváncsiak, *mi a magyarázata a lakosság csaknem két évtizedes töretlen* munkakedvének? Mi élteti az önkéntes cselekvőkészséget?

Változásai

Dr. Mező Mihály, a megyei tanács tervosztályának vezetője így vélekedik.

— Településeink hosszú évekkel a felszabadulás után is magukon viselték *az elmaradottság* nyomait. Az ipar térhódításával párhuzamosan részben a *fejlesztés lehetőségei is* kedvezőbbek lettek, viszont a lakosság *igényei is* megnövekedtek. Amikor tehát két évtizeddel ezelőtt az akkori megyei vezetés meghirdette ezt a mozgalmat, elsősorban *a lakosság tenni akarására, vállalkozó készségére épített.* És építhetett a települések fejlődéséhez mérten *változott a társadalmi munka célja és formája.* Korábban jobbára bekötő utak építésére, csatornázásra, szerényebb településrendezési feladatokra vállalkozott a lakosság, később előtérbe került például az óvoda- és bölcsődeépítés; vagyis olyan *közhasznú létesítmények* szolgálatába állították ezt a kiapadhatatlan erőforrást, amelyek nem egy-két utca, vagy városrész, hanem *ez egész település* érdekeit szolgálják. Ezen belül aztán úgy osztották a feladatokat szét, hogy ki-ki *a maga szakterületén* vállaljon munkát. A műszaki feladatokhoz értő tervező kollektívák például akkor lehetnek leginkább a község segítségére, ha *nem földmunkát végeznek, hanem elkészítik a kiviteli terveket.* Így értendő tehát a társadalmi munka minőségi átalakulása.

Ami pedig a *mennyiséget* illeti, Bács-Kiskunban ez is rendkívül fontos. Két adat: *a negyedik ötéves tervben 844 millió, ezzel szemben az ötödik ötéves terv első két esztendejében már 784 millió forint értékkel gazdagították önmagukat a Bács-Kiskun megyeiek.* A megyék rangsorában az *élen állnak,* már ami a teljesítés összegét illeti (az egy lakosra jutó értékben *Szolnok megye* megelőzi őket).

Két győztes

A már említett településfejlesztési nagyaktíván erről is, másról is jogos büszkeséggel adhattak számot a részvevők. *Természetesen nemcsak dicsérő szavak*

1

KERSZI Üzemház, Bp. XIII., Dózsa György út

Tervező: Szekeres József (IPARTERV)

Építész munkatárs: Zobor András; statika: Ujváry-M. Zoltán—Gát Géza; fűtés, víz-csatorna, szellőzés: Destekné Molnár Györgyi; elektromos: Major Péter—Koós Lilla; klíma: Kapcsos Tibor—Vigh Istvánné; út, terep: Bálint Viola; beruházó: KERBER, Szendrői Pálné; kivitelező: Középülettervező Vállalat, Fehér Sándor ép. vez.; fotók: Szatmári Zoltán—Bognár János; beépített térfogat: 25 200 m³; bruttó alapterület: 6100 m².

Az épület létesítésére kijelölt terület a Bp. XIII., Dózsa György út és Kassák Lajos (volt Fóti út) utca által határolt saroktelek. Az üzemház telepítésénél, tömegének kialakításánál elsődleges szempont volt, hogy városképileg megfelelően illeszkedjék a környezetében levő épületekhez és építészetileg is megoldja az eléggé hangsúlyos saroktelek beépítését.

A telek Dózsa György út felöli oldalhossza 40 m. Ez teljes hosszában beépül. Az épület párkánymagasságának meghatározásánál az északnyugati oldalon mellette levő markáns tömegű szecessziós, ún. Népszálló párkánymagasságát vettük figyelembe, ami kb. 15 m 70 cm. A Dózsa György út felőli oldal ugyanazzal a párkánymagassággal — merőlegesen a Dózsa György úti oldalra — befordul a Kassák Lajos utca felé, 58 m hosszban, itt erre a szárnyra merőlegesen ismét a Népszálló felé fordul, párhuzamosan a Dózsa György úti oldallal. Így alaprajzilag egy egyenlőtlen oldalú U alakú épület alakul ki, amely 3 emelet magas és körbefogja az első emeleten elhelyezett számítógéptermet. A délkeleti beforduló szárny vége 16 m távolságra van a Népszálló oldalhomlokzatának síkjától. Ez megfelelő légtérarányt biztosít a két épület között, annál is inkább, mivel a gépterem párkánymagassága csak 10,77 m. Ily módon sikerült egy olyan épületet kialakítani, amely alaprajzilag biztosítja az előírt funkcionális kapcsolatokat és tömegével is megoldja a saroktelek beépítését.

Alaprajzi elrendezés

Az épület főbejárata a Dózsa György útról nyílik. Az előcsarnokból induló lépcsőn lehet feljutni az első emeleten levő számítógépteremhez, továbbá a II. és III. emeleten elhelyezett irodákhoz. Ugyancsak az előcsarnokhoz kapcsolódik a Kassák Lajos utca felőli oldalon az étterem, valamint a büfé, míg a másik — Népszálló felöli oldalon — a telefonközpont és a kétnemű öltöző-csoport a számítógéptermi dolgozók részére. A gazdasági bejárat az épület délnyugati oldalán van. Itt van elhelyezve a gazdasági lépcsőház, valamint egy 500 kg-os személykíséretű teherfelvonó is, amely biztosítja a számítógépterem szükséges anyagokkal történő ellátását, valamint az irodai bútorszállítást is. A gazdasági bejárattól megközelíthető a 200 adagos melegítőkonyha, amely kapcsolódik az étteremhez. A földszint középső sávjában a számítógépteremhez szükséges konszignációs raktárakat helyeztük el.

A pincében van a hőközpont a távfűtési fogadóállomással, áramstabilizáló berendezések, valamint papírraktárak.

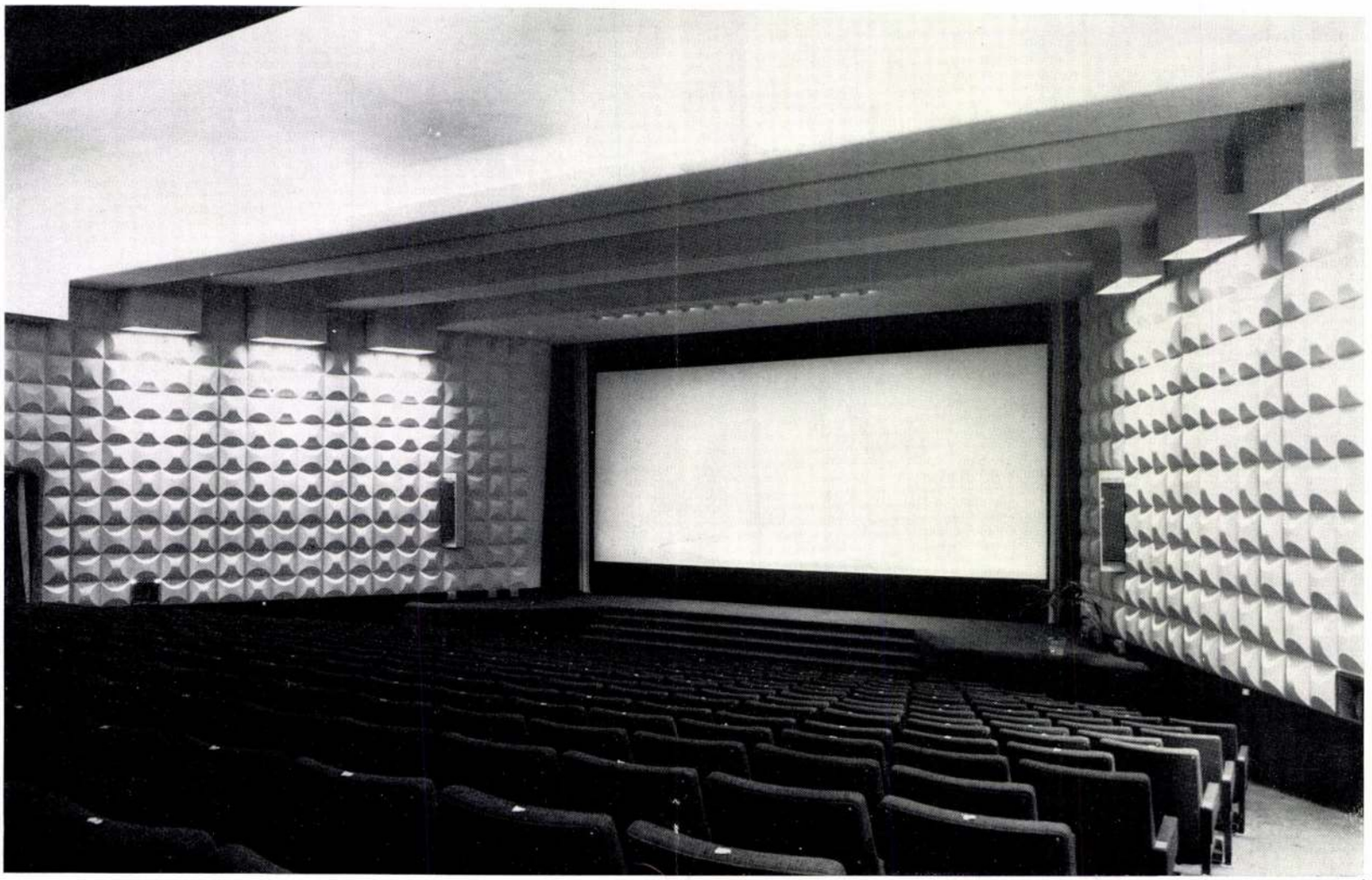

4

5

tuk ki. A nézőtér lejtős annak érdekében, hogy minden eltolt ülésről rálátás legyen a filmvászonra. Ezen a szinten vannak a vetítőgépház helyiségei, külön közlekedő folyosóval és külön menekülő lépcsőházzal. A közönség a lejtő irányában két különböző sávon távozhat, a középső szinten levő kijárati tér és ruhatár érintésével. A belső térből és a külső passageból az alsó szintre két térbe usztatott külső lépcsőn lehet lejutni, amelyek a csatlakozó, később épülő üzletközpont passageját is kiszolgálják. Úgy gondoljuk, hogy az ismertetett alaprajzi rendszer olyan funkcionális és belső téri kapcsolati rendszert tudott biztosítani, amely — ahol kell — zárt, ahol pedig a környezeti kapcsolat indokolja, úgy az teljesen befolyik a terekbe.

Kiemelten kezeltük az előadótermek akusztikai falburkolatainak és mennyezeti megoldásainak kérdését. Az oldalfalakat és hátfalat előregyártott tűzálló gipszelemekkel borítottuk. Ezek megfelelnek a vonatkozó előírásoknak és formai kialakításukkal a tér egységes megjelenését biztosítják. A burkolati elemek, a szőnyegpadló, a díszfüggöny és a kárpitozott székek textíliái határozzák meg a belső tér színharmóniáját. Az előregyártott gipszelemes álmennyezet gépészeti csatlakozásaival együtt akusztikai és esztétikai szempontból különös hatást biztosít. Az indirekt és direkt kettős világítási rendszer harmonikusan kapcsolódik az előregyártott elemekhez. Ami az épület homlokzati megjelenését illeti, megállapítható, hogy annak plasztikus tiszta tömegformálása igazolja a belső tartalmi funkcióját. A tömör fehér műkőpaneles felületképzés, felnyitott üvegfelületekkel, kapcsolódva a kerengő rendszerek támfal, ill. virágplatók földplasztikáival, biztosítják a megyei tanács és az azt körülvevő környezet kapcsolatát.

Úgy gondoljuk, hogy a fenti rövid ismertetésünkből meggyőzően tudtuk körülírni azt a gondosságot, amellyel a feladatot megoldottuk. A felépült filmszínház a megyei tanácsház mögött most már a maga karakteres megjelenési formájával és bizonyos értelemben kötelező funkcionális elveivel igényelné, hogy a városközpont ezen tömbje egységesen meghatározó módon kerüljön megvalósításra.

Az előzőekben felvetett gondolatok realizálása azonban számtalan buktatót rejteget magában és elvi szempontjainak meghatározása önmagában még nem hordozza a megvalósítás lehetőségeit.

A városközpont építése folyik, azonban eddig nem sikerült annak az egységes építészeti szemléletnek véghezvitele, amely tíz évvel ezelőtt elhatározásra került.

A megyei tanácsház mögötti tömb adná azt a lehetőséget, hogy bizonyítást nyerjen annak az elvnek véghezvitele, hogy a mai kor funkcionális igényeivel és építészetével is lehet hangulatos, humánus emberi környezetet teremteni. Ez az utolsó alkalom arra, hogy a ma eszközeivel is megvalósíthassuk azt, amit a múlt megteremtett a maga idejében.

M. I.

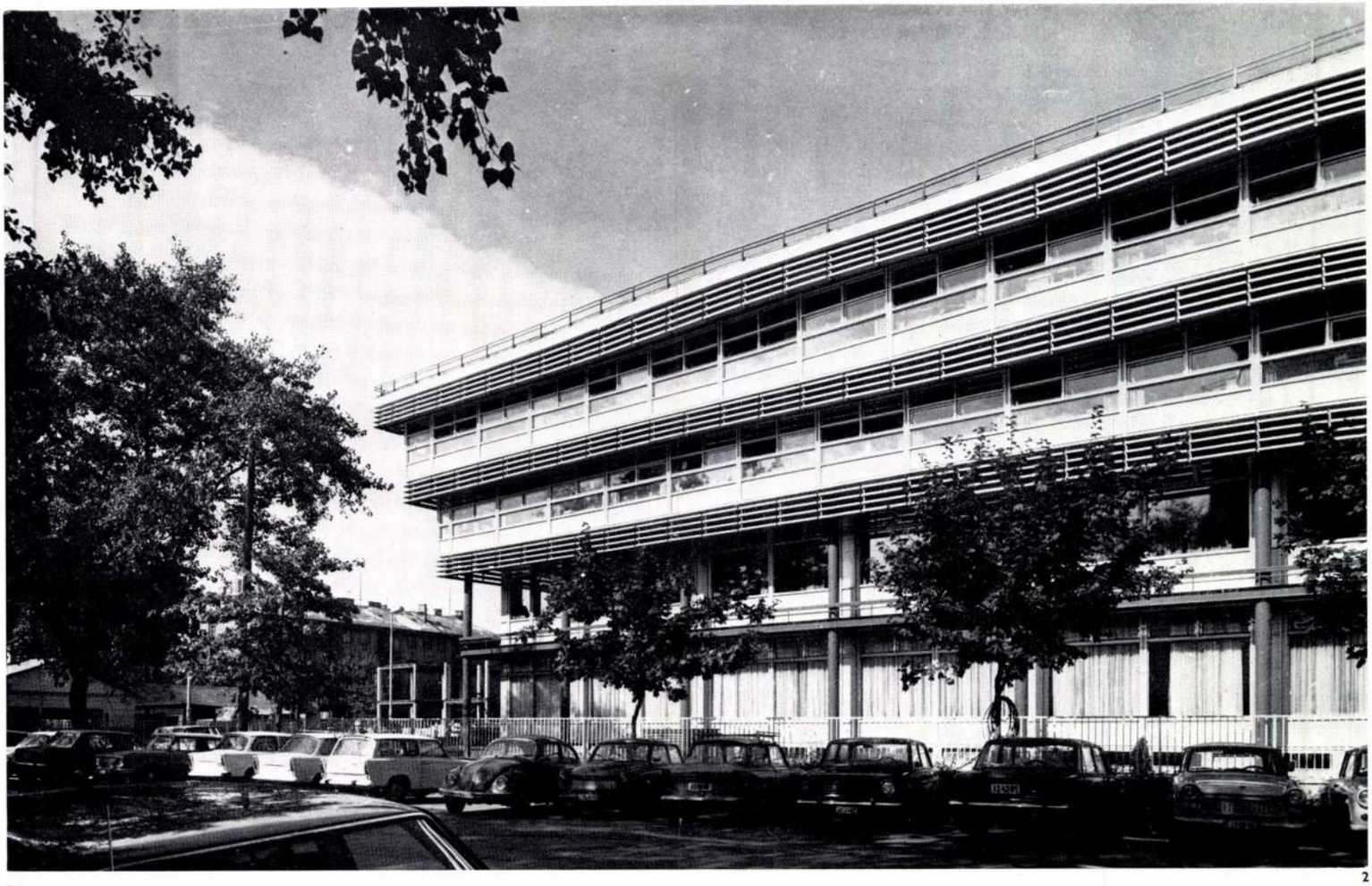

2

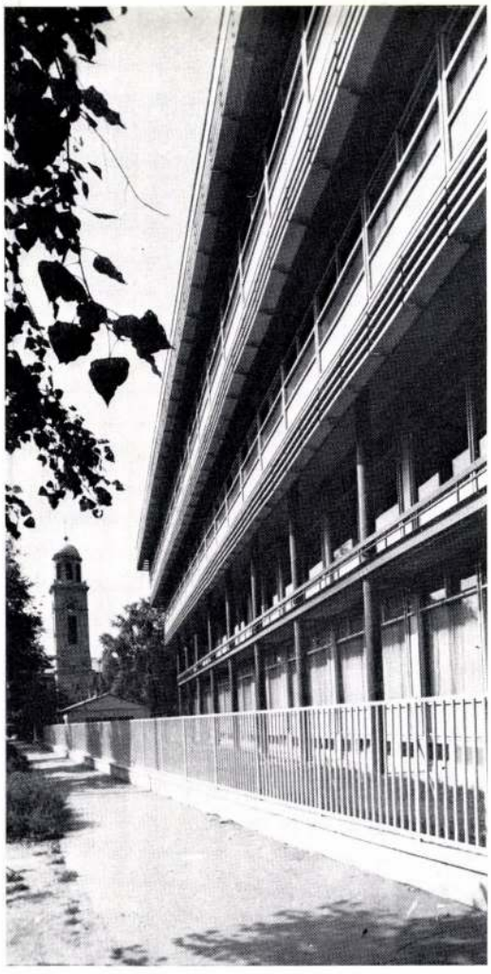

3

Szerkezetek

Az épület pince, földszint és 3 emelettel létesült. Kivéve a számítógéptermi részt, ahol csak egy emelet készült. A teherhordó szerkezet acélváz monolit vasbeton lépcsőházi blokkokkal és merevítő falakkal. Az alapozás pilléralapozás. A pillérek 368, illetve 324 mm átmérőjű, spirálhegesztésű acélcsőből készültek, csavarozott lehorgonyzással. A tűzvédelmet a csövek kibetonozásával biztosítottuk. A födémek melegen hengerelt „U" szelvényű kiváltótartóval és a kiváltóval azonos magasságban elhelyezett „I" hegesztett szelvényű fiókgerendákkal lettek kialakítva. A fiókgerendákra trapézlemez zsaluzaton vasbeton lemezfödém készült, amely hegesztett hálóval vasalt. A szerkezetek takarása „fémmunkás" típusú álmennyezettel megoldott. A külső homlokzat „Sopron" típusú alumínium profilokból készült portál elemekkel burkolt. A külső homlokzaton megjelenő vasbeton merevítőfalak hőszigeteléssel és süttői kőménymészkővel burkoltak. Az épület délkeleti és délnyugati oldalán az egyes szinteket a homlokzat síkjából történő visszalépcsőzésén túlmenően, a napsugárzástól védő alumínium árnyékoló lamella rendszerrel láttuk el, ami a külső határoló falak felmelegedését jó hatásfokkal akadályozza meg.

Sz. J.

(KERSZI = Kereskedelmi Szervezési Intézet)

1. Homlokzati részlet
2. Kassák L. úti homlokzat
3. Homlokzatárnyékolók

1. Détail de façade
2. Façade donnant sur l'avenue Kassák Lajos
3. Façade ombragées

1

2

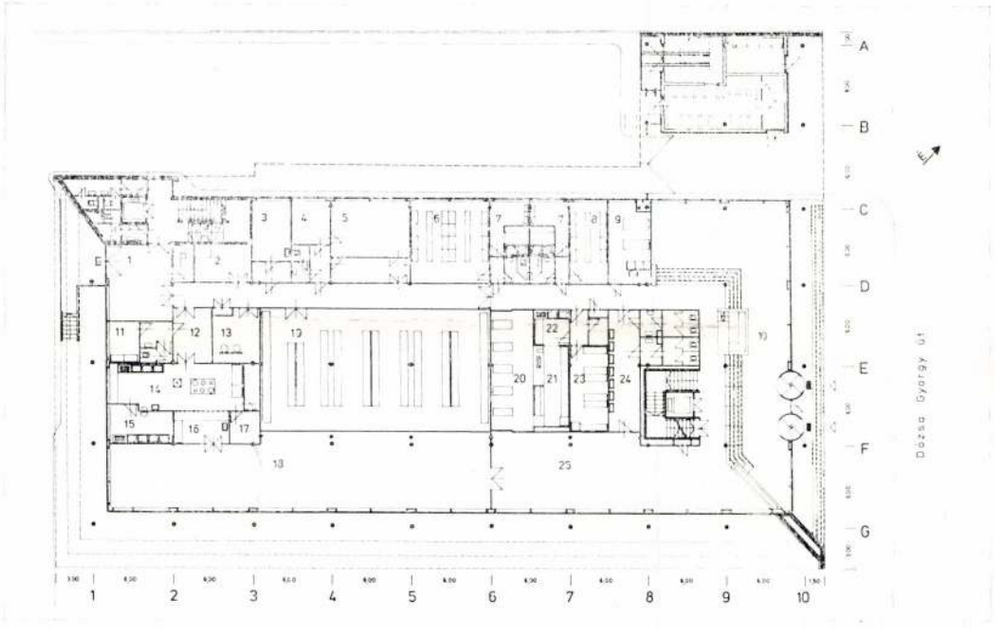

3

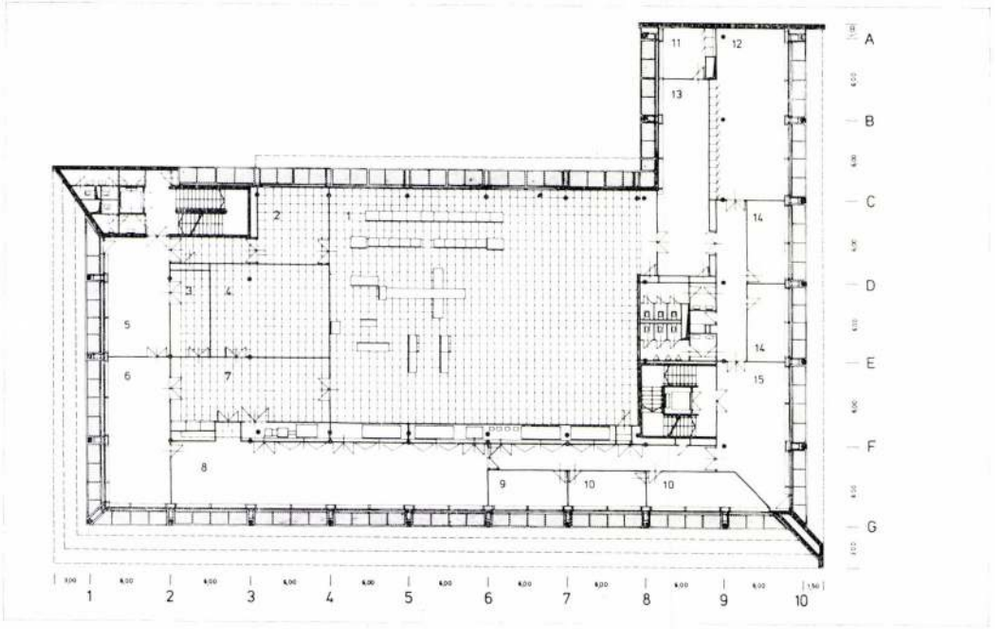

4

Szekeres József

Felszabadulási emlékmű Jászalsószentgyörgyön

Felszabadulási emlékművet avattak szombaton Jászalsószentgyörgyön a község felszabadulásának 40. évfordulója alkalmából. Az emlékmű a községi tanács, valamint a helyi ipari, mezőgazdasági üzemek és intézmények anyagi összefogásával készült el Szekeres József építész tervei alapján süttői mészkőből. Az emlékművön az ötágú bronzcsillag alatt a település felszabadulásának dátuma — *1944. november 12.* — olvasható.

Magyar Nemzet 1984. XI. 11.

Szekeres József, Ybl-díjas építész
Pályaképe, 1986.

Puhl Antal építész a 1975-79-ig segédtervező Szekeres József műtermében.

Magyar Építőművészet, 1984. 4-5 szám, 89-old.

SZEKERES KÁROLY

VADAS JÓZSEF:

Egy tálból cseresznyézzünk

Bárcsak így teljesülnének a kívánságaim. Egytől egyig. Az országos kerámia-seregszemléről szólva említettem meg, nem is nagyon régen: jó volna, ha végre tisztázódnának a frontok. Ha elválna egymástól szobor és edény (amit csak a közös matéria: az agyag kapcsol össze), és találkoznék egymással a porceláncsésze és az üvegpohár. Aminek viszont — az élet rendje szerint — egymás mellett volna a helye.

A *Kecskeméti Művelődési Központban* az első ízben megrendezett *Szilikátipari Triennálén*, most végre egymás mellett sorakoznak a porcelánkannák és az üvegpoharak a fajansztálak és a gránitedények.

Kérdés, persze: elég ok-e ez a boldogságra?

Nem nagyon. Az üvegedények között alig-alig akad olyan darab, mely megnyerné tetszésemet. Tán csak *Kovács Júlia* munkái tetszenek maradéktalanul, de olyan triviálisan egyszerűek, hogy attól tartok: nevetségessé tenném magam, ha túlságosan megdicsérném őket. A kerámia- és porcelán-együttes rokonszenvesebb, egészében és külön-külön is. *Probstner János* leffentyűkkel teletűzdelt kancsóit vagy *Szonntag Éva* domborműves csészéit el tudnám feledni. Azt azonban már aligha, hogy hiába mutat megnyerő összképet — a szemnek — a kiállítás az élet, az üzletek megannyi áruja —, korántsem szép, s a jelek szerint még jódarabig nem lesz az.

A publicisztika forgatókönyvében most az ilyenkor szokásos bírálatok következnek. Tehát: az iparművészek mindent megtesznek a kulturált környezetért, ám a gyárak — nevezzük nevén az illetékeseket: a Finomkerámiaipari és az Üvegipari Művek üzemei — nem tesznek semmit az áldatlan helyzet megváltoztatásáért. Arra hivatkozva, hogy a kereskedelem a giccses portékát forgalmazza, és így tovább, nem folytatom... az elmúlt évek e témába vágó újságcikkei tele vannak a szinonim fordulatokkal. Bárki utánanézhet.

Valamirevaló pedagógus tudja: majdnem teljesen felesleges dolog lelkére beszélni a nem tanuló nebulónak. Miért gondoljuk akkor, hogy a gyerekeknél csődöt mondott módszerrel éppen a felnőtteket lehetne jobb belátásra bírni?

Ráadásul — de nem utolsósorban — a szidalmak alaptalanok. Kétségtelen ugyan, mindannyian szomorúan tapasztaljuk, hogy az üzletek kínálata jócskán alatta marad annak, amit itt a triennálén látunk, amit tehát a magyar iparművészet tud. De ebből az ipari és kereskedelmi vezetők szemében egyáránt nyilvánvaló tényből semmi nem következik. Nem következik kibontakozás. Nem következhet: a formára szép és a funkcionálisan is többé-kevésbé megfelelő tárgyak ugyanis *tárlatra* készültek. Kiállításra. És nem gyártásra.

Kérdem: tájékozódtak-e a tervezők, mielőtt hozzáfogtak a munkához? Megkérdezték-e saját üzemüket, hogy a következő években milyen fejlesztés vagy komolyabb kereskedelmi akció várható náluk? Milyen új gépsorokat vásárolnak? Vagy melyek szabadulnak fel? Meginterjúvolták-e a kereskedelmet, hogy mit keresnek az emberek az üzletekben? Mire nincs gyártó vállalat? Elbandukoltak-e a Belkereskedelmi vagy az Építésügyi Minisztériumba, megtudni: milyen program várható, amelyhez igazítani lehetett — kellett — volna a munkájukat?

A kérdés költői. Nincs rá válasz. Sem az egyforma, sablonosan jó készletek között; sem azon a tanácskozáson, amelyet a triennálé alkalmából rendeztek, az érdekelt felek jelenlétében. Itt kiderült: az iparnak, a kereskedelemnek — ha úgy tetszik: az országnak — szüksége van az iparművészekre. Parancsoló szüksége. Parancsolóbb, mint bármikor korábban. Nélkülük milliós beruházások válhatnak veszteségessé, nagy üzletek mehetnek veszendőbe.

A jelenlevő ipari vezetők tehát együttműködést ajánlottak, ennél többet azonban nem tehettek. Hiszen azt látták: a kiállított tárgyak jobbára a művészek műtermének szülöttei, és csak lazán kapcsolódnak a termeléshez. (Jellemző módon, éppen az a tárgy — *Szekeres Károly* és *Vásárhelyi Emese* agyagmázas tálsorozata — aratta a legnagyobb sikert, a szakma és az ipar körében egyaránt, amelyhez hasonló magyar termék nincs a hazai piacon.)

Az iparművészek a triennálé felett örömükben mintha elfelejtették volna, hogy ebben a művészeti ágban a kiállítás szükséges rossz. Ideiglenes. A figyelemfelkeltést, az önkontrollt szolgálja elsősorban. Jó hát, hogy van ez a fórum: öröm látni néhány szép készletet. De még jobb volna, ha ehhez nem kellene triennálé. Ha a tervezés előbb-utóbb részévé válna a termelésnek.

csonló lával vágott arcomba a szél, alig tudtam szétnyitni [illegible] lehajtott fejjel — a tiszteletes úr meg egyre nevet a [illegible] s hazafelé. uc[illegible] hó[illegible]

a kertig. Az udvar néptelen, ki sem engedtük reggel a baromfiakat, veréb, galamb egy fia sem, sehol. Csak a vastag farönkök héja barnult ki a hó alól a fészer mellett, fűrészbak, favágótuskó, derékig hóban; úgy kell lapáttal kiásnom őket. Kaparom a havat, helyet csinálok magamnak; benn még van egy napra való aprófa a kályha alatt, de holnapra fel kell hasogatnom ezeket az akácrönköket, sőt a tuskókat is; súlyok, két fejsze, fa- és vas-ékek a kezemügyében, de a vas olyan hideg, hogy rátapad a meztelen bőr, szinte éget.

Belevágom a szélespofájú fejszét az első rönk végébe, majd sebesen forgatni kezdem a súlykot, hogy kimelegedjem. A súlyok, mint egy nagy fakalapács, olyan súlyos a vége, hogy hajlik a nyele kezemben, mikor magasra lendítem; hajlik, de nem törik el, nagy csattanások a fejsze fokán. Éles hanggal repedni kezd a fa, egy vaséket illesztek a repedésbe a fejsze mellé, most már azt súlykolom, majd egy vastagabb fa-ék következik. A fejsze kiesik a fából; a rönk derekatáján, a fa-ék után újra belevágom, s ahogy mélyebbre ütöm, a rönk egyszerre csak szétreped. Aztán a fél rönköt ismét felezem, s máris ott van az első akácrönk négy egyforma darabra hasítva.

Nagymama csak azt látja, mikor belépek a konyhába melegedni, hogy piros az arcom, mintha megfagyott volna, s ahogy lehúzom a kesztyűt, lilák a körmeim. „Csak dörzsölgesd — mondja —, hogy újra meginduljon bennük a vérkeringés. „Hej, emlékszem én az egyik dédapádra, az is ilyen vad, kemény teleken az erdőt járta, mert erdőkerülő volt Somogyban a (nem tudom, milyen) gróf birtokán, egyszer egy nap, egy éjjel ült a tölgyfa ágain, majd odafagyott, mert felkergették a farkasok. Ott járt egész életében a somogyi rengetegben, mert az volt a dolga, s bizony, ha élne, sokat mesélhetne, mert úgy kellett élnie, hogy a betyárokkal is gyakran találkozott."

Nagymama aki rendszerint a Bibliával és a próféták életével és a Tízparancsolattal szokott példálózni, most kislányosan elmerengve nézett maga elé, és talán Toponáron járt újra képzeletben, talán toponári volt az a hajdani dédapám. Én meg kesztyűt húzva újra ki, a hófúvásba, a téli rengeteget áthasító farkasüvöltésbe; fogtam a fejszét, emeltem a sulykot, taszigáltam a rönköket a ház falánál, a fészer mellett, s a hófüggönyön át, a kert mögül a somogyi rengeteg bömbölt szívemben.

Felveszem a porból a pénzt

Ott ácsorogtunk Gemmel Lacival a tiszteletes úrék tornácán, s döbbenten láttuk, hogy a fiatal tiszteletes néni sír, könnyezve süti a palacsintát, amit magas, daliás, piros-arcú, hollófekete hajú tiszteletes bácsink amúgy frissiben, mosolyogva befal egymás után; így rögtönözve az ebédet, mert sietett ő is. Sietett, mosolygott, a tiszteletes néni meg sírt. De nem sok időnk volt a látottakon töprengeni, mert a tiszteletes úr fogta a vadászpuskát, tölténytáskát, s máris indultunk ki a faluból, végig a Kéttemplom utcán.

Templomke

Anyáméknál fölvettem életem első új ruhájá dultam a templomba. Vasárnap volt, kongtak a k keteruhás öregasszonyok, kalapos, bajuszos férfi tek a templomok előtt. Az evangélikus templom formátus átellenben volt, már csak egy ugrásny Pistivel találkoztam. Fütyörészve fordult ki a utcából, trikóban, mezítláb. — „Megyek csere mondta. „Várj én is veled megyek!" — mondta nemsokára már be is fordultunk az Ozorai utcál vezetett a szőlők közé.

Messziről utolsót kondultak a harangok — tak —, s ahogy baktattunk a dűlőúton Jakab Pi apámat a kórusban, a harmónium előtt ülve, an nyomkodni kezdi a fújtatókat, s előrehajolva, maszkodva a harmóniumra, megnyomja a billen nap még az én új ruhámat csinálta, láttam, amir val csapkodja a kabát vállát vasalás közben, ho belőle a gőz. Semmi hálát, semmi gyönyörűséget az új ruhában — nagyanyámtól már évek óta h mint nap: „Szabó az apád, de még életedben ner ked egy új ruhát".

Mentünk Jakab Pistivel a présházak alatt a cipőben, az új ruhámban, ő klottgatyában, trikób — s láttam apámat a harmónium előtt a kórusba ra néz, szeme engem keres, az a fenyegető, od szinte a szemefehérjéig kiforduló szeme; amikor ra hátrafordul a padok felé, ahol mi, fiúk ültün tünk, és már nem tudom elrejteni bűnömet, ho bökve egyik pajtásomat, súgtam valamit neki pré ben, és az halkan felvihogott. „Megállj — mor szemek — csak jöjjünk ki a templomból, és kaj zem közé!" — Már ismertem, hogy mit jelent e közé" — s most valami fenséges elégtétellel bakt Pistivel a dűlőúti porban, furcsamód eszembe egész idő alatt, hogy bűnt bűnre halmozok, templom után nagyanyámékhoz kell hazamennem a jó vasárnapi ebéd —, s hazudnom valamit a p arról nem beszélve, hogy apám már biztosan felf vagyok ott a kórusban.

Valami pogány gyönyörűséggel mentem Jaka templomkerülőbe — nem tudva, hogy ősi bűnt amelyet már Árpád-házi királyaink is szigorúa például Szent László, aki a templomkerülőket „cs verette". Persze, hogy ennek verés lesz a vége, a mélyén éreztem, de nem vettem tudomásul — volt a május-végi, június-eleji vasárnap, a vadga békolása, a gyümölcsfák virító zöldje, amint a lo érkeztünk. Jakab Pisti fölmászott, dobálta le ne resznyefürtöket, én új ruhámat kímélve a fa a

Szekeres József, Ybl-díjas építész

12 tantermes gimnázium és 80 fős diákszálló Komlón

– Magyar Építőművészet, 1982. 3. 42 old.

rlem megfogalmazni,
mint húsz évvel ezelőtt
Maros u. 13. sz. alatt
társasház tervezésekor
ndékkal és lehetőséggel
lletve húsz évvel ezelőt-
semből mit tartok ma is
nak.

indításom apám tevé-
keresztül alakult. Tisz-
ecsültem munkásságát
múlásával egyre inkább
gy amit pályája kezdeté-
n a „szocreál" irányzat
g alkotott, az a magyar
rténet szempontjából is
ző, egységes és kiemel-
nűnek tekinthető.
ni tanulmányaim befeje-
Szendrői Jenő mellé ke-
nt mesteriskolás. Mes-
éveimet a legmaradan-
nyeim közé sorolom. A
ltánnal és Földesi Lajos-
zakmai és baráti kapcso-
lakult építészeti felfogá-
agyar építészet stíluskor-
alkotásaiban, a magyar
zetében inkább a „pro-
lleg", a „zömökség", a
agadottság" és a tájjal,

SZEKERES KÁROLY

emlitve

Acsay Judit: II.Országos Szilikátipari Formatervezési Triennálé
Kecskemét, Művelődési Központ

UJ TÜKÖR 1982.XIX.évf.47.sz.4.o.

6. A szerződéshez szükséges előzetes engedély kelte, száma:

A kifizetésre kerülő dijból progressziv jöv.adó és községfejl. hozzájár. kerül levonásra.

Budapest, 197.....

.....
megbizott

.....
megbizó

Szekeres Károly, keramikus

L: Kun Éva

Vadas J.: Semmi sem Tökéletes 12

Élet és Irodalom Bp. 1984. okt. 12. XXVIII/41

Szekeres Károly keramikus

Popáry Gábor: Kerámia, mint

Művészet, 1983. február

Szekeres Károly keramikus

Tvorszky Hedvig: Gondok és lehetőségek a mai magyar kerámiában

Művészet, 1982. szeptember

Szekeres Károly

Kiállítási díj Faenzában

Magyar Nemzet 1984. V. 17.

Szekeres Károly, ipormüvén

L: Szász Endre

Vadas József: Szá(s)zezrek 13

Élet és Irodalom. Bp. 1983. ápr. 15 XXVII/15

SZEKERES KÁROLY
ipárművész

Kerámia edényeket, épitészeti kerámiát, plasztikákat készit, Elsősorban veszprémi, zalai hagyományaiból. Ezek szerveeen kapcsolódnak a modern lakáskulturához és az emberek megváltozott ujéletritmusához.

Összeállitotta:

Z. Szabó Ágnes: Veszprém megye képzőművészei. MŰVH.SZÁT, 1980. február - 14. lap.

SZEKERES KÁROLY
iparművész

Művészeti dijai: Fiatal Iparművészek Dija: 1970. SZOT-dij: 1974, Munkácsy-Dij 1977, a Pécsi kerámia Biennálé XXXX Dija 1975, 1978. La Ceramique Moderne /Vallauris 1978/

Összeállitotta:
Z.Szabó Ágnes: Veszprém megye képzőművészei.
MŰVÉSZET, 1980.február - 14.lap.

SZEKERES KÁROLY

iparmüvész

Egyéni és csoportos kiállitása Budapesten, Veszprémben és Tihanyban volt. A Péti Kerámia Biennálé rendszeres résztvevője. Müveit Olaszországban, Franciaországban, Törökországban, a Szovjetunióban, Jugoszláviában és Finnországban is kiállitották.

Összeállitotta:

Z.Szabó Ágnes: Veszprém megye képzőművészei.
MŰVÉSZET, 1980.február - 14.lap.

SZEKERES KÁROLY
iparművész

Alkotásai közgyüjteményekben is találhatók. Köztéri munkái vannak: Budapeste, Szekszárdon az MSZMP székházában, Veszprémben és Herenden. A Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének és 1972 óta a Nemzetközi Kerámiai Akadémiának tagja.

Összeállitotta:

Z.Szabó Ágnes: Veszprém megye képzőművészei.
MŰVÉSZET, 1980. február - 14.lap.

Szekeres Károly

és felesége Vásárhelyi Emese közös tárlata nyilt meg a nagykanizsai városi művelődési központban.

Magyar Hirlap 1980.7.25.8

Szekeres Károly
iparmüvész

Zánkán született 1940-ben. Az Iparmüvészeti Főiskolán 1967-ben végzett, Schrammel Imre és Jánossy György tanitványaként. A városlődi majolika gyárban dolgozik, a gyár müvészeti vezetője.

Összeállitotta:

Z.Szabó Ágnes: Veszprém megye képzőművészei.
MŰVÉSZET, 1980. február - 14.lap.

Gyékényes Károly, keramikus

Pécsett megnyílt a Kerámia Biennálé, melyen szerepelnek a művész természetszerűen megmunkált vázái, melyek előlegezik a hozzá csatlakozó növényi organizmusok harmónikus együttlétét. (Kultúra)

Láttuk, hallottuk...

1948. jún. 23. Kossuth 21.34 (M.)

Szeleres Károly (Tápiószele, 1940-
Munkácsy díjas (1977)

Művével részt vett az V.Országos Kerámia Biennáléa - Pécs,1978.

-Katalógus a könyvtárban -

Szekeres Károly

Teáskészlet

Veszprém megye képzőművészei: Összeállitottta
Z.Szabó Ágnes
MŰCSÉSZET,1980.február - 17.lap

Szeheres Károly

Megbízták Szeheres Károlyt, hogy a herendi Pihenő park részére „Terplasztiká"-t készítsen.

—: Közteri munkák.

Művészet, 1979. február – 47. lap.

Szekeres Károly, keramikus

Megemlítve

Erdélyi György: Majolika Városlődről

Népszabadság, Bp. 1979. febr. 25.

8.

Szeheres Kázdy

Rusztikus barna - sárga város -
lődi hészlelével szerepett.

Balog János Tordéhek.
Új Tükör, 1979 január 28 - 3 lap.

Szekeres Károly

A Finomkerámiaipari Művek különdíját a pécsi Országos Kerámiai Biennalen Szekeres Károly nyerte.

— Biennale Pécsett.
Új Tükör, 1978. június 25–43. lap.

Szeheres Károly

Szeheres Károly, a városlődi be-
ránnagyár Munkácsy-díjas
formatervezője, a városlődi
vörös agyagból nagy méretű be-
ránnicákat akar kiszíteni.

– Kísérlet.
Új Tükör, 1979. január 14 – 43. lap.

Szekeres Károly, Munkácsy-díjas Kerámikus-iparművész.

1021

1982.III.9.Televizió/2.Müsor 2o.5o
TV Hiradó 2

- A Mücsarnok nemzetközi csomagolóraktárába soha nem pillanthat be még a legszorgalmasabb muzeum látogató sem. A Dexion-salgó rendszerü polcokon százával itt azok a mütárgyak sorakoznak, amelyek egy egy külföldi kiállitáson hazánk képző és iparmüvészetének egy egy irányzatát jelzik. Ma délelőtt a nemzetközi kerámia biennálén induló 18 kerámikus két-két munkáját csomagolták a szakemberek, légpárnás fóliába, papirba, szivacsba, vattapapir kötegekbe. A nemzetközi zsüri előtt a magyarok eddig szép sikereket értek el, két évvel ezelőtt Szekeres Károly volt az egyik dijnyertes. Az idén ismét nevezett rajta kivül a rangos seregszemlére elküldte két-két legjobbnak vélt munkáját például Schrammel Imre, Borza Teréz, Geszler Mária, Pusztai Ágoston, Lőrincz Győző. Reméljük és zivből kivánuk, müvészeink sikerét, s hogy az olykor tojáshéj vékonyságu müalkotások épségben érjenek Franciaországba.

Szekeres Károly : keramikus

d: Boromisza T.

-: A hétvégi kult. műv. 9.

Népszabadság, Bp. 1980 jún. 27.

Szekeres Károly, iparművész

□ SZEKERES KÁROLY és Vásárhelyi Emese iparművészek közös tárlatát Fekete György belsőépítész nyitja meg ma délután fél 5-kor a Fényes Adolf-teremben.

□ Szekeres Károly

2.

Esti Hírlap, Bp. 1980. jún. 5.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Szekeres Károly
Munkácsy-díjas formatervező

1979 JAN 12

ESTI HÍRLAP

1021

amerika
elégettél

**a sh
nyolc
harmi
ta vol**

Bakti
rádiónyi
kozott a
kel. Sa
az erős
lását és
kilátásb
ban hé
rendkiv
lítását. Baktiar figyelmeztetett, kénytelen lesz „keményen reagálni" az általa „félrevezetett elemeknek" tulajdonított eseményekre. Megismételte, hogy szembeszáll minden, „Irán megosztására törő" szervezettel és egyénnel és

ebben az ország fegyve-

Járhatók az utak

Budape

Szekeres Károly, a Városlódi Kerámiagyár Munkácsy-díjas formatervezője nagy méretű terplasztikák készítésével kísérletezik a híres városlódi vöröságyagból.

Szeberes Károly

Az Országos Szilikátipari Formatervezési Triennálén a művész kiemelt díjat kapott.

Mennyhárt László: I. Országos Szilikátipari ...
Művészet, 1980. április – 44. lap.

Szekeres Károly iparművész

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK
MEGHÍVJA ÖNT

SZEKERES KÁROLY

ÉS

VÁSÁRHELYI EMESE

IPARMŰVÉSZEK

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1980. JÚNIUS 5-ÉN, CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN FÉL 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA:
FEKETE GYÖRGY
BELSŐÉPÍTÉSZ

A FÉNYES ADOLF TEREMBE
BUDAPEST, VII. RÁKÓCZI ÚT 30.
A KIÁLLÍTÁS NYITVA: 1980. JÚNIUS 5 - JÚNIUS 29.

9136 FNYV I

Szekeres Károly

Váza, kőcserép

Vadas József: Iparművészeti vásárlás - képzőművészeti mecenálás.

MŰVÉSZET, 1979. november - 17. lap

Szekeres Kázdy, ipari fornatervező

-: (- fenykép - szöveg -) 2.

Esti Hirlap Bp. 1979 jan. 12.

Szekeres Kárdy Keramikus művész

Műveit kiállítják az ajkai Tavaszi Tárlaton

akkel l. „Udvardi Erzsébet festőművész" cimszó alatt

„Friss fényben" c. cikk „r. i." szigróval

Napló (Veszprém) 1978. IV. 9

Szekeres Károly, keramikus

L: Dallos Mariska

–. A hétvégi kulí- . prog. 9.

Népszabadság, 1980 jún. 6.

Szekeres Károly

Szekeres Károly porcelán falburkolata díszíti a szekszárdi MSZMP székház falát.

Vámosi Ferenc – Szirmai János: A szekszárdi . . .
Művészet, 1980. augusztus – 10. lap.

motivační
text

Kereres Károly Keránukus

Kiállítása Pécsett

Népszabadság, 1986. VIII. 1

1980. VI. 13. Kossuth 17,35 Áné

Láttuk, hallottuk...

- Szekeres Károly és Vásárhelyi Emese kerámiakiállitását nézhetik meg az érdeklődők a Fényes Adolf Teremben. Bojár Iván látta a kiállitást. Hogyan summázhatná véleményét?

- Ennek a, ezek az edény formák kitünőek, nemcsak a formák a szinek is, anyagszerüsége is, égetése is. Tulajdonképpen nem tudom, hogy miért szükséges az, hogy müvészettörténész beszéljen ezekről a tárgyakról és miért kiállitóteremben kell kiállitani azokat. Gondolom, hogy ezeknek az edényeknek esztétikai ajánlása is sokkal inkább a kereskedelem feladata lenne. Ez egy régi bánat, kiállitáson megjelennek iparmüvészeti tárgyak, és az állandóan elhangzó sztereotip kérdés, mikor kapható, vagy miért nem kapható.

- Pedig ezek a formák mind gépi gyártásra készitettek.

- És ha már egyszer préselik, akkor a présforma megvan, következésképpen a sorozatgyártás lehetősége is megvan. Tudomásom szerint ezekből az edényekből exportra gyártunk is. Ezzel szemben a másik oldala a dolognak. Áhitozva nézzük a skandináv edényeket, és például a finn Arábia gyárnak a remekmüveit minden Finnországban járt magyar boldogan kapkodja el az ottani áruházakból, hisz egy-egy alapforma 6-8 szinállásban kapható. De fontos-e ez valóban? Azt hiszem, hogy nagyon fontos. Nagyon fontos azért, mert itt az ember végignézi a kiállitás asztalait, és látja ezeket a nagyon egyszerü alapformákat, mondhatnám szinte ugy is, hogy kubista müvészeti alapelemeket, és akkor elképzeli azt, hogy a háziasszony, vagy akár a háziférfi adandó alkalommal miképpen játszhat ezzel otthon, és hogyan rakhatja ő ezeket össze ugy, hogy egyuttal funkciót is beteljesitsenek, másrészt pedig mind a formájukkal, mind a szineikkel napi örömet szerezzenek. Örülök - most látszólag ellentmondásba kerülve önmagammal - hogy mégiscsak kiállitásra kerültek ezek a tárgyak, mégpedig azért, mert az iparmüvészetnek a rangját valahogyan a kiállitás adja meg. A kiállitás, amelyik rá tud mutatni arra, hogy a saját légköréből kiemelt mütárgy, respektive a tálalóasztalról leemelt tárgy miképpen lehet kiállitási darab, illetve miképpen tudja feltárni a maga olyan rejtett esztétikai szépségeit, amely tulajdonképpen fungálás közben respektive étkezés közben talán másodlagosnak tünne, ámbár ez nem igaz. Az ember bemegy egy megfelelő étterembe, vagy egy jó háziasszony által vezetett háztartásba meghivatik vacsorára, akkor bizony maga az asztal, mielőtt még bármi étel odakerülne rögtön elárulja azt, hogy egy: mit játszanak, kettő: a vendéget valóban megbecsülik és bevonják egy játékba, vagyis egy olyan társadalmi szerepe van ezeknek az edényeknek, amelyek esztétikai indittatásuak, ugymakkor azonban tulmutatnak önmagukon, és most hadd filozofáljak egy kicsikét, talán eszközei annak is és inditói és mozgatói annak is, hogy az egyre jobban szétzilálódott társasági, társadalmi életünk egy kicsikét helyreálljon és az emberek ismét össze tudjanak jönni egymással.

Szekeres Károly

Vallaurisban aranyérmet nyert

Magyar Hirlap 1980/8/27/6

MA: Az iparmüvészet hónapja

Károly Szekeres

In den letzten Tagen konnten ungarische Keramiker Erfolge im Ausland verbuchen: Károly Szekeres die Goldmedaille in Vallauris und Éva Bod ebenfalls dort den Kritikerpreis.

Budapester Rundschau 1960. Jul. 28.

Szekeres Károly, Munkácsy-díjas keramikus iparművész

„A kéz intelligenciája" jelszóval meghirdetett idei pécsi biennálén szerepel Szekeres Károly munkája. Plasztikái széttörtségről, a szerkezet bénaságáról, a szemléltetőeszközzé váló „anyag"-ról árulkodnak. A szépen fogalmazott rombolás látványai ezek a samottból és kőágyagból készült alkotások. /emlitve/.

Wágner Tibor: Iparművészeink a VI. Országos Kerámia Biennálén.
Mestermunka, 1980. júl. 30.

Szekeres Károly, Munkácsy-díjas kerámikus a Pécsi Galériában júl. 6-án nyílt meg a VI. országos kerámiabiennálé. — Nemzetközi díjak egész sorát jelzi megújhodott kerámiaművészetünk külföldi elismertetését: a Különdíjas Szekeres Károly Vallauris-ban aranyérmet kapott.

Romváry Ferenc: Kerámiaművészetünk mai helyzete.
Dunántúli Napló, 1980. júl. 27.

Czeheres Kárdy
heranikus

M.D.K.

Részt vett a tárlaton.

Perneczky Géza: A pécsi heranina - szemle.
Élet és Irodalom, 1968. okt. 16 - 9 lap

MDK

Szekeres Károly

Kiállitási kritika

Jelenkor 1968 nov.p.1o19

Szakcseres Károly porcelánfestő

a végzős növendékek tárlatán.

H. Gy.: Diplomamunkák az Iparművészeti Főiskolán.

Magyar Nemzet, 1967. VII. 4. 4. o.

M.N.K.

Szekeres Károly, falburkoló,

porcelánterve,

Pocelán '67 cimen rendezett kiállitosn diplomamunkáját állitotta ki.

Falburkoló,

Magyar Iparművészet 1968/1.

Szekeres Károly

M.D.K.

"Vadaskert" vendéglő étkészlete, 1967.

repr.

Üveg,kerámia és porcelán 1966-1967.Bp.1967.

148-149.1

MDK.

Szekeres Károly

Diplomamunkájáról

Magyar Nemzet 1967 juli.4.

MTK.

Szekeres Károly

Diplomamunkájáról

Magyar Nemzet 1957 jún.4.

M.D.K.

Szekeres Károly

porcelántervező

Vadaskert étterem porcelán készlete, repr.

A Főiskolát a mult évben végezte, / 1967/

"Porcelán '67 cimen kiállitották diplomamunkájukat
Magyar Epitőművészet 1968/1. 64.1.

63.1.

Szekeres Károly

Szerepel az I. Kerámia Biennálén
Pécsett

N.N.: Kerámia Biennálé

Dunántuli Napló 1968 X.6

Szekeres Károly

Közös kerámikus kiállításon
vesz részt

Magyar Nemzet, Bp. 1970, ápr. 23.

Szekeres Károly

Kerámiai bemutatóri vesz részt

Pernaczky Géza: Építészeti kerámia
Élet és tudomány, Bp. 1970. szeg. 2.

Szekeres Károly

Kerámiai kiállításon vesz részt

Bojár Iván: Kiállításról – kiállításra
Magyar Hírlap, Bp. 1970. máj. 6.

Szekeres Károly

Résztvesz a FIM ip. univ. i felsno-
beskulász pályázatok

Sámán: Eredményhirdetés elott...
Mesterszunka, Bp. 1970. jan. 28.

Szekeres Károly

Bemutató kiállitást rendezett hét müvész "Épitészeti kerámia" cimmel az Épitőművészek Szövetségének székházában. Közöttük szerepel müveivel a müvész is.
Perneczky Géza: "Kiállitások" c. kritikájában elismeréssel ir ezekről a különféle felületburkolásra alkalmas kerámiákról, amelyekkel épületek homlokzatait, csarnokokat, lépcsőházakat lehet disziteni.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. május 2.
XIV. évf. 18. sz. 12. lap

MDK

Szekeres Károly, iparművész

A Herendi Porcelángyárban a
művészeti szakkör vezetője.

Máté György: Egészséges hagyomány tisztelet
4–5. l.

Népszabadság, Bp. 1970. júl. 28.

Bieberes Károly

Porcelán kávéskészlete (ewl.)
szerepel az I. Orsz. Kerámi
Biennálén Pécsett

Háis Éva: Az I. Orsz. Kerámia Biennálé
Pécsett

Jelenkor 1968 XI. n. 1017 old.

Szekeres Károly
keramikus

M.D.K

Kerámia étkezési edényekkel
szerepelt a tárlaton.

Molnár László: Az első pécsi kerámiai biennale.
Művészet, 1969. február – 43 lap.

M.DK.

Szekeres Károly
keramikus

Söröshorsóin gavirozott díszi-
tést alkalmaz.

Silota Győző: A városlődi majolika.
Művészet, 1969. október - 30 lap.

Szekeres Károly

A városlődi pyákban készítet kerámia étrészletével nappdíjat nyert a fiatal iparművészek I. orsz. kiskoban az Ernst Muzeumban

Nappak Nemzet 1970 VII. 5 11 old.

Szekeres Károly
keramikus

Részvett az I. Országos Kerámia Bi-
ennálén.

Kerámia Biennálé
Dunántúli Napló 1968 X. 6.-7.

Szekeres Károly
keramikus

Részt vett a szimpozionon.

Lantos Sándor: Nemzetközi kerámia szimpozion
Művészet, 1971. február – 38 lap

Szeleres Károly
keramikus

Szép munkával vett részt a
tárlaton.

Cs.É. II.Országos Kerámia Biennale.
Művészet, 1971. február - 38.lap

Szekeres Károly iparművész

A fiatal iparművészek tanácskozásán (1970. VII. 28.) beválasztották a munkabizottságba.

Fiatal iparművészek tanácskozása; Ipari Művészet, 1970. IV. 53. l

Szekeres Károly

és hat társa kiállítását /MÉSZ-székház, 1970/ ismerteti és értékeli

dr. Vámossy Ferenc: Építészeti horizont. - Magyar Építőművészet, 1970.5.sz. 57-59.l.

Szekeres Károly Terámitus

szerepel az Építőművészek Szövetsége

Székházában rendezett Ziállitáson

Magyar Nemzet 1970 április 23

4. old.

Szekeres Károly

Részt vett az 1969-es és 70-es siklósi kerámia szimpoziumon.

Ipari Művészet, 1970. IV. 42. l.

Szekeres Károly

Herendi tervezőművész.

A Városlődi Majolikagyár kiállítása; Ipari Művészet, 1969. 1. 49. l.

Szekeres Károly

"Fiatal iparmüvészek" cimmel ir Perneczky Géza az Ernst Muzeumban rendezett első országos kiállitásukról az ifju müvészeknek, közülük kiemeli harmadmagával Szekeres Károlyt, mint aki a régi fazekasmüvesség egyszerü formáinak ujra élesztésével igen szép tea-és más különféle étkészleteket mutatott be.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. juli. 11.
XIV. évf. 28. sz. 12. lap

Szekeres Károly

Repró

Valóság, 1970. 1. sz. 80. l.

Szekeres Károly

Emlékre

A Magyar Képzőművészek
Szövetsége Iparművész
Titkárságának Tájékoztatója

1970. IV. 28.

Szekeres Károly

kitunő agyagmázas hóálló edényei is szerepeltek a FIM bamutatótermében rendezett kiállitáson.

Magyar Hirlap 1974 292/6

Szekeres Károly /Városlődi Majolikagyár/

nyerte az első dijat a FIM pályázatán, melyet a FIM Apáczai Csre J. utcai bemutatotermében állitották ki.

Magyar Hirlap 1974 292/6

Szekeres Károly

1974-ben a faenzai kerámia Világkiállításon részt vett.

Népszava, 1974. aug. 18. 102. evf. 193sz. 4p.

Szekeres Károly
ipanművész

„Ethevőedenyek" (repro)

B.I: Modern ipanművészet...
Nők Lapja, 1975. jul. 5 – 8 old.

Szabares Károly
keramikus

A művész több kiállításon
ezúttal kerámia és porcelán
részletét bemutatója.

B. I.: Modern iparművészet...,
Nők Lapja, 1975. július 5-8 old..

Szekeres Károly

Edénytervező, részt vesz a kiállításon

Jubileumi iparművészeti kiállítás
Kecskemét, 1975. jún – júl.

Szekeres Károly, keramikus

L:Tury Mária

-:Átadták a művészeti díjakat 1.

31.

ESTI HIRLAP, Bp. 1977. márc.

RÁMIA PRÉMNEK

kezdett *Szekeres Ká-*
olikagyár tervezője
egyedülálló tér-
székhely központjá-
ítanak fel. Az egy
badban, egy földbe
első égetést kemen-
en fogja elvégezni.
jövő év tavaszán

(Fotó: Borbás János)

Szekeres Károly, keramikus

L:Tury Mária

Irodalmi és művészeti dijasok 5.

Nőszabadság, Bp. 1977. ápr. 1.

Szekeres Károlyné, Ilonka, fazekas

Csákváron 1969-ben a székesfehérvári Univerzál Ipari Szövetkezet fazekasrészleget alakított a faluban. Dezső Józseftől, a régi fazekasdinasztiából származó mestertől tanulnak a fiatalok. Ma az egyik legügyesebb tanítvány Szekeres Károlyné, Ilonka.

Lipp Tamás: Sárból, vízből formát teremt.

Tükör, Budapest, 1976. szept. 14.

Szekeres Károly

Munkájának reprodukciója

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás
Műcsarnok, 1975. jún – júl.

Szekeres Károly

A katalógust ld. Bognár Zoltánnál

Bognár Zoltán.... kiállítása
Tihanyi Múzeum, 1975.

Szekeres Károly

ar parművészet az
ezredfoRdulón 2003
115.l.

TtREL I.1.e. 76. 1oo/1938.

Kézírás.

Debrecenbe írt levél.

Révész Imre 1d. 852.sz.

1. Makláry Károlynak,a Tiszántúli
halála után 1938. VIII.-ban Rév
8o3 szavazatból 799-et kapott.

Szekeres Károly

Az Alföldi és a Herendi porcelángyár, a Városlődi Majolikagyár tervezői: Ambrus Éva, Szekeres Károly, Horváth László művészeket sorolja fel Vadas József: "Áruház a Műcsarnokban" címmel, a Jubileumi Iparművészeti Kiállításról közölt beszámolójában, mely Kozma Lajos nevénél, cédulájához mellékelve található.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. juni. 28.
XIX. évf. 26. sz. címlap.

Szekeres Károly, [ ]

Lásd: R. Kiss Lenke.

— : Hír 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975 júl. 6.

Szekeres Károly, keramikus

— A IV. PÉCSI KERÁMIABIENNÁLÉ Pécsett nyílt meg, a Déryné utcai kiállítóteremben. A tárlaton 36 kerámikus mintegy 150 műve látható, jó keresztmetszetet adva a kortárs magyar kerámiaművészetről. A megnyitó alkalmával vették át a biennálé díjait a legszebb kerámiák alkotói: Csekovszky Árpád, Szekeres Károly és Geszler Márta.

— : Hit

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. szept. 30.

Szekeres Károly, kerámikus

L.: Gádor István

Rózsa Gy.: Kerámiánk ... 7.

NÉPSZABADSÁG,

Bp. 1975. nov. 14.

Szekeres Károly iparművész

Szekeres Károly iparművész munkája

Szekeres Károly: munkája

24.

Lakóhatár, Bk. - 1975. június

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 NOV 4

SZIM HÍRLAP

Szekeres Károly iparművész

Ipari művészet

Gazdag, változatos tartalommal megjelent az Iparművészeti Tanács tájékoztatójának, az Ipari Művészetnek idei negyedik száma. A tájékoztató többek között beszámol az ipari formatervezés irányításáról a Szovjetunióban, bemutatja a fiatal iparművészt, Szekeres Károlyt, hírt ad több érdekes kiállításról, ismerteti Bogdán István „Régi magyar mesterségek" című könyvét, és foglalkozik minőségvédelmi, minőségellenőrzési kérdésekkel is.

Szekeres Károly

Harmadik alkalommal nyílt meg Ajkán a tavaszi tárlat, melyen szerepelnek: „Panell" – „Vörös mag" c. kerámiái. (említve)

R. J.: tavaszi tárlat.
Napló (Veszprém), 1975. márc. 29.

Szekeres Mihály belsőépítész

a hódmezővásárhelyi házasságkötő teremben Németh József „Tizenkét hónap" c. művét Szekeres Mihály belsőépítész helyezte el a teremösszhatásának megfelelően. (említve)

Dänätör János: Két közösségi alkotás.
Csongrádmegyei Hírlap, 1975. ápr. 4.

Szeged, július

A vasutas képzőművészeti kör a felszabadulási évforduló tiszteletére rendezett kiállításán szerepelnek művei, olajfestményei.

T. L.: Szabadiskola.

Délmagyarország /Szeged/, 1945. ápr. 9.

Szekeres Károly, a Városlődi Majolikagyár tervezője.

„Reggelizőkészlet" (repr.)

„Halász-vadász tálalókészlet" 1971. (repr.)

„Főző- és tálalókészlet" (repr.)

Művészet, Budapest, 1974. Nov.

Szekeres Károly textiltervező.

Kibontakozásban van egy olyan generáció, amely művészi céljait csakis a nagyipari gyártásban tudja megvalósítani és egyedi munkáiban is az itt szerzett tapasztalatokat hasznosítja — mint Ambrus Éva, Dryppa Judit, Szekeres Károly.

Nagy Ildikó: II. Ipari Textilművészeti Biennálé.

Kritika, Budapest, 1975. 10. 29. old.

Szekeres Károly, keramikus

L.: Vigh Éva

Koczogh Á.: A pécsi ... 5.

Nepszava, Bp. 1975. Kov. 21.

Szekeres Károly, kerámikus

L.: Schrammel Imre

Szekeres K.: Kézlet

Műmelléklet: 6.

JELENKOR, Pécs, 1976. január

XIX/1.

Szekeres Károly, kerámikus

L.: Kő Pál

Lázár S.: Képzőművészeti ... 63-66.

JELENKOR, Pécs, 1976. január XIX/1.

Szekeres Károly ipari művész

művészi céljait a nagyipari gyártásban tudja megvalósítani és egyedi munkáiban is az itt szerzett tapasztalatokat hasznosítja.

Kritika 1975/10

29. old

Szekeres Károly Keramikus

Negyedik alkalommal nyílt meg Pécsett a kerámia-biennálé, melyen szerepelnek a művész művei. Fehér-kék színben megoldott, szigorú, fegyelmezett vonalvezetésű porcelán étkészlete. (említve)

Láncz Sándor: Képzőművészeti krónika, Jelenkor, 1976. 1. 66. old.

Szekeres Károly, Keramikus

L.: Geszler Márta

5.

– : IV. pénzi Kerámia ....

Nepszava, Bp. 1975. szept. 30.

Szekeres Károly

Magyarország felszabadulásának 32. évfordulóján, a Magyar Népköztársaság Kiváló Művésze cimet kapta Teván Margit ötvösmüvész. A Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze cimmel jutalmazták: Barta Éva iparmüvészt, Csekovszky Árpád keramikusmüvészt, Drégely Lászlót a Magyar Televizió diszlettervezőjét, Engelsz József ötvösmüvészt, Gábriel Frigyes belsőépitészt, Kass János grafikusmüvészt, Kis Kovács Gyula szobrászmüvészt, Marosán László szobrászmüvészt, Máté András grafikusmüvészt, Németh Aladár szerszám- és gépipari formatervezőt, az Iparmüvészeti Főiskola tanszékvezető tanárát.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. ápr. 2.
XXI. évf. 14. sz. 8. lap.

/2.-

Szekeres Károly

A Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze címet kapta Németh Éva textiltervező iparművész, Szabó Zoltán festőművész, Vámos László fotóművész.
A Munkácsy Mihály-dij kitüntetettjai: Csávoly Klára és Fürtös Ilona textiltervező iparművész, Konyorcsik János szobrászművész, Sajdik Ferenc karikaturista, Szekeres Károly keramikusművész, Szemethy Imre grafikusművész, Tury Mária festőművész.
A Balázs Béla dijjal tüntették ki Balla Demeter fotóművészt.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. ápr. 2.
XXI. évf. 14. sz. 8. lap.

Szekeres Károly

"Ipari formák a lakásban" cimmel az Iparmüvészeti Muzeumban rendezett kiállitásról számol be Vadas József: "Design, négy fal között" c. kritikájában. Elsősorban Borz Kováts Sándor nevét emliti meg, akinek müvészi világitótest tervei a saját mühelyében készültek. Majd a porcelán és majolika gyárakban dolgozó kivételesen jó képességü fiatal alkotók közül Horváth László, Szekeres Károly és Semsey Gabriella nevét sorolja fel. Ezután Tuza László fürdőszoba berendezését méltatja elismeréssel. Külön kiemeli Kelemen József polimobil nevezetü játékát és Nádas László valamint Rubik Ernő kitünő müveit. Az igen tehetséges butortervezők között szerepel Király József és Detre Villő neve. Fenti cimü részletes kritikát lásd: Borz Kováts Sándor nevénél.

Elet és Irodalom, Bp. 1977. szept. 24. XXI.évf. 39. sz. 12. lap.

Szekeres Károly

Étkészlet kőcserépből (Vázos-
lőd) Szekeres Károly terve.

Székely András: Design – Ipari formák a lakásban
Új Tükör, 1977 október 23-24 lap.

Szekeres Károly

Megbízták Szekeres Károlyt,
hogy a veszprémi Münnich
Ferenc téren szánott dísz-
kutat tervezzen és kivitelezze.

-----:Köztéri munkák.

Művészet, 1977. augusztus - 48.oldal.

Szeheres Károly

A „Haigyári honyha" pályázaton munkája díjazott lett.

Bárkányi Attila: Minta-családok.

Művészet, 1977. augusztus - 14. oldal.

Szekeres Károly, keramikus

L. P. Benkő Ilona

-: Díjkiosztás

8.

Esti Hírlap, Bp. 1978 jún. 14.

SZEKERES KÁROLY

Betű és Szás az Agyagok
újpest Galíria (TERRA)
Megnívó
Lásd: Benkő Sloma

83. Hevesi Sándor - Fülep
84. Fülep Györgyné - Fülep
85. Lyka Károly - Fülep La
86. Héczey Erzsébet - Füle
87. Hatvany Lajos - Fülep
88. Márffy Ödön - Fülep La
89. Erdős Renée - Fülep La
90. Fülep György - Fülep L
91. Fülep Lajos - Koronghi
92. Gyenes Viktor - Fülep
94. Fülep Lajos - Koronghi
93. Alexander Bernát - Füle
95. Fülep Lajos - Craig, E
96. Fülep Lajos - Lyka Kár

"Egy kis stilusgyakorlat" c. fejezetben Gádor István vezet, üde hatást keltő alkotásával, ami semmiképpen sem hasonlítható néhány fiatal művész -/Csavlek Etelka, Ősz Szabó Antónia, Sövegjártó Márta/- munkájához. Ezután következik Ambrus Éva, Fürtös György, Hőgye Katalin, Kisfalusi M Márta, Kovács Gyula, Ortutay Tamás, Polgár Ildikó és Tuza László rangsorolása, mely az "Egy kis értékelés" c. fejezetben jut kifejezésre. Az "Egy kivétel" c. Benkő Ilonát, a biennálé nagydijasát jelenti, akinek munkája komoly elismerést vált ki.
Végül az "Egy kis utópia" c. alatt a látottak összefoglalásán kivül még négy müvész munkáját értékeli:Horváth László, Horváth Szabolcs, Móker Zsuzsanna, Németh János. A Vadas-cikket lásd: Gádor István nevénél. Élet és Irodalom Bp 1978. juni. 24. XXII. évf. 25.sz. 13. lap.

Szekeres Károly, iparművész

sasag volt, a piasztikusmegimun
káló gépeké Jugoszlávia, az NDK
és Csehszlovákia. A legutóbbi öt
éves időszakban a Szovjetunió sol
szerszámgépsort vásárolt, főleg a
USA-tól, az NDK-tól, az NSZK-
tól és Nagy-Britanniától. A gép
kocsigyártó szerszámgépeket é
berendezéseket az NSZK-tól, a
USA-tól, Olaszországtól, Svájctól
Franciaországtól és Csehszlová
kiától szerezte be a Szovjetunió
Az elmúlt ötéves időszakban a
szovjet szerszámgépipar termelé
sének növekedése 60%-os volt, a
mostani tervidőszakban 50%-os
irányoztak elő. Az automatizál
szerszámgépsorok gyártása 1976 és
1980 között 70%-kal, a numerikus
vezérlésű szerszámgépeké 80%-
kal emelkedik. A szerszámgépipar
termelése már 1976-ban 10,7%-ka

– Emlétemű porcelánból 9.

Ninszabadság Bp. 1978 márc. 15.

Szekeres Károly, [ ]

Szekeres Károly: Kőcserép étkészlet, 1972

110

Szekeres Károly, 110.

Látókatár, Bp. 1978. ápr.

SZEKERES KÁROLY
kerámikusművész,

1977-ben Munkácsy dijat kapott.

Magyar Hirlap 1977/77/4

Szekeres Károly

Fürtös György, Vértesi Nándor, J. Móker Zsuzsanna, W. Kálmán Anikó, Schrammel Imre, Benkő Ilona, Borsody László, Csekovszky Árpád, Majoros Hédi, Majoros János, N. Szonntag Éva, Kigyós Sándor, Gádor István, Gorka Livia, Németh János, Geszler Mária, Szekeres Károly, Minya Mária művészeket sorolja fel a kiállitól közül Vadas József: "Sápadt kerámia" c. kritikájában, mely a negyedik est országos kerámiai biennálét ismerteti.
A pécsi Janus Pannonius Muzeum Déryné utca kiállitótermében bemutatott művekről készült beszámolót, lásd: Gádor István nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. nov. 1.
XIX. évf. 44. sz. 13. lap.

SZEKERES Károly iparmüvész

szecessziós utánérzésü faburkolata a
Petőfi Szinházban

KISS Tamás: Veszprém, Megyeháza, Szinház, Muzeum.
Bp. : TKM, 1990. - (TKM Kiskönyvtára ; 369.)

lo.p.

goldására, a munkahelyek [illegible]tésze-
közmüvelődési és közeg[illegible]gügyi
ó célkitüzéseket is ös[illegible] és
ipar fejlesztése, az ép[illegible]yagok
esitése és szabványosi[illegible]ela-
a mellett az építészet[illegible]yek
ejlesztésére, és "egy [illegible]os jel-
ott, de egységes elvek [illegible] dol-
remtésére is kiterjed, [illegible] vall-
oldogabb és emberibb [illegible] műsza-
életesebben kialakitan[illegible]
sadalmi=gazdasági=mű[illegible]tételei
énye akkor is meggyő[illegible] süt át

Szekeres Károly, keramikus

L:Polgár Ildikó

N: Hir Népszabadság, Bp. 1977. júl. 8.

30.

SZEKERES Károly

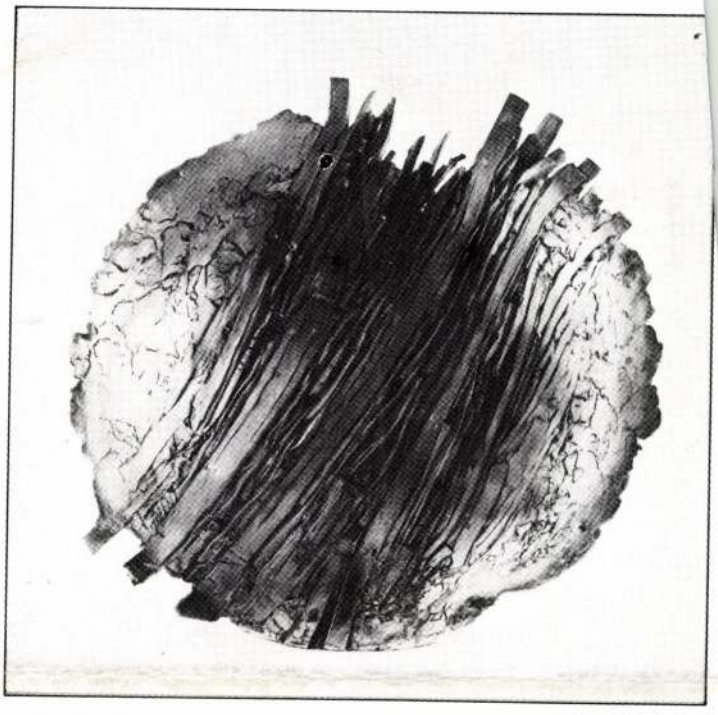

Munkácsy-díjas (1977.), érdemes művész (1987.)

(Zánka, 1940.)
Iparművészeti főiskolán végzett, a Városlődi Majolikagyár tervezője. Egyéni kiállításai: 1972. Budapest; 1973–74. Veszprém; 1978. Nagykanizsa; 1979. Tihany; 1980. Budapest; 1982. Koppenhága; 1983. Celldömölk; 1984. Balatonfüred; 1986. Székesfehérvár.
Valamennyi eddigi Országos Kerámia Biennálén részt vett.
1975. Pécs, II. díj; 1978. Pécs, különdíj; 1979. Kecskemét, nagydíj, Sopot, érem; 1980. Vallauris, aranyérem; 1986. Pécs, különdíj.

Címe: 8200 Veszprém, Kittenberger Kálmán utca 13.

Tál, 1988.
samott, porcelán, 1410 C°, ø 105 cm

Váza I* – II. 1988.
porcelán, 1410 C°, 55/55 cm

Váza I* – II. 1987.
samott, porcelán, 1410 C°, 56/62 cm

SZÁVOSZT Katalin

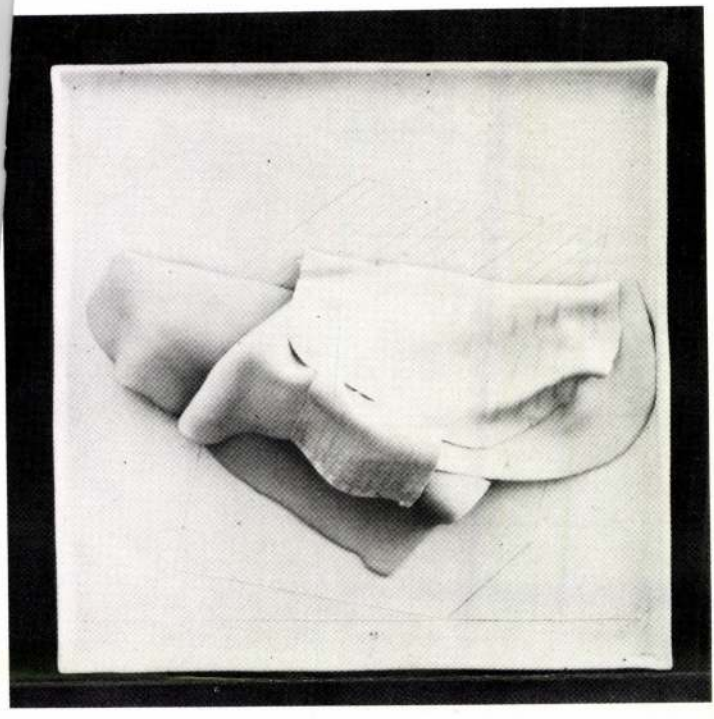

(Budapest, 1941.)
Iparművészeti főiskolán végzett, a főiskolán tanít.
Egyéni kiállításai: 1975., 1979. Budapest; 1980. Dunaújváros; 1981. Budapest; 1982. Kecskemét; 1983. Tapolca, Sümeg; 1985. Tatabánya; 1988. Helsinki.
Az Országos Kerámia Biennálén 1968-, 1970-, 1972-, 1975., 1978-, 1982- és 1984-ben vett részt.

Címe: 1063 Budapest, Szív utca 31.

Sík, kocka, hajtogatás,* 1987.
színezett porcelán, 33,5x33,5 cm

kerámikus MKT

SZEKERES KÁROLY

1940-ben született Zánkán.
1967-ben végzett a Magyar Iparművészeti Főiskolán.
A Nemzetközi Kerámia Akadémia tagja.
Balatonfüreden él és dolgozik.

Csoportos kiállítások:
1970, 71, 72, 73, 74, 76, 77, 78, 80, 81, 82, 84, 85 Faenza
1978, 80, 82, 84 Vallauris
1974 Erfurt
1979 Sopot
1980 Helsinki
1982 Bécs
1984 Seattle (USA)
1985 London, Glasgow
1989 "L'Europe des Ceramistes"
1990 Hamburg
1991 Philadelphia
1992 Bécs
1992 Istanbul

Részvétele szimpozionokon:
1969, 70, 72, 81, 86, 90, 92, 93 Siklós
1973 Bechyne
1974 Bassano del Grappa
1975 Posio6

Egyéni kiállítások
1973 Veszprém
1979 Tihany
1980 Budapest, Nagykanizsa
1982 Gladsaxe
1991 Pécs

Díjak:
1975 Pécs, Kerámia Biennálé II. díj
1977 Munkácsy-díj
1979 Sopot, érem;
Kecskeméti Szilikátipari Triennálé I. díj
1980 Vallauris, aranyérem
1981 Művelődési Minisztérium díja
1984 Faenza: ezüstérem
1986 Ankara: "Európa-Ázsia Biennálé" III. díj
1987 Zágráb: diploma
1988 Pécs, Kerámia Biennálé: különdíj

He was born in 1940, in Zánka.
He graduated from the Academy of Applied Arts Budapest in 1967.
He is member of International Academy of Ceramics.
Now he lives and works in Balatonfüred.
He regularly takes pert in home 'and international group exhibitions.

Group exhibitions abroad:
1970, 71, 72, 73, 74, 76, 77, 78, 80, 81, 82, 84, 85 Faenza
1978, 80, 82, 84 Vallauris
1974 Erfurt
1979 Sopot
1980 Helsinki
1982 Wienna
1984 Seattle (USA)
1985 London, Glasgow
1989 L' Europe des Ceramistes
1990 Hamburg
1991 Philadelphia
1992 Vienna
1992 Istanbul

Symposiums:
Siklós
1973 Bechyne
1974 Bassano del Grappa

One-person shows:
1979 Tihany
1980 Budapest
1982 Gladsaxe
1991 Pécs

Prizes:
1977 "Munkácsy-prize"
1979 Sopot, Medal; Kecskemét, 1st prize of the Triennial of the Silicate Industry
1980 Vallauris, Gold medal
1981 Prize of the Ministry for Cultural Affairs
1984 Faenza: Targa del Consorso
1986 Ankara: 3rd prize of the International Art Biennial
1987 Zagreb: Mention; Budapest: "Merited Artist"
1988 Pécs: Prize

1021

Meisterstück aus lebloser Masse

Mit dem Munkácsy-Preis ausgezeichnet

In unserer vorigen Nummer schrieben wir über die Tätigkeit der sozialistischen Brigaden in der *Városlőder Majolika-Fabrik* und versprachen, den Künstler Károly *Szekeres* vorzustellen. Der Leiter der Fabrik, Mihály *Palicska*, sagte über die hohe Auszeichnung des Künstlers anlässlich des 4. April, der seit den Anfängen im Betrieb arbeitet, dass diese Anerkennung, der Munkácsy-Preis, ein Stolz der Fabrik ist und den Leitern und Arbeitern genauso grosse Freude bereitet, wie dem Künstler selbst.

Und dies ist tatsächlich so, denn Künstler und Fabrik sind unzertrennlich. Wieso?

Als die Produktion 1970 in der Majolika-Fabrik begann, musste sie auf dem in- und ausländischen Markt Erzeugnisse anbieten, die geschmackvoll, zugleich auch praktisch sind, also heutigen, *der Keramik gegenüber gehegten Ansprüchen entsprechen*. Um diese Produkte zu formen, brauchte die Fabrik Künstler, die anfangs von der Herender Porzellanfabrik zur Verfügung gestellt wurden. Károly Szekeres hat mit 15 Jahren in der Herender Fabrik angefangen, er wurde von dort auf die Hochschule für Kunstgewerbe, Fach Porzellan, geschickt, die er 1967 absolvierte. Mit dem frischen Diplom in der Hand kam er zurück nach Herend. Als dann die Vorbereitungen in der Majolika in Angriff genommen wurden, begann er dort zu arbeiten und ist heute noch dort.

„Für einen jungen Künstler ist diese Art des Beginnens eine strenge, aber vorteilhafte Schule. Streng, weil man doch für die Massenproduktion geeignete Stücke, Tafelgeschirr und anderes, jedenfalls viel Praktisches formen musste. Denn ich habe alles selber auf meiner Drehscheibe hier gemacht und dann meine Arbeit gezeigt, ja sogar am Anfang den Arbeitern geholfen, alles richtig zu machen. Doch diese Arbeit sicherte mir ein festes Monatseinkommen, ich fand mit der Zeit meinen Platz in der Fabrik. Heute verfügen wir über mehr als 400 Produkte und Dekors, also über zahlreiche Variationsmöglichkeiten, so habe ich mehr Zeit, und die Fabrik sichert mir auch, meine eigenen künstlerischen Vorstellungen zum Ausdruck bringen, Versuche machen zu können. Mein Direktor formuliert das so: Zu 80 Prozent sind meine Hände bezüglich Formgebung, Muster und Art des Produktes ungebunden, die übrigen 20 Prozent werden von den Auftraggebern bestimmt", so der 37jährige Károly Szekeres.

In seiner Werkstatt in der Fabrik arbeitet er neben neuen Entwürfen für die Fabrik, denn die Produktion entwickelt sich doch ständig, an einer Bestellung der Stadt Veszprém: auf einem Platz im modernen Zentrum soll seine Raumplastik aus Keramik aufgestellt werden. Jährlich wird in *Faenza*, in Italien, Heimat der Majolika, eine internationale Ausstellung veranstaltet. Károly Szekeres nimmt jedes Jahr daran teil und trug schon wertvolle Preise davon. Ausserdem ist er Mitglied der „Académia" internationale de la céramique"'. Seine Werke wurden schon auf Ausstellungen in *Minsk, Nottingham*, zur Zeit eben in *Bratislawa* und *Prag* gezeigt. 1970 erwarb er in Budapest auf der „Ausstellung Junger Kunstgewerbler" den vornehmen ersten Preis, und zwar für seine damaligen Entwürfe, die in grossem Masse zur Entwicklung der Geschirr- und Tafelgeschirr-Kultur beitragen. Dem Budapester Publikum stellte er sich 1971 auf einer selbständigen Ausstellung vor. Ausserdem ist er *Träger des SZOT-Preises*, der Künstlern zugewiesen wird, die mit ihrer Tätigkeit zur Allgemeinbildung der Arbeitergemeinschaften, der ganzen Gesellschaft beitragen.

Der 37jährige Künstler Károly Szekeres: „Ich habe in der Fabrik meinen Platz als Künstler gefunden"

Dieses Majolika-Service ist im Ausstellungsraum der Fabrik zu sehen

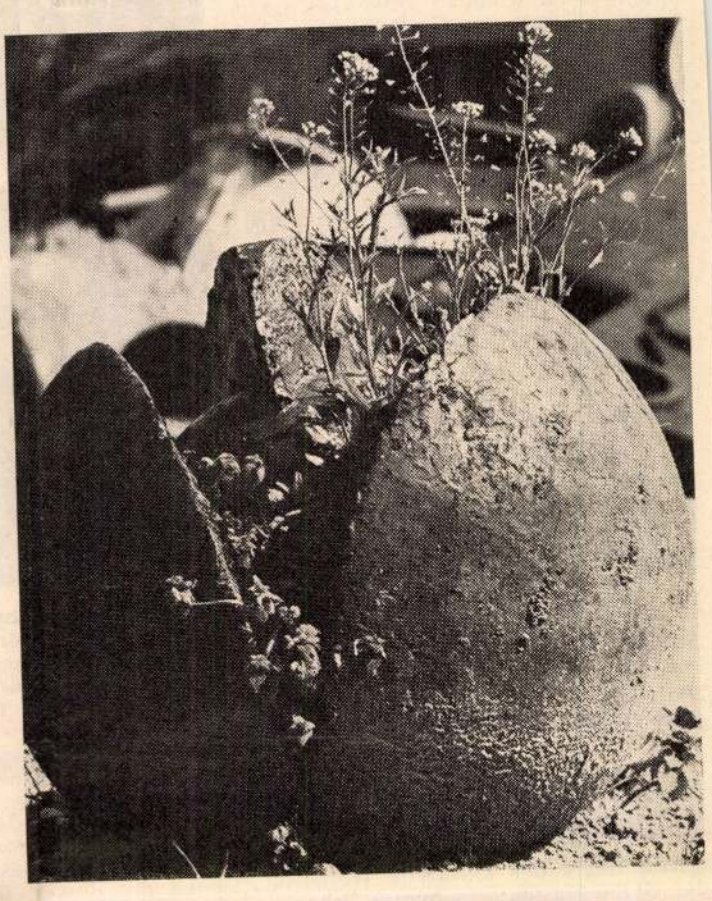

Ein wahres Symbol der Zusammengehörigkeit des Künstlers und der Fabrik: Seiner im Hof aufgestellten Plastik entspriessen Frühlingsblumen

„Da ich jetzt schon mehr Freizeit habe, stellten wir zusammen mit den Mitgliedern der sozialistischen Brigaden der Fabrik einen Fachzirkel auf die Beine. Ich bringe den „Keramikfans", wenn ich das so sagen darf, also denjenigen, die sich, wie ich, in die Keramik verliebt haben, alle Griffe und Kniffe des Berufes bei, wir lernen, aus einer leblosen Masse ein Auge und Herz erfreuendes Meisterstück herzustellen. Zugleich ist dies für die Jugendlichen, die ab September neben ihrer Arbeit an der Facharbeiterbildung teilnehmen werden, als gute Vorbereitung zu betrachten", setzt der Künstler fort. „Wir fühlen uns ausgezeichnet, denn wir können alles ausprobieren. Schon immer interessierte mich, was dieses Material, der Ton „ertragen", was man alles aus ihm machen kann. Im Hof der Fabrik sind meine Experimente zu sehen. Für mich ist die idealste Form die Kugelform. Mich fasziniert, mit dieser Form verschiedene künstlerische Versuche zu machen, meine Gedanken, Gefühle über Welt, Mensch und Natur, auszudrücken. Was meine Pläne anbelangt, möchte ich weiterhin hier arbeiten, da meine Tätigkeit anerkannt wird, da ich alle Unterstützung von der Fabrik bekomme und auch ich dafür das meine geben möchte. Diese Auszeichnung, die ich jetzt anlässlich des 4. April erhalten habe, bedeutet für mich sehr viel, nämlich die Anerkennung meiner künstlerischen Tätigkeit in dieser Fabrik. Sie spornt mich zur weiteren, noch besseren Arbeit an", schloss Károly Szekeres.

Eva Mayer

(Lapkiadó Fotó — Aufnahmen von Stella Korcsog)

NEUE ZEITUNG
1977 APR 29
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 21
Telefon: 138-068, 337-748, 340-738

FÜR UNSE

„Muttersprache, du bist unsere

Kulturelles Tr
der Nationalitätengymnasien

Vor zwei Jahren im April wurde im *Pécser Leőwey-Gymnasium* das erste kulturelle Treffen der Schüler der *deutschsprachigen Gymnasien in Ungarn* veranstaltet. Damals beschlossen die Direktoren und das Lehrerkollektiv des *Bajaer Leo Frankel* Deutschsprachigen Gymnasiums, des *Pécser Klara Leőwey* Gymnasiums und des *Pesterzsébeter Lajos Kossuth* Gymnasiums, in der Zukunft regelmässig zusammenzukommen, um im Rahmen eines kulturellen, freundschaftlichen Treffens einander besser kennenzulernen, Erfahrungen auszutauschen und die Beziehungen zwischen den drei Gymnasien zu pflegen und zu vertiefen.

Nach Pécs waren nun diesmal die *Pesterzsébeter* die Gastgeber. Das zweite kulturelle Treffen fand vom 15.—17. April im *Lajos Kossuth Gymnasium* bzw. im *Vasas-Kulturzentrum* statt. Die je 25köpfige Schüler- und Lehrerdelegation aus dem Frankel- und dem Leőwey-Gymnasium wurde im modern eingerichteten *Studentenheim* in der *György Dózsa* Strasse untergebracht.

Die Schüler und Pädagogen der drei Gymnasien begegneten einander am 16. April, Samstag vormittag, im Kossuth-Gymnasium, wo sie der feierlichen Eröffnung der *Nationalitätenausstellung* des Gymnasiums beiwohnten. Das schöne, wertvolle Material der Ausstellung (Trachtenpuppen, ehemalige Gebrauchsgegenstände, Kleidungsstücke, Bücher usw.) wurde von den Schülern des deutschen Klassenzuges und dem deutschsprachigen Lehrerkollektiv gesammelt und geordnet. Nach der Besichtigung der Ausstellung spazierten die Gäste und Gastgeber zum Vasas-Kulturzentrum unweit des Gymnasiums: da es nämlich im Gebäude des Gymnasiums an einem entsprechend grossen Festsaal mangelt, wurde das Kulturprogramm im Kammersaal des „Csili" abgehalten.

Im Namen der *Abteilung Kultur* des Vollzugsausschusses des *Bezirksrates* hiess stellvertretender Abteilungsleiter *József Kisfaludy* die Teilnehmer des Treffens herzlich willkommen. *Generalsekretär* des Deutschen Verbandes, *Anton Reger*, charakterisierte in seiner Begrüssungsrede die Bedeutung des kulturellen Treffens als eine besonders intensive Möglichkeit der Pflege der Nationalitätenkultur und wünschte den Schülern und Pädagogen der drei Gymnasien weitere erfolgreiche Arbeit. Dem *Kulturprogramm* wohnten unter den zahlreichen Gästen u. a. stellvertretende Ratsvorsitzende des XX. Bezirkes, Frau *I. Varjú*, Sekretär des Deutschen Verbandes, *Claus Klotz*, Oberreferent der Nationalitätenabteilung des Landespädagogeninstitutes (OPI), *Franz Heves*, Verbandsmitarbeiterin i.R., Frau *Elly Kiss*, bei.

Anschliessend folgte der *Wettkampf* der Schüler der drei Gymnasien in der *schönen deutschen Sprache*. Eine jede Schule konnte drei Teilnehmer zum Wettbewerb delegieren. Der obligatorische Text war für alle 9 derselbe: eine lyrische Prosa von *Theodor Storm* und ein Brief an Th. Storm, geschrieben von seinem Vater. Die Jury (Leiterin des deutschen Klassenzuges, Frau *Ida Husznai*, Pécs; Direktor *Heinrich Kőszegi*, Baja; Leiter des deutschen Klassenzuges, *Dr. Julius Schweighoffer*, Pesterzsébet sowie Juryvorsitzender *Anton Reger*) bedachte alle 9 Teilnehmer mit Büchergeschenken und schrieb die ersten drei Plätze per Gymnasien folgendermassen zu: Leőwey-Gymnasium, Pécs: I. Platz: *Eva Gerner*, II. Platz: *Edith Stimácz*, III. Platz: *Elsa Weisz*.

Frankel-Gymnasium, Baja: I. Platz: *Katharina Kaiber*, II. Platz: *Theresia Gauges*, III. Platz: *Eleonora Páncsics*.

Kossuth-Gymnasium, Pesterzsébet: I. Platz: *Katharina Kaufmann*, II. Platz: *Susanna Mauterer*, III. Platz: *Andreas Szücs*.

Nun folgte der *kulturelle Wettstreit* der Gymnasiasten: ein buntes, schönes, inhaltsreiches, im wahrsten Sinne des Wortes genommen: ein herzerquickendes Programm. Zuerst gab die *Leőwey-Mannschaft* ihr Bestes: die frohen, beschwingten *Tänze* der Jungs und Mädels der ersten und zweiten Klasse ernteten stürmischen Beifall. Das Gesangduo *Christina Dorn—Josef Schmidt* bereitete allen Zuhörern echte Freude. Mit dem allergrössten Erlebnis wurde aber das Publikum seitens der von Deutschlehrerin Frau *Maria Wolfart* geleiteten *literarischen Bühne* beschenkt: Die in Tracht gekleideten Mädchen zauberten die heiter-schöne Welt der schwäbischen Kinderspiele, -sprüche, der Zungenbrecher und lustigen Kurzgeschichten auf die Bühne — und das alles in *Mundart*, im eigenen Dialekt der aus den verschiedensten Dörfern der *Baranya* und *Tolnau* stammenden Gymnasiastinnen. *Eine grossartige Idee!*

Die Jury des Wettbewerbes für schöne deutsche Sprache: von links nach rechts: Direktor Heinrich Kőszegi, Deutschlehrerin Frau Ida Husznai, Generalsekretär Anton Reger und Deutschlehrer Dr. Julius Schweighoffer

Die literarische Bühne des Kossuth-Gymnasiums bot ein gedankenreiches, niveauvolles Programm

Die Pécser Teilnehmerinnen des Wettbewerbes der schönen deutschen Aussprache. Von links nach rechts: Elsa Weisz in der Töttöser Volkstracht, Eva Gerner und Edith Stimácz

Das abwechslungsreichste Programm boten die *Bajaer*. Ihre *Literaturbühne* führte unter dem Titel *„Frieden muss sein!"* eine Zusammenstellung aus den Anti-Kriegsdichtungen *Brechts* vor. *Magdalena Kühner* rezitierte ein lustiges Gedicht von Samuel Marschak. Das *Grau-Panyik-Duo*, das *Hartaer Trio* und das *Sextett* bewiesen: die Frankel-Gymnasiasten kennen, lieben und pflegen das deutsche Volkslied aus vollem Herzen. Die humorvolle Szene *„Blusenkauf"* überzeugte die Zuschauer davon, dass unter den Bajaer Schülern auch welche mit *schauspielerischem* Talent zu finden sind.

Das aus zwei Teilen bestehende Programm der *Gastgeber* schloss den kulturellen Wettstreit. Hervorzuheben ist die Darbietung der *literarischen Bühne:* die 27 Mitglieder priesen in Wort und Gesang die Schönheit, die Kraft der Muttersprache. Aus der etwa 30 Minuten lang dauernden Vorführung, betitelt *„Muttersprache, du bist unsere Mutter Sprache!"*, ging die Geschichte der deutschen Sprache und ihrer Sprecher hervor, und das auf eine meisterhaft komponierte Weise, die dem Zusammensteller des Drehbuches und Leiter der Bühne, *Dr. Julius Schweighoffer*, zu ver-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Szekeres Károly

NAPLÓ /VESZPRÉM/

Munkácsy-díjas keramikus

1021.

SZEKERES, A MEGÚJÍTÓ

Szakmunkásból Munkácsy-díjas kerámikus

Dologban

Gyártási helye után egyszerűen csak herendinek jelöli a közhasználat a különösen finom porcelánokat. Hasonlóképp népszerű — bár korántsem ily előkelően patinás-márkás — kerámia volt a városlődi. A régi, fehér alapon kék-vörös mintás. Ma már csak gyűjtők őrzik féltőn ezeket a tányérokat, korsókat, csészéket. S nagyritkán jutnak hozzá öreg konyhákból, padlásokról, hiszen régóta nem készítenek már ilyen keménycserepet.

A „városlődi" hallatán mégsem csak ezekre gondolunk. Sőt, mindinkább azokra a cserépedényekre, amelyeket manapság gyártanak. Az ősi fazekashagyományokat egyszerűsítve továbbéltető, a modern lakáskultúrának megfelelő formákban, négerbarna és homokszínű, kobaltkék vagy zöld mázzal. Praktikus mindennapi használatra. Hogy milyen sikerrel? Annyit lekötnek belőlük a külföldi érdeklődők, hogy a hazai szükségletek kielégítésére kevés jut. Pedig erőteljesen gyarapodik az alig évtizede újjászületett városlődi majolikagyár termelése.

A megújhodás, a márka felfrissítése elválaszthatatlan *Szekeres Károly* tevékeny munkájától. A 37 éves iparművész, mint az üzem művészeti vezetője, a használati kerámia korszerű nagyüzemi gyártásának mesterévé vált. Mégpedig szakmunkásból szaktekintély. Ugyanis négy évig porcelánfestő volt a szomszédos Herenden, s a gyár ösztöndíjasaként végezte el az Iparművészeti Főiskolát. Pályáját nevezhetnénk szocialista karriernek, ha szerénysége nem tiltaná a nagy szavakat. Nem törekedett másra, mint végezni a dolgát, egyre jobban.

Nem csak a gyári tervező-kísérletező munkáját szereti. Örömmel formáz térelemeket, burkolatokat, plasztikákat — egyik legnagyobbat hamarosan Veszprémben állítják föl. A zöme üzemének udvarán hever, szülőfalujában, Zánkán is található néhány, meg a siklósi és külföldi múzeumokban, ahol a fiatal keramikusok rendszeresen találkoznak. Az együttmunkálkodást, ha csak teheti, el nem mulasztja Szekeres, mert ezáltal is kielégítheti szenvedélyes megismerő és alkotó vágyát.

Anélkül, hogy ne fejlesztené szüntelenül kifejező készségét, gyára sem állhatna helyt az erősödő hazai és nemzetközi versenyben. Márpedig a megrendelések csakúgy, mint a kiállításokra szólító meghívásai jelzik, hogy megújító tehetsége kiteljesedőben. Erre utalnak elismerései is, köztük a nemzetközi kerámia akadémiai tagság, a SZOT-díj, s a most április 4-re kiérdemelt Munkácsy-díj.

A teremtő kedve és ereje teljében levő művész számára biztatás is a rangos megbecsülés. Még magasabb szintű megújulásra, a városlődi hírnév öregbítésére. Szekeres Károly mesterségének és művészetének továbbfejlődésére.

r. i.

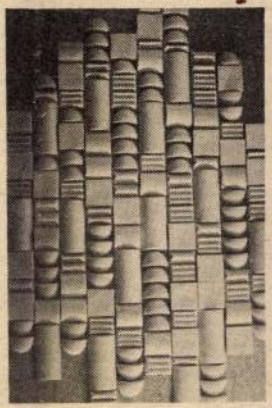

Térelem

Újabb edények

(Fotó: Borbás)

zra. Fel kell figyelnünk a
ányos megnyilatkozásaira a
s hány olyan eset történik
, a munkahelyen, a piacon,
okott kulisszái között, ame-
kran csak akkor ismerjük
művet, filmet látunk, vagy
nelynek futamai — ahogy
kolnak a szívünkbe. Ilyen-
ű fődallamával azonosulva
ünk példái, hogy rosszul
inek, aki pedig fontos volt
iatt lényegében gyáván el-
ust, pedig volt sejtelmünk
elég bátrak, például akár
m megkötéséhez... Ilyen-
lnagyítva láttuk magunkat
hogy gyorsan és teátrálisan
tottunk. És ilyenkor törté-
n — amelyet a magasztos-
ettség paródiájának is ne-
elrontjuk dolgunkat. Pedig
erőnk megelégedni egy sze-
előbbre tarthatnánk kap-
egész életvezetésünkben.

em jó és nem méltó, nem
. Megváltoztatásához szük-
antáziára és az erőfeszíté-
s. Sok józanság kell azon-
a valóság — és benne a
i arcát. Hogy lehetőleg ne
jobbnak, sem rosszabbnak,
gy ne lássuk a „nulla egy-
yőzelemnek, ám ne is szé-
gy kicsit mozdítottuk el a
a tartalmatlanság és a be-

Antal Gábor

Bárdi Lajos:

HOGYAN TANUL A KANÁRI

Ezt a Szepit eszi a fene. Műszak után rohan haza, no, nem a feleségéhez, hanem mert mindig kitalál valamit. Például, most egy kanári-párt tanít fütyörészni.

— Öregem, ez nagy marhaság! — mondták neki többen.

— Ha egyszer a kanári kanárinak született, hát fütyüljön. Azért van. Vagy tán nem?

— Majd fütyülnek! — mosolygott bárgyún Szepi. Gondolta, irigylik a madarait... — Az kész művészet, ahogyan egy kanári trillázik!

Reggeliztek éppen, nagy étvággyal. Az egész brigád behúzódott egy árnyékos sarokba.

— Te, Szepi! Nézted már, hogy melyik a fiú és melyik a lány kanári?

— Mért fontos az?

— Mért, Hát hogy tojjanak!

— Azokat már úgy párosítják össze. Egy fiú, egy lány.

Katona Feri mosolygott. Titokzatosan és sajnállkozón:

— No, én azért meggyőződnék róla.

Röhögött mindenki. Katona Ferinek olyan híre volt, hogy nem sokat teketóriázik, ha valakiről meg akar győződni, leány vagy asszony. Pedig már két gyerek apja.

Szepi nem értette, mért nevetnek rajta.

— Értesz te a madarakhoz?

— Persze. Még a kanárikhoz is — s elmesélte, hogy a kanári különösen kényes madár, s igaza van Szepinek azokat meg kell tanítani fütyülni, különben olyanok lesznek, mint a kuka.

— De arra ügyelni kell, hogy jól párosították-e össze. Majd szombaton átugrom hozzád.

Közel laktak egymáshoz, szabad szombaton meg ette az unalom Katona Ferit. Szenet nem kell felhozni, ott a kész melegvíz. Néha ücsörög egy kevéset a sarki presszóban, de két üveg sör még csak jólesik az embernek, utána már keserű. Felesége se szereti, ha a nagytakarítás idején otthon lábatlankodik.

Mikor becsöngetett Szepiékhez, az asszony nyitott ajtót. Egyszer találkoztak már, valamilyen brigádbulin, de akkor nem is figyelt rá. Merő tupír volt. Unalkozik, hiszen nincs állásban, gyereke sincs. Teheti, hogy cicomázza magát.

— Szepit keresem... Tudja, a kanárik miatt!

— Maga is? — tágult kerekre az asszony álmos-lusta szeme.

— Nem, nem! Csak a férje mesélte, hogy van egy pár... Tudok valamit róla... ha nem is sokat. Tudja, valamikor mezőgazdásznak készültem... de

— Majd ha megöregszenek? Akkor?

— De ha egyszer elkezdik, akkor annyian lesznek, hogy ez a szoba kevés lesz nekik.

— Majd hozok a házhoz egy macskát, hogy ritkuljanak.

— És nem sajnálná szegény kis párákat — s úgy nyúlt a kalitkához, hogy közben az asszony testét is megsimogatta. — Milyen aranyosak! Türelmesen kell ezekkel bánni.

— No, Szepinek van türelme. A kanárikhoz van... Még fel se ébredek, már füttyög nekik. Este? Már rég elalszom, de ő még mindig a madaraival bíbelődik. Fél éve egyebet se csinál...

A férfi hunyorgott.

— Pedig más is lehetne itt csinálni...

— Nagy betyár maga...

— Csak kanáriszakértő!

Még szerencse, hogy nem simogatta meg az asszony vállát, mely szabadon, fehéren s párnásan kínálta magát. Szepi jött meg.

— Tudod Szepikém, ezeknek friss levegő kell. Erdei levegő!

— Ó, hát betegek az én tubicáim!

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 MAI 29
NAPLÓ (VESZPRÉM)

Szekeres Károly

1021

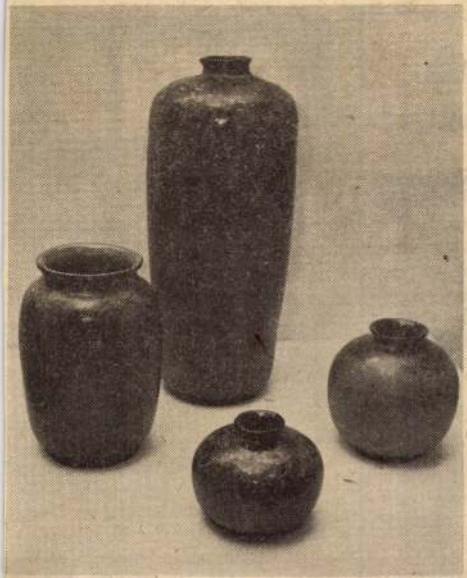

Szekeres
Károly

Vázák

K
a m

Az elmúlt napokban számtalan sok meghívót kapott a Napló szerkesztősége rajoktól és úttörőcsapatoktól. Mindegyik az úttörőélet nagy eseményeinek valamelyikére hív bennünket. Így például Mindszentkállára jubileumi kiállítás megnyitóra, a pápai Korvin Mátyás úttörőcsapathoz zászlóátadásra, Balatonkenesére jubileumi ünnepségre, Csabrendekre úttörőavatásra, Tapolcára vetélkedőre szól a meghívó.

Testv

Egy héttel előbb tudtam meg a hírt, amelynek rajtam kívül még számtalan pajtás örült volna, hogy részt vehetek a KISZ IX. kongresszusának úttörőköszöntésében.

Mint a rakétakilövők, visszafelé számoltam a napokat, míg elérkezett az indulás.

A csillebérci nagytáborban

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

NAPLÓ (VESZPRÉM)
Szekeres Károly, ipar -
1978 MÁR 1 2

Emlékmű – herendi porcelánból

1021

Február 23-án, a Szovjetunió Vörös Hadserege születésének 60. évfordulóján újabb érdekességgel, látványossággal gazdagodott Herenden a magyar—szovjet barátsági ifjúsági park. A 8-as főközlekedési út és a községbe bevezető bekötőút háromszögében állították fel a porcelángyár dolgozói közösen az alkotóval, Szekeres Károly iparművésszel a herendi porcelánból készült, ipszilon elemekből összeállított, érdekes nonfiguratív térplasztikát.

Az emlékmű szerepét is betöltő alkotás a magyar—szovjet barátságot, a herendi fiatalok, KISZ-tagok és a hazánkban állomásozó déli hadseregcsoport egyik alakulata ifjainak, Komszomoltagjainak összefogását is jelképezi. A szovjet fiatalok ugyanis igen sok társadalmi munkát végeztek az emlékpark létrehozásakor. A gyárban készített térplasztika ünnepélyes avatása a tervek szerint a forradalmi ifjúsági napok járási eseményeinek megnyitásakor lesz. A több mázsa súlyú terméskövet, amelyen az alkotás áll, szovjet fiatalok emelték ki és vitték a helyszínre.

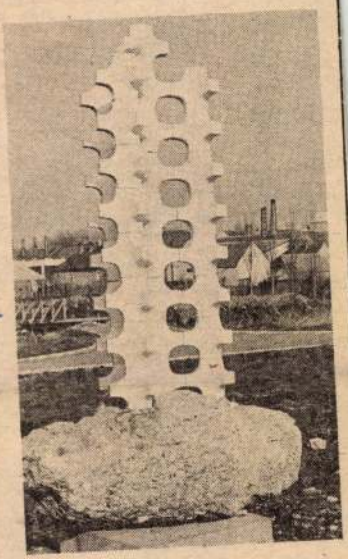

(Fotó: Péterfay)

yben vagy
eladó. —
telefon 5.

Lim. el-
Halimba,
u. 15 óra

ygépkocsi
Stadion u.

evő 601-es
sz., 1980-ig
vizsgával
sef, Örvé-
szám.

nia szét-
Veszprém,
. 22.

on motor-
Veszprém,
B lépcső-

Németh,
I. út 10.

Wartburg
Ajka, Ár-

601-es el-
Pápa, Baj-

980 decem-
olcsón el-
ed, Vadvi-

nt új 600-
-ig műsza-
Érdeklődni:
uth u. 159.,

eladó. —
feld A. u.
1, Major.

att keveset
g de Luxe
Táptalanfü-
16. (Cuki

urist, ZY
Érdeklődni:
in u. 35.

Aradi u. 1

1 db. 7 é
tes bikab
Kerta. Dózs

Fényezett szekrénysor tó eladó. szombaton, rém, Felszab I. em. 4.

Vörös építő talanfüred, Érdeklődni: tonfüred. Társasház u. 3.

Új erkélyajtó 2 szárnyas ablakkal és használt ablakok olcsón eladók. Rózsás Dániel. Ajka, Kisfaludy u. 14. Bányász telep mellett.

Üvegezést 2—3 mm átlátszó fehér és sárga katedrál zöld huzalbetétes üvegből vállalok. Tóth Kálmán, asztalos és üvegező kisiparos Veszprém, Victor Hugó utca 6/IV.

Jó állapotban lévő mély babakocsi eladó. Veszprém Szilfa utca 9.

ZSUZSI kötőgép eladó. Veszprém, Gagarin u. 3. I/1.

Istállótrágya és 2 db malac eladó. Vöröstó Fő út 6.

Kontynak való hosszú, egészséges szálú hajat vennék. Levelet: „Lehetőleg barnát" jeligére a Veszprém megyei Lapkiadó Vállalathoz Veszprém, Szabadság tér 15.

Egy frissfejős tehén első borjúval eladó. Nagyalásony, Kossuth u. 30.

Új versenykerékpár eladó. Érdeklődni: Hancsics, Pápa, Vajda Péter ltp. 16. ép. I. 4.

megyei tanács lapja
Főszerkesztő:
Csaba Imre
Napló Szerkesztőség, Veszprém, Irodaház
8201 Veszprém
Telefonszámaink:
Szerkesztőség:
Alközpont (ugyanitt hirdetésfelvétel is!): 13-250, 13-251, 13-252
Főszerkesztő, titkárság, panaszügyek: 11-255
Főszerkesztő-helyettes, gépírók, információfelvétel: 12-649
Sportrovat: 11-244
Esti szerkesztés: 12-254
Kiadja a Veszprém megyei Lapkiadó Vállalat
Felelős kiadó:
Domján Gábor igazgató
Telefonszáma: 11-245
Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlap Irodánál (Budapest VII., József nádor tér 1. sz.)
Veszprém megyei Nyomda Vállalat
Felelős vezető:
Danóczy Balázs igazgató
telefonszáma: 13-139
Telefonközpont: 12-673, 12-724, 12-733, 11-446

Szekeres Károly, keramikus

Meghódította Faenzát a városlődi majolika

Szekeres Károly tervező kedvenc alkotásai között
(Wormser Antal felvétele)

Butykosok és teáskészletek, tálak, lábasok, virágvázák és hamutartók — valamennyi vörös agyagból. Sok évszázada kipróbált, kifinomult műveletek eredménye ez a sokféle majolikatárgy. Évente százezerszámra készülnek Városlődön ezek, az országhatárainkon túl is keresett termékek. Svédországban főképp *a mázas*, Hollandiában *a matt*, az NSZK-ban és Svájcban *az írókázott* portéka a kelendőbb.

CSERÉPTÖRTÉNELEM

A majolika eredetileg az Olaszországban gyártott fajansz elnevezése. A *Majorka* szigetéről származó spanyol fajanszot hívták így, később az itáliai készítményeket, az át nem látszó ónmázzal borított és tűzálló színekkel festett cserépedényeket is. A magas hőfokon ráégetett színek ragyognak. Készítésének fénykora a XV. század második fele. *Faenzában* alkották a kor legszebb majolikáit, amelyekre a figurális díszítés és reneszánsz ornamentika egyaránt jellemző. Innen jöttek mesterek Mátyás király *budai* műhelyébe, eredményeiket az ásatások nyomán ismerjük. A XVI. század közepén *Urbinóban* főként metszetek után festett figurális jelenetekkel díszítették a majolikatárgyakat. Az olasz majolika virágkorának a XVII. században *a hollandiai fajansz vetett véget.*

ÁRAM ÉGETI

— Alapanyagunk a városlődi agyagbányából kitermelt vörös agyag — mutatják a gyárban. — Nedvesen készítjük elő a masszát, őrlődobokban őröljük az agyagot, az adalékot, majd szűrőkben préseljük, innen kerül a mesterek korongjára. Másként formálódik az öblös áru, másként a tálféle. A csészéket, lábasokat bekorongoljuk, a tányérokat, a csészealjakat pedig rákorongoljuk. Következik a tisztítás, a fülezés. Ha megszáradt az edény, a 12 csatornás elektromos kemencében égetjük. Ami még hátravan: a mázolás és a díszítés, ecsettel vagy írókával. *A majolikát 1040 fokon, a hőálló edényeket 1140 fokon, 22 órán át égetjük ki.*

Szekeres Károly a gyár tervező művésze. Dolgozószobája kis műterem: körös-körül bemutató legújabb munkáiból, kedvelt alkotásaiból, tulajdonképpen a Városlődi Majolikagyár, a magyar kerámia sikereiből. Serlegek, oklevelek, kitüntetések. Közöttük diplomák az immár hagyományos faenzai nemzetközi kerámiakiállításról.

(cs. benkő)

Az MSZMP XI. kongresszusa határozatban rögzítette, hogy *„a lakáshelyzet javítása pártunk fontos társadalompolitikai, szociális feladata”*. Ezért *„gondoskodni kell a lakások folyamatos felújításáról, karbantartásáról”*.

A most kidolgozott irányelvek ennek szellemében jelölik meg a tennivalókat.

A lakások karbantartásakor meghatároznak *halasztást nem tűrő* és *halasztható* javításokat. Halaszthatatlan a munka, ha a hiba életveszélyt okoz, vagy ha a lakás nem használható. Ezeket a hibákat *azonnal megszüntetik jól felszerelt, erre sokoldalúan felkészített szervezetekkel.*

Külső negyedek

Megteremtik a feltételét, hogy a lakók minden időben bejelenthessék a hibát. A javító szervezeteket a kerületi ingatlankezelő vállalatok, a Fővárosi Ingatlankezelő Műszaki Vállalat, a Fővárosi Szerelőipari Vállalat, a Fővárosi Felvonójavító Vállalat és a Fővárosi Távfűtő Művek keretében kell életrehívni vagy továbbfejleszteni. Az ingatlankezelő vállalatok helyi szervizei gondoskodnak a munkaidőben bejelentett hibák javításáról, a Fővárosi Ingatlankezelő Műszaki Vállalat gyorsségélyszolgálata pedig a veszélyelhárító munkáival kapcso-

megteremtésével kapcsolják össze a felújítást. Egyidőben itt fejlesztik ki a közműveket is.

Kicsiből nagyobbat

Ma csak fürdőszobás, korszerűen fűtött lakások épülnek. Fontos, hogy a régi lakásokban is több kényelemhez jusson a lakó. Ezért *felújításkor növelik a régi otthonok használati értékét.*

Az ingatlankezelő vállalatok az elavult, kis lakások összevonásával *na-*

Az irányelvek különféle szervezeti intézkedések egész sorát javasolják. Ezek megvalósítását lehetővé teszi, hogy a következő öt évben *jelentősen nőnek a lakóházjavításra* felhasználható keretösszegek.

Az irányelvek készítői úgy vélik, hogy a javaslatok elfogadása után jelentősen emelhetik a javítások színvonalát, meggyorsulhat a folyamatos karbantartás és felújítás, s hozzáfoghatnak az elmaradt felújítási munkákhoz. Más szóval: *milliárdos értékeket óvhatnak meg*, s kényelmesebbé, szebbé tehetik a budapesti lakásokat.

At

MA DÉLUTÁN

Kitüntetések a SZOT-székházban

Ma délután a SZOT székházában ünnepséget rendeznek: huszonöt éves a szakszervezeti munkavédelmi felügyelet.

A szakszervezetek negyedszázada végzik a munkavédelmi ellenőrzést.

A munkavédelmi szakembereket ma már *felsőfokú tanfolyamokon képzik* — a múlt öt évben mintegy 630 mérnök és technikus

kult meg a SZOT Munkavédelmi Tudományos Kutató Intézete. Azóta mintegy

nyolcvan találmány és sok kutatási eredmény megvalósításával

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1977 MÁJ 6

Neue Zeitung

Károly Szekeres

Aus unserem Bildarchiv

1021

*

Vor zwei Wochen veröffentlichte die Neue Zeitung eine Reportage über den Munkácsy-Preisträger Künstler Károly Szekeres. Hier zeigen wir den Keramikliebhabern einige von seinen Werken.

*

ıe Minute

wurzeln rot: „Vom Privatleben Napo-leons weiss ich leider überhaupt nichts."

Auflösung der Rätsel aus Mecseknádasd

Numero 1: Worträtsel
Numero 2: Eleonore Marx

Unter den eingesandten richtigen Rätsellösungen losten wir zwei Namen aus. Die glücklichen Gewinner sind diesmal ILDIKÓ DRESCHER aus Dombóvár und ANTON STIX aus Esztergom.

Wir gratulieren und schicken Euch je ein schönes Buch zu!

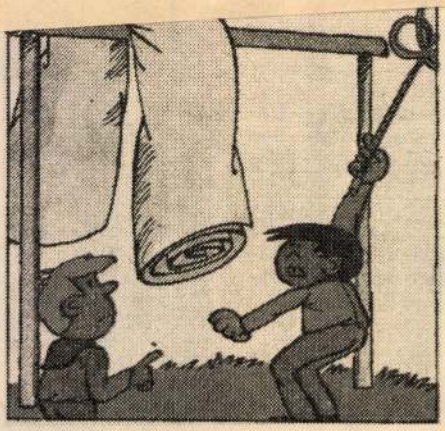

Fritz: „Was ich hier mache, sieht man das nicht? Frühjahrsputz!"

Pályakezdők bemutatója

A Fiatal Iparművészek Kiállításán ő kapta a Nagydíjat. Mégsem vette szárnyára a hír úgy, ahogy megérdemelné. Valószínűleg azért, mert „az iparban dolgozik", mint köznyelven mondják, s ráadásul vidéken, Herenden, pontosan a Herendtől órajárásnyi Városlődön. Ebben a pusztulásra ítélt, aztán ismét rendbeszedett, eredeti hivatásához visszatért gyárban. Szekeres Károly neve összefort az újjáteremtett Városlóddel, ahol ma már modern olasz kemencékben égnek ki a tűzálló edények, s kétszáz felé halad a foglalkoztatottak száma.

1955-ben került Herendre porcelánfestő tanulónak. 1958-ban szakmunkás. Korongozni tanul, s gipszmintát önteni. Brigádvezető, a KISZ-nek csúcstitkára. Gimnáziumi esti tagozatra jár, s jelentkezik az Iparművészeti Főiskolára, 1962-ben. Tanára Schrammel Imre is, aki Faenzében a nemzetközi nagydíjban részesült. Szekeres Károly 1967-ben kap jeles diplomát vadászvendéglő számára készült étkészletére s színes porcelán falburkolatára. A herendi Porcelángyár ösztöndíjasaként végezte el a Főiskolát, visszament hát a gyárba, tervező művésznek. 1969-ben már a városlődi Majolikagyár művészeti vezetője. Három év története ez, mindössze, s közben kiállított Pécsett, Siklóson, Kaposváron, Minszkben, Budapesten, Itáliában, Angliában, díjakat kapott.

Szülei kitűnő bort termelnek Zánkán. Belőle is jó bortermelő válhatott volna, ha meg nem ejti az alkotó művészet kísértése. Aszkéták fegyelmével, kitartásával, szegénységével vállalta útját, az iparos tanulótól a diplomás művészig. A múlt század végén bőven találunk ilyen tüneményes példára iparosodó hazánkban. Annyi különbséggel, hogy ami akkor egyéni kiválásra serkentette a „lentről" jövőket, most a közösségért, a társadalom egészének kulturáltabb életéért vívott küzdelemben kap értelmet. „Olyan edényeket szeretnék készíteni, amikből tudnak és szeretnek enni, inni az emberek" — mondja Szekeres Károly. Bármilyen egyszerűen hangzik, nagy feladat. A drága, külföldről behozott alapanyagból készült porcelánnal kell felvennie a versenyt, a tűzálló edénytől idegenkedő kereskedelemmel, s az új formákkal, mázakkal nehezen barátkozó vásárlókkal. Ez a csont-bőr ember nem riad vissza a meg nem értéstől. A hangoskodó, kellemetlenkedő fiatalok lennének korunk típusai? Bizonnyal nem. Sokkal inkább a Szekeres Károlyok.

Koczogh Ákos

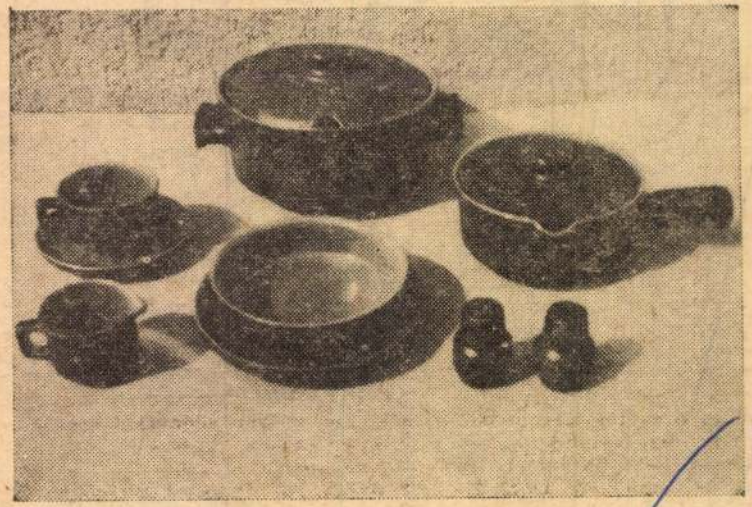

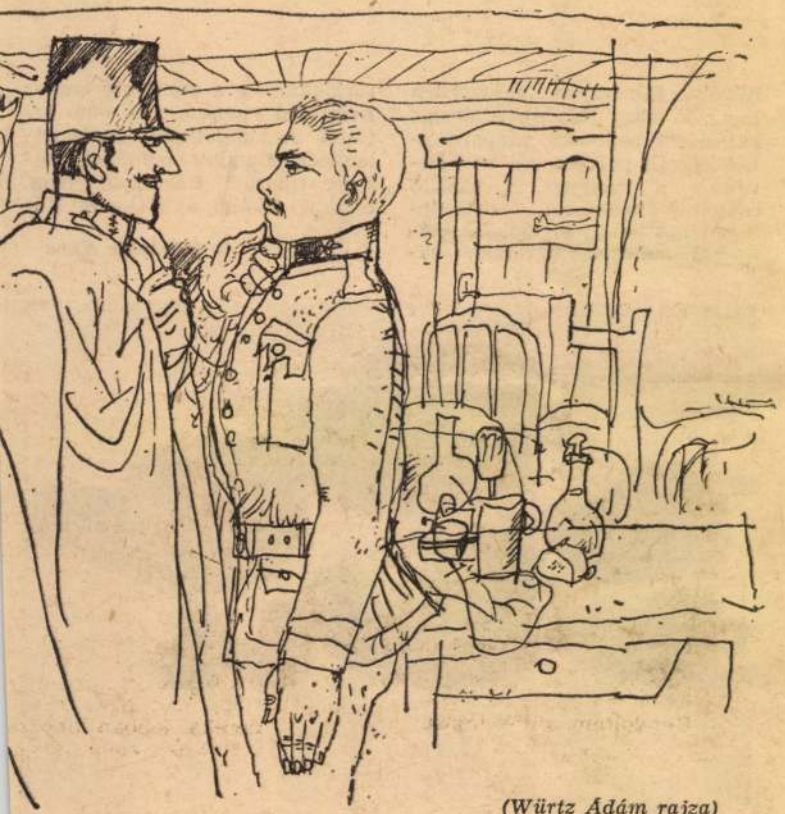

(Würtz Ádám rajza)

akár párttagok
vüliek voltak.

Most viszon
ta demokrácia
minél több
közügyek i
folyamatnak
erősödése j
szünetel k
sem. Min
szemléltet
si törvény
lül is az
tek kiala
tarendsz
tevéken

...formának

...je-
...ól, a
...szinte
...állunk
... Vas
...együtt

Hazafelé . . .

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 438-068, 337-748, 340-726

MESTERMUNKA

Budapest

Szekeres Károly iparművész

1972 AUG 23

HIREK 1021

Szekeres Károly, a Városlődi Majolikagyár iparművésze megnyerte azt a meghívásos pályázatot, melyet az új szekszárdi pártbizottsági épület díszítésére hirdettek.

A nagyméretű fali kerámiákat az Alföldi Porcelángyárban készítették el, és a közelmúlt napokban beépítésük megtörtént.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

PERNECZKY GÉZA:

Képzőművészet

Fiatal iparművészek

Első országos kiállításukat rendezték a fiatal iparművészek az *Ernst Múzeumban*. Nem túl nagy, és nem jellegtelen a kiállítás. Jól érezhető iránya is van: a kedélyeskedő és rutinná hígúló formák szigorúbbá tétele, a szakmák belső megújítása. Az alábbiakban azokat vesszük sorra, akik ebben a megújító munkában részt vállaltak.

A kerámiaművesség helyzete talán a legkevésbé tisztázott. A nippszerű, félig figurális dísztárgyak divatja után csak egyetlen vonalon látszik tisztulás: a puritán stílusú, a funkciót tisztelő készletek területén. A régi fazekasművesség egyszerű formái térnek vissza, kerülve a hangsúlyosan „magyaros" formákat, helyettük inkább egy általános középeurópai hagyományt élesztgetve. Három nevet említenék meg, *Szekeres Károlyt*, *Müller Magdát*, és *Németh Olgát*. Tea- és étkészleteik, sőt, köztük egy még kevéssé elterjedt ételfeleség a fondue tálalására alkalmas készlet felüdítik a máztechnika bravúrjaiba, vagy a színek és formák romantikus túlzásaiba belefáradt nézőt.

Az üvegtárgyak közül legszebbek a különböző magasságú állólámpák. Régi petróleumos lámpák öblös cilinderjeire emlékeztető, de ugyanakkor mai vonalvezetésű búrák, és karcsú, vagy groteszken zömök törzsek sorakoznak egymás mellett. Alkotóik: *Kosztandinidisz Iraklisz* és *Kanyák Zsófia*. Két másik művész, *Andráska József* és *Vida Zsuzsa* poharaknak és kelyheknek találtak új, fegyelmezett formákat. Láttukra eltűnődünk: mikor fognak üveggyáraink ilyen készleteket forgalomba hozni?

A famunkák és bútorok legszembetűnőbb vonása az elenyészően kis mennyiség. A fa drága, fényűző anyagnak számít nálunk, a kisbútorok ritka, hozzáférhetetlen darabok. Ezen a kiállításon csak egy művész tudott érdemben hozzászólni e kérdéshez: *Papp Marianne*. Bútorainak formája szép, színe már kevésbé. Meggyőzőek voltak viszont harminc-negyven centiméter magas fából esztergályozott és erős színekre befestett kuglibaba-szerű fafigurái. Napjainkban, amikor a lakások díszítése, kisebb-nagyobb tárgyakkal megtöltése divat, egy-egy ilyen „ismeretlen rendeltetésű", nagy és hengeres testű piros, kék, sárga baba ironikus tartalmat adhat a már-már túlterhelt szoba-belsőknek.

Közhely arról beszélni, hogy a magyar iparművészet legrangosabb műfaja a faliszőnyeg. Művelőik most is a legjobb anyagot adták. *Fürtös Ilona* spárga- és színes fonal kompozíciói, *Attalai Gábor* subaszőnyege, vagy *Kóró Erzsébet* faliszőnyege a dekoratív minták és az őszinte anyaghatások szép egyensúlyát jelentik e kiállításon. *Göbölyös Márta* áttört szerkezetű és színes pamacsokkal díszített faliszőnyege, vagy *Geiser Lujza* tornyokat és városképet utánzó térelválasztó függönye arról vallanak, hogy a térhatású, a síkból kilépő és szabadon formálható textilmunkák egyre terjednek. Örömmel ismerhettük föl *Erdélyi Éta* „Zöld Rózsa" című faliképén egy korábbi festménykiállítás sikerült motívumát. A festett függönyök közül *Molnár Ágnes* bátor színezésű munkáját jegyezhetem ide, sajnos néhány más mű, festett és „horgolt" függöny névtelenül szerepel a tárlaton.

A szép és színvonalas kiállításnak van egy árnyoldala is, de erről nem a fiatal iparművészek tehetnek. Egyetlen ipari formaterv szerepel, *Dudás László* sörszifonja. Régi panasz, hogy a magyar ipar nem foglalkoztat elég formatervezőt, illetve nem megfelelő munkakörben foglalkoztatja őket. Ha a sok kézművesnek és ennek az egyetlen formatervezőnek a szereplését országos arányra számítjuk át, akkor kétségbeejtő eredményre jutunk. Mintha nem a huszadik században élnénk, hanem a kis műhelyek, a manufaktúrák fénykorában. A magyar formatervezők pedig már kinőttek a gyerekcipőből. Úgy látszik, az iparvállalatok még nem eléggé vették ezt észre. Igaz — e kiállításon nehéz észrevenni.

Mikó Sándor

Noha az iparművészek professzori nemzedékéhez tartozik, mégis joggal szerepelhet a fiatalok mellett. Címe: belsőépítész. Munkája: a felsorolt műfajok összekomponálása egyetlen térbe. A Derkovits-terembe látogató néző csak ízelítőt kaphat Mikó művészetéből, jobbára fényképeket, melyek éttermek, eszpresszók, borozó, szállodai hallok, stb. belső terét, berendezését mutatják. Csak néhány kisbútor, fésülködőtükör, fotel vagy gyertyatartó tanúskodik közvetlen módon Mikó Sándor stílusáról.

Ez a stílus merészen szakít minden copfossá vált geometriával, minden megúnt moderneskedéssel — mégis újszerű, modern. Mikó mer játszani, mer — hallatlan ízléssel — giccseket utánozni, avített formákat átstilizálni. Meg meri tenni, hogy drága és procc anyagok helyett üres flaskókból építsen térelválasztó falat, s hogy faragatlan rönköket tegyen egy fényűző terembe, s hogy ujjával nyomkodjon díszt a friss vakolatba. Esztergályozott és fehérre meszelt fa-gyertyatartói egy pillanatig a Viktória-kor bútorait juttatják eszünkbe — a következő pillanatban azonban a Bauhaus szigorú ökonómiáját. Ez a kettősség ismerhető fel szinte valamennyi munkáján. Elsősorban persze a kész együtteseken, a megkomponált belső tereken, melyekben leginkább az avíttat rafináltan modernné átélő, a játékot értő és szerető fiatalok érzik magukat otthon.

1970. JÚLIUS 11.

... ró és a való
Nathalie Sarraute
lóságos ténynek
nyei vannak a
hez képest. Mi
hogy valóságos."
„A világ sem n
sem nem abszu
van. S annyi bizo
legfigyelembremél
Szép, terméketl
Olyan valóságtiszt
mazásai, amely rendkívül tiszte-

...sokat
udva
disz
, úti
nokat
e kü
fém
itott
os é
erő
nyé
lka
hé
... peldaul eg
szálloda neonberendezése, ha fe
lülről, a balkonról nézzük. De nem

KÖZÉP-EURÓPAI DRÁMA

Miroslav Krleža Kálvária című drámája (Csuka Zoltán fordítása — Magyar Helikon) csupa feszültség és történelmi izgalom, s ha előadnák, nyilván páratlan színházi élményt is nyújtana, de hiányzik belőle minden reális színezés, konkrét helyzetekre való utalás. „Történik Közép-Európában, az 1919-es év húsvétja előtt" — a szerző csupán ezzel az egyetlen mondattal jelzi, hogy darabja a nagy forradalmi fellendülések és bukások évében és helyszínén játszódik, pontosan abban az időszakban, amikor a Magyar Tanácsköztársaság vívta világraszólóan hősi és tragikus küzdelmét.

Nem realista dráma a Krležáé, s ha olykor a szerző kommentátorként bele is szól a darab menetébe, nem azt tekintette feladatának, hogy egy, bukásában is szépséges forradalomból megfelelő tanulságokat vonjon le. Szenvedélyeket, indulatokat, hősöket és árulókat, harcosokat és opportunistákat elevenített meg drámájában, szándékosan absztrahálva őket a valóságból, körvonalak nélküli látomásban.

Olyan a Kálvária, mint egy régi moralitás. Szereplői — Andrej, Pavle, Kristijan, Ksaver — puszta nevek. Nem hús-vér emberek, hanem allegorikus alakok. A szerző lehánt róluk minden esetlegességet, egyediséget. Csak funkcióik vannak a forradalom menetének egyes szakaszaiban. De mégis elevenné s nagy tragikai feszültségek hordozóivá válnak azáltal, hogy a tömegekben meglevő törekvéseket képviselnek s maguk is benne élnek a tömegben. Így az allegórikus ábrázolás egyszeriben elevenné, szimbolikussá válik. S nemcsak a névvel megnevezett szereplők, hanem a tömegeket jelző Hangok és Ellenhangok is élesen megkülönböztethetővé válnak, a legförgetegesebb tömegjelenetek közepett is. S az Árnyak, a Látomások, a Vörös Maszk, az Öregember, az Orvos kontúrtalan figurái is patétikus valósággá elevenednek Krleža nagy történelmi víziójában. A Kálvária a tragikus heroizmus egyik legszebb művészi megörökítése, a nagy történelmi küzdelmek szépségének és szükségességének kifejezése. Csak sajnálhatjuk, hogy nem magyar író írta.

Kelemen János

Az egyik oldalon Elektra kate
górikus imperatívusszá szikárodo
alakja, szemben vele Aigiszthos
émelyítő-embertelen és mégi
szerfölött praktikus aljasságai
Elektra: a cselekvésképtelen esz
me. Aigiszthosz: a minden eszmé
től, kötöttségtől elszabadult, elv
telen cselekvés. A kettejük álta
húzott mágneses térben, roppant
feszültségek között küzd a para
bola Oresztesze, aki minden bi
zonnyal a legnehezebb emberi fel
adatra vállalkozott: összebékíteni
a tüzet és a vizet, az állandóságot
és a változást, a nemest és nem
telent, eszmét és gyakorlatot. A
Szerelmem, Elektra írói telitalá
lat, Gyurkó László korunk alap
vető morális dilemmáját veti fel
hiteles és szuverén művészi esz
közökkel, amikor az erkölcsös és
egyszersmind társadalmilag hatékony cselekedet lehetőségeit kutatja. A téma- és megoldásbeli nyilvánvaló különbségek ellenére mindhárom darabja *erre* a gondolati magra épül, ennek a konfliktusnak a század beszédes történelme szerint egyre követelőbb igénnyel jelentkező szubjektív részét, emberi vetületét igyekszik elemezni, átgondolni. Azt, hogy minden magasabbrendű, etikus cselekedetben kell lennie egy szubjektív mozzanatnak, ami logikával, célszerűséggel közvetlenül nem igazolható. Ha úgy tetszik: az ember, amíg ember, nem nélkülözheti az igazságba vetett *hit* ésszerűtlen bizonyosságát. Ahogy Lenintől idézi: „És mi tagadás, elég szép számban akadtak közöttünk ilyen fantaszták. S ebben nincs is semmi hiba. Hogyan is lehetett volna ilyen országban fantaszták nélkül megkezdeni a szocialista forradalmat." Kiegészítve persze mindezt a gondolat visszájával is: az oratóriumban a Breszt-Litovszk-i jelenet erre az ellenérv: hogy megalkuvás [illegible] éppúgy lehetetlen a cselekvé Lenin ezt is tudja, amikor Bu harinék „fantasztaságával" vita kozik. A kérdést tehát, hogy *med dig* kötelesség a kompromisszur és *mettől* erkölcstelen, hogy *med dig* meghatározó az eszmény é *mikor* válik — elszakadva a való ságtól — ábránddá, fikcióvá csakis az adott helyzetet mélyen megértő, *szubjektív* ember dönt heti el.

A szélsőségesre stilizált, elvon erőviszonyok között vívódó Oresztesz vállalkozása elbukik. De — kevesen tették szóvá, jóllehet nyilvánvaló — bukása felemelő, megtisztító, az antik tragédiák katarzisát indikálja. Szükségszerű ez a bukás, mert Oresztesz abszolútra tör, az igazságos cselekvés

Művészház a gyárban

Vaskos ház, kapujában két hatalmas szobor, az előtérben kecses kisplasztikák díszelegnek. Hatalmas ablakok a falakon.

— *A művészház. Itt „születik" a herendi.*

Művészház a gyárban, az alkotók birodalma. Agyag, gipsz, korongok, formák, kemencék — és nyolc termelő tehetség. Képzeletük nyomán kezükből figurák, készletek kerülnek elő. Századokat idéznek.

— Eklektikus itt minden. Tiszta stílust hiába keres. Legfeljebb néhány romantikus és barokk készletet talál. Pedig a kereskedelemnek másra is szüksége van.

Szekeres Károly, a legfiatalabb iparművészek közé tartozik. Itt kezdte a Herendi Porcelángyárban a szakmát, mint festőtanuló. Aztán főiskolára került. Egy éve pedig már ő is tervez. Edényt, figurát, formát, dekort.

— Klasszicista étkészletet kértek tőlem. Ilyent még nem csinált a gyár Járni kezdtem a könyvtárakat. Először a görögök kerültek sorra, aztán a többiek. Megtalálni a legjellemzőbb jegyeket nem könnyű feladat. Kiszakadni a mából lehetetlen. A jelen megfog, ránkragad. És mégis századokat, ezredeket kell visszaugrani.

— S figyelni a hagyományra, a herendi jegyekre, a mai technológiára.

Az asztalon teáscsészék sorakoznak. Tiszta vonalú, szabályos szögű, élénk színű porcelánok, a készülő új készletből. Ki tudja, hányadik ez már! *Fischer* Mór, a gyáralapító még kínai, meisseni készletek hiányzó darabjait pótolta, a fejedelmi udvarok részére. Kezdetben. Aztán jött a londoni kiállítás, majd a párizsi. Viktória királynő és III. Napóleon aranydíja. És a rendelések százai, ezrei.

Herendi kell? Klasszicista stílusban?... Szállítjuk!...

Az alkotók, e mostani alkotók képzelete, keze századokat idéz.

A műterem vezetője *Hanzély* Jenő.

— Sok munka vár ránk. S most, hogy végre nem kötnek munkaidőhöz, kivitelező műhelyt is biztosítottak, úgy érzem, sikerül megbirkózni a feladattal. A hiányt lassan sikerül pótolni. Élre törnek a tiszta stílusok.

A Nemzetközi Ipari Vásár és a Budapesti Őszi Vásár, nagy sikert hozott a Herendi Porcelángyárnak. A zsüri külön dicséretét és belga, holland megrendelést. A „hódító" a Josephine-készlet. Stílusa: empire. Készítői: *Sz. Horváth* Éva és *Barandi* Ágoston.

— Ugyancsak ők készítették *Bruck* Tiborral közösen, a nagy sikert aratott Dubarry és Pompadour komplett rokokó készleteket. S most már a legújabb rendelésen dolgoznak, egy biedermeyer teás- és mokkáskészleten.

Korong surran. Az anyag vajként omlik, mállik, formálódik. Előbb a talp bukkan elő, majd a szár. Már öblösödik a hasa, nyílik a szája, aztán hirtelen görbül, hogy magába zárja a világot. Most megpihen, mintha meggondolná magát. Oldalán csücsörítve megnyílik, szemközt pedig kecses füllel megkapaszkodik a levegőben.

Vége. A korongra újabb agyag borul: az alkotó elégedetlen. Szebb kell, karcsúbb! Ismét surran a korong...

Közel harminc esztendeje dolgozik Herenden *Hanzély* Jenő... Sok szép alkotás fűződik nevéhez. Mégis keveset beszél róla.

— Tudja, Herend főként a készleteiből él. A figura-művészetnek nincs nagy múltja. A készletek, dísztárgyak hozzák az üzletet, a pénzt. Én mégis a figurákba vagyok „szerelmes", belőlük élek, velük dolgozom.

Igaza lenne? Nem hiszem. A harmincas évektől kezdve olyan nevek dolgoztak itt, akik csak öregbítették Herend hírnevét. *Lux* Elek, *Vastagh* György, *Kisfaludi Stróbl* Zsigmond, Gácsér Katalin. A „Fésülködő lány" a „Fátyolos táncosnő", az „Orosz agár", a „Hadik huszár", a „Toporcai madonna" — mind-mind keresett és népszerű figura.

— *Nehéz dolog az ő nyomdokukba lépni!*

Talán mégsem *Hanzély* híressé vált „Cyránó"-ja és az „Európa elrablása", no meg a legújabbak, a rokokó dámák és vadászok figurái éppen az ellenkezőjét bizonyítják.

— *Most min dolgozik?*

— Kínai és japán figurákon. Gésákon. És nagyon sok modern, új vonalú formán. De beszéljünk inkább a többiekről. *Dr. Csurnus* Alánné készülő stílkészletéről, vagy *Horváth László* új rokokó vázájáról. Ljubljanában legutóbb nagy sikert aratott gravirozott teáskészletéről. Avagy...

Sorolná, szinte megállás nélkül. Van mit. Az eldugott kis művészházban minden héten születik valami új. Új és mégis régi: herendi. Ügyes kezű lányok, biztos szemű férfiak sokszorozzák a képzeletük. kezük szülte újat, hogy aztán az viselje a rangot: márka.

Andrássy Antal

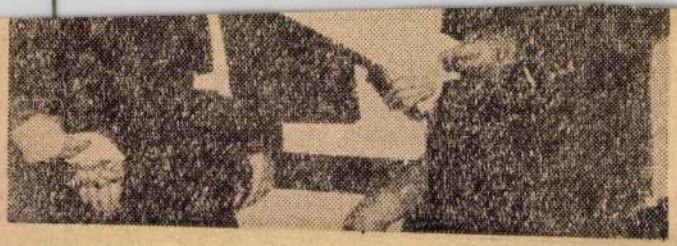

A győztes Kovács Béla átveszi az oklevelet és a jutalmat Szilágyi Gyula vezérigazgatótól és Almási Ágoston szb. titkártól.

— Nem „gyógypályát" készítettünk! — jegyezte meg találóan a gyakorlati versenyről *Almási* Ágoston szb-titkár, a zsüri tagja. A részvevők azonban másként vélekedtek.

Többen is kifogásolták, hogy a rendezőség nem adott alkalmat edzésre.

— A pályán csak egyszer mehettünk végig, gyalogosan — mondta az egyik gépkocsivezető.

— Úgy könnyebb is volt fordulni... — tette hozzá tréfálkozva a szegedi *Lajkó* Károly.

Sok idő nem maradt az eredmények fölötti meditálásra, mert ebéd után nyomban megkezdődött az elméleti verseny. Két műszaki és öt kresz kérdésre kellett válaszolniok a versenyzőknek. A legjobb válaszokat az első fordulóban *Lajkó* Károly adta, aki

jogászi pontossággal idézte a KRESZT-t és a maximális 21 pontot kapta válaszaiért.

A legjobb hat versenyző került a második fordulóba, a döntőbe, ahol nagy izgalmak közepette dőlt el, ki kaphatja az első helyezettnek járó 3500 forintos jutalmat.

A szerencse végülis *Kovács* Bélának kedvezett. A budapesti gépkocsivezető 17 éve dolgozik a vállalatnál. A tavalyi kresz versenyen negyedik volt. A második helyre *Solymosi* Károly, a győri üzemegység gépkocsivezetője került, míg a harmadik helyet a pécsi üzemegységhez tartozó *Lajkó* Károly szerezte meg. Őket sorrendben a győri *Mészáros* István, a budapesti *Farkas* Balázs és a pécsi *Bércesi* György követte. A négy üzemegység csapatversenyét *Győr nyerte 130 ponttal és jobb helyezési aránnyal az ugyancsak 130 pontot elért Pécs csapata előtt.*

Lőrincz János

Nemzetközi kooperáció az építőgép

A KGST Építésügyi Állandó Bizottságának egyetértésével magyar, NDK, bolgár, lengyel és csehszlovák építőgépgyártó vállalatok *szoros termelés együttműködés kialakítását kezdték meg.*

A szakma hazai képviselője, az ÉPGÉP Vállalat ebben az évben már mintegy *20 millió forint értékű* termelési kooperációt bonyolít le a Dessau-Halle-i VVB Építőgépjavító és Gépgyártó Egyesüléssel. A magyar vállalat üzemi alkatrészeket szállít az NDK-ba, s viszonzásként kész talajtömörítő gépeket kap partnerétől. A kölcsönös előnyöknek megfelelően máris *tovább szélesítették az együttműködést*, s így az idei termelési kooperáció értéke 20-ról csaknem 30 millió forintra emelkedik. Megkötötték a szerződést a jövő évi együttműködésre is, amely szerint *60 millió forint értékű termékkel vesznek részt a kooperációban.*

A lengyel ZREMB Építőgépgyártó Vállalattal is két oldalú megállapodást kötöttek, s most további tárgyalásokat folytatnak arról, hogy a gyártmányfejlesztési és termelési együttműködéssel párhuzamosan *megszervezik a két fél gépeinek kölcsönös garanciális javítását, vevőszolgálatát is.*

ÉPÍTŐK LAPJA
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1964 OKT 21

31 féle komplett... lehet összeállítani. A raktározandó árut programvezérléses daru *emberi kéz érintése nélkül* viszi a tárolóhelyre és lerakja, illetve benyúl érte és eljuttatja a kiadóhoz. A gyártási előkészületeket már megkezdték, s a jövő évben mintegy 20 millió forint értékű komplett raktári berendezést készítenek.

MINI HÁZGYÁR

Mini házgyárat épített és szerelt fel a Zala megyei Állami Építőipari Vállalat a nagykapornaki vasútállomás mellett. Vasbeton épületszerkezeteken kívül 9—12 négyzetméter nagyságú egyik oldalán vakolattal ellátott falakat készít az új kisüzem.

MAGYAR HIRLAPTÓ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1970 JUL 5

Szekeres Károly

MAGYAR NEMZET
Budapest

NAPLÓ

Július 5

A fiatal magyar iparművészek első országos kiállítása szombaton nyílt meg az Ernst Múzeum termeiben. A tárlat legjobb részvevőit a KISZ központi bizottsága és az Iparművészeti Tanács pályadíjakkal jutalmazta. A tárlat nagydíját Szekeres Károly nyerte el a városlődi gyárban készített kerámia étkészletével, a két első díjat pedig Polgár Csaba, illetve Konsztantinidesz Iraklisz kapta. Kiosztottak ezenkívül öt második és öt harmadik díjat, illetve az Iparművészeti Tanács nyolc különdíját.

mindennapiság hamuja...

— A 30-as években önt szárnyára kapta a hírnév, a Csendes Don és a Feltört ugar nagy sikere, a nép képviselőjévé, a tudósok akadémikussá, a kommunisták kongresszusi küldötté választották. Hogyan jellemezné népünk életének ezt az időszakát?

— Azok az évek a nagy szellemi fellendülés évei voltak. A kommunista párt, a mi soknemzetiségű egész dolgozó né-

Közelebb a realitásokhoz

Néhány hónapja e lap hasábjain szóltunk a *képzőművészeti* területen működő vállalatok *kiváló vállalati* cím elnyeréséért folytatott versengésének körülményeiről. Akkor utaltunk arra, hogy a *speciális tevékenységet végző vállalatok* nehezen tudnak eleget tenni azoknak az *általános* feltételeknek, melyek a népgazdaság más területén igen hatékonynak bizonyulnak. Szóvátettük, nehézményeztük azt a helytelen gyakorlatot is, miszerint az érdekeltek csak áprilisban, vagy az elmúlt években *még később* kapták meg a feltételeket, és azt is, hogy ezek a feltételek *nem* alkalmazkodtak megfelelően a vállalatok *művelődéspolitikai* feladataihoz.

Talán nem hiába beszéltünk minderről. Az idén — igaz, ismét csak áprilisban — ám az *érdekeltekkel történt konzultációk nyomán az élet követelményeihez sokkal jobban alkalmazkodó feltételek kerültek kibocsátásra*, így várhatóan az év végén több meggyőződéssel adják be pályázataikat a vállalatok.

A legjelentősebb változásnak az tekinthető, hogy a művelődéspolitikai feladatokat a többi feltételektől különválasztva és *élre helyezve* — kapták meg az érdekeltek. Feladat bőven akad, hiszen a *felszabadulásunk 30. évfordulójának* méltó megünneplése a maga területén mindenki számára éppen elég tennivalóval jár. Így lett a *Képzőművészeti Kivitelező Vállalatnál* feltétel, hogy a 30. évforduló tiszteletére készülő szobrokat határidőre kivitelezzék; hogy a *Képcsarnok* vagy más szervek által megrendelésre kerülő politikai kisplasztikák megvalósítására megfelelő kapacitás álljon rendelkezésre. Az *Iparművészeti Vállalat* feladata, hogy felszabadulásunk 30. évfordulója méltó megünneplést szolgáló iparművészeti alkotások létrehozása érdekében az Alap-tag művészek részére pályázatokat írjon ki. A Képcsarnok Vállalat pedig a hasonló tematikájú pályázat kiírásán kívül az egyedi megbízásokat is adjon ki. A *Képzőművészeti Kiadóvállalat* könyvkiadási tervének tematikájával, felszabadulási plakátok ismételt forgalombahozatalával járul hozzá az ünnepi eseményekhez. Az idén — minden vállalatnál — új feladatként jelentkezik a *művészeti export fokozása*, illetve zavartalan lebonyolítása érdekében szükséges szervezési intézkedések megtétele.

A *Művészeti Alap* — a feltételek összeállítója — nagy súlyt helyezett a *fiatal* képző- és iparművészek támogatására. Kiállítások, bemutatkozási lehetőségek megteremtésével mind a Képcsarnok, mind az Iparművészeti Vállalat sokat tud tenni érdekükben. Az említett két vállalatnak feladatává tették a közízlést fejlesztő, közművelődési célokat szolgáló kiállítások szervezését vidéken és a budapesti munkáslakta kerületekben egyaránt.

Örömmel tapasztaltuk, hogy a kulturális területen évek óta vitatott nyereségérdekeltség helyett *a feltételek az idén már az eredményérdekeltség felé tolódtak el.* A megadott gazdasági mutatók már nem a nyereség bármi áron történő növelését, hanem többé-kevésbé szintentartását, ám *nagyobb művelődéspolitikai aktivitást* írnak elő.

A speciális, csak a képzőművészeti vállalatok által megoldható feladatokon kívül jelentős előrelépés történt az *üzemi demokrácia* érvényesülését, továbbfejlesztését elősegítő, a vállalatvezetésre háruló tennivalók pontosabb megfogalmazásával is. Ezek megtartása és eleven tartalommal megtöltése — annak ellenére hogy a hatékonyság itt nehezen mérhető — nagy mértékben segíthet a dolgozók közérzetének, hangulatának javításában. Javaslatunkra feltételként szerepel az Iparművészeti Vállalat és a Képcsarnok Vállalat számára az is, hogy legalább *évente egyszer hívják össze azokat a művészeket*, akiket rendszeresen foglalkoztatnak. Ettől a „művészi termelési értekezlettől" a művészek és művészeti dolgozók között meglevő vagy vélt *ellentét* csökkenését is várjuk.

Az előrejelzések szerint ez a gazdasági év is sok problémát hoz magával. Az Iparművészeti Vállalat a második félévben megkezdi az üzemei *költöztetését* az új műteremházba, és közben teljesítenie kell a tervét. A kiadóvállalatnál lényegesen csökkent a levelezőlap és naptármegrendelések száma, de erőteljesebb propagandamunkával a dolgozói kollektíva az idén is mindent megtesz, hogy a várt eredmény ne maradjon el. A Képcsarnok Vállalatnál a kissé megmerevedett *zsűrizési* rend és a *jó* műalkotások irányában egyre beszédesebben megmutatkozó *igények* kielégítésének az ellentmondása okoz elég gondot. A Képzőművészeti Kivitelező Vállalat 1974-ben nem vállal biztos nyereséget jelentő exportmunkát, hogy teljes kapacitásával a *hazai* feladatok rendelkezésére tudjon állni.

(Békés)

A SZOT-díjjal most kitüntetett Szekeres Károly munkái

SZOCIALISTA MŰVESZETÉRT

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-148, 340-726

MAGYAR HÍRLAP

SZABAD NÉPSZAVA

k, hogy az *étkezési* hozzájárulás
t. (A teljes ráfordítás 1968-ban
millió 163 ezer forint volt.) Az
lkedés tette lehetővé, hogy az
l, az egy főre jutó *segélykeretet*
díjakat 23 ezer forinttal, a *mun-*
ttal, a *szociális, kulturális és*
l emelni lehetett, hogy a béren
llió forintról *11 millió forintra*

címben megfogalmazott dilem-
nyekkel, vagy keveseljük? Én a
gségesnek ezt a fejlődést, főként,
ősításokat is figyelembe veszem
nkaruhánál, lakásáraknál, stb.).
aránytalanságokat kívánom szó-
egyzem: érdemes lenne minden
ekhez, kikhez jut vissza néhány
t nem egy-két csónakázó vagy
gsport célokat szolgál-e? — ha-

alakult „Béke"-brigádról. A „Béke"-brigád tagjai a könyvelési és munkaügyi csoport dolgozói közül kerültek ki. A brigád 1973-as é önértékelését és az 1974-es válla lásait a vállalat munkaversen bizottságához benyújtotta, enne értékelése folyamatban van. A vál lalásban döntő szerepet kapott „Dolgozz hibátlanul" mozgalor helyi megvalósítása is. A munka verseny-bizottság titkára Pinté László terv-stat. csoportvezet tagjai között képviselteti magát vállalat gazdasági vezetése és mi den társadalmi szerv.

A vállalatnál elsőnek megalakul brigád példájára a brigádmozga lomba bekapcsolódott a másik ké osztály is (műszak és forgalma zás). A műszaki osztályon 1973. ok tóber 11-én megalakult az Edison brigád. A brigád vezetője Megyer József műhelyvezető, naplóvezet Villányi Árpádné adminisztrátor Az Edison-brigád megtette a 1974-es évre a vállalásait, s ebbe nagy szerepet kap a zavartala

gád versenyben áll egymással, mely azonban nem zárja ki egymás tapasztalatainak kicserélését és egy-

el, a lényeget, amely egyébként százezer féle
egragadható. Nem szól a szerző közvetlenül a
ről, tömör és meggyőző verselemzések az ala-
ú moccanásait követik nyomon, s mögötte csak
ranyagot sejtetnek egy sok fájdalomtól tülérzé-
életet. Bőven támaszkodik egykorú recenziókra.
de az idézeteket úgy illeszti be saját szövegébe,
égis, vagy talán annál inkább megkapja — őrzi
rculatát a szintézis összefogva kikerekítő szán-
Értelmezései nincsenek híjával a szubjektivitás-
áról szólván ez nemcsak elkerülhetetlen, hanem
itolás egyetlen lehetséges módja: az élményben
ását, tükrözését. Ennek nem mond ellene a hely-
felbukkanó strukturalista megközelítés kísérlete
b azt demonstrálja, hogy tartalom és forma bű-
yazon költői mondandó körül folyik, amelyhez
forma minuciózus felfejtése is meggyőző adalé-
lgálhat. Összegezve: áttetsző képet ad Rákos
re magasabb csúcsokat meghódító költészetéről,
ületés előtti és a halál után való nihil között ki-
ékeny emberi pillanat fájdalmát dalolja ki he-
nbenézéssel. **(Szúdy Géza)**

J LE SEMMIRŐL

ppen dicséretes az a kiadói szándék, amely az
előtti kezdeményezést, a fiatal költők egy kö-
ó megjelentetését ebben az évben is tovább
A Babits versből kölcsönzött kötetcím ezúttal
fiatal lírikus indulásának cégére lett, s egyen-
gy öt-hatszáz sorral mutatja be azok költői csí-
kotói kibontakozásuknak első lényeges állomá-
nindegy, hogy egy fiatal költő milyen körülmé-
tt indult el pályáján. Az önálló kötetben való
megjelenés éppoly veszélyes lehet a jövő szem-
mint a hermetikus elzártság; az az érzésünk,
yen alkotói közösségben történő színrelépés az
eltérő lírai alkatok mellett is helyesen szabá-
jó mederbe terelheti az egyes költők fejlődését,
inyát, és ugyanakkor változatos, színes könyv-
yújt az olvasó számára.

m o n d j l e s e m m i r ő l antológia vers-
két nagyobb irányt vehet észre a figyelmes
az egyik csoport lírai termésében világosan fel-
előd ök, a hazai és az európai líra nagyjainak
másik irányzat igyekszik elhatárolni magát min-
rtől, példaképtől. — Rákos Sándor találó szavai
oldják magukról a biztonsági övet, a zuhanás
is vállalva".

részéről minden elfogultság vagy konzervativiz-
l inkább az első csoportba tartozó költői alko-
rtjuk értékesebbnek. Elsősorban azért, mert a
xtől sok mindent megtanulhat a fiatal költő:
beli tudást, önfegyelmet, saját érzés- és gondo-
ik mentől teljesebb kiérlelését és az út egy
bontján amúgy is a maga lábára állva folytatja
kké nyughatatlan vándorutat, a költészetet. Más-
sokkal több színt és érdekességet látunk ebben
uhász Gyula, József Attila, Pilinszky János, sőt
udelaire, Rimbaud és Apollinaire által is meg-
öltői indulásban, mint ahogy a „mindenáron"
a költők gondolják: épp **Banos János** és **Lita-**

uszky István példája mutatja, miképp nyerheti el egyéni hangját, kifejezőerejét a méltó mestereit meg nem tagadó lírikus. Mint ahogy **Kiss Irén** Ady-hatásából, a már említett Litauszky Juhász Gyula és József Attila vagy a Banos János Pilinszky-inspirációiból már e hasábokon ott látjuk a további, egyéni útra forduló lehetőséget, ugyanúgy biztosak vagyunk abban, hogy a mélyen átélt humanitást árasztó **Sikó Zsuzsa,** a néhány versében páratlan magas hőfokra emelkedő **Czilczer Olga,** a szenzitív és árnyalt **Kartal Zsuzsa** és a tág horizontú, intellektuális **Spiró György** már ebben a formában is „adott" valamit önmagából, megfogalmazható költői világából.

Hiba volna megfeledkezni **Bratka László, Hajas Tibor, Kemenczky Judit, Szilágyi Ákos, Várady Szabolcs** és **Viola József** költészetéről, itt jelentkező „hagyományt-elvető", merész vállalkozásáról is. A kritikusi jószándéktól függetlenül valamennyien tehetségesnek mutatkozó, helyenként rendkívüli magas igényt hordozó költők. Talán éppen ezért féltjük őket a „sehová-sem-tartozástól" és a már-már követhetetlen, továbbá nem fejleszthető absztrakció szakadékaitól. Ne gondolják, hogy a gondolat logikus rögzítése, a kötött formák ismerete és alkalmazása, egy jól megírt szonett „árulást" jelentene mai életérzésük, általában véve modern költő-voltuk ellen.

A több, mint négyszáz oldalas könyvet önéletrajzi adatok, vallomások és ismert magyar lírikusok bevezetői egészítik ki, akik szívélyesen és önzetlenül nyújtják jobbjukat az új, ígéretes költőtehetségek felé. **(Szeghalmi Elemér)**

FRANYÓ ZOLTÁN TERMÉSE

A Temesvárt élő, 87 éves poéta, a k. u. k. tisztből lett festő, költő, a 19-es **Vörös Lobogó** szerkesztője, **Ady**-barát, laptulajdonos, polihisztor — igencsak a legtöbb holt és élő nyelvből poétául átültető műfordító a magyar nyelvterületen. A bukaresti KRITERION (érdeme szerint írjuk verzállal nevét!) megkezdte műfordítói munkásságának gyűjteményes kiadását. Megjelent az impozáns első kötet **Ősi örökség** címmel. Hat más kötet követi majd. A jelen kötet az ógyiptomi, sumer, akkád (asszír), ógörög, római, arab, perzsa, indiai és kínai versfordításainak válogatott darabjait teszi kezünkbe. Poliglott nyelvművész, írta róla román méltatója, s igazat kell adnunk. A magyar írók közül kevesen áldoztak félévszázadot a keleti irodalmak behatóbb megismerésére. Franyó Zoltán bécsi emigrációjának éveiben lapszerkesztés után megismerkedett a román irodalom mellett a keletiekkel is. E kötet is kézikönyv. Ha majd a hét kötet lesz kezünkben, elmondhatjuk: a világirodalomban egyéni hangú, biztos válogatású költőkalauzunk van: Franyó Zoltán. S hogy ez meg lesz, nem csak a kiadó garantálja, a recenzens látta a hat köteg kéziratot a temesvári könyvtárszobában.

Ide kívánkozik egy másik Franyó-kötet beharangozása is. Az Eminescu kiadó megjelentette az **Eminescu versek** fordításgyűjteményét. Több mint fél évszázada szerette meg az Ady-barát költő e romantikus román költőóriást. S mint **Zoe Dumitrescu-Busulenga** írta előszavában: eddig nem sokan szólaltatták meg íly költői fokon, rokonhangon Eminescut. A költői szépségen túl e gyűjtemény hiven szolgálja Franyó régi, nagy célját: a román és magyar nép testvériesülését. **(Varga Imre)**

SAJTOFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-736
Szekeres István,

ÉLET ÉS IRODALOM
1982 NOV 19

1021

Szekeres István rajza

Szinte láthatóvá válnak s villognak a számok: százalékban, tonnákban, millió forintban, százezernyi dollárban kifejezve. Dübörög a varázsfogalom: MEGTAKARÍTÁS. Képen és hangban mosolyok, elégedettség. Mindenki megnyugodhat: elhárítottuk a pazarlás ördögének mesterkedéseit, boldog korszak köszönthet ránk. Elég, ha a lakóházak nyílászáróit szigeteljük, ha a külső falfelületekre érzékeny hőjelzőket szerelünk. Csak éppen a paneleket összetartó tapéták alá ne nézzünk, s az elemillesztések hézagait ne vegyük számításba, különben a szigetelőanyag pazarlásába fulladhatunk.

Ömlenek a derűlátó beszámolók, a riporterek tolla ódasorokat rögzít a papírra, hangjuk elcsuklik, szemük — az esetleges dioptriák mögött felnagyítva — bepárásodik. Természetes a meghatódás, hiszen az előzetes számítások ígérik: annyi fűtőolajat takarítunk meg „éves szinten", „éves viszonylatban", „nagyságrendben" (ritkábban: egy évben, egy év alatt), hogy hovatovább importáló gazdaságból exportálóvá alakulhatunk. Mihozzánk érdemes szállítani, mert az országba érkező „energiahordozókat" nem fogyasztjuk el, hanem megtakarítjuk, s ilyen módon nemcsak saját gondjainkat számoljuk fel, de valamelyest a világgazdaság kínjain is enyhítünk.

A kívülálló, aki a „távlati elképzelések" az „ezredfordulóig megvalósuló" s a hasonló, ismétlődő szakkifejezések kavalkádjában tanácstalanul forgolódik, néha alig ért valamit, leszakad a

setnél kevesebb nyugdíjból kényszerültek megélni. Lehet, hogy egy vagy két évtizedig „kerül, amibe kerül!" alapon gazdálkodtunk, talán bizony pazaroltunk? Lehet, hogy már el is késtünk a szalmával, a biogázzal, a fáradt olaj felfrissítésével?

A kívülálló — magától értetődően — csak kérdezhet, lévén hozzá nem értő, a kérdésekre válaszolni képtelen. Annyit azonban talán elvárhat, hogy a hozzáértőktől felvilágosítást kaphasson, hogy „az előzetes számítások szerint" nyilatkozók majd még egyszer álljanak a nyilvánosság elé, és számoljanak be: mennyi teljesült valójában az ígért 20-30-40 százalékból. Érvényesüljön az egykori politikus vezérelve: — Emberek, vigyázzunk, ne járassuk le a százalékok iránti bizalmat! (A valóságstatisztika minden ország támaszának, talpkövének része!)

Mert nemcsak az energiahordozók pazarlása káros a népgazdaságnak, de éppúgy árt a felelőtlen, megalapozatlan számzsonglőrködés is. Nem szólva arról, hogy ha valamiről valamikor számot kell adnunk, azt mindig megfontoltan tegyük. Régi ta-

1021

Szekeres István grafikusművész

1984.III.5.Kossuth 12.00.

Déli Krónika

- Országszerte egyre több helyen alakulnak meg a baráti körök. Tagjaik olyan vidékről elszármazott személyiségek, akik változatlanul szülőhelyük értékeit népszerűsítik a hazában, és a világban. Ma például a makóiak baráti köre tart találkozót a Hazafias Népfront IX.kerületi székházában. Itt mutatják be Szekeres István Makóról elszármazott grafikus művész alkotásait. Szekeres István azon kevés grafikusok egyike, aki képi jelekot, közismertebb szóval emblémákat tervez. Ezek aparányi jelek egy-egy terméket vagy intézményt juttatnak többnyire az ember eszébe. Szinte valamennyiben vannak azonos vonások. Ezért is kérdeztem a következő rövid beszélgetésében a művésztől...

- Mi jut eszébe a világról?

- A világról? A szabad természet, a mező, aztán ezeknek az asszociációs vonatkozása, hogy arca van, hogy ajándékozni lehet, hogy kedves.

- A könyvről mi jut eszébe?

- A könyvről? Az emberi kultura, az hogy a közös kincsünk.

- A láncról?

- A láncról eszembe jut az összefonódás, a kapcsolódás, a kézfogás,....

- A multról?

- Eszembe jut az egyik a menés, a távolság, a messzire jutás.

- Hogyan lehet ezeket a fogalmakat tulajdonképpen apró parányi jelekbe sűriteni?

- Megpróbálom közös nevezőre hozni, és azokat az asszociációkat kiemelni, ami nemcsak számomra jelent, és jelent, hanem visszaolvasható mindannyiunk számára.

- Melyik az az embléma amit ön tervezett, és talán még ma is ismerik, vagy talán mondhatom azt, hogy a legmaradandóbb?

- Talán a leközismertebb az amforáé, de ismert ezek közül még a finom-kerámiaipari vállalaté, remeljük az lesz a stadion-hotelé is, és hát alegujabb a Corso Cipőkereskedelmi Vállalaté.

- A makósak baráti találkozója, és Szokoros István grafikus művész kiállitása a Hazafias Népfront IX.kerületi székházában lesz a Kinizsi utca 22-ben.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 MAR 25

ÉLET ÉS IRODALOM

1021 Szekeres István

Szekeres István: Emblémák

1972. MÁRCIUS 25.

Könyvtári ifjúságomban klasszikusokon és moderneken, Práger-kiadványokon, szocialista és népi írókon nevelkedve, költőkért rajongva, kívülrekedt kíváncsiságom körén a kortárs magyar irodalom polgári vonulata. A már „patinás" nagyok is, hát még egy fiatal, katolikus író, nevezett Thurzó Gábor.

Akkor ismerkedtünk meg, amikor a „Rokonok"-at, a Móricz Virággal közösen készített sikeres színpadi változat után filmre írta. Később a filmgyár egyik dramaturgjával találkoztam, aki semmiben sem hasonlított a filmgyári dramaturgokhoz. Emezek többsége — az ötvenes évek kívánalmaihoz híven — inkább a politikai instruktor szerepét töltötte be. Jómagam, mint egészen kezdő forgatókönyvíró, de nem kezdő kommunista, ezt az instruktori támogatást feleslegesnek éreztem. Mire jó a dramaturg? Az „Egy pikoló világos"-ban dolgoztunk először együtt Thurzóval. (Valamelyik antikváriumban már sikerült

az egy
kenyé
dialóg
mint a
retnék
ne híg
kasztv
éppen
ges in

Folyt
még, c
kapcso
népsze
játékok
Előbb
akkor
pedig
éppen
sőként,
ízzel g
tem a
kat". T
lom a
számon
érdekes
máskén
Én ped

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Szekeres István

ÉLET ÉS IRODALOM

1972 MAR 25

1021

Bemutatjuk

A PLAKÁTGRAFIKUSOKAT

Lapunknak ez a bemutatója a 6. magyar plakátkiállítás „előzetese". A közölt grafikai munkákat a tárlat rendező bizottsága válogatta a kiállított ötödfélszáz mű közül. Nemcsak plakátot küldtek a művészek: más műfajt is, kisgrafikát, legtöbb pedig az embléma. Emblématikusak az itt reprodukált művek is. Az alkalmazott-grafikus — csúnya szó ez, szebb nincs — tudja persze, hogyan kell alkalmazkodni az újság, a rotációs papír feltételeihez. A hatásos kifejezésben otthon van, ez is a feladata.

Ez a néhány képünk nem adhat a kiállításról még csak tájékoztatást sem. Tájékozódni csak az tud, aki elmegy és megnézi a műveket. A plakátkiállítás e számunk megjelenésének napján nyílik meg a Műcsarnokban.

Frank János

Tipografika

Szekeres István: Embléma

András:
ÁPRILIS
(3. old.)

AZ ÍRÓSZÖVETSÉG
TAGGYŰLÉSE
(4–5. old.)

IRODALMI ÉS P

XVI. ÉVFOLYAM 13. SZ

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 MAR 25

ÉLET ÉS IRODALOM

Szekeres István

1021

Szekeres István: Emblémák

Színház

ború házhoz jön

ázként *Maár Gyula* intelligens
s bátor színpadi átdolgozása. A
ány tudatvilágának kivetülése és
külső cselekmény ritmikus vál-
akozása alkotja a dráma szöve-
ét. A szöveg, úgy tetszik, azonos
az eredetivel, de valójában hosz-
zú dialógus-részeket kellett tel-
esen önállóan megfogalmazni a
ány egyes szám első személyben
elmondott utalásai nyomán. Maár
Gyula dramatizálásáról az a be-

tatlanul zárják a bársony pillantású, sugaras mosolyú kislánynaívák szerepkörébe, ennél sokkal összetettebb, komolyabb feladatokra méltó. Játékának elragadó őszintesége hitelesíti minden mozdulatát, a kiábrándultságot, keserűséget, közönségességet. A buja kárhozat, a társadalmi gátlásoktól megszabadult nőstény-lét mélységébe azonban már nem tudja követni

Szekeres Károly
ipanművész

Szekeres kanna és csészeformái
általában hengertől képzettek.
Kávéskannái csövesek, tányérjai
biztos fogásnak.

Dr. Brestyánszky Ilona: A praktikum szépségéért.
Művészet, 1974. november - 25.oldal.

Szekeres Károly
iparművész

Szekeres formaképzésének karakterisz-
-tikus vonása a borszerű távlási tö-
rekvés. A hamnák, a tányérokhoz ha-
sonlóan egymásra rakhatók. Ez az u.n.
„Bankasten" elv.

Dr.Brestyánszky Irénné: A praktikum szépségéért.
Művészet, 1974. november - 25.oldal.

Szekeres Károly
iparművész

A városlődi, 1100° körül égethető
hőálló cserépedényel Szekeres har-
monikus, korszerű formáival in-
dultak európai útjukra

Dr.Brestyánszky Ilona: A praktikum szépségéért.
Müvészet, 1974. november - 25.oldal.

Szekeres Károly
iparművész

Szekeres általában formacsoportokat
tervez, formaképzése mindig az anyag-
ból és a funkcióból indul ki.

Dr.Brestyánszky Ilona: A praktikum szépségéért.
Művészet, 1974. november - 25.oldal.

Szekeres Károly
iparművész

Szekeres általában hőálló csisip-
edényeket tervez, maga hezerte a-
gyagmárakkal. Szekeres edényei,
a magyar népi főzőedények jól
használható hagyományát rejtja fel.

Dr.Brestyánszky Ilona: A praktikum szépségéért.

Művészet, 1974.november - 25.oldal

Szekeres Károly
ipari művész

Szekeres ma új anyaggal és eddig-
típusokkal dolgozik, a szerszámo-
kat és formákat létrehozó gépeket
is maga tervezi hozzá.

Dr. Brestyánszky Ilona: A praktikum szépségéért.
Művészet, 1974. november - 25. oldal

Szekeres Károly
ipaemüvész

Szekeres edeny tervet feltő gonddal sokáng ezleti, csesztolja is a formáknak megfelelő miazat hiszileter ki.

Dr.Brestyánszky Ilona: A praktikum szépségéért.
Müvészet, 1974.november - 25.oldal

Szekeres Károly
ipaminvisz

Szekeres ~~[illegible]~~ dényeinek formáiban
él parasztí ősének anyagtisztelő,
szerszámkészítő kéz műves szellemé.

Dr.Brestyánszky Ilona: A praktikum szépségéért.

Müvészet, 1974.november - 25.oldal

Szekeres Károly
iparművész

Szekeres saját művészi célkitűzése
hogy ötletes, használható több cél-
ra variálható edényegyüttesket
tervezzen.

Dr. Prestyánszky Ilona: A praktikum szépségéért.
Művészet, 1974. november - 25. oldal

Szekeres Károly
iparművész

Szekeres Károly, a városlődi gyár fia-
tal tervezője új formájú modern ba-
dató és főzőedények terveivel fogal-
kozik. Főleg az északi országok kedvelt
e termékeket.

Dr. Brestyánszky Ilona: A praktikum szépségéért.
Művészet, 1974. november - 25. oldal

Szekeres Károly
iparművész

A fiatal iparművészek európai
rangú tervező, a világhírű faen-
zai Nemzetközi Kerámia Akadé-
mia tagja.

Dr. Brestyánszky Ilona: A praktikum szépségéért.
Művészet, 1974. november - 25. oldal

Szekeres Károly
iparművész

Szekeres ebben az évben nyerte el a
Szakszervezetek Országos Tanácsának
díját a Finomherámaipari Művek
tervezőkollektívájának tagjaként.

Dr.Brestyánszky Ilona: A praktikum szépségéért.
Müvészet, 1974.november - 25.oldal

Szekeres Károly
ypszilonvész

Szekeres Károly csaknem főiskolás
kora óta vesz részt kiállításokon.
Egyéni kiállítása volt Veszprémben
a Bakony Múzeumban.

Dr.Brestyánszky Ilona: A praktikum szépségéért.
Művészet, 1974.november - 25.oldal

Szekeres Károly
iparművész

1974-ben Szekeres Károly részt vett
a XXXI. Nemzetközi Kerámia Pályá-
zaton és Kiállításon Faenzában.

Dr. Brestyánszky Ilona: A praktikum szépségéért.
Művészet, 1974. november - 25. oldal

Szekeres Károly
iparművész

Szekeres Károly 1974-ben részt vett
a Városlődi Majolikagyár csoportos
kiállításán Budapesten FIM stúdio.

Dr.Brestyánszky Ilona: A praktikum szépségéért.
Müvészet, 1974.november - 25.oldal

Szekeres Károly
iparművész

Szekeres Károly 1973-ban részt vett a
Magyar Kerámia Kiállításon Prá-
gában, Bratislavában és Istanbulban.

Dr.Brestyánszky Ilona: A praktikum szépségéért.
Művészet, 1974.november - 25.oldal

Szekeres Károly
iparművész

1973-ban részt Szekeres Károly a XXV.
Nemzetközi Kerámia Pályázaton és
Kiállításon Famagustában.

Dr. Bresztyánszky Ilona: A praktikum szépségéért.
Művészet. 1974. november 25. oldal

Szekeres Károly
ipartűrben

1973-ban Szekeres Károly részt vett
az Edénykultúra kiállításon Buda-
pesten a Műcsarnokban.

Dr. Brestyánszky Ilona: A praktikum szépségéért.
Művészet, 1974. november 25. oldal

Szekeres Károly
iparművész

1973-ban Szekeres Károly részt vett
a III. Országos Kerámia Biennalén
Pécsett, a Kerámiai Szimposionon
Siklóson.

Dr.Brestyánszky Ilona: A praktikum szépségéért.
Művészet, 1974.november 25.oldal

Szekeres Károly
iparművész

1972-ben Szekeres Károly részt vett
a XXIX. Velencei Kerámia Kiállí-
táson és Pályázaton Faenzában

Dr.Brestyánszky Ilona: A praktikum szépségéért.
Művészet, 1974.november 25.oldal

Szekeres Károly
iparművész

Szekeres Károly 1971-ben nyert részt a XXVII. Nemzetközi Kerámia Pályázaton és kiállításon Faenzában és Münsterben és Magyar Iparművészeti Kiállításon.

Dr.Bresztyánszky Ilona: A praktikum szépségéért.
Művészet, 1974. november - 25.oldal.

Szekeres Károly
iparművész

1971-ben Szekeres Károly részt vett a II. Országos Kerámia Biennalen Pécsett, a Kerámia Szymposionon Sikloson, a Művész az iparban kiállítás on Budapesten.

Dr.Brestyánszky Ilona: A praktikum szépségéért.
Művészet, 1974. november - 25.oldal.

Szekeres Károly
iparművész

Szekeres Károly 1968-ban részt vett az I. Országos Kerámia Biennálén, 1969-ben a Kerámia Szimpózium Siklóson, 1970-ben a Fiatal Iparművészek Első Országos Kiállításán Budapesten az Ernst Múzeumban.

Dr. Brestyánszky Ilona: A praktikum szépségéért.
Művészet, 1974. november - 25. oldal.

Szekeres Károly
iparművész

„Reggelizőkészlet"
„Halász-vadász tálalókészlet" 1971. } repro
„Főző és tálalalókészlet"

Dr.Brestyánszky Ilona: A praktikum szépségéért.
Müvészet, 1974. november - 25.oldal.

Szekeres Károly
iparművész

Szekeres Károly 1968-tól a Városlődi Majolikagyár tervezője és 1969-től művészeti vezetője a gyárnak.

Dr. Trestyénszky Ilona: A praktikum szépségéért.
Művészet, 1974. november - 25.oldal

Szekeres Károly
iparművész

Szekeres Károly 1967-ben végzett,
utána visszament az Herendi Por-
celángyárba.

Dr.Brestyánszky Ilona: A praktikum szépségéért.
Művészet, 1974. november - 25.oldal

Szekeres Károly
iparművész

Szekeres Károly az Iparművészeti Főiskolán Schrammel Imre és Gáivossy György ipitész növendéke volt.

Dr.Brestyánszky Ilona: A praktikum szépségéért.
Müvészet, 1974. november - 25.oldal

Szekeres Károly

A praktikum szépségéért

SZEKERES KÁROLYRÓL

Dr. Brestyánszky Ilona

Reggelizőkészlet

A praktikum szépség

zakat kísérletez ki, hogy a forma szintézisbe
mázzal, s a funkciót a máz, a forma és a technol
kélye egyaránt szolgálja. Ha új anyaggal és edénytip
kal dolgozik, a szerszámokat és a formákat létreho
gépeket is maga tervezi hozzá. Általában hőálló cserép-
edényeket tervez, maga keverte agyagmázakkal.

A hőálló cserépedények divatja európaszerte az öt-
venes évek végétől kezdve mutatja a közönség igény-
változását. Szekeres Károly edényei a magyar népi fő-
zőedények jól használható konyhai hagyományát újít-
ják fel ízes formákban. Általában formaegyütteseket
tervez, a lezárt készletek holttá merevedett szabvá

m
féle
kerét s
készletév
Nemzetköz
edényegyüttes

Szeheres Károly
porcelánfestő

Szeheres Károly Zánkáról indult, mint porcelánfestő szakmunkás. A Herendi Porcelángyár ösztöndíjasaként lépett az Iparművészeti Főiskolára.

Dr. Brestyánszky Ilona: A praktikum szépségéért. Művészet, 1974. november – 25 lap.

Szekeres Károly iparművész

a Műcsarnokban rendezett jubileumi iparművészeti kiállításon, szerepelnek városlődi majolika-készletei.

(említve)

A.M.: 30 év magyar iparművészete.

Szövetkezet, 1975. jul. 16.

Szekeres Károly iparművész

a Jubileumi Iparművészeti Kiállítás háztartási edények között látható kerámia, porcelánkészletei.

P. Brestyánszky Ilona: Iparművészetünk 30 éve.

Dolgozók Lapja (Komárom), 1945. júl. 27.

Szekeres Károly

A Veszprémi Balaton Múzeumban 1973. nov. 6-án rendezett 15. őszi veszprém megyei képzőművészeti tárlaton második díjjal tüntették ki.

Népnapja, 1973. nov. 7. 101. évf. 261. sz. 10. p.

Szekeres Károly

Kerámia étkészlete (repr.)

Munka, 1974. 6. 40. old.

Szekeres Károly iparművész

az ez-évi SZOT-díjban részesült a művész, a Finomkerámia Művek tervező-kollektívájának tagja.

Déli Krónika

1974. IV. 30. Kossuth 12.00 (Szné)

Szeheres Károlyné
fazekas

Szeheres Károlyné Dezső József
híres csákvári fazekas leánya,
aki a fazekasmesterség ugyanúgy,
ipari fogásait tanítja a fiatalok-
nak.

Lipp Tamás: Sárból, vízből formát teremt
Uj Tükör, 1976. September 14 - 21 oldal.

MEGHÍVÓ

SZEKERES KÁROLY

KERÁMIKUS

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
A VESZPRÉMI BAKONYI MÚZEUMBA
1973. DECEMBER 14-ÉN, 12 ÓRAKOR

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA
JÁNOSSY GYÖRGY
ÉPÍTÉSZ

Dr. Németh Lajos

Nyomtatvány

BAKONYI MÚZEUM
8201 VESZPRÉM
LENIN LIGET 5.

1148 Budapest XIV.
Bólyai D. u. 73.

Szekeres Károly kerámiakiállítás MEGHÍVÓ

SZEKERES KÁROLY

KERÁMIKUS

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
A VESZPRÉMI BAKONYI MÚZEUMBA
1973. DECEMBER 14-ÉN, 12 ÓRAKOR

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA
JÁNOSSY GYÖRGY
ÉPÍTÉSZ

Kiss Sándor

Nyomtatvány

BAKONYI MÚZEUM
8201 VESZPRÉM
LENIN LIGET 5.

1072 Budapest VII.

Hajós u. 51.

Szekeres Károly

Mázas Zerámia, foto

Építészeti Zerámia, Budapest, 1970.
Magy. Építőművészet Szélháza

Szekeres Károly

Herend, Ág utca 5.

Építészeti Szemle, Budapest 1970.
Prof. Építőművészet Szerkára

Szekeres Károly

Szekeres Károly

„Térplantíra" c. műve
szerepel a III. Országos Kerámia
Biennálén, Pécsett

Mépisava 1972 október 27
kold.

Szekeres Károly

Főző-tálaló kollekciója

szerepel a Fészekben rendezett

Formatervezési Kiállításon

Népszava 1972 november 10

2. old.

Szeberes Károly
keramikus

Az első siklósi szimpozion részt vett.

N.Dvorszky Hedvig: "A kisérletezés lehetősége".
MÜVÉSZET, 1972.október-november - 34.oldal

Tren vrijeme nije zlatni novac

Ben

Szekeres Károly

Az Ipari Műv. Főiskola hallgatója. Részt vett az épületkerámiai kiállításon az Építőművészek Szövetségében.

Bojár Judit: Kiállításról – kiállításra; Magyar Hírlap, 1970. 8. 6. 9. l.

Szekeres Károly, kerámikus

Díjat kapott.

–: Átadták az 1974. évi
SZOT-díjakat 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. ápr. 30.

Szekeres Károly, [keramikus]

Új SZOT-díjas.

–: Kiosztották az 1974. évi SZOT-díjakat 4.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. máj. 1.

Srekeres Károly
formatervező

Részt vett a XXX.Faenzai Nemzetközi Kerámia Kiállításon.

.-. Magyar művészek kiállításai külföldön.
MŰVÉSZET, 1972.szeptember - 46.oldal

Szekeres Károly

Szeranalus

Magyar részről Szekeres Károly
avatott szekert funkcionalis be-
ramiáival.

Ortutay Tamás: Jelentés a Faenzai XXX. nemzetközi.
Művészet, 1973. február – 42 oldal

Szeheres Károly

Szeheres Károly Veszprémben rendez tailatot.

.-.: Kiállitási naptár.

Müvészet, 1973. március - 46.oldal

Szeberes Károly
szíves közlése

A Fészekklubban rendezett
10 "kísérlet című kiállítás-
sorozat részt vett.

Bereczky Loránd: Magyar design?
MŰVÉSZET, 1973. január - 9.oldal

Szekeres Károly

Kerámia éttérzlete szerepel a Férsek Klub „Magyar design" c. kiállításán

Magyar Nemzet 1972 október 22
9. old.

Szekeres Károly, [iparművész]

Szerepel a kiállításon. (Műcsarnok.)

↓

Fenczik Flóra: Edény kultúra '72 2.

EST/ HIRLAP, Bp. 1972. márc. 11

Szekeres Károly

Tűzálló anyagból formált agyagmázas készlete (reprója kö-
zölve!) szerepelt az „Edénykultúra '72" c. kiállításon.

Vita az Edénykultúráról (Bartos Tibor); Ipari Művészet, 1972/4. sz. h.l.

Szekeres Károly

Kódeny-készletei szerepeltek a Divatcsarnok Lokterében, az Amfora és az Ötért Nagykereskedelmi Vállalat rendezte kiállításon. Vadászházakba, csárdákba illő darabok.

D. N.: Terített asztal; Ipari Művészet, 1972. 3. sz. 24. l.

Szekeres Károly 1
(Iparművészeti Múzeum) többször vett
részt hazai és külföldi kiállításokon, s
munkásságáért már eddig is szép elismerésben részesült. A Városlödi Majolikagyár
művészeti vezetője, munkásságának java
idekötti, s ennek megfelelően edények, asztalneműek tervezésével foglalkozik.

Bojár Iván: Kiállításról kiállitásra.

Magyar Hirlap 1971/340 6 old.

Szekeres Károly

De monumentális törekvései közül is már megvalósult az Elegancia KTSZ Petőfi Sándor utcai üzletének porcelán pillér-burkolata. Szekeres az asztalneműek és konyhakészletek „ősi" mivoltát hangsúlyozza az edények vaslag falával, a nehézkességükben is kecsesen célszerű formákkal, a pirogránit vagy a dürva samott vaskos anyagszerűségével. Edényei úgy racionálisak, hogy gyönyörködtetik a szemet és úgy esztétikusak, hogy a szépség soha sem válik öncélla, hanem a rendeltetést szolgálja.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1971/340 6old.

Szekeres Károly

a pécsi országos kerámia biennálén plasztikája szerepel~~tek~~.

Láttuk, ballottuk a kiállítóterekben.

1972. IX. 16. 17-20 Petőfi 16/V.

Szekeres Károly (Városlődi Majolikagyár).

a múlt hónapban Faenzában rendezett kiállításon szerepelt kerámiái elkésztette, amely a katalógusba is bekerült.

Somorkői: Faenzában.

Mestermunka, Budapest, 1942. aug. 23.

Szekeres Károly

Az idei pécsi kerámia bicnnálén edényei szerepeltek (emlétve), valamint kerámiája.

Felszte Judit: A pécsi bicnnálé.

Magyar Nemzet, 1972. szept. 17.

Szekeres Károly

Ambrus Éva, Minya Mária művészeket, a Finomkerámiaipari Müvek tervező kollektiváját az idei SZOT-dijjal tüntették ki, Május elseje alkalmával,-közli a lap "SZOT-dijasok" cimmel.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. május 4.
XVIII. évf. 2. lap. 18. sz.

Szekeres Károly, kerámikus

Ankarában szerepel. (Nov. 16-tól.)

– : A kulturális kapcsolatok Intézetének
Őszi kiállítási programja 7.

Népszabadság, Bp 1973. okt. 17.

Szekeres Károly, a városlődi Majolikagyár tervezője

Máj. 1. alkalmából az idén 17-szer adtak át a SZOT irodalmi és művészeti díjait. A Finomkerámiai Művek tervező kollektívája is SZOT díjat kapott, tagjai az ország külsi-böző pontján dolgozik, de közös kiállításon szerepelnek, közös elképzeléseik, céljaik vannak és közrenüködnek a Szilikátipari Kapcsülés Iparművészeti szakcsoportjában.

G. Szabó László: SZOT-díjas a Finomkerámiaipari Művek három tervezője.

Építők Lapja, 1974. máj. 6.

Szekeres Károly, a Finomkerámiaipari Művek tervezője

Veddeu kiosztották az 1974. évi SZOT-díjakat. – SZOT-díjjal tüntette ki a SZOT elnöksége a Finomkerámiaipari Művek tervezőkollektíváját, melynek tagjai: Ambrus Éva, Munya Mária, Szekeres Károly.

Népszava, 1974. máj. 1.

Szekeres Károly
Az idén a használati tárgyak kate
goriájában állított ki Pacuzában.

B. B. M. Magyar siker Pacuzában.

Magyar Hírlap 1972/208 7old.

Szekeres Károly

Munkája szerepelt a jabloveci kiállításon.

Szentes Lajos: A tárgyak világa; Ipari Művészet, 1972/5.sz. 29.l.

Szekeres Károly
iparművész

1970-ben a Magyar Építőművészek
Szövetségének Székházában a mű-
vész részt vett a variálható falburko-
lat elem tervéből rendezett kiállítá-
son

N.Dvorszky Hedvig: Eredményhirdetés előtt.
Müvészet, 1973. junius - 38.oldal

Szeheres Károly
iparművész

Budapest, Petőfi Sándor utca,
üzletben pillérbuzkolála, 1971.
(repro)

N.Dvorszky Hedvig: Eredményhirdetés előtt.
Müvészet, 1973. junius - 38.oldal

Szekeres Károly tervező

A SZOT Elnöksége 1974. évi Szot-díjjal tüntette ki a Finanskerámiai Művek tervező-kollektíváját, melynek tagja.

Nógrád, 1974. máj. 1.

Szekeres Károly tervező

A Szot elnöksége 1974. évi Szot-díjjal tüntette ki, a Finomkerámiaipari Művek tervező-kollektíváját, melynek tagja:

Zalai Hírlap, 1974. máj. 1,

Szekeres Károly (grafikus)

A városlódi majolikagyár tervezője.

→ fénykép

— : (— szöveg — fénykép —) 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. febr. 22.

Szekeres Károly
ipanművész

Szekeres legújabb találmánya a
szériában gyártható elemekből ász-
sze állítható kerámiaválaszfal,
mely nagyiparilag gyártható.

Dr.Prestyánszky Ilona: A praktikum szépségéért.
Művészet, 1974.n ovember - 25.oldal

Szekeres Károly
iparművész

Szekeres Károly készítette a Nekszárdi
MSZMP székház nagytanácsterme -
nek külső falburkolatát.

Dr. Prestyánszky Ilona: A praktikum szépségéért.
Művészet, 1974.n ovember - 25.oldal

Szekeres Károly
iparművész

Szekeres Károly építészeti hezámiánk
tervezésében is közreműködik. Fal-
burkolatok és tisztaalasztóra csok
készítése fűződik a nevéhez.

Dr.Brestyánszky Ilona: A praktikum szépségéért.
Művészet, 1974.november - 25.oldal

Szekeres Károly
ipszemüvész

A facuzai Nemzetközi Szerámia
Akadémia tagságát sárga és barna
mázas hőálló halász-vadász tála-
ló készlete hozta.

Dr.Brestyánszky Ilona: A praktikum szépségéért.
Müvészet, 1974.n ovember - 25.oldal

Szekeres Károly
iparművész

Szekeres általában őszi lomb-
sinciben tartott mozakat kasz-
nál, zsírfennyel. Hőálló sütő
és főzőedényei nikka fehetik.

Dr.Brestyánszky Ilona: A praktikum szépségéért.
Müvészet, 1974.n ovember - 25.oldal

1021

Szekeres Károly: Kerámia kompozíció

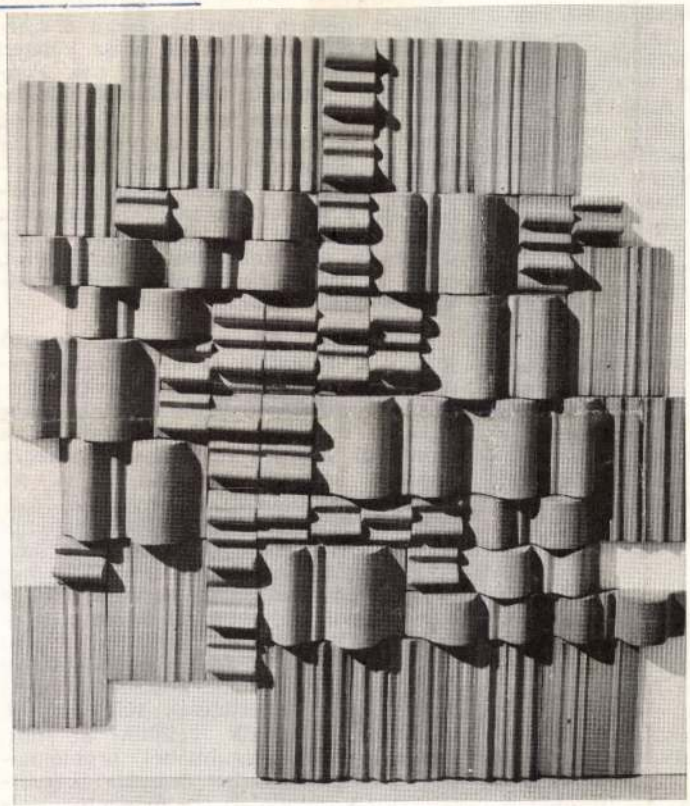

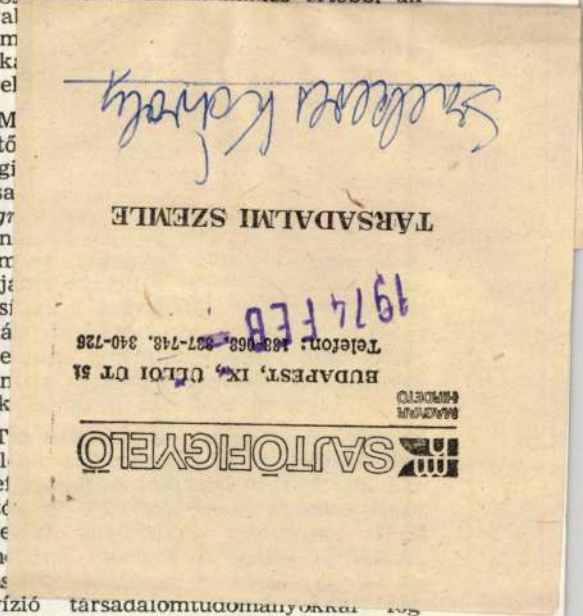

sége azzal kezdődik, hogy a szerző felsorakoztatja a televíziót ért, vagy ma is érő vádakat, s utána ezek cáfolására fordítja erejét. Talán nem túlzás azt állítani, hogy ez a módszer kevésbé a szerzőre, mint kulturális közéletünkre vet árnyat. Elsősorban azért, mert a nyilvánvaló tényeknek, tehát az élő valóságnak is oly nehezen „adjuk meg magunkat". Ki vitathatja 1974-ben a sajtó, a rádió (mindkettő meg is újult, meg is erősödött, jobban a saját hangjára, küldetésére is talált az utóbbi években!), a televízió politikai, tudományos felvilágosító, művészeti élményt nyújtó (és egyáltalán: kulturális) hasznát, itt és *nálunk*, szocializmust építő társadalmunkban? Sándor György történelmi visszapillantásánál maradva: például a nyomtatás, a fénykép, a távírás, a telefon, a vezeték nélküli táviró, a film, a rádió annak idején ennyire rákényszerült volna a maga bizonyítványának magyarázására — *akkor, amikor már „áttört"?* Miért idegenkedünk annyira a *magunk teremtette* viszonyoktól, s miért vesszük oly nehezen tudomásul a realitásokat? Nyugtalanító kérdések, de remélhetjük: ez a védekező módszer néhány év múlva már csak kedves udvariasságnak fog tűnni a kortársak szemében.

Sándor György az eddig érintett kérdéseknél azonban sokkal gazdagabb, szélesebb körű információkkal szolgál. Fel kell hívnom a figyelmet például arra, hogy — egy külön fejezetben, de szinte minden kérdéskör esetében is — bőségesen és találóan alkalmaz statisztikai adatokat. (Megtudjuk, hogy 22 európai ország között a rádióval és televízióval való ellátottság tekintetében

rul a helyi hagyományok ápolása. A kettő kölcsönösen erősítheti egymást. A hagyományos közreműködés értőbb, ak-

tíval
kom
koka
nyel

M
zőtő
végi
tosa
ségr
han
rum
kája
nosi
talá
ilye
min
nek

T
jell
szef
tató
mie
ren
Has

levízió társadalomtudományokkal fog-
lalkozó szakembereihez fordulhatnánk *A szocialista tömegkommunikáció tartalma és tendenciája* címszó alá foglalható téma esetében (ez egyébként a könyv egyik fejezete). Dicséretes, hogy Sándor György belevágott e feladat megoldásába. A fejtegetést azonban még *túl általánosnak* érezzük: a gondolatok, a következtetések túl elvontak maradtak, hiányzik belőlük a mindennapi munka izgalmából, problémáiból, ellentmondásaiból összeálló *közvetlenség*. A gondolati csomópontok fel-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 183-068, 337-748, 340-726
1974 FEB
TÁRSADALMI SZEMLE

Szekeres Károly

Főiskolát végzett, iparban dolgozó tervezőművész.
1971 decemberében kiállítása volt.

Hírek; Ipari Művészet, 1971/6, 24. l.

A Városlődi Majolikagyár tervezője. Az Iparművészeti Muzeumban csoportkiállitáson vett részt. Edényei az előző évi faenzai nemzetközi kiállitáson is szerepeltek. 1970-ben a Fiatal Iparművészek Országos Kiállitásán edényeiért kiemelt első dijat kapott.

Fekete Judit - Művész az iparban; Ipari Művészet, 1972/2, 26. l.

Szekeres Károly 2.

Samottplasztikái szerepeltek a nemzetközi kerámiaszimpozion anyagában, porcelán térelválasztói egy-egy üzletben. Edényeiben a svéd edényekhez igazodik. Üzletekben nem kaphatók.

Fekete Judit - Művész az iparban; Ipari Művészet, 1972/2, 26. l.

Pekete Judit - Művész az iparban; Ipari Művészet. 1972/2. 69. l.

Szekeres Károly

Étkészlet

Ipari Müvészet, 1972/2, 26. l.

Szekeres Károly

A pesterzsébeti Muzeumban Müvész az iparban c. kiállitásoh vett részt. Nyitás - 1972. IV. 8.

Hirek; Ipari Müvészet, 1972/2, 29. l.

Szekeres Károly iparmúvész

múvei szerepelnek az „Edény Kultúra"

a Viallitáson, a Múcsarnokban

Magyar Nemzet 1972 március 25
4. old

SZEKERES KÁROLY

Mojolika tervező műrész. A Városlődi Mojolikagyár tervezője. Műrei kiállítva az Iparművészeti Múzeumban. (Fűszertartók, lábasok, tűzálló edények).

Esti Krónika
1971. dec. 3. 2000 h. Petőfi Rádió

Szekeres Károly

Faenában az idén harmadszorra rendezik meg a keramikus művészek nemzetközi kiállítását, melyen művei szerepelni fogyak.

Esti Hírlap, 1972. máj. 30.

Szekeres Károly

Terámási szerepelnek a
pécsi Terámia bicennálén

Magyar Nemzet 1972 szeptember 17
11. old.

Szekeres Károly

Edényei szerepelnek a pécsi
Zerámia biennalén

Magyar Nemzet 1972 szeptember 17
11. old.

Szekeres Károly, keramikus

Szerepel Facenzában.

— : □ Az idén ... 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. május 30.

Szekeres László

az 1971-es miskolci kiállításon mutatta be képeimet.

Martha László és Flach Antal: Miskolc 1971. Miskolc, 1971.

181

Szekeres Károly, újságíró

szerepel a Művész az iparban c.

kiállításon.

— : □ Művész az iparban 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. nov. 29.

Szeresy Károly

Emlékére

A Magyar Képzőművészek
Szövetsége Iparművészeti
Titkárságának Tájékoztatója 1970. IV. 23.

Szekeres Károly

Kerámiáinak említése

A Magyar Képzőművészek
Szövetsége Iparművész
Titkárságának Tájékoztatója 1970. IV. 27.

Szekeres Károly

Emlékre

A Magyar Képzőművészek
Szövetsége Iparművész
Titkárságának Tájékoztatója 1970. IV. 25. l.

Szekeres Károly

Barna készletével, nemes formájú tálaló lóbasai-
nal szerepelt az Iparművészeti Tanács bemutató
termében.

T. Marik Klára: Városlód új kerámiái; Ipari Művészet, 1970. 3. sz. 43. l.

Szekeres Károly

Részt vett az I. Országos Kerámia Biennálén Pécsett.

Iparművészet, 1968. 5-6. sz. 59 l

Szekeres Károly, keramikus

A Városligeti Majolikagyár
művészeti vezetője.

Szinyei Merse Anna: Fiatal magyar keramikusok 17-21.

Kritika, Bp. 1970. március VIII/3.

Szekeres Károly, keramikus

Kiállítása:

Repr.

– Fiatal magyar keramikusok

Műmelléklet: 4.

Kritika, Bp. 1970. március

VIII/3.

Szekeres Károly

nevét és munkáit emliti, méltatja

Beke László: Fiatal iparmüvészek kiállitása, 1970. december, Jászberény. - Magyar Épitőmüvészet, 1971.2.sz. 95. 1.

SZEKERES KÁROLY

Iparművész (Zánka, 1940).
Az Iparművészeti Főiskolán 1967-ben diplomázott Schrammel Imre és Jánossy György tanítványaként. 1968 óta a városlődi Majolikagyárban dolgozik, 1969-től a gyár művészeti vezetője.
Rendszeresen vesz részt a Veszprém megyei, a különböző országos és külföldi – Faenza, Prága, Pozsony, Varsó, Isztambul, Erfurt – kiállításokon.
Egyéni kiállítása 1973-ban volt a veszprémi Bakonyi Múzeumban és 1975-ben Budapesten.
Művészeti díjai: Fiatal iparművészek országos kiállítása díja (1970), SZOT-díj (1974), Országos kerémiaipari kiállítás díja (1974). 1972 óta tagja a Nemzetközi Kerámia Akadémiának.
Műveit az Iparművészeti Múzeum, a pécsi, nagykanizsai múzeumok, valamint a siklósi, a csehszlovákiai bechynei és az olaszországi Bassano dell Grappa szimpozion gyűjteményei őrzik.

R. Kiss Lenke

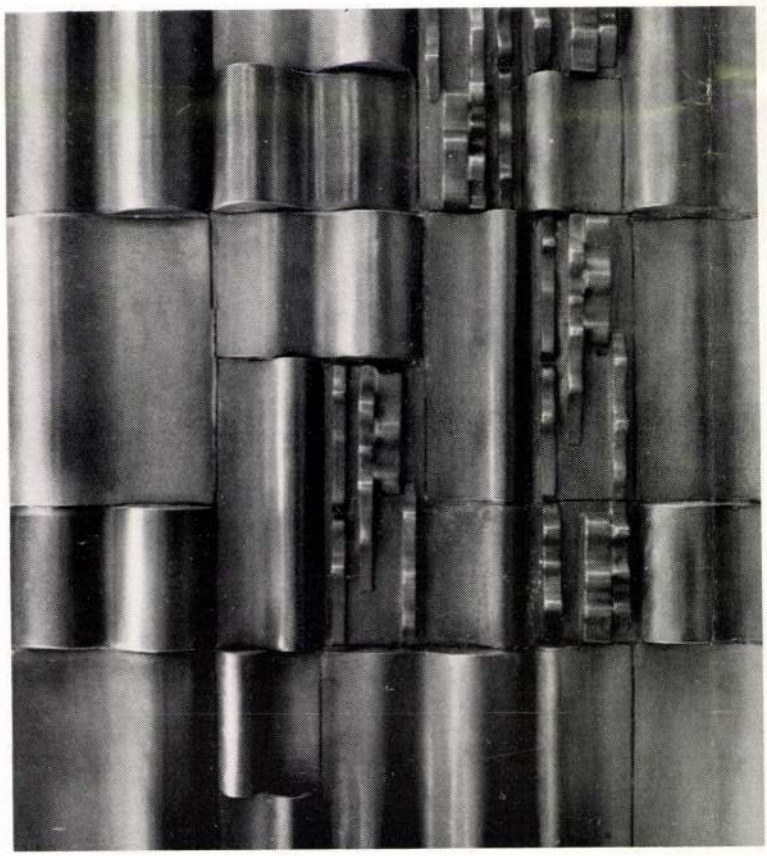

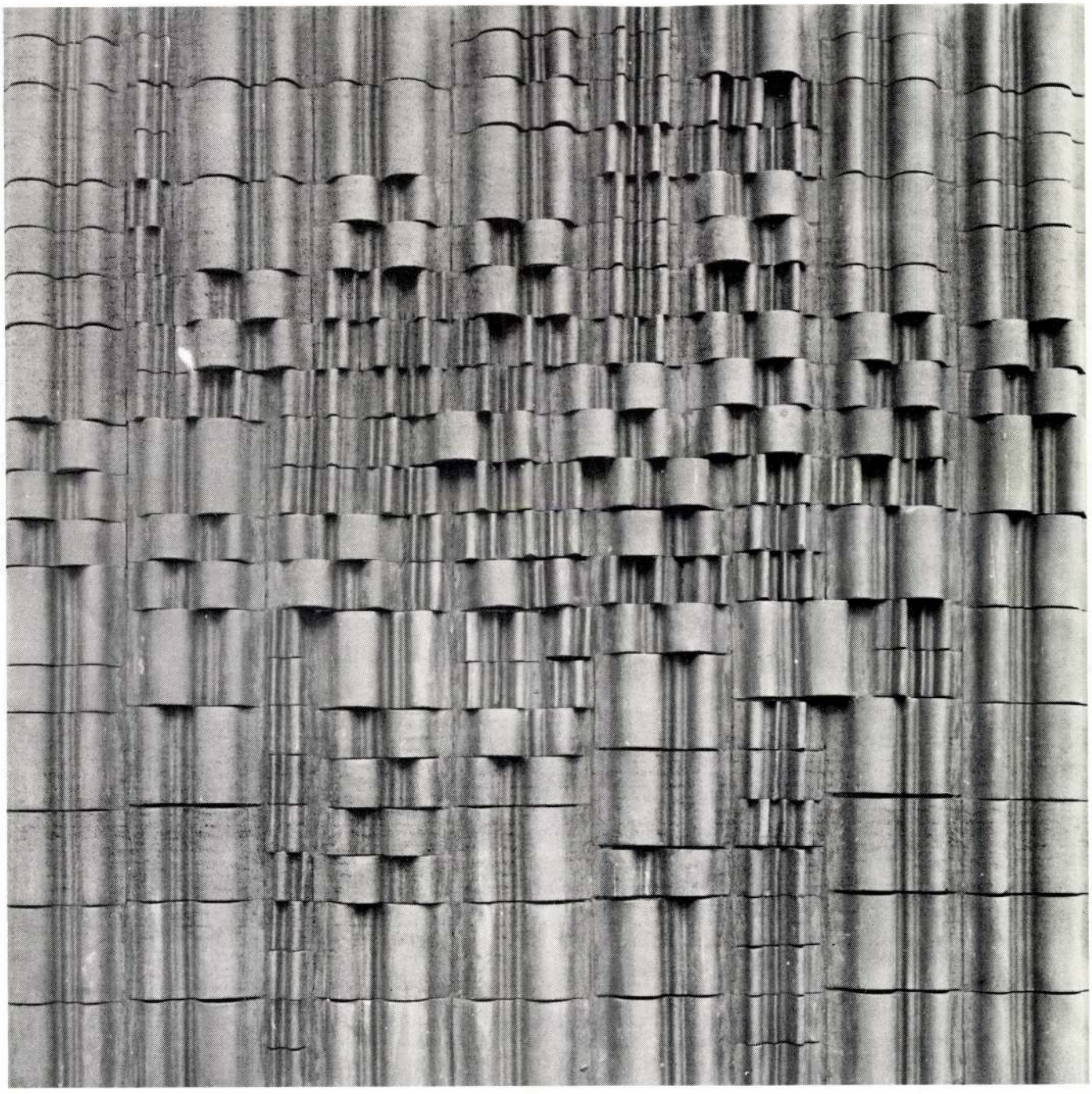

UDVARDI ERZSÉBET

Festőművész (Baja, 1929).
A Képzőművészeti Főiskolán 1951-ben szerzett diplomát Bernáth Aurél tanítványaként.
Rendszeresen vesz részt a Veszprém megyei és a különböző országos és külföldi – Moszkva, Delhi, Velence, Bécs, Murska Sobota, Spoleto, Skopje – kiállításokon.
Egyéni kiállítása volt Budapesten (1965, 1974), Bécsben (1970), Tihanyban (1970), Balatonfüreden (1974).
Művészeti díjai: VIT díja (1957), Derkovits-ösztöndíj (1960–63), SZOT-díj (1962), Egry József-díj (1966). 1975-ben a Magyar Népköztársaság érdemes művésze címmel tüntették ki.

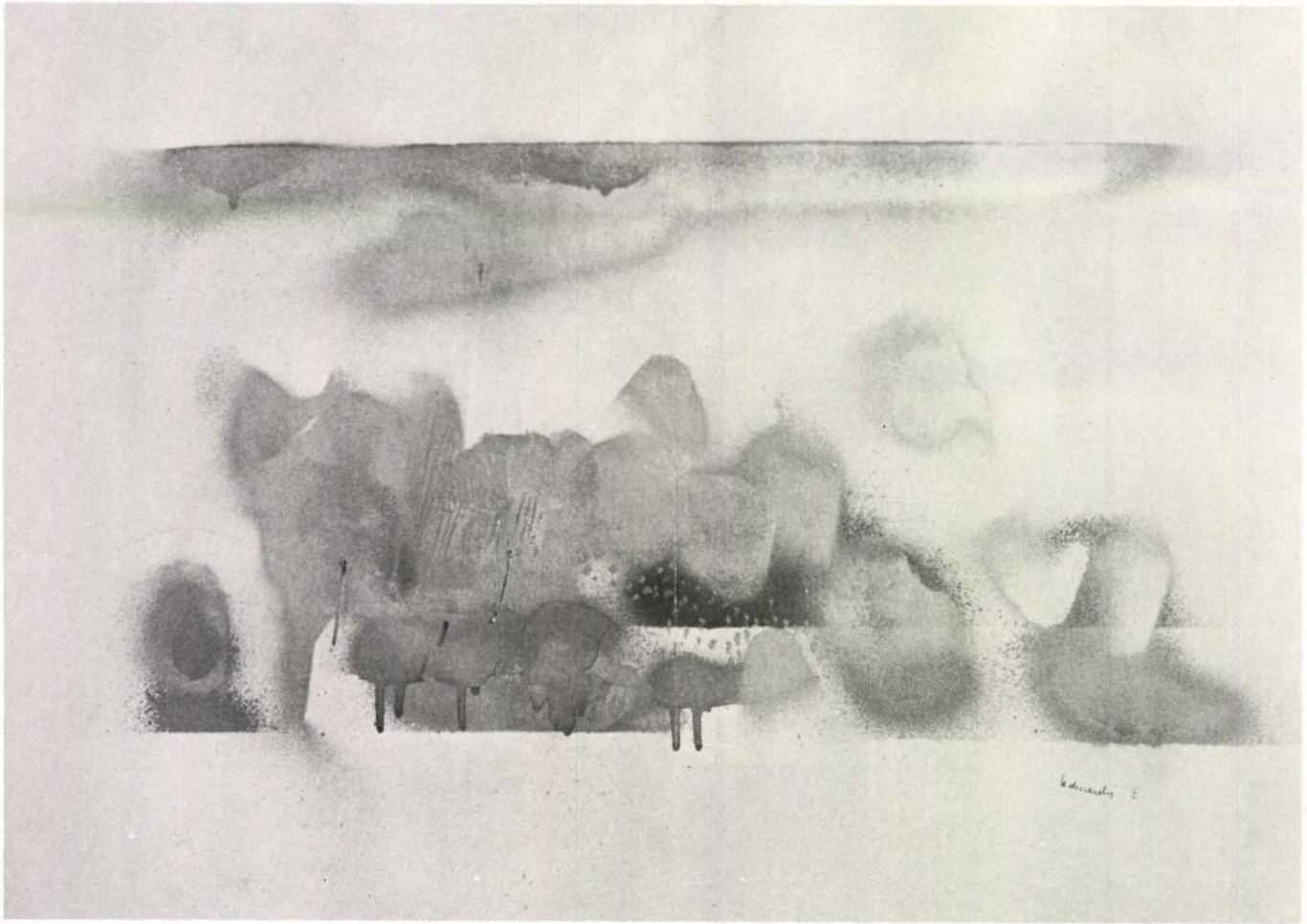

Szekeres Károly

nevét a [illegible] herendi porcelángyár keramikus-tervezői között említi

Katona Imre: Modern iparművészetünk néhány kérdése.
Művtört.Írt. 1970. 4.sz. 278-283. l.

281. l.

Szekeres Károly

Falbuskoló kerámiával (eml.)

szerepel az alabbi-tárlaton

Beke László: Fiatal (palmüvészet)
Kiállítása. Jászberény 1970 dec.

Magyar Építőművészet 1971 2 sz.
55 old.

Szekeres Károly, kerámikus

- a városlődi majolikagyár tervezője. Az Iparművészeti Tanács rendezésében bemutatott barna sűrálló edényeket.

-: Hangja csengő, szíve kellemes
Magyar Ifjúság, 1970. IV. 17. 16. l.

Szekeres Kávaly

Említve

Pernaczky Géza: Fiatal ~~lépő~~ ipar művészet

Élet és Irodalom, Bp. 1970. jul. 11.

Szekeres Károly

Szerepel az „Építészeti Zerámia" kiállításon.
„Mázas kerámia"-ja reprodukálva.
Lakcíme: Herend, Ág u. 5.

Építészeti Zerámia. Kiáll. kat. Bev.: Walkó Zoltán. Budapest, Magyar Építőművészek Szövetsége Székháza. 1970. ápr. 24-30.

SZEKERES KÁROLY

MŰVEI SZEREPELNEK A II. ORSZÁGOS KERÁMIA BIENNÁLÉN.

BOJÁR IVÁN: KIÁLLITÁSRÓL KIÁLLITÁSRA.

MAGYAR HIRLAP, 1970. OKT. 14.

SZEKERES KÁROLY.

SZEREPEL A II. ORSZÁGOS KERÁMIA BIENNÁLÉN.

CSENKEY ÉVA: II. ORSZÁGOS KERÁMIA BIENNÁLÉ.

DUNÁNTÚLI NAPLÓ, 1970. OKT. 11.

Szekeres Károly, kerámikus iparművész.

A „Művészet az iparban" c. bemutatás a FIM V. ker.-központjában látható aug. végig. — Az Iparművészeti Főiskolán diplomázott Szekeres Károly. Vásárhelyi emese és társai tervezőként dolgoznak az iparban.

Losonci Miklós: Tervezők az iparban.
Test Megyei Hírlap, 1979. júl. 14.

Szekeres Károly, keramikusművész

Megnyílt 12 Veszprém megyei művész kiállítása a Ganz-Mávag Művelődési Központban. — Szekeres Károly műves vázái, Bogvár Zoltán népi ihletésű grafikai mondavilága, Csizmadia Zoltán rusztikus színei és a többi veszprémi művész alkotásai sikert arattak.

(Veszeli): Képzőművészeink kiállítása a Ganz-Mávagban.

Napló (Veszprém), 1979. ápr. 29.

Szekeres Károly, keramikus-
iparművész

1021

1980.VI.5. 21,15 N. TV2.

Tv-hiradó

- Ha nézőink között akadna valaki, aki a boltokban kapható bögre virágkiállitás helyett egyszinü, sima formáju csészékre, tányérokra és egyéb konyhai alkalmatosságokra vágyik, úgy tartson velünk a Rákóczi uti Fényes Adolf Terembe. Nem igérhetjük, hogy amit itt lát Szekeres Károly és Vásárhelyi Emese kiállitásaként, azt mindet meg is vásárolhatja. Mert különös sors a tervező iparmüvészé és épp úgy a tárgyaké. Van ebben a teremben olyan városlódi étkészlet, amely már nem kapható. De van olyan is, amelyik hét évet várt apapiron, amig sorozat lett belőle. Ez a hőálló edény pedig, amely egy hónap mulva méltó versenytársa lesz a boltokban a népszerü Römertopfnak, történetével ugyancsak tanulságos. Hiába kérjük majd az eladótól egyszinüben, nem lesz. A gyárban a festőknek nem lévén más munkájuk, telepingálták rózsával a tervező által barnának elképzelt tálat. De nem ez az egyetlen oka az egyszinü, izléses étkészletek hiányának. Egy vékony arany, vagy platina csik a fehér tányéron, csészén és máris többet lehet kérni érte. Virágmatrica kerül a pohárra, mert a vásárló állitólag csak ezt veszi. De próbáltak-e neki valami mást is kinálni? Érdemes volna a Fényes Adolf Terembe érkező látogatóktól megkérdezni, mit szólnak ezekhez az étkészletekhez? Ugyanezt a kérdést persze a bolti választék meghatározóinak is fel kell tenni.

-o-o-

Szekeres Károly, [,]

L: Minya Mária

Torday Aliz: Lentapéta és hőcilló Tál 2.

Esti Hírlap, Bp. 1980 máj. 13.

1980. IX. 4. Petőfi 12.55 /Vné/.
Kapcsolás a győri Körzeti stúdióba.

... Majolika Gyár müvészeti vezetője. Munkácsy-dijas. Amióta a főiskolát elvégezte itt dolgozott. Sértésnek venné, hogyha azt mondaná valaki magának, hogy fazekas?

- Sértésnek nem venném, csak úgy érzem több az, amit tudnom kell. Fazekasság én nekem egy kicsikét a múlt, mert a múltban a fazekasok, amit készitettek azoknak a tálaknak a mindennapi szerepe megvolt. Hát mi is azt próbáljuk itt megvalósitani, hogy a tárgyak nap mint nap funkcionáljanak. Nem pedig dekorációvá váljon. Lakás belsőt dekoráljanak.

Szekeres Károly keramikus

- Tehát tulajdonképpen a mindennapi életben, a konyhában használják azokat a tárgyakat, amiket annak idején is készitettek. Vannak csészék, tányérok, lábosok, fazekak. Még a római fazekat is megtaláltam, amely ismét a virágkorát éli.

- Igen. Hát tulajdonképpen a mi mesterségünkben is a mi edény együtteseink is elsősorban konyha számára készül. Többnyire tányérok, tálak, leveses, főzelékes tálaink vannak. Bögrék, csészék és kannák vannak. Vannak olyan termékeink, amiket amiket én komolyabbnak tartok. Ilyenek többek között hőálló edénynek mondható úgynevezett, lehet mondani római tálnak. Kacsasüt tál.

- De lényege ugyanaz, hogy párában, gőzben be kell áztatni a cserepet és saját gőzében sül meg.

- Semmiben nem lehet úgy késziteni csirkét vagy kacsát, mint ebben a cserépedényben. Például tzeát sem lehet késziteni fém edényben, porcelán edényben, üveg edényben úgy, mint kerámia edényben. Én bizok benne, hogy a tea főzésnek mai kultuszának megfelelő kannákat és edényeket tudunk késziteni, ugyanis nem mindegy, hogy milyen tárgyak vannak a mai lakásokban. Szerintem nagyon sok olyan lakás van, ami tele van feleslges holmikkal, ami gyakorlatilag nem ér semmit. ... edény ő megaában is dekoráció és kiegésziti a lakásban lévő anyagokat. Még nem értünk arra a fokra, hogy tudja a lakosság, hogy mi lenne, hogyan a legjobb. Hát remélem, hogy majd idővel.

- És ehhez hozzásegitenek maguk is a Városlővi Majolika Gyár. A szövés, a fonás a fazekasság a legősibb mesters égek közé tartozott, hiszen az ember rákényszeritette, hogy emberré válása folyamán mindent megtanulja, hogy éljen, hogy étkezni tudjon, hogy betakarja a testét. Most az jutott eszembe, amikor az ön által tervezett nagyon szép, sötétbarna, egyszerü formáju étkészletet elnéztem, hogy mennyire megvan az azonosság annak ellenére, hogy évszázadok, ezredek választják el időben egymástól ezt a két dolgot, de a hajdani fazekasok munkái, a köcsögök, a tányérok, a lábasok, amik valóban tényleg lábakon álltak, azok is egyszerü formájuak voltak. Később kezdték el csak disziteni. Na most ön visszatért oda, ahonnan elindultunk majdnem, ha szabad ennyire le-

egyszerüsiteni. Ezek annyira egyszerü formák, hogy azért szépek. A barna szin dominál. Miért?

- Hát egyrészt az alapanyaghoz ez a máz áll a legközelebb. Ez a máz, ez a fény.

- Kicsit matt.

- Igen. Egy beton is, amikor önmagát adja, ha telefestik virágokkal, akkor már nem beton. El van tüntetve a valóság.

- Tőle idegen. Igy van. És az dekoráció. Évek óta dolgozik azon, hogy ezt az edénysorozatot minhamarabb piacra tudja adni. El is fogadták, nagyon ritkán lehet kapni.

- Egyrészt jó, hogy ritkán lehet kapni. Egyrészt pedig azért bánt is, mert jobb szeretném általam legjobbnak itélt edényeimet hát többet, gyakrabban látni a piacon. Van egy pár együttesem, edény együttesem, ami sajnos egy jó pár évig nem lesz semmi és nem volt.

- Miért?

- Mert nem egészen én, és nem egészen a mi gyárunk határozza meg azt, hogy mi mit gyártunk.

- A piac diktálja?

- Diktálja a piac nagyon erősen.

- A h azai és a külföldi is.

- Igen. Mind a kettő.

- Ebben a bemutató teremben két világ is van. Az egyik az, amiről az imént beszéltünk ezek a szép, egyszerü mintátlan formák, használati edények, és nem is kell nagyot fordulni, mert mellettem nyomban megtalálhatók a virágdiszes, tarka szines disztányérok, tálak, korsók, amiket nem is tudom, hogy mire lehet használni. Attól tartok, csak disztárgyak. Hogyan fér meg ez a kettő?

- Hát elég nehezen. Előttem nem bir megférni, de m égis itt kell neki lenni. Az igazság az, hogy ez külföldi és egyéb kérelmekre gyártjuk. Tehát ...

- Melyik a drágább?

- Hát drágább a gazdagdekorációval előállitott tárgy.

- Tehát a szines, a virágos...

- Tehát nem tud többet, mint az.

- Biztos, hogy nem.

- Csak ilyen igények is vannak és ezeknek is eleget kell tennünk.

- Melyiket kérik gyakrabban a szineset, a tarkát, a virág mintást vagy a leegyszerüsitettet?

- A virágmintást kérik gyakrabban.

- A városlővi fazekasok azok több évszázadon keresztül hiresek voltak. Ha jól tudom még pipa készitéssel is foglalkoztak.

- Hát nagyon sokfélét készitettek a városlővi, Városlőv környékiek. Itt most már egészen más anyagból kell. Tehát például egy lábos a régi kemence, meg a tüzhelyen a konyhában tudtak benne főzni.

- És hol van ma már kemence?

- De ma már a villany- és gáztüzhelyen ezek az edények már szétmennek, nem jók. Tehát más... Nagyon sok dolog az, amit ma meg kell fontolni. ahhoz, hogy az ember tervező lehessen.

- Ön hogyan látja? Megvan a folytonossága a fazekasságnak a mai kreámia müvészetben?

- Hát mindenképp megvan, mert tulajdonképpen a fazekasság, ahogy mi ismerjük és mondjuk az az ember kultura történetében egy szakasz. De nekünk az ősembertől kell elindulnunk és onnan kell tudnunk a kerámia készitést. Tehát az egészet ismerni kell ahhoz, hogy tudjuk hová tegyük ön-magunkat a fazekasságot és a többit.

- Mondja! Jó üzletnek, jó vásárnak tartja manapság a cserepet a kerámiát?

- Igen üzlet, csak nagyon elharapózott, üzletté vált egy kicsit. Jobban meg lehetne gondolni azért, hogy mégis mik kerülnek piacra. Akár a cserép vásárokon, akár az üzletekben. Nekünk igen nagy a feladatunk. Nagyon sok diplomás kerámikus van az ilyen bóvli tárgyakat is készitik. Nem is fazekasok, mert a fazekasok, akiket én annak nevezek, azoknak a munkásuk...

- Azok mesterek. ú

- ... igazán szép, mesterek, mesterségbelileg jól meg van csinálva. Én nagyon tudom becsülni azokat a fazekasokat. Most már egyre többen vannak. De a kettő közé beépülő kerámia készitő produktumok azok nehezen elviselhetők, amiket ők hát piacra visznek. Talán ez a középut az, ami fölösleges volna.

- Hát volna, csak nem tudom és gondolom, hogy ön is gondolkodott már ezen, nem tudjuk a módját, hogy hogyan lehetne őket megállitani.

- Hát módja biztos, hogy lenne, de kilátás nincs. Én legalábbis nem hiszem. Sőt inkább talán az fog elharapózni.

- Tulajdonképpen ezek a cserépvásárok jó alkalmat biztositanak ezeknek az embereknek, akik mindössze pénzkereseti lehetőséget látnsk ebben. Ugyanis itt minden elkel. Talán csak a legértékesebb marad meg.

- Igen.

- Esetleg abban látná anegoldást, hogy akár gyermekkorban, akár iskolában többet foglalkoznánk azzal, ami értékes népmüvésznek, hagyománynak tartunk?

- Ezzel feltétlenül többet kellene foglalkozni, legalább annyit mint a rajz, de a rajzzal talán együtt. Ezeket is kellene egy kicsit tanitani.

- Hires cserepek cimmel a Magyar Rádió győri szerkesztőségének müsorát hallották. Munkatársak voltak: Forgács Sándor, Kiener Gábor és Szántó Zsóka. Szerkesztette Polgár Miklós.

Szekeres Károly

Szekeres Károly–Vásárhelyi Emese: Tálaló-, sütő- és főzőedények, pályázati kategória (fotó Kiss B.)

Tálaló, sütő- és
főzőedények

Napló:

Menyhárt László: I.Orsz.Szilikátipari Formatervezési
Triennálé.
MŰVÉSZET, 1980.április - 44.lap

Próbáljunk meg

Szekeres Károly, ipari formatervező

d: Bajnay Zsolt

-: Átadták az idei Rózsa Ferenc, -... díjakat 4.
Népszabadság, Bp. 1980 ápr. 1.

- Szekeres Károlyi, ipari formatervező

L. Korniss D.

-: Átadtak az idei Ybl-díjakat 1.

Esti Hirlap, Bp. 1980. márc. 31.

Szekeres Károly, ipari formatervező

GYENGE FORMA

Sajtótájékoztatón mutatták be tegnap az 1980-ban nívódíjjal kitüntetett formatervezők munkáit. Aki elmegy az Ipari Formatervezési Tájékoztató Központ (Budapest V., Gerlóczy utca 1.) kiállítási helyiségébe, nehezen fogja elhinni, hogy a magyar ipar élenjáró termékeiből kapott válogatást. A bemutató igencsak gyenge, a BNV-k közönsége ezeknél szebb és praktikusabb hazai termékeket láthat.

Egyszerűen nem tudjuk, mit szóljunk a fényképeken bemutatott Sellő és Firenze lakószobákhoz vagy az irodabútor-családhoz, amelyek, ahelyett, hogy alakítanák a vásárlók ízlését, a jó 10—15 évvel ezelőtti konzervatív ízlést szolgálják ki. Nehéz megérteni, miért állították ki a vízanalitikai készletet, amelynek táskája megoldatlan, színben nem illeszkedik a műszerhez, vagy miért kapott nívódíjat az a csepeli szerszámgép, amelyet a balesetveszélyt jelző piros színre festettek; mi keresnivalója van egy ilyen kiállításon sárga kiscsibével díszített csecsemőruhának és így tovább.

Igazán nyugodtan csak Szekeres Károly lángálló keményedénycsaládját dicsérhetjük, amely színében, anyagában, kialakításában egyaránt kiváló. Egy szépséghibája mindamellett van: sorozatgyártása még várat magára. És dicsérnénk a Ganz Villamossági Művek nagy aszinkronmotorjának formatervét is, ha nem zavarna bennünket, hogy aki tervezte, maga is tagja volt a KGM bíráló bizottságának. Erre vigyázni kellene, a kettő nem fér össze.

A gyenge formát eláruló kiállítás láthatólag műfaji zavarokkal is küzd. Mert egyébként hogyan került volna ide a figurális díszműárunak számító Kavicsfigura-sorozat vagy az inkább csak a divatot reprezentáló ruhaösszeállítás?

Ez látható tehát a kiállításon, helyesebben ezek azok a termékek, amelyeket a nívódíj-pályázatot kiíró Könnyűipari Minisztérium, az ÉVM, a KGM és a NIM bíráló bizottságai a legjobbnak találták. Vajon hol van a hiba? Úgy gondoljuk, a minisztériumi közlönyökben meghirdetett pályázati felhívás nem jut el minden érdekelthez, s így fordulhat elő, hogy alig érkezik be több pályamunka, mint ahány díjat a bizottságok odaítélhetnek. A formatervezett gyártmányok többsége tehát eleve kimarad a szűrésből. Ezen a kiírási gyakorlaton változtatni kellene. Valószínűleg eredményesebbé tenné a bizottságok munkáját az is, ha több szakértő, és kevesebb hivatalból delegált tagjuk lenne. Mert igaz, hogy a formatervezés terén nem állunk túl jól, de azért nem is olyan gyenge a bizonyítványunk, mint ahogyan ezt a június 27-ig nyitvatartó kiállítás alapján feltételezhetik rólunk.

Tamás Mihály

Tamás Néz

7.

10.

Növekszik a sertéshizlalás jövedelmezősége

A március végi állatszámlálás adatai azt mutatják, hogy hazánk sertésállománya mintegy 2 százalékkal nagyobb, mint egy évvel korábban volt. Mindez összhangban van az 1980. évi népgazdasági tervünkkel. Ezen belül a kistermelők tulajdonában levő sertések összes száma változatlan. A háztáji és kisegítő gazdaságokban március végén 366 ezer kocát tartottak. Ez azt jelenti, hogy az utóbbi húsz év alatt mindössze két íz-

A gabonaforgalmi és malomipari vállalatok megkönnyítették a takarmánybeszerzést, bővítették a választékot. Az elmúlt év végétől takarmánykoncentrátumot is értékesítenek, ami lehetővé teszi a saját szemes takarmány felhasználását, otthoni, olcsóbb, házi keverését. A papírzsák árát 7 forintról 3 forintra csökkentették, és az új, 50 forintos jutazsák helyett 7 forintért kapják a használt jutazsákot a kistermel[illegible]

Szekeres Károly iparminész

1) Veszprém megyei minőszeti díj

2) Művét Pladellel futalmartak az olaszországi Faenzában rendezett nemzetközi műveszeti kerámiai pályázatón

1) Magyar Nemzet 1983. XI. 6.

2) Népszabadság 1984. V. 15.

Szekeres Károly, keramikus

L: Makovecz Imre

Vadas J: Félójutton 13.

Élet és Irodalom 8 p. 1983. szept 23 XXVII/38

Szekeres Károly

IV. Országos Kerámia Biennále

Lektorátus kiutöndija

Magyar Nemzet 1986. VII. 7

Szeleres Kárdy

Kiállítás a Budapesti Szamuvészeti Boltban

Magyar Nemzet 1986. VIII. 27.

Szekeres Károly ipaművész

említés

→ Gorka Géza ip.

MŰVÉSZET 1985/10/7

Szekeres Károly, Munkácsy-díjas keramikus iparművész

Évek óta népszerűek a balatonkenesei honvédüdülő nyári vendégei körében a képzőművészeti tárlatok – a kiállítások sorát Vásárhelyi Emese és Szekeres Károly keramikusművészek tárlata nyitotta meg. Kiállításuk júl. 11.-ig tekintlvető meg.

Kenesei tárlatok '84

Néphadsereg, 1984. jún. 30.

Szeleres Károly

Művészeti Alap
mindig 1986.

Magyar Nemzet 1986. XII. 19.

Szekeres Károly, Munkácsy-díjas keramikusművész

A közelmúltban Győrben, a Xantus János Múzeum képtárában nyílt meg az „Észak-dunántúli Tárlat". – A „régiék", az „öregek" mellett mind erőteljesebben hallatja hangját a fiatal nemzedék: Szekeres Károly művei szerepelnek a kiállításon. – A tárlat rendezői díjakkal honorálták a szinvonalas teljesítményeket. Szekeres Károly a Komárom megyei Tanács díját kapta.

Wehner Tibor: Észak-dunántúli tárlat Győrben.
Dolgozók Lapja, 1983. dec. 10. 7.-old.

Szekeres Károly, Munkácsy-díjas kevamikus-iparművész

Megyénk művészeti eseményeinek sorából rangjával és szimonálával kiemelkedik a kétévenként megrendezésre kerülő őszi tárlat, mely az idén XXII. alkalommal nyílt meg a Veszprémi Vegyipari Egyetem auládjában. — Szekeres Károly „Emlékezet Cholnoky Jenő" c. plasztikáját a formák nagyszerű megválasztása, ezen belül a tudatos térkitöltő tömegelosztó készség irányítja. /repr./

Veszeli Lajos: a megfiatalodott Őszi Tárlat.

Napló /Veszprém/, 1983. nov. 19. 8-old.

SZÉKERES KÁROLY,
a Herend-Városlődi Majolikagyár Munkácsy Mihály-díjas és SZOT-díjas tervező kerámikusművésze;

Éldemes művész

Magyar Nemzet 1987. IV. 4.

Szelenyi Károly

Kiállítás München

Magyar Nemzet 1987. III. 14.

Szekeres Károly

ar **SZEKERES KÁROLY,** a Herendi
a- Porcelángyár Városlődi Majolika-
gyára Munkácsy Mihály-díjas és
SZOT-díjas tervező keramikusmű-
as vésze:

érdemes művész lett

Népszabadság, 1987. IV. 4

Művészet, Budapest
1979. No. 19. old.

Szekeres Károly kerámikus
szobrászművész

Szekeres Károly: Váza, kőcserép, 75×40×10 cm (fotók Talin)

díteset okozta volna.

A művészeti élet tervszerű fejlesztéséhez rögzítettük művészetpolitikai elképzeléseinket. Kiindulásként létrehoztuk a megyei alkotói díjat, amely fiatal művészek számára teremtette meg a munka feltételeit (1979-től évi 135 ezer forint összegben). Váltakozó időtartamra (4–8 hó), havi 3 ezer forint biztosítása mellett a művésznek ez időszakban készült alkotásait kiállításon kell bemutatnia. Az alkotói díj összegével egyenértékű művek a képzőművészeti gyűjtemény anyagát gyarapítják. Az anyagi ösztönzés mellett mégis a kiállításokra történő tudatos felkészülést, az alkotások művészi értékelését tartjuk a művészeti alkotófolyamat alapvető feltételének.

A megyei alkotói díj rendszere mellett városainkat is ösztönöztük a támogatáshoz szükséges anyagi fedezet megteremtésére. Kiskunhalas, Kiskunfélegyháza, Kecskemét alakította ki művészei számára, a település képzőművészeti értékeinek gyarapítására az anyagi feltételeket, évi százezer forint biztosításával. Kecskemét termelőegységei közül a Zománcipari Művek, a Szerszámgépipari Művek és a Bács-Kiskun Megyei Állami Építőipari Vállalat szerződésben rögzített feltételekkel három képzőművész alkotói tevékenységét segíti.

(Le kell itt írnom, hogy e kiépült ösztönző rendszer nélkül nem látom biztosítottnak a vidéken élő művészek munkájának művészi és anyagi feltételeit.) A művészek alkotótevékenységének elismerése érdekében megyei művészeti díjat alapítottunk, amelynek adományozásával az erkölcsi elismerést az anyagi ösztönzéssel kapcsoljuk össze.

A művészek életművének a kiteljesedése és bemutatása érdekében kiállítási rendszerünk megteremtése átgondolt szervező munkát igényelt. Jelenleg a megyében 29 alap- és szövetségi tag él. Az ötvenéves vagy ötven éven felüli művészek alkotásait a múzeumi hálózatban megrendezett gyűjteményes kiállításokon mutattuk be. Ezeknek az alkotóknak a kiállításai műveik gondos válogatásában, jól szerkesztett katalógussal, művészetkritikai elemzéssel, valamint jelentős műveik közgyűjteménybe vételével a művészeti érték népszerűsítését, megismertetését segítették elő. A letelepedett fiatal és a már itt élő középnemzedék művészei számára ötévenkénti kiállítási alkalmakkal művészi fejlődésük számbavételét, a munkára való ösztönzést és a kritikai értékelés lehetőségét kínáltuk. Évente a *Téli Tárlat*on kollektív kiállítás keretei között vesszük számba a megyei képzőművészek alkotásait. Az alaptagok mellett az amatőr alkotóknak is lehetőséget nyújtunk a kiállításra. A zsüri szigorú értékítélete alapján tájékozódunk a fiatal, tehetséges művészek fejlődéséről, az ani-

9 *Szekeres Károly: Teáskészlet, kerámia*
9

Szekeres Károly, keramikus iparmű vész

Művészet, 1980. febr. 19. old.

131

A balatonfűzfői román kori fej

A művészi teremtőerő, a szakmai tudás legnagyobb próbatételét ősidők óta az emberi fej ábrázolása jelenti. Különösen nehéz feladat ez a szobrász számára, akinek nehezen munkálható anyagból, három dimenzióban kell kibontania a jellemző formákat oly módon, hogy azok egyúttal sajátos belső tartalmak hordozói is legyenek.

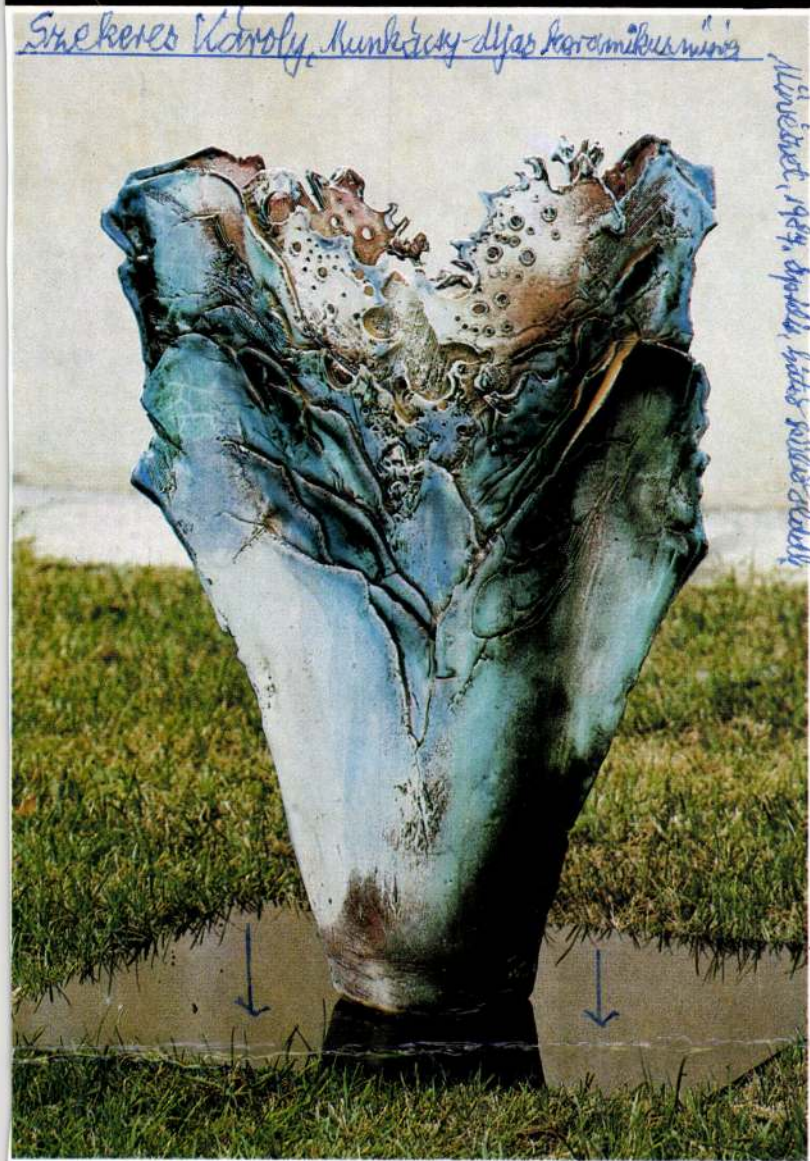

Szekeres Károly: Váza, porcelán, kobaltnitrát, rézklorid, vasszulfid, sómáz + erős redukció (fa + Tuker alágyújtós), 65 cm, 1986 (fotó Somfai István)

Természetesen a közösen létrehozott művek mellett az úgynevezett egyéni művészeti alkotások is hozzájárultak a szimpózium végső sikeréhez. Ezek között klasszikusnak tekinthető kerámiatárgyak között olyan egyedülálló módon sikerült alkotások is vannak, mint például *Szekeres Károly* reprodukcióban is közölt vázája, vagy *Orosz Mária* kúteleme, amely a művésznő munkásságán belül új formahangot is jelent.

Rideg Gábor: Kerámiaszimpózium Siklóson

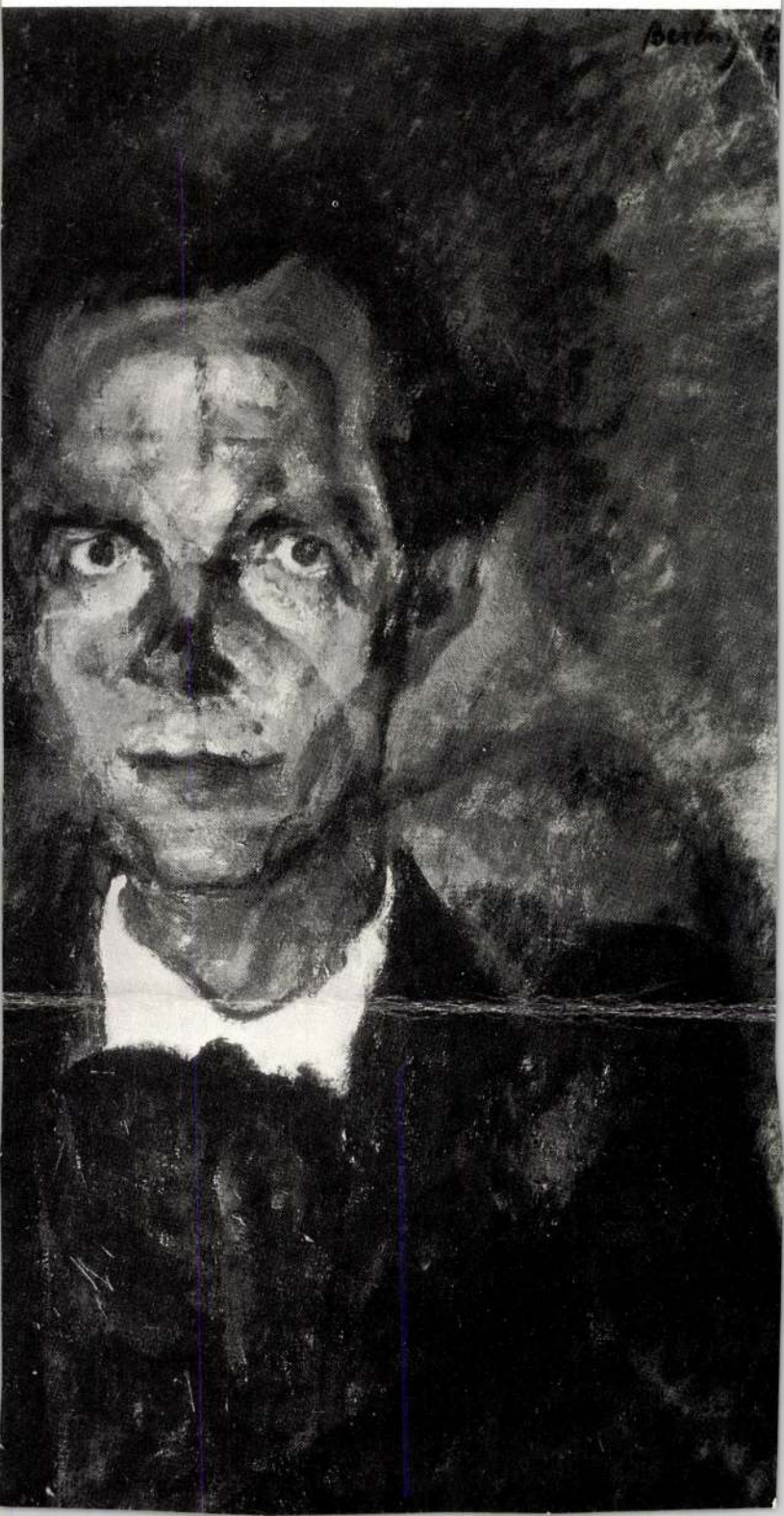

Szekeres Károly, Munkácsy-díjas keramikusművész.

Rideg Gábor: Kerámiaszimpózium Siklóson.

1a, b. A szimpóziumi közös munka mahettjének két változata.
(repr.) Készítők: Paulikovics Iván, Péter Ágnes, Szöllössy Enikő, Várnagy Ildikó szobrászok; Móker Zsuzsa, Orosz Mária, Szekeres Károly kerámikusok.

Művészet, 1987. április, 8-old.

Szekeres Károly

iparművész - tervező szerepelt az
1984-es Dunántúli Tárlaton

Pogány Gábor = A VI. Dunántúli Tárlat
Somogy, 1987. 6. sz. 96. l.

Szekeres László

Az idei 30. tárlaton szerepelni fograk ipari tesmékei.

Dunántúli Naplo, 1972. júl. 14.

Szekeres László

az idei 30. tárlaton ipari termékei szerepelni fognak.

Fejér Megyei Hírlap, Székesfehérvár, 1972. júl. 15.

Szekeres László

Kerámiái szerepeltek a

Farsangi Nemzetközi Kerámia Kiállításon

Magyar Nemzet 1972 július 23

9. old.

Szekeres László, iparművész

Kiállít Franciaországban.

—: Nemzetközi kerámia – kiállítás 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. júl. 13.

Szekeres László, iparművész

Faenzában szerepel.

—: Magyar képzőművészek kiállításai
külföldön

7.

Népszabadság, Bp. 1972. júl. 14.

Szekeres László, grafikus

A Kapás utcai kiállítóteremben Szekeres László fotografikáit látjuk, melyek egy új szellem jegyében gömbalakzattal értelmeznek ölelkezőket, a béke oldjfaágát, őszi mezőt. (említve).

Losonci Miklós: A sokarcú képzőművészet. Pest Megyei Hírlap, 1981. máj. 16.

AMBRUS ÉVA
EŐRY MIKLÓS
HORVÁTH LÁSZLÓ
SZÁVOSZT KATALIN
SZEKERES KÁROLY
TOLNAI KATALIN
W. KÁLMÁN ANIKÓ

KIÁLLÍTÁSA

1970. ÁPRILIS 24 — 30-IG

BUDAPEST
MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE SZÉKHÁZA
1970.

Fotók: Hegede Béla

Rendezés és katalógus Walkó Zoltán

Felelős kiadó: Eőry Miklós

70. – 1701. – NY. NY.

Szeles Károly Emlék

SZEKERES KÁROLY

Károly Szekeres, ceramic artist
8230 Balatonfüred, Orzovenszky utca 10.
Telephone: +36 86 343-512

Born in Zánkán, 1940. He graduated from the Hungarian College of Applied Arts. His master was Imre Schrammel. At present he lives and works in Balatonfüred.

Szekeres Károly, kerámikus
8230 Balatonfüred, Orzovenszky utca 10.
T: 86-343 512

1940-ben született Zánkán. 1967-ben végzett a Magyar Iparművészeti Főiskolán. Mestere Schrammel Imre volt. Jelenleg Balatonfüreden él és dolgozik.

Egyéni kiállításai:

1973. Veszprém, Bakonyi Múzeum
1979. Tihany, Kerámikusok kiállító háza
1980. Budapest, Fényes Adolf Terem
Nagykanizsa, Művelődési Ház
1982. Koppenhága, Gladsaxe Városháza
1984. Balatonfüred, Balaton Galéria
1986. Székesfehérvár, Vörösmarty Színház
1989. Veszprém, Petőfi Színház
1991. Pécs, Parti Galéria

Fontosabb csoportos kiállításai:

1970-1974., 1976-1978.,
1980-1982., 1984-1985. Faenza, Nemzetközi Kerámia

Biennálé
1974. Erfurt, Quadrienálé
1978, 1980, 1982, 1984. Vallauris, Nemzetközi Kerámia Biennálé
1979. Sopot, Kerámia Biennálé
1980. Helsinki, Magyar Iparművészeti Kiállítás
1984. Seatli (USA), Nemzetközi Kerámiaakadémia Kiállítás
Milanó
1985. London, Craftsmen Potters Shop
Bécs, Warlamis Studio
Glasgow, Museum Kelvingrome
1989. Auxerre, Budapest, Linz, Haguenau, L'Europe des Ceramites
1990. Hamburg, Handwerks Kammer
1991. Philadelphia, USA körkiállítás
1992. Bécs, Galerie Ceramic Arts
Isztambul, Nemzetközi Kerámiaakadémia kiállítása
1993. Hamburg, Iparművészeti Múzeum

Köztéri munkák:

1971. Budapest; Petőfi Sándor utcai porcelánrelief, 4 nm
1972. Szekszárd; porcelánrelief, 150 nm
1977. Veszprém; kerámiaplasztika, Budapesti u., 3 m (kőcserép)
1984. Herend; porcelánplasztika, 4 m
1985. Pécs; kerámiaplasztika,
1985. Veszprém; Kossuth L. utcai kerámiaplasztika
1986. Budapest; Sportcsarnok, porcelánplasztika, 6 nm
1988. Veszprém; Petőfi Színház előcsarnok, relief, 850 nm

Közgyűjteményekben található munkái:

Veszprém, Laczkó Dezső Múzeum; vázák
Bassano dell Grappa, Kerámia Múzeum; autonóm kerámiák
Pécs, Janus Pannonius Múzeum
Siklós, Szimpozion-gyűjtemény
Posio, Szimpozion-gyűjtemény

Díjak:

1970. Fiatal Iparművészek Kiállítása 1. díj
1973. Veszprém Megyei Őszi Tárlat nívódíj
1974. SZOT-díj
1975. Pécs, Kerámia Biennálé II. díj
1977. Munkácsy Mihály-díj
1978. Pécs, Kerámia Biennálé 2. díj
Vallauris (Fr), Kritikusok díja
1979. Sopot-érem
Kecskeméti Trienálé 1. díj
1980. Vallauris, Aranyérem
1983. Művészeti Alap nívódíja
1984. Faenza, ezüstérem
1985. Észak-Dunántúl Tárlat díja
1986. Ankara, Európa-Ázsia Biennálé díja
1987. Érdemes művész
Zágráb-oklevél
1988. Pécs, Kerámia Biennálé különdíj

Tagság:

1967. Magyar Népköztársaság Művészeti Alap
1972. Képző- és Iparművészek Szövetsége
1974. Nemzetközi Kerámia Akadémia
1993. Magyar Alkotóművészek Egyesülete
1993. Terra keramikuscsoport
1993. Veszprémi Művész Céh

Irodalom:

La Ceramique Moderne, 1978.
Péntek Imre: Szekeres, Életünk, 1978./10.
Serge Gautier: Die Kunst der Keramik im 20. Jahrhundert, 1980.
Gottfried Borrmann: Keramik der Welt, 1987.
Maestri della Ceramica Moderna, 1984.
Peter Weiss: Keramik Magazin, 1987.

SZEKERES KÁROLY

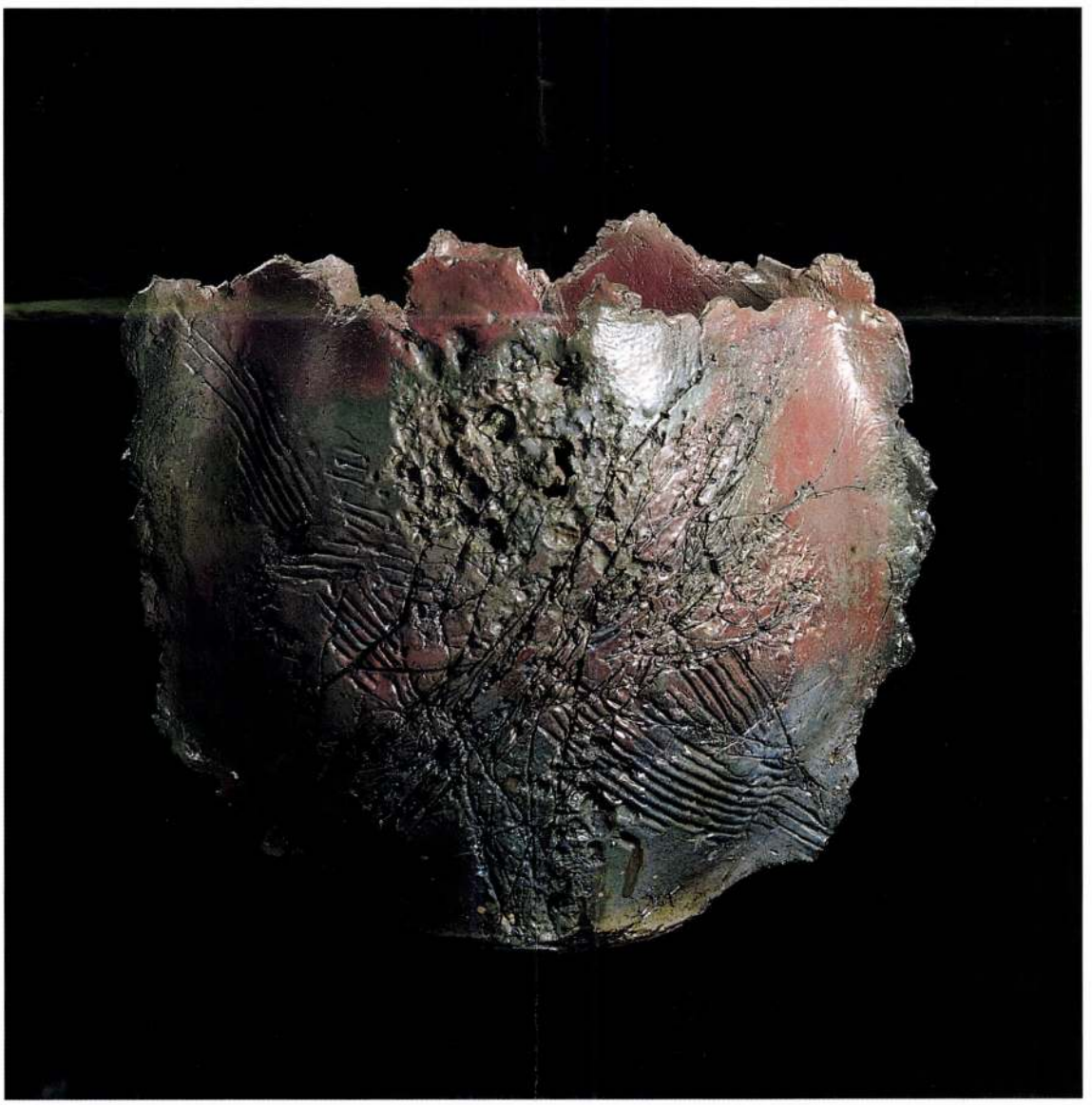

Váza
kőcserép, sómázas égetés, 50 x 55 x 25 cm, 1992.

Vase
stone tile, salt glazed fired 50 x 55 x 25 cm, 1992

Szabares Károly Keramikus

Veszprémi Művész Céh, 1995

Szekeres Margit

volg ist
nöi rajztanf
10 hónap, jeles
tanár Böhm János
Iparrajziskola 1910

9599.

E MAPPE des GROSS-FÜRSTENTHUMS
jobbra az irányú, balra pedig
laffter-re, továbbá a Teutsche
van adva. Ez utóbbi a Nomina
elyezést.

a vonalkeretnek 43,8:55 cm.

56-913
13-49
lt.10056.

12

Szekeres Mihály

belsőépitész, iparmüvész, munkáiból belsőépitészeti kiállitás nyilt a szegedi Technika Házában V.17.-én.

Magyar Hirlap 1974/135 8.

Szelleres Mihály iparművész.

Az 1964-ben alakult csepeli képző-művészeti kör közösségéből indult el alkotó útjára.

-N-: A képzőművészkör jubileumi kiállítása
Csepel, 1942. dec. 29.

Szekeres Mihály

1977-ben készült el Hódmezővásárhelyen a Városi Tanács épületének felújított VB termére. A belső teret Szekeres Mihály belső építész tervezte.

Bakonyi Tibor: A faintarzia új lehetőségei. Művészet, 1978. november – 24. lap.

Szekeres Mihály, belsőépítész

L. Novák S.

Tandi L. Közösen alkotni

Tiszatáj, Szeged, 1981. febr.

83-92.

XXXV/2

Kerekes Lajos festőművész

Tóth Attila: Változatok egy témára

Művészet, 1982. december

Szekeres Mihály festőművész

Tóth Attila: Mecenatúra Csongrád megyében

Művésztelep, 1982. augusztus

Szekeres Mihály, belsőépítész

L. Deim Pál

–: Díjak, kitüntetések, 1985 8.

Élet és Irodalom Bp. 1985 ápr 5. XXIX/14.

Szekeres Mihály belsőépítész

„Társművek a belsőépítés"

A Magyar Nemzeti Bank nemzeti fiókjának
új épülete.

(C. Novák István cimmó alatt.)

Dél-Magyarország 1983. VII. 23.

Szekeres Mihály, belsőépítés

L. Novák István

N.J. Csongrád m. Tanács Továbbképző. 52-53

Magyar Építőművészet, Bp. 1983 83/5

Szekeres Mihály, belsőépítész

Gongrád megyében a települések házasságkötő termeit az e tájon élő művészek alkotásaival dekorálják szépítik. – Fontos tanulság a belsőépítészek és az alkotók kapcsolatának elmélyülése: Nem lehet véletlen, hogy T. Nagy Irén és Szekeres Mihály belsőépítész hosszú évek közös munkálkodása után jutott el erre a szintézisre. (említve).

T. L.: Újabb pannók.
Dél-Magyarország, 1983. dec. 17. 6. old.

Szekeres Mihály

Szerepel a Szegedi Tervező Váll.
Képzőművészeti kiállításán

N.N.: Hari kiállítás az Hunyadi
Házban

Délmagyarország 1969 X. 15

Szekeres Mihály, belsőépítész

Pataki Ferenc Szegeden élő festőművész a felújított kuszatanyai házasságkötő teremben készített pannót. – A hagyományőrzés jegyében történt a terem kialakítása, Szekeres Mihály belsőépítész jó ízzékkel tudta átmenteni a felújítás során a terem parasztszobai hangulatát.

Tóth Attila: Pataki Ferenc: Életfa.
Csongrád Megyei Hírlap, 1984. ápr. 21.

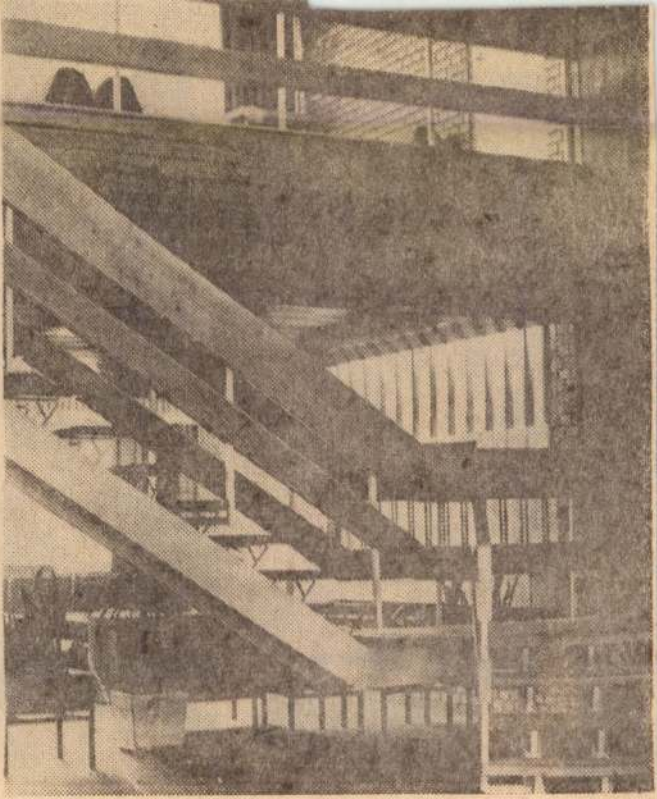

SZEKERES MIHÁLY: A TECHNIKA HÁZÁNAK BELSŐ TERE

Szekeres Mihály levele
Délmagyarország (Szeged)
1944. jún. 16.

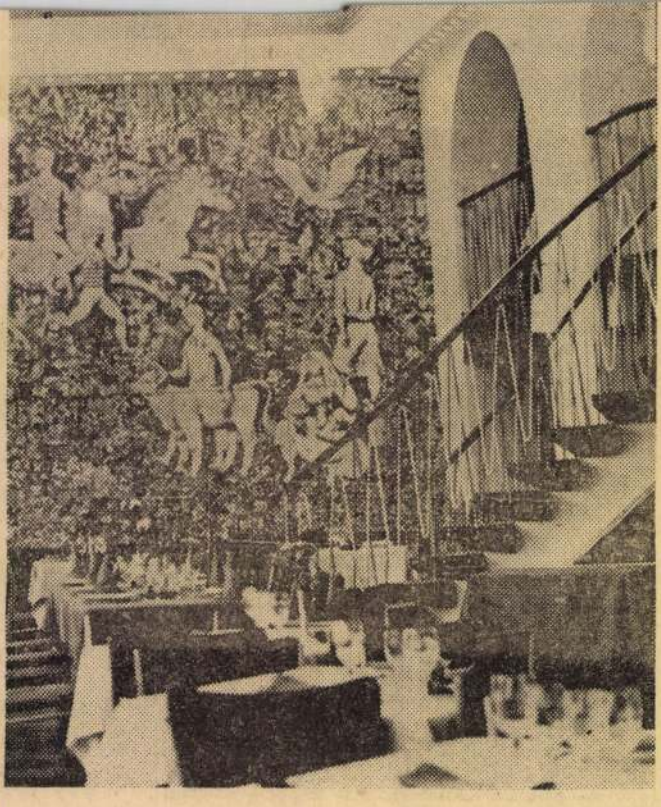

A TISZA-SZÁLLÓ ÉTTERME.
TERVEZŐ RÉDEI FERENC

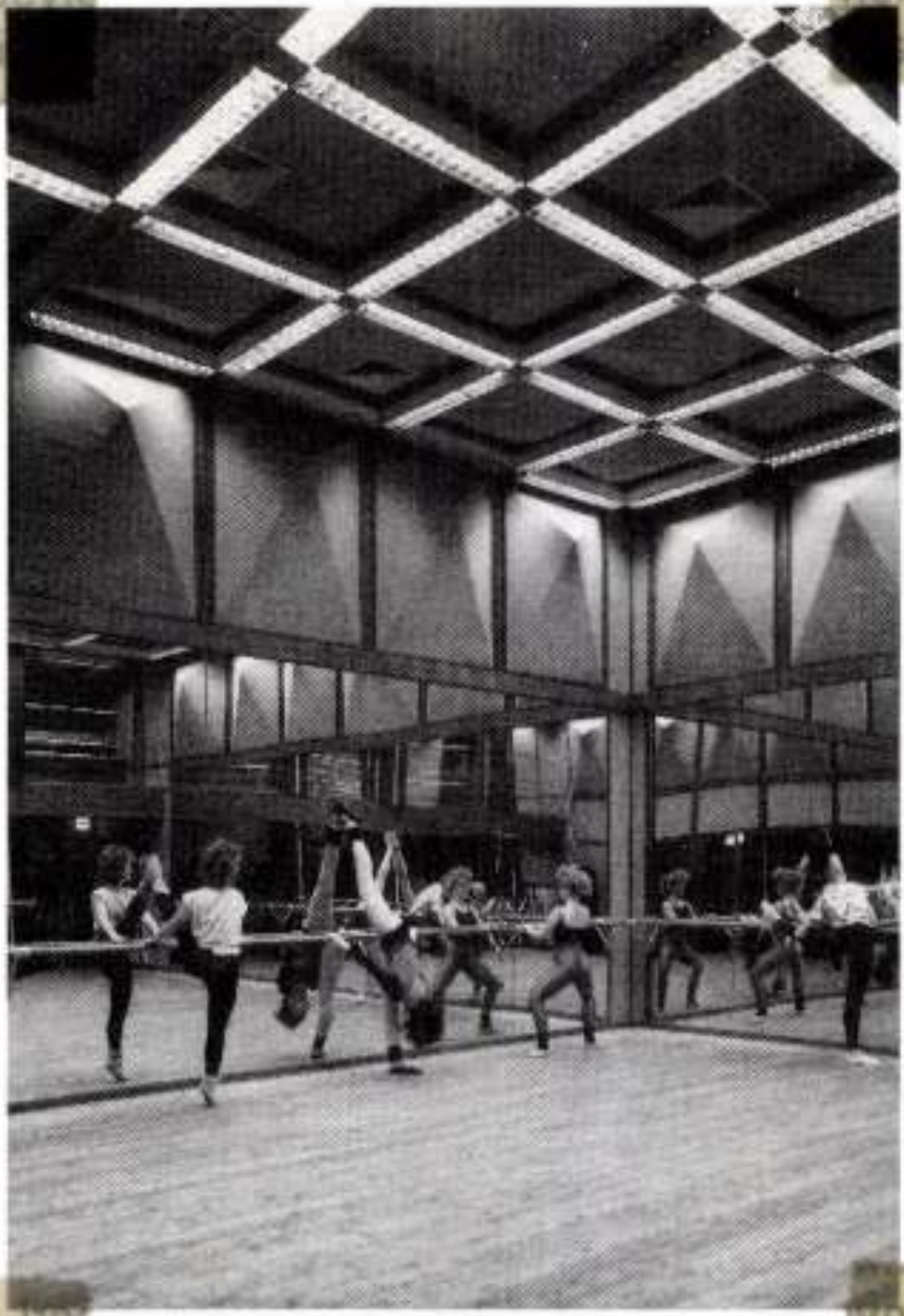

Szekeres Mihály: A Szegedi Nemzeti Színház balett-terme, 1986

környezet kettősségében megjelenő jelen közvetlenségét sugározza, amelyet azonban újabb „dimenzióval" egészít ki az észlelés jelen ideje és az emlékezés teremtette múlt idő kettőssége.

A Museum of Contemporary Art kiállítótermeiben bemutatott alkotások közül az egyik legimpozánsabb a három hatalmas acéllemezből szerkesztett installáció. A sötétkék, lila színben fénylő lemezek háttérül szolgálnak vagy féltucat, a szemlélő jobbjára irányuló gázlángszórónak, amelyek a történelmen szinte áthasító sugárpászmákat jelképezik. A kompozíció hatásához jelentősen hozzájárul a kísérő hangeffektus: a lángszórók dühödt sziszegése.

Kounellis egész termet betöltő installációit, amelyek lényegében a korábbi velencei, firenzei és nápolyi alkotások újraértelmezései, Chicago különböző pontjain rendezte be, tudatosan építve az adott városrészből áradó hangulati elemekre. Chicago ideális helyszínnek bizonyult, hisz fokozottan jellemzi az amerikai nagyvárosok ellentmondásos termé-

Szekeres Mihály, belsőépítész, 1.) Folytatás

Tóth Attila: Megtervezett közérzet, Szekeres Mihály belsőépítész bemutatkozása, Fényes Adolf Terem, 1987. IV. 9 - V. 3,

Művészet, 1987. október, 57-old.

Szekeres Mihály, belsőépítész 2.) Folytatás.

Tóth Attila: Megtervezett közérzet, Szekeres Mihály belsőépítész bemutatkozása

Fényes Adolf Terem, 1987. IV. 9 – V. 3.

Művészet, 1987. október, 57 - old.

M.D.K.

Szekeres Pál,fazekasm.

A várpalotai fazekas céh cserépkorsója.Feliratból: "...Szekeres Pál tsinalta Vivat-1838.".M.Népr.M.Lsz: 43.244. 43.kép.Függelék: 62. 196.o.

Nagybákay Péter: Veszprémi és Veszprémmegyei céh-korsók. 139.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei.4.1965.Veszprém.Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém.1965

M.D.K.

Szekeres Pál, fazekasm.

Céhkosst készitett, Palota, 1838./ Függelék, 62./ 3185.o.

Nagybákay Péter: Veszprémi és Veszprémmegyei céhkorsók. 139.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 4. 19
1965. Veszprém. Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém

M.D.K.

Szekeres Pál, fazekasm.

Várpaálotai fazekascéh korsója. Palota, 1838. 43.kép. 172.o. Fekete repr. Függelék, 62.196.o.

Nagybákay Péter: Veszprémi és Veszprémmegyei céhkorsók. 139.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 4. 1965. Veszprém. Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém

M.D.K.

Szekeres Rózsa

Joseph Kozma: "Fel torreádor" c. zenés komédiájához tervezett kosztümöket Mészáros Imre közreműködésével.
Győri Kisfaludy Szinház előadása.

"Krónika" c. rovat
Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. ápr. 15.
X. évf. 15. sz. 22. lap

Szekeres Rózsa M.D.K.

az elöadás jelemezei Mészáros Imrével

Gábor István: Két magyar bemutató a győri Kisfaludy Szinházban

Magyar Nemzet 1966. május 6. 4.l.

M.D.K.

Szekeres Rózsa, jelmeztervező

Jelmezeket tervezett a győri színház előadásaihoz.

Koltai Tamás: A világ közepe 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. febr. 26.

M.D.K.

Szekeres Rózsa

Taar Ferenc: "Örök harag" c. darabjának bemutatójához tervezett jelmezeket a győri Kisfaludy Szinház előadásához.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. febr. 17.
XI. évf. 7. sz. 12. lap

.

SZEKERES SÁNDOR

ÉPÍTÉSZ. ALKOTÓKÖZÖSSÉGBEN TERVEZTE A PÁPAI SPORTCSARNOKOT.

(MODELLFOTÓ)

KISALFÖLD, 1970. OKT. 27.

Szekeres Tibor

repr. Tél a pusztán
fotó 30×40

Hortobágyi Alkotótábor 1992

Debrecen

Szekeres Zsuzsa

T.Gy.: Ivadéknevelő tógazdaság központi épülete, Dinnyés. Építész: Tiry György, statikus: Csenke Ferenc. - Ismertetés, képekkel /fotók: Szekeres Zsuzsa./

T.Gy.: Sió-áruház, Siófok. - Építész, statikus és fotók: ugyanazok, belsőépitész: Fehérvári Sándorné.

Magyar Építőművészet, 1971.2.sz.

20-21. l. 22-23. l.

Szekeres Zsuzsanna

textiltervező

1943 ban 19 éves, stúl.
Budapest (?)

laid

Vizy Elemér

Levente műverseh

114. l – képpel

1660-909-15
Olvasó-terem.

350. Thékák.

Fekete (kecske chagrin) bőrháttal, fehér pergamen sarkokkal, vászonhuzással (cana bont), belől pettyezett papirmosással és három vászonhoz erősitett védőlappal.

Méretei: 51 cm. magas, 36.5 cm. széles.

Értéke a 450 darabnak per 8'40 K. ..... 3780 K

Szállitotta Gottermayer Nándor az 1905:XI.11-én kötött és 1906:I.20-án 98000 ex 905 sz. alatt jóváhagyott alkuegyezmény alapján.⊥-- Kifizettetett az 1907:II.12-iki 109871 ex 906 sz. leirat alapján a bpesti IX. ker. m. kir. állampénztár útján. (291-907).

⊥ (95/906).

Szekeres Zsuzsa

textilmuvés

l.

Rabad Müvészet

1948. 269. l.

MDK

Szekeresné Toldy Erna

Nappali szoba részéet, vf.

Öreg buborok, vf.

N.Szal. tavaszi kiáll. 1916. ápr. 21. l.

Szekeresné Toldy Erna

Távoli nyárfák, vf.

Alföldi róna, vf.

Alföldi tanya részlet, vf.

N.Szal. Őszi tárl. 1920. szept. 26. l.

dr. Szekerke Lajos, [!]

L.: Tels Ede

Laczó K.: Beveszető .... 43-44.

TISZATÁJ, Szeged, 1975. november XXIX/11

Szekeres Tibor

(1957, Miskolc)

Debrecen
István út 27/c.
4031

Tél

Szekeres Mihály, belsőépítész

T. Nagy Irén szobrász- és intarziaművész legutóbbi munkája a kübekházi házasságkötő terem. Különleges megoldású belső tér született T. Nagy Irén és Szekeres Mihály együttműködésével. A házasságkötések, névadók szertartásaznak és ezenként hivatalos rendezvényeknek helyet adó teremben alapvetően nem különíthetőek el a műalkotás és a belső tér további részletei. Az egész termet együttes látványával, hangulatával, léptékével, a beépített anyagok kánonrendjével érzékeljük. Úgy tűnik, a két művész jól megértette egymás szándékait. A belsőépítész Szekeres M. olyan térkialakítást valósított meg, amely szakrális tartalmától megfosztva ugyan, de számos elemet átmentett a templombelsők hangulatából.

Tóth Attila: T. Nagy Irén intarziaműve Kübekházán.
Csongrád Megyei Hírlap, 1984. ápr. 14. 8-old.

SZEKERES MIHÁLY
ÉPITÉSZ

NOVÁK ISTVÁN NEKROLÓGJA

MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZET
1995. 63

Lage war auch in Nürnberg nicht a
für den Bildschnitzer von Leutschau
Altar des Stoß führt uns aus Deutsch
Einflußbereich rheinischer Stecher!.
Bearbeitungen59 sei auf eine neulich
hingewiesen;60 die Spezialisten der
schon seit langem diesbezügliche An
Verzeichnis von Edith Hoffmann und
untermauerte Sammlung von Jolán B

Werkstattleitung zu erkl_ren trachten) unzu
der Kupferstiche Martin Schongauers in der
le beau Martin 1994 (Anm. 37), 251-283

58 _ber den niederl_ndische
Komponente in der Kunst von Stoss wurde
M"glichkeit seines niederl_ndischen Aufenth
Skubiszewski, Piotr: "Der Stil des Veit Stoss
93-133, besonders 112-122. Neuerlich aus e

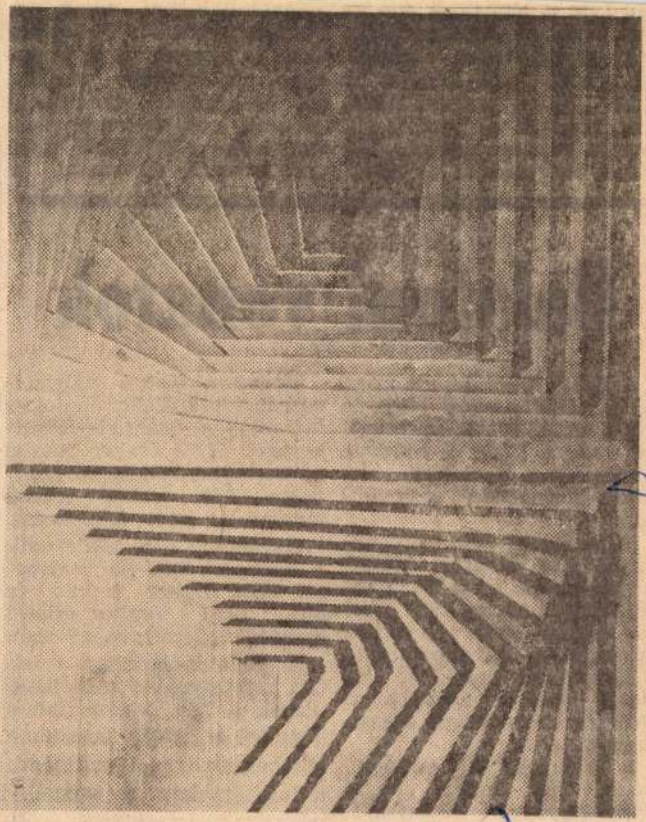

Szekeres Mihály

SZEKERES MIHÁLY FALBURKOLÓ PLASZTIKÁJA A TECHNIKA HÁZABAN

Délmagyarország (Szeged)
1974. jún. 16.

egy évig is eltartana. Ám az már valóban nyugtalanító, hogy többhónapos állásokkal tarkítva, akár két évig is eltart egy-egy szakasz átépítése, amelyre — igaz, a kívülálló becslése szerint — alapos szervezéssel és némi bonyolultabbnak tűnik. A részhatáridők közül azonban csak a házgyár és a Fonógyári út közötti szakasz mentén esedékes szanálásoké csúszott, s az okoz még gondot, hogy a MÁV-val még nem sikerült egyeztetni a

Balatoni vonatok

A MÁV Vezérigazgatósága közli, hogy a rossz időjárás miatt június 16-tól, vasárnaptól június 23-ig a balatoni vonalakon a következő vonatok közlekedését szüneteltetti:

A Budapest Déli pályaudvarról 6.51 perckor Keszthelyre induló és a Budapest Déli pályaudvarra 15.54 perckor érkező Balaton-express, valamint a Balatonfüredről 17.20 perckor induló és Budapest Déli pályaudvarra 19.28 perckor érkező Füred-express.

A Budapest Déli pályaudvarról 7.30 órakor induló Füred-express Balatonfüredig, vasárnap, 16-án még közlekedik, de 17-től 22-ig nem jár.

Budapest Keleti pályaudvarról a 6.10 órakor Siófokig, valamint a Szántód—Kőröshegyről 17.37 órakor induló és Budapest Keleti pályaudvarra 19.59 órakor érkező gyorsvonat sem közlekedik.

Ugyancsak nem közlekedik a Budapest Déli pályaudvarról 11.01 órakor induló és oda 18.37 órakor érkező szántódi személyvonat sem.

A Balaton-expressre váltott helyjegyekkel rendelkező utasok a 7.40 órakor induló vonattal a kijelölt kocsikban utazhatnak, vagy kívánságra a helyjegyeket a személypénztárak visszaváltják.

Bővebb felvilágosítást a pályaudvarokon adnak. (MTI)

A SZÉKESFEHÉRVÁRI ISTVÁN KIRÁLY MÚZEUM
MEGHÍVJA ÖNT

AZ ÚJ TEXTIL
CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁRA

MEGTEKINTHETŐ:
MÁRCIUS 24–MÁJUS 7-IG
HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10–18 ÓRÁIG

A KIÁLLÍTÁST

SCHRAMMEL IMRE
KERAMIKUS,
A MAGYAR KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZEK
SZÖVETSÉGÉNEK ALELNÖKE
NYITJA MEG

1984. MÁRCIUS 24-ÉN, SZOMBATON
DÉLELŐTT FÉL 12 ÓRAKOR
AZ ISTVÁN KIRÁLY MÚZEUMBAN

A KIÁLLÍTÁSNYITÓ BUDAPESTRŐL LEGKÖNNYEBBEN ELÉRHETŐ:

A DÉLI PÁLYAUDVARRÓL 8.00 ÓRAKOR INDULÓ
SZEMÉLYVONATTAL, VAGY AZ ENGELS TÉRRŐL
8.00 ÓRAKOR ÉS 9.40-KOR INDULÓ AUTÓBUSZOKKAL

F. k.: Dr. Fitz Jenő — 1446348 Fejér

AZ ÚJ TEXTIL
VÁLOGATÁS A SAVARIA MÚZEUM GYŰJTEMÉNYÉBŐL

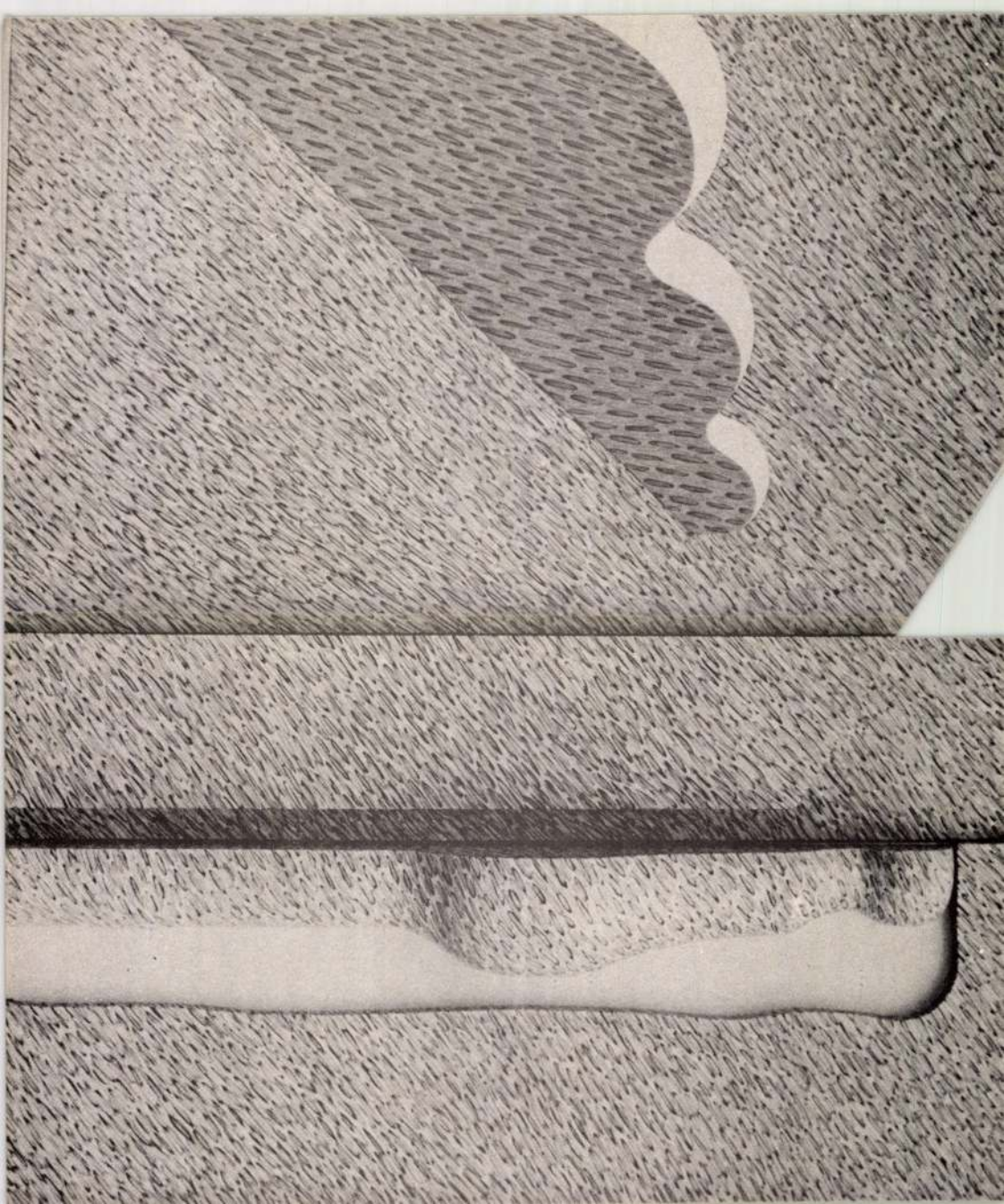

Anna Margit
Barta Lajos
Antonio Calderara
Deim Pál
Erdély Miklós
Ferenczy Béni
Gáyor Tibor
Gulyás Gyula
Halász Károly
Hencze Tamás
Jovánovics György
Kaponya Judit
Kepes György
Kondor Béla
Korniss Dezső
Richard Paul Lohse
Maurer Dóra
Medgyessy Ferenc
Ország Lili
Paizs László
Pinczehelyi Sándor
Schaár Erzsébet
Sikuta Gusztáv
Vajda Júlia
Vajda Lajos
Vilt Tibor

A Csók István Képtár
modern magyar gyűjteménye
1978. március 1 — április 4.

Megtekinthető
hétfő — szombat: 11 — 18^{30} óráig
vasárnap: 10 — 18 óráig
Minden hónap első hétfőjén zárva.
Székesfehérvár, Bartók Béla tér 1.

MAI MAGYAR MÜVÉSZET HAMBURGBAN

VÁLOGATÁS AZ ISTVÁN KIRÁLY MUZEÚM KÉPZŐMÜVÉSZETI GYÜJTEMÉNYÉBŐL

SZÉKESFEHÉRVÁR, CSÓK ISTVÁN KÉPTÁR
1982. JANUÁR 24. – FEBRUÁR 28. ÉS
MÁJUS – JÚLIUS

HAMBURG, GALERIE LEVY
1982. MÁRCIUS 22. – ÁPRILIS 11.

Bohus Zoltán
Bokros Birman Dezső
Deim Pál
Farkas Ádám
Friedrich Ferenc
Haraszty István
Hencze Tamás
Kiss Nagy András
Kondor Béla
Lugossy Mária
Maurer Dóra
Mengyán András
Nádler István
Ország Lili
Paizs László
Rétfalvi Sándor
Schaár Erzsébet
Szőllőssy Enikő
Újházi Péter
Vilt Tibor
művei

VERNISSAGE: 1982. JANUÁR 24-ÉN, VASÁRNAP DÉLELŐTT 10 - 13 ÓRÁIG

Az Örley István Baráti Kör
irodalmi estjén, a kiállításban,

1987. október 30-án, pénteken délután 6 órakor

Földényi F. László
Györe Balázs
Kukorelly Endre
Rácz Péter és
Tábor Ádám olvas fel műveiből.

F. k.: Kovács Péter — 1758575 Fejér

„.... Meglepetés ....
olvasóink részére!"

A székesfehérvári István Király Múzeum
meghívja Önt

NEMZETKÖZI MŰVÉSZKÖNYV-
-KIÁLLÍTÁSÁRA

Megtekinthető:

1987. október 18 — december 6-ig
hétfő kivételével, naponta 10—18 óráig

A kiállítást

SZABOLCSI MIKLÓS
irodalomtörténész nyitja meg

1987. október 18-án,
vasárnap délelőtt fél 12 órakor
az István Király Múzeumban

Kiállításunkat a 100 éve született
Kassák Lajos emlékének ajánljuk.

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ

1985. ÁPRILIS 27 — JÚNIUS 16-IG

HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL, NAPONTA 10—18 ÓRÁIG

A KIÁLLÍTÁSNYITÓ BUDAPESTRŐL LEGKÖNNYEBBEN ELÉRHETŐ

A DÉLI PÁLYAUDVARRÓL

8 ÓRAKOR INDULÓ SZEMÉLYVONATTAL,

VAGY AZ ENGELS-TÉRRŐL 9.40 ÓRAKOR INDULÓ

AUTÓBUSSZAL

F. k.: Dr. Fitz Jenő — 1550008 Fejér

A SZÉKESFEHÉRVÁRI ISTVÁN KIRÁLY MÚZEUM
MEGHÍVJA ÖNT

JOVÁNOVICS GYÖRGY
SZOBRÁSZMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁRA
MELYET

NÁDAS PÉTER
ÍRÓ NYIT MEG

1985. ÁPRILIS 27-ÉN, SZOMBATON
DÉLELŐTT FÉL 12 ÓRAKOR
AZ ISTVÁN KIRÁLY MÚZEUMBAN

VÁLOGATÁS
A SZÉKESFEHÉRVÁRI ISTVÁN KIRÁLY MÚZEUM KÉPZŐMŰVÉSZETI ÚJ SZERZEMÉNYEIBŐL

1983 – 1984.

SZÉKESFEHÉRVÁR, CSÓK ISTVÁN KÉPTÁR
(BARTÓK BÉLA TÉR 1.)

1984. SZEPTEMBER 4. – OKTÓBER 7.

Birkás István
Farkas Ádám
Friedrich Ferenc
Hencze Tamás
Hincz Gyula
El Kazovszkij
Keserü Ilona
J. H. Kocman
Kósza Sipos László
Konkoly Gyula
Kőnig Frigyes
Lugossy Mária
Mayer Berta
Nádasdy János
Nagy B. István
Nádler István
Ország Lili
Perneczky Géza
Pinczehelyi Sándor
Scheiber Hugó
Szilágyi Júlia
Szilasi Anna
Végh András
Vigh Tamás
művei

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:
HÉTKÖZNAP 10-19 ÓRÁIG, SZOMBAT – VASÁRNAP 10-18 ÓRÁIG

Fk.: Dr. Fitz Jenő – Volán Ny. Szfv. – 2000 – 1396.84.

A KIÁLLÍTÁST

MAROSI ERNŐ

MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ,

AZ MTA MŰVÉSZETTÖRTÉNETI KUTATÓ CSOPORT

IGAZGATÓHELYETTESE

NYITJA MEG

1987. OKTÓBER 24-ÉN,

SZOMBATON DÉLELŐTT FÉL 12 ÓRAKOR

A CSÓK ISTVÁN KÉPTÁRBAN

(BARTÓK BÉLA TÉR 1. SZ.)

A KIALLÍTÁSNYITÓ BUDAPESTRŐL LEGKÖNNYEBBEN ELÉRHETŐ:

AUTÓBUSSZAL: 9.40-KOR, AZ ENGELS-TÉRRŐL INDULÓ HÉVIZI JÁRATTAL

VONATTAL: 8.55-KOR, A DÉLI PÁLYAUDVARRÓL INDULÓ SZEMÉLYVONATTAL

F. k.: Kovács Péter — 1758567 Feejér

A HUSZADIK SZÁZAD MAGYAR MŰVÉSZETE 12.

A SZÉKESFEHÉRVÁRI ISTVÁN KIRÁLY MÚZEUM
MEGHÍVJA ÖNT

A RÉGI ÉS ÚJ AVANTGARD
(1967—1975)

CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁRA,
A CSÓK ISTVÁN KÉPTÁRBA

MEGTEKINTHETŐ: OKTÓBER 24 — DECEMBER 31-IG
HÉTKÖZNAP 10—19 ÓRÁIG
SZOMBAT—VASÁRNAP 10—18 ÓRÁIG
MINDEN HÓNAP ELSŐ HÉTFŐJÉN ZÁRVA TART.

A KIÁLLÍTÁSNYITÓ
BUDAPESTRŐL LEGKÖNNYEBBEN ELÉRHETŐ:
A DÉLI PÁLYAUDVARRÓL 7.55 ÉS 8.15
ÓRAKOR INDULÓ SZEMÉLYVONATTAL,
VAGY AZ ENGELS TÉRRŐL 8.00, 8.40
ÉS 9.40 ÓRAKOR INDULÓ AUTÓBUSSZAL

F. k.: Kovács Péter — 1849245 Vörösmarty

SZIMBÓLUMOK, MÍTOSZOK

CSÓK ISTVÁN-FESTMÉNYEK
1899—1917

A SZÉKESFEHÉRVÁRI
ISTVÁN KIRÁLY MÚZEUM
ÉS A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA
MEGHÍVJA ÖNT A

SZIMBÓLUMOK, MÍTOSZOK

CSÓK ISTVÁN-FESTMÉNYEK

1899—1917

CÍMŰ KIÁLLÍTÁSRA.

MEGTEKINTHETŐ:
1988. MÁJUS 14 — JÚNIUS 12-IG
HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA
10—18 ÓRÁIG.

A KIÁLLÍTÁST

NÉRAY KATALIN
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

NYITJA MEG

1988. MÁJUS 14-ÉN,
SZOMBATON DÉLELŐTT FÉL 12 ÓRAKOR
AZ ISTVÁN KIRÁLY MÚZEUMBAN.

SZÉKESFEHÉRVÁR IPARMŰVÉSZETI EMLÉKEI

A fehérvármegyei és székesfehérvári városi múzeum jól rendezett archaeologiai csoportjában nem egy művészi értékű darabon akad meg a szemünk. Az őskor emlékei mellett különösen a római emlékek csoportjában találunk iparművészeti szempontból is jelentékeny alkotásokat. Különösen figyelemreméltó egy bronzkandelaber lópatás és maszkos lába, egy női fejjel díszített finom hajlású bronz edény-fül, egy lófejjel díszített bronzfül, egy bronzlábas tagozott és kosfejes nyele, néhány inkább provinciális és a kisplasztika körébe tartozó szobrocska. Ugyancsak a kisplasztika körébe tartozik egy kis gyermekalak (Bacchus-gyermek) és egy ovális domborműves medaillon finoman mintázott nőalakkal.

A római agyagiparnak művészi szempontból legkiválóbb csoportja az ú. n. terra sigillata edények. Ezek testét mindig domborműves, nem egyszer állat- és emberalakok, túlnyomórészt azonban indás növénymotívumok élénkítik. A múzeum gömbös testű edényén a leveles indák közt fácán alakja látható.

Az újkori gyüjtemény kiválóan szép darabja egy kis csutoraalakú, gazdag faragású lőportartó edény, melynek teste puszpángfából készült. Rajta vadkanvadászatot ábrázoló jelenetet faragott ki XVII. századi, német eredetű mestere.

A Szent István-kori királyi templom ásatásainál nem egy érdekes ötvöstárgy került napfényre. A múzeum gyüjteményében őriz egy aranyozott rézfeszületet, amely gömbös szárával egykor rúdra erősítve körmeneti keresztül szolgált. Ezeken az Árpád-kori kereszteken az Isten-ember nem kiszenvedett, hanem inkább eszményített felfogásban van ábrázolva, egymás mellé helyezett lábakkal.

Limoges-modorú zománccal díszített a Menyőd-pusztán előkerült bronz nőalak, egykor vagy keresztnek, vagy egy ereklyetartó ládikának volt dísze. Francia díszítő technikája dacára magyar eredetűnek kell tartanunk.

1838-ban báró Barkóczy László rendeletére a püspöki udvarban levő artézi kúttól a Fazekas-téren levő kútig csatornát építettek. E munkák alkalmával három sírt romboltak szét. Csak néhány darab ékszer került ekkor a budapesti Magyar Nemzeti Múzeumba. Az 1848-ban fölfedezett sírokat azonban sikerült megmenteni. Ebben volt eltemetve III. Béla és antiochiai Anna, akiknek teteme a budavári Nagyboldogasszony templom kriptájában van elhelyezve. Itt több ötvöstárgy került napfényre. Az egykori leletnapló szerint ezek a következők: 1. egy kis aranyozott rézkorona, 2. aranygyűrű keleti gránáttal (lanton játszó szirén alakjával). Érdi János, a Nemzeti Múzeum őre folytatta az ásatásokat. A továbbiak során egyenlőszárú négy kereszttel díszített ezüstkorona, nyaklánc és melldísz, karperec, gömbös szárú aranyozott rézfeszület, arab feliratú keleti gránatos aranygyűrű és két ezüstsarkantyú került elő. (Részletes ismertetését lásd br. Forster Gyula III. Béla magyar király emlékezete című művében 1900.) Ezek a XII. századi ékszerek bizánci jellegűek.

A fajánsz és mázas cseréptárgyak a magyar keramika kedves emlékei. Ilyen a fehéredényesek (ú. n. habán fajánsz) céhkorsója 1734-ből; testén a fazekaskorongon álló vázából kétoldalt szétágazó jellegzetes magyar virágcsokor adja a korsó fődíszét. A XVIII. századi fajánszkályhákon dísz gyanánt néha egy-egy emberi alakot is ábrázoltak. Ilyen példa a székesfehérvári múzeum ülő, turbános törökje. Az empire-kor szinte egyedülálló emléke egy fatörzs idomú mázas cserépkályha, melynek naturalisztikus felületét domború ágak és Palissy modorára emlékeztető állatalakok (gyík, kígyó) díszítik. A domború díszű ólommázas magyar céhkorsók is jó példákkal vannak képviselve.

A székesfehérvári székesegyház kincstára is osztozott azoknak a székesegyházaknak a sorsában, amelyek hosszasabban kerültek török uralom alá (pl. Pécs, Kalocsa, Eger). Ezekben a középkor emlékei teljesen hiányzanak. De annál bőségesebben van képviselve a XVIII. század. Így van Székesfehérvárott is. A XVII. századból származik a

Magyar Művészet
1930.

KÖRMENETI KERESZT ÉS ROMÁNKORI NŐALAK
XII. század
Székesfehérvári múzeum

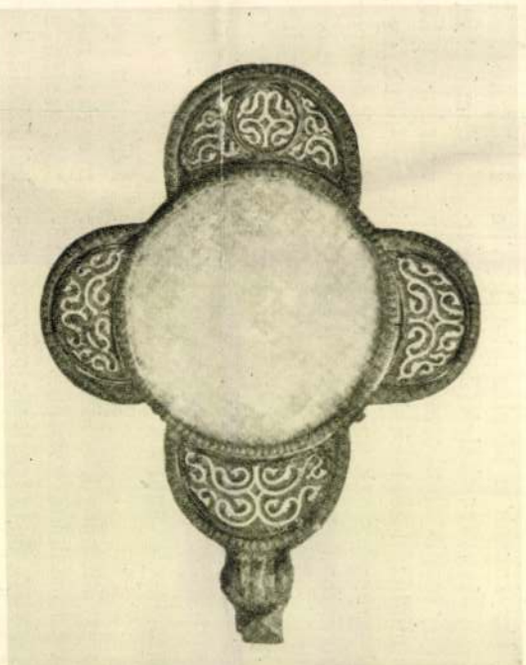

III. BÉLA KIRÁLY ENCOLPIUMA

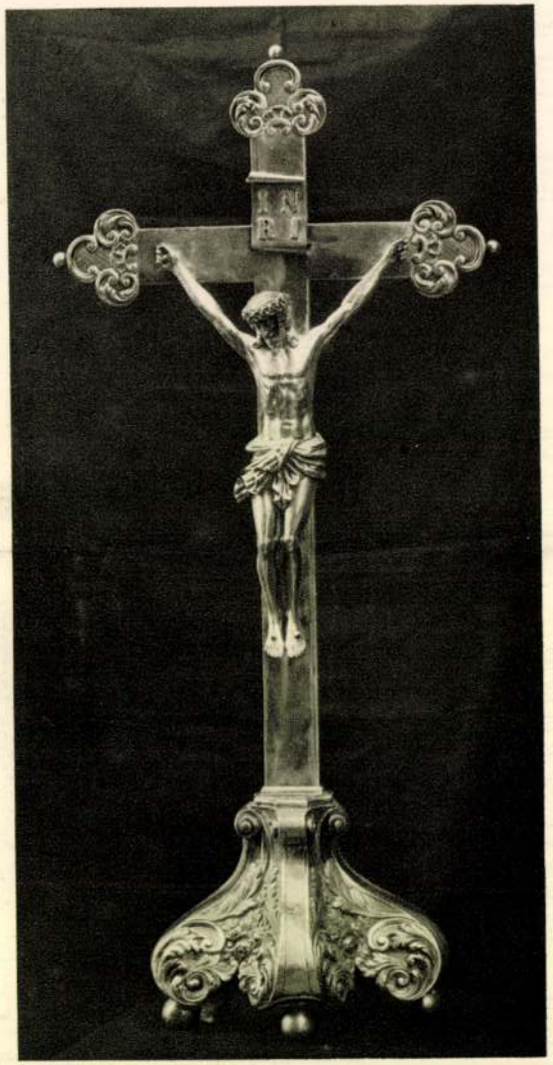

OLTÁRKERESZT. 1843
SZENTPÉTERY JÓZSEF (1781—1862) MŰVE
A székesegyházban

A SZÉKESEGYHÁZ KINCSTÁRA

XVII. SZÁZADI LAVABO
A SZEMINÁRIUMI TEMPLOM SEKRESTYÉJÉBEN

A SZÉKESEGYHÁZ
SZENT ISTVÁN-KÁPOLNÁJÁNAK VASRÁCSAJTAJA

A CISZTERCITA TEMPLOM SZENT IMRE KÁPOLNÁJÁNAK
RÁCSAJTAJA

A PAPNEVELŐ INTÉZETI TEMPLOM
BALOLDALI KÁPOLNÁJÁNAK VASRÁCSOS AJTAJA

A ZICHY-HÁZ COPF STÍLUSÚ KAPUZATA

ARANYOZOTT KOVÁCSOLTVASRÁCS
előbb a székesegyház
Szent István-kápolnája oltárfülkéjét zárta
Székesfehérvári múzeum

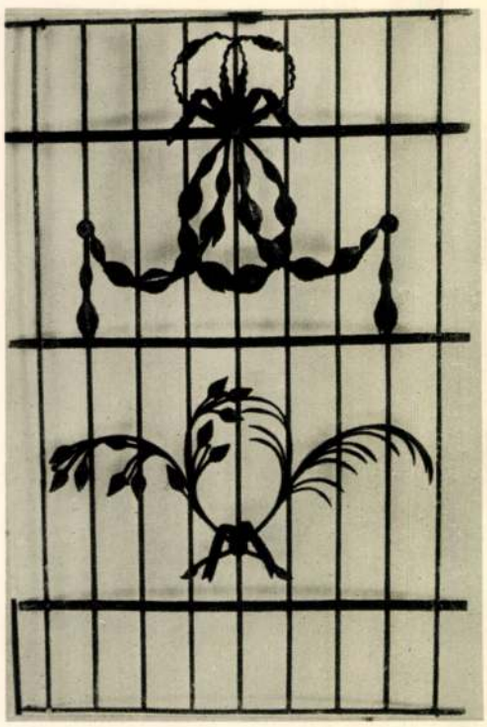

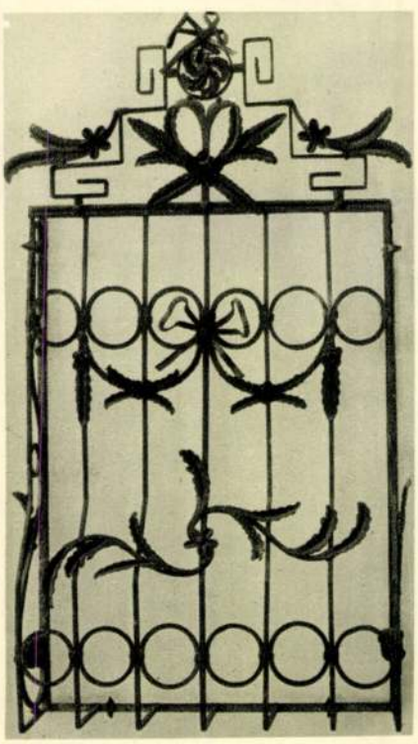

COPF STÍLUSÚ ABLAKRÁCSOK
Székesfehérvári múzeum

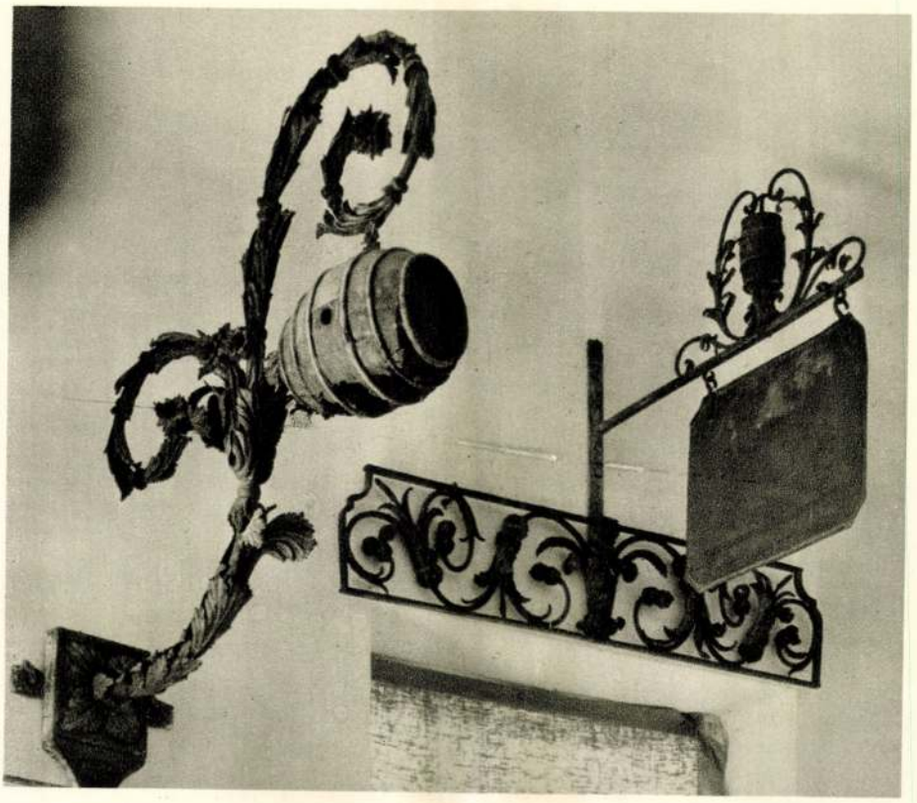

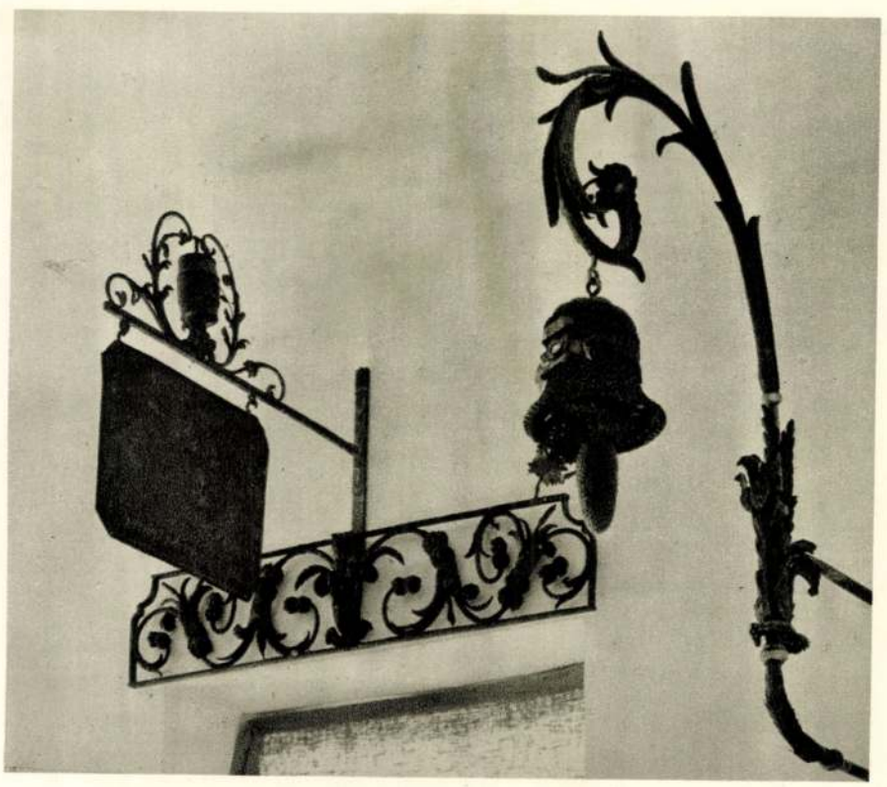

KOCSMACÉGÉREK A XVIII. SZ. VÉGÉRŐL ÉS A XIX. SZ. ELEJÉRŐL
Székesfehérvári múzeum

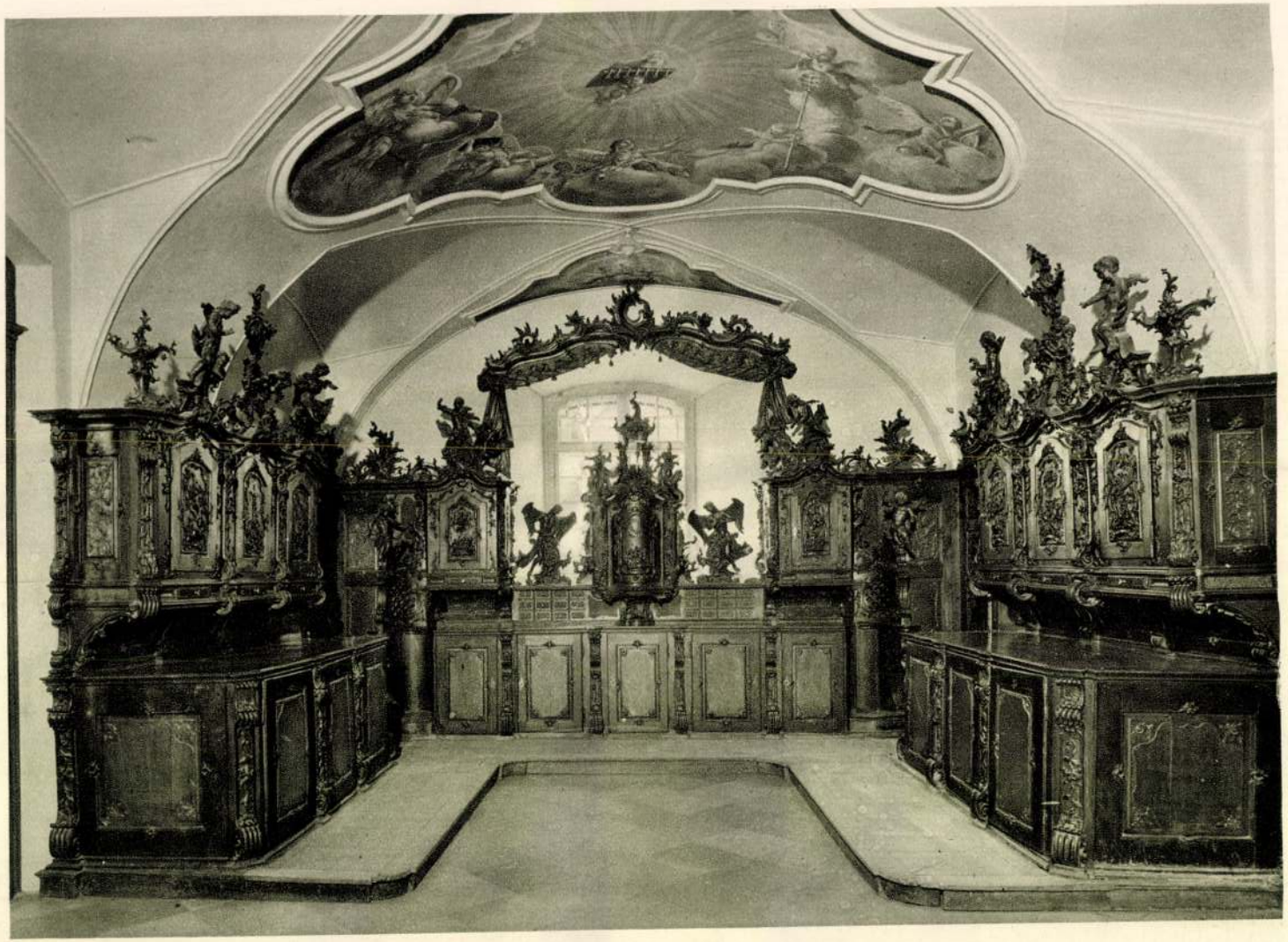

A SZÉKESFEHÉRVÁRI CISZTERCITA TEMPLOM SEKRESTYÉJÉNEK ROKOKÓ BÚTORZATA. Tölgyfa. 1764—67

A SZÉKESFEHÉRVÁRI CISZTERCITA TEMPLOM SEKRESTYEBERENDEZÉSÉNEK RÉSZLETEI

A SZÉKESFEHÉRVÁRI CISZTERCITA TEMPLOM SEKRESTYEBERENDEZÉSÉNEK RÉSZLETE

A SZÉKESFEHÉRVÁRI CISZTERCITA TEMPLOM
SEKRESTYÉJÉNEK EGYIK TÉRDEPLŐJE

ROKOKÓ FARAGÁSÚ PAD A SZÉKESEGYHÁZBAN

A „FEKETE SAS", EGYKOR JEZSUITA GYÓGYSZERTÁR

Szent István fejereklyéjét egykor magában foglaló félgömbös tok. Ez a nemzeti szempontból becses ereklye ma egy 1777-ben Bécsben készült fejereklyetartóban (hermában) van elhelyezve. Jelentékenyebb ötvöstárgyak egy késő-renaissance kehely, egy 1717-ből való barokk díszű, karélyos talpú kehely, egy festett zománcképekkel díszített kehely 1754-ből, székesfehérvári munka R. I. ötvösmester jegyével, és egy 1780. évszámú, festett zománcképekkel díszített rokokó kehely, amely Mária Terézia ajándékaképpen került Székesfehérvárra. Egy nagy méretű barokk díszű Urmutató szintén bécsi munka.

A miseruhák között egy domború hímzésű casula, Mária Terézia korából, és egy gazdag díszű pluviale érdemel említést.

A XIX. század ismert ötvöse volt a rimaszombati születésű (1781—1862), de Pesten működő Szentpétery József. Az ő trébelőművészetének egyik példája a székesfehérvári püspöki templom kincstárának 1843-ban készült fehér ezüst oltárkeresztje.

*

A kereszténységre való áttérés volt az első lépés arra, hogy a nyugati műveltségbe bekapcsolódjunk, a román stílus kialakulásának elején. Bizánci, olasz és német hatások észlelhetők e kor alkotásain. Szent István király templomokat alapított, a fölszerelésről pedig Gizella királyné gondoskodott. Székesfehérvár kereszténykori iparművészeti emlékeinek legelső és ma is meglévő darabja a koronázási palást, egyúttal legrégibb és legjelentősebb hímzett emlékünk. Eredetileg a székesfehérvári királyi templom részére, Szent István és Gizella királyné rendeletére, 1031-ben elkészült harangalakú miseruha volt. A bizánci stílus hatása különösen ornamentikáján félreismerhetetlen. Német művészettörténeti írók szeretik németországi munkának feltüntetni. Adataink vannak arról, hogy Veszprémben már Szent István idejében apácakolostor volt, ahol némelyek szerint görög apácák éltek; ezek hímezték a királyi templomnak szánt pompás miseruhát, lehet, hogy Gizella királyné személyes közreműködésével. Páratlan érdekességű, hogy maga Szent István király, Gizella királyné és közöttük Szent Imre herceg is (ez utóbbi név nélkül) ábrázolva van a köpenyen.

Valószínűleg már a XI. század végén alakították át a zárt, harangalakú miseruhából nyílt koronázási köpennyé. Ekkor került rá a gyöngydíszű, keleties rajzú gallér.

A köpeny alapszövete vékony, bizánci selyem volt, rajta kék sávok közt piros alapon, négy szívből alkotott zöld rozettadísszel. Ez a szövet azonban az idők folyamán elkopott és ezért a hímzéssel együtt a XVI—XVII. században (valószínűleg 1608-ban, II. Mátyás idejében) egy szétszórt virágosdíszű, lilaszínű brokátra applikálták. Ez adja a palást mai, szederjés színét. A hímzés lapos, ú. n. fektetett aranyhímzés, amely az egész felületet gazdagon kitölti. Középen ágas kereszt van ábrázolva, fent a győzelmes Krisztus, mandorlában, tőle jobbra Mária, balra Jézus alakja áldásra emelt kézzel, szivárványon ülve, mandorlaalakú dicsfénnyel övezve. Körbe foglalt 10—10 angyal mellképével díszített ferde keresztszárak alatt kétoldalt 8—8 próféta alakja áll, közöttük Krisztus A—Ω jelzéssel és feje körül keresztes dicsfénnyel. Lábaik alatt félkörben húzódó szalagon a készítésre és ajándékozásra vonatkozó felirat olvasható: CASVLA HaEC OPERAtA ET DAtA ECCLESIAE SANCTAE MARIAE SITAE IN CIVITATE ALBA—ANNO INCARNACIONIS XPI MXXXI INDICTIONE XIII A STEPHANO REGE ET GISELA REGINA. (E kazula készíttetett és adatott Sz. Mária székesfehérvári egyházának Krisztus születése 1031. esztendejében a XIII. indikcióban, István király és Gizella királyné által.)

Ezután következik a köpeny leggazdagabb része: széles sávban középen mandorlában trónon ülő Krisztus, áldásra emelt jobbal; kétfelől oszlopok által hordott baldachin alatt 6—6 apostol ül, felettük a küzdő egyház katonái, akik a mennyei Jeruzsálemet védelmezik. Ez alatt végül 12 körös keretben az anyaszentegyház első, nevezetes vértanui sorakoznak, mellkép alakjában hímezve. A középen balról Gizella királynét, jobbról István királyt láthatjuk névvel megjelölve, közben kisebb medaillonban, név nélkül Imre herceget ábrázolták. A közbeeső teret bizánci jellegű indák közé fogott két-két madár tölti ki. A palást szegélye le van vágva, ez okból a díszítmény egy része alul hiányzik. Hossza 134·5 cm, szélessége kiterítve 268·5 cm. (A koronázási palástról bisszus-szövetre

készült festett, a pannonhalmi főmonostorban őrizett *másolat* képét a „Magyar Művészet" 1928. évfolyamában a 29. oldalon mutatta be.)

*

Hazai művészettörténeti irodalmunknak egész sereg megoldatlan kérdése van. Ezek közé tartozik a barokk, illetőleg a XVIII. század emlékeinek a felkutatása, feldolgozása és megfelelő méltatása. Különösen áll ez hazánk XVIII. századi fafaragási emlékeire.

Ezek gazdag sorában is az elsők közé tartozik a székesfehérvári *ciszterci templom sekrestyéjének*[1] tölgyfából faragott, rokokó stílusú berendezése és a *templom oltárai és padsorai*. Itt nem egy kérdés tolul előtérbe: kik voltak mestereik, honnan származtak, hol tanulták művészetüket, milyen formaképzés (francia, olasz, német hatás) érvényesül azokon? És vajjon van-e ezektől eltérő, sajátos helyi jellegük? E kérdésekre azonban e rövid ismertetés keretében nem lehet kimerítően válaszolni.

A sekrestye mesteri faragású berendezése a négyszögű, barokk boltozatú helyiség falai mentén helyezkedik el, amely lent rokokó pilaszterekkel tagolt, alacsonyabb szekrényekből, fent domborműves faragásokkal és jelenetekkel díszített ajtókkal lezárható kehelytartó szekrényekből és két térdeplőből áll. A szoba tengelyében levő falfülkével kapcsolatban, faragott rokokó baldachin alatt, két térdelő angyal közt emelkedő középszekrény oltárszerűen van alakítva. A térdelő angyalok a Donner által a pozsonyi főoltár részére ólomból készült (jelenleg a Magyar Nemzeti Múzeumban levő) angyaltípust képviselik. Ajtaján Krisztus siratásának jelenete van domborműben ábrázolva; a háttérben a kereszt dicsfényben, felhő közt látszik. A dombormű rokokó kerete a kor gazdag fantáziájának és mestere könnyed vésőjének eredménye. Mesterét névszerint ezideig még nem tudjuk. A jezsuiták naplójának szavai szerint: „mestermunkák és a templom szépségére ráteszik a koronát."

A magyar rokokó faragásnak ez a kiváló példája 1764—1767 közt készült. De nemcsak ornamentális, hanem egyúttal figurális dísze is meglepően gazdag és tökéletes. A lángnyelvszerűen felcsapódó koronázórészben pompás vázákat és élénk mozgású angyalkákat helyezett el a mű kitünő mestere, aki egyébként a szekrény felső részének ajtain jórészt a templom oltárképeinek festett jeleneteit örökítette meg, nagy tudással, faragott domborművekben. A tabernaculumos középrésztől balra, az első ajtón Mária mennybemenetelét láthatjuk. Az előtérben a rózsákkal díszített, nyitott sír mellett Szent Pál alakja áll, jobbról pedig Szent Péter a sír szélén ül. A sír mögött álló három alak, az előbbiekhez hasonlóan, az ég felé tekint, ahol az Istenanya felhők közt, angyalok kezén, az ég felé emelkedik. A tabernaculumtól jobbra Nepomuki szent János megdicsőülését szemlélhetjük, Mária mennybemenetelével rokon elosztásban. Ez a dombormű némileg a főoltár freskóképének kompozícióját használja fel. A szekrénycsoport baloldali szárnyának középajtaján — a szószék melletti oltár képe nyomán — a kálvária jelenetét, vagyis a felfeszített Krisztust ábrázolta a mester.

Különálló, impozáns bútor gyanánt illeszkedik be az összhatásba a két, hasonlóan gazdag faragású és könnyed rokokódíszű térdeplő. Az oltárszerű felsőrész középmezőjében, a jobboldali térdeplőn, Szent Pál alakját térdelő helyzetben, fa tövében szemlélhetjük. A szent kezében finoman faragott feszületet tart. A földön fekvő kard Szent Pál jelvénye. A baloldali térdeplőn Szent Péter alakja, álló helyzetben, a keresztfán függő Krisztushoz imádkozik, összekulcsolt kezekkel.

A sekrestye páratlan berendezésének művészi összhangja, az idők folyamán kialakult, szinte a bronz hatását megközelítő színe és nemes gazdagsága a legkiválóbb fafaragási emlékek közé sorozzák ezt a mesterművet. Kiváló mestere bizonyára a jezsuitarend tagjai sorából került ki; amire másutt is nem egyszer találunk példát.

A templom hasonló szépségű oltárai, padjai és szószéke a sekrestyeberendezéssel rokon alkolások. Az oldalkápolnákban elhelyezett gyóntatószékek kissé nehézkesebb díszítő formái más kézre vallanak.

[1] Lásd Kapossy Endre dr.: Művészeti emlékek a ciszterci-[illegible]bérvári templomában és rendházában című

A CISZTERCITÁK RENDHÁZÁNAK LÉPCSŐHÁZA

A CISZTERCITÁK RENDHÁZÁNAK LÉPCSŐHÁZA

A CISZTERCITARENDHÁZ
EGYIK SZOBÁJÁNAK STUCCÓS DÍSZÍTÉSE

A PÜSPÖKI PALOTA NAGYTERMÉNEK RÉSZLETE

Ezekkel az alkotásokkal szinte versenyre kelnek a karmeliták,[1] ma a papnevelő intézet templomának gazdag oltárai és tölgyfafaragású sekrestyebútora. Ez utóbbiakon a lecsüngő virágfüzér-motívum kedves részlete a gazdag rokokó díszítésnek.

A könnyedebb rokokó faragás példája a ciszterci templommal szemben levő szép gyógyszertár, mely az egykori kőszegi jezsuita gyógyszertár mellett (jelenleg az Iparművészeti Múzeumban) a legjelentékenyebb az országban. Közepén elhelyezett szekrényes asztala későbbi eredetű. Rajta az empire kor jellegzetes oszlopait és díszítő elemeit láthatjuk.

A székesegyház orgonakarzatának tövében kétoldalt egy-egy rokokó faragású pad van elhelyezve. Hármas tagozású homloklapján a közrefogott két mezőben a rokokó mozgalmas díszítése helyezkedik el.

Művészi szempontból megkapó hatású a székesegyház szentélyében kétoldalt emelkedő oratóriumfal díszítése. A copf stílus füzérei és az aranyozott ornamentika egyéb motívumai elárulják, hogy csakis a XVIII. század második felében keletkezhetett. Ugyane korból való az angyalkákkal díszített szószék is.

A ciszterci rendház lépcsőházának mennyezetét és oldalfalait barokkos rajzú, az ebédlő mennyezetét pedig rokokós (a sümegi püspöki kastély egyik termében levővel rokon) stucco díszíti. Ezenkívül még néhány helyiségben (így a könyvtárban is) találunk stucco-díszes mennyezetet. Ezeknek a mesterei többnyire Olaszországból, — legtöbbször azonban Ausztria közvetítésével, — kerültek hozzánk.

Ide sorozhatjuk a papnevelőintézet ebédlőtermének boltozatos stucco-díszes mennyezetét is.

Az 1800 körül copf stílusban épült püspöki palota belső berendezésében leginkább az empire és biedermeier stílus érvényesül. A nagyterem és az egyik fogadó szép, fehérmázas, hengeres kályhája részben a copf-, részben az empire-kor jellemző formáit mutatja.

A XVIII. század *vasművessége* oly jeles alkotásokkal van képviselve hazánkban, hogy azok méltán állíthatók a külföld legjelesebb termékei mellé. Ez a nagyobb építési tevékenységgel függ össze. Városainkban a polgárság, főuraink birtokaikon egymással vetélkedve építkeztek. Az Olaszországból hódító útjára indult diadalmas barokk stílus hazánkban is gyökeret vert: kastélyok, templomok, lakóházak keletkeztek, amelyeken a kovácsoltvasműveknek is megfelelő szerep jutott. Az emlékek is aránylag elég szép számban maradtak fenn. Megtaláljuk nemcsak a barokk, hanem a rokokó és a copf stílus alkotásait is.

Székesfehérvárott is nem egy barokk-kori vasrács még eredeti helyén található. Úgy a szemináriumi (egykor karmelita) templom, valamint a ciszterci (egykor pálos) templom jobb- és baloldali kápolnájának szemöldökrácsos, kétszárnyú ajtaja annyira rokon, hogy szinte egy mester jellegzetes barokk rajzú munkájának tekinthetjük. A székesegyház baloldali kápolnájának rokonrajzú rácsajtaján mestere már inkább a rokokó formakincsét alkalmazza.

Ennek a kápolnának oltárfülkéjében őrizték egykor Szent István fejereklyetartóját és a fülke nyílását dúsrajzú, a rokokóból a copf stílusba hajló, aranyozott kovácsoltvasrácsozat zárta el (jelenleg a múzeumban). Szépen formált füzérei és akantuszlevéldíszei mesteri kézre vallanak. A múzeum őrzi egyúttal a plébániaépület (egykor Hiemer-ház) I. emeleti folyosójának barokk, rácsos ajtaját, melynek szemöldökét a Hiemer-család címere díszíti.

Egyszerű, de finomrajzú, copf-stílusú ablakrácsokat láthatunk még a múzeum lépcsőházában, ahol még a XVIII. sz. végéről és a XIX. sz. elejéről néhány konzolos kocsmacégér is el van helyezve.

Művészi szempontból is jelentékeny a Zichy-féle ház XVI. Lajos stílusú szép kapuzatának kovácsoltvasrácsa.

CSÁNYI KÁROLY

[1] Köztük működhetett — Szekfű Ignác theologiai tanár úr szíves közlése szerint — a bajorországi (Hofmark) származású Hauser Lőrinc, rendi néven Eliseus — a sancto Basilio — karmelita szerzetes (sculptor). Az 1787-es névjegyzék felsorolása szerint akkor 60. életévén felül volt; később már nem fordul elő a neve.

VI. ÉVFOLYAM 1930. 7. SZÁM

MAGYAR MŰVÉSZET

A
SZINYEI MERSE PÁL-TÁRSASÁG
MEGBÍZÁSÁBÓL
KIADJA

AZ ATHENAEUM R.-T.

NEM KELL BUDAPESTRE MENNI!

FEKETE VILMOS

MŰBÚTORASZTALOS-MESTER

FŐVÁROSI IZLÉSSEL BERENDEZETT

BÚTORCSARNOKA

MEGTEKINTHETŐ VÉTELKÉNYSZER NÉLKÜL.
ÁLLANDÓAN NAGY VÁLASZTÉK!

Ajánlja sajátkészítményű háló, ebédlő, szalon, úriszoba és konyha berendezéseit, valódi békebeli *Thonet-székeit* a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig. *Szolid árak! Kedvező fizetési feltételek.*

SZÉKESFEHÉRVÁR, NÁDOR-U.
A SZÍNHÁZ ÉPÜLETÉBEN.
TELEFONSZÁM: 442.

81

ÁRPÁD FÜRDŐ, SZÁLLODA ÉS ÉTTERMEK

82

50 komfortos szoba, elsőrendű ellátás. Napi penzió — Polgári árak. Budapesttől 1 órányira, egyike a legkellemesebb weekend-helyeknek. Gyönyörű kerthelyiség és hangulatos zene (tánc).

Természetes szénsavas gyógy- és iszapfürdők

szívbaj, köszvény és reuma elleni biztos hatással.

"CASTELL"

A.W. FABER

IRÓNOK
MÁSOLÓIRÓNOK
TINTAIRÓNOK
SZINES IRÓNOK
PRÄCIZIÓS-RAJZESZKÖZÖK
MÉRTANI ESZKÖZÖK
MÉRŐESZKÖZÖK

MINŐSÉGÜK FOLYTÁN VILÁGHÍRŰEK

SZENT ISTVÁN STRANDFÜRDŐ

Rózsás kert.
300 kabinnal.
Versenyuszoda.
Elsőrangú vendéglő.
Cukrászda.
Buffet.
Tekepálya.
Zene.
Tánc.

83

Menürendszer — Napi pensió

AUTÓ-PARK

Ára 10 pengő

MAGYAR MŰVÉSZET

UNGARISCHE KUNST * ART HONGROIS * HUNGARIAN ART

MEGJELENIK HAVONTA

A MŰVÉSZETI MÚZEUMOK BARÁTAI EGYESÜLETÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE

Előfizetési ára egy évre 40 pengő, félévre 22 pengő, egy hóra (azoknak, akik éves előfizetési kötelezettséget vállalnak), 4 pengő. Egyes szám ára 5 pengő. Külföld részére az előfizetési díj évi 46 pengő. A Szinyei-Társaság Barátainak Köre tagjainak (3 évi kötelezettséggel) évi 36 pengő; külföldre 42 pengő.

Tagsági, illetve előfizetési díjak a folyóirat kiadóhivatalába küldendők.

Szerkesztőségi telefon: Aut. 860—90. Kiadóhivatal: BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRÚT 7. Telefon: József 462-99.

TARTALOM:

Gróf Széchenyi Viktor: Bevezető sorok a Magyar Művészet székesfehérvári számához 361
Mátrai Rudolf: A királyi Alba lelke 369
Varju Elemér: Szent István koporsója .. 372
Dr. Juhász Viktor: Adatok Székesfehérvár multjából 380
Marosi Arnold: Székesfehérvár művészeti emlékei 393
Schoen Arnold: A székesfehérvári volt jezsuitaszószék mestere 432
Kapossy János: A barokk mennyezetfestés emlékei Székesfehérvárt 437
Dr. Ing. Bierbauer Virgil: A klasszicisztikus építészet emlékei Székesfehérvárott 469
Marosi Arnold: A székesfehérvári múzeum 474
Csányi Károly: Székesfehérvár iparművészeti emlékei 479
Lyka Károly: A székesfehérvári Kepes-gyüjtemény 497

INHALT:

Graf Victor Széchenyi: Einleitende Sätze zur Stuhlweissenburger Nummer der Ungarischen Kunst 361
Rudolf Mátrai: Die Seele der Stadt Székesfehérvár (Stuhlweissenburg) 369
Elemér Varju: Sarkophag Stefans des Heiligen, ersten Königs von Ungarn..... 372
Dr. Victor Juhász: Daten aus der Geschichte der Stadt Székesfehérvár.... 380
Arnold Marosi: Kunstdenkmäler der Stadt Székesfehérvár 393
Dr. Arnold Schoen: Der Meister der Kanzel in der Kirche der Zisterzienser..... 432
Dr. Johann Kapossy: Die Deckengemälde des Barock in Székesfehérvár..... 437
Dr. Ing. Virgil Bierbauer: Die Denkmäler der klassizistischen Baukunst in Székesfehérvár 469
Arnold Marosi: Das Städtische Museum in Székesfehérvár 474
Karl Csányi: Die Denkmäler des Kunstgewerbes in Székesfehérvár 479
Karl von Lyka: Die Sammlung Kepes in Székesfehérvár 497

TABLE DES MATIÈRES:

Comte Victor Széchenyi: Quelques mots d'introduction pour le numéro spécial de l'Art Hongrois consacré à Székesfehérvár 361
Rodolphe Mátrai: L'âme de Székesfehérvár 369
Elemér de Varju: Sarcophage de Saint-Etienne, premier roi de Hongrie..... 372
Victor Juhász: L'histoire de la ville de Székesfehérvár 380
Arnaud Marosi: Les monuments de Székesfehérvár 393
Arnaud Schoen: Le maître de la chaire de l'église des Cisterciens à Székesfehérvár 432
Jean Kapossy: Des fresques dans les églises de Székesfehérvár 437
Dr. ing. Virgile Bierbauer: Les monuments du classicisme à Székesfehérvár..... 469
Arnaud Marosi: Le musée de la ville de Székesfehérvár 474
Charles Csányi: Des monuments de l'art appliqué à Székesfehérvár 479
Charles de Lyka: La collection Kepes à Székesfehérvár 497

CONTENTS:

Count Victor Széchenyi: Introductory words to the Székesfehérvár number of the Hungarian Art 361
Ralph Mátrai: The Soul of Székesfehérvár 369
Elemér Varju: The sarcophagus of St. Stephen, first King of Hungary 372
Victor Juhász: History of the city Székesfehérvár 380
Arnold Marosi: Art Monuments of Székesfehérvár 393
Arnold Schoen: The master of the chair in the church of the Cistercians 432
John Kapossy: The frescoes in the churches of Székesfehérvár 437
Virgil Bierbauer: Monuments of the Classicism in Székesfehérvár..... 469
Arnold Marosi: The Museum of the city of Székesfehérvár 474
Charles Csányi: Applied Arts in Székesfehérvár 479
Charles Lyka: The collection of Mr. John Kepes 497

KÉPEK JEGYZÉKE:

Végh Gusztáv: Szent Imre-emléklap. Színes melléklet.
Székesfehérvár címere I. Lipót 1703-i szabadságlevelén 362
Károly király-tér (Városház-tér) 363
A Városháza épületcsoportja 364
A Városháza (épült 1730-ban) kapuja. A két szobor közül az egyik az Igazságosságot, a másik a Bölcseséget jelképezi..... 365
Belvárosi plébánia-épület és a városi leányliceum ... 366
Károly király-tér 366
A püspöki palota. 1800—1801 367
Pásztor János—Hikisch Rezső: A világháborúban elesett hőseink emlékműve 368
A koronázási palást részlete Szent István alakjával.. 371
A koronázási palást 374
Szent István koporsója. Mellső oldal 377
Szent István kőkoporsója. Hosszanti oldalak 378
Majer József székesfehérvári tanár rajza Szent István koporsójáról. XIX. század első évtizede 379
Szent Imre legendája a vatikáni codexben. (Cod. Lat. 8541.) XIV. század. 1. Éjjeli zsolozsmázása. 2. Látogatása Pannonhalmán. 3. Fogadalma. 4. Eltemetése 383
Kálmáncsehi Domonkos imádságoskönyve 1481-ből .. 384
Kálmáncsehi Domonkos imádságoskönyve 1474 után (1487 ?) «Opus Francisci de Kastello Ithallico de Mediolano..... 385
Kálmáncsehi Domonkos missaléja 1492-ből 386
Mátyás király pajzsa Kálmáncsehi Domonkos cimerével 387
Miniatür a Hunar Nameh (A művészetek könyve) XVI. századi török kéziratból 390
Székesfehérvár ostroma 1601-ben a ker. seregek által. Rézmetszet 391

A törökök kivonulása Székesfehérvárból 1601-ben. Rézmetszet ... 391
A Nádor-utca a budai kapu tornyával 1870-ben. Aujezdsky Adolf vizfestménye ... 392
Római domborműves kövek a püspöki kertben. A jobboldali Iphigénia megmentését, hajóraszállását ábrázolja; ez utóbbi repr. Pauer János. Historia Dioecesis Alba-Regalensis. 1877. Tab. X. ... 394
Római sirkő domborműves töredéke a püspöki kertben. Kr. u. II. sz. e. ... 394
Római sirkő oromzata geniusokkal a püspöki kertben. Kr. u. II. sz. ... 395
Római dombormű keleti motivumokkal. A baloldalon szamár hátán amphorák, jobboldalon krokodilus és fára menekült ember ... 396
Kutyát és lovat ábrázoló római domborműves kő a püspöki kertben. Kr. u. III. sz. ... 396
Domborműves római faragvány a püspöki kertben. Kr. u. II—III. sz. (?) ... 397
Római lovasszobor töredéke Velencéről ... 398
Az őskoronázó-templom gránitoszlopa a sárkeresztesi országút mellett ... 398
Főangyal alakja a székesfehérvári székesegyházból. Kőfaragvány. XII. sz. ... 399
Akanthus-leveles faragvány a X. századból ... 399
Oszlopfő hattyúkkal, Székesfehérvárról ... 401
Oszlopfő a mesebeli basiliskossal. Az 1862. évi székesfehérvári ásatásból ... 401
Kőkeret-részlet levélmedaillonokkal ... 402
Ivbéllet a bazilikából ... 402
Párkány őzalakkal ... 402
Kőfaragványok a székesfehérvári bazilikából. XI. sz. 404
Nádleveles oszlopfő ... 404
Ősmagyar motivumos faragvány. XI. század ... 404
Madaras frizrészlet ... 404
Románstilű csavarmenetes oszloprészlet ... 404
Szelidgesztenyeleveles oszloptöredék ... 404
Párkányrészlet, kőralakban ötös palmettával ... 405
Madaras dombormű ... 405
Lapos párkánytöredék. XII. század ... 405
Fali fülke orma a bazilikából ... 407
Madaras pillérrészlet. XII. század ... 407
Faragványok szentek alakjával ... 407
Párkányrészlet vaddisznóval a székesfehérvári bazilikából 408
Gótikus zárókő griffalakkal a székesfehérvári bazilikából 408
Vörösmárvány sírfedő. XV. század ... 409
Lovagsiremlék mellrészlete. Márvány. XIV. század.. 409
Vörösmárvány faldiszitmény Nagy Lajos (?) sírkápolnájából ... 410
Oroszlános siremléktöredék. XV. század ... 410
A Szent Anna-kápolna ... 411
A Szent Anna-kápolna oltára ... 412
A Szent Anna-kápolna bejárata ... 412
Török sirkő a szeminárium kertjében ... 413
Jókai-utca 2. Egykori török fürdő nyomai ... 413
A Szent István-utca ... 414
Szent István-tér ... 415
A szeminárium elsőemeleti folyosója ... 415
A Szent Istvánról nevezett székesegyház belseje ... 416
A székesegyház szentélye a szószékkel ... 417
A Szent Istvánról nevezett székesegyház főoltára. A Szent Istvánt ábrázoló kép festője *Vinzenz Fischer* 1775-ben, az oltár maga F. A. Hillebrandt tervei szerint 1774-ben épült ... 420
Heinrich Ede (1819—1885) Szent Cecilia festménye a székesegyház orgonakarzatán ... 421
A Szent Istvánról nevezett székesegyház főkapuja... 421
A ciszterciek templomának szószéke. Bebo Károly alkotása ... 424
A cisztercita-templom szentélyrészlete ... 427
A cisztercita-templom C. Fr. Sambach-féle főoltárképének vázlatrajza ... 428
A ciszterciek templomának főoltára, mögötte a Sambach-féle freskó ... 429
A cisztercita-templom belseje ... 430
C. Fr. Sambach szentélyfreskója: A szentháromság.. 433
C. Fr. Sambach freskója a ciszterciek templomában: Szent István koronáját és országát a Nagyasszonynak oltalmába ajánlja ... 434
C. Fr. Sambach freskója a ciszterciek templomában: Loyolai Szent Ignác apotheosisa ... 435
Cisztercita-templom: A szent kereszt-oltár. C. Fr. Sambach képe. 1750 ... 438
Szimbolikus képek a gyóntatószékek fölött. C. Fr. Sambach művei ... 439
A cisztercita-templom Szent Ignác oltára. A kép C. Fr. Sambach műve. 1750 ... 440
A cisztercita-templom egyik oldaloltára. C. Fr. Sambach festménye: Az őrangyal ... 440
Szimbolikus képek a gyóntatószékek fölött. C. Fr. Sambach művei ... 441
A cisztercita-templom szimbolikus képei a gyóntatószékek fölött. C. Fr. Sambach művei ... 442
A cisztercita-templom szimbolikus képei a gyóntatószékek fölött. C. Fr. Sambach művei ... 443
A cisztercita-, egykor jezsuita-, majd pálos-templom rokokó padsora és jobboldali mellékoltára. (Xaveri Szent Ferenc holttestének megtalálása. C. Fr. Sambach műve. 1752) ... 446
A cisztercita-templom belseje ... 447
A szemináriumi templom belseje ... 448
A szemináriumi templom főoltára ... 449
Maulbertsch, Anton: A szeplőtelen fogantatás apotheosisa. A szemináriumi templom szentélyének mennyezetképe ... 451
Maulbertsch, Anton: Szűz Mária mennybevitele. A szemináriumi templom mennyezeti freskójának részletfölvétele ... 452
Maulbertsch, Anton: Szűz Mária mennybevitele. A szemináriumi templom mennyezeti freskója ... 453
Maulbertsch, Anton: Szűz Mária mennybevitele. A szemináriumi templom freskójának részletfölvétele 454
Maulbertsch, Anton: A fáraó leánya. A Szent Szűz mennybevitele freskójának részlete ... 456
Maulbertsch, Anton: Jáhel. A Szent Szűz mennybevitele freskójának részlete ... 456
Maulbertsch, Anton: Eszter. A Szent Szűz mennybevitele freskójának részlete ... 456
Maulbertsch, Anton: Szűz Mária születése. A szemináriumi templom mennyezeti freskója ... 457
Maulbertsch, Anton: Szűz Mária születése. A szemináriumi templom mennyezeti freskója ... 458
Maulbertsch, Anton: Szűz Mária születése. A szemináriumi templom mennyezeti freskója ... 459
Maulbertsch, Anton: Dávid király. A Boldogságos Szűz születése freskónak részlete ... 459
Maulbertsch, Anton: Szent József halála. A szemináriumi templom baloldali első mellékoltárán... 460
A szemináriumi templom szószéke ... 461
A szemináriumi templom orgonakarzata. XVII. sz. népies barokk *Madonna*-szobor az egyik gyóntatószék fölött ... 462
Oldalbejárat a szemináriumi templomban ... 462
Maulbertsch, Anton: Krisztus a keresztfán. A szemináriumi templom emeleti oratoriumában ... 463
A szentferencrendiek rendházának kapuja ... 464
A ciszterciek templomának főbejárata ... 464
Vörösmarty-tér ... 468
Ferenc József-tér ... 468
Megyeháza ... 469
Vörösmarty Mihály szobra. 1865. Báró Vay Miklós műveként jelezve ... 473
Kelta edény etruszk motivumokkal Nagyhörcsökről.... 474
Római bronzlábas nyele kosfejjel ... 475
Római bronzkandeláber lába szatiralakkal ... 475
Római bronzedény füle Meduza-fejjel ... 475
Római bronzedény füle állatfejjel ... 475
Római szobrocskák ... 478
Római szobrocskák ... 478
Bacchus-gyermek (?) római ... 478
Terra sigillata edény ... 478
Terracotta dombormű, római ... 478
Oltárkereszt. 1843. Szentpétery József (1781—1862) műve ... 480
III. Béla király encolpiuma ... 480
Körmeneti kereszt és románkori nőalak. XII. sz. ... 480
A székesegyház kincstára ... 481
XVII. századi lavabo. A szemináriumi templom sekrestyéjében ... 481
A cisztercita-templom Szent Imre-kápolnájának rácsajtaja ... 482
Székesegyház. A Szent István-kápolna vasrácsajtaja.. 482
A Zichy-ház copf-stilusú kapuzata ... 483
A papnevelőintézeti templom baloldali kápolnájának vasrácsos ajtaja ... 483
Aranyozott kovácsoltvasrács. Előbb a székesegyház Szent István-kápolnája oltárfülkéjét zárta ... 484
Copf-stilusú ablakrácsok ... 484
Kocsmacégérek a XVIII. sz. végéről és a XIX. sz. elejéről ... 485
A székesfehérvári cisztercita-templom sekrestyéjének rokokó bútorzata. Tölgyfa. 1764—67 ... 486
A székesfehérvári cisztercita-templom sekrestyeberendezésének részletei ... 487
A székesfehérvári cisztercita-templom sekrestyeberendezésének részlete ... 488
A székesfehérvári cisztercita-templom sekrestyéjének egyik térdeplője ... 488
Rokokó faragású pad a székesegyházban... 489
A »Fekete sas«, egykor jezsuita gyógyszertár ... 489
A ciszterciták rendházának lépcsőháza ... 492
A ciszterciták rendházának lépcsőháza ... 492
A püspöki palota nagytermének részlete ... 493
A cisztercita-rendház egyik szobájának stuccós díszítése 493
Kályha. XIX. sz. e. ... 495
Ülő török, fajánsz kályharészlet. XVIII. sz. ... 495
Rippl-Rónai József (1861—1927): Őszi táj Szinnyén 496
Ferenczy Károly (1862—1917): Nagybányai táj 496
Perlmutter Izsák: Atelier. Paris 1896 ... 498
Kernstok Károly: Dunamenti táj fürdőzőkkel ... 498
Dr. Say Géza: A Ponte vecchio. Olajfestmény 500
Patkó Károly: Danaë ... 500
Rudnay Gyula: Mátranováki faluvége ... 501
Vaszary János: Strand ... 501
Osztrák festő, a klosterneuburgi Albrecht-oltár bécsi mestere: A gyermek Jézus imádása. 1437. év körül 502
Mészöly Géza (1844—1887): A Balaton mellett 503
Kerekes József: Vihar a Maroshegyen. Olajfestmény 503

Die Übersetzungen der ungarischen Texte dieses Heftes werden seinen Beziehern auf Verlangen kostenlos nachgeliefert.
Si le désir en est exprimé, les éditeurs fournissent gratuitement la traduction française des textes hongrois.
On request the English translation of the Hungarian text will be supplied gratis by the publishers.

A felvételek túlnyomó részét BALOGH RUDOLF készítette.

ATHENAEUM

BEVEZETŐ SOROK A MAGYAR MŰVÉSZET SZÉKESFEHÉRVÁRI SZÁMÁHOZ

Büszke örömmel bocsátom útjára e füzetet, melynek célja szülőföldem, a kormány és polgártársaim bizalmából vezetésem alatt álló Székesfehérvár művészeti történetének ismertetése.

Az egykori európai dinasztiák között a leghatalmasabbak egyikének, a magyar Árpád-ház székesvárosának története elevenedik meg művészeti emlékeiben előttünk. Közel ezer év szellemtörténete vonul el szemeink előtt, látjuk a dicső, magyar műveltséget, nemzetet, államot teremtő mult fenmaradt, töredékeiben is remek képét, átéli lelkünk újból ellenségek gyilkos pusztítását, a magyar vér szörnyű folyását, a nyomort, könny- és fájdalomtengert, a sok százados magyar tragoediát, átérezzük újból és újból a nemzetével együtt lesujtott magyar koronázó város polgárságának szenvedéseit...

...és ma szeretett polgártársaim élén bizakodó szívvel látom a lebírhatatlan magyar lelkierőnek újra élni, építeni, alkotni vágyódását, az új sorakozást az új előretöréshez.

Ezeréves történetünk tanulsága biztos alapja újabb ezer évek magyar történetének. Nemzetünk, városunk hű szolgálatában küzdésre kemény akarattal elszántan, az isteni gondviselésbe vetett hittel szívünkben, nagyjaink, hőseink példaadó, felejthetetlen emlékeivel lelkünkben, igazunk tudatában készítjük elő az ősrégi magyar koronázó város újabb fényét, kikényszerítjük ellenséges, pokoli szándékkal szemben a dicsőséges nemzeti jövőt.

Magyar testvérek! Ti külföldi jó Barátaink, akik elé e füzetünk a világ bármely részén kerül, kérünk, olvassátok, nézzétek ezt jóakaró figyelemmel s ha megtettétek, remélem és hiszem azt, hogy fölkerestek minket, városunkba jöttök. Magyar lelket találtok falaink között, barátokat a jó szándékkal jövőknek, sok-sok tanulságos látnivalót, művészi értéket azoknak, akik látni, a szépben gyönyörködni tudnak. És szívből köszönet e mű munkatársainak. Tudom, érzem, minden soruk, egész munkájuk városunk iránt való önzetlen szeretetből, magyar lélekből fakadt.

Az 1930. Szent Imre év október havában

GRÓF SZÉCHENYI VIKTOR

SZÉKESFEHÉRVÁR CÍMERE I. LIPÓT 1703-I SZABADSÁGLEVELÉN

KÁROLY KIRÁLY-TÉR (VÁROSHÁZ-TÉR)

A VÁROSHÁZA ÉPÜLETCSOPORTJA

A VÁROSHÁZA (épült 1730-ban) KAPUJA. A két szobor közül az egyik az Igazságosságot, a másik a Bölcseséget jelképezi

BELVÁROSI PLÉBÁNIA-ÉPÜLET ÉS A VÁROSI LEÁNYLÍCEUM

KÁROLY KIRÁLY-TÉR

A PÜSPÖKI PALOTA

PÁSZTOR JÁNOS–HIKISCH REZSŐ: A VILÁGHÁBORÚBAN ELESETT HŐSEINK EMLÉKMŰVE

koporsóját Domonkos prépost a következő verssel jelölte meg: „Hic divi Stephani quondam sanctissima proles Dux Emericus noxitur esse satus."[1] Ezek szerint tehát inkább epitáfiumról, mint születési hely megjelöléséről lehet itt szó. További sorsa ismeretlen, a későbbi nemzedék kegyeletét Szt. István és Szt. Imre iránt mutatja, hogy a mai főtemplomot Szt. Istvánról nevezte el és a nagy királynak kápolnája is van benne, Mária Terézia által 1778-ban Székesfehérvárra visszahozott, díszes ezüst hermába rejtett, ereklyéjét pedig évente hatszor tették közszemlére a templomban: ápr. 2-án, az ereklyének városunkba hozatala napján, máj. 19-én, a török kiűzésének emlékére, jún. 27-én, Szt. László király napján, aug. 20-án, Szt. István napján, okt. 11-én, mert ezen a napon találták meg maradványait és végül nov. 5-én, Szt. Imre herceg névünnepén. Ugyanezen templomban Szt. Imre tiszteletére is szenteltek oltárt; a ferencrendiek templomának alapkövébe Szt. Imre relikviáját helyezték, a cisztercieknek templomában is van oltára és kápolnája, mennyezetének egyik freskója pedig szintén Imre herceget dicsőíti.

I. Béla 1060-ban itt győzi le a János főúr által fellázított pogányokat. Szt. László király 1083-ban az ország nagyjainak jelenlétében fölemelteti Szt. Imre holttestét, ennek szenttéavatása alkalmával. II. Géza a fehérvári polgároknak is megadja a budai polgárok privilégiumát, amidőn kiveszi őket a várispáni törvényszék hatásköréből.

Az aranybullát II. Endre király a székesfehérvári András-gyepen hirdette ki 1222-ben; alkotmányos szabadságunk ezen alapokmánya kihirdetésének 700. évfordulóját emlékszobor felállításával és emlékérem verésével ünnepelte meg az Árpádok városa 1922-ben.

A tatár 1241-ben eredménytelenül rohanja meg a várost, mert annak erősségéhez, az azt félkörben körülvevő ingovány miatt, hozzáférni nem tudott; ugyanakkor IV. Béla Szt. István holttestének maradványait és a bazilika kincseit megmenti és magával viszi azokat Dalmáciába.

Zsigmond idejében Székesfehérvár európai fontosságú politikai és diplomaciai tárgyalások színhelyévé lett. Zsigmond sokszor tartózkodott a városban; 1436-ban itt fogadta a cseh követeket és a baseli zsinat meghatalmazottját és itt foglalták írásba a prágai kompaktátumokat is. 1405-től kezdődőleg a város követeket küld az országgyűlésre; a város testületi nemességet nyer és az országgyűlésen a többi szabad királyi várossal együtt gyakorolja szavazati jogát, a „votum curiale"-t; a székesfehérvári polgárokat most már a polgári immunitás védi; előzetes vizsgálat nélkül letartóztatni őket nem szabad, keresetet és panaszt csak a városi bíróság előtt lehet ellenük emelni; a városi polgároknak vérdíja 200 frt., mint a nemeseké.

Hunyadi Mátyás Székesfehérvárott találkozik Beatrix hercegnővel 1476-ban, akivel házasságra lép.

Kálmáncsehi (Kálmáncsai) Domonkos, aki 1474 óta székesfehérvári prépost, 1495-ben nagyváradi, 1501-ben erdélyi püspök, 1503-ban kalocsai érsek lesz, mielőtt azonban az érseki széket elfoglalhatta volna, ugyanezen évben közel 70 éves korában meghal, 1486 előtt[1] építteti fel a ma is meglévő Szt. Anna-kápolnát. Mint dr. Hoffmann Edith írja, Domonkos prépost „a tudományoknak és művészeteknek lelkes híve volt. Mátyás király és Vitéz János nagy könyvgyüjteményét nem számítva, Kálmáncsehi kéziratairól esett a legtöbb szó mind a hazai, mind a külföldi irodalomban".[2] Hoffmann Edith emlékezik meg Nagylaki István bácsi és fehérvári kanonokról is, mint e kor bibliophiljéről.

I. Mátyás halála évében a város közelében fekvő, Jánosfutásnak nevezett pusztán át menekül Korvin János Kinizsi Pál serege elől; ugyanezen évben foglalja el Miksa császár Székesfehérvárt, amikor Kálmáncsehi prépost a bazilika egyik tornyából védekezik a polgárokkal és káptalanjával Miksa hadai ellen.

A Mohácsnál meghalt II. Lajos királyt Székesfehérvárott temették el, majd Szapolyai Jánost választották itt királlyá; a következő évben pedig már I. Ferdinándnak teszik e

[1] Dr. Walter János „Gaudeamus". Budapest, 1926. Szent István Társulat.

[1] 1486-ban már jóváhagyja I. Mátyás azon szerződést, amely szerint Keresztúri Imre és neje Kálmáncsehi (Kálmáncsai) prépostnak eladják Keresztúr-pusztát, amely a kápolna tulajdonává lett; a kápolnát Nádasdy László gróf csanádi püspök restaurálttatja, aki 1711—1729. évek között egyidejűleg custos is volt.

[2] Dr. Hoffmann Edith: „Régi Magyar Bibliofilek." Magyar Bibliophil Társaság kiadása 1929. 111—119., 201., ill. 150—1. lapok. XX. XXI. és XXIV. képmell.

Magyar Művészet
1930.

városban fejére a szent koronát; 1540-ben Szapolyai holttestét helyezik a bazilikában „örök" nyugalomra, de később a török kidobatta onnan koporsóját és a városi polgárok *a mai piac terén* állott Szt. Mihály templomában helyezték el a sorsüldözött király maradványait; *sírja még nincs feltárva, ez a jövő feladata.*

Az 1543. esztendő végzetessé vált a város történetében; a török elfoglalta és 145 éven át tartotta megszállva; a város elfoglalásakor halt hősi halált Warkotsch György várparancsnok. Az 1556. évi XXXIX. törvénycikkel megszüntették a Szt. István idejéből származó káptalan hiteleshelyi minőségét; a török 1568-ban kirabolja a királysírokat.[1]

Az 1599. évben megkísérelték a város visszavételét, de csak 1601-ben sikerült herceg Mercoeur fővezérnek visszafoglalni; 1602-ben azután Hasszán nagyvezér újra hatalmába keríti a várost. A török szétrombolja a bazilika oltárait, kincseit elrabolja és dsámivá alakíttatja át a magyarok Nagyasszonyának szentelt templomot. Székesfehérvár török nevet kapott „Isztúlni Belgrád"-nak nevezték és szandzsákságnak lett központjává. Végnélküli szenvedés volt a székesfehérvári polgárság sorsa a török uralom idején, mert a török rabolt, gyilkolt és könyörtelenül zsarolta őket.

A török ellen 1683-ban kezdett felszabadító hadjáratnak fényes része Székesfehérvár visszafoglalása, amelyet többek között gróf Buonvisi Ferenc nuncius, IX. Ince pápa követe is állandóan sürgetett a bécsi udvarnál.[2] Buonvisi már 1685. novemberében küld jelentést a városra vonatkozólag a pápához.[3] Buda visszafoglalása után a nagyvezér kész volt Székesfehérvárt, Egert és Szigetvárt Siklósért és Szegedért átengedni, de a hadműveleteknek megindítása a bécsi haditanács részéről igen lassú lévén, a töröknek ideje volt a vár megerősítésére; az ostromló sereg 1688. áprilisában érkezett meg a város alá, báró Areyraga János ezredes, gróf Zichy István és Esterházy János gróf vicegenerálisok vezetése alatt; a később érkezett Batthyány Ádám főparancsnok rendeletére körülzárták a várost. Az ostrom munkálatait gróf Marsigli Luigi tervei szerint vezették.[1] Minthogy I. Lipót seregei már előzőleg visszafoglalták a szomszédos Battyánt, Csókakőt és Palotát, Székesfehérvár egészen el volt szigetelve; a törökök helyzetét még súlyosabbá tette ama körülmény, hogy a várőrség és a lakosság állandóan szökdösött a várból, az ott uralkodó éhinség miatt. A várbeliek élelmiszerkészlete ekkor már hagymából és árpából állott, amelyet megőröltek és úgy osztottak szét közöttük. A kölcsönös portyázások közben az ostromlók elfogtak egy török hírvivőt, aki a portára igyekezett, hogy a várbelieknek segítséget kérjen, a nála talált és a haditanácsnak azután elküldött levelek a törökök helyzetéről tiszta képet nyujtottak. Ezek után felszólították a vezérlő basát a vár átadására, de eredménytelenül. A május 6-i sikertelen kirohanásuk után, minthogy segítséget sehonnan sem kaptak, gróf Batthyány Ádám felszólítására mégis kivonultak a városból[2] 1688. évi május 19-én; előzőleg ígéretet kaptak, hogy szabadon elvonulhatnak és a vár átadásának feltételeit jóváhagyásra Bécsbe felküldik.

Rom és pusztulás képét mutatta ekkor a város; mindössze 200 fából épített lakóház maradt a városban,[3] amely lassan kezdett benépesedni és újraépülni. A város megválasztja bíráját, belső és külső tanácsát, megalakul a választott polgárság, amely ma a város közgyűlésének felel meg. Nagy baj volt az, hogy az udvari kamara tisztviselői az adók szigorú behajtásával zaklatták a lakosságot, a várparancsnok pedig mindenkit a maga hatósága alá igyekezett kényszeríteni, semmibe véve a város régi kiváltságait. Ezért a magisztrátus és a polgárság pár hónappal a visszafoglalás után I. Lipóthoz fordult. Kérték őt, hogy újítsa meg a város régi kiváltságait, hogy megmenekülhessenek minden zaklatástól; tíz régi oklevélre és törvényre hivatkoztak felterjesztésükben,[4] mégis rengeteg pénzükbe, utánjárásba és ide-oda küldözgetésbe került Bécsben a diploma megszerzése; erre céloz

[1] Dr. Karácsonyi Imre közleménye: „Századok", 1911. évf. 365. old., lásd dr. Polgár Iván cikkét a „Székesfehérvári Napló" 1929. évi dec. 25-iki számában.

[2] Sebestyén József: Székesfehérvár visszafoglalása a török uralom alól.

[3] Bevilaqua Borsody Béla dr. cikke: „Fejérmegyei Napló" 1930. II. 25.

[1] Bevilaqua Borsody Béla id. cikke.

[2] Sebestyén József id. m.

[3] Még 9 év mulva is csak 273 házról van szó, amelyek közül 173 fizet 50 dénárt a városnak; l. az 1697. évi január 8-iki tanácsülés jkvét a városi levéltárban.

[4] 1696. évi december 1-én tartott tanácsülés; városi levéltár.

SZENT IMRE LEGENDÁJA A VATIKÁNI CODEXBEN. (Cod. Lat. 8541) XIV. század.
1. Éjjeli zsolozsmázása. 2. Látogatása Pannonhalmán. 3. Fogadalma. 4. Eltemetése

KÁLMÁNCSEHI DOMONKOS IMÁDSÁGOS KÖNYVE 1481-BŐL
Bécs, Liechtenstein-gyűjtemény

KÁLMÁNCSEHI DOMONKOS IMÁDSÁGOS KÖNYVE. 1474 után (1487 ?)
„Opus Francisci de Kastello Ithallico de Mediolano
A lambachi bencéskolostor tulajdona

KÁLMÁNCSEHI DOMONKOS MISSALÉJA 1492-BŐL
Mr. Chester Beatty-gyűjteménye London

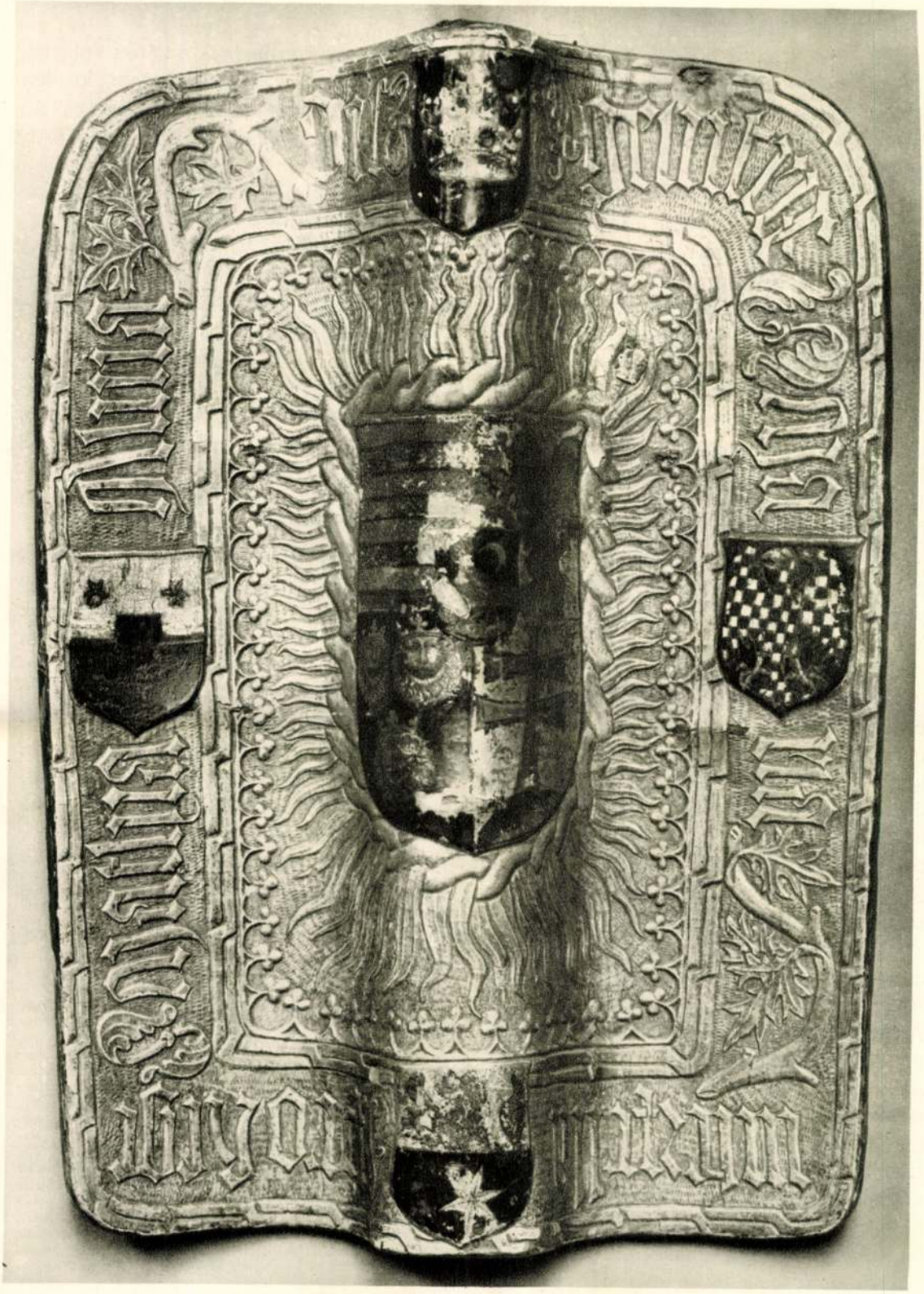

MÁTYÁS KIRÁLY PAJZSA KÁLMÁNCSEHI DOMONKOS CÍMERÉVEL

Musée de l'Armée, Paris. Phot. Giraudon.

V. ö. Hoffmann Edith: Mátyás király pajzsa Párisban. Turul 1928. 68-70. l.

az 1701. évi augusztus 25-iki jkv,[1] végre 1703. évi október 23-án visszanyerték régi kiváltságaikat.

I. Lipót még 1702-ben elrendelte a székesfehérvári, olasz stílusú vár *falainak lerombolását*, amelyet a vonatkozó leirat szerint *politikai* és katonai okok tettek szükségessé.[2] Felmerül emlékezetünkben e helyen, hogy valaha a várfalakon a palotai kapu felett magyar királyok szobrai emlékeztettek mindenkit arra, hogy e város a magyar királyoknak koronázó fővárosa és temetkező helye volt, 47 országgyűlésnek gyűlt itt egybe nemessége, királyválasztó rendek is táboroztak itten és ezek emlékét ma már jóformán még egy szerény emléktábla sem hirdeti; mi emlékeztetné az idegent Székesfehérvárott a dicsőséges magyar imperium fénykorára?

A háborús veszedelmek elmultával gyorsabb ütemben léphetett a város a fejlődés útjára; igyekeztek megkönnyíteni a letelepedést az idegenből jövő iparosok és kereskedők részére, megalakultak a céhek is; ezek élén egy-egy belső tanácsbeli állott mint céhbiztos; húsz-harminc különböző céhet említenek az ezen időből származó okmányok;[3] a céhek tagjait szigorú szabályok kötelezték a vallásos és erkölcsös életre; a mesterjelölteket remek készítésére kötelezték; a mesterségben járatlan a céhnek tagja nem lehetett.

Polgárlevél nélkül senki sem lakhatott a városban a hatóságnak tudtával, tehát mindenki igyekezett azt megszerezni; ezt követte a polgári taksa lefizetése és az eskü letétele.

A személy-, vagyon- és tűzbiztonságra vonatkozólag szigorú szabályokat alkalmazott a tanács, amely az igazságszolgáltatást is gyakorolta és a pallosjog alapján halálos ítéleteket is hozott.

Élénk ipari és kereskedelmi, valamint gazdálkodó tevékenységével a város kiheverte régi bajait; háromnapos országos vásárai és ipari produktumaival a város messze földön híressé lett; pár év mulva a város bevételei 20—22.000 frtra rúgtak, kiadásai 15—17.000 frt. között változtak, a kamarási számadások ezen időkből felesleget mutatnak.

Egymás után emelkednek a város épületei, templomai; az 1720-ban építeni kezdett ferencrendi templom az élet templomává lett, mert az odamenekülő bűnösöket kiváltságos menedékjoga alapján megmentette a halálbüntetéstől; e templom alapkövébe helyezték Szent Imre ereklyéjét.

A gimnáziumot 1724-ben nyitják meg a jezsuiták, akik abban 1776-ig tanítanak, amikor a pálosok, majd 1813-tól kezdődőleg a ciszterciek veszik át a tanítást.

A városházát 1730-ban építik fel; 1731. évben kezdik a karmelita, illetve a mai szemináriumi templom építését is, amelyet a híres Maulbertsch-freskók tesznek elsősorban nevezetessé; 1745-ben a ciszterciek templomának építése veszi kezdetét, 1758-ban pedig a főtemplomé; ennek környékén akkoriban temető volt; ott állott Szt. Jakabnak roskadozó temploma is; amidőn 1922-ben a Városházközt rendezték, rendkívül sok emberi csont került ezen volt temetőből napvilágra. A főtemplom főoltárának tervezésével Mária Terézia királynő Hillebrandt (Franz Anton) bécsi építészt bízta meg;[1] ezen templom kincstárában őrzik Szent Gellért relikviáját és a régi bazilika mozaiktöredékeiből Pauer János püspök által készíttetett drága pacifikálét.

A püspökség és káptalan alapítása 1777-ben történik; ez utóbbi később visszanyeri hiteleshelyi jellegét.[2]

[1] L. a városi levéltárban.

[2] Sebestyén József id. m.

[3] Még 1845-ben is 30 céhről tesznek említést; 1845. január 7-iki tanácsülés jkve; városi levéltár.

[1] A jegyzőkönyvek kivonatai:

1. Tandem publicatum etiam est Ejusdem Excelsae Camerae Regiae Hungarico-Aulicae Gratiosum Intimatum Clementissimam Caesareo-Regiam instructuram Arae Majoris factam 3000 florerorum resolutionem, et medio per suam aeque Caesareo-Regiam Maiestatem exmissi Geometra Hillebrand fiendam Deliveationem Gratiose intimans, quae per Titulatum Geometram perfecta Delineatio, Sumptuumque per eundem elaborandum projectum Una super eo, an attactae Arae Delineatio, et Sumptuum projectum jam praevie confectum fuerit, Informatio submitti postulatur; ac in Casu insufficientibus 3000 florenis auxilio Benefactorum, et Elemosynariorum suppleri admittitur.

A Székesfehérvár szab. kir. város levéltárában őrzött és az 1772. évi október 19-én tartott tanácsülés jegyzőkönyvéből.

2. Refert Dominus Franciscus Igalj Interioris Senatus commembrum, et Administrator Cassae Ecclesiae Parochialis, quod ara major ex clementissima munificentia modo gloriose regnantis Dominae Dominae Nostrae Mariae Theresiae medio peritorum Opificum in statum perfectum ita posita sit, ut hucdum nullus, nullusve naevus se prodiderit, Cum autem ad splendidum hocce Opus, tum in opere delineationis, cum etiam in promovendo coram Throno suae Majestatis Saccratissimae Spectabilis Dominus Hillebrandt Architectus, et Consiliarius Aulicus plurimum contulerit, dignum fore, ut condignas, et humillimas grates eidem reponamus, favoremque hunc vera magnum humillimis scrvitiis nostris remereri adnitamur.

A Székesfehérvár szab. kir. város levéltárában őrzött és az 1775. évi december 4-én tartott tanácsülés jegyzőkönyvéből.

[2] L. az 1827. évi XXVI. tc.-t.

Az Eperjesy Kálmán által a mult években a bécsi hadi levéltárban fölfedezett[1] és az 1783—85. évek között történt felmérések után készített térképeknek Székesfehérvárra vonatkozó részei[2] azt mutatják, hogy a várost a csóri országúttól kezdve a sárszentmihályi dombokig még mindég körülveszi az ingovány és csupán a belváros, felsőváros és rácváros vehető ki azokon, míg a vízi- és tóváros helye részben lakatlan, részben mocsaras; érdekes tünetként említjük meg, hogy a várfal jórésze is kivehető a térképen.

A városbírót 1787-től kezdve a polgármester váltja fel a város vezetésében; a ránkmaradt adatok szerint a város lakossága akkor nyolcezer lélekből áll.

A püspöki palotát és a felsővárosi templomot 1800 körül építik fel; az utóbbinak helyén állott az a kápolna, amelynek oltárára helyezték először Szt. István ereklyéjét, amidőn azt 1778-ban Székesfehérvárra hozták.

A városunkban gyülekező insurgensek felett József nádor 1809-ben tart szemlét a régi vásárálláson; az erre vonatkozó emléktábla a városház udvarán látható.

Okmányaink tanusága szerint már a XVIII. században kérnek egyes német színészek játszási engedélyt a hatóságtól, 1818-ban pedig a „székesfejérvári nemzeti játék színi társulat" alakul meg.

A város harmadrészét tűz pusztítja el az 1843. évben.

A régi latin köriratú pecsét helyett 1845-ben magyar pecsétet kap a város;[3] ugyanakkor alakul meg a „polgári őrsereg" és báró Barkóczy László püspök is ezen évben adja meg az engedélyt a püspökkerti ásatásokra, amelyeknek egyik eredményeképpen találja meg három év mulva Érdi János III. Béla és neje koporsóját.

Jellacsics bán szerezsánjainak benyomulása is emlékezetessé teszi az 1848. esztendőt.

A horvátokat a polgárság űzte el Székesfehérvárról. Az elnyomatás korában számos fehérvári polgár lesz hontalanná, hogy megmeneküljön az osztrák erőszak elől; közöttük találjuk Eischl városi főjegyzőt is, aki a Lórodi Eduárd, majd Nurin effendi nevet vette fel és mint török őrnagy Bagdad ostrománál esett el.[1]

A török hódoltság előtt idegenbe vitt városi levéltár okmányainak felkutatása érdekében a város 1867-ben megkeresi a pozsonyi káptalant; a káptalan azt válaszolja, hogy a birtokukban levő székesfehérvári oklevelek nem a város, hanem az egykor itt székelt keresztesvitézek konventje levéltárának tulajdonából valók; hallottunk arról is, hogy a nagyszombati káptalani székesegyház bal tornyában lévő levéltár, esetleg az ottani érseki helynökség levéltára lehet lelőhelye a székesfehérvári okmányoknak, hiszen volt idő, amidőn a veszélyeztetett pozsonyi levéltár anyagát is Nagyszombatba mentették át. A városi levéltár 1543 előtti anyagának, egyúttal a régi fehérvári hiteles helyek levéltárának felkutatása tehát a jövő, — remélhetően a közeljövő, — feladata lesz.

A régi vár budai kapuját,[2] amely csodálatos módon évszázadokon át dacolt az ellenséges támadásokkal és amelynek védelmében számtalan székesfehérvári polgár ontotta vérét, 1872-ben lebontatta a városi hatóság. Nagysikerű országos ipari, kereskedelmi és terménykiállítást rendezett Székesfehérvár városa 1879-ben, melynek mintegy tizenötezer látogatója volt.

Adataink közlését most befejezzük. A világháború, az 1919-ben kitört kommün és a román megszállás[3] dúlásai következtében tíz év előtt még siralmas képet nyujtott Székesfehérvár ma már igen szép fejlődést mutathat fel és mindannyiunk törekvése az, hogy a királyi Alba jövője városunk multja legfényesebb napjainak legyen dicsőséges folytatója.

[1] L. 1. Eperjesy Kálmán: Kézirati térképek Magyarországról a bécsi levéltárakban. 1928. 2. A bécsi hadilevéltár magyar vonatkozású térképeinek jegyzéke. Sajtó alá rendezte Eperjesy Kálmán. 1929. Mindkettő a Szegedi Alföldkutató Bizottság kiadványa.

[2] L. a városi levéltárban.

[3] A vonatkozó oklevél szerint a város nevét „Székesfejérvár"-nak kellene írni, a törvény azonban a „Székesfehérvár" alakot írta elő.

[1] Bőven tárgyalja életrajzát dr. Lauschmann Gyula róla írt munkájában.

[2] Képe a városi múzeumban látható.

[3] Az adatokat l. dr. Juhász: „A proletárdiktatúra és előzményei Székesfehérvárott" c. könyvében.

Dr. JUHÁSZ VIKTOR

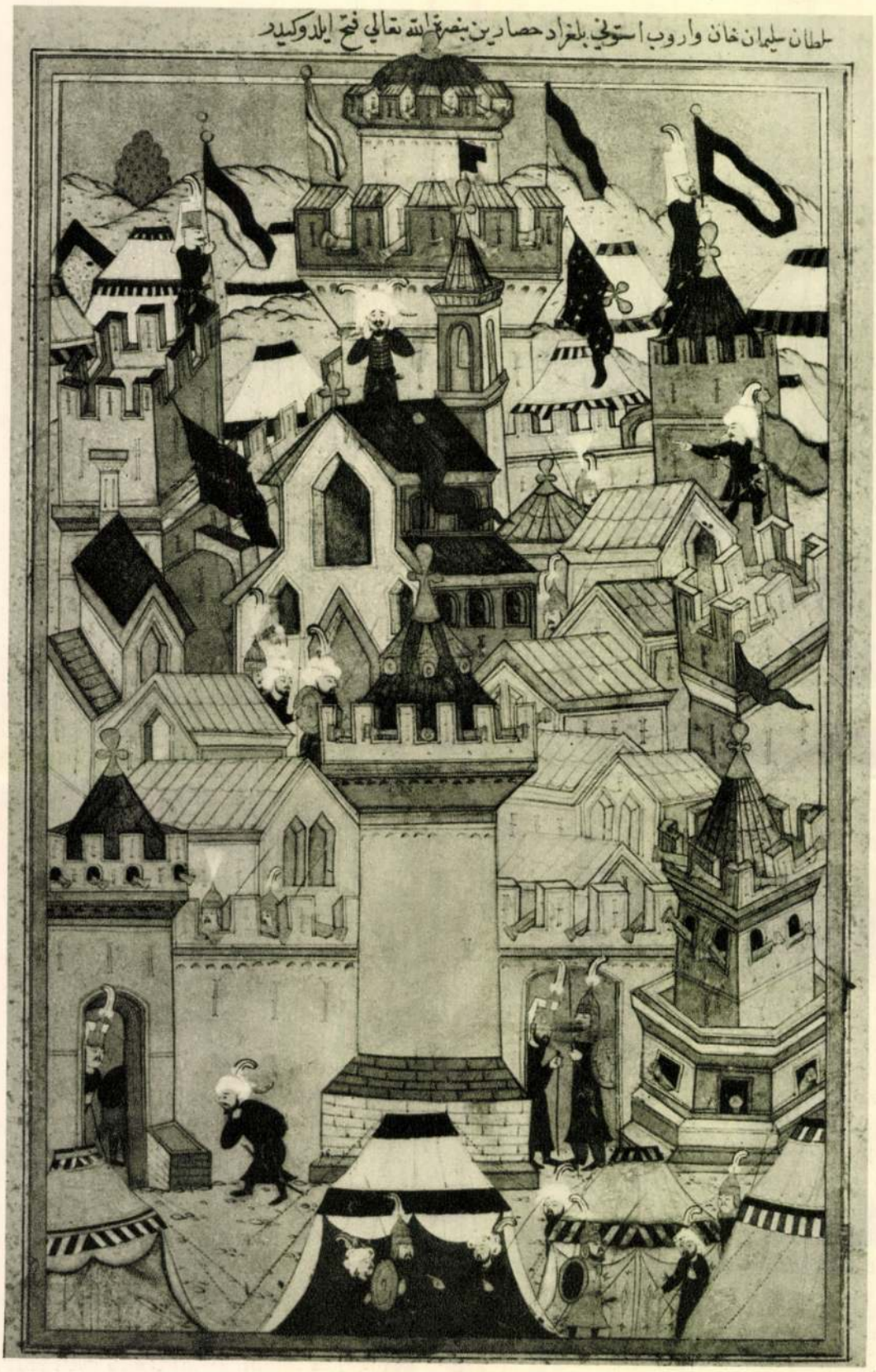

„Szülejmán szultán Isztúlni Belgrád (Székesfehérvár) várát Allah — ő végtelenül felséges — segítségével elfoglalta."

MINIATÜR A HUNAR NAMEH (A művészetek könyve) XVI. SZÁZADI TÖRÖK KÉZIRATBÓL

Konstantinápoly. Yildiz-könyvtár. A török szöveg magyarra való fordítását Fekete Lajos úrnak, az Orsz. Levéltár allevéltárosának köszönjük. A F. Sarre és F. R. Martin-féle „Meisterwerke Muhammedanischer Kunst" München 1912. F. Bruckmann A.-G. mű nyomán

SZÉKESFEHÉRVÁR OSTROMA 1601-BEN A KER. SEREGEK ÁLTAL. Rézmetszet

M. Történeti Képcsarnok tulajdona

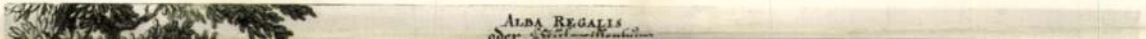

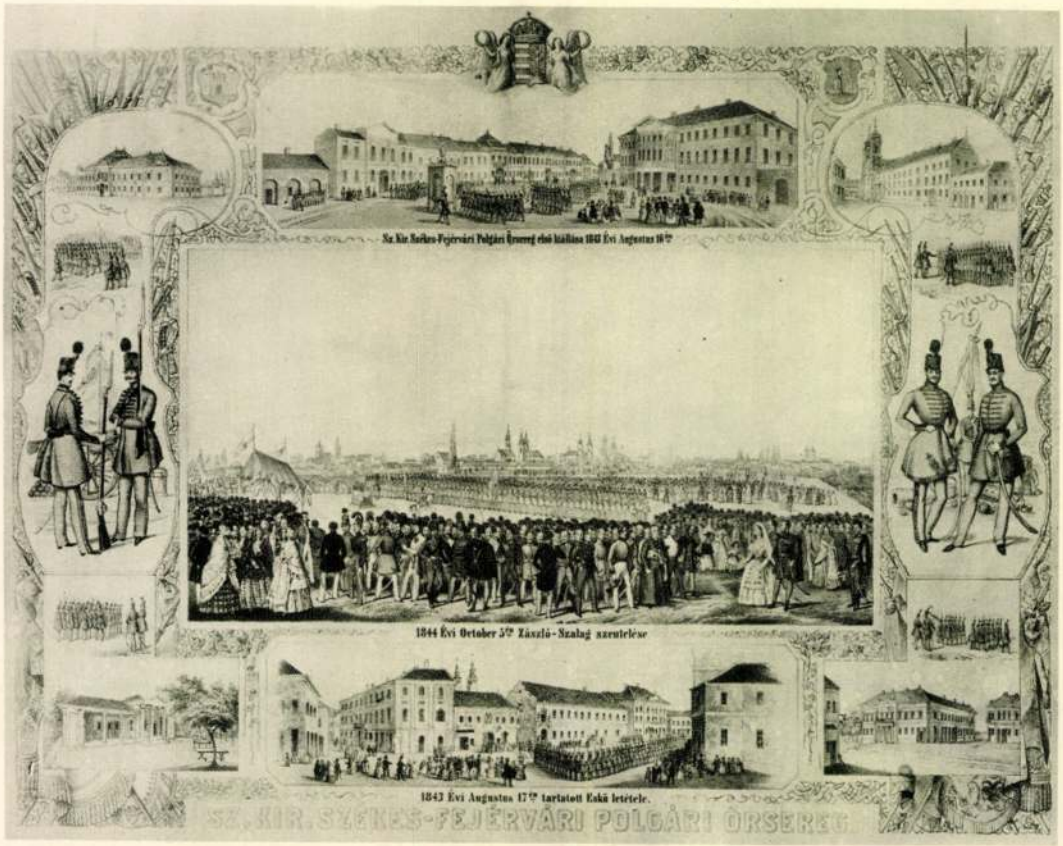
Sz. Kir. Székes-Fejérvári Polgári Őrsereg első kiállása 1843 Évi Augustus 16ᵗᵉ
1844 Évi October 5ᵗᵉ Zászló-Szalag szentelése
1843 Évi Augustus 17ᵗᵉ tartatott Eskü letétele.
SZ. KIR. SZÉKES-FEJÉRVÁRI POLGÁRI ÖRSEREG.

városban fejére a szent koronát; 1540-ben Szapolyai holttestét helyezik a bazilikában „örök" nyugalomra, de később a török kidobatta onnan koporsóját és a városi polgárok *a mai piac terén* állott Szt. Mihály templomában helyezték el a sorsüldözött király maradványait; *sírja még nincs feltárva, ez a jövő feladata.*

Az 1543. esztendő végzetessé vált a város történetében; a török elfoglalta és 145 éven át tartotta megszállva; a város elfoglalásakor halt hősi halált Warkotsch György várparancsnok. Az 1556. évi XXXIX. törvénycikkel megszüntették a Szt. István idejéből származó káptalan hiteleshelyi minőségét; a török 1568-ban kirabolja a királysírokat.[1]

Az 1599. évben megkísérelték a város visszavételét, de csak 1601-ben sikerült herceg Mercoeur fővezérnek visszafoglalni; 1602-ben azután Hasszán nagyvezér újra hatalmába keríti a várost. A török szétrombolja a bazilika oltárait, kincseit elrabolja és dsámivá alakíttatja át a magyarok Nagyasszonyának szentelt templomot. Székesfehérvár török nevet kapott „Isztúlni Belgrád"-nak nevezték és szandzsákságnak lett központjává. Végnélküli szenvedés volt a székesfehérvári polgárság sorsa a török uralom idején, mert a török rabolt, gyilkolt és könyörtelenül zsarolta őket.

A török ellen 1683-ban kezdett felszabadító hadjáratnak fényes része Székesfehérvár visszafoglalása, amelyet többek között gróf Buonvisi Ferenc nuncius, IX. Ince pápa követe is állandóan sürgetett a bécsi udvarnál.[2] Buonvisi már 1685. novemberében küld jelentést a városra vonatkozólag a pápához.[3] Buda visszafoglalása után a nagyvezér kész volt Székesfehérvárt, Egert és Szigetvárt Siklósért és Szegedért átengedni, de a hadműveleteknek megindítása a bécsi haditanács részéről igen lassú lévén, a töröknek ideje volt a vár megerősítésére; az ostromló sereg 1688. áprilisában érkezett meg a város alá, báró Areyraga János ezredes, gróf Zichy István és Esterházy János gróf vicegenerálisok vezetése alatt; a később érkezett Batthyány Ádám főparancsnok rendeletére körülzárták a várost. Az ostrom munkálatait gróf Marsigli Luigi tervei szerint vezették.[1] Minthogy I. Lipót seregei már előzőleg visszafoglalták a szomszédos Battyánt, Csókakőt és Palotát, Székesfehérvár egészen el volt szigetelve; a törökök helyzetét még súlyosabbá tette ama körülmény, hogy a várőrség és a lakosság állandóan szökdösött a várból, az ott uralkodó éhinség miatt. A várbeliek élelmiszerkészlete ekkor már hagymából és árpából állott, amelyet megőröltek és úgy osztottak szét közöttük. A kölcsönös portyázások közben az ostromlók elfogtak egy török hírvivőt, aki a portára igyekezett, hogy a várbelieknek segítséget kérjen, a nála talált és a haditanácsnak azután elküldött levelek a törökök helyzetéről tiszta képet nyujtottak. Ezek után felszólították a vezérlő basát a vár átadására, de eredménytelenül. A május 6-i sikertelen kirohanásuk után, minthogy segítséget sehonnan sem kaptak, gróf Batthyány Ádám felszólítására mégis kivonultak a városból[2] 1688. évi május 19-én; előzőleg ígéretet kaptak, hogy szabadon elvonulhatnak és a vár átadásának feltételeit jóváhagyásra Bécsbe felküldik.

Rom és pusztulás képét mutatta ekkor a város; mindössze 200 fából épített lakóház maradt a városban,[3] amely lassan kezdett benépesedni és újraépülni. A város megválasztja bíráját, belső és külső tanácsát, megalakul a választott polgárság, amely ma a város közgyűlésének felel meg. Nagy baj volt az, hogy az udvari kamara tisztviselői az adók szigorú behajtásával zaklatták a lakosságot, a várparancsnok pedig mindenkit a maga hatósága alá igyekezett kényszeríteni, semmibe véve a város régi kiváltságait. Ezért a magisztrátus és a polgárság pár hónappal a visszafoglalás után I. Lipóthoz fordult. Kérték őt, hogy újítsa meg a város régi kiváltságait, hogy megmenekülhessenek minden zaklatástól; tíz régi oklevélre és törvényre hivatkoztak felterjesztésükben,[4] mégis rengeteg pénzükbe, utánjárásba és ide-oda küldözgetésbe került Bécsben a diploma megszerzése; erre céloz

[1] Dr. Karácsonyi Imre közleménye: „Századok", 1911. évf. 365. old., lásd dr. Polgár Iván cikkét a „Székesfehérvári Napló" 1929. évi dec. 25-iki számában.

[2] Sebestyén József: Székesfehérvár visszafoglalása a török uralom alól.

[3] Bevilaqua Borsody Béla dr. cikke: „Fejérmegyei Napló" 1930. II. 25.

[1] Bevilaqua Borsody Béla id. cikke.

[2] Sebestyén József id. m.

[3] Még 9 év mulva is csak 273 házról van szó, amelyek közül 173 fizet 50 dénárt a városnak; l. az 1697. évi január 8-iki tanácsülés jkvét a városi levéltárban.

[4] 1696. évi december 1-én tartott tanácsülés; városi levéltár.

koporsóját Domonkos prépost a következő verssel jelölte meg: „Hic divi Stephani quondam sanctissima proles Dux Emericus noxitur esse satus."[1] Ezek szerint tehát inkább epitáfiumról, mint születési hely megjelöléséről lehet itt szó. További sorsa ismeretlen, a későbbi nemzedék kegyeletét Szt. István és Szt. Imre iránt mutatja, hogy a mai főtemplomot Szt. Istvánról nevezte el és a nagy királynak kápolnája is van benne, Mária Terézia által 1778-ban Székesfehérvárra visszahozott, díszes ezüst hermába rejtett, ereklyéjét pedig évente hatszor tették közszemlére a templomban: ápr. 2-án, az ereklyének városunkba hozatala napján, máj. 19-én, a török kiűzésének emlékére, jún. 27-én, Szt. László király napján, aug. 20-án, Szt. István napján, okt. 11-én, mert ezen a napon találták meg maradványait és végül nov. 5-én, Szt. Imre herceg névünnepén. Ugyanezen templomban Szt. Imre tiszteletére is szenteltek oltárt; a ferencrendiek templomának alapkövébe Szt. Imre relikviáját helyezték, a cisztercieknek templomában is van oltára és kápolnája, mennyezetének egyik freskója pedig szintén Imre herceget dicsőíti.

I. Béla 1060-ban itt győzi le a János fiai által fellázított pogányokat. Szt. László király 1083-ban az ország nagyjainak jelenlétében fölemelteti Szt. Imre holttestét, ennek szenttéavatása alkalmával. II. Géza a fehérvári polgároknak is megadja a budai polgárok privilégiumát, amidőn kiveszi őket a várispáni törvényszék hatásköréből.

Az aranybullát II. Endre király a székesfehérvári András-gyepen hirdette ki 1222-ben; alkotmányos szabadságunk ezen alapokmánya kihirdetésének 700. évfordulóját emlékszobor felállításával és emlékérem verésével ünnepelte meg az Árpádok városa 1922-ben.

A tatár 1241-ben eredménytelenül rohanja meg a várost, mert annak erősségéhez, az azt félkörben körülvevő ingovány miatt, hozzáférni nem tudott; ugyanakkor IV. Béla Szt. István holttestének maradványait és a bazilika kincseit megmenti és magával viszi azokat Dalmáciába.

Zsigmond idejében Székesfehérvár európai fontosságú politikai és diplomaciai tárgyalások színhelyévé lett. Zsigmond sokszor tartózkodott a városban; 1436-ban itt fogadta a cseh követeket és a baseli zsinat meghatalmazottját és itt foglalták írásba a prágai kompaktátumokat is. 1405-től kezdődőleg a város követeket küld az országgyűlésre; a város testületi nemességet nyer és az országgyűlésen a többi szabad királyi várossal együtt gyakorolja szavazati jogát, a „votum curiale"-t; a székesfehérvári polgárokat most már a polgári immunitás védi; előzetes vizsgálat nélkül letartóztatni őket nem szabad, keresetet és panaszt csak a városi bíróság előtt lehet ellenük emelni; a városi polgároknak vérdíja 200 frt., mint a nemeseké.

Hunyadi Mátyás Székesfehérvárott találkozik Beatrix hercegnővel 1476-ban, akivel házasságra lép.

Kálmáncsehi (Kálmáncsai) Domonkos, aki 1474 óta székesfehérvári prépost, 1495-ben nagyváradi, 1501-ben erdélyi püspök, 1503-ban kalocsai érsek lesz, mielőtt azonban az érseki székét elfoglalhatta volna, ugyanezen évben közel 70 éves korában meghal, 1486 előtt[1] építteti fel a ma is meglévő Szt. Annakápolnát. Mint dr. Hoffmann Edith írja, Domonkos prépost „a tudományoknak és művészeteknek lelkes híve volt. Mátyás király és Vitéz János nagy könyvgyüjteményét nem számítva, Kálmáncsehi kéziratairól esett a legtöbb szó mind a hazai, mind a külföldi irodalomban".[2] Hoffmann Edith emlékezik meg Nagylaki István bácsi és fehérvári kanonokról is, mint e kor bibliophiljéről.

I. Mátyás halála évében a város közelében fekvő, Jánosfutásnak nevezett pusztán át menekül Korvin János Kinizsi Pál serege elől; ugyanezen évben foglalja el Miksa császár Székesfehérvárt, amikor Kálmáncsehi prépost a bazilika egyik tornyából védekezik a polgárokkal és káptalanjával Miksa hadai ellen.

A Mohácsnál meghalt II. Lajos királyt Székesfehérvárott temették el, majd Szapolyai Jánost választották itt királlyá; a következő évben pedig már I. Ferdinándnak teszik e

[1] Dr. Walter János „Gaudeamus". Budapest, 1926. Szent István Társulat.

[1] 1486-ban már jóváhagyja I. Mátyás azon szerződést, amely szerint Keresztúri Imre és neje Kálmáncsehi (Kálmáncsai) prépostnak eladják Keresztúr-pusztát, amely a kápolna tulajdonává lett; a kápolnát Nádasdy László gróf csanádi püspök restaurálttatja, aki 1711—1729. évek között egyidejűleg custos is volt.

[2] Dr. Hoffmann Edith: „Régi Magyar Bibliofilek." Magyar Bibliophil Társaság kiadása 1929. 111—119., 201., ill. 130—1. lapok. XX. XXI. és XXIV. képmell.

Magyar Művészet
1930.

A KIRÁLYI ALBA LELKE

Minden városnak más a karaktere. Ez a karakter rápatinásodik a házakra, kirajzolódik az utcákra, beleég a lelkekbe. Vannak városok, melyek tele vannak vidám házakkal, melyeknek ablakaiból az élet mosolyog az utcákra. Vannak szigorú, zárkozott városok. Itt az előkelőség zománca ömlik el az utcákon. Vannak zsörtölődő városok is, melyekben a legbékésebb ember is ingerlékeny lesz.

A városok karakterét napjainkban a rohanó élet meglehetősen elszíntelenítette. Ahány ház, annyi karakter. Ahány ember, annyi lélek. Ahány lélek, annyi külön világ. Palotában, gunyhóban, rideg bérkaszárnyában, nedves pincelakásban, napsugaras villában, penészes tömlöcben, zajos vendégfogadóban, fehér zárdacellában, tömjénillatú templomban más-más lélek lakik. Egyik házból dal, kacagás, a másikból sóhaj és hangos zokogás hallatszik. Az egyikben zsolozsmát rebegnek, a másikban káromkodnak. Az egyikben poharak csengenek, a másikra csend borul, mint a kihült szívre a sír.

A városok lelkét a jazz-band akkordjai, az autók tülkölése, az élet vásári zajába folyton rohanó emberek között nem lehet megtalálni. Ehhez egy csendes, magasan fekvő pont kell. Ilyen perspektivikus pontja minden városnak van. Budapesté az Erzsébet kilátó. Salzburgé a Gaisberg, Nápolyé a kikötőben lehorgonyzott hajó, Granadáé az Alhambra bástyája, Konstantinápolyé az Aja-Sophia kupolája, Rómáé a Capitolium, Székesfehérváré a Szent Donát-kápolna. Ha ennek a falához állva nézünk a város felé, úgy tűnik fel, mintha egy largeur historique terülne el előttünk. Nagy idők nagy lelke imbolyog a Sárrét ingoványában. A letűnt világok felséges melancholiája lebeg a párás levegőben. Századok lehellete száll felénk erről a végtelennek látszó rónaságról.

Most mosolyog az élet ezen a síkságon. Valamikor azonban a mocsárgáz mérges parányai páráztak a levegőben. Ez a puha, feneketlen sár avatta ezt a vidéket történelmi hellyé. Ez az áthatolhatatlan sártenger volt a székesfehérvári vár le nem rombolható sziklafala. Most már betakarta az idő humusza és kizöldült barázdáiból a kultúra zöld szőnyege, de azért még mindig rajta van a régmult idők kozmikus lehellete. Mikor a fűszálakon a hajnal hűs harmata párolog, úgy tűnik fel, mintha a történelmi Fehérvár lelke imbolyogna a Sárrét felett.

Most a várost minden oldalról utak övezik. Valamikor csak két irányból lehetett megközelíteni: Buda és Veszprém felől. A budai út a budai kapuhoz, a veszprémi a palotai kapuhoz vezetett. Az újítás szelleme letörölte Fehérvár lelkéről ezt a két őrtálló kaput. A helyüket jelölő emléktábla mint beforradt seb hirdeti a nagy idők tanuinak helyét.

A kapukon kívül telepedtek le a jó Isten legközvetlenebb munkatársai, a földművesek. Ezek a német nevű, de magyar szívű emberek osztják ki azt a kenyeret, melyet az Úr a városnak szánt. Ezek még ma is nem a városba, hanem a várba mennek ügyes-bajos dolgaiknak elintézésére. Ezek őseinek a bölcsője Szent István országának a határán kívül ringott, de lelkük a vérrel és verejtékkel öntözött magyar földben gyökerezett. Megmaradt a német nevük, de magyarrá lett a nyelvük és a szívük.

A régi város igazi arculata a kapukon belül rajzolódik ki. Sajnos, ez a régi arculat szemmel nem látható. A régi Fehérvár lelke a föld alatt piheg. Rárakódott a homok, ránehezedtek a később épült házak, ráborult a feledés szemfödője. A fenmaradt hatalmas gránitoszlopok, a fínom faragású iratos kövek, a múzeumban őrzött képek azt sejtetik, hogy az Árpád-kori Fehérvár lelke fényes, ragyogó, nemzeti lélek volt. Azzá tette Szent István palotája, a Nagy Boldogasszony bazilikája, az itt őrzött szent korona és a nemzeti királyok itt porladó csontja. Itt tették a felkent királyok fejére Szent István koronáját. Itt tartott tör-

Magyar Művészet
1930.

vénynapokat a szent király. Itt hirdették ki az aranybullát. Itt ringott a bölcsője a királyi hercegeknek. Ide hozták utolsó nyugovóra a koronás fők kihűlt tetemeit. Az idő elpusztította ezen történelmi események emlékeit, de az Árpád-kori patinát Székesfehérvár lelkületéről letörölni nem tudta. A romokból is kiárad a kor lelke.

Az Árpádok Fehérvárára romokból szőtt szemfedőt borított a törökdúlás. A török elpusztította a keresztény kultúra alkotásait, a nagyobb szabású muzulmán kultúra létesítésére azonban a megszállott területet ingatagnak tartotta. Egypár mecset, néhány karcsú mináret hirdette a megszállás 150 esztendeje alatt, hogy a török félhold Szent István városán is diadalmaskodott. A mohamedán vonás azonban szinte nyom nélkül tűnt el Fehérvár lelkületéről. A történelemből tudjuk, hogy volt, de nyomait alig találjuk. Nincs egy név, nincs épület, mely tanusítja, hogy itt valaha törökök jártak. A török kultúra csak sebhelyeket hagyott Fehérvár lelkén.

Míg hazánk a törökkel viaskodott, azalatt nyugaton az életnek új stílusa keletkezett. Míg nálunk a hazát védő csaták vérrózsái nyíltak, addig nyugaton a barokk stílus bontogatta szárnyait. A megtermékenyült emberi fantázia nem fért el a román templomok hajóiban, a csúcsíves épületek félhomályában, a renaissance épületek hideg márványai között.

Mikor nálunk a fegyverek zaja elült s a romok eltakarítása megkezdődött, az új templomok és paloták szintén az új építő stílusban, barokk szellemben épültek.

Egy város épületei a kor lelkének térben való vetületei. Mikor a Donátkápolna mellől ráesik tekintetünk Székesfehérvárra, lehetetlen nem éreznünk a barokk kor lehelletét. A gazdag tagozatú 5 templomtorony, a városház és Zichy-ház gyönyörű kapui a tanuk, hogy kelet elvonulása után szinte lázas sietséggel nyomult városunkba a nyugati kultúra.

A barokk kultúra azonban lassankint elfajzott. Az emberek hibáival együtt szépségét is elfelejtették. Székesfehérvár a legújabb időkig úgy szerepelt a magyar művészettörténetekben, mint ahol a művészetnek nem sok keresni valója van. Újabban azonban mind többen és többen fedezik fel Székesfehérvárnak szinte páratlan barokk szépségeit. A ciszterciek temploma és sekrestyéje oly tisztán sugározza a barokk művészet lelkét, a városháztéren annyira elömlik meleg, gondtalan hangulata, a szemináriumi templomban annyi a barokk szín és vonal, a belváros házain annyi a barokk dísz, hogy a barokk hatást Székesfehérvár lelkületén a legjelentősebb tényezőnek kell tekinteni. Az Árpádok városából a barokk város lett. A templomok megteltek napfénnyel és színes freskókkal, a paloták remek mívű erkélyekkel, a házak művészi domborzatokkal, az utcák bájos zugokkal, az emberek életkedvvel és a szépség szeretetével.

Igaz, hogy valamely város lelkületének jellegzetessége leginkább épületein domborodik ki. Fehérvár grafikonjának az irányát a következő korszakokban mégis nem az épületek stílusa, henem az itt élő emberek lelki világa szabta meg. A XVIII. században öntudatra ébredt a nemzeti lélek. Ennek a felébredt magyar léleknek egyik tüzes lelkű ébresztője ennek a városnak volt tanítómestere. Volt idő, midőn a Traviata szomorúan gyönyörű dallama: „Addio del passato" rezgett a magyar levegőben. *Virág Benedek* tanította meg Székesfehérvárt arra, hogy nem elbúcsúzni kell a multtól, hanem bele kell abba kapcsolódni. Azután jött a másik. A rendületlen hazaszeretetnek nagy dalnoka, *a Szózat költője*. Itt lélegezte lelkébe a magyar mult zamatját. Az Árpád-házi királyok haló pora átjárta a lelkét, megtermékenyítette képzeletét. A belélegzett történelmi porszemek benne sziklákká váltak, énekké, epossá, királyi himnuszokká alakultak.

Azután ismét elborult Fehérvár lelke. A kiegyezés után élő nemzedék elszakadt a magyar multtól. Az új kor lázas alkotási vágya törmelékkel temette be a multat. Minden évben eltűnt egy-egy régi ház, egy-egy kecses erkély, egy-egy művészi oszlop. Helyettük új házak, új utcák, új árucsarnokok épültek. Ezekben azonban nem volt stílus. Ezekből kihalt a régi lélek. Úri otthonok helyett bérkaszárnyák épültek. Faragványos kövek helyett gipsz került a házakra. Tégla helyett vasbetonból készültek a falak. Stílus helyett a jövedelmezőség irányította az építészek fantáziáját.

1914-ben pedig egészen megállt a város szívverése. A háború és forradalmak alatt semmi sem épült, hanem minden csak pusztult. Lehullott a házakról a vakolat. Eltűnt a járdákról a kövezet. A fákat kivágták, az öntözetlen virágok pedig elfonnyadtak. A ligetek bozótokká, a terek portengerré, az utcák járhatatlan utakká lettek. A por ellepte, a sár betakarta Székesfehérvár lelkét.

A vesztett háború és forradalmak minden szegénysége ránehezült a városra. Ebben a szegénységben azonban ihlető erők rejlettek. A magyar élniakarás verejtékes munkával megjavította az utakat s felvidította a ligeteket. A régi szépségek kezdettek ismét becsesek lenni. A régi Fehérvár lelke kezdett ismét diadalmasan kibontakozni. Ma már nem megy veszendőbe egyetlen régi kődarab. Minden faragvány, minden régi emlék, az egész fehérvári mult becses nemzeti ereklye gyanánt a múzeumba kerül. Aki a régi Fehérvár szívének a dobogását hallani akarja, annak el kell mennie a múzeumba. Annak a folyosóin és termeiben az 1000 esztendős Székesfehérvár emlékei állanak sorfalat. Ezek az emlékek az új nemzedék tanítómesterei. Mert Byron szerint: The best prophet of the future is the past. A város multja belesugall a jövőbe.

Ennek a jövendőnek a lelke a Feltámadás temető egyik sírjából árad a város felé. Ez a sír nem művészi, nem is régi, mégis történelmi hely. Itt nyugszik *Ottokár püspök*. Néma az ajak, melyen valamikor a hang tűztengere lángolt. Kilobbant az Isten küldötte mécs, de fénye benmaradt a lelkekben. A sírját borító virágok színe az új Fehérvár igérvényes tavasza, a folyton égő mécs az új Fehérvár lelkének a lángja.

MÁTRAI RUDOLF

A KORONÁZÁSI PALÁST RÉSZLETE SZENT ISTVÁN ALAKJÁVAL
Báró Forster Gyula: III. Béla magyar király emlékezete 1900. című műve nyomán

SZENT ISTVÁN KOPORSÓJA

A Magyar Nemzeti Múzeum udvari átjárójának homályos boltívei alatt évtized híján száz éven keresztül állt egy hatalmas, tömörfalú, faragott díszítésű kőkoporsó, anélkül hogy különösebb megbecsülésben részesült volna. Ha a világosság felé fordított oldalán látható domború néha egy-egy arramenő figyelmét magára vonta, a kérdezősködésre az volt a válasz: a nagy kőláda ismeretlen helyről való *ó-keresztény* szarkofág. Habár a koporsó emberemlékezetet meghaladó idő óta (mint később kitűnt 1814-től kezdve,) a Nemzeti Múzeum birtokában volt, nagyon sokáig nem foglalkoztak vele. Csak 1864-ben tett róla elsőül említést *Henszlmann Imre* „A székes-fehérvári ásatások eredménye" c. munkájában, közölve egyik díszítményét rajzban is, összehasonlító anyagul a zalavári apátság faragványaihoz. Szövegben mindössze ennyit mond hozzá: „Nemzeti museumunk a szalavári díszítményhez hasonlót bír *legrégibb, Ó-Budáról* idehozott és *tagadhatatlanul római* sarcophagján." Ahány állítás, annyi tévedés. És ennek megfelelően téves a levont következtetés is, hogy t. i. a zalavári faragvány a koporsón láthatókkal való hasonlósága folytán „a *római* keresztény korból származik."

Kilenc év multán *Rómer Flóris*, a régiségtár nagyérdemű őre hívta fel a szakemberek figyelmét az érdekes kőemlékre. Az Archaeologiai Közlemények IX. kötetében (68. l.) megjelent rövid felszólalása azonban hatástalanul hangzott el. Ő már jobban volt informálva, s úgy látszik, sejtette a valóságot. Szavai megérdemlik a felújítást:

„Az ó-keresztény sarcophagot, mely a m. n. muzeum csarnokában a lépcsőzetnél áll, sokan nézik, sokan bámulják, de kevesen tudják, hogy ez 1803-ban a székes-fehérvári basilika alapjaiból ásatott ki és a püspöki majorsági kertbe helyeztetett át. Majer tanár figyelmeztette ezen becses műemlékre a muzeum halhatatlan pártfogóját József nádort, ki is 1814-ben Pestre átszállíttatta! — Ime ezentúl le a kalapokkal ezen ősrégi műemlék előtt, mely hazánk legrégibb korában keletkezett és nemzeti királyaink történetével összefüggésben vagyon."

Két évtizednek kellett ismét eltelni, amíg Rómer szavainak visszhangja támadt. Utóda, *Hampel József* volt az első, aki behatóan foglalkozott a szarkofággal. „Keresztény emlékek a régibb középkorból" című terjedelmes dolgozatában.[1] Nem tudja, kinek higyjen a provenienciát illetőleg. Mindkét híradást közli s hozzáteszi: „Nem sikerült eldönteni, melyik a helyes följegyzés." Viszont az emlék *korát* kifogástalanul határozza meg. „A sarkophag díszítményei... szorosan csatolják sírládánk stilisztikáját a VIII—IX. századi longobard emlékek sorához." „Azonban kétségtelen, hogy sírládánk domborművei aránylag helyesebb compositiót és térelosztást, túlterheléstől való óvakodást és tisztább kivitelt tanusítanak, mint a stílusnak Mučból, Sziszekből, Knínből fönmaradt IX. századi példányai. Azért azt hisszük, hogy a X. és XI. században virágzó byzanczi művészet hatott e sarkophag mesterére. Ez talán egyike volt a *Szent István korában* itt dolgozó byzanczi kőfaragóknak, vagy a mi tájaink felé legalább is Velenczéből jött..."

E sikerült meghatározás értékén keveset változtat, hogy Hampel 1897-ben megjelent „A régibb középkor (IV—X. század) emlékei Magyarhonban" c. művében visszakeltezi a koporsót a X. századba.

Fontos voltának felismerése dacára a szép szarkofág még három évtizedig maradt korábbi méltatlan helyén. Csak akkor jutott be a Múzeum kiállított anyagába, amikor a volt Régiségtár történeti anyagának szakszerű felállítására sor került. S ezzel elérkezett az ideje annak is, hogy e becses tárgy helyét emlékeink sorában végleg megállapítsuk.

Kőkoporsónkról bővebb leírást adni felesleges lenne, mivel módunkban van mind a négy oldalának képét közölni. Méretei megfelelnek céljának s a normális magasságú emberi testnek. Hossza 230, szélessége 111, magassága 83 centiméter. Anyaga

[1] Archaeologiai Értesítő, Új foly. 1893. 23. és k. l.

finomszemcséjű fehér mészkő, amely megközelíti a márványt s épp azért laikus szemmel könnyen e nemesebb kőfajtának lehet nézni. Néhai Schafarzik Ferenc szakértő meghatározása szerint a budai hegyekből származik, ahonnan messze földre elhordták a szép s jól megmunkálható anyagot. Kidolgozása ügyes szobrászra mutat, az elülső oldalon ábrázolt, az elhúnyt lelkét csecsemő alakjában vivő angyal arányai elég jók, rajta semmi sem torz, a teret kitünően kitölti. Ép így kifogástalan a hosszanti oldalak közepére helyezett két sokszárnyú angyalfő. A díszítményi részletek rajza határozott, biztos tudásra s nagy gyakorlatra vall.

A díszítés jellege alapjában bizánci. Hanem ez a bizánciság szemmel láthatólag átszűrődik az itáliai műgyakorlaton. Mindezek mellett némi barbarikus hatás is megnyilatkozik az egyik hosszanti oldal két szélére illesztett *életfa* alakításában. A kőfaragó mindenben ragaszkodott a belenevelődött mintákhoz. De amikor a koporsó egyik oldalán a továbbélő antik hagyomány szellemében két keretelt mezőt hagy a szokott szimbolikus ábrázolások részére, ezekbe (talán a megrendelő kívánságára?) olyan jelképeket illeszt be, amelyeknek az összes többi részletektől messze elmaradó kezdetlegesebb stilizálása, a ráhelyezés esetlensége valószínűvé teszi e motívumnak ránézve idegenszerű voltát.

Az emlékanyaggal való összevetés nem hagy fenn kétséget aziránt, hogy művészünk — amint Hampel jól érezte — Velencében tanulta mesterségét. A stiláris kör, amelybe a koporsó is beletartozik, visszamegy a VII. századig, de fejlődése csak a XI-ikben éri el legmagasabb fokát. A korábbi emlékek általán véve merevek, ornamentikájukon erősen érzik a mértani szerkesztés. Domborúságuk többnyire csak kétsíkú. A kialakulás a X-ik századra esik, az emlékek java a XI-ikre. Koporsónk az utolsó fokozatot képviseli, nemcsak kivitelének tisztaságával, hibátlanságával, hanem még inkább a megszokott díszítményi elemeknek, a különféle rozettáknak a természetes felé hajló kecses alakításával. Azzal, hogy a mester a csillagszerű rozettákat virágokká lágyítja, a szirmok végeit finoman felhajlítja, bodrozza, a leveleken bordákat, ereket jelöl ki, eléri a maximumát annak, amit a kor ez egyszerű szerkezetű ornamentumokból ki tudott hozni. Annyi kétségtelen, hogy koporsónk készítője semmiben sem marad a Szent Márk és a torcellói székesegyháznak a XI. század elején dolgozott szobrászai mögött.

Stiláris összevetések alapján bátran tehetjük szarkofágunk korát a XI. század első felére. Azonban a művészettörténet kutatója mindig szívesen látja, ha ilyetén meghatározásai történeti adatokkal is alátámaszthatók. Esetünkben erre is van kilátás.

Szarkofágunk meghatározásánál majdnem döntő szerepe van a lelőhelynek. Henszlmannak van-e igaza, aki Ó-Budát jelöli meg ilyen gyanánt, vagy Rómernek, aki egész biztossággal Székesfehérvárra mutat rá? Ó-Budán a magyar foglalás előtt is feltételezhető bizonyos keresztény kultúrával átitatott élet. Itt a honfoglalók várost, házakat, sőt palotákat (mondja a krónikás) találtak. Székesfehérvárt Szt. István alapította s telepítette be, részben olaszokkal.[1] Az előbbi hely nem nyujt módot a keltezésre, az utóbbi ad visszafelé egy határdátumot, Szt. István uralkodása idejét.

Rómer utalása alapján elindulva nem is volt nagy feladat előbb a N. Múzeum irattárában, majd a nádori levéltárban felkutatni az adatokat, amelyek fényt derítenek szarkofágunk eredetére. Kiderült, hogy *a lelkes Rómernek volt igaza.* A történet, röviden összefoglalva, a következő:

Horvát István, akár mint a régiségek odaadó kutatója, akár mint fejérmegyei kisnemes birtokos 1813-ban tudomást szerzett arról, hogy a székesfehérvári püspöki palota kertjében, részben az azt körítő falba beillesztve érdekes régi faragványok talál-

[1] Az a feltevés, hogy Székesfehérvár helyén a honfoglaló magyarok Aquincumhoz hasonló várost találtak, egyáltalán nem helytálló. Az itt előkerült római emlékek másodlagos fekvésből kerültek elő, úgy, amint azokat a középkor felhasználta, amikor pedig tudvalevőleg messze földről összehordták az építkezéseknél alkalmazható kőmaradványokat. Ha figyelembe vesszük, hogy Anonymus szerint Árpád és magyarjai örömmel szálltak be Atilla városába (Aquincumba), úgy fel kellene tennünk, hogy a Székesfehérvár helyén állott várost is készségesen megszállják, ha ott ilyen lett volna. Azonban Anonymus a honfoglalással kapcsolatban Fejérvárt *fel sem említi.* Kézainál pedig azt olvassuk, hogy Árpád a Dunán átkelve azon a helyen ütötte fel sátrait, ahová Fejérvár városát Szt. István telepítette. „Arpad... castra fixit in monte Noe prope Albam... et ille locus (és nem civitas) est primus, quem Arpad sibi elegit in Pannonia, unde et *civitas Alba per sanctum regem Stephanum fundata est ibi prope.*" Ha tehát a római Herculia (vagy más helység) Székesfehérvár közelében állott volna is, semmiképp sem tekinthető a Szt. István alapította Fehérvár elődjéül.

A KORONÁZÁSI PALÁST

hatók. A N. Múzeum első igazgatója, Miller Jakab Ferdinánd útján felhívta rájuk József nádorispán, a N. Múzeum örökérdemű pártfogója figyelmét. Miller arra kérte a főherceget, eszközölje ki a kir. udv. kamaránál, mint az akkor üresedésben levő székesfehérvári püspökség törvényes gondviselőjénél a Múzeum által kiválasztandó kőfaragványok átengedését. A nádorispán 1813 aug. 16-ikán írt le a kamarához, ahonnan dec. végén érkezett meg Semsey András cameralis praeses válasza. *A köveknek a Nemzeti Múzeumban való elhelyezése ellen a kamara annál kevésbbé tesz kifogást, mert azok szorosan véve nem is tartoznak a püspökség fundus instructusához.* Örömmel szolgál velük, csupán azt kéri, hogy a köveknek a falból való kibontása s elszállítása a Múzeum terhére történjék. A felterjesztéshez csatolja *Vörös Mihálynak*, a püspökség *fiscalis directorának* a kövek felől beérkezett jelentését.

Farádi Vörös Mihály jelentése koporsónk történetének legfontosabb dokumentuma. Kitűnik belőle, hogy *a püspöki kertben levő kövek mind Szt. István székesfehérvári bazilikájának romjaiból kerültek ki.* Azokat tíz évvel azelőtt (tehát kb. 1803-ban) az akkori püspök (Milassin Miklós, 1790—1811) „nagyobb dísz okából" illesztette be a püspöki udvar falába. Egyébként csatolja leveléhez *Májer József* székesfehérvári tanár „számos tudományok doktora" leírását az összes keresett kőemlékekről.

A jegyzék mindössze négy kőfaragványt sorol fel. Közöttük kettő római síremlék és érdeklődésünkre ezúttal nem tarthat számot. Harmadik az a XV. századi sóskúti vagy almási vörösmárványból faragott, csak alsó felében meglevő síremlék, amelynek képét a 410-ik oldalon találja az olvasó. Az *első* tétel pedig az itt tárgyalt kőkoporsó. Leírását, tekintettel fontosságára szószerint közlöm:

Urna molis pergrandis, e lapide duriori, non tamen marmore elaborata,[1] *cuius forma, magnitudo, ex duabus lateribus contiguis insculpta variae figurae in adnexo sub A. exhibentur. Jacet hic monumentum in horto praedicti allodii episcopalis.*

[1] Ebből látszik, hogy sokan márványnak tartották.

Az azonosságot a leírt és a Nemzeti Múzeumban őrzött szarkofág között minden kétségen felül megállapítja Majer tanárnak a leíráshoz csatolt kezdetleges rajza.

Ezek után csak röviden mondjuk el, hogy a vett jelentés nyomán József nádorispán Horvát Istvánt küldte ki a kövek elszállítására. Horvát kiválasztotta az elviendőket (a XV. századi sírkődarabot, sajnos, mellőzte) s nagy munkával elmozdíttatta helyéről az óriási kőkoporsót (melyet állandóan urna *Romana* gyanánt emleget). A kövek kibontásának s becsomagolásának 200 ftot meghaladó költségeit Vörös Mihály ügyész úr a maga zsebéből fizette, hogy — amint kijelentette — ő is tegyen valami szolgálatot a Magyar Nemzeti Múzeumnak.[1]

Az utak rossz volta s a vizek megáradása miatt az elszállítást tavaszra halasztották. De bizony július közepe is elérkezett, amikor Miller igazgató jelenthette a nádorispánnak, hogy Székesfehérvár város ingyenfuvarjával 14 ló bevontatta a kőkoporsót és a két római síremléket Pestre. A Davidovich-ezred 18 markos katonáját kellett igénybevenni, hogy a súlyos darabokat a Múzeumban (ez időben a régi nagyszeminárium épületében) lerakhassák.

Az elmondottak után bizonyos, hogy szarkofágunk a székesfehérvári bazilika romjaiból bukkant napvilágra. Próbáljuk meg mármost annak a megállapítását is, ki számára készült, ki feküdt egykor benne?

Díszes volta arra mutat, hogy nagyon előkelő személyiség részére faragták. Ismerjük a vele közelkorú csanádi Szt. Gellért szarkofágot, a kalocsai Asztrik-féle sírt, jóval későbbről III. Béla és neje székesfehérvári sírládáit. Valamennyi egyszerű, minden díszítés nélkül való. Ami részben annak tudható be, mert a maguk kora szokásának megfelelően mind arra voltak szánva, hogy a földbe, az egyház padozata alá süllyesztve fogadják be a tetemet. Viszont koporsónk kivételesen előkelő volta abból is kitűnik, hogy nem beásásra készült, hanem az egyházban a fölszínen szabadon történő elhelyezésre volt szánva.

A székesfehérvári bazilikában az Árpád-koron át tudvalevőleg csak az uralkodóház tagjai temetkezhettek. Amikor a maga idején

[1] E nagyműveltségű, kiváló férfiú sok szép adománnyal gyarapította később a Múzeumot.

nagyszerű egyház építését első koronás királyunk elhatározta, nem csupán az Úrnak kívánt szolgálni, hanem egyúttal maga és ivadékai részére rendelt illő örök nyugvóhelyet, ahol, reménysége szerint, sohase szüneteljen az Isten tisztelete. Hogy a szent király akarata nem teljesülhetett teljes mértékben, annak részben a szerencsétlen körülmények (a túlélő leszármazók hiánya), részben a királyi utódok hajlandósága állta útját.

Szt. István életében, amint az Hartviknak róla készített életiratából kitűnik, a bazilikába *senkit sem temettek,* mert nem is temethettek. Nagyon fontosak az életírásnak idevágó szavai: „A király (ismeretlen helyen) meghalálozván — így mondja a szöveg —, teste királyi székhelyére, tudniillik Fejérvár városába vitetik. És miután a legszentségesebb Szűznek általa épített egyház *még nem vala felszentelve,* a püspökök tanácsot tartván elhatározzák, hogy *előbb a bazilikát felszentelik* s azután ajánlják fel a testet a földnek."

Aki a középkor felfogását ismeri, elképzelhetetlennek tartja, hogy István király akár zsenge korban elhúnyt gyermekeit, akár az 1031-ben meghalt Imrét a fel nem szentelt templomba temettette volna. Ezek valószínűleg a Gizella királyné által alapított veszprémi székesegyházban találtak nyugvóhelyet, ahonnan Imre tetemét később, úgy lehet szentté avatása idején hozhatták át Székesfehérvárra.[1] Mindenesetre feltűnő, hogy a bőbeszédű Hartvik, aki kevéssel a szenttéavatás után állította össze a maga idejére nézve elég terjedelmes életiratát, egy szóval sem emlékezik meg Szt. Imre temetőhelyéről.

Szt. István haláltól kezdve azután hosszú ideig nem temettek uralkodót a királyi bazilikába. Sorra véve királyainkat: a rabságban, megvakítva elhalt Pétert *Pécsett,*[2] Aba Sámuelt *Sármonostoron,* I. Endrét *Tihanyban,* I. Bélát *Szekszárdon,* Salamont *Póláhan,* I. Gézát *Vácott,* Szt. Lászlót *Nagyváradon* helyezték örök nyugalomra. Az első, aki Szt. István után a bazilikát választja temetkezőhelyéül, Kálmán király, majd utána II. Béla. Csak ezóta lett az szabályszerinti temetőtemploma uralkodóinknak. Ebben kétségkívül közrejátszott I. István király szentté avatása, ami megszüntette azt a gyűlöletet, amelyet Vászoly ivadékai ennek megvakíttatójával szemben éreztek.

Ezt tudva rá kell jönnünk, hogy a székesfehérvári bazilika alapjaiból kiásott XI. századi díszes kőkoporsó nem lehet másé, mint első szent királyunké, Istváné.

És ez a megállapítás szépen összevág azzal, amit a szent király sírjáról Hartvik nyomán tudunk.

Már utaltam rá, minő különleges temetésben volt része Szt. Istvánnak. Nem a földbe temették koporsóját, hanem tetemeit, mint életiratában olvassuk: *„az épület közepén fehér márványszarkofágba helyezték."*[1] Kétségen kívül utódja s örököse, Péter, Orseolo Otto velencei dózse fia rendelte így, megfelelően a hazájabeli szokásnak, amely megkívánta, hogy a hercegeket így helyezzék nyugalomra. Érthető, hogy a készítő is azon mesterek közül került ki, akiket a *barbár* magyarokat lenéző olasz hihetőleg épp Velencéből hozott udvarába s alkalmazott az általa elkezdett, az ő korában épített pécsi bazilikánál.

A koporsót a beltemplomban, ahol a menynyezetes (ciboriumos) oltár állott, olykép helyezték el, hogy egyik keskeny oldalával a felső szentély emelvényéhez támaszkodott. Ezt igazolja az a körülmény, hogy a szarkofág főtől való oldala *nincs kidolgozva,* csak nagyjából le van simítva.

Sajnos, a szent király koporsója nem sokáig állott eredeti helyén. Néhány évvel Szt. István halála után 1047-ben I. Endrével az Árpádok olyan ága jutott uralomra, amelyet hozzá igen keserű emlékek fűztek. Vászoly megvakítása, a három Árpádfi kiüldözése, azért, hogy Imre herceg elől a trónutódlás akadályai elháruljanak, még igen élénken állott a száműzetésből visszatért fejedelmi ivadékok előtt. S velük a magyarság ama jelentékeny része előtt is, amelyik sem az ősi hittől, szokásoktól végképpen elszakadni, sem Péter galád kegyetlenségeit, az általa idehozott német hadak dúlásait elfelejteni nem volt hajlandó. A székesfehérvári királyi sírt őrző kanonokok tehát

[1] Szt. Imrének Székesfehérvárott történt eltemetéséről csak jóval a szenttéavatás után, a XII. században írt legendája tudósít. Ennek készülésekor már rég feledésbe merülhetett az ifjan elhúnyt királyfi első temetőhelye.

[2] Dr. Szőnyi Ottó szerint Óbudán. V. ö. *a Magyar Művészet pécsi számát, 1929. (V.) évf. 8. sz. 458. l.* Én inkább Paulerrel tartok. A magyar nemzet története. II. kiad. 78. és 415. l.

[1] „In medio domus sarcophago candidi marmoris imponitur." Mátyás Fl., Fontes domestici, I. 62. l.

jónak látták alapítójuk tetemét olymódon megvédeni az esetleges bántalmazás ellen, hogy díszes koporsóját beásták az egyház padlata alá, eltüntetve még nyomait is. Ezért mondja a szent királynak 1105 körül készült, még Szt. István kortársainak elbeszélésén épült kisebb legendája óvatos körülírással, hogy „akár a nép túltengő gonoszsága, akár valamely az egyházban beállott egyenetlenség folytán" sok futamodó éven át „a földben rejtőzött, lappangva a halandók előtt" a koporsó. Valósággal kutatni kellett utána, amikor Szt. László idejében felemelni kívánták a megdicsőült tetemet s úgy látszik, napokba telt, amig ráakadtak.[1]

A szenttényilvánítás után a test megmaradt részeit véglegesen kiemelték a koporsóból s ezüst tartóba helyezték. Valószínűleg széthordták egyes darabjait a különböző egyházakba és Székesfehérvárott nem sok maradt belőlük. Az üres kőkoporsó szükségképpen az egyházban maradt. De könnyen meglehet, hogy idővel elfelejtették, kinek teste pihent benne, kivált ha fedelén nem volt a szent király személyét megnevező felírás. Legalább is nincs tudomásom róla, hogy a századok folyamán említenék.

SZENT ISTVÁN KOPORSÓJA. Mellső oldal
Magyar Nemzeti Múzeum

1543-ban Székesfehérvárt elfoglalta a török. A bazilika megszűnt keresztény templom lenni; a sok viszontagságon átesett királyi egyház minden ékességét elvesztette. Mire a város 1688-ban a török uralom alól felszabadult, a bazilika rommá vált s nem volt

[1] Hartviknál ez (a legendák szokott stílusában) úgy jut kifejezésre, hogy három napig semmi mesterséggel nem bírták a testet felemelni és a koporsót fedő roppant követ csak harmadnapra bírták levenni.

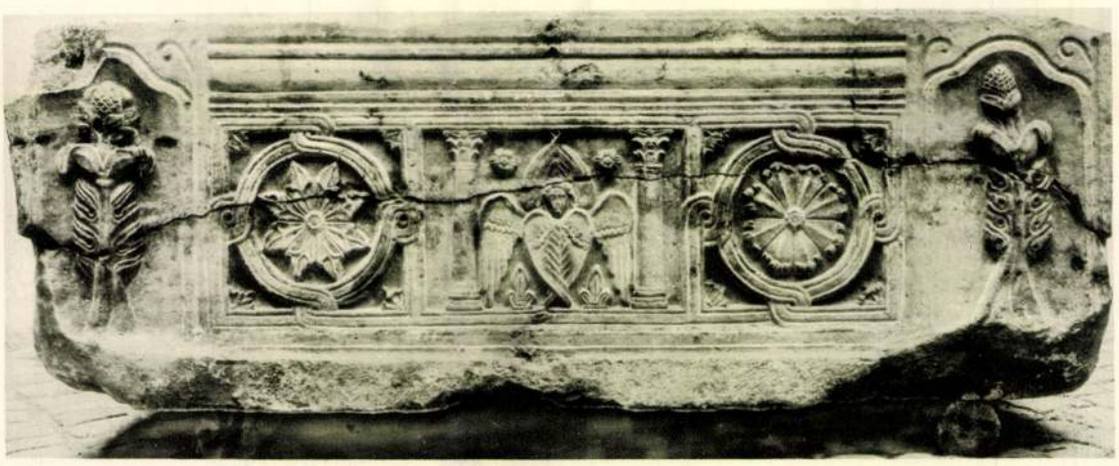

SZENT ISTVÁN KŐKOPORSÓJA. Hosszanti oldalak
Magyar Nemzeti Múzeum

ember, aki hajdani állapotára emlékezhetett volna.

Maga a szarkofág azonban elárulja, hogy e hosszú idő alatt nem volt a földbe rejtve, hanem különös, eredeti rendeltetésétől messze eltérő célra szolgált. Széleinek kopása s a sima oldalán közel a peremhez fúrt kerek lyuk mutatja, hogy a koporsót kút vagy forrás mellett *itatóvályunak használták*. És ebbeli minőségében hosszú időkön át szerepelhetett, talán a török foglalás majd másfélszázados egész tartama alatt, mert másként elképzelhetetlen, hogy a belőle ivó jámbor állatok nyaka köröskörül ilyen gömbölyűre koptassa a tetemes vastagságú oldalfalak peremét.[1]

[1] Nem egyetlen eset, hogy a törökök keresztény szarkofágokat vízmedencéül használtak. Ugyanaz a sors érte Szent László leánya Piroska (Iréne néven II. Johannes Komnenos bizánci császár neje) konstantinápolyi kőkoporsóját, amely (ma már később előkerült fedelével borítva) a császárné által alapított Pantokrator monostor előtt áll. (Moravcsik Gyula, Szt. László leánya. Budapest, 1923. 6. l.)

Lehet, hogy a kőkoporsó Székesfehérvár visszavétele után, amikor az egykori koronázóváros egyetlen romhalmaz volt, ismét a föld vagy legalább is valamely omladékhalom alá került. Mikor és hogyan bukkantak rá a XVIII. század folyamán, nem ismeretes. Valószínű, miként a rajta látható repedések és törések a kiemelés alkalmával keletkeztek. A véletlennek vagy a találók tudatalatti, ösztönszerű kegyeletének kell-e tulajdonítani, hogy a széthasadozott szarkofágot nem darabolták fel s használták darabjait építőkövek gyanánt, mint ahogy ez megtörtént Nagy Lajos és Hunyadi Mátyás s oly sok más uralkodónk díszes emlékeivel? Akármint volt is, adjunk hálát érte a Gondviselésnek, hogy annyi romlásból ezt a legbecsesebbet, a keresztény magyar királyság megalapítójának minden magyar előtt megbecsülhetetlen értékű sírládáját megőrizte számunkra.

VARJÚ ELEMÉR

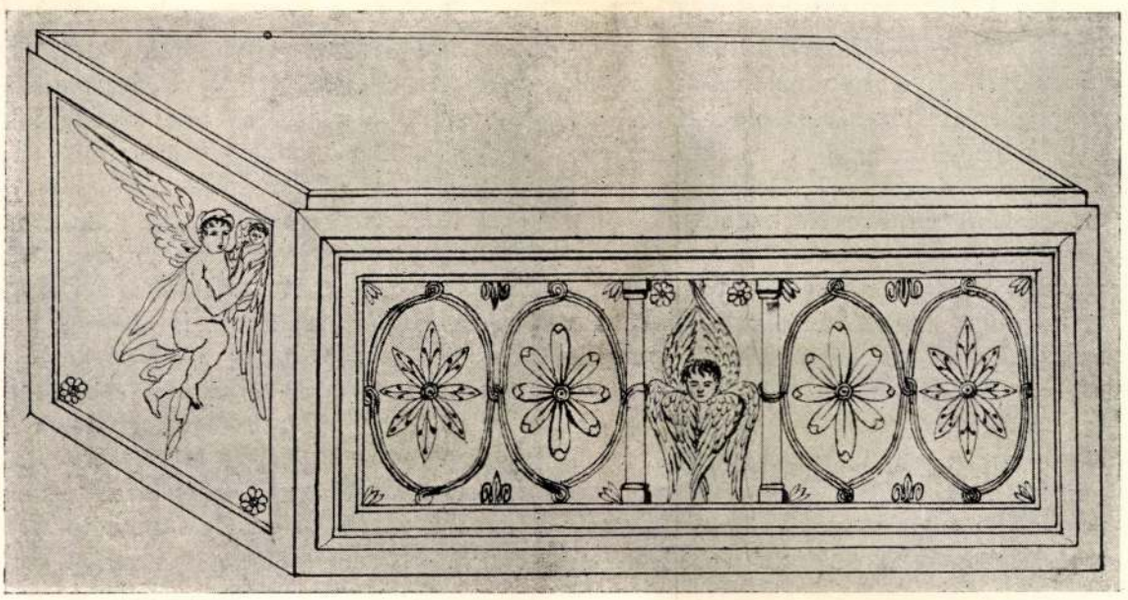

MAJER JÓZSEF SZÉKESFEHÉRVÁRI TANÁR RAJZA SZENT ISTVÁN KOPORSÓJÁRÓL
XIX. század első évtizede

ADATOK SZÉKESFEHÉRVÁR MULTJÁBÓL

Székesfehérvárt várossá az *alapító* Szt. István emelte, aki azt állandó székhelyévé téve, királyi palotát és a történetírók tanusága szerint csodás szépségű, pazar gazdagságú, erődszerűen kiképzett, négytornyú bazilikát[1] építtetett itten. Ápszisza aranyos alapon mozaik festményekkel ékeskedett, alapzata pedig márvánnyal volt kirakva. Ezen a Boldogságos Szűz Máriáról elnevezett bazilikában őrizték a magyar szent koronát, a koronázási klenódiumokat, a királyi zászlót és a levéltárat. A műkincsekkel, szobrokkal és drága ereklyékkel gazdagon fölszerelt templom méltán lehetett koronázó, temetkező helyévé a magyar királyoknak és királynéknak; magának az alapító szent királynak és később fiának, Szt. Imrének is sírhelyévé lett, hogy ezzel a nemzet zarándokhelyévé avattassék.[2]

A főoltár Szűz Máriáról volt elnevezve és a későbbi századokban Szt. István és Szt. Lászlóról címzett oltárai is voltak. Szent Imre herceg is oltárra került itt, szenttéavatása után. Királyaink hosszú sorát koronázták meg ebben a csodaszép bazilikában és tizenöten pihentek meg itt a Boldogasszony árnyékában.[3]

Székesfehérvárnak e remek templomából, a „mindenkori magyar királyok kápolnájából" csupán néhány csonka oszlopot és töredéket vagyunk képesek felmutatni, mert ez a csodálatos alkotás nagy részben elpusztult a török hódoltság alatt; legtovább dacolt az idővel és a — kegyelet hiányával Mátyás sírkápolnája, a mult század elején az is eltűnt a föld színéről.[4]

Szt. István prépostságot is alapított Székesfehérvárott káptalannal, mint hiteles hellyel; a prépost közvetlenül a pápának volt alárendelve, vagyis fölötte egyik egyházfőnek sem volt jurisdikciója; az ugyanakkor általa alapított káptalani és székesegyházi iskolák a másutt levő kolostori iskoláknál magasabbrendűek voltak. A székesfehérvári egyház kiváltságlevele alapján törvénykezési hatalommal rendelkezett a területén levők fölött.

Ugyancsak Szt. Istvántól nyerte a város kiváltságjogait,[1] önkormányzatát és kegyuraságát; a polgárok jogállása is kiváltságos, mert a fehérvári polgár a jogok teljességének volt birtokában. Elég arra utalnunk, hogy a későbbi századokban Nyitra, Szatmár, Győr[2] és Sopron városok is Székesfehérvár mintájára kérték és kapták meg kiváltságjogaikat. A kiváltságlevél nem maradt reánk, sem annak 1237. évi átírása; azt azonban tudjuk, hogy a kiváltságjogokat IV. Béla és Róbert Károly is megerősítették. A város szomszédságában fekvő Pénzverő-puszta az ugyancsak Szt. István által létesített pénzverő nevét őrzi; a történetírók által emlegetett ezüst dénárnak[3] verőhelyét is itt kell keresnünk; említésre méltó még a fehérvári súly — „pondus Albensis" és a fehérvári véka, mint értékmérők. Székesfehérvárott 1000-ben született Szt. Imre herceg, és 1031-ben hal meg a magyar nemzet fájdalmára; hét év mulva pedig Szt. István koporsóját teszik le a Nagyboldogasszony templomában. Szent Imre emlékére később kápolnát emeltek, amely a mai belvárosi plébánia helyén állott. Károly János szerint e helyen 1734-ben megtalálták a Kálmáncsehi (Kálmáncsai) Domonkos prépost által Szt. Imrének emelt síremléket ezen felírással: „Reveren Patr... Dominici Praepositi Hic Divi Stephani C... a... tissima Proles Dux Emericus... ur esse natus. A felirat Szt. Imrének csak születési helyét akarja jelezni."[4] Dr. Walter szerint Szt. Imre

[1] Károly János: Fejér megye Története II. k. 57. old.

[2] Zsigmond korában Erik skandináv királyt Budán találjuk, ahonnan Székesfehérvárra zarándokol az Árpád-házi magyar szentek sírjaihoz. Palóczi Edgár közlése. Nemzeti Ujság, 1929. IV. 7. sz.

[3] Károly János szerint az Ozoray-, Rozgonyi- és Buzlay-családoknak is itt volt a sírjuk és ide temették Warkotsch Györgyöt, a város hős védőjét is. K. J. „Fejér vármegye Története" II. k. 94. old.

[4] Hag Ferencet, I. Mátyás egyik kitünő vezérét, aki a „Szabács Viadala" c. historiás ének szerint Szabács ostrománál hősi halált halt, ide temettette a nagy király. A bazilika rekonstruálásával újabban Philipp István székesfehérvári reálgimnáziumi tanár foglalkozott.

[1] Fejér Cod. Dipl. VII. k. I. r.

[2] L. Endlichernél; közli Timon: „Magyar Jogtörténet", 218. o.

[3] Az előlap köriratában Szt. István neve, a hátlapon „Regia Civitas". Amant Zoltán cikke. Nemzeti Ujság: 1929. IV. 7.

[4] Károly J. id. m. II. k. 183. old.

SZÉKESFEHÉRVÁR MŰVÉSZETI EMLÉKEI

Székesfehérvár művészettörténete vidékének földrajzi kialakulásával kezdődik. Határa a hegyvidék és alföld ölelkezése, ezért tájképileg is változatos. Északi szemhatára a Bakony és a Vértes hol kopár, hol meg erdőkoszorúzta hegyeibe ütközik, míg délre fordulva a Mezőség hullámos alföldjén siklik végig tekintetünk. A közelben a Velencei-hegység letarolt gránitkúpjai, mint az őskor vulkáni tevékenységének tanui, meredtek felénk, az alattuk csillogó, nádszigetes Velencei-tó medencéje újabbkori földkéregsüllyedésnek hirdetője. Ez a süllyedés a Balatonban folytatódik és óriási árokként szeli át a Dunántúl közepét. Ugyanilyen árok tárul elénk akkor is, ha a Sárvíz mentén betekintünk a móri völgybe. Ez mint szakadék hatol a hegységen keresztül, Bakonyra meg Vértesre különítve annak néhai való egységes gerincét. E két árok Székesfehérvár határában metszi egymást. Természetes irányítói a közlekedésnek és ilykép találkozási pontjuk, mint útkeresztezés, természetadta településhely és az árukicserélésre alkalmas vásárpont.

Székesfehérvár határának e kedvező természeti helyzete már az ősember megtelepülésére is vonzó hatást gyakorolt. Bizonyságai ennek a város területén több helyen is megállapított bronzkori leletek. A kelták korát illetőleg pedig az a látszat, hogy a Dunántúl körülötte megtelepült törzseinek (Eravisci, Osones, Hercuniates) központi fekvésénél fogva itt volt a vallási középpontja.

E szerepét politikai érdekből a római imperium is meghagyta. Róma ugyanis, miként Galliában Lugdunumot, a gallok vallásos és nemzeti gócpontját, tette meg a római vallás székhelyének, ugyanígy járt el Pannonia inferior megszervezésekor is. Az eraviszkuszok székvárosában, Aquincumban állította föl a tartomány katonai székhelyét, míg az összes kelta törzsek vallási gócpontját, mely Székesfehérvár *vidékén* volt, vallási központul szervezte át. Ennek bizonysága Mommsen és Hampel szerint az a Székesfehérvárról származó oltárkő, melyet a tartomány papsága, az itt székelő augustalis papság ajánlott föl Jupiter Dolichenusnak. A másik augustalis emlékkövünk az 1784-ben a püspöki palota területén talált síremlék. Jelenleg a Nemzeti Múzeum őrzi. A három alakot: nőt, férfit és kisgyermeket ábrázoló sírkövet felirata szerint C. Dignius Secundianus, raetiai nemzetiségű, brigetiumi (Ószöny) municipium Sevi Augustalisa emelte a gyógyítók vétke miatt elhúnyt neje Aurelia Decia, maga, fia C. Dignius Decoratus és leányai Dignia Decorata, Aurelia Secundina számára. Ugyancsak székesfehérvári kövön maradt fenn T. Statilius Maximusnak emléke, ki a tiszteletére emelt emlékkő felirata szerint legatus pro praetore volt Alsó-Pannoniában, majd mint consul és a szent épületek curatora szerepelt (Arch. Ért. 1927. 62. l.). A kő jelenleg a Kígyó-u. 11. sz. ház falában látható.

Történelmi jelentőségű a „budai kapu" tornyába beépített, Septimius Severus és M. Aurelius Antonius, másként Caracalla tiszteletére vésett kőtábla. A kövön eredetileg Geta neve is rajta volt, később levakarták, de a betűk nyomai fenmaradtak. A dolog magyarázata, hogy Caracalla atyja halála után testvérét, Getát megölte és nevét a birodalom minden kövéről letöröltette. A kő a város budai kapujának a mult század hetvenes éveiben történt lebontásakor eltűnt. Egy része azonban a véletlen folytán egyik külvárosi árokparton megkerült és most a múzeum kőtárában látható. Septimius Severus és Caracalla Divald Kornél közlése szerint a székesfehérvárvidéki római telepen, mint vallási székhelyen templomot is építtetek és a Móron talált, műremekszámba menő jupiteres bronzmécses, a polgárdi ezüsttrypos onnan származnának. A római birodalom megszűnése után a menekülők vagy fosztogatók hurcolták volna el azokat a templomból.

Római sírokra Székesfehérvárott még nem akadtunk. Talán azért, mert a középkortól fogva a városnak épp ama része, a környező mocsarakból kiemelkedő Belváros, mely a településre legalkalmasabb volt,

Magyar Művészet
1930.

RÓMAI SÍRKŐ DOMBORMŰVES TÖREDÉKE
A PÜSPÖKI KERTBEN. Kr. u. II. sz. e.

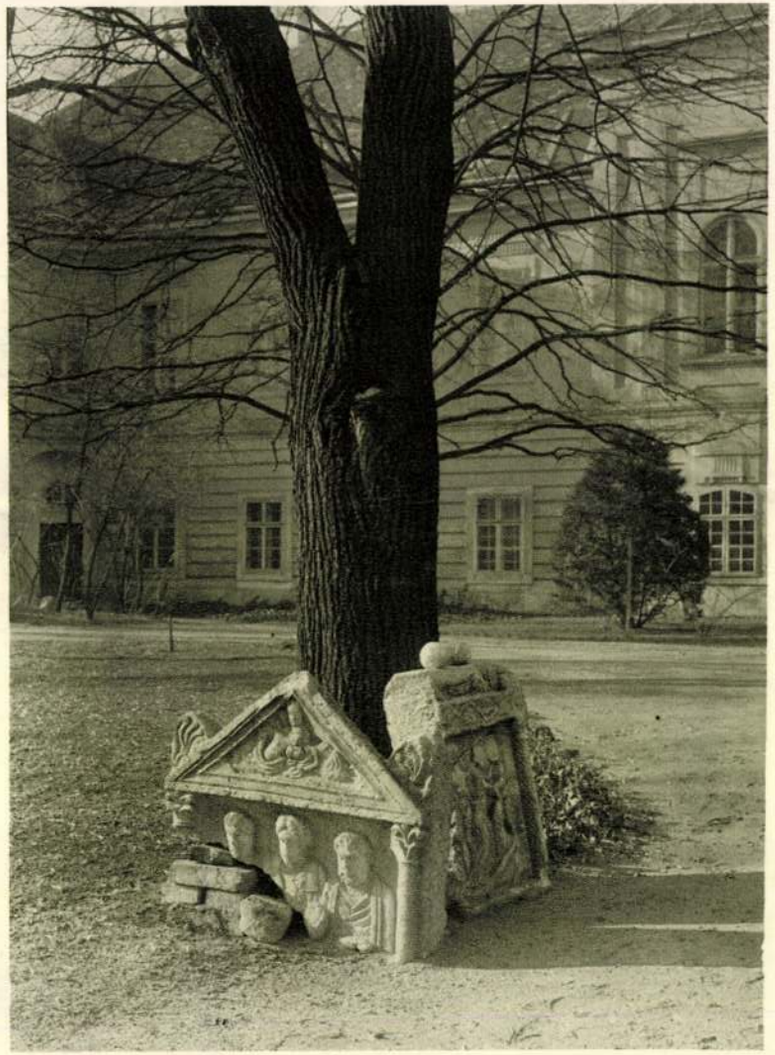

RÓMAI DOMBORMŰVES KÖVEK A PÜSPÖKI KERTBEN
A jobboldali Iphigénia megmentését, hajóraszállását ábrázolja; ez utóbbi repr. Pauer János. Historia Dioecesis Alba-Regalensis. 1877. Tab. X.

RÓMAI SÍRKŐ OROMZATA GENIUSOKKAL A PÜSPÖKI KERTBEN. Kr. u. II. sz.

annyi bolygatáson ment keresztül, hogy az a temetőt eltüntette. Itt talált vagy a közel vidékről származó kőemlékek azonban szép számban szemléltetik a pannoniai kultúrát. Egy részük a püspöki kert főútját díszíti, ahol a hársfák lombozatából az élet illata árad felénk, míg a nekik támasztott kövek a mithoszok világába vezetnek bennünket.

A kövek domborművein Herkules alakja, táncoló nimfa látható, majd Iphigenia története abban az ábrázolt jelenetben elevenedik meg előttünk, midőn testvére, Orestes csónakján megmenti Artemis istennő tauriszi templomából. Mindezek 1874-ben a bazilika alapfalaiból kerültek elő, ahol mint építőanyag szerepeltek és innen csonkaságuk. A legszebb és legmeghatóbb, egy szőlőfürtös venyigével körülfont emlékkő, már nem innen való. Szabadbattyánból származott. Felirata szerint sírkő. Írása azt mondja: Itt nyugszik Aurelia Sabina, a legjobb feleség. 25 éves. Kit e kő takar, viruló korában ragadta el a halál; inkább neki kellett volna megtört szüleit eltemetnie. Oh mily fájdalom, mily kegyeletfakasztó, mily szomorú a hitves halála! Emelték életükben Aurelius Attianus, a trákok első veterán csapatának parancsnoka és leánya, Aurelia Sabinilla.

Ugyancsak sok tanulságot rejt magában a pannoniai kultúrát illetőleg a múzeum kőtárának római gyüjteménye is. Legértékesebb darabja a Velencéről származó lovasszobor-töredék. Csak a lónak és lovasának törzse van meg. A lovon ülő alak díszes ruházata arra enged következtetni, hogy valamelyik római császár lovasszobrának töredéke. Adonyból (Vetus salina) származó mérföldköve az Óbuda (Aquincum) és Eszék (Mursa) közti főútvonalnak emléke, melyet M. Aurelius Severus állíttatott föl a dunamenti főúton Óbudától 39.000 passusra, mai mérték szerint 57·52 kilométerre. Csákvár egy amazonpaizsos (pelta) kőkoporsóval, Rácalmás Cautopatest ábrázoló szobrocskával, Ondód másként Nánapuszta a provinciális szobrászatra rendkívül jellemző Diana-szoborral, Föveny Icarus- és a Trójából menekülő Aeneas-kőemlékekkel szerepelnek a múzeum gyüjteményében. Mindannyi egy-egy érdekes terméke az itáliaival szemben naiv pannoniai műérzéknek, míg

RÓMAI DOMBORMŰ KELETI MOTÍVUMOKKAL.
A baloldalon szamár hátán amphorák, jobboldalon krokodilus és fára menekült ember
Székesfehérvár, püspöki kert. Repr. Pauer János: Historia D. Alba-Regalensis ... 1877. Tab. XI.

KUTYÁT ÉS LOVAT ÁBRÁZOLÓ RÓMAI DOMBORMŰVES KŐ A PÜSPÖKI KERTBEN. Kr. u. III. sz.

DOMBORMŰVES RÓMAI FARAGVÁNY A PÜSPÖKI KERTBEN. Kr. u. II—III. sz. (?)

RÓMAI LOVASSZOBOR TÖREDÉKE VELENCÉRŐL
Székesfehérvári múzeum

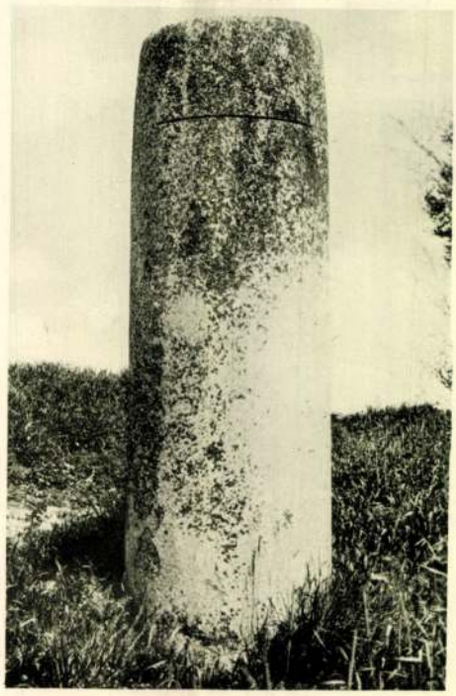

AZ ŐSKORONÁZÓ-TEMPLOM GRÁNITOSZLOPA
A SÁRKERESZTESI ORSZÁGÚT MELLETT

AKANTHUS-LEVELES FARAGVÁNY A X. SZÁZADBÓL
Székesfehérvári püspöki kert

FŐANGYAL ALAKJA A SZÉKESFEHÉRVÁRI SZÉKESEGYHÁZBÓL. Kőfaragvány. XII. sz.
Magyar Nemzeti Múzeum. Repr. Pauer János : Historia Dioecesis Alba-Regalensis . . . 1877. Tab. VIII.

a sírköveken feltüntetett nevek (Matauto, Radaius) arra vetnek világot, hogy Róma nem irtotta ki az ősi kelta lakosságot, hanem kultúrájának átadásával azt teljesen magába olvasztá.

*

A négyszázéves római uralom magasabb kultúrát, fejlődést jelentett e terület életében. Viszont a népvándorlás kora visszaesést hozott. A betörő barbár hordák, ha nem is pusztították el az itt talált római kulturát, de nem is építettek rajta. Lassanlassan tehát romhalmazzá változott, melyet mint menedéket használtak föl az egymást követő néptörzsek. Az ősi, elrómaisodott kelta lakosság összekeveredve a jövevényekkel, előbb germán, majd a hunok és avarok útján mongol elemeket vett magába és új néppé alakult. Végezetül a szláv áram szakadt rá, melybe beolvadva mint ilyen fogadta a honfoglaló magyarságot.

Föltehető, hogy miként másutt, területünkön is megvoltak még Árpád idejében a római telep maradványai. A magyarság azonban nem telepedett meg e kőromok között. Meghagyta azt az őslakóknak, kikkel a meghódolás után barátságos, jó viszonyban élt, maga pedig folytatva az őshazából hozott, kedves nomád életet, a körülövező dombokon ütött sátort. Mint lovas- és állattenyésztő nép kisebb telepekre oszolva tanyázott, amelyek mindegyikének megvolt a saját temetkezési helye. Csakis így magyarázható meg, hogy már hat ily honfoglaláskori temető került elő a város körül. Mind a határ vizenyős északnyugati részén, melyek mocsarakkal körülvett homokbuckái védelem szempontjából igen jó telephelyeknek bizonyultak és emellett a környező legelők az állattenyésztésnek is megfeleltek.

A székesfehérvári honfoglaláskori temetők régészeti és embertani szempontból egyaránt elsőrendű értékek. A csontvázak, mint első közös helyről származó, nagyobbszámú, hiteles leletek, ritka becses adatok a magyarság faji jellegének megállapításához, régiségeik pedig az ősmagyar kultúrára vetnek a homályt mindjobban eloszlató fényességet. Legértékesebb leleteik négy Karoling-típusú kard, melyek közül hármat a székesfehérvári múzeum őriz. E kardok jellemző sajátsága széles, kétélű penge, közepén vércsatornával, ívalakban metszett keresztvas, rövid markolat és ennek végén nagy markolatgomb. Származásukra megoszlanak a vélemények. Hampel József a római kardok átalakulásából származtatja őket, de mert markolatgombjuk van, ami a római kardokon nem volt, a bizánci hatást is megengedi. Posta Béla főként markolatdíszeik alapján a szasszanida kultúra hajtásainak tartja a kardokat, melyek Perzsiából indultak útjukra és a Kaukázuson át jutottak el a magyarság őshazájába, a Volga mellé. Innen tovább Skandináviába, majd Németországba és így lett belőlük nyugati Karoling-kard.

A székesfehérvári múzeum három kardja közül egyik három gerezdre tagozódó markolatgombjával rokon a prágai Szent István-féle karddal. Oldalról nézve a meglevő szélső gerezd teknősbékafejet mutat. Ugyanilyen lehetett a másik szélső tag is. A két fej között a nagyobb dudor mint a teknősbéka háta emelkedik ki. A gomb felületét a megmaradt jelek szerint éppúgy ezüstlemez és gyöngyök ékítték, mint a keresztvasat.

*

Szent Istvánnal kezdődik „Székesfehérvár" története. Tőle kapta nevét és mint a szent korona őrzője, a koronázások színhelye, királyok temetője az ország székvárosává lesz. Mi volt a hely neve korábban, nem tudjuk. A neki tulajdonított római nevek közül (Antiana, Caesarea, Cimbria, Curta, Floriana, Herculia) egyik sem bizonyítható. Magyar nevében a „Székes", koronázó székváros lévén, természetes. A Fehér, eredetileg Fejér elnevezés, melynek j betűjét h-ra csak újabb időben cserélte ki nem a tudomány, hanem a hivatalos hatalom, már vitás. Erdélyi László szerint a szláv névnek, Beográdnak egyszerű lefordítása. Vályi András szerint, Magyarország leírásának II. kötetében, szépsége vagy a körülötte levő szikes talaj miatt kapta nevét. Vele szemben Fejér György a Tudományos Gyüjtemény 1840-ik évfolyamában az őshazára utalva, keleti vonatkozást keres benne. Keleten a nagyot, kiemelkedőt szokták fejérnek mondani. Szent István tehát ezt a szokást követte, mikor a székhelyének kiszemelt vá-

OSZLOPFŐ HATTYÚKKAL, SZÉKESFEHÉRVÁRRÓL

Magyar Nemzeti Múzeum. Repr. Henszlmann Imre: A székesfehérvári ásatások eredménye. 1864. 136 old. Pauer János: Historia Dioecesis Alba-Regalensis ... 1877. Tab. VIII. Báró Forster Gyula: III. Béla magyar király emlékezete. 1900. 24 old.

OSZLOPFŐ A MESEBELI BASILISKOSSAL

Az 1862. évi székesfehérvári ásatásból

Magyar Nemzeti Múzeum. Repr. Henszlmann id. műve. 1864.
Báró Forster Gyula id. műve. 1900

Magyar Művészet
1930

PÁRKÁNY ŐZALAKKAL
Székesfehérvári püspöki kőtár
Repr. br. Forster Gyula: III. Béla királyemlékezete. 1900. 25 old.
Repr. Divald Kornél: Magyarország művészeti emlékei. 1927

ÍVBÉLLET A BAZILIKÁBÓL
Székesfehérvári püspöki kőtár

KŐKERET-RÉSZLET LEVÉLMEDAILLONOKKAL
Székesfehérvári püspöki kőtár

rost elnevezte, ezzel is jelezni akarván annak elsőbbségét. Ugyanez a véleménye Melich Jánosnak is, midőn kimutatja, hogy a Fejérvár helynév a magyaroknak az őshazából hozott fogalmuk lehetett, amire délorosz, török, besnyő analógiákat említ.

Hogy Szent Istvánnak választása a székhelyt illetőleg Fehérvárra esett, abban kedvező fekvése mellett a védelmi és politikai szempont is közrejátszott. A város központjának kiszemelt hely, a később kőfallal is övezett vár, mint félsziget nyúlt be a mocsarak közé és így könnyű volt azt megerősíteni. A politikai érdek szempontjából pedig előnye volt a nyugathoz való közelsége. Ez megkönnyíté a vele való közlekedést, másrészt azonban mégsem volt oly közel, hogy hirtelen támadás veszélyeztette volna az itt őrzött nemzeti klenodiumok biztonságát. A hely multja is számításba jöhetett. Szent István még láthatta az egykori római terület romjait, sőt azok között a frank uralom alatt itt létezett keresztény templom maradványait. E mellett szólnak bazilikájának gránitból készült hatalmas oszlopai, melyeket bizonyára nem ausztriai bányájukból szállíttatott ide, hanem mint itt levő régebbi emlékeket használta fel azokat. Véleményünk erősbítéséül megemlítjük, hogy Szombathelyen is van egy éppilyen oszlop. Szombathely a frank birodalom idején püspöki székhely volt, tehát akkori székesegyházának lehet maradványa.

Szent István érdeme, hogy Székesfehérvárott a koronázási kincsek őrzésére, a királyok koronázására és temetkezésére templomot, itt tartózkodása idejére pedig királyi lakóhelyet épített. Fából, kőből volt-e Szent István lakása, a felett lehet vitatkozni, de az tény, hogy ezzel, miként régi metszeteink mutatják, egy nagyarányú királyi palotának vetette meg alapját. A templom már az ő korában is monumentális épület, nemcsak a hazai székesegyházakkal, de a külföldiekkel is fölvette a versenyt. Okát annak, hogy nem adott neki püspöki széket, miként a szomszédos Veszprémnek, nem tudjuk. Talán nem akarta, hogy a királyi székhely fényességével a püspöké versenyre keljen. Viszont a korona őrzésével megbízott fehérvári prépostot a neki adott engedményekkel egészen kiváltságos helyzetbe emelte.

Székesfehérvár kiváltságos prépostsága éppúgy megszűnt, mint a templom is, melyet ma már csak képben rekonstruálhatunk. A hozzávaló adatokat a krónikák megbízhatatlan leírásai mellett Henszlmann Imre ásatásai szolgáltatják. Első ásatása 1862-ben a bazilika déli hajóját tárta föl két tornya, oldalfala és oszlopainak megmaradt részeivel. Közöttük III. Béla, Nagy Lajos és talán Szent István családjának, Kálmán királynak és nejének, II. Ulászló és udvaroncainak, Szapolyai Jánosnak sírjai feküdtek. 1874-ben a püspöki kert területén végzett ásatások eredménye: az apszisznak és a főhajóban 5 királyi sírnak feltárása, az északi mellékhajó és a hozzáépült keleti torony, melléképületek meglevő falainak kibontása és négy vörösmárványkoporsó királyi tetemekkel. Ugyanekkor találták meg a templom apszisza mögött Mátyás király sírkápolnájának falait is. 1882-ben ismét a déli területén történtek feltárások, megerősítve az eddigi eredményeket és kiegészítve Nagy Lajos sírkápolnájának biztos megállapításával.

Külföldi minták és az ásatások alapján Henszlmann a Szent István bazilikájának hosszát 88·8 méterre szabta 23 pár oszloppal. E méretet azonban III. Béla 17 méterrel megrövidítette és az oszlopok számát 7 párra kevesbítette. Czobor Béla azonban sem az alapfalakban, sem a díszítményekben nem talált okot ily nagyarányú átalakításra. Szerinte eredetileg is 71 m és 7 oszloppáros volt a templom úgy, amint az Csányi Károlynak a székesfehérvári bazilikáról legújabban kiadott alaprajzában látható.

Az alaprajz szerint az őskoronázó templomnak négy tornya volt, bejáratát a még a honfoglalás előtt létezett bazilikából megmaradt, hat gránitoszlopon pihenő előcsarnok előzte meg. A négy tornyúság mellett magyar vonás benne — véleményem szerint — az is, hogy tornyainak alapja nem alkotott zárt négyszöget, hanem nyílásokkal közlekedett a templom belvilága felé. Az apszisz félköralakban domborodott ki a két keleti torony között. A templom belseje két oszlopsorral magasabb közép- és két alacsonyabb mellékhajóra tagozódott. A szentély néhány lépcsővel magasabban volt a hajónál. Tőle

KŐFARAGVÁNYOK A SZÉKESFEHÉRVÁRI BAZILIKÁBÓL. XI. század
Székesfehérvári múzeum

NÁDLEVELES OSZLOPFŐ
Székesfehérvári múzeum

ŐSMAGYAR MOTÍVUMOS FARAGVÁNY. XI. .század
Székesfehérvári múzeum

MADARAS FRÍZRÉSZLET
Székesfehérvári múzeum

ROMÁNSTÍLŰ CSAVARMENETES OSZLOPRÉSZLET
Székesfehérvári múzeum

SZELÍDGESZTENYELEVELES OSZLOPTÖREDÉK
Székesfehérvári múzeum

PÁRKÁNYRÉSZLET
KÖRALAKBAN ÖTÖS PALMETTÁVAL
Székesfehérvári püspöki kőtár

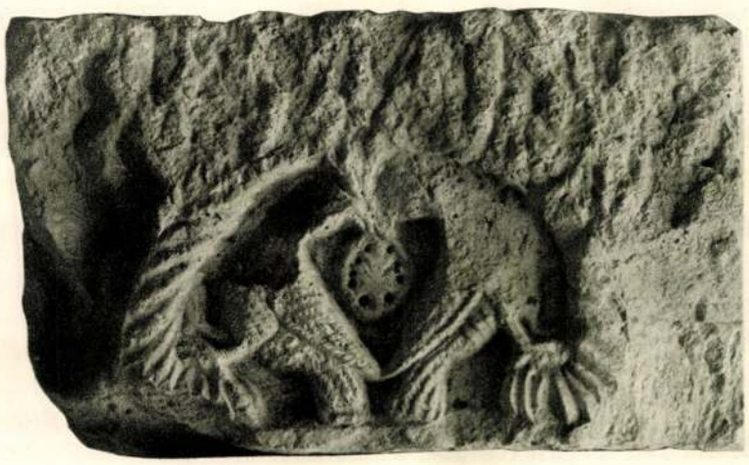

MADARAS DOMBORMŰ
Székesfehérvári püspöki kőtár

LAPOS PÁRKÁNYTÖREDÉK XII. század
Székesfehérvári múzeum. Repr. Czobor Béla—Szalay Imre: Magyarország történeti emlékei az 1896. évi ezredéves országos kiállításon. 1897—1901. 44 old. Báró Forster Gyula: III. Béla magyar király emlékezete. 1900. 20 old.

gazdagon faragott kőkorlát választotta el. Burkolata színes márványlapokból készült, szentélye falát mozaikképek díszítették.[1] Oszlopfejei,[2] árkádívei, főbejárata pompáztak a szebbnél-szebb faragványokban. Legfőbb ékessége volt főoltára, mely a templom elején szabadon állott. Felette díszes faragású oszlopokon nyugvó ciborium emelkedett, míg oldalait aranytáblák díszítették.

Ez az ősi forma a bazilika ötszáz évet meghaladó fennállása alatt nagy változásokon ment keresztül. III. Béla famennyezettel zárta el addig szabadon látszó tetőzetét és valószínűen az ő idejéből származnak a templom franciás jellegű díszítményei is. A famennyezet volt oka többszöri leégésének. Az első leégésről Lodomér esztergomi érseknek 1295-ben a pápához intézett levele tanuskodik, melyben élénk színekkel festi Székesfehérvár akkori állapotát. A bazilika és az egész város porrá égett. Még a templom külső sekrestyéjében őrzött, nagy költséggel írott, arannyal és gyöngyökkel ékesített szertartásos könyvek is a lángok martalékai lettek. 1318-ban a templom újból leégett. Ekkor Károly Róbert bolthajtást és ólomtetőt építtetett föléje. De ez sem védte meg a tűzvésztől. 1327 április 3-án kigyulladva, Thuróczy szerint az ólomtáblák elolvadtak a lángoktól és mint olvadt viasz folytak lefelé. Nagy Lajos pompás sírkápolnájával, Mátyás király a fő és mellékhajót elválasztó oszlopok megerősítésével változtattak a templomon, mely ez átalakítások folytán s az akkori közízlésnek megfelelően ősi román formáját levetve, gotikus stílust öltött magára. Török hódoltsági metszeteink mint ilyent állítják elénk és erről tanuskodnak a múzeum kőtárában látható boltívtartó, hatalmas vállkövek is.

A török hódoltság után a bazilikának már csak a pusztulásáról beszélhetünk. Székesfehérvár 1543-ban került török hódoltság alá. Mi volt az első teendő? A keresztet a bazilikáról letörték, belsejét mecsetté alakították. Ugyanakkor kincseit is elrabolták és mert az izlám a keresztény művészetet a mecsetben nem tűrte, annak oltárát, síremlékeit, jelképes faragványait összetörve kiszórták. A királysíroknak ekkor még megmaradt némi maradványait egy dr. Karácsony Imre által közölt szultáni rendelet szerint (Századok 1911. 365. l.) 1568-ban rombolták össze és távolították el. 1601-ben, midőn a keresztények a várost egy évre visszafoglalták, a kivonuló törökség a bazilikát a királyi palotával együtt felrobbantotta, mikor pedig visszatért, a már romokban heverő templom köveiből javította ki a megrongált várfalakat. A török hódoltság után a helyett, hogy a romokat kiegészítve a templomot rekonstruálták volna, tovább tartott a pusztulás. Mindenki, aki épített, a romokból hurcolta a köveket és 1800-ban, midőn helyére a püspöki palota került, egészen eltűnt a föld színéről.

*

Székesfehérvár művészeti emlékeinek leggazdagabb csoportja középkori faragványos kövei, melyek három helyen vannak őrizetben: a Magyar Nemzeti Múzeumban, a székesfehérvári püspöki palotában és a város múzeumában. Hogy közülök melyek tartoznak a bazilikához, ebben két szempont az irányadó: a faragvány lelőhelye és stílusa. Ha a kő a bazilika területén vagy annak közelében került elő és kidolgozása is korszerű, valószínű, hogy belőle származik. A bazilikától távolabb talált emlékek csak az esetben tekinthetők a templomhoz tartozóknak, ha díszítésükkel beilleszkednek a kétségtelen bazilikai faragványok sorába.

A Magyar Nemzeti Múzeum kövei közül Henszlmann Imre művei szerint a bazilikából származnak: XI. századi pillérfejezet összefonódott nyakú hattyúkkal; baziliszkust ábrázoló oszlopfej, melyen az állat feje kakasfej, törzse oroszlán; pillérfej lent akanthusz-levelekkel, fent indákkal; egy madáralakú töredék; párkányrészlet leveles medaillonba foglalt vaddisznóval. (A székesfehérvári ásatások eredménye Pest 1864. 136-139 l.). A gotikus emlékek között mutat be Henszlmann egy griffet, egy hatágú és egy négyágú zárókövet, két virágdíszes oszloptöredéket és azt a strucctollas sisakot ábrázoló vörösmárvány domborművet, melyet Nagy Lajos sírkápolnájából származtat (u. o. 157, 166 és 167 l.). Ugyanide sorol egy rózsával díszített kisebb töredéket Mátyás király korából és azt az

[1] Ily mozaiktestecskék a székesfehérvári múzeumban, a M. Nemzeti Múzeum Történelmi Osztályában és az Orsz. M. Iparművészeti Múzeumban.

[2] Ily ugyancsak onnan származó *aranyozott* oszlopfejtöredék a M. Nemzeti Múzeum Történelmi Osztályában.

FALI FÜLKE ORMA A BAZILIKÁBÓL
Székesfehérvári múzeum

MADARAS PILLÉRRÉSZLET. XII. század
Székesfehérvári múzeum

FARAGVÁNYOK SZENTEK ALAKJÁVAL
Székesfehérvári múzeum kőtára

PÁRKÁNYRÉSZLET VADDISZNÓVAL A SZÉKESFEHÉRVÁRI BAZILIKÁBÓL

Magyar Nemzeti Múzeum. Repr. Henszlmann Imre: A székesfehérvári ásatások eredménye. 1864. 139 old. Pauer János: Historia Dioecesis Alba-Regalensis ... 1877. Tab. VIII. Báró Forster Gyula: III. Béla magyar király emlékezete. 1900. 22 old.

GOTIKUS ZÁRÓKO GRIFFALAKKAL A SZÉKESFEHÉRVÁRI BAZILIKÁBÓL

Magyar Nemzeti Múzeum. Repr. Henszlmann Imre: A székesfehérvári ásatások eredménye. 1864. 157 old. Báró Forster Gyula: III. Béla magyar király emlékezete. 1900. 23 old.

LOVAGSÍREMLÉK MELLRÉSZLETE. Márvány. XIV. század

Székesfehérvári püspöki kert. Repr. Reissenberger Lajos és Henszlmann Imre: A nagyszebeni és a székesfehérvári régi templom. 1885. M. Tud. Akadémia Archaeologiai Bizottsága kiad. 79. old.

VÖRÖSMÁRVÁNY SÍRFEDŐ. XV. század

Székesfehérvári múzeum

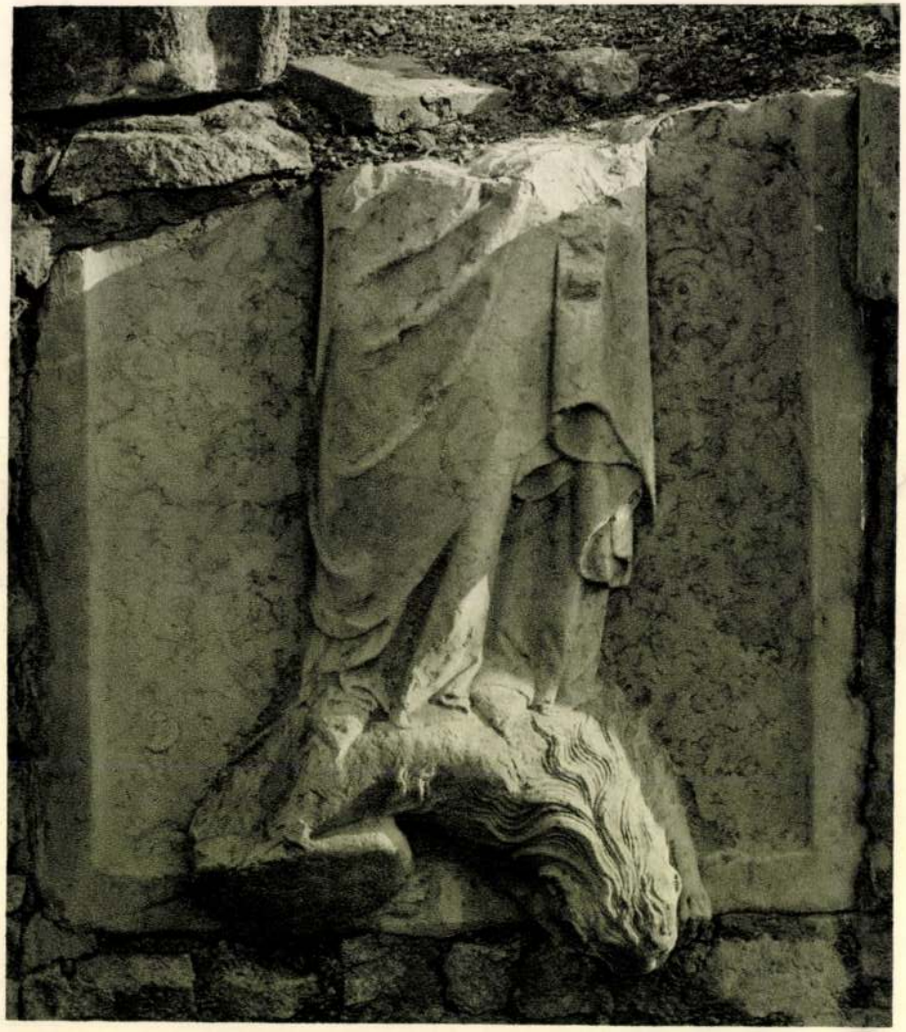

OROSZLÁNOS SÍREMLÉKTÖREDÉK. XV. század

Székesfehérvári püspöki kert. Repr. Reissenberger Lajos és Henszlmann Imre: A nagyszebeni és a székesfehérvári régi templom. 1885. M. Tud. Akadémia Archaeologiai Bizottsága kiad. 79. old.

VÖRÖSMÁRVÁNY FALDÍSZÍTMÉNY NAGY LAJOS (?) SÍRKÁPOLNÁJÁBÓL

Székesfehérvári püspöki kert

A SZENT ANNA-KÁPOLNA

A SZENT ANNA-KÁPOLNA BEJÁRATA

A SZENT ANNA-KÁPOLNA OLTÁRA

JÓKAI-UTCA 2. EGYKORI TÖRÖK FÜRDŐ NYOMAI

TÖRÖK SÍRKŐ A SZEMINÁRIUM KERTJÉBEN

A SZENT ISTVÁN-UTCA

SZENT ISTVÁN-TÉR

A SZEMINÁRIUM ELSŐEMELETI FOLYOSÓJA

A SZENT ISTVÁNRÓL NEVEZETT SZÉKESEGYHÁZ BELSEJE

A SZÉKESEGYHÁZ SZENTÉLYE A SZÓSZÉKKEL

aranyozott virágcsokrot meg Anjou-liliomot, melyek 1882-ben nem ugyan a bazilika területén, de annak közelében kerültek napfényre (A nagyszebeni és a székesfehérvári régi templom. Budapest 1883. 60 és 69 l.).

A Henszlmann által felsorolt kövek másik csoportja, melyet később Gerecze Péter is ismertetett (Archaeológiai Értesítő 1896. évf. és Archaeológiai Közlemények 1897. évf.), a székesfehérvári püspöki palotában és annak kertjében található. Legnagyobb az a három darabból álló, mintegy 2 méter nyílású ívbéllet, melynek egy részét itt is bemutatjuk. Külső felét finom metszésű akanthusz-levelek, többi részét pedig medaillonokat alkotó, ujjaslevelű ágfonadékok fedik (Arch. Közl. 1897. 135 á.).

Egy másik, ugyancsak ívesen hajlott párkányrészletnek díszítése egyik oldalon zegzúgos, gyöngyös szalag és fél pálmalevelek, másik részén medaillonokat alkotó hármas szalag ujjas levelekkel (Arch. Közl. 1897. 134 á.).

Három egybeillő, homorú kőkeretrészlet talán a főkapu bélletének maradványa. Díszítésük ugyanolyan ujjaslevelű ágfonadék, mint a már említett ívbélleté. Két darabot mi is bemutatunk, az egyiken csak medaillonok, a másikon köztük egy őzalak is látható (Arch. Közl. 1897. 131, 132 á.).

Pécsi analógia alapján Gerecze Péter árkádív-részletnek tartja azt az ötoldalú töredéket, melyet három oldalon palmettás hármas szalag, a középsíkban pedig szívalakú medaillonok díszítenek (Arch. Közl. 1897. 127 á.).

Az itt is bemutatott párkányrészlet fonadékának medaillonai köralakúak, közepükön ötágú legyező. Hozzá hasonló társa csak abban tér el, hogy a medaillonok közepén a fonadék három ágra oszlik (Arch. Közl. 1897. 128 á.).

Teljesen elüt a bazilika egyéb románstílű emlékeitől a képeink között látható árkádívhomlokzat. Felső szegélyét csigavonalban hajló kacsok, ívszögletét pedig legyezőszerűen széthajló, levelekre tagozott vonalak ékítik (Arch. Közl. 1897. 130 á.).

Másik, a bazilika egyéb követeitől eltérő emléke a püspöki kőtárnak az a képeink között szintén szereplő faragvány, melynek a síkból kihajló akanthusz-levelei azt a gyanut keltik, hogy a kő a Szent István előtti időkből maradt reánk. Érdekes részlete az egyik szögletén látható szárnyalak (Arch. Közl. 1897. 129 á.).

Két meglehetősen rongált kőtuskó állatmotívumos díszítésével kelt figyelmet. Az egyik fonatos keretben madarakat, a másik hármas szalaggal körülvett nyulacskát ábrázol.

A püspökségben őrzött, érdekesebb gotikus faragványok: két hatágú, egy négyágú zárókő és a kertfalba beépített vörösmárvány domborművek. Ezek a következők: Kisebb töredék Anjou-liliommal; XIV. századi lovagszobor (síremlék) mellrészlete, balfelén kard keresztvasa, alatta csillaggal díszített penge, jobboldalán kiemelkedő gombokon INGOT betűk; egy sírkőtöredék domborműve a XV. századból, rajta palástos alak, lábainálfekvő oroszlán; végül Nagy Lajos (?) sírkápolnájának díszítményes, vörösmárvány falrészletei.

A székesfehérvári múzeum kőtárának legrégibb darabja az a mészkőtöredék, melynek levelekben végződő, bonyolult, hármas szalagfonadéka rokon Itália és Bizanc V. századi faragványaival. Másik itt bemutatott faragványunknak levéldísszel körülvett egyenszárú keresztje árulja el bizánci jellegét. Alakja után fali fülke orma lehetett.

A XI. századból valók azok az akanthuszleveles pillér- és oszlopfejezetek, melyek egyikének hatalmas mérete, másik kettőnek pedig a Divald Kornél által közölt (Magyarország művészeti emlékei. 23, 24 á.), esztergomi kövekhez való hasonlósága érdemel figyelmet. Közös vonásuk, hogy a levelek csavart szárból ágaznak szét úgy, amint az egy itt közölt kisebb töredékünkön is látható. A mellette álló oszlopfej három karélyban végződő fonatos díszítése árulja el a vele való egykorúságot.

A székesfehérvári kövek másik csoportja a pécsi kövekkel mutat feltűnő rokonságot. Ezek a III. Béla által eszközölt átalakítások nyomán a francia hatás bélyegét viselik magukon. Legtöbbjük a szelidgesztenye leveleit utánzó díszítményeikről ismerhetők föl. Rendeltetésük szerint különböző alakúak. Három táblás töredék ívszögleteket kitöltő dísz lehetett. Egyikük egész fát ábrázol a levelek között rózsás virágokkal és bogyófürttel. Ugyanezek a levelek az osz-

a 419/420 l. Fischer, Vizsen, a 421/422 l. Heinrich Ede cikkéből.

MDK

Székesfehérvári István, festő

Bethlen Gábor szolgálatában dolgozott.

360.l.

A magyarországi művészet története I.
Bpest, 1961. II. kiadás.

Székesfehérvári István
festő

M.D.K.

Méltatás.

Balás Edit: Székelyföldi szőnyegsoltárok. 11 l.
Székelyföld története és művészi multja.

Székesfehérvári István festő

Balogh Jolán:

Kolozsvár műemlékei.

Szépmüvèszet

1942. 104.-l.

Balogh Jolán
önzekeveri Nagybányai
Csengeri Istvánnal,
de mint két külön
személyt itt emliti

Vigyázat!

Székesfehérvári István festő

A képírók kolozsvári céhének fenti kérésére 1618-ban adott kiváltságlevelet Bethlen Gábor. Fenti valószínűleg azonos azzal a Képíró Istvánnal, aki többizben dolgozott a fejedelem számára Gyulafehérvárt.

Balogh Kolozsvár

29. l.

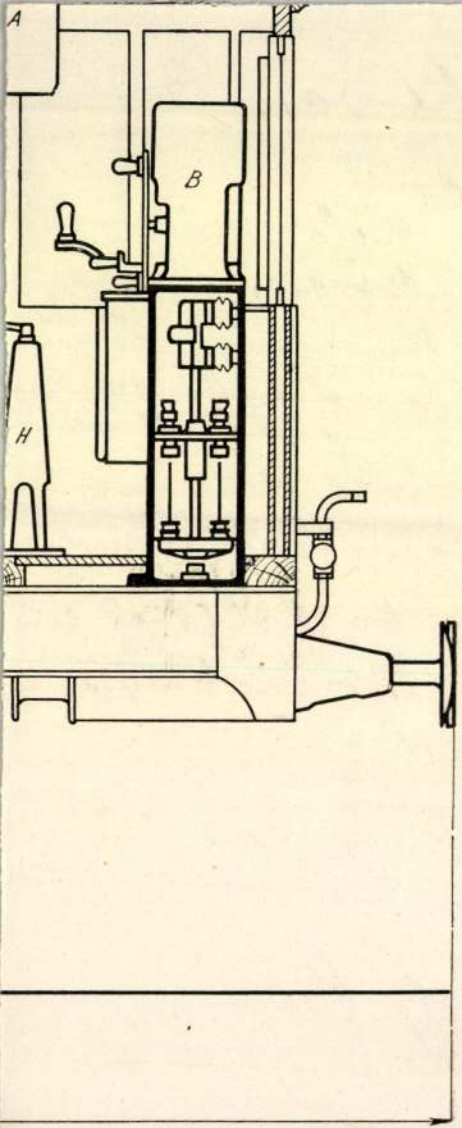
A
B
H

nán ur dialógusa,

m Pap, sem pedig

kettő.

eszóló és azzal ne-

véleményével is.
Arad és Vidékében
és figyelmeztettem
mat tett, hogy sza-
ól — tanácsoltam
ellemét, szabaditsa
erő és önállóság,
lik.
ok is. A Budapesti
petéssel fogadta a
zt igazolta, hogy a
nemhogy megren-

Szekesfehérvári Iskrán
Jeskő

Kolozsvári Elkmester

Balaphmivel
564. P.

előtti tömegből [illegible] és a következő pillanatban [illegible]
torok orditotta be a templomba:

— Éljen Hamzea, az uj püspök!

Amint azután pillanatok mulva kiderült, a székesegyházban levő tömeg lelkesedésének volt csak alapja. Rosca protosincellus már hirdette is az eredményt, amely szerint Pap J. Ignác tizenhat szótöbbséggel hagyta maga mögött Hamzea arhimandrität.

Az uj választott püspök hivei örömujjongások közepette vonult az emelvényre és ott hazafias szellemtől áthatott beszédet tartott. Hangsulyozta, hogy az lesz a főcélja, hogy a románság békés egyetértésben éljen a magyarsággal és az uralkodóval. Beszéde végeztével Pap J. Ignác a Mangra-párti zsinati tagok gyürüjétől körülvéve, Mangra Vazul karján hagyta el a székesegyházat.

Pap J. Ignác megválasztása vegyes érzéseket keltett a magyar közönség körében. Az aradi protosincellus, most már püspök, sohasem foglalkozott politikával és baráti érintkezést tartott fenn mindig Aradon a magyar társadalommal. Tipusa volt a self mademannak, aki a saját erejéből küzdötte fel magát magas méltóságára. Ekkor már harmincnégy éves papi mult állott

Székesfehérvári István

kolozsvári festő

XVII. sz.

irod

z

Balogh Jolándr:

Kolozsvári műemlékek

Művészeti hetek

Kolozsvár 1942.

Székésfehérvári István

festő

A XVII. század közepén
Kolozsvárt élt. Az
ottani képírócehnek
tagja volt.

irod

Czekol 37. l.

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

m.

evi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláírás és munkásszám.

Székesfehérvári Képíró István

XVII. nazádban Kolozsvár
működott

Gerard 146. l.

Képíró István

Kelemen Lajos

nemzet való szinü-
leg azonos
Csengeri Képíró
Istvánnal.
nagybanyai.

Kelemen L.: Erdélyi
m. templomi kar-
zat és mennyezet-
festmények a XVII.
században.
Kolozsvár 1945.
19. l.

Honman vette Balogh J. hogy
ez azonos Székesfehérvári Ist-
vánnal ??

osztálytanácsos.

A hivatal

mi

Székesfehérvári István

Festő, Bethlen Gábor szolgálatában

dolgozott. Kolozsvári ábrázoló.

A magyarországi műv. tört. I. 247.

Corvina 1970.

Székesfehérvári István

festő

másképp Képíró István

kolozsvári cèhmester

1626.

Bethlen Gábor Hol-

gálatában

lásd

s

Balogh Vég-Várad

29. l.

Abáróvalóságos belső titkos tanácsos urnak

á g ó s bizottsága elnökének

B U D A P E S T

számra tisztelettel kérem, hogy a ve-

litására vonatkozólag folyó évi julius

á számu előterjesztésemmel felküldött

ségvetést leküldeni sziveskedjék, mert

Székesfehérvár

Dercsényi Desiré: Alba. [La ville de Saint Etienne: Székesfehérvár.] *Nouvelle Revue de Hongrie* XXXIII. (IX.) évf. XLIII. k. p. 124—130. 2 t.

1940.

nhauser J. után.

305 augusztus 18-án. † ugyanott
május 4-én.

ıfordultan van ábrázolva. Hosszú
barna, szemöldöke őszbevegyült,
ımot és csak részben látható pré-

30 cm. — Lelt. sz. 2110. — Delhaes
usztus 25-én (465–905). — Értéke
január 3-án és 4-én (340–902). —
1902 április 10-iki 3883 sz. leirat

III

283 (2110).

607 (119).

: 283

Hágy.

Henszlmann Imre: A székesfehérvári ásatások eredménye.

2°, K, 226 L, Pest, 1864.

Székesfehérvári ásatások

Kapossy János: A barokk mennyezetfestés emlékei Székesfehérvárott.

Kny. Magyar Művészet
Nagy 4°, 0K, 8L, Budapest, 1930.

Székesfehérvár
barokk falképei

Székesfehérvár
Barokk műemlékei

Say Géza: A barokk Székesfehérvár

16°, 33K, 31L, Budapest, 1938.

Memoria basilicae B. Mariae Virginis a S. Stephano conditae

Székesfehérvári bazilika

~~8°~~ 16°, 0K, 38L, év és hely nélkül

Székesfehérvár Bazilika

Vestigia historica basilicae Alba-regal. B.M. Virg. a S. Stephano rege conditae; item Capellae Custodiatae S. Annae.

Ugyanaz, mint: Memoria basilicae S.M. Virginis

11° OK, 38L, Székesfehérvár, 1866.

Reissenberger, Ludwig: Die evangelische Pfarrkirche a.b. in Hermannstadt. 2 o, 34 K, 80 L, Nagyszeben, 1884.

Reissenberger: Überreste der Gotik und Renaissance an Profanbauten in Hermannstadt. /Kny. Archiv des Vereins für Siebenbürgische Landeskunde./ 8 o, 20 K, 56 L, Nagyszeben, 1888.

Reissenberger: Die Kerzer Abtei. 8 o, 21 K, 59 L, Brassó, 1894.

Reissenberger-Henszlmann: A nagyszebeni és székesfehérvári régi templom. 2 o, 33 K, 87 L, Budapest, 1883.

Székesfehérvár
Bazilika

Polgár Iván: A székesfehérvári bazilika multja.

Kis 8°, 1 K, 96 L, Székesfehérvár, 1936.

Székesfehérvár
Ciszterci templom

Kapossy Endre: Művészeti emlékek a ciszterciták székesfehérvári templomában és rendházában.

0, K, 7L, Székesfehérvár, 1911.

Székesfehérvári cisztercita templom

Lásd Kapossy Endre dr.

Művészeti emlékek a ciszterciek székesfehérvári templomában és rendházában.

A ciszterci rend

székesfehérvári kath. főgimnáziumának Értesítője az 1910-11. isk. évről Székesfehérvár, 1911.

Foto F. Ledermann, Wien, I. — 1929

Nr. 506 — F. Eisenmenger, V. Schönbrunnerstr. 48

Wien IV.

Karlskirche

Székesfehérvári cister-
cich temploma

Hány Gyula rajza

Repr.

Om IV. 545. l.

RADNA (Erdély)

templomrom

Képe VV 1856, 268 l.

Székesfehérvári Egyházmegye

Pauer, J.: Historia Dioecesis Albaregalensis. 1887.

Kádár J.

Kolnok - Doboka vár-
megye nevelés- és
oktatásügyének
története.
1000 - 1896.

Székesfehérvári ferencrendi templom
Magdics J.

Egy lap a székesfehérvári
szent Ferenc-rendi zárda
és templom történetéből
Petrik 1886–1900

Székesfehérvári
Királyi sír

Rauer János: A Székesfejérvárott fölfederett királyi sírboltról.

16°, 9 K, 34 L, Székesfehérvár, 1849.

Somogyi Antal: Székesfehérvár: Művészet és város.

16°, 32 K, 35 L, Budapest, 1939

Székesfehérvár
irodalma

Marosi Arnold: Székesfehérvár műemlékei

16°, 18K, 40L, Székesfehérvár, 1927.

Székesfehérvár műemlékei.

Székesfehérvári ötvösök

[Marosi Arnold]: Adatok Székesfehérvár ötvösmestereiről. Székesfehérvári Szemle. 1937. 71. l.

Székesfehérvári püspöki palota

Hary Gyula rajza

repr.

Om IV. 545. l.

SZIRK (Gömör)

Templom, magyarázat

Képe VV 1866, 41 l.

Székesfehérvári régi
székesegyház

Karácson Imre: Ki-
rályaink síremlékeinek
elpusztulása. Századok
1911. 365. l.

Székesfehérvár Műemlékei

Műemlékei lexikon 75 bl.

A (Székesfehérvári prepostság) ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ Szt. István (régi, hajom tajos nagy sarokfoszlos) bazilikájának alapfalait s a benne ~~[illegible]~~ lévő kiváló sírokat a püspöki palota kertjében Henszlmann ásatásai hozták napfényre. A közöjkori Székesfehérvár 1543–1688. a török hodoltság alatt pusztult el; egyetlen emléke az 1480. épült szt. Anna kápolna. A barokk Szekes egyházat Mária Terezia korában építették, A XVIII. sz. ból valak ~~[illegible]~~ a ciszterciták (egy kor pálosok) ~~[illegible]~~ és a szeminárium templomát, ~~[illegible]~~ meg utóbbit Maulbertsch freskói teszik nevezetessé. Figyelemre méltó az 1800 k épült püspöki palota. (a várós 1777 óta püspöki székhely)

szt. István kermája, szt. István sírt nevezett. P. sekrestyéjében van

16

DECEMBER

9

Székesfehérvári régi Székesegyház

Székesfehérvár 1543-ban került török kézre. A templomot mecsetté alakitották. A királyi siremlékek mind ekkor még nem pusztultak el. Szultáni rendelettel a siremlékeket 1568-ban romboltak le.

Karácson Imre dr. Királyaink siremlékeinek elpusztulása. Századok. 1911. 365. l.

Oberkommando der Wehrmacht
Geprüft

Székesfehérvári szőkesszőház

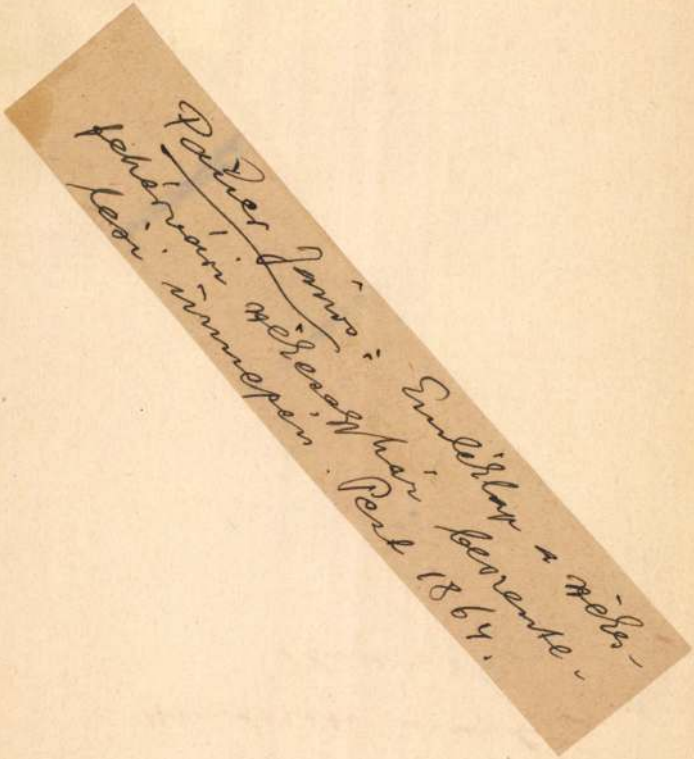

Pauer János: Emléklap a szőkesfehérvári szőkesszőház beszentelési ünnepén. Pest 1864.

Szuper K

szinészeti naplója

1830–1850

Székesfehérvári Kéreszgyház

Háry Gyula rajza

Repr.

Om IV-551. l.

SÁRBOGÁRD – TINÓD

Kel. templom

Kéne VL 1871, 369l.

Székesfehérvári város-
hára:

Hary Gyula rajza

Repr.

Om IV. 551, l.

SZIRÁK

Teleki-kastély

Kéne VV 1814, 148 l.

A „MAGYAR KÖNYVBARÁTOK" intézménye méltóképen akarja emlékezetessé tenni a magyarság nagy ünnepét: első szent királya halálának ezredik évfordulóját, ezért a jövő évi Szent István-év alkalmával messzemenő áldozatkészséggel olyan illetménykötetek megjelentetését állította programmjába, melyek maradandó belső értékük mellett, terjedelmükkel és díszes művészi kiállításukkal minden várakozást felülmúlnak.

Régi Könyvbarát előfizetőink tudják, hogy az itt felsorolt négy impozáns kötet **50 P bolti ár helyett mindössze 20 pengő** — részletekben is fizethető — előfizetési díjért szerezhető meg a „MAGYAR KÖNYVBARÁTOK"-hoz való csatlakozás útján s ugyanakkor díjmentesen jár az évenkint nyolcszor megjelenő legelterjedtebb magyar irodalmi folyóirat: A Magyar Könyvbarátok Diáriuma, mely a hazai és külföldi irodalmi események hű krónikása.

AZ ÜNNEPI ÉV NÉGY ILLETMÉNYKÖTETE A KÖVETKEZŐ:

1. RADOS JENŐ: **MAGYAR OLTÁROK**
mintegy 200 oldal művészi illusztrációval. Bolti ára 28 P. Pontértéke 25.

2. KISPÉTER (Krampol) MIKLÓS: **A GYŐZELMES FILM**
A pompás illusztrációkkal díszített kötet bolti ára 8 P. Pontértéke 10.

3. DETRE LÁSZLÓ: **ÜZENETEK A VILÁGŰRBŐL**
KOZMIKUS HATÁSOK A FÖLDÖN
Szenzációs képekkel. Bolti ára 6 P. Pontértéke 8.

A Szent István év ünnepi kiadványsorozatának méltó befejezése:

4. HÓMAN BÁLINT: **SZENT ISTVÁN ÉS KORA**
Bolti ára 8 P. Pontértéke 7.

A magyar értelmiség minden számottevő tagja bizonyára átérzi és értékeli a Magyar Könyvbarátok szervezetének kulturális jelentőségét, óriási gazdasági előnyeit és szívesen csatlakozik ehhez az átfogó kultúrközösséghez, ha működését megismeri.

Ezért azzal a kéréssel fordulunk a Magyar Könyvbarátok mélyen tisztelt Előfizetőihez, hogy hívják fel ismerőseik és jóbarátaik figyelmét a „Magyar Könyvbarátok" intézményére és ismertessék annak szervezetét, kulturális jelentőségét, gazdasági előnyeit és hívják fel csatlakozásra őket. Szeretnénk évről-évre mind többet és értékesebbet nyujtani előfizetőinknek, de ezt csak úgy tehetjük, ha táborunk is állandóan gyarapszik. **Minden egyes új előfizető után 4 pengőt,** azaz 10 pont értéket **írunk jóvá nb. folyószámláján.** Aki tehát 5 új Könyvbarátot léptet be, az egy évig — 50 pont értékben — ingyen jut az illetménykötetekhez és a folyóirathoz.

Ugyanezen kedvezményeket nyujtjuk akkor is, ha olyan érdeklődők címeit közli velünk, akikhez közvetlenül küldhetünk tájékoztatást és belépési nyilatkozatot és ennek eredményeképen a közölt cím új előfizetőként csatlakozik a Magyar Könyvbarátokhoz.

Mégegyszer kérjük a magyar kultúra elmélyítése érdekében indított propagandánk hathatós támogatását és vagyunk hazafias üdvözlettel, Budapest, 1937. Karácsonyán

MAGYAR KÖNYVBARÁTOK
KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

CÍMLAPUNK

A MAGYAR OLTÁROK

C. HATALMAS DÍSZMUNKÁNAK EGYIK KÉPMELLÉKLETE.

A SZÉKESFEHÉRVÁRI CISZTERCITA TEMPLOM (18. SZÁZAD) OLTÁRKÉPÉNEK KICSINYÍTETT MÁSA.

27179. — K. M. E. Ny.

MAGYARSÁG

Melléklet a Magyarság 1937 október 3-iki számához (109.)

A világ egyik természeti csodája az INGÓ SZIKLA Középafrikában, a zuluországi dünákban. Óriás sziklatömb, melyre még két, növényzettel borított szikladarab helyezkedik, egy mindössze 40 cm. átmérőjű tengelyen nyugszik. A sziklatömb gyenge emberi kézérintésre is erős ingásba jön, de ledönteni a legerősebb viharok sem tudták évszázadok óta

I. A régi várfal maradványa
II. A régi karmelita, — most katolikus papnevelő — templom részlete
III. A városház kapuja
IV. Az 1480-ban épült Szent Anna-kápolna
V. Ciszterciták temploma (Részlet)
VI. Károly király-tér
VII. Maulbertsch világhírű freskója a kat. papnevelő templomában
VIII. Székesfehérvári népviselet
IX. Részlet az oltárokból: A Nagyboldogasszony-bazilika apsisa
X. Szent Imre herceg szobra
XI. A Szent István Székesegyház belseje (a jobboldalon Szent István fejereklyéje)

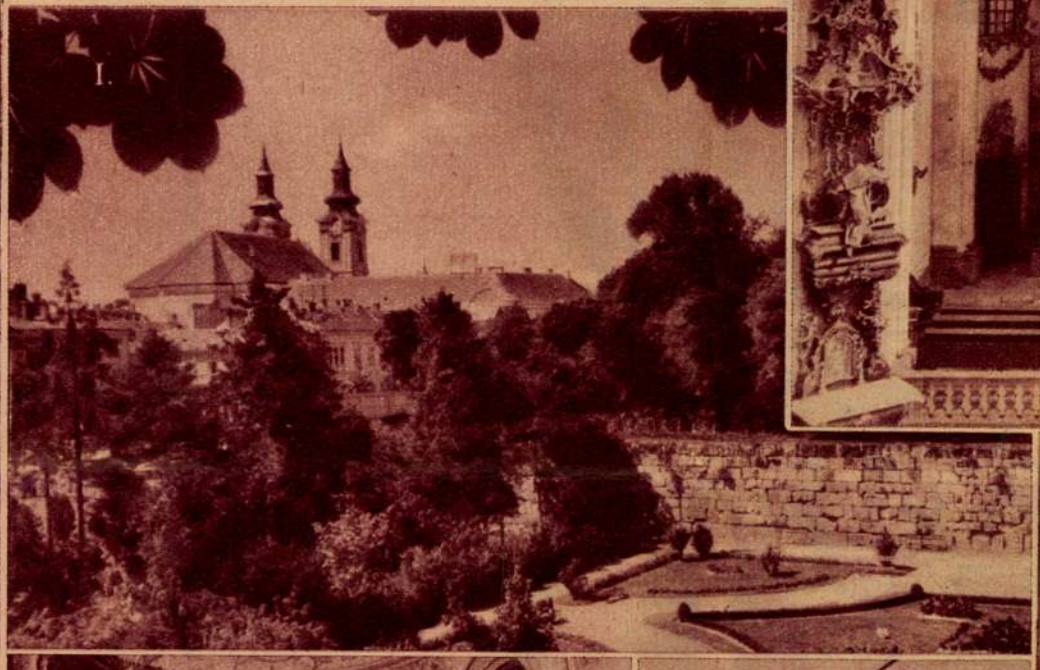
I.

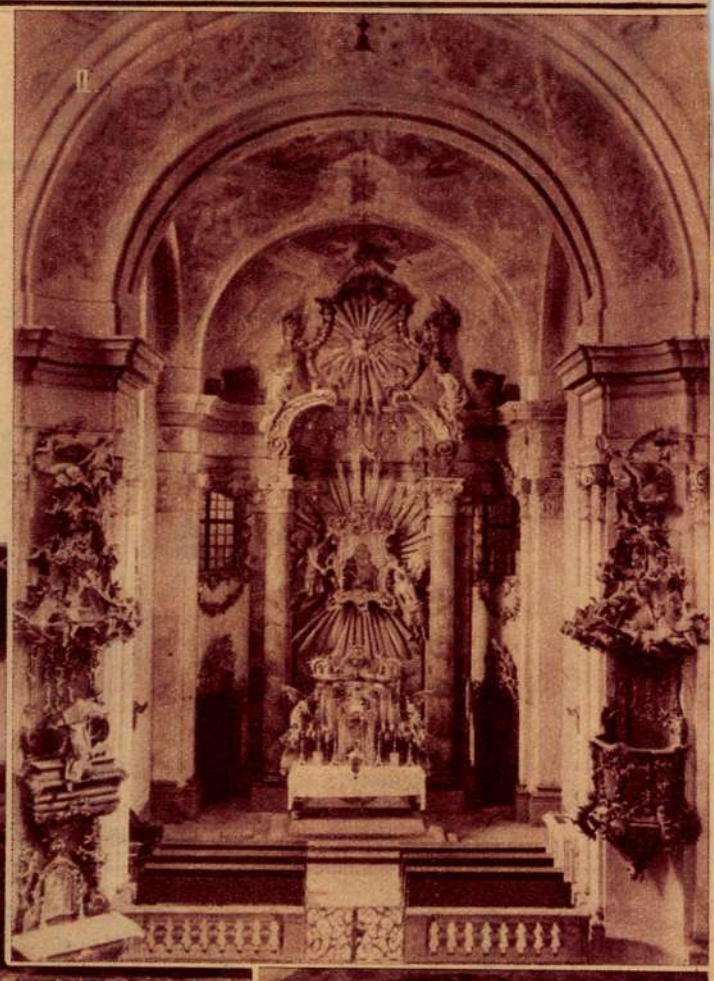
II.

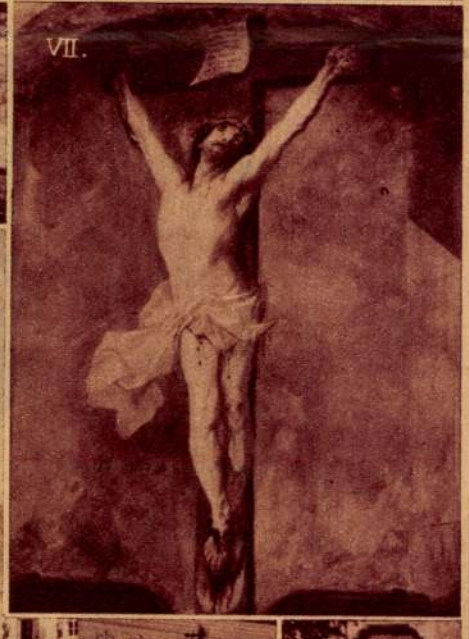
VII.

V.

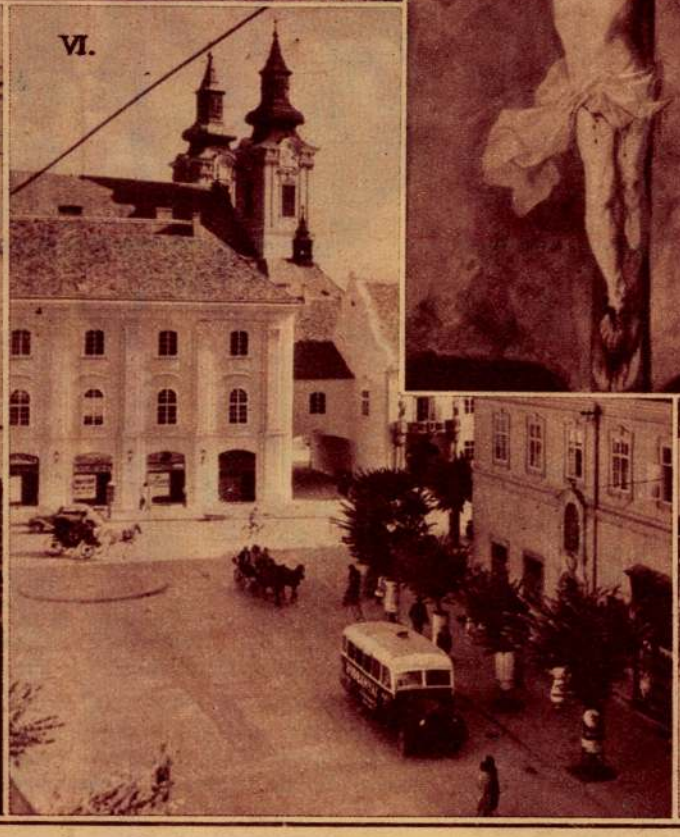
VI.

III.

IV.

IX.

VIII.

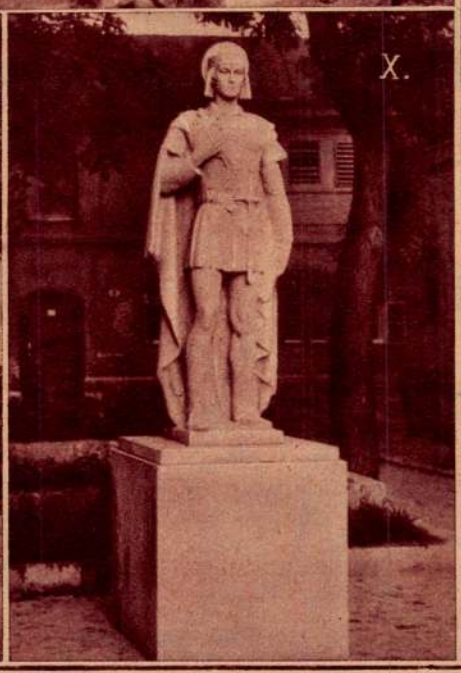
X.

XI.

Tóth K. felvételei

A HAL, A TEKNŐSBÉKA

(Régi kegyetlen szokásokról,

Barbár szivtelenség a halat élve tisztitani! Ha kés fokával vagy kemény fadarabbal egyszer-kétszer a fejére sujtunk, azonnal kimulik (I. kép). — Hosszadalmas, piszkos munka a pikkelyeket lekaparni; a pikkelytartó bőrréteget kell a hal testéről lehuzni. Ehhez a halat oldalára fektetjük, éles késsel a farkánál kezdve a bőrréteg alá megyünk, igy egy darabban fejthetjük le a hal bőrét, a pikkelyekkel együtt. A tükörpontyot, az angolnát, az öreg harcsát minden bőrrétegétől meg kell szabaditani (II. kép).

Szálkás halat kisgyermeknek, fogatlan aggnak nem szabad adni. Ujabban már a halkereskedő szedi ki a hal szálkáit, de igy a halhus drága; a szálkátlanitást minden háziasszony maga is elvégezheti és az igy preparált halat bátran adhatja kisgyermekeinek, gyengélkedőinek. — A hal szálkátlanitása a következőképpen történik: A megnyuzott hal hasrészét levágjuk, utána felbontjuk, a belső részeket kivesszük, a májat, az ikrát, a tejet a belektől elválasztjuk. A halat az oldalára fektetjük és éles késsel a gerinc mentén mindkét oldalán a fejéig végighasitjuk, aztán a fejet lehanyaritjuk (III. kép). — A borda szálkáit most már könnyen kifejthetjük. Ott, ahol a gerinctől elvált a bordázat, (ezek a nagyszálkák) a szálkák alá vágunk és egy darabban fejthetjük ki azokat (IV. kép). — A halszeletben azonban még benne vannak a hajszálvékony szálkák, ezeket ugy lehet ártalmatlanná tenni, hogy a halszeletet haránt sürün bevagdaljuk (V. kép). — A gerinc, a bordák, a fej, a belső részek kitünő hallevest adnak. A halkereskedőknél ebből a levesnek való aprólékból 60 fillérbe kerül egy kiló, van benne ponty, fogas, harcsa, csuka stb. (VI. kép).

A teknősbékát (VII. kép) kivégzésénél sokan fölöslegesen agyonkinozzák. Élve tüzes vassal égetik le a teknőjét, vagy élve dobják a forró vizbe, melyben a szegény állat még 10 perc mulva is él! Abban az alaptalan tévhitben teszik ezt, hogy ily módon távozik el a teknősbéka husából a benne levő méreg. Pedig abban semilyen méreg sincsen. A teknősbéka teknőjéhez forró vassal közelitsünk, de csak addig, mig a fejét és lábait kidugja. Ezeket a részeket lekötözzük, majd éles késsel leütjük a fejét. Azután a két hátsó lábánál fogva felfüggesztjük és két-három órán át ugy hagyjuk, hogy a vére kifolyjon. Ezután rakunk a teknőjére tüzes parazsat, hogy a teknőt lefejthessük. De hozzájuthatunk a hónalja husához úgy is ha a teknő szegélyét levágjuk. A lábakat azért kell kikötözni, mert különben a hónaljak husa, mely a teknősbéka egyedül élvezhető testrésze, összezsugorodna. A rákot se dobjuk élve a forró vizbe! A rák farka öt pikkelyből áll; ezekből a középsőt (VIII.-IX. kép) kell kitépni, ugy, hogy azzal együtt a tápcsatorna is kijöjjön és ezután dobjuk a forrásban levő sós, köménymagos, petrezselymes vizbe. Mihelyt élénkpiros a pataki rák, már élvezhető. A folyami rák csak rózsaszinü lesz. A néphit szerint csak az „r" betü nélküli hónapokban jó a rák (május, jun., jul., aug.), pedig ez téves, mert egész éven át élvezhető. Az angol udvar állandóan fogyasztja

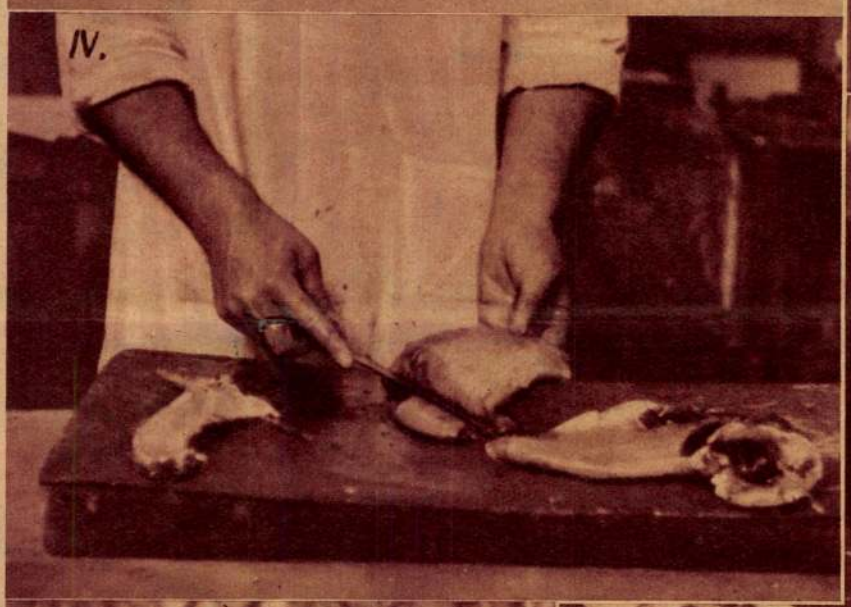

165/a-b

SZÉKESFEHÉRVÁRI kőrelief

Gerevich: M. romankor emk.
157. tábla

Székesfehérvár

A DUNA-SZÁVA-ADRIA VASUT UJ ÁLLOMÁSÉPÜLETEI

A Duna-Száva-Adria Vasut vonalának jelentékeny része a „magyar tenger", a Balaton somogyi partján huzódik végig. Nemzetgazdászaink figyelme mindinkább trianoni országunk ezen megmaradt és ezideig teljesen ki nem aknázott kincse felé irányul. Megszállott területeinken elveszett fürdőinket az emelt kulturáju Balatonnal igyekszünk pótolni. A balatoni kormánybiztosság a balatoni körut kiépitése, a Balaton hajózásának fellenditése, a balatoni fürdőhelyek fejlesztésével és uj fürdőtelepek létesitésével kivánják elérni azt, hogy a Balaton, ugy az ország lakosságának, mint idegeneknek európai értelemben vett üdülési helyül szolgáljon. A balatoni kultusz fejlesztése ma már országunk egyik legfontosabb gazdasági problémája. Természetes azonban, hogy a méreteiben ily rendkivül nagy feladat csakis az összes tényezők céltudatos együttműködése által oldható meg.

A Duna-Száva-Adria Vasut vezetősége nemzeti és gazdaságpolitikai okokból korán felismerte a balatoni kérdés fontosságát. Az egyre növekvő forgalom által igényelt régi és uj állomásainak épitését és bővitését már a Balaton kulturája emelésének szem előtt tartásával végezte. Általános szempontok is indokolják az uj irányban való haladást, mert köztudomásu, hogy az utazóközönség jó része, különösen az idegenek, első impresszióikat az illető város, vagy falu kulturájáról a vasutállomásokon kapják. A régi világ embereit kielégithette az állomásépületek szükös, sötét volta, szellőzetlen helyiségei, valamint annak elhanyagolt higiénikus berendezései, a mai kor emberének már szüksége van arra, hogy az állomásépület helyiségei levegősek legyenek és hogy azok a forgalmat egyszerűen és kényelmesen bonyolitsák le. A régi szabványépületek, melyek 30—40 év előtti igényeket kielégithettek, a mai korban megfelelőek már nem lehetnek s a vasut üzleti szelleme is egyenesen megkivánja, hogy utazóközönségének kényelmével törődjön. A mai technikai világban, midőn minden irányban nap-nap után fejlődés észlelhető, a közlekedésügy épitészeti ágának is a haladó kor szellemében kell fejlődnie.

Az állomásépületeknek ugy, mint a város vagy falu egyéb középületeinek, általános nevelő hatásuk van s ez okból is szükséges, hogy minden ily épületben a kulturának bizonyos foka jelentkezzék. Országunknak intelligenciával való telitettsége pedig lehetővé teszi, hogy ez a nemes cél megvalósulhasson.

Külföldi példák bizonyitják, hogy az állomásépületek, melyek régebben elszigetelten csupán vasutüzemi szempontok figyelembevételével épültek, ma már elsőrendű művészi feladatokká váltak és a városkép szerves kiegészitőjeként kell épülniök.

A D. S. A. képekben bemutatott állomásépületei alaprajzi megoldásukban a forgalom akadálymentes és célszerű lebonyolitását oldják meg a közönség kényelmének kielégitésével. Felépitésükben modern szerkezetek alkalmazásával, a gazdaságosság elvét valósitják meg, külső megjelenésükkel pedig a vidék hangulatához simulnak.

Alább közöljük az egyes uj állomások részletesebb ismertetését.

1. Székesfehérvár állomásbővitése.

A forgalom növekedése szükségessé tette, hogy régi vesztibül egy csatlakozó előcsarnokkal kibővittessék s az egyes helyiségeket szellős, tágas folyosókkal kössék össze: az épület kibővitésével a megnövekedett forgalom akadály nélkül bonyolitható le. Az egész földszintet forgalmi helyiségek foglalják el, az emeleten lakások épültek. Az uj toldalékrész stilusa a meglévőtől teljesen függetlenül készült, a régi rész homlokzatának a közeljövőben való átalakitásával az egész épület egységes képet fog nyujtani.

2. Balatonföldvár állomásépülete.

A képek az épületet az ut- és a vágányfelöli oldalról mutatják be.

Az állomásépület alagsorral, földszinttel és emelettel épült, az utazóközönség kényelmét szolgáló tágas terraszokkal. A jól megvilágitott vesztibülből nyilnak az egyes forgalmi helyiségek, a szükséges és modernül berendezett mellékhelyiségekkel. Tekintettel az állomásnak nyári időszakban való erős igénybevételére, az épület előtt és mögött tágas előtér készült, melyeken a nagyfoku forgalmat kényelmesen bonyolithatják le. A vágány és a talajszin közti nivódifferencia alagsor épitését tette szükségessé, mely idővel raktárak és esetleg autógarageok részére jól kihasználható lesz. Az épület téli és nyári vizszolgáltatással és csatornázással van ellátva. A földszinti és emeleti terraszok a közönség által igénybevehetők. Az emeleten lakások és vendégszobák vannak.

3. Balatonszemesi állomásépület.

A régi állomásépület mellett épült az uj állomásépület. Miután a régi épület lakássá alakult

Tér és Forma
1928. I. évf. 4. f.

SZÉKESFEHÉRVÁR ÁLLOMÁSÉPÜLETE

SZÉKESFEHÉRVÁR ÁLLOMÁS ELŐCSARNOKA

át, az uj épületben csupán forgalmi helyiségeket helyeztek el. Az épület pince és földszinttel épült. Az utról a vágányhoz vezető vesztibülből nyilnak a várótermek, az irodai és pénztárhelyiségek. A vágányfelöli oldalon levő perron vasszerkezetü üvegtetővel készült, amely az alatta lévő helyiségek világitásából semmit sem vesz el. Az épület vizvezetékkel, csatornázással van ellátva; a vizellátás kézi szivattyuval és a padlástérben elhelyezett rezervoir segitségével történik. Az épület megfelelő belső berendezéssel, a fedett perron pedig fonatos kerti butorokkal van felszerelve. Az épület homlokzata kétszinü sempernova vakolással készült, mely anyag a Balaton partján uralkodó viharoknak s hőmérsékleti differenciáknak igen jól ellenáll és igy tartóssága révén gazdaságos is.

Az állomásépület a balatoni körut tengelyébe helyezkedik s igy az utat szerencsésen zárja le.

4. Bélatelep állomási épülete.

Bélatelep - állomás egyike a természeti szépségekben leginkább bővelkedő állomásainknak.

Az uj állomásépület a régi őrház felhasználásával és annak kibővitésével épült.

A földszinten van az iroda, a váróhelyiség és loggia, az emeleten lakás és a közönség részére büfféterraszszal. Az épület belvedereszerű toronnyal van ellátva, rajta festőien megoldott napórával.

Az összes helyiségek világosak, levegősek, kényelmesen berendezettek, ugy, hogy a legkényesebb izlést is minden tekintetben kielégitik.

Az állomásépület vizvezetékkel, csatornázással és modern, higiénikus mellékhelyiségekkel van ellátva.

Tervezésénél a régi épület teljes felhasználása bizonyos megkötöttséget jelentett s a régi és uj épület összehasonlitása bizonyitja legjobban a Duna-Száva-Adria Vasut igazgatóságának hozzáértő működését.

5. Máriatelepi állomásépület.

A fényképen bemutatott állomásépület szintén a régi épület teljes felhasználásával és homlokzati átalakitással épült. A régi szabványos őrházablakok helyébe uj ablakok és ajtók kerültek, a vágányfelöli homlokzaton félköralaku fülkében Mária-szobrot állitottak, mely az állomás nevéhez kegyeletesen simul. Az épület elé virágvázákat és kerti padokat tettek, miáltal a régi épület sivár megjelenése kellemesebb lett.

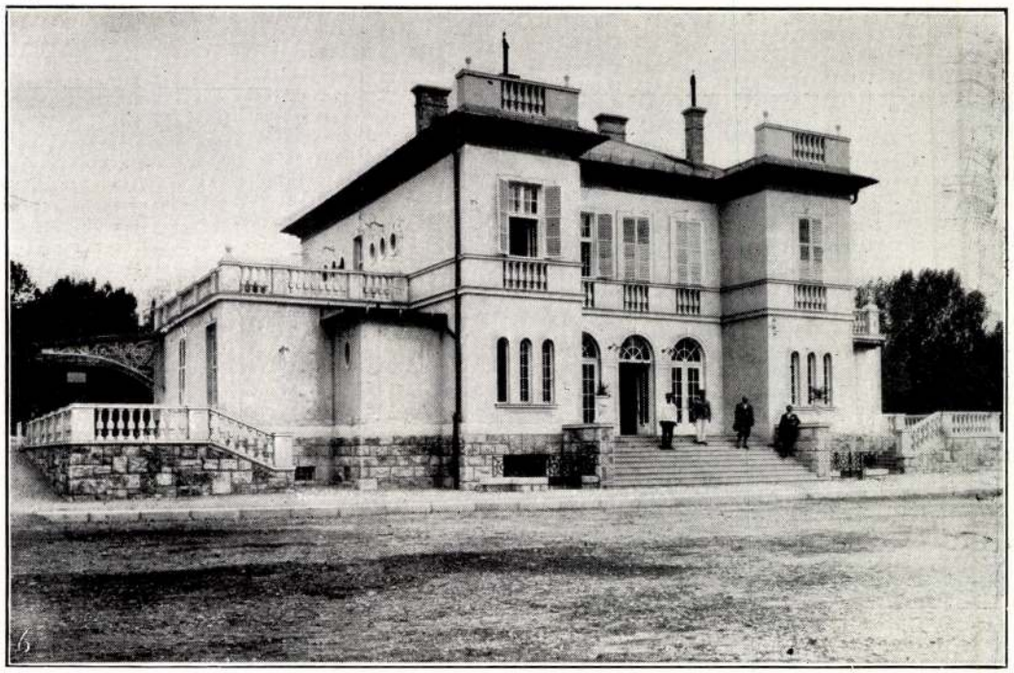

BALATONFÖLDVÁR ÁLLOMÁSÉPÜLETE, PARK FELÖLI OLDAL

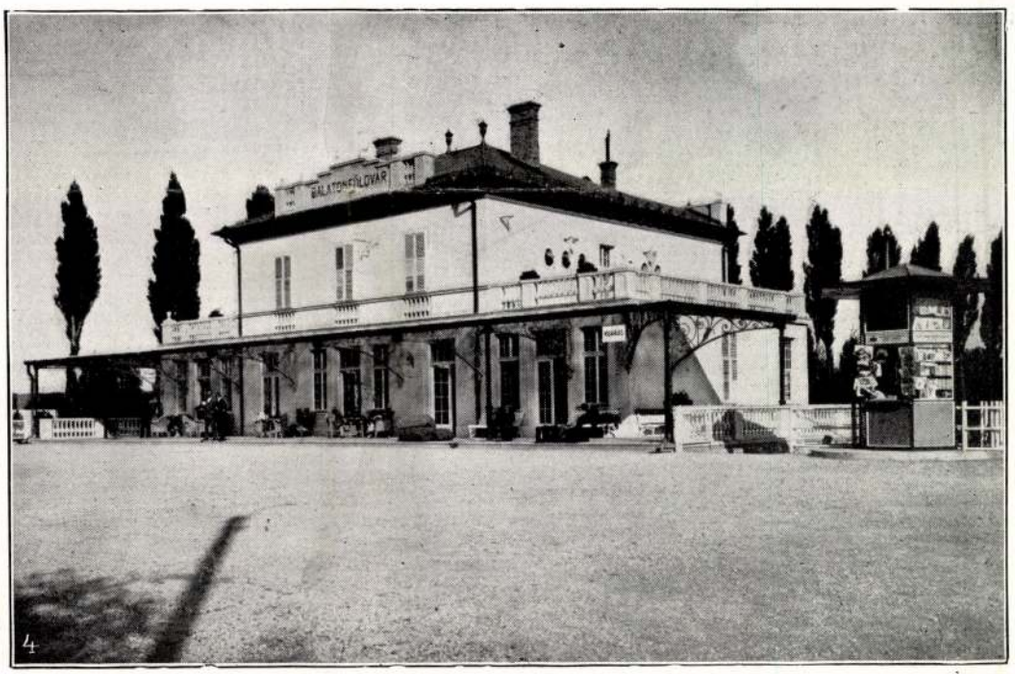

BALATONFÖLDVÁR, PÁLYAOLDAL

A bemutatott állomásépületeken kivül megemlitjük még Balatonboglár, Balatonvilágos, Balatonlelle és Kiscséripuszta állomások épitését és átalakitását. Egyidejüleg az összes őrházak és melléképületek vakolási és szinezési munkával rendbehozattak, ugy, hogy azok külső megjelenésükben a többi állomásépülethez simulnak.

Különös sulyt helyeznek az állomásépületek körüli kerti kulturára s a legjobban gondozott állomásépületek vezetőit jutalomban részesitik.

A Duna-Száva-Adria Vasut vezetősége a pénzügyi lehetőség határain belül mindent elkövet, hogy állomásépületei a haladó kor szellemének megfelelően készüljenek és hogy a Balaton kulturáját ezirányban is emeljék.

Ha a balatoni összes érdekelt tényezők ugyanazzal a szándékkal és áldozatkészséggel fogják feladatukat megoldani, mint a Duna-Száva-Adria Vasut vezetősége tette és a jövőben is tenni fogja, ugy bizton remélhető, hogy a Balaton kulturájának teljes kifejlődése a reális alkotásokon keresztül, rövid időn belül meg fog valósulni. Ha a Vasuttársaság által évek óta mivelt kerti kulturát az illetékes tényezők folytatni fogják a Balaton partjának fásitásával, ha a Vasuttársaság szép iránti törekvését az egyes községek és telepek szakemberekből álló bizottságai is magukévá teszik, ugy bizonyos, hogy belátható időn belül a Balaton valóban a magyarok nélkülözhetetlen tengerpartjává válik és az idegenek előtt is hamarosan közkedveltségnek fog örvendeni. *T. I.*

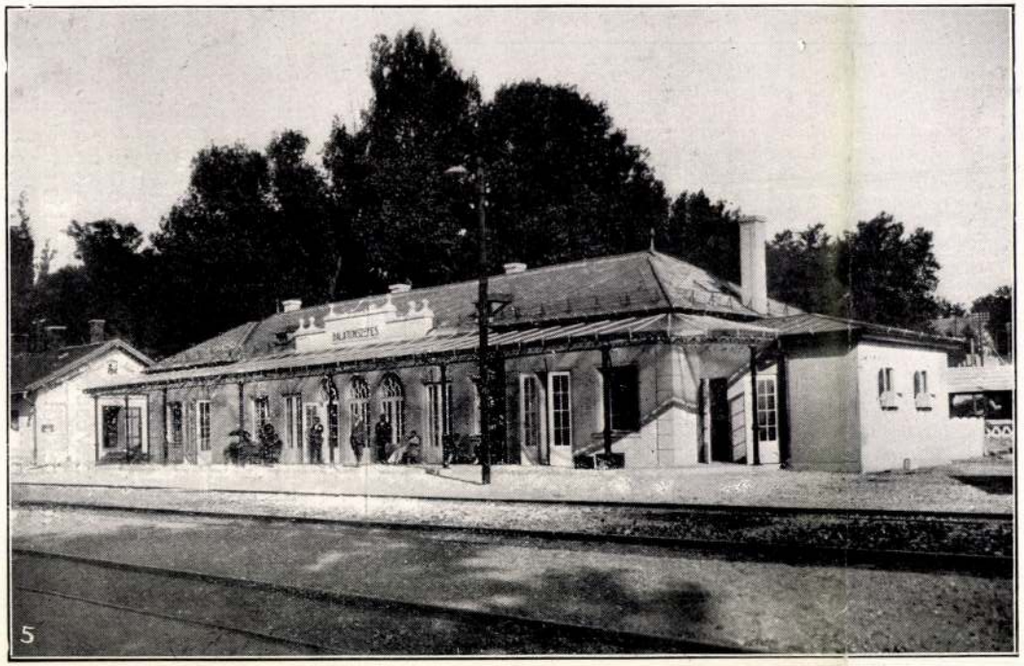

BALATONSZEMES

BÉLATELEP

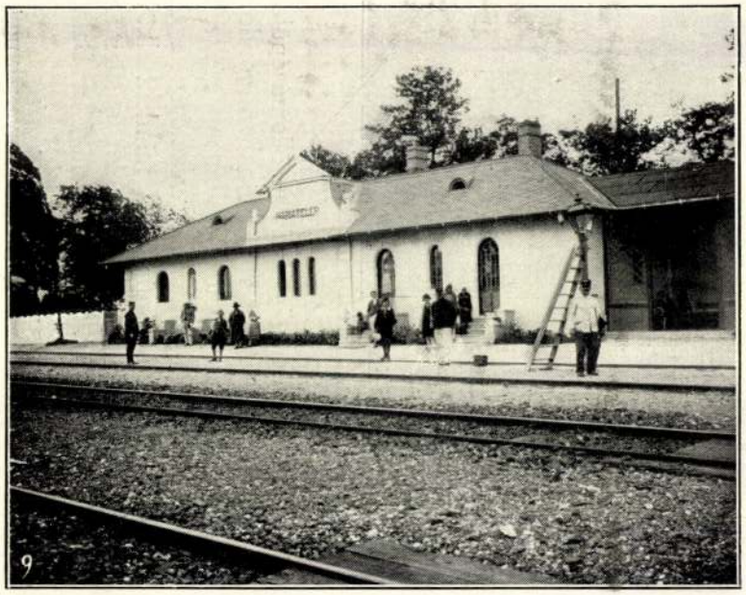

MÁRIATELEP

BALATONSZEMES

Hazai tud. intézetek és leletek.

— *Az országos régészeti és embertani társulat ápr. 29-én tartotta meg választmányi ülését.* Elnök Ipolyi Arnold. Szakosztályi előadó dr. Ballagi Aladár.

A napirend első tárgyát képezte *dr. Henszlman Imre* felolvasása a legutóbbi székesfehérvári ásatásakról. A felolvasás kivonatban, a következőket tartalmazta:

Bazilikákat még a XI. században is emeltek; és ilyen volt nálunk sz. István fehérvári bazilikája: három hajós, gránit oszloppal és nagy félkörü apsissal; csak hogy a hosszhajó minden sarkán torony emelkedik s igy a bazilikának összekötése által a castrummal *védtemplom* eredt, melynek négy tornyos elrendezését követték egykoru székesegyházainkban: u. m. a kalocsaiban, nagyváradiban, pécsiben, esztergomiban.

Sz. István bazilikája már eredetileg is *királyi* vagy is inkább *országos* vagy *állami* templom volt, melyben őrizték az ország clenodiumait, levéltárát, zászlait, melyben koronázták a királyokat és el is temették.

Ezen bazilika a XII. század második felében tönkre ment; III. Béla román stylben ujra épittette. Robert Károly alatt Béla temploma két izben leégett; ő tehát gyönge és csak famennyezet hordásra alkalmas pilléreit megerősittette és a hosszhajót beboltoztatta. De igy is a pillérek, a középhajónak roppant tágassága miatt, gyöngéknek tapasztaltatván, Mátyás király azokat még inkább erősittette és a hosszhajót ujra beboltoztatta. Mind ezen változtatás daczára megmaradt a sz. István által igen szilárdul épitett apsis.

E pontokat felderitették az 1862-ik és 1874-ik ásatások *

A fehérvári templomba 15 magyar királyt temettek el; majd nem mindnyájának sirhelyét az ásatások feltakarták. Feltünt, hogy sz. István nem követte az általános külföldi szokást, mely szerint az alapitónak nyughelye a főoltár előtt volt, hanem családjának temető helyét a dél-keleti torony előtt a déli mellékhajóban rendezte el; Kálmán királyt nejével ugyanezen toronyban tették le. III. Béla, mint a templomnak második alapitója családjával

* L. a «fehérvári ásatások eredményét», irta Henszlman Imre Budapest 1864; az 1874-iki ásatásokról szóló czikkeket a «Pester Lloydban»; és a «Magyarország ó-keresztyén, román és átmenet stylü mü-emlékek rövid ismertetésében» Budapesten, 1876.

Arch. Ert 1879.

sz. István sírjához legközelebb tétetett le, úgy hogy a két sírhely közt csak első királyunknak szentelt oltára állott. — Az éjszaki mellékhajóban találtunk, oltára előtt négy egy sorban fekvő kőkoporsót, melynek egyikében két váz volt, egy ötödik sírt az éjszakkeleti toronyban találtunk.

Az eddig felsorolt sírokat részint koporsójuk alakja, részint az azokban talált apró tárgyak után, az Árpád-házból való királyokéinak mondhatjuk.

A vegyes házból származó királyok alatt a szokás megváltozott. Robert Károlyt, az általános külföldi szokás után, mint harmadik alapítót a főoltár előtt temették el, később pedig tetemét a fia, nagy Lajos által épített külön sírkápolnába vitték át. E sírkápolnát nem sikerült feltalálni, ámbár még a mult század végén, fennállott.

Albert király sírját nyugatra a négy koporsótól megtaláltuk.

Mátyás király, mint nagy Lajos, magának és szüleinek külön sírkápolnát építtetett, s azt az ásatás felszinre hozta ugyan, de oly romlott állapotban, hogy már csak éjszaki alapzatának maradékai voltak meg, míg déli oldalán még az alapzat is egészen eltünt. Mikor a király meghalt a kápolna még nem volt kész; ezért hullá-ját ideiglenesen a nagy templom fő oltára előtt ásták el, s ezen téglával kifalazott helyet is az 1874-iki ásatás feltakarta.

II. Ulászló és családjának sírhelyei ismét a déli mellékhajóban III. Béláétól nyugatra feküdtek. Itt 1862-ben két nagyobb beboltozott téglaépítkezést találtunk, a bolt be volt törve, a koporsókat elválasztó vasrácsozat és a márvány koporsók összezuzva, a sírok tökéletesen kipusztítva. Köröskörül mélyebben fekve, a király híveinek több csontváza bántatlanúl maradt, azonban minden megismertető jel nélkül.

Ulászló fiát, a szerencsétlen Lajost ismét a főoltár előtt temették el, gyönge csontjainak részét a különben kipusztított sírhelyen 1874-ben megtaláltuk.

János király sírhelyét meghatározni nem sikerült; hihetőleg az Ulászlóé mellett felfödözött falazottaknak egyike volt.

A székesfehérvári országos templomot a mult század végén és a mienk elején gazdag kőbányának tekintették, melyből főképen a püspöki — de még más városi lakházak is épültek. Innen van hogy azon sírokat, melyek falak mellett feküdtek, teljesen kipusztították. A nagyobb kövek megmaradtak a püspöki telken: ott van-

nak római alakos kövek, egy feliratos is. Ezeket építészeti anyagnak használták a bazilika alapzatában. Fenmaradt n. Lajos síremlékéből nehány vörös márványdarab: czímerének sisakja, két darab az emlékfülkéből és egy oroszlánon álló nőnek alsó része dombormüben. Nevezetesebbek a tárgyak, melyek a rombolás közben bántatlanul maradt III. Béla és családjának koporsóiban véletlenül az artezi kút fúrása alkalmával találtattak és a muzeumba kerültek. Az 1874-iki ásatás alkalmával találtattak: egy XII. századbeli feszület, síma bronzkereszt, régi bronz gyűrű, e három tárgy a négy egy sorban fekvő árpádházi királyok sírjaiban volt, más helyeken találtuk egy byzanti diptychonnak darabját, nehány ércz könyvsarkot; egészben kevés érmet, törököt egyet sem.

Sz. István apsisában, nagy mosaik volt; ennek üveg elemeit, melyek az ismételt égés alkalmával leestek, mészragaszba keverve, használták nagy számban a későbben az egyházhoz csatolt építkezések alapzataiban, sőt még a városnak közelfekvő erőd falaiéban is; és épen az utóbbiak fölfödözése adott alkalmat az 1862. ásatásra, mely egyedül templomunk a fazekas-utczában fekvő részének feltakarítására szorítkozott, mig 1874-ben az egyház közép- és keleti testével ismerkedtünk meg. Hátra volna még a nyugati homlokzat megvizsgálása, mely a város fő terén alkalmasint föl lesz található.

Henszlman ezen felolvasása után *Steindl Imre* úr, az orsz. ideiglenes bizottság által eszközölt fölvételek igen díszes lapjait mutatta föl, bő magyarázat kiséretében. Bemutatta a szentbenedeki, a körmöczi, selmeczi és segesvári erődített templomok fölvételi lapjait.

Steindl után dr. *Ballagi Aladár* értekezett a szepesi várról.

A szepesi vár a Branyiszkó hegység és a Hernád képezte völgyben a tenger szine fölött 1977′-nyira terül el. Szemközt vele 1486′-nyi magasságban emelkedik a szepesi káptalan halma, mig a közbül eső Szepesváralja városa lenn a völgyben 1415′-nyira fekszik a viz szine fölött. A domborzati viszonyok ezen számadatai tanusítják a szepesi vár rendkivül erős helyzetét; mert úgy vehetjük föl, hogy a szepesi vár teljesen megfelel a telep átmetszetét illetőleg az egyszerü gátony vagy sánczmű alaptervének. A szepesi vár képezi a mellvédet, Szepesváralja a sánez fenekét s a káptalan a sikamot (glacis).

A vár épitése közvetlen a tatárjárás utáni évekre tehető. 1249-

ben Mátyás prépost engedélyt nyert IV. Bélától arra, hogy a szepesi várban (in castro Scepus) egy bástyát és lakházat (palatium) épitsen. Ennek romjai a vár éjszaki, legmagasabb pontján emelkednek. A lovagvár, két részre volt osztva; alsó része képezte a barmok elhelyezésére szánt udvart, felső részében a kerek donjon, víztartó medencze és kápolna volt a középen, melyekkel szemben jobbra a cselédlakok, balra az urasági lakok voltak. Nevezetes a középső vár kapuja előtt levő terméskőből álló 11 oszlop, melyek igen ritkák, másutt ezek helyett fa pallisadok alkalmaztattak. Az alvár, mely egy maga van akkora, mint a többi részek együttvéve, a legujabb épitmény.

Mig a fellegvár a XIII. században épült az előudvarral együtt, addig a középső vár a XV. század bélyegét hordja magán, s vagy Giskra vagy Zápolya által épittethetett; végre az alvár már a Thurzók korában keletkezhetett.

Jelenleg a szepesi vár a gr. Csáky család birtokát képezi, s gr. Csáky Kálmán vétette föl a vár alaprajzát 1871-ben Hrádczki Béla mérnök által. A vár egészen fedél nélkül áll, s évről-évre pusztúl, mert a szomszéd községek a várat kőbányának nézik, s vele ahhoz képest bánnak.

Apróbb előadásokra kerülvén a sor, Wagner János a magy. történelmi társulat által tavaly nyáron tett ásatásokról számolt be röviden. Nevezetesen az ő és dr. Czobor Béla ásatását tárgyalta bővebben. A muhi pusztának «puszta templom» nevű helyén, két napi ásatás után az 1596-ban elpusztult Mnhi város romjaira akadtak; felmutatta az ott lelt nevezetesebb vas tárgyakat t. i. egy békót. kapát, vas patkót és apróbb vas lándzsákat, melyek megannyian égés nyomait hordják magukon. Előadó ezután Muhi városa történelméről sorol föl nehány igen érdekes adatot az országos levéltár adólajstromaiból.

Ez előadás befejezte után Zsilinszky Mihály tett jelentést a gerendási ásatásokról, melyeket a társulat megbízásából eszközölt.

Békésmegyei Gerendás vidéke egészben véve sik róna, itt-ott földhátak hullámai által érdekesitve. A próbaképen egy méternyi mélységben és 26 méter hosszuságban ásatásokban azonnal három emberi csontvázra bukkantak, melyek egyenlőtlen távolságban egymástól, de fejjel mind nyugot felé forditva feküdtek. Aztán az első sorokban több rendbeli csontvázat és azok körül nehány bronz karikagyürűt és szent István korabeli, pénzdarabot találtak. Egy

oly kemény volt, hogyha felállították, magában megállott, mint a tyúkborító vesszö-ketrecz, és oly tartós volt, hogy még az unokákat is férjhez adták vele. Alákötötték a szoknyát, hátúl oly hosszú volt, hogy a földet messzire seperte, melyet sleppnek neveztek. Emlékszem még olyan viseletre is, hogy hátulra abroncsot tettek, mely szélesen kikerekitette a szoknyát és ezt verdigalynak nevezték. Azután pedig párnákat tettek a csipő[illegible]kre, hogy szélesebbnek lássék, mely olyan széles volt, hogy a kezöket is kétfelől rá tették nyugtatni. *Mellrevalók* hasonló materiából voltak készülve, különb-különb prémekkel.

«Gálább köntös volt pedig a *váll*, mely előbb egyszerü volt. Ma is némely paraszt leányokon lehet látni ilyent, hozzá való övvel együtt. Hanem nevezetes lett azután a pozsonyi váll, mely selyem materiából megpaszomántozva volt, belől megtüzdelt vászon közé sürün halcsontok lévén rakva s a selyem reá varrva, a paszománt a selymen felül. Hátúl a vállnak volt kemény halcsontból kiválló két ujj szélességü farka egy nagy kapocs forma horoggal, melybe hátúl a szoknyát akasztották, hogy azt feljebb vesse. A vállnak elől volt melltartója, olyan széles, hogy a vállat hozzáhúzhassák; mert a vállnak kétfelől voltak sürün felvarrt kapocsai, azokba pántlikát, paszomántot, lapos zsinórt, kitől mit lehetett, aggattak és a melltartót mellén tartván az öltöző, egy más azon kötökkel úgy egybe füzte és szorította, hogy bátran még nem is beszélhetett a benne levő. *Mente* volt virágos mórból, creditorból, vagy metszett bársonyból készitve; a két újja laposan leeresztve, mert nem öltötték fel, hanem csak a mellrevalóra a nyakukba vetették, a vállra pedig semmi felső köntöst nem vettek.

«Minthogy az öltözetről szólottam, már a *hajviselésről* is egy kevés emlékezetet teszek. Az én értemre a férfiak meghagyván nőni hajokat, a mennyire nőhetett, azt háromágulag befonták, vagy pedig pántlikába betekerték és ezt *czopnak* (Haarzopf) nevezték. Sokan, kivált a mester emberek, a köntös prémjéig elvágták és a fejek tetején horgas fésüvel összeakasztották; a fésüt ottan-ottan kivéve fejekből, avval hajokat simitották. A deákoknak nem volt szabad a collegiomon kivül horgas fésüt hordozni fejükön egy garas büntetés alatt; hanem a fésüt a fölszegzett kalapba dugták s ott hordozták, hogy mikor borzasodtak, megsimíthassák; mely szerint lehet képzelni, hogy a kiknek tömött és éles hajok volt, azoknak azon megkurtított hajok, milyen szerte széjjel borzosan állott. A czopfok idővel kurták lettek, mintegy közönséges arasz, és hogy tömöttebbek legyenek, hajporral megtöltötték, jól megpomádézván. Később bejött a *dupé-vágós*, mely abból állott, hogy a fö tetején némelyek többé, mások magasabban nyirták el a hajakat, a kik magasabban nyirták, azok megpomádézván, homlokok felett felverték, úgy hogy a hajszálak végei valami 3 újjnyira felfelé állottak. A dupé-nyirás 1790-ben kezdődött és a deákoknak elején nem engedték meg. 1794-ben egynehány deák elnyiratván elől a haját, 2—2 német forintig büntették a professorok. Mikor Göttingába voltam, ott láttam előbb, hogy valami curlandus deákoknak *muszka módra* egészen le volt nyirva a hajok, melyet némely ott lévő magyarok is követvén, hogy haza jöttünk, módiba hozták a hajnyirást, és ma már 1796-ban minden fő egészen nyirva van; hanem azt is némely egészen lenyiratja, némely bizonyos hosszúságra és elől elején kétfelől választva, azután fésülve bocsátották a homlokra. Most már újjaikkal összekavarják, hogy mentől borzosabban álljon. Egyszóval nem tudják az emberek, mit csináljanak a hajokkal.

«A *leányok* régen *pártát* viseltek, mely drága gyöngyökkel volt kirakva s abba bonyolitották hajokat. A kisasszonyoké 4 újjnyi széles volt; alsó karimája szélesebb, mint a felső. Az alsóbb sorsuaké 2 újjnyi széles. Egyéb változásait a hajviseletnek elmellőzvén, 1796-ban Németországon láttam a kisasszonyok hajait fonatlan a hátakon lebocsátva, és hogy széjjel ne folyjon, valami 3 újjnyi szélességre vékony csontból készült kapocs közé befoglalva. Azután hazajövetelemmel Erdélyben is ezt a módot bejönni láttam. E nem sokáig tartott, hanem azután egészen megnyiratták leányok, asszonyok a hajokat, mint a férfiak. E sem sokáig tartott, hanem megnevelték a hajokat és külömb-külömb formába befonván, feltekerik a fejek hátulsó részére és valami horgas fésüvel felakasztják. Ezen fésü nem szélesebb egy előarasznál. Hosszú fogai vannak, mintegy gerebennek a fogai; a teteje is 2—3 újjnyi magas. Az úri asszonyoké czifra, aranyos, a felakasztott haj körül papiros virágok a kisasszonyoknak. Ez konty helyett is szolgál; erre teszik a fökötőt is sokan. Nemrég kezdettek elől a homlokokra sokan vendéghajat is kötözni, mely holmi felkondorított részekből áll és *snekli*, *vukli*, *bukli* neve van, ki mint érti a német szót. Az első neve talán a csigából van, mert olyan tekervényos forma, a másik, mert olyan fordításai vannak, mint a régi parókáknak voltak.»

ITTHON.

Ime, együtt vagyunk mindnyájan
Te, feleség s a gyerekek;
Oda künn zord, rideg világ van,
Ide benn áldott jó meleg.
Hol a szeretet tüze lángol,
Oh vágyva-vágytam már ide,
A fagyos zuzmarás világból
Nem jött el velem semmise!

Jertek csak ide mellém körbe
Te, feleség s a gyerekek, —
A legkisebbet vedd fel ölbe,
Ő ottan majd elszendereg.
A nagyobbak hangos zsivajjal
Mig itt köröttünk játszanak, —
Mi ketten álmodozva, halkal
Elbeszélgetünk azalatt.

Hogy is volt csak? . . . tudod, no akkor,
A hogy találkozám veled —
Már a legelső pillanattól
Én mindjárt megszerettelek.
Tudod, egy vig névnapon valánk,
Én tánczoltam veled sokat,
Egyszer — hogy nem nézett senki ránk,
Biz' Isten megcsókoltalak.

Soh'se szégyeld. Az a szelid csók
Volt eljegyzési ünnepünk, —
Nem hirdették czifra meghivók,
Csak forrón dobogó szivünk.
Nem kérdtük, hogy ki mit hoz, mit ad,
Csak a szivünket kérdezők, —
Nem kellett ügyvéd, csupán a pap,
Hogy megtartsuk az esküvőt.

És megtartottuk nemsokára
Tudod, azon a szép napon, —
Felöltözél fehér ruhába
És aztán — zokogtál nagyon.
A pap olyan komolyan beszélt:
Hogy a szeretet boldogit.
Mi megfogtuk egymásnak kezét
S szólott az eskü: «holtomig».

S eltölténk már egy csomó időt
E szegényes fészekbe' itt, —
Boldogságunk napról-napra nőtt,
A mint nőttek a gyermekink.
Igaz, harczolunk nehéz harczot,
Czipelünk sulyos gondokat,
De látva ez öt angyal-arczot,
Lehetnénk-e már boldogabb?

. . . Hallod, hogy zúg ott künn az orkán?
Nyájas meleg van idebenn.
Kis fiunk, nem törődve sorsán,
Elszunnyadt már a kebleden.
A többi is megcsendesedék,
Kis lányunk alig pislogat, —
Jer, csókolj meg kedves feleség
S álmodjunk édes álmokat.

G. Diószeghi Mór.

NAZLI-HÁNEM EGYIPTOMI HERCZEGNŐ.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Irta JÓKAI MÓR.

A Hasszán-mecset mögött várt az ifju vitézre a hordozó hintó, a két emelőlegénynyel, s az eunuchhal, a kit a herczegnő megbizott. Beültették, s csak akkor vette észre, hogy a gyaloghintó ablakai nem üvegből, hanem macskaezüstből vannak, a min a világosság áthat ugyan, de keresztül nem lehet rajta látni; ki sem lehet törni, mert hajlik.

Nem láthatta, hogy hová viszik. De őt sem láthatta meg senki az útfélen, a ki a zsöllye ablakán be akart tekinteni.

A palankin a herczegnő palotájában ért czéljához: itt kibocsáták az ifjut.

A vigyorgó duéna ott várt reá a tornáczban s kézen fogva, maga után vezette, egyik fényes teremből a másikba.

Az ifju vitéz az ezeregyéjszakai mesék világát látta elevenné válni. Kápráztató pompa, mámorító illatár, virágos bokrok, gyümölcs-pazar fák, s azokon ugrándozó majmok, repkedő madarak; szökőkút rózsavízből, süppedő selyempokrócz a padlaton, selyem függönyzet a falakon, aztán andalító énekhangok, a mig egyre közelebb jőnek, míg kétfelé nyilik a nehéz selyemkárpit s a pompák pompája, a bájos hölgycsoport előre tánczol, csábító mozdulatokkal, ingerlő szökeléssel, körül lebegve az elbüvölt idegent, míg aztán a mindent elhomályosító fény kitündöklik; maga a paradicsom királynéja, a kinek az arab költő ezt a nevet adta: «napsötétség» és igen jól találta; mert a hol ő leveti a fátylát fejéről, ott a halandó nem lát többé se napot, se holdat: csak az ő arczát.

Ez Nazli-Hánem.

A szerencsés ifju aztán a gyönyörök minden poharát sorba izleli: fenékig üríti. A bort csókkal édesitik. Az álmot csókkal ébresztik.

Egy ilyen tündéréjszakáért nem is drága fizetés a halál.

De milyen halál!

Hajnal hasadtával azt mondja a tündér-menyasszony az elbüvölt vőlegénynek:

— «Eddig csak úgy szerettünk, a hogy férfi és nő szeretnek. Most jön még, hogy úgy szeressünk, a hogy az istenek szerettek hajdanában! Azok a pogány istenek: a kik nektárt ittak, ambróziát lélegzettek, a kiknek szárnyas gyermeküк volt, s a kiknek még a bűne is dicsőség volt. Nézd: ebben az arany fiólában van a nektár és az ambrózia. Ha ebből iszunk, mi is istenekké leszünk.»

Ő maga ivott előbb a szük nyakú arany kulacskából, aztán az átölelt ifjúnak nyujtá.

Annak a kulacsnak pedig az a *böszörsége* volt, hogy két rekeszre osztva, kétféle ital volt benne. A kulacs kupakjának egy félrecsavarásával változott az ital. A mit a herczegnő ivott belőle, az tiszta bor volt; a mit az ifjúnak nyujtott, az erős álomital volt. Rögtön elaludt tőle.

Akkor aztán a herczegnő egy nagy réz gongra ütött az öklével, s annak a harangkondulására előjött a padló csapó-ajtaján négy izmos eunuch. Kettő czepelte magával az üveggel bélelt fürdőkádat, másik kettő pedig két hordó nagyságú korsót hozott a vállán.

Abból a két korsóból valami zöld szint játszó folyadékot töltöttek a medenczébe.

Az egyik eunuch kihúzott a göndör hajából egy fehér kakastollat s azt belemártotta a zöld folyadékba. Mikor kihúzta onnan, a toll veres volt s összezsugorodott.

Azután azon a gömbölyű ablakon, mely a

Nilus felé néz, felhúzták az ércz redőnyöket, hogy a napvilág teljes fényében oda süthessen arra a medenczére.

Akkor odamentek az alvó ifjúhoz, a kinek a feje még oda volt hajtva a tündérnő keblére, ajkai még nedvesek az utolsó csóktól. Azt felemelték, s odavitték a fürdőkádhoz; de előbb a két kezét selyemzsinórral hátrakötötték.

Ez alatt szép csendesen aláereszkedék a padmalyból egy vastag üveglap, mely a földig érve, az egész szobát kétfelé rekeszté. Nazli-Hánem kerevetén fekve, keresztül láthatott az üvegfalon.

Láthatta, hogyan meritik bele a rabszolgák azt az ifjut, a kit szerelmével boldogított, abba a fürdőkádba.

A mivel az meg volt töltve, az higított vitriol volt.

Akkor aztán kiemelték az eunuchok a megölt ifjut a halálos fürdőből s a hulláját kidobták a gömbölyü ablakon át a Nilusba.

A palota lépcsőin ott sütkéreztek a kajmánok; azok rögtön rohantak a préda utan.

Az üvegfal ismét fölemelkedett; akkor aztán Nazli-Hánem kiült az ablakba s legeltette szemeit azon a tréfás látványon: hogyan osztoznak a sok fogu alligatorok a kapott prédán. (A krokodilnak nincs se szaglása, se ízlése.)

Később aztán abban gyönyörködhetett a herczegnő, hogy a vitriolos lakomától felpuffadt kajmánok hogy jönnek oda a lépcsőkre, kinjukban meggebedni.

— «No, majd holnap jobbat kaptok!»

(Folytatása következik.)

NAGY LAJOS KIRÁLY.

Matejko «Lengyelország uralkodói» czimü díszművéből.

WLADISLAW JAGIELLO LENGYEL KIRÁLY.

NAGY LAJOS KIRÁLY ÉLETÉBŐL.

Nehány percz mulva aztán életre tért a maró érczsavanyban fürösztött ifju.

De minő életre.

Egész testét égette már a gyilkoló folyadék. Ordított a pokoli kín miatt.

Ekkor aztán Nazli-Hánem elkezdett beszélni hozzá az üvegfalon keresztül.

— «Úgy-e te voltál, a ki az én hősömet megölted? Úgy-e te vagy a mamelukok gyilkosa? Hát jó-e a pokolba kerülni? Hogy esik a gyehenna fürdője? Ordíts! üvölts! Káromold az eget! Azt akarom én hallani.»

S mentül kinosabb torzpofákat fintorított a halálra gyötrött, annál jobban kaczagott rajta a herczegnő, s ott nézte nagy gyönyörűséggel a kétségbeesett szerető vergődését, a mig az meg nem halt.

A MAGYAR LOVAG-KOR FŐ ALAKJA.

(Nagy Lajos életéből.)

A régi dicsőség egyre halványuló alakjai között, az igazságos Mátyást kivéve, senki sincs, a kire nemzetünk büszkébb önérzettel gondolhatna, a kinek vitéz tetteit élénkebb képzelemmel idézhetné emlékébe, mint Nagy Lajos, a nemzeti nagyság egyik legkimagaslóbb eszménye, a mintegy élő forrása nemzedékről-nemzedékre a magyar lélek hitének és hevülésének. A legnagyobb magyar költők dicskörrel övezték alakját s úgy mutatták be a nemzetnek, mint a ki a középkori vallásosság kultuszát erős fajérzettel egyesité, a kinek udvarában a XIV. század minden pompája, fénye, lovagiassága, vitézsége megtestesült; a ki elül járt a csaták viharában, minden fáradságot megosztott vitézeivel s viszont a torna-játékokban a legfélelmesebb lándzsavetővel síkra szállt. A történetirók közül Pór Antal foglalkozott eddig legbehatóbban Nagy Lajos életével és korával s a «Magyar Történelmi Életrajzok» VIII. évfolyamában egy apróra kidolgozott monographiát tett közzé, a melyben megelevenülnek előttünk a nagy király országlásának eredményei, azok a zaklatott idők, a melyekben nemzetünk a tatárokkal, lithvánokkal, velenczeiekkel, nápolyiakkal, bolgárokkal, szerbekkel, moldvaiakkal harczolt, a pápai udvarral alkudozott, a királyi és nemzeti jogoknak érvényt szerzett s három tenger mosta országot alkotott.

Magunk előtt látjuk a kortársak véleménye szerint a magyar vitézség példaképét, mintáját, a legelső világi tisztességnek, a vitézi rendnek fő-alakját, Nagy Lajost, a ki a magyar lovagi erényeket mind egyesíti önmagában. Égi pártfogója Szent György, ki a legenda szerint Aja királyleányt kiszabadítja a sárkány torkából és a IV. század elején, Diocletianus császár alatt vértanúi halált szenved. Ő mellette a magyar szentek közül Szent László a vitézi rend különös pártfogója. Szent László sírjához zarándokol el a fiatal Lajos király trónraléptekor s ide temetkezni legfőbb ohajtása. Ha győzelmet arat ellenségein: Szent György érdemének és segedelmének köszöni azt, viszont a pogány tatárok leveretését a nép Szent Lászlónak tulajdonitja.

Az igazi középkori vitéz feladata az özvegyeket és árvákat védeni, hadba szállni törvényes ura mellett, Istent szolgálni odaadással és a hölgyek kitüntetését tartani legnagyobb jutalomnak. Fényesen, nyalkán jelenik meg a küzdtéren: «szép a lova, fénylik a vértje, csillog a fegyvere és czimeres paizsa.» Szinte öröm látni, mily szilárdan ül a lovon. Választottjától kapott jelét föltüzi sisakjára és paizsára s ekkor «ügyesen kezeli dárdáját a rettenthetetlen; kimérve, nem vakon rohan ellenfelének, miközben megsarkantyúzza lovát, hogy ellenét a porba taszitsa. A piros ajkak egyhanguan tanuságot

tesznek róla, hogy ő a legderekabb vitéz és neki ítélik oda a tisztelet díját.»

A vitézek a tornán gyakorolják magukat. Itt tanulják, mikép kell szép sorban lovagolni, csapatokat képezni, lóhátról hadakozni, a nyeregből kihajolni, a lovon keményen ülni vagy az ellenséghez férkőzni, a nyájas idegenek iránt vendégszeretetet mutatni, de annál kiméletlenebb szigorral lépni föl a becstelenek ellen. Hadakozhat a tornán ki-ki tetszése szerint karddal vagy furkóval. Hölgyek is nagy számmal vannak jelen «zöld bársonyba öltözve, arany paszománttal, hermelinnel diszítve valamennyi». Ők osztják ki a jutalmat. A legvitézebb lovag a legszebb hölgytől rendszerint rózsakoszorút kap. Azután nagy vendégség következik, a melynek lelke újra a különféle diszes öltözetekben megjelent

HEDVIG LENGYEL KIRÁLYNÉ.

KÁZMÉR LENGYEL KIRÁLY.

Matejko «Lengyelország uralkodói» czimű díszművéből.

NAGY LAJOS KIRÁLY ÉLETÉBŐL.

hölgy-társaság. A középkori nő a maga derültségét, vidámságát, de e mellett szemérmetességét itt is megőrzi. Ez idők egyik élő tanúja leírja azt is, mit tartottak akkor a női szépség kellékeinek: a kicsi, fehér lábat, oly magas lábfejjel, hogy alatta a csíz kényelmesen elbújhasson, hosszú újjú fehér kezet, gömbölyű fényes nyakat és vállakat, az állon gödröcskét, tüzes ajkakat, elefántcsont fogakat, fehér-piros arczot, szép egyenes orrt, fehér zománczú, barna-keselyű szemeket, sötét szemöldet, fehér s üde homlokot, göndör hajat, a melyben drága kövek pompázhak és gyöngyökkel kirakott szalag. Legszebb, szerinte, a közép nagyságú, karcsú testalkat, a melyet aranyszálakkal és drágakövekkel diszített fehér selyem rokolya föd.

A közép-kori magyar vitéz nemcsak a tornajátékokban tünteti ki magát. Mondhatnók, a szenvedélyek mintegy megtisztulva uralkodnak keblében. A jognak és igazságszeretetnek eleven érzéke irányozza életét, s ha megbizonyosodik Lajosnak: ő is hátat fordított Johannának s Lajos mellett kezdett tüntetni, kihirdetvén, hogy a magyar királyt a lehető legnagyobb pompával kell fogadni. Aztán maga mellé vette Róbert tarantói herczeget s fölkereste vele együtt Lajos királyt, a ki a főbűnösök mellett a többit (Durrazzói Károly két testvérét: Lajost és Róbertet, továbbá Tarantói Fülöpöt) is látni akarta, mert — úgy mond — «ha együtt vonulunk a fővárosba (Nápolyba), az fogja bevonulásom fényét leginkább emelni.» A herczegek rosszat sejtvén, vonakodtak Lajos elé menni, de utóbb mégis engedtek Károly herczeg parancsának. Lajos derült arczczal fogadta őket, de e derültség alatt a sötét boszú körvonalait is fölfedezhette volna a figyelmes szemlélő. Megvendégelte őket, azután koczkát játszott velük s mindnyájok közt Lajos lőn a nyertes. Figyelmeztették titkon a herczegeket, milyen kelepczébe jutottak s menekülésre ösztönözték. A herczegek ármányt láttak ez intésben s azzal fenyegetőzött Durrazzói Károly, hogy feladja őket a királynál. Másnap újra egy teremben, de külön asztalnál ebédelt s vacsorált Nagy Lajos a herczegekkel, s midőn a vacsorának vége volt, maga elé hivatta a herczegeket. Most már ütött a boszuállás órája. «Gonosz herczeg! — így szólt a király Durrazzói Károlynak, — tudd meg, kezemben vagy s érdemed szerint meg fogsz halni... Legfőbb bűnöd, hogy jóllehet te valál, a ki bennünket az országba hívtál, pártfeleket szereztél nekünk, Endre öcsénk gyilkosait üldözőbe vetted, a miért megbocsátottuk volna előbbi gonosz tetteidet: de hogyan merészelted aztán Aquilát, a melyet védfalunkul készítettél, Johanna érdekében körültáborolni? Vajjon melyik tettedből tünik ki álnokságod? Behívtál, hogy itt megölj, vagy behívtál, hogy Johannát és a tarantóiakat megsemmisítsük? Aztán azt hivéd, könnyen elbánsz velünk vagy helytartónkkal, és magadnak marad az ország? Hiuk valának terveid; játékod tárgyává nem teszesz bennünket!»

A herczegek megrémültek a király iszonyú haragjától. Másnap a főbűnös, Károly herczeg kivégeztetett, a többiek pedig fogságba vettettek Visegrádon. A pápa nem ismerte el a magyar király illetékességét ez ítéletben, de nemzetünk megnyugodott benne. Pár évig folyvást alkudozott a budai királyi és a római pápai udvar: Lajos Johanna megbüntetését kívánta, a pápa pedig a fogságban tartott herczegek szabadon bocsátását. Amazt a pápa nem teljesítette, mint vélte, elegendő bizonyíték hiányában, emezt Lajos négy év mulva megtette. Érdekes, hogy Durrazzói Róbert herczeg kiszabadulván a fogságból, párviadalra szólította föl a magyar királyt, a ki e hóborton annyira megharagudott, hogy majdnem új hadat vezetett Szicziliа ellen. Még érdekesebb, hogy a csalásnak — azt hinné

az ember — csak most ismert faját, már akkor is gyakorolták. 1361 elején egy ember jelent meg hazánkban, a ki a király öcscsének, Endrének mondotta magát s azt állitotta, hogy őt nem gyilkolták meg, mert korán értesülvén a cselszövényről, megmenekült, s helyette kamarása szenvedett halált. «Ez ember minden mozdulatában — írja Pór Antal — hasonlított Endre királyhoz, elannyira, hogy sem a király, sem az urak, sem az anyakirályné nem volt tisztában az iránt, csalóval van-e dolguk. Lajos király elfogatta az illetőt és Budán őriztette, mig végre bevallotta a nyomorult, hogy egy timár fia.»

Noha azonban Lajos király és a pápa egyetértését a nápolyi hadjáratok megingatták: később Lajos, mivel a hitetlenek ellen mindig kész volt kardjával és kincseivel szolgálni az egyház érdekeit, elnyerte a pápától a «legkeresztényiebb király» czimét s V. Orbán pápának ismerjük egy magasztaló hymnuszát inkább, mint levelét, a melyben Lajos király épen az egyháznak tett szolgálataiért dicsőittetik: «Oh legbuzgóbb fejedelem, — így szól a levél, — Isten szent egyházának legszeretettebb fia, ki az ájtatosság hevétől izzón szánakozol szenvedő anyádon és a mennyei királynak engedelmeskedvén, hadat óhajtasz járni, hogy az ő jegyesét a gonoszok támadása ellen megvédjed. Te vagy valóban a háladatosság fia . . . Te vagy valóban a legkeresztényiebb király, ki nem vétkes gyönyörökben hivalkodol . . .»

Természetes, hogy Nagy Lajosnak, a ki ifjú korától fogva jóformán mindig háborúskodott s ki mindig maga intézte a csata tervét, ha csak jelenvolt, többször forgott élete veszélyben. Arról mindenki tud, hogy a Sale folyóból élete koczkáztatásával mentette meg egy vitéz életét; de azt már kevesebben tudják, hogy Treviso ostrománál 1356-ban milyen merényletet tervezett ellene valami Baldachino Julián, világlátott kalandor, a ki beszökvén Trevisóba, kileste Lajos király életrendjét s elkészíté a tervet, hogy Lajost élve vagy halva a velenczeieknek átadja, s tőlük, ha merénylete sikerül, tizenkétezer aranyat s Castelfranco várát kérte. Lajos délelőtt rendesen visszavonúlt Acieto nevű majorba s annak kertjében egymaga, háttal a Sile folyócskának ülve, olvasta levelezéseit. Baldachino jeles csolnakázó levén, úgy tervezte, hogy éjjel ezen a folyócskán fölevez két társával s elbúvik a partszéli sürű bozótba s midőn másnap reggel eljő az alkalmas pillanat: hurkot vetnek a király nyakára, a vizbe rántják s így viszik tova. A velenczei tanács nem fogadta el a tervet, a melyet a kalandor elárulni vonakodott. Később ennek híre Lajos fülébe is eljutott, a ki magához hivatta Baldachinót Budára s midőn a tervet meghallotta, azt felelte rá, hogy «biz ez így megtörténhetett volna.»

De nemcsak a harczok közt forgott veszedelemben a nagy király élete (háromszor meg is sebesült), hanem a daliás foglalkozások másik nemében, a vadászatokban is. Lajos ifjú korától fogva nagy kedvvel üzte a vadászatot, csak élete vége felé hagyott föl azzal. Egyszer Zólyomban (1353) levén vadászaton: váratlanúl egy már megsebesült medve került elébe, a melyet a király merészen megtámadott vadászkésével. Többször ejtett ő már el medvét s így most is azonnal készen volt a tervvel. De most szerencsétlenül járt: a medve fellökte a királyt, lába szárait «huszonhárom marással» megsebesítette s kétségkivül meg is öli, ha a király allovász mestere még idejekorán ott nem terem s a medvét kardjával le nem szúrja.

Lajos király a lovagiasságot nemcsak a vitézségben, bátorságban és vallásosságban látta, hanem az igazságért s jogért való folytonos küzdelmekben is. Miként Mátyás, ő is őre volt a jognak és igazságnak. E mellett Mátyáson kivül az Árpád-ház kihalta óta nem volt magyarabb királyunk egy sem. Egész udvara magyar volt. Első nejét, Margitot, a magyar királyi udvarban nevelték; úgy szintén második nejét, Erzsébetet is. Leendő vejeivel, Zsigmonddal és Vilmossal is így tett, hogy ismerjék a nemzet nyelvét és szokásait. Egy főpapot (Galhard), a kit a pápa veszprémi püspökké akart tenni, nem ismert el ilyenül, mert az nem tudott magyarul s a pápa kénytelen volt kinevezését visszavenni. Az udvarába és országába jövő külföldi tudós papokat is csak úgy látta szívesen, ha azok megtanultak magyarul; ellenkező esetben igyekezett utat mutatni nekik. Nem utolsó bizonyítéka

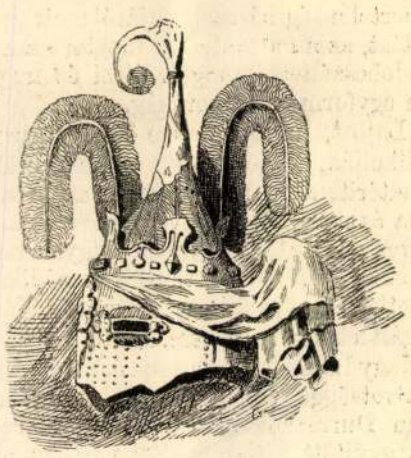

SISAK NAGY LAJOS SIRJÁRÓL.

erős nemzeti érzelmének, hogy csatába rohanó hadait is e szókkal buzdította: *Éljen Magyarország!*

*

A «Magyar történelmi életrajzok» VIII. évfolyamában megjelent *Nagy Lajos* czimű nagy szabásu monographia számos sikerült képpel van illusztrálva, a mely képek közül mi is bemutatunk nehányat:

1. *Nagy Lajos* király arczképe Smolka Szaniszló és Matejko Jan «Polens Könige und Herrscher» czimű díszművéből van közölve, mely díszmű a lengyel királyoknak lehetőleg a korhoz hű és jellemző arczképeit tartalmazza. Ugyane diszmű után van közölve

2. *Wladyslaw Jagiello* és

3. *Hedvig királyné* arczképe is.

Wladyslaw Jagiello igen viszontagságos életű lithván herczeg volt, a ki zárdában növekedett, de a pápánál Nagy Lajos ki akarta eszközölni szerzetesi fogadalmaitól való fölmentetését, hogy herczegségét elfoglalhassa. Ebbe azonban a pápa nem nyugodott bele. A herczeg ekkor Nagy Lajos udvarában vonta meg magát, később azután Nagy Lajos halála után, elnyerte a lengyel trónt s neje lőn Hedvig, Nagy Lajos király leánya.

4. *Kázmér lengyel király* arczképe Matejko festménye után van közölve. Kázmér lengyel királynak testvére volt Róbert Károly harmadik neje, Nagy Lajos anyja, s mivel gyermekei nem voltak, ő is, meg sógora, Róbert Károly magyar király is, azon munkálkodtak, hogy Kázmér halála után a lengyel királyi trón Róbert Károly gyermekeire szálljon, mi be is következett.

5. *Contarini András visszatérése Velenczébe a chioggiai diadal után.* E kép eredetijét Paolo Veronese festette. Contarini András, a velenczei doge, a a Chioggiánál (1379) elvesztett csata után visszatér Velenczébe, a mely a legnagyobb szorultságban volt, midőn meghallotta, hogy Chioggia tornyán magyar zászló leng. A hír éjjel érkezett Velenczébe, s rögtön félreverték a harangokat s fegyverre szólították az összes népet. Velencze aggodalma a tetőfokra hágott s valódi őrangyalul jelentek meg ott a Nagy Lajostól ment követek, hirdetve, hogy a magyar király békét akar.

Dr. VÁCZY JÁNOS.

VÁRKASTÉLY A KÁRPÁTOKBAN.

REGÉNY VERNE GYULÁTÓL.

Franczióból fordította HUSZÁR IMRE.

(Folytatás). (4-ik közlemény.)

Mihelyt oda értek, Frik átadta a távcsőt Koltz uramnak.

A biró nyilván ép oly kevéssé tudta, hogyan kell vele bánni, mint a pásztor, mig a házaló meg nem magyarázta neki.

— «Mi ez?» kérdé Koltz uram.

— «Ezt az eszközt a kegyelmed számára vettem két forintért, pedig testvérek közt is megér négyet.»

— «Kitől vetted?»

— «Egy házalótól.»

— «És ugyan minek?»

— «Illeszsze csak a szeméhez és nézzen bele, aztán mindjárt meg fogja látni, hogy minek.»

A biró csakugyan a várkastély felé irányozta a messzelátót és hosszasan nézett bele.

Igen! az őrtorony egyik kéményéből csakugyan füst gomolygott ki, de a szél e pillanatban elkapta és leverte a hegy gerinczére.

— «Füst! . . . füst! . . .» ismétlé Koltz uram álmélkodva.

E közben oda ment Frikhez és a bíróhoz Deck Miklós az erdőkerülő és Miriota is, a kik épen csak nehány perczczel azelőtt érkeztek haza.

— «Mire, való ez?» kérdé a fiatal ember, kezébe vevén a távcsövet.

— «Arra, hogy az ember messzire lásson vele.»

— «Tréfál kend, Frik?»

— «Annyira nem tréfálok, fiam, hogy alig egy órával ezelőtt megismertem kegyelmedet, a mint jött haza Macsesd felé, még pedig nem is magánosan, hanem . . .»

Nem fejezte be a mondatot, Miriota elpirult és lesütötte szép szemeit. Hiszen hát nincs is megtiltva, hogy egy becsületes, tisztességes leány a jegyese elé ne mehessen.

A leány és a legény egymásután a kezükbe vették és a várkastélyra irányozták a hires távcsövet.

E közben mintegy tiz-tizenkét szomszéd ment föl utánuk a terraszra, és miután megtudták, hogy mi történik, egyik a másik után nézett bele a messzelátóba.

— «Füst . . . füst a várkastély felett», mondá az egyik.

— «Talán a mennykő ütött bele az őrtoronyba!» jegyzé meg egy másik.

— «Mennydörgött?» kérdé Koltz uram Friktől.

— «Nyolcz nap óta egyetlen dörgést sem hallottam», felelé a pásztor.

És e derék emberek álmélkodása nem lett volna nagyobb, ha valaki azt mondta volna nekik, hogy a Retyezát csúcsán egy kráter nyilt meg, a melyből földalatti gőzök tolulnak kifelé.

III.

Macsesd olyan kicsiny falu, hogy a legtöbb földabroszon még a nevét se találjuk följegyezve. Közigazgatási rang tekintetében mögötte áll még a szomszédjának, Vulkán falunak is, a mely elnevezését a Pleta hegytömegnek azon részétől nyerte, a melyen mind a két falu oly festőileg terül el. Ma, mikor a széntelepek bányászása oly élénk üzleti életet teremtett a néhány mérföldnyire levő Petrozsényben, Livazényben és egyebütt is, sem Vulkán, sem Macsesd legkevesebb hasznát sem vette ily nagy ipartelep közelségének. E falvak ma is épen olyanok, mint ötven évvel ezelőtt voltak, és a milyenek kétségkivül félszázad mulva is lesznek; Reclus Elisée szerint «Vulkán lakosságának jó fele része határszéli felügyelettel megbizott hivatalnokokból, vámőrökből, csendőrökből, pénzügyi tisztviselőkből és a veszteglő-intézet betegápolóiból áll». Ha a csendőrök és a pénzügyi hivatalnokok helyett most valamivel több földmüvelőt veszünk, Macsesd falu lakossága van előttünk, mely négyötszáz főből áll.

Maga a falu nem egyéb egyetlen széles utczánál, mely hirtelen meredeksége miatt épen oly nehezen járható föl-, mint lefelé. Pedig épen ez a természetes út a román és az erdélyi határ közt. Itt mennek keresztül a marha- és sertéscsordák, a juhnyájak, a marha-, gyümölcs- és gabona-kereskedők és az a néhány utas, a ki a hegyszoroson kél át, a helyett, hogy vasúton utaznék Kolozsváron, vagy a Maros völgyén keresztül.

A természet kétségkivül bőkezűen megajándékozta ezt a medenczét, a mely a Bihar-hegység, a Retyezát és a Paring közt terül el. Gazdagsága nem csupán a talaj termékenységében, hanem a föld mélyén elrejtett kincsekben is keresendő; a tordai sóbányák évenkint több mint húszezer tonna sót adnak; a Parajd-hegy kúpjának kerülete hét kilométer szikélegből áll; a toroczkói bányákban ólmot, galént és főleg vasat ásnak, e vasércz-rétegekben a bányászat már a tizedik században is müveltetett; a vajdahunyadi bányák érczes köveiből kitünő minőségü aczél készül; a hátszegvidéki, livazényi és petrozsényi széntelepek gazdagságát harmadfél millió tonnára becsülik és ezen értékes anyag kiaknázása nem is nehéz e mocsaras völgyekben; végre Offenbányán és Topánfalván van az aranymosók hazája, hol számtalan egyszerű malomban mossák Verespatak, az erdélyi Pactolus homokját, melyből évenkint két millió frank értékű nemes érczet választanak ki.

Ennek a vidéknek tehát kétségtelenül nagyon kedvezett a természet; de e gazdagság mind amellett még sem sokat lendít a nép jóllétén. A nagyobb helységek, mint Toroczkó, Petrozsény, Lónya, némileg a mai ipar kényelmi szükségei szerint vannak berendezve; vannak szabályos szerkezetű és alakú épületeik, fészereik, raktáraik, munkás-házaik, sőt bizonyos számú olyan

Székesfehérvár

Havas Rezső: Szt István

Koporsója a ragyvai

domonkosok templomában

A Nap 1908. 13. sz.

Melyik a valódi koporsó?

A székesfehérvári vagy

a ragyvai?

KIRÁLYI EGYETEMI MAGYAR NYOMDA

30 nap **NOVEMBER** 46. hét

10 Vasárnap	Av. András *Luther*
11 Hétfő	Márton pk. *Márton*
12 Kedd	Márton p. *Jónás*
13 Szerda	K. Szaniszló *Szaniszló*
14 Csütörtök	Jozafát vt. *Klementina*
15 Péntek	N. Albert et. *Lipót*
16 Szombat	Ödön pk. Ottmár

Székesfehérvár

Kőtár

SZÉKESFEHÉRVÁR

Kőtár: román kövek

G–l: Románkori építészeti emlékeink az ezredéves országos kiállításon. MMGÉE, XXXII–1898, 502 l.

Székes-fehérvári

ásatások 1862

Vas. Lap, 1863. 303. l

** (*A székes-fehérvári ásatások*) szépen megszüntek, de nem annyira a pénz-segély megapadása, mint a püspök tiltakozása miatt, kinek palotája e buvárlatokat — állitólag — már is megsinlette, mivel azok a püspöki kertfal tövében kezdődvén, a palotát — ismét csak állitólag — idővel egészen fölboritanák. — Hogy a palota összeomlásától félni nem lehet, arról már az a körülmény is teljes biztosságot nyujt, hogy az ásatásokat tapasztalt épitész, Henszlmann ur vezette. Az eddig napvilágra hozott maradványokat a szél s az emberek telehordák már szeméttel s dudvával. Sajnos, hogy országos érdekü, s régiségtani és történeti szempontból egyaránt fontos vállalat, magánérdekeknek eshetik áldozatul.

[illegible]

[illegible] 1863

[illegible] 1863. 203. [illegible]

[illegible] kőzepett mégis némi vigasztalás, hogy a [illegible] pétkivel oly gyakran találkozunk.

[illegible] Zentán a hivatalos [illegible] a városban lakók között, a tanyai lakosokat ide nem számítva, 1050-ig menő, mérőben kézmunkaköreretre utalt családi van, [illegible] van 300 teljesen munkaképtelen, és a kőzségelyre utalt család, valamint 100 oly család, a melyek egyelőre [illegible] képesek [illegible] [illegible] nap alatt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] időben.

HETI N

Gerenday Antal

Vas. Lyc. 1863. 303 l.

** *(Vörösmarty-siremlékének finom márvány-mintájával)* kedveskedett *Sutherland* herczegnőnek Londonban *Gerenday* Antal pesti kőfaragó és szobrász. A herczegnő a szobrász figyelmét saját maga által fogalmazott szép magyar levélben köszönte meg, mely következő sorokkal végződik: „Legyen meggyőződve, hogy a magyar nemzet boldogságát nálam jobban senki sem óhajtja. Még jőni fog .... egy jobb kor, mely után buzgó imádság epedez százezrek ajakán.“

Székesfehérvári bázilika

Gerevich Tibor

Magyarországi művészet
Szt. István Korában.

Szt. István emlékk. III.

89. l. 92. l.

93. l. (képpel), 94, 95
(képpel). ~~99. l. (képpel)~~
100 l. (képpel)

Székesfehérvári bazilika

Vas. Ujs. 1874. 47. l.

— **III. Béla király hamvai.** A képviselőház jul. 22-iki ülésében Földváry Mihály egy kérvényt nyujtott be Szabó Kálmán pestmegyei lakos részéről, ki arra kéri az országgyülést, hogy III. Béla király és nejének hamvait ünnepélyesen temettesse el, s emlékük méltólag megörökittessék. 1848. deczember havában a székesfehérvári régi templom romjainak ásatásakor találták meg III. Béla király és nejének, antiochiai Ágnesnek porait fejedelmi ékszerekkel, jogarral és koronával együtt. Az akkori zavargós időben a hamvakat és ékszereket egyelőre a nemzeti muzeumban helyezték el, mignem 1863-ban Pálffy Mór akkori kormányzó rendeletére a hamvak a muzeumból elvitettek, s némi katonai parádéval a budavári templom sirboltjába helyeztettek, hol befalaztatván, egyszerü kő jelzi a fejedelmi pár nyughelyét.

Székesfehérvári karikák

Karácson Imre:
Királyaink síremlékeinek elpusztulása.
Századok. 1911. 365–6. l.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

29 nap **FEBRUÁR** 8. hét

18 Vasárnap		Reminiscere *Konrád*
19 Hétfő		Konrád hv. *Zsuzsanna*
20 Kedd		Aladár pk. *Álmos*
21 Szerda		Eleonóra *Eleonóra*
22 Csütörtök		Péter székf. *Gerzson*
23 Péntek		Dam. Péter *Alfréd*
24 Szombat		Szökő nap *Szökő nap*

Székes-Fehérvár.

Kies vidéken, mint egy nyilt könyv tárul elénk a város, a mint akár vasuton, akár szép fasorokkal beültetett országutjain közeledjünk feléje. Északon a Vérteshegység kékellik fölötte, keleten és nyugaton kisebb-nagyobb halmok veszik körül, a déli félkörben pedig messze, a Dunáig terjedő rónaság nyilik elébe. Környékét a budai országutba eső szőlők kertjei ékesitik, melyek közt számos nyaraló és vinczellér-lakás tarkázik.

A mint székes-egyházának, a cisztercziek, ferenczesek, kapuczinusok, az irgalmas nénék kolostorainak s a protestans és zsidó templomok s több más kápolna tornyai, a püspöki lak, a megyeház s egyéb diszes köz- és magán-épület, sőt nehány gyárkémény is kimagaslanak; majd szép rendben épült házsorai, téres utczái, a csinos gazda-lakások, tágas udvarokkal egymás után előtünedeznek: bizonyos méltóságot s egyszersmind megnyerő derültséget, nyiltságot és szabad fejlődést találunk külsejében. Azonnal látjuk, hogy a város népessége főleg a mezei gazdasággal foglalkozik; de ugyuttal székhelye az a vidék előkelőségének és iparának is, s falai közt ép ugy otthonosan érezheti magát a kecskeméti, szegedi, bajai vagy debreczeni, mint az aradi, miskolczi, nagyváradi és bármely magyar város lakója.

Népviselete szépen egyesiti a magyarnak tetszetős nyalkaságot, mely az öltözet jó szabását kivánja s igy jó izlésre is mutat, és a cziczomátlanságot, mely nem kerüli ugyan a szövetek értékességét, de igenis a feles bodrozást és sujtásokat s igy a takarékosságnak sem ellensége. Ekkép a különben is szép népfajban gyakran találkozunk oly takaros párokkal, minőket a budapesti váczi-utcza vagy a bécsi „Ring“ rendes látogatója és válogatós közönsége is önkénytelenül fesch-nek mondana.

Székes-Fehérvár multját tekintve: egyike ez az ország legrégibb városainak, melynek századokra szóló nagy jövőjét sz. István királyunk alapitotta meg. Ötszáz éven át volt királyi fény, koronázások, udvari ünnepélyek és egyszersmind a királyok temetkezési helye. 1527-ig majd minden királyunk és királynénk itt koronáztatott meg, a Sz. Mária tiszteletére Sz. István által 1004. vagy 1005-től 1038-ig épitett bazilikában, mely az ő hamvainak temetkezési helye is lőn. 1309-ig e székesegyházban őrizték a magyar koronát és klenodiumait is, s átalában ez volt minden udvari és országos vallási szertartások főhelye.

Székes-Fehérvár földét Sz. Imre, István fia — Kálmán király, Álmos, második Béla atyja, — II. Béla, II. Géza, II. László, V. István, III. Béla, III. László, Róbert Károly s neje Mária királyné, fia: Károly, I. Lajos, Albert, Mátyás, s anyja: Szilágyi Erzsébet, — II. Ulászló, II. Lajos, Zápolya János hamvai, melyeket itt temettek el, tették minden magyar előtt kegyeletessé.

Az ország első közigazgatási rendezése alkalmával Székes-Fehérvár a megye törvényszolgáltatási és közigazgatási székhelye lőn. Benne harminczad, pénzváltó- és pénzverő-hivatal állt fönn. Az első magyar királyi pénzek itt verettek. Itt volt a királyi levéltár. Hiteles helye kettő is volt: egyik a káptalannál, másik a Johanniták nál; ezekben voltak II. András aranybullájának példányai is letéve. Itt vala királyaink által Sz. István napjának évenkint ünnepeltetése, a mint ezt egy 1222-ki törvényünk határozza s később egy 1231 és 1267-ki törvény még azt is ismételve rendeli, hogy ez alkalommal az ünnepélyek emelése végett minden megye két-három nemes által legyen ott képviselve.

Mindez arra utal, hogy Székes-Fehérvár már a rég multban igen kiterjedt, népes és virágzó város volt, melynek falai közt az emlitett hivatalokkal és közhelyekkel érintkező s az ünnepélyességekben résztvevő nagy közönség elférhetett; de a kényelem kellékei sem hiányozhattak, hol a királyi udvartartás s az udvarhoz érkező fejedelmek s követségeik illő elhelyezést és ellátást nyerhettek. Elég emlitenünk Székes-Fehérvár egykori nagyságára mutatva, hogy Mátyás, a dicsőséges, koronázásakor 1464 márczius 29-kén ott volt Frigyes császár hatszáz lovagjával, György cseh király, a velenczei doge fényes és nagy számu kisérettel, nemkülönben az ország egyházi és világi méltóságai, ezerekre menő nemesség. Ennél nagyobb napja alig is lehetett, melyen annyi nagy nevet egyesitő gyülekezetet látott volna, hol Széchy, az esztergomi érsek, Héderváry egri püspök, Vitéz, Mátyás egykori nevelője, mint nagyváradi püspök, — Kaplon, Cesinge vagy Janus Pannonius s a világi rendből: Országh Mihály nádor, Zápolya bosnyák kormányzó és horvát bán, Ujlaki Miklós erdélyi vajda, Rozgonyi János tárnokmester és sok más előkelőség együtt voltak jelen, s csak az aranysarkantyussá felavatottak száma kétszáznégy volt. E napnak pedig szintén nem messze állhatott mögötte az 1476 deczember 11 és 12-ke sem, a mikor Mátyásnak Beatrixszal esküvőjét szintén királyi fénynyel és nagy vigsággal ugyanott ünnepelték.

Székes-Fehérvár mint erősség is nagy fontosságu volt egykoron. Vidékét hatalmas bástyáin kivül a Sóstó és Sárviz s a bel s öt külsővárost ama vizek mocsárai védték. Erősségei a tatárok ostromait diadalmasan állották ki; de a törökök 1543-ban elfoglalták, s kis időköz, az 1601/2 év kivételével, 1688 május 19-kéig, tehát mintegy száznegyvenöt éven át török kézen maradtak. A török igától megszabadulás emlékére ma is minden év május 19-két megfelelő szertartásokkal ülik meg. E nap közszemlére van kitéve a székesegyházban őrzött sz. István-ereklye. A város, mint erősség 1702-ben megszünt, Lipót király rendeletéből, ki akkor a várfalakat lerontatta, ugy hogy azokból csak a budai kapu s a püspöki kert mellett nehány ölnyi fal maradott fenn.

Régi emlékeiből ma csak a székesegyház mellett egy kápolna áll, melyet Hollós Mátyás kápolnájának tartanak. A törökök kipusztulását kevéssel megelőzőleg 1686-ban kiütött nagy tűz vész az egész várost elhamvasztotta, alig hogy kétszáz ház maradt, ezek is a töröknek kedves fa-épületek, valószinüleg csak a tűz után rögtönzött gyenge alkotványok voltak. Az ujabbkori ásatások, melyeket a püspöki kert falai körül tettek, s melyekről lapunk 1862-dik évfolyamának 28. és következő számaiban Henszlmann Imre adott teljes leirást, a város sokat szenvedett vészei és romboltatásai s magának a bazilikának többszöri leégése miatt, minélfogva a régi épitmények ujakkal takarvák és eltemetvék, — nem vezettek messze vissza a mult titkaiba.

A törökök kiveretése után Mária Terézia fejedelemasszony különös gondoskodása adott ujabb lendületet a város emelkedésének. Ő állitotta vissza 1777-ben a megyei püspöki széket, s egyéb az ő uralkodása alatt az ország különböző részeiben és itt is érvényesitett, a hazai ipar, forgalom és mezei gazdaság érdekében történt hathatós intézkedések igen kedvező irányban hatottak a város jobb jövője előmozditására.

Ma Székes-Fehérvár mintegy 23,000 lakost számlál s ezek közt háromezer foglalkozik iparral s kilenczszáz kereskedéssel, minél fogva az, a budapesti ipar és kereskedelmi kamarai kerületben, az iparos és kereskedői foglalkozás terén, a hatodik helyet foglalja el: 1-ső levén Uj-Pest, 2-ik Budapest, 3-ik Losoncz és Losoncz-Tugar, 4-ik Gyöngyös, 5-ik Baja és 6-ik Székes-Fehérvár. Iparosai közül mintegy ötszáz bir önálló üzlettel. Ezek közt van egy mezőgazdasági gépgyára, egy kartonfestő gyára, Felmayer Istváné, melyben két gőzgép mellett, melyek együtt 34 lóerővel működnek, 120 kézi munkás nyer foglalkozást. Keszey Mihály fahajlitó gyárában egy gőzgépen kivül 72 napszámos dolgozik folyvást s évenként 9—10,000 széket s 5—6000 darab hajtott kocsi-farészeket készitnek. Van egy műmalom. A Szammer Kálmán-féle „Vörösmarty“-könyvnyomda a vidéki enemü intézetek jobbjai közé tartozik. 1873 óta egy gáztelep is áll fenn, mely az egész város kivilágitását ellátja. Országos vásárai, melyeken a ló-adásvevés a legkiterjedtebb, minden tekintetben a legélénkebbek közé tartoznak. Itt egyesülvén a nyugoti és déli vaspálya vonalai: Budapest, Nagy-Kanizsa, Veszprém és Uj-Szőny felé élénk forgalmi összeköttetést nyujtanak. Mint székhelye a megyének, s ellátva püspöki lyceummal és papnöveldével, a cisztercziek költségén emelt jeles berendezésü nagy gymnáziumával, egy hat osztályu reálisko-lával, két, városi és megyei takarékpénztárral, több kolostorral; jeles nőnevelő intézettel, polgári kórházzal, szegények, betegek, aggok intézetével, árvaházzal, kereskedelmi iskolával: tehát számos oly elemmel és tényezővel bir, melyek a jólétnek, haladásnak s a kegyeletnek részint biztos zálogául, majd egyszersmind alkalmas tényezőiül tekintendők.

Meg kell még emlitenünk katonai laktanyáját és két rendbeli kórházát, a kir. ménes-intézetet, szép szabad tereit, melyek egyikét az 1866-ban május 6-án leleplezett Vörösmarty-szobor, ifj. Vay Miklós báró műve ékesiti. E szobor gypszöntetü mássát Budapesten az akademia előcsarnokában láthatni; a tér pedig Vörösmarty nevét viseli. Van e téren egy kis sétány is, mely mögött a művészi izléssel épült egykor karmelita-kolostor, ma papnövelde áll. — A másik tér, a fő-tér, egyik oldalán a városháza, s ezzel szemben a barátok temploma, a mellett a püspöki lak és kertje, továbbá a Zichy-grófok laka, a takarékpénztár, s végül a háttérben — mint képünkön látható — a keleti stylü két tornyu zsidó templom által környezve, igen szép kilátást nyujt.

Föl kell még emlitenünk csinos állandó szinházát, mely csak nehány év előtt épült föl s 1874. aug. 22-én nyilt meg ünnepélyesen. Szkalniczky terve szerint épült, s belekerült közel kétszázezer forintba. A tetszetős külsejü szinház minden oldalról szabadon áll s két oldal- és egy főbejárata van. A nézőtér, melyen egymás fölötti három sorban 33 páholy, 140 ülőhelylyel 8 sor zártszék s karzata 500 személyre van, — 1200 nézőt képes befogadni. A szinház légszeszszel van világitva. Maga a szinpad elég nagy és tágas több tért igénylő látványosságok előadására is. Az épületen még tetemes teher fekszik, mely azonban folyvást apad, mivel a szinház bérbe adott külső helyiségei is jövedelmeznek.

A szinház szögleténél a Sárviz egyik ága folyt. Azt beboltozták s a szinház falának egy része azon nyugszik. Közel esik hozzá a „Magyar királyhoz“ czimzett nagy vendéglő, alatta sörcsarnok van, mellette pedig a Hübner-féle kávéház. Alig nehány lépésnyire terül a diszes uj sétány, melyet a kiállitási alkalomra nagyban bővitenek és csinositanak.

A már emlitetteken kivül van egy különlegessége is Székes-Fehérvárnak: ez a selyem-utcza, mely mint a Historia dioecesis albaregalensis irója mondja, a Johanniták egy okmányának tanusága szerint 1484. óta tartja fenn nevét. Ritka utcza dicsekedhetik ily ősiséggel.

*

Remélhető, hogy Székes-Fehérvár mind azokban kedves emléket fog hátrahagyni, kik azt a kiállitás alkalmából meglátogatják.

A lóversenytéren.

A kerepesi vámon tul, elhaladva a száz ház mögött is, az országuttól balra már a mult nyáron magas póznákon keresztbe szögezett fehér kis deszkákat látott a szem egymástól mintegy száz lépésnyi távolságban elővilágitani a városligeti kültelkek zöld lombu hátteréből. Némely pózna alatt öt-hat ember motozott valami fényes instrumentum körül, mely három vékony lábon állva, mint a pisztoly csöve kis vörös lobogót látszott czélba venni.

Akkor mérték ki az uj lóversenytér helyét, a meghosszabbitott városligeti terén. Később földmunkások egész raja lepte el a girbe-gurba mezőt s az országutról látni lehetett egy-egy ketté vágott magasabb dombot sárga, fehér és fekete földrétegeivel. Szeldelték le a magasabb részeket s feltöltötték a mélyedéseket a fölösleg földdel.

A munka gyorsan haladt. Nehány hét alatt széles, óriási kör futott körül egy még őskori állapotban maradt földszigetet, szép egyenes sikban, mint az asztal. A Rákos szentelt földében turkálni még a tudományra is kifizette magát s a muzeum feladata beszélni a leletekről, melyeket egykor itt tanyázott népek, avarok, vagy már talán az országgyüléseket itt tartó őseink hagytak el e helyen s azóta is hiven megőrzött a rákosi homok.

Azt mondja a fáma, hogy már a jövő őszszel itt fognak futtatni a prüsszögő paripák, a hol az apostolok lovain közlekedő publikum is könnyebben érheti, mint ott a gubacsi határon. Ez esetben az idei tavaszi lóversenyek az utolsók volnának a régi gyepen, s az eddigi lóversenytér ez alkalommal nyeritette volna el hattyudalát.

Tán ez a gondolat okozta, hogy az idén bizonyos elegiai hangulattal vonult ki a fővárosi publikum a jól ismert uton, végig a soroksári utczán, az összekötő hid alatt, a vágóhid és a hóhér háza mellett, honnan visszatekintve oly gyönyörünek tünik föl a Szent-Gellért mögött, a kék Svábhegy alatt Buda ősi vára, lábánál az ősz Dunával s innen azon az ifju mosolygó Pesttel, — hogy az ember szinte valami középkori lovagvárnak hajlandó tekinteni, melyet a Duna hirtelen kanyarulata olybá tüntet föl, mintha vizzel körülvett szigetormon állana.

A lóversenyek első napja maga is borongó volt, hüvös széllel, permeteg esővel. Hanem hát a ki a sportot igazán szereti, csákányeső essék, mégis fölkeresi a gyepet. A gyep azért csak kiviritott, mint az a virágok hónapjában a dolog rendje. A legujabb párisi divat ismét bemutatta magát s az amphitheatrum fehér sorai megteltek a hölgyvilág igéző alakjaival, mind meganynyi virág, kiknek virágvoltukról még szokott tartozékuk sem hiányzik: a pillangósereg, mely körülcsapongja.

Együtt volt az előkelő társaság teljes számmal. Sőt még Bécs is, a küldiplomáczia is képviseltette magát. Valóban, a ki sok nevezetességet akar együtt látni, e vágyát betöltenie sehol sem nyilik annyi alkalma, mint a pesti gyepen. A kiről az ujságok, mint a közélet szereplőjéről beszélnek, az itt bizonyosan megjelen s a jámbor idegen, a ki tájékozatlanságában itt csetlikbotlik egy mindenüvé szabad utat nyitó klakjegygyel a gomblyukában, ha félretaszitják vagy oldalba lökik, arról az egyről, vigasztalására, biztos lehet, hogy valamely országos czelebritással „érintkezett".

Ezuttal még nagyobb számmal adtak egymásnak találkozót a kitünőségek. Hogy ne, hiszen a legnagyobb kitünőség is jelen volt: a király, kit nem sokára a királyné is követett, vidám, barátságos mosolylyal ajkain, mint az egy menyasszonyhoz illik, a kiről külön dokumentumokkal kell bizonyitani az „ezüst" kort, hogy elhigyje az ember. Vele volt leánya Gizella főherczegasszony, mig a királylyal a királyné fivére, Lajos bajor herczeg érkezett egy kocsiban.

A király maga is nagy sportsman s otthon találja magát a gyepen, hová rendesen lemegy s örömest társalog az ott foglalkozókkal. Csak ugy ismeri már a „megaranyozott" lovakat, mint megkeresztezett tábornokait s a Kincsemről jól tudja, hogy több dicsőséget szerzett az országnak akár tiz generálisnál. Ez alkalommal is érdekkel kérdezősködött a nap leendő hőseiről s kedvteléssel nézte az előtte ellépdelő gyönyörü állatokat.

Ott volt a „Kincsem" is, uj babérokkal gazdagon, mióta utoljára láttuk. Az mondták felőle, hogy utánozni fogja a nagy művészeket, kik dicsőségük tetőpontján lépnek vissza a nyilvánosság teréről. Visszavonul s családi életet kezd, mint hihetőleg hires ivadéknak anyja. Azonban ugy látszik, a dicsőségből lehet sok, de elég soha. A „Kincsem" se érte be vele, hogy leverte Bismarck világverő nemzetét, majd, mint egy női kiadásu hóditó, átcsapott a csatorna-tengeren s a földkerekség leghiresebb gyepén versenyre szállt a gyep leghiresebb hőseivel s játszva vitte el előlük a babért, és hogy Albion kétségbe ne essék szégyenletében a vereség miatt, — benézett a a longchampra s megalázva a „gloire" nemzetét, oda adta társul a németnek és angolnak, hadd vigasztalódjanak közös balsorsukon.

Nem, „Kincsem" hazája lehetne ugyan széles e világ, de ő haza jön, édesebb dicsőség az itthoni. Emlékoszlopa, az ő aranykoszoruiból épült reáliskola-utczai palota, csak közbenső stádiumot jelez pályáján, nem annak befejező sarkkövét. És azt helyesen cselekszi a „Kincsem", hogy még nem tekinti magát „eladó leány"-nak, ő még ráér. Azt bebizonyitotta ez idén megint, mikor félmázsa tulterhet a hátán semmibe sem véve, oly könnyüséggel repült be ujra három társa előtt a czélpóznához elsőnek, mint a fecske.

Háladatos szivről tön tanubizonyságot a „Kincsem" megjelenése a gyepen épen ez alkalommal. Mert hát nem e gyep ringatta-e dicsősége bölcsejét, nem ez a gyep ápolta-e keblén, mig neve nem fért az országba, s nem ez a gyep bocsátotta-e el világot hó litani? De igen, e gyep a „Kincsem"-nek édes anyja volt s nem lett volna szép, ha most, mikor sorompói talán utoljára nyilnak meg, legszebb nevelésének, a világ leghiresebb kanczájának egy uj dicsősége nélkül kellett volna azokat leereszteni, örökre talán.

Tehát csakugyan utoljára lettünk volna itt ez idén s többé nem vezetne erre senkit az a szándék, mely vezette eddig?! A pesti hires versenytér, annyi dicsőségnek és vereségnek szintere s emberben és lóban annyi nagyság és nevezetesség tanuja, a legelőkelőbb társaság gyülekező tanyája, — nem lesz egyéb, mint puszta mező, egy darab föld, oly prózai, mint akármelyik más és ha majd évek mulva hantra dül a pásztor s fütyörészve legelteti nyáját, — vajh jut-e majd eszébe, mennyi édes emlék és hány megtört remény fekszik eltemetve itt, hol most — azaz majd akkor — talán valamely bárgyu riska tehén tépi barbár ajakkal a földből a megszentelt gyepet?!...

A tavaszi lóversenyek.

A lóversenyek nagy érdeket nyertek a királyi udvar látogatása által, s az elegáns világ régen készülődött. Hanem az első futtatások napjára még nem ért véget az esős időjárás; sár és locs-pocs volt minden, s egész verseny alatt esett. A többi két verseny-napra azonban földerült már a májusi verőfény, s a gyepen nem kellett sarat gázolni.

A május 4-iki futtatásokra csak a hintókon járó vagy a borsos áru bérkocsikat megfizetni tudó közönség jelent meg. Az állványok azonban egészen megteltek, s a legelőkelőbb körök gyültek össze. A királyi pár az első futtatás után érkezett meg, kiséretökben Gizella főherczegnő és sógora, Lajos bajor herczeg. Ott volt József főherczeg, továbbá a miniszterek, tábornokok, a sport emberei, kik közül a király többekkel társalgott. A futtatások eredménye következő:

A *Széchenyi-dijra* (száz arany) három paripa futott. Nyert négy lóhoszszal a gr. *Sztáray* János „Altoná"-ja. Második lett: a gr. Festetich Pál „Szélvész"-e. A báró Üchritz Zsigmond „Kettledrum"-ja megbukott, lovasa leesett s egy darabig még lovas nélkül is vezetett.

A „*Nemzeti dij*"-ra (560 arany) öt ló versenyzett s a báró *Springer* Gusztáv „Iloná"-ja egy fejjel győzte le a b. Majthényi Izidor „Amaranthus"-át.

A *mezei gazdák versenyében* tizenhárman vettek részt. Száz forintot nyert a szolnoki *Herédi* István „Boros"-a, ötven forintot a budai Baron Adolf „Csillag"-a; huszonötöt a pesti Sáska Sándor lova.

Az *asszonyságok dijára* (vagy 360 arany) négyen futottak, s a *Baltazzi* Arisztid „Tallós"-a vitte el több lóhoszszal. Második lett: a Blaskovics Ernő „Bolygó"-ja.

A gróf *Károlyi-dijért* (1525 frt) csak egyetlen paripa állt ki: Blaskovics Ernő hires „*Kincsem*"-je. Nem volt versenytársa, tehát csak egyszerűn körüljárta a tért. Ezuttal 46-ikszor nyert.

Az *akadályverseny* érdekes négyes futás és ugratás volt. A *Schawel* „Queen-Bess"-e csak egy lóhoszszal nyert a gr. Esterházy Miklós „Nihilist"-je ellen. A Beniczky Gábor „Wild Youth"-ja négy hoszszal maradt a második mögött.

Május 6-ika pompás nap volt, s a közönség tömegesen vonult ki a Rákosra, melynek hagyományos pora most még nem terhelte meg a léget s a tüdőt. E napon kétféle verseny is volt.

Délben a városliget köröndjében rendeztek *ügető versenyt*, egy-fogatu és két-fogatu kocsikban. Várták a királyi párt is, de a számukra felállitott sátor üresen maradt. A verseny ugy történt, hogy ki futtatja be rövidebb idő alatt a köröndöt.

A kétlovas versenyre heten, az egylovasra öten vállalkoztak s két percznyi időközben indultak. *A kétlovasok* közül az első dijat (ló a bábolnai ménesből) Fáy József nyerte; a másodikat, ötven aranyat, Wawrik József bécsi lakos, ki legrövidebb idő alatt futtatá ugyan be a pályát, de nem lévén magyar állampolgár, az első dijat nem kaphatta meg; a harmadik dij (husz arany) Dőry Lajosé lett, a negyedik pedig (kettős tét) a Klobositzky Jánosé. *Az egylovasok* dijait nyerték: Felsinger Lőrincz ötven aranyat, gr. Batthyány Elemér harmincz aranyat, Pulai Kornél husz aranyat s Pintér Pál kettős tétet.

E versenyről az uri világ egyenesen a rákosi versenytérre indult. A királyi pár és Gizella főherczegnő József főherczeg és Lajos herczeg kiséretében érkezett az udvari páholyba.

Az első futam az 500 frtos *lovar-egyleti dijra* történt, melyben nyertes lett hat versenytárs között három lóhoszszal a hg. *Czetvertynski* Boris Buccaneer-Anonimája, második a báró Springer Gusztáv „Cambuscan-Therezá"-ja.

Az „*Esterházy-dij*" 525 frtjáért a *Kégl* György Ostreger-Catastropheja és a gr. Sztáray János Altonája mérték össze erejüket s győzött másfél lóhoszszal az elébb nevezett.

A „*Hazafi-dij*" 500 aranyáért öt ló küzdött s első ért czélhoz a báró *Springer* „Iloná"-ja, egy lóhoszszal hagyva hátra a Blaskovics Ernő „Becses"-ét.

A *másodosztályu államdij* 600 aranyáért négyen harczoltak s győzött egy lóhoszszal, heves küzdelem után, a hires *Kincsem*; második a Baltazzi Arisztid Nil Desperanduma lett.

Az ezerforintos „*Handicap*" négy lónak nyujtott alkalmat a versenyre. Elsőnek a gr. *Sztáray* János „Dagmar"-ja vált ki egy lóhoszszal; második a herczeg Hanau „Check"-je lett.

A *lovaglók egyletének* akadályversenye zárta be az e napi versenyeket, melynek 400 frtját a *Beniczky* Gábor „Koziki"-ja nyerte (a tulajdonos által lovagolva), több lóhoszszal a Kégl István két paripája ellen.

A május 8-iki futtatást az udvar már nem nézte. De az elegáns világ most is nagy számmal gyült össze.

A Batthyány-Hunyadi-dijért (200 arany) csupán a *Baltazzi* Arisztid „Tallós" a és Blaskovics Ernő „Purdé"-ja pályázott s győzött a Tallós.

Az első osztály államdij (ezer darab 10 frankos arany) versenye nagyérdekű volt „*Kincsem*" miatt. E győzhetetlen paripa diadalai minden mérkőzéshez szaporitják terheit. Most 79 kiló terhet kellett viselnie. A jockey-törvények ólommal dekorálják a turf kitünőségeit. De „Kincsem" igy is nyert, s legközelebb aztán 84 kilót akasztanak nyergéhez. Négy paripa szállt vele versenyre, hogy megnehezitsék 48-ik győzelmét: gróf Festetich Pál „Clarissá"-ja, gróf Henckel Hugó „Princ Giles"-e, herczeg Hanau Móricz „Harry Hall"-ja, s a „Kincsem" tulajdonosának, Blaskovics Ernőnek „Bolygó"-ja. „Clarisse" járt elül kezdetben. „Kincsem" lovásza mindig csak az utolsó fordulónál szoritja táltosát. „Clarisse" már fáradt, s a győzhetlen paripa könnyüséggel férkőzött mellé; aztán „Harry Hall" is közeledett. De a „Kincsem" az utolsó perczekben már az első helyen vágtatott, s nehány lóhoszszal megelőzte a nyerőpontnál Harry Hallt, mely második lett.

A kisbéri dij 1500 forintját öt ló közül a *Baltazzi* Arisztid „Nil Desperandum"-a nyerte, második a b. Üchtritz Zsigmond „Kettledrum Imperatrice"-a lett.

A *Nákó-dij* ötven aranyáért és az azzal járó ostorért négy ló küzdött s győztes lett a *Gyürky* Béla „Kirwan"-ja, második a general Hope „Szivárvány"-a.

A *sorsolási dij* 1500 forintjáért versenytárs hiányában, a báró *Üchtritz* „Lady Milford"-ja járta körül a pályát, mely aztán kisorsoltatván, az 1150 számu sorsjegy tulajdonosa nyerte meg a csinos pejparipát.

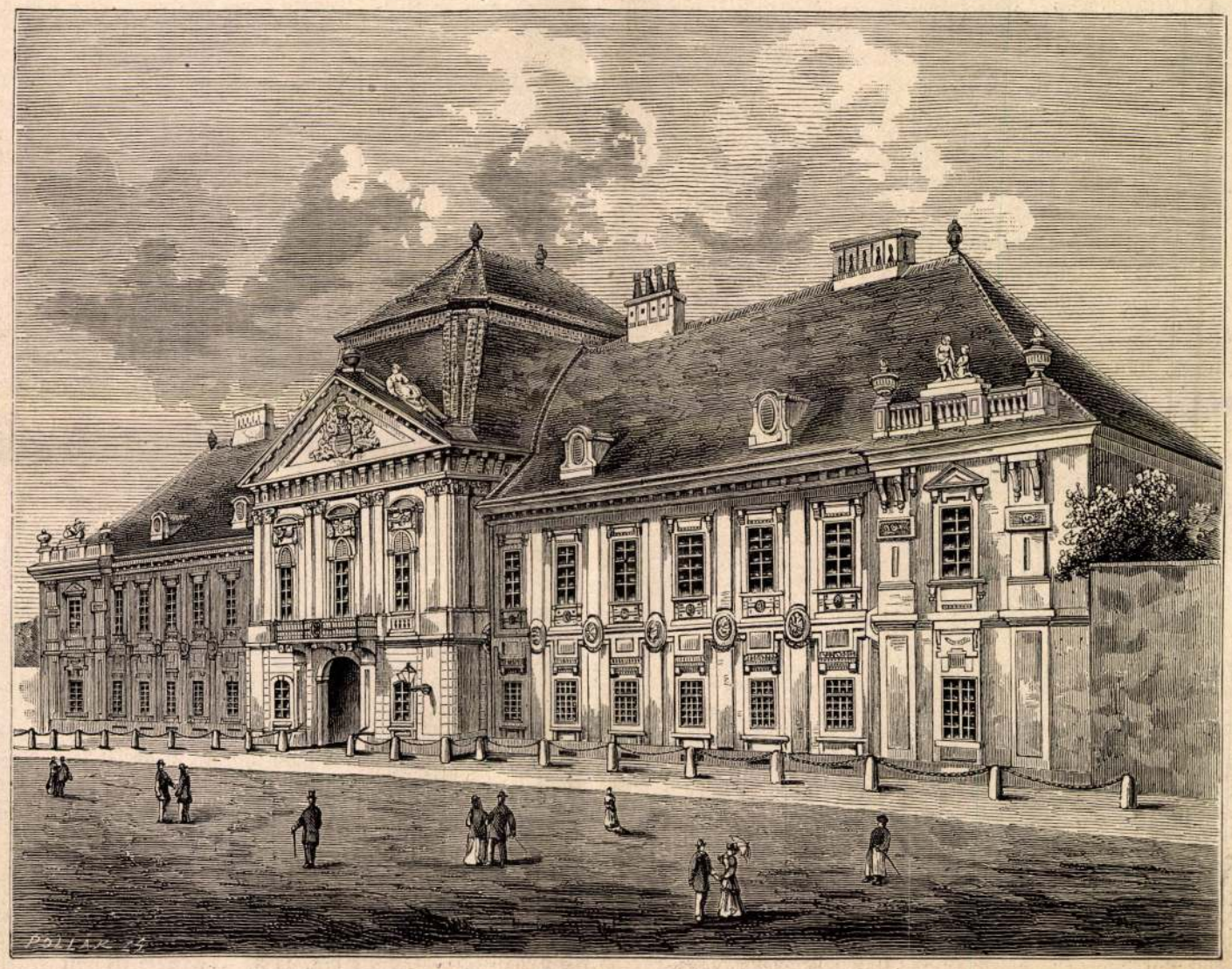

SZÉKESFEHÉRVÁRI PÜSPÓKI LAK. — (PRIBÉK ANTAL FÉNYKÉPE UTÁN.)

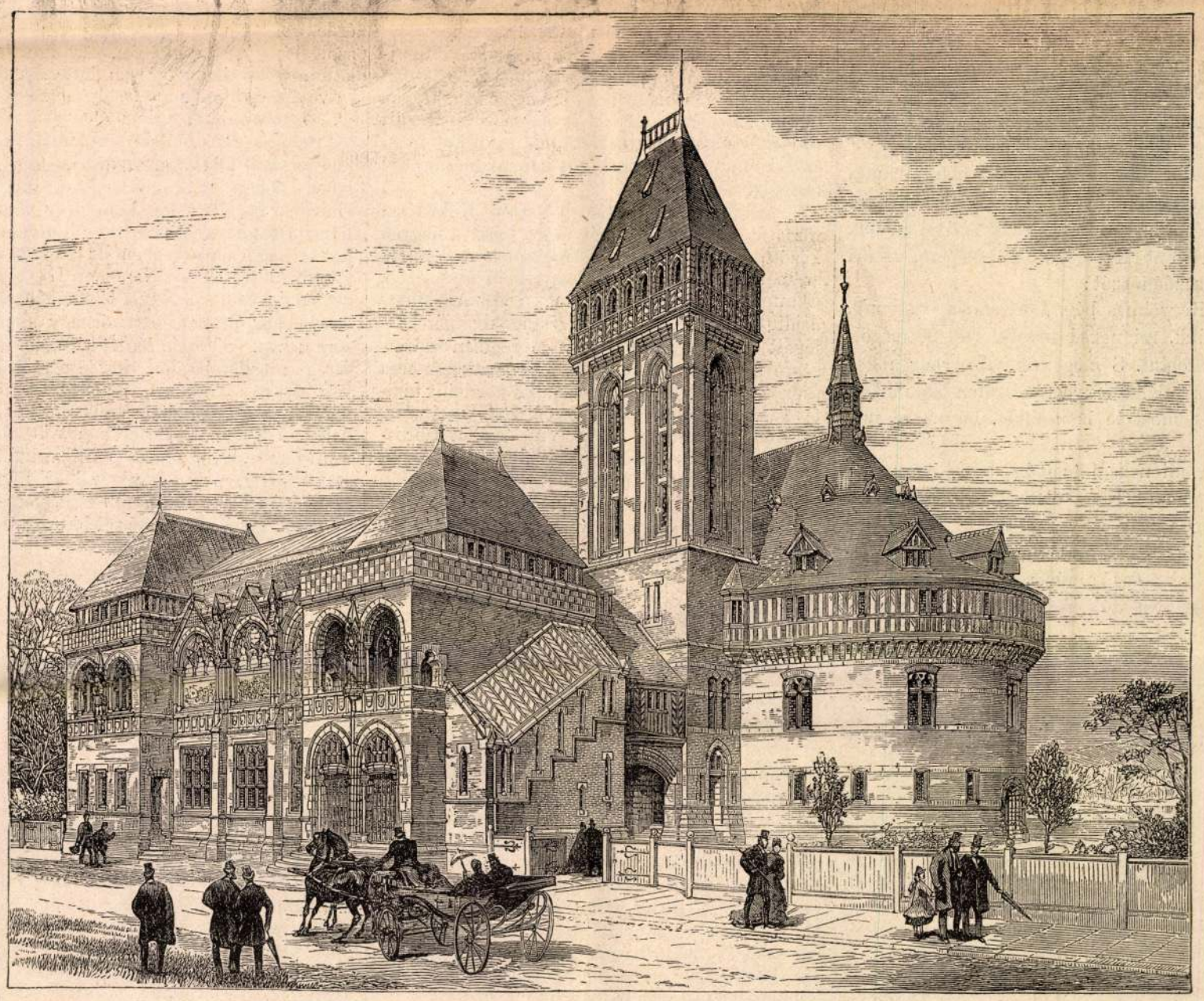

SHAKESPEARE EMLÉK-SZINHÁZ STRATFORD-ON-AVONBAN.

Francziaország viszontlátásának? Hiszen otthon még guny és szánalom tárgyai lehetnek. Pedig inkább a halált itt a messze földön, mint a gunyt és szánalmat annyi veszély, annyi szenvedés után!

A napok haladtával s a fájdalom enyhülésével sebjeik is begyógyultak, lelki gyötrelmük is enyhült. Már fenn is tudtak járni, noha a szobából még mindig nem mehettek ki. Most már csak tizen voltak. A szolgák felvilágositották őket, hogy társuk, a tizenegyedik franczia a mákonyos mély álom közben á tudatlan, durva orvos kezei közt halt meg. Még csak el sem bucsuzhattak tőle. Sötét gondolatok forrongtak agyukban, midőn elgondolák, hogy most már mily kevesen vannak, hány társukat kellett tizennyolcz év alatt elhagyniok s mily messze vannak még Francziaországtól.

De ha fájdalmuk enyhült is, ha sebjeik hegedtek is, dühük és boszuságuk Szanatoglu ellen nem csillapult. Az érzület, melylyel e keresztényre, e nyomorult árulóra gondoltak, ádáz és kegyetlen volt. Betegek, gyengék, lábbadozók valának s még sem lett volna tanácsos az örménynek most közelükbe jutni.

És az örmény, a szerencsétlen, mégis meglátogatta őket.

A tigris nem rohan ugy zsákmányára, mint a francziák rohantak Szanatoglura. Törrel védelmezte magát a nyomorult. De csak egy pillanatig. A másik pillanatban le volt fegyverezve, földre volt lesujtva s hitvány lelke kitiporva. Egy szempillantás volt az egész. Alig tudták a francziák: mi történt és miként történt. Szanatoglu ott feküdt előttük, mint valóságos hulla. Sohase tudták maguknak megmagyarázni, miként vehetett rajtuk uralmat oly ellenállhatlanul a vad és gyilkos szenvedély.

Megtörtént. Gyászos vége lett a borzasztó erőfeszitésnek. Három francziánál fölszakadtak a sebek és sebkötelékek. Három hű és régi bajtárs ujra elvérzett és alig egy óra mulva meghalt. Most már csak heten maradtak. S mind a hét oly betegen, hogy egy hónap kellett, mig ismét felüdültek annyira, mint a hogy Szanatoglu meggyilkolása napján már voltak.

Karaszor bég a gyilkosság utáni napon meglátogatta őket. Ott feküdt a szobában Szanatoglunak és a három francziának hullája az élők között. A mint Karaszor bég belépett: Henri rögtön elkezdé a szót:

— Kegyelmes bég, rabszolgáid vagyunk. Tégy velünk, mi neked tetszik. De mi megöltük Szanatoglut. S megöltük volna még akkor is, ha száz halállal fenyegettél volna bennünket. Öless meg most te bennünket, ha neked ugy tetszik.

— A mi nekem tetszik, ebek, — szólt a bég — azt nem kérdem tőletek. Mire felgyógyultok: akkorra vagy megismeritek az igaz hitet, vagy megismeritek a gyehenna tüzét. Holnap jön már hozzátok a tudós müderrisz.

Többet nem szólt. A hullákat elvitette s szó nélkül távozott.

(Folyt. köv.)

Alakok az afghan-angol háboruból.

Az afghan-angol háboru — az ujabb tudósitások szerint — véget ért. Az elhalt Sir Ali emir fia, Jakub khán elfogadta mindazon békefőltételeket, melyeket az angol-indiai kormány kiszabott. Jelentékeny területnagyobbodást nyert az angol kormány és azonkivül erkölcsi vivmányai is megbecsülhetlen előnyt képviselnek az eddigi orosz befolyással szemben, mely Afghanisztánban uralkodott. Az angol-indiai kormány képviselőt tart az afghán udvarban és a főbb városokban konzulokat az angol érdekek megvédésére. Az angol birtokok határait jóval előre tolták nyugat és dél felé. Ezen területnagyobbodás által az angol hatalom nehány afghan törzszsel szaporodott, melyek eddig részint közvetlen alárendeltjei voltak az afghán emirnek, részint csak adót fizettek a kabuli kormánynak. Mai számunkban tiz jellegző alakot mutatuńk be olvasóinknak azon hegylakók közül, kik ezentul angol uralom alá tartoznak.

Az afghan kormány uralma alatt állott területen többféle népet találunk, melyeket három fő csoportba sorozhatunk. Az első csoportba tartoznak azon afghán népek, melyek *pustu* nyelvet beszélnek és számtalan törzsre oszlanak. A másik csoportba sorozzuk a *tadsikokat*, *hazarokat* és *kizilbasokat*, kik persa nyelvvel élnek, és a harmadik csoportba tartoznak végül a *hindkik* és *dsatok*, kiknek nyelve a hindosztaninak egy ágát képezi. Az afghan vagy pustu törzsek vannak legnagyobb számmal képviselve. Ezek több törzsre oszlanak, melyek egymással folytonos versenygesben, ellenségeskedésben élnek. Volt már alkalmunk az afghan törzsekről egyetmást elmondani e lap t. olvasóinak, előszámlálván a főbb törzseket, melyek egymással a hatalom felett időjártával versenygésben voltak. Most csak a hegylakó törzsek nevezetesebbjeinek bemutatására szoritkozunk.

A Khajber-szorost hatalmában tartó legelső törzs az *Afridi* afghan törzs, mely nemzetségfáját a többi törzsektől elszigetelten nagyon messze tudja visszavezetni. Büszke, elbizakodott, harczias néptörzs, magában azonban nagyon meghasonlott. Öt khanra vagy ágra oszlik, következő elnevezések alatt: Adam-Khel, Ukka-Khel, Melik-din-Khel, Tukka-Khel és Kuki-Khel. Ez az öt khan a legelkeseredettebb gyülöletben él egymás iránt s csak akkor tart össze, ha külellenség, vagy más afghan törzs fenyegeti őket. A khanok megint apróbb khelekre, kisebb törzságakra oszlanak s egymás között szintén gyülölködnek. A Kuki-Khel játszsza az afridi nemzetség között az első szerepet s egyes altörzsei: Szipal, Kemmer, Melikdin, Kumbhur, Zakka, Akha és Adam Khel neveket viselnek.

Képeink között három Afridi nemzetiségbeli fő látható; 1) *Khan Baz*, Kumbhur-Khel törzsbeli fegyveres alak, deli termetü és értelmes tekintetü férfiu; 2) *Turn Baz*, Kuki-Khelbeli férfiu indiai módra kötött turbánnal; 3) *Zul-Kaddar*, az Adam-Khel törzsből. Ez utóbbi törzse magát kiválóan azért nevezi Adamnak, a mi embert jelent, mert a legnemesebb és legkiválóbb tulajdonsággal biró törzsnek tartja magát. E törzs képviselője nem nagyon győz meg e kiváltságos tulajdonokról; inkább a ravaszsággal párosult vadságra enged következtetnünk, a mi különben az Afridi afghanoknak közös jellemvonásai közé tartozik.

Az Afridi nemzetiségből való Kuki-Khel törzs a Khajber-szorostól délre lakik a hegyek között, 3400-ra rug fegyverfogható harczosainak száma. Télen leszállanak hegyeikből a szorosba és annak bejáratánál tanyáznak egész Ali Muszdsidig és a Kadsurneri barlangokig. Ezekkel lépett az angol kormány nem régiben szövetségre s a velük való viszony és érintkezés arra szoritkozott, hogy az angol-indiai kormány tüzifát vásárolt tőlük a táborok és erődök számára. Az Adam-Khel törzs különösen a Kohat szorosban és annak vidékén tanyázik. Minden Afridi törzs között az Adam-Khel ággal volt legtöbb baja az angol katonaságnak. A Kohat szorosnak nyitva tartása több vérébe került az angol hadviseletnek, mint az egész határszéli csetepaté összesen. Ha valamikor megint kenyértörésre kerülne a dolog, az Adam törzszsel fog az angol kormány legkevésbbé boldogulni, mert ennek vadsága féket és határt nem ismer.

Egyik képünk *Mahaz khant*, Pesbolakból ábrázolja. Ez eredetére tadsik nemzetségbeli. A tadsikokról, kik Afghanisztánban, Persiában és Turkesztánban is elszórva laknak, Vámbéry Ármin műveiben igen sok és érdekes dolgot találunk. Ők Közép-Ázsia műveltebb és sok tekintetben igen eredeti népei közé tartoznak.

A legeredetibb typusok egyike *Dsihandad* (A világ ajándéka) nevü lohani törzsbeli Ghaznából. Valódi afghán fej, hosszu hajjal és ritka bajuszszal, a mi a keleti typusoknál nem épen rendkivüli. A turbán kötése a keleti népeknél s különösen az afghánoknál nem jelentéktelen dolog az egyes nemzetségek és néptörzsek megkülönböztetésénél; ez a csucsban végződő kötés a lohanik sajátosságához tartozik.

Afghanisztan népei között igen sajátságosak az ugynevezett kara-kafirok, kik a Szefid Kub (Fehér hegy) és Badsaver hegyekben laknak s állitólag azon görögök maradékai, kik Nagy Sándor hadjáratában e hegyekben visszamaradtak. Annyi bizonyos, hogy ma is a kereszténységhez hasonló vallást követnek és a bennszülöttek által nem ismert nyelven beszélnek. Arczuk és egész magatartásuk nagyon emlékeztet a görögökre. Egy ilyen typust ábrázol az a képünk, mely *Pozai khan*, sinvári aláirást visel. Szőke arczszin, ugyanolyan hajzat és szakáll; kék szem semmi esetre sem afghán jellegü. A képünkön látható alak mindannak daczára mohammedan vallásu és nem tartozik a kafirok törzséhez. Meglehet, hogy azok vegyüléséből származott. A hangszer, melyet kezében tart, guitárhoz hasonló huros szerszám s a legkedveltebb hangszerek egyike. Az angolok eleinte átöltözött orosz kémnek tartották, mig az ellenkezőről csakhamar meggyőződtek. Egy másik képünk tatár eredetü typus, *Veli Mohammed*, a Dahzungi Hazara törzsből. Őszvérhajtsár volt 15 évig az angolok szolgálatában, később Jenkins ezredes hadosztályában szolgált mint kalauz. Képünkön látható egy kizil-bas (vörös fej) is, *Musza* név alatt. A kizil-basok persák s onnan kapták nevüket, hogy barna hajukat és szakállukat vörösre festik. A hegylakók arczképeit még *Szejid Mahmud*, kunári bedsah és *Dsindi sah*, *Kamil Pir*, *Baba* arczképeivel megtoldva, bemutattuk mindazon nevezetesebb hegylakók jellemképeit, kik az angol-afghán háboruban nevezetesekké lettek.

Végül bemutatjuk két jeles angol katona arczképét. Az egyik *Bailey* őrnagy, a vadász dandár negyedik zászlóaljából, az első afghan háboruból életben maradt tiszt. Bailey őrnagy Sir Brown tábornok hadosztályát kisérte Dsellalabadba a mostani hadjárat alatt. Ő az egyedüli angol tiszt, ki ezelőtt 37 évvel is részt vett az afghan hadjáratban. Az öreg őrnagy nem egy tanulságos dologra oktatta a rangban felette álló, de tapasztalatokban tőle jóval hátrább álló ifju tiszteket, kik a mostani dolgokban vezérszerepet játszottak. Ő 1838-ban a Bolan szorosban működő hadosztályban küzdött és sok jeles tettet vitt véghez, mi által magát a közkatonából való előléptetésre érdemessé tette. Átküzdötte magát több szoroson, mig végre Dsellalabad alá érkezett, akkor még csak mint tizedes, mely rangból lassankint lett őrnagyságig előléptetve. Több érdemrendet nyert vitézségeért s azóta fontos szolgálatot tett Indiában. Az ifju lelkü öreg katona most is oly erősen birja magát, mintha ez volna első hadjárata, melyben részt vett.

A másik vitéz katona *Cavagnari* őrnagy, jeles indiai tiszt, ki a Jakub khánnal való békealkudozásokat folytatja. Ő volt kisérője Sir Nevillenek abban a küldöttségben, mely Sir Ali emirhez indult volt; de a Khajber-szorosban feltartóztatott. Azóta ő vitte a diplomatiai szerepet az angol hadseregben az afghan törzsekkel szemben. Cavagnari Napoleon Lajos Péter eredetére nézve olasz; atyja Genuából telepedett le Angliában; de Cavagnari őrnagy angol születésére nézve. 1858-ban lépett az angol-indiai hadsereg szolgálatába, hol vitézségeért érdemrendeket nyert. 1861-ben Pendsabban a bengal vezérkarban mint biztos működött, azóta szakadatlanul a kohati kerületben volt alkalmazva, mint biztos. Több fontos politikai küldetést végzett 1877-ig, melynek végével az afghan-angol hadjáratban a legfontosabb és legkényesebb természetű ügyek elintézésével bizatott meg.

E. B.

A Shakespeare emlék-szinház Stratford-on-Avonban.

Shakespeare születésének háromszázados évfordulója alkalmával 1864-ben alakult egy „Shakespeare emlékének társulata“ (Shakespeare Memorial Association) czimü egyesület, melynek egyik kitüzött czélja volt, hogy a költőkirály születésének helyén Stradford-on-Avonban méltó emléket állitsanak. A nevezetes terv részben már megvalósult, a mennyiben Stratford-on-Avonban mult hó 23-án, mint a nagy angol költő születésnapjának évfordulóján, megnyitották az emlékére épitett szinházat, melynek alapkövét épen e napon tették le ezelőtt két évvel.

Az épület, melynek rajzát bemutatjuk olvasóinknak, kiváló művészek tervei szerint készült s ugy van épitve, hogy szini előadásokon kivül hangversenyeket s nyilvános előadásokat is le-

A székesfehérvári kiállitásról.

Most már a rombolás munkája járja Székes-Fehérvárott. A mit nagy erővel, megfeszitett munkálkodással létrehoztak, azt most szétszedik apró parányokra és a kiállitás szétzüllik annyi részre, a hány kiállitó volt.

A bezárási ünnepély csöndes egyszerüségben vetett véget a kiállitásnak. Az ügybuzgó elnök meleg szavakban bucsuzott el a kiállitóktól, méltányolta a kiállitást s annak sikereit és kiemelte azok érdemeit, kiknek ebben jelentékeny részük volt. Azután megkondultak a harangok kiállitás- és városszerte. E harangzugás nem a halált jelentette. Mintha minden kiállitóval és vendéggel a feltámadás ünnepének jelentőségét akarta volna érezteti, ugy biztatott ez a harangszó, reményt keltve bennünk a viszontlátás iránt — hihetőleg a budapesti országos kiállitáson 1882-ben.

Beszédek és bucsuszó után a kiállitók hozzáfogtak a bontáshoz, csomagoláshoz. Azok a tárgyak, melyeket ma utólag még bemutatunk, most már szintén részben csak a voltak sorába tartoznak, részben más helyen diszelegnek és nem Fehérvárott.

Az első magyar waggongyár-társulat egy *hordozható faházat* mutatott be, melynek rendeltetése az, hogy gazdasági czélokra, esetleg ideiglenes lakásokul szolgáljon ott, a hol állandó épitkezésre a hely vagy a körülmények nem alkalmasak. E házban van két kisebb szoba (egyike ezeknek konyhául használható), egy előszoba, egy tágas lakó-szoba és egy nagy istálló, az istálló fölött pedig egy meglehetős nagyságu padlás.

A waggongyár-társulat ez épületének, azon kivül, hogy a gazdák szerkezetét megismerhettek, két különös missiója volt a kiállitáson. Az első két szobáját ugyanis a katonai őrség tartá elfoglalva; a harmadikban pedig a *hirlapirók* tanyáztak. Itt készült a hirlapi tudósitások és táviratok nagy része mindaddig, — mig a hőség az épületben való tartózkodást lehetetlenné nem tette. Volt benne még egy negyedik berendezett szoba is a kiállitók számára; de az utóbbiak nagyon ritkán vettek tudomást e számukra készitett „kaszinó"-ról, melyben lapokat vagy egyéb olvasmányt ugy sem találtak volna, mert nem volt, a ki ilyeneket oda küldjön.

Impozánsabb volt ennél az *Oetl*-féle vasöntőde pavillonja. Ebben a vasrácsozatok legkülönfélébb nemei voltak feltüntetve, melyek az Oetl-czég öntődéjében készülnek. Itt láttuk a dunai rakparthoz készitett rácsozatokat, az utczai lámpákat, finomabb öntvényeket és az Oetl-gyár minden nevezetesebb speciálitását, melyek e pavillont a lövöldekert legbecsesebb kiállitási tárgyává tették. Maga a pavillon egy kis műremek. Mór stylben, doriai oszlopokon épült, felül sürü rácsozatkerettel, alul ritkább vasrácscsal. A kupolaszerű vasfödél belül fával van kitatarozva.

A pavillon és a benne levő öntvények bizonyitják, hogy a hazai vasipart egyesek buzgalma és áldozatkészsége a haladás szép fokára emelte. Az Oetl-féle készitmények nem csak izléssel vannak kiállitva, de versenyképesek és külföldön is megtalálják hálás piaczaikat.

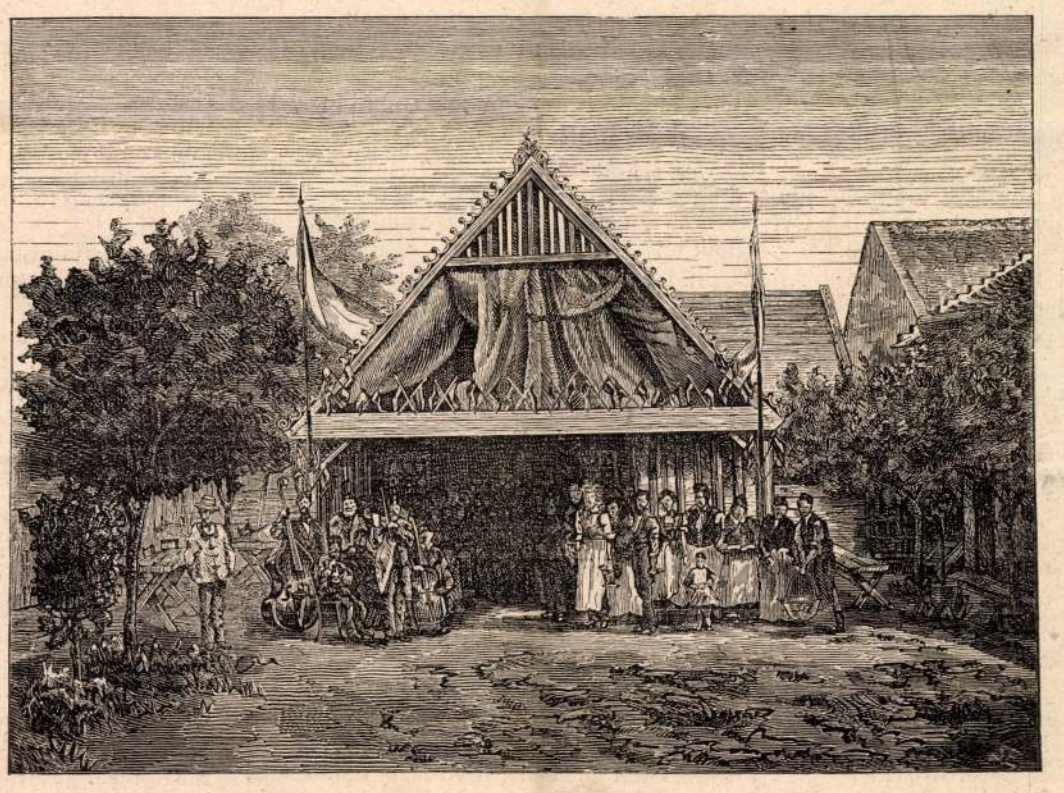

HALÁSZ-CSÁRDA.

Harmadik képünk a sokat emlegetett *halászcsárdát* mutatja. Két jóravaló szegedi iparos: *Nigrényi* Pál és *Auer* Péter vállalkoztak e csárdában az alföld zamatos ételeit bemutatni és a kiállitó közönséggel megkedveltetni. Volt is mindig közönsége az alföldi vendéglőnek, melyben barna czigány huzta a keserves nótákat, bogárszemü tüzről pattant lányok végezték a pinczéri teendőket, ügyes, diplomatikus előzékenységgel mindenki irányában. A csárdát képünk ugy mutatja be, a mint a vendégek s a csárda személyzete minden szerszámostul a főbejárat előtt sorakozik. Ott van a fehér ruhába öltözött fekete czigányprimástól kezdve mindazon szolgálatkész halandó, ki valaha a csárda dicsőségét gyors vagy lassu szolgálatkészség által emelte kében és Zichy után első sorban biztositotta a kiállitás sikerét és eredményeit.

Ez ünnepélyek után még az éremkiosztások következnek, s azután — hozzáfoghatunk a budapesti kiállitás előmunkálataihoz.

Gellèri Mór.

A csárda homlokzatát pedig egy képünkről lemaradt jó kivánság diszitette: Kölcsey hymnuszának két első sora üdvözölte minden belépő honpolgárt. És üdvözölné még most is, ha volna kit. Ma már csönd, nyugalom honol a kiállitási téren kivül eső csárdában is. A kiállitás végével véget ért a csárda dicsősége is.

Csak egy maradt meg, melynek nem lesz vége. A kiállitás sikere. Erkölcsi sulyával behat ez a magyar közgazdasági életbe és a magyar iparosközönséget biztatóbb jövővel kecsegteti. Anyag lag is teljes lesz a siker. Huszonötezer frtja marad a végrehajtó bizottságnak iparos közczélok emelésére. Sok kiadással, sok áldozattal járt a kiállitás és jövedelmeit nagyobbára az iparosok tér- és illetékdijaiból, továbbá a nagyközönség belépti dijaiból nyerte. Illő, hogy ezek folytán ez összegből a magyar iparnak állandó emlék szereztessék.

Most még csak a lebonyolitás munkája van hátra. És még valami. Az érdem jutalmazása. *Zichy* Jenőt Fehérvár közönsége a város diszpolgárává választotta. Kedden, julius 15-én nagy emlékünnepélyt rendez tiszteletére, s ez alkalomból átnyujtja Zichynek a diszpolgári oklevelet és a végrehajtó bizottság által beszerzett diszalbumot. Ezután még a fővárosiak készülnek egy demonstráczióra, melyben *Lederer* Sándort fogják kitüntetni, ki budapesti létére két álló esztendeig odaadó buzgalommal és áldozatkészséggel fáradozott a kiállitás érdekében és Zichy után első sorban biztositotta a kiállitás sikerét és eredményeit.

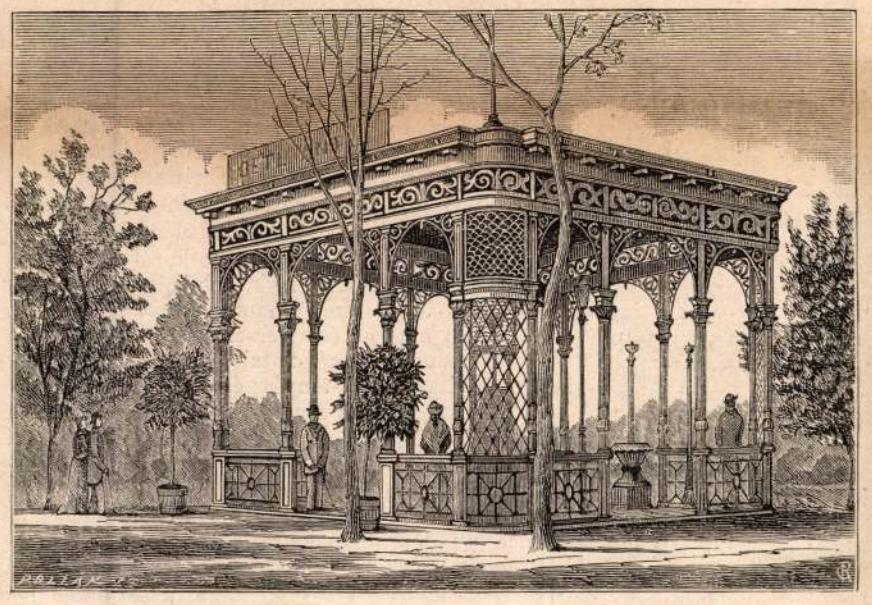

OETL VASPAVILLONJA.

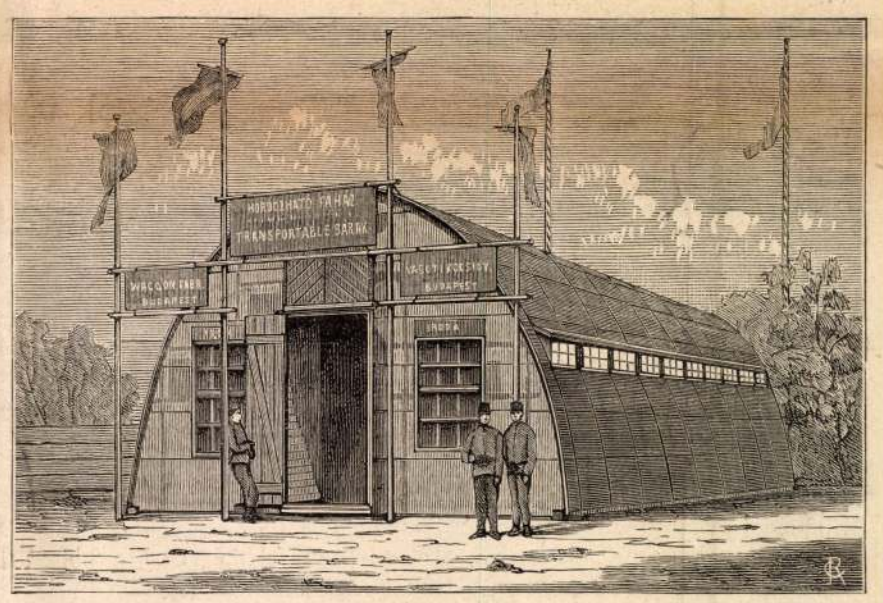

HORDOZHATÓ FAHÁZ.

A SZÉKESFEHÉRVÁRI KIÁLLITÁSRÓL.

A Tisza mellől.

— Karczolat. —

Szentes diadalmasan kiállotta azt az ostromot, melynek a sokkal nagyobb és hatalmasabb Szeged áldozatul esett. Kétségbeesett erőfeszitéssel küzdött tizenkilenczezer ölnyi gátvonalán, mely ellen mérföldnyi távolságról zuditá a Tisza tajtékzó haragját, hullámot torlasztva hullám tetejébe. Háromezer férfi állt künn a gátakon huszonkét nap és huszonhárom éjen. Lobbanó szalmatüz mellett melengették tagjaikat, melyeken

csonttá fagyott az átázott ruha s azzal ujra föl a gátra, melyen senki sem birta ki tiz percznél tovább az iszonyu hideg szélviharban, mely háznagyságu hullámokat korbácsolt feléjök, jeges vizével el-elboritva a karóverő, zsákot hordó népet, melynek lába alól a habcsapács minduntalan kinyalt egy-egy darab földet, mig fehér taréját keresztülcsapta a töltés koronáján, lesodorva, kit utjába talált. Egy katonát oly erővel vágott le a tetőről, hogy a puskája ketté törött. Voltak pillanatok, mikor a menekülés már lehetetlennek látszott s a kimerült nép hitét vesztve fordult hazafelé, hogy ha már ugy akarja a végzet, háza romjai alá temetkezzék s együtt érje a halál övéivel. Ama küzdelmes hónap 13-ik éjjelén már a bátrabbak kebléből is kihalni látszott a megmenekülhetés reménye. Szilaj szél süvöltött, melyben az ember szemét is csak egy-egy pillanatra nyithatta ki, akkor is csak azért, hogy semmit ne lásson a pokoli sötétben s az arczába csapó jeges viz meggyőzze a hiu erőlködésről. Egy helyütt átszakadt a töltés s a mentők őrülten menekültek tova.

E pillanatban egy erőteljes hang kiáltott tul a viharon: „Fusson, a ki gyáva! Én inkább belefekszem a szakadásba, ugy pusztulok el, de a város pusztulását megélni nem fogom!“ S azzal rohant föl a veszélyes hely felé. A tűzre dobott szalma nagyot lobbant s annak a lángjánál meg lehetett látni a harmincz évesnél alig idősb fiatal embert, a mint elszánt arczczal, a sötétben is villogó szemekkel fölrohant a töltésre, hogy mellével fogja föl az áradatot. „A polgármester!“ kiáltá egy hang. „Hát veszni hagyjuk?“ — kiáltá egy másik s nemsokára egy másik alak kapaszkodott a töltésre, utána harmadik, negyedik s nehány percz mulva hemzsegett a veszedelmes pont az emberektől, mint a hangyaboly, s csattogott a fabakó a karók tetején, mig a vizbedobott zsákok locscsanása mind sűrűbben hangzott. „Tudtam én, hogy nem fog ki rajtunk!“ hangzott a polgármester harsány szava s a szivekbe vissza kezdett térni a remény.

De a vihar egyre nőtt s ujult erővel hengeritett a csuszamló gátnak óriási viztömegeket. „Elfogyott a gaz! elfogyott a föld! Mit hányjunk a szakadásba?“ — hangzott mindenfelől. „Amarra lefelé van egy boglya vályog: elő vele!“ Behordták a roppant tömeget. Felét azonnal elmosta a viz, de a fele megakadt a hármas karósor között. Ah, ez nem elég a Tisza árjának! S köröskörül nagy távolban már mind föl van szakgatva a hant, fölásva a föld, a fakadó belviz tengerré lett innen belül is. „Amott a csőszház! El kell bontani! Be vele a szakadásba!“ — „„Az istenért! házat elbontani!““ — „Hátha templom volna, nem elbontanók-e? Az sincs olyan drága, mint egy egész város!“

S megkezdődött a munka, nehány percz mulva a csőszháznak már csak a helye volt. Anyagát betömték a mosásba mindenestől s beszögezték ujabb karósorral.

Reggel felé elcsillapult az orkán s akkor kiderült, hogy a hosszu védvonalon három ponton volt ily kétségbeesett küzdelem az éjjel. Mindenütt győzött az emberi kitartás az elemek bősz dühe ellen s a város meg volt mentve, huszonkét napon és ugyanannyi éjen át tartó rettenetes viadal után, — a mikor aztán hazatérhettek a védők remegő családjaikhoz — váltani tiszta ruhát. A harcz alatt nem volt arra idő.

Hány derék város van megörökitve hazánk krónikájának lapjain, fiainak hősies küzdelme, elszánt bátorsága, csüggedetlen kitartása által. Nándorfehérvár, Sziget, Kőszeg, Eger és annyi sasfészke a magyar vitézségnek a dicsőségnek mily égi ragyogványával tündökölnek az utókor előtt! Megérdemlik, dicső legyen nevök, a mig csak egy magyar él az Árpádok honában. Megtört falaikon, meg fegyvereiken az ellenséges emberi hatalom.

De hát az a város, a mely szembe nézett Isten haragjával s puszta kézzel tudta megfékezni az elementumok őrjöngő hatalmát: nem érdemli-e meg, hogy amazoké mellett emlittessék neve?

Neki köszönhető, hogy Szeged pusztulása elszigetelten maradt az óriási veszedelem napjaiból, hogy szomoru sorsára nem jutott még több is legmagyarabb városainkból, hogy még kétszázezer ember nem lett földönfutó s hogy hatvan négyszögmérföldön a legáldottabb buzatermő földből most aranykévéket gyüjtő szekerek ezre jár, nem ladik.

Ah, mily gyönyörü most az alföldi róna! A ringó kalásztenger most válik pirosba játszó aranyszinre, melyből vidám, hivogató tanyák mosolyognak elő a magas nyár- és lombos akáczfák alól. Peng a kasza szerte s a dal végighangzik a végtelen rónán, a mint tovább adják a gyüjtő leányok. Fehér galambfelhők villognak a légben, le-lecsapva a számukra gazdagon fölteritett földre, vagy elszállnak messze összekeveredve a láthatáron játszó délibábbal. Hallgatag szélmalmok messziről integetnek egymásnak lassan emelkedő s aláereszkedő vitorláikkal, mintha titkos beszédük volna, melyet más meg nem ért. Duzzadt kalászoktól nehéz keresztek, mint az emberi munka és szorgalom emlékoszlopai, sürün sorakoznak egymás végébe s ugyan van dolga a sugár legénynek, mig egy-egy kévét a már tetejéig megrakott szekér fejére fölhajit.

Mindenki künn lakik a mezőn, otthon most házőrző is alig marad imitt-amott. Most van az a négy hét az áldott alföldön, melyről tudni való, hogy *e négy hét alatt minden ember bekeresi az élelmét egész esztendőre.* Az igaz, hogy ez idő alatt dolgozik is érte egész esztendőre valót. Ilyenkor kell megnézni a magyar embert! Nincs a világnak az a nemzete, mely ily erőkifejtésre képes lenne. Tiz ember lelke, ereje szorul mindegyikbe s igazán ég keze alatt a munka. Ha mindig igy tartana, nem is élhetne meg a magyar mellett semmiféle más náczió. A hangya, a méh is tanulni jöhetne ide ....

„Adott Isten áldást!“ ezzel fogad a tanyás gazda, ha arra jársz, s lekanyaritva szekeréről a csikos tarisznyát, kiveszi belőle a pohos kulacsot és mellednek szegzi, mintha pisztoly volna. Abból aztán inni dukál, még pedig háromszor, mert azt annyiszor cselekszi a magyar. Aztán egy jó kivánsággal utnak mehetsz megint....

A kiöntött Tisza még most is elfoglalva tartja árterét. El van nyujtózkodva egész a védgátig, csakhogy most már a gátnak nem a koronája körül csapkod, de meghuzza magát a lábánál, mint a megalázott ellenséghez illik....

Adott Isten áldást! Adjon is, jó emberek! Megérdemeltétek, kiharczoltátok magatoknak, csak jutalmul adta. Ha nem lettetek volna „férfiak a gáton“, más tenger zúgana most rónátokon.

T. K.

Apróságok Wenckheim Béláról.

Sok aprólékos vonást emlitnek föl az elhunyt miniszterről, melyek arra valók, hogy alakját, jellemét, megvilágitsák, annak képét kiegészitsék. Mi is közlünk ez érdekes apróságok közül nehányat ez alkalommal.

Wenckheim Béla bárót az ujabb nemzedék nem ismeré mint kitünő szónokot. Ritkán beszélt az országgyülésen, s akkor is többnyire röviden, meleg érzéssel, az igaz meggyőződés hangján, de minden szónoki lendület nélkül. Pedig kik ifjabb korában hallották, tudják mily gyujtó hév volt szónoklataiban, melyek alakilag is kitünőek valának. A szónoki tehetség oly föltünően nyilatkozott nála már zsenge fiatal korában, hogy mindjárt első fölléptével igazi babérokat hóditott magának. Ez Károlyi György gróf főispáni beiktatásakor történt. A főispánt, kit Barkóczy kir. biztos iktatott be, Kigyós és Gyula határán fogadta a megyei küldöttség, melynek nevében a fiatal Béla báró üdvözölte az érkezőt. Daliás alak volt; lóháton, fehér nadrágban, ezüst sujtásos rövid kék dolmányban, kócsagos kucsmában! Ekkor mondta első nyilvános beszédét oly sikerrel, hogy a főispán megölelte. „Ebből lesz az ember!“ mondá Barkóczyhoz fordulva.

És ember lett belőle. A szónoki hév még sok sok éveken át korlátlan urává tette a szíveknek, a melyekhez szólott. Egyszer azután elkezdett ritkábban beszélni, s akkor is mintegy félve. Látszott rajta, hogy nagy gondot ád neki a szakasz összeillesztése, mintha tépelődnék magában, mintha valami aggasztaná. „Mi baja lehet a Bélának, még megérjük, hogy belesül?“ — „Hagyjatok békét, mondá egyszer barátai közt, a mióta ezt a menykő gyorsirást föltalálták, nem tudok kedvemre beszélni. Könnyü volt régen. Az ember beszélt a mint eszébe jutott; ha a nyelve megbotlott, elköhögte; ha valami furcsát mondott, elvitte a szél; s nem lett belőle semmi hiba. De most oda ül eléd egy ökölnyi gyerek egy hosszu plajbászszal és minden szavadat, még a köhögésedet is lepingálja; azután jön az ujságiró, és kiteszi a hirlapba, azután jön a táviró és szétvillámozza az egész világnak s másnap minden reggeli kávé mellett téged szidnak, ha nem tetszel nekik; s kinevetnek, ha bolondot mondtál. Azután tessék nyugodtan dikcziózni“.

A képviselőházban soha se érezte magát egészen otthonosan. S utóbbi időben nem is fogadott el mandatumot. „Vendég vagyok én itt, mondá. Adtatok alám egy piros karszéket; mit foglaljak el még egy másik helyet is, más ember elől?“

Hanem a főrendiházban, ott azután otthonn volt. És semmiféle potentát nem gyakorolt még ott nagyobb befolyást, mint Wenckheim Béla báró. Ritkán beszélt ott is, de annál többet beszélgetett. S ez épen a legjobb mód a főrendekre hatni. Gyakran a legbonyolultabb diskussiónak is véget tudott vetni egy kedélyes aperçue-vel, a mit a szomszédjának csak ugy félig sugva, félig gondolatban oda vetett. Persze, hogy rögtön tovább adták s mire elterjedt a teremben, a czél el volt érve. Ő a főrendiházat adomákkal tudta kormányozni.

Mikor a fuzió megtörtént, Tisza Kálmánt rögtön utána miniszterelnökké tenni nem lehetett. De Tisza Kálmán kijelentette, hogy csak egy olyan kabinetbe lép be, melynek Wenckheim Béla az elnöke. Az elnök tehát meg lett volna, de a kabinet két hétig sem tudott megalakulni. Perczel Béla volt az utolsó dió, a kit meg kellett törni. Wenckheim Béla végre kijött a sodrából: „A patvarba! én voltam már belügyminiszter, ő felsége személye körüli miniszter, most leszek miniszterprezidens és te az igazságügybe se mersz beleharapni?“ Ez az argumentum döntött s Perczel Béla igazságügyminiszter lett.

Mikor minisztertársai fejüket törték és izzadtak a kérdések megoldásában, báró Wenckheim Béla az ő mindig egyforma jókedvét sohasem vesztette el. Ő előtte, a ki nemcsak az embereket ismerte Magyarországon, hanem jól ismerte a viszonyokat is, minden csak „Wurst“ volt; és már nagyon nagy dolognak kellett lennie annak, a mire báró Wenckheim Béla azt nem mondta, hogy „Wurst“. Ilyen nagy dolog volt például többek közt a boszniai expediczió, meg a „tulköltekezés“ a 60 millión felül. Erre már nem mondta, hogy „Wurst“, hanem azt mondta, hogy „Wällischer Salat“. És ezzel nemcsak az egész kaszinónak, hanem még az udvari köröknek is teljesen megmagyarázta a dolog mivoltát.

Báró Wenckheim Béla ép oly kitünő lovas és lóismerő, mint biztos lővadász volt. A „Vadász- és Versenylap“ fölemliti, hogy a báró 1826-tól 1878-ig majdnem huszezer darab vadat ejtett el és körülbelől ezerszer lovagolt kopó-falka után. Mikor vadászni kezdett, alig volt még 15 éves. 1833-ban 22 éves korában nyugat Európát utazta be, sokáig volt Angliában, s ott a rókavadászatokon bátorságával kitünt. Még nagyobb fáradalmakat állott ki Arábia sivatagain, hol Almássy Györgygyel és gr. Batthyányi Lajossal utazott. Gyorslovaglásaival is nagy bravourokat csinált. Például 1835-ben Pestről Körös-Ladányba tizedfél óra alatt tette meg öt lovon a százhusz mérföldnyi utat; 1843 ban pedig Gyuláról Zsombolyára, Aradon keresztül, hat óra alatt lovagolt hetven angol mérföldet négy lovon. Zsombolyáról Ladányra vissza hét óra alatt érkezett meg öt lovon, pedig ez az ut száz angol mérföld. 1840-ben, a békésmegyei közgyülések alatt, fogadásból átuszta a gyulai kastély parkját átszelő Sebes-Köröst, melyen a hideg őszi napokban már vékony jéghártya is mutatkozott. Mindnyájan életéért remegtek, de legkisebb baja sem lett. Az utolsó évtizedekben nagy munkásságot fejtett ki a lótenyésztés emelése és a versenyek körül. Ő maga ritkán versenyzett, még fiatal korában is, de nagy kedvét találta a félvér-tenyésztésben.

Wenckheim Béla a nemzeti kaszinó épületének egyik másodemeleti lakosztályában tartott szállást. Igénytelen garçon-lakás ez. Egy tágas előszoba festett puhafa butorzattal, sport-képekkel, köztük az első pesti lóversenyt (1827) megörökitő képek, a „Kincsem“ idomitójának arczképe, stb. Az előszobából egy keskeny benyilóba jut az ember; itt van egyszersmind a báró fegyvertára, s vadász arzenálja. Vadászképek, a gödöllői szarvas vadászatokról, függnek a falon. Egy azt a jelenetet ábrázolja, mikor az üldözött szarvas a főváros utczáiba szorul s a Hunyady-téren a zsibvásár kellő közepén esik el. Még egy szalon és egy hálószoba. Ennyi az egész főuri szállás, melynek legnagyobb luxusa a pompás szarvasagancsok, fegyverek és csibukok. Igy lakott Wenckheim. S a milyen egyszerüen lakott, ép oly egyszerüen élt.

A világ egyik legnagyszerübb vasutja.

A legutóbbi nehány évtized alatt a mérnöki tudomány oly sok merész tervet valósitott meg, hogy az ókori világcsodák számát ma már legalább háromszorozni lehet. A montcenis-alagut, suezi csatorna, Pacific-vasut s annyi más nagyszerü alkotás valóban az emberi szellem egy-egy diadalát jelezi. Ez óriási alkotások között a legnagyobbszerübbek közé tartozik a cordillerai vasut, mely pár hó mulva át lesz adva forgalomnak. Csekély területen halad a vasut végig, de a hatalmas sassal vetekedve 4751 méter magasra emelkedik a tenger szine fölé, tehát csak 60 méterrel alacsonyabbra, mint a meddig Európa havasainak óriása, a Montblanc nyujtja

A zulu-földről.

Napoleon herczeg halála még hiresebb néppé tette a zulukat, mint a minőkké lettek az által, hogy Európa egyik legnagyobb hatalmasságával, Angliával kikötöttek, annak érzékeny veszteségeket okoztak s oly háboruba keverték, melyben meg kell feszitení erejét, ha győzni akar s még igy is kérdés, győz-e olyan hamar.

Az ily váratlan nevezetességre jutott zuluföldről közlünk ez alkalommal egy képcsoportozatot, politikai hetilapjaink melléklapja, a „*Világkrónika*“ e tárgyra vonatkozó számos képeiből.

Az egyik kép a zuluk ellen harczoló angol csapatok fővezérét, *Chelmsford* lordot ábrázolja, ki már 1844-ben mint 17 éves ifju tagja volt a hadseregnek; jelen volt a keleti hadjáratban, Szebasztopolnál, Kelet-Indiában, hol a fölkelők elleni harczokban annyira kitüntette magát, hogy már 31 éves korában ezredes lőn. Az abyszsziniai expediczióban is részt vett, majd Indiába ment ismét, mignem mult év febr. 25-ikén, Canynghame Arthur tábornok után a délafrikai angol csapatoknak lett fővezére.

Chelmsfordot mindenki kitünő katonának ismeri hazájában. Annál nagyobb volt tehát a meglepetés, midőn hire jött, hogy Csetevájó zulu király hadai, rémitő számban összegyülekezvén, nagy veszteséget okoztak az angoloknak. Ki hitte volna, hogy a félmeztelen, vad zuluk, kurta kopjáikkal még diadalt is vivhassanak ki a jól fegyelmezett, vitéz s kitünően fegyverzett angol csapatok fölött!

Pedig ugy volt. Izandula mellett volt a véres tusa, jan. 22-én. Mintegy 20,000 zulu támadta meg, teljes rendben, félkörbe állva, a Chelmsford által kiküldött hadoszlopot. „A golyók — igy irja le az ütközetet Smith Dorien hadnagy — sivitva repültek, mint sürü jégzápor, és ennek nyomában rontottak elő a zuluk. Heves tüzzel fogadtuk őket; de ők rohamot vezényelve, sürün egymás mellé szorulva, éktelen lármát csapva, rontottak ránk előrenyujtott lándzsáikkal. Az utolsó vezényszó, mit hallottunk, ez volt: „Katonák, szuronyt szegezzetek, és haljatok meg, mint a hogy angol katonához illik“. És ugy is történt. Iszonyu volt az a kétségbeesett harcz, mely most kifejlődött. Menekülésről szó sem lehetett; minden angol katona drágán áldozta fel életét. A kiknek lovuk volt, azok futásnak eredtek; de a talaj oly göröngyös, sziklás és buczkás volt, hogy a zuluk gyalog gyorsabban haladtak, mint mi lóháton. Én, — irja Smith-Dorien — a Bival folyó meredek partjára vágtattam, ott egy bajtársamat találtam megsebesülten fekve; kendőmmel bekötöttem karját, mire a zuluk ott termettek. Lovamat és bajtársamat ott hagyva, menekültem s hátra tekintve láttam, a mint szegény sebesült bajtársamat kivégezték. A folyóba vetettem magamat s bukdácsolva usztam át rajta, mialatt a zuluk folyton üldöztek és lövéseket és lándzsákat küldöttek utánam. Egy gazdátlan lónak farkára kapaszkodva usztam ki nagynehezen a partra s jutottam britt területre. A zuluk még mintegy három mérföldnyire üldözték a folyón át menekülteket és legnagyobb részt leöldösték. Én azonban szerencsésen megmenekültem.“

Az izandulai vereség, melynek egyik jelenetét mutatja egyik képünk, nagy csorba volt az angol fegyvereken, melyet számos győzelemmel is nehéz kiköszörülni. S ezért *Chelmsfordot* éri a kárhoztatás, mint a ki elmulasztá a szükséges óvatosságot s nem vett értesülést a zuluk roppant számáról. De más tekintetben is kárhoztatják az angol főparancsnokot. Azért nevezetesen, hogy daczára a hozzá intézett leveleknek, melyekben fölszólittatott, hogy a franczia császári herczegre ügyeljen s őt veszélyeknek ki ne tegye, mégis megengedte, hogy a herczeg szabadon követhesse harcz- és kalandvágyát, melyeknek szomoru áldozatja lett. „Ok és szükség nélkül áldozták föl a herczeget“, — mondá maga az első miniszter Beaconsfield lord, egyenesen a délafrikai fővezéreket okolván a herczeg haláláért.

Csoportozatunk többi képe részint a zulu népéletből mutat be typusokat, részint jeleneteket a háboruból. Ott láthatók a zulu- és pondókaffer törzsbeli alakok között a harczosok alakjai, férfi- és nő-fejek, előkelő zulu, szegény osztálybeli zulu asszony s végül — e csoportos képünk alján, középütt — az „esőcsináló“ alakja, mellette a zulu orvossal. Egy másik kép zulu gavallért mutat be.

Két kis képünk a tábori életből ábrázol jeleneteket. A kezén-lábán megkötözött fogoly zulut nyakánál kötélen vezeti a kis katonagyerek, mig a harmadik képen fegyveres katona őrzi a láncz-ravert s komor képpel guggoló fogoly zulut.

Pulszky Ferencz emlékirataiból.*

1840—1843.

(Eötvös Ignácz, a tárnok, és fia József. A Pesti Hirlap keletkezése. A czenzura. Széchenyi és Kossuth. A védegylet. Deák vélekedése. A megye-kérdés. A kormánypárt.)

Bécsben ez időben pénzválság ütött ki, melynek legfőbb áldozata a Gaymüller nagy bankház lett s ennek bukása következtében Eötvös Ignácz, a tárnok. Ez mindig acquirált jószágokat, nagy részben hitelbe; főleg az ercsii uradalmat, melyet ideiglenes jogczimmel birt, minden áron meg akarta örökiteni családjában, de a mint a pénzpiacz állapota szorult s a hitel szűkült, mindaz, kinek birtoka adóssággal volt terhelve, nem tarthatta fönn magát. Eötvös fiaival s az öreg Ullmannal közölte zavarát; az ügyes bankár természetesen azt tanácsolta, hogy a törvényengedte minden furfang fölhasználásával s a birtokviszonyok összezavarásával oly állapot állittassék elé, mely időt engedjen az adósnak; mert ismervén a báró vagyonát, meg volt győződve, hogy nemcsak minden hitelező ki lesz elégitve, hanem a családnak is megmenthető talán némi szerényebb vagyon. Pepinek egyenes jelleme fölháborodott e terven, mit Ullmann észrevéve e szavakkal fordult feléje: „Az ifju báró pirul, az ifju báró szégyenli magát, az ifju bárónak nem lesz soha pénze!“ s ő csakugyan még ugyanaz napon lemondott minden várható örökségről, nem akart részt venni a furfangos eljárásokban, elvitte könyveit s egy támlásszéket, s elhagyta atyai házát. Trefforthoz költözött át, régi jó barátjához s ennél élt szerényen másfél évig.

Nem sokára ezután azon hir lepett meg, hogy Kossuth megházasodott s hogy politikai hirlapot fog kiadni. Landerernek t. i., a pesti nyomdatulajdonosnak voltak összeköttetései a bécsi titkos rendőrséggel s elfogadhatóvá tudta tenni tervét egy nagyobb szabásu politikai hirlap alapitása iránt, mely Kossuth vezetése alatt állana, ebből a kormány az ellenzék minden nézetét s tervét sokkal jobban megtudhatná, mint ágensei által s a czenzura mégis meggátolhatná azt, a mi valósággal veszélyes. Landerer e tervét pártolta a fiatal kormánypárt s az engedély csakugyan megadatott a *Pesti Hirlap*-nak. Heckenast pénzével lépett Landererrel társaságba s Kossuth szivesen elvállalta a szerkesztést, mint harmadik társ. Voltak, kik nem sejtve a hirlap roppant hatását, gáncsolták Kossuth elhatározását, fölhozták, hogy ez által ő is elismeri a czenzurát s elveivel ellentétbe jő, szerintök igaz hazafinak nem szabad transigálni, politikai könyvet csak külföldön nyomas on, mint Wesselényi tette, hiszen utját mégis megtalálja a hazába.

A kormány egyébiránt gróf Majláth kanczellársága idejében csakugyan fölhagyott azon buta konzervativizmussal, mely Lipót király halála óta csaknem félszázadig nehezedett az országra. A czenzura kivétetett azon otromba kezekből, melyekre eddig bizták, könyvvizsgáló kollegium állittatott föl, mely felsőbb utasitások szerint az irók kisszerü bosszantását nem tartotta föladatának, inkább az irányra figyelt, mint a szavakra. Czech, a volt győrvárosi követ, különben akadémiai tag s Engel, a hires történetiró fia, voltak e kollégium főtagjai s Kossuthnak nem csináltak rendkivül sok alkalmatlanságot. Időről időre megmondták neki, hogy bizonyos tárgyakról nem engedik meg a vezérczikket, de e „ne nyulj hozzám“ ügyeken kivül irhatott csaknem kénye kedve szerint. Természetes, hogy a *Jelenkor*, Helmeczy szerkesztése és Széchenyi pártfogása mellett, szintén részesült e szabadabb mozgásban, de már annyira meg volt kövesülve, hogy a *Pesti Hirlap*ot se utól nem érhette, se ellen nem sulyozhatta.

Kossuth hirlapja minden előrelátáson felül fölvillanyozta az országot. Széchenyi kezdettől fogva a legnagyobb ellenszenvvel viseltetett iránta, a forradalom csiráit látta benne s mindig sürgette, hogy ellensulyt találjunk ellene, mert az óra, ha a nehezéket levágjuk, lepereg, ez volt a legkedvesebb szójárása. Mondtuk neki, irjon ő, hiszen ő is birja a nemzet fülét, s irt is — vezérczikkek ellen vastag könyvet; természetesen minden népszerüsége mellett ellenfeléé volt a győzelem, sőt még Eötvös Pepi is, ki különben nem igen szerette Kossuthot, mellette szólalt föl egy szépen és ügyesen irt röpiratban. Dessewffy Aurél máskép fogta föl a dolgot, tudta, hogy hirlap ellen csak hirlappal lehet polemizálni, ő tehát Jablonczay által egy konzervativ lapot, a *Világot* adatta ki, de ez iró oly tapintatlanul goromba volt, hogy a közönség nem olvasta; ekkor Dessewffy maga is kezdett czikkeket irni, sőt a lap szerkesztésével is foglalkozni, ugy, hogy ez a közvéleményre hatni kezdett, de lázba esett s váratlanul meghalt; senki sem parentálta szebben, mint Kossuth. Halála után Andrássy Józsi és Császár Ferencz vették át a lap szerkesztését, csak hogy ez bágyadt volt, nem többé a régi, még neve is megváltozott, lett belőle *Hiradó*. Ezt Eötvössel együtt folyvást boszantottam élczeinkkel, melyek a *Hirlap*ban a hirharang rovat alatt jelentek meg. Czikkeket is irtam hébekorba a *Hirlap*ba, mit Széchenyi rossz néven vett, de a barátság azért nem bomlott meg köztünk, ő csak Kossuth személye ellen viseltetett ellenszenvvel, csak őt tartotta veszedelmesnek és Kossuth ez időben csakugyan nagy hatalom volt. A *Hirlap* befolyása a megyékre, a birtokos osztályra s az ifjuságra mindennap növekedett, a polgárság pedig, az iparosok, azon osztály, mely eddig távol állt minden politikai kérdéstől, szintén ragaszkodott hozzá, mert az ő viszonyaikkal is foglalkozott s megalapitotta az iparegyesületet. Midőn a kormány őt 1837-ben elfogatta, barátai s tisztelői aláirást nyitottak családja számára, Wesselényi fölszólitására tetemesebb összeg gyült össze, melynek fönmaradt része Kossuthnak, a mint kiszabadult, 8000 frttal kézhez szolgáltatott, ő ezt egy általa szervezett iparegyesületre szánta alaptőkéül és a hirlapban sokat foglalkozott az ipar- és vámviszonyokkal. Batthyányi Lajos lett ugyan az egyesület elnöke, sőt 1842-ben az első magyar tárlatot is ő rendezte Pesten, mely igen szépen sikerült s kimutatta mi mindent gyártanak már nálunk is, s mit gyárthatnának, ha mi a bécsi piacz helyett a honit fogadnók pártfogásunkba. Perczel Mór felfogta az eszmét és Tolnában s a szomszéd megyékben megalakitotta a védegyletet, melynek tagjai becsületszavakat adták, hogy kizáróan honi gyártmányokkal fognak élni. Az eszme s az egylet terjedett, a *Hirlap* pártolta, a kormány nevet égessé akarta tenni. Széchenyi nem szerette, mert ebben is elszakadási vágyat látott, holott számtalanszor ismételte nekünk, hogy viszonyunk Ausztriához olyan, mint a vegyes házasság, melynél férjnek, feleségnek folyton van panasza s pörlekedése. Okos ember azonban ilyenkor is azon lesz, hogy találjon oly modus vivendit, melynél legalább biztos, hogy levese nem lesz mindennap szándékosan kozmás s kedvencz étele nem marad el az ebédtől, mert tudja, hogy a házasságot nem lehet fölbontani. Erre egyszer tréfásan azt feleltem, hogy protestáns vagyok s ismerem az elválás lehetőségét, Széchenyi megharagudott, szidott, hogy Kossuthtól el hagyom magamat csábittatni, ki akár akarva, akár akaratlanul bele hajtja a nemzetet a forradalomba. Ő pedig a forradalomtól borzadott, nem annyira konzervativ vagy nagyuri ellenszenvből, mint azért, mert meg volt győződve, hogy a forradalom megöli a magyar nemzetiséget és államiságot s beolvasztja a birodalomba, hol elnémetesedünk s eltótosodunk, mert a fölkelést le fogja verni a sereg, különösen a határőrség, hol a tisztek mind szlávok, mind magyar-ellenek s a mellett ismerik az adminisztrácziót is. Ő itt oly fenyegető veszedelmet látott, hogy minden lépést a magyar nyelv terjesztésénél kárhoztatott, mely a horvátokat bánthatná; még az akadémiának nagygyülésén is, 1842-ben, erről szólt elnöki beszédében, holott ő maga kivánta meg, hogy a politika az akadémia köréből az alapszabályok által zárassék ki. E beszéde valóságos botrányt szült, mert igazat látszott adni Gájnak s a lutheránus tót papoknak, kik a magyarságnak állitólagos, de sehol sem létezett tulkapásai ellen szót emeltek s erőszakos magyarositásról panaszkodtak. Nem csak Wesselényi, Deák, Kossuth, de még a kormánypárti Andrássy Józsi és Császár Ferencz is, a *Hiradó* szerkesztői, roszszalták ez indokolatlan tüntetést.

Én is fölszólaltam ellene a *Pesti Hirlap-*

* A „Budapesti Szemle“ julius-augusztusi füzetéből.

*

ban, és fölhivtam a nagy grófot, bizonyitsa be vádjait, melyek a nemzet becsületét sértik s elleneinek adnak igazat.

Széchenyi neheztelt e czikkeimért, de tüzetes felelet helyett ismét csak általánosságban panaszkodott a *Jelenkor*ban a túlhajtás ellen. Legkellemetlenebb volt reá nézve az, hogy Gáj Lajos illyr lapjában melegen üdvözölte s megdicsérte, mi Széchenyi népszerüségét csaknem egészen megrontotta. Hiába, a nagy gróf Kossuth minden czikkében, az ellenzék minden eljárásában a forradalmat szaglálta, ez eszme üldözte folyvást; mi fiatalok pedig nevettük s rögeszmének tartottuk, mert szerettünk ugyan a jövőről álmadozni és tervezgetni, de a mi eszmekörünkben a magyar forradalom nem talált helyet, bármi kombináczióinkban lehetetlennek tartottuk. Deák nem szerette az ily beszélgetéseket, ő a jelen helyzettel foglalkozott tüzetesen, ezt élesebben fogta föl mint bárki más, de a távol jövővel nem bibelődött. Egyszer elmondtam neki, hogy List Fridrik Augsburgban sokat kérdezősködött felőle, mert — ugymond — tiz év mulva ő lesz Magyarország minisztere. Erre azt felelte, hogy mi lesz tiz év mulva, azt nem tudhatja, de tudja, mi nem lesz. Nem lesz többé sem Lajos főherczeg, sem Metternich és Kollowrat, kik most vezetik a monarchia ügyeit s nem lesz József nádor, ezek mind öregebbek, mint hogy addig éljenek, nem lesz Majláth Antal s nem lesz a mostani rendszer, mert ezek lejárják magokat, de mi fogja e hézagokat pótolni, erről hiában kombinálgatunk.

„Hát ha be fogják olvasztani Magyarországot a birodalomba"?

„Nem teszik, lustábbak, mint hogy megkisértsék, hiszen még csak arra sincs se érkezésök, se munkaerejök, hogy törvényjavaslatokat terjeszszenek az országgyülés elébe, melyekre nekik nem volna nehéz a vármegyékben többséget kieszközölni; most a törvényjavaslatok készitését az országgyülésre bizzák, jóformán az ellenzékre s aztán csodálkoznak, hogy ezek nem az ő szellemökben készülnek. De küleseményekhozhatnak s fognak hozni változást; az osztrák monarchia utjában áll mind az orosznak, mind a németnek; ez a jövő veszélye".

Eötvös Pepi házassága eltávolitotta őt egy időre körünkből, de politikában is el kezdett térni tőlünk. Kossuth s mi mindnyájan átláttuk, hogy nagy reformokat még soká nem lehet keresztülvinni az országgyülésen a mágnások s a kormány ellenére, ilyen volna például a mivelt nemnemes osztálynak, az ugynevezett honoráczioroknak, papoknak, tanitóknak, ügyvédeknek, orvosoknak politikai jogokkal való fölruházása, holott nézetünk szerint ezt a megyei autonomia terén megyénkint is lehet életbeléptetni. Pestmegye ez alapon megteremtette a nemzeti szinházat, Szemere Bertalan még a tűzkárbiztositást is megyei alapon akarta létesiteni, szóval a fönnálló körülmények közt a megye volt az alkotmány bástyája a kormány tulkapásai ellen, s a legjobb keret reformok behozatalára. Nem is csodálkoztunk, hogy a kormány azon töprenkedett, miként szorithatná meg a megyék hatáskörét és épen azért boszankodtunk, hogy ugyanekkor Eötvös is megindiditotta a háborut a megyék ellen a haladás és európai kultura nevében s a czentralizácziót s parlamentáris kormányt fejtegette. Mi is tudtuk, hogy a felelős kormány a végczél, de inopportunusnak tartottuk a távol jövőben lebegő eszmény miatt megtompitani legélesebb fegyverünket, megtörni legerősebb védfalainkat. Egyébiránt nemcsak a mi körünkben támadott meghasonlás, hanem a kormánynál is, hol a *Hirlap* agitácziója, mely a megyei gyülésekre nagy befolyással kezdett lenni, aggodalmakat gerjesztett; gróf Majláthot gyöngeséggel kezdték vádolni, állása meg volt ingatva. Andrássy Józsi, ki a kanczellár hive volt s nem szerette Apponyit s Jósikát, el is jött egyszer Deákhoz s bizalmasan megkérdezte tőle, nem volna-e jó Reviczkyt visszahozni Bécsbe, ki Florenczben, hol mint követ székelt, nem jól érzi magát. „Mit gondolok én bajaitokkal", szólt Deák „tegyetek a mit akartok, mondd meg inkább, tudod-e mikép lehet a házi tücsköt kipusztitani, ha az a kandalló mellett folyvást csiripeléssel boszantja idegeinket?"

„Avval meg én nem gondolok."

„Pedig azt neked is jó volna tudni; az ember mezei tücsköt fog, bebocsátja a házi tücsök lyukába, az megöli a bosszantó házi tücsköt, de maga marad benn s még föntebb hangon csiripel."

Andrássy megértette a mesét.

A székesfehérvári kiállitás berekesztése után.

— Karczolat. —

Nem sok látvány van, mely szomoritóbban hatott volna a szemlélőre, mint a Práter, ugy két évvel az 1873-ki kiállitás után. Romok mindenfelé, melyekből alig lehetett kikövetkeztetni, hogy itt még nem rég paloták, diszes pavillonok pompáztak, melyeknek fölépitése sok-sok ezerbe került. Most nehány tégladarab, törmelék malter jelöli a helyet. A szép virág- és bokorültetvények letaposva, fölturkálva. Szétszórt deszkadarabok, szalmahulladék a szellős kioszk helyén. Az egész olyan, mint egy csatatér, melyen pusztitó ellenség keze dult, s a nehány megmaradt szilárdabb épület között csak a nagy rotunda kupolája áll, elhagyottan, kifosztva, az egykori ragyogványra emlékeztető jelül.

Szomoru látvány volt. Annál szomorubb, mert hű tükrét mutatta az összes gazdasági életn k. A kiállitás maga a tultengésbe fajult vállalkozási szellemnek volt utolsó, hatalmas fellobbanása, melyre a gazdasági deroute következett. A szédelgés után a krach, mely hasonló pusztitást vitt végbe Ausztria s részben Magyarország gazdasági világában, mint a nagyszerü kiállitás helyén a faltörő csákány, deszkabontó kalapács, ásó és kapa.

Sokkal szerényebb igényekkel indult meg a székesfehérvári kiállitás, egy gazdaságilag dermedt élet közepette. Ez nem kivánt nemzetközi kiállitás lenni, szerényen beérte az országos jelleggel. Lássuk, hogy mink van: ez volt a czél. S megindult csendesen, nesztelen hangyamunkával a kezdeményezés. A hirlapok nem fúttak bele a riasztó harsonába, reklám nem ütötte meg a nagy dobot s még a kormány is, melynek pedig talán kötelessége volna erőteljesen támogatni az életrevaló országos törekvéseket, beérte némi csekély anyagi segélylyel s azzal, hogy egy-két szakminiszterium beállt a kiállitók sorába. Egyebekben minden a magán vállalkozásnak volt föntartva.

És a magánvállalkozás megértette e reá váró föladatot. Egyesek buzgalma egyesült, hogy előállitson valamit, a mivel legalább szégyent ne valljunk, ha dicsőséget szereznünk tán nem sikerülne is. S a buzgalom meghozta gyümölcsét. Még a különben éber szemü sajtó is csak akkor kezdé megérdemelt módon támogatni a törekvést, mikor az már kilépett a puszta törekvés stádiumából s látható alakban kezdett megvalósulni az eszme.

Igazán elmondhatni, hogy a székesfehérvári kiállitás nem mesterségesen, nem erőszakosan jött létre, hanem támadt mintegy önmagától, az iparosoknak s az ipar egyes buzgó barátainak önkénytes elhatározásából s a közönségben elterjedt amaz általános érzettől, hogy szükség van reá. Lett, mint a hogy lesz a növény a természeti viszonyok behatása alatt.

Sokat irtak és fognak még irni a székesfehérvári kiállitásról, s nem volt hijja a méltatásnak, nem a kritikának. Mind a kettőnek a közjó veszi hasznát: amaz buzdit, ez oktat s megóv jövőre a hibáktól és tévedésektől, melyektől emberi mű teljesen soha nem lehet mentes. Az ország, a termelő ugy, mint a fogyasztó nagy közönség okulást merit a kiállitásból, megismeri egymást és önmagát, szükségleteit s a forrásokat, melyekből ugy fedezheti, hogy azzal egyuttal hazafias feladatot teljesit, a nélkül, hogy az anyagi áldozatába kerülne. És ez nagy dolog. Első föltétele a vagyoni jóllét felé teendő többi lépéseinknek, s meginditója ama nagy elhatározások egyikének, melyeknek kiszámithatatlan eredményük szokott lenni, ha azok az egész nemzetet áthatják.

A kecskeméti, a szegedi kiállitásokhoz, melyek e téren az első lépéseket jelentik, a székesfehérvári — ebben nincs véleménykülönbözet, — határozott előhaladás volt s biztató tanujele a nemzeti munkaerő fejlődési képességének. S ha e kiállitásnak egyéb eredménye nem lett volna is, már egyedül ezzel kifizette magát.

Helyén valónak láttuk ezt elmondani akkor, midőn a kiállitás immár befejeztetett. Helyén valónak azért is, hogy alkalmunk legyen köszönetet mondani azoknak, a kiknek e kiállitás leginkább volt érdeme.

Gróf Zichy Jenő, a kiállitás elnöke, lelke, mondhatnók megteremtője, berekesztési beszédében ugyan igyekezett másokra háritani az érdemet, szerényen vajmi keveset hagyván meg önmagának. A székesfehérvári gazdasági egyesületnek hagyta meg az érdemet, hogy a kiállitás létrejött, mert ez egyesület kebelében indult meg ez irányban az első mozgalom, melyet aztán a megye és a város támogatott s az uralkodó háznak köztünk élő, velünk érző egyik tagja is fölkarolt, hogy azzá lehessen, a mivé lett. Több mint másfélszázezer ember látogatta meg a kiállitást, melyben — ugymond — egész ország: az iparos, a gazda, a művész, a nagyur, a főpap meghozta a maga áldozatát.

Igazat mondott Zichy Jenő. Sokaké az érdem, hogy a kiállitás létre jött, sokakkal osztozik benne s mégis osztatlanul az övé. Az ő buzgalma, lelkesedése, hazafisága volt az, mely annyi derék hazafi törekvését egy mederbe gyüjtötte s megmutatta, mire képes, hogy ha egyetért a magyar.

A fiatal Zichy gróf sikere buzditásul szolgálhat neki, hogy tovább haladjon a szerencsésen eltalált irányban. E siker őt képessé teszi, hogy hasonnemü további törekvéseinkben kezdeményező, tán zászló legyen. S ez bizony oly föladat, mely megérdemli, hogy bárki hivatásává, élete czéljává válaszsza. De buzditásul szolgálhat másoknak is, kiket fényes születés, nagy vagyon, tekintély és befolyás szinte képesekké tesznek hasonló eredmények kivivására. Sok még nálunk a parlagon heverő tér, melyen a nemzeti erőnek tekintélyes részeit összegyüjteni sikeresen lehet. És sehol nem oly hálás föladat, mint mi nálunk.

Részben hiba is lehet, de tény, hogy a mi nemzetünk örömestebb indul fényes nevek viselői után, s azokban már részleges biztositékát látja a kezdemény sikerének. Ezt föl kellene mágnásainknak ismerni s ha nem válik ki közülök egy Széchenyi, — álljanak össze többen s közös tervszerü programm után inditsák meg a mozgalmat a gazdasági élet terén. Csak komoly elhatározás, tiszta hazaszeretet legyen meg bennök s tiz-husz komoly akaratu, hazafias főur összetartása föltámasztja Magyarországnak az ő Széchenyijét.

Hisz láthatták, mint fogadja a nemzet, nem a kiállitás sikerült művét csupán, hanem még a hazafias szózatot is, mely egy nagy név viselőjének ajkairól röppent el, — s ebből megtanulhatnák, hogy nemzeti törekvések élére állniok, nemzeti czélok felé küzdeniök mily sikerrel biztató, mily hálás, s mily lélekemelő feladatuk lehetne.

Székes-Fehérvárott, a lövöldekertben nagyban foly a csomagolás. A kiállitók elviszik kiállitott tárgyaikat. A kiállitási termek visszadatnak előbbi rendeltetésüknek, a nyüzsgő élet elmulik s a kiállitási területen, a kioszkok, pavillonok és virágágyak helyén egy ideig a pusztulás képe lesz.

De ez nem a gazdasági romlást fogja jelezni, mint a hogy a bécsi kiállitás pusztuló helye jelezte a krachot annak idején, — csak azt fogja mutatni, hogy az eszmén, melynek a kiállitás látható kifejezője volt, a nemzet megosztozott, közkincsévé tette s elvitte magával a Kárpátokig, el a tengerig.

A koronázó városban elhintették a magot, mely jó földbe hullva, meg fogja teremni gyümölcsét a jövőre s két üdvös eredménye már is megvan a mezőgazdasági és az iparos mozgalomban, mely az Árpádok sirjainál indult meg, hogy tettre, munkára villanyozza föl az Árpádok hazáját.

T. K.

Irodalom és művészet.

A „Budapesti Szemle" 40-ik (1879. julius—augusztusi) száma ismét oly gazdag s érdekes tartalommal jelent meg, mint rendesen. E kitünő folyóirat, mint a folyamok, haladtában egyre mélyebb ágyat készit magának s több és több erőt gyüjtve össze s egyesitve egy irányban, a forgalom által, melyet az eszmék körében előidéz, folyvást gyarapodik hatásában. A jelen füzet első czikke egy érdekes fejezet hazai történelmünknek, az európaival érintkező oldaláról; II. Pius pápa (a hirneves Aeneas Sylvius) és Mátyás királyunk diplomacziai s

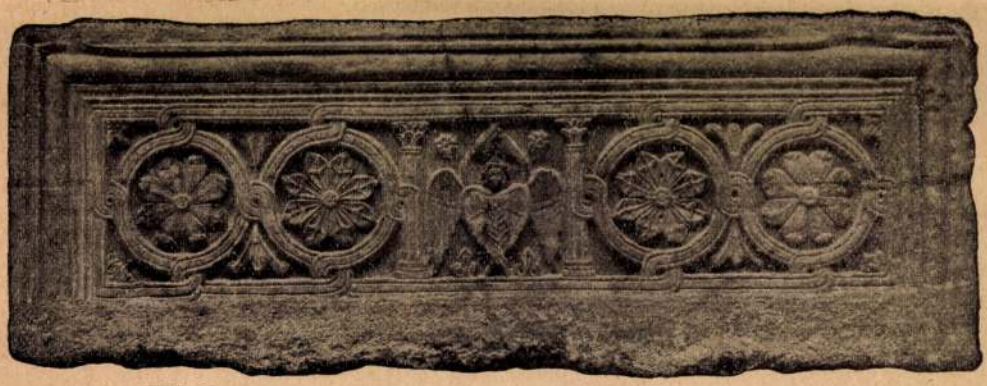

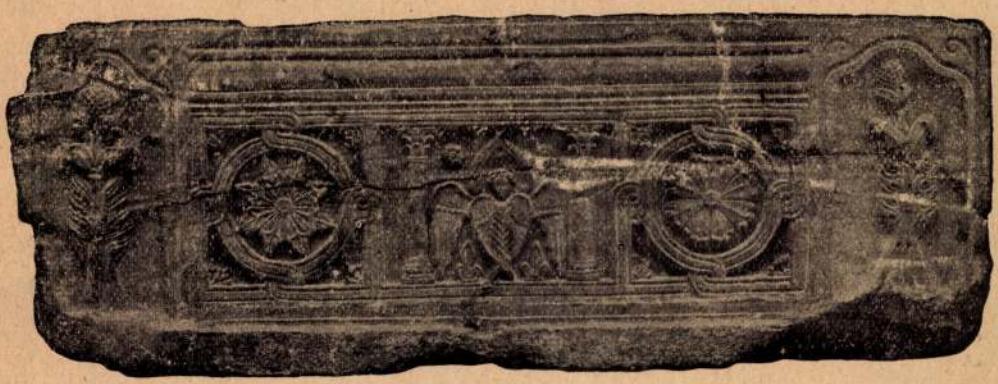

Domborműves és szalagfonadékos kőkoporsó keresztény szimbólumokkal Székesfehérvárról a Nemzeti Múzeumban, talán Szent István király tetemeit rejtette magában.

Gerevich – Genthon – A magyar tört. képes könyve – Bpest, 1935.

Székesfehérvár

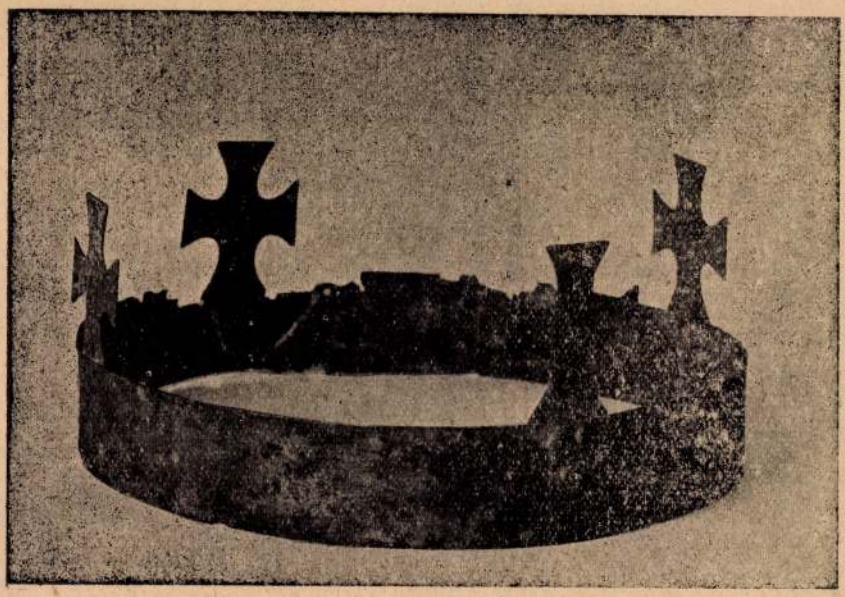

Gerevich – Genthon
A magy. tört. – képeskönyve.
Bpest, 1935

III. Béla halotti koronája. A székesfehérvári ásatások alkalmával találták néhány kisebb melléklettel együtt. Rézből készült, csak szimboluma a királyi hatalomnak. Hasonló, de nemesfémből készült keresztes abroncs lehetett a király házikoronája.

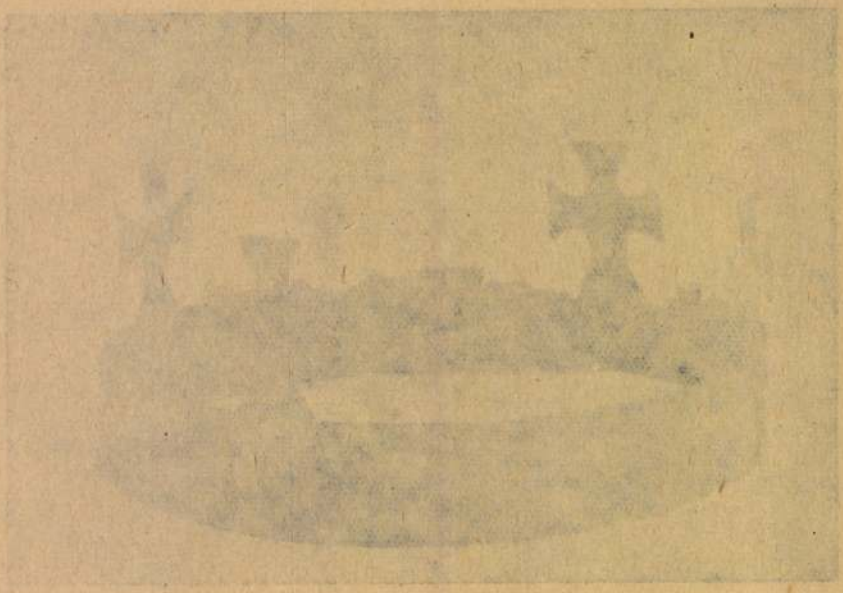

Székesfehérvári barilika

Magyarság

1928 október 28.

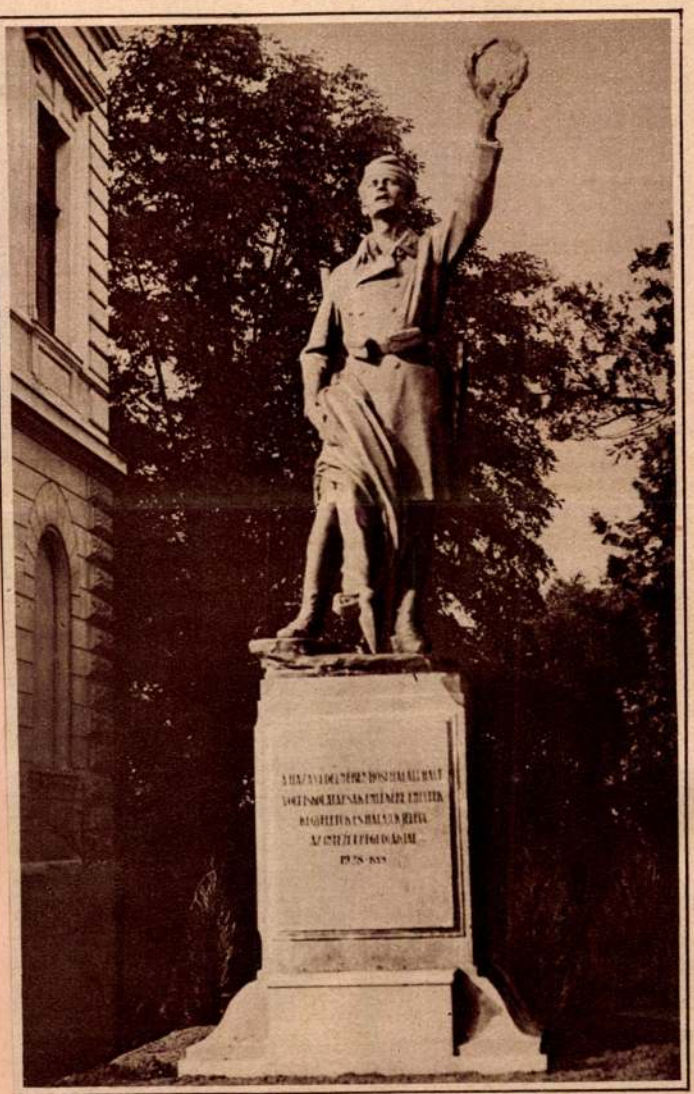

A haza védelmében hősi halált halt székesfehérvári reálgimnázium diákjainak emlékszobra.

Székesfehérvár

1928 október 28.

ga t. Elnökségének,

Budapest, IX.Hógyes Endre-u.10.

Székesfehérvári első
bazilika

Heuszlmann Imre
ajkai
Budapesti hemle

1875. márc. – ápr. 17.

Székesfehérvár

(Szent István
bazilika.
nehány problé-
mája)

Szőnyi Ottó ( )

Katolikus Szemle
1936. 365-370 l.

chons pas. Nous sommes prêts à
nous ne voulons être ni les sol
lisme. L'opinion publique doit
lants et unis. Exigeons la neut

o

LES FASCISTES HOLLANDAIS DESAPP
- Dans la grande réunion nation
hollandais, dirigé par l'Ing.Mu
bation de l'attitude du Ministr
en face du conflit italo-éthiop
le représentant de la Hollande,
politique des sanctions contre
réprouvé par le "N.S.B.". Dans
sert prononcera un discours à c
importantes sur son voyage aux

Une statistique dress
a fait ressortir que, pour l'af
fasciste hollandais a déjà payé
fet, 130 fascistes ont reçu des
cours de conflits avec les forc
sterdam et à Rotterdam, citadell

TIZENÖT MAGYAR KIRÁLY SIRJÁT HOZTÁK NAPFÉNYRE A SZÉKESFEHÉRVÁRI PÜSPÖKI PALOTA KERTJÉBEN

A Szent István által 1001-ben épített Nagyboldogasszony-bazilika feltárása, az előtérben a feltárt sírok

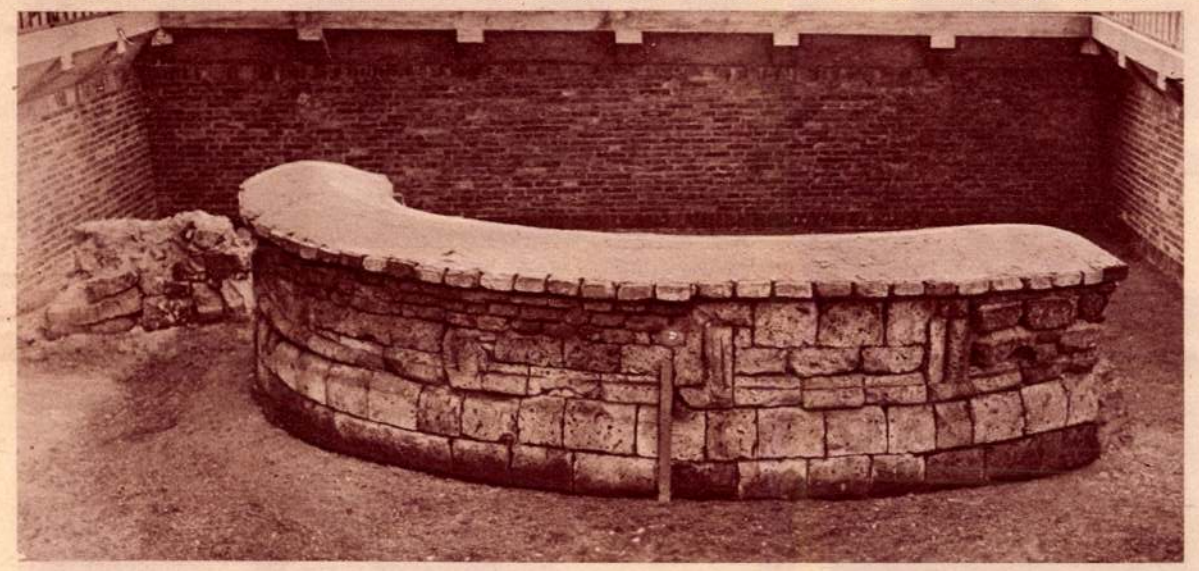

Szent István és családja sírkápolnájának apszisza

Faragványos kövek Szent István bazilikájából

III. Béla király és családja sírja

Az Árpádházi magyar királyok koronázó városában folyó ásatások feltárták az ezredeleji építőművészet páratlanul szép emlékeit

(Az erről szóló riportot a Pesti Napló mai száma közli)

Faragványos kő a régi koronázó templomból

A püspöki szeminárium XII. századbeli fali feszülete

Feltárt sírok a Szent István által épített Nagyboldogasszony-bazilika romjai között

Szent István koporsója

LÁGFOTORIPORTJA

ÉRDEKES KÜLFÖLDI ORVOSVENDÉG BUDAPESTEN

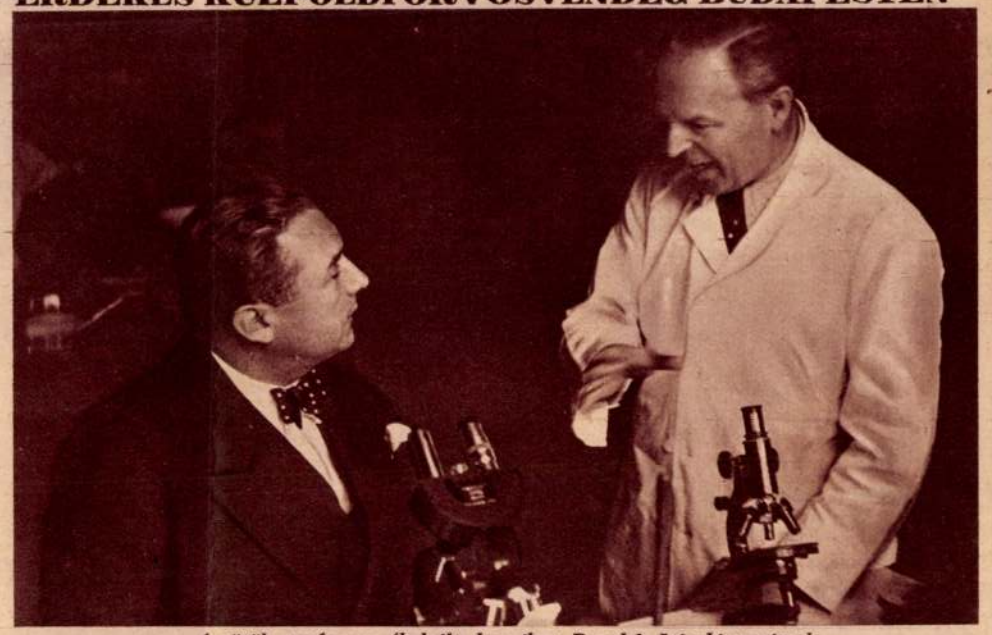

A török professzor (balról) beszélget Benedek László tanárral

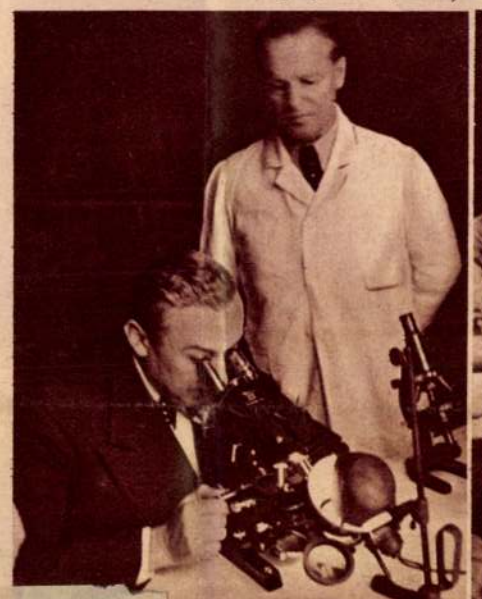

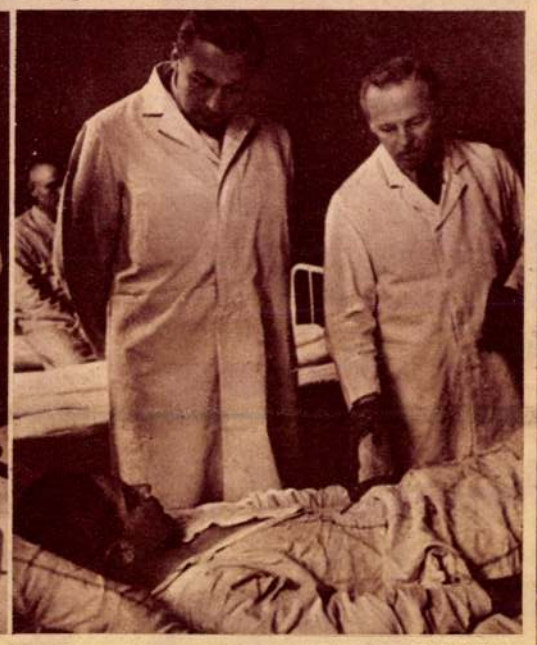

A két professzor egy beteget vizsgál a klinikán

a sztambuli ideg-elmegyó-inika igazgatója Benedek szorral mikroszkópvizsgála-dapesti elmekórtani klinikán

Szerencsétlenül járt az angol arisztokrácia két ismert tagja, Lord Plunket és felesége: az amerikai Hearst ujságkirály repülőgépével Los Angeles közelében lezuhantak és mindketten meghaltak

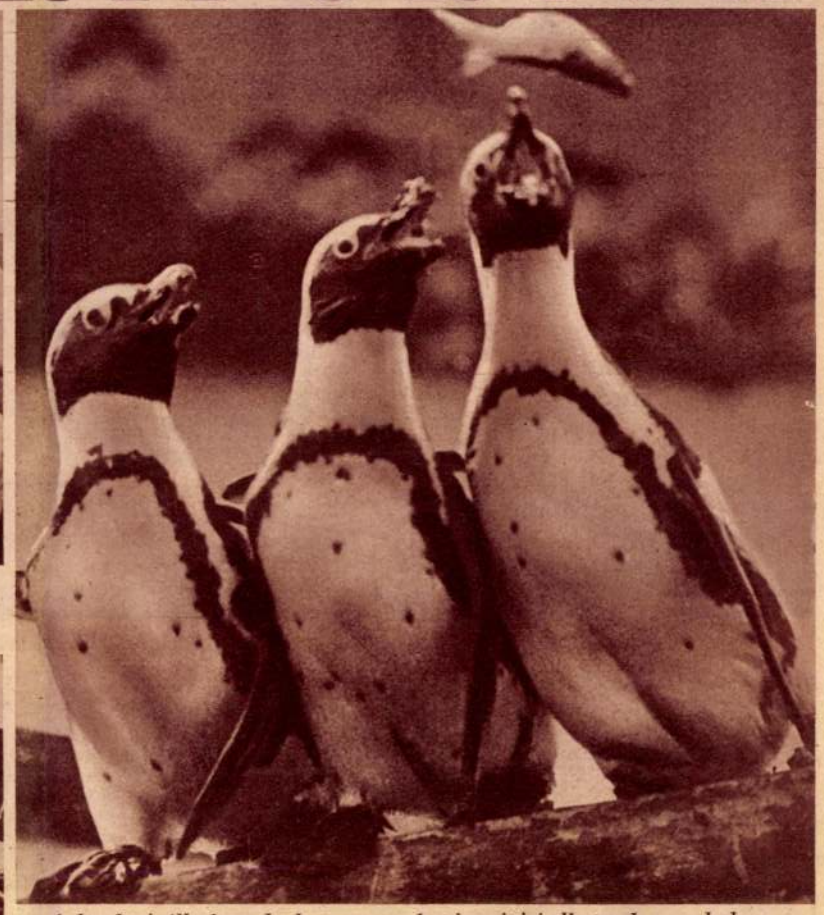

A londoni állatkert kedves, groteszk pingvinjei elkapnak egy halacskát, amit a látogatók dobnak ketrecükbe

D'Annunzio 1919-ben, mint a Fiumét elfoglaló szabadcsapatok vezére beszédet mond katonái előtt

A költő-katona, mint repülőraj-parancsnok 1915-ben

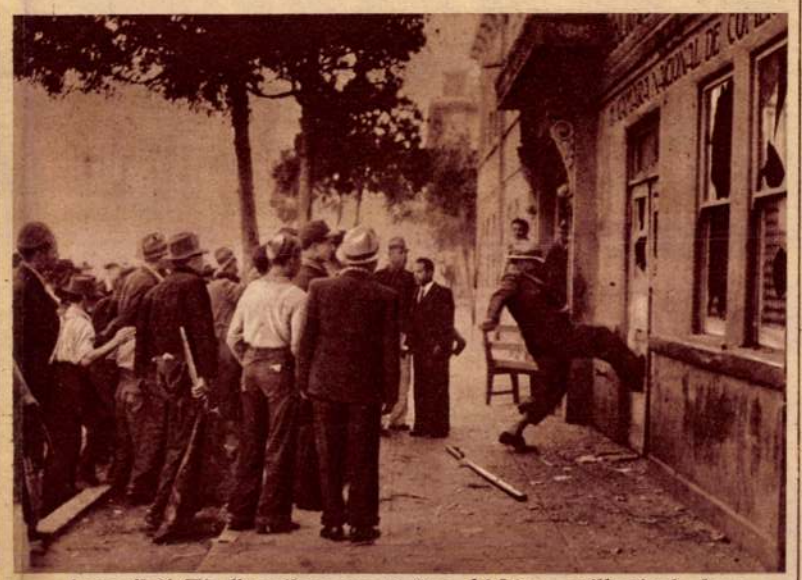

A mexikói Tia-Juanában egy 8 éves kislány gyilkosának keresése közben a feldühödött tömeg megostromolta a városházat is. A képen az egyik tüntető rugdossa revolvergolyóktól belyuggatott ablakú ház ajtaját

SZEPLŐK KIFEJLŐDÉSE MEGAKADÁLYOZHATÓ ÉS A BŐR FINOMABBÁ TEHETŐ A

Dr med. László -FÉLE

FÉNYVÉDŐ-KENŐCS ÉS FÉNYVÉDŐ-PÚDER HASZNÁLATA ÁLTAL

EGYEDÁRUSÍTÁS:

MÚZEUM-PATIKA

IV., KOSSUTH LAJOS U. 22

a Kerpel kézfinomító 3 nap alatt bársonysimává és hófehérré varázsolja kezét

1 üveg ára: P 1.40

Kerpel patika, Budapest, V., Szent István körút 28

(Az Est-lapok tervező-osztályának felvétele)

Székesfehérvár

Chalupka R.

A székesfejérvári állandó

bíróság története.

Petrik 1886-1900

Székesfehérvár

Borostyán I.

A székesfehérvári reáliskola története.

Petrik 1886-1900

Székesfehérvár

Werner A

A székesfehérvári kath.

főgimnázium története.

Petrik 1886–1900

Székesfehérvár 169

Emlékkap a Székesfehérvári m. kir. állami főreáliskola új épületének megnyitásának emlékére.

Petrik 1886—1900

Székesfehérvár

Steinherz J.

A székesfehérvári zsidók
története, visszaköltözésok
től a jelenig.

Petrik 1886 - 1900

Székesfehérvár

Lauschmann Gy

A székesfejérvári szinészet
multja.

Petrik 1886–1900

Székesfehérvár

várost, hol a két tornyos „La Cattre-
Reale" (E) s a két mecset közi le figyel-
iori" (F) s a „Citta dell' Isola" (C) s balra
teriore" (B) s jobbra a „Gemestadt ò Borgo este-
n kívül „Palude" (J) van s a hátterben
fiume" (G) folyik. A városba a „Porta
Porta della Palotta"-n (K) át lehet bejutni.
e de Turchi" (M) mellett út vezet, melytől
melyeknek egyikéhez létra van támasztva,
városban s a temető melletti úton námosan
ék, hol „Vaczon" (H) épületei tűrünek fe-
scalagon:

tó: „A. La Cattredale" kezdettel s „M. Se-

nek 14.3 : 20.3 s a részlapnak 14.6 : 20.7 cm.
al Sig. Co: Ercole Scala. In Modona 1686.

66/93 № 58.

Székes Fehérvár:

A középütt fekvő"
dale" (A), a „Palazzo
münket, a „Borghi inter
a „Rétzenstadt ò Borgo es
riore" veszi körül. A város
a hegyeden innen a „Saruis
detta Ofner"-en (L) s a „
As előtérben jobbra a „Sepoltur
jobbra két ~~akafa~~ akasztófa áll,
s másikán egy ember lóg. A
járkalnak. A háttér hegyes vid
münkbe. Felirata a lebegő
„Alba Reale"
s alól magyarázat olvasha
polture de Turchi" befejezéssel.
Rézkarc, méretei a keret
L'Vngheria Compendiata a
pag. 83.
Ltsa T. 4182.

Città" kerdettel és „V. Porta

Rézmetszet, méretei a ker

Ltsa

Historia della attioni
ta do Ottone Sponcir. In

...ett s falakkal (megerősített) sköröndökkel, városban a
...e qual ~~serva~~ serue per prigione" (C) mel-
...és a „Moschea de Turchi" (F) s kissé odább
...ncesco" (M) s az „Abitatione de mercanti"
...mint az örtornyok egy részén a félhold hát-
...ra" (R) bal felén a „Forte che bate la Cam-
...za per la Soldadesca" (O) tulsó felén a „Tori-
...ttà" (N) tünik szemünkbe. Az előtérből a
...(A) a „Porta verso Buda"-n (I) át hi-
...„Porta per Soccorso della Città"-tól (V), mely
...iume" (E) közelében van, jobbra a „Ponte
... Jobbra a „Danubio fiume che circonda
...ime che circonda la forteza"-t (Q) táplál-
...ontananza" (S) hullámzanak. Felirata.

...lla Città Di Albaregale In Ongaria"

...ó szöveg van: „A. Casteli per difesa della

Székes-Fehérvár:

A vízzel telt árokkal körülv
„Piazza regale"-n (P) a „La Torr
lett a „Residenza del Bassa" (G)
a „Chiesa de Christiani di S. Fra
(P) van kiemelve a rajzok épp úgy,
ható. A „Secondo recinto di mu
pagna" (K) van, míg jobbra a „Pia
one che difende l'angolo della Ci
„Castelli per difesa della Città" – ba
don lehet jutni a erődön túl a
a „Baloardo che difende e base il f
de passa dalla Città" (D) van.
la Città" (L) folyik, mely a „Fu
ja. A háttérben a „Monti" is
a kép felett:

„Il Vero Dissegno De

Alól pedig öt hasábo magyaráz

pers socorso della Città" befejeivisel.

etnek 25:32; s a réilapnak 28;:32.8 %.

de Re dell Vngaria. Brevemente descrit-
Venezia 1685. pag. 15.

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Lap: Fejérmegyei Napló

Megjelent: 1944. jan. 20.

A székesfehérvári vár utolsó bástyatornya

IV.

Irta: A-s.

Az 1810. évi jegyzőkönyvekben olvashatjuk, hogy az új Nádor-kapunál kiásott, vagy kiásandó várfalkőnek ölét a városi hatóság 12 forintra limitálta; kétségtelen, hogy az eladásra kerülő nagyobb kőmennyiség az itt ugyanakkor lebontott várfalak anyagából származott.

Tárgyunkat legközelebbről az 1870. évi február 25-én tartott városi közgyülés érinti; e közgyülésben tárgyalták le ugyanis azt a tervezetet, amelyet a középitészeti szakosztály a szinház ügyi bizottmánynyal együttesen készített — »a szinház létesitése, csatorna beboltozás, vizvezetés, a Palotavárosba át törendő utca s az ehhez szükséges tér kisajátitása« tárgyában.

E tervezet ismertetése alkalmával a közönség egy részének feltünt, miként a beboltozandó csatorna költségének fedezésére az ősidőktől fogva úgy nevezett s kegyeletes gonddal ápolt és őrzött nádor kapú torony s telkének eladása keretébe vonatik, »melynek ellenében még egy részről ellenindittványoztatott, hogy a kérdéses vártorony elne adassék és lene romboltassék, más részről a hivatalos jelentés s illetőleg véleményezés ben foglalt indokoknál fogva annak eladása leromboláss javaltatott, e két ellentétes inditvány hosszu s beható vitatkozás tárgyát képezvén szavazás utján eldöntetett«, —

»hogy azok folyó évi mártius 9-én nyilvános árverés utján eladassanak.«

»Továbbá..... hogy az utsza kinyitása járhatóvá tétele lehetségessé váljék a közönség tekintettel a tárgyalás alatt felhozott..... indokokra szavazott többséggel bele egyezik abba, hogy a nádor utszai régi vártorony területe s ódon kövei ..... eladássanak, mely eladásba bár a multak eránti kegyeletes érzelemből a közönség egy része hajlandó nem volt volt ugyan, mégis tekintettel arra, hogy magában sem a régi művészet jellegét nem viseli sem aváros pénztár anyagi érdekeit kellő kép nem jutalmazza, — beleegyezik, s miután különben is a nádor kapu földszintje csak 187 f. 50-et jövedelmez évenként, maga a torony pedig mely fa sindőlel van födve, a katonaságnak szolgál raktárul.«

Később olvashatjuk, »hogy a kérdéses bástya fal telyesen es úgy rombolva van, hogy azt többé kijavitani nem lehet, s ismerve miként a bástya fal maradványa nem csak szépités de közbiztonsági szempontból is a lebontás szükségességét teszi kilátásba s látva, hogy jelenleg a toronynak falai joknak látszanak bár de még is azon alapos feltevésnél fogva, hogy a bástya fal lebontásával a torony falai is megrendíthetnek, annak lebontási s illetőleg megsemmisitési idejét bekövetkezettnek annyival inkább belátja, mert a városházi pénztára nincs oly helyzetben, hogy ezen századoktól fogva ápolt emlékre oly mértékben adózhatna, mely annak tartóságát biztosítaná.....«

(Folyt. köv.)

IX. 14—15. Országos öt-
és tiztusa bajnokság Bpest.
IX. 24. Kerületi ügyességi
bajnokságok Győr, ETO (Szé-
kesfehérvár MÁV. Előre).
X.Á 1. B. B. IV. fordulója
Veszprém, rendezi a MOVE
VSE.
X. 8. Országos ügyességi
csapat bajnokságok Bpest.

RÖVIDEN

Sütőt a Vasas akarja át-
venni az ARAK-tól. A zöld-
árgák adnák is. Csak még
abban nem egyeztek meg, já-

Mezőgazd
uj u

medaillon. — Schirasteppich, im Spiegel drei kleine

daillon. — Schirasteppich, mit drei Medaillone.

— Schirasteppich, mit drei Medaillone. 185×135 cm.

hirasteppich, mit blauem Spiegel. 175×115 cm.

Schirasteppich, in Pastellfarben. 180×130 cm.

medaillonnal. — Schirasteppich, im blauen Spiegel

kerettel. — Tebristeppich, blauer Spiegel, gelbe

nal. XIX. sz. — Tebristeppich, mit grossem, roten

éssel. XIX. sz. — Boccharateppich, in Blau-Gold.

aillonnal. XIX. sz. — Hamedan Laufteppich, mit

XIX. sz. — Hamedanteppich, mit Gittermuster.

elérni.

A fenti törvény azonban még másról is rendelkezett. Mindazoknak a községeknek, illetve városoknak, a területén kívánatosnak tartotta egy önálló gazdasági iskola felállitását, melléje husz k. holdnyi mintakisbirtokot, amely községekben a tanulók száma eléri a százötvenet. Itt két dolgon csuszott el a megvalósulás. Az egyik a szakképzett tanerő hiánya, a másik pedig az volt, hogy a

Székesfehérvár vára

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Lap: Fejérmegyei Napló

Megjelent: 1944. jan. 25.

A székesfehérvári vár utolsó bástyatornya

VI.

Irta: A-s.

Boros Mihály ügyvéd Fejér vármegyének volt alispánja, aki mind történeti, mind szépirodalmi tárgyú dolgozataival jó nevet vívott ki magának, tiltakozó beadványt intézett a belügyminiszterhez a vártorony és várfalak eladása ügyében; az erre vonatkozó miniszteri leiratot ugyancsak a május 2-án tartott közgyülésben tárgyalták, amelynek jegyzőkönyvéből idézzük az alábbiakat:

»Szfehérvárott a bel és palotai városrészeket összvekötetésbe hozandó közlekedési utvonalat a közszükség, a közóhaj több mint fél század óta mind hangosabban hivatalos alakban is követeli.« »...a régidő óta pusztuló bástyázatból gyakrabban mázsás kövek bomlanak le időnként a legnépesebb közhelyen — 's így az közbiztonság ellenessé lett. — A kapuzat teteje hónak esőnek szabad beszivárgása által közel az összeomláshoz, ha csak nagy költségel nem fog megvédetni, mely költséget az adózó közönség rovására indokolatlannak nyilvánított.«10) »....a' kapu bástyázatot semmi történeti emlék — szó vagy irásbeli hagyomány nem értékesíti; csak is egy márvány tábla van abba befalazva11), arra emlékeztető, hogy a hat évtized elött elbontott vár falaknak itt volt a vonala, mely feliratos márvány lapot a területre épülendő ház falára újonnan berakandónak véleményezett.«12) »....a kapu bástyázat sem művészi... faragványi — sem építészeti kincset nem hordoz: — de a lebontáskor találandott pénz, fegyver s: a: t: emlék tárgyak megőrzését a hatóság figyelmébe ajánlotta.«13)

»Ezen kapu bástyázatot Országos régészünk tudós Henselman ur... jelentőségtelennek elismerte — mert még egy részről kegyeleti értékét még regeszerű emlékezet sem igazolhatja, más részről csak anyagi kárral lenne kapcsolva annak költséges fentartása.«

»Mind azon által ezen bástya... a tanács terem részére olaj festékben leendő meg örökítése megrendelendő — nem különben Méltóságos Pauér János úr és akadémiai tag a történeti vonatkozások feljegyzésére fel kérendőnek javasoltatott.«

»Az elárverezendő falazat területe vétel árából... egy életszükségül bizonyult közlekedési utat, tehát egy nélkülözhetetlen beruházást lehetővé tenni a feladat, hogy a legnépesebb nádor utszának biztonsága, dísze által is a közérdek előmozdítása, főleg a város részek utnyitás általi ösze kapcsolása mielőbb sikerüljön.«

10) A bizottmány. 11) Sz'ról-szóra «fefalazva"; a római emlékkövekről pedig nem is tesznek említést. 12) A bizottmány; 13) u. az.

(Folyt. köv.)

ору disszel és piros virágokkal. Bécs, 1744—49. — Zwei
›r und Blumen in Rot. Wien, 1744—49.

itású porcellán, bronzfoglalatban. Japán, XIX. sz —
Lack überzogen, in Bronze gefasst. Japanisch, XIX. Jh.

sz.-hoz. — Zwei Stehlampen, ähnlich wie No. 615.

, piros alapon szines virágos médaillonokkal. Bécs, 1703 k.
auf rotem Fond Blumenmedaillone. Wien, um 1703.

n, hasonló a 617. sz.-hoz. Bécs, 1793. — Bonbonnière
617. Wien, 1793.

anyozott rézfoglalatban, domboru rokokó kartusokban
— Ovale Dose, Porzellan, in vergoldeter Kupferfassung,
te Landschaftbilder. Wien, XVIII. Jh.

virágokkal. Bécs, 1780 k. — Platte, Porzellan, trapez-
1780.

cellán, antik kráteridomu, testén kék alapon arany kartus-
gy virágcsokor. A Burgszinház Halm nevü igazgatójának
r, I. Rettich, B. Wintersteiner, a szinház művészei. Bécs,
iges Porzellan, antike Kraterform, auf der Wandung auf
Amor mit Löwe und Blumenstrauss. Geschenk der Künst-
or Halm. Wien, 1834. Illusztr. XLI. tábla.

az államigazgatási és közgazdasági szempontból egyáltalában nem, vagy csak kevésbé kevésbé fontos távbeszélő állomásokat vasárnap és ünnepnap kivételével a forgalmas órák alatt (10 órától 15 óráig) kikapcsolják a forgalomból.

ıt el Sütő K-ból ?

a két egyesület s ennek értelmében Sütő a Vasas játékosa lett.

Távozásával kapcsolatban megkérdeztük egyik zöld-sárga vezetőt, mi volt az oka az elválásnak. A következőket mondotta.

— Nem voltunk megelégedve Sütő sportéletmódjával, de talán emiatt még játékosunk maradt volna, hanem a közelmultban olyan dolgok történtek vele kapcsolatban egyik értekezleten, ami erősen a fegyelem rovására ment s ezután nem tarthatuk már meg játékos gárdánkban. Helyét Mezei vagy Jámbor fogja betölteni a tavaszi mérkőzéseken.

Kedd, január 25.

17 Tánczene.
17.20 Reggeltől estig a nagyáradi hadapródiskolában.
17.55 A rádió hangversenyoboegóján.
19 Vigjáték.
20 40 Mindenből egy keveset.
22 40 Séta Operettországban.

BUDAPEST II.

17.30 Mezőgazdasági félóra.
18.05 Az Operaház előadásának közvetitése.
18 40 Előadás.
19.40 Felolvasás.
22 Tibor Zoltán énekel.
22.20 A rádiózenekar müso-

BIBLIOGRÁFIA ÉS RÖVIDÍTÉSEK:

Archäologiai Értesítő.	*Arch. Ért.*
Archäologiai Közlemények.	*Arch. Közl.*
CZOBOR BÉLA: *A székesfehérvári ásatások (III. Béla magyar király emlékezete.* Szerkesztette Forster Gyula). Budapest, 1900, 18—27. l.	CZOBOR
CZOBOR BÉLA—SZALAY IMRE: *Magyarország történeti emlékei az ezredéves kiállításon.* I. k. Budapest, 1896.	CZOBOR—SZALAY
CSEMEGI JÓZSEF: *Antik díszítő elemek továbbélése román építészeti ornamentikánkban.* Magyar Művészet, 1936. 373—379. l.	CSEMEGI
DERCSÉNYI DEZSŐ: *Az árpád-kori kőfaragó-művészet első emlékei.* Magyarságtudomány tanulmányai, V. 1937.	DERCSÉNYI: *Árpád-kori*
DERCSÉNYI DEZSŐ: *Szent István székesfehérvári bazilikája.* Tükör, 1937.	DERCSÉNYI: *Tükör*
DERCSÉNYI DEZSŐ: *Hungarian medieval art under the Árpád dynasty.* The Hungarian Quarterly Summer, 1937.	DERCSÉNYI: *Hungarian*
DERCSÉNYI DEZSŐ: *A székesfehérvári bazilika kőfaragványai.* Emlékkönyv Gerevich Tibor születésének 60. évfordulójára. Budapest, 1942. 25—42. l. XI—XII. tábla.	DERCSÉNYI: *Kőfaragványok*
DERCSÉNYI DESIDERIO: *Contributi allo studio dei rapporti fra la plastica ungherese nell' eta romanica e quella dell'Italia settentrionale.* Róma, 1942.	DERCSÉNYI: *Contributi*
DIVALD KORNÉL: *Magyarország középkori képzőművészete. A művészetek története II.* Budapest, 1907. 519—590. l.	DIVALD: *Középkori*
DIVALD KORNÉL: *Magyarország művészeti emlékei.* Budapest, 1927.	DIVALD: *Magyarország*
DIVALD KORNÉL: *A magyar művészet története.* Budapest, 1927.	DIVALD: *Művészettörténet*
ÉBER LÁSZLÓ: *Hazai szobrászatunk emlékei.* A Magyar Nemzeti Múzeum multja és jelene. Budapest, 1902.	ÉBER
ÉBER LÁSZLÓ: Magyarország Árpád-kori művészete. Műbarát, II. 1922.	ÉBER: *Árpád-kori*
FORSTER GYULA: *Székesfehérvár koronázó temploma, III. Béla magyar király emlékezete.* Budapest, 1900. 1—17. l.	FORSTER: *Székesfehérvár*
GÁL LÁSZLÓ: *L'architecture religieuse en Hongrie du XI. au XIII. siècle.* Paris, 1929.	GÁL
GERECZE PÉTER: *A pécsi székesegyház egykori oltársátra és többi szobrászati maradványai.* Archäologiai Közlemények, XX. k. 1897. 72—130. l.	GERECZE: *Pécs*

Dercsényi Dezső:
A székesfehérvári királyi
bazilika. Bp. 1943.

GERECZE PÉTER: *Építészeti emlékeink az ezeréves kiállításon.* Archäologiai Értesítő, 1896. — GERECZE: *Kiállítás*

GERECZE PÉTER: *Szobrászati emlékeink Magyarországon.* Budapest, 1898. — GERECZE: *Szobrászat*

GERECZE PÉTER: *Építőművészeti emlékeink Árpádházi királyaink idején.* (Kézirat a Műemlékek Országos Bizottsága könyvtárában.) — GERECZE: *Építészet*

GEREVICH TIBOR: *Magyarország románkori emlékei,* Budapest, 1938, Magyarország művészeti emlékei I. — GEREVICH

GEREVICH TIBOR: *Magyarországi művészet Szent István korában.* Emlékkönyv Szent István halálának kilencszázadik évfordulóján. III. k. Budapest, 1938. — GEREVICH: *Szent István Emlékkönyv*

HENSZLMANN IMRE *jelentése a székesfejérvári régiségekről.* Vasárnapi Ujság, 1862. 28—31. sz. — HENSZLMANN: *Jelentés*

HENSZLMANN IMRE: *A székesfehérvári ásatások eredménye.* Pesten, 1864. — HENSZLMANN: *Székesfehérvár*

HENSZLMANN IMRE: *Magyarország ókeresztyén, román és átmenet stylü müemlékeinek rövid ismertetése.* Budapest, 1876. — HENSZLMANN: *Ókeresztény*

HENSZLMANN IMRE — REISSENBERGER LAJOS: *A nagyszebeni és a székesfehérvári régi templom.* Budapeset, 1883. — HENSZLMANN—REISSENBERGER

HORVÁTH HENRIK: *A magyar szobrászat kezdetei.* Budapest, 1936. — HORVÁTH: *Szobrászat*

HORVÁTH HENRIK: *Pannoniai antik elemek továbbélése román épületplasztikánkban.* Pécs, 1935. — HORVÁTH: *Pannoniai*

HORVÁTH HENRIK: *Buda a középkorban.* Magyar Művészet, 1932. 89—128., 149—165., 288—311., 354—378. Különnyomatban is. — HORVÁTH: *Buda*

HORVÁTH HENRIK: *Zum Weiterleben der pannonischen Antike in der spätromanischen Bauplastik Ungarns.* — HORVÁTH: *Weiterleben*

IPOLYI ARNOLD: *A középkori szobrászat emlékei Magyarországon.* I. A. művészettörténeti tanulmányai. Budapest, 1889. — IPOLYI: *Szobrászat*

KAMPIS ANTAL: *Régi magyar művészet.* Magyar Művelődéstörténet. I. k. Budapest, é. n. 473—549. l. — KAMPIS: *Művelődéstörténet*

MAROSI ARNOLD: *Székesfehérvár művészeti emlékei.* Magyar Művészet, VI. 1930. 393—431. l. — MAROSI

MAROSI ARNOLD: *Adatok Székesfehérvár kőemlékeihez.* Székesfehérvári Szemle, II. 7—9. sz. — MAROSI: *Adatok*

PAUER JÁNOS: *Historia dioecesis Alba-Regaliensis.* Alba Regiae, 1877. — PAUER

PETRIK ALBERT: *Magyarország románkori építőművészetéből. A székesfejérvári királyi templom.* Budapesti építőmesterek .... ipartestülete VII. évkönyve. Budapest, 1911. — PETRIK

POLGÁR IVÁN: *A székesfehérvári bazilika multjából.* Székesfehérvár, 1937. — POLGÁR IVÁN

SZABÓ LÁSZLÓ: *Az Árpád-kori magyar építőművészet.* Budapest, 1913. — SZABÓ: *Árpád-kori*

TARCZAI GYÖRGY (DIVALD KORNÉL): *Az Árpádház szentjei.* Budapest, 1930. — TARCZAI

1896-IKI EZREDÉVES KIÁLLÍTÁS. *A történelmi főcsoport hivatalos katalógusa.* Budapest, 1896. — KATALÓGUS

Székesfehérvár

Szent István bazilika

bibliográfiája

Székesfehérvári Szent Anna kápolna

A székesfehérvári Szent Anna Kápolna. *Technika* XXII. évf. p. 252—255. 9 ábra. — A M. Kir. József Nádor Műegyetem Középkori Építészeti Tanszékének közleményei, 13.

Székesfehérvári bazilika kőfaragványai

Derecsényi Dezső cikke

Gerevich-emlékkönyv

25. oldal

T.2242.

hallgatja a feléjök fordulva beszé-
lalja el, a háttérben pedig a kör-
a Dunán két csolnak köti le fi-

R. GERM. LIBER III.
olvasható.

9.1 cm.

16.

Székesfehérvár

Megyeháza

5. 6, 57, 166,
328, 332. l.
Rej 65.

Zádor-Rado

Püspöki palota
159, 267. l.
u.o.

Székesfehérvári püspökség

Károly – Nyirák:

Emlékkönyv a Székesfehérvári püspökség 100 éves ünnepére.
Székesfehérvár, 1877.

Létesfehér vár
pusztuló

Károly – Ugrák:

Emlékkönyv a Létes-
fehérvár pusztuló
100 éves ünnepére.
Létesfehérvár, 1877.

Székesfehérvári Zichy-ház

A székesfehérvári Zichy-ház »copf«-stílű kapuja

Hankiós 210. l.

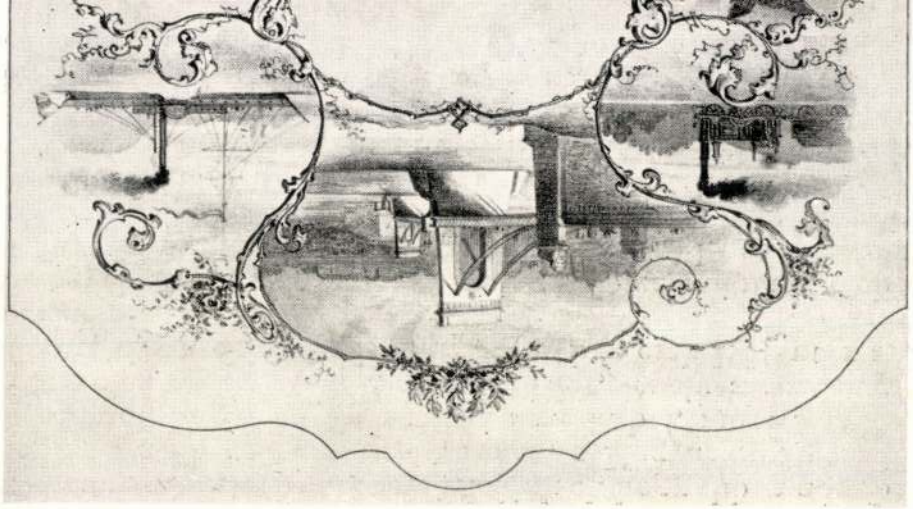

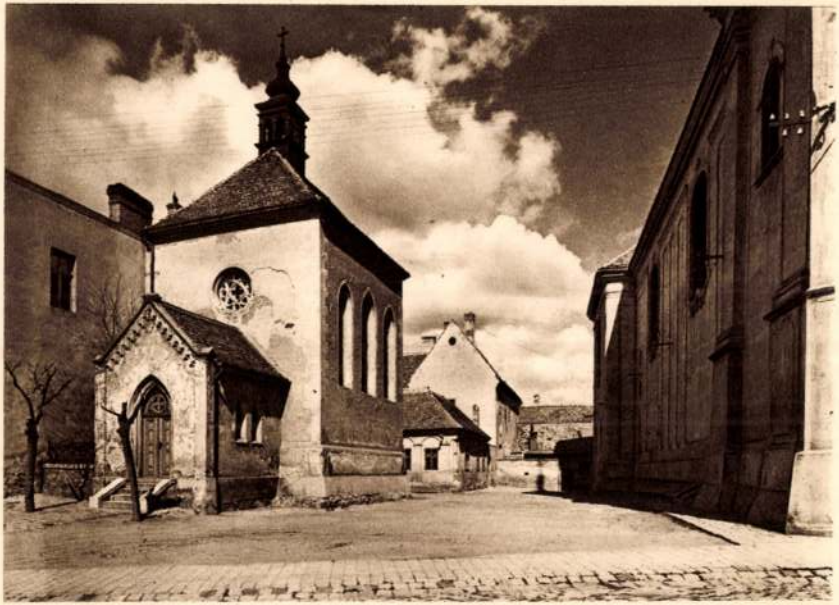

13. A Szent Anna kápolna és környezete átalakítás előtt

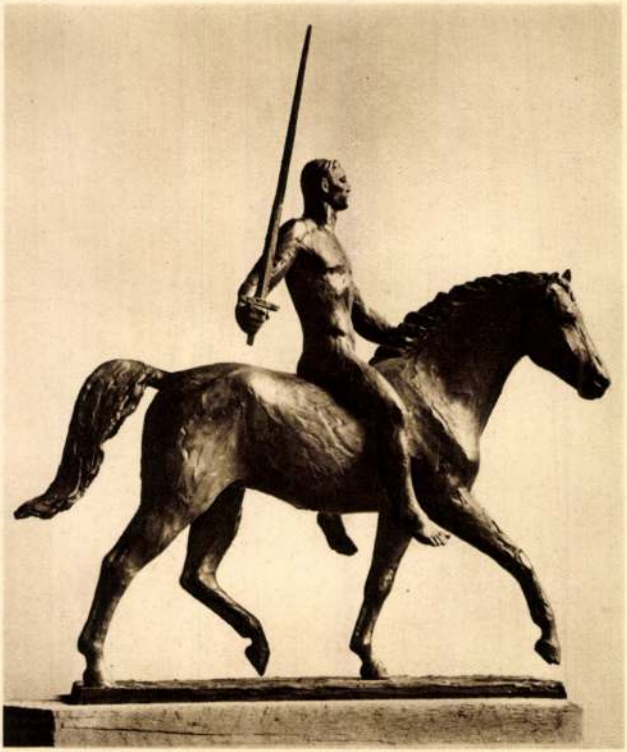

14. Pátzay Pál: A cs. és kir. 10. huszárezred hősi emlékműve

Székesfehérvár

Szent Anna kápolna

12. Ohmann Béla: Kálmáncsai Domonkos szobra
a mai Szent Anna kápolna terén

Somogyi Antal:
Székesfehérvár. Művészet és város
Budapest, 1939.

11. Pásztor János és Hikisch Rezső: Hősi emlékmű

Székesfehérvár

városi levéltárában

a székesfehérvári
és kőfaragó
kőművesek céhkönyve
a XVIII. századból.

Legöldtető könyve 1779–
1872.

felszabadító könyve
1767–1814.

Részben feldolgozta

Schoen Arnold: Székesfe-
hérvár XVIII. századbeli épí-
tőmesterei. Székesfehér-
vári Szemle 1931. 10–12. f.

Székesfehérvár

Major Ferenc dr.

fiszti főorvos indítványa a városunkban építendő uj városház érdekében.

Székesfehérvár 1892.

fd.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

IV. A SZENT ISTVÁN MAUZOLEUMBAN ÉS A KŐTÁRBAN KIÁLLÍTOTT KŐFARAGVÁNYOK LEÍRÓ LAJSTROMA*

Szent István kőkoporsója, *finomszemcsés, budai fehér mészkő.*[1] **Három oldala díszített a negyedik, mellyel a falnak támaszkodott díszítetlen.**

1. Az épebb hosszoldalt két hornyolat és pálcatag kereteli, a díszítésre rendelkezésre álló teret hármas szalag osztja öt megközelítőleg egyforma mezőre. A hármas szalag balról és jobbról két-két köralakú, nyolcszirmú virággal[2] díszített mezőt alkot, míg a középső mezőt oszlopszerűen választja el. Ez utóbbiban hatszárnyú angyal (kerub) foglal helyet, fölötte jobbra és balra egy-egy rozetta, alatta háromszögű csúcsos levél ül a kereten. *(50. kép.)*

2. A rongáltabb hosszoldal beosztása más. Két szélén mélyített pálcakeretes mezőben, melyet felül háromkarélyos idom zár le életfa

* *A Szent István mauzóleumban és a Kőtárban kiállított köemlékek leírása az alábbi szempontok szerint történt:*

A tárgy és a kőanyag meghatározása után a köemléken lévő dekoratív vagy figurális díszítményt irtuk le, majd korát határoztuk meg. Ahol kideríthető volt, a kormeghatározás után az emlék lelőhelyét, majd méreteit és leltári számát közöljük. Ahol két leltári szám van, ott az első a Kőtár, a második, a zárójelben közölt, pedig a Székesfehérvári Múzeum leltári száma, ahol az emléket korábban őrizték. Ez utóbbi leltári szám közlése azért is szükséges, mert a korábbi irodalomban az emlékekre gyakran hivatkoztak a Székesfehérvári Múzeum leltári száma alapján. A lemezszám a Müemlékek Orsz. Bizottsága (MOB) lemezgyüjteményének katalógusára utal. A köemlékekre vonatkozó irodalomban tőlünktelhetően igyekeztünk e munka nyomdábaadásáig (1943. július 1.) megjelent irodalmi említést, utalást feljegyezni.

[1] V. ö. PAPP FERENC: *Szent István-korabeli építőkövek a Dunántúlról*, Technika 1938, 10. sz. Hasonló megállapításra jutott korábban SCHAFARZIK FERENC is. (Közli VARJU ELEMÉR. Magyar Művészet, 1938, 372—379.)

[2] RAPAICS RAYMUND megállapítása szerint (*Az első virág*. Természettudományi Közlöny, 1934. nov. 1—15. sz.) nem rózsa, hanem indiai lótuszvirág. A motívum azonban Nyugat-Ázsiából a sumir művészeten át jut a bizánci művészetbe és a feltámadás, az örökélet jelképe.

Dercsényi Dezső
a székesfehérvári Királyi Bazilika.
Bp. 1943.

látható.[1] A talajból szélesen kiemelkedő növény szála stilizált, bimbós kehelyben végződik, alatta vastagon kihajló széles levelekkel.[2] Az oldal fentmaradt részén, felül négy egyenes hornyolat vonul végig, alatta hármas szalag, három négyszögű részre osztja a teret. A két szélsőben ismét a nyolcszirmú virág, míg a középső legszélesebb négyzetet, attikai lábú korinthusi fejezetű oszlop választja el, közötte hatszárnyú angyal, mellette fent rozetták, lent háromszögalakú levelek. Az egész oldalon középütt hosszirányban, felülről két helyen függőleges irányban mély törésvonal húzódik. *(51. kép.)*

3. A rövidebb oldalon gazdag tagozású keretben jobbra repülő szárnyas angyal kezében a halott lelkét jelképező pólyás csecsemővel. *(52. kép.)*

4. A díszítetlen oldal mint már említettük minden bizonnyal a koporsó falhoz való támasztására szolgált. A felső sarokban lyuk látható. A török időben valószínűleg itatóvályúnak használták a kőkoporsót. *(53. kép.)*

A kőkoporsó díszítésének minden eleme a halál, illetve az örök élet szimbóluma. Az első oldalon látható jelenet azt ábrázolja, amint a halál angyala a megholt lelkét az égbe viszi. A két hosszoldalon a nyolcszirmú rózsák és az életfa az örökélet szimbólumai.

A sírláda a bazilika romjainak elhordásakor,[3] 1803-ban került a székesfehérvári püspöki kertbe, majd 1814-ben a Nemzeti Múzeumba, ahonnan 1936-ban szállították vissza Székesfehérvárra.

Mérete: hossza 230 cm, szélessége 111 cm, magassága 83 cm. Lemezszám: MOB 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 143, 148.

A kőszarkofágot Henszlmann Óbudáról származtatja,[4] míg Rómer Flóris szerint 1803-ban a bazilika területén ásták ki és helyezték el a püspökség kertjében.[5] Varju Elemér megtalálva Farádi Vörös Mihály 1814-ből származó jelentését, megállapította, hogy a Rómer-féle feljegyzés a helyes és a szarkofágot 1814-ben szállították a Nemzeti Múzeumba.

[1] Budinis Cornelio: *Gli artisti Italiani in Ungheria.* Róma, 1936. 3—4. l. szerint az életfák későbbi kéztől származnak. (Ezt a kellően nem indokolt álláspontot átvette Vernei Kronberger Emil is: *Magyar középkori siremlékek*, Bp., 1939. 9—10. l.) Az életfa ebben a formájában valóban idegen a bizantinizáló olasz művészettől, de a koporsón nem lehet észlelni, hogy később faragták volna, művészi kvalitása is egyezik a többi díszítmény biztos faragásával, határozott rajzával.

[2] Tulajdonképen a datolyapálmák stilizált változata, v. ö. Rapaics Raymund: *Életfa.* A Természet, 1938. 179—182. l. Huszka József ősmagyar eredetűnek tartja (Az *Életfa*, A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, XLII., 1908. 173. l.). László Gyula pedig kimutatta, hogy az életfa az avar művészetben is ismert volt, talán onnan vette át a honfoglaló magyarság. V. ö. László Gyula: *Adatok az avarság világképéről* című előadását az Orsz. M. Régészeti és Művészettörténeti Társulatban, 1942.

[3] Farádi Vörös Mihály jelentése, közli Varju Elemér: Magyar Művészet, 1938. 372—379. l.

[4] Henszlmann: *Székesfehérvár*, 123. l.

[5] Rómer Flóris: Arch. Közl. IX. (u. f. VII.), 1873. 68. l.

Varjú a koporsó készítőjét velencei mesternek tartja, készülési idejét pedig a faragványok stílusa alapján a XI. század elejére helyezi. Díszes kivitele előkelő megrendelőre és földfelett való elhelyezésre mutat. Mivel a XI. században más királyt nem temettek a székesfehérvári bazilikában, mint Szent Istvánt, arra az eredményre jut, hogy a szarkofág egykor a szent király testét rejtette magában. A koporsó készítője pedig Orseoló Péterrel jött velencei művész lehetett.[1] Gerevich Tibor[2] a szarkofág XI. századi művészi mintaképeit felkutatva, azt velencei művész és segédje (életfa) munkájának tartja és korát 1040 körül állapította meg.

Szent István szarkofágja kétségtelenül abból a bizantinizáló olasz művészeti körből származik, mely a X. század közepétől kezdve az Adriai-tenger mindkét partját elárasztotta hasonló motívumú és stílusú emlékekkel. A szarkofág stílusához legközelebb a velencei Szent Márk templom 1043 előtti átalakításából származó faragványai, néhány szintén velencei származású sírláda és építészeti töredék áll.[3] Velence képviseli a legtisztábban és a legmagasabb művészeti fokon a bizantinizáló kőfaragásnak ezt a stílusát. Hasonló stílusú, de kissé gyöngébb kvalitású emlékeket találhatunk az Adria mindkét partján végig. Valószínűleg Velencéből származott az aquileiai székesegyház mellvédjét faragó művész. Itt is megtaláljuk a két vékonyabbtól kísért vastag szalagfonatot, de Aquileiaban a közöket fák és állatok töltik ki. Közelebb áll a Szent István szarkofághoz az aquileiai múzeum egyik kis töredéke *(32. kép)*, melynek a magyar emlékhez hasonlóan font, de kvalitásban mögötte maradó hármas szalagfonata tízágú rozettákat foglal magába. Szempontunkból azért is jelentős, mert korban (a bazilika 1027—29. között épült) nagyon közel áll a Szent István szarkofághoz. Ugyanerre az időre teszi a szakirodalom a pomposai apátság két töredékét is *(33. kép)* melyen a palmetta végződésű hármas szalagfonat itt is állatalakot zár magába.[4] Szép számmal fordulnak elő hasonló emlékek az Adria-part többi városaiban is, hogy csak a legdélibb Barit

[1] Varju Elemér: *Szent István koporsója.* Magyar Művészet, 1938. 372—379. l.

[2] Gerevich Tibor: *Magyarország románkori emlékei.* Budapest, 1938. 156—159. l.

[3] V. ö. A velencei San Marco XI. sz. márvány mellvédjét *(18. kép)*, melyen a négyszögalakú külső keretből hasonlóan nőnek ki a hármas szalagfonatok. Azonos a jellegzetességük is, hogy két vékony szalag fogja körül a középső vastagot. Még közelebb áll a Szent István-szarkofághoz a berlini Kaiser Friedrich Múzeum 2759. számú, Velencéből származó mellvédlapja, melyen a négyszöget, illetve kört alkotó hármas szalagok közeit hatágú rozetták töltik ki. (W. F. Vohlbach: *Mittelalterliche Bildwerke aus Italien und Bisanz.* Berlin, 1930. 16. l.) Egy velencei sírládán kissé gyengébb kivitelben szintén megtaláljuk a Szent Istvás-szarkofág motívumait (Molmenti, Pompeo: *La storia di Venezia nella vita privata*, Bergamo. 1927. 31. p.), viszont a ravennai San Vittore egy IX. századi szarkofágján (képét közli: Bolletino d'Arte I. 1907, IV. füzet, 1. l.), melyen az életfa és a nyolcágú rozetta is megtalálható, azt igazolja, hogy a motívum már régebben átkerült Itáliába.

[4] Mario Salmi: *L'abbazia di Pomposa.* Roma, 1936. 108—113. l. A töredékek korát a XI. század első felére, illetőleg az 1026. évi átalakítási időre datálja.

idézzük. A bari Museo provinciale-ban két keresztelőkútról származó töredék, valamint a S. Nicola-ban egy XI. századi keresztelő medence, melynek díszítményei között ugyanezt a szalagfonatos rozettát találjuk.[1]

Átkerült ez a díszítés Dalmáciába is ahol az ó-horvát templomok legjellegzetesebb dekorációja. Különösen a Sv. Marije Biskipuji templomból származó és a knini múzeumban őrzött töredékek között talá-

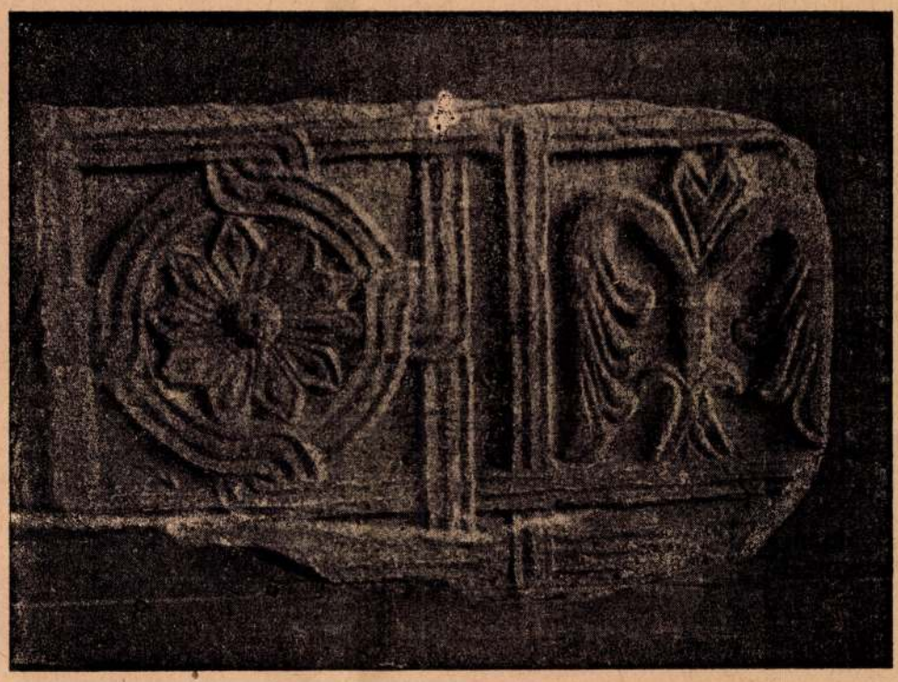

32. kép. Faldísz töredék, XI. század első fele
(Aquileia, Museo Archeologico)

lunk a magyar emlékhez közelállót,[2] bár művészi kvalitásuk mind a velencei, mind pedig a Szent István szarkofág alatt marad. Ugyanezt mondhatjuk el az ochridai S. Sophia XI. századi márványlapjáról, mely a motívumnak a Balkánon való elterjedését igazolja.[3]

A Szent István-szarkofág díszítő motívumai, mint látjuk, a XI. század elején népszerűek az egész Adria-parti bizantinizáló művészet-

[1] Mario Salmi: *Il Duomo di Bari e la sua antica supellettile.* Rassegna d'Arte, 1918. 126—127. l. Különösen a Museo Provinciale-ban lévő lap áll közel emlékünkhöz. A bari töredékeket M. Wackernagel (*Die Plastik des XI—XII. Jh. in Apulien.* Leipzig, 1911. 18. l.) 1034-re datálja.

[2] Karaman, Ljubo: *Iz kolijevke Hrvatske prošlosti.* Zagreb, 1930. 49. kép.

[3] Bogdan D. Filov: *L'Ancien art Bulgare.* Bern, 1919. 13—15. l.; 10—13. kép.

bén. Nem áll ennyi korbeli analógia az alakos domborművek stiláris korbeli elhatárolásánál segítségünkre. A hatszárnyú cherub egyike a bizantinizáló művészet leggyakoribb motívumának. Megtaláljuk számtalanszor falképeken, miniatúrákon, de különösen mozaikképeken gyakori. Az elhúnyt lelkét égbevívő angyalt általában a rambonai diptichon angyalaival szokták összevetni, stílusa azonban még korábbi bizantinizáló olasz emlékeken is feltalálható, mint a ravennai székesegyház Battistero-jának stukkoló apostolreliefjein, ahol különösen a ruhának azonos kezelése feltűnően hasonló a magyar emlékhez. Velencében a San

33. kép. Állatalakos dombormű, XI. század első fele
(Pomposa, apátsági templom)

Marco egyik kis oltárán, melyre a Madonnát a gyermek Jézussal faragták, a gyermek ruházatát oldotta meg hasonló módon a művész.

Mindezt összevetve nem látjuk tehát elfogadhatónak azt az újabban felmerült véleményt, hogy a Szent István-koporsó mestere bizanci művész lett volna,[1] nincs okunk eltérni Gerevich Tibor megállapításától,

[1] Bogyai Tamás: *Szent István-korabeli oltártöredék Zalavárról a Vasvármegyei múzeumban.* Dunántúli Szemle, 1941. 90. l. Szerinte a Szent István-koporsó és a hasonló stílű zalavári töredékek finom technikai kivitelükkel közvetlenül a bizánci alkotásokhoz csatlakoznak. Ezért a szarkofág legközelebbi rokonait a X. század hatvanas éveiben épült athoshegyi kolostorok, különösen a lavrai kolostor márványlapjai között keresi. A bizánci reliefek raffinált, zsúfolt vonaldísze ellentétben áll a velencei és a magyar emlékek higgadtabb, tisztább szerkezetével, eltekintve attól a különbségtől, amit a szerző is észlel, hogy a bizánci reliefek egyik jellegzetes dísze, a sarkára állított rombus alak, valamennyi magyar emléken hiányzik. A Szent István-szarkofág velencei kapcsolatainak megítélésénél súlyosan esik latba az a körülmény, hogy II. Orseolo Péter velencei doge alatt restaurálják a Szent Márk templomot (991—1008). A doge Ottó fia Szent István nővérét vette feleségül és házasságukból született Orseolo Péter lesz Szent István utóda.

aki velencei mester kezemunkájának tartja a szarkofágot. Megrendelőjét a velencei származású Orseoló Péterben keresi, készülési idejét pedig közvetlenül a Szent Király halála körüli időre, de mindenesetre 1041 előttre datálja.

Irodalom: Majer József és Farádi Vörös Mihály jelentése, 1814, Történeti Múzeum irattára. — Henszlmann Imre: *A székesfehérvári ásatások eredménye*, Pest, 1864, 123. l. — Romer Flóris: Arch. Közl. IX. 1873 (U. f. VII.), 68. l. (ókeresztény, Székesfehérvárról). — Hampel József: *Keresztény emlékek a régibb középkorból*, Arch. Ért. 1894. 50—53. l. (X—XI. századi bizánci vagy velencei mester). — Pasteiner Gyula: *Építészeti emlékek a Dunántúlon, Az Osztrák-Magyar Monarchia írásban és képben*, XIII. k., 1896, 107, 110. l. (Szent István-kori). — Hampel József: *A régibb középkor (IV—X. sz.) emlékei Magyarhonban*, Budapest, 1897, 303. l. és 510—512. l., CCCLX—CCCLXCII. tábla (X. század). — Hampel, Josef: *Alterthümer des frühen Mittelalters in Ungarn*, Braunschweig, 1905, I. Bd. 681—682 S. (bizánci munka). — Huszka József: Az életfa, A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, XLII., 1908, 173. l. — Divald Kornél: *Magyarország művészeti emlékei*, Budapest, 1927, 1. l. (X—XI. sz.). — Marosi Arnold: *Szent István sírhelye*. Székesfehérvári Napló, 1928, XII. 25. — Varju Elemér: *Vezető a Magyar Nemzeti Múzeum Történeti Osztálya kiállított gyűjteményeiben*, Budapest, 1929, 10. l. — Varju Elemér: *Szent István koporsója*, Magyar Művészet, VI. 1930, 372—379. l. — Tarczay György: *Az Árpád-ház szentjei*, Budapest (1930), 49. l. — Péter András: *A magyar művészet története*, Budapest, 1930, 20. l. — Hóman Bálint és Szegfű Gyula: *Magyar történet*, Budapest (é. n.), I. k., 204. l. — Hekler Antal: *A magyar művészet története*, Budapest, 1934, 20. l. — Gerevich Tibor és Genthon István: *A magyar történelem képeskönyve*, Budapest, 1935, 8. l. — Gerevich Tibor: *Erdélyi művészet*, Magyar Szemle, 1934, október, 225—241. l — Dercsényi Dezső: *La sculpture romane en Hongrie*, Nouvelle Revue de Hongrie, 1935, 348. p. — Rapaics Raymund: *Az első virág*, Természettudományi Közlöny, 1934. nov. 1—15. sz. — Budinis, Cornelio: *Gli artisti Italiani in Ungheria*, Roma, 1936, 3—4 p. (XI. századi velencei művész az életfák későbbi kéztől származnak). — Hekler Antal: *Ungarische Kunstgeschichte*, Berlin, 1937, 28 S. — Bierbauer Virgil: *A magyar építészet története*, Budapest, 1937, 33. l. — Gerevich Tibor: *Magyarországi művészet Szent István korában, Emlékkönyv Szent István halálának kilencszázadik évfordulóján*, III. k., Budapest, 104—108. l. — Gerevich Tibor: *Magyarország románkori emlékei*, Budapest, 1938, 156—159. l., CLXIII. tábla. — Gerevich Tiberio: *Santo Stefano primo re d'Ungheria, Corvina*, 1938, 15—24. l. — Dercsényi Dezső: *Székesfehérvár: St. Stefan's city*, The Hungarian Quarterly, Vol. IV., 1938, 89. l., Új Magyarság, 1938, IV. 3, Nemzeti Újság, 1938, III. 20. — Marosi Arnold: *Szent István koporsója*, Új Fehérvár, 1938, IV. 17. — Rapaics Raymund: *Életfa*. A Természet, XXXIV, 1930; 8. sz., 179—182. l. — Papp Ferenc: *Szent István-korabeli építőkövek a Dunántúlról*, Technika, 1938, 10. sz. — Polgárdy Géza: *Székesfehérvár és környéke kalauza*, Budapest, 1938, 32. l. — Pesti Napló, 1938, III. 1. sz. — Vernei Kronberger Emil: *Magyar középkori síremlékek*, Budapest, 1939, 9—10. l. — Bogyai Tamás: *Szent István-korabeli oltártöredék Zalavárról a Vasvármegyei Múzeumban*, Dunántúli Szemle 1941, 90. l. — Gerevich Tiberio: *Santo Stefano e l'arte Ungherese*, Corvina. Anno IV. 1941, 593 p. Tavola V. — Lux Géza: *A székesfehérvári Szent István bazilika ásatási területének rendezése*, Magyar Építőművészet, 1941, 198. l. — Dercsényi Dezső: *Old Hungarian Art*. A Companion to Hungarian studies, Budapest, 1943, 419.

Székesfehérvár
Szent István király
Székesegyháza

Székesfehérvári püspöki palota.

kepe repr.

Magy Uerecke

III. 251. l.

papír, könyv és írószerkereskedése
NAGYKÁTA

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Székesfehérvári Lukács patika

Skorka Károly

240 éves Székesfehérvár híres gyógyszertára, a faragott bútorzatú Lukács-patika, amely a város egyik nevezetessége.

Új Fehérvár

1927 aug. 8.

„EUROPA"
filmu, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp. V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 177-337

Székesfehérvár
irodalma

lásd

Polgárdy Kérest.

11, 12. l.

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő és
könyvkiadó r. t.
Bp. V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

Székesfehérvári

Fehete sas gyógyszertár

berendezése

Eredetileg a jezsuitáké

volt.

XVIII. sz.

Repr.

Magyarművelődtört

IV. 417, 647. l.

zoszt ev.

N. k. 7.18, ny. 16.37.

TFŐ

8

Sz. Péter
Károly
Efrém

DD

9

zi Sz. Fer.
Adél
gnác

RDA

0

tina sz.
rtonka
m püsp.

RTÖK

1

. János
rgilia
és János

Izr. 29. Sobebim böjt

TEK

pk. vt.
gnác
rifon

II. HÓ FEBRUÁR

Izr. 30. Ros kodes

BAT

2

B.-A.
rolin
találk.

Izr. 1. Adar S. Mispatim

Székesfehérvári
Ciszterciek templo-
ma

Eddig megjelent
legjobb leírását
lásd

Marsóhall Székesf.
56—64. l.

cod

Székesfehérvári ciszterci
templom és kolostor

Képe repr.

Békciszterulk.

187. l

a templom belsejének képe repr.

u. o. 191. l.

Székesfehérvári bazilika

Pauer János:

A Székesfehérvárott fölfedezett királyi sírboltról Székesfehérvár 1849.

(Székesfehérvári bazilika)

Derecsényi Dezső

A ⟨ ⟩ kőfaragvá-nyai.
Bp. 1942

fd.

XLV
SZÁSZHERMÁNY: Templomerőd XLVI
KISDISZNÓD: A templom délről XLVI
HARINA: A templom északnyugatról XLVII
NAGYBÖRZSÖNY: R. kath. plébániatemplom az apszis felől XLVIII
DEÁKI: Bencés apátsági templom XLIX
KÁPOLNA: R. kath. templom XLIX
GUTOR: R. kath. plébániatemplom XLIX
DEÁKI: Az apátsági templom keletről L
BOLDVA: Egykori bencés apátsági templom LI
TÜRJE: Premontrei prépostsági templom LII
ÖRALJABOLDOGFALVA: A templom délkeletről LIII
PANNONHALMA: A főapátsági templom déli kapuja LIV
— A főapátsági templom belseje LV
— Altemplom LVI
ARACS: Az egykori bencés apátsági templom romja LVII
ASZÓFŐ: Templomrom LVII
ÓCSA: Az egykori premontrei templom délről LVIII
— A templom keletről LIX
— A templom déli kapuja LX
ÁKOS: Az egykori bencés apátsági templom nyugati homlokzata LXI
BÉLAPÁTFALVA: Egykori cisztercita apátsági templom LXII

Székesfehérvári Szent

István bazilika

és Szt Anna Kápolna

Vestigia historica

basilicae Alba-Regal. B. M. Virg.

a S. Stephano rege

conditae.

Item

Capelle custodiatus

S. Annae.

Albae Regiae

1866

MOB kitár

Székesfehérvár

Karthy Ödön dr.:
Székesfehérvár capitulatiója 1688.
Hadtört. Közl.
1910. 499,
500. l.

BENYÁTH JÓ...
Könyv- és papírkereskedése
NAGYKANIZSA, Deák-tér 16. sz.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Székesfehérvár

a XVI. században

képe repr

Márki Sándor

Dósa György

M. Tört. Elektr.

Bp. 1913. 394. l.

Székesfehérvár
elfoglalása
1601.

Részmetszet Ortelius
krónikájából

Repr.

Ferenczi Zoltán

Rimay János
(1573—1631)
Magy. Tört. Életr.
Bp. 1911. 73. l.

ŐÍV

j stb.) tulajdonában (birtokában) lévő gépjáróművekről.

Állandó alkalmazottak létszáma :	
Átlagos napi termelés :	
Gazdasági ingatlan kiterjedése kat. holdban :	

v e k :

ocsinál hány íny cm³-es ; ocsinál és nna teherbírás; ntató képesség ob sebesség ; nál hány cm³-es	az első üzembe-állítás éve (rendőrhatósági vizsga napja)	rendeltetése (alkalmazottak gjm-nél a tulajdonos neve és munkaköre)	Az üzem felelős vezető-jének	A hüm. (hüsz. pk.)	A s
			javaslata		
6.	7.	8.	9.	10.	

Székesfehérvár fehérm.

1) Szent István bazilika ásatásai

Henszlmann 1882 ben. helyszínrajz

$5^{III} = 10^{I}$ x)

---

2) Löportorony. Varsányi János 1847.

czeruzarajz távlati kép.

hátlapján egy kiásott alaprajz.–

3) 1 romai sírkő rajza

Artehlo Otto 1902 1906-h.á.

a papnövelde (Cannelicák) temploma

1) alaprajz 1:200, hossz és keresztmetszet

Lux: Kalmár

1) Az anna kápolna alaprajza 1:100 2 db

alsó alaprajz és bordatálozat.–

x) 2) Gerecze a Sz. István bazilika ásatásai 1:100.

3) ásatások alaprajza mértek beírva (Rumer G.)

4) Ohlopfej. czeruzavázlat (a nemzeti muzeumban)

21.

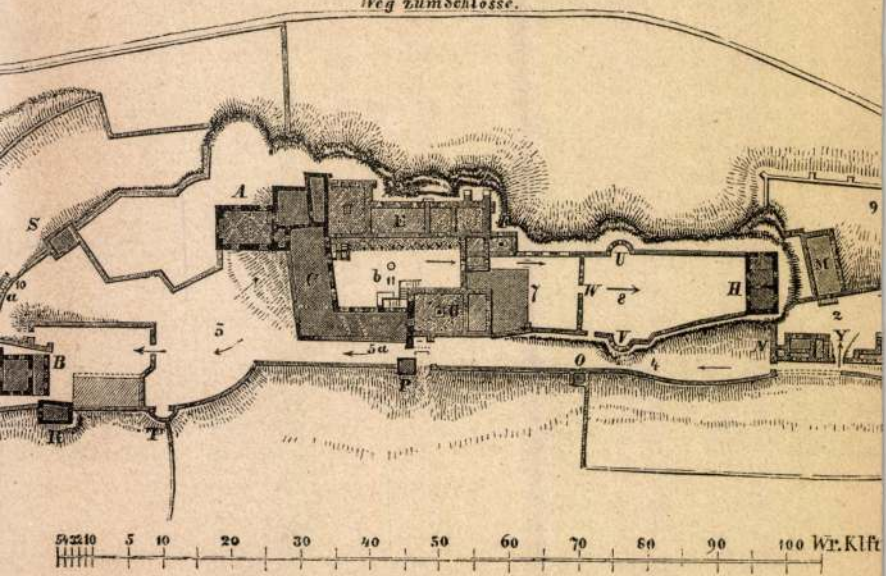

19.

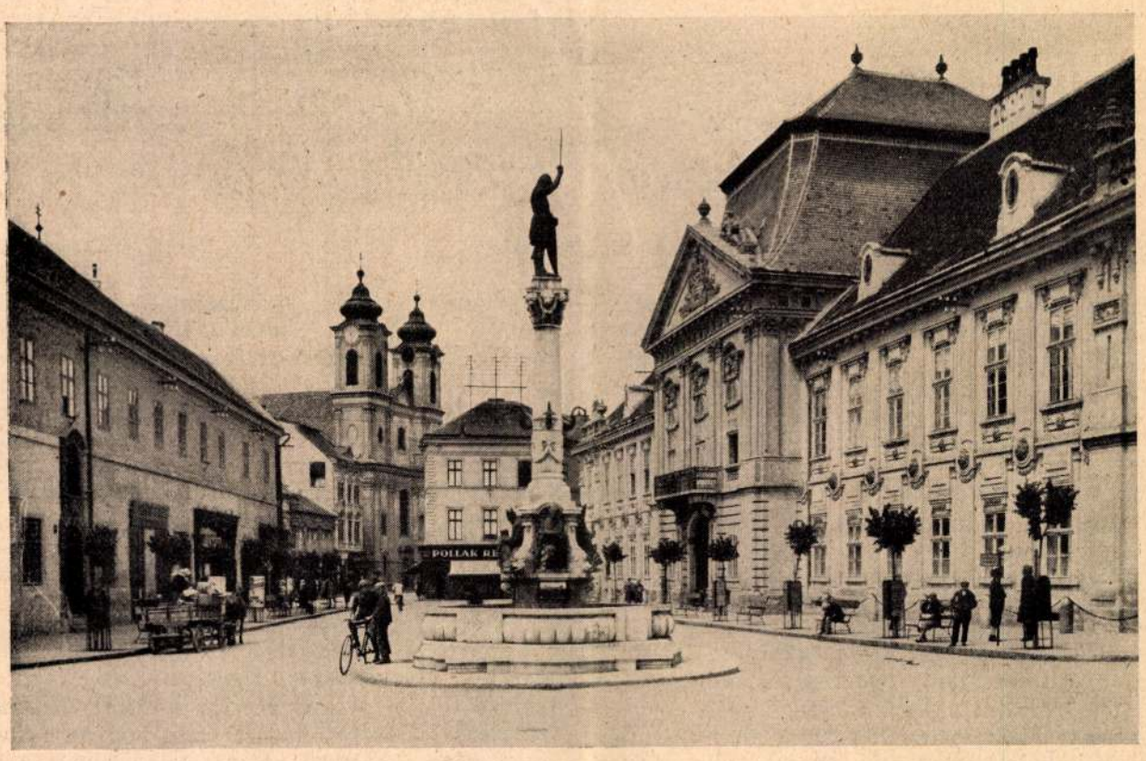

Székesfehérvár. A püspöki palota a Püspök-kúttal, hátul a ciszterciták temploma

kislánynak, hogy milyen volt. Csak éppen azt nem hallottam, hogy milyen az, ha az embernek akácvirágzáskor azt húzatják, hogy: „Csak egy kislány van a világon...“

Erről tehát hallgatnom kellett. Azt azonban megmondtam a kislánynak, hogy júniusban a szaxofon is gyönyörű. Főként telefonon keresztül gyönyörű. És itt, a nagy nyilvánosság előtt, sürgősen felszólítok minden fiatalembert, aki gyöngéd szívvel gondol egy kislányra, ne mulasszon el éjjeli zenét adni. Ha nincs módjában cigányokat rendelni, hívja fel a kislányt telefonon és szaxofonozzon, hegedüljön, grammofonozzon, vagy daloljon, ha nincs más. Nem a muzsikusok és a hangszerek száma fontos, hanem a szív és az ifjúság, ez a két örökkévaló hangszer.

Június van, tele van rózsával és holdfénnyel a világ, ne maradjanak szerenád nélkül a lányok.

ZSIGRAY JULIANNA

A barbárok Rómában

Kihalt a város, kialudt az oltár,
Döngve futottak át a vert cohorsok;
Süketen várta az ércíjju sorsot
Riadt tűzhelyén a római polgár.

Túl a folyón, a vén Soracte ormán
Tülök bődült fel. A trák elefántok
Előbukkantak. Pikkelyek és pántok
Csörögtek. Tam-tam. Trombitált az orrmány.

Jött a bozontos dák, a medve géta...
Az Appián még látta egy poéta,
Hogy hull a civis, a míves, a rétor!

Aztán eggyé folyt az Ister s a Nilus:
Néger dob zendült. Összetört a stylus.

Sötét lett. Elkezdődött a Középkor.

EMŐD TAMÁS

Amit mindenkinek tudnia kell

Székesfehérvárról

Irta: **Nyilas Jenő**

A belváros közepén, a szépen parkírozott Bazilika-téren két csonka gránitoszlop áll. Dísztelen kődarabok, sötéten izzanak a napfényben, megszikkasztotta, símára csiszolta őket az idő és a történelem. Szent István templomának, az első magyar bazilikának maradványai. Kis hijján ezer esztendősek.

A földrajzban „tanu“-nak hívják az olyan elszigetelten megmaradt alakulatokat, amelyek körül régesrég elpusztult minden, ők azonban elkerülték az enyészetet és most itt állnak s az ősvilágot hirdetik. *Ilyenek a székesfehérvári oszloptöredékek is: a magyar állam első lélekzetvételének tanui.* Zarándokhely lehetnének, a mekkai Kábához hasonlóan.

Mert valóban, a gyönyörűséges „basilica grandis“-ból, amelyet Hartvik püspöktől, Szent István életrajzírójától az ékesszavú Bonfiniusig nem győznek magasztalni a középkori kútfők, kő kövön nem maradt. Arra a templomra, amely a magyar királyok koronázási és temetkezési helye volt egészen Mohács utánig és amelyben a trónust, a koronát, az országzászlót és a koronázási jelvényeket őrizték, ma már csak ez a pár törmelék emlékeztet: a két oszlopon kívül egy harmadik, ez most az erzsébetligeti Honvédemlék talapzata és néhány faragott kő és mozaikrészlet a múzeumban. Pedig micsoda épület lehetett! A nagy magyar székesegyházak ennek mintájára készültek, amint ezt a négy saroktornyos pécsi kathedrális ma is mutatja. Hollós Mátyásig majdnem minden uralkodónk szépítette, nagyobbította, gazdagította. De amikor a török árnya megjelent a láthatáron, sok egyébbel együtt a templom is pusztulni kezdett. Székesfehérvár kőben szegény, mocsaras vidéken fekszik, a hatalmas faragott kövekkel nagyszerűen ki lehetett javítani a romladó várfalakat. Végül a kegyelemdöfést (tragikus magyar sors!) nem is a török, hanem a

Uj Idők 1934. jún. 3. 23.

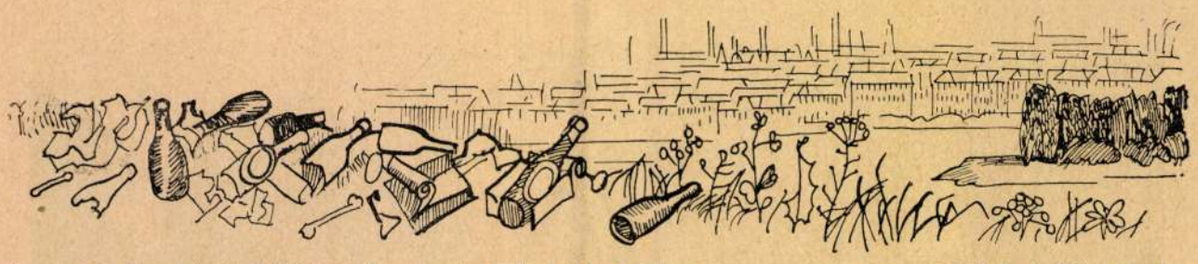

Szép a szabad természet, különösen ünnep után a budai hegyekben. Mühlbeck Károly rajza

felszabadító vallon katonaság adta meg neki, példátlan vandalizmussal még azt is elpusztítva, amit a török meghagyott. A gazdátlan maradékokat a mult század elején különböző építkezésekhez hordták el. A műtörténészek már csak a föld alatt kutathatták Nagyboldogasszony királyi templomának nyomait...

Néhány lépéssel odébb, a Püspök-kert falánál megint megállít valami. Egyszerű márványtábla hirdeti szűkszavúan, hogy ezen a helyen 20 királysírt őrzött valaha az anyaföld. Mintha halottak árnyai suhognának a levegőben, tétován néz körül az ember. A gondozott aszfalt-járdán divatosan öltözött sétálók, az üzletek kirakataiban a legújabb portéka, a kitünő úton sportkocsik robognak a Balaton felé. Mindez valami furcsa, izgató ellentétben van azzal a történelmi légkörrel, amit a léptennyomon felbukkanó jelképek árasztanak. Milyen nevek: Szent István, Imre herceg, Könyves Kálmán, Nagy Lajos, Mátyás király...! És ezek a sirok egy kivételével mind eltüntek.

Furcsa históriája van ennek. 1839-ben csatornaépítés közben több sírhelyre bukkannak, azonban mire a hatóságok észbekaphattak volna, már ki is fosztották és megint behányták valamennyit. Tíz évvel később, a szabadságharc alatt kutat fúrnak, — ismét kifordul az ásó alól egy csomó ősi csont. A kormány Székesfehérvárra küldi a Nemzeti Múzeum régészét, azonban közeleg Jellasich, lángba borul a Dunántúl, a munka félbeszakad, a leletek megint elkallódnak. Végül a magyar művészettörténet atyjának, Henszlmann Imrének sikerül a templom és a sírok fekvését rekonstruálnia, azonban ép sírt már csak egyet talált: III. Béláét és feleségéét a 12. század végéről. De még ezt az egyet sem hagyták meg Székesfehérvárott. Budapestre szállították és a Koronázó-templomban helyezték el, a sírban talált királyi jelvények másolatai pedig a Nemzeti Múzeumban szomorkodnak.

Csonka kövek és egy emléktábla: ennyi maradt meg Alba Regia hajdani dicsőségéből. Igazán nem sok, de még mindig elégséges ahhoz, hogy méltóságot adjon ennek a derűs, tiszta városnak, amelynek határában hirdették ki 700 évvel ezelőtt az Aranybullát.

Székesfehérvár műemlékei, a gótikus kis Szent Anna-kápolnát kivéve, mind a rokokóba hajló késői barokk alkotásai. Szent István emlékezete azonban még ezekbe is beléíródott. A székesegyház az ő nevét viseli, freskói az ő életét példázzák; a ferences barátok temploma a liliomos királyfi emlékét őrzi; az a körmenet pedig, amelyben évente augusztus 20-án körülviszik a szent király koponya-ereklyéjét, örökre ébren tartja az „országépítő" kultuszát.

A mult emlékeinek ápolása általában egyik előkelő jellemvonása ennek a 40.000 lakosu városnak. Lapályon fekszik, a természet semmiféle különös jelleggel nem látta el és vára sem volt olyan, hogy a város kialakulásában döntő szerepe lehetett volna. És mégis, az egész belső városrész egységesnek hat és megragadja az idegent. Nemcsak azért, mert bővelkedik a látnivalókban, hanem sokkal inkább a jelentéktelenebb lakóházaknak is feltűnően jó művészi minősége következtében. *Városesztetikai szempontból sohasem az egyes műemlék kiválósága a döntő, hanem hogy mennyire tud a környezet vele harmonikus egészbe forrni.* Mint a jó színházban, az együttes az igazi érték, nem a kimagasló sztár. A Font-ház, a belvárosi plébánia, a Szögyény-Marich-ház, a Lépcső-köz intím házacskái, a Jókai-utca és a Vármegyeház-utca egész glédája egytől-egyig annak a fejlett városi kultúrának tanusága, amellyel nálunk csak a Dunán túl lehet találkozni. Szép kapuk, ablakkeretek, rácsok, erkélyek, drapériás fali fülkék, művészi védőszentek díszítik ezeket a hajlékokat, amelyekben évszázadok óta ápolják a magyar műveltséget. Egyszerű polgároké voltak (persze sok papi ház is van köztük), őstermelőké, iparosoké, kereskedőké. De hogy hogyan festett egy ilyen, régi, fehérvári polgár, azt érdemes megnézni a múzeum arcképgyüjteményében. „Jónás József bejegyzett kereskedő 1805—1843", parókában, frakkban, fehér zsabóval, vagy Ferenczy polgármester három fiával 1853-ból: a magyar Buddenbrook regényalakjai lehetnének. Nem mondjuk a világért sem, hogy ez székesfehérvári különlegesség; azonban mindenesetre annak a dunántúli kultúrának jele, amelynek Székesfehérvár mindig egyik legkiválóbb gócpontja volt.

Jó példája ennek az egészséges érzéknek a mult iránt a székesfehérvári városháza is. Tudjuk, hogy a millénium idején országszerte lázas építkezés folyt. Pénz volt bőven, egyremásra keletkeztek azok a történelmi stílusok halmozásával hivalkodó középületek, amelyeknek legtöbbször egy-egy nemes régi-veretű épület lebontása volt az ára. Még Sopronban is — ahol 1520 körül azért tiltotta meg a tanács egy ház lebontását, mert ezzel a tér szépsége csorbát szenvedne —, elkövették azt a bűnt, hogy a 17. századbeli híres városházát eltüntették és helyébe egy álrenesszánsz palotát emeltek.

Székesfehérvár ezen a téren kivétel volt. Ahogy meg tudta őrizni, talán utolsó mohikánként az országban, nagyszerű barokk patikáját — a kőszegi patika az Iparművészeti Múzeumban van, az egri Irgalmasoké pedig későbbi, a táblabíró-korból származik —, úgy érintetlenül megtartotta az 1730-ban épült, bájos városházát is. Idővel persze szűk lett a hely, ezen úgy segítettek, hogy megvették a szomszédos barokk házakat is, azokba is hivatalokat telepítettek, a főépületet pedig hídszerű, fedett folyosóval összekapcsolták velük. Valóságos látványosság most ez a házsor. És hogy ódon szobáiban is lehet eleven, korszerű várospolitikát folytatni, azt csalhatatlanul megérzi az ember, bármerre jár Székesfehérvárott. A város a háború óta lendületesen fejlődik és idegenforgalmi értékeit mindjobban bele tudja vinni az ország köztudatába.

Előbb a város-esztétikai szempontból olyan fontos „jó átlag"-ról beszéltünk. Most azonban szólnunk kell a kimagasló mesterművekről is. *A 18. század művészetének szemléltető gyüjteménye ez a város.* Püspöki székhely, tehát természetesen az egyházi alkotások uralkodnak. A Székesegyházat érintettük

Székesfehérvár. A Városháza épületcsoportja, a háttérben a Székesegyház tornyai. Balogh Rudolf fényképe

már, említsük meg még nagyszerű kincstárát, teméntelen ötvösművészeti remekkel, a koponyaereklyét őrző Szent István-hermájával és azzal a vagy negyven darab, drágakővel díszített pompás miseruhával, amellyel Mária Terézia, a püspökség alapítója gyarapította évről-évre a templomot. De még ezt a szép templomot, s a többi gyönyörű egyházat, közte a Maulpertsch-freskós szemináriumi templomot is, felülmúlja az, ami a ciszterciek kéttornyú templomában tárul a szemünk elé. Ennek a sekrestyéje páratlan a maga nemében és vetekszik a leggazdagabb délnémet rokokó berendezésekkel. Egy olasz származású óbudai szobrász, Bebo Károly (érdemes megjegyezni a nevét, csak újabban vált ismeretessé), akinek lobogó fantáziáját már a templom szószékén is megcsodálhatjuk, a sekrestye bútorzatának minden négyzetcentiméternyi felületét a legcsapongóbb formákkal töltötte ki. Minden libeg és táncol ebben a játékos szenvedélyben és szinte nem akarunk a szemünknek hinni, amikor a kisméretű szekrényajtókon a templom hatalmas oltárképeinek parányi másolata fogad.

És nem szabad megfelejtkeznünk a múzeumról sem. Mintaképe a helytörténeti emlékek lelkiismeretesen rendszerezett tárának. A genius loci legapróbb megnyilatkozását is számon tartja és a kutatás eredményeit hivatalos folyóiratában, a Székesfehérvári Szemlében hozza nyilvánosságra.

Az egyetlen, amivel Székesfehérvárt kissé mostohán látta el a sors, az közvetlen környéke. Fekvése inkább az alföldi városokéra emlékeztet, határa lapos, óriási kiterjedésű, vize kevés. Annál meglepőbb a régi templomháti kőbánya maradványa, egy tengerszemszerű, rendkívül mély és hideg vizű tó, amelyet strandfürdőnek neveztek ki; mindenesetre egyike a legeredetibb ilyennemű intézményeknek.

De van aztán a városnak egy pontja, ahol az ember hajlandó elfelejteni a tájszépség hiányát. Ez a szőllőskertekkel borított, enyhén emelkedő Öreghegy, tetején a festőies, naiv Donát-kápolnával. Innen megkapó látvány nyílik az egész vármegyére. Látni a Bakonyt, a Vértest, a titokzatos, szeszélyes alakú Velencei-tavat, a moóri borvidéket, sőt tiszta időben még a budai Jánoshegy kilátóját is fel lehet ismerni. Innen fentről látszik csak, hogy ha Székesfehérvár a túristának nem is nyujt lehetőségeket, távolabbi kirándulásokra annál alkalmasabb. És látszik az is, milyen változatos ritmust visznek a város rajzába a gyönyörű vonalú barokk tornyok.

És ahogyan a házak tömegéből kiszárnyal a torony, úgy emelkedik ki Székesfehérvár kultúrtörténeti légköréből egy nagy halott, élőknél is elevenebb alakja. Székesfehérvárnak is megvannak a maga vezércsillagai: nevek, amelyek a városhoz fűződnek, de az egész magyarságnak közös kincsei: egy Budenz, egy Goldzieher, Simor János, Ybl Miklós (egész ház-sora áll a Vörösmarty-téren), Petőfiről, aki itt színészkedett, Virág Benedekről, Baróti Szabóról, Ányosról, Vörösmarty Mihályról, a ciszterciek gimnáziumának hajdani tanárairól, tanítványairól nem is szólva.

De nem ők jelentik Székesfehérvárt, hanem — *Prohászka Ottokár*. Kultusza meghatóan bensőséges és sokoldalú. Ottokár püspök nevéről nevezett nagyharang zeng a székesegyház tornyában; a püspöki palota mögötti park, ahol a régi várrendszer utolsó maradványa áll, az ő nevét viseli. Épül a nagyszabású emléktemplom; a rezidenciában változatlanul meghagyták lakószobáját; a múzeumban egész termet tölt meg temérdek ereklyetárgya, sírja a régi Szentháromság-temetőben valóságos zarándokhely lett.

És biztos, hogy valaha színes legendává fog bővülni a püspöki kert virágjainak története. A népszerű püspök muskátlival ültette tele a parkot, száz és száz piros muskátlival. Halála után a sok-sok virág utolsó szálig eltűnt: mindenki el akart tenni magának egy szál virágot örök emlékül. Azóta is zárva van a kert.

Székesfehérvár

Hőstett

— Elbeszélés —

Irta: **Székely Tibor**

Az apja cirkuszi bohóc volt, az anyja műlovarnő. Egertől Szegedig és Szombathelytől Nyiregyházáig széltében-hosszában gyönyörködtették az ország élvezetvágyó közönségét. A felnőttek negyven, a katonák és gyermekek húsz filléres belépődíjért jutottak be a nagy ponyvasátorba, ahol is többek között látható volt egy izmos, ifjú hölgy, aki feszes trikóban, féllábon állt és mosolygott a vágtató ló hátán, miközben belisztezett képű férje lélegzetfojtó ügyetlenséggel és halálos biztonsággal, négykézláb mászkált a sokmázsás ló dobogó patái alatt.

Ebből a példás házasságból született Carola Fortia, az erőművésznő.

A lenszőke hajú, nefelejcskék szemű, angyalarcú kislány a házasság tizenötödik évében jött a világra, — akkor, amikor az anya „művészi" karrierjének már úgysem árthatott meg a gyermekáldás, mert az ugrásai úgyis bizonytalanok voltak és senki sem látta értelmét annak, hogy egy javakorbeli hölgy féllábon álljon a vágtató ló hátán, amikor ez szemmelláthatóan nehezére esik.

A csecsemőt Terézia névre keresztelték. Hanák Terézia: ez volt a tisztes, polgári neve. Leendő művésznevének sejtelmes és távoli fénye akkor ragyogott rá először, amikor az édesanyja észrevette, hogy a hathónapos kisded mit csinált a tejesüveggel, amely a bölcsője mellett állt, az asztalon. Terézia alighanem megéhezett és mivel a hangos figyelmeztetés ellenére sem vettek róla tudomást, csöppnyi kacsójával kinyúlt a bölcsőből, nyakán ragadta a színültig telt tejesüveget, amely cuclival volt ellátva és az izgalom legcsekélyebb jele nélkül, félkézzel a szájához emelte. Az anyja, amikor ezt látta, földhöz csapta stoppolását és örömkönnyekben tört ki Odarohant férjéhez, aki éppen a leopárdokat etette. Mámoros boldogságában úgy kiáltozott, mint az eszeveszett:

— Jóska!... Jóska!... A pockunk zseni lesz! Csillag... — lehúnyta szemét és boldogan suttogta: — külföldi attrakció...

Terézia már hároméves korától kezdve gondos nevelésben részesült. Óvodába nem járt ugyan és iskolába sem sokat járhatott később, mert ott úgyis csupa haszontalanságot tanult volna. A hasznos tudományokat a cirkuszban sajátította el, különleges nevelési elvek alapján. Naponta ötször is, gyöngéd erőszakkal kificamították a karját és a lábát, hátracsavarták a derekát, köteleken mászkáltatták és póznákon ugráltatták. Vasgolyókat kellett emelnie és fejjel lefelé kellett lógnia egy igen elmés kötélszerkezetről. Az oktatás napi nyolc órát vett igénybe. A nap többi részében szabad választása szerint aludhatott, vagy pedig ordíthatott a fájdalomtól. Megszokta a fájdalmat és a sírást, amellyel senki sem törődött. Lassacskán ő maga sem. A vadállatok is ordítottak dresszura közben, de azért az előadáson igen tisztességesen viselkedtek.

Terézia úgy találta, hogy az emberek és az állatok tökéletesen egyformán szenvednek valami titokzatos cél szolgálatában. Tulajdonképpen nem is látta azt az éles határvonalat, amelyet odakint, a cirkuszon kívül szoktak megvonni az emberi és az állati lét között. Úgy élt a bohócok, bűvészek, kardnyelők, kötéltáncosok, tűzokádók és fenevadak társaságában, mint a legszigorúbb zárdai nevelőintézetben. Az anyja vallásosan nevelte. Terézia elalvás előtt minden este elolvasott tíz oldalt a Szentek Életéből. Az, amit világvárosokról, ragyogó szerződésekről, káprázatos sikerről, tündöklő fényreklámokról beszéltek neki, nem nagyon érdekelte. Egyszerű és alázatos lélek volt.

Tizenötéves korában „Ötven kiló" felírású vasgolyókkal dobálózott. Aki látta, nevetett rajta, mint valami sikerült viccen. Az ügy valóban vicces volt. Az volt a vicc benne, hogy az „Ötven kiló" felírású súlyzók tényleg ötven kilót nyomtak.

Tizennyolcéves korára 170 centiméter magas karcsú, sudár, szép hajadon lett belőle. Nefelejcskék szeme, lenszőke haja volt s olyan hamvasfehér, ártatlan arca és édes, szelid hangja, mint egy vidéki úrikisasszonynak, aki sikerrel tette le a vizsgát a főzőtanfolyamon. De ha kiment az utcára, rekkenő nyárban is hosszúujjú ruhát viselt, mert nem akarta, hogy meglássák vállán és karján a görcsös csomókban összefutó izmokat, amelyeket egy bivaly is megirigyelhetett volna.

Hódmezővásárhelyen világattrakció lett belőle. Mutatványa inkább egyszerű volt, mint könnyű. Felmászott egy vastag kötélre, amely a cirkusz mennyezetéről csüngött alá, függőlegesen. Csak a jobbkezével fogódzkodott. A kötél közepén, csupán jobbválla izmaival fellendítette egész testét a magasba, úgyhogy most fejjel lefelé lógott. Azután visszaejtette magát és ismét fellendítette, gyors egymásutánban, háromszor, négyszer, ötször... kerekszám százszor! Egyébként ezt egy férfi-tornászbajnok is meg tudja csinálni — háromszor, négyszer. Ha jó napja van, talán ötször is.

Amikor Carola Fortia lesiklott a kötélről és lihegve hajlongott a közönség előtt, nagyon kevesen tapsoltak neki. Dermedt csend volt sokáig. Az emberek csak nézték a kipirult arcú, tiszta tekintetű fiatal leányt és a vállukat vonogatták zavarukban. Lehet, hogy sokan ellenszenvesnek találták. Az biztos, hogy kevesen írigyelték képességeit, amelyekkel kevés hajadon dicsekedhet.

Ő sem dicsekedett velük.

Tavasz volt és esténkint, elalvás előtt, különös, hideg-forró borzongások futottak végig rajta. Dermedt lélekkel figyelte önmagát, mint valami megfejthetetlen csodát, amely éppen most született a világra, nyugtalanságban, álmatlan éjszakán, kék és lila tűzkarikák közt, amelyek lehúnyt szemhéjja mögött cikáztak. Szomjas volt, bármennyit ivott is, éhes volt, bármennyit evett és énekelni szeretett volna, bármennyire fájt is minden tagja. Odakint, a tavaszban mézes illatban fürdöttek az akácfák, mélykék-színű lett az ég, csók-ízű a levegő, szorosabban simultak egymáshoz a sétáló szerelmespárok. Az egész világ egy szerelmi ünnepéllyé vált, egy óriási látványos előadássá, amelyben minden élőlény alázatosan és buzgón igyekezett megfelelni a rárótt szerepnek. A cirkuszban azonban nem volt szerelem, mert nem voltak úgyszólván férfiak és nők sem, hanem csak kötelességüket teljesítő, bajtársias közösségben élő artisták. Terézia néha elgondolkozott: mit jelent az, hogy ő nő és vajjon ő igazán nőnek tekinthető-e?

A társulat egyetlen férfitagja sem udvarolt neki.

Szegeden táboroztak. Minden délután volt néhány szabad órája, amikor sétálni szokott. Egyik sétáján megismerkedett egy fiatalemberrel. Polgári nevén mutatkozott be neki, jó hangosan és tagoltan:

Székesfehérvári asztalos-
céh mesterkönyve

1744–1853.
Vernet és magyar szöveg-
4-r.
Székesfehérvári Museum

Romhányi

317, 318. l.

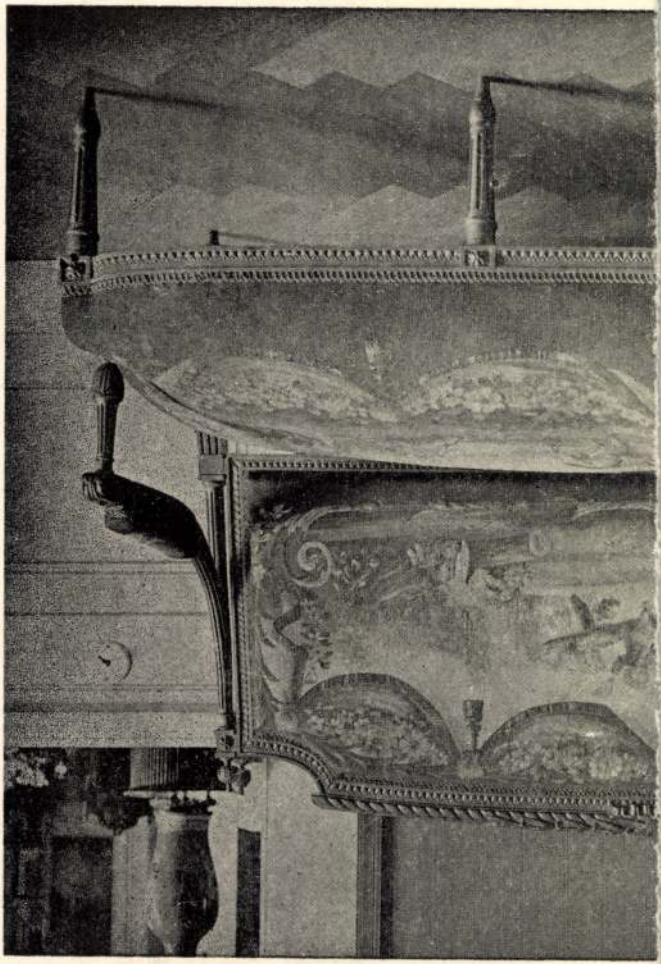

Székesfehérvár

<Nagy Lajos sírkapol-
nája>

Historicus <>

Székesfehérvári Szemle

1931. 1. szám -

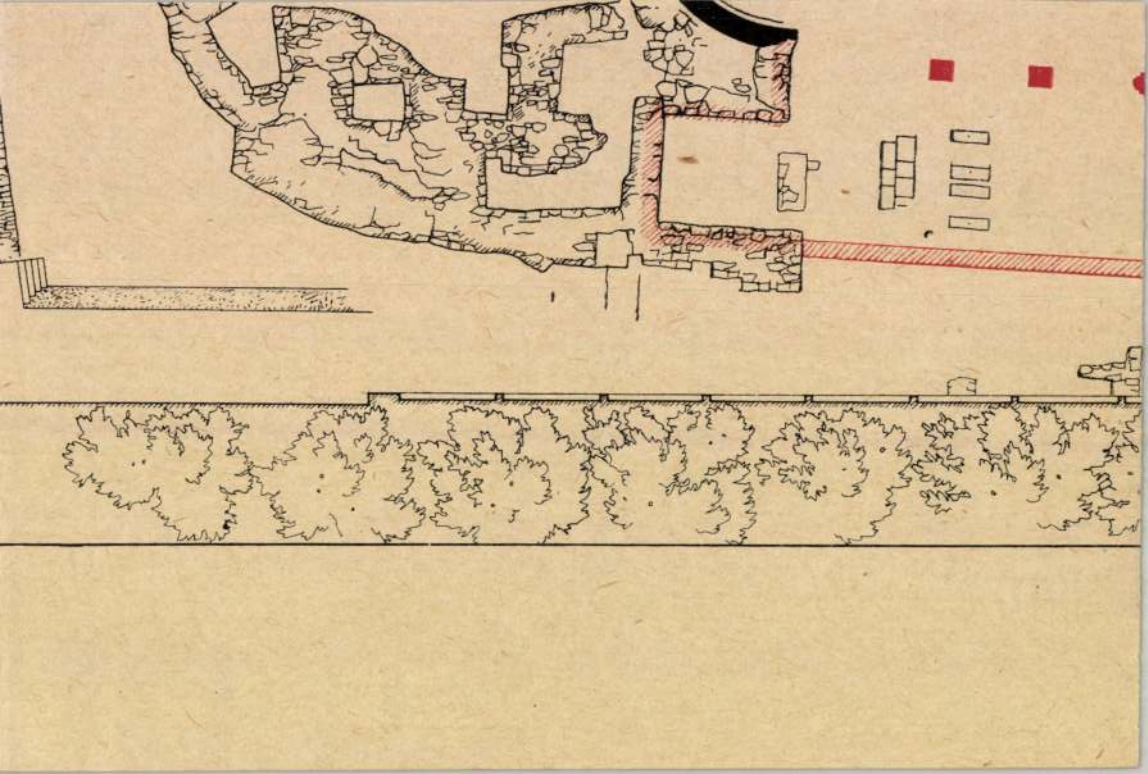

Székesfehérvár

Az ősi Budai-kapu

Székesfehérvári Szemle

1931. 3. 7. 2-5. l.

képekkel.

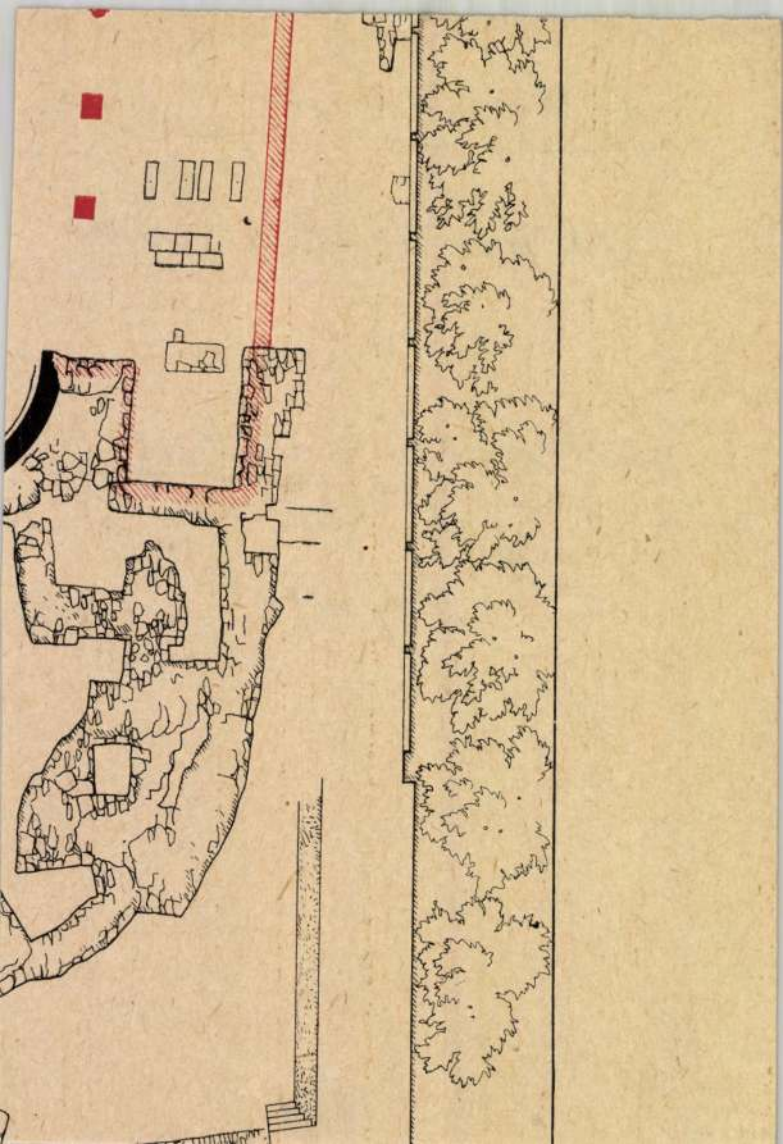

Székesfehérvár

A Palotai-kapu

Székesfehérvári Szemle

1931. 10-12. l. 2-3. l.

Nyelvkel.

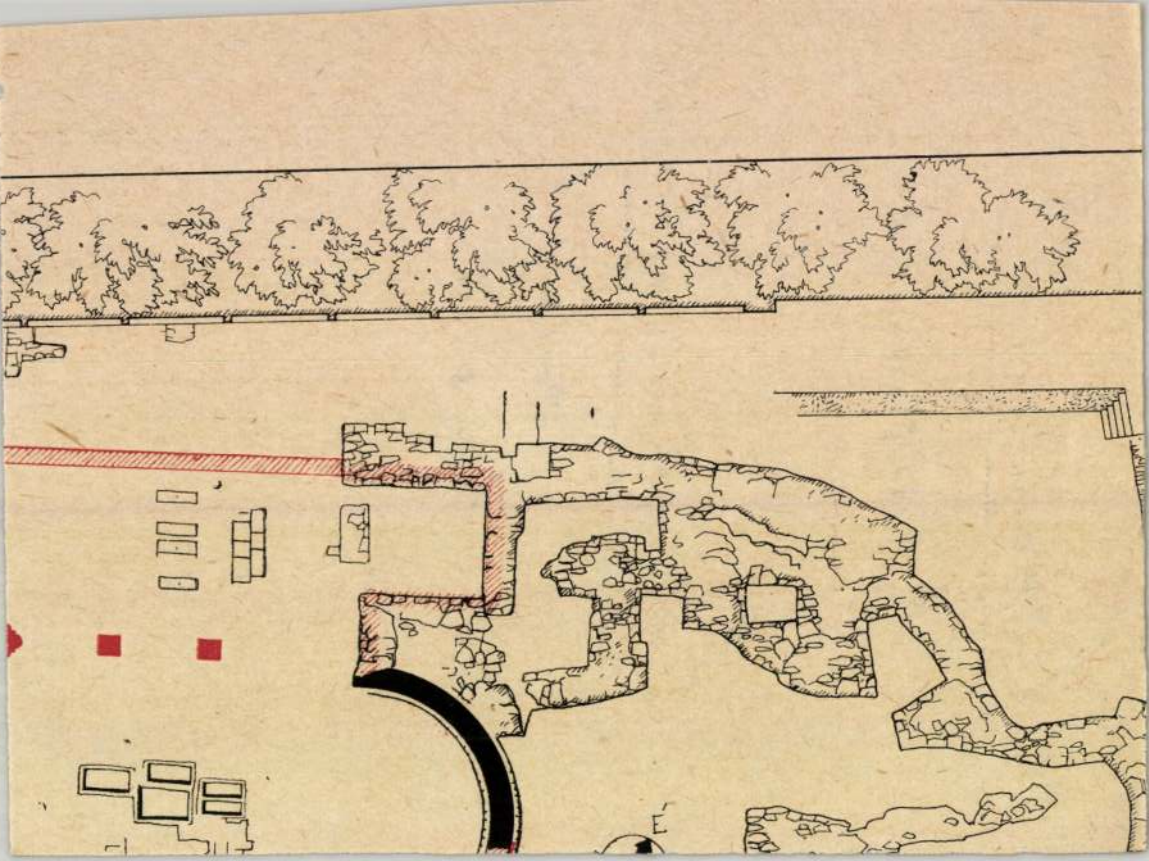

XVII

Székesfehérvári püspökség

Pauer, Johannes:
Historia Dioecesis
Alba-Regalensis ab
erecta sede episcopali
1777–1977. Alba-Regiae,
1977.

XVI

Székesfehérvár vára

1508.

Lukl Podm

I. k. 550, 555. l

szakosztály hozzácsatolásával s eddigi osz-
k a művészi ipar irányában történő továbbb-
ésével. Költségvetésileg sem okozna nagyobb
nelést. De éppúgy, a helyi hatóságokkal, magá-
irossal karöltve s kiindulva a már meglévőből,
város, Szegeden és Pécsett is meg lehetne
a módot hasonló művészeti intézmények léte-
.

vészeti kultúránk e szükségleteit nem pótol-
sem a budapesti Képzőművészeti Főiskolá-
vári művésztelepei — amelyek magának a
ának tanítását szolgálják —, sem pedig az
sak a nyári időszakra, többnyire fiatal fővárosi
ek adományozott, egyébként szintén üdvös
nos vidéki (balatoni, erdélyi, stb.) ösztön-
művészi multtal bíró, s ma is élénkebb mű-
etre vágyó vidéki központoknak és azok szé-
körzetének megvannak a saját igényei és a
ellemi erőtartalékjai is.
feladatok megoldásához aligha foghatunk a
vége előtt, de már most gondolkodhatunk
érlelhetjük, s keresztülvitelüket előkészít-
A Felvidéki és Kárpátaljai kiállításon önként
k fel ezek a kérdések, s a kiállítás bezárultával
ünk felettük napirendre.

GEREVICH TIBOR

Székesfehérvári szerb

templom

l.

ifj Csemegi József

irod, minkódex

arczképe. — 1881: 752. *B. E. Murillo:* Férfi-arczkép. — 1888: XXII. 781. *B. E. Murillo:* Egy férfi képe. — 1896, 1897: XXII. 781. *B. E. Murillo:* Férfi képe. — 1897: XXII. 781. *B. E. Murillo:* Portrait eines Mannes. — 1898: XXII. 781. *B. E. Murillo:* Portrait d'homme. — 1901, 1904: XXII. 781. *B. E. Murillo:* Férfi képe.

Székesfehérvári

Szent Sebestyén-egyház

Mur és Kor. Ért

Székesfehérvári szent Sebestyén-egyház pecsétlője

1778-ból IX. 118.

Székesfehérvári v. Anna

Kápolna

a restaurálás előtt

képe repr.

l

Kiss Sikl kath. Magy

377. l.

Székesfehérvári kent
Anna kápolna
Kálmáncsay Domokos
építtette.
Restaurálták 1906.

Lauschmann Gyula dr
A pianisták székesfehér-
vári emlékére
Székesfehérvári Hírlap
1906. 95. sz.

15. " Ta Matete . . . . . 140.—
16. van GOGH: Hazafelé . . . . . 90.—
17. " Antwerpeni táj . . . 140.—
18. " Arles . . . . . 135.—
19. " Arles iriszekkel . . . 120.—
20. " Rozsföldek . . . . . 130.—

< Székesfehérvári Szent

Anna kápolna >

A < > tatarozása.
Műszaki rajzok Székes-
fehérvár mérnöki hiva-
talától.

MOB könyvtár

583.sz.

Székesfehérvári
Nézesegyház

Pauer Joannes:
Historia dioecesis
Alba-Regalensis ab
erecta sede episcopali
1777 - 1877.
Alba-Regiae
1877.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

31 nap **MÁJUS** 20. hét

11 Vasárnap		Cantate *Mamert.*
12 Hétfő		Pongrác *Pongrác*
13 Kedd		B. Róbert *Szervác*
14 Szerda		Bonifác *Bonifác*
15 Csütörtök		Szál. Sz. Ján. *Zsófia*
16 Péntek		Nep. János *Mózes*
17 Szombat		Paskál *Paskál*

Székesfehérvári székes-egyház

Mur és Kut Ert

Székesfehérvári székesegyház szent Istvánt ábrázoló freskójának régi másolata IX. 118.

Székesfehérvári
Székesegyház

Székesfehérvári székesegyház szent Imre
megdicsőülését ábrázoló freskójának
eredeti vázlata IX. 118.

Muz és Kiszlitt

Székesfehérvári

romániai emlékek

l. Ger MRE 837. l.

z körút sarkán (Főposta épületében) (Éjjel)

UCCA 27. SZÁM

RT
YER)

Központi iroda: Budapest VIII, Főherceg Sándor tér 4. Tel.: J. 301-14, vagy J. 301-16. Gyártelep: Budapest X, Noszlopi ucca 2. Telefon: J. 390-46

- és hang-
ek, sörrak-
k szárazzá
aföldleme-
zetelése. —
tok kivite-
készítése.
égvetéssel.

<Székesfehérvár műemlékei>

Marosi Arnold < >

Székesfehérvár 1927.

Székesfehérvári bazilikából pillérfejezet

Repr. XI. öz.

Divald Magnüvenel.

21. l.

Dombormüses kőkelet töredék.

Repr.

u. o. 22. l.

nunmehr eine über 50 Jahre zurückreichen
ehrten Kongressteilnehmer aufs herzlichste

Aus diesem feierlichen Anlasse be
tektur ihre Tätigkeit im Rahmen einer aus
gestellten Ausstellung zu veranschaulichen,
die Abteilung in diesem Hefte eine Auswah
will sie aber den Interessenten die Metho
Bildung der Architekten an der Polytechnis

Die Fachabteilung für Architektur d
Teilen der Welt versammelten und unser La
weis zu liefern über das unermüdliche Streber
Architekten—unseres Vaterlandes, das durc
am schwersten heimgesucht wurde, und gl
bereitung und unerschütterliche Zuversicht

On occasion of the XII-th Internatio
from the 7th to the 14th of September 193
the Professors and Students of the Departm
garian Polytechnical High-School, which lo
century, have the honour to warmly welco

The Department of Architecture of th
this solemn opportunity to demonstrate the
in the exhibition composed of the projects

Székesfehérvár

Szent István ki-
rályi palotája

l.

Szabóárpép

16-18.1

Székesfehérvári

Királyi templom

l.

Szabóárpép.

9 – 16. l.

képekkel

34 – 43. l.

képekkel.

77×138 cm.

1581. BELUDSISZTÁN-SZŐNYEG, sö
75×111 cm.

1582. BELUDSISZTÁN-SZŐNYEG, mé
ter. 62×120 cm.

1583. BELUDSISZTÁN-SZŐNYEG, sár
Spiegel. 79×127 cm.

1584. BELUDSISZTÁN-SZŐNYEG, me
74×125 cm.

1585. BELUDSISZTÁN-SZŐNYEG, kc
67×138 cm.

1586. BELUDSISZTÁN-SZŐNYEG, kc
79×130 cm.

1587. BELUDSISZTÁN-SZŐNYEG, ba
78×121 cm.

1588. BELUDSISZTÁN-SZŐNYEG, rá
muster. 85×142 cm.

1589 BELUDSISZTÁN-SZŐNYEG, m
Muster. 118×75 cm.

ros szinezéssel. — Beludhistanteppich, in blau-roter

ti disz. — Mosulteppich, im Spiegel herater illuster.

S idomok. — Mosulteppich, am blauen Spiegel S Figu-

alapon stilizált virágdisszel. — Beludhistanteppich, auf
2 cm.

el. — Mosulteppich, mit geometrischem Muster.

keretezéssel. — Beludhistanteppich, mit Gitterumran-

Székesfehérvár

Koronázó temploma

Forster Gyula: III. Béla

emlékezete

4.Alrovat. Karbantartas.

Iétszám

1938.év
tényleges: 162

E

5

Kevesebb: 228.125.78 Pvel.

A takarékosságot előiró re
munkálatokat a legszükségesebbekre kor
szüntetésénél, mind az egyéb munkáknál
ségesebb esetben cseréltük ki, a mult
réket nem folytattuk. A hálózat tiszti
pokra leállitottuk. A vállalatba adott
burkolat-javitási költségek az előirá
vel minden javitási munkát egy vállal

Székesfehérvári pré-

postaág

Sebestyén József =

A székesfehérvári pré-

postaág. Szárazdok

1925

1939.év

előirányzott: 162 tényleges: 104

előirányzat Zárószámadás

szerint

72.710.- P 344.584.22 P

ndelkezések következtében a

látoztuk, mind a vakvégek meg-

. A tolózárakat csak a legszük-

évben megkezdett házicsap-cse -

tást és szerelést a nyári hóna-

javitási munkáknál az aszfalt-

nyzatnál is jobban csökkentek, mi-

kozóval végeztettünk.

Székesfehérvári ásatások

Hensleman Imre

A székesfehérvári ásatások eredménye.

Pest, 1864.

volt a kiadás. Az emelkedést

1939.év

előirányzott: 83 tényleges: 114

előirányzat szerint Zárószámadás

98.457.- P 219.123.66 P

volt a kiadás. Az emelkedést

növekedés indokolja.

előirányzat szerint Zárószámadás

.700.- P 5.697.27 P

felmerült szükségletnek meg -

t a kiadás.

Székesfehérvári
régi templom

Reissenberger és Heurl-
mann = A nagyszebe-
ni és székesfehérvári
régi templom. Bp.
1883.

Az 1938.évben 164.596.95 P

az általános részben indokoltuk.

2.Alrovat. Munkabérek.

Létszám:

1938.év
tényleges: 84

Több: 2o.666.66 Pvel.

Az 1938.évben 197.898.22 P

a foglalkoztatott munkások létszámának

3.Alrovat. Anyagszükséglet.

Kevesebb: 3.oo2.73 Pvel, a

felelően. Az 1938.évben 2.186.33 P vol

Székesfehérvár vára

Fejér vm.

Lelk. Podm.

III. k. 689. l.

tattak.

azok, kik tulajdoni igényt támaszthatni vélnek,

és 92. §§-ai értelmében a jelen felhivás keltétől

kir. járásbirósághoz adják be.

hivás közlése, az ismeretlen igénylők pedig a

felhivás utján értesittetnek.

május hó 20. napján.

kir. bir. végrehajtó.
VI., Gyar-utcza 10. szám.

sef, Budapest

Székesfehérvári szerb

(gör. kel.) templom

ikonosztaza

Repr.

Ferdinándy Mihály

és

Gogolák Lajos

Magyarok és dél-
szlávok.

Bp. 1940. 16. tábla

Officina

Székesfehérvári

ferencrendiek

temploma

Polgár Iván dr.

Lehetett-e a ferencrendiek székesfehérvári temploma és háza a mai helyén a török hódoltság előtt?

Fejérmegyei Napló

Karácsonyi melléklete. 1923. dec. 25

MOB Kt. 2201. 4.

Székesfehérvári cisztercita templom

Csányi Károly:
A Székesfehérvári cisztercita templom sekrestyéjé.
A. Kéve könyve.
1928. 8 – 14. l.
2 képpel.

Kapossy Endre dr:
Művészeti emlékek a ciszterciták Székesfehérvári templomában és rendházában. 1911.

Székesfehérvár

a XVI. század végén

Egykorú rajzok

után.

Berzeviczy: Beatrix

királyné

Bp. 1908.

168. l.

Nagyszedistye h. n. V. 192, 193

Székesfehérvári
vőhercegyház
képe repr.

Kiss Szikelhatt Magy
813. l

város polgármestere

ula festőművész urnak,

Budafoki út 10/

Bpest

VI., Szondy u. 98/a.

3. sz. mintáls — 8203

Székesfehérvári
sóstói temető-
kapolna
neogót
kepe repr.-
Kiss Aikl kath. Magy
878. l.-

város polgármestere

Gyula urnak,

Budapest

IX., Hőgyész Endre u.10

MOB.

13. sz. mintája — 6128

Székesfehérvár

török építészeti

emlékek

l.

Genthon török műeml

319. l.

Ezüst érmek VIII-60.

Székesfehérvári vé-
kesegyház
falkejei
Cymbaltól

l.
Gereczefalkejek.
495. h.

ILLUSZTRÁCIÓK – IL

Szekesfehervár

Hadtört. Közl-

1893. 141. l.
Forrás adatok
(Székesfehérvár
elfoglalásához
1602-ben.)

Karácson Imre dr.:

27-én.

cm.-- Lelt.sz.4617.-- Vétetett az
eirat szerint a művész művésztől 1800
t 1913 julius 16-án.-- Elszámoltatott
.

.n.1339-913
08-913-3
.lelt.12108.

Székesfehérvári

ágostonrendi kolostor

l. Fallenbüchl 53. l.

Ágost.

Debreceni
hét

BUDAPEST

Székesfehérvár

Sebestyén József

Székesfehérvár felszabadulása a török uralom alól (1688 máj. 19.) Székesfehérvár 1929. 16-r. 74 l. (Szm. Hadtört. Könyvt. 1929. 382. l.)

Veszecki vasúti múzeum VII.75.

Székesfehérvári papne-
velőintézet templo-
mának
Maulbertsch képei.

l. Gereczefalképek
495, 496. h.

Székesfehérvár

1601-iki ostroma

Egyhorn mennet

repr.

Hadtört. Közl

1937, 220-l.

az ostrom részle-

tes leírása.

Székesfehérvári "Eötvös Jánu"

Joanne Eötvös Albensis

Albensis

Rád 1592

Szádecsky II. 88. l.

L. Csánki-nál

Albensis civitas

Székesfehérvár.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 .... é

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Székessy Zoltán, rajzás M.D.K.

nevét Dési Huberrel vele és Barcsay együtt rendezett 1938-évi gyűjteményes kiállításával kapcsolatban említi a szerző

Mezei Ottó: Dési Huber, az ember és a művész ...
Művészettörténeti Értesitő, 1968. XVII.évf. 1-2. sz.
105. old.

SZÉKESSY ZOLTÁN
/Dombiratos 1899 - /

Külföldi aukción:

Zoltan Szekessy: Sitzende.
Skulptur aus Buchenholz. 27 cm. Bezeichn.

Köln, Kunsthaus Lempertz
605. Math.Lempertz'sche Kunstversteigerung
28. Nov. - 6. Dez.1984.
Katalogus 1106.sz. Kép: Taf. 158.

MDK

Székessy Zoltán, [ ]

Nem szerepel.

Dévényi Iván: Jegyzetek a magyar szórmazám XX. sz.-i művének tárlatáról

53-55.

JELENKOR, Pécs. 1971. január XIV/1

Székesfejérvári István cimcíró

Pásztortűz, 1927. 8 sz.
176. l.

Kelemen lajos: Egy háromszárcíves erdélyi magyar festő műrészeti, emlék

Kolozsvár (az ottani kistemplomban
Székesfejérvári ~~[illegible]~~ István festett)

Pásztorfür, 1927. 8 sz.

176. l.

Szelemen Lajos: Egy háromszáréves erdélyi
magyar festőnő vészeti
emlék.

Székesfejérvári Mátyás

ötvös mas.

Atyja Mátyás predikator.
1589-ben Kolozsvárt Szegedi
Gergelyhez segédőt
miasul.

Jakab Elek. Kolozsvár
története. Bpest. 1888.

II-K. 314. l.

M.D.K.

ifj. Székesfejérvári István

"Nemes és körültekintő ifju Székesfejérváy István kolozsvári képiró"1618-ban a kolozsvári képirók céhének szabályait és czikkeit kérte elismertetni Bethlen Gábor fejedelem által, aki a kérést teljesitette, -irja beszámolójában Jakab Elek: "A magyar festőművészet ma és háromszáz év előtt" cimmel

Magyar Salon, Bp. 1895. ápr. 23. kötet. 174-182. lap

Székesfejérvári

Karádi Pál

nyomdász

l.

Könyvkiáll. cmlch

143. l.

PALACE SZÁLLODA

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Szobaszám / Zimmer No. 31.

Szombathely, 194 1.február

Telefon : 100.

Tarifális áraink aranypengőben értendők.
Die tarifalischen Preise verstehen sich in Goldpengő.

Számla. 2026 ✻

Méltóságos / Nagyságos Dr.Szentiványi Gyula *úr* Budapest

Kelet — Datum	1941. II.25.	II.26.		
Áthozat *Transport*		6.20		
Szobaár *Zimmerpreis*	5.—			
Ellátás *Penzio*				
Fürdő *Bad*				
Külön ágy *Extrabett*				
Kávé				

M. N. k.

Székesfehérvári Karádi Pál
nyomdája

által nyomtatott „Concordia Balassi Menyhárt árulltatásáról e. m. bizonyítja, hogy
1869-ben Abrudbányán is volt nyomda.

Firlinger Károly Hazánk könyvnyomdái.
Grafikai Szemle 1893. 87 137 l.

Székesfővárosi Iparrajziskola MNK

Diszoklevelet kapott

A milanói Triennale díjai
Pesti Napló 1934 ápr. 1o.

Új Idők 1942. 33. 4.

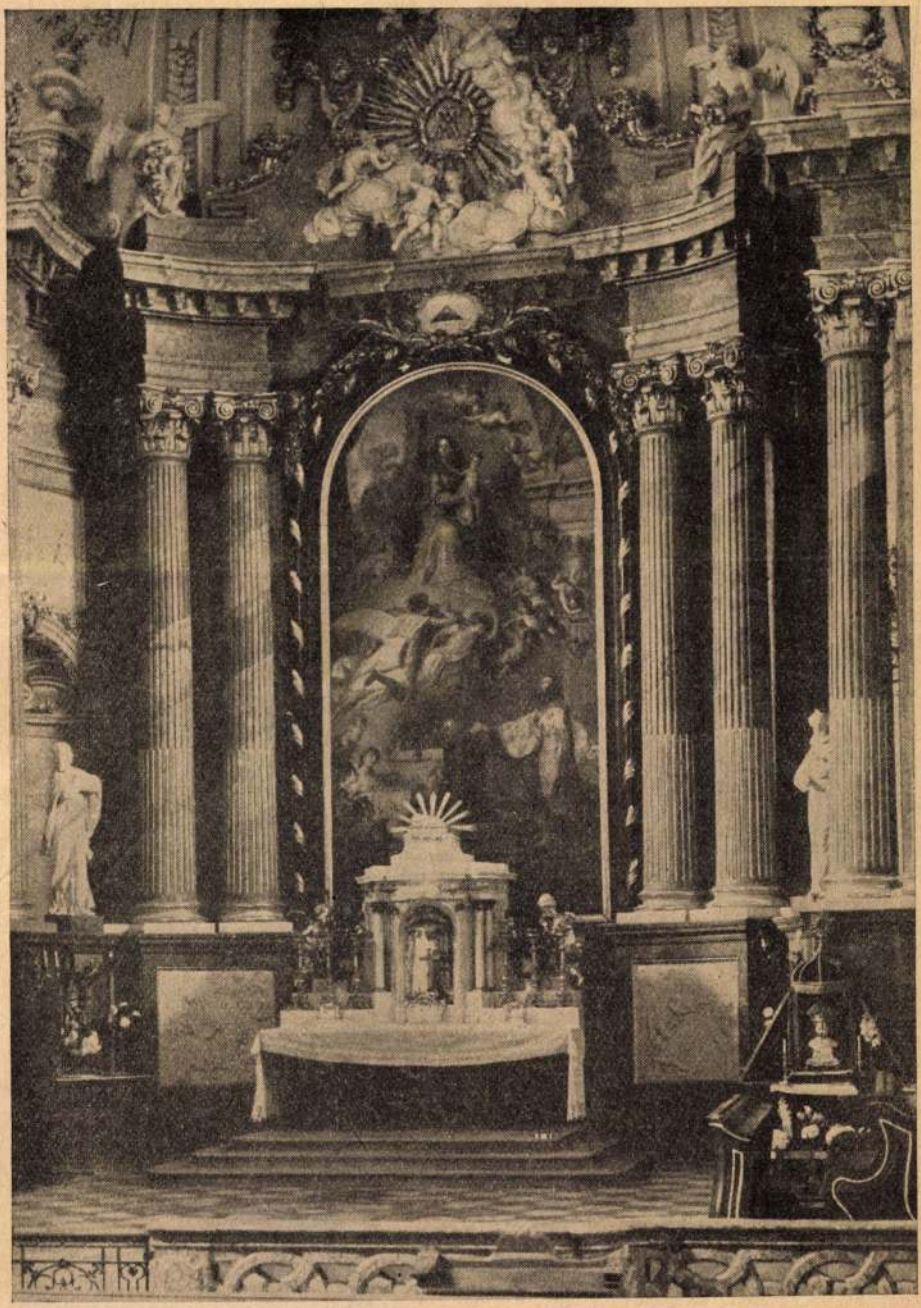

Közeledik Szent István napja. A székesfehérvári székesegyház főoltára. Jobbról az az ezüst herma, amely Szent István fejereklyéjét őrzi

zigeten. Szendrő István négy fényképe. I. Kettős

Zsuzsi, a kameleon

— Elbeszélés —

Írta: **Bókay János**

ve jött a világra, öm váratlanul és

bölcsőben, mint s tudják, minek zágot. A szülei zavart tekintetémert a számokat látta, nem pedig az életet. Vallása volt a takarékosság. De eddig ez olyan vallás volt, amely nem vezet a mennyországba, csak éppen azért hitt benne, mert nem tudott helyette jobbat. Most értelmet nyert. Takarékoskodni azért, hogy félretegyük Zsuzsinak, hogy építsük a jövőjét. Költészet vegyült a takarékosságba.

FÜLE
Sárréti Tájház
8157 Füle, Széchenyi u.
Szőttesek és hímzések Fejér megyéből.
Nyitva: 1998. október 25-ig
hétfő kivételével naponta 10-14 óráig
Belépődíj: 50,- Ft;
diákok, nyugdíjasok, sorkatonák: 30,- Ft

PÁKOZD
A pákozdi csata – 1848 emlékkiállítás
a pákozdi hegyen lévő emlékműnél.
Nyitva: 1998. szeptember 27 - október 25-ig
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig
Belépődíj: 60,- Ft
diákok, nyugdíjasok, sorkatonák: 30,- Ft

• • •

ÜNNEPI NYITVA TARTÁS

1998. október 23-24-25. (péntek-szombat-vasárnap):	nyitva
26-27-28. (hétfő-kedd-szerda):	zárva
29. (csütörtök):	nyitva

Azok a kiállítóhelyek, amelyeknek a heti szünnapja hétfő *és* kedd, 29-én, csütörtökön is zárva lesznek, és csak 30-án pénteken nyitnak ki, kivéve, ahol a téli bezárást fentebb jelöltük.

MÚZEUMI
TÁJÉKOZTATÓ

XXXIV. évfolyam 9-10. szám
Tájékoztató az 1998. szeptember-október havi
Fejér megyei programokról

IDŐSZAKI KIÁLLÍTÁSOK

SZÉKESFEHÉRVÁR

A kiállítások kérésre a megadottól eltérő időpontban is megtekinthetők a Rendházban (Fő u. 6.) legkésőbb 17 óráig történő bejelentés alapján.

Szent István Király Múzeum
(Országzászló tér 3.)

ZBYNEK SEKAL

Zbynek Sekal a XX. századi cseh szobrászat kiemelkedő személyisége volt. 1921-ben Prágában született. Ott végezte el a Képzőművészeti Főiskolát, majd néhány évig Pozsonyban dolgozott. 1969-ig Prágában élt, ott volt műterme is. 1969-ben Bécsben telepedett le, ahol haláláig élt és dolgozott. 1972-ig a hamburgi Kunstakademie tanára volt. Pályája elején figurális műveket készített. Az ötvenes évektől kezdve alkotásai elsősorban kisméretű fém és fa reliefek, amelyek szorosan kapcsolódnak a cseh szobrászat filozófikus irányzatához. Kapcsolata hazájával az utolsó évtizedben újra elevenné vált. 1997 januárjában Prágában egész életművét bemutató kiállítást rendeztek. Hosszú betegség után idén februárban halt

SZÉKESFEHÉRVÁR

Szent István Király Múzeum – Rendház
(Fő u. 6.)

"E HONÉRT NEM BESZÉLNI – TENNI KELL"
1848-49 emlékezete

Megtekinthető: 1998. október 4-ig
hétfő kivételével naponta 10-14 óráig
Belépődíj: 100-, Ft; diákok, nyugdíjasok, sorkatonák: 50,- Ft

ÉRDEMÉRMEK

Megtekinthető: 1998. október 10 - december 31.

DUNAÚJVÁROS
Intercisa Múzeum
(Városháza tér 4.)

TÉMÁM A TERMÉSZET
Valaczkai Erzsébet kiállítása

Megtekinthető: 1998. november 15-ig

"KI A DUNA VIZÉT ISSZA..."
Természettudományi kiállítás

Megtekinthető: 1998. október 31-ig,
hétfő kivételével naponta 14-18 óráig.
Belépődíj: 120,- Ft; diákok, nyugdíjasok, sorkatonák: 60,- Ft;
óvodások: 40,- Ft

Középkori Romkert – Nemzeti Emlékhely (Koronázó tér)
Nyitva: 1998. október 25-ig
hétfő kivételével naponta 9-17 óráig
Belépődíj: 100,- Ft
diákok, nyugdíjasok, sorkatonák: 50,- Ft

Fekete Sas Patikamúzeum (Fő utca 5.)
Tel.:(22) 315-583, 311-734 (fax)
Nyitva: hétfő kivételével naponta 10-18 óráig
Belépődíj: 60,- Ft
diákok, nyugdíjasok, sorkatonák: 30,- Ft

Budenz-ház - Ybl-Gyűjtemény (Arany János u. 12.)
Tel.: (22) 313-027
Nyitva: 1998. október 25-ig
hétfő kivételével naponta 10-14 óráig
Belépődíj: 100,- Ft
diákok, nyugdíjasok, sorkatonák: 30,- Ft

Schaár Erzsébet-Gyűjtemény (Jókai utca 11.)
Megtekinthető: a Deák Képtárból (Oskola u.10.)
átkíséréssel, hétfő kivételével naponta 10-18 óráig
Belépődíj: 50,- Ft
diákok, nyugdíjasok, sorkatonák: 30,- Ft

Palotavárosi Skanzen (Rác utca 11.)
Palotavárosi emlékek
Nyitva: hétfő és kedd kivételével naponta 10-16 óráig
Belépődíj: 60,- Ft
diákok, nyugdíjasok, sorkatonák: 30,- Ft

Várostörténeti Múzeum
(Megyeház utca 17.)
Új Magyar Képtár (Magyar művészet 1950-1993)
Louise McCagg szobrász (New York) műveinek állandó bemutatója
Repüléstörténeti kiállítás
Tel.: (22) 329-504

• Fadgyas Gábor: Többet tudunk a rómaiakról. Két fontos régészeti feltárás folyik egyszerre az országban
Népszava, 1998. augusztus 14.
• -: Becses leletnek örvendhettek a régészek...(fotó)
Fejér Megyei Hírlap, 1998. augusztus 15.

A FEJÉR MEGYEI MÚZEUMOK ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁSAI

Előzetes igénybejelentés alapján tárlatvezetést biztosítunk, amelynek díja: diákok, sorkatonák, nyugdíjasok, fogyatékosok részére:
25 főig: 500,- Ft, 26 főtől: 600, - Ft
felnőttek: 25 főig: 1.500,- Ft, 26 főtől: 2.000,- Ft
idegennyelvű vezetés esetén: 25 főig: 4.500,- Ft, 26 főtől: 5.000,- Ft
Kiállítóhelyeink a feltüntetett nyitva tartástól eltérő időpontban - a látogatást egy héttel megelőző - jelzés alapján is megtekinthetők. Igénybejelentést elfogadunk telefonon (22/315-583), levélben (8000 Székesfehérvár, Fő u. 6.) és személyesen (ugyanitt).

SZÉKESFEHÉRVÁR

A város kiállítóhelyein öt alkalomra/helyre érvényes belépőkártya váltható, egységesen 300,- Ft-os árban.

Szent István Király Múzeum (Fő utca 6.)
Tel.:(22) 315-583, 311-734 (fax)
Régészeti kiállítások
•Évezredek kincsei
•Töredékek Fejér megye múltjából
•A középkori és török kori Székesfehérvár
•Római kőtár
Nyitva: hétfő kivételével naponta 10-14 óráig
Belépődíj: 100,- Ft
diákok, sorkatonák, nyugdíjasok: 30,- Ft

PÁKOZD
A PÁKOZDI CSATA – 1848 emlékkiállítás

A szabadságharc 150. évfordulója tiszteletére újrarendezett és felújított kiállítás ünnepélyes megnyitása: 1998. szeptember 27.
Megnyitja: Göncz Árpád köztársasági elnök

TÁC–GORSIUM

Ludi Romani

Több évi szünet után '98-ban felújítottuk a Ludi Romani – Nyári Játékokat is. Két hétvégén, augusztus 1-2-án és 8-9-én Euripides: Andromakhe című drámája került bemutatásra, Papp János rendezésében, Martin Márta, Hűvösvölgyi Ildikó, Horváth Sándor és többek szereplésével.
A nap folyamán ókori kézműves vásár és bemutató, és több pannóniai római város, lelőhely (Aquincum, Baláca, Intercisa) tárgyainak másolatai, könyvei várták a látogatókat.

Gorsiumi ásatások

A Gorsiumért Alapítvány támogatásával Gorsium szentkerületében IV. századi római szintek lebontásával a Fő tér feltárása folyt. A teret délről határoló XCVII. épület északi frontját sikerült tisztázni. Folytatódik a nyugati városfalból a faragott kövek kiemelése. Ennek során további építészeti tagozatok, oszlopok, egy verses sírfelirat, mitológiai jelenet és egy eddig Pannóniában nem ismert istennő, Domna oltára került elő. Az építészeti tagozatok feltárására felkért Dr. Christine Ertel osztrák kutató augusztus 17-21-e között megkezdte a kőemlékek felvételét.

Ásatási évadzáró séta

1998. október 3-án, szombaton délután 3 órakor Dr. Fitz Jenő, az ásatás vezetője tartja Gorsium – Régészeti Parkban az 1998. évi feltárás szakmai bemutatását.

HÍREK

• A Magyar Tudományos Akadémia Doktori Tanácsa 1998. június 24-én a budapesti Néprajzi Múzeumban rendezte meg dr. Demeter Zsófia főtanácsos "A munkaerő, a szántóföldi növénytermelés és az állattenyésztés herceg Batthyány Fülöp enyingi uradalmában. (1806-1870)" című kandidátusi értekezésének nyilvános vitáját. Az értekezés hivatalos bírálói Farkas Gábor, a történelemtudomány doktora és Knézy Judit, a néprajztudomány kandidátusa voltak. A Zimányi Vera, a történelemtudomány doktora elnökletével kiküldött bírálóbizottság az értekezést a legmagasabb pontszámmal értékelte, és javasolta az MTA Doktori Tanácsának, hogy Demeter Zsófia számára a történelemtudomány kandidátusa fokozatot adja meg.

• A Honismereti Szövetség 1998. június 29-én a Karcagon megrendezett XXVI. Országos Honismereti Akadémia alkalmával a honismereti mozgalomban végzett munkája elismeréseként Bél Mátyás-díjjal tüntette ki dr. Lukács László néprajzi osztályvezetőt. Lukács László a díjátadást követően "1848-49 a néphagyományban" címmel tartott előadást a Honismereti Akadémián.

• Murányi Zsófia, a pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem néprajz szakos hallgatója 1998. július 13-26-a között a Szent István Király Múzeumban végezte múzeumi szakmai gyakorlatát.

• Farkas Ferenc, a gorsiumi ásatások munkavezetője, aki a feltárási munkákban 1959 óta vett részt, rövid betegség után 1998. július 19-én elhúnyt.

• Fitz Jenő 1998. szeptember 23-án Debrecenben részt vesz "A 2750 éves Róma öröksége" című nemzetközi konferencián.

TV, RÁDIÓ

• 1998. július 14-én az MSAT-on , július 11-én az MTV2-es csatorna Itt tartunk című magazinjában (szerkesztő-riporter: Fitz Péter), július 31-én a Magyar Rádió Kossuth adóján a Gyorsfénykép a kultúráról című műsorban (szerkesztő-riporter: Sándor Erzsi) Sasvári Edit művészettörténész beszélt Donáth Péter életműkiállításáról.

• 1998. július 24-én a Stúdió '98-ban (MTV1) Sasvári Edit művészettörténész beszélt az Első Magyar Látványtár "Remekművek és

• (Klecska): A költözéshez már "csak" a pénz hiányzik
Fejér Megyei Hírlap, 1998. július 21.

• (gábor): Szent kerület, 9 hektáron
Fejér Megyei Hírlap, 1998. július 23.

• -kocsis-: Az ásatás addig tart, amíg a pénz. Egyedülálló késő római kori falfestményt tárnak fel a szabadbattyáni kukoricaföldek mellett
Fejér Megyei Hírlap, 1998. július 25.

• -: 144 millió a pályázóknak
Fejér Megyei Hírlap, 1998. július 27.

•-: Ludi Romani Gorsiumban
Fejér Megyei Hírlap, 1998. július 27.

• (gábor): Euripides háborúelenessége. Nyári játékok Tác-Gorsiumban: Andromakhe tragikus sorsa
Fejér Megyei Hírlap, 1998. július 29.

• -: Nemzeti Emlékhely: védőtető épül a romok fölé
Fehérvári Polgár, 1998. július

• gee: Nemcsak régészeknek
Fehérvári Polgár, 1998. július

• Lőcsei Gabriella: Euripidész az M7-es mentén. Tác-Gorsium, ahol a római császárok is megfordultak
Magyar Nemzet, 1998. augusztus 1.

• -: Andromakhe Gorsiumban
Fejér Megyei Hírlap, 1998. augusztus 1.

• gábor: Andromakhe a "forró" Gorsiumban. Ludi Romani – szabadtéri előadás a görög-római jellegű színháztéren
Fejér Megyei Hírlap, 1998. augusztus 3.

• -ze-: Gárdonyi 135. születésnapja. Felújították, kibővítették az író agárdpusztai emlékmúzeumát
Fejér Megyei Hírlap, 1998. augusztus 4.

• -: Ókori vásár, nyári játék
Fejér Megyei Hírlap, 1998. augusztus 5.

• Miklós Gábor: A római kultúra bennünk él
Népszabadság, 1998. augusztus 7.

• -: Munkálatok kezdődnek a Nemzeti Emlékhelyért. Rövidesen ismét dolgoznak a Romkertben
Fejér Megyei Hírlap, 1998. augusztus 11.

remek művek" című kiállításáról.

• A Gorsiumi Nyári Játékok programjáról hírt adott a Kossuth Rádió Pihenő idő című műsora július 1-jén, az MTV1 Hol-mi című műsora július 26-án, a Kossuth Rádió Napközben című műsora július 29-én, az MTV1- és 2-es csatorna kulturális ajánló műsora július 31-én, a Duna TV augusztus 2-án, a Fehérvár TV július 31-, augusztus 5-, és 7-én, a Fehérvár Rádió augusztus 1-, 5-, 8-án, az MTV1 Stúdió '98 című műsora augusztus 13-án.

• Az MTV1 1998. augusztus 13-i "Utodók reménysége" című műsorában dr. Gergely Anna a székesfehérvári zsidó hitközség két világháború közötti történetéről beszélt.

CIKK, TANULMÁNY

• F. Petres Éva: Visszatekintés: emlék és valóság. Csontváry Kosztka Tivadar gyűjteményes kiállítása: Székesfehérvár
Magyar Múzeumok, 1998/2. sz. 23-25. o. Fotók: Gelencsér Ferenc.

• Lukács László: Az 1848-49-es forradalom és szabadságharc a néphagyományban. Magam is hát katonának beállok...
Fejér Megyei Hírlap, 1998. július 25.

• Lukács László: Gunda Béla (1911-1994)
Ethnographia CVI. 1025-1052. o.

• Varró Ágnes: Búcsújáró magyarok
Ethnographia CVI. 1057-1059. o.

• Demeter Zsófia: A képes levelezőlap története
Ethnographia, CVI. 1065-1066. o.

SAJTÓFIGYELŐ

• (gábor): Mohai Ágnes megszépült. Az 1880 körül készült szobrot restaurálták és újra bemutatják
Fejér Megyei Hírlap 1998. június 24.

• (Klecska): Elég lenne akár egy tányér! A műkincstolvajok mindig gyorsabbak lesznek a régészeknél
Fejér Megyei Hírlap, 1998. június 24.

• Gábor Gina: Egy gazdag életmű, amely később forrásként is szolgált. Összegző igényű tárlat Fehérváron, Donáth Péter művészetéről
Fejér Megyei Hírlap, 1998. június 29.
• (gábor): A mester és tanítványai. Építész ünnep
Fejér Megyei Hírlap, 1998. július 1.
• (gábor): Készül az új tárlat, de mi lesz, ha beázik a múzeum? Terv már van, de hiányzik a pénz a pákozdi kiállítóhelyre
Fejér Megyei Hírlap, 1998. július 2.
• -: Mohai Ágnes a Fekete Sasban. Felújították a névadó szobrát
Magyar Nemzet, 1998. július 2.
• -: Megszépült Mohai Ágnes
Fejér Megyei Hírlap, 1998. július 4.
• (Tihanyi): Kőkemény a múlt. Méltóságra várnak az egykori Bazilika maradványai
Fejér Megyei Hírlap, 1998. július 7.
• Kozma: Romantikus illusztrációk. Donáth cinikus művész volt
Fejér Megyei Extra, 1998. július 8.
• -: Merényi Endre képei. Szent István Király Múzeum, Székesfehérvár, 1998. március 7 - június 16.
Balkon, 1998/6. sz. 32. o.
• -: Ludwig úr Székesfehérvárott. Székesfehérvár, Csók István Képtár, 1998. VI. 6 - X. 25.
Új Művészet, 1998/7. sz. 2. o.
• (gábor): Újdonság a régiség? Fellendülő műtárgy-kereskedelem: befektetésnek sem rossz
Fejér Megyei Hírlap, 1998. július 15.
• Karátson Gábor: Az a jég, az a jég. (Karátson Gábor megnyitó beszéde Donáth Péter életműkiállításán)
Élet és Irodalom, 1998. július 17.
• k.m.: Lesznek-e majd műkincsek az ötvenéves "régiségek"?
Dunaújvárosi Hírlap, 1998. július 17.
• Gábor Gina: A legnagyobb ellenség az idő. Az idén is értékes leletekre bukkantak a régészek a csókakői várnál
Fejér Megyei Hírlap, 1998. július 17.
• -: Andromakhe Gorsiumban
Fejér Megyei Hírlap, 1998. július 20.

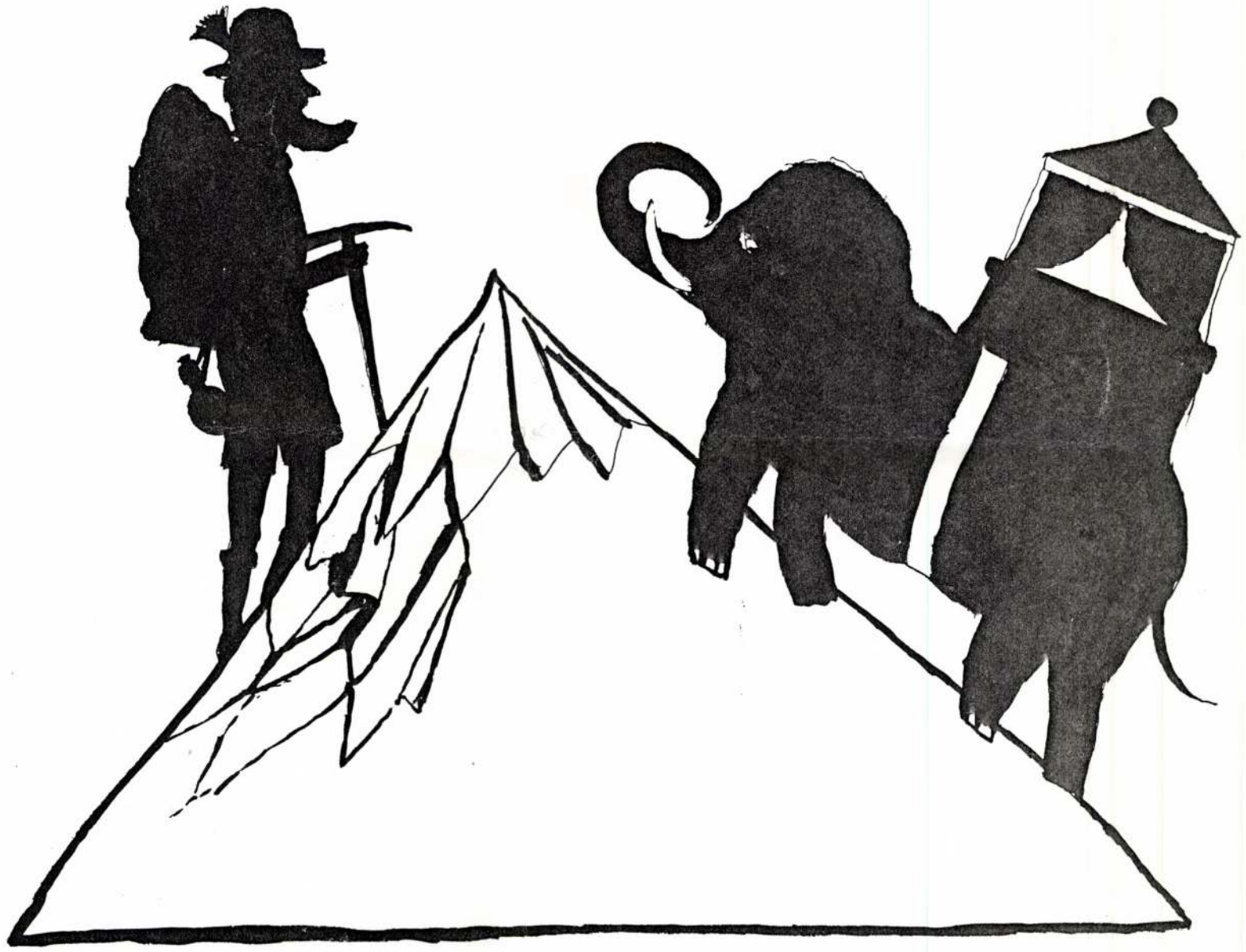

ÚJ MAGYAR KÉPTÁR

ÚJ, MAGYAR CÍME:

SZÉKESFEHÉRVÁR

CSÓK, ISTVÁN UTCA

17. SZÁM

NYITVA HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL 10-18 ÓRÁIG

SZÉLESTEHÉRUÁR

Székesfehérvár

A koronázó templom

Forster Gyula:

Székesfehérvári koronázó temploma. III. Béla magyar király emlékkerete.

Bp 1910.

A Közgazdaságtudományi Kar 1938. évi február hó 24-én tartott VII. (rendes) ülésén a fenti határozat értelmezéséül a következőket mondotta ki (1464/1937—38 d. sz.):

1. Az előszigorlat tárgyainak hallgatása csak egy félévben kötelező. Az első két félévben azonban az előszigorlati tárgyakon kívül az előírt 20 órában hallgatott minden kötelező kollégiumból — tehát az esetleg felvett szigorlati tárgyakból is — a kollokvium kötelező.

2. A szeminárium igazolására vonatkozó kötelezettséget úgy kell érteni, hogy a megjelölt négy szeminárium mindegyikében két-két félévben kell a jelöltnek dolgoznia.

3. A kötelező heti 20 órába az előírt szemináriumi gyakorlat nem számítható be.

Székesfehérvári
régi székesegyház

igen részletes és
nagyon érdekes törté-
netét lásd

Károly János
Fejér vármegye
története · II. kötet
Székesfejérvár 1898.

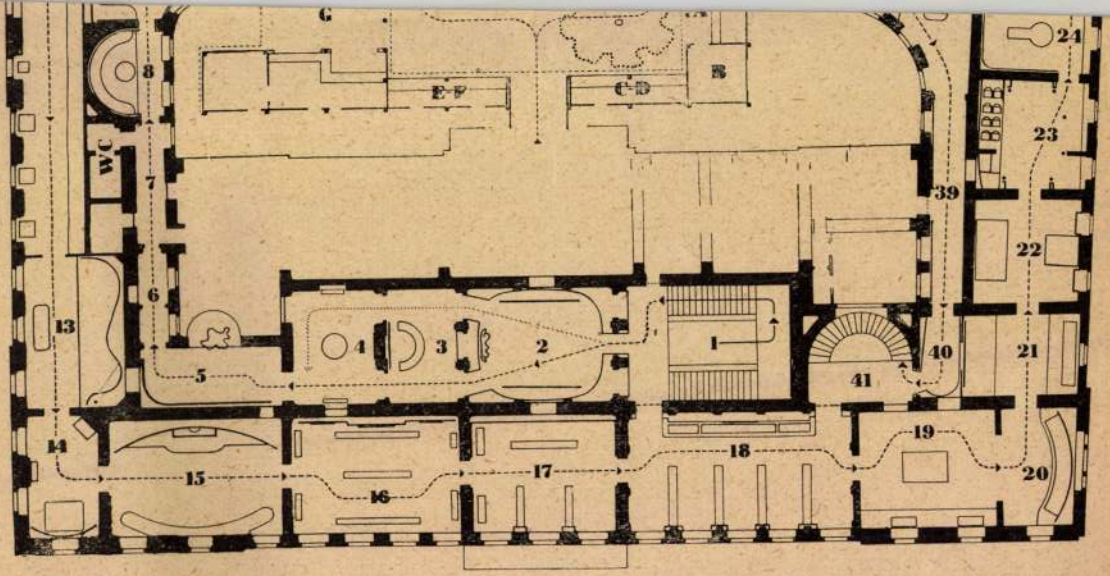

ATHENAEUM

(Székesfehérvár mü-
emlékei)

Márosi Arnold.

( ) 16-r, 18 k.
40 l. Székesfehér-
vár, 1927

Gent (1503)

Nr. 539 Jahrg. 1918.

St. H. B.

Székesfehérvár,

barokkori

Sas Géza: A barokk
Székesfehérvár.
16 r., 33 kép, 31 l.
Bp. 1938.

Gent (1964)

ÚJ MAGYAR KÉPTÁR

— Székesfehérvár —

CSÖKKENTI
A VÉR
KOLESZTERIN-SZINTJÉT,
EZÁLTAL
LELASSÍTJA
AZ
ÉRELMESZESEDÉST,
CSÖKKENTI
A
TROMBÓZIS
ÉS A
SZÍVINFARKTUS
KOCKÁZATÁT.

CSAK
TERMÉSZETES
HATÓANYAGOKAT
TARTALMAZ

Tegyen meg
ennyit
magáért!

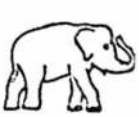

Új Magyar
Képtár
Székesfehérvár
Megyeház u. 17.

Siehe Scheiner

Székesfehérvári

ciszterci templom

Lauschmann Gyula:

A ciszterciek székes-
fehérvári temploma.
8-r 40 l. Székes-
fehérvár, 1901

Agent (1342)

rche enthält.

d die ho. Note BA Nr. 10316 über die mit
chlichen Objekte in Erinnerung gebracht
die Erledigung anher gelangen zu lassen,
ie Witterungsverhältnisse die Umdeckungs-
gestellt würden.

Königsberg

<Székesfehérvári cisz-
tercitáк temploma
és rendháza>

Kapossy Endre:

Művészeti emlékek
a <:> - ban. 8-r.
Székesfehérvár, 1911.

Gent (1152)

vesebb 150—200 kg. súlyban.
itt, a raktárban már 14 év óta
atonai parancsnokság 1917. október
lt intézkedésre hivatkozva be-
et is, de kérem a Müemlékek
tulajdonost, hatalmazzon föl
l föllajánlására és bizton meg,
ény mellett a katonaságnak át-
a térítési díjat el nem engedné az
pénznek czinére való kiutalásáról
i összeg kg.-kint 75 fillér.
ovember 5.

Hazafias üdvözlettel

Gyurk Pál
plébános

Székesfehérvár barok

mennyezetfestés

Kapossy János: A

barokk mennyezet-

festés emlékei Szék-

fehérvárott. Kny.

Magyar Művészet

8-r. 8 l. Bp

1930

Gent (1154)

azaz Negyvenpengő készp

2 db. Kampis: Középkori

c. könyv ellenértékeül

Ezen nyugta csak a befizetést igazoló szelvénnyel együtt érvényes.

(Székesfehérvár
ásatások eredménye)

Henszlmann Imre

A (7) 4-r. 96
kép, 226 l. Pest
1864.

Gent (938)

nagyon is a szivemen vise-
azonban tenni kötelezett-
t ez ó végig.
lettel kérem kagyméltó-
a való tekintettel, hogy
t szabálytalanságainak
on igéretét kirva, hogy
ot nem követ el, 10.000
n, s hogy fizetési kérsé-
nyjelet adtam, sőt tudva
viselő fizetési kötelezett-

SZÉKESFEHÉRVÁR, Fejér vármegye fővárosa. 1777 óta püspöki székhely, a római Herculia helyén a X. században keletkezett. Szent Istvántól kezdve a török hódoltságig Magyarország koronázó fővárosa volt. Préspostságát és ennek székesegyházát Szt. István alapította; a dóm alapfalait Henszlmann ásta ki s az ásatások szerint a bazilika eredetileg háromhajós volt, az oldalhajók végein négy toronnyal épült, kelet felé félkörives apsissal s nyugati homlokzatán narthexszerű előcsarnokkal. Vegyesházbeli királyaink oldalkápolnákkal bővítették, amelyek, mint az Anjoukké és Mátyás királyé, egyben temetkezési kápolnáik is voltak. A török hódoltság (1543—1688) s az ezt követő új települések alatt Sz. középkori emlékei a mai székesegyház mellett álló gótikus Szt. Anna-kápolnán (1480) kívül mind elpusztultak. A mai dóm Mária Terézia korában épült barokk templom, valamint a ciszterciták (egykor pálosok) temploma is. Sambach mennyezetképeivel s remekbe faragott bútoraival. A szeminárium templomát Maulbertsch díszítette, kiváló műve az orgonakarzaton látható festett feszület. Sz. érdekesebb köz- és magánépületei is többnyire barokk stílűek. *Divald.*

középkorig

Eg-f II. 496 l

69 Z 1961

Székesfehérvári cisztercita temploma és rendháza

Lásd

Kapossy Endre dr.: Művészeti emlékek a ciszterci-ták székesfehérvári templomában és rendházában. Székesfehérvár 1911. 7 táblával

79132

Székesfehérvári

Muzeumban levő
románkori ezerst.

Gerevich M. román-
kori emb. 230.
tabla.

Székesfehérvár
Muzeumban
lévő körmenet-
keresztet

Gerevich: M. ro-
mánkori emb.
230. tabla

Gyűrűink románkori formáikat me
maradt anyag legnagyobb és legjelentéke
Feloszthatjuk őket köves, pecsét- és köv
zománcos díszítés. Köves gyűrű csak kevé
gyűrűinkkel. Leggyakoribb a vörös grá
bazilika sírjaiból is előkerült.[359] Találun
érseknek (?) XII. századvégi gyűrűjén ((
valamint ametisztet. A köveket csak a ko
érsekké lett, s 1298-ban meghalt Lodomér
Andrássy Géza gyüjt.), melynek körirat
Jobban kedvelték a tisztán ötvösművű, v
beliség terjedése folytán volt rájuk szüksé
anyagot tekintve, mind gyakoribb az aran
amelyeket stíljükről, technikájukról, esetl
ismerni. Ilyen a III. Béla és neje sírjába
Sándor váradi püspök arany pecsétgyűrű
mellképpel, melynek a XIII. század első
vésett köriratot (ALEXANDRI . WARADIN
karika magyar (Gróf Andrássy Géza gyüj

Legszebb Árpádkori gyűrűnk, mindj
nak már ismertetett, bizánci rekeszzománco
tábla, 1.). Viszont honfoglaláskori típust
a dettai sírleletből előkerült, fején sodrott
gömbökkel díszített aranygyűrűje, a XI.
2.). Ugyancsak a Nemzeti Múzeumban őrz

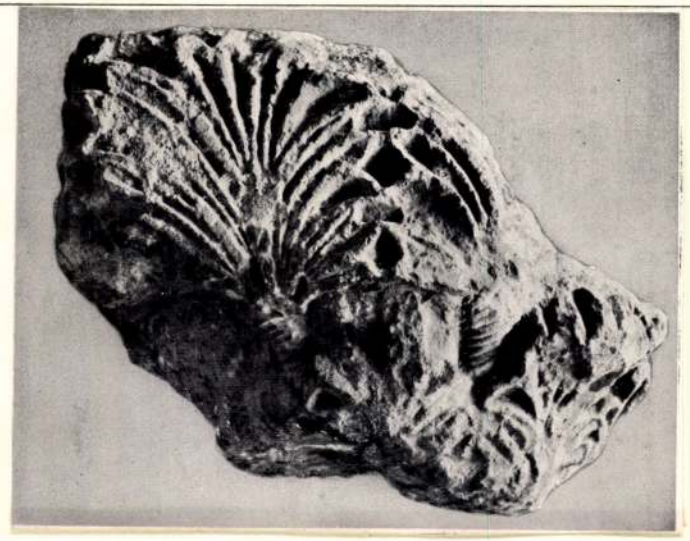

Székesfehérvári Székesegyház

Gerevich. M. románkori eml.

155. tábla

Abbla-b-c-d-e

Székesfehérvár

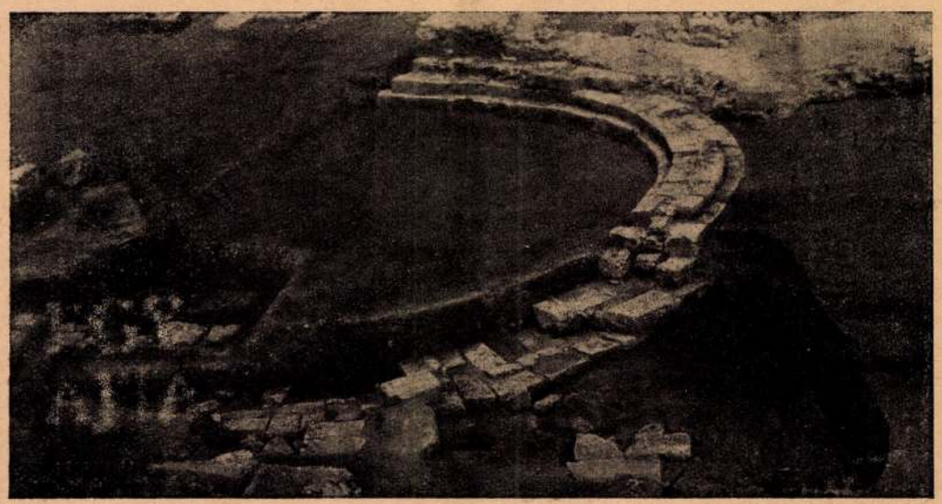

1

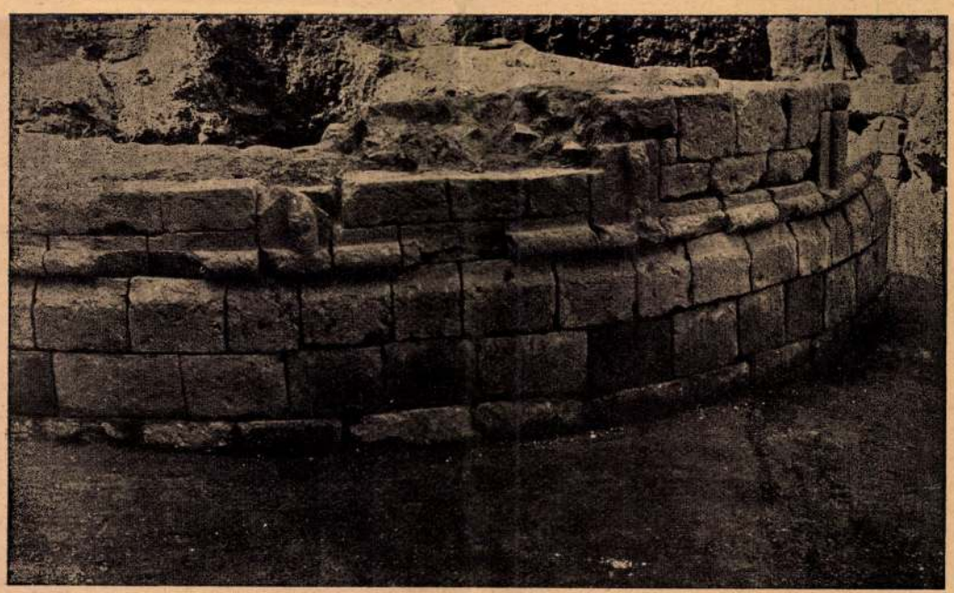

2

SZÉKESFEHÉRVÁR

1. A BAZILIKA APSZISA. XI. SZÁZAD

2. KÁPOLNA APSZISA

1 1. XI. század

Gerevich: M. romándori cml.

Székesfehérvár

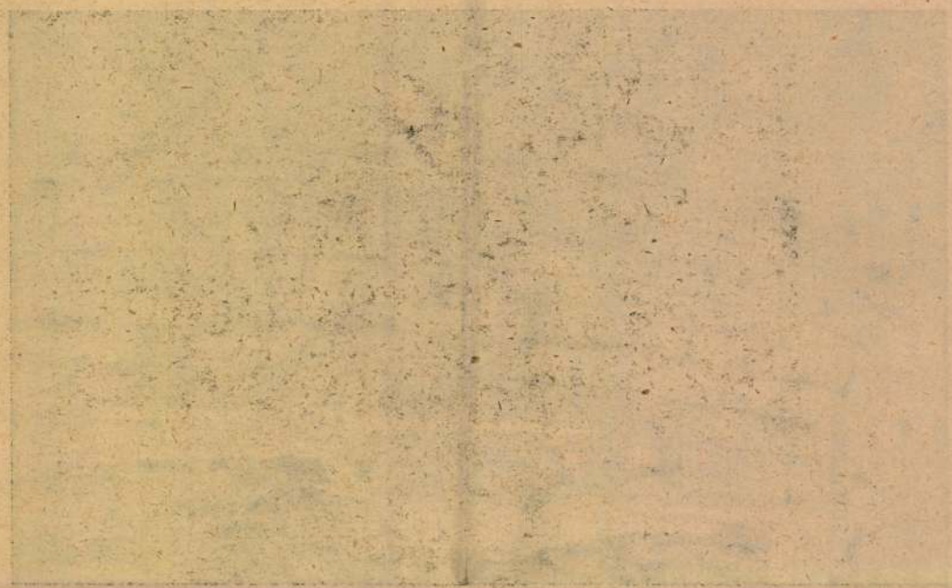

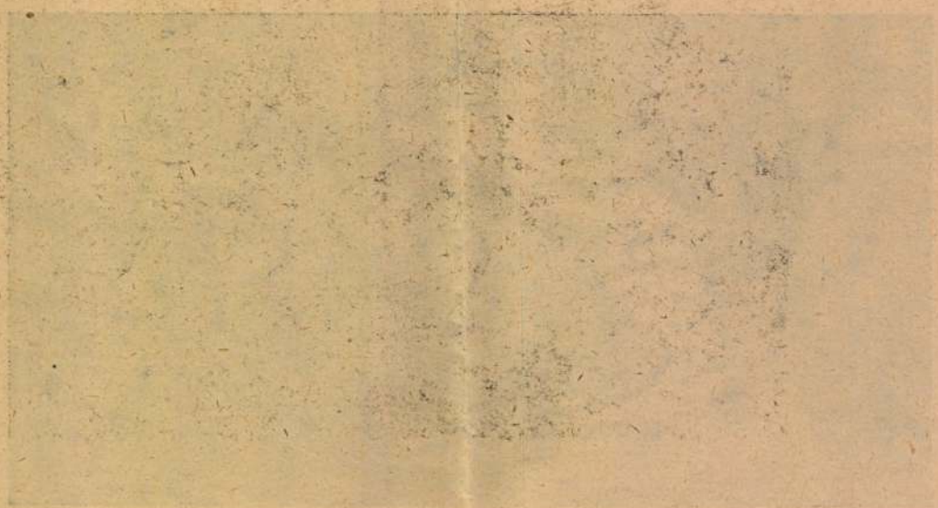

ELŐFIZETÉSI ÁRA
egész évre ..... P 8·40
félévre ..... P 4·40
Egyes szám ára 80 fillér
Megjelenik havonta

TÜKÖR

SZERKESZTŐSÉG
ÉS KIADÓHIVATAL
BUDAPEST,
IV., EGYETEM-U. 4.
Tel.: 185-617, 185-618

1937 AUGUSZTUS V. ÉVF. 8. SZÁM

FOTO M. F. I.

ARATÁS

Fali fülke orma a XI. századból

SZENT ISTVÁN SZÉKESFEHÉRVÁRI BAZILIKÁJA

Írta DERCSÉNYI DEZSŐ

Súlyos nehézségekkel kellett megküzdenie a fiatal Istvánnak, midőn atyjától az ország kormányzását átvette. Eltekintve a központi hatalomra agyarkodó vidéki kiskirályok sorozatos lázadásaitól, a bizánci és német nagyhatalmi aspirációktól, a keresztény vallás megszervezése és elterjesztése hazánkban emberfölötti munkát rótt a fiatal királyra. Templom alig állott az országban. Talán csak az a kápolna Esztergomban, mely mellett Szent István született s mely az első vértanu Istvánról vette nevét. Épülőfélben lehetett a Pannonhalmi kolostor és templom, talán egy-két kisebb falusi kápolna állhatott, amelyben a maradék szláv kereszténység húzta meg magát. Magyar papok éppen úgy nem voltak, amint hiányzott az az írástudó réteg is, amelyre a papnevelésnél számítani lehetett volna. Végül nyelvünkben is ismeretlenek voltak az új vallás fogalmait kifejező szavak. A nyelvi nehézségen segített lassan az idő. Részint a szláv kereszténység szókincséből vettünk át kölcsönszavakat, részint pedig a magyarnyelvű papgenerációk magyarították az idegen vallás kifejezéseit.

Az első időben papokat hívott be az országba Szent István s különösen az olasz bencéseket fogadta szívesen ő is, de népe is. Aránylag a legnehezebb a templomépítés kérdése volt. Maga az építés mestersége sem lehetett nagy mértékben ismert őseink előtt. Erre a munkára is olasz, főképen talán lombard építőmesterek jöttek az országba. A templomok díszítésében — a fennmaradt emlékek tanusága szerint — helyet kaptak magyar munkások is, de eleinte a munka oroszlánrésze idegen művészeknek jutott.

Szent István azzal, hogy tíz püspökséget alapított, megszabta kereteit az első évszázad templomépítésének. A püspökségeket hatalmas birtokokkal ajándékozta meg, de kötelességükké tette a templomok építését, őmaga inkább csak a felszerelését vállalta magára. Ugyanez volt a helyzet a kolostorok építésénél is, bár itt gyakrabban találkozunk Szent István alapításával. Aránylag tehát kevés lehetett azoknak a templomoknak a száma, melyeket Szent István alapított és építtetett. Ez a körülmény ad fokozott jelentőséget a székesfehérvári bazilikának, amelynek építését és felszerelését az írásos források egybehangzón Szent Istvánnak tulajdonítják. Kétségtelen, hogy külföldi példa — talán Nagy Károlyé — lebeghetett a szeme előtt, amidőn a királyi szállásbirtokon, a mocsaraktól körülvett, jól védhető Székesfehérváron templomot kezdett építeni. «Saját kápolnájává tette — mondja a krónikás — s oly szabadságot engede, hogy az semmi püspök törvényhatósága alatt ne legyen». —

Nem alapított tehát püspökséget, csak prépostságot, a templomot pedig maga és családja temetkezési helyévé tette. A székesfehérvári bazilika egészen a török hódoltságig megtartotta ezt a vezető és fényes szerepet, királyaink nagy része ide temetkezett, sőt a koronázási szertartás is itt folyt le.

A bazilikát 1003-ban kezdette építtetni azokból a kincsekből, amelyeket a lázadó Kean és az erdélyi Gyula elleni háborúban zsákmányolt. Nem tudjuk bizonyosan, mikor készült el a Boldogságos Szűz tiszteletére ajánlott templom, egyes adatok 1017-re mutatnak, míg más adatok szerint csak Szent István élete végén fejeződött be az építkezés, hiszen halálakor sebtiben szentelik fel a püspökök, hogy kívánsága szerint ott eltemethető legyen. Lehetséges ugyan, hogy ez az adat nem a bazilikára,hanem az attól délre újabban feltárt kis kápolnára vonatkozik; ez Szent István temetkezési kápolnája lehetett.

Milyen volt Szent István temploma — alig tudjuk. A szemtanú Hartvik regensburgi püspök, a szent király életrajzírója — az elragadtatás hangján ír a templomról. «Híres és bámulatos alkotmány, — mondja — amelynek falát külön választott vésmények, padozatát pedig márványlapok ékesítik ; oltárai közül több színaranyból készült, kincstára kristály, onix kő, arany és ezüst edényekkel teljes». Nincs okunk Hartvik leírásában kételkedni, de sajnos, mindebből korunkra alig jutott valami. A legújabb ásatások felszínre hozták a templom apszisát, amely finoman megdolgozott köveivel tökéletes munkáról tanuskodik. Néhány száz mozaik-szemecske beszél a belső kiképzés gazdagságáról, egy-két korai stílusú faragvány az első templom szobrászati díszéről. Ami a templom architektonikus kiképzését illeti, szintén feltevésekre vagyunk utalva. Bizonyos, hogy háromhajós bazilika volt, s középső hajója félköríves apszisban végződött. A szentélytől jobbra és balra egy-egy kisebb négyszögletű építmény állott, ezeket vélte Henszlmann tornyoknak ; falazásuk és aránylag gyenge alapozásuk megdönti ezt a feltevést. De megdönti egyben Henszlmannak azt az elméletét is, hogy a magyar templomok négytornyúak voltak ; hiszen Pécs és Kalocsa után, az újabb ásatás Székesfehérvárott sem igazolta, hogy a templom eredetileg négy toronnyal épült.

Szent István bazilikája a korabeli felsőolaszországi bazilikák mintájára készült, valószínűleg még a Ravennában kialakult prelombard stílusban. A templom hajóit fa-

A Szent István-kápolna apszisa

Kis oszlopfő a XII. század végéről

mennyezet fedte, a mennyezetet négyszögalakú pillérek hordták. A szentélytől számított harmadik pillérláb arra mutat, hogy a hajókat egyszerűen boltozott diadalív osztotta ketté. Mivel a szentély amúgy is szűkre van méretezve, valószínűleg itt helyezték el az oltárt és a szószékeket.

Egymással ellentmondók Henszlmann adatai a templom méreteire vonatkozólag. A kutatás mai állapotában erre a kérdésre nem lehet határozott választ adni, de annyi bizonyos, hogy a bazilika impozáns méretű volt és hogy az átépítések nem változtattak eredeti hosszúságán.

A székesfehérvári bazilika azonban nem sokáig maradt Szent Istvántól kapott alakjában. A famennyezetes bazilikák legnagyobb ellensége, a tűz, többször elpusztította. III. Béla korában beboltozzák, pilléreit a kőboltozat hordására megerősítik. Ez alkalommal a templom szobrászati díszét is átalakították. A ma ismert faragványok legnagyobb része erre az időre mutat, míg stílusuk felsőolasz, különösen Milánó környéki lombard épületplasztikával rokon. Az erősen jelentkező olasz hatás mellett talán fontosabb az a kapcsolat, amely az egyes darabokat Pécs, Somogyvár, Gyulafehérvár, Esztergom és Szeged románstílű maradványaihoz fűzi. Az egyezések annyira szembetűnők, hogy nyugodtan gondolhatunk önálló magyar kőfaragó iskolára, amely a XII. század végén Dunántúlon működött és amelynek hatása Erdély korabeli templomain is kimutatható. Feltűnő talán csak az, hogy a figurális plasztika úgyszólván teljesen hiányzik.

Az utolsó Árpádok idejében pusztulásnak induló templomot Róbert Károly 1318-ban megerősíti, hajóit gótikus boltozattal látja el, pilléreit ennek megfelelően kiszélesítteti pillérkötegekké, tetőzetét pedig ólomlemezekkel fedeti be. Róbert Károly is ide temetkezik, majd amikor sírját tolvajok feltörik, Nagy Lajos a déli mellékhajóban gótikus sírkápolnát emel atyja és maga számára. Valószínűleg ebből a pazar építményből származik ez a vörösmárvány töredék, amely oroszlánon álló ruhás alakot ábrázol ; stílusa a XIV. század végére utal.

Mátyás király nagy költséggel szintén újraépítteti a templomot, s mivel síremléke számára a hely kevésnek bizonyul, keletre — az apszis mellett — kibontatja a várfalat, hogy a templomot arrafelé meghosszabbítsa s így helyet nyerjen.

Mátyás kápolnája már nem készült el, halála a székesfehérvári bazilika gyors pusztulásának kezdete. Még 1490-ben Miksa császár foglalja el a várost, katonái megkezdik a bazilika fosztogatását és rombolását. A török folytatja a munkát 1543 után. Eleinte ugyan szultáni parancs védte a királysírokat — s így csak a főtisztviselők fosztogattak — de 1568-ban e szultán parancsára a síremlékeket eltávolítják a dzsámivá átalakított templomból. 1601-ben a török rövid időre feladja a várost, de távozása előtt levegőbe röpíti a templomot. A «felszabadító» vallon katonaság kétségbeesetten próbál a sírokból rabolni, fölrobbantva az épségben hagyottakat is. Még egyszer visszakerül török kézre a város, amikor is szépen faragott köveit a várfal megerősítésére használják fel.

A török kiűzetése után romhalmaz a város és az egykor pompás építmény romjai tragikus gyorsasággal pusztulnak. A XVIII. század elején meginduló építkezéseknél kőbánya szerepét töltik be a romok, a püspöki palotát a templom nyugati részére építik fel és a sokszor egészen a föld színéig kibányászott alapfalakat a feledés és a jótékony föld borítja, megőrizve egy századon át azt, amit az emberi barbárság meghagyott.

Az ország érdeklődését véletlen körülmény hívta fel a betemetett falakra. 1839-ben a püspökkertben lévő kútból vízvezetéket építettek, majd a kút kiapadása után 1848-ban artézi kút fúrásához láttak. Mindkét alkalommal sírokba ütközött az ásó, de másodszor már félbeszakították a munkát és december folyamán a Nemzeti Múzeum tudós őre, Érdy János kezdett rendszeres ásatást. Munkáját néhány nap mulva Jellacsich közeledtére félbe kellett szakítania, de e néhány nap alatt is, szerencsés kézzel, érintetlen sírokat talált. A sírok közül kettőben a mellékletek alapján III. Béla és felesége, Antiochiai Anna sírját ismerte fel. Arany halotti korona, aranyozott sárgaréz feszület, ezüst kormánypálca, több ékszer

Nagy Lajos állítólagos síremlékének részlete (XIV. század vége).

Vadkant ábrázoló kőfaragás a XII. század végéről

volt a sírban, s a darabok stílusa a XII. század második felére mutat. 1898-ban a két csontvázat az eredeti sírmellékletekkel a Mátyás templomban helyezték el díszes szarkofágba.

A kutatás tehát váratlan eredményeket ért el, az érdeklődést felkeltette ; miután az ország rendje és békéje helyreállt, 1862-ben Henszlmann Imre hozzáláthatott, hogy az ősi bazilika alapfalait feltárja. Munkája a bazilika területének csak egy részére terjedhetett ki, s a püspöki kertben csak 1874-ben folytathatta az ásatást, amikor a püspöki szék üresedésben volt. Végül 1882-ben egy ház lebontása alkalmával ásó alá került a bazilika délnyugati része is.

Henszlmann ásatásai során a bazilika alapjainak nagy részét feltárta. Talán mert részletekben ismerkedett meg az alapfalakkal, talán mert elméletéhez keresett igazolást, megállapításait már kortársai sem fogadták el teljes egészükben, a modern kutatás pedig még kevésbbé elégedett meg eredményeivel. Ha tekintetbe vesszük a székesfehérvári bazilika előkelő szerepét a középkori magyar templomépítésben, fontosságát a korszak építészetének megismerésénél, érthető, hogy ennyi ásatás után is kívánatos volt a bazilika alapjainak új, módszeres feltárása a modern tudományos eszközök segítségével. Erre alkalmat adott a közelgő szent év s a kultuszminiszter rendeletére 1935-ben Lux Kálmán műszaki tanácsos vezetésével újra megindult a munka a falak végleges feltárására és konzerválására. Az ő módszeres és szakértő munkájának tulajdonítható, hogy ma az alapfalakon kívül olyan részletek is napvilágra kerültek, mint a déli oldalon lévő kis kápolna alapjai. Ezt a kápolnát az eddigi ásatások során nem tudták megtalálni.

Az a rövid és vázlatos leírás, mit előbb adtunk a szentistváni bazilikáról, az ásatások eredményeinek figyelembevételével készült. A kis kápolna, amely, épen maradt részleteiből következtetve, kis gyöngyszeme lehetett a XI. századi építésnek, súlyos és még kellően meg nem oldott problémákat vet fel. Falazása, a kövek megdolgozása a XI. század első felére mutat és azonos stílusú a szentistvánkori bazilika apszisával. Bizonyos érvek az ellen szólnak, hogy Szent Istvánt ide temették volna és nem az általa alapított és épített bazilikába, amint korában szokás volt. A kérdést ma aligha lehet eldönteni, talán elégedjünk meg azzal, hogy amúgy is ritka szentistvánkori műemlékeink száma újabb, remekbe készült kis emlékkel gyarapodott.

A tervek szerint a bazilika ma is meglevő alapjait konzerválják, az ásatás területén kőmúzeumba gyüjtik össze az ásatásból és a város különböző pontjairól előkerült díszítményes faragott köveket. Néhány száz darab faragványos kőtöredék és az alapfalak fogják tehát hirdetni Szent István bazilikájának, a magyar királyok koronázó és temetkezési helyének egykori nagyságát és szépségét.

A göttingai egyetem százéves jubileuma, 1837-ben. (Egykorú metszet)

A GÖTTINGAI EGYETEM 200 ÉVE

Írta THIENEMANN TIVADAR

A göttingai egyetem az idén ünnepli fennállásának kétszázadik évfordulóját. Mikor kétszáz évvel ezelőtt, 1734. szeptember 17-én, beszentelték a kis hannoveri város új egyetemét, valószínűen kevesen fogták föl az alapítás nagy jelentőségét, amelyről az idei ünnepségek tanuságot tettek. Az egyetemet politikai és hatalmi érdekek hívták életre. Egyetemet alapítottak, ahogy várakat építettek, mert az egyetem is fegyver volt az egymással versengő német államok küzdelmében. A szász királynak Lipcsében volt nagyhírű egyeteme és ez messze földről vonzotta a gáláns ifjúságot. A lipcsei egyetem a század elején új korszakot nyitott a német szellemi életben: itt tartottak először nem latin nyelven, hanem német nyelven előadásokat, itt hangzott el az első tiltakozás a boszorkányégetés ellen, Lipcsében alakult ki először mai értelemben vett irodalmi élet: író, kiadó, könyvkereskedő, folyóirat, újság, állandó színház, képtár; itt csiszolódott ki először Németországban az a magasabbrendű világi életstílus, amelyért Lipcsét a németek Párisának nevezték.

Lipcsének ez a sikere indította a porosz királyt arra, hogy hatalmi állásának megerősítésére Lipcse tőszomszédságában, Hallében porosz egyetemet építsen. Halle egy fokkal modernebb volt, mint Lipcse: tőle indultak ki a német felvilágosodás hullámai és belőle tört fel először az a felszabadultabb, természetesebb, emberibb és melegebb hang a német vallásos életben, amelyet a modern individualizmus kezdetének szokás tekinteni.

Ágost György hannoveri fejedelem a porosz király egyetemének akart konkurrenciát teremteni és ezért alapított Göttingában egyetemet. Az ekként életrehívott egyetem tehát egy múló politikai helyzetnek köszönhette eredetét, de alapításában mégis valamiképp közrejátszott a tudomány megbecsülése, a tudomány hatalmának felismerése. A kis hannoveri állam nem nézhette tétlenül, hogy a szomszédban a porosz király nagy összeget fordít a szellemi fegyverkezésre, ezért az új egyetemet a hallei egyetem mintájára szervezték meg azzal a különbséggel, hogy háromszor akkora összeget fordítottak fenntartására: a választó fejedelem évi 16,000 tallért rendelt a vallásalapból az egyetem számára. Az egyetemalapítás jó politikai sakkhúzásnak bizonyult és a reá fordított pénz bőven meghozta kamatait.

Göttinga lakósainak száma szerint kicsiny város volt; várfal vette körül; lakás oly kevés volt benne, hogy az egyetem alapításával egyidőben lakásbiztost kellett kinevezni a diákok elhelyezésére. Az utcák szűkek voltak és csatornázatlanok, a házak kicsinyek. A rendes tanárok is leginkább saját lakásukon tartottak nem nyilvános, hanem magán előadásokat, tehát magántanárok voltak. Egy korabeli francia utazó azon csodálkozott, hogy hogyan is lehetséges ily nyomorúságos kis városban ilyen híres, kiváló egyetem. Mert ez a lélekszáma szerint kicsiny Göttinga a szellemi élet földrajzában hamarosan világvárossá lett, metropolissá, amely messze földről magához vonzotta az idegeneket. Középponttá tette a várost az előrelátó fejedelmi kultúrpolitika, de azzá tette, — és ezt kétszáz év távlatából jobban látjuk, mint az alapítók — az európai műveltség váratlan alakulása is. Göttinga valamiképp a szellemi élet sodrába került.

A renaissance olasz fejedelmi udvarokban teljesedett ki, a reformáció a wittenbergi

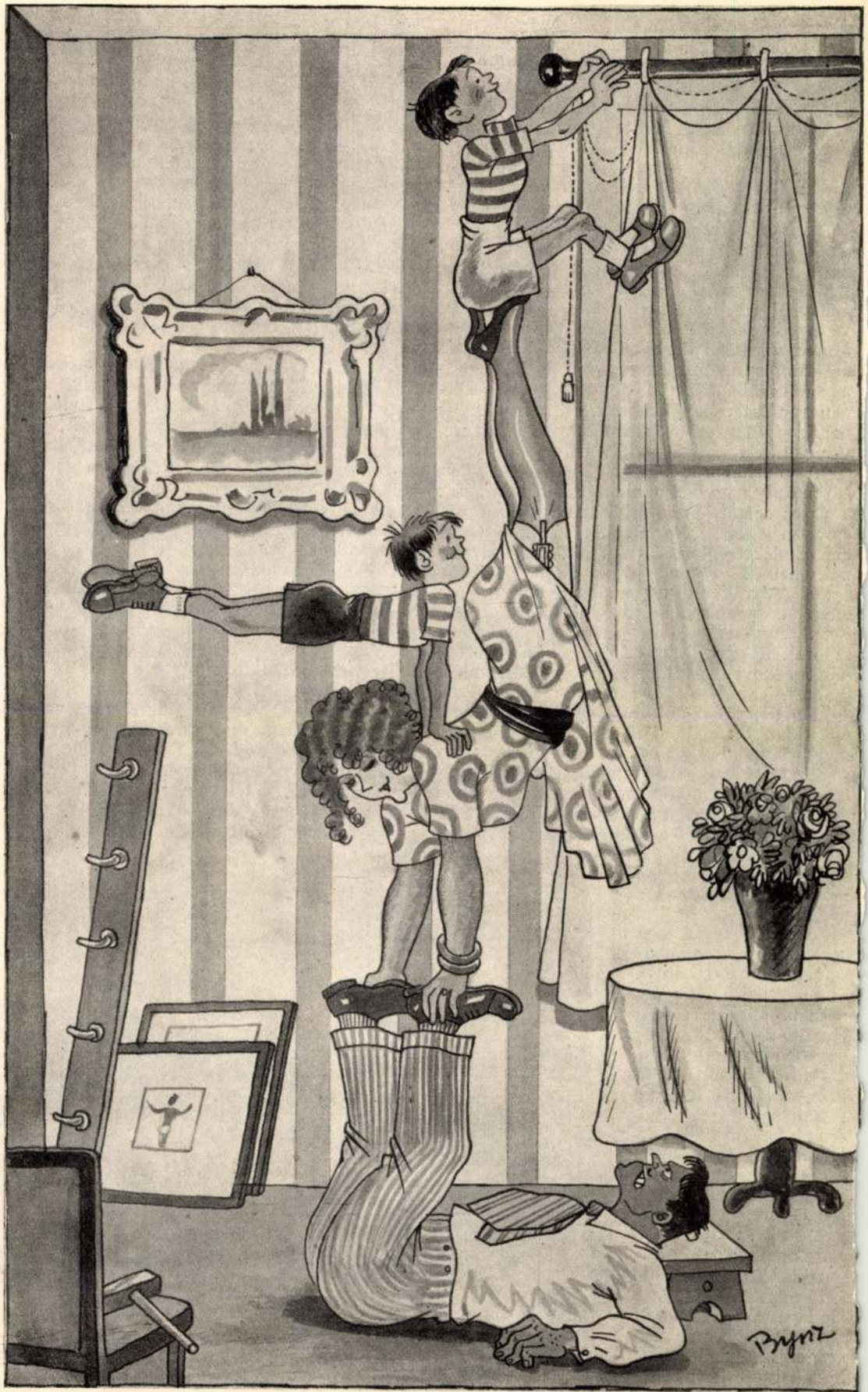

ARTISTÁÉK KÖLTÖZKÖDNEK

BYSSZ RÓBERT RAJZA

ömlő világossággal és színskálás freskókkal. Paloták emelkedtek dekoratív erkélyekkel és kapukkal, házak jellegzetes díszítésekkel. Fehérvár barokk várossá lett. Ekkor építik a jezsuiták a Nep. Szent János-templomot; Sekrestyéjének rokokó bútorzata még külföldi vonatkozásban is elsőrangú műemlékké teszi. A templomot és a hozzáépített rendházat a Ciszterci-rend nagy áldozatkészséggel és előkelő szociális érzékkel épp az elmúlt évben restauráltatta. A rendház homlokzatán emléktábla hívja fel figyelmünket, hogy Ányos Pál és Virág Benedek az intézet tanárai voltak és Vörösmarty Mihály is ebben az intézetben tanult.

Az 1800-ban épült empire püspöki palotán, a városház barokk-csoportján, a szebbnél-szebb stukkókkal megrakott ciszterci rendházon kívül egész tömegét találjuk az e korbeli tanulságos épületeknek. A városháza is barokk-épület, szobrokkal és a város címerével ékesített kapuja gyönyörű.

A világháborút követő újabb nekilendülés is mutat nagyszerű alkotásokat. Ilyenek: a város szülöttjének, dr. Fábián Gáspár műépítésznek tervezése alapján készült Ottokár Emléktemplom és a Várkörút bejáratánál emelkedő Ferenc József Nőnevelő Intézet és a Városi Leánygimnázium barokk-épületei. A szobrászművészek közül itt dolgoztak B. Vay Miklós (Vörösmarty Mihály bronzszobra), Pásztor János (a város hősi halottainak emlékműve) és Bory Jenő (több hősi emlékszobor).

Fehérvár régi kulturális jellegét és fényének maradványait őrzi a városi múzeum, melyben a kő-, bronz- és vaskorszaknak, a rómaiak korának, valamint az új kornak kultúrtörténeti nép- és természetrajzi emlékei és a lánglelkű püspök nemes emlékét őrző Prohászka-gyüjtemény fogadják az érdeklődőt. A város kulturális életében a legújabban alakult Vörösmarty irodalmi és művészeti társaság visz jelentős szerepet.

A külső képet igen színessé teszi a pompásan parkírozott utcák és terek sora, a legmodernebb szénsavasvizű strandfürdő, a mult években modernül átalakított vasúti állomás, amelynek magasfeszültségű biztosító berendezése Magyarországon az első volt. Vasúti gócpont: nemzetközi viszonylatban a trieszti tengerpart, belső (weekend) forgalomban a Balaton északi és déli partja innen közelíthető meg. Ez, valamint Budapesthez való közelsége, olcsó piaca a város szép külseje mellett Székesfehérvárt a nyugdíjasok városává avatja.

A város jellege őstermelő kisgazda. A gazda maga árusítja termését és saját nevelésű állatjait a szerdai és szombati hetipiacokon s országos vásárokon. Érdekes, páratlan jelenség tán az egész országban, az őszi hetipiacok kedves csemegéje, a ropogósra sült liba- vagy réce-«fertály», amit a jó dunántúli menyecskék még melegen, két tál közé borítva árulnak, a hideg libaaprólékkal és nyers libamájjal együtt. A kisgazdatársadalom kedvenc vasárnap délelőtti kaszinója az ódon városháza előtti tér, az úgynevezett «köpködő», ahol feszes nadrágos, sötétkék, ezüstpitykés gyapjúruhájukban pipaszó mellett vitatják meg a világot rengető aktuális politikai eseményeket.

A mai Fehérvár megfeszített erővel és példátadó áldozatkészséggel dolgozik azon, hogy a vidék egyik gazdasági és kulturális központjává válhasson, nemcsak azért, mert erre multjánál fogva valóban hivatott, hanem azért is, mert lakóinak lelkében — az ősök örökségeként — benn él, benn izzik a kultúra szeretete, az alkotó munkának megbecsülése és mindenek felett a minden áldozatra kész hűség a haza iránt.

Megérdemli tehát, hogy a belső idegenforgalomban mindenki felkeresse, minden magyar, aki a jövőt a dicső magyar mult ezeréves pillérein akarja felépíteni.

Az ős koronázó város a nemzeti kegyelet tűzhelyévé magasztosult; az új idők lelke avatta Ottokár püspök városává és Székesfehérvár a megtisztulás, a megnyugvás, a hitbeli megerősödés forrásává érdemesült. Régente a nemzetpolitikai élet hordozói sereglettek a király városába, most a magyarság egyeteme zarándokol a nagy püspök múzeumi emlékszobájába és virágokkal borított, könnyekkel harmatozott sírjához . . .

Csapody Sándor.

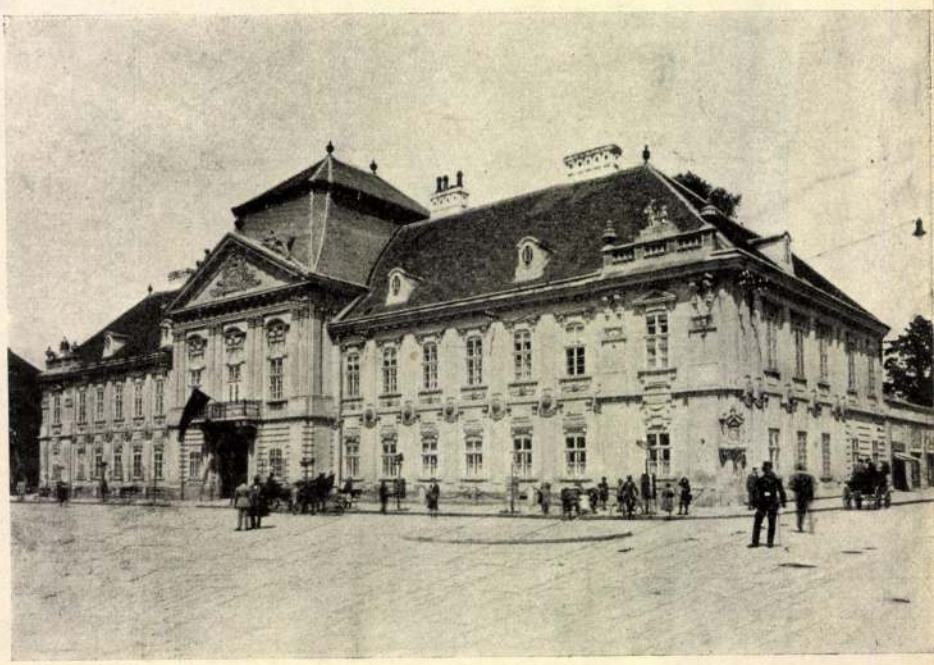

A püspöki palota

Szepes Béla rajzaival

Londonban történt.

Bobby Vernon mintaképe volt a reálisan gondolkodó, modern fiatalembernek. Reklámötleteivel küzdötte fel magát a legelsők közé; és most, huszonnyolcadik életévére már az ő szellemi sziporkáit írta füstbetűkkel az égre a repülőgép, ragyogták a transzparensek, ordították az ezerszínű plakátok a hirdetőtáblákról. Bolondja volt a tempónak és úgy lelkesedett egy villanymozdony szépségéért, ahogy azelőtt — elavult romantikus és költői korokban — a férfiak csak gyönyörű asszonyokért tudtak rajongani.

Emelkedő pozícióját mindig cserélődő autómárkája jelezte. Pillanatnyilag a negyedik autójánál tartott, amelyet furcsa, melódikus jelzéséről a legsűrűbb ködben is felismertek ott, ahol végigszáguldott.

És éppen őt, a gépkorszak erősidegzetű, kisportolt fiát állította szembe sorsa az érthetetlennel.

*

Clissonék estélyéről sietett hazafelé éjjel egy órakor. Maud Clisson miatt lopta el ezt a méregdrága időt munkájától — de Maud Clisson igen szép és ezért megérthető, ha a nagy időveszteséget túlságosan nem bánta meg.

Maud Clisson mérnöknek készült és éppen úgy lelkesedett a technikáért és sportért, mint Vernon. A vacsoránál egymás mellé kerültek. A beszélgetés folyamán szinte önként adódott az alkalom, hogy megmondja a lánynak, milyen nagyrabecsüli és hogy közelebb áll hozzá mindenkinél.

Csak amikor Maud csöndes választ hallotta, akkor öntötte el a boldog forróság.

Maud is zavart lett és elgondolkodó.

... Szép lesz az élet egy ilyen erős, okos asszonybajtárs oldalán!

Mindenesetre ennek a rendkívüli lelkiállapotnak tudható be, hogy a whiskyből többet ivott a szokottnál; csak éppen annyival, hogy feje szédülni kezdett. A ködöt pedig vágni lehetett az utcákon, az utat sem ismerte jól és ráadásul olyan álmosság rohanta meg, hogy csaknem elaludt a volán mellett.

Hirtelen fékeznie kellett.

Magas, hermelinköpenyes hölgy bukkant fel közvetlenül autója előtt az úton. Karját integetve magasba emelte és a kettényílt belépő alól előbukkant mély, fehér dekoltázsa. Különösen sápadtnak és dúltnak tűnt a gázlámpa homályos fénykörében. Láthatólag alig tudta leküzdeni izgalmát és félelmét. Hangja reszketett, amikor megszólította és kérte, hogy vegye fel a kocsijára, mert maga sem érti, hogyan történhetett, de valahogy elmaradt a társaságától, az meg úgylátszik, megfeledkezett róla.

Titokzatos eset ... egy fiatal, csinos, jótársaságból való hölgy egyedül az éjszaka közepén a Mortlake Roadon, London legsötétebb külvárosában ...

... De az idegen hölgy zavart állapota fölött való szánalom leküzdötte kíváncsiságát. Szótlanul besegítette az autoba és csak amikor már elindultak, kérdezte meg, hogy hová viheti.

Útitársnője megnevezett egy ismert, előkelő palotát a Hyde park egyik mellékutcájában. Vernon csodálkozó lopott pillantást vetett rá. A szép, zárkózott profil egyenesen maga elé nézett. Vékony, meztelen keze görcsösen összefogta mellén a köpenyt, szinte megkapaszkodott benne. Mintha teljesen megfelejtkezett volna a férfi jelenlétéről, elmerülten, összehúzódva ült a sarokban.

Tükör 1934. máj.

. . . Vajjon micsoda szörnyű dolgok érhették? — gondolta tünődve Vernon. — Olyan megkínzott és boldogtalan . . .

*

Az autó zajtalanul és kellemes suhanással siklott a ködben.

Vernon fantáziája újra visszatért a Mauddal töltött estéhez . . . és az emlékezés a sárgás hangtalan csöndben lassan álomképekké alakult át. Szinte nem is érezte az idegent maga mellett. Még egy ideig arra gondolt, hogy Maud ül ott fehér köpenyben, nyugalmasan, az összetartozás meghittségében . . .

. . . azután hosszú percek estek ki tudatából. Különös félálom nyügözte le, míg keze gépiesen tartotta a volánt. A Hyde-parknál riadt fel valami belső ösztönzésre; éppen jókor, hogy a rendőr tiltó fényjelére kapkodva még idejében leállíthasson.

Zavartan nézett fel útitársnőjére, vajjon észrevette-e udvariatlan, s mi tagadás, bizony szégyenteljes elszundítását . . .

. . . de a sarok, ahol percekkel ezelőtt még ott ült az idegen hölgy — üres volt.

Mi történt?

Csak nem szállant ki az autóból útközben?

Nyugtalanság fogta el. Álmossága eltűnt . . . Vagy talán kiugrott? Borzasztó szerencsétlenség történt?

Meg kell tudnia! Nem veszíthet egy percet sem! Azonnal meg kell tudnia!

*

Idegesen, rémképekkel küzdve rohant végig kocsijával a csöndes mellékutcán. A számok világítottak. Tizennyolc. Ez az! Hármasával vette a lépcsőket, úgy sietett fel a kapuhoz. Csengetett. Hiányosan öltözött öreg szolga nyitott ajtót. Vernon kérdésére, hogy a magas, karcsú, hermelinköpenyes hölgy hazaérkezett-e már, — félelem és szomorúság tükröződött arcán.

— Ó uram . . . ön éppen a hetedik . . . a hetedik . . . — ismételte az öreg babonás rémülettel.

Vernonon furcsa, kellemetlen és szorongó érzés lett úrrá.

— Azt kérdeztem, hogy a fehérprémes hölgy, akit felvettem a kocsimra, hazajött-e már. . . Szeretném tudni, nem történt-e valami baja? Nincs sok időm, öreg!

— Menjen csak uram . . . menjen Isten hírével! Akit felvett a kocsijára, az én szegény úrnőm volt. Ön már a hetedik egy esztendő óta, aki becsenget hozzánk éjszaka . . . Úrnőm autószerencsétlenség áldozata lett a Mortlake Roadon éppen egy éve . . . azonnal meghalt.

Balogh Magda.

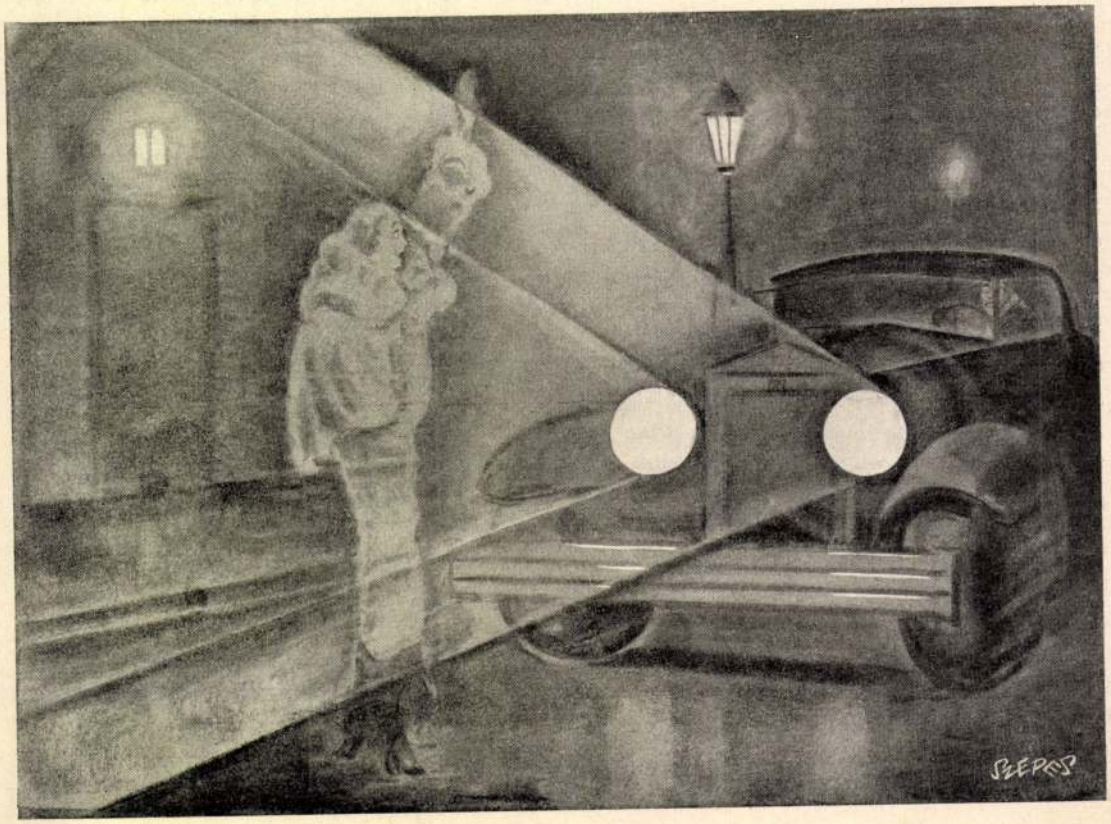

Irukker

faludi Sándor fotoriportja

ÁRPÁDOK VÁROSA

Fehérvár lelkét nemes büszkeséggel teliti az a tudat, hogy a messzemultban, fél évezreden át, fényes napok ragyogása áradt el falai között; a közelmultban pedig egy kivételes egyéniség szellemlobogása gyujtott világraszóló, örök tüzeket. Az: az Árpádok, Anjouk, Hollós Mátyás dicső korszaka volt — történelmi jelentőségével, ez: Ottokár püspök életideje — nemzetnevelő hivatottságával.

Fehérvárt első királyunk, Szent István fejleszti fejedelmi várossá, azon a helyen, melyet honszerző őse, Árpád szemelt ki családjának. Megteszi állandó székhelyévé (Alba-Regia) és alapít benne kiváltságos káptalant, elsőrangú iskolával. Megépíti a világszerte csodált Nagyboldogasszony-templomot, amelyet az Árpádház szentélyének szánt, sőt még magasabb hivatásra is kijelölt. 1038—1527-ig, Pétertől I. Ferdinándig itt koronázzák a királyokat és királynékat. Itt őrzi a káptalan a világon egyedülálló királyi diadémot, itt tartják a királyi zászlót is. 1540-ig királyokat temettek a Bazilika sírboltjába, közöttük Szent Istvánt és Szent Imrét is. Ebből a királyi nekropolisból került elő III. Béla és nejének koporsója is. Ezért lett Fehérvár Szent István városa, és ezért őrzi fokozott tisztelettel a nagy királynak Mária Terézia által ideajándékozott koponya-ereklyéjét.

Szent Anna kápolna. Épült 1480 körül

A megindult nyomokon egyre erősödött a város jelentősége. Az első magyar szentek oltárraemelése ebben a márványmozaikos egyházban ment végbe. A III. Béla által alapított kancelláriá megszervezése a fehérvári prépost nevéhez fűződik; II. Endre aranybullája itt tette a magyart alkotmányos nemzetté — Fehérvárt tehát az Árpádok városának is tekinthetjük.

A következő századok is reáaranyozták a maguk értékeit. Az Anjouk remek építkezései, Zsigmond diplomáciai tárgyalásai, Mátyás tündöketes ünnepségei és halotti gyászpompája a független Magyarország utolsó káprázatos fellobbanásai voltak.

Azután 1543—1688-ig jött a török világ. Pusztult az ország és vele romlott Fehérvár. Az egykori nagyszerűségből parányok maradtak. A törökök felrobbantották a bazilikát, ezt a világraszóló kincsekkel dúsan felszerelt alkotást, de a császári csapatok sem maradtak hátra a pusztításban. Ma csak néhány puszta oszlop, a püspökség és a városi múzeum kövei hirdetik a keresztény magyar művészet első remekének dicsőségét. A magyar büszkeségből csak töredék kövek porladoznak: a várost betöltő templomok, középületek mind eltűntek, egyedül a Mátyás-korabeli kicsi Szent Annakápolna emlékeztet a daliás idők végezetére.

A város felszabadítását (1688) újravirágzás követte. A gazdasági élet emberei az anyagi műveltség megteremtésén fáradoztak, a betelepedett szerzetesek: ferencesek, jezsuiták, karmeliták pedig a hitélet elmélyítésén munkáltak. Mai műemlékeinek jórésze ebből a XVIII. századi restaurációból sarjadt. Fehérvár régi fényét új fény váltotta fel — a barokk művészet szépségeivel. Templomok épültek.

Székesfehérvári

koronázó templom

Bevilaqua Borsody

Béla dr. Irányelvek

a székesfehérvári király-

sírleletek agnoscál-

hatásához.

Történetírás

1938. febr. 27.

ULRIKE WOYTICH

A bécsi Ringtheater égésével kezdődik, egy alpesi hegyomlással végződik Jakob Wassermann egyik legcsodálatosabb, legmélyebb regénye. Közben ötven esztendő telik el, sorsdöntő esztendők, a monarchia szétomlása, új rend, vagy inkább rendetlenség, káosz keletkezése a hajdani boldog Ausztriában. S ebben a keretben döbbenetes erejü portré tárul elénk: Ulrike Woytich arcképe.

Wassermann nagy művészetét nem kell méltatnunk; ennek a regénynek minden sora eleven élet, lenyügöző valóság. Alakjai a fantasztikusan zsugori udvari tanácsostól kezdve a síma, elragadó, de hihetetlenül romlott Melander-ig típusokká nőnek, a kor jelképeivé, amely eltemetődött az összeomlásban. A szerelem és gyülölet, a kapzsiság és önfeláldozás, a művészet és a pénz fonalaiból olyan szőttest font a nagy iró, amely halhatatlanná tette nevét.

LION FEUCHTWANG

AZ EREDMÉNY

Ez a regény nem történ
regény a szó megszokott, h
köznapi értelmében. Az
nem történeti riportot
nagy művében. Célja nem
valóság többé kevésbbé h
séges megrögzitése, fantá
ája szabadon csapong, f
szereplői képzelt, a valósá
ban soha sem élt személye
mellékszereplői tipusok.

Valóság azonban a mili
a környezet, valóság az eg
másnak feszülő társadal
erők a háboru utáni Eur
pában, a valóság az érz
mek, melyek szereplőit
töltik, tetteiket, szavaik
gondolataikat irányitják. E
bátor bajor leány hősies kü
delmeinek megkapó festm
nye ez a könyv. Johanna Kra
harcol azért a férfiért, a
szeret és ki akarja szaba
tani a fogságból. Erőfeszit
sei nem sikerülnek, Johan
nem tudja kimenteni Mart
Krüger képtárigazgatót, de
regény mégsem végződik e
zel a tragikus akkorddal
az elomló életek fölött tová
zúg, zakatol az élet és J
hanna is vigaszt talál.

A megrenditő képek sor
zatából teljes egészében k
bontakozik előttünk egy ko
szak minden bajával, gon
jával és vágyaival együtt
mélységes hit és bizalo
cseng ki a sorok mögül, h
és bizalom az erkölcsi törvé

Szerecsfejérvár

Lásd

Ernst-Muzeumaukcioja II

61 l